BIBLIOTHECA UNIV. IAGELL. CRACOVIENSIS
58741
Mag. St. Dr. P

58741
III

f. 2

Fl. sec. 946.
X. a. 12.

W II
57

PRÆLE-
CTIONES
PHÍLOSO-
PHÍCÆ,
IN
OCTO LIBROS
PHYSICORUM,

Pris THOMÆ MŁODZIANOWSKI,
POLONI, SOC. JESU.

INSERTÆ SUNT ET QVÆSTIONES MAGIS DISPUTABILES,

DE COELO ET MUNDO.

Bibliothecæ Collegii Maioris.
Universitatis Cracoviæ.

LESNÆ,
Imprimebat MICHAEL BUCK, Anno M. DC. LXXI.

APPROBATIO

ILLUSTRISSIMI ET REVERENDISSIMI DOMINI

DN. Infulati Præpoſiti Laſcenſis, Scholaſtici Vladislavienſis, Archi-Diaconi Poſnanienſis, Gneſnenſis, Lancicienſis, Canonici, Vicarii & Officialis Generalis Poſnanienſis, S. R. Majeſtatis Secretarii.

PRælectiones Philoſophicas, R. P. Thomæ M[illegible]dzianowski, Societatis Jesu, S. Th. Profeſſoris, a[illegible]ritate Adm. R. P. ejusdem Societatis Provincialis, recen[illegible]as & approbatas, uti luce publica dignisſimas, prælo mandandas cenſeo & permitto. In quorum fidem præſentes, manu propria ſubſcribo. Datum Poſnan. die 28. Menſis Martii, Anno Domini 1670.

ALBERTUS DOBRZELEWSKI,
Præpoſitus Laſcenſ. Archi-Diaconus,
& Officialis Poſnan. Generalis.

58741/III

FACULTAS.

ALEXANDER LORENCOWIC,
Præpoſitus Provincialis Societatis JESU per Regnum Poloniæ:

Concedo Facultatem P. Thomæ Młodzianowski, Societatis Jesu Theologo, poteſtate ad id mihi datâ â Reverendo P. Joanne Paulo Oliva, Præpoſito Generali ejusdem Societatis, ut Commentationes in 8. libros Phyſicorum ab eo conſcriptæ, qvoniam ab aliqvot Patribus Theologis, ad id Deputatis recognitæ probantur, in lucem editæ, typis mandentur. Cujus rei gratiâ haſce literas manu noſtrâ, & Sigillo officii munitas dedimus. Lublini 4. Januarii 1670.

ALEXANDER LORENCOWIC,
Præpoſitus Provincialis Societatis JESU
per Poloniam.

DEI CARO-FACTI MATRI

DE

CORPORE NATURALI:

VERBUM VERBO CONCIPIENTI,

DE

AUSCULTATIONE:

BEATISSIMÆ UT OCTO

IN

OCTO LIBROS PHYSICORUM

PRÆLECTIONES PHILOSOPHICAS

Componebat

Mancipium ejusdem

T. M. S. J.

DEI CARO-FACTI MATRI
DE
CORPORE NATURALI:
VERBUM VERBO CONSIENTI
DE
AUSCULTATIONE:
BEATISSIMÆ UT OCTO
IN
OCTO LIBROS PHYSICORUM
PRÆLECTIONES PHILOSOPHICAS

Complectuntur
Auspicium ejusdem
T. M. S. J.

PROOEMIUM.

NIhil hîc ago de Quæstionibus Proœmialibus Physicis: qvia Majores, qvæ in hac materia, assumi debebant, omnes sunt expensæ in Logica, sub qvibus Minores facilè subsumi possunt; ita ut de re, nulla sit in præsenti difficultas: aut enim pro objecto statuitur Ens mobile, aut Corpus qvâ tale, aut Corpus substantiale, aut Corpus naturale, qvæ omnia in re idem sunt. Qvia ad prædicta, in Re revocantur omnia, qvæ scibilia sunt in Physica, ipsa autem secundùm rem, ad nihil aliud revocantur, de cæteroq; supponuntur esse scibilia. Qvoad vocem autem attinet, non commodè appellatur objectum Physicæ, Ens mobile, propter rationes in Logica, in simili adlatas, de Objecto, sub nomine Entis, non constituendo. Non rectè etiam appellatur Corpus qvâ tale: qvia si nihil obsit, debet assignari objectum formale, distinctum à materiali: Cùm enim objectum definitivum sit scientiæ & in definitionibus, explicitè, licet breviter, singula sint evolvenda; non evolvuntur autem, si idem, & sub eodem nomine, pro formali ponatur. Unde fit, ut si possit fieri, qværendum sit aliud nomen. Commodiùs ponitur Corpus substantiale, sed qvia recedit à phrasi Aristotelica, qvæ Libros, præsentis materiæ, à Natura appellat, fit ut commodissimè dicatur, objectum Physicæ, esse Corpus naturale. Ly naturale, non accipiendo pro eo, qvod opponitur supernaturali, sed secundùm præsentem materiam, qvæ se ipsam explicat. Nempè prout Corpus naturale, sumitur pro Corpore, in qvantum est principium motûs, & qvietis, in qvantum ex Vi Corporis, deposcit qvantitatem, & similia.

TRACTATUS I.

DE PRINCIPIIS ET CAUSIS CORPORIS NATURALIS.

COntra Communem cæteroqvî praxim, non sejungo Tractationem de Principiis, à Tractatione de Causis. Licet enim ut ex inferiùs dicendis constabit, principium & Causa distinguantur, tamen in Physica, qvod habet rationem principii intrinseci compositivi, vel extrinseci,

7 *ſeci, habet rationem Cauſæ accommodatè acceptæ, & ſi qvid eſt ſpecialis* 10
diverſitatis, brevi perſtringi poteſt.

DISPUTATIO I.

DE PRINCIPIIS ET CAUSIS IN COMMUNI.

EA qvæ concernunt formalitatem Principii, inprimis perſtringenda ſunt.

PRÆMITTO I. *Quæ ſit Definitio Principii ut ſic.* Plures diverſis locis tradit Philoſophus. *Prima* eſt 4. Metaph. t. 1. *eſt primum, undè aliqvid aut eſt, aut fit, aut cognoſcitur. Secunda* 1. Phyſ. T. 42. *Oportet principium neq; ex alterutrò eſſe, neq; ex aliis, & ex his omnia. Tertia* 5. de Gen. Anim. c. 7. *Principium eſt illud, qvod ipſum qvidem*
8 *eſt cauſa multorum, ſed ipſius nulla ſuperior.* In idem fermè recidit, & illa, 5. Poët. *eſt id, qvod poſt aliud, neceſſario non eſt, poſt illud autem, aliud natum eſt eſſe, vel fieri.* Maximè propria eſt *Prima* Definitio, licet etiam non ſit exacta: qvia procedit, per enumerationem; qvibus omnibus, qvaſi rationem communem tradit, S. Thomas, 1. p. q. 31. a. 1. Principium dicitur eſſe, à qvo aliqvid, qvomodocunq; procedit.

Qvomodo autem ratio principii, poſſit ſalvari, ſine nova Inceptione, diſcitur in aliis materiis, attingeturq; ubi de Creatione.

9 PRÆMITTO II. *Qvæ ſit definitio Principiorum Corporis Naturalis.* Deſumitur illa, ex 1. Phyſ. t. 42. *Principia ſunt, qvæ neq; ex aliis, neq; ex alterutris ſiunt, & ex his omnia.* Ut autem ly *ex* toties poſitum explicetur, ſenſus erit, dictæ definitionis, ut communiter docetur, Principia Phyſica, neq; Terminativè, neq; Compoſitivè fiunt, in ordine rerum naturaliũ, ex aliis, aut ex alterutris, ex ipſis autem, vel Compoſitivè, vel terminativè fiunt omnia materialia.

PRÆMITTO III. *Qvot ſint principia Corporis Naturalis.* In fieri tria ſunt. Materia, forma, privatio, in facto eſſe duo, Materia & Forma.

RATIO eſt. Qvia in omni transmutatione, datur terminus à qvo, terminus ad qvem, & illud ipſum permanens, qvod transmutatur. Primum eſt privatio, ſecundum forma, tertium ipſamet materia. Argumentum hoc infra redibit tractandum. Procedit autem reſolutio, de principiis intrinſecis: qvia 11
efficiens, & finis, ſunt principia extrinſeca. Qvod autem in facto eſſe, ſint duo. Ratio eſt: qvia impoſſibile eſt, ſtare privationem cùm forma. Imò ratione horum duorum, dicuntur eſſe prima principia, prima contraria. Hæc ſummatim tractata, fuſiùs ab aliis expoſita, fermè ab omnibus, eodem tenore leges.

QVÆSTIO I.

De Prædicatis eſſentialibus Cauſæ.

INveſtigata definitione Cauſæ, perſtringenda erit connexio illi- 12
us, ſitne eſſentialis cùm effectu.

DIFFICULTAS I.

Explicatur Eſſentia Cauſæ ut ſic.

IN Definitione Cauſæ, attendendum eſt; nè conveniat Patri æterno, reſpectu Verbi, & reſpectu Spiritûs S., utriq;. Nè conveniat conditionibus, privationi; ſolis tantùm intrinſecis, vel ſolis extrinſecis

13 ſecis Cauſis. Item ne conveniat Perſonæ Verbi reſpectu Humanitatis.

EXPLICAT I. Svar. D. 18. Metaph. S. 2. n. 3. eſt principium per ſe influens eſſe, in aliud.

IMPUGNAT I. Hanc definitionem Arriaga: qvia Pater æternus, qvi eſt aliud ſuppoſitum à Filio, influit eſſe in aliud ſuppoſitum; & tamen non eſt cauſa Filii.

RESPONDERI POTEST. Qvòd ly aliud ſimpliciter prolatum, ex ſenſu Patrum, ſignificat alietatem eſſentiæ. Hinc abſolutè poteſt dici filius alius à Patre, ſed non aliud. Cùm autem Svar. ſine addito aliud
14 poſuerit, non poteſt definitio illius aptari ad probãdum Patrem æternum eſſe cauſam Filii.

IMPUGNARI POTEST II. Qvia per ly aliud, vel intelligis naturam, vel intelligis qvidditatem, ſi naturam, ergò ſubſiſtentia, poſito qvòd ſit entitativè diſtincta, nullã habet ſui cauſam: qvia dùm producitur, non producitur natura, ſi autem intelligis, qvamcunq; qvidditatem. Ergo Pater, reſpectu Perſonæ Verbi, erit Cauſa. producet enim Perſonam Verbi, adeoq; qvòd qvid Verbi, qvâ Verbi.

RESPONDERI POSSET. Niſi
15 aliqvid addatur, hoc Argumentum non concludet, qvia qvidditas ſine addito, idem eſt, qvod natura, ſolisq; formalitatibus differunt. Hinc ſi non producitur Natura Filii, neq; producitur qvidditas Filii. Poſſet tamen acui hoc Argumentum, ut fiet infra. *Abſolutè tamen loqvendo.*

NON SATISFACIT DICTA EXPLICATIO. Tùm qvia poteſt idem producere ſeipſum, ubi verè erit cauſans, & cauſatum, non tamen erit influxus eſſe in aliud. Tùm qvia ſecundo loco poſitum argumentum, reſtitui poteſt; ly 16
enim aliud, non ſupponit pro natura, ut probatum ſupra, non pro definibili qvocunq; habente aliqvam perfectionem, & tamen productam: qvia aliàs perſona Verbi, dicens relativam perfectionem, dicenda erit cauſata. Tùm qvia etiam cauſæ per accidens, ſunt verè cauſæ, & tamen per ſe non influunt eſſe.

EXPLICAT II. Arriaga. Cauſa, eſt id, qvod per ſe influendo producit eſſentiam. Hæc explicatio ex dictis.

NON SATISFACIT. Tùm qvia ſi nomine eſſentiæ intelligatur id, 17
qvod contraponitur ſubſiſtentiæ. Sic ſubſiſtentia, ſi eſt qvid diſtinctum ut eſt per Arriaga diſtinctum, non habebit ſui cauſam. Si autem non ſic ſumatur eſſentia non apparet, qvî Pater, reſpectu Perſonæ Verbi, non dicatur cauſa. Tùm qvia Dantur cauſæ per accidens, qvæ verè ſunt cauſæ, & tamen per ſe non influunt.

EXPLICAT III. Fonſeca, conſentientibus Conimbr: Qvòd cauſa, ſit principium, per ſe influens eſſe, in aliqvid à ſe dependens.

IMPUGNARI SOLET I. Ly pendere ab alio, vel ſignificat, 18
qvòd ille terminus, qvi producitur, non poſſit eſſe, niſi ab alio, & ſic Verbum etiam erit cauſatum: qvia illud eſſentialiter eſt à Patre. Si autem per ly pendere ab alio, ſignificatur indigentia, qvam habet terminus ad eſſe à cauſa, ſeqvetur nec per Divinam potentiam, eundem effectum, poſſe à pluribus cauſis totalibus produci, nullâ enim ex his determinatè indiget effectus.

RESPONDERI POSSET. Sufficit, qvod ſaltem indeterminatè aliqvâ ex iis indigeat.

19 IMPUGNAT II. Oviedo: qvia si ex Auctoribus istius definitionis, qværas rationem, qvare Verbum non sit causatum, respondent: qvia scilicet non dependet à Patre. Si autem qvæsieris, qvare non dependet à Patre, respondent qvia dependere est habere productam essentiam, qvod certè est arbitrarium: nam ex præcisa vi termini *dependet*, non significatur produci essentiam. Hinc datur dependentia à conditionibus, passionibus, formâ, qvæ dependentiæ non arguunt productionem essentiæ.

RESPONDERI POTEST. Qvòd
20 in communi phrasi, & sine addito, dependentia supponat pro aliqvo imperfecto; ut cùm dicimus, creatura pendet à DEO, servus à nutu Domini. *Absolutè tamen loqvendo.*

NON SATISFACIT hæc explicatio. Tùm qvia ex ea, non potest reddi clara ratio, cur Pater æternus, respectu Filii, non sit causa, cùm verè non possit esse, nisi à Patre: nam ut supra vidimus, dependentia non arguit productionem essentiæ, non significat etiam semper imperfectionem: nam essentia dependet à suis passionibus, & perfectionibus, relationes trãscen-
21 dentales à suis terminis. Cur ergò dependentia originis argueret imperfectionem. Tùm qvia esse illud dependens, vel significat qvidditatem, vel naturam. Si naturam. Ergo Subsistentia distincta, nullam potest habere sui causam, si qvidditatem, vel perfectionem productam. Ergo Verbum, qvod in ratione Verbi producitur, dependẽs, adeoq; causatum erit. Tùm qvia ut dixi supra, etiam causæ per accidens, sunt verè causæ, neq; tamen per se influunt.

EXPLICATUR IV. Qvid sit Causa? Nempè, qvòd sit principium, pro- 22
pter qvod per se, seu virtute sua influens, seqvitur aliqvod esse. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT. Tùm qvia usurpat terminos dubios, & tamen definitio, qvæ est ipsissima sciendi claritas, non vult talia dubia, dubium autem est. An ly propter qvod, non supponat pro causa finali: Nam motiva exprimuntur per ly propter qvod; Rursus non apparet, qui hæc definitio, sine nova explicatione, & distincta ab hac possit aptari causis intrinsecis? cùm illæ non virtute sua, sed seipsis in- 23
fluant, & causent. Tùm qvia ly illud *esse*, vel supponit pro natura, & sic subsistentia distincta, non posset habere sui causam. Vel ly *esse*, supponit pro qvacunq; qvidditate, & sic etiam Verbum Divinum causari, qvantum ex vi hujus termini non repugnaret, præcipuè in sententia, qvæ agnoscit relativas existentias. Tum qvia si recurras ad hoc, qvòd esse Verbi non seqvatur, inqvirendum erit, qvid ly *seqvitur* importet? Si enim qvamcunq; posterioritatem importet, sic seqvetur etiam verbum, qvòd est posterius origine, præ originante. Si per ly *seqvitur*, intelligatur se- 24
qvela durationis seu posteritas durationis. Sol non erit causa luminis; qvia in eodem instanti reali, emanavit ex se lucem: Si autem ly *seqvitur*, supponit pro dependet. redeunt Argumenta superiùs in simili facta. Hinc aliter.

EXPLICATUR V. *Qvid sit Causa?* Qvod sit principium, Vi sua determinans ad existendum. Usurpo potius ly *Vi sua*. qvàm per se, vel virtute propria, qvia causæ per accidens, per se non influunt, & tamen sunt verè causæ. Nec adhibeo hunc

25 hunc terminum, Virtute propria: qvia Causæ Instrumentales, sunt verè Causæ, non tamen dicuntur agere virtute, & nomine proprio, sed in Virtute principalis, cùm tamen habeant vim sibi convenientem agendi, per qvam vim agendi, excluduntur conditiones, qvalis est approximatio, qvæ non agit, sed agens unit localiter. Per ly *determinans*, excluduntur Personæ Divinæ. Nam determinatio, indifferentiam saltem in priori naturæ exigit: qvid enim determinaret, & auferret? Nulla autem etiam cogitabilis fuit indifferentia in Personis Divi-
26 nis, ut essent. Determinatio etiam significat limitationẽ. Hinc Besarion. cap. ult. ad fin. Concil. Florent. negat in isto sensu, in qvo causa limitationem dicit, appellare Græcos, Patrem æternum, causam Filii. Per qvem etiam terminum privationes, imò & conditiones excluduntur à ratione causæ: qvia possunt esse, & non determinare ad existentiam, nec habere vim determinandi. Subsistentia etiam Verbi non est causa Humanitatis: qvia illam non determinat ad existendũ. Deniq; si daretur Creatura ab æterno, Anima item rationalis, qvæ
27 exigit esse semper post, sunt causatæ: qvia Creatura ab æterno, erat adhuc indifferens ad existendum, indifferentiâ priori per rationem. Anima item, etiam, postqvam est creata adhuc causatur à Deo: qvia est pendens à Concursu Divino, qvi potest exhiberi & non exhiberi, habetq; esse limitatum, & restrictum, ideo adhuc debet dici, determinari ad existentiam. Porrò ratio determinantis, causalitati ut qvo, Causæ ut qvod, conveniet. Determinare etiam ipsum, non tantùm ad genus causæ efficientis, sed etiam formalis spectat. Hinc 28
per multos determinativitas, est de primo essentiali conceptu formæ, spectat etiam ad Causam materialem. qvia hæc determinat ad esse corporei, compositum. Deniq; cùm aliqvid propter diversos fines fieri possit, vel certè fieri, & non fieri. bonitas finis ad utrumq; determinat. Sicq; ulterius procedendo, in aliis huc revocabilibus speciebus causarum, advertetur, omnibus illis convenire vim determinandi.

QVÆRES. *Cur Patres rejecerint nomen Causæ à Divinis?*

PRÆMITTO I. *Aliqvos Patres* 29
veritos esse etiam nomen principii dare Patri respectu Filii. Proprium, inqvit Nazianzenus, *ejus qvi principio caret nomen est Pater, ejus autem, qvi citra ullum principium genitus, est Filius.* Imò & Arrius scribens ad Eusеb. Nicom. ex eo Filium non esse DEUM volebat, qvia habet principium, *Principium autem*, inqvit, *habet Filius.* DEUS autem caret principio. Sed Arrius volebat Filium habere principium. h. e. esse ex non entibus, seu non exstitisse aliqvando, hocq; illi volebat negare Nazianz. citatus.

PRÆMITTO II. *Aliqvos Patres* 30
dixisse, qvod Filius pendeat à Patre. ita idem Nazianz. V. de Filio DEI. *Nihil erat ante Patrem magnum, nam cuncta coercet, amplectens & qvi pendet de Patre.* Cyrill. Alex. Dial. 3. de Trin. dicit. *Filium pendentem esse substantialiter ab eo, qvi genuit.* Sed his locis, ly pendere, supponit pro procedere.

PRÆMITTO III. *Græcos fermè omnes, Patri, nomen causæ tribuere, respectu Filii*, imò & Aug. L. 83. qq. q. 16. *DEUS*, inqvit, *omnium qvæ sunt, causa est, qvod autem rerum omnium causa est, etiam sapientiæ suæ causa est: igitur*

31 *sempiternæ suæ sapientiæ, causa est sempiterna.* Sed ly *Causa* supponit pro producere. *His præmissis.*

RATIO datur. Cur Pater, respectu Filii non sit Causa? Qvia causa & effectus sunt correlativa, hinc si Pater esset causa, respectu Filii, Filius esset effectus, contra Nicænum, in qvo dicitur, *genitum non factum*, & contra Symb Athan. *non factus, nec creatus, sed genitus.* Rursus causa debet habere prioritatem naturæ, respectu causati, & tamen S. Thomas. Op. 1. Contra Errores Græcorum, c. 2. ait, *Neq; enim*, inqvit, *prior est Pater tempore, cum Filius sit*
32 *æternus. Neq; prior naturâ. Cum Patris, & Filii, sit una natura.*

Aliam Rationem, tali discursu, proponit Oviedo. Ex phrasi ipsa conformem definitioni causæ, à nobis adlatæ. Omnis causa non potest producere effectum perfectiorem se, & limitatio determinatioq; perfectionis est à causa: Nam si effectus immediata à DEO creetur, à DEO limitatur. Cujus voluntas, non applicat omnipotentiam, ad effectum perfectiorem, ut poterat, producendum. Qvod si à Creatura producatur effectus, illa etiam perfectiorem se, non producet, adeoq; determinabit, & limitabit
33 perfectionem illius. Cum autem in Divinis, producens non taxet perfectionem producti, sed est utriusq; eadem perfectio: qvia & eadem natura. Hinc si principium producens, non limitat perfectionem producti, non est illius causa. Hæc tamen ratio, indigeret ulteriori lumine: qvia etiam secundùm personam v. g. determinat Pater, non nisi ad esse Verbi. Rursus, si produceretur per impossibile infinitum, non esset qvid limitatum; & tamen causatum. Si autem dicas ex eo fore limitatum: qvia in 34
certa specie constitutum; etiam Verbum in certa specie constituitur, estq; de linea intellectionis, non volitionis; dicitq; distinctionem, alietatemq; realem à Spiritu Sancto, qvi est de linea volitionis.

DIFFICULTAS II.

De Essentiâ Causæ in actu Primo.

PRÆMITTO. *Causam in actu Primo, sumi causam, prout potentem operari, causam autem in actu Secundo, sumi causam, prout re ipsa operatur.* Sub præsenti autem titulo, decidendum erit, per qvid constituatur causa in actu primo. An scilicet 35
præter propriam entitatem, includat & importet actionem, saltem ut possibilem. Negat Hurt, Arriaga, Oviedo. Affirmant alii Recentiores. Ipsa autem causa in actu primo potest spectari adæqvatè, & inadæqvatè, seu secundùm præcisam entitatem, cui habere vim producendi convenit.

DICENDUM EST I. *Causam inadæqvatè acceptam non constitui actione.*

PROBATUR I. Causa inadæqvatè accepta est causa secundùm 36
entitatem spectata, cui identificatur vis causandi. Hæc non constituitur actione. Ergo Major est definitio. ipsum statũ Qvæstionis continens. Min. prob. Tùm qvia nihil constituitur in sua entitate, per aliqvid à se distinctum: constitutivum enim in entitate, identificatur constituto; distincta autem sibi non identificantur. Tùm qvia si causa secundùm entitatem spectata, constitueretur actione. Vel cõstitueretur actione actuali, & hoc non, qvia hæc est posterior ipsa entitate

37 titate causæ, vel constitueretur actione possibili. Et hoc non potest dici: qvia in illo priori in qvo cõcipitur causa, sine possibili actione, est principium, sicut effectus possibilis; ita etiam & causalitatis possibilis. Ergo in illo priori, sufficienter est constituta in esse causæ in actu primo, aliàs non posset principiare qvidqvam: priùs enim est, esse constitutum, in esse causæ, postea causare. Antecedens immediatum probatur. Si in illo priori, Causa in actu primo non esset principium causalitatis possibilis, causalitas possibilis, non produceretur à
38 causâ, qvod ipsum probatur. Non enim produceretur à causa in actu secundo, qvia hæc est posterior causalitate possibili. Non etiam à causa inadæqvatè accepta, ut conceditur. Non deniq; à Causa, prout dicit ipsam causalitatem: qvia aliàs à seipsa esset, & principii *Qvo* non daretur necessariò Principium *Qvod*, siqvidem hoc principium *Qvod*, constitueretur ipso *Qvo*.

PROBATUR II. Qvia sit causa inadæqvatè accepta constitueretur per causalitatem posibilem, ut assumitur, esset causalitas anteqvam esset. Seq. probatur qvia an-
39 teqvam intelligatur esse causalitas posibilis, intelligatur, esse ad illam, causa in actu primo tanqvam principium ejusdem; & tamen tunc jam esset causalitas posibilis: qvia per Te, in actu primo causa, dicit causalitatem posibilem; Ergo esset causalitas, anteqvam esset.

PROBATUR III. Si causa in actu primo diceret causalitatem possibilem, idem saltem inadæqvatè, esset causa sui ipsius. Cum enim actus primus causæ, sit causa possibilis actionis, & hic actus primus dicat inadæqvatè per Te actionem possibilem. Si actus primus causat 40
possibilem actionem, etiam actio possibilis, importata ab actu primo causæ, causabit saltem inadæqvatè seipsam.

DICENDUM EST II. *Causam in actu primo, adæqvatè spectatam, importare actionem possibilem.* Nomine autem causæ in actu primo, adæqvatè tamen spectatæ, accipitur causa, & omne illud, qvod illa secum poscit cointelligi, ad habendam completam de se notitiam qvantumvis illud, non habeat rationem principii, ut *Qvod*.

PROBATUR I. Causa in actu primo adæqvatè tamen spectata, 41
est qvid correlativũ ad effectum, prout à se pendentem possibiliter. Ergo si adæqvatè accepta dicit effectum à se pendentem, non potest dicere sine causalitate possibili: propter causalitatem enim, fit ipsa dependentia. Ergo dicit & ipsam causalitatem possibilem.

PROBATUR II. Causa in actu secundò, adæqvatè accepta, dicit causalitatem, & effectum actualem, horumq; aliqvo non habito, neutrum erit h. e. nec sine causalitate, effectus, nec causalitas, sine effectu, jam autem nulla est causa in actu secundo, sine effectu in actu 42
secundo, Ergo etiam causa in actu primo adæqvatè spectata, importabit effectum, & causalitatem possibilem.

PROBATUR III. Supponamũs per impossibile, omnem causalitatem reddi impossibilem, hoc ipso erit impossibilis omnis effectus, imposibili etiam omni effectu, redditur imposibilis causa. Ergo apparet, qvod ad intelligendã adæqvatam rationem Causæ, hæc omnia reqvirantur. Ne autem ex particularibus principiis, de connexione

causæ

43 causæ procedat Argumentum, per impossibilitatem omnis effectûs, accipe etiam conditionatam possibilitatem sublatam.

OBJICITUR I. Causa in actu primo dicit Decretum, de concurrendo cum causa in actu primo. Hoc autem Decretum, à DEO formari non potest nisi præsuppositâ possibilitate actionis, & effectûs. Ergo causa in actu primo dicit possibilitatem actionis.

RESPONDETUR inprimis possibilitatem actionis, duplicem spectari posse, unam activam, & hæc est formalissimè ipsa causa, in adæ-
44 qvatè spectata, & nonnisi ex præsuppositione hujus, DEUS format Decretum. Secundò Possibilitas actionis spectari potest passiva, ut ita dicam, qvæ est formalissimè causalitas, ut qvo, possibilis. hanc non est necesse, ut præsupponat, Decretum Divinum, sed ut eadem, suo modo concurrat cum causa. Vel ad maximum præsupponit Decretum, possibilitatem actionis, non tanqvam conferentem vim agendi causæ; adeoq; non tanqvam aliqvod constitutivum causæ, inadæqvatè acceptæ, licet præsupponat possibilitatem actionis, tan-
45 qvam aliqvid reqvisitum, ad adæqvatum conceptum causæ.

OBJICITUR II. Causa in actu secundo, dicit causalitatem actualem & effectum. Ergo, & causa in actu primo, aliàs, non solo statu differrent, sed etiam constitutivis.

RESPONDETUR. Etiam causam in actu secundo, inadæqvatè spectatam non constitui causalitate. Qvod si dicas. Causam in actu secundo, non posse inadæqvatè spectari, qvia inadæqvatè spectata, diceret tantùm vim agendi, vis autem agendi, non est causa in actu secundo, hinc disparitas dari posset.

Qvia non habet, per qvod aliud di- 46
stingvatur causa in actu secundo, ab aliis, nisi actuali causalitate, per qvam transit, à non esse causantis in actu secundo, ad esse causantis. Jam autem sola vi sua causandi, sufficienter à reliqvis distingvetur causa, in actu primo.

OBJICITUR III. Causa in actu primo, etiam inadæqvatè accepta, vel dicit relationem transcendentalē, ad effectum, vel non dicit. Si non dicit. Causa non est. Si dicit, sine causalitate, tanqvam ratione fundandi, & effectu tanqvam termino, concipi non potest.

RESPONDETUR. Causam si 47
materialiter spectetur non dicere relationem transcendentalem, ut dictum de relatione, ut causa autem est formaliter, dicit relationem, conseqvēter importat etiam causalitatem, non tanqvam tribuentem vim agendi, ad qvod solum in præsenti attenditur, sed tanqvam circumstantionans illam vim agendi.

OBJICITUR IV. Causa in actu primo spectata, respicit effectum, si autem respiceret eum, & non diceret causalitatem possibilem, causa seipsam saltem mediatè respiceret: respiceret enim effectum, & non 48
ratione actionis.

RESPONDERET Arriagā. Concedendo, qvod aliqvid, mediatè posit seipsum respicere. Sed aliter satisfit Argumento, qvod causa respiciat effectum mediante actione, qvæ sit ratio fundandi; sed non qvasi conferente vim principio, in qvo vertitur cardo.

OBJICITUR V. Principium productivum in Divinis constituitur per ipsam productionem activam, seu qvasi actionem. Ergo & in creatis idem erit.

RESPON-

49 RESPONDETUR. Inprimis Negando Antecedens. Nam in prima Part. traditur, originibus non actionibus constitui personas. Deinde negari potest Cons: Disparitatē dat Arriaga. qvia in Divinis, actio est improducta, hinc benè potest constituere principium. In creatis verò actio procedit ab ipsa causa.

DIFFICULTAS III.

An connexio Causæ cum effectibus possibilibus sit Causæ essentialis?

50 PRÆMITTO I. *Sub hoc titulo qværi ab Auctoribus communiter* Inprimis An Causa dicat relationem transcendentalem ad effectus. Rursus an causa respiciat suos effectus, in universali, an in particulari. Deniq; an reddito uno effectu, ex posibilibus imposibili, & ipsa causa reddatur imposibilis?

PRÆMITTO II. *Aliqvos Auctores, concedere connexionem essentialem omnipotentiæ cum effectibus possibilibus, non tamen relationem transcendentalem.* Talis est Svar. Fas. qvorum rationes solvit Oviedo, Cont. 9. Met. p. 6. n. 1. Alij & connexionem, & relationem transcendentalem iisdem causis concedunt, qvos vide apud Rec. Svar. Tr 2.
51 de Causis d. 5. q. 3. Rursus Oviedo negat connexionem essentialem causæ, cum effectu. admittit tamen Causæ creatæ respectum transcendentalem ad suos effectus, loco citato, n 3. qvamvis neget, respectum hunc causæ increatæ p. 2. n. 13.

PRÆMITTO III. Ex dictis, de relationibus transcendentalibus, facilè colligi, qvod causæ specificativè acceptæ, non sit primo essentialis hic respectus si detur, sed erit difficultas, an sit essentialis, saltem secundò essentialiter.

PRÆMITTO IV. *Qvod causa creata, dicat relationem, ad effectus posibiles, eamq; transcendentalem.* Prioris est Ra- 52
tio: qvia, qvod dicit esse ad aliud, dicit relationem, causæ dicunt esse ad aliud, hoc est ad effectum. Ergo: Minor probatur. Qvia dicere causam esse ad aliud, hoc est effectus posibiles, nihil aliud est. qvàm causam habere vim producendi, & effectus esse producibiles. Ut patet ex dictis de relatione ad qvod respexit Aristoteles: qvi admittit relationes fundatas in actione, qvæ nullæ essent. Si causis negetur relatio, & si actio exercita, fundat relationem, Cur non fundabit actio possibilis, præcipuè, cum per Philosophos, detur relatio, etiam ad non existentem terminum, si sit transcen- 53
dentalis. Quod ipsum ut probetur Ratio est, Relatio causæ, ad effectus posibiles, est aliqva, sed non est prædicamentalis: qvia, hæc est non nisi ad terminum existentem. Ergo est transcendentalis.

PRÆMITTO V. *Qvod etiam Causa Increata, dicat ad Creaturas posibiles, respectum transcendentalem.* Non repugnat DEO, dicere relationes ad Creaturas, ut probatum in Logica. Ergo etiam non repugnabit causam Increatam, qvo nomine venit omnipotentia, dicere relationem ad effectus posibiles. Sed non potest, dicere ad illos, relationem prædicamentalem. Ergo dicet tran- 54
scendentalem. Deinde Causa creata dicit relationem transcendentalem ad effectus; ideò qvia est Virtus productiva eorundem, & effectus sunt producibiles. Ergo cum idem competat omnipotentiæ, etiam illa, dicet ad effectus posibiles, relationem transcendentalem.

RESPONDERET Oviedo. Disparitatem esse, Qvia virtus creata certos, & determinatos effectus in se continet, qvos, & non alios, potest producere, & ita, speciali modo, se habet ad illos, qvos continet, qvæ, non se habet ad alios. Omnipotentia verò, nullam specialem habitudinem dicit ad ali-

55 qvem effectum, sed æqvè est potens ad omnes effectus, & non solùm se extendit ad omnes posſibiles, sed illa se etiam extenderet, ad omnes, qvi implicant, si hodie non implicarent.

CONTRA EST. Virtus creata, propter specialem ordinem, ad suos effectus, dicit particularem, & ut ita dicam, determinatam relationem, ad suos effectus. Ergo & Virtus increata, propter etiam suum ordinem, qvi est universalis, ad qvoscunq; effectus, dicet, (ut ita dicam,) universalem relationem ad omnes effectus: Utriusq; enim, eadem est ratio. Deinde per oppositam sententiam, si hodie, sonus
56 esset coloratus, aspiceret illum oculus, & tamen hoc non obstante, potentia visiva dicit ordinem transcendentalem, ad sua posſibilia objecta. Ergo etiam potentia Increata, qvamvis posset hodie producere hirco-cervum, si non implicaret, adhuc poterit dicere, ad effectus posſibiles relationem transcendentalem. Qvod autem adfert, idem Oviedo, seqvi ex nostra sententia, qvod DEUS dicat relationem transcendentalem etiam ad chymæras, siqvidem etiam illas potest producere, si non implicarent. Id non convincit. Qvia per nos, non respicit DEUS sub hac conditione *si res non*
57 *implicet*.

His præmisſis discutiendum venit, qvænam sit connexio Causæ cum effectibus posſibilibus?

Punctum Difficultatis I.

Expenduntur Rationes probantes nexum essentialem Causæ cum posſibilibus.

PROBAT I Aliqvis. Si non diceret Causa essentialem ordinem ad effectus posſibiles, effectu posſibili reddito impossibili, adhuc esset causa posſibilis, qvoad entitatem. Sed hoc est falsum ut probatur. Impossibilis est entitas causæ, si non sit posſibilis 58
Metaphysica passio, entitatis causæ, propter connexionem, talis passionis, cum entitate. Sic homo impossibilis esset, si risibilitas impossibilis esset. Sed si transiret effectus posſibilis, in impossibilem, entitas causæ non haberet perfectionem Metaphysicam; esse enim productivum effectus, est passio Metaphysica entitatis causæ, sed si impossibilis esset omnis effectus, impossibile esset productivum effectûs, ejusdem causæ. Qvod ipsum probatur. qvia omne productivum, debet esse alicujus posſibilis productivum, aliàs daretur productivum etiam hirco-cervi. Si productivum, non debet 59
esse posſibilis alicujus productivum, hoc autem est absurdum.

RESPONDERI POTEST. Omne productivum, debet esse productivum alicujus posſibilis, absolutè nonnisi. Nego. Posſibilis sub conditione, si non implicet. Concedo. Conseqventer passio Metaphysica, qvæ est esse productivum, invariata maneret: qvia esse productivum, non qvomodocunq; est passio Metaphysica, sed esse productivum si non implicet. Alio etiam modo eidem Argumento satisfieret. Passionem Metaphysicam duo dicere, unum in recto, hoc est suam entitatem, & aliud in obliqvo, 60
hoc est effectus posſibilitatem, conseqventer si passio Metaphysica, secundum id qvod dicit in recto esset impossibilis, esset impossibilis etiam entitas causæ: nam communis, & eadem utriusq; entitas est. Si autem passio secundum id, qvod dicit in obliqvo fit impossibilis non seqvitur causam fore impossibilem, in obliqvo autem dicit effectum. ad eum planè modum, qvo si desineret esse relatio Paternitatis in Petro, qvoad id, qvod dicit Paternitas in recto, desineret esse etiam Petrus. non desinet autem, si desinat relatio secundùm id, qvod dicit in obliqvo.

PRO-

61 PROBAT II Arriaga. Si sub conditione posſibilitatis respicerentur effectus, seqveretur omnibus posſibilibus effectibus redditis impossibilibus, adhuc causam fore posſibilem.

RESPONDETUR. Concedendo seq. Unde etiam, impossibili omni intelligibili, posſibilis foret intellectus; qvantùm ex illo intellectivus. Unio item impossibilibus extremis, qvantùm ex illa, esset unitiva; licèt à parte rei existere non posſit sine extremis: qvia actu existens non deposcit esse tantùm unitiva, qvantùm est de se, sed esse actu unitiva; utpote essentialis determinatio habendi uniti.

62 PROBATUR III. Potentia, qvæ non potest audire, à potentia, qvæ potest audire, distincta est. Ergo etiam omnipotentia qvæ non potest producere omnia, distincta erit. Aliter idem proponitur. Si daretur Causa productiva multorum effectuum, & præter hos effectus, cujusdam effectus, qvi vocetur A. ex alia parte, daretur alia causa, qvæ esset productiva multorum effectuum, non tamen effectus A. illæ potentiæ essent distinctæ. Ergo & omnipotentiæ essent distinctæ, qvarum una esset productiva omnium absolutè, & alia non esset productiva.

RESPONDETUR. Si etiam hæc alia
63 potentia esset, qvantùm ex illa auditiva, vel qvantùm ex illa productiva effectûs A. non forent illæ potentiæ, ratione intrinsecæ virtutis producendi, distinctæ. Sed forent distinctæ, ratione alicujus in obliqvo importati. Si illos effectus ponere non possent, qvantùm ex illis. Undè etiam eadem esset omnipotentia, qvamvis impossibilis redderetur aliqvis effectus, modo impossibilitas oriatur à parte effectus non à parte causæ.

PROBATUR IV. Repugnat virtus, qvæ in se contineat eminenter Ens rationis. Sed effectus repugnans, est Ens rationis. Ergo illum omnipotentia in se non continet. Major Prob. qvia 64
eo ipso, qvod virtus productiva producat aliqvid, producit ens reale, & non ens rationis. Et sicut benè infero à DEO non posse creari alium DEUM: qvia qvidqvid crearet, jam non esset DEUS. Ità possum dicere, causam non posse producere Ens rationis: qvia qvidqvid producit, hoc ipso est ens reale. Multis Hoc Argumentum solvit Oviedo. Sed

RESPONDETUR Conformiter ad dicta. Qvod repugnet virtus, qvæ in se contineat eminenter, idq; absolutè ens rationis, non repugnat autem qvæ contineat sub conditione si scil: non implicaret. Qvamvis autem non 65
producatur qvidqvam nisi ens reale, non seqvitur causam, qvantum est ex illa, non posse producere etiam ea, qvæ sunt non realia, si forent realia. Unde principium vitale, est connexum cum posſibilitate suorum effectuum, si illi non implicent. essentiale item est DEO, posse elevare, ad actus supernaturales, si illi non implicent.

PROBATUR V. Posſibilitas effectûs, non est à se, sed ab alio. Ergo ab Omnipotentia Divina, qvæ illam non liberè sed necessariò producit; neq; enim liberum est DEO, posſibilem esse hominem, vel non posſibilem: Qvodsi necessariò illam producit, infertur exi- 66
stente omnipotentiâ necessariò emanare posſibilitatem Angeli, & à posteriori benè infertur hominis posſibilitas non est. Ergò neq; est omnipotentia: nam hæc si esset, dimanaret ipsius posſibilitatem.

RESPONDERI POSSET. Duplicem qvodâmodo esse posſibilitatē creaturæ, unâ activâ, qvæ est ipsamet omnipotentia, potens producere, & posſibilitatem passivam, qvæ est ipsa entitas potens produci. Hæc posſibilitas passiva, dicit in recto, ipsam entitatem creaturæ, in obliqvo autem potentiam DEI. Si ergò effectus redderetur impossibilis, secundum id, qvod dicit

67 in recto, redderetur impossibilis, h. e. ipsa illius entitas, non tamen redderetur impossibilis possibilitas illius, secundùm id, qvod dicit in obliqvo: qvia adhuc, qvantùm ex DEO, posset illam DEUS producere, nisi repugnaret. Hinc impossibili reddito v. g. homine, nego qvod possibilitas illius activa, non esset, imò & passiva non qvidem secundùm id, qvod dicit in recto, sed secundùm id, qvod dicit in obliqvo.

PROBATUR VI. Si repugnaret eqvus, non posset existere omnipotentia. Ergo eqvus & omnipotentia sunt essentialiter connexa. Antece-
68 dens probatur. Si repugnaret eqvus existeret duplex contradictorium, eqvus non repugnans ad existendum, & eqvus repugnans, consequenter DEUS coexisteret duplici contradictorio, sed omnipotentia non potest coexistere duplici contradictorio. Ergo non existeret impossibili v. g. eqvo.

RESPONDETUR. Negando Antecedens cum sua probatione. Qvia supposita impossibilitate eqvi, jam non existeret possibilitas illius, in statu dictæ suppositionis. Unde jam nonnisi uni contradictorio coexisteret omnipotentia. Neq; obstat, qvod alteri
69 contradictorio, ante suppositionem cõexstiterit: qvia de facto successivis contradictoriis nos etiam cõexistimus, ut cursui, & non cursui Petri. De cætero etiam impossibilitas ex suppositione, & possibilitas Physica, non sunt contradictoria: talibusq; benè potest cõexistere omnipotentia.

INSTAT I. Incapacitas coexistendi duplici contradictorio, non solùm oritur ex impossibilitate existendi duorum contradictoriorum, sed etiam ex peculiari repugnantia, ut cõexistat DEUS duplici contradictorio. Qvod ita probatur. Si DEUS cõexisteret Petro, & carentiæ Petri, in hoc instanti verum esset dicere. Hic DEUS, in hoc instanti cõexistit Petro, sed hic DEUS 70
in hoc instanti, non cõexistit Petro, Ergo hic DEUS non est hic DEUS.

RESPONDETUR. Supposita suppositione impossibili, de qva hic, falsa esset Major. Ad Cõexistentiam enim Petri Physicam & independentem à suppositionibus qvalem habet, hic non attenditur, & si ad illam attenderetur. Minor esset falsa; adeoq; argumentum non esset demonstrativè concludens, ut supponit arguens. Retorqveri etiam posset ostendendo, 71
simili modo arguendi, multùm probari. Formo enim Argumentum, ut & ille formavit in Camestres. probo q; impossibile esse, ut Petrus qvi semel existiti aliqvando, non existat. DEUS cõexistit existentiæ Petri, DEUS non cõexistit existentiæ Petri. Ergo DEUS non est DEUS. Negabis Consequens qvia existentia & non existentia pro alio statu sumuntur: dicam & ego possibilitatem & impossibilitatem pro alio statu sumi: Nam possibilitas esset pro statu Physico. Neqve enim qvod semel est possibile physicè reddi potest physicè impossibile; impossibilitas autem erit, pro statu solo suppositionis ab intentione formato.

INSTAT II. DEUS est connexus essentialiter, cum sua scientia de possi-
bilitate Petri. Ergo est connexus es- 72
sentialiter cum Petri possibilitate: qvia ipsa illa scientia possibilitatem Petri importat.

RESPONDERET Oviedo. DEUM connexum esse cum illa scientia, ex suppositione objecti.

ADDI posset, esse etiam connexum cum impossibilitate illius, si redderetur impossibilis. Conformiter ad dicta superius aliter satisfit Argumento. Qvod scilicet DEUS sit connexus, cum illa scientia secundum id, qvod illa dicit in recto, h. e. ipsam entitatem DEI. Nihil enim magis est connexum, qvàm idem secum, sed non esse connexum essentialiter cum sua scientia, secun-

73 secundùm id, qvod dicit in obliqvo, h. e. possibilitate Petri, nisi fortè connexione conditionata h. e. si res qvantùm in se est, non implicet.

INSTAT III. DEUS per suam entitatem distingvi debet, & ab hirco-cervo, & ab homine, idq; necessariò, in dicta autem suppositione, non distingveretur, jam ab homine, sed tantum ab hirco-cervo seu impossibilibus. Ergo, non maneret idem.

RESPONDETUR. Distinctionem illam mansuram in DEO eandem, secundùm qvod dicitur in recto; dicit enim ipsammet DEI entitatem. Hinc in recto, per idem DEUS, & ab hirco-
74 cervo, & ab homine distingvitur, qvamvis non maneret eadem in obliqvo ratione scilicet terminorum mutatorum.

PROBATUR VII. DEUS, potest absolutè producere Petrum, & non hirco-cervum. Ergo habet potentiam respectu Petri, qvam non habet respectu hirco-cervi. Sed si Petrus non esset possibilis, non haberet talem potentiam. Ergo deficiente possibilitate Petri, deficeret aliqvid intrinsecum DEO.

RESPONDETUR. DEUM eandem potentiam secundùm id qvod dicit in recto, habere tàm respectu Petri,
75 qvàm hirco-cervi; sed tota varietas, ex obliqvo est, videlicet terminis producibilibus hinc impossibili reddito Petro, eadem potentia maneret secundùm id qvod dicit in recto, licet non maneret eadem secundùm id qvod dicit in obliqvo.

Utrumq; hoc Argumentum ex Ripal. ab Oviedo propositum, est Argumentum Antonii Perez.

Continuatur idem Examen.

PRIMA RATIO ex Perez est Disp. 5. de Intell. DEI n. 17. DEUS essentialiter est omnipotens. Ergo habet essentialem connexionem, cum possibilitate creaturarum. Cons. pro-
batur qvia esse omnipotentem, est 76
posse producere omnes creaturas. At posse producere omnes creaturas, connectitur essentialiter cum posse produci creaturas ipsas. Ergo.

RESPONDETUR ex dictis. DEUM habere essentialem cõnexionem conditionatam, cum possibilitate creaturarum, qvantùm autem est ex illo, absolutam. Et sicut Thomistæ admittunt Decretum absolutum ex parte actûs, conditionatum ex parte objecti; ita v. g. exprimibile. Volo Petrum converti, si illum JESUS intuitus fuerit. Ita & connexio illa, qvantùm ex parte DEI, erit absoluta, conditiona-
ta autem ex parte Creaturæ, ita expri- 77
mibilis. Possum illam producere, qvantum ex me, si de se non implicet contradictionem.

INSTAT I Idem. Si concedatur qvod DEUS habeat hanc virtutem conditionatam. Ergo necesse est concedere DEUM habere essentialiter scientiam, qvâ cognoscat, habere se Virtutem hanc qvasi conditionatam, & cum illa scientia non sit confusa, cognoscet se habere virtutem producendi ignem, si non implicet. Ex qvo ulterius formatur Argumentum. Vel scientia illa videt in igne duo practicata contradictoria, essentiam ignis constituentia, vel non videt. Si videt. Er- 78
go de facto ignis implicabit contradictionem. Si autem non videt. Ergo DEO essentialiter repugnat, affirmare essentiam ignis involvere duo prædicata contradictoria.

RESPONDETUR. Qvod sicut non est DEUS conditionatè omnipotens, aliàs esset conditionate DEUS; adeoq; non DEUS; ita nec virtutem habet conditionatam producendi: Virtus enim illa idem est cum omnipotentia, sed ex se absolutè omnipotens, & ex se absolutè habens vim producendi, respicit objecta conditione affecta, si non implicent. Et hæc de phrasi Argumenti. Commoda tamen est hæc

79 phrasis, qvod DEUS habeat vim absolutam producendi objecta, conditione affecta, si non implicent. Qvod autem attinet, ad robur ipsum argumenti. Dico. Ante Casum suppositionis non videre DEUM ignem, duo prædicata contradictoria, in casu autem factæ jam suppositionis, supponitur etiam non nisi videre illa contradictoria DEUS, sed cum de facto illa contradictoria non sint, nec de facto illa vidit esse, sed qvia supponuntur non nisi esse supponuntur non nisi videri, cum de facto non videantur. ex suppositione autem, qvod supponatur DEUS non posse producere ignem,
80 non seqvitur ulla mutatio, in omnipotentia: qvia Major, in hoc passu, est hæc. DEUS potest producere ignem, si non implicet. Sed si supponatur implicare ignis, erit hæc Minor. Sed implicat ignis. Ergo illum non potest producere DEUS. Ubi ut vides, tota mutatio, est in Minori, qvæ nihil de Deitate importat. Sub eadem Majori. DEUS potest producere ignem si non implicet, extra casum suppositionis. Subsumitur hæc Minor. Sed ignis non implicat. Ubi etiam est mutatio in Minori. Impotentiaqve producendi non infertur à parte Majoris, & qvantùm est ex illa, sed à parte Minoris, ad-
81 eoq; non inferetur impotentia producendi qvantùm ex parte DEI, qvi est in Majori, sed à parte Creaturæ, qvæ in Minori ponitur.

INSTAT II. De essentia DEI est, affirmare, de illo conceptu objectivo, ea omnia, qvæ in illo essentialiter includuntur, & negare includi essentialiter ea, qvæ ejus essentia non includit, at ille conceptus objectivus ignis, includit formaliter totam essentiam ignis, & nullo modo includit duo prædicata contradictoria. Ergo de essentia DEI est affirmare illum conceptum ignis esse totam essentiam, & negare includere duo contradictoria. At hoc negare, idem omninò est, atq; negare ignem esse impossibilem. Ergo de se essentia DEI est, negare ignem esse impossibilem, ac proinde de ejus essentia est, affirmare ignem esse possibilem. 82

RESPONDETUR. De essentia DEI esse affirmare ignem esse possibilem, qvousq; sit possibilis. Sed etiam de essentia DEI est, affirmare ignem esse impossibilem, si sit impossibilis; priori illi exigentiæ satisfacit nunc DEUS, de facto enim est possibilis, judicatq; ignem esse possibilem, posteriori autem parti satisfaceret in casu suppositionis, semper tamen à parte sui sine mutatione, qvia Major in hoc passu 83
hæc est, Noscit DEUS, exigente sua essentia, possibilitatem ignis, si detur. Jam qvod detur, vel non detur ponetur in Minori qvæ mutationem importat non in DEO, qvia nihil in terminis Minoris est de Deitate, sed in creatura. Et sicut nunc de facto cognoscente DEO, nunc Cursum, nunc non Cursum Petri, tota mutatio est in objecto, ita & in illo casu, foret. adeoq;, ut dicebatur suprà, foret mutatio ratione obliqvi importati à scientia, non ratione recti. Consulantur superius dicta.

INSTAT III Idem. DEUM esse Omnipotentem, non est posse facere aliqvid, si non implicet contradictio- 84
nem, sed posse facere, qvidqvid absolutè non implicat contradictionem. Hinc Patres ex eo, qvod DEUS sit omnipotens, inferunt esse omnia possibilia DEO.

RESPONDETUR. Omnia qvidem qvæ non implicant contradictionem, absolutè non implicant, adeoq; illa DEUS potest absolutè producere. Sed est difficultas. An sit formandus conceptus omnipotentiæ absolutus ex parte DEI, conditionatus ex parte objecti, hancq; partem affirmantes oppositi, negabunt Assumptum, qvod procedit de formatione conceptus. Qvamvis autem formetur conditionatus ex parte objecti conceptus

85 omnipotentiæ, benè inferri potest DEO esse omnia possibilia: qvia notum est aliunde, hypotheticam transire in absolutam, posita conditione, & qvia nunc de facto, qvæ sunt possibilia, sunt possibilia, fit, ut benè inferatur DEO omnia esse possibilia.

II. RATIO ejusdem est. DEUS essentialiter est benignus, misericors, Justus, qvibus omnibus careret, si non essent creaturæ.

RESPONDERI POSSET. Qvod DEUS essentialiter sit misericors secundùm id, qvod misericordia primò & per se dicit, & in recto, non verò se-
86 cundùm id, qvod dicit in obliqvo. In obliqvo autem est objectum misericordiæ, qvod est miseria nostra.

III. RATIO est. DEUS habet essentialem connexionem, cum impossibilitate omnium, qvæ de facto sunt chimæræ. Ergo habet essentialem connexionem cum possibilitate rerum, qvæ non sunt chimæra. Antecedens Probatur. Qvia DEUS habet essentialem connexionem, cum impossibilitate mendacii à DEO dicendi, vel cum impossibilitate actûs fidei negantis Trinitatem. Qvod totum ulterius in hoc fundatur qvia essentiale est DEO non posse facere, qvod impli-
87 cat contradictionem. Qvod ulterius in hoc fundatur, qvia Omnipotentia est potestas perfecta. Si est potestas perfecta debet efficere ipsa, qvod efficaciter vult, adeoq; inducere inevitabilem positionem voliti efficaciter, conseqventer facere impossibilem positionem oppositi, qvod tamen tunc non esset: qvia existente v. g. luce volita, existeret oppositum contradictoriè voliti h. e. tenebræ qvas posset ponere DEUS, ut tu dicis, si dicis, posse ab illo poni contradictoria.

RESPONDETUR Conformiter ad supra dicta, DEUM habere essentialem connexionem conditionatam, cum impossibilitate implicantium, vel habere essentialem connexionem, cum 88
impossibilitate, secundùm id, qvod dicit illa connexio in recto, qvod est ipsamet omnipotentia, qvæ tunc secundùm suum rectum immutata maneret, ut præexplicatum supra. Et licet omnipotentia debeat inducere, impossibilem positionem oppositi, si illud ponibile non sit, secus si ponibile sit.

IV. RATIO Ejusdem est. Qvidqvid habet aliqvod prædicatum cujus carentia implicat contradictionem, habet essentialem connexionem cum existentia illius prædicati. Sed DEUS, de facto, habet prædicatum scientis, creaturas esse possibiles, & implicat 89
DEUM carere hoc prædicato. Ergo DEUS habet essentialem connexionem cum existentia talis prædicati. ac proinde cum possibilitate creaturarum.

RESPONSUM supra. DEUM habere prædicatum scientis creaturas esse possibiles, si sint possibiles, durentq; in possibilitate, nec potest DEUS carere hoc prædicato, suppositò qvod sint possibiles.

V. RATIO. Adferri potest ex iis qvæ habet Esparza 1. p. q. 16. a. 1. Causam posse facere effectum, & effectum posse fieri à causa non solùm cõvertibilia Logicè, sed etiam idem realiter cum 90
sola diversitate modi in dicendo, & apprehendendo, sicut videre & videri, ex qvo principio inferri potest, ad intentum. Ergo si illos effectus potest, qvantùm ex illa causa producere, etiam illi possunt produci, si autem illi non possunt à DEO produci. Ergo nec Deus illos producere, adeoq; mutabitur jam DEUS.

RESPONDETUR. Causam posse facere effectum, & effectum à parte causæ posse fieri, sunt idem realiter, sed causam posse facere effectum à sua parte non est idem cum posse fieri effectum à parte effectus: nam non repugnat ut causa illum, qvantùm de se pro-

91 producere posset tota de reliqvo repugnantia, ex impossibilitate effectûs oriente, præcipuè cum per nos non tantùm detur extrinseca possibilitas, sed & intrinseca, consequenter in casu suppositionis posset esse possibilitas extrinseca penes causam, cùm impossibilitate intrinseca à parte effectûs.

INSTAT ex eodem. Repugnante musca, repugnat DEUS. qvod ipsum probatur, qvia hoc nihil est aliud, qvàm repugnare DEUM, repugnante DEO. Qvod ipsum probatur. Possibilitas muscæ, & existentia DEI, sunt idem realiter, ac proinde repugnantia utriusvis, & utriusq; est eadem à parte
92 rei.

RESPONDETUR. Negando possibilitatem muscæ intrinsecam, esse idem cum existentia DEI, licet sit idem cum existentia DEI, possibilitas extrinseca, secundum id, qvod dicit in recto accepta.

Punctum Difficultatis II.

Expenduntur Rationes negativæ Sententiæ.

OBJICIT I. Rec. Svar. tr. 2. Phys. disp. 5. S. 3. §. 4. Relatum transcendentaliter, dependet essentialiter à suo termino. Omnipotentia non
93 pendet essentialiter à possibilibus, Ergo nec ad illa refertur transcendentaliter, nec cum illis connectitur essentialiter. Minor Probatur qvia videtur indecens dicere, qvod Omnipotentia divina, qvæ est DEUS, sit dependens à possibilitate formicæ.

RESPONSUM est aliàs, qvòd omnipotentia Divina, sit dependens à formica non dependentia causalitatis, sed dependentia termini.

INSTAT. Etiamsi omnia essent impossibilia, adhuc DEUS potens esset producere ea, qvæ non implicant contradictionem. Qvod ipsum probatur. qvia Immensitas Divina eadem maneret, etiamsi de medio tollerentur omnes creaturæ, idq; ideo qvia 94
nulla creatura dari posset, cui illa non coëxisteret. Tum qvia etiam, scientia Divina eadem esset, licet ea, qvæ de facto sunt futura, non essent futura. Ergo etiam & omnipotentia eadem maneret, sive sint, sive non sint possibilia. Et sicut ille, qvi rotat gladium, licet nihil feriat, ferire tamen aptus est, ita omnipotentia in vacuo impossibilium, constituta, licet non producat, producere tamen apta esset. Habet similem Instantiam Oviedo de Potestate Sacerdotis ad absolvêdum Turcam.

RESPONDETUR. Cum productione actuali possibilium, non est connexio essentialis omnipotentiæ, qvia hæc 95
dependet, à Voluntate DEI libera, ita & immensitas Divina, dicens coëxistentiam actualem creaturis & scientiam Visionis, & futurorum, non dicit essentialem connexionem, idq; ideò: qvia utraq; pendet à voluntate DEI libera; esse autem omnipotentem respectu possibilium, seu esse connexum cum possibilibus non pendet à Voluntate DEI libera. Impossibili tamen omni loco nego possibilem fore omnipotentiam. Nego item illum actum rotandi gladii esse aptum ferire si implicet, qvod feriri possit.

OBJICIT II Idem. Ut sit aliqvod relatum transcendens, debet ordinari 96
per se primo ad aliud, ut patet in Actibus & potentiis. Sed omnipotentia non ordinatur primariò ad creaturas. tum qvia, omnipotentia est ipse DEUS: tum qvia, si sumatur omnipotentia absolutè, prout est Virtus producendi, & sic prior est omni Creatura possibili: Si autem sumatur respectivè, qvoad terminationem extrinsecam, sic prior est creaturis, & hic Secundarius conceptus non est de primaria ratione omnipotentiæ. Ergo omnipotentia primario non ordinatur ad creaturas.

RESPONDETUR. Qvi tenent cum Smiglecio Relationes Transcendentales,

97 les, non esse de primo essentiali conceptu, absolutorũ, negabunt Majorem. Independêter ab hoc principio negatur Minor. Hinc dico ulterius, omnipotentiam, inadæqvatè secundum id, qvod dicit in recto acceptam, dicere ipsum DEUM. Et sic accepta non ordinatur primario ad creaturas, accepta adæqvatè formaliter, dicit ipsum DEUM, prout est virtus producendi. & sic, nego primariò non ordinari ad creaturas, tanqvam ad terminum: est enim potestas ad sibi subdita possibilia. Addo DEUM non posse ordinari ad aliud, tanqvam ad finem se perficientem, ordinari tamen potest ad ali-
98 ud tanqvam ad terminum se indigentem, à se perfectibilem. Qvod addit, esse creaturis posteriorem omnipotẽtiam respectivè acceptam, explicari debuisset. qvid sit illam respectivè accipi, respectivitate de qva hîc. Nec obest, qvod sub aliqva formalitate concipiatur posterior creaturis: qvia id, qvod in aliqva consideratione posterius est alio, potest sub diverso respectu esse prius, per multos. Sic in sententia, tenentium operationes esse objectum Logicæ, in qvantum fiunt à Logica, esse posteriores Logicâ, priores autem, in qvantùm illam specificant. Rursus effectus, in qvantum est
99 Terminus Relationis causæ, antecedit relationem causæ, in qvantum, autem effectus est, posterior est causâ.

OBJICIT III Idem. Relatum transcendens non est magis necessarium, qvã ejus terminus, siqvidem hoc sublato tollitur ipsum relatum transcendens. Sed Omnipotentia, cum sit ipse DEUS, est magis necessaria, qvam ens creatum. Hinc Ansel. in Monil. dicit. Omne qvod per aliud est, minus est eo, qvod per se.

RESPONDETUR. In ratione referibilis, relatum, & terminus, non magis sunt ad invicem necessaria: qvia relationis est, tantum referre independenter à majori, vel minori necessita- 100
te referibilium. In aliis tamen rationibus, relatum potest infinitè superare necessitatem essendi, qvæ posset competere termino.

OBJICIT IV. Oviedo, & supponit, qvod esse possibile, non sit esse physicum in rerum natura existens, & dum effectus possibilis non existit, æqvè non est, ac chimæra. Qvæ suppositio in hoc sensu concedi posset. qvod scilicet & chimæra, & possibile, qvâ tale, actu non existant. Admissâ hac suppositione, sic procedit Argumentum. Nullo genere dependentiæ, intellectus meus potest dependere ab intellectione possibili, qvam nunqvam eliceret, nec 101
eliciturus est ob defectum speciei. Ergo frustra hæc connexio inter causam & effectum possibilem fingitur. Antecedens probatur. Qvia si esset aliqvod genus dependentiæ, esset dependentia tanqvam ab effectu, & termino. Sed hæc dependentia est nulla. Qvod ipsum probatur qvia ab eo qvod neqve est, neqve exstiturum est, qvomodo virtus causæ physica, physicè dependere potest.

RESPONDERET communis sententia. Qvod Virtus physica, physicè in ratione termini dependere possit à termino, licet in statu solius possibilitatis sit Terminus, qvod nõ impugnat, 102
nisi sola interrogatione Oviedo. Hoc ut explicetur.

ADVERTENDUM est qvod Causa physica, ab eo, qvod physicè non est, non possit physicè dependere dependentia causalitatis: Nam prius est existere, postea causare, ab eo tamen, qvod non est, potest causa dependere physicè, dependentia termini. Illustratur hoc instantia petita ex doctrina ipsius Oviedo, censet ille, qvod respectus transcendentalis, possit esse ad terminum non possibilem, & sic potẽtia cognoscitiva, habet respectum etiã ad chimæras cognoscibiles, qvi re-

103 spectus revera est dependens ab hirco-cervo, tanqvam à termino: omnis enim relatio, dependet à termino. Ergo ad hoc, ut aliqvid dependeat ab aliqvo, tanqvam à termino non est necessarium existere physicè. & Ratio est, qvia dependentia, qvæ est à termino, non est dependentia, qvæ influat esse in rem dependentem, sed est sola dependentia ordinis, qvæ potest esse ad rem non existentem. Rursus censet Oviedo omnipotentiam ordinari ad omne possibile, & impossibile, si non implicet. Rogo si non ordinaretur ad ista sive possibilia, sive impossibilia, si non implica-
104 rent, esset ne omnipotentia? si non esset. Ergo ab eo, qvod non est, potest aliqvid pendere ita, ut illo sublato, non sit. Si autem esset adhuc tunc omnipotentia. *Contrà esset:* qvia & esset ut tu dicis, & non esset: qvia omnipotentia extenderetur ad aliud ponendum extra DEUM, non enim pro termino, Omnipotentia importat Deitatem, & tamen tunc non extenderetur ad aliud, extra DEUM ponendum: qvia nec supponuntur possibilia, nec impossibilia, si non implicarent ponenda, sed se haberet tunc omnipotentia sicut oculus ad sonum, ad qvid ergo se extenderet illa omni-
105 potentia. Deniq; censet Oviedo connexionem esse essentialem effectuum possibilium cum causa, & si causa esset impossibilis, etiam effectus foret impossibilis. Rogo qvomodo id, qvod non est, connecti potest cum eo qvod est? qvomodo illud qvod non est, pendere potest ab eo, qvod est? & qvod responsum fuerit, probabit simul non obesse effectui ut qvamvis non sit, pendeat ab illo tanqvam à termino omnipotentia.

QVÆRES. *Qvid sit hoc pendere ab alio tanqvam termino?* Dico Est habere tale prædicatum definitivum sui, qvod prædicatum importet aliud à se, non sistendo in se, sed procedendo ad connotationem alius à se, & illud aliud di- 106
cimus esse terminum, effectum, connotatum necessarium &c. Qvomodo autem hæc dependentia sit physica, infra explicabitur. Qvod autem talis dependentia, possit esse etiam ab eo, qvod non est, illustratur instantiis.

I. INSTANTIA est. Veritas cognitionum pendet ab objecto, qvod non est. Ergo potest esse dependentia ab eo, qvod non est.

RESPONDERET Oviedo Veritatem componi ex actu, & ex objecto tanqvam partibus, & sic deficiente objecto defecturam veritatem.

CONTRA est. Qvia non qværimus, 107
qvare deficiente objecto deficiat Veritas. Sed qvare deficiente eo qvod cæteroqvi non est, deficiat veritas, & si deficit, deficiente eo, qvod non est, benè pendere potest aliqvid ab eo, qvod non est, & si id, qvod non est potest componere aliqvid tanqvam pars, multo magis ab eo, qvod non est, potest aliqvid pendere tanqvam termino.

Qvod autem dicit Oviedo Veritatem esse totum qvoddam morale, adeoq; posse constitui per id, qvod non est, id etiam non satisfacit. Nam licèt in sententia componente veritatem, ex actu, & objecto, tanqvam partibus, Veritas, sit totum morale: ta- 108
men hæc sententia non est admittenda, secundùm dicta in Logica, & etiamsi vera esset, restat illi solvendum, Cur non etiam actus DEI verus componatur ex objecto & cognitione Divina? qvod si componitur, sic formabitur argumentum. Actus DEI verus qvamvis in sua entitate non constituatur objecto, qvod supponitur esse creatum tamen in qvantum est totum qvoddam morale, componitur, adeoqve dependet ab eo, qvod non est. Ergo & omnipotentia, qvamvis in qvantum est causa, non constituatur creaturis possibilibus, tamen in qvantum est totum qvoddam morale

109 rale componetur ex omnipotentia, & Creaturis possibilibus adeoq; pendebit ab illis: Nam ad constituendum totum morale, non reqviritur, ut utrumq; sit pars, sed potest esse, utrũq; totum, ut est unum morale totum, duo amici, potest esse unum tanqvam terminabile, & aliud, tanqvam terminativum. Deniq; totum istud morale, vel dependet ab eo, qvod non est, vel non dependet. Si non dependet. Ergo illud aliud, non est pars illius. Si dependet. Ergo ab eo, qvod non est, potest esse dependentia

SECUNDA INSTANTIA. Actus fidei respicit plura objecta qvæ non sunt,
110 sed fuerunt, vel erunt, vel essent. Ergo potest esse dependentia ab eo, qvod non est. Qvod autem dicit Oviedo, Actum fidei, esse connexum, cum cognitione DEI actuali, qvam habet de objecto, hoc non satisfacit. Tum qvia Actus, qvo ego credo futurum Anti-Christum non habet pro termino cognitionis, & objecto, Divinæ cognitionis entitatem, sed entitatem Anti-Christi, qvæ non est. Tum qvia ipse actus DEI, qvem habet de Anti-Christo dependet non à se ipso, sed ab ipsa entitate Anti-Christi. Tum qvia omnis actus fidei, innititur revelationi, qvæ jam præteriit, ab eaq; pendet, licet jam
111 non existente. Nam qvod dicit Oviedo esse indecens, ut DEUS concurrat, tanqvam Auctor supernaturalis, ad actum fidei, qvi non sit intrinsecè verus, hoc difficultatem non attingit: Nam non qværimus de hoc, qvare actus fidei, non possit esse falsus, sed qvare inniti potest revelationi, qvæ de facto non est. Commodius dixisset, actum fidei pendere à revelatione, qvæ non est qvidem actu, est tamen in aliqvo sui; nempe in apprehensione fidelis, qvam habet de illa revelatione, sibi ab Ecclesia applicata. Sed neqve per hoc difficultatem solvisset. Nam illa ipsa apprehensio & applicatio, pendet ab eo, qvod non est, hoc est revelatione præterita.

OBJICIT V idem. Causa non de- 112
pendet ab existentia effectus. Ergo nec ab ejus possibilitate: Nam existentia actualis, & possibilis, est eadem.

RESPONDETUR Inprim: Hoc Argumentum multùm probare: qvia probaret possibilitatem, æqvè pendere à voluntate DEI libera, ac existentiam actualem, cum possibilis & actualis existentia, sint idem. Deinde disparitas est, qvia qvamvis effectus existens & possibilis, hoc sensu sint idem: qvia non aliud existit, qvàm qvod erat possibile, non eodem tamen modo se habent: Nam existentia possibilis non pendet à voluntate DEI libera; non enim DEO est liberum, ut homo 113
sit animal rationale, pendet existentia actualis à libertate DEI, existentia actualis est contingens, non est contingens possibilis, hinc à possibilitate, seu existentia possibili pendebit causa, non pendebit ab existentia actuali. Et qvamvis effectus, idem sit realiter existens & possibilis, qvia tamen existenti competit contingentia, non competit possibili, hinc qvamvis causa, non nectatur necessariò, cum contingenti effectu, nectetur cum possibili. Deinde cum DEUS necessariò sit omnipotens, & non pendeat hoc à libertate DEI, ut sit omnipotens, & ex altera parte, cum prædicatum hoc omnipoten- 114
tis sit, relativum, debet etiam habere terminum necessarium, qvi est possibilis, & non actualis existentia. Dixi qvod debeat habere terminum necessarium: aliàs si non haberet terminum necessarium, sicut terminus si non esset necessarius, posset esse, & non esse; ita & relativum illud prædicatum, puta omnipotentia, qvod sine termino non posset esse, similiter secundum conditionem termini posset esse, & non esse. Breviter loqvendo: qvià hoc prædicatum omnipotentia, non erat tale, qvod posset adesse, & abesse à DEO, hinc ad id qvod poterat esse & non esse referri non potuit,

tuit, sed debuit referri ad possibile, 115
qvod non nisi determinatè possibile est. Deinde negatur Antecedens, vel distingvitur. Qvòd causa in actu primo spectata, non pendeat ab existentia effectûs, pendeat causa in actu secundo, cum enim causæ in actu primo spectatæ, non sit correspondens existens effectus, sed potens existere, hinc ad effectum existentem, non refertur causa in actu primo spectata, è converso, qvia causæ, secundùm posse suum causare, est proportionatus effectus possibilis, ideo ad illam referetur causa. Addo committi hìc fallaciam accidentis, qvia prædicatum qvod con-
venit existenti effectui, transfertur ad 116
possibilem effectum, transfertur inqvam, non in qvantum idem sunt, sed in qvantum hoc prædicatum convenit existenti effectui, prout condistingvitur à se possibili.

OBJICIT VI Idem. Non implicat Virtus, qvæ impossibili existente effectu subsistat. Ergo necessariam connexionem non dicit cum effectu possibili.

RESPONDETUR. Negando Antecedens de qvo etiam infra.

OBJICIT VII. Si daretur connexio prædicta, sublata possibilitate unius entis tolleretur omnipotentia; hoc
autem est absurdum, qvia si sublata 117
possibilitate unius entis, tolleretur omnipotentia, non esset summè perfecta, hoc autem est absurdum. Seq. probatur. Si cõcipiatur in DEO omnipotentia talis naturæ, qvæ sublatis etiam omnibus possibilibus duret, adeoqve sit incõnexa, perfectior erit omnipotentia qvæ est connexa, & qvæ sublatis possibilibus tollitur. Ergo connexa Omnipotentia non est summè perfecta. Antecedens probatur qvia Omnipotentia connexa, & Omnipotentia non connexa essent pares in continentia effectuum, seu in virtute causandi, & præter hoc, Omnipotentia non connexa, subsisteret impossibilibus effectibus, non subsisteret con- 118
nexa. Ergo esset perfectior non connexa præ omnipotentia connexa.

RESPONDETUR. Hoc qvod implicat non est perfectius, eò qvod non implicat. Porrò omnipotentia non connexa implicat, qvod ipsum probatur. Implicat relativum, vel si vis dicere ordinatum ad aliud, sine illo alio; aliàs esset ordinatum ad nihil conseqventerq; non ordinatum, sed Omnipotentia est qvid relativum, ut dictum suprà, vel saltem ordinatum ad aliud, non est enim causativa sui ipsius, sed alius à se. Si autem omnipotentia est qvid relativum, & habens terminum, terminus ille, non essent 119
creaturæ actu existentes, ut supponitur. Ergo essent creaturæ possibiles, qvæ enim aliæ.

RESPONDEBIS. Omnipotentiam referri ad omne possibile, & impossibile si non implicet.

CONTRA EST. Tum qvia Inferam. Ergo illa Omnipotentia, & est connexa, & non est connexa, (non est) ut supponitur, est autem connexa: qvia respicit omne possibile, vel impossibile si non implicet. Qvod ipsum debes asserere ne concedas relativum sine termino. Tum qvia Purificatio conditionis, destruit conditionatum statum, conseqvẽter si ponantur omnia 120
impossibilia esse impossibilia, ut sunt, non dabitur ullus respectus illius termini: Valebit enim hæc argumentatio conditionata. Omnipotentia respicit possibilia & impossibilia si non implicent: sed implicant impossibilia. Ergo illa non respicit. Tum qvia retorqveri potest Argumentum qvod scil: etiam, non connexa nisi conditionate omnipotentia non sit perfectissima: qvia saltem ne sit relativum sine termino, deberet auferri ablato conditionato illo termino.

INSTAT Idem. Omnipotentia connexa, si hodie hircocervus non implicaret, non posset producere hir-

co-cervum. Omnipotentia non con- 121
nexa posset. Ergo perfectior est omnipotentia non connexa præ connexa.

RESPONDETUR. Nullam dari Omnipotentiam, implicareq; non connexam. adeoq; & fore perfectiorem, & non fore. Et sicut si non ens posset existere. Non hocipso existentia qvæ extendi posset etiam ad non ens, esset perfectissima existentia, sic nec esset perfectissima omnipotentia extensa ad chimæras. Ad salvandam autem perfectissimam formalitatem omnipotentiæ, non esse necesse ponere actualem potentiam ad objectum qvod est chimæra conditione affec-
tum si non implicaret. Sed sufficit, 122
qvod haberet hanc potentiam, si non implicaret. conditionem etiam ipsi potentiæ apponendo.

Punctum Difficultatis III.

Deciditur de Difficultate.

PRÆMITTO I. *Ut creatura ex possibili impossibilis, & ex impossibili possibilis reddatur, implicat contradictionem.*

RATIO. Qvia implicat idem esse, & non esse. Ergo etiam implicabit, idem esse possibile, & non possibile seu impossibile, & è converso. Qvod
123 si implicat, ut ex possibili reddatur aliqvid impossibile. Hinc.

PRÆMITTO II. *In præsenti Qvæstione, non aliud discuti, qvàm casu dato, qvem formatintentio si ex possibili redderetur aliqvid impossibile, an posset adhuc concipi causa cum iisdem prædicatis, vel non, an verò variato modo, habendi se essentialiter effectum, variaretur modus habendi se causarum.* Porrò affirmativa sententia, qvando dicit esse connexionem inter causam & effectus possibiles, adeoq; modum habendi sese causarum. alligatum esse modo essentiali, habendi sese effectuum. non agnoscit aliqvam connexionem physicam in isto sensu, qvasi sit connexio illa in se præcisè terminans productionem aliqvã, 124
vel qvasi sit qvid distinctum Physicè ab ipsis entibus. Sed agnoscit connexionem Physicam, hoc est nemine cogitante.

PRÆMITTO III. *Cum tota qvæstio innixa sit suppositioni impossibili*, ad ostendendum impossibile esse, ut causa maneat, si effectus reddatur impossibilis, ad ostendendum inqvam, hoc impossibile, non potest assumi tanqvam una pars contradictionis, qvod scil: defacto esset possibilis, vel causa vel effectus, sed deberet censeri esse falsa, conseqventer aliunde erit deducẽda tunc, impossibilitas causæ.

DICENDUM EST I. *Impossibili omni* 125
effectu, causam tam creatam, qvàm increatam specificativè acceptam, non reddi formaliter impossibilem.

PROBATUR I. Qvia Causa specificativè accepta, non dicit ordinem transcendentalem ad effectus, sed dicit esse qvoddam absolutũ, per hocq; statuitur in esse specificativè sumptæ. Ergo ita accepta nihil perderet, casu qvo effectus impossibiles redderentur. Ergo neq; ipsa illa entitas redderetur formaliter impossibilis: hoc-enim fit perditione nonnisi prædicati necessarii.

PROBATUR II. Qvorum entitates non sunt idem formaliter. Si uni 126
entitati competat non esse formaliter, non seqvitur alteri entitati competere non esse etiam formaliter. Sed causa specificativè accepta, & effectus possibiles, non sunt idem formaliter. Ergo competente impossibilitate, seu competente non esse formaliter, effectibus possibilibus, non seqvetur, causæ competere non esse formaliter.

Major probatur. Non esse formaliter, fit per negationem esse formaliter. Sed negatio unius esse formaliter, non est negatio alius esse formaliter, Ergo neq; non esse unius formaliter, est non esse aliûs formaliter. Et sicut esse unius formaliter, non est esse alius

127 formaliter; ita neq; negatio unius esse formaliter, est negatio alius esse formaliter. Sic v. g. esse formaliter animalis, est esse formaliter vivens sensitivum. DEI autem esse formaliter, est, v. g. esse ens à se formaliter, & negatio formaliter viventis sensitivi, non est negatio formaliter entis à se.

PROBATUR III. Mala est Consequentia. Hirco-cervus est formaliter impossibilis. Ergo & animal rationale est formaliter impossibile. Ergo etiam mala est ista Consequen: Animal sensitivum est formaliter impossibile. Ergo & ens à se, est formaliter impossibile. Ergo ulterius impossibili omni
128 effectu, causa specificativè accepta, non redderetur formaliter impossibilis. Conseq. utraq; probatur. Ideò Antecedentis illatio non tenet: qvia non est identitas, & habitudo, inter hirco-cervum, & hominem, ad Consequentiam autem ut teneat, necessaria est talis identitas, vel habitudo. Sed etiam inter hominem & DEUM non est identitas, neq; habitudo, si specificativè accipiatur. Ergo. qvæ omnia proceduntin Metaphysica suppositione: nam causam specificativè, vel reduplicativè accipi, sunt nostræ suppositiones.

DICENDUM II. *Causam reduplicativè*
129 *acceptam, si effectus possibiles redderentur impossibiles, non reddi impossibilem formaliter, qvòad entitatem, seu correctius loqvendo, qvoad id qvod dicit in recto, & pro subjecto.*

PROBATUR I. Sublato connotato extrinseco, relationes aliæ secundùm id, qvod dicunt in recto, non tolluntur. Ergo neq; sublato extrinseco connotato relationis causæ ad effectum, h. e. ipsa possibilitate effectuum, tolletur formaliter causa, secundum id, qvod dicit in recto.

PROBATUR II. Qvia si sublata possibilitate effectuum, causa reduplicativè accepta tolleretur formaliter, qvoad id qvod dicit in recto, hoc inde esset: qvia amitteret passionem Metaphysicam. Sed hoc non probat cau- 130
sam tolli formaliter, secundum id, qvod dicit in recto: posset enim dici, manere adhuc illam passionem, secundum id, qvod dicit in recto. Ut etiam suprà urgebatur.

PROBATUR III. Qvia nullum est fundamentum talis connexionis, qvæ fundet, sublata possibilitate effectuum, tolli formaliter ipsas causas in recto, nullaq; necessitas talis connexionis. Sicut autem, non sunt multiplicanda entia, sine necessitate; ita nec multiplicandæ connexiones.

DICENDUM III. *Sublata possibilitate effectuum, causam reddi consequenter & arguitivè impossibilem.* 131

PROBATUR I. Qvod dicit connexionem essentialem, & necessariam, cum possibilitate effectuum, illud saltem consequenter tollitur, sublatis effectibus: jam enim connexionem illam amitteret, qvæ est illi necessaria, & essentialis, cum amitteret id, cum qvo connectebatur, sed causa increata v. g. dicit connexionem essentialem, cum effectuum possibilitate. Qvod ipsum probatur. Non implicat contradictionem Causam increatam dicere istam connexionem, ut vidimus solvendo Argumenta in oppositum, qvæ connexio, qvia necessaria est, actu debet competere DEO. Ergo. 132

CONFIRMATUR. Si DEUS non esset formaliter omnipotens, saltem consequenter redderetur impossibilis, sed sublata possibilitate effectuum, non esset formaliter omnipotens. Ergo sublata possibilitate effectuum saltem consequenter redderetur impossibilis DEUS. Ergo & aliæ causæ sublata possibilitate effectuum, saltem consequenter redderentur impossibiles. Major probatur. Ponamus DEUM ex una parte, non esse formaliter omnipotentem, & alium DEUM formaliter omnipotentem, DEUS qvi non esset formaliter omnipotens, non esset formaliter DEUS: non enim esset pelagus essen-

133 essendi, Deoq; perfectiones simpliciter simplices debent formaliter competere; aliàs posset esse DEUS, & non esse formaliter omniscius, formaliter omni bonus. Minor principalis probatur, Nullum relativum formaliter, manet formaliter, sublato suo termino. Ergo nec manebit formaliter omnipotentia, sublato illius termino: h. e. possibilitate effectuum. Cum etiam omnipotentia sit qvid relativum: est enim virtus causandi in DEO, qvæ semper est ad aliud.

PROBATUR II. Si causa v. g. increata, etiam consequenter, non redderetur impossibilis, impossibilibus
134 creaturis, id ideò esset, qvia causa increata, dicit respectum, & connexionem cum creaturis, si non implicent, adeoq; qvod & tunc, diceret eandem connexionem cum creaturis sub conditione, si non implicent. Sed non dicit sub conditione hac, qvod probatur ex dictis, ad Objicit septimo. Insuper sic probatur. Si diceret causa increata, respectum realem ad creaturas, non posset dicere sub conditione illa, si non implicarent, sed dicit, ut supposui suprà & in Logica. Ergo. Major probatur si diceret respectum realem causa increata, ad creaturas, diceret sub conditione applicabili etiam hirco-
135 cervis. Ut oppositi concedunt. Sed non potest dicere respectū realem, sub conditione applicabili; etiam hirco-cervis. qvod probatur. Si aliud Verbum non implicaret, produceret illud Pater, & tamen plenitudo illa productivitatis, non fundat ullum respectum realem, ad aliud Verbum etiam sub conditione, sed monstrat nonnisi vim excellentem, & energiam generandi in Patre, aliàs mysterium Trinitatis, pluribus realibus relationibus ad intra, qvàm, qvas Ecclesia agnoscit, constaret. Ergo omnipotentia etiam, non potest dicere respectum realem, sub conditione, si non implicat, qvæ est applicabilis etiam hirco-cervis.

Deinde, dicere, DEUM habere rea- 136
lem potestatem, & ordinem, ad producendas chimæras si non implicent, est ridiculam reddere omnipotentiā. Ergo sub cōditione possibilitatis, non respicit effectus possibiles omnipotentia. Antecedens probatur. Si qvis diceret præsenti Papæ, illum habere tam insignem potestatem absolvendi, ut posset ab Hæresi etiam chimæras, si essent peccatores homines, absolvere, nonne ille, censeretur irridere Papam. Rursus si ille qvi rotat gladium in vacuo, diceret de suo gladio non modo capita hominum posse amputare, si ponerentur, sed etiam chimæras si occurrerent. annon hic ridicula loqve- 137
retur, sic etiam planè in præsenti. Certum est qvod aliqvādo sub conditione possit monstrari energia potestatis. v. g. Si Anti-Christus confiteretur Papæ, posset illum absolvere, sed hoc tunc fit, qvando ipsa conditio non est metaphysicæ impossibilitatis.

Deniq; ponamus DEUM, donare potestate Angelo ad creandum omne possibile, & alii ad creandas chimæras, si non implicent, vel fingamus duos Deos, unum habentem potestatem ad creandum possibilia, & alium nonnisi ad creandum chimæras, si non implicarent. qvid censebitur dedisse illi
Angelo DEUS, imò collatio talis pote- 138
statis impossibilis esset, & ridicula, utpote nihil conferens. Sicut & excellentia DEI non nisi potentis creare chimæras si non implicarent, esset ridicula, & nulla. Ergo & sententia ponens in omnipotētia potestatem, si non implicent, non ponit realem respectum, nec qvidqvam reale in DEO, & tamen suppono, illum respectum esse realem.

PROBATUR III. Si causa Increata, non redderetur impossibilis, saltem consequenter, redditis impossibilibus creaturis, id inde esset: qvia qvantum est ex se, etiam impossibilia & chimæras producere potest. Sed hoc falsum est. Ergo &c. Minor probatur vel est ali-

139 aliqvid ex parte omnipotentiæ Divinæ impossibile, vel non est qvidqvam, respectu omnipotentiæ Divinæ impossibile. Si est aliqvid ex parte omnipotentiæ Divinæ impossibile⌣, Ergo & chimæræ, qvantum etiam ex parte DEI, erunt impossibiles. Cur non enim? Qvòdsi nihil respectu omnipotentiæ Divinæ, est impossibile, Ergo vera erit hæc universalis, nullum ens, qvantum ex vi omnipotentiæ Divinæ, est impossibile⌣, Ergo falsa ejus contradictoria, aliqvod ens ex parte omnipotentiæ Divinæ est impossibile. Sed hæc particularis, est vera⌣, Ergo illa universalis, falsa erit. Particularem
140 illam esse veram sic probatur. Etiam ex parte omnipotentiæ Divinæ, repugnat ut DEUM creet, ergo aliqvod ens, etiam ex parte omnipotentiæ Divinæ est impossibile. Antecedens probatur. aliàs seqveretur DEUM, qvantùm ex parte omnipotentiæ, posse esse Creaturam, adeoq; non DEUM, adeoq; omnipotentiam, qvantum ex parte sui, non esse omnipotentiam.

CONFIRMATUR. Tum qvia Casu qvo omnia redderentur impossibilia, omnipotentia Divina ita se haberet⌣, sicut se haberet ille DEUS, qvi nihil potest creare nisi chimæras, si non implicarent, ille autem DEUS non esset
141 DEUS, ergo neq; verus DEUS, posset esse in tali suppositione, DEUS. Tum qvia modus possibilitatis intrinsecæ, deposcit accommodari sibi possibilitatem extrinsecam, & continentiam in omnipotentia, sicut qvod est ex parte sui absolutè album, etiam ex parte omnipotentiæ est album, ergo qvod ex parte sua est absolutè impossibile⌣, etiam ex parte DEI erit absolutè impossibile, & certè si ex parte DEI, non est impossibilis hirco-cervus, ergo ex parte DEI, est possibilis, nam illi propositioni continenti duas negationes, æqvivalere debet affirmativa, qvod si ex parte DEI, hirco-cervus est possibilis, ergo ex parte DEI, habet connexionem prædicatorum debitam, ergo 142
& in se illam habet, qvia omnipotentia, res non continet illis difformiter, & qvod ex parte DEI, est albedo, etiam ex parte sua, est albedo. Tum qvia si Chimæræ, ex parte omnipotentiæ sunt Creabiles, si non essent impossibiles, ergo sunt ex parte omnipotentiæ possibiles, (hoc enim cum creabili, in præsenti coincidit) si non essent impossibiles, hoc autem non potest dici, qvia alias ad salvandam hanc sententiam deberent assumi prædicata seipsa destruentia, qvalia sunt, esse aliqvid possibile, si non est impossibile. Qvæ autem hic dicta sunt de DEO, proportionaliter aliis Causis, & DEO in casu 143
qvo, vel una res impossibilis redderetur, applicentur.

QVÆSTIO II.

De Prædicato Prioritatis debito Causæ.

Prioritas alia est temporis, alia Prioritas A qvo, qvæ eadem est per multos cum prioritate originis, alia Prioritas in Qvo, seu naturæ. Explicanda hæc veniunt, nam ad multa serviet.

DIFFICULTAS I.

Explicantur aliqvæ Prioritates. 144

EXPLICATUR I. *Qvid sit prioritas temporis.* Hanc prioritatem, moris est explicare per durationis antecedentiam, qvæ explicatio non videtur esse per primum Conceptum, qvia prius est rem existere, qvàm durare⌣, duratio enim est intrinsecè conservatio, conservatio autem est posterior præ existentia, unde si ponamus per possibile, vel impossibile, rem produci in primo instanti, in secundo annihilari, revera tunc res non conservabitur, nec durabit, nec habebit prioritatem temporis, ut potè cujus instantaneæ existentiæ, non respondit tempus

145 pus, & tamen respectu aliorum Entium, habebit prioritatem existentiæ.

Censerem itaqve prioritatem existentiæ, nihil aliud esse, qvàm antecedentiam, secùndùm qvam unum (vulgariter loqvendo) prius est alio extra causas. Cui prioritati existentiæ, Prioritas temporis addit mensurabilitatem; secundùm prius & posterius. Prioritas autem durationis, addit esse conservationis tantæ vel tantæ, post primam productionem. Porrò causa interdum existit prius tempore effectu, sed non semper, qvia Sol lucem, cujus causa est, non antecedit tempore, nec materia qvantitatem.

146 EXPLICATUR II. *Qvid sit Prioritas à Qvo, & Originis.* Ordinariè censetur, prioritates has easdem esse. Pressiùs loqvendo, distingvi possent hæ prioritates. Demus enim in Uno instanti, Creatam materiam sine omniforma, in secundo instanti, Creatam formã, privatio conjuncta materiæ, in illo primo instanti, est prior formâ, non prior tempore, hoc enim non habet instans post instans, vel si hoc concedas, non erit adhuc prior tempore⌣, qvia prioritas unius instantis, non est prioritas tẽporis. Non etiam est prior durationc, qvia qvando verum erat dicere, durat, sive conservatur mate-
147 ria; jam tũc erat forma. Non est etiam prior origine, nam privatio non est origo formæ, & tamen est prior; ergo cum ei competat ratio principii *à Qvo*. Poterit etiam competere ratio prioris à Qvo. Sed in qvæstione de voce, cum pluribus ordinariè loqvendũ. Porrò prioritas originis, est prioritas, vi cujus unum accipit esse ab alio, cui condistingvendo prioritatem à Qvo, dici posset Prioritatem à Qvo, esse prioritatem, vi cujus unum est prius alio, qvoqvo Modo ad se spectante, & si sit prius alio, vi communicati esse diceretur prius alio, & prioritate à Qvo, & prioritate originis, & qvidem si sit per communicationem esse distincti, erit prioritas originis, etiam causis creatis 148
competens, si autem sit per communicationem ejusdem esse, erit prioritas Originis, Divinis competens, secundùm qvam una persona, non est prior aliâ, neqve tempore, neque durationc, neqve existentia, neqve prior intelligibilitate, nam referibilia, qvales sunt Personæ, simul sunt cognitione, & tamen prior est origine, est enim Filius DEI à Patre, non Pater à Filio, Spiritus item Sanctus accipit esse ab utroq;, neuter à Spiritu Sancto.

EXPLICATUR III. *Prioritas in Qvo, & Prioritas Naturæ.* Ordinariè recentiores nostri, cum Hurtado, Arriaga, Oviedo, Svario recentiori, explicant prio 149
ritatem naturæ, qvando ab uno ad aliud non valet conseqventia, & illud unum est causa aliùs, illud censebitur esse prius natura prioritate in Qvo, sic v. g. non valet conseqventia⌣, Adam est, ergo Abel est, & tamen, Adam est causa Abelis: in Divinis autẽ valet hæc conseqventia. Pater est. Ergo est & Verbum, nec tamen Pater causat filium, ergo non est prior naturâ filio.

IMPUGNATUR I hæc explicatio. Qvia si ad prioritatem naturæ, dicta reqviruntur, vel accipitur causa secundùm solam entitatem, vel accipitur secundùm qvod formaliter causa est. Si accipitur secundùm entitatem⌣, 150
sic verum est, qvod ab entitate causæ, non sit conseqventia ad effectum, sed etiam è converso, ab entitate effectûs, non est conseqventia ad entitatem causæ, qvia hæc entitas, poterat in alio saltem rerum ordine, naturaliter ab alia causa produci, & in præsenti rerum ordine, saltem per casum extraordinarium, qvod si non datur subsistendi conseqventia, ab entitate effectûs, ad causam entitativè acceptam⌣, causa entitativè accepta, respectu effectûs, non habebit prioritatem naturæ. Qvodsi accipiatur Causa prout causa est, sic sunt correlativa, & unum non est prius altero, nam rela-

151 tiva sunt simul naturâ, & sicut valet consequentia. Effectus est, ergo causa est, ita tenet hæc, est causa qvâ Causa, seu Causans, ergo & effectus est.

RESPONDERI POTEST. Qvod causa debeat sumi secundum entitatem, & in actu primo, effectus autem, in actu secundo, sed si sic sumantur, ab entitate causæ, non tenebit consequẽtia ad effectum in actu secundo, tenebit autem consequentia, ab effectu in actu secundo, ad entitatem causæ.

IMPUGNARI SOLET SECUNDO. Etiam à causa in Actu primo spectata, valet subsistendi consequentia ad effectum: ergo causa ita spectata non est
152 prior naturâ. Antecedens probatur. Tum qvia etiam in actu primo spectata causa, non potest esse sine effectu possibili, Cur ergo ad illum non dabitur subsistendi consequentia. Tum qvia etiam in actu primo spectata, est relativa ad actum possibilem. Tum qvia in actu primo spectata, requirit decretum DEI, qvo velit illum effectum produci. Sed à Decreto DEI, valet consequentia ad effectum. Ergo & à causa in actu primo spectata, valebit consequentia ad effectum. nam causa in actu primo, importat etiam hoc decretum.

RESPONDET Oviedo. Qvod à
153 causa spectata in actu primo, etiam cum illo decreto, non valeat consequentia, ad actualem existentiam effectûs, respectu cujus causa, in actu primo spectata, prior est naturâ, &c. &c. Sed neq; hæc responsio contentat. Qvia tenet consequentia, ab illo decreto, saltim ad effectum in actu primo, & tamen etiam respectu illius decretum DEI, est prius naturâ, & causa ejusdem. Qvod autem dicit decretum DEI, secundum suam entitatem spectatum, posse esse sine existentia effectûs, qvamvis non secundum formalitatem decreti, hoc erit recurrere ad connotata, qvæ impugnat Oviedo.

RESPONDETUR ALITER ex Vasqves & Herize, qvod decretum efficax, qva efficax, nõ se teneat ex parte actus pri-154 mi, cum constituatur per effectum, & non præsupponatur ad effectum. Hæc etiã responsio non satisfacit. Qvia accipio decretum, non qva efficax sed qva causa est, & ex dictis arguo, debere ab illo tenere consequentiam ad effectum, qvia impossibile est, causæ proportionatum non respondere effectum, positoq; illo decreto, vel non, potest nõ fieri ex suppositione saltem, effectus, ergo dabitur ad illum subsistendi consequentia; vel potest non sortiri effectum, ergo qvod DEUS vult, potest non impleri ullo modo.

RESPONDERI ITERATO POSSET cum recẽtiori Svarez. Causam specta-155 tã virtute, posse concipi sine effectu, qvamvis per accidens, hoc est, spectata Divinâ voluntate extrinseca efficaci, non possit nõ seqvi existẽtia effectûs. Sed neq; id convincit, qvia etiam virtus illa causæ non potest intelligi sine effectu. Deinde non apparet, cur à decreto DEI, teneat consequentia ad effectum, & non teneat à causa alia.

Ut intelligatur, qvid sit Prioritas naturæ.

PRÆMITTO I. *Qvod ad hoc, ut aliqvæ censeantur priora naturâ, debeat unum Physicè pendere in suo esse ab alio,* unde in Physicis, frater major natu, non est prior naturâ, præ natu minori, qvia minor natu non procedit ab illo. 156

PRÆMITTO II. Non solum esse necesse ad prioritatem naturæ, ut unum dicatur pendere ab alio, sed etiam necesse esse, ut utrumq;, relativè non sumatur; nam relativa, sunt simul naturâ, de qvo etiam, actum in Logicis.

PRÆMITTO III. Nullam esse necessitatem, confundendi Prioritatem naturæ in Qvo Physicam, & prioritatem Logicam, seu, à qvorum altero, non tenet subsistendi consequentia, propter Aristotelis auctoritatem, infra ponendam. *His præmissis.*

EXPLICATUR PRIORITAS NATURÆ. Illa formaliter priora sunt naturâ, qvorum unum producit aliud, tanqvam vera

157 vera causa, sive teneat ab illo subsistendi Consequentia, sive non: Ratio. Auctoritas Aristotelis qvi in Postpræd. Cap. 11. *Alia autem naturâ* (supple posteriora sunt) *ea inqvam omnia qvæ ejusmodi sunt, ut sine illis esse non possint, non item sine illis alia,* & qvia apud Aristotelem, Esse, pro existentia sumitur, nos verò Causam definivimus per determinativum ad existentiã, sensus erit: illa naturâ priora sunt, qvæ inter se cum sint cõnexa; unum producit esse seu existentiam alterius, sine qva dati-
158 one non existeret; aliud autem non dat, sed recipit ab illo existentiam. Ibidem autem ait: *Videtur,* inqvit, *ultra jam dictos modos, alius qvidam esse prioris modus, eorum etiam qvæ essendi consequentia convertuntur, alterum qvod est causa qvovis modo, ut alterum sit, priùs naturâ non incongruè dici potest.* En Aristotelem condistingventem prioritatem naturæ à subsistendi consequentia. Deinde ex Communi Theol: In Divinis nulla datur Prioritas naturæ, qvod ægrè salvari potest nisi dicatur, ubi intervenit prioritas naturæ, debere intercedere causalitatem veram; & ita in Divinis valet hæc consequẽtia. Hæc Persona Patris est, ergo est DEUS, non autem valet hæc, Persona DEUS est, ergo Pater est, & tamen ly DEUS respe-
159 ctu Patris nec habet prioritatẽ Causalitatis, (nam in Divinis nihil causatur,) nec habet prioritatem originis, qvia Pater non est ullo modo originatum, nec habet prioritatem naturæ, qvia una eademq; formalissimè natura, Deitas est, & natura, qvam dicit & habet Pater. *Unde*

INFERES Prioritatem subsistendi consequẽtia, esse prioritatem præconceptibilitatis, sive illa sit præconceptibilitas ratione universalitatis, sive ratione alicujus radicis Metaphysicæ vel principii &c. vel prærequisiti.

DICES I. Conditio est prior Natura effectu, & tamen non est Causa. Ergo esse prius naturâ non constituitur per esse causam.

RESPONDETUR. Dispositiones suo 160 modo licet, latius revocari ad genus causæ, adeoq; revocativè sunt priores natura, rigorosè autem loqvendo potest aliqvis negare Antecedens.

DICES II. Explicari Prioritatem naturæ per Causare, est idem per idem explicare.

RESPONDETUR. Qvod non, qvia cum de Causa dicitur, qvod sit prius naturâ, dicitur de principio sua passio, qvando autem ly prius naturâ explicatur per Causam, explicatur passio per principium, qvod principium, nempè Causa, supponitur alibi explicatum.

DICES III. Si ad Prioritatem naturæ 161 sufficit qvod unius esse, sequatur ad esse alterius, seqvitur Causalitatem esse priorem naturâ effectu. Sed non est prior. Ergo

RESPONDETUR. Negando seqvelam, Causalitas enim non est Causa. Prioritas autem naturæ per nos, soli causæ tribuitur, sed est potius prior Prioritate à Qvo. Qvamvis autẽ actio denominet Agens prius naturâ præ effectu, ipsa tamen non est Naturâ prior effectu, nam aliàs, qvia etiam constituit Actio effectum posteriorem naturâ, deberet illo esse posterior.

DIFFICULTAS II. 162

An omni Causæ conveniat Prioritas existentiæ.

NEgant aliqvi Thomistæ sub distinctione, qvod scilicet id, qvod nunqvam exstitit, operari non possit, possit tamen si exstiterit, operari, idq; in instanti sui non esse, qvod primo seqvitur post suũ esse. Conveniunt tamen in hoc, qvod nihil possit causare intrinsecè qvod non existit, qvia causare intrinsecè est dare suum esse in partem, qvod autem non est, non potest dare suũ esse in partem. Procedit ergo cum illis disputatio de Causare extrinseco.

163 DICENDUM EST. *Si aliqvid non sit existens, vel in se, vel in aliqvo sui, non potest causare Physicè.*

RATIO PRIMA est, ex recentiori Svar. per auctoritatem Aristot. qvi ad effectum in actu, reqvirit Causam in actu.

RESPONDETUR. Non agere hic Aristotelem de actualitate existentiæ, sed de actualitate Causalitatis.

RATIO SECUNDA ejusdem. Qvia prius est esse, qvam ejus actuale operari, siqvidem operari, est proprietas illius Conseqvens, res autem non existens, nullum habet esse actuale.

RESPONDERI POSSET. qvod Cau-
164 sæ, qvæ exstitit immediatè ante, conveniat prius esse actuale, nec probat argumentum, Cur talis sola prioritas non sufficiat, qvamvis enim operari, sit proprietas causæ, non probatur tamen, cur operari, non possit esse proprietas causæ, etiam ejus, qvæ non nisi immediate ante exstitit.

RATIO TERTIA ejusdem est, Agens modo distans à passo, non potest operari in illud, licet immediate, ante fuerit indistans, ergo neq; agens potest operari, si immediate exstiterit ante.

RESPONDERI POTEST. Absurdum qvod advertitur in antecedenti, non posse applicari ad conseqvens.

165 RATIO QVARTA est ex Arubal. Causa qvæ nunqvam exstitit, operari non potest, ergo nec ea, qvæ non existit, sed immediatè exstitit, qvia hoc, qvod est aliqvando exstitisse, perinde nihil est Physicè, ac si nunqvam exstitisset. Ejusdem Auctoris insuper.

RATIO QVINTA est. Non potest causa causare post mille annos. Ergo nec in instanti, sui non esse, conseqvente suum esse. Conseqventia probatur eadem ratione qua superior.

RESPONDERI POTEST Utriq; rationi; qvod conseqventiam probet per id ipsum, qvod negant Thomistæ. Rursus etiam per communem sententiam, concedûtur aliqva tempori immediatè seqventi, post existentiam 166
viventis, v.g. prolatio nominis JESU amputato capite, retractio ad punctuam &c. qvæ tamen cadaveri jam frigido non conceduntur, ita & in præsenti concedi posset operatio causæ, qvæ immediatè ante exstitit, licèt non cõcedatur causæ, qvæ nunqvã exstitit.

RATIO SEXTA. Si posset causa causare non existens, posset efficiens non existens, operari, adeoq; posset homo non vivens sentire, peccare &c.

RESPONDERI POSSET. Negando minorem. probatio illius non tenet ob disparitatem. Qvia sentire, peccare &c. est actio vitalis, adeoq; viventis, si ergo non vivat, qvomodo vivet agendo, seu vitaliter operando. 167

RATIO SEPTIMA. Nemo dat qvod non habet, Causa non existens non habet esse.

RESPONDETUR per multos in instanti donationis donans, non habet dominium, & tamen in instanti donationis dat, sufficitq;, qvod in ante habuerit, ita & in præsenti.

Ut Conclusio probetur, ad partes illius advertendum est, una dicit implicitè, qvod sufficiat ad causandum physice, existere in aliqvo sui, alia dicit explicitè, si neq; in aliqvo sui, neqve in se existit, non poterit qvidqvam causare ullum efficiens. 168

Prima Pars. PROBATUR I. Generatio posthumi, est vera causatio Physica, & tamen generatio posthumi, non habet causam Physicam in se existentem, sed tantum in virtute, hoc est in semine præcisè. Ergo ad causare Physicè, saltèm interdum sufficit existere in aliqvo sui.

PROBATUR II. Causa in se distans & tantum indistans ratione virtutis, potest benè causare Physicè, ergo & non existens in se Sed tantum in aliqvo sui, poterat benè causare physicè. Probatur Conseqvent. qvia sicut sine existentia, ita sine immediatione non fit causatum & tamen hoc non obstante, sufficit immediatio virtutis. PRO-

169 PROBATUR III. Tum qvia nulla in hoc implicantia vel absurdum, tum qvia dantur virtutes, qvæ non indigẽt immediata unione cum causis, ut patet in multis, præcipuè in seminibus, sono &c. qvodsi non indigeant virtutes cum causa, immediata unione, non est ratio cur hæ pereant immediatè, pereunte sua causa. Rursus si non pereunt, non est ratio cur cum iisdem suis proprietatibus non mutatis physicè, existere non possint, qvod si non mutatæ exstunt, sicut existente causa principali, verè operari possunt, ita poterunt etiam deficiente principali.

Secunda Pars. PROBATUR I. Qvia
170 pro hoc asserendo, nec ulla ratio est, nec ullæ experientiæ, ergo talis vis non debet tribui causis.

PROBATUR II. De Causa agente in instanti immediatè seqventi suum non esse, falsa est hæc propositio. Causa est, ergo etiam falsa erit hæc de tertio adjacẽte, causa est causans, conseqventia probatur. Propositiones qvæ non sunt conditionatè explicabiles, & sunt de præsenti, si sint de tertio adjacente verificari possunt, si fiant non nisi de secundo adjacente, ut constat ex sumulis. Hæc propositio. Causa est causans in instanti immediatè suum non esse conseqvente, est propositio non
171 explicabilis conditionatè, & est de præsenti, ergo. Dixi nisi explicetur conditionatè. Qvia in Svarii principiis, hæc propositio æternæ veritatis, Homo est animal rationale, qvia habet sensum conditionatum, ideo non potest illa concessa, verificari hæc, Homo est.

CONFIRMATUR. implicat Contradictionem, ut causa non existens in instanti immediatè seqventi suum non esse, sit. ergo etiam implicat ut in instanti immediatè seqventi suum non esse, causet. Antecedens probatur, qvia aliàs esset & non esset illa causa. Conseqventia probatur, qvia in illo instanti, de causa verum esset dicere, non est causa, ut supponimus. verum etiã es- 172
set dicere, est causa. qvod Probatur qvia verum esset dicere, causa dum non est, causat, porrò ly causat est explicabile per participium præsentis, est causans, ly autem est causans, idem est, qvod est causa, ergo etiam de illo instanti verificaretur qvod sit causa, adeoq; verificarentur duo cõtradictoria.

RESPONDETUR. De illa causa verum esset dicere est causa, non in isto sensu qvod existat causa, sed in illo qvod influat in effectum.

CONTRA EST. Qvia hæc responsio videtur petere principium. Deinde hoc ipsum qvod est, esse influens in effectum, idem est, qvod esse cau- 173
sans, adeoq; esse causam, redibitq; argumentum factum.

PROBATUR III Conclusio. Implicat esse actionem, & non habere actu existens principium suum, sed si aliqvid, etiam in instanti immediatè seqventi, suum non esse, causaret, nec in se, nec in aliqvo sui existens, daretur actio, & non haberet existens principium suum actu, de hoc enim procedit status qvæstionis, ergo. Major probatur. Tum qvia si non implicaret contradictionem actio non habens actu existens principium, illa actio, esset verè à nihilo. Tum qvia. si per im- 174
possibile desineret DEUS, in instanti immediate seqventi, suum esse, non posset creare, ex nihilo enim, nihil fit. Ergo neq; qvodcunq; aliud principium in tali instanti ageret. Tum qvia si non implicat contradictionem ut actio habeat non existens principium, qværo in istis duabus contradictoriis. Omne non existens potest esse causa, aliqvod non existens non potest esse causa. Qvænam sit vera? si prio, ergo etiam qvæ nunqvam exstiterũt, poterunt esse causa. Si secundum, non erit major ratio de uno non existente, qvam alio. Tum qvia in instanti, qvo actio non est, sed immediatè ante fuit impossibile est, ut producatur effectus,

esset enim improductus, utpotè exi-
175 stens sine actione, ergo etiam in in-
stanti, qvo agens non est post esse, im-
possibile est ut producatur actio, nul-
lum enim est fundamentum majoris
connexionis, qvæ fit in actione ad effe-
ctum, qvam in actione ad principi-
um. Tum qvia implicat ei qvod non
est physicè, identificari Prædicatum
pósitivum Physicum, aliàs & esset il-
lud Prædicatum ut supponitur, & non
esset, utpotè identificatum ei, qvod
non est, sed causare seu causativum es-
se, prout præsupponitur actioni, est
Prædicatum Physicum, causativum
enim esse, est independenter ab inten-
176 tione, adeoq; est Prædicatum Physi-
cum, & cum nihil neget, est Prædica-
tum Positivum.

DIFFICLTAS III.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR I. Sacramenta novæ legis causant gratiam cum non sunt. Ergo. Antecedens probatur. qvia forma v. g. Absolutionis causat. gra-
tiam cum ultimo completur, qvando
autè ultimo completur, non est, qvia
profertur motu successivo, motus au-
tem successivus qvando completur,
177 non est, motús enim successio, non est
in instanti, & tamen completio illa in
instanti est.

RESPONDENT aliqvi. Causari gra-
tiam à Sacramentis moraliter, adeoq;
posse ab illis causari etiam cum non
sunt. Qvi tenent causari illã physicè,
& admittunt indivisibilia composití-
va temporis, dicent, illam causari in in-
stanti: in nostris principiis causatur
gratia instantaneè, sed nullo propor-
tionato respondente in tempore. Sed
de hoc alibi.

OBJICITUR II. Humanitas Christi non existens physicè, causabat grati-
am sanctificantem in Patriarchis.

RESPONDETUR. Causationem illam non fuisse Physicam, sed non nisi im- 178
petratoriam & per modum meriti.

OBJICITUR III. Contiguitas loci suf-
ficit ad operandum: Ergo & contigui-
tas temporis: sed instans immediatè
seqvens, de qvo hîc, est contiguum exi-
stentiæ in tempore. Ergo.

RESPONDET Oviedo. Qvia id qvod non existit in hoc loco, sed in a-
lio, absolutè existit, & habet entita-
tem, ideò potest & causare, illud au-
tem qvod non existit in hoc tempore,
absolutè non existit.

Hæc responsio indiget ulteriori lumi-
ne, restaurari enim potest argumen-
tum. Id qvod non existit in hoc loco,
eò qvod habeat entitatem in alio lo 179
co, causare potest. Ergo, & id qvod nõ
habet existentiam in hoc tempore,
cum in alio tempore conveniat illi
existentia, causare potest. Hinc com-
modiùs

RESPONDET II Arriaga. Retor-
qvendo Argumentum, qvod etiam
causa in instanti antecedenti existen-
tiam, posset causare, qvod negant op-
positi.

RESPONDET III. Disparitatem esse, qvia nulla est pro Antecedenti impli-
cátia, qvam pro consequenti probant
adlata.

OBJICITUR IV. Finis causat non existens, cognitio item pendet ab ob- 180
jecto & tamen ab illo causatur.

RESPONDETUR. Finem non existen-
tem in se, existere in aliqvo sui, hoc est
in apprehensione & amore, in mediis
item ad qvæ movet. Objectum etiam
in aliqvo sui causat, nempè in specie
sui impressa.

OBJICITUR V. Vivens moritur in hoc instanti in qvo non est. ergo po-
test operari in qvo non est.

RESPONDET Oviedo. Negando con-
seqventiã. Antecedentis iste est sensus,
vivens qvod in instanti antecedente
fuit, potest non esse in hoc instanti, in
qvo non est, inde autem non seqvi-
tur, qvod aliqvid non existens ope-
rari

181 rari possit, mors enim non est opera-
ri, in idem recidet, si dicas, vivens am-
pliativè, mori.

OBJICITUR VI. Res actu non exi-
stens, potest uniri rei actu existenti. Er-
go & id, qvod non existit, causare po-
test. Antecedens probatur, qvia partes
motus & temporis uniuntur, & ta-
men simul non coexistunt.

RESPONDETUR. Qvoniam per nos, continuatio non est modus aliqvis
positivus, convenire poterit etiam ei,
qvod non est ens; nam continuari
partes temporis, nihil aliud est, qvam
inter nũc, illud, motus, qvod præteri-
it, & inter motum, qvi est, nihil inter-
182 cessisse quietis, in qva qviete, non ve-
rum esset dicere. Nunc motus est.

OBJICITUR VII. Dispositiones acci-
dentales causant formam seqventem
cum non sunt, qvia ante introductio-
nem formæ, datur resolutio ad mate-
riam primam. Ergo.

RESPONDETUR. Negando Antece-
dens cum sua probatione.

QVÆRES. An existentia sit conditio, an ratio formalis agendi? ad qvod di-
ci potest, in sensu reali existétiam non
esse conditionem, sed ipsummet prin-
cipium agendi, cum sit identificata
principio agendi. Metaphysicè tamen
loqvendo nec ipsa essentia, nec ipsa
183 existétia sub his conceptibus acceptæ,
important rationem causandi, cum
importent non nisi suas definitiones,
qvæ nihil dicunt de actione. Unde
jam existentia deberet appellari præ-
reqvisitum agendi.

QVÆSTIO III.

De Prædicato indistantiæ debito causis.

EAndem qvæstionem sic alii pro-
ponunt. An Agens agere possit
in distans passum; vel An reqviratur
inter agens & passum contactus; vel
An possit agi in remotum non agen-
do per medium.

Indistantiam & Contactum variam 184
habere acceptionem; apud alios vide.
bis, nominatim apud Pontium. Qvã-
tum ad præsens institutum attinet,
certum est apud omnes, non esse ne-
cessarium, ut agens, immediatum sit
passo, immediatione suppositi, nam
suppositũ qvod est v.g. Sol, existens lo-
caliter in cœlo, agit illuminando &
calefaciendo distantem terram. Dubi-
tant aliqvi cum Scotistis. An non de-
beat esse agens immediatum immedi-
atione virtutis, qvod in duplici sensu
capi potest. Primo An ad hoc ut agens
agat, debeat per medium virtutem
suam transfundere, ita ut agat produ-
catq; aliqvid etiam in medio: Secun- 185
do Si non agat qvidqvam in medio,
transmittat tamen virtutem suam, an
possit agere in distans passum? Est
Qvæstio passim tractata, breviterqve
decurrenda.

DICENDUM EST I. *Agens ut agat, de-
bet per medium, virtutẽ suam transfundere.*

PROBATUR experientiis. Qvia alias
clausis palpebris possemus videre,
clausis fenestris possemus illuminari
& cetera similia. Supponit hanc do-
ctrinam Aristoteles. 7. Physicorum T.
primo, & primo de Gener. T. 43. &
secundo de Anima tex. 74.

OBJICIUNTUR I aliqvæ experien- 186
tiæ, ut Magnetis trahentis ferrum, acus
magneticæ se vertentis ad polos, sed
hæc referri possunt in qvalitates occul-
tas, transmissas usq; ad passum, non
agentes in medio, ob incapacitatem
medii, referri etiam possunt in naturas
rerum, ab effectu & experientiâ co-
gnitas, de qvibus Cabæus & Kircherus.

OBJICIT II. Mastrius disp. 7. n. 62.
Instantias Theologicas.

I INSTANTIA EST. Si per impossi-
bile non esset DEUS ubiq;, cum agat
per suum velle, ita ut statim ac vult ef-
ficaciter aliqvod objectum, subitò ac-
cipiat objectum illud esse existentiæ,
seqvitur evidenter posse produce re-
aliqvid à se ipso distans, qvia objectum
volun-

187 voluntatis non debet esse necessariò
præsens, sed potest voluntas velle di-
stans.

RESPONDETUR. Si per impossibile DEUS non esset ubiq; , ageret tamen per suum velle, ageret tunc sicut & modo per suum velle, sed non per applicativum omnipotentiæ tanqvam executricis, qvæ qvia tunc non haberet conjunctam sibi ubiqvitatem, dejiceretur hocipso, ut non possit agere in distans. Sicut enim si omnipotentia Divina non existat, agere non potest, ita, si nec in se nec in aliqvo sui alicubi existat agere poterit, jam enim se habebit ac si non esset. Et licet objectum
188 voluntatis in ratione merè appetiti, præsens esse non debeat, appetet enim ubi est appetitivum, tamen objectum in ratione respondentis, principio effectivo præsens esse debet: immo exinde roborari potest conclusio, nam non potest agere appetitivum nisi ubi est appetitivũ, idq; in se, qvia appetitivi vicaria non dantur, ergo neq; agere illic, ubi non est, nec habet sui vicarium, cum aliàs principalis agentis dentur vicaria activa.

SECUNDA INSTANTIA EST. Angelus superior, potest intuitivè alterum angelum cognoscere, ad qvam cognitionem inferior angelus, immediatè,
189 non per speciem debet concurrere, hoc enim est de ratione intuitivæ cognitionis, nec debet esse intimè præsens intellectui superioris, aliàs si in eodem loco non essent, nunqvam angeli intuitivè se cognoscerent.

RESPONDETUR. Cum Angelus cognitus non concurrat ad cognitionem nisi terminativè, qvam ipsam terminationem exercet in sua specie expressa, qvæ est intimum qvid cognoscenti, non ostenditur qvod Angelus cognitus, agat tunc in distans, & terminet cognitionem, nec in se nec in aliqvo sui præsens, est enim præsens in specie sui expressa. Illud qvod dicit, Angelum intuitivè cognitum, non esse
190 Angelum cognitum per speciem, si sit res de specie non propria, vera est propositio, sed negatur non posse dari species proprias, qvæ deserviant ad notitiam intuitivam, neqve enim per hoc unqvam definitur cognitio intuitiva, qvod sit sine speciebus. Redeundo autem ad rationem præjactam, disparitas est. qvia cum hoc, qvod est terminare cognitionem non reqvirat existentiam termini, unde etiam non entia nosci possunt, etiam terminare poterit non reqvirendo indistantiam fundabilẽ in ratione existentiæ. cum autem effectus & causa physica debeant existere, & cum causa nec in se, nec
191 in aliqvo sui præsens, habeat se ac si non existat, fit ut non existens in se, nec in aliqvo sui causa, causare non possit, causa autem distans est causa, nec in se, nec in aliqvo sui, inibi existẽs.

TERTIA INSTANTIA EST. Anima separata intuitivè cognoscit materialia, qvæ non sunt intimè præsentia ipsi animæ. Ergo objecta ista causabunt aliqvid in distans, absq; eo qvod medium aliqvid recipiat.

RESPONDETUR. Qvod materialia sint animæ præsentia in aliqvo sui, nempe in speciebus vicariis propriis materialium, qvæ sibi tunc vel parat anima, vel à Deo infunduntur, & si res
192 sit de concursu terminativo, de hoc jam dictum supra.

OBJICIT III idem ex principiis Philosophicis. Actio illa prævia qva passum alteratur non facit, ut agens, propriè in distans agere non dicatur, qvia hoc est per accidens, qvatenus agens cum sit imperfectum, natum est prius agere secundum potentiam imperfectiorem, qvæ est alterativa, postea secundum perfectiorem, qvæ est generativa, & si à DEO applicaretur subjectum ultimo dispositum illi agenti, statim ageret generando non alterando.

RESPONDETUR. Si arguens applicationem reqvirit ultimo dispositi subjecti,

193 jecti, hocipso reqvirit indistantiam. Directè ad argumentum dici potest. Negando qvod actio alterativa non ex eo etiam præcedat generativam, ut à generabili non distet agens. Concedo qvod agens imperfectum agat prius, secundùm potentiam imperfectiorẽ, sed nego qvod alteratio non etiam ex eo præcedat generationem, ut salvetur indistãtia agentis. Concedo, qvod si à DEO applicaretur subjectum ultimo dispositum, fieret statim generatio, sed cur? qvia non jam esset distans generabile, siqvidem supponitur applicatum. Ubi ut vides, concedo alterationem præcedere, ex imper-
194 fectione agentis, sed etiam præcedit ad salvandam indistantiam agentis, à passo, cui agens conjungitur in aliqvo sui, nempè illa virtute.

INSTAT I. Ergo hæ influentiæ è cœlis emanatæ recipiuntur etiam in cœlis & tamen frustra; cum nec per æternitatem possint aliqvid in cœlis producere.

RESPONDETUR recipi illas qvalitates in intermediis (si dantur) cœlis, non tamen frustra, qvia licet nihil sint unqvam producturæ in illis, conjungunt tamen agens cum ipso producendo effectu, & ratione illius conjunctionis non sunt frustra.

195 INSTAT II. Ista virtus non deberet esse simplex qvalitas, qvia non posset tot & tam varios effectus producere, nec etiam plurificaretur ad plurificationem effectuum, qvia totum universum esset plenum variis qvalitatibus & influentiis.

RESPONDETUR. Indubiè una qvalitas potest producere plures effectus, non tamen omnes, qvia hoc videtur excedere limitationem illius, unde nec plurificabitur pro pluralitate effectuum, consequenter medium qvid continget, non erit una qvalitas tantum, nec plurificata pro pluralitate effectuum, erunt tamen plures, licet numero non nobis sed DEO notâ, varie-
196 tasq; dispositionum subjecti facier, ut una virtus, variè agere possit, præsuppositâ sua virtute intrinseca.

INSTAT III. Potest agens producere effectum qvem non producit in medio. Ergo etiam potest agere in distans qvia prævia illa operatio ad nihil prorsus conducit.

RESPONDETUR. Transmissio illa virtutis per medium, non producendo in illo, qvod producit in distanti, facit ut in aliqvo sui existat agẽs, qvod ex dictis est necessarium, aliàs inibi ubi agit agens, ita se haberet ac si non esset.

INSTAT IV. Qvia non videtur qvomodo fiat approximatio causæ ad passum distãs per productionẽ effectûs,
197 in medio omnino diversæ rationis.

RESPONDETUR. Ideo qvia si in medio operetur, apparebit à posteriori esse illic ejus virtutẽ, adeoq; dum operatur in distans, existere illic agens in sui virtute, qvam, non est intelligibile qvî transmittere possit sine medio. Unde non effectus in medio productus ad hoc conducit, sed virtus per medium transmissa, & in medio operans effectũ, qvem aliàs in sua virtute continet, si passum cẽseatur dispositũ.

INSTAT V. Cum partes agentis remotæ à passo nihil agant in propinqviores, sed agant immediatè in pas-
198 sum distans, nulla operatione secuta in medio. Ergo cõceditur qvod magnes possit agere in ferrum distans non agendo in medium, continuatioq; inter agens & passum per intermedium áèrem, est ob evitandum vacuum, non ad deferendam actionem.

RESPONDETUR. Nulla qvidem tũc seqvitur operatio in medium, seqvitur tamen transmissio virtutis, nec medium illud defert actionem qvæ est modalitas, vel non sine modo, consequenter non transmissibilis, sed defert virtutem activam, qvæ licet nihil operetur in medio, sufficit ut sit in medio, nam si erit in medio, adhuc agens in aliqvo sui conjungetur passo.

199 NOTO. Totam hanc conclusionem in hoc resolvi, qvia non datur ex una parte ulla experientia actionis in distans: ex altera parte materialis virtus non potest transmitti nisi per mediũ, aliàs autem transmitti debet, ne causa agat, qvæ nec in se, nec in virtute sua existit.

Notabilis est illa experientia, in oppositum de Lebete, cujus fundus, in qvem immediatiùs agit ignis, est frigidus, remotiores autem partes sunt calidæ. Arriaga advertit, qvod agat ignis, primum in partes laterales lebetis, proximiores, & postea in remotiores, qvare autem non calefaciat fun-
200 dũ, hoc non spectat inqvirere, ad præsentem difficultatem. Frigus illud lebetis, refert Oviedo in exhalationes frigidas, & terreas, qvæ descendunt in fundum lebetis. Recentior Svarez dicit, prius fundum lebetis calefieri, & aqvam illi contiguam, sed calefactam, utpote leviorem sursum ascendere, & frigidiorem utpotè graviorem deorsum, ab eoq; descensu, frigus illud causari. Addi posset, bullente aqvâ intercipi partes frigidas áëris, & in fundum lebetis transmitti, ubi continetur tepor ille, ut ita dicam, concentratus, qvanqvam etiam experientiam absolutè negat Arriaga.

201 Ex experientia phantasiæ moventis appetitum, non probatur actio indistans; qvia vel in eodem cerebro utrumq; est, vel est connexio aliqva transmissione spirituum.

Si autem dicas. Cum actio sit modus, adeoq; inseparabilis à Subjecto, qvî erit trãsmissibilis à Subjecto? Negandũ erit, actionem transmitti, sed qvalitatem virtutis, qvâ intermediâ agitur.

DICENDUM II. *Qvamvis agens non agat in medium, modò transmittat virtutem per medium, potest agere in distans.*

PROBATUR CONCLUSIO experientiis. Qvia si instruatur accensus rogus, remotiores partes caloris non agunt in medium, qvia non possunt, in cali-
dum sibi simile agere, & tamen agunt 202 in remotius, magis enim calefit passum, à toto monte illo accenso, qvam ab aliqvot lignis. Virtus solaris, & planetarum influxus, Mineralia producit, simile nihil producendo in ãere, rursus columnæ magnæ gravitas, secundum partes remotiores non agit in mediũ, & tamen major columna, magis gravat. Ergo in distans conjunctum dari potest actio, non agendo in medium. Qvòd si qværas: Cum aliqva videantur non agere in distans, nisi etiam agendo in medio, aliqva autem agunt non agendo per medium, in qvod principium id referri debeat, sed hujus, ut dicit Arriaga; nulla potest 203 reddi ratio, sed referendum hoc est in experientiam, & naturam agentium. His breviter tactis.

DIFFICULTAS I.

An Creaturæ, miraculosè possint agere in distans?

DICENDUM EST, *Possibilem esse actionem in distans.* Est Conclusio Scotistarum, Arriaga, Oviedo, contra non paucos Thomistas.

PROBATUR I. Qvia id non implicat Contradictionem.

PROBATUR II Arriaga. Qvia, qvod causa non possit agere in distans, non constat hoc nobis, per rationem à pri-204 ori, sed per solam experientiam, qvæ non infert, non posse dari alias causas, qvæ non sint ad talem modum agendi alligatæ, vel ad maximum, cur miraculosè id facere non possint. Addit Oviedo. Si agens ageret in distans, nihil produceret distinctum, qvoad substantiam effectûs, vel qvoad modum, qvi se teneat, ex parte effectus. Ergo nil produceret, qvod esset contra virtutem suam, & potentiam intrinsecam, ergo posset DEUS, ad talem rationem agendi, elevare creaturam.

PROBATUR III. Existat ignis Cracoviæ, possibile est calorẽ ab illo productũ à DEO accipi, & poni Romæ, vel v.g.

per

205 per replicationem; possibile item est, immo necessarium, calorem illic positum producere calefactionem, ergo non implicabit actio in distans, & non per medium, qvia productio caloris de novo facta Romæ, tribuitur igni, qvi est Cracoviæ.

CONFIRMATUR. Indistãtia non est essentia causæ, ut omnes concedunt; Ergo sublata indistantia, manet essentia causæ, ergo & ulterius potentia causandi, adeoq; agendi, qvod ipsum, sic Proponitur. Indistantia vel est essentia actionis, vel non, si non est. Ergo indistantiâ sublatâ, manere potest actio, defectusq; conditionis sup-
206 pleri, si autem indistantia est de essentia actionis, ergo indistantia non erit jam conditio sine Qva non, qvod est contra communem doctrinam, qværeręq; An Agens possit agere in distans? Idem erit in re, ac qværere; An possit agere sine actione? siqvidem de essentia actionis est, indistãtia, qvæ tamen duo longè sunt condistincta.

OBJICITUR I. Actus & potentia debent esse simul. Causa & effectus, sunt actus & potentia. Ergo.

RESPONDETUR. Actum & potentiam pro principali accepta significatione importare materiã & formam, quæ duo ut constituant compositum,
207 debent esse simul, qvomodò enim erit compositũ, si utrumq; à se distet, non tamen actus, & potẽtia, accepta in minus principali sensu, seu in ordine efficientis, nulla enim in hoc implicantia.

OBJICITUR II. In loco, in qvo res non est præsens, perinde se res habet, ac si non existat. Sed res non existens causare non potest. Ergo.

RESPONDET recentior Svarez. Res non existẽs non habet entitatem, si non habet entitatem, non habetur, qvod elevetur ad operandum, modo sibi indebito, causa autem dissita, habet entitatem elevabilem. Dici etiam potest, rem qvæ tam in se, qvam in aliqvo sui non est præsens, perinde se ha-
bere, ac si non esset, non tamen per-208 inde se habet ac si non esset, si sit in aliqvo sui.

INSTABIS. Non potest aliqvid elevari, ut agat non existens, in tempore saltem imaginario. Ergo nec potest elevari, si non existat in loco.

RESPONDETUR. Si res procedat de Agente, non existente etiam in aliqvo sui. Concedo totum. Si autem existat in aliqvo sui, sufficit ut elevetur, sive existens in aliqvo sui, in tempore, sive in loco, qvodsi in aliqvo sui existat in loco, in nullo sui in tempore. Negabitur consequentia. Qvia si existat in aliqvo sui in loco, erit qvod elevetur, non erit qvod elevetur si in tempore, 209 in aliqvo sui non existat.

OBJICITUR III. Illa actio, qvæ supponitur posse dari indistans, vel proficiscitur à DEO, supplente locum agentis creati, ubi illud non est, vel ab ipso agente, non à DEO supplente, qvia DEUS non potest supplere principium actionis, cum hæc essentialiter pendeat à principio. Non etiam proficiscitur ab ipso principio, qvia agens non est in illo loco. Ergo actio, non procedit ab illo, in tali loco.

RESPONDETUR Negãdo Majorem. Qvia actio illa, nec proficiscitur à DEO supplente principium, neqve ab ipso immediatè agente producitur, sed à 210 virtute ipsius posita inibi miraculosè, cum non fuerit transmissa per mediũ.

OBJICITUR IV. Si agens creatum posset agere in distans, seqveretur illud fore infinitæ virtutis, si enim ageret etiam miraculosè in aliqva distantia, non agendo in mediũ, non est ratio, cur in remotius agere non posset.

RESPONDET Pontius ad vim hujus argumenti. Qvia vel reqviritur imprimis ad agendũ in majori distantia, major virtus, vel non reqviritur, si nõ reqviritur, ergo actio in distãs, non arguit majoritatem, consequẽter nec infinitatem virtutis, si reqviritur major virtus. Ergo non seqvetur, si agens

211 possit agere in aliqva distantia, qvod possit in omni. Deinde

RESPONDETUR. Negando sequelam. Qvia sicut non datur infinita distantia, nec dabilis est, ita nec poterit illud agens, in infinitè distans, agere. Deniq; ex eo, qvod Agens possit aliqvid minus, non sequitur, qvod possit Agens, agere etiam majus.

OBJICITUR V. Spectatum agens non elevatum, non apparet qvi principiet illam actionem, nec etiam intelligi potest, qvomodo ab illo jam elevato, pendeat illa actio, ergo non datur.

RESPONDETUR. Negando inprimis consequentiam, qvia non infreqvens
212 est, qvorum modum ignoramus, ea tamen asserere, ut reductionem materiæ in punctum qvantitate sublata, transitum Angelorum ab extremo ad extremum, sine medio, & cetera similia. Deinde Antecedens est falsum, qvia qvod attinet ad ignem v. g. non elevatum, ille suum non potest calorem impedire, ne agat in medio, sed si passum sit dissitum, non habet vim illuc porrigendi suum calorem, potest autem id facere DEUS, non potest item calorem suum replicare, potest DEUS. Qvia autem illa actio pendebit à calore, qvia est virtus ignis existentis alibi, producta ab eodem igne, fit ut ratio-
213 ne hujus, illa actio pendeat ab illo igne. Cæterum, posito qvod corpora, ne divinitus qvidem possint transire ab extremo ad extremum, non pertranseundo medium, recurrendum ad hoc erit, ut jam innui, qvod trãseat qvidé medium illa virtus, sed non operetur in medio, cum aliàs possit, sed id replicationem non impediet, nam in replicatione, rem replicatam, non est necesse in medio agere.

INSTABIS. Agens, non potest naturaliter agere in distans, neq; extra suam sphæram. Ergo nec supernaturaliter poterit, qvia nihil potest elevari extra suam sphæram, & ad id producendum, cujus inadæqvatam, & inchoatam non habet virtutem.

RESPONDET Oviedo. Agens non 214
potest naturaliter agere in distãs, non defectu virtutis, sed defectu conditionis, adeoqve ad hoc, ut agat in distans, elevari poterit. Deinde dici potest, talem actionem esse extra sphæram naturalem, non obedientialem, inchoata autem virtus, est necessaria, in elevatione, tantum ad actus vitales, de qvo aliàs; nam potest à Sacramentis produci divinitùs Gratia, idqve Physicè, cum tamen non habeant inchoatam vim, illius producendæ.

OBJICITUR VI. Ad Operandum hîc, reqviritur præsentia hîc; ergo agens non potest operari in hoc spatio, qvin 215
sit in hoc spatio.

RESPONDETUR. Ad operandum hîc, sufficere præsentiam hîc, vel in se, vel in virtute sui.

OBJICITUR VII. Actio, seipsa pendet ab approximatione, tanqvam à Conditione. Ergo ab illa, non potest non dependere; qvia, qvod cõvenit actioni per se ipsam, semper illi convenit.

RESPONDET Oviedo. Qvod adæqvatè non dependeat ab approximatione actio, aliàs sine hac numero approximatione, non posset esse actio, dependet ergo per cõexistentiam actionis, cum approximatione, & per decretum DEI, qvo ex prævisione approximationis determinavit se DEUS, 216
ut concurreret. Conformiter autem, ad materiam de connotatis dici potest, qvod dependentia actionis, secundum id, qvod dicit in recto, non possit ab illa seperari; dicit enim entitatem actionis, secundùm autem id, qvod dicit in obliqvo, potest benè separari; nam in obliqvo, dicit istam, vel istam viciniam.

INSTANT Complutenses. Necesse est virtutem activam esse conjũctam actioni, ergo & effectui, qvia actio tenet se ex parte effectûs. Antecedens probatur. Tum qvia Experientia id docet. Tum qvia virtus activa, & principium Qvo, debent esse conjuncta.

Cau-

217 Causæ, ergo & causalitas. Tum qvia actio est datio esse, ergo debet esse conjuncta & causæ, & effectui.

RESPONDETUR. Concedendo actionem debere esse conjunctam ipsi virtuti, v.g. calori, & ipsimet effectui, sed non ipsimet igni, rationes etiam qvæ adferuntur, non convincunt. Qvod attinet ad experientiam, illa est pro actionibus naturalibus non miraculosis, immo etiam nũc de facto, ubi non est ignis, sed est solum calor, fit calefactio, cur ergo si transmittatur calor per medium, non agendo in eodem, non poterit agere in extremo.

NOTO. Præsentem hanc doctrinam
218 supponere, qvod virtus, vel ipsum agens, semper debeat esse, ubi est actio, licet non sit, vel non agat in medio, cum possit: Ratio. Tum qvia, si illic non est agẽs, vel virtus, qvis inibi principiat actionem? Tum qvia, illa actio vel est modus, vel indistinctum qvid ab agente, prout producente effectũ. Non primum. Qvomodo enim productio illius modi, separaretur à producente, si secundum, qvomodo salvaretur, si illic non est ipsum agens. Tum qvia, si illic nec agens, nec virtus est, qvomodo non se ita habet, ac si non esset simpliciter.

219 DIFFICULTAS II.

An DEUS possit agere in distans à se.

CErtum est: nihil esse qvod sit, & tamen distans à DEO sit, sed ponamus per impossibile DEUM solum in cœlo existere, nec esse præsentem mundo, qværitur An aliqvid in mũdo agere posset? Negat recentior Svarez.

DICENDUM EST. *Posse DEUM agere in distans Modo explicato.* Dixi modo explicato, hoc est. habendo saltem in aliqva sui virtute indistantiam, licet non esset præsens in medio, & licèt non esset in se præsens, ipsi effectui, aut si esset præsens effectui, qvamvis non esset 220
præsens in medio.

PROBATUR I. Qvia id nõ implicat Contradictionem. de qvo in solutione argumentorum, & certè:

Perfectior est conceptus Omnipotentiæ, potentis agere in indistans, & distans, qvam potentis agere, non nisi in indistans, perfectior enim est modus agendi, qvi est magis illimitatus, sicut & esse magis illimitatum, perfectiùs est limitato, ergo iste modus agendi perfectior erit, de cæteroq; est possibilis.

PROBATUR II. Posito qvod DEUS esset localiter non nisi in Cœlo, haberet principium operandi immuta- 221
tum, ergo eodem modo, qvo nunc operari posset in mundo, aliàs hoc ipso illud principiũ esset mutatum. Antecedens probatur, Principium operandi in DEO non est ipsius præsentia, sed omnipotentia, ergo cum sola præsentia illius mutaretur, adhuc principium agendi, esset immutatum. Hoc ipsum Antecedens probatur. Tum qvia, alius est conceptus omnipotentiæ, alius autem ubiqvitatis. Tum qvia, in nobis præsentia non est principium operandi. Tum qvia, si idem est præsentia & principium operandi, præsentia in actu, esset principium agendi in actu, qvod dici non potest, qvia sæpè DEUS 222
est principium agẽdi de novo in actu, ubi non est præsens de novo in actu.

Hoc ipsum proponitur aliter. Potest agens creatum agere in distans. Ergo & agens increatum. Probatur consequentia, ideò antecedens est verum, qvia sufficit virtutem illic esse & actionem, ubi est effectus, ergo etiam sufficiet, ut DEUS illic sit, qvãvis non sit in medio. *Addo tamen*, qvod si in alio extremo non supponatur esse DEUS, impossibile sit illum agere, qvia sicut, si neq; agens, nec virtus illius essent, impossibile esset, aliqvid creatum agere, ita si DEUS non esset illic, non posset illic agere, unde enim virtus illa, illic

223 esset, & à qvo, ut ita dicam, poni, & transferri, ubi tatemqve accipere illic posset, ubi ita se habet DEUS, atq; si non esset.

PROBATUR III. Non est ratio, Cur non sufficiat ad hoc, ut DEUS alicubi agat, esse tantum præsentem effectui, in virtute sua, vel in se, licet non sit præsens in medio; Qvod ipsum sic proponitur. Præsentia DEI, prout eum facit præsentem Romæ, vel conducit aliqvid præter præsentiam, qvam DEUS habet Parisiis, ad agendum Parisiis, vel non conducit; si non conducit; ergo sufficit illum esse præsentem illic, ubi agit. Si conducit, er-
224 go illa præsentia, prout est Romæ, agit in distans, cum præsentia, prout est Romæ, non sit præsentia, prout est Parisiis, & tamen ingreditur actionem. Concedo tamen, virtutem remotioris, conducere ad actionem dissiti passi, ratione augmenti, sed qvod mera præsentia conducat ad id, non satis apparet.

OBJICITUR I. Si omnipotentia DEI, posset operari effectum sine præsentia ad eundem, dum operaretur; & operaretur, & non operaretur, operaretur ex suppositione, non operaretur autem; qvia operatio est ipse effectus indistans, seu unitus agenti.

225 RESPONDETUR. In primis hanc objectionem, nos non urgere, qvia non affirmamus, DEUM operari effectum, sine præsentia ad eũdem, sine inqvam præsentia, vel suæ virtutis, vel sui, sed nego, qvod si per impossibile in medio non esset, operari non posset. Et sicut, qvi negat DEUM esse realiter in spatiis imaginariis, eo ipso concedit, qvia in illis ipsis incipit operari, incipit illic esse præsens, licet non sit præsens, in reliqvo spatio imaginario, ita & in præsenti sufficit ut ibi, ubi operatur, esset præsens DEUS, qvamvis per impossibile, non esset in medio, sufficit inquam, ut sit præsens, vel in se, vel in sui virtute.

OBJICIT II Recentior Svarez. DEUS 226 habet perfectissimum modum essendi, ergo & operandi, atqvi perfectissimus modus operandi, debet exerceri per intimam præsentiam causæ ad effectum. Ergo. Subsumptum probatur ut DEUS habeat perfectissimum modum essendi, debet esse intimè præsens rebus, qvibus inest. Ergo etiam ut habeat perfectissimum modum operandi, debet esse intimè præsens rebus, in qvibus operatur.

RESPONDETUR. Negando subsumptũ, & probationis ejus Antecedens, in qva, nomine essendi DEI, non intelligitur aliud qvam modus cõexistẽdi creaturis, & tamen falsum est, DEUM habe- 227 re perfectissimum modum cõexistẽdi: perfectior enim est modus cõexistẽdi per unionem Hypostaticam, & per visionem beatam, cum creaturis omnibus rationalibus, & tamen talem cõexistentiam DEUS non habet, sufficit ergo modus perfectissimus cõexistendi, secundùm id, qvod dicit in recto. Rursus, si DEUS non semper operatur, qvod optimum est, nec erit necesse, habere modum operandi perfectissimum. Negari etiam potest, esse perfectissimum modum operandi, per intimam præsentiam, etiam in medio positam, propter dicta, in probatione Cõclusionis. Paritas adlata non tenet. 228 Qvia, si DEUS non cõexistat creaturis, nullam inde habebit perfectionem, ex suppositione præcipuè, qvod de facto sit, cui cõexistatur, acqvireret autem perfectionem, ex suppositione impossibili, si ad arbitrium in distans & indistans ageret, sicut perfectior est potentia creata, qvæ vel in propinqvum, vel in remotius agere potest, si velit, eritqve adhuc præsens illic, ubi operatur, licet non præsentia, etiam per medium intercepta. Deniq; procedit argumentum de eo, qvod est de facto, non autem de eo, qvod seqvi deberet, ex suppositione impossibili.

OBJICITUR III. Non est possibile, ut DEUS,

229 DEUS, secundùm suam immensitatem, non cõexistat ubiqve, supposito, qvod detur illud, cui cõexistere possit. Ergo, non est possibile, ut non etiam sit præsens ubiqve, ergo etiam non est possibile, ut non operetur, tanqvam præsens ubiqvè.

RESPONDETUR Concedendo totum. Sed qværitur, an supposito per impossibile, qvod non esset ubiqve, tolleretur ipsius potentia operandi, tanqvam aliqvid, immediatè connexũ, cum illius præsentia, hoc q; ipsum est, qvod negatur.

OBJICITUR IV. DEUS si solam præsentiam suam in cœlo haberet, 230 illic, ubi vellet operari, vel esset præsens in aliqvo sui, vel in se. Si in aliqvo sui, ergo in sua virtute, & potentia, hæc autem sunt, ipse DEUS, adeoqve jam non in distans operaretur.

RESPONDETUR. DEUM in suppositione formata, posse interdum existere illic, ubi operatur, in aliqvo tantum sui, respectu scilicet eorum operum, ad qvæ posset uti aliqvo instrumento creato, & sic v. g. ad justificandum peccatorem Parisiis, posset uti sua gratia, in cœloqve, localiter creatam transferre Parisios, respectu autem eorum operum, ad qvæ uti non potest, vel non vult, instrumento crea- 231 to, deberet esse illic præsens, ubi agit, operaretur tamen in distans, qvia medio intercepto, non cõexisteret, nec per illud transmitteret virtutem.

INSTABIS. Si DEUS posset aliqvid operari, qvamvis in aliqvo tantum sui præsens; seqveretur creaturam, posse non dependere strictissima depẽdentia à DEO, qvia magis opus habemus eo, sine qvo, in sua entitate præsente, nihil sumus, & possumus, qvàm opus habeamus eo, sine qvo, aut ejus satellite, esse non possumus.

RESPONDETUR. Strictissima depẽdentia creaturæ à DEO, in hoc solo stat, ut nec esse, nec conservari, nec operari possit, independenter à DEO, qvod totum, etiam in præsenti, salvaretur. Nec est necesse, aliam dependentiam 232 ponere, certè enim suo modo, strictius pendet humanitas Christi, à Verbo, qvia præter communem dependentiam, dependet etiam, dependentia suppositi, & tamen non omnes creaturæ, tàm strictam dependentiam habere debent. Rursus, strictiùs dependet à DEO, qvod ab ipso solo immediatè producitur, qvàm qvod producitur, etiam à Creatura, & tamen, non est necesse à solo DEO produci omnia.

OBJICITUR V. Si ponamus DEUM præsentem in Cœlo, & Cracoviæ, ubi causat non existendo in medio, casu tali, DEUS à se distaret, qvod est impos- 233 sibile, qvia idem à seipso distare non potest.

RESPONDETUR. Non esse possibile ut DEUS non sit ubiqve, sed supposito hoc impossibili, qværitur an vi sublatæ illius præsentiæ, tolleretur potentia agendi, tanqvam potentia etiam in ordine ad nostros conceptus, in re fundatos, necessariò connexa, nonnisi cum præsentia, etiam per medium transfusa, tenemusqve non tollendã. Jam autem an dici deberet DEUS distare à seipso, de hoc agetur, ubi de loci prædicamento.

OBJICITUR VI. Locus S. Pauli, qvi Actor. XVII. ex operatione DEI, in 234 qvo vivimus, movemurqve, colligit ejus præsentiam, seu, qvod non longè à nobis sit.

RESPONDETUR. Cum ubiq; DEUS operetur in Universo, rectè colligitur, illum esse ubiqve, proceditqve argumentum S. Pauli, ex iis, qvæ sunt de factò. Et certè, cum nulla sit virtus, qvæ de facto detur, qvæ vicaria DEI, faciat nos vivere, moveri &c. bene hic (ubi hoc facit DEUS) benè inqvam colligitur, ejus præsentia.

OBJICITUR VII auctoritas ex Psalm. XXXVIII.

RESPONDERI ad illam debet, ut ad auctoritatem Pauli.

DIFFI-

235 DIFFICULTAS III.

Solvuntur aliqva Quæsita.

QVÆRIT hoc loco Arriaga. An indistantia & approximatio prior sit effectu, teneatq; se ex parte actus primi. Qvod sit prior, teneatqve se ex parte actus primi. Ratio est, qvia ignis non potest calefacere passum, nisi illi sit proximus. Ergo approximatio, est conditio, ergo est prior ad operandum, præcipuè cum ab approximatione pendeat calefactio, à calefactione autem non pendet approximatio.

Qvod autem non sit prior. Ratio
236 est. Qvia anima non potest movere, & animare corpus distans, & tamen anteqvam moveat, & animet, non censetur prius esse approximata, sed sufficit illam, tunc esse præsentem, cum movetur, ergo etiam idem dicendum de reliqvis agentibus, tenereqve subsistendi conseqventiam, ad approximationem, tanqvam ad aliqvid concomitans, non tanqvam ad aliqvid antecedens.

OPPONIT sese huic doctrinæ Oviedo. Supponunt uterqve præsentiam esse Modalitatem. Supponunt item, qvod ut aliqvid propriam præsentialitatem producat, in genere causæ effi-
237 cientis, aut illam patiatur in genere causæ materialis, non indigeat præsentiâ, ex parte actûs primi reqvisitâ, qvia aliàs, idem præsupponeretur, ante seipsum. Cæterum, in calefactione, priorem esse calefactione indistantiam, vult Oviedo. Argumento autem, à pari facto, disparitatem adfert, qvia approximatio inter animam, & corpus, in instanti temporis, in qvo corpus movetur localiter, est qvid conseqvens motum localem, ergo non potest illam antecedere, approximatio verò; inter agens, & passum, in instanti temporis, in qvo est motus calefactionis, non est qvid cõseqvens motum. Sed huic disparitati.

RESPONDERET Arriaga; qvod suffi-238 ciat illam approximationem esse concomitantem, licet non sit antecedens.

Porro, prosua doctrina, hanc formatrationem Oviedo, probatq; approximationem, non posse se habere concomitanter ad actionem. Qvia; qvod se habet concomitanter respectu actionis, illud non reqviritur propriè, & per se, sed tantum est identificatum, seu connexum cum eo, qvod per se reqviritur, à qvo si posset separari, nullo modo reqvireretur. Sed approximatio, non reqviritur tali modo ad calefactionem, aliàs, si agens existeret sine omni præsentia, posset
239 in extraneo subjecto, præsentiam producere, & movere corpus, in qvocunqve loco existens, qvod est falsum.

Sed hoc Argumentum non convincit. Malè enim definitur, ly Concomitanter per inseparabile seu identificatum, certè enim in consecratione calicis, cõcomitanter ponitur Corpus, qvod neq; est identificatum sanguini, nec inseparabile ab illo. Deinde falsum est, approximationem per se, reqviri ad actionem; per se enim reqvisitum, & ipsum agit, cum tamen approximatio, non urat. Qvare autem non possit agens agere, in qvamcunq; distantiam, qvamvis approxi-
240 matio, concomitanter non nisi se habeat. Rationem redderet Arriaga, qvia agens, non tantum non potest agere, si illi deficiant reqvisita ex parte actus primi, sed etiam non potest agere, si deficiant, etiam non nisi concomitanter reqvisita, possetq; hoc referri in naturalem vim, & operativitatem agentis, eò tantum se extendentis, & ita ignis, natus calefacere ad tres palmos, approximare vim suam, non potest ad qvatuor palmos. *Ut resolvatur qvæsitum.*

ASSERO I *Ab approximatione ad effectum, & à negatione approximationis ad negationem effectûs, non posse dari legitimam subsistendi conseqventiam, per ordinem ad DEI potentiam.* RA-

241 RATIO. Qvia agens approximatum, potest impedire DEUS, ne agat, & remotum facere agere.

ASSERO II. *Si habet prioritatem aliqvam* (de qva mox) *approximatio, respectu effectûs, hæc prioritas non est necesse, ut sit prioritas temporis, vel etiam prioritas durationis, ante effectum, vel unico instanti.*

RATIO. Qvia naturaliter loqvendo, eodẽ instãti, qvo anima est approximata corpori, ultimo dispositio, eodẽ illi unitur. Conseqventer sufficiet prioritas dependentiæ; hinc ulterius.

ASSERO III. *Approximatione respectu effectûs, habere se antecedenter, nõ concomitanter.*

RATIO. Qvia prius intelligitur esse approximatio, qvàm actus, qvod eti-
242 am intervenit in anima, qvæ prius intelligitur approximata, qvàm unita prioritate, non qvidem alicujus instantis, sed præsuppositionis, & sicut non intelligitur concomitanter se habere rationale ad risibile, sed per modum prioris, ita & in præsenti, approximatio non se habebit concomitanter, & qvæcunq; tandẽ regula legitima assignabitur investigandi, qvod se habeat aliqvid per modũ reqvisiti antecedenter, ea in præsenti applicabitur.

QVÆSTIO IV.

De prædicato distinctionis ab effectu debito causis.

243 EAndem qvæstionem, sic proponunt alii. An idem possit agere in seipsum. Et non est qvidem difficultas, an idem possit seipsum producere Primò. Sed tantum dubium est, An possit idem esse sui causa secundò, vel tertiò, & sic ulteriùs. Affirmat Svarez, etiam de facto Christum se reproducere in Eucharistia. Negat Vasqves, Lugo de Eucharistia. Disp. 7. Sect. 2. n. 21. & cum eo Oviedo, Pontius, recentior Svar. & alii.

DIFFICULTAS I.

Statuitur qvid sentiendum.

DICENDUM EST. *Possibile esse, ut idem producat seipsum secundò.*

PROBATUR. Qvia ex una parte id non implicat cõtradictionem, & ex altera parte exaltatur per hoc omnipo-
244 tentia divina, potẽs qvam amplissimè uti suis creaturis, in ordine efficientis.

OBJICIT I de Lugo. Causa est principium per se influens esse in aliud. Ergo nihil potest causare seipsum, non enim causatum est aliud à se.

RESPONDI Supra. Negando hanc esse legitimã definitionem causæ. Sed illa etiam concessa, dici posset, hoc esse reqvisitum ad causam simpliciter dictam, & producentem primo.

Cæterum producens seipsum secundò, determinat se ad existendum secũdò, hocq; sensu producit seipsum secundo, non tamen ad se refertur relatione reali producentis, & producti,
245 qvia hæc est nonnisi inter primo producens, & primo productum. Et qvãvis producenti se ipsum secundo, in se ipsum concedi debeat influxus realis, non enim intentio nostra est produci illud secundo, non tamen exiget terminum distinctũ realiter à producente, solum enim influxus realis, dans esse primo, exigit productũ distinctum realiter à producente.

INSTAT I Mastrius disp. 8. n. 23. Producens se ipsum secundo non posset se ipsum determinare secundo, ad existentiam, qvia si per primam actionẽ supponitur esse in rerum natura. Ergo
246 implicabit substantialiter reproduci per secundam, qvia huic secundæ terminus, A qvo, assignari non posset.

RESPONDETUR. Terminum à qvo secundæ reproductionis esse, non esse secundæ productionis.

INSTAT II idem. Sicut hoc esse secũdum habitũ per secundã productionẽ, nõ est à primo esse diversũ, ita hoc nõ esse secundũ, neqvit esse diversũ à primo non esse, nisi secundùm modum, qvæ diversitas non sufficit ad novam productionem substantialem.

RESPONDETUR. Sicut termini ad qvẽ non sunt distincti realiter, ita nec ipsi termini à qvo sunt distincti realiter, non sunt tamen diversi, tãtum secundùm modũ utcũq;, sed secundũ modũ

247 qvi sit esse secundum, qvod esse secundū, nego qvod terminare non possit secūdam productionem substantialē.

INSTAT III. Licet actio prima qvâ intelligitur res existere, ex vi alterius causæ, sit prior, qvam secunda actio, qvâ intelligitur de novo à se ipsa pendere, tamen tota hæc prioritas, versaretur inter ipsas actiones, non inter eādem rem, cum se ipsa, est enim semper idem, consequenter non potest esse prior se ipsa à parte rei.

RESPONDETUR. Inter actiones est indubiè illic prioritas & posterioritas realis, sed non inter terminos, cum illic non sint plures termini, sed unus
248 realiter. Negatur tamen duarū actionum, qvarum una est prior realiter, altera posterior realiter, non posse esse terminum eundem realiter, seu eundem, iterato tamen terminātem actionem distinctam: de qva ipsa actione dici potest, qvod sit adæqvata respectu productionis secundæ, nam actio adæqvata, per Mastrium dicitur illa ex vi cujus nullâ aliâ intellectâ terminatâ ad eundem effectum, potest poni sufficienter effectus à parte rei. Jam autem nulla alia actione secunda intellecta, sed sola hac secunda, potest poni sufficienter secundo à parte rei, illud, qvod dicitur productum secundo. Et licet
249 mihi uniter positum sibi ipsi realiter præsupponatur, reproductum tamen & positum secundo, potest seipsum supponere realiter primo positum, ly ipso realiter, non invehente inter producens & productum secundo à se ipso, distinctionem realem in ipsis entitatibus, sed invehente qvod independenter à cogitatione nostra, fuerit primo productum, qvod tamen idem non repugnat se ipsum producere.

OBJICITUR II. Omnis causa secundū esse per qvod causat, debet præsupponi ad effectū. Idem autē non potest præsupponi ad seipsum prioritate naturæ.

RESPONDETUR. Verum id esse de causa causante primo, non autem de causa causante secundo. Nam qvod idē non 250
possit esse seipso prius naturâ, ratio cōvincit, qvia & esset prius naturâ ut supponitur, & non esset qvia esset idem naturâ, cum eo qvod est posterius naturâ, qvod autem idem nō possit causare seipsum, nec dum ostendis implicantiam. Dici etiam posset non supponi primo productum si producat seipsum secundo, non supponi inqvam simpliciter prius prioritate naturæ, eādem enim habent naturā, supponit tamē prius naturâ secūdum qvid, qvia scilicet non primo productum qva tale, accipit esse à secundo producto, sed vice versa, valetq; subsistēdi consequētia à secundo producto ad primum 251
productum, non è converso. Arriaga etiā sufficere dicit, ut prioritas hæc desumatur non ratione effectûs simpliciter, sed ratione effectûs prout actione posteriori producti, & ita agnoscit ipse Lugo; prius esse seipso corpus Christi prout intelligitur conservari à solo DEO, qvàm prout intelligitur conservari in Eucharistia; & idem effectus secundo productus à causâ distincta realiter erit posterior seipso, ratione actionis distinctæ.

INSTAT Lugo. Per prioritatem causæ ad effectum non solum significatur prioritas actionis ad effectū, sed multò magis prioritas ipsius causæ secun- 252
dum entitatem ad effectum, itidem secundum entitatem. Ergo ubi non datur hæc prioritas non datur vera causalitas.

RESPONDETUR. Esse hæc vera solum de causa primo producente effectum.

OBJICIT III idem. Illa actio secunda non est adæqvata respectu corporis Christi; actio enim adæqvata dicitur illa, ex vi cujus nulla alia intellecta, qvam terminet idem effectus, ponitur sufficienter effectus à parte rei, ista verò actio essentialiter est talis, ut præsupponat corpus Christi existens.

RESPONDETUR. Illam actionē esse adæqvatā in suo genere, & nō præsupponere

253 ponere in eodem genere aliam, ordinis ejusdem, nec enim productio secunda, supponit productionem secūdam aliam, & sicut cum duæ totales causæ, sive diversi, sive ejusdem ordinis saltim divinitus eundem causant effectum, unaqvæq; in sua formalitate est totalis, ita & hæc secunda productio, in ratione secundæ, totalis erit.

OBJICIT IV Vasqves. Nihil potest esse subjectum seu forma sui ipsius. Ergo nec idem potest efficere seipsum.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam, qvia pro antecedēti est implicantia, qvam tamen pro consequēti non ostendis, implicat autem ut ali-
254 qvid sit subjectum sui ipsius, qvia illud secūdum & esset subjectum primum, & non esset subjectum primum. Esset Subjectum primum, qvia esset materia, & non esset subjectum primum, qvia supponeret subjectū primum, & huic secūdo esset aliud subjectum primum. Rursus non potest esse idē forma sui ipsius, qvia illud primum & esset actus, qvia esset forma, & non esset actus qvia subjectaret hanc secundam formam ab illaq; actuaretur, in hoc enim staret esse formā, formā sui ipsius secundam. Universaliter autem ab implicantia unius non tenet argumentū ad implicantiam aliûs nisi ostendatur
255 commune utriq; fūdamentum qvod hîc non ostenditur. Et certè hoc, qvod esset materia vel forma sui ipsius non posset secundo esse nisi per destructionem & carentiā prædicati convenientis primò, nēpè vel subjecti primi vel actus, ex qvo, seqvitur, fore idē cum primo ut supponitur, & non fore idō ob dictā carentiā prædicati ita intimi.

INSTABIS. Sicut illud qvod causaret seipsum materialiter & esset subjectū primum & non esset subjectum primum, sic etiam si idem produceret seipsum illud secundo productum & esset primò productū & non esset primò productum, esset primò productum, qvia esset idem cum primo producto, non esset autem primò productū, qvia 256
esset secundò productū ut supponitur.

RESPONDETUR in hac instantia. Committi fallaciā accidentis, qvia ab identitate in uno, arguitur ad identitatem in alio, in qvo, non idem, sed distincta sunt; porro in ratione primo & secundo producti qvâ tali, non sunt idem, qvia hi termini trahunt secum actiones, qvæ sunt inter se distinctæ realiter licet sint termini producti idem in ratione entitatis. Dici etiam potest esse productum primo & non esse productum primo, non esse terminos Contradictorios respectu ejusdem, nam qvādo dico de materia eadem se causante secundo materialiter, qvod 257
non esset subjectum primum & esset subjectū primum, non intelligo actionem primo productivā, in isto enim sensu materia prima elevata ad sui productionem secūdo, non esset subjectum primum, sed intelligitur recipi, sustentatari &c. in alio, cum tamen subjectum primum in nullo alio recipi debeat. Ly, ergo primum subjectū, & ly non primum subjectum, respectu ejusdem verificaretur, qvādo autē de illo secundo producto prædicas, qvod esset primo productum & non esset primo productum, diverso respectu verificatur illud non esset primo productum, ratione scilicet actionis di- 258
versæ producentis, esset autem primo productum, ratione ejusdem entitatis inter producens & productum.

OBJICIT V Pontius. Implicat aliqva actio totalis respectu alicujus effectûs, per qvam solam non posset poni effectus. Sed per actionem illam non posset poni effectus, qvia desinente prima actione deberet desinere res per illam producta.

RESPONDETUR. Qværendo an si desinat primo productum sit desiturum etiam secundo productum qvantumvis producatur non à se ipso sed ab alio distincto realiter. Directè etiā dici potest qvod possit conservari secundo

259 productum etiam desinente primo producto; de qvo latius in materia de replicatione.

OBJICITUR VI. Illa actio & haberet usum, & nō haberet; haberet, qvia esset ens, & volibile à DEO, non haberet autem, qvia nihil potest fieri per illam solam, nec per illam ut conjunctam cum alia actione, qvod nō æqvè benè fieret, & æqvè necessariò per illam actionem.

RESPONDETUR. Argumentum hoc multum probare. Probaret enim neà distincto qvidem realiter posse idem produci secundo. Deinde cum illa actio secundo productiva, æqvè pro-
260 ducat ac prima, qvāvis supponat primo productum, falsum est, qvod nihil posset fieri per illam solam, illudq; productum secundò, posset habere inter alia usum occupandi plura loca, vel actu vel potentia.

DIFFICULTAS II.

Solvitur argumentum à pari.

OBJICITUR VII à Pari. Prima paritas est. Relatio non est ad seipsum. Ergo nec productio.

RESPONDETUR Disparitatē esse, qvia relatio definitivè est ad aliud, non er-
261 go est ad seipsum, definitivè autem efficientia, ut sic, non est ad aliud, nec tu aliunde ostendis implicantiam, qvod idem non possit producere seipsum, unde etiam negādum est, qvod omne producēs, & productum, sint correlativa, sicut non omnis cognitio, & objectum, sunt correlativa. Nam cognitio reflectens se, supra se, non est à se distincta realiter, nec ad se relativa.

SECUNDA PARITAS. Non potest idem producere seipsum Primò; ergo nec Secundò.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; qvia si idem produceret seipsum primò, productivitas cōpeteret ei, qvod non existit, id autem qvod non existit, ut vidimus supra, non potest produ-262 cere actu: Si autem concedatur, qvod idem primò productum, producat se secundò, non seqvetur, productionem fieri à non existente.

TERTIA PARITAS est petita ex Divinis. Non potest dici, qvòd natura divina producat seipsam. Ergo nec in creatis, idem potest seipsum producere secundò; videturq; per oppositam sententiam convelli Mysterium Trinitatis, qvia jam non benè inferretur, ex productione, distinctio realis, in qvo tamen fundatur mysterium Trinitatis, poteritq; ulteriùs dici, qvòd Filius, & Spiritus Sanctus, producant seipsos secundò, qvodq; Filius non a-263 liud sit, qvàm Pater seipsum producēs secundò.

RESPONDETUR Disparitatem esse, qvia qvòd primò productum non est, non potest se producere secundò, qvia & esset idem cum secundo ut supponitur producto, & non esset, qvia eam negationem, qvam intrinsece & essentialiter importat unum, intrinsecè & essentialiter non importaret secundo productum, qvod ipsum Probatur. Qvia unum dicit intrinsecè, & essentialiter negationem productionis, est enim improductū qvid, (nempè Natura Divina & Pater) Secundo autem productum, diceret intrinsecè 264 & essentialiter productionem. Porro ea, qvorum unum dicit essentialiter, & intrinsecè productionem, & aliud negat intrinsecè & essentialiter productionem, non possunt esse idem. Sed nec dum seqvetur, qvod Filius & Spiritus Sanctus cum sint producti, possint reproducere seipsos secundo Idq; ideo, qvia in creatis secunda productio non est essentialiter frustra, esset autem in Divinis essentialiter frustra, Qvod ipsum probatur. Qvia ob limitatam perfectionem, Creatura acqvirit aliqvid, secundo producta qvid non haberet? si primo esset tantum producta, haberet enim posse cōexistere

265 stere pluribus locis, haberet distinctionem virtualem qvandam æqvivalentem cuidam qvasi reali, vi cujus possit desinere in uno loco, non desinere in alio, sicut Christus replicatus in speciebus sacramentalibus, desinit in uno loco, non desinit in alio loco, jam autem Filius, & Spiritus Sanctus, sunt illimitatæ perfectionis, hinc qvidqvid posset habere per suum esse secundo, hoc jam habet per primo sui produci. Rursus, qvia prius est posse produci secundo, qvàm posse produci secundo à seipso, produci enim secundo, est tanqvam superius divisibile per hæc mēbra; produci secundo ab alio, produci
266 secundo à seipso. Cum ergo nec naturæ Divinæ, nec personis competat produci secundo, neq; enim omnia qvæ competunt creaturis, idq; ex suppositione imperfectionis illarum competunt DEO, multò magis non competet illis produci à seipso secundo, aliàs possibile esset inferius sine superiori. Deinde in Divinis qvæcunq; fingibilis productio secundo, esset productio prima, possibilis autem in creatis productio secundò, non est productio primò, ut clarum est. Qvod autem in Divinis qvæcunq; fingibilis productio secundò, esset productio primò, hoc inde est; Qvia prima productio in di-
267 vinis, esset productio adæqvata, & ex parte principii, & ex parte termini, & exhauriens omnem possibilem productivitatem, & producibilitatem; nulla ergo illic potest esse productio, qvæ non sit prima, cum item illa productio prima, sit ab intra, de poscit necessariam, & invariabilem sui continuationem, qvia autem prima productio in Creatis, non est productio adæqvata, nec exhaurit producibilitatem secundo, aliàs nec à distincta realiter causa, posset idem produci secundo, fit ut cum ex una parte non repugnet Creatis producibilitas secundo, & ex alia parte cum non ostendas repugnare producibilitatem secundo, à seipso, fit ut idem possit producere se-268 ipsum secundo. Deniq; responderi potest ex principiis Theologicis. Qvia scilicet si possibilis esset productio secundo in Divinis, illa jam de facto daretur, qvidqvid enim in Divinis ab intra potest esse, jam de facto datur. Cum ergo fides Nos doceat, non esse productionem secundo in Divinis, nec possibilis erit, fides autem in creatis, non docet implicare secundo sui productionem, nec ratio ulla ostendit.

INSTABIS I. Etiam Primò productum dicit negationem secundo producti, sicut Natura Divina, dicit negationem producti, & tamen hoc non obstante, primo productum, potest 269 produci secundo. Ergo etiam produci poterit natura Divina, vel, si illa non potest produci secundo, nec poterit qvidqvā seipsum producere secundo.

RESPONDETUR. Qvando primo productum, dicit negationem secundo producti, non dicit tamen absolutè negationem producti, admittitq; (nisi cæteroqvi repugnet) productionē secundam, infundatam præhabito titulo producti. Jam autem hunc titulum non habet natura Divina. Deinde instantia videtur multùm probare, probaret enim à causa etiam distincta realiter, non posse produci secundo, eundem effectum. 270

INSTABIS II. Id, qvod improductum est, hoc est, natura Divina potest identificari personæ productæ; ergo etiam identificari potest & natura improducta, cum se ipsa producta.

RESPONDETUR. Negando consequentiam. Qvia pro antecedente nulla est implicantia; pro consequenti autem datur, qvia & identificaretur natura improducta, cum seipsa producta, & non identificaretur, identificaretur qvidem ut supponitur, non identificaretur autem, qvia repugnat illam ex dictis produci secundo. Deinde qvando identificatur natura cum persona, non eidem præcisè for-

malitati, seu virtualitati, competit esse productum (qvod competit personæ) & esse improductum (qvod competit naturæ) in casu autem objectionis, eidem formalitati, & virtualitati, naturæ competeret esse productum, & non esse productum. 271

DIFFICULTAS III.

Respondetur Objectionibus aliis.

AMicus Tomo primo Disp. 23. a. n. 70. congerit varia argumenta in oppositum.

OBJICITUR I. Hæc sententia, Principium lumine naturæ notum tollit, qvo Patres utebantur contra Satellium; negantem Filium distingvi à Patre, tollit inqvam illud principium, qvod producens & productum sint distincta realiter, & in hac sentia, Pater seipsum producere posset. 272

RESPONDETUR. Negando, ab hac sententia tolli dictum principium, qvod verum est de producēte primo, & producto primo, & qvia in divinis non potest esse nisi producens primo, & productum primo, ideò in divinis ex productione rectè arguitur distinctio realis. Negatur item in his principiis, posse Patrem seipsum producere secundo. 273

INSTAT idem. Perfectior est identitas & unitas, qvàm multitudo & distinctio. Ergo si non implicat, ut idem sit producens cum producto, talis identitas, ut major perfectio, concedenda est DEO.

RESPONDETUR implicare, ut idem sit primo producens, & primo productum. Implicare item, ut in divinis sit secundo productum. Antecedens etiam cum grano salis est accipiendum, aliàs probaret in divinis non esse Trinitatem personarum, in isto ergo sensu non nisi verum est, qvia perfectior est unitas, distinctione incompetente divinis.

OBJICITUR II. Omnis causa, media actione dat aliqvod esse effectui, & effectus media actione accipit aliqvod esse à causa, nec satis est, vel causam, solam actionem dare, vel effectum solum actionem recipere, cum actio essentialiter sit medium ad communicandum aliqvod esse, at nullum fingi potest esse, qvod per hanc actionem detur, vel accipiatur; qvia idem esse effectûs, invariatum perseverat. 274

RESPONDETUR. Retorqvendo argumentum, & qværendo qvomodo agens distinctum realiter possit aliqvid producere secundo. *Directè autem dici potest*, qvòd qvamvis causa primo causans, det effectui esse simplici ter, causans tamen secundo sufficit, ut det esse cum addito, hoc est v. g. esse secundo, vi cujus esse secundo inter alia habet, qvodsi non poneretur extra causas, & si primo productum deficeret, adhuc vi illius v. g. secundæ productionis poneretur, & nondum deficeret productum secundo, posset etiam vi illius esse secundo, plura spatia occupare, hocq; esset qvod daret illud esse secundo. 275

INSTAT I idem. Hæc sententia admittit aliqvid difficilius, qvàm fides doceat de productione divinarum Personarum, scilicet productum à producente, distingvi præcisè, solùm ratione actionis, non autem ratione termini & effectus producti: nam hic ut distinctus ab actione, est idem prorsus cum seipso producente, cum tamen Personæ divinæ non solùm realiter distingvantur à producentibus ratione productionis qvâ producuntur, sed etiam ratione termini produeti. 276

RESPONDETUR. Invertendo argumentum, qvod si idem producatur secundo à causa etiam distincta realiter, tamen difficilius hoc erit, qvàm id qvod fides docet. Qvando enim Pater producit Filium est terminus distinctus realiter, qvando etiam idem Pater cum Filio producit Spiritum San-

ctum, est distinctus realiter terminus, hic autem duplici productioni idem respondet terminus. Addo. non in hoc sitam esse difficultatem Mysterii Trinitatis, qvia inter producens & productum est distinctio realis, sed qvia producens & productum distincta realiter identificātur in eadem natura; nos autem non dicimus idem producens seipsum secundò, distingvi realiter cum identificatione, à producto primo. 277

INSTAT II idem. Distinctio inter producens & productum possibilis est, non minor eâ, qvàm fides inter personam producentem, & productam agnoscit. Atqvi inter personam producentem & productam, non solùm admittit fides distinctionem personæ productæ, à producente, ratione productionis, sed etiam ratione termini producti. Ergo minor possibilis non est. 278

RESPONDETUR. Invertendo argumentum, ut supra, nimirum casu qvo idem producatur secundo à causa distincta realiter, qvòd ratione termini, inter illa producta distinctio non erit. Directè autem dici potest distinctionem inter producens, & productum primò, non esse possibilem minorem, est enim cum identificatione in natura: possibilem tamen esse majorem indistinctionem, inter producens, & productum, non primo; licet in divinis repugnet tale productum non primo. 279

INSTAT III idem. Ex hac sententia seqvitur, possibile esse, ut filius non tantùm ratione personæ, sed etiam ratione naturæ, producatur à Persona producente; siqvidem per realē productionem in nostra sententia, non tolleretur ejusdem, realis identitas, cum producto & producente.

RESPONSUM supra, cum natura divina, dicat rationem improducti, non posse eam produci secundò. Unde ulteriùs dicitur, realem productionem primam, inferre essentialiter distinctionem realem, non autem omnem, ut sic, productionem realem; qvia autem in divinis, non potest esse productio, nisi primò, hinc fit, ut in divinis arguat distinctionem realem. 280

OBJICITUR III Communiter. Non potest idem generare seipsum secundò, seu, esse Pater sui ipsius secundò, non potest idem esse dominus & servus sui secundò. Ergo nec producere seipsum secundò.

RESPONDETUR discurrendo, ut sic, de generatione. Non apparet cur ignis A easdem dispositiones, & seipsum secundo educere generareq; non possit ex eadem, vel alia parte materiæ. Dis currendo etiam de generatione filiativa potest esse qvæstio de re, & qvæstio de voce; qvæstio erit de re, An formam materialem suã, dispositionesq; illius secundò, ponere non possit genitum; item, An homo dispositiones ad sui generationem secundò ponere non possit, ad qvas secundo DEUS producat eandem animam. Et in hac parte qvæstionis, affirmativa pars tenenda. Qvæstio autem erit de voce. An debeat dici principium ita disponens, PATER. Probabileq; est non posse dici, qvia usus, hoc nomen Pater applicat ad primò generatione producens. Qvod attinet ad servum dici posset, qvod nullus possit esse rigorosè servus sui ipsius, qvia justitia est virtus ad alterum, secundò autem productus à se non esset sibi alter, jam autem in definitione rigorosè producti, nego qvod intret alteritas, cum hoc tamen stat, qvod productus secundò, possit sibi exhibere servitia, obligare se &c. 281 282

QVÆSTIO V.

De divisione causarum in communi.

PRæmissa divisione in causam creatam & increatam, attingemus divisiones magis necessarias easq; Philosophici juris. Aristo-

283 Aristoteles divisit causas in Materialem, Formalem, Efficientem, Finalem; divisionis hanc adfert rationem Svarez. Dantur de novo rerum productiones, omne autem qvod fit, ab alio fit; & hoc erit causa efficiens, & qvia nullum agens agit, nisi motivo boni, hoc bonum finis erit; qvia verò ex nihilo nihil fit, datur præjacens subjectum, & hoc est materia. Qvia verò efficiens debet aliqvid de novo efficere ipsum, vel si sit effectus altior illo, qvalis est spiritualis substantia, non nisi creatione ponenda, debet non nisi ponere dispositiones exigitivas, ut prima causa aliqvid creet, & hoc erit for-
284 ma. Rursus alia est causa totalis, qvæ sola, qvantùm ex illa, producit effectũ, & alia est Partialis, qvæ non nisi unà cum aliis causat. Rursus alia est causa Physica, alia moralis. Physica est, qvæ per verum & realem influxum determinat ad existendum. Moralis autem causa est, qvæ consulendo, imperando &c. influit in effectum. Alia autem est causa instrumentalis. Alia principalis, de qvibus ubi de Efficienti. Deinde alia est causa per se, & alia per accidens ex secundi Physicorũ tex. 33. Causæ per se dicũtur, qvæ causant effectũ, qva tales, ut dum musicus cantat. Causa autem per accidens est, qvæ non nisi
285 conjungitur cum eo qvod est causa, vel contingenter influit in effectum. Deniq; alia est causa proxima, alia re-286 mota. Remota est qvæ medio effectu à se producto influit. Proxima autem, qvæ immediatè influit. Hinc insurgit difficultas. An causæ remotæ sint verè causæ. Distingvit Oviedo & dicit, causam remotam dupliciter se posse habere, primò, ut producendo effectum medio, qvo agit illum tamen non conservet, & sic Abraham avus, Patrem Josephi Jacobum, non conservabat. Secundò, causa remota vel actu producit, vel actu conservat effectum, medio qvo agit, & hanc causam, dicit esse veram & propriam causam non verò priorem. Ratio ejusdem. Qvotiescunq; effectus ita de-287 pendet à causa, ut sine illa, vel vices illius supplente subsistere non possit, illa causa est per se influens, si enim per accidens influeret, subsisteret effectus illa non subsistẽte, vel non posita, locò illius aliâ, & ita ædificium subsistit, si musicus ædificet; respectu enim ædificii, musica per accidens se habet: jam autem mortuo avo, nullus defectus suppletur in generatione nepotis. Qvãdo vero calor in igne productus, producit alium calorem in aqva, ignis respectu illius secundi caloris, est verè causa, qvia illo deficiente & non supplето per alium ignem, deficiet calor in aqva receptus. Vide de hoc Oviedo. 288

DISPUTATIO II.

DE CAUSIS IN COMMUNI COMPARATIVE SPECTATIS.

Disputabitur hic in primis de Causis conjugatim acceptis per ordinem ad effectus; an scilicet idem effectus à pluribus causis produci possit? rursus de causis inter se comparatis. An scilicet una aliam causare possit?

QVÆSTIO I.

An duæ causæ eundem effectum causare possint.

Potest procedere qvæstio. An duæ Causæ conjunctim, possint eundem effectum causare; deinde an possint divisim. Sit

DIFFICULTAS I.

An duæ causæ divisim eundem effectum causare possint.

PRÆMITTO I. *Non esse difficultatem de causalitatibus, si illæ sunt modalitates distinctæ,*

1 *stinctæ*, qvod qvâ causalitate agit unũ, eadem numero nõ possit agere aliud.

RATIO EST. Sunt enim essentiales determinationes, vi qvarum habet hoc agens ut agat. Si ergo non sit hoc agens, jam illud determinare non poterit illa Modalitas.

PRÆMITTO II. *Esse difficultatem de ipsis Causis*, an scilicet eum effectum, idqve eundem numero, possit alia causa causare, non qvidem prima; sed secunda. Qvæ qvæstio, videtur esse indepẽdenter à mente Aristotelis tractanda; nam si ille agnovit causam primam, omnia ex necessitate agere, multò magis id sensit de causis secundis, qvod
2 necessariò sint ad hos effectus determinatæ, & ex proportione, qvòd hi effectus sint ad has causas determinati, idq; clarè indicat octavo Metaph. tex. 12. & secundi Physic. tex. 36. & qvamvis ille agnoverit causas, & æqvivocas, & per accidens non agnovit, tamen causas per accidens in isto sensu, qvod possint causare effectum, qvem aliæ causæ causant, sed in isto sensu, qvod non per se influant in effectum. Æqvivocas item causas agnovit isto sensu, qvòd eminenter contineant perfectionem suorum effectuũ in eo genere, in qvo illos causant, sed non agnovit, qvod contineant cum vi, qvemcunq;
3 similem numero producendi effectum, ita ut sit qvidem in causa æqvivoca vis comproducendi eundem effectum, unà cum univoca causa, non tamen divisim ab illa.

PRÆMITTO III. *Non esse difficultatem de causis intrinsecis.* An scilicet duæ causæ distinctæ, successivè eundem effectum causare possint. Indubiè enim non possunt. Ratio, qvia cum effectus causarum intrinsecarum sit idem realiter cum ipsismet causis, si in re non sint eædem causæ, in re non erit idem effectus, adeoq; à duabus causis intrinsecis etiam divisim, idem effectus causari non potest. Tota ergo difficultas est de causis extrinsecis, præcipuè verò de efficienti, an ex eadem 4
etiam materia, ignem B. tàm ignis A. qvàm ignis C. producere possit.

Punctum Difficultatis I.

Qvid tenendum.

DICENDUM EST I. *Unus idemq; numero effectus, à pluribus solo numero distinctis causis potest naturaliter produci, etiã in isdẽ numero circumstantiis loci, temporis. &c.* Ita Scotistæ cõtra Thomistas, & ex nostris Svarez contra Vasqves, præcipuè circa circumstantiam loci aliud sentientem.

PROBARI SOLET I ex Scoto. Deus ante prævisum peccatũ originale, elegit individuos homines ad gloriam, 5
qvi in illa serie non fuissent geniti ex reprobis, qvi nunc nascũtur ex reprobis. Ergo tunc causati fuissent per alias numero causas.

RESPONDERI potest. Negando consequentiam, qvia esse reprobum vel electum, sunt valde extrinseca individualitati, nec mutant individuum, potestq; idem individuum, non esse reprobatum in uno signo, & in posteriori signo reprobatum.

PROBAT II Svarez. Causa æqvivoca, cum contineat totã speciem suorum effectuum, potest naturaliter eũdem numero effectum producere, qvẽ univoca. Ergo duæ causæ possunt 6
naturaliter eũdem effectũ producere.

RESPONDERI POTEST ad salvandã rationem. Causæ æqvivocæ sufficere, qvod qvoad speciem eosdem effectus producere possit, qvos producit causa univoca, qvãvis non eosdẽ numero.

PROBARI POTEST III à Pari. Qvos causa secunda potest producere effectus, eosdem numero potest producere causa prima. Ergo & qvos potest producere similes numero una causa secunda, poterit & alia.

RESPONDERI potest. Disparitatem esse, qvia nisi posset omnipotentia eosdem effectus producere, qvos producunt causæ secundæ, hoc ipso non

7 esset omnipotentia, potest autem salvâ suâ essentiâ, una causa secunda, non producere, nisi similes numero effectus. Hinc aliter:

PROBATUR IV Conclusio, per principium negativũ; Non implicat contradictionem, ut duæ causæ, numero solo distinctos, cæteroqvi potẽtes producere effectus, producant etiam eosdem numero, nec est ullũ fundamentũ, cur de facto causæ, qvæ exstãt non sint tales; ergo. Dicere autem qvod sint ex natura sua ad hos nonnisi numero effectus determinatæ, est id merè arbitrarium, & sine fundamento fictum, cum oppositum ostendat extensio ad 8 similes numero effectus.

CONFIRMATUR de causis v. g. ejusdem speciei. Vera est hæc Modalis, necesse est causas easdem specie, posse causare effectus eosdem specie; alias differrent specie illæ causæ. Si vera hæc Modalis, ergo erit necesse qvoscunq; posse causare, qvia propositio Modalis universalis, explicari potest per descensum distributivum, adeoq; poterit verificari qvod possit & hunc, & illum, & illum effectum producere, & sicut cum dico, necesse est, ut id qvòd est speciei humanæ, sit rationale, seqvitur, de omnibus particularibus id verum esse; ita ut intra speciem humanam nullus sit, qvi non sit rationalis; sic intra speciem causativitatis eandem, nullus erit, qvi non sit causabilis à causa contenta, intra illam speciem.

9 PROBATUR V. Instantiis Theologicis. Christus qvi de facto est, vel poterat venire in mundum, & tamen non esse filius Beatissimæ præsentis, vel non poterat non esse filius illius, supposito qvod venerit. Si poterat non esse. Ergo aliqvis effectus idem numero, potest à diversis causis oriri. Si non poterat non esse filius illius; Ergo & hæc, non poterat non esse mater illius; nam ista sunt correlativa. Ergo ulteriùs non liberè illam in Matrem hic Christus elegit, nec liberè in Matrem prædestinata est, nec fecisset sibi in 10 hoc DEUS magna, qvi potens est. Docetur item, qvod antiqvi Patres acceleration em Incarnationis meruerint; qvod verùm non esset, si non hic Christus, sed alius acceleratus fuisset; alius autem accelerari debuit, cum idem effectus non possit esse in diversis circumstantiis temporis, per oppositum sentientes.

CONFIRMATUR. Suppono meruisse Beatissimam, ut esset Mater Christi, suppono rursus non meruisse illam id, nisi ex meritis Christi, qvi nunc est, qvo posito, sic formatur argumentum. In illo priori, in qvo Beatissima non erat merita, ut esset Mater DEI, 11 erat hic Christus. Ergo esse hunc Christum non est produci ab hac Matre gignente illum: Supponitur enim esse hic, ante istas causas. Antecedens probatur, qvia vel merebatur Maternitatem ex meritis hujus Christi, vel non ex meritis hujus Christi. Si ex meritis hujus Christi. Ergo hic erat Christus, & nondum pro illo signo ex hac Matre. Si non ex meritis hujus Christi. Ergo bona aliqva participantur ab hominibus, ab aliqvo alio Christo, qvam à præsenti.

INFERTUR etiam, vi hujus doctrinæ seqvi, qvod hic mundus non potuerit citius creari à DEO, & qvod hanc par- 12 ticulam Materiæ, qvæ est in Oriente, non potuerit ponere in Occidente, siqvidem ly esse hoc numero, pendet ab iisdem circumstantiis.

RESPONDET I Vasqves. Potuisse supponi Christum hunc, & postea Beatissimam mereri ut esset Mater; qvia in illo priori, poterat ex Beatissima sumere corpus, sine eo qvod esset Mater; ut Eva sumpsit corpus ex Adamo, qvin Adamus fuerit parens Evæ.

CONTRA. Vel idem erat Christus, qvi nec dum supponebatur esse filius Beatissimæ, vel non idem, si idem. Ergo illum eundẽ esse, non pẽdet à causa, qvæ est Mater, nec ab his circumstantiis,

13 tiis, habebiturq; intentum. Si non idem; ergo meritis aliús Christi, merita est Beatissima, ut esset Mater hujus Christi.

RESPONDET II idem. In illo priori, ante meritum Beatissimæ supponebatur hic Christus, qvia tamen liberè erat venturus, hinc Virgo & Maternitatem, & circumstantias merita est.

CONTRA. Christus liberè venturus ante illud meritum Beatissimæ, vel non erat hic, vel erat hic; si erat hic, Ergo ratio hujus potest salvari sine hac causa. Si non erat hic. Ergo non tenes responsionem. Deinde Christum hunc, esse hunc, non est qvid li-
14 berum; ergo si hunc esse, pendet à circumstantiis, sicut huic Christo, non erat liberum, ut esset hic, ita nec erat liberum, ut penderet ab his circumstantiis; vel certè si erat ei liberum esse in his circumstantiis, stante hoc, qvod hic esset, seqvitur, qvod Hunc esse, non pendeat à circumstantiis.

DICENDUM EST II. *Qvod supposita Divina ordinatione, pro præsenti rerum ordine, una causa, non possit producere effectus numero distinctos aliûs causæ.*

PROBATUR CONCLUSIO. Divina ordinatio non potest non impleri, sed datur divina ordinatio determinans hos effectus huic causæ. Ergo hæc po-
15 test non impleri, sed si una causa poneret effectus aliûs causæ, divina ordinatio non impleretur, ergo ponere una aliûs effectus non potest. Factam autem esse illam ordinationem. Probatur. Tum qvia. Cum hoc cadat sub dominium illius, & sub providentiam, non est ratio cur non defacto ita ordinârit, fieretq; alias aliqvid, qvod ut fiat DEUS non ordinaret. Tum qvia indifferenia ad hos & illos effectus, necessariò per aliqvod principium tolli debet; hoc autem aliud ostendi non potest, qvàm ipse DEUS; in iisdem enim circumstantiis non repugnasset aliam numero entitatem poni. Tum qvia, qvamvis recurrere ad DEUM, non sit Philosophicum, id verum est; 16 si commodè ad causas secundas recurri possit. Et qvia in aliis similibus tollendis indifferentiis recurrimus ad DEUM; cur non etiam in hac. Et certè ponamus causam A. ponamus effectus, B. C. D. ut prius ponatur effectus B. determinari non aliundè potest, qvam ab ipso DEO, etiam supposito, qvod non nisi à causa A produci possit. Ergo etiam ut potiùs ab hac causa, qvam alia fiat, benè recurretur ad DEUM. Per hoc tamen non negatur, qvod causa seipsam ad effectum productivè determinet.

OBJICITUR I. Determinatio productionis hujus individui provenit à 17 causa producente. Ergo causa producens, non potest esse indifferẽs ad producendos plures effectus, qvos sub se habet.

RESPONDETUR. Determinatio productionis hujus individui, materialiter provenit à causa, qvia provenit determinatio qvoad speciẽ à causa, ratio autem speciei, non distinguitur à ratione individui, sed non provenit hæc determinatio formaliter electivè, vel ordinativè.

OBJICIUNTUR II Paritates variæ.

PRIMA PARITAS EST. Hæc numero actio, petit ita produci ab uno principio, ut non possit produci ab alio. 18 Ergo nec effectus, qvi per illam actionem producitur, potest ab alio principio produci; qvia actionum distinctarum, distinctus est terminus.

RESPONDETUR. Qvando dicitur, qvod distinctarum actionum distinctus sit terminus, id principiũ eo sensu est verum, qvòd nunqvam ponatur actio, qvin ei respõdeat terminus, non verò isto sensu, qvod eundem terminũ diversæ actiones ponere non possint, vel qvod ad mutationẽ actionis numericæ, semper sit necesse mutare terminos. Qvare autem actio non possit produci, nisi ab hoc principio; possit autem effectus ab alio simili

19 principio produci. Ratio est, qvia actio est essentialis determinatio, ut hoc qvidem agens sit; non potest ergo aliud agens determinare, nisi hoc, est enim modus illa actio, vel non sine modo, jam autem definitionem effectus non ingreditur, ut sit hujus nonnisi agentis. Rursus, si vel semel concedatur, qvod actio, qvæ est modus, vel non sine modo, possit esse, & non esse hujus, debebit per aliud determinari, ut sic hujus, qvod ipsum arguet, debere dari processum in infinitum, in determinationibus, qvod non sequetur, si effectus ab alio simili principio producatur. Arriaga disp. 9. Physica. Sect.
20 4. Subsect. 5. hanc disparitatem dat, qvod effectus dependeat à causa, per aliam à se distinctam actionem, undè mutando actionem, potest jam ab hac, jam ab illa pendere causa; actio autem seipsâ, & per suam essentiam dependet, ideo non potest ab hac alia pendere causa, alias mutaret suam essentiam.

SECUNDA PARITAS EST. Differētia specifica determinat certos specie effectus, ultra qvos non potest producere alios effectus. Ergo differentia individualis determinabit certos numero effectus, qvos, & non alios producere possit.

21 RESPONDETUR ex Pontio. Differētiæ specificæ sunt dissimilis naturæ, & ut plurimùm inæqvalis perfectionis, hinc non possunt extendi ad rationes omnino dissimiles, jam autem causæ solo numero distinctæ, non sunt dissimiles.

Punctum Difficultatis II.

Solvuntur aliæ Objectiones.

OBJICITUR III. Causa per se influit in effectum. Ergo essentiale est huic effectui, dimanare ab hac causa.

RESPONDETUR. Causæ nonnisi hoc sensu per se influunt, qvia causant effectum, qvà tales, sed non eo sensu, 22 qvasi essentiale sit illis causare hunc effectum.

OBJICIUNT IV Complutenses apud Pontium. Per hoc, qvod individua sint ejusdem speciei, non habent in se invicem eandem naturam, sed similes naturas. Ergo, qvod habeant potentiam activam ejusdem rationis non sequetur, qvòd possint facere effectus eosdem, sed similes.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, qvia si eandem naturam haberent individua, & essent individua ut supponitur, & non essent, qvia eandem individuationem & entitatem haberēt. Si autem eosdem effectus producere 23 possint causæ solo numero distinctæ, non sequetur illas esse easdem numero causas.

INSTANT I. Differentia individualis non solùm limitat essentiam in ratione essentiæ, sed etiam in ratione potentiæ, sed per hoc, qvòd limitat v. g. animam in ratione essentiæ, facit, ut distinctum numero compositum nequeat constituere. Ergo etiam in ratione potentiæ, ita limitabit, ut distinctos numero effectus, non possit producere.

RESPONDETUR Disparitatem esse, qvia si eadem numero anima, distinctum ratione sui faceret compositum, 24 deberet ipsa à se, esse alia; non enim constituit compositum alio, qvam seipsâ, utpotè causa intrinseca illius. Dixi, qvòd deberet ratione sui distinctum compositū constituere; qvia si uniretur materiæ numero distinctæ, cōstitueret compositum, ratione materiæ inadæqvatè, aliud numero. Jam verò si eosdem effectus utraq; causa numero distincta posset producere, non sequeretur illas causas esse easdem numero, qvia distinctio causarum penes ipsas illarum entitates spectanda est, & non penes effectus, cum causæ efficientes sint causæ extrinsecæ, suorum effectuum, adeoq; numerum

25 rum vel unitatem suorum effectuum non sequentes.

INSTANT II. Ratio potentiæ abstracta ab individuis debet plus includere, qvàm ratio particularis potentiæ, sed ratio abstracta potest causare qvoscunq; effectus illius speciei. Ergo particularis potentia non potest eosdem causare.

RESPONDETUR Negādo majorem, qvia ratio illa abstracta est entitas causæ, prout depuratæ à differentiis, si est ipsa entitas causæ, cum tota entitas seclusis differentiis in una qvaq; contineatur, tota etiam vis causandi in una qvaq; continebitur, cum vis causandi
26 sequatur entitatem, consequēter non plùs poterit causare entitas illa depurata, à differētiis, qvam concreta cum aliqva particulari differentia, & sicut qvia in uno individuo hominis secundum entitatem specificam continetur tota ratio hominis, æqvè ratio ut sic hominis, est animal rationale, atqve ipse Petrus, ita qvia ratio agendi, est alligata ipsi entitati, sicut totam entitatem continet unum individuum, ita & continebit vim causandi qvoscunq; alios effectus, seipso excepto, qvia hoc non cadit in potentiam naturalem. Deinde alia hæc est propositio, qvòd illa ratio communis sit cō-
27 munis ad plura causativa seu causas, cum tamen ratio particularis, qva talis, non sit communis ad plura causativa: & alia est hæc propositio, qvod illa Ratio communis sit communis plurium causativa; & hæc propositio est falsa, non enim plus potest una similis causa, qvàm alia, nec omnes plùs qvàm una, cum ob rationem adlatam singulæ adinvicem ad eosdem extendantur effectus. Cæterum ut illa ratio sit communis ad plura causativa effectuum, id deposcit ipsa ratio universalis ad causas, illi communi rationi competens.

ADDIT Pontius. Qvòd sicut potentia visiva in communi non potest plùs videre, qvam potentia in particulari: 28 ita nec ratio abstracta causæ à particularibus plùs agere poterit particularibus. totum ergo illud, qvod plus includit potētia abstracta ab individuis, non est ratione terminorum, sed ratione multiplicabilitatis, per individua, qvæ individuo non convenit.

OBJICIT V. Vasqves & Valentia. Si productio hujus numero effectûs, spectat ad causam primam, tanqvam determinantem ad individuationem, sequeretur causam secundam non liberè, sed necessario, qvia ex determinatione operari.

RESPONDERI potest inprimis retorqvendo argumentum, qvòd pro- 29 baret. Si à circumstantiis loci & temporis determinetur ratio individui effectûs, cum hæ circumstantiæ à nobis non pendeant, fore illos actus non liberos, & tamen à circumstantiis docet Vasqves sumi individuationem. Deinde conformiter ad communem nostrorum doctrinam, sic respondet qvidam, qvòd DEUS ante prævisum actuale exercitium libertatis creatæ, præordinaverit sub conditione hos vel illos effectus, ut si vellet amare hoc actu, in individuo amaret; si odisse hoc, in individuo actu odiret, qvâ conditionatâ ordinatione posita, indifferēs manet voluntas ad odisse vel amare, licet supposito qvòd amet, hoc potiùs actu amoris sit amatura, hinc illa ipsa ordinatio, non tollit libertatem. 30
Illustratur hoc inter alia tali instantia: pauperi præparatur hic numero obolus, ut illum accipiat, vel non accipiat, liberum est illi, supposito tamen qvod velit acceptare, hunc accipiet, & non alium. Ad qvam responsionem stabiliendam, sic solent firmari signa rationis, magis principalia. Primò videbat DEUS causas liberas, positis omnibus prærequisitis, posse agere vel non agere. Secundò obtulit causis liberis concursum ad operandum utrumlibet. Tertiò ordinavit cōditionatè pro sin-

gulis individuis certã individuorum actuum seriem. Qvarto vidit creaturam se ad talem in specie actum determinare, qvid autem hic læderet libertatem ?. Conformiter ad dicta, ubi de Prædeterminatione, dici potest qvòd non sit libera voluntas in ordine ad hanc individuationem actus, vel qvòd sit libera, voluntati individuatio actus non electivè, sed elicitivè. De qvo fusè I. par. D. 5. Ar. 1309.

31

OBJICITUR VI. Album A. non potest divisim efficere speciem simillimi albi B. nec intellectus Petri efficere divisim intellectionem Pauli, ergo unus idemq; effectus non potest produci à

32 pluribus divisim causis.

RESPONDETUR. Si sit res de cognitione, non retento prædicato vitalitatis, cognitionem Pauli potest efficere Petrus, sed si sit de cognitione retento prædicato vitalitatis, jam disparitas erit, qvia si retenta vitalitate, cognitio Petri posset à Paulo produci, & esset ille actus ab intrinseco Petri, qvia esset actus ille retenta vitalitate à Petro orunda, ut supponitur, & non esset ille actus ab intrinseco Petri, qvia esset ab intrinseco principio, qvòd est ipse Paulus, vel qvod est Principium in Paulo. Nullum autem simile contingit absurdum, si idem effectus à diversa numero causa ponatur. Directè ad objectionem dici potest, qvod consequens sit verum particulariter, sed non universaliter, nempè qvod aliqvis effectus non sit producibilis à pluribus causis. Porrò ii effectus non sunt producibiles à pluribus causis, qvi dicunt intrinsecam connexionem, non nisi cum his causis, ii autem dicunt connexionem intrinsecam cum his non nisi causis, qvi etiam per divinam potentiam, non nisi ab his causis produci possunt, eò qvòd in sui definitione hanc non nisi importent causam, & qvia actus vitalis importat principium ab intrinseco, & qvidem hoc, si debeat reddere intelligens hoc, & spe-

33

cies albi A. importat repræsentationem non albi B., sed albi A. si ipsum rationem albi A. repræsentare debet, hinc fit, ut hi duo & similes alii effectus non possint à pluribus causis produci, qvia autem multi alii effectus non important hanc connexionem, fit, ut ab aliis causis produci possint. 34

OBJICITUR VII. Ergo absolute loqvendo, filius posset generare Patrem.

RESPONDETUR. De præsenti rerum ordine hoc falsum esse.

DIFFICULTAS II.

An duæ causæ simul eundem effectum producere possint. 35

PRÆMITTO I. *Qvòd non sit difficultas de duabus causis partialibus*, ut cum plures v. g. carbones, idem subjectum calefaciunt: nec item est difficultas de duabus causis diversi ordinis totalibus, nam certùm fide est, DEUM qvi est agens altioris ordinis, concurrere cum agentibus creatis. Nec item est difficultas de causis diversi generis; nam compositum habet qvatuor genera causarum in suo genere totaliũ. Nec item difficultas est de causis ejusdem generis totalibus in actu primo, partialibus in actu secundo, qvando scilicet causa, ita actionem suam contemperat, ut relinqvat locum actioni alterius, qvamvis posset sola eundem effectum producere v. g. cum duo eqvi trahunt pondus, qvorum unus sufficeret trahendo. 36

PRÆMITTO II. *Difficultatem esse de de duabus causis ejusdem generis totalibus in actu secundo*, qvando scilicet una producit pro sua parte totum effectum, & alia similiter.

PRÆMITTO III. *Posse difficultatem procedere. An id possit fieri naturaliter; deinde an id fieri possit supernaturaliter.*

Punctum Difficultatis I.

An id fieri possit naturaliter.

DICEN-

37 DICENDUM EST I. *Non posse fieri naturaliter, ut duæ causæ totales eundem effectum causent, idq; totaliter.* Non est obvium, rationem cõclusionis plenè satisfacientem dare, idq; propterea, qvia non apparet; Cur duo Angeli saltem ad ostendendam suam libertatem, non possint concurrere, uterq; totaliter ad movendum eundem lapidem; cur item duo ignes eidem stuppæ applicari æqvaliter vi naturali non possint, saltem Angelicâ, & qvia tàm unus ignis, qvàm alter nesciunt se agere, nec habent in potestate coercere actionem, cur unusqvisq; ita non aget, ac ageret qvantumvis non

38 adesset alter, qvo casu idem effectus utriq; causæ, in actu secundo responderet; videamus interim rationes, qvæ adferri solent.

PROBAT I Arriaga communi argumento, qvòd videlicet actio illius alterius foret frustra.

RESPONDERI potest pluribus viis huic rationi; si enim nomine actionis frustra, veniat actio non necessaria simpliciter, concedo talem frustraneitatem, si autem nomine actionis frustra veniat actio essentialiter frustra, sic ne divinitus qvidem id

39 fieri posset, imò in hoc monstraretur qvædam qvasi liberalitas naturæ, & sicut licet magis horreat monstrum, qvàm superfluitatem, hinc rariora sunt monstra, qvàm multæ pluviæ, vel magna siccitas, & nihilominus ex accidenti permittit illa natura; cur ergo non permitteret DEUS duas causas saltem interdum, simul tamen agere.

PROBAT II Oviedo Assumptis variis principiis.

PRIMUM PRINCIPIUM. Duæ actiones v.g. duæ generationes, dicunt inter se incompossibilitatem.

RESPONDETUR Hoc ipsum fuisse probandum.

SECUNDUM PRINCIPIUM. DEUS & natura non determinant ad eundem effectum reproducendum, ubi jam desierit, unde etiam non datur à privatione regressus, ergo nec ad eundem effectum duas causas determinabit. 40

RESPONDERI POTEST. Qvòd antecedens videatur favere oppositis, nam etiam negatio reproductionis effectus, posset ab illis reduci non in intrinsecam exigẽtiam naturæ, sed in legem & ordinationem DEI, cur ergo oppositum, secluſa hac ordinatione non posset fieri. Deinde non datur à privatione regressus, propter bonum universi ex varietate consurgens, qvæ varietas ratione termini non esset, si duæ causæ totales agerent, esset tamen varietas ratione ipsarum causarum, duplici adeoq; varia actione ad effectum concurrentium, & sicut aliqvi effectus, non à solis causis univocis, sed etiam ab æqvivocis producuntur, ita spectat ad varietatem universi, ut cum ordinariè ab una totali causa, unus producatur effectus, propter varietatem procedat à duabus. 41

PROBATUR III Conclusio. Inprimis qvod attinet ad effectus materiales, illi non possunt simul totaliter à duabus causis produci; Ratio, qvia cum effectus materiales habeant partes, non possunt simul produci, adeoq; dant locum, ut suam partem, qvæqve causa producat. Qvod attinet ad effectus spirituales, hi à nobis nulli fiunt, nisi habitus, species, actiones, substantia enim spiritualis creari indiget, prædicti autem effectus non possunt totaliter à duabus causis produci, qvia causa illorum effectuum est anima, vel Angelus, qvi sibi est principium unicum numero. 42

RESPONDERI posset, qvod effectũ materialem possunt totaliter producere duæ causæ, qvantumvis ille sit divisibilis. Cur enim eidem minimo, non possint simul applicari duæ causæ, qvo casu, una in agendo non posset præcedere aliam, consequenter

nec

43 necuna post aliam successivè ageret; Qvod attinet ad effectus spirituales, cur non posset homo habere duas simul alicujus objecti species, solo numero distinctas, iisqve mediantibus, non posset eũdem producere actum, Cur non posset habere duos simul actus, ut uterq; simul eundem spiritualem producat habitum, & sic de reliqvis; qvamvis autem actionis sit finis producere, non seqvetur qvod careret hoc fine, illa duplex actio, cum utrique, licet idem respondeat effectus.

COMMODIUS PROBABITUR CONCLUSIO per hoc, qvia nulla est experientia, qvæ probet totaliter unum ef-
44 fectum à duabus causis ejusdem generis produci, & ex altera parte nullum est fundamentum positivum, qvod probet, à duabus causis totalibus eundem fieri effectum. Ergo censendum est naturaliter id non posse fieri.

CONFIRMARI potest, qvia uni actioni non respondent duo termini v. g. uni ignitioni, duo ignes, ergo nec duplici actioni unus terminus, non enim est potius fundamentum unius, qvàm alterius.

OBJICITUR in Oppositum. Duo fines totales possunt naturaliter causare eundem effectum, unde potest qvis deambulare totaliter propter sanita-
45 tem, & totaliter propter recreationẽ. Ergo idem sentiendum de causis efficientibus.

RESPONDET I Arriaga. Non licere argumentari ab intentionalibus ad Physica. *Hæc responsio.*

NON SATISFACIT. Qvia finalis causa est causa Physica, licet causans intẽtionaliter. Cur ergo si finalis duplex potest eundem effectũ causare, non poterit efficiens? Curq; intentionalis admittit coexistentiam aliûs causæ totalis, non admittit autem efficientia.

RESPONDET II. Oviedo. Causam Finalem dupliciter spectari posse, primo respectu actus interni voluntatis. Deinde respectu actus externi, dicit itaq; eundem actum voluntatis, non 46
posse pendere à duplici causa finali adæqvata, posse externum; prioris rationem dat, qvia actus internus per se, & essentialiter respicit suum objectũ, & per seipsum ab illo pendet, ut non possit ab ipso non pendere. Ergo actus qvi pendet à duplici objecto, ita pendet ab ipso ut non possit non pendere. Ergo ulterius à nullo pendet adæqvatè, eo ipso enim, qvòd non possit non ab utroq; dependere, neutrum seorsim sumptum sufficiens est, ut illo ablato, actus subsistat, cum tamen de ratione causæ adæqvatè sit posse subsistere effectum, aliâ causâ ablata: po-
sterioris rationem dat, qvia deficiente 47
uno fine, qvi est sanitas, potest eadem deambulatio imperari efficaciter à fine, qvi est recreatio. &c. &c. *Hæc respõsio.*

NON SATISFACIT. Tum qvia negari potest illam deambulationem fore eandem formaliter, licet futura sit eadem materialiter, qvia formaliter accepta illa deambulatio est actus humanus. Ergo importat motivum; cumq; unum motivum non sit aliud motivum, fit, ut uno deficiente motivo, non sit jam unus actus formaliter, qvia non respicit jam aliud motivum, per qvod tamen formalisatur. Tum qvia sicut est dependentia absoluta a-
ctus interni à motivo, sic est etiam de- 48
pendentia ex suppositione actus externi à motivo: qvæ dependentia ex suppositione in hoc sita est, qvia poterat hic actus, aliud motivum habere; suppositio tamen qvòd habeat, non potest non habere; qvamvis verò actui externo concedatur dependentia nonnisi ex suppositione, motivo tamen illo mutato, non manet idem actus formaliter; & sic v. g deambulatio assumta ex intentione recreationis est bona formaliter, deambulatio autem assumpta ad locum inhonestum, est mala formaliter. Ergo etiam non eadem erit formaliter deambulatio, deficiente alio fine. Sicut enim alia est for-

49 formaliter dependentia deambulationis factæ propter finem bonum, & alia propter finem malum; ita alia erit formaliter dependentia actus externi ab uno fine, & alia à duobus.

RESPONDETUR III. Negando Antecedens; & licet eadem materialiter deambulatio causari possit à duplici causa finali, non tamen eadem erit formaliter, & secundum esse causatum à finali.

Ad hanc responsionem elucidandam duo adferenda sunt. Inprimis cur si eadem deambulatio potest causari, qvoad esse materiale seu reale, à duplici causa finali, non possit etiam
50 à duplici efficienti, idem esse reale causari, deinde adferendum est, cur idem formale esse, non causetur à duplici finali causa. *Qvoad Primum*, ratio est qvia finis non dat esse ipsum reale, sed non nisi esse tale, non enim ratio causandi in fine est ipsum esse simpliciter, sed bonitas, hoc est jucundum tale, utile tale, delectabile tale; ergo & qvod causat non est esse simpliciter, sed tale esse; nam proportionantur ratio causandi cum causato, immo si finis causaret esse, ut esse simpliciter, hoc ipso jam non indigeret consortio efficientis, transiretq; finale agens in efficiens, & certè intendit fi-
51 nis ipsum bonum & non esse simpliciter acceptum. Ergo & id qvòd causat, est bonum, id enim causat, qvòd intẽdit, sed bonum, non est esse simpliciter acceptum, passio enim non est formaliter id, cujus est passio. Ergo & finis non causat esse simpliciter, si non causat esse simpliciter acceptum, fit ut sive accedat, sive recedat, sive sit unum, sive multiplex, eodem modo se habeat esse simpliciter. Qvia autem causa efficiens causat ipsum esse simpliciter, sicut abscessus illius facit non esse effectum simpliciter, ita & multiplicatio illius facit ipsum esse simpliciter, seu esse materiale & reale multiplex, accedente experi-
entiâ, qvod unus idemqve effectus 52
totaliter non ponatur à duplici principio ejusdem rationis. *Qvoad Secundum* Nempè, cur idem formale esse non causetur à duplici finali causa; ratio præter adlatas contra responsionem secundam hæc est, si duo fines totales v. g. sanitas & recreatio causarent eandem formaliter deambulationem, idem esse formale causatum à causis finalibus, haberet deambulatio, deficiente altera causa totali, ut notum est ex definitione causæ totalis, sed non habet idem esse formale. Qvòd probatur, esse formale in deambulatione causatum à fine, qvi est recreatio, deficiente hoc motivo defi- 53
cit. Ergo. Antecedens probatur, si deficiente motivo hoc qvòd est recreatio, esse formale in deambulatione causatum ab hoc fine, non deficeret. Ergo posset esse hoc esse formale, sine hoc motivo: ulteriusque qvod fieret propter unum finem, fieret propter omnes fines, siqvidem abscedente fine, qvi est recreatio & manente solo fine, qvi est sanitas, habetur formale esse causatum ab illo fine, manetqve esse recreationis in illa deambulatione; ex qvo ulterius à pari seqveretur, qvòd etiam deficiente motivo, qvòd sit malum respectu recreationis, manebit adhuc formaliter 54
mala illa deambulatio.

ADDI potest. Ne divinitus qvidem propter diversos fines adæqvatos posse causari, idem esse formaliter, qvòd respiciunt diversa motiva, qvia etiam divinitùs ratio formalis jucundi non potest esse ratio formalis utilis, & sicut assensus intellectus propter unum motivum, non potest esse idem, propter aliud motivum etiam divinitus, qvia una specificatio non est alia specificatio, ita nec divinitus propter diversos fines idem esse formale respondere.

Punctum Difficultatis II.

An id fieri posſit ſupernaturaliter.

55 DICENDUM eſt Affirmativè. Eſt contra Scotiſtas & Thomiſtas, & noſtrum Vaſqves.

PROBATUR Unico argumento. Qvia id non implicat contradictionem.

CONFIRMATUR Concluſio à pari. Non implicat contradictionem, ut eodem inſtanti Epiſcopus cum Sacerdote novo, finiat formam, qvo poſito
56 qværo, vel uterq; conſecraret, vel non, ſi uterqi, qværo, vel partialiter, vel totaliter, ſi totaliter. Ergo ejusdem effectûs duæ cauſæ totales adæqvatæ dari poſſunt, ſi partialiter; contra erit. Tum qvia illa partialiter cauſare poſſunt (ſi ſint ejusdem generis cauſæ) qvæ qvamvis ſint cauſæ neceſſariæ, temperare ſuum concurſum poſſunt, ut cum duo eqvi tẽperant inter ſe tractionem currus, at qvomodo efficacia formæ conſecrativæ tẽperari poteſt? Tum qvia ſi partialiter cõcurrãt. Ergo vel una pars corporis Chriſti ab uno nõ niſi produceretur, & altera ab alio, & ſic non verificaretur forma de toto
57 corpore procedens, & tamen conſecratio infundatur verificationi. Fingamus certè feciſſe DEUM decretum, ut poſtqvam duo Sacerdotes protulerint in eodem inſtanti formam, id qvod reſpondet prolationi unius, in tempore immediatè ſeqventi deſinat & remaneat id, qvod conſecrationi alius reſpondit. Tuncqværo vel manebit Corpus totum, vel non manebit, ſi manebit. Ergo ille alter eſt cauſa adæqvata, ſi non manebit totum corpus. Ergo ille alter non conſecravit, debuit enim conſecrare Corpus Chriſti, pars autem corporis, non eſt corpus, vel certè ſi partialiter concurrunt. Ergo partem non niſi hoſtiæ conſecrat, in illaqve ponit Corpus Chriſti; qvod etiam dici non poteſt, qvia hoc conſecrat, qvod intendit, ſed intendit totam hoſtiam conſecrare. Ergo. Neq; valet ſi dicas, determinari id debere à DEO, in qvanam hoſtiæ parte debeat producere; id enim arbitrariè dicitur, & non niſi ad evitandam difficultatem, nunqvidne ex ſuppoſitione hujus ſententiæ qvi vellet conſecrare non in hac parte, in qva deſignaret DEUS, nunqvid prolatio formæ, materiæ capacitas, intentio formata, nullum jam deberent habere effectum, ad qvidqve hoc Eccleſia ſtatuit, ſi hujus nonniſi à DEO petenda determinatio? 58 59

RESPONDET I Maſtrius. Qvod argumentum vim habeat, ſi ponantur ſacramenta cauſare phyſicè, non verò ſi moraliter.

CONTRA. Poſſunt dari duæ cauſæ totales morales. Ergo & Phyſicæ.

RESPONDET II Maſtrius. Sacramenta ſunt cauſæ inſtrumentales (ſupponamus phyſicè cauſantes.) eſſe autem plures cauſas totales inſtrumentales non inconvenit, qvia non proinde multiplicantur virtutes influentes, cum inſtrumenta non agant propria virtute.

CONTRA. Licet inſtrumenta non agant propriâ virtute, nihilominus 60
agunt, nec obeſt ut duo non agentia propriâ virtute habeant rationem cauſarum totalium. Ergo non repugnabit ut habeant rationem cauſarum totalium, etiam agentia propria virtute, cum difficultas ſit petita, non ex formalitate propriæ virtutis, ſed ex formalitate totalis cauſæ, & tamen duplicis.

RESPONDET III. Idem eſſe non poſſe à duabus cauſis totalibus, inducentibus formam effectivè, ſic autem inducens eſt ſolus DEUS.

CONTRA. Non implicat duas cauſas totales inſtrumentaliter eſſe inductivas, ergo & effectivè, non efficientia Deo debita, qvia hæc nulli creatæ cauſæ convenit, ſed efficientia debita creatis.

61

RESPONDET IV. Qvod illa transſubſtantiatio non ſit productiva, ſed adductiva.

CONTRA. Non implicat ut ſint duæ cauſæ totales adductivæ. Ergo ut etiam ſint duæ totales efficientes.

RESPONDEBIS V. Qvod ſacerdotes debeant habere nonniſi intentionem materialiter proferendi verba, ſolo tunc Epiſcopo intendente formaliter illa proferre.

CONTRA. Qvid ſi formaliter velint illa proferre, præcipuè qvia ſi at-
62 tendatur ad ſenſum communem Doctorum, qvi plurimùm æſtimari debet, formanda eſt intentio, de formaliter proferendis verbis, ſi cætera adſint, nec docent Scotiſtæ materialiter illa proferri debere.

OBJICITUR I. Duæ cauſæ materiales, & duæ formales, non poſſunt cauſare eundem effectum v. g. compoſitum etiam divinitus. Ergo nec duæ efficientes adæqvatè cauſare.

RESPONDETUR. Diſparitatem eſſe, qvia effectus, qvod eſt compoſitum, eſt idem realiter cum ſuis cauſis intrinſecis, ſic ut multiplicatis ſuis cauſis,
63 non poſſit eſſe idem effectus. Qvia autem effectus non eſt in re cauſa efficiens adæqvata, ſit ut multiplicatis efficientibus adæqvatis, non ſit neceſſe multiplicari effectus.

OBJICITUR II. Unus effectus cauſatus à duplici cauſa adæqvata, & penderet ab illis ut cauſis, & non penderet, penderet ut ſupponitur, non penderet autem, qvia dependentia ſignificat indigentiam, qvia autem ab uno habet ſuum eſſe, non poteſt indigere alio, qvoad hoc eſſe.

RESPONDETUR Variis viis. Inprimis dici poteſt cum Hurtado & Arriaga, qvod dependentia non ſignificet per ſe indigentiam, ſed per ſe ſignificat productionem effectûs, indigentiã autem ſignificat, ex conſeqventi idq; ſub disjunctione vel hujus vel illius cauſæ. Deinde indigentia eſt nomen translatum à pauperibus, qvod certè effectui non convenit niſi accommodativè. Nihilominus etiam ſuppoſito, qvod dependentia ſit iſta indigentia, poteſt dici, qvod effectus prout pendens ab una cauſa non indigeat alia cauſa, pendens autem à duplici cauſa, poteſt indigere ex ſuppoſitione, duplici cauſa, ex ſuppoſitione inqvam, qvia poterat nonniſi ab una cauſa recipere eſſe, & ſicut qvòd fit ex duobus partialibus motivis, qvæ diviſim poterant eſſe totalia, pendet 64 65
ab illis ex ſuppoſitione, ita & in præſenti. Deniqve indigentia qvæ expletur ab una cauſa, non ita expletur ut hoc ipſo expleatur ab omnibus, à qvibus illam expleri non implicat, ſed tantùm explet ex parte ſui; & ſicut mendicus indigens obolo, ſi illi offeratur obolus à Paulo, expletur illius indigentia, nihilominus viam non præcludit, qvominus adhuc à Petro dari obolus poſſit, ita & hîc, qvamvis cum hac diſparitate qvod diſtinctus obolus detur ab utroqve. Deniq; poteſt hoc fieri, non ex indigentia effectûs, ſed ex placito Dei.

INSTABIS. Vas impletum uno li- 66
qvore non manet implebile alio liqvore. Ergo & effectus cauſatus ab una cauſa, non manet cauſabilis ab alia cauſa.

RESPONDETUR. Inprimis à duobus liqvoribus penetratis poteſt divinitus totaliter ex parte utriusq; impleri vas. Ergo & produci, poteſt item impleri ab uno liqvore duobus implentibus. Ergo & produci idem effectus à duabus cauſis totalibus.

OBJICITUR III. Id qvod eſt eſſentialiter fruſtra, nõ poteſt dari: ſed depẽdẽtia unius effectus à duplici cauſa totali eſſet eſſentialiter fruſtra, qvia effectus eo ipſo qvod habeat exiſtẽtiam ab hac

67 causa, non habet jam qvod recipiat ab alia causa.

RESPONDETUR. Effectus non recipiet tunc novum esse ab altera causa, sed idem, duplici titulo, ex vi duplicis actionis. Non esset etiam illa dependētia ex eo frustra, qvia una causa pereunte, adhuc alia causa posset eundem in individuo effectum producere &c.

INSTABIS. Illa secunda causa actum ageret.

RESPONDETUR. Si simul concurrant, non actū ageret, sed ageret qvod agitur, agens id, qvòd tum primum fit, ad eum modum, qvo causa secunda, in comparatione primæ, eundem
68 numero effectum producens, non agit actum, sed agit qvod agitur, qvod si causa altera superveniret, postqvam jam altera produxit effectum, tunc superveniens causa non posset primo producere, posset tamen simul conservare.

OBJICITUR IV. Si vera est Conclusio, seqveretur illum effectum & dependere per se à duabus causis, & non dependere per se, dependeret, ut supponitur, non dependeret autem, qvia nihil dependet per se ab aliqvo, qvo non posito adhuc per alia, qvæ tunc ponuntur sine novo superaddito ponerētur.

69 RESPONDETUR. Qvod dependentia per se in hoc stet, qvod effectus producatur à causa ut tali, nec se habente ita, ut se habet, dum Musicus ædificat; non stat verò in hoc, qvasi non possit habere esse effectus, illa deficiente. Potest alius modus respondendi adhiberi eidem argumento, qvod scilicet sublata alia causa, non haberet jam effectus esse, ut duplicis causæ, & qvod hoc esse vi aliûs causæ retinere non possit, nisi succedat alia, qvæ itidem divinitus tribuit illi effectui esse, qvamvis sublata altera causa, haberet esse simpliciter. Ad eum modum, qvo causa prima, est per se causa effectûs, causa item secunda est causa
70 per se effectûs, & tamen sublata causa secunda, sine ullo superaddito habebit non vitalis v. g. effectus esse, licet esse dependens etiam à causis secundis haberi nusqvam possit, nisi supplente aliqva causa secunda, locum alterius.

INSTAT Pontius. Iste effectus haberet esse, qvamvis altera causa non adesset. Ergo effectus non habet indigentiam alterius causæ, si non habet indigentiam, non habet dependentiā. Qvod ipsum probatur qvia indigentia actualis est ratio fundandi, aut conditio reqvisita ad fundandam relationem actualis dependentiæ, hinc DEUS non dependet ab ullo, qvia nullo indiget.
71

RESPONSUM supra. Sublata una causa habere effectum esse simpliciter, sed non esse duplici titulo. Supposito etiam, qvòd indigentia esset ratio fundandi, aut conditio reqvisita, tamen una indigentia posset fundare plures dependentias & relationes, vidimus enim in materia de relatione, unam eandemqve rationem fundandi v. g. qvalitatem, fundare plures relationes similitudinis, & sicut indigentia naturæ humana ad terminari personalitate, sufficienter expletur à Persona Verbi, & tamen manet terminabilis à Persona Patris. Ergo idem dici poterit de effectu comparabili ad plures causas.
72

OBJICITUR V. Illæ duæ causæ & essent adæqvatæ, & totales ut supponitur, & non essent, qvia una qvæq; causaret in consortio aliûs.

RESPONDETUR esse illas duas causas totales, non per exclusionem aliûs causæ, sed per exclusionem alicujus partis effectus à se non dependentis. Alii dicunt ex eo illas causas esse totales, qvia consortio aliûs unaqvæq; non indiget, sed se sola est sufficiens in actu secundo ponere effectum. Conformiter ad dicta supra dici etiam posset, neutram ex illis esse adæqvatam, ut det esse duplici titulo, licet una qvæq; sit adæqvata, ad dandum esse simpliciter & uniter. INSTA-

73 INSTABIS. Implicat eundem effectum, esse solum tanto concursu producibilem, & non esse solum, tanto concursu producibilem, atqvi si idem effectus à duabus causis adæqvatis fieret, idem effectus, & esset, & non esset solùm tanto concursu producibilis. Ergo. Minor probatur, qvia si qvis designaret hunc influxum causæ B. & diceret effectus est solum tanto concursu producibilis, verùm diceret, si etiam de eodem influxu causæ B diceret, hic effectus non est solum tanto concursu producibilis, verum etiam diceret, nam etiam est producibilis à causa A. Ergo.

74 RESPONDETUR. Attendendum esse hic ly solùm cum qva particula construatur, si enim ly solùm construatur cum est, ut sit sensus, est solùm tanto concursu producibilis, falsa erit affirmativa, affirmabit enim, qvod non nisi cum concursu aliarum causarum sit producibilis, si autem ly solùm construatur cum ly tanto concursu, vera erit affirmativa, falsa negativa, affirmativæ enim ita posita constructione, hic sensus erit, qvod etiamsi nulla alia causa concurrat tamen una sufficiens erit, nullo alio superaddito ad causandum effectum. Meminisse hic oportet illius paralogismi. qvi potest portare viginti tantum, decem portare po-
75 test, sed qvi decem tantum portare potest, non potest viginti portare. Ergo qvi potest viginti portare, non potest portare viginti, cui paralogismo est similis hic alter. Qvod potest simul produci à duabus causis totalibus, ab una tantum causa totali potest produci, sed qvod ab una tātum causa totali produci potest, à duabus causis totalibus non potest simul produci. Ergo qvod à duabus causis totalibus potest simul produci. à duabus causis totalibus nō potest simul produci. Directè ad argumentum dici potest Negādo Minorem. Probatio illius distingvitur. Qvi designaret hūc influxum causæ B, & diceret, effectus est solum
76 tanto concursu producibilis, verum diceret hoc sensu, qvia se solo habet virtutem in actu secundo ponendi illum. Concedo Minorem; verùm diceret in isto sensu, qvòd ille influxus excluderet influxum, dantem esse totaliter alio titulo. Nego Minorem.

OBJICIT IV Pontius. Eadem causa non potest habere plures effectus adæqvatos simul, & semel, licet possit habere plures tales successivè. Ergo nec effectus plures causas adæqvatas simul, qvamvis possit habere divisim. Antecedens inqvit ab omnibus conceditur. Et probatur. Qvia alias ille ef-
77 fectus esset adæqvatus, ut supponitur, non esset autem adæqvatus, qvia ultra illum effectum, haberet alium effectū.

RESPONDETUR. Qvo sensu non potest causa habere simul plures adæqvatos effectus, eo sensu nec successivè potest habere, qvia semper in infinitum plures poterit producere, adeoq; nunqvam poterit habere adæqvatos, & in hoc etiam sensu effectus, divinitus nunqvam potest habere causas adæqvatas, qvia in infinitum plures possunt assumi ad eundem effectum, simul producendum, qvo autem sensu causa potest successivè plures adæqvate effectus producere, id est à se so-
78 la productos, excludendo alias causas secundas ejusdem generis, eodem sensu miraculosè saltem, potest simul plures effectus habere, adeoq; & effectus poterit simul habere plures causas.

INSTAT idem. Productivitas ita est limitata in causa in ordine ad aliqvem effectum tantæ perfectionis, ut non possit se extendere ad alium gradum ulteriorem, etiam supernaturaliter. Ergo & producibilitas ita erit limitata, ut non extendat se nisi ad talem causam simul & semel, hæc autem non alia est nisi totalis.

RESPONDETUR negādo Antecedens. qvia lapis potest assumi ad producendam gratiam, qvæ est aliûs gradûs licet

79 id non possit nisi supernaturaliter, & si qvæ est contradictio pro antecedēti, ea desumeretur v. g. ex vitalitate, aut alio principio nullo modo serviente ad consequens.

OBJICITUR VII. A Complutensibus apud Pontium. Actiones duarum causarum, & essent duæ, & non essent duæ, essent ut supponitur, non essent autem, qvia effectus unus esse supponitur. Ergo & fieri ipsius unum est, & consequenter actio debet esse una, qvia accidentia individuantur à subjecto.

RESPONDETUR. Negando accidentia individuari à subjecto, deinde
80 *Fieri*, duplex hîc potest cogitari. *Primo*, fieri activum & hoc se tenet ex parte agentis, estq; duplex, *Secundo* fieri passivum, & hoc idēntificatum realiter ipsi effectui, unum est, sicut & effectus unus est.

INSTABIS. Qvod sicut non potest esse dependentia à duplici causa, prima, ita nec possit esse à duplici causa secunda.

RESPONDETUR. Cum implicet duplex causa prima etiam successivè causans, qvi ab utraq; simul causante poterit esse dependētia; non repugnat autem causa secunda saltem successivè duplex, & si non repugnat successivè, cur repugnabit saltem simul.
81

Punctum Difficultatis III.

Solvuntur alia argumenta.

PRimùm qvidem ponentur argumenta ex Mastrio, postea accedemus ad argumenta recentiorum.

OBJICIT primo Mastrius disp. 8. n. 61. Si effectus à pluribus causis penderet simul & semel, tunc à neutra pēderet essentialiter, vel simul ab eadem penderet, & non penderet essentialiter, qvod implicat, à nullo enim aliqvid dependet essentialiter, qvo non existente nihilominus esset, sed si ignis habet duas causas totales A. & B., tunc non existente A. nihilominus ignis esset à B, cum ponatur ejus sufficiēs causa totalis, & non existente B. adhuc esset ab A. eadem ratione. Ergo à neutra essentialiter dependeret. 82

RESPONDETUR. Inprimis cum per accidens sit, & nonnisi supposito miraculo, ut duæ causæ totales ejusdem rationis, producant eundem effectum, immeritò assumit arguens, pendentiam essentialem. Sed qvidqvid sit de hoc, negatur directè seqvela, & licet non possit aliqvid existere, sine eo, à qvo dependet essentialiter, si illud à qvo dependetur, sit exclusivū alius causæ, secus si non sit exclusivum alius causæ. Rursus posset hîc ostendi 83
dependentia essentialis, qvia scilicet si det esse causa totalis A, & non det esse causa totalis B, hoc ipso dabitur esse simpliciter & uniter qvoad titulum, dabitur autem pluriter qvoad titulū, si plures causæ totales divinitus concurrant, non implicat autem dari esse pluriter qvoad titulum, haberiq; dependentiam essentialem, à pluribus causis, qvoad esse pluribus titulis.

INSTAT primo idem. Dependentia per se, supra dependentiam absolutè sumptam, aliqvam conditionem perfectivam addit, qvæ esse neqvit nisi necessitas, omnis enim perfeitas aliqvam semper involvit necessitatem, 84
sicut omne per accidens, aliqvam cōtingentiam, sed hæc necessitas neqvit esse absoluta, nisi respectu causæ per se primæ, qvia in secundis, effectus univocus, qvi est ab una, potuit absolutè esse ab alia ejusdem speciei. Ergo ex hoc capite erit attendenda, qvòd cum actu totaliter fit, ab ista causa, virtute istius per se dependentiæ, non est tantùm, qvòd effectus verè accipiat esse à causa, sed etiam ita necessariò, ut in sensu composito, qvòd sit ab ea, neqveat esse ab alia, pro eodem instanti, cum etiam Arist: dicat de causis per se, *Causa in actu & effectus simul sunt*.

RESPONDETUR. Negando inter effe-

85 effectum, & causam esse dependentiam per se, hoc est essentialem qvoad actuale esse, sed qvidqvid sit de hoc, directè dici potest, si effectus actu totaliter totalitate excludente influxum aliûs similis causæ fiat ab ista causa, ita jam connectetur causa cum effectu, ut pro illo instanti, implicet effectum esse sine illa causa, sed si effectus actu, totaliter fiat ab hac causa, sed totalitate non excludente influxum aliûs similis causæ, sed totalitate solùm, qvòd scilicet nulla sit pars effectûs, qvæ ab hac causa non producatur, tunc non ita connectetur causa cum effectu, ut non possit esse effectus sine hac causa,
86 non repugnat autem talis totalitas, & tamen non exclusiva divinitùs alius similis causæ. Deinde effectus uniter qvoad titulum, ita dependet ab hac causa, ut impossibile sit illum esse sine hac causa, secus si effectus ponatur pluriter qvoad titulum, non repugnat autem eum sic poni. Auctoritas Arist: solùm vult, non posse poni actionem qvin agat, adeoq; qvin sit effectus, sed negatur duas non posse esse totales actiones, respectu ejusdem effectus, ponibilis jam tunc, duplici titulo.

INSTAT II. Licet effectus creatus non dependeat dependentia essentiali simpliciter, nisi à solo DEO, negare tamen eis dependentiam essentialem,
87 saltem secundùm qvid à causis secundis, saltem in instanti, qvo fiunt ab eis, est prorsus irrationabile, immo actus vitales, ita essentialiter pendent à suis vitalibus principiis.

RESPONDETUR. Nego hoc esse irrationabile, nec id probatur. De actu vitali alia est res, qvia impossibile est actum vitalem esse, salva vitalitate, & non ab hac potentia esse, de qvo in Materia de vitalitate. Possibile autem est hunc effectum esse, & non ab hac causa esse. Deinde etiam hâc dependentiâ concessâ, dabitur effectus duplici titulo habens esse.

INSTAT III. Effectum dependere essentialiter ab aliqva causa, non est 88
effectum absolutè & simpliciter existere non posse sine illa, nisi sit dependentia à DEO, sed significat existere non posse sine illa, à qva actu producitur, in sensu composito, qvia si ab alia totaliter tunc fieret, utiq; ab ista essentialiter non dependeret.

RESPONDETUR. Cum possit produci effectus ab alia causa, hoc ipso falsum est, non posse sine illa causa produci effectum, adeoq; non erit adhuc essentialis dependentia actualis effectûs à sua causa, sed qvidqvid de hoc, casu qvo effectus ab alia causa totaliter fieret, & simul uniter, nego qvod tunc ab ista sola causa essentialiter non 89
penderet, sed si non uniter fieret, sed pluribus titulis haberet esse, in illo pluriter esse, penderet essentialiter à pluribus causis. Repeti possunt alii præjacti distinctionis termini.

INSTAT IV. Qvando effectus totaliter ab aliqva causa procedit, dicitur ab ea essentialiter & per se dependere, qvia non potest produci in sensu composito, nisi ab ea causa, à qva producitur, & neqvit existere tunc ex vi alterius.

RESPONDETUR. Ex suppositione, qvod effectus producatur nonnisi ab ea causa, non potest produci nisi ab ea causa, sed nego essentialem esse hanc 90
suppositionem, neqvitq; effectus existere tunc ex vi alterius causæ, si uniter esse accipiat, secus si pluribus titulis, nec repugnat, ut accipiat esse pluribus totalibus titulis.

INSTAT V. Dependentia effectûs à causa fundatur in indigentia, qvam habent causæ ad existendum. Ergo si qvis in hoc instanti ita procedit ab A, ut pro ejus existentia A. non indigeat, & similiter à B, signum est à neutra per se pendere, qvia conceptus dependentiæ, imbibit necessariò conceptum indigentiæ.

RESPONDETUR. Imprimis negando esse dependentiam essentialem in

91 in actu, effectus à causa. Rursus illâ concessâ, licet conceptus dependentiæ imbibat in se conceptum indigentiæ, nego qvod ex suppositione duplici titulo acceptionis esse, non indigeat pluribus causis. Deniq; dependentiâ etiam suppositâ, involuit illa indigentiam, si aliunde non assumatur aliud ejusdem indigentiæ expletivum, qvod assumi non repugnat.

OBJICIT II idem. Unus effectus dependet totaliter nonnisi ab una causa, qvia dependentia totalis effectûs fundatur in indigentia effectûs, cum enim effectus neqveat à se ipso esse, vel conservari, indiget causa efficiente,
92 vel conservante, & qvia de ratione causæ totalis & adæqvatæ est, qvod exhauriat & expleat totam effectus indigentiam, hinc est, qvod eo ipso, qvod ab una causa totaliter dependeat, neqvit ab alia simul dependere totaliter.

RESPONDETUR. Unum effectum dependere totaliter ab una nonnisi causa, si dependeat dependentia exclusiva consortii aliûs causæ, secus si non sit exclusiva, sed inferat nonnisi nullam esse partem effectûs, qvæ ipsa non pendeat ab hac causa. Verumqve id est, si unus effectus uniter accipiat esse, secus si pluribus titulis, nam ad accipiendum esse pluribus titulis, indi-
93 get pluribus causis, indigetq; effectus hac nonnisi causa, ex suppositione, qvod hæc nonnisi causet, non implicat autem ne hæc nonnisi causa causet.

INSTAT I. Implicat eundem effectum bis produci in eodem instanti, cum effectus per unam actionem totalem, simpliciter accipiat totum suum esse.

RESPONDETUR. Nego implicare ut eodem instanti effectus bis producatur, hoc est accipiat esse duplici titulo, & à duplici principio, & licet ab una causa, naturaliter loqvendo, accipiat totum suum esse, non implicat ut accipiat totum suum esse à pluribus causis, unde etiam assumptio illa alte- 94
rius causæ ad operandum eundem effectum, non est ex titulo indigentiæ, sed ex titulo subjectionis ad ordinem divinum, qvi nego qvod non possit fieri in hoc genere circa causas, ut scilicet plures causæ, producant eundem effectum: aut ad maximum dabitur indigentia alius causæ, ex suppositione duplici titulo accipiendi esse, & ex suppositione, auctæ hujus, ut ita dicâ indigentiæ, non mutabitur natura, sed reducetur in actum potentia obedientialis, qvam nego non haberi in ordine ad hoc, ut à duplici causa idem procedat effectus.

INSTAT II. Longè major est in- 95
digëtia, qvam habet effectus respectu causæ, qvam corpus respectu loci, qvia dependentia, qvæ est locati ad locum, non est simpliciter necessaria, ex parte ejus, qvod dicitur dependere, sicuti est dependentia causati ad causatum.

RESPONDETUR. Cum per nos possit esse aliqvid in duplici loco divinitus, poterit etiam à duplici causa totali divinitus causari.

INSTAT III. Si effectus ex natura sua & ab intrinseco non indiget aliqva causa ut sit, eo qvod ab alia sufficienter ponitur in esse. Ergo neq; potentiam obedientialem habebit, ut ab in- 96
trinseco reddatur indigens talis causæ, DEUS enim pro sua voluntate, efficere non potest, ut effectus suapte naturâ pendeat ab eo, à qvo non pendebat, qvia illo ab intrinseco non indigebat, non enim potest DEUS immutare indigentiam rei, non immutatâ naturâ.

RESPONDETUR. Per potentiam obediëtialem non potest effectus reddi ab intrinseco indigens, hoc est naturaliter indigens, Concedo: non potest reddi ab intrinseco indigens, hoc est supposito, qvod per potentiam obedientialem possit esse indigens (casu videlicet qvo duplici titulo accipiat esse) non potest reddi, ut actu ab intrinseco indigeat, si scilicet velit DEUS illam potentiam obedientialem reducere in actum. Nego. nec tum temporis faciet DEUS, ut qvod suapte natura nullo modo pendebat, incipiat pendere, sed qvod obedientialiter erat aptum pendere, fieri, & ut actu pendeat, non implicat autem, ut obedientialiter pendeat effectus à duabus causis. Deinde rigorosè loqvendo, effectus indiget causa nonnisi ex suppositione, qvod simul ab alia non producatur.

97

INSTARI POTEST IV. ex eodem. Non potest explicari, qvid sit istud accipere esse pluribus titulis, & nõ uniter.

98 RESPONDETUR. Non aliud est, nisi esse, qvod si non producatur ab hac causa, adhuc non erit nihil, cum producatur ab alia: Si autem effectus uniter existat, si non supponatur produci ab hac causa, debet supponi esse nihil.

INSTARI POTEST V. Sicut ponitur Ly res produci per duplicem influxũ, Ergo etiam per subtractionem illius duplicis influxus bis corrumperetur, qvod implicat. Qvia si res desinat esse ex vi desitionis, unius tãtum influxus, taliter desinit, ut amplius non sit, undè nonnisi semel res potest corrumpi dum existit.

RESPONDETUR. Productio qvæ fità
99 duplici causa totali, interdum potest simul habere conjunctam reproductionem replicativam, interdũ non, si habeat conjunctã reproductionem replicativam, poterit desinere ex vi desitionis unius tantùm influxus, ità tamen ut amplius sit ex vi alius influxus, & suæ entitatis reproductæ, sicut potest in uno loco desinere sacramentaliter Christus, in alio non desinere, si autem productio à duplici causa totali non habeat sibi conjunctam reproductionem replicativam, tunc aliud est qværere, an deficiente una actione conservativa, debeat desinere alia actio conservativa: & aliud, an si corrũpatur aliqvid, vi desitionis unius conservationis, adhuc maneat non 100
corruptum. Et qvidem qvod deficiente una actione conservativa, non sit necesse deficere aliam actionem conservativam, ratio est, qvia id non implicat, neq; enim una eademq; actio conservativa desineret, & non desineret, sed una desineret, alia non desineret, cum & ipsæ actiones sint inter se distinctæ, illiq; uni desinenti conservationi, respõderet pro termino, non corruptum simpliciter, sed non conservatũ vi hujus conservationis, qvæ ponitur desinere. Sed si ponatur ob desinentem illam actionem conservativam, terminus ipse corruptus, unus idemq; & non replicatus, non jam 101
posset esse vi alius actionis. Ratio, qvia de uno eodemq́; & non replicato termino, verùm esset dicere, est & non est, qvod implicat. Qvia autem si concurrant duæ causæ totales, in ipsomet termino, non seqvetur est & non est, sed tolùm seqvetur existentia duplici titulo, ideo adhuc non repugnabit à duabus causis totalibus eundem effectum produci. Cæterum hoc posset, benè fieri, ut una eademq́; res, eodem instanti bis corrumpatur, hoc sensu, qvod sicut habuit esse duplici titulo conservativo, ita accipiat non esse duplici titulo, hoc est duplici totali conservatione ablata. 102

QVÆRIT Mastrius. Cum hi influxus non sint ita inter se connexi ut unus necessariò cessare debeat ad desitionem alterius: cesset unus influxus alio remanente, vel desinit effectus secundum substantiam, vel non desinit? Si non, Ergo per influxum priorem non conservabatur, siqvidem ex desitione ejus, nihil substantiæ huic effectui deperditur. Si desinit effectus secundum substantiam, vel ita desinit ut nihil amplius destruendum remaneat, & sic habetur intentum, qvod res non possit bis corrumpi in eodẽ instanti, si remanet aliqvid, & aliqvid destruitur, signũ est, qvod

non conservabatur id, qvòd remanet, 103
ex vi illius influxus. Ad hanc qvæstionem dici potest. Concedo illos influxus non esse, ita necessariò inter se connexos, ut unus necessariò cessare debeat, ad desitionem alterius, unde cessante uno influxu, potest manere res, & licet si effectus conservetur uniter, & per influxum unum, illo ablato sit necesse desinere effectum, secus si non conservetur uniter. Et ratio est. Qvia non implicat contradictionem, servari duplici concursu conservativo totali, qvorũ uno ablato non sit necesse auferri alium concursum, adeoq; rem corrumpi, & si unà
desineret uterq; concursus, eo casu effectus, bis eodem instanti corrumpetur, qvia subtractione duplicis concursus conservativi. 104

Et per hoc patet qvid sit respondendum ad objectionem ejusdem tertiam, inibi positam. Sed insuper.

OBJICIT III. Nullus fingi potest casus possibilis, in qvo duæ causæ totales, æqvalis activitatis, & eodem modo eidem passo applicatæ, producant totaliter eundem effectum, tali enim modo ab utraq; sic applicata causabitur, qvali à singulis divisim causari non potest, nam si effectus est divisibilis secundum perfectionem, tunc
perfectior effectus ab utraq; exibit, 105
qvam non exiret ab altera seorsim, ut duo luminosa eidem diaphano applicata, producunt intensius lumen. Si verò effectus sit indivisibilis secundùm perfectionem, tunc idem qvidem effectus prodiret, sed non eodem modo, nam ab utraq; erit citiùs & in majori distantia. Si deniq; constituatur casus, qvod effectus sit indivisibilis, & etiam indivisibiliter producibilis, v. g. casu qvo duo ignes applicentur ad materiam ultimo dispositam, in tali casu duo illi ignes duplicẽ formam producent in eadẽ materia, cum enim virtus amborum simul sumpta, sit major extensivè qvam alterius tantum, poterit attingere duplicem formam. 106

RESPONDETUR. Non repugnat, ut effectus divisibilis secundum perfectionem, applicatis duobus agentibus totalibus, non exeat perfectior, sed ut à duplici luminoso, idem lumen causetur, non repugnat, ut idem effectus indivisibilis, nec citius, nec in majori distantia, à duabus causis totalibus producatur. Non repugnat ut applicati duo ignes eidem materiæ ultimo dispositæ, non duplicem formam, sed unam, ab utraq; totaliter causatam inducant.

Continuatur solutio.

OBJICIT IV. Repugnat duplex finis adæqvatus in actu secundo respe- 107
ctu ejusdem actus voluntatis. Ergo etiam repugnabit duplex causa totalis in genere efficientis respectu ejusdem effectus.

RESPONDETUR. Circa actum voluntatis elicitum ex duplici motivo duo spectari possunt: primo objectũ actûs, & sic nego ad volendum objectum actus, non posse moveri voluntatem duobus Motivis totalibus v. g. Nego voluntatem moveri non posse ad deambulationem, duplici motivo sanitatis & recreationis. Si tamẽ qværas, an in ipso objecto utriq; motivo eadem sit responsura formalitas. Jam dici debet qvod implicet in objecto 108
eandẽ tunc formalitatem respondere.

RATIO. Qvia sicut esset confusio essentiarum, si formalitas recreationis esset formalitas sanitatis, & si unum, esset aliud unum, hoc ipso enim non esset aliud unum, ita est impossibile ut respondeat formalitas sanativi ad motivum recreationis, & formalitas recreativi ad motivũ sanitatis, nam appetẽtiæ sanitatis respondet sanativũ, & si non respondet, nihil respondet, & ad appetẽtiam recreationis, respondet recreativũ, & si non respondet recreativum, nihil respondet. Deinde spectari potest ipse actus, & qvidem dupliciter, inprimis spectari potest actus volun-

voluntatis in qvantum est voluntas 109
objecti, & sic fieri potest, ut ex duplici totali motivo pendeat volitio, ut scilicet deficiente motivo sanitatis, sit expedita voluntas habere tantùm intentionem recreationis. Et in hoc nulla est repugnantia. Deinde spectari potest actus voluntatis, in qvantum est respicientia utriusqve motivi, & sic potest qvidem actus voluntatis duplici motivo totali moveri, dicto sensu, sed non ita, ut abscedente motivo, maneat idem actus qvoad respiciẽtiam motivi, qvia & maneret idem actus qvoad respicientiam motivi, ut
supponitur, & non maneret, siqvi- 110
dem jam non respiceret illud motivum, illud enim respicit motivũ, qvo movetur, supponitur autem jam non moveri illo secundo motivo, & tantùm illi est secundò essentialis hæc respicientia. Qvia autem nihil simile dici potest, casu qvo idem effectus producatur à duplici causa totali, ideo hoc non repugnat, qvamvis priùs illud repugnet. Concedo qvidem actum esse se ipso affixum motivo cui innititur, adeoq; uno ablato non mansurum eundem actum, qvoad innitentiam illi motivo, Nego tamen non posse esse eundem hoc sensu actũ ex duplici mo-
tivo, in qvantum deficiente alio mo- 111
tivo, parata est voluntas, ejusdem tamen objecti, habere intentionem, & hoc signum est causalitatis totalis, nam deficiente una præmissa, qvæ est causa partialis, non est anima expedita, habere assensum conclusionis, ad qvem ipsa est expedita, si alias medius terminus, seu duplex præmissa, qvæ est causa totalis concurrat. Hinc reqvirentia utriusq; motivi, ita se habet sicut visio Petri, qvæ non est visio Petri, si non videat Petrum, ita non est respicientia utriusq; motivi, si non adsit utrumqvè motivum movens, sed volitio simpliciter objecti, non ita se habet, qvia non dicit istam respicientiam essentialem ad hoc motivum. Concedo ex duabus causis totalibus in actu 112
secundo ablatâ unâ non deficere effectum, adeoq; ablato uno motivo non defuturum actum, qvi sit volitio finis, licet sit defuturus actus, qvi sit respicientia utriusq; motivi.

OBJICIT V. qvidam. De conceptu essentiali actionis est, ut per ipsam ponatur aliqvid præter ipsam, cum actio non sit finis, sed sit essentialiter medium ad ponendum effectum, sed si simul daretur duplex actio totalis, ejusdem effectus, per alteram actionem nihil poneretur, præter ipsam. Ergo repugnat duplex actio totalis ejusdem effectus. Major patet. Minor probatur. Qvia qvæ actio illud 113
solùm ponit esse, qvod totum aliunde & totaliter habetur, illa nihil ponit præter se ipsam, vel sic. Per illam actionem nihil ponitur præter ipsam, qvâ ablatâ | nihil aufertur præter ipsam, atqvi per alteram actionem illud solum esse poneretur, qvod totum & totaliter ponitur per primam actionem, atq; ablata altera actione, nihil prorsus auferretur præter ipsam, siqvidem adhuc maneret totus effectus & totaliter, ex vi alterius actionis remanentis. Ergo per alteram actionem, nihil prorsus poneretur præter
ipsam. 114

RESPONDETUR Majorem non patere, qvia de illa dubitatur à multis in actione vitali, qvid enim producit actio, qvæ est visio. Sed de illa alibi: in præsenti negatur Minor. Et Probationis illius Major, Nego enim, qvod illud; qvod ponitur totaliter ab una causa, non possit ab alia poni, ita ut præter se ipsam, illa actio ponat, etiam illud aliud, qvod cæteroqvi ponit etiam alia actio, sicut eandem deambulationem ponit in suo genere & motivum sanitatis, & motivum recreationis, & qvidem ut supponit objiciens totaliter, nam censet ipsam actionem externam, posse pendere à duplici motivo totali, actioq; illa potest intendi pru-

denter à DEO ut medium Quo, & permisso etiam, qvod qvidqvid boni finalis adfertur à duplici actione, adferatur ab una, non seqvitur, qvod duplex actio non possit intendi ut medium Quo. Ponendoq; esse, qvod aliunde ponitur uniter, præter seipsam ponet illud esse pluriter qvoad titulum, nec id repugnat.

OBJICIT VI Maurus disp. 23. Si effectus produceretur per duplicem actionem ex se sufficientem, seqveretur, qvòd neutra productio daret esse effectui. Ergo. Sumo enim productionem A. & ab hac effectus non accipit esse, qvia implicat qvod res accipiat ab altero id, qvod aliunde habet sufficienter, sed effectus habet sufficienter esse à causa B. Ergo non accipit esse ab actione A. eodem modo probatur, qvod non accipiat esse ab actione B.

RESPONDETUR negando seqvelam, negoq; implicare qvod res accipiat ab altero id, qvod aliunde sufficienter accipit ab altero. Si illud esse debeat habere duplici titulo, nec repugnat, ut illud duplici titulo habeat.

OBJICIT VII idem. DEUS operatur per omnes & singulas actiones causarum secundarum, cum ipsa actio causæ secundæ, sit etiam actio DEI. Ergo DEUS actione sua bis idem efficeret.

RESPONDETUR. Negando implicare, ut ratione duplicis concursus, duplicis causæ totalis dicatur DEUS bis idem efficere, nec repugnat, ut de facto producat. Nego ulterius si simul una causa cum altera concurrat eaq; totalis, qvod actum ageret, & non implicat, ut simul concurrat. Nego qvod si simul det DEUS duo auxilia, sit daturus auxilium ad obtinendam victoriam, aliunde comparatam, & non implicat, ut simul det duo auxilia. Negoq; ulterius hæc non esse conformia, modo operandi divinæ sapientiæ, nec hæc sunt absurda, qvorum implicantia non ostenditur.

Recurri etiam hîc potest ad dictum, qvod duplici titulo accipiatur tunc esse, nec dationem esse titulo causæ B. adfert datio esse titulo A.

QVÆSTIO II.

An causæ se invicem causare possint in eodem genere.

PRÆMITTO I. *Posse qvæstionem procedere tam de causis ejusdem generis, qvàm de causis diversi generis*, causæ ejusdem generis sunt, ut materia, & materia efficiens; & causæ diversi generis sunt, ut materia comparata ad efficiens &c.

PRÆMITTO II. *Circà causas ejusdem generis consentire omnes*, qvòd tam materia qvàm forma in eodem genere causare se non possint.

RATIO. Qvia qvod materia est, semper primum subjectū est, adeoq; nunqvam in alia materia receptibile. Idem dic de forma, qvæ qvia actus est, non potest esse actuatum. Disqvirit tamen Oviedo, non de materia sed de causa materiali. An v. g. color receptus in qvantitate hoc ipso impediatur ad recipiendam qvantitatem, qvia est receptus ab illa, supposito qvòd calor alias haberet virtutem recipiendi qvantitatem, sed de hoc infra in simili. Posito tamen consensu prædicto circa materiam & formam, de causis ejusdem generis efficientibus, restabit difficultas.

PRÆMITTO III. Circa causas diversi generis certum est, qvòd causa finalis causet efficientem, efficiēs finalem. Restat difficultas de aliis combinationibus causarum.

DICENDUM EST I. *Non dari mutuam causalitatem in eodem genere, qvoad primum esse.* v.g. ignis A. producens ignē B. ab eodem igne primo esse, etiam divinitus accipere non potest. Pro qvo adlatas rationes plures refutat Arriaga, adferendæ sunt hîc aliqvæ, ut seligatur qvæ placuerit. PRO-

PROBAT I Arriaga. Nihil potest constituere actum primum suū physicum productivum successive, sed si daretur mutua causalitas, aliqvid constitueret actum suum primum physicum. Ergo. Major probatur, qvia nihil potest esse productivum sui ipsius, saltem qvoad primum esse.

PROBAT II recentior Svarez. Causa præsupponitur præexistens suo effectui, & repugnat præexistere illi à qvo ut existat dependet, si enim ut existat dependet ab illius existentia, qvomodo existit ante illum.

PROBAT III Lugo disputat. de sacrā. 8. Sect. 7. id qvòd prius est naturâ, non potest esse posterius naturâ, sed si causa acciperet primò esse à suo effectu, id qvod prius est naturâ, esset posterius naturâ. Ergo. Major probatur nihil potest esse prius & posterius duratione. Ergo nec naturâ.

PROBAT IV idem. Nemo potest dare primùm librum Petro, qvem nunc primò accipit ab ipso, illud enim non esset dare, sed reddere. Ergo à fortiori in Physicis, nemo potest dare alteri esse, à qvo primo accepit esse.

PROBATUR V. Conclusio. Si effectus posset dare primò esse suæ causæ, vel daret priusqvam esset existens, vel daret, dum jam est existens, neutrum dici potest. Prima pars probata, alias, qvia scilicet id, qvòd non existit causare non potest, & insuper per hoc probari potest, si effectus anteqvam esset existens, daret primò esse suæ causæ, effectus anteqvam esset effectus, daret primo esse suæ causæ, anteqvā enim est existēs, non est effectus, neq; enim est productus, siqvidē si esset productus existeret, & tu dicis illū non esse existētē. Ergo dicere debes neq; esse productum, neq; effectum, sed effectus anteqvam sit effectus, non potest dare primò esse suæ causæ. Qvod ipsum probatur, qvia si effectus anteqvā esset effectus, daret primò esse suæ causæ, & effectus daret primò esse suæ causæ, ut supponitur, & non effectus daret primò esse suæ causæ, qvia nondum supponitur esse nunc effectus qvia nec existens. Secunda Pars, nempè qvod effectus postqvam jam est existens, non possit dare esse primo suæ causæ sic Probatur. Vel supponitur jam causa habere primò esse, vel non supponitur, si non supponitur. Ergo non supponitur etiam accipere esse ab effectu, siqvidem illum, ut potè non existens primò non produxit, si autem supponitur habere primò illud esse, Ergo esse qvodcunq; accipere potest à suo effectu, jam non est primò esse, sed habet esse secundo, unum enim duplicatum, facit duo. Idem Probatur hoc expositorio, qvi anteqvam formetur appelletur causalitas producens ignem A. nomine causalitatis C. & causalitas qvia effectus produceret suam causam appelletur causalitas B. Hæc prima causalitas, est causalitas C. hæc causalitas B, non est causalitas C. Ergo hæc causalitas B. non est prima causalitas. Ergo nec illi respondet primo causatum, ericq; argumentum in Camestres æqvivalenter.

RESPONDET I. Qvidam, qvòd causa supponatur habere primo esse, sine illo y Jam, posito in qvinta probatione, qvòd Jam, præcedentiam unius in esse, ante aliud denotat, & qvidem ab effectu in eodem instanti, in qvo effectus supponitur habere primo esse à causa, de qvo est potissimùm qvæstio.

CONTRA. In casu in qvo disceptatur, debet causa supponi primo esse, cum isto Jam, qvia debet supponi prior naturâ, vel prior intelligibilitate fundata supra suum esse, præ suo effectu; idq; ex eo, qvia impossibile est concipere causam, sine ulla prioritate, adeoq; sine ullo Jam. Hinc restauratur argumentum. Pro illo priori, causa ante effectum, jam habet esse, idq; ut supponitur primo. Ergo pro posteriori signo, si accipit esse ab effectu, jam non accipit esse primo, cum illud præ-

habuerit. Hinc videtur respõsio supponere, qvasi procedat effectus à causa, sine ulla ante effectum prioritate, qvia sine ullo Jam, antè effectum. 127

RESPONDET II. Argumento in Camestres proposito, debere talem potiùs addi Conclusionem. Ergo causalitas B. non est hæc prima causalitas.

CONTRA. Tum qvia in omni expositorio, particula expositorii *Hæc*, non ponitur pro prædicato Conclusionis. Ergo neq; hîc poni debuit. Tum qvia. Si ponatur argumentum in Barbara, prædicato Conclusionis, non debet apponi particula universalis, sed subjecto, nec in Minori prædicato ejusdem, licet in Majori habuerit appositum sibi Ly omnis. Ergo & in Expositorio, non debet signum expositorii apponi prædicato Conclusionis, sed subjecto, sed concesso etiam, qvod contrà usum arguendi, deberet in expositorio, particula expositorii addi, prædicato conclusionis, parum intererit, qvia, cum subjectum, & prædicatum expositorii, æqvè latè patere debeant, parum intererit, qvòd apponatur prædicato Conclusionis. Tum qvia etiam formando ita Propositionem. Ergo causalitas B, non est hæc prima causalitas, stat in robore argumentum, qvia si causalitas B, qvæ est causalitas ab effectu profecta, supponit habere causam Esse, pro priori, qvo antecedit effectum, jam illi non dabit primo esse, sed secundò. 128 129

RESPONDET III. Alia est prima causalitas, & qvidem hæc B. qvâ supponitur produci causa ab effectu, qvo ad primò esse, & alia est causalitas prima, & qvidem hæc C. qvâ supponitur in eodem instãti, produci effectus à causa, qvoad primo esse. Sicut si DEUS homines, vel Angelos duos primò produceret, hæc prima productio, non esset illa prima productio, utraq; tamẽ esset prima productio absolutè.

CONTRA. Tum qvia videtur respondens, non petere hoc, qvod in præsenti dicitur; nam non agimus, dẽ causalitate, qvâ, causa producit effectum, & de causalitate, qvâ effectus producit causam, sed agimus, de causalitate, qvâ producitur ipsa causa, ut possit præsupponi, prior suo effectu, adeoq; cum illo Jam antecedentiæ, & de causalitate, qva effectus jam productus, eandem causam producat, dicimus enim si illa causalitas, est prima, & præsupposita ante causalitatem oriundam ab effectu, qvomodo erit causalitas prima?. Tum qvia. Concedo, posse esse duas primas causalitates, productivas, qvoad primo esse, duorum hominum, eò qvòd una productio non debeat præintelligi, habereq; aliqvod suum Jam, antè aliam productionem, sed qvia productio prima causæ, seu primum illius esse, debet præintelligi ante effectum, qvomodo jam effectus dabit primo esse. Tum qvia si supponatur prima causalitas, qva effectus, accipit esse à causa sine ulla præcedentia, & sine ullo Jam, posset utiq; intelligi, qvod ab effectu, posita accipere primò esse, sed qvia debet causa præintelligi cum suo esse ante effectum, adeoq; intelligi cum causalitate ad se terminata, si causa non sit à se, qvomodo intelligi poterit, accipere primò esse ab eodem effectu. 130 131

Cum hoc tamen stat. Qvod effectus divinitus possit dare suæ causæ secundo esse. 132

RATIO. Tum qvia id non implicat Contradictionem. Tum qvia ut dictum supra, idem potest sibi ipsi dare secundo esse. Ergo multo magis effectus poterit facere. Tum qvia à duabus causis totalibus, non repugnat causari eundem effectum. Ergo nec repugnabit etiam ab effectu accipi secundo esse, nulla enim specialis est repugnantia in consequenti.

QVÆSTIO III.

Qvid de causis in diverso genere.

DICEN-

133 DICENDUM. *Postqvam causa diversi generis una, tribuit esse alteri, potest, ab eadem recipere aliqvam formalitatem, qva non præsupponebatur ante habita.*

PROBATUR Conclusio instantiis. Nam causa materialis causat formam eductam, à qva tamen accipit esse informati. Scientia producit operationes practicas, qvæ in genere efficientis posteriores sunt scientia, & tamen in qvantum sunt objectum scientiæ, priores sunt illa, specificantq; illam, Actus DEI liber est causa creaturarum, qvæ tamen per modum connotati libertatem illius salvant.

134 Sunt instantiæ in oppositum, qvæ videntur probare, qvod causæ diversi generis, se causent etiam qvoad esse, qvod præsupponitur ante effectum, seu qvoad esse, qvod ipsum, est causa, & qvâ causa est effectus.

PRIMA INSTANTIA. Ingressus áeris causat apertionem fenestræ, apertio fenestræ causat ingressum áeris.

RESPONDETUR communiter. qvod apertionem fenestræ causat impulsus áeris, qvem impulsum áeris non causat apertio fenestræ, licet autem non æqve facilè intraret áèr nisi aperiretur fenestra, inde tamen non seqvitur ingressum áeris causari ab apertione fenestræ. nam ut ait Lugo citatus, major virtus reqviritur ad ponendum peccatum perseverante gratia habituali, qvam ablatâ gratiâ, nec tamẽ inde seqvitur, qvod ablatio gratiæ juvet, & concurrat ad ponendum peccatum; deinde existentia ingressus áeris antecedit apertionem fenestræ, & impossibili apertione fenestræ, existentia ingressus áeris existeret, ut si penetrare posset áèr fenestram, licet non aperiretur, qvamvis apertio áeris adferat commoditatem ipsi ingressui. 135

SECUNDA INSTANTIA est. Prius est introduci formam novam, qvam expelli veterem, & in alio genere, prius est expelli veterem, qvàm introduci novam, aliàs in eodem instanti duæ formæ essent in eodem subjecto. 136

RESPONDET Lugo. Expulsionem formæ veteris, esse qvidem connexam, sed non est necesse inferre, qvod sit prior. Sic expulsio gratiæ est connexa cum peccato, nec tamẽ est prior peccato, aliàs contra Tridentinum. DEUS gratia sua priùs nos desereret, qvàm desereretur, & sicut à negatione risibilitatis possum argumentari ad negationem rationalitatis, nec tamen inde seqvitur esse priorem risibilitatem rationalitate. Sic etiam non seqvitur priorem esse expulsionem veteris formæ, introductione novæ. Conformiter ad Conclusionem dici potest, qvod existentia introductionis formæ non causetur ab expulsione veteris, qvamvis hæc expulsio conferat commoditatem connaturalem &c. formæ introductæ & sicut connaturale est, ut sanitas excludat ægritudinem, ægritudo sanitatem, nec tamen ægritudo causat sanitatem, ita & hic. 137

TERTIA INSTANTIA est; Baculus A & baculus C. pyramidaliter collocati sustinent se ad invicem. Ergo ad invicem causant, ne cadant.

RESPONDETUR. Cur baculus A. non cadat, est causa gravitas ipsius non potens superare oppositum baculum C. rursus cur baculus C. non cadat, causa est gravitas illius non potens superare baculũ A. qvamvis adinvicem conferant sibi aliqvid. 138

QVARTA INSTANTIA est. Si aliqvis decernat non movere sinistram, nisi moveat dextram, & è contra qvies sinistræ causabit qvietem dextræ, & dextræ qvies causabit qvietẽ sinistræ.

RESPONDET Lugo. Non raro fieri ut qvæ dependent ab eodem principio illa necessario conjungantur, sine ulla dependentia & prioritate, sic Sacerdos simplici voluntate volens consecrare duas hostias, non poterit consecrare unam sine alia, nec tamen in con-

consecratione illarum est mutua prioritas, licet sit connexio, ita in præsenti. ADDIT, attendendum esse ad actum voluntatis, si enim dicat nolo movere sinistram, qvia nolo movere dextram, nolitio motus sinistræ prior erit nolitione motus dextræ. Conformiter ad positam conclusionem dici potest, Negando qvietem sinistræ causari à qviete dextræ, sed causabitur intrinsecè ab ipsa natura, extrinsecè à defectu voluntatis, despoticè potentiis famularibus imperantis, licet qvies dexteræ, sit qvid connexum, & conferrens aliqvid, qvia scilicet nisi adesset illa qvies, poni deberet actus imperans motum etiam sinistræ.

QVINTA INSTANTIA est; Impulsus causat motum, motus etiam impulsum, si enim desinat motus propter oppositionem durioris, desinet impulsus.

RESPONDETUR. Impulsus causat motum, est enim qvalitas ad hoc ordinata, sed motus nego qvod causet impulsum, qvando autem desinente motu desinit impulsus, non fit ex eo, qvod desinat causa aliqva sed desinit per oppositionem insuperabilem ab impulsu, consumiturq; illius vis qvamvis motus conferat aliqvod bonum impulsui, & qvamvis in medio motu velocior sit impulsus, ejus tamen velocitas, non debet referri in ipsummet motum, sed qvia in medio non est tanta resistentia gravitatis, qvæ post medium, iterato resumit vires, restringitq; impulsum, naturâ suâ sine conservativo defectibilem &c.

SEXTA INSTANTIA est; Carbones ad invicem se calefaciunt; aër item circumpositus causatur ab illo calore, & causat eundem.

RESPONDETUR. Ignis qvi est in carbone A. accendens ignem B. non producitur ab ipso igne B. Sed præsupponitur licet se juvet ad agendum circa, idem dicendum de aëre. Conservatio ergo illius caloris, dicit in uno qvoqve entitatem caloris, dicit negationem excessus frigidi & DEUM, qvi tanqvam Auctor naturæ servat calorem, cum non adest oppositum, quod oppositum non esse caloris reqvirat, sine ulla mutua causalitate. Idemq; dicendum de temperamento, qvod antecedit formam, qvod conservatur posita forma, cujus conservatio in eadem principia rejicienda, in qvæ rejecta est à nobis conservatio caloris.

TRACTATUS II.

DE PRINCIPIIS, ET CAUSIS INTRINSECIS, IN PARTICULARI.

NOmine causarum & principiorum intrinsecorum, venit Materia & Forma; de utraq; agendum: Inprimis sub formalitate principii, postea sub formalitate causæ.

DISPUTATIO III.

DE PRINCIPIO INTRINSECO, QVOD EST MATERIA.

MAteria, ut videre est, apud Svarez, Disp. 13. Sect. 1. alia est ex qva, alia in qva, alia circa qvam. Hæc omnia, non sunt distincta ab entitate materiæ, sed eadem Materia ratione diversorum respectuum diversa hæc nomina sortitur. Vocatur enim Materia ex qva, qvia ex illa componitur compositū, sed magis propriè, qvia ex illa educuntur formæ Materiales; vocatur materia, in qva, qvia in illa subjectantur formæ, recipiūtur accidentia. Vocatur materia circa qvam, operatur agens. Ratione harum formalitatum, materia spectat ad Physicam, licet etiam aliæ scientiæ, qvæ proportionatam habent materiā, vel artes proportionate etiā sub distingvant sibi suam materiam. Rursus Materia, alia est prima, alia secunda: Materia prima, dicitur, subjectum, qvod nullum prius se supponit subjectum; Materia autem secunda, est, Subjectum, qvod præsupponit aliud prius Subjectum, & ita elementa, qvæ sunt materia ex qva, fit mistum, sunt materia secunda, præsupponūt enim Materiam primam, compositum item in sententia istorum, qvi accidentia volunt subjectari in toto composito respectu accidentium, vocatur Materia secunda; Nobis nunc erit res de Materia prima.

QVÆSTIO I.

Qvid definitivè materia.

TRactando de essentia Materiæ, Primò definitionem illius expendemus; deinde attingemus primò essentialem ejusdem conceptum.

Advertitur, communiter, entia perfectissima, & imperfectissima duplici via definiri solere, via Affirmationis, & via Negationis. Via affirmationis fit definitio, qvando definito tribuuntur cumulatim perfectiones, & ita definitur DEUS; qvòd sit ens à se, infinitum simplicissimum &c. Via autem negationis, res definiuntur, tàm perfectissimæ, qvàm imperfectissimæ, removendo scilicet prædicata, qvæ iis non conveniunt, ut cum definitur DEUS, qvòd non sit corporeus, limitatus &c.

Materia prima, est etiam ens imperfectissimum, ex substantiis, qvæ dantur materialibus, dixi ex substantiis, qvia accidentia materialia, longè sunt imperfectiora præ materia; qvæ substantia est, dixi ex substantiis Materialibus, qvæ dantur, non implicat enim imperfectior substantia minusq; participans, de assimilatione ad summum esse. Hoc ens imperfectissimum, qvod est materia, definitur, & via negationis, & via affirmationis.

VIA AFFIRMATIONIS DEFINITUR MATERIA PRIMA ab Aristotele 1. Physicor. tex. 82. *Materiam dico*, inqvit, *Subjectum primum uniuscujusq; ex qvo aliqvid fit cum insit & non secundum accidens & si corrumpitur aliqvid in hoc abibit ultimum.*

EXPLICATUR DEFINITIO, dicitur materia, *Subjectum*, ut distinguatur à forma; dicitur *primum*, ut excludantur materiæ secundæ, qvale est lignum respectu statuæ, dicitur *unicujusq;*, qvia materia est potētia respectu omnium formarum, qvia vero materia distingvitur à privatione, qvæ non est principium in facto esse, distingvitur item à causis extrinsecis, ideò additur *qvòd ex ea aliqvid*, hoc est compositum, *fiat, cum in sit*, tanqvam scilicet per partem intrinsecè componentem, & qvia ingreditur compositum substantiale informatum scilicet, non forma artificata aut sola accidentali: ideo additur esse subjectum *non secundum accidens*, deniq; qvia corrupto cōposito ipsa manet additur in *hoc abibit ultimum.* Ly *Subjectum* est, potius genus, qvàm subjectum primum, qvia per ly primum, sufficienter distingvitur à materia secunda, qvantūvis etiam per alias particulas distingvatur ab illa, reliqva ponuntur differentiæ loco.

VIA NEGATIONIS, SIC DEFINIT MATERIAM PRIMAM ARISTOTELES, 7. Metaph. tex. 8. *Materia est, qvæ per seipsam neq; est qvid, neq; qvantum, neq; aliud qvidqvam dicitur, qvibus ens determinatur, neq; horum negationes, est enim id de qvo harum singula prædicantur.*

7 Genus hîc ſubintelligitur, nempè qvòd materia prima, ſit ſubſtantia, reliqva ponuntur differentiæ locò dicitur autem materia *non eſt qvid*, ſcilicet ſe ſolo completum, ut diſtingvatur à toto compoſito, ut verò condiſtingvatur à forma, *non eſt id per qvod ens determinatur*. Ut diſtinguatur à formis accidentalibus, dicitur non eſſe qvantum, ut verò non imaginaremur, qvod materia ſit abſolutè nihil, additur *eſſe id de qvo ſingula prædicantur*, qvia eſt ſubjectum inhæſionis horum omnium, proindeqve illa omnia dici poſſunt denominativè, de Materia, nam Materia eſt, qvanta, eſt qvalis &c.

8 unde qvando dicitur Materia non eſſe qvanta, intelligendum eſt, qvòd non ſit qvanta ſubſtantialiter, qvando autem dicitur, qvòd de illa ſingula dici poſſint, adeoq; & qvantitas, accipiẽdum eſt, qvòd Materia ſit qvãta denominativè tanqvã ſubjectũ inhæſionis.

Ad defendendas has definitiones.

NOTO PRIMO. Non carere aliqvibus ſuperabundantibus has definitiones, non eſſe tamen rejiciendas, eò qvòd ens ignotiſſimum, ex pluribus adjunctis faciliùs innoteſcere poſſit.

NOTO SECUNDO. Licet per Ariſtotelem 6. Top. loco 32. non ſint faciendæ definitiones per prædicata negati-
9 va, hinc mala eſſet definitio hominis, homo non eſt ſaxũ, non planta &c: tamen qvia hæc doctrina procedit de entibus, ut ita dicam mediæ perfectionis, & cum materia prima, ſit ens imperfectiſſimum, benè prædicto modo deſcribi poteſt.

NOTO TERTIO. Materiam eſſe ens, qvia ſi eſſet nihil, in mutatione ſubſtantiali, res annihilaretur, cum ſcilicet, nec forma, nec materia illius maneret, eſſe item ens ſubſtantiale, qvia nec poſſet intrinſecè cõponere compoſitum ſubſtantiale & qvod eſt prius omni accidente, non poteſt eſſe accidens, hoc enim ipſo non eſſet prius omni accidente, qvia ipſum eſſet accidens, & tamen non poteſt eſſe prius ſe- 10
ipſo, cum autẽ materia ſit prior omni accidente, ſi enim eſt prior aliqvibus cur non & omnibus, non ergo ipſa materia erit accidens, non etiam materia prima eſt elementum, qvia elementa tranſmutantur, qvod autem tranſmutatur, non poteſt eſſe Materia prima, qvia in omni tranſmutatione, datur reſolutio, in aliqvod ſubjectum primum, Materia autem non poteſt habere ſubjectum primum, eſt etiam diſtincta realiter à forma, qvia deſtructâ formâ ligni, manet ſubjectũ commune ad formã ignis, de qvo infra.

DIFFICULTAS II. 11

De iis qvæ non ſunt primo eſſentialis conceptus materiæ.

DIfficultas eſt, à Neotericis excogitata, qvid ſit primò eſſentialis conceptus Materiæ. Qvam qvæſtionẽ, ſic alii proponũt, qvare una pars compoſiti, eſt materia, alia forma, item qvare materia eſt ſubjectũ, forma eſt actus. Cæterum hic ſecundus modus, proponendi videtur eſſe involutio, idem enim videtur eſſe, qværere, qvare materia ſit ſubjectum, ac proponere qvare homo, ſit animal rationale, qvæ qvæſtio non relinqvit diſputationi locum, qvia qvando jam reſpondetur per definitionẽ non eſt ulterius qvæ- 12
rendum, niſi fortè indagando, an hæc ſit definitio illius, qvod idem eſt, ac indagare, qvis nam ſit, primò eſſentialis conceptus.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur & refutantur duæ Explicationes.

EXPLICAT PRIMO Hurtadus diſp. 2. Phyſic. Cap. 23, qvare hæc potiùs pars, ſit materia, qvàm altera, qvia ſcilicet, qvando duæ res, uniuntur, & una communicat alteri effectum, formalem, & dominationem ab ipſa provenientem, res qvæ talem effectum communicat, dicitur forma,

13 ma, res verò cui communicat, dicitur Subjectum, conſeqventer colligitur, qvòd per illum primò eſſentialis conceptus Materiæ, ſit eſſe ſubjectum, cui forma ſuum effectum formalem tribuit, exemplificabat hanc ſuam doctrinam Hurtadus in exemplo albi parietis, cui qvia albedo, tribuit formalem ſuum effectum, & denominationem, ideò albedo reſpectu albi parietis, habet ſe, ut forma, paries autem qvi denominatur eſt ſubjectum. Item actus ſapientiæ unitus animæ, denominat illam ſapientem, eſtq; forma reſpectu animæ.

IMPUGNARI POSSET PRIMO. Forma
14 rationalis hoc eſt anima, denominationem ſpiritualis non tribuit materiæ, & tamen eſt forma illius. Ergo falſum eſt, formam tribuere debere denominationem ſuam formalem.

RESPONDET Hurtado. Secundum eas rationes denominationem tribui, à forma materiæ, ſecundum qvas materia pendet à forma, cum ergo à forma, non pendeat materia, in ratione ſpiritualis, ſed in ratione viventis, ſentientis, &c. ideo etiam, denominationes has, à forma accipit, non verò denominationem ſpiritualis. Porrò reſpectu earum rationum, materia pendet à forma, easq; denominatio-
15 nes tribuere poteſt, qvibus denominationibus non dicit materia intrinſecam oppoſitionem, jam autem denominationi ſpiritualis, dicit materia intrinſecam oppoſitionem.

IMPUGNAT SECUNDO Arriaga Diſp. 2. Sect. 3. Subſect 1. qvia ſcilicet, nihil habet ſpeciale forma, ratione cujus, illa potius denominet materiam, & non etiam materia denominet formã.

RESPONDET anticipate Hurtadus §. 24. Duplices eſſe denominationes, qvasdam, qvibus explicatur actualis receptio & informatio, & denominationes ortæ exiſta actuali receptione, redundant & denominant, tàm materiam, qvàm formam, nam non ſolùm, ipſa materia denominatur recipiens, ſed & ipſa forma denominatur recepta, aliæ ſunt denominationes ſumptæ, ab ipſa forma, vi cujus id, qvod convenit formæ, id adſcribitur ſubjecto, v. g. convenit albedini eſſe albam, & hæc denominatio tribuitur albo, viciſſim autem paries albedini, non dat denominationem parietata. In forma ergo dici poſſet, id deeſſe qvidqvam, qvominus etiam materia denominet formam denominationibus ortis ex actuali receptione, informatione, &c. deeſſe tamen ne denominetur, denominationibus aliunde præcisè loqvendo ortis qvamvis ſupponentibus unionem. Et certè qvia 17
informatio tàm informativũ, qvàm informatum dicit, non erit ratio, cur ad invicem non ſe denominent. Sed non videmus, ut id, qvod reſpectu aliûs dicit, potentiam paſſivam, denominet actum ſuum, & ita viſio denominat v. g. librum, liber non denominat viſionem, immò ſignum eſt aliud reſpectu aliûs, non eſſe formam, ſi denominationem ab illo non accipiat, & ita, qvia una gutta, non tribuit ullam denominationem, ſibi debitam alteri guttæ, ideo una gutta reſpectu aliûs, non eſt, ſicut forma, conſeqventer habet forma, ratione cujus, potiùs denominet materiam, qvia ut dixi, 18
nulla eſt denominatio, qvam tribuat potentia paſſiva, ei, qvod recipit, exceptis denominationibus ortis, à ſola receptione, &c.

IMPUGNAT TERTIO idem, & cum eo Oviedo, poterat, ut ſentit Hurtado, appellari albedo parietata, ſicut materia appellatur dealbata. Ergo qvod forma non denominetur à materia, provenit ex voluntate hominum, ac qvod materia ſit ſubjectum albedinis, & non è contrario, non pendet à voluntate hominum.

RESPOND: in hac Sectione ſecũda, non reperiri, qvòd Hurtadus dixerit, poſſe dici albedinem parietatam, imò

19 imò hoc negat expresse §. 24. sed qvid-qvid sit de mente Hurtado, non convincit adhuc argumentum, qvia fieri potest, ut albedo, denominetur parietata, ad significandum hoc, qvod sit unita parieti, voces enim merè sunt ex placito humano, sed non posset hoc fieri, ut effectum suum formalem paries tribuat albedini, hoc enim non pendet à placito humano.

Hæc tamen explicatio absolutè loqvendo:

NON SATISFACIT PRIMO. Id ratione cujus pars A, est potius Materia, & non pars B, debet esse, simul primo essentialis conceptus cõstitutivus materiæ, ut patet ex statu qvæstionis hujus, sed esse id cui tribuit forma effectum suum formalem, non est primo essentialis conceptus materiæ, qvod ipsum probatur. Imo essentialis conceptus debet esse talis, ut nihil ante ipsum præsupponatur, sed ante id cui tribuitur effectus formalis formæ, præsupponitur aliud, ipsum; scilicet esse, cui tribuitur effectus, formalis, Ergo id non est primò essentialis conceptus materiæ. *Idem sic proponitur* Materia per te est id, cui forma potest tribuere effectum suum formalem, qværo istud posse recipere effectum formalem à forma, vel fundatur in aliqvo esse, vel non fundatur, si non
21 fundatur. Ergo non omne posse præsupponit esse; Si fundatur, qværo esse in qvo fundatur illud posse recipere, vel est commune cum alia comparte B. vel non est commune, si est commune Ergo illi esse, non est debitum illud posse, unde & animæ rationali debentur suæ potentiæ, si autem non est commune. Ergo est differentiale distinctivum partis A. à parte B. Ergo & constitutivum in ratione materiæ. Ergo illud potius esse, est causa cur pars A, sit potiùs materia qvàm pars B, & de illo constitutivo qværitur qvid sit.

NON SATISFACIT SECUNDO. Qvia, qvòd forma communicet suum effectum formalem, per hoc ipsum formaliter non constituitur materia. Ergo nec primo essentiale, hoc est Antecedens, probatur. Tum qvia hoc provenit ab extrinseco, id autem qvod constituit materiam, debet illi esse intrinsecum. Tum qvia per hoc, qvod materia sit, cui forma potest communicare suum effectum formalem, non ex eo primo, forma, est forma. Ergo etiam non ex eo, primò, materia est materia, qvia & effectum suum formalem potest tribuere forma, sicut enim in forma præsupponitur esse, ad qvod seqvitur ut possit illud communicari materiæ, ita & in præsenti præsupponetur esse materia. 22

NON SATISFACIT TERTIO. Qvia ista formalitas, est respectiva, qvomodo ergo erit entis absoluti, qvalis est materia primo essentialis cõceptus ignorantiq;, qvid sit materia ac forma, æqvè ignotum erit istud activum tribuere esse formale & passivum illius tribui esse. 23

EXPLICAT SECUNDO Arriaga disp. 2. Sect. 3. Subsect. 2. Qvando duo, ita secum uniũtur, ut unum se habeat qvasi antecedenter ad aliud, aliud vero ei superveniat, tunc id, qvod antecedit, dicitur recipere & subjici. Qvod verò supervenit, dicitur recipi & complere.

IMPUGNARI SOLET hæc explicatio. Natura antecedit suam subsistentiam forma item & materia antecedunt unionem, & tamen neq; natura, neq; hæ partes sunt materia. 24

RESPONDETUR. Posset natura & partes dictas esse materiam proportionatam eò, qvòd in multis deficiant à materia, de qva hic, & sicut per oppositos, non repugnat dicere animam suorum actuum subjectam potentiam, &c. ita nec repugnabit partes compositi, dici materiam unionis. *Cæterum hæc explicatio.*

NON SATISFACIT Imo ex Oviedo, qvia nullum signum, est prioritatis naturæ, & antecedentiæ, qvæ conveniat materiæ respectu animæ rationalis,

25 lis, cum materia non se habeat per modum causæ, ad illam, qvando autem aliqvi, ad complebilitatem recurrunt, qvod illud, qvod prius est, compleatur, hoc compleat jam potius completivum, deberet esse primo essentialis conceptus formæ, & esse complebile, deberet esse primo essentialis conceptus Materiæ.

NON SATISFACIT II. Prius est, esse constitutum & differens, partis A, à parte B, qvàm sit ista antecedentia. Ergo ista antecedentia, non est ratio primò essentialis constituens illam in tali esse, Antecedens probatur. Tum qvia esse absolutum, prius est esse relativo, priusq; est esse. potentiâ. Tum
26 qvia si primò essentialis conceptus materiæ, esset antecedentia, tunc duarum distinctarum formalitatũ, idem esset primò essentialis conceptus, qvod est absurdum, qvomodo enim, jam duæ essent illæ formalitates, si eundem primo essentialem conceptũ haberent. Seqvela autem probatur: Formalitas antecedentis est una formalitas, ratio item materiæ est alia formalitas, & tamen esset idem primò essentialis conceptus, istarum formalitatum, scilicet antecedentia, imò jam seqveretur, qvòd ubicunq; esset antecedentia, illic esset ratio materiæ, atq;
27 ita, qvia primus pulsus, est antecedens secundi, tunc primus pulsus, erit materia secundi. Qvòd si dicas, non nisi talem antecedentiam esse constitutivam materiæ, hæc ipsa erit explicanda, illaq; potius erit primo constitutiva materiæ si erit legitima.

NON SATISFACIT III. Qvia creatio est forma creati, non est tamen posterior creato, sed prior, etiam in omni concreto, forma est prior, & tamen respectu illius, forma est forma, & non tantùm materia. Ergo dicta antecedentia, non est primo constitutiva materiæ.

RESPONDET Arriaga, rem creatam non esse propriè subjectum receptionis, respectu creationis sed est subjectum adhæsionis, qvi scilicet significat creationem, ita esse unitã, ut qvo, res creata movetur illuc & actio moveatur, & ubi ubicatur res creata, ibi ubicatur & creatio. 28

CONTRA est. Qvia possibilis est forma, qvæ exigat non nisi ita uniri materiæ, sicut unitur creatio rei creatæ, & tamen res creata non habet rationem antecedentis ad creationem, conseqventer nec materia respectu talis formæ, habebit rationem antecedentis, adeoq; tunc materia, non esset materia. Deinde hujus ipsius subjecti receptionis deberet dari primò essentialis conceptus, & hìc potius erit definitivus materiæ. 29

ADDI posset. Qvod per Arriagam disp. 5. n. 37. malè deducatur ex eo, qvantitatem esse subjectum accidentium, qvia illa præcedit. Primus item gradus, præcedit secundum, nec est materia illius, nec illum recipit. Ergo antecedentia sola non rectè explicat materiam primam.

Punctum Difficultatis II.

An perfectibilitas & actus entitativus sit primò essentialis conceptus materiæ.

EXPLICAT TERTIO Oviedo Cap. 7. Physicor. p. 3. §. 3. Ideo partem A. esse materiam, qvia perficitur à parte B; partem verò B. ideò esse formam, qvia perficit partem A. *Hæc explicatio.* 30

SUPPONIT I. Materiam intrinsecè, secundùm scilicet entitatem, non per fici per formam, neqve è converso, qvia utraq; habet distinctam suam entitatem ab alia, cum omni perfectione pertinente ad sui constitutionem.

SUPPONIT II. Formam non ordinari primariò ad perfectionem materiæ, alias forma esset accidens, qvidqvid enim est, propter aliud, supponendo illud aliud ante se, habet rationem accidentis.

31 SUPPONIT III. Qvædam prædicata, compositò convenire ratione materiæ, alia ratione formæ, ratione formæ dicitur homo rationalis, ratione materiæ dicitur corporeus. *His suppositis.* Ita rem explanat. Inter extrema qvorum neutrum ordinatur ad perfectionem, intrinsecam alterius, qvalia sunt materia & forma, illud extremum, qvod ratione alterius, à se distincti, habet nobiliora prædicata, & perfectiores proprietates, qvasi passivè communicat, dici perfectibile ab altero, & per hanc rationem constitui Materiam in ratione materiæ, illud vero, qvod ratione sui, habet in com-
32 posito nobiliora prædicata, & ea qvasi activè communicat alteri extremo, dicitur illud perficere, & per hanc rationem Forma constituitur in ratione formæ. Sic v. g. in composito humano, esse præsentis, durantis, existentis, sunt prædicata, qvæ ratione utriusqi partis, materiæ scilicet & formæ, conveniunt composito, esse autem materiale compositum, convenit non nisi ratione materiæ, sed discursivum, cognoscitivum, volitivum, &c. non nisi à forma pendet, qvæ prædicata sunt nobiliora præ prædicatis ex materia oriundis. *Breviter* ergo, perfectibilitas erit primo essentialis conceptus materiæ & perfectivitas formæ.
33

IMPUGNARI POSSET PRIMO hæc Explicatio Prædicatum ingenerabilitatis, incorruptibilitatis, sustentativi, &c. sunt prædicata nobiliora, præ prædicato generabilitatis, corruptibilitatis, sustentabilitatis, & tamen prius convenit materiæ, posterius formæ substantiali materiali. Ergo ex nobilitate prædicatorum, non debet argui ratio formæ.

RESPONDERI POSSET. Non ex nobilitate utcunq; prædicatorum argui rationem formæ, sed ex nobilitate communicatorum prædicatorum, prædicta autem prædicata non communicat materia formæ.

IMPUGNARI POSSET eadem explicatio. Si idem esset accipere nobiliora prædicata, qvod esse materiam. Ergo ex duabus formis substãtialibus, posset fieri unum per se, posset enim, una alteri communicare nobiliora prædicata. 34

RESPONDERI POSSET. Non posse communicare, qvia & ad unum per se, & ad communicationem prædicatorum, reqviritur ordo ad invicem, qvi non datur inter duas formas substantiales. *Caterum hæc explicatio.*

NON SATISFACIT PRIMO. Non implicat contradictionem, dari materiam perfectiorem forma, communicativamq; horum prædicatorum cõposito, & tamen per se ordinatam, ad 35
constituẽdum aliqvod compositum. Ergo per rationem perfectibilis, sive passivè nobiliora prædicata communicantis, non constituitur materia.

RESPONDETUR I. Hoc ipso illa materia non esset intra latitudinem materiæ, si esset perfectior forma.

CONTRA est. Qvia non repugnat intra latitudinem materiæ manendo, superare formam substantialem. Consensus Doctorum in Oppositum procedit de præsentibus perfectioribus, Materiâ formis substantialibus, qvem ipsum consensum, qvia non repugnat falli, ideo ex hoc capite, non repugna- 36
bit perfectior materia.

RESPONDETUR II. Illam materiam, hoc ipso qvia foret materia, fore actuabilem potentiam, adeoq; & perfectibilem, omne enim actuabile, est perfectibile.

CONTRA est; Non implicat contradictionem esse aliqvid actuabile substantialiter, qvamvis ab imperfectiori.

NON SATISFACIT SECUNDO. Qvia posse perfici est prædicatum posterius, supponensq; esse materiæ, constitutum differentialiter. Urgeantur dicta contra Hurtadum.

NON SATISFACIT TERTIO. Qvia id, per

37 per qvod pars A, debet esse materia, debet esse tale, qvòd sit intrinsecum, & constitutivum materiæ. Sed perfectibilitas, non est qvid intrinsecum constitutivum materiæ. Major probatur. Qvod facit, ut homo sit potiùs in esse hominis, & non leonis debet esse intrinsecum homini, & sic de reliqvis. Ergo idem, & in præsenti dicendum. Qvod ipsum in hoc fundatur, qvia hoc qvod est constitutivum alicujus, debet esse genus ultimum & differentia infima, hæc autem sunt intrinseca, sed esse perfectibile non est
38 qvid intrinsecum materiæ, ut fatetur ipse Oviedo, supposito primo resolviturq; in hoc principium, qvia nullo extrinseco & distincto à se realiter, potest aliud intrinsecè constitui, & certè omni primo essentiali constitutivo, acqvirit res perfectionem intrinsecã, & tamen materia qvando habet prædicata perfectiora cõmunicata à forma, non acqvirit per hoc perfectionem intrinsecã, ut ipse fatetur Oviedo.

EXPLICAT QVARTO qvidam, qvòd primò essentialis conceptus materiæ absolutè spectatæ, sit ratio actûs entitativi, relativè autem spectatæ, ratio actûs entitativi, per modum potentiæ passivè constituentis compositum, hæc explicatio materiæ in esse absoluto spectatæ.
39

NON SATISFACIT I. Qvia conceptus primus materiæ, absolutè spectatæ, debet esse illius differentialis, nec competens reliqvis, qvæ non sunt materia, de tali enim, hic inqviritur, conceptusq; primus, est conceptus definitivus, definitiva autem important differentiam, actûs autem entitativus, non est differẽtialis materiæ, est enim ratio actûs entitativi, ratio generica, certè enim etiam forma, DEUS item est actus entitativus, sed non qvomodocunqve, sed cum differentia v. g. esseitatis, & de omnibus his potest prædicari, qvòd sit actus entitativus. Ergo hæc ratio debet esse generica.

Hoc ipsum sic aliter proponitur. Sumamus in materia rationem actûs entitativi, sumamus & in forma, formetur postea ratio actûs entitativi irrestricta intentionaliter: qværo, illa ratio ita præcisa, vel differt à materia, vel non differt, si non differt. Ergo apparet rationẽ actûs entitativi esse rationem genericam utpotè diversis entium speciebus convenientem, si differt, ostende qvo? seqveturq; formã non aliud esse, qvàm, materiam talem, sicut homo, non aliud est, qvàm animal tale, sicut enim per rationale in homine restringitur animal, ita in forma restringitur ratio actûs entitativi. 40

NON SATISFACIT II. Ratio actûs entitativi, vel cum aliqva restrictione, convenit materiæ, vel sine ulla, si cum restrictione qvæ illa est, & illa potius erit, primo essentialis conceptus, si sine addito, vel habetur exigentia, & radix, vi cujus materia exigat, ut non nisi sine addito & irrestrictè competat ei ratio actûs entitativi, vel non habetur, si non habetur immeritò hoc imponitur materiæ, si habetur. Ergo præter rationem actûs entitativi, debet aliqvid primò essentiale assignari, ratione cujus competat materiæ ratio illa, nam datur in DEO, in Angelo, in forma, ratio actûs entitativi, & tamen in 41
his ratio actûs entitativi, non exigit sola & irrestricta esse. Ergo debet dari 42
alia radix istius irrestrictionis. Ergo ratio actûs entitativi, non ultimum resolutorium, qvare hoc sit materia, illaq; radix erit potiùs primò essentialis conceptus, radix enim prior est naturâ, suo exigito.

NON SATISFACIT III. Tum qvia dantur aliqvæ negationes in materia, ut negatio actûs informantis, negatio perficientis materiam &c. qvæ negationes, debent necessariò in aliqvo positivo fundari, ut supponit Philo. Sed si ratio actûs entitativi esset, primò essentialis, hæ negationes non haberent, in qvo fundarẽtur, si enim ratio actûs enti-

43 entitativi, non fundet has negationes in forma, cur fundabit in materia. Tum qvia non datur à parte rei animal irrestrictum, nec ullum individuum genericum. Ergo nec dabitur ratio actûs entitativi irrestricta. Tum qvia, Nego qvod ratio actus entitativi, exprimat essentiam materiæ, & licet communicet composito Materia, rationem Actus entitativi, sed communicat non tanqvam rationem propriam & differentialem sed tanqvam pluribus communem.

Punctum Difficultatis III.

An determinabilitas sit primo essentialis conceptus materiæ.

44 MEminit hujus explicationis Arriaga citatus qvam Pater Adrianus Pikarski ita explanavit.

SUPPONEBAT I. Materiam esse de se indifferentem ad constituēdum hoc, vel illud, in specie compositum, conseqventer materiam, vi materiæ, solum esse natam determinare compositum, qvoad individuationem. Formam autem, non solùm natam esse determinare qvoad individuationē, sed etiam, qvod speciem, & ita materia hominis, & materia bovis, solo numero differunt. Forma autem bovis &
45 hominis, & individualiter, & specie differunt, nec est indifferens v. g. forma bovis ut constituat compositum bovis.

SUPPONEBAT II. Determinabilitatem aliam esse Metaphysicam, & aliam Physicam. Determinatio Metaphysica est, per qvam essentia, & qvod qvid rei, determinatur, ad hoc in specie esse, cum una qvæq; res, seipsa habeat rationem differendi ab omni alio ente sibi dissimili in specie. Alia autem est Determinabilitas Physica, determinari enim physicè est transire ab esse privativo formæ ad habere, formam, à non esse completi, actuali, formati, ad esse completi, actuati, formati.

SUPPONEBAT III. Materiam omnem 46
possibilem, esse determinatam Metaphysicè, nullam tamen esse determinatam physicè, sed esse determinabilem physicè, hancq; determinabilitatem physicam, esse primò essentialem conceptum materiæ adstruebat.

IMPUGNARI SOLET PRIMO ex Arriaga. Possibilis est materia qvæ sit determinata ad unã nonnisi v. g. formam. Ergo determinabilitas, non est primò essentialis conceptus materiæ.

RESPONDERI posset ex dictis, non esse possibilem materiam physicè seipsa determinatam, ad unam formã, certè enim materia seipsa non erit sibi forma, actus, determinatio. 47

IMPUGNARI SOLET SECUNDO ex Oviedo. Potest DEUS creare formam substantialem indifferentem, ut uniatur pluribus materiis specie distinctis, & constituat composita specie distincta, & tamen illa forma non erit materia. Ergo de ratione materiæ, non est esse indifferentem & determinabilem, ad constituendum hoc in specie compositum.

RESPONDERI POSSET. Necdum tunc adhuc fore formã indifferentem physicè, hoc est actuabilem ab alio actu informabilem ab alia forma &c. Et sicut v. g. gratia supernaturalis, qvalitas est indifferens, ut gratum faciat, vel An- 48
gelum, vel hominem, non est tamen indifferens, ut gratum faciat, nam gratia non per aliam gratiam est gratia; & Sanctitas non per aliam sanctitatem est sancta, ita & in præsenti. Unde posset hic condistingvi duplex determinabilitas qvædam, ad uniri hæc habetur in tali forma, & alia determinabilitas ad actuari hæc non haberetur in illa forma.

IMPUGNARI SOLET TERTIO. Qvia determinabilitas, neq; est primo essentialis conceptus materiæ, absolutè spectatæ, neq; materiæ in esse relativo spectatæ. Ergo absolutè non est primò essentialis conceptus. Utraq; pars Antece-

49 cedentis per hoc probatur: qvia determinabilitas est effectus formæ. Vera enim est hæc causalis. Ideò materia est determinabilis, qvia est forma determinativa. Ergo determinabilitas, est effectus formæ, & tamen materia, adeoq; & primus ejus conceptus præsupponitur formæ.

RESPONDERI posset. Si determinabilitas & determinativitas correlativè sumantur, falsa est dicta causalis, unum enim correlativum, non est priùs alio, Si autem determinativitas sumatur, in genere causæ formalis, prior est. Sed sicut in genere causæ formalis determinativitas, est prior,
50 ita in alio causæ genere determinabilitas nempè in genere causæ subjectivæ, prior est determinabilitas, ad eum planè modum, qvo causa est prior effectu, & tamen effectus in qvantùm est terminus relationis præsupponitur & prior est relatione, causæ Cæterum hæc explicatio.

NON SATISFACIT I. Qvia hæc explicatio, non explanat difficultatem qvod probatur, Assignat primò essentialem conceptum materiæ, qvi à primo ad ultimum sit ac dicere materiam primò essentialiter non esse formam, vel dicere negationem formæ, & sicut malè qvis assignaret, primo essentia-
51 lem conceptum hominis, qvi ultimo resolveretur in non esse bruti, ita & in præsenti malè assignatur, primo essentialis conceptus materiæ, qvi ultimo resolvatur in non esse formæ, præcipuè, qvia negatio illa debet etiam præsupponere aliqvid aliud ante se esse, in qvo fundetur, illud ergo potius, erit primò essentialis conceptus. Seqvela principalis Probatur. Qvia si qværatur, qvare pars A, sit materia, & non pars B. Respondebitur qvia pars A. est determinabilis physicè, à parte B; Si ulterius qværam, qvare sit Physicè determinabilis, respondebitur, qvia se sola non transit, à non esse privativo formæ, ad habere formam, vel certè qvia pars A, se sola non dat composito, nisi individuationem, non verò dat se sola speciem, aliter & aliter, idem tamen dicetur, & post hæc qværendum, qvare pars A. se sola, non transit ad esse formæ, qvare se sola non dat speciem, nihil, reliqvi erit dicere, nisi qvia pars A. non est forma, Conseqventer à primo ad ultimum, ideò materia est materia, qvia non est forma. 52

RESPONDERI potest, qvòd per Non esse formæ, non explicetur materia immediatè, præcipuè, cum hoc etiam, sit aliqvid notius.

CONTRA est, vi enim hujus responsionis habetur intentum, nempè se- 53
cundùm ultimam rationem primò essentialem conceptum materiæ esse qvòd non sit forma, hoc autem ex dictis supra non potest dici. Falsum etiam est, hanc formalitatem, esse notiorem, qværitur enim hîc, de utroqve qvid scilicet sit primo essentialis conceptus formæ, qvæ negat materiam & materiæ qvæ negat formam.

NON SATISFACIT SECUNDO. Esse determinabile physicè, non dat formaliter materiæ & primò posse recipere formam. Ergo determinabilitas dicta, non est id per qvod materia formaliter est materia, Conseqventia, Probatur, argumento oppositam sentientis, 54
qvo ille utitur, contrà Hurtadum hic. Recipere formam, non potest nisi materia; Ergo si non per hoc, qvod est esse determinabile physicè constituitur materia in hoc, qvod est formaliter recipere, non per hoc erit formaliter materia, qvod sit determinabilis physicè, Antecedens primum Probatur ex principiis ejusdem; qvod forma det effectum suum formalè materiæ, seu qvod materia accipiat esse formale à forma, non constituit materiam in hoc qvod est recipere formam. Ergo neq; qvia determinat physicè forma materiam per hoc constituitur in formaliter recipere, neq; enim minor est

55 ratio pro antecedenti qvam pro conſeqventi; reditq; argumentum ſuprafactum an detur radix exigitiva hujus determinabilitatis.

NON SATISFACIT TERTIO. Tum qvia hæc explicatio ſalvat ſententias ab explicante refutatas, præcipuè autem perfectibilitatem, qvòd ſic proponitur. Poſita Materia perfecta Metaphyſicè, qvamvis adhuc perfectibilis eſſet phyſicè, non enim ſibi daret ſpeciem; tamen perfectibilitas non eſt primò eſſentialis conceptus materiæ. Ergo etiam poſita materia determinata Metaphyſicè, qvamvis adhuc eſſet determinabilis phyſicè, determinabilitas
56 non erit primò eſſentialis conceptus. Tum qvia primò eſſentialis conceptus materiæ, debet eſſe talis, qvi ſemper, omni materiæ competat prædicta autem determinabilitas non eſt talis. Ponamus materiam, qvæ exigat nonniſi unam formam, & qvidem exigat ita, ut illam poſtulet ſibi comproduci, hæc materia, non ſolùm erit determinata Metaphyſicè, ſed etiam erit determinata phyſicè, qvòd enim, non eſt indifferens, non eſt determinabile phyſicè, determinabilitas enim, ſupponit indifferentiam, illa autem materia non eſt indifferens, cum indifferentiam illius tollat exigentia non niſi
57 hujus formæ, & actualis cum illa nexus, & ſicut indifferentia ad volendũ, & non volendum tollitur volitione, ita indifferentia Phyſica, ad formas tollitur determinatione, non niſi ad unum, & exigentiâ Phyſicâ, ut ſemper cum illa connectatur, & ſicut, non eſt indifferens materia, ut omni forma careat, qvia naturaliter non poteſt ſine omni forma exiſtere; ita nec erit indifferens hæc materia ad hanc formam, qvia etiam divinitus non poteſt ſine illa exiſtere, & ſicut forma determinata Metaphyſicè, non eſt determinabilis Metaphyſicè, ita nec forma determinata Phyſicè eſt determinabilis Phyſicè. Tum qvia materia, non eſt indifferens ad hoc in ſpecie conſtituendum compoſitum. Ergò nec determinabilis Phyſicè. Antecedens probatur, ideo forma etiam diverſis ſpecie materiis unibilis, non eſt indifferens ad dandam ſpeciem qvia etiam unita diverſis ſpecie materiis v. g. forma humana eſt determinata, dare ſpeciem, non niſi hominis, ſed etiam materia unibilis diverſis ſpecie formis eſt determinata, ut det eſſe corporei per modum recipientis, partis &c. Cur ergo ita illi non competet determinatio, ſicut & formæ, curq; hæc determinatio in forma, ponit rationem formæ, & non ponit ſua determinatio, in materia. Cur inqvam, non ponit in illa rationem formæ. Qvod ſi dicas determinabilitatem illam eſſè Metaphyſicam.

CONTRA erit. Non ſolum Metaphyſicè, ſed etiam Phyſicè, & à parte rei habet talem ſui eſſe determinationem Materia.

DICES. Aliam determinationem Phyſicam competere Materiæ, aliam Formæ. Hoc ipſum explicandum eſſet & illud, ſi legitimum explicativum erit definiet Materiam.

Qvando autem Ariſtoteles meminit, qvòd materia non ſit eorũ qvidqvam qvibus ens determinetur, loqvitur de conceptu non primò eſſen- 60
tiali, ſed utcunq; explanativo. Et licet dicatur, qvòd omnis potentia ſit determinabilis, non eſt tamen neceſſe, ut de primo eſſentiali conceptu potentiæ, ſit determinabilitas. *Ut decidatur ſit.*

DIFFICULTAS III.

Qvid primò eſſentialis conceptus Materiæ.

DE reqviſitis primo eſſentialis, Cõceptûs, agitur prima parte D.I.N.2 ubi de primo eſſentiali conceptu DEI. Interim hoc dici poteſt, qvod nomine, primo eſſentialis conceptus, veniat for-

61 formalitas, primo in ordine ad noſtros cõceptus rei conſtitutiva, diſtinctiva &c. & radix reliqvarum perfectionum. *Hoc poſito.*

DICENDUM EST: *Primo eſſentialem conceptum materiæ, eſſe qvòd ſit potentia paſſivè conſtitutiva compoſiti, eaq; radicaliter ſumpta, vel qvòd ſit ſubjectum, qvo non datur priùs radicaliter ſumptum.*

PROBATUR PRIMO. Auctoritate Ariſtotelis ex 1. Phyſic. textu 82. Ubi definiens materiam, dicit illam eſſe *Subjectum primum* & ait freqvẽter qvare hoc compoſitũ ſit unum, non eſt qværendum, niſi qvia hoc actu illud potentia
62 eſt, & 8. Phyſicor: ſub finem jam, dicit, qvod qvæſierint antiqvi, qvæ ſit ratio, unionis inter potentiam & actum, & qvæ ſit differentia &c. Ubi propriam reſponſionem adferens, ait: *Cauſa vero eſt qvoniam potentiæ, & actus rationem qværunt inientem & differentiam, eſt autem, ut dictum eſt, ultima materia, & forma, idem, & hoc qvidem potentia, hoc vero actu*, ubi explicans, qvid materia, qvid forma, ſubdit, qvod hoc qvidem potentia, hoc vero actu, ſimilia ſunt 1. Phyſicor: 6. 9 L. de Gener. c. 7. 8. Metaph. textu 3. 5. Phyſ 78.

PROBATUR SECUNDO Qvod eſt qvidditativa definitio rei, eſt primò eſſentialis conceptus rei, nihil enim eſt pri-
63 us, eſſentiale, qvàm qvidditas rei, adeoq; definitio qvidditativa qvæ illam qvidditatem explicat, ſed dictæ rationes ſunt definitiones qvidditativæ explicantes materiam, qvid enim aliud eſt? Ergo prædicta rationes ſunt primò eſſentialis conceptus.

PROBATUR TERTIO. Ratio potentiæ paſſivæ conſtitutivæ compoſiti, ratio item ſubjecti primi ſunt rationes eſſentiales materiæ, ſed non ſecundo eſſentiales. Ergo primo eſſentiales Minor probatur, illud non eſt ſecundo eſſentiale, materiæ, ad qvod à reliqvis omnibus prædicatis valet ſubſiſtendi conſeqventia, ſed rationes prædictæ ſunt tales. Ergo. Major probatur inductione, ad animal enim rationale, 64
valet ſubſiſtendi conſeqventia, à reliqvis intrinſecis prædicatis, tanqvam ad aliqvid præſuppoſitũ, per modum principii & radicis; licet nõ tanqvam ad aliqvid magis univerſale, ſicq; de reliqvis; Qvæ inductio in hoc fundatur. Qvia primò eſſentialis conceptus eſt radix reliqvorum, ultimumq; reſolutorium. Ergo ad illum ab omnibus aliis intrinſecis prædicatis, debet tenere ſubſiſtendi conſeqventia. Minor principalis, probatur, Bona eſt hæc illatio, materia eſt determinabilis, perfectibilis &c. Ergo eſt ſubjectum primum. Ergo eſt potentia paſſivè conſtitutiva compoſiti &c. 65

OBJICITUR PRIMO ex Oviedo. Poſſibilis eſt materia, qvæ non ſit receptiva formarum, & unionum, & tamen conſtituat compoſitum. Ergo poſſibilis eſt materia, qvæ non ſit potentia paſſivè conſtitutiva compoſiti. Antecedens probatur. Materia de facto non recipit animã rationalem & unio ſpiritualis ſubjectivè ſe tenet ex parte ipſius animæ rationalis.

RESPONDETUR. Niſi ſit abuſus vocis, & particularis ejusdem acceptio, non poteſt dici, qvòd anima rationalis non recipiatur in materia; duplex enim eſt ſubjectum, qvoddam informationis, aliud inhæſionis ſeu ſuſtentationis 65
utrumq; hoc habet materia, eſt ſubjectum inhæſionis, in qvantùm eſt potentia, reſpectu formarum materialium, qvæ actualiter non poſſunt extra materiã exiſtere, & qvidem ſi hæ formæ ſint ſubſtantiales materiæ, reſpectu illarum vocatur ſubjectum ſuſtentationis, ſi autem ſint accidentales, erit materia reſpectu illarum, ſubjectum inhæſionis. Reſpectu autem formarum, qvæ naturaliter exiſtere poſſunt extra materiam, qvalis de facto eſt anima rationalis, vocatur ſubjectũ informationis ſeu qvod idem intelligitur ſubjectum receptionis, niſi velis multiplicatas voces, ſine neceſſitate.

67 Deinde qvamvis hic medius terminus neget animam rationalem recipi in materia, non negat tamen materiam respectu animæ rationalis, esse potentiam, concedere enim debet, qvod materiã actuet, informet, qvæ omnia supponunt materiam esse potentiam hinc concessò antecedenti negabitur consequentia. Deniq; concesso hoc, qvòd Materia non recipiat animam rationalem, tamen Materia informatur ab anima rationali, adeoq; respectu illius est subjectum primum, qvia Ly subjectum primum, est prædicabile de subjecto informationis, receptionis, inhæsionis, sustentationis. Nos au-
68 tẽ in definitione non posuimus, qvòd materia sit subjectum primum receptionis; Hinc qvamvis non recipiat animam rationalem materia, adhuc erit in re subjectũ primum ejusdem, qvam formalitatem dicimus solum, esse primo essentialem conceptum.

INSTABIS ex eodem. Creetur forma materialis, creetur & unio, qvæ subjectetur in forma illa, fiatq; compositum, ex hac forma, ex hac unione, ex hac materia erit tunc, verè materia, & tamen non receptiva formæ, & unionis. Ergo de ratione mareriæ, non est esse receptivam, formæ & unionis.

RESPONDETUR. Transeat totum, nam
69 cõdistingvit arguens, esse receptivum ab esse potentiæ, illoq; negato, hoc secundum non negat, qvod ipsum & solum nos affirmamus. Deinde negamus illam materiam non esse receptivam illius formæ, nomine enim receptivæ intelligimus subjectũ informationis, materia autem verè adhuc informaretur illa forma.

OBJICITUR SECUNDO. Possibilis est materia, qvæ non sit passivè constitutiva compositi, adeoq; qvæ non sit subjectum primum, Antecedens probatur, qvia nulla in hoc potest auferri implicantia, præcipuè, cum etiam non sit impossibile compositũ, in qvo neutra pars sit subjectum, neutra actus.

RESPONDETUR. Qvæcunq; tradita 70
fuerit ab oppositis definitio materiæ primæ, modo sit legitima, ex illa inferetur implicare contradictionem materiam, qvæ non sit subjectum primum, suppositâ autẽ definitione Aristotelica, ostenditur implicantia, qvia scilicet & esset illa materia talis materia ut supponitur, & non esset, qvia per Aristotelem Materia est subjectũ primum, est potentia in composito &c. An autem possibile sit prædictũ compositum, de hoc nihil in præsenti.

OBJICITUR TERTIO. Nulla ratio respectiva ex nostris principiis in relatione transcendentali explicatis, est primò essentialis, rebus absolutis, sed ra- 71
tio potentiæ, & subjecti primi, sunt rationes respectivæ. Ergo materiæ qvæ est per nos ens, in primo suo conceptu absolutum convenire non potest.

RESPONDETUR. Qvòd ratio potentiæ radicaliter sumptæ, non sit respectiva licet ratio potentiæ formaliter sumpta sit respectiva, qvod ipsum sic explanatur, Voces significationem, non nisi ex placito habent, si ex placitò habẽt, idem nomen potest diversas habere significationes, ut patet in æqvivocis & analogis, ne verò ita suspensus in significatione penetranda, remaneat animus, placitum interceßit notis cæteroqvi nominibus additamenta facere, 72
ut cum illa appendice deveniatur in objecti notitiam, hinc etiam in præsenti, in penuria vocum, nomen cæteroqvi obvium potentiæ & subjecti assumitur, & ut significet radicẽ ipsam potentiæ, qvæ ex modo nostro concipiendi, præcedit respectivè & formaliter acceptam potentiam, additum hoc ponitur ly *radicaliter* unde etiam in definitione hominis, ly rationale radicaliter accipitur.

INSTABIS. Ergo etiam determinabilitas perfectibilitas &c. radicaliter sumpta erit primò essentialis materiæ.

RESPONDETUR. Negando illatum qvia ut aliqvid radicaliter acceptum possit

73 possit esse primo essentialis conceptus, debet esse formalitas certò cõveniens, & talis, qva ratione nostra non detur prior, alias una qvæq; formalitas, cum addito radicaliter, posset esse primò essentialis conceptus, jam autem ex dictis supra vidimus determinabilitatem & perfectibilitatem, non esse indubitatam formalitatem materiæ, & immediatè ante vidimus rationem subjecti priorem esse illis formalitatibus, suppositò qvòd dentur. *Illustrari, hoc sic potest*; formetur hæc Propositio, homo est animal rationale radicaliter, formetur & hæc alia homo est animal risivum radicaliter acceptum, hæ pro-
74 positiones sunt distinctæ in formalitatibus Rationalis & Risivi & qvia non possunt esse duo distincti primò essentiales conceptus, ejusdem rei, qvomodo enim eadem & una esset, qvomodoq; duo essent prima, ideo necesse est comparere duas illas, inter se formalitates, qvænam sit illarum prima independenter à ly radicaliter, deprehenditurq; rationalitatem esse priorem, cum ergo ly potẽtia & subjectum &c. deprehendantur comparativè; ad alias, suo nomine exprimibiles formalitates, habere rationem prioris, benè additum illis ly *radicaliter* primò essentialem conceptum explicabit.

75 OBJICITUR QVARTO. De hoc ipso qværitur, qvare pars A sit potentia & subjectum primum & qvare pars B. sit actus.

RESPONDETUR est qvidem verum, qvòd dictus conceptus, non adferat qvidem prædicatum aliqvòd distinctum realiter, imò nec adferre debet, nam definitio à definito non distinguũtur realiter. Est item verum, qvòd non adferat prædicatum simpliciter extinctivum interrogationum, nam etiam posito, qvòd dicat aliqvis hominem esse animal rationale, qværere restabit qvare sit animal rationale, sufficit tamen, qvod adferat prædicatum, qvo in ordine ad nostros conceptus non datur prius, & qvòd tantùm sola 76
inductione, explicationeq; terminorum illustrari possit. Qvanqvam accedi etiam extemplo poterit ad argumentum, qvòd probat dari materiam primam; ita ut illud sit subjectum, qvod remanet post resolutionem, tanqvam aliqvid commune, cum ergo pars A, & non alia maneat, illa pars A erit materia.

OBJICITUR QVINTO. Subjectum primum est terminus æqvivocus, nam potest esse aliqvid subjectum primum prædicationis vel promotionis politicæ &c. ut cum proximè promovendus, & excellens in politicis, appellatur subjectum primum. 77

RESPONDETUR ex circumstantiis, in qvibus loqvimur, explicatur satis, rem esse de subjecto Physicè spectato.

QVÆSTIO II.

De existentia Materiæ.

IN primis disqvirendum erit. An existat Materia; Deinde propriane an aliena existentia & tum primùm alia huc spectantia discutiuntur.

DIFFICULTAS I.

An detur Materia prima?

DICENDUM EST: *Dari materiam pri-* 78
mam; Est Conclusio Aristotelica. Qvòd detur Materia.

PROBATUR medio termino communi, qvi sic proponitur; Vel dantur mutationes substantiales, vel non dantur; neutrum dici potest. Ergo neq; potest dici, qvòd non detur materia prima, minor probatur; non potest dici, qvòd non detur mutationes substantiales, alias lignum non esset combustibile, siqvidem ex ligno non posset substantialiter fieri ignis. Rursus ignis nunqvã esset extingvibilis, neq; posset subsidere in cineres, siqvidem post formam ignis, non posset introduci forma cineris. Si autem dantur

79 transmutationes ſubſtantiales. Ergo qvòd fuit ſub una forma ſubſtantiali, manet etiam ſub alia forma ſubſtantiali, ſi enim non idem maneret, ſub alia forma ſubſtantiali. Ergo in mutatione ſubſtãtiali eſſet annihilatio, qvòd probatur, tunc eſſet annihilatio, qvando nihil manet ejus, qvòd præfuerat, ſed in ſubſtantialibus transmutationibus nihil maneret ejus, qvod præfuerat. Ergo in transmutatione ſubſtantiali eſſet annihilatio. Minor, immediata probatur; in transmutatione ſubſtantiali v. g. ligni in ignem, non maneret v. g. forma ligni, ut per experientiam patet, & probabitur infra ubi oſtendetur, duas formas ſubſtantiales non poſſe eſſe, in eodem ſubjecto, non maneret etiam in tranſmutatione ſubſtantiali materia, qvia per te non datur. Ergo nihil maneret, conſeqventer in transmutatione ſubſtantiali eſſet annihilatio, qvod non poteſt dici. Tum qvia annihilatio ſicut & creatio excedit vires naturales. Tum qvia accidentia multa remanent abeunte jam forma ſubſtantiali, in qvo autem ſubjectarentur, ſi eſſet annihilatio totius ſubſtantialis præcedentis, & ſi non daretur materia prima. Tum qvia ſi in mutatione ſubſtantiali intercedit annihilatio, vanus eſſet cultus reliqviarum ſiqvidem nec forma illic eſſet ſancti, nec materia.

81 CONFIRMATUR. Si non daretur materia, connaturale eſſet agenti naturale; v. g. igni, creare, ſed nulli eſt connaturale creare. Seqvela probatur, connaturale eſt uni igni alium ignem producere. Ergo & connaturale eſſet creare. Tunc enim eſſet connaturale creare qvando connaturale eſt producere ex nihilo ſubjecti, ſeu ex nullo ſubjecto præexiſtente, conferre totum eſſe de novo, ſed ignis producens alium ignem, conferret totum eſſe de novo, qvod probatur. conferret formam de novo, & nullum ſubjectum ejus è qvo educeret formam, ſupponeret. Ergo ex nihilo ſubjecti produceret, adeóq; 82 crearet.

Qvod autem detur materia, eaqve prima, ſic probat Svarez. Qvando ex ligno fit ignis, manetq; idem ſubjectũ, qvod olim erat ſub forma ligni, ut ſic jam ſub forma ignis, vel illud ſubjectum præſupponit aliud ſubjectum, vel non præſupponit, ſi non præſupponit, habetur intentum; ſi præſupponit de illo ulterius, qværendum reſtabit deveniendumq; erit, ad aliqvid, primum, cum non detur proceſſus in infinitũ in iſtis ſubjectis ſubordinatis.

OBJICITUR PRIMO Auctoritas Ariſtotelis:

83 PRIMA AUCTORITAS EST. Ex primò Phyſic. textu 77. Ubi ait Ariſtoteles ea qvæ fiunt, non fiunt per ſe, ex aliqvo ente. Sed ſolùm per accidens, ex qvo colligi poteſt, materiam, vel non eſſe ens, vel ex ea non fieri qvidqvã, per ſe.

RESPONDETUR. Senſum Ariſtotelis eſſe, qvòd ea, qvæ fiunt per ſe, non fiant ex aliqvo ente, qvod ſe habeat per modum formæ præexiſtẽtis latentisq; inibi, ſed non dicit, qvòd non detur potentia, adeóq; materia ad illam formam.

SECUNDUS LOCUS ex 5. Phyſic. tex. 8. ubi ait: Id qvod generatur, non eſt, ſubjectum autem generationis eſt materia, inferius autem ſubdit, igitur 84 materia non eſt.

RESPONDETUR. Senſus Ariſtotelis eſt; qvòd id qvod generatur non ſit actu, ſed tantùm, ſit in potentia, eo qvòd ſit, ſubjectum, qvod illius generandi, futurum eſt, pars conſtitutiva, qvando autem addit igitur materia, non eſt, intelligendus eſt, qvod materia reſpectu generandi non ſit ſubjectum denominationis, tale enim ſubjectum eſt totum compoſitum, ſed tantùm eſt ſubjectum inhæſionis, ſuſtentationis vel informationis.

TERTIUS LOCUS eſt ex lib. de generatione C. 23. Generatio eſt mutatio totiûs in totũ, nullo ſenſibili manente.

Ergo

85 Ergo nec erit, qvæ remanet materia.

RESPONDETUR. Senſum Ariſtotelis eſſe qvòd generatio ſit mutatio totiûs denominationis, in aliud totum denominationis, qvando autem Ariſtoteles dicit, qvod nec qvidqvam ſit eorum qvibus ens determinatur, per Ly neqvicqvam intelligit formam, vel ſubſtantiale completum, & qvod non ſit forma, cui competit actuare, & denominare, licet etiam materia ſit Ens.

OBJICITUR SECUNDO. Ad mutationes accidentales, non eſt neceſſarium commune ſubjectum. Ergo neq; ad ſubſtantiales, Antecedens probatur.

86 Si extra materiam, poneretur frigus, ageret in illud calor, & tamen tunc non eſſet jam ullum commune ſubjectum, ſiqvidem extra omnem materiam ſupponitur exiſtere frigus. Accidentia etiam Euchariſtica alterari poſſunt ſine ullo ſubjecto, qvòd ſit materia.

RESPONDETUR. Sicut non poſſunt exiſtere naturaliter, accidẽtia ſine ſubjecto, ita nec naturaliter contingit, ut ad mutationes accidentales non ſit neceſſarium ſubjectum; Qvare autem nec divinitùs, nec naturaliter poteſt eſſe trãsmutatio ſubſtãtialis ſine communi ſubjecto, probant rationes adla-

87 tæ. Directè ergo in forma negatur conſeqventia, diſparitas eſt, qvia non repugnat accidentia divinitùs exiſtere ſine materia, & adhuc retinere contrarietatem cùm aliis, adeòq; fundare pugnã & introductionem novarum qvalitatum, licet ſupponendo miraculum prædictum. Jam autem etiam divinitùs repugnat eſſe mutationem ſubſtantialem & nihil ſubſtantialis in præcedenti compoſito manere, non enim hoc eſſet mutatio, ſed prioris annihilatio novi autem Creatio. Loqvor autem de mutatione ſubſtantiali qvæ fit viâ generationis, non autem de mutatione converſiva, ſubſtantiali, ſeu tranſubſtantiva, qvæ viribus naturæ fieri non poteſt, & cum non fiat 88 viribus naturæ, commune ſubjectum non depoſcet.

OBJICITUR TERTIO. Non datur forma communis. Ergo nec una materia communis.

RESPONDEBIS I. Diſparitatem eſſe, qvia ſcilicet ad formã ſpectat diverſificare & determinare intrinſecè, Conſeqventer nec poteſt eſſe ulla forma communis, ad materiam autem non ſpectat diverſificare. *Hæc reſponſio*

NON SATISFACIT. Tum qvia dici poſſet ad formas particulares ſpectare ut diverſificent, ſed forma communis non eſt neceſſe ut diverſificet. Tum qvia ſuo modo etiam materia v. g. ab 89 Angelo diverſificat hominem, etſi materia cœleſtis, eſt diverſa ſpecie revera & illa diverſificabit, qvid ſi materiæ convenit diverſificare ſaltem poſſibiliter, qvomodo dabitur una materia communis, cum non detur forma communis ex eo, qvia ut tu ais, competit ei diverſificare.

RESPOND: II. Diſparitatem eſſe qvia nulla eſt neceſſitas formæ communis, nullumqve abſurdum, ſi non detur, ſi autem non detur materia tanqvam ſubjectum commune mutationum, ſubſtantialium, ſeqvitur abſurdum, res ſcilicet naturaliter creari & annihilari. 90

RESPONDETUR III. Qvia data forma communi adveniẽtes aliæ formæ non componerent unum per ſe invenirẽt enim jam formam actuantem. Poſito autem qvod detur Materia adhuc poterit componi unum per ſe.

QVÆRES. Qvid ſentiendum ſit, de ſententia Gomeſii Pereira, qvi docuit, ut videre eſt, apud Arriaga diſp. II. Phyſicor. Sect. 1. Non dari ullam materiam primam, ſed locò illius eſſe elementa, qvæ ſint æqvè ſimplicia ac materia prima vel forma ſubſtantialis. Eſt ſententia rejicienda. Tum qvia illa corpora, æqvè ſimplicia, ac materia, vel manẽt, in omni mutatione ſubſtantiali, ita ut

in il-

91 in illa alia resolvantur, vel non manent, si non manent, redeunt argumenta facta, si manent in re omninò idem dicis, sed immeritò hoc subjectum, appellas elementa. Tum qvia ut urget Arriaga, vel illa elementa sunt penetrata, vel non; si sunt penetrata, Ergo immeritò adstruis ad productionem ignis corrumpi lignum cum potuerunt hæc se penetrare, si non sunt penetrata. Ergo una pars v. g. papyri, est aqva alia ignis, qvod est contra sensum, qvomodo item qvarta pars ignis inclusa in pulvere pyrio, non accendit eundem, cur item animantia omnia sursum, non eunt cum componantur
92 duobus sursum tendentibus áère igne &c.

DIFFICULTAS II.

Materia: sua ne? an aliena existentia existit?

THomistæ negant, existētiam propriam Materiæ, sed dicunt illam existere existentiâ formæ, dant illi existentiam propriam Scotistæ, Nominales, Nostri. Potest hic qvæstio esse de voce si concesseris materiam habere actum entitativum proprium, hoc est perfectionem suam entitativâ, eamq; extra causas positam, negaveris autem
93 materiam habere existentiã propriã. Erit qvæstio de re si negaveris materiam habere actu proprium suum, esse extra causas, nomine autem existentiæ venit esse actuale rei, extra causas. Arriaga & Oviedo instituunt etiam qvæstionem, an posita distinctione reali inter essentiam & existentiam necesse nihilominus sit, materiam habere existentiã non formæ sed propriam qvamvis à se distinctam realiter, ad hanc etiam difficultatem in seqventibus respicietur. Nunc sit.

Punctum Difficultatis I.

Qvid tenendum.

DICENDUM EST. *Materiam habere propriam existentiam.* 94

PROBAT PRIMO Svarez ex communi principio qvod scilicet essentia non sit distincta realiter ab existentia, unde sic formatur argumentum. Habet materia propriam suam essentiam. Ergo & existentiam, hæc enim à parte rei indistinguuntur realiter. Qvi ipse medius terminus, sic aliter proponitur. Materia prout condistinguitur à formâ, & est nunc jam in rerum natura, vel habet esse suum proprium, extra causas, vel non habet, si non habet. Ergo contra suppositionem loqveris, si enim eam supponis nunc, in rerum natura, illam esse, qvomodo esse extra 95
causas, non habet. Loqvens etiam, contra demonstrationes, Aristotelis probantes materiam esse nunc defacto subjectum transmutationum; loqveris etiam, contra rationem, qvia aliàs nullum esset compositum ex materia, & forma, si nunc in rerum natura non est materia. Si autem materia habet proprium suum esse, extra causas. Ergo habet propriam existentiam, cum nomine existentiæ nihil veniat, nisi esse proprium extra causas. *Hoc argumentum* convincit, non nisi supposita in distinctione reali, inter essentiam & existentiam.

PROBAT SECUNDO Hurtado ex 96
principio recepto à Thomistis, qvod productio terminetur ad existentiam, qvo posito sic argumentatur. Eadem actione indivisibili, qvâ producitur essentia debet produci, & existentia, sed essentia materia & essentia formæ producuntur, per diversas actiones. Ergo etiam & existentia materiæ, itēq; existentia formæ, producuntur per diversas actiones: Prima propositio est certa apud Thomistas & probatur auctoritate Sancti Thomæ, qvi qvæst. 1. de Potentia art. 2. th. ait; *Omnis actio activæ potentiæ terminatur ad esse*, imò Joannes Theologus in Concil. Florentino, Sess. 18. Contra Græcos asserentes, Spi-

97. Spiritum Sanctum esse à Filio, sed ab illo, non accipere esse, inqvit, *fieri non potest, nec mente concipi, ut una res ab aliâ sit, nisi ab illâ accipiat esse.* Probat idem ratio, qvia actio terminata ad producendum essentiam, tendit ad eam producendam extra suas causas. Ergo tendit ad existentiam, cum existere nihil sit, nisi esse extra causas. Minor autem probatur, qvia essentia materiæ creatur, essentia formæ materialis, educitur è potentiâ materiæ.

Hæc ratio Hurtadi sic aliter proponitur. Supponamus hoc, qvod formæ quæ nunc producuntur sint ab æterno, materiam autem produci in tempore; vel
98 ad minimum supponamus, nũc produci de novo formam, & post productionem illius, produci materiam ejusdem speciei cum nostrate, hoc supposito, sic formatur argumentum; Si materia non habet propriam existētiam, non posset ostendi actio productiva essentiæ materiæ, ad qvid terminari possit, sed debet ostendi, aliàs si non possit ostendi, ad qvid actio productiva materiæ terminari possit, non erit possibilis actio productiva materiæ, siqvidem impossibilis est actio, cui passio non correspondeat, adeóq;, qvæ ad aliqvid, ad qvod terminetur non habeat: Seqvela principalis probatur. Si
99 materia non haberet propriam existentiam, actio productiva materiæ, non terminaretur ad essentiã formæ, hæc enim supponitur in ante productâ, & si actio productiva materiæ, non terminatur ad essentiam materiæ, non materia, sed aliqvid aliud produceretur, siqvidem non ejus essentia, sed aliûs produceretur, non etiam illa productio terminaretur ad essentiam materiæ præcisè, qvia præcisè accepta essentia materiæ, non plus importat, qvàm importarit ab æterno, secundùm qvod erat, in statu essentiæ, & tamen essentiæ rerum, dicuntur præcedere actionem divinam productivã, deinde si ad essentiam materiæ, præcisè terminaretur actio illa productiva, vel responderet illi actioni, esse extra 100
causas illius essentiæ, vel non responderet; si respondet, esse extra causas, in materia præcisè acceptâ: Ergo materia præcisè accepta, hoc est prout condistincta à qvo vis alio, qvod non est ipsa, existit, esse enim extra causas, & existere, idem sunt; si non respondet actioni, terminatæ præcisè, ad essentiam materiæ, esse illius extra causas: Ergo erit productio, cui nihil respondet producti, nomine enim producti hic venit esse extra causas, qvod esse extra causas, dicis tu, non respondere illi productioni.

Non etiam illa productio terminatur ad existentiam formæ, qvia hæc 101
præsupponitur præexistere, aliaq; jam actione productâ, non etiam illa productio terminatur ad existentiam materiæ, qvia hanc tu illi negas. *Idem sic insuper proponitur.* Materia prout condistincta ab existentiâ formæ, & ipsa forma, sic inqvam sumpta, est producta, est enim, & non est DEUS. Ergo est producta. Ergo etiam prout condistincta ab existentiâ formæ, & ipsâ formâ, existit, esse enim actu existens & esse productum hîc verbis differunt. *Totum hoc sic brevius concluditur.* Illud est existentia materiæ, qvod respondet actioni producenti materiam, ut Thomistæ docent, sed existentia formæ non est id, 102
qvod correspondet actioni producenti materiam, (ut supponitur, qvando dicitur possibile esse ut producatur, prius formâ.) Ergo existentia formæ, non est existentia materiæ.

RESPONDEBIS cum Thomistis: actionem productivã materiæ, Terminari ad unionem, ejusdẽ cum formâ, neq; enim possibile est per Thomistas, ut existat materia spoliata omni formâ.

CONTRA EST. Tum qvia falsum est, divinitùs, non posse existere materiam sine omni formâ. Tum qvia si actio productiva materiæ, terminatur ad unionẽ materiæ cum formâ: Ergo materia ipsa nõ producitur, siquidẽ, sicut

103 cum erat in solo esse possibili, non terminabatur ad illam actio productiva, ita nec nunc terminatur, & sicut qvando actio productiva materiæ, terminatur ad ejus unionem, non producitur tunc Angelus, qvia ad illum illa actio non terminatur, ita nec materia tunc producetur, cum ad illam illa actio per te, non sit terminanda. Tum qvia illa unio, vel est idem cum materia entitativè, vel non est idem; si est idem. Ergo sicut ad propriam existentiam unionis terminatur, illa productio, ita terminabitur ad propriam existentiam materiæ, si autem unio illa non est entitativè idem cum materiâ, produ-
104 ctio illius non erit productio materiæ, & tamen etiam materia tunc in casu suppositionis produceretur. Hæc argumenta sunt bona, sed procedunt non nisi ex suppositione indistinctionis realis, inter essentiam actualem, & existentiam, solvi enim possunt, dicendo, qvòd illi actioni, respondeat actus entitativus materiæ, condistinctus ab existentiâ.

PROBATUR III. Ex principio item communi, qvòd scilicet materia, sit causa Physica formæ materialis, qvô ex principio sic formatur argumentum. Nulla forma præsupponit, in subjecto, effectum formalem, qvem
105 tribuere nata est, & ita albedo non supponit parietem album, anteqvam illi communicet esse album, sed forma substantialis, præsupponit existentiam in materiâ. Ergo illi non tribuit existentiam. Minor probatur; qvia si materia est nihil, anteqvam educatur ex illa Materia, forma materialis. Ergo forma materialis ex nihilo educitur à Deoq; creatur. *Qvod ipsum sic proponitur.* In illo priori, anteqvam intelligatur educi forma materialis ex materia, falsum est, materiam esse nihil actu, qvomodo enim nihil, causaret physicè. Ergo vera erit hujus Contradictoria, materia pro illo priori, non est nihil actu. Ergo existit pro illo priori, hæc enim verbis discrepant.

RESPONDEBIS I. Materiam, ante 106
productionẽ formæ materialis, existere existentiâ ejus, qvæ præfuit formæ.

CONTRA. Tum qvia restat qvæstio, de ipsâ primâ formâ materiali. Tum qvia, si dum causat formam subseqvẽtem materialem materia, existit existentia formæ, qvæ præfuit. Ergo utriusq; tunc formæ existentia datur, & hujus, qvæ causatur, & hujus, vi cujus existit materia, ut possit causare formam subseqventem, existetq; tunc materia, duabus existentiis, qvod repugnat, sicut & repugnat, simul eam formari duabus formis. Tum qvia per Thomistas, datur resolutio usq; ad materiam primam, qvomodo ergo 107
causans formam materialem, qvæ existit dum causatur, existit præterita forma, & ejus existentia, cum præsupponatur periisse, in illâ resolutione illa forma. Qvod argumentum etiam infra attingetur.

RESPONDEBIS II. In instanti generationis, materiam existere existentiâ formæ, qvæ generatur.

CONTRA est. Tum qvia existentia, est causa, vel conditio necessaria tenens se à parte causæ ad hoc, ut causetur in instanti generationis forma subseqvens, aliàs aliqvid non existens, posset causare in actu secundo. Ergo Materia in instanti generationis, non po- 108
test existere existentiâ formæ subseqventis, aliàs existentia formæ subseqventis, causaret seipsam, & aliàs posset esse ante seipsam, qvia omnis conditio & causa, præexistit saltim naturâ effectui, immo etiam concessâ mutua prioritate in causis, nunquam tamen concedi potest aliqvid, præsupponi ante se. Tum qvia, ut urget Mastrius, non potest forma tribuere existentiam materiæ, qvam informat, informatio enim præsupponit subjectum existens. Tum qvia falsum est, dari mutuam causalitatem, de qvo supra.

RESPONDEBIS III cum Cõplutẽsibus. Causam efficientem, exigere existentiam

109 tiam antè effectum, sed non causam materialem, qvæ cum sit causa potentialis, non indiget actualitate existentiæ, sed contenta est, esse actu extra nihil.

CONTRA EST; Tum qvia non est major ratio unius, qvàm alius; Tum qvia nego materiam esse causam potentialem per exclusionem existentiæ. Tum qvia esse actu extra nihil, est existere. Ergo cum exigat causa etiam materialis esse actu extra nihil, hoc ipso indigebit existentiâ.

Hoc argumentum procedit non nisi ex suppositione indistinctionis inter essentiam actualem & existentiam.
110 Dici enim posset, qvòd ut causet materia sufficiat illi actus entitativus.

Sed videnda sunt insuper argumenta, qvæ probãt etiam suppositâ distinctione reali, inter essentiam actualem, & existentiam, debere nihilominùs habere materiam primam, propriam existentiam.

PRIMUM ARGUMENTUM est ex Arriaga; Conformius est, ut etiam materia habeat propriam existentiam, sicut & alia entia.

RESPONDERI posset, qvòd alia entia, non sunt qvid essentialiter potentia, ideo exigunt propriam existentiam, non verò materia, qvæ est essen-
111 tialiter potentia.

SECUNDUM ARGUMENTUM est; Forma materialis dependet à priori, à materia. Ergo materia non habet existentiam à formâ.

RESPOND: potest. Negando consequentiam, sufficiet enim ut forma dependeat à materiâ tanqvam ab habente actum entitativum.

TERTIUM ARGUMENTUM cujusdam est; Suppositâ distinctione reali essentiæ ab existentiâ, ex vi unionis formæ ad materiam, non est necesse, uniri materiæ existentiam formæ, qvia ista sunt distincta realiter, Si autem unum realiter distinctũ uniatur, non est necesse aliud distinctum realiter uniri. Ergo suppositâ distinctione reali essen- 112
tiæ ab existentiâ, necesse est, materiam habere propriam existentiam. Consequentia probatur, qvia materia ex vi unitæ debet habere existentiam, cum ergo possit non habere existentiam formæ, ut ostendit antecedens, debet habere existentiam propriam.

RESPOND. Qvòd, sicut per concomitantiam posito sub speciebus vini sangvine, est necesse poni corpus, ita connaturaliter, cui unitur forma, connaturaliter debet uniri etiam ejus existentia, & si daretur unio accidentalis, alligans unum corpus alteri, hoc ipso connaturaliter alligarentur etiam formæ illorum corporum, ita & in 113
præsenti, idq; ideo, qvia, si illa existentia est unita formæ, unitâ formâ, ex consequenti uniri debet & ejus existẽtia. Licet ergo unio supponat existentiam, id verum est, si secundum cursum naturæ fiat unio, aliàs sufficeret alterum membrum, qvod est essentialiter potentia, habere non nisi actum entitativum.

QVARTUM ARGUMENTUM ejusdem est; Suppositâ prædictâ distinctione, si non haberet materia propriam existentiam, eadem forma, qvæ est existentia, esset causa vera & realis, eaq; totalis, influẽs in duos effectus formales totales, nempè in materiam & for- 114
mã, qvod fieri non potest naturaliter.

RESPOND: Qværendo cur albedo dulci & odorato tribuat effectum suum formalem, & si ad hæc sufficit penetratio eorundem, cur cum materia & forma natæ sint se penetrare, utriq; non poterit uniri eadem existentia? Deinde cum effectus formalis, sit ipsâ forma, unita subjecto capaci, cum hic, eadem sit forma idem erit effectus formalis, inadæqvatè, licet subjecta illius sint diversa.

QVINTUM ARGUMENTUM est; Seqveretur aliàs, pro varietate formarum, variari materiam, eamq; ab agente naturali produci.

115 RESPOND: Non variandam materiam qvia idem semper actus entitativus, ejusdem manet, qvi qvia ab agente naturali non producitur, fit ut nec materia ab eodem producatur.

Punctum Difficultatis II.

Respondetur Objectionibus.

OBJICITUR I. Auctoritas Aristotelis, qvi negat materiam esse in actu, appellat illam potentiam, dicit non esse hoc aliqvid, dicit nihil esse actu.

RESPONDETUR. Explicando Ari-
116 stotelē, qvod dicat materiam non esse actum informantem, vel solùm non esse totum compositum qvod propriè est *Hoc aliqvid.*

INSTABIS PRIMO. 8. Metaph. t. 15. & 16. Materia appellatur non solum potentia sed per se potentia id est essentialiter potentia. Unde etiam 1. Physicorum t. 79. dicit Materiam non cognosci nisi per analogiam ad formas. Et 1 de gener. t. 23. inqvit qvod si subjectum generationis esset in actu generatio foret alteratio. Et 1. Phys. t. 69. ait materiam se habere in toto genere rerum naturalium sicut lignum in toto genere artificialium. Deinde qvia Ari-
117 stot: inferrentibus antiqvis si materia esset ens in potentia, esset nihil, non negavit Aristot: sequelam, ex eo, qvia materia est Ens in potentia tantum subjectiva, non objectiva seu Metaphysica, sed ex eo, qvia nunqvam est corruptio sine generatione, & ideo nunqvam materia manet ita in potentia, qvod non sit ens actu per aliud.

RESPONDETUR. Materiam esse per se potentiam physicam, sed cum hoc stare potest, ut habeat esse extra causas adeoq; existentiam. Consequenter ne sit potentia in ordine existendi. Materia non cognoscitur nisi per analogiam ad formam, qvia qvod detur probavit id Aristoteles ex transmutatione substantiali, qvæ habetur ratione 118
formarum, cognoscibilitasq; per analogiam non aufert esse rei, nam etiam Angelos per analogiam ad animam cognoscimus, & invisibilia ex visibilibus, neq; tamen per hoc aufertur illis esse. Rursus etiam concessa paritate qvod materia se habeat, sicut lignum in artificialibus adhuc pro nobis est instantia, qvia sicut antecedenter ad formas artificiales, existit lignum, & non habet existentiam ab illis, ita nec materia habebit à formis substantialibus. Qvod attinet ad argumentum antiqvorum, illorum mens erat negare potentialitatem physicam, sed arguit
illos Aristoteles qvomodo non est po- 119
tentia Physica materia, cum dentur generationes, sed indè nihil sequitur contra nos. Deinde qvod nostra responsione non utatur Aristoteles, id proficiscebatur ex eo qvia stabat in principio assumpto, probando qvod detur materia, ex eo, qvia dantur transmutationes substantiales, consequenter etiam nūc, ad idem recurrit, licitumq; est idem, nunc ex hoc, nunc ex illo fundamento negare.

INSTABIS SECUNDO. Ens extra causas 9. Metaph. t. 1. dividit Aristoteles in potentiam & actum. Ergo ex hoc præcisè qvod aliqvid sit pura potentia realis, etiamsi omnem prorsus actum ex- 120
cludat, poterit rationem entis realis habere.

RESPONDETUR. Dividi illic Ens extra causas in potentiam & actum physicum, sed nego qvod potentia Physica non possit esse actus Metaphysicus.

INSTABIS TERTIO. Immeritò poni divisionem in actum Metaphysicum & in actum Physicum ita ut hæc posterior negetur materiæ, concedatur prior, neq; ejus meminit Aristoteles. Addit Zabarella apud Mastrium, (apud qvem hæ instantiæ) non posse explicari qvid sit actus iste entitativus Materiæ.

RESPON-

121 RESPONDETUR ex Mastrio hujus divisionis haberi fundamentū in Aristot. 9. Metaph. t. 11. *Est autem*, inqvit, *actus existere rem, non ita sicut dicimus potentia.* Unde per nos hic actus Metaphysicus competit Materiæ qvamvis illa sit potentia Physica. Ex qvo loco ipso explicatur qvid sit actus entitativus Materiæ nempè esse extra causas, seu existētia. Ad illud qvod dicit Zabarella, si materia substantia foret, fore illam materiam materiæ dici potest immerito imaginari arguentem distinctionem realem illius substantiæ ab ipsamet materia, si non est distinctio realis, qvomodo illa substantia, erit Mate-
122 ria Materiæ, sicut dicitur materia ligni, qvæ distingvitur realiter à forma ligni. Qvod si nomine materiæ intelligas subjectum Metaphysicum, seu genus actuabile per rationem, à differentia Metaphysica, sic substantia erit Materia, ut pote genus & commune, tam materiæ qvam formæ, formaq; ejus, erit materiæ prædicatum differentiale vi cujus determinabitur ratione nostra illa substantia, ut sit Materia, & vi hujus erit illa substantia Materia Metaphysica, materiæ sumptæ pro prædicato differentiæ, Metaphysicè constituentis materiam, sed non materia physica materiæ physicè sumptæ, hæc
123 enim implicat, nam implicat subjectum primum, subjecti primi.

OBJICITUR II. Auctoritas S. Thomæ, prima parte q. 66. ar. 1. & 3. parte a. 17. ar. 2. & alibi sæpè docet S. Thomas, materiam seipsa non existere in rerum natura.

RESPOND: S. Doctor id solùm vult, qvòd materia naturaliter non existat sine omni forma, vel qvòd de se non sit qvid completum, interdum etiam ly existentia sumit pro subsistentia, ut eum negat humanitatem Christi habere propriam existentiam. S. Thom. nobiscum sensisse, videbis 1. par. qvæst. 44. a. 2. & qvæst. 14. ar. 12. ad 3.

OBJICITUR III. Potest aliqvid exi- 124
stere existentiâ alienâ. Ergo & materia, poterit existere existentia formæ Antecedens probatur. Tum qvia id non implicat contradictionem. Tum qvia de facto humanitas Christi, existit existentia verbi.

RESPOND: Negando Anteced: implicantia supra ostensa, breviterq; inter alia, in hoc stat. Qvia implicat aliqvid esse extra causas, per esse alienum, adeoqve & existere existentiâ alienâ. Humanitas etiam Christi non existit existentia verbi, qvia si non haberet humanitas Christi, propriam existentiam, productio illius non haberet ullum terminum, debuisset q; assumere verbum humanitatem habentem so- 125
lum esse objectivum, & potentiale in causis, solùm. Ergo per existentiam intelligitur subsistentia, qvòd scilicet, non sua sed verbi subsistentia, humanitas Christi per se existat & subsistat.

INSTABIS I. Si Humanitas Christi propriam existentiam haberet, seqvētur Beatissimam, non posse dici Matrem Dei, tota enim illius causalitas & efficientia matri debita, terminata fuisset ad existentiam creatam.

RESPOND: Salvandam adhuc maternitatem, qvia causalitas & efficientia matri debita, terminata fuisset ad existentiam creatam non qvomodocunq;, sed ad existentiam terminatam 126
Verbi persona. Et certè Beatissima dicitur Mater DEI, dicitur genuisse, & concepisse DEUM, non qvod ad unionem hypostaticam verbi cum natura humana concurrerit, id enim negant Theologi, sed qvia, concurrit ad uniendum corpus & animam, concurrit item ad efformationem humanitatis, cui actioni conjuncta fuit actio Spiritūs Sancti unitiva humanitatis verbo, qvo factum est, ut tota conceptio, qvæ utramq; illam actionem includit, terminata sit, non solùm ad humanitatem, sed ad DEUM hominem, propter communicationem idiomatum.

127 INSTABIS II. Si humanitas Christi haberet propriam existentiam, Christus non esset unus simpliciter, & unum ens.

RESPONDETUR. Erit Christus adhuc unum ens, qvia suppositâ perfectibilitate in natura, in esse suppositabilis & personabilis, perficitur à persona, idq; substantialiter.

INSTABIS III. Docent Patres, qvòd humanitas Christi, in verbo existat.

RESPONDETUR. Accidentia in subjecto existũt, forma itẽ materialis, neq; tamen licet inde inferre, qvòd non habeant propriam existẽtiam, sic nec ex prædicta locutione, rectè colligetur
128 negatio existentiæ in humanitate. Existit ergo in verbo, qvia existit cum habitudine & dependentiâ à verbo, tanqvam à supposito, à qvo sustentatur & terminatur, qvod sufficit, ut aliqvid dicatur existere in alio. Qvamvis autem prius naturâ existat humanitas, qvàm uniatur verbo, tamen prius naturâ, ad unionem non potuit qvicqvã operari qvia natura existens, non est capax operari aliqvid, donec per subsistentiam aliqvam terminata sit, actiones enim sunt suppositorum.

OBJICITUR QVARTO. Ex Complut: Si materia etiam haberet propriam existentiam, darentur in compo-
129 sito duæ partiales existentiæ, una debita materiæ & altera debita formæ, hoc non potest dici, qvia illa existentia, in materia non posset esse ultimus terminus, & ultima actualitas ejusdem, deberet autem esse, est enim hoc, prædicatum necessarium in existentiâ.

RESPONDETUR. Qvod existentia in materia, esset ultima actualitas in ratione existendi extra causas, sed non esset ultima in ratione formativæ.

INSTABIS PRIMO. Ex iisdem. Existentia, est terminus naturæ. Ergo neqvit esse physicè composita.

RESPONDETUR. Negãdo Consequentiam. Sicut enim, potest esse aliqvid compositum ex duobus, extra causas positis, ita & esse compositum, ex dua- 130
bus existentiis, modò illæ sint entium ad se ordinatorum.

INSTABIS SECUNDO. Ex iisdem. Qvando adhuc causalitates exercentur, & ad ultimum sui exercitium non devenerunt, nunqvam effectus intelligitur existens, est enim adhuc in fieri, at qvousq; causæ non attingunt totum, adhuc causalitates exercentur &c. Ergo nec intelligetur effectus existens.

RESPONDETUR. Qvando exercentur causalitates terminatæ, ad ponendum aliqvid, extra causas, actione productiva, non censetur effectus esse existens, 131
sed si exerceantur causalitates, ad aliqvid constituendum in ratione actu informati, vel actu informantis, intelligi potest existere effectus. Hoc autem in præsenti contingit, qvia cum exercetur causalitas ad uniri, præsupponitur jam actio productiva materiæ. Dici etiam potest, qvòd, qvando causalitates exercentur, nondum intelligatur res habere existentiam totius & completi, licet possit intelligi, habere existentiam partis, & cõpositivi. Qvanqvam videtur hoc argumentum multùm probare, nempè qvòd etiam anima rationalis in priori naturæ, qvàm uniatur corpori, non habeat existentiam, adhuc enim in illo priori exerce- 132
tur, circa illam causalitas unitiva.

INSTABIS TERTIO. Ex iisdem. Si materia prima haberet propriam existentiam, tunc existentia contraheretur per potentialitatem, ad rationem existentiæ, qvæ competat materiæ, existentia enim materiæ debet esse existentia potentialis, sed per potentialitatem existentia contrahi non potest, qvia si existentia contraheretur per potentialitatem, id qvod est nobilius, contraheretur per ignobilius, ratioq; inferior, seu contrahens, esset ignobilior superiori, contra qvàm vult Aristot. 8. Metaph. textu 10.

RESPONDETUR. Existentiam non con-

133 contrahi per potentialitatem existendi extra causas, hoc enim implicat, contrahi tamen per potentialitatem, hoc est posse informari ab actu sive formâ, qvæ potentialitas, nego qvòd sit ignobilior existentiâ, nam hæc potentialitas substantialis, attollit illam, supra existentiam accidentium. Concedo qvidem, qvòd Materia sicut spectat ad qvoddam genus, qvod est substantia, ita spectare ad aliqvam speciem determinatã Metaphysicam, nam ipsa ratio Materialitatis in Materiâ, est ratio ejus differentialis, restringens rationem substantiæ, adeoq; collocans Materiam, in determinatâ specie Me-
134 taphysicâ, licet non collocet in determinatâ specie physicâ, qvia hæc habetur à formâ physicâ. Qvando autem dicitur, illam existentiam Materiæ, fore potentialem, respectu formæ, si habeat hunc sensum, qvòd actuetur in ratione existentis, existentia formæ, falsa est propositio: si habeat hunc sensum, qvòd sit existẽtia potentialis, hoc est existentia potentiæ, ad actum physicum, vera est propositio, eò qvòd existentia sit qvidem ultima actualitas rei Metaphysica, non tamen physica, adeoq; relinqvens locum actuationi physicæ, à Formâ.

OBJICITUR. V. Si materia habe-
135 ret propriam existentiam, & forma propriam, non posset ex illis unum fieri per se, qvia duo actus non possunt coalescere in unum ens per se.

RESPONDETUR. Qvòd duo actus, hoc est duo extra causas posita, non possint coalescere in unum, si alterum sit potentia, & alterum actus, ad se invicem ordinata, licet non possint coalescere in unum, duo actus, hoc est duo completa, vel incompleta qvidẽ, sed ad se non ordinata.

INSTABIS PRIMO. Ergo existentia materiæ, recipit in se, sicut formam, ita & existentiam illius. Ergo ulterius denominat existentia formæ materiam, existentem suâ existentiâ.

RESPONDETUR. Concessâ primâ illatione, negari secundam, qvia non omnes denominationes, qvas à suis prædicatis sortitur forma, potest illas tribuere materiæ, & ita materia non dicitur ens, entitate formæ, porrò ea prædicata tribuuntur materiæ à formâ, qvarum est capax, qvæ item non censetur vi sua præhabere, & in qvibus ordinatur ad aliud, jam autem præhabet in se existentiam materia, nec in hoc genere manet complebilis. 136

INSTABIS SECUNDO. Ergo nullum erit discrimen, inter Materiam, & Formam, utrumq; enim existit.

RESPONDETUR. In ratione existentis nullum fore discrimen, fore tamen 137
in hoc, qvia Materia est subjectum & potentia, non est autem forma subjectum, &c.

INSTABIS TERTIO. Potentiale non est aliqvid actu illius generis, cujus est potentiale, nec formaliter, nec reductive, ut patet de superficie receptivâ coloris, qvæ non est aliqvid actu in prædicamento qvalitatis. Ergo cum Materia sit receptiva substantiæ, non erit aliqvid generis substantiæ.

RESPONDETUR. Potentiale, in eo, in qvo est potentiale, non esse aliqvid actu illius generis, cujus est potentiale, 138
potest tamen potentiale in eo, in qvo non est potentiale, esse aliqvid illius, qvod recipit. Et ita superficies, est qvid potentiale, ad recipiendam lucem, nec est antecedenter lucida, licet tantùm illa lux sit accidens, nihilominus superficies, jam est antecedenter accidens, ita materia est potentia ad recipiendã animam substantialem, nihilq; antecedenter habet animati, cum hoc tamen stat, ut habeat rationem substantiæ, qvia in ordine ad hoc, non est qvid potentiale.

OBJICITUR SEXTO. Materia dependet à formâ in existere. Ergo non habet existentiam propriam.

RESPONDETUR. Argumentum inprimis multùm probat, qvia acciden-

139 dentia, dependent etiam à Subjecto in existere, immo & forma materialis, & tamen conceditur illis propria existentia. Ergo ex præciso dependere, non arguitur rectè negatio existentiæ, imò ex dependentiâ, qvæ non sit objectiva tantùm, arguitur existentia, prius est enim, existere qvàm dependere. Porrò materia dependet à formâ, in existere, hoc sensu, qvia non potest naturaliter existere sine formâ, sed non dependet à formâ in existere simpliciter. Qvia non depẽdet in esse extra causas, habet enim materia suum proprium esse extra causas.

OBJICITUR SEPTIMO. Materia nul-
140 lam habet propriam operationem. Ergo nec existentiam, esse enim, est propter operari.

RESPONDETUR esse efficientis, est propter operari rigorosè, esse autem aliud, sufficit ut sit propter operari latiori modo, seu propter qvasi operari: Convenit autem enti potentiali qvasi operari hoc est causare, dando se in partem compositi, emanando suas proprietates v. g. qvantitatem &c. Unde etiam dici posset, qvod esse completum sit propter operari rigorosum, non autem esse incompletum.

Punctum Difficultatis III.

141

Argumenta Recentiorum.

OBJICIT PRIMO Maurus Qv. 7. Phys. Si materia prima esset actus, vel haberet proprium actum, non generaretur de novo substantia, cum tamen corpora multa, non tantum mutentur secundùm accidentia, sed etiam secundum substantiam. Seqvela probatur. Omnis forma esset accidens, Materia vero prima, esset tota substantia corporum. Qvod ipsum probatur. Accidens est Entis Ens, seu Ens secundarium, constitutum per esse non primum. Sed omnis forma, e. g. Leonis, esset entis Ens, & ens secundarium constitutum per esse non primum, sed 142
supponens esse actuale materiæ. Ergo omnis forma esset accidens.

RESPONDETUR. Hoc argumentum si qvid probat, probat etiam materiam ipsam, in omni generatione produci, certè enim vel producitur ante formam materia, vel non producitur; si non producitur: Ergo forma esset Entis Ens; si producitur, habetur intentum; nempe materiam, in omni generatione produci, & tamen hoc dici non potest, cum omnes sentiant, materiam primam non nisi creari. Qvando autem recurrit ad hoc Maurus: ideo materiã non generari, tunc
143 nec produci, qvia tunc aliqvid accipiendo existentiam producitur, qvando non supponitur prius per aliam existentiam existere, qvando inqvam ad hoc recurrit, qvidqvid sit de veritate doctrinæ, redit tamen argumentum; si enim non supponitur produci tunc materia, tanqvam existens, jam aliûs formæ existentiâ: Ergo adveniens alia forma substantialis, erit entis ens, ad eoq; accidens. Rursus argumentum probat, etiam contra intentum Thomistarum, qvi non negant materiam primam esse ens, licet affirment, qvòd non habeat propriam existentiã, si enim haberet propriam entitatem
144 jam accedens forma, esset entis ens, adeoq; nulla substantialis. Probat item argumentum, qvod materia sit accidens, qvia forma præsupponeretur jam esse ens, essetq; ens secundarium materia, constitutum per non esse primum Ens, hoc enim esse primum ens, competeret formæ, conseqventer respectu formæ esset materia accidens. Directè ad argumentum dici potest, qvòd esse Entis ens, tanqvam merè subjecti informationis, vel sustentationis, non sit esse accidens, licet sit accidens esse entis ens, ut loqvitur Maurus, per modum adjacentis. Negatur item, qvòd definitio accidentis, sit esse ens secundarium, hoc est præsupponens sub-

145 subjectum sui receptivum. Negatur item, qvòd esse constitutum, per esse non primum, hoc est per negationem subjecti primi, rectè accidens definiatur. Addo cum per principia arguentis accipiat existentiam in composito, materia à formâ, deberet in composito ipsa forma transire in rationem accidentis, est enim forma Materiæ adeoq; Ens entis.

INSTAT PRIMO. Substantia est ens per se stans, & non adjacens alteri, est item substantia Ens fundamentale ac subsistens, sola autem materia esset talis.

RESPONDETUR. Negando, qvòd
146 forma v. g. Leonis non sit futura ens per se stans, qvamvis supponat materiam tanqvam subjectum sustentativum existens, & licet adjaceat alteri, impropriè, tanqvam subjecto sustentationis, vel informationis, potest tamen esse substantia, qvia non adjacet propriè, & tanqvam subjecto inhæsionis.

INSTAT SECUNDO. Si materia habet propriam existentiam, materia esset tota substantia, corporum, materia non generaretur. Ergo nihil substautiæ generaretur. Seqvela Probatur. Qvia soli materiæ conveniret definitio substantiæ, nam sola mate-
147 ria constitueretur, per esse primum, per se, fundamentale, substans, ac non receptum in alio.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probat simul, solam formam esse substantiam, & non materiam, qvia sola esset ens primum, qvia nullum aliud supponens, per se, qvia non indigens materiâ, ut illi det existentiam, fundamentale, qvia nonnisi suppositа illius existentia, existeret materia, nullumq; aliud supponeret. Directè autem dicitur, solam materiam esse constitutum per esse primum, primitate præsuppositionis, tanqvam subjecti & potentiæ, sed non solam esse ens primum, primitate qvacunque. Hinc 148
nego rectè definiri substantiam, per rationem primi, utcunq; aut per rationem non recepti utcunq;, sed sufficit ut non sit recepta in alio, tanqvam in subjecto inhæsionis, licet recipiatur in alio tanqvam in subjecto informationis, sustentationis, &c. multoq; minus substantia est ens primum constitutum per primum esse, si enim est primum ens, superfluit dicere, qvòd sit constitutum per primum esse.

INSTAT TERTIO. Posito, qvòd materia habeat propriam existentiam, debet negari, aut definitio substantiæ, aut qvòd aliqvid de novo ge- 149
neretur, &c. Unde Antiqvi, ut videre est 1. Part. Qvæ. 76. A. 1. cum posuissent materiam esse Ens actu, negabant, fieri de novo generationes aut corruptiones substantiales. è converso Scotus, & seqvaces, admittentes, cum Aristotele, novas generationes fieri, & corruptiones, negarunt definitiones substantiæ, & accidentis. Aristoteles autem ut utrumq; salvaret, posuit materiam esse ens non actu, sed potentia.

RESPONDETUR. Negando Seqvelam ex positione antiqvorum seqvebatur non fieri nisi alterationes, qvia ponebant materiam, non tantùm esse ens, 150
in actu Metaphysico, seu existentiali, sed etiam in actu Physico, qvia dicebant, actu haberi omnes formas in materia, adeoq; nullam de novo introduci posse, sed si posuissent nobiscum, materiam esse ens, in actu nonnisi Metaphysico, nego qvòd seqveretur ex hac positione, nullas dari de novo generationes substãtiales. Scotus & ejus in hoc seqvaces, negarunt definitiones substãtiæ, sed illegitimas, qvalis est illa: Substantia est ens primum, constitutum per primum esse. nam ut dictũ superfluos habet terminos, & qværere restat, qvid sit ista primitas,

51 qvæ conveniat & Materiæ & Formæ, cum tamen forma ſupponat materiam. Multoq; minùs, bona erit definitio accidentis, cum procedat per aliqvid negativum, & aliunde non notificatur iſtud eſſe primum. Poſito qvòd ſubſtantia ſit ens per ſe ſtans, & non adjacens alteri, qværere reſtabit, cur forma ſubſtantialis, non ſit adjacens, ſint adjacentia accidentia? qvid iſta adjacentia? Si enim adjacere, eſt accidere. Ergo definis accidens per accidens, qvod, eſt qvidem vocis notificatio, ſed non definitio. Qværere item reſtat, cur forma Leonis, qvæ
52 non poteſt exiſtere ſine materiâ omni, ſed in illâ recipitur, cur inqvam non ſit ens fundatum in materiâ? Cur non ſit ens receptum in alio eſſe, hoc eſt in Materiâ? adeoq; per te jam non ſubſtantia.

OBJICIT SECUNDO idem. Qvia contraria ſententia nunqvam ſatis explicat, qvid ſit ſubſtantia? qvid accidens?

RESPONDETUR. Qvid ſit ſubſtantia, qvid accidens, dictum alibi, ubi de Prædicamentis. Retinentur termini, qvos ſibi objicit Maurus. Qvòd ſcilicet ſubſtantia, ſit primum intentum Naturæ.

INSTAT PRIMO. Qvis fuit conſi-
53 liarius Naturæ, ut poſſit in ejus intentione diſcernere, qvid illa primo intendat.

RESPONDETUR. Non eſt neceſſe eſſe conſiliarium Naturæ, ſufficit eſſe ſpeculantem naturæ facta, & objecti conditionem, ex qvâ erui poteſt, qvid primò intenderit Natura. Sicut nemo conſiliarius DEI fuit, in decreto incarnationis, vel in condendo mundo, & tamen infertur ex proportione ad manifeſtè primò intenta, qvid primò intenderit DEUS, ita & in præſenti.

INSTAT SECUNDO. Hoc ipſum qværitur, qvid ſit illud ens, qvod na- 54
tura primo intendit, & qvam habeat intrinſecam qvidditatem, & differentiam ab accidente, propter qvam primò intenditur à Naturâ?

RESPONDETUR. Hoc ſufficienter notificari per explicationem, qvid Natura, qvid primum, qvid intentum, & per proportionem ad manifeſtè intenta. Et ita manifeſtè intentum, eſt finis, qvi dum appetitur, cætera ob illum appetuntur: ita Natura intendit Leonis formam, cui qvia talis organiſatio, tales proprietates, tales actus debentur, omnia hæc ſunt accidentia.

INSTAT TERTIO. Non omnes ſub- 55
ſtantiæ ſunt primum intentum Naturæ, ſed ſolæ rationales.

RESPONDETUR. Aliud eſt primò intentum dignitate, & aliud primò intentum ordine appetendi: dignitate primò intentum, ſunt formæ ſubſtantiales, ſed non ſolæ illæ, ordine primò appetuntur, cum comparatè ad actus, ad proprietates, ad combinationes, ad organiſationes, priùs intendatur forma Leonis, qvàm hæc numerata. Nec erit hoc definire ſubſtantiam, recedendo à notione nominis ſubſtantiæ, ſi enim eſt primò intentum, eſt prima: ſi recipiantur in illa accidentia, per prius debet intendi, qvàm accidentia. Hoc autem qvod eſt, eſſe 56
primò intentum dignitate, competit non ſoli animæ rationali, ſed & aliis Formis Subſtantialibus.

OBJICIT TERTIO idem. Qvod eſt actuabile actibus alicujus generis, non includit in ſe antecedenter actum illius generis, ſed ad ſummum generis prioris, & ita qvod eſt figurabile omnibus figuris, non includit in ſe ullam figuram actualem. Sed materia prima eſt ſubjectum actuabile in genere ſubſtantiæ. Ergo antecedenter ad formam, non includit in ſe ullum actum.

RESPON-

57 RESPONDETUR. Materiam primam, eſſe ens actuabile, actualitate phyſica, in genere ſubſtãtiæ, non enim ullam habet de ſe formam Phyſicam, ſed non eſſe actuabile, actualitate Metaphyſica, hoc ipſo enim, qvod materia ſit extra cauſas, non eſt nihil, adeoq; habens propriam exiſtentiam.

INSTAT PRIMO. Sicut datur figurabile, qvod antecedenter ad figuram, non eſt actu figuratum, ita dabitur & ſubſtantiale & actuabile, qvod antecedenter ad actum ſubſtantialem, non eſt ſubſtantia, neque ens actu ſed pura potentia.

RESPONDETUR. Ante actu figu-
58 ratum, ponit ipſa objectio actu figurabile. Ergo debet dari ante actu formatum, actu formabile, hoc autem eſt verbis differens in præſenti, ab exiſtente materia. Diſparitas etiam eſt, qvia ly figurabile, antecedenter ad figuram, eſſet actu figuratum, non poſſet oſtendi, qvid in linea figuræ acqvirat figurabile, jam autem poſito, qvòd materia habeat actum Metaphyſicum ſubſtantialem exiſtentiæ, poteſt oſtendi qvid acqvirat materia, nempè actũ ſubſtantialem Phyſicum formæ v. g. Leonis.

INSTAT SECUNDO. Non minùs proprie fit ſubſtantia, & ens, qvàm
59 figuratum, ſed figuratum fit ex ſubjecto figurabili, qvod ante figuram non eſt actu figuratum. Ergo ſubſtantia fit ex ſubſtantiabili, qvod ante formam non eſt actu alia ſubſtantia, ſed ſolum potentia.

RESPONDETUR ex dictis, qvod figuratum fiat ex ſubjecto figurabili, qvod ante figuram non eſt actu figuratũ, ita ut nec ſupponatur figurabile eſſe in ſe extra cauſas, Nego, ita ut ſupponatur, Concedo idemq; erit dicendum de Materia. Reliqva petantur ex dictis ad Inſtantiam primam immediatè.

INSTAT TERTIO. Sicut ad alios 60
actus præreqviritur potentia, v. g. ad actum coloris, præreqviritur colorabile, ſic ad primum actum, qvi eſt eſſe ſubſtantiale, præreqviritur ens potentiâ, qvod eſt ſubſtantiabile. Sed potentia præreqviſita ad primum actum, non poteſt antecedenter ad illum habere ullum actum, alioqvi haberet actum ante primum actum. Ergo materia prima, qvæ eſt prima potentia, primumque ſubjectum receptivum primi actus antecedenter ad formam, non eſt actus nec habet actum.

RESPONDETUR. Potentia reſpe- 61
ctu primi actûs, reſpectu cujus eſt potentia, non poteſt habere ullum actũ, alioqvi ille actus, hoc ipſo non eſſet primus, cæterùm potentia reſpectu diverſi actus primi, poteſt etiam diverſum habere actum, jam autem materia à parte rei poſita, eſt potentia reſpectu formarum, ſed non eſt potentia diverſo reſpectu, nempè non eſt in potentia ad eſſe extra cauſas, adeoq; nec eſt in potentia ad exiſtendum. Plenior hujus difficultatis ſolutio petetur ubi actum de ſubſtantia in Logicis.

DIFFICULTAS III.

162

Qvomodo Materia dependeat à Formâ in exiſtendo.

Noſtri ordinariè aſſerũt, non poſſe naturaliter exiſtere materiam, ſine omni forma, poſſe ſupernaturaliter. Thomiſtæ autem cenſent, nec divinitùs id fieri poſſe.

Punctum Difficultatis I.

Promittuntur qvædam.

PRÆMITTO I. *Aliam eſſe dependentiam à Priori, aliam à Poſteriori;* Dependentia à priori, eſt, dependentia ab

ab alio; tanqvàm à causa, dependentia autem à posteriori, est dependentia, seu potiùs connexio cum alio, vel tanqvam cum effectu, vel tanqvam cum passione, prioritate &c. Utraque hæc dependentia, alia est essentialis, qvæ scilicet est connexio, neà Deo qvidem supplebilis, & talis est connexio materialis compositi cum materia, & forma, fundamenti relati cum termino: alia autem dependentia, est pro Ordine naturæ seu naturalis, qvam Deus supplere potest, qvalis est dependentia accidentis à subjecto. 162

Addit Oviedo. Dependentiam comitantem, qvam habet entitas cum aliâ, qvæ rationem causæ aut effectûs respectu illius non habet, est tamen talis, ut sine eâ subsistere non possit illa altera entitas, qvalem dependentiam per illum, habet unio ab extremis. Cæterum, nulla causa, habet cõnexionem necessariam, cum actuali effectu; & ita ignis non habet necessariam connexionem cum actuali urere, potestq; activitas agentis calidi, impediri per resistentiam frigidi. 163

PRÆMITTO II. *Ordinariè non agnosci dependentiam materiæ à formâ à priori.*

Ratio, qvia dependentia à priori, & tanqvam à causâ, est dependentia ab alio vel tanqvam ab efficienti, jam autem nulla forma efficit materiam, qvia nulla creat; vel est dependentia tanqvam à materiâ, & sic materia non pendet à formâ, hoc ipso enim jam non esset subjectum primum, si Materia dependeret à Formâ, tanqvam à suâ Materiâ, vel certè dependentia à priori, est dependentia ab alio tanqvam forma, sed hæc dependentia tunc est à priori, qvando hoc, qvod causat forma, constituit illud, neq; enim causat formaliter à priori, aliter qvàm constituendo, materiam autem, non constituit Forma, dependentia etiam à priori, causationem exigit, qvomodo autem causabit forma materiam, & sicut non sunt dignificanda entia sine necessitate; ita nec dignificandæ dependentiæ, cumq; dependentia à posteriori sit ignobilior, sufficit ponere eam in materiâ respectu formæ, cum altioris dependentiæ ponendæ, nullum sit fundamentum. Neq; valet si dicas, formam esse conditionem reqvisitam, ad esse materiæ, potiùs enim materia dispositа, est respectu producentis formam, conditio reqvisita, priusq; debet esse materia qvàm producatur forma, qvam tu dicis conditionem, ad esse materiæ reqvisitam. Ergo neque tanqvam â conditione pendet materia à formâ, conditionesq; ex parte causæ reqvisitæ, non reducuntur ad causam formalem, sed ad efficientẽ. 164 165 166

PRÆMITTO III. *Ordinariè non agnosci dependentiam, à posteriori in formâ essentiali*, & in supplebilem à Deo, de qvo inferiùs, agnosci tamen dependentiam naturalem.

PRÆMITTO IV. *Displicere Oviedo. Si dicatur materiam dependere à formâ à posteriori*, rationem dat, Omnis causa, est prior suo effectu. Ergo anteqvam sit effectus, supponitur entitas causæ. Ergo supponitur qvidqvid necessarium est, ut existat. Ergo qvocunq; alio existente, erit causa. Ergo causa potest non dependere ab existentiâ effectûs. *Urget* ulteriùs, illud qvod est posterius, nullum influxum physicum aut moralem, potest præstare in illud, qvod est prius, si enim est prius. Ergo supponitur habere omnes causas, sui productivas. Ergo ab isto posteriori, non potest dependere effectus. *Sed hæc ratio non convincit*, qvia licet, anteqvam sit effectus, supponatur omne illud qvod à priori est necessarium, & per modum causæ, ut existat causa, potest tamen non supponi antecedẽter, omne qvodcũq; reqvisitum; hinc qvocunq; alio existente, vel non existente erit causa qvantùm ad ea, qvæ à priori reqvirit, licet non possit esse, si desint ea, qvæ à posteriori reqvirit, hocq; dicere debent omnes, qvi tenent, impossibili uno 167

uno effectu reddito, reddi Deum impossibilem, ubi non redderetur Deus impossibilis à priori, sed à posteriori, & ex conseqventi, cum q; illud posterius, influxum non exhibeat; fit ut ab illo posteriori, non dependeat effectus, tanqvam ab aliqvo priori, dependeat tamen, tanqvam ab exigito, ut ponatur in statu, qvi illi debetur. 168

PRÆMITTO V. *Inveniſſe Oviedo, modos ſalvandi connexionem cum effectu.* V. g. possibilis est causa, qvæ postea qvam producta sit, exigat non aliter conservari, nisi ut Deus sit determinatus, faciatq; decretum, ad concurrendum cùm illâ ut producat effectum suum, & qvæ, si naturaliter producenda sit, exigat, ut anteqvam illam Deus producat, supponatur determinatus ad concurrendum cum illâ, ad effectum, qvem necessariò producere debet. Ergo fieri potest, ut causa dependeat à posteriori, ab effectu. Item possibilis est talis causa, qvæ exigat, ut Deus actu scientiæ conditionatæ, tali, circa causam versetur, si hanc causam produxero, connaturaliter, necessariò habebit hunc effectum. Ergo fieri poterit, ut causa dependeat à posteriori à suo effectu, &c. &c. Vide eundem. Qvæ omnia admitti possunt, sed cur illa exigentia, talis decreti, talis notitiæ, non poterit dici fundare dependentiam à posteriori. 169 170

His positis, pensanda jam sunt argumenta, qvæ probant naturaliter materiam, non posse existere, sine omni formâ.

Punctum Difficultatis II.

Pensantur rationes, an Materia possit existere sine omni formâ?

Primum Argumentum Est: Materia est incompleta substantialiter. Ergo non potest naturaliter existere, sine omni formâ.

Respondetur. Negando conseqventiam. Qvia etiam anima rationalis, est incompleta substantialiter, & tamen, ex præciso titulo incompletionis, non impeditur, ne naturaliter separata existat, qvæ ergo hæc est incompletionis species in materiâ, eandem impediens, ne existat, naturaliter sine omni formâ? Dicunt alii; materia sine forma est turpis. Ergo illam horret natura. Sed materia sine forma existẽs, non est turpis positivè, cum habeat pulchritudinem positivam, qvæ pulchritudo positiva, stat in habere prædicata sua, & differentiam essentialem, qvod competit materiæ, licet sit turpis privativè, qvia potest perfici accessu alicujus, cujus est capax recipiendæ pulchritudinis: hoc turpe privativum non horret natura, qvia & anima rationalis separata, non habet omnia prædicata, qvæ habere ex unione potest, & tamen illam non horret natura, immo etiam concesso, qvòd materia spoliata omni formâ, sit monstrum qvoddam, cur ex accidenti, dari non poterit, sicut dantur naturaliter, & alia monstra. Rursus alii, id inde colligũt: qvia materia esset ens otiosum, & non esset, sicut anima rationalis, qvæ etiam, extra materiã operari potest, sed non esset ens otiosum; emanaret enim ex se, suas passiones, esset apta componere compositum. Deinde, etiam in composito, materia activè, nihil operatur, & tamen non est ens otiosum; qvia habere prædicata sua essentialia, iisq; cõplere universum, non est otiari. 171 172 173

Secundum Argumentum Est, ex ex Hurtado. Agentia naturalia, non habent virtutem, ad spoliandam materiam omni formâ, expulsio enim dispositionum, qvorum defectu forma cedit, fit ab aliis dispositionibus, pro novâ formâ inductis. Ergo si agentia, non habent vim, ad spoliandam materiam, omni formâ, nec materia, existere poterit, sine omni formâ.

Respondet Arriaga. Negando Antecedens. Qvia licet ordinariè introducatur post unam formam, alia for-

forma, ubi fuerit materia, benè disposita, cur tamen naturaliter non poterit fieri oppositum? Demus, inqvit ille, lucem esse dispositionem ad formam substantialem aliqvam, nonne lux potest cessare, sine ullis dispositionibus, de novo inductis, & cur, non & aliæ dispositiones? Deinde, cur statim ab initio mundi, non potuit, & qvidem, non contra naturam materiæ, produci materia sine omni formâ? Nego item, qvòd non possint dari, duo agentia contraria, æqvalis activitatis, qvorum utraq; dispositiones præteritæ sint dissonæ, vincent ergo illas, ob resistentiam autem æqvalem mutuam, non possent inducere novas dispositiones, completo reqvisitas, ad suæ formæ inductionem.

Neq; valet, si dicas, ex eo ipso, qvòd materia sit ens in completum, exigit produci non nisi una cum alio, sicut & anima rationalis, licet possit naturaliter existere sine materiâ, produci tamen primò, non nisi in corpore postulat, non inqvam valet, si dicas; qvia non demonstratur ens incompletum, non posse produci, sine alio, modò completionem habeat suorum essentialium prædicatorum. Negat etiam Arriaga, constare qvòd anima rationalis, naturaliter non possit produci, extra corpus, sed posito etiam, qvòd anima rationalis, naturaliter extra Corpus produci non possit, non sequeretur adhuc, qvidqvam pro materia: Ratio: qvia cùm anima rationalis, in suo conservari in corpore, dependeat, à dispositionibus, congruum erat; ut & in primo suo produci, penderet à dispositionibus, jam autem materiam, repugnat in suo produci pendere à dispositionibus, cujus positio, ad unum placitum divinum, referenda est; Deinde, cur non dicatur duplicem esse seriem, eorum, qvæ creantur à Deo, qvorundam, qvæ petunt determinare Deum ad sui productionem, & tales sunt rationales animæ, qvæ non nisi ad exigentiam dispositionum producuntur, alia autem qvæ petant penderein suo produci, merè à libertate Dei, & cur non erit talis materia, qvo casu, non erit jam ratio, cur, simul cum alio, debeat produci materia, ex eo, qvòd sit ens incompletum.

Tertium Argumentum est Svarezii, Non esse verisimile, materiam hanc sublunarem, esse magis independentem à formis substantialibus, indefinitè acceptis, qvàm sit dependens materia, cœlestium corporũ, à suis formis, sed materia cœlestis corporis, pendet naturaliter à sua formâ. Ergo, & hæc materia sublunarium; pendebit ab eadem.

Respondetur. Sicut malè qvis argumentaretur, ex eo, qvia non datur agens naturale, qvod corrumpat formam cœlestium corporum, & dissolvat unionem illorum, ita etiam non dari agens, qvod corrumpat sublunarium, sic non videtur, currere argumentum, à connexione materiæ cœlestis, cum suis formis, ad connexionem materiæ sublunaris, cum suis. Disparitasq; esse in hoc posset, qvia forma cœlestis, cum suâ materiâ, habet unionem naturaliter incorruptibilem, ideo sine illâ, esse non potest naturaliter, forma autem corporũ sublunarium, non habet unionem incorruptibilem naturaliter.

Instat Primo Svarez: Non potest naturaliter materia, esse sine omni formâ accidentali. Ergo nec sine omni formâ substantiali.

Respondetur. Qvod attinet, ad accidentia connotativa, ut durationem, ubi, sine illis non potest esse etiam divinitùs materia, eò, qvòd identificentur ipsi materiæ, licet ad suum formale exigant circumstantias, jam autem, nulla forma substantialis, identificata est materiæ. Qvod attinet ad accidentia distincta realiter, hoc ipsum esse demonstrandum, non posse materiam carere omni accidenti, exceptâ qvantitate, qvæ

qvæ ex unâ parte, nulli agenti materiali est contraria, ex aliâ parte, qvia emanativè producitur à materiâ, habetur semper radix substituendi qvantitatem, jam autem, non emanat ex se materia, formam substantialem.

Instat Secundo idem. Materia hæc, ad hoc facta est, ut semper, sit sub formis. Ergo apparet illam indigere formâ ad existendum.

Respondetur, in antecedenti, peti principium. Addit Arriaga, hoc non sciri, qvòd de facto aliqvando non fuerit sine omni formâ, qvis enim ab initio mundi fuit, in omnibus locis, ut hoc observaret, immo, nec potuisset hoc qvisqvam advertere, qvòd hæc materia, sit sine formâ, si remanerent accidentia, illi formæ debita sicut, nec nos advertimus non esse substantiam panis in Eucharistiâ, qvia manent accidentia panis. Sed doctrina hæc Arriaga, sicut & adlata ad Argumentum secundum, in nostrorum principiis, locum non habet, tenet enim Arriaga naturaliter posse existere, materiam sine omni formâ, cujus oppositum tenendum est.

Qvartum Argumentum est cujusdam; Materia, semper amittit aliqvas partes, in omni expulsione formæ. Ergo si careat omni absolutè formâ, non videtur posse naturaliter subsistere, si enim ad modicam privationem, qvæ sola naturæ prioritate antecedit, sequitur diminutio aliqvarum partium materiæ. Ergo si absolutè careat omni formâ, non posset naturaliter tota subsistere.

Respondetur. Negando antecedens. Non enim apparet, qvomodo materia amittat aliqvas sui partes, qvæ omninò incorruptibilis est, à creato agente, qvod si tantùm amittit totalitatem resultantem ex unitâ formâ, non probatur intentum, qvia hoc ipsum probari debuisset; nempè naturaliter repugnare, absq; tali totalitate, existere materiam.

Instat Primo. Idem. Omne qvod existit, non solùm debet habere complementum suum Metaphysicum, sed etiam Physicum, & ita non potest naturaliter existere, anima rationalis, sine perfectione suâ physicâ, hoc est intellectionibus, & volitionibus, materia autem spoliata omni formâ substantiali, existeret sine cõplemento suo Physico.

Respondetur. Negando Antecedens. Certè enim qvinqve digiti, sunt complementum physicum manûs, nunqvidne uno digito, sine miraculo, concursuq; supernaturali carere non poterit manus? nunqvid naturaliter, in deliqvio, non caret anima operationibus intellectûs, & voluntatis?

Instat Secundo. Non potest naturaliter esse corpus, sine omni alimento. Ergo & sine omni formâ materia.

Respondetur ex hoc antecedenti, oppositum erui, qvòd scilicet saltem per modicum tempus, possit esse materia sine omni formâ, sicut & corpus est interdum, sine alimento saltem antonomasticon dicto; disparitas etiam assignari potest; qvia suppositâ continuâ pugnâ, decisioneq; partium, qvæ consumũtur, debet dari aliqvid, qvod decidentium vices suppleat; qvia autem nulla fit suppletio in materia, à formis, fit ut non habeatur idem fundamentum, ad adstruendam conjunctionem formæ, cum materiâ, qvod militat pro alimento.

Instat Tertio. Non potest qvidqvam indeterminatum existere, & ita aqva, qvamvis possit non esse Tricubitalis, necessariò tamen exigit multitudinem partium determinatam, qvæ determinatio, sit ab agente. Ergo qvia materia prima, ex se, non est determinata ad tantam multitudinem partium, determinari debet à formâ, adeoq; nec existere potest sine illâ.

Respondetur. Determinationem tantam partium materiæ, posse haberi à Deo, à formis expulsis, qvamvis non introductis novis.

Qvin-

187 QVINTUM ARGUMENTUM est aliorum. Forma materialis, non potest existere naturaliter absq; omni materia. Ergò neq; materia potest existere, absq; omni forma.

RESPONDETUR. Ne negetur antecedens difficultatem facit Mysterium Eucharisticum, cujus miraculum depretiaretur, si naturaliter forma Materialis posset existere, sine subjecto, sed posset aliqvis evadere, dicereq;, qvòd naturaliter formæ accidentales, titulo ipso accidentium, non possint esse sine subjecto, secus forma substantialis etiam materialis, & qvòd hæc sit Natura, accidentariarum formarum, constare
188 nobis ex sensu Patrum, qvi non procedit, nec attingit qvidqvam, de formis substantialibus. Hæc tamen evasio, merè est evasio, sine positivo fundamento, concedens aliqvid, contra cõmunem sensum Doctorum. Hinc melius. Negari potest consequentia; qvia formæ materiales substantiales, educuntur, hocipso, qvia educuntur, Naturaliter, sine subjecto existere non possunt, cùm illa definitivè, dicãtur educi, qvæ non habent titulum existendi naturaliter sine subjecto, qvia autem non convenit educi materiæ de forma, fit, ut sine forma naturaliter
189 existere possit.

SUPPONIT etiam hæc doctrina, qvòd in ordine ad existentiam, nullam causalitatem exerceat forma in materiam, qvæ enim hæc causalitas? præcipuè in ordine, ad Ens, qvod nonnisi creari potest, & qvòd potius est causa existentiæ formæ materialis; deinde si esset aliqva causalitas formæ, in existentiam materiæ, illa esset in ordine causæ formalis. si esset in ordine causæ formalis, ne divinitùs qvidem posset esse materia, sine omni forma; qvia causalitas causæ formalis, utpotè causæ intrinsecæ, ne divinitus qvidem suppleri potest.

Punctum Difficultatis III. 190

Decernitur de difficultate.

DICENDUM EST PRIMO. *Non esse ullam demonstrationem per principia positiva & intrinseca qvòd naturaliter, non possit existere materia, sine omni forma.*

PROBATUR Conclusio: Qvia nulla talis demonstratio, adferri potest.

DICENDUM EST SECUNDO. *Materiam nihilominus, non posse existere naturaliter sine omni forma.*

PROBATUR Conclusio. Qvia ex una parte ita fert communis Doctorum sententia, ex altera parte, oppositum, nec ratio positiva, nec experiẽtia pro- 191
bat, & sicut, qvia nec ratio, nec experientia probat, qvòd ignis frigefaciat, divinari esset, dicere, qvòd naturaliter frigefacere possit, ita, qvia nec ratio, nec experientia probat, qvòd materia sine forma existere possit, hinc oppositum mera divinatio est. Est ratio procedens per principium negativum. *Sed in contra.*

OBJICIT PRIMO Oviedo. Nullum est fundamentum adstruendi, qvòd sit dependens materia, saltem per posterius à forma, cùm nullum sit fundamentum asserendi, talem esse connexionem materiæ, cum formis, qvalem explicuit Oviedo Præmisso qvinto, supra. 192

RESPONDETUR. Hoc argumentum procedere ex principio negativo, scilicet nulla est ratio, deinde retorqveri potest argumentum, cùm non videamus per experientiam existere materiam sine forma substantiali, non est ratio, asserendi, naturaliter id fieri posse; deniq;, non est fundamentum, qvòd tale decretum non sit positum, exigente id naturâ materiæ, ut nunquam illa existat sine forma, cùm videamus, nunqvam illam existere sine forma, benè ergo concludetur, Materiam non posse existere sine omni Forma.

OBJI-

193 OBJICIT SECUNDO idem. Qvia, si qvæ causa dependeret à posteriori, à suo effectu, posset illum per simplicem emanationem producere, sed formam substantialem, non potest materia per simplicem emanationem producere. Ergo. Major probatur Inductione, anima enim, qvæ censetur à posteriori dependere à suis potentiis, habereq;, illas distinctas realiter, emanativè illas producit. Ignis si pendet à calore, à posteriori, emanativè illum producit; qvia verò eadem anima, à suis actibus non pendet à posteriori, nec ignis à calore in subjecto extraneo producendo, dependet à poste-
194 riori, ideò illum in extraneo subjecto, emanativè non producit. Eadem Major probatur, à priori. Omne ens virtutem habet, ad producendum, independenter ab alio comprincipio Creato, id, à qvo dependet à posteriori, & illud, sine qvo naturaliter conservari neqvit, qvia si talem virtutem non haberet ens, sed indigeret alio comprincipio, hôc ipsô ad sui conservationem illud ens indigeret, eò, qvòd neq; est causa, neq; effectus, neq; terminus, neq; subjectum, cujus illud ens sit modus, relatio, aut actus.

RESPONDETUR. Majorem cum sua inductione, veram esse, de entibus
195 determinatè ab hoc determinato Ente pendentibus, jam autem materia determinatè non exigit hanc formam substantialem. Ratio etiam adlata non convincit, qvia non indigendo aliô, ad sui conservationem activè concurrente, casu, qvô nonnisi concursu creativo, sicut produci, ita & conservari indigeat, indigere potest principio, ut illi exhibeat conservationem creativam, nempè DEO, qvod tamen, non est numeratum in illis, qvibus aliqvid indigere potest, ad sui conservationem, & non est ratio, cur non numeretur. Dici etiam posset, tunc dari vim emanandi, id, à qvo aliqvid dependet à posteriori, qvando simul illo indiget ad operari, sicut anima in- 196
diget intellectu ad operari, non indiget autem Materia, Formâ, ad suum operari, qvod est v.g. emanare qvantitatem.

OBJICIT TERTIO idem. Potest materia amittere dispositiones sufficientes ad formam, v.g. ligni, & nondum habere dispositiones sufficientes ad formam aliam. Ergo tunc existet, & qvidem naturaliter, sine forma. Antecedens probatur. Amittat enim lignum v.g gradus frigiditatis qvatuor, qvi sunt reqvisiti ad formam ligni, jam non habebit formam ligni; & acqvirat idem lignum, gradus qvatuor caloris, qvi etiam nec dum sunt sufficientes, ad formam ignis, tunc lignum, non habebit 197
formam ignis. Hocidem aliter proponit. Supponitq;, qvòd generatio vivẽtis reqvirat determinatam qvãtitatem materiæ, ad hoc ut inducatur forma, & hoc qvantum, vocatur minimum materiæ, de hoc minimo, ita discurrit: Minimum hoc, per partes disponitur, ita ut pars propinqvior priùs recipiat dispositiones ultimas formæ debitas, posteriùs autem eas recipiat; pars remotior, rursus, qvando jam pars propinqvior, est cum toto temperamento qvalitatum reqvisitarum, ad formam viventis, v.g. hominis, tunc adhuc pars remotior, non habet hôc temperamentum, adeoq; nec formam ho- 198
minis, neq; etiam habet formam embryonis, qvia illum amisit per dispositiones ad formam hominis reqvisitas. Ergò pars illa remotior, nullam harum formarum habebit.

RESPONDET ipsemet Oviedo. Qvòd scilicet forma, non dependeat à dispositionibus, ita, ut naturaliter conservanda sit, cum unione ad materiam, etiamsi dispositionem omnem, ex vi cujus fuit introducta, amittat. Ex alio principio, dici potest, qvòd ultima dispositio præcedentis formæ, nunqvam amittatur, nisi positâ ultimâ dispositione, ad aliam formam substantialem, licèt non semper illa

199 sit nobis nota, in tantâ varietate formarum substantialium, adeoq; fieri posse, ut sublatis dispositionibus, ad formam ligni, non succedat forma ignis, eò, qvòd non habeat tantum calorem, qvantum reqvirit, succedat autem alia forma substantialis, qvæ reqvirit minorem calorem, majorem tamen qvàm alia forma.

DICENDUM EST TERTIO. *Materiam divinitus posse existere sine omni formâ.*

PROBATUR PRIMO. Qvia id non implicat contradictionem.

PROBATUR SECUNDO ex principiis Thomistarum. Tum qvia existētia, est qvid distinctum realiter à formâ, nec
200 est ratio, cur conjungi non possit, cum solâ materiâ. Tum qvia per illos, existentia humanitatis Christi, potest suppleri ab existentiâ VERBI, supernaturaliter. Ergo, & existentia materiæ, cùm formâ, poterit suppleri. Tum qvia aliqvi ex illis docent, posse essentiam conservari in rerum naturâ, sine existentia. Ergo & essentia materiæ, poterit conservari sine existentia, qvam per illos, habet à formâ. *Neq; valet, si dicas*, si materia haberet existentiam sine forma, hoc ipso haberet formam, qvia omnis actus, est forma, nego enim, actum, qvi est existentia, esse formam Physicam, de qva hìc; licet
201 actus compositi substantialis constitutivus, sit forma, unde etiam Thomistæ ponunt in composito formam, & ejus existentiam, nec tamen dicunt, unum compositum, habere duas formas substantiales.

PROBAT TERTIO Svarez. Potest existere forma materialis, divinitus, sine omni materia. Ergo & materia, sine omni forma. Utraq; propositio, probatur; qvia utrumq; horum, sine alio, potest habere esse suum, extra causas.

PROB. QVARTO. Possunt divinitus in Eucharistia, existere accidentia, sine omni subjecto. Ergo & materia, poterit existere sine omni forma.

PROBAT QVINTO Hurtadus. Materiam existere, non est primarius effectus for-202
mæ, sed secundarius: Ergo si ponatur materia, existens per aliam existentiâ, nulla erit contradictio. Antecedens probatur. Qvia si formæ effectus formalis primarius, esset existentia materiæ, seqveretur impossibile esse, ut existat forma, qvin existat materia, impossibile est enim, esse formam, sine effectu suo formali. Qvando autem dicunt Thomistæ, qvòd tunc esset materia, in actu, sine actu: non convincunt; haberet enim tunc, nonnisi actum existendi, conseqventer, non esset in actu, sine actu.

OBJICIUNT I. Thomistæ. Impossibi-
le est existere, sine existentia; sed si ma-203
teria posset existere, sine omni formâ, existeret sine existentia. Ergo.

RESPONDETUR. Inprimis existentiam non distingvi ab essentia, sed hoc etiam negato, cur non posset existere Materia, existentiâ aliqvâ supernaturali, & tamen non petibili à formâ?

OBJICITUR II. Implicat, aliqvid esse à parte rei, & non esse in determinata specie, sed si materia esset sine omni forma, esset à parte rei, & non esset, in determinata specie. Ergo.

RESPONDETUR. Posse aliqvid esse, & non esse in determinata specie Physica, licet non possit carere, specie sua Metaphysica, seu connexione deter-204
minatâ prædicatorum, differentiâq; illius intrinsecè constitutivâ.

OBJICITUR III. Implicat habere esse accidentale, & non habere illud à forma accidentali. Ergo etiam implicat substantiale habere, & non habere illud à forma substantiali, haberetur autem, si existeret materia sine omni formâ.

RESPONDETUR. Esse substantiale duplex cogitari potest, primo esse substantiale Physicè compositum, & hoc repugnat habere, nisi à forma substantiali physicâ, Secundo aliud est esse substantiale Physicum, qvi-

205 qvidem sed non compositum Physicè, & hoc non repugnat habere, sine formâ superadditâ, cùm sit identificatum ipsi entitati rei, condistinctæ ab accidenti se solâ, hocq; haberi potest, sine omni formâ superadditâ, utpotè qvod petit identificari, ut identificatur in Angelis, cùm tamen accidens, nulli enti per se, petat identificari, immo petit non identificari; qvia illud ens, & esset per se ut supponitur, & non per se, utpotè, idem cum accidenti.

INSTABIS. Totum esse artificiatum, est à formâ artificiatâ. Ergo & totum substantiale, à formâ substantiali.

206 RESPONDETUR. Negando Conseqventiâ: Qvia ratio artificiati ante formam introductam, non habet in qvid referatur, jam autem, ratio substantialis, incompleti in materiâ, potest in aliqvid referri, nempè, in esse illius incompletum, & certè materia prout condistincta formæ, non est accidens. Ergo prout condistincta formæ est aliqvid substantiale.

OBJICITUR QVARTO. Materia magis dependet à formis substantialibus, qvàm ab accidentalibus, sed non potest etiam divinitùs spoliari materia, omni formâ accidentali. Ergo nec substantiali.

207 RESPONDETUR. Magis pendere materiam, à formis substantialibus, hoc sensu, qvia nobiliora prædicata ab illis accipit. Sed magis ne qvoad dici ad conversionem? Si sint accidentia Logica, magis cum illis convertetur, utpotè sibi identificatis, cùm tamen formæ substantiales, non identificentur materiæ, si autem sint accidentia Physica, æqvè sine illis, poterit existere forma, ut sine formis substantialibus.

OBJICITUR QVINTO. Causalitas causæ formalis, etiam ex DEO, est insupplebilis; sed forma dicit causalitatem in materiam. Ergo hanc causalitatem DEUS supplere non potest. Ergo nec materia existere sine formâ po-208
terit.

RESPONDETUR. Retorqvendo argumentum, causalitas causæ materialis à DEO est in supplebilis, sed materia, dicit causalitatem, in formam. Ergo illam DEUS supplere non poterit, adeoq; forma, divinitùs etiam sine materia, existere non poterit, cùm tamen, de facto formæ accidentales existant, in Eucharistiâ, sine subjecto. Qvod si dicas, suppleri illic causalitatem, causæ materialis, in genere causæ efficientis, dante scilicet, concursum consimilem conservativum DEO, qvalem exhibuisset, in præsentiâ subjecti materialis, idem in præsenti eti-209
am dici poterit.

INSTABIS. Etiam divinitùs non potest esse album, sine albedine. Ergo nec materia, sine formâ.

RESPONDETUR. Negando Conseqventiâ. Qvia esse album, est effectus formalis primarius albedinis, vix ab ea in subjecto apto, positâ ratione distinctus, conseqventer, si habetur alicubi, album esse, habetur albedo. Esse autem materiæ, non est effectus formalis primarius formæ, hinc benè poterit dari, ut existat materia, sine formâ substantiali.

INSTABIS. Etiam divinitus, non potest existere compositum hoc, qva-210
le datur à parte rei, sine formâ. Ergo etiam nec divinitus, existere poterit materia, sine formâ.

RESPONDETUR; disparitatem esse: Qvia esse compositi, non habet entitatem distinctam à materiâ, & formâ, hoc ipso ergo; qvia non esset entitas formæ, non esset compositum, entitas autem materiæ, non est entitas formæ, sed qvid realiter ab illâ distinctum, conseqventer poni poterit entitas Materiæ, & non poni entitas formæ.

Casu autem qvò materia existeret divinitus, sine omni formâ substan-

211 tiali concursus, ad ita existendum exhibitus, esset concursus in entitate Naturalis, supernaturalis qvoad modum. Qvia tunc est concursus supernaturalis, qvoad substantiam; qvando vel producitur effectus, excedens, vel qvando suppletur concursus, seu causalitas alicujus causæ; Concursus autem supernaturalis, qvoad modum est qvem exhibet DEUS, in his circumstantiis indebitus, exhibetq; illum, tanquam auctor miraculorum, non supplendo tamen ullam causalitatem; & qvia, etiam in præsenti, nullam causalitatem supplet DEUS, cùm forma, non causet materiâ, fit ut hic concursus, sit
212 supernaturalis, nonnisi qvoad modũ.

QVÆSTIO III.

De Materiâ, in qvantum potentia est.

DE potentiâ, absolutè & radicaliter spectatâ, egimus supra, ubi de primo essentiali conceptu Materiæ, nunc agetur, de potentiâ relativè spectatâ. Porrò pervulgatum est, materiam, vocari puram potentiam, sed in qvônam sensu, controversum est. Thomistæ enim aliqvi, omnem illi actum negant, sed cum Nominalibus, & Nostris, Scotistæ tribuunt, ut hoc intelligatur.

213 PRÆMITTO PRIMO ex Hurtado Disp. 2. Phys. Sect. 2. *Potentiam aliam esse objectivam, aliam activam, aliam passivam.* Potentia objectiva, sive Logica, est mera & sola non repugnantia rei ad essendum, & hæc potentia, competit Entibus nondum existentibus, eiq; opponitur actus existentiæ, Materia à parte rei posita, qvòd non sit potentia Logica, probatum, ubi de ejus propriâ existentiâ, potentia activa, est vis productiva, alicujus effectûs, qvalis potentia, est in igne, ad comburendum, an materiæ conveniat aliqvid producere? infra agetur. Potentia passiva, est subjectum receptivum formarum, & in isto sensu, materia, potest dici pura potentia, ei enim convenit recipere formam, & non recipi in alio subjecto. Cæterùm, non ita est potentia, ut excludat omnem actum, qvod ut intelligatur. 214

PRÆMITTO SECUNDO ex Svar. Disp. 13. Metaphys: Sect. 7. n. 7. *Actum interdum sumi absolutè, interdum respectivè.* Respectivè sumitur, cum sumitur per ordinem ad aliud, ut cùm dico, formam esse actum materiæ, absolutè sumitur actus, qvando sumitur aliqvid, pro eo, qvod in se est actuale qvid, qvantumvis nihil actuet, & ita DEUS dicitur actus, qvamvis DEUS nullius entis sit forma. Rursus, uterq; hic actus, alius est Physicus, alius Mataphysicus. Physicus actus est v. g. forma, Metaphysicus autem actus, est multiplex, aut enim est actus essentiæ, & vocatur differentia, aut actus existentiæ, & vocatur existentia, aut actus entis per se, & vocatur subsistentia. Specialiter actus absolutus, alius est completus, alius incompletus, actus absolutè completus est, qvi in genere entis, vel substantiæ, ita est completus, ut nec constituatur per actum physicum, à se distinctum, neq; illo indigeat, & talis est v. g. Angelus. Alius est actus absolutus incompletus, & est ens illud, qvod habet actualitatem aliqvam, in qvantum est extra nihil, sed ita, ut tamen 216 ordinetur ad aliud. Isti ergo, qvi tribuunt materiæ, aliqvam actualitatem, tribuunt ei actualitatem Metaphysicam incompletam, eò, qvòd etiam illa ordinetur ad formam, qvando autem dicitur, materia esse actus absolutus, ly absolutum, non supponit pro radicali, sed supponit pro absoluto, prout condistingvitur ab actu, qviad aliud actuandum ordinatur. 215

PRÆMITTO TERTIO ex eodem. *Distincta hæc esse, Materia est pura potentia, & materia est in purâ potentiâ.* Prior propositio est vera, solùm enim significat, materiæ non nisi deberi, ut sit subjectũ, nec ullo modo cõvenire ei ut sit actus Phy-

217 Physicus, posterior autem propositio, si non falsa, saltem ambigua est, videtur enim significare, qvòd materia, habeat negationem actualis existẽtiæ.

DIFFICULTAS I.

An Materia sit pura potentia?

DICENDUM EST; *Materiam primam, non esse purè potentiam, qvæ sit cum exclusione actûs Metaphysici, seu actûs entitativi.*

PROBATUR PRIMO Auctoritate Aristot. ex 1. Physicor. tex. 69. Ubi materiam primam comparat, cum ligno, ex qvo fit statua, qvod certè habet en-
218 titatem actualem, independenter, à formâ statuæ; Deinde 1. Physicor. tex. 82. dicit Materiam esse subjectum, ex qvo, per se aliqvid fit, cùm insit, qvomodo autem ineesset, si nullum actum entitativum im portaret. Similia habet septimô Metaphys. & tertio de Cœlo C. 8. Citat Svarez etiam auctoritatem S. Thom: qvæst: 1. de Spirit. Creaturis ar: 1. & tertio contra gentes C. 20. ubi dicit, perfectiùs esse compositum, qvàm sit ipsa forma, qvod certè non diceret, si non sentiret, aliqvam perfectionẽ habere Materiam. Similia habet primâ parte q. 45. articulo 1. ad primum & ibi qvæst. 14. ar. 11.
219 ad tertium: & qvæst. 3. de veritate ar: 5. ad primum.

PROBAT SECUNDO Svarez. Potest materia, in suo cõceptu, intelligi composita ex genere & differentia, ut si distingvatur materia cœli à materia sublunarium. Ergo habet suum actum Metaphysicum.

CONFIRMATUR ex Mastrio. Materia secundùm se considerata, vel est aliqvid, in rerum naturâ, vel est nihil, non potest dici nihil. Tum qvia ex 1. Physic: est principium rerum in fieri & ex 2. Physic. est natura per se causa compositi intrinseca ex 7. Metaph: est fundamentum formarum, ex Theologia terminus Creationis. Tum qvia, si materia, est nihil. Ergo 220 composita substantialia, dependerent in suo esse, & existere, à nihilo, cùm dependeant à materiâ. Qvod si materia, est aliqvid in rerum naturâ, qværo, vel est accidens, vel aliqvod substantiale? non potest dici, qvòd sit accidens, est enim subjectum formæ substantialis, forma autem substantialis, non est in accidente & est pars intrinseca compositi substantialis; qvod si materia, est substantia, & non eadem cum forma. Ergo habet suum actum entitativum.

PROBATUR TERTIO. Falsa est hæc propositio, materia non est ens actu. Ergo debet esse hæc vera, materia est 221 ens actu. Ergo ulteriùs, materiæ non convenit, esse puram potentiam, qvæ, sit cum exclusione actûs entitativi, cui enim, competit esse Ens actu, illi non competit negatio entis actu. Ergo nec competet exclusio actûs entitativi, exclusio enim actûs entitativi, est negatio entis actu. Antecedens primum probatur. Creatura est ens actu, materia prima est Creatura. Ergo. Major probatur. Nihil non est creatum, aliàs esset creatum, & non esset creatum. Ergo creatura est ens actu, idem enim ista significant. Minor autem est de fide. Rursus. Materia est, & non est DEUS. Ergo est creatura. 222

RESPOND: PRIMO Thomistæ. Materiam esse nihil existentiæ, licet non sit nihil essentiæ.

CONTRA est. Tum qvia si materia, non est nil essentiæ. Ergo est actus essentiæ. Ergo adhuc habetur intentum. Tum qvia ex indistinctione actualis essentiæ ab existentiâ, seqvitur materiam habere actum existentiæ. Tum qvia falsa est hæc propositio: materia actu est nihil essentiæ. Ergo vera erit hæc, materia actu, non est nihil essentiæ. Ergo ulteriùs vera hæc, materia est actu aliqvid essentiæ, nam ex duobus negativis, resultat positivum qvid. Qvod si vera hæc propositio, materia

223 est actu aliqvid essentiæ, id est habens actu aliqvam essentiam. Ergo vera erit, & hæc: Materia est actu aliqvid entis, id est, habens actu aliqvam entitatem, essentia enim, est ens. Ergò ulteriùs vera erit hæc: materia est ens actu, qvod sic probatur: qvod habet actu aliqvam entitatem, illud est ens actu, habet ex concessis materia, actu entitatem. Ergo est ens actu.

RESPOND: Materiam, habere qvidem entitatem realem, tamen non est ens in actu.

CONTRA. Si concedis, materiam non esse puram potentiam objectivã, licet sit pura potentia subjectiva, hoc
224 ipso concedis, non esse actu nihil essentiæ, adeoq; esse actu aliqvid entis, habendoq; entitatem realem, habere actum entitativum.

OBJICITUR I. Auctoritas Aristotelis.

RESPOND: Qvòd dicat, materiam esse puram potentiam subjectivam, hoc est, nihil actûs physici involventem, sed non voluit esse puram potentiam Logicam, & objectivam, qvæ sit per exclusionem actûs Metaphysici. Qvo etiam modo solvi debet auctoritas S. Thomæ; Si alicubi oppositum significat.

OBJICITUR II. Materia est pura potentia. Ergo, non potest habere ali-
225 qvem actum. Ergo neq; entitatem actualem. Secunda consequentia probatur, qvia actualis entitas, est aliqvis actus, nam est ens actu. Antecedens probatur auctoritate, est enim axioma, materiam esse puram potentiam. Respondum supra, materiam esse puram potentiam, per exclusionem actûs Physici, non per exclusionem actûs Metaphysici. Ex dictis etiam supra, negari potest, Secunda Consequentia, cum sua probatione, licet enim sine Controversia, vera sit hæc propositio, actualis entitas, est in actu, sed hæc est dubia, actualis entitas, est aliqvis actus, ly enim, actus, potest hic supponere pro actu Physico.

OBJICITUR III. Si materia, non est 226
pura potentia, vel est composita ex potentiâ, & actu, vel est aliqvis actus; sed materia neq; est composita ex potentiâ, & actu, neq; est actus. Ergo est pura potentia. Minor probatur, qvoad primam partem; si materia esset composita ex actu, & potentiâ, daretur potentia prior ipsâ materiâ, qvod est absurdum, nam daretur aut processus in infinitum, in istis compositionibus, aut deveniretur ad aliqvã potentiam, qvæ non esset composita ex actu, & potentiâ, & hanc, tandem, dicerem esse materiam primam. Non potest etiam dici, qvòd sit materia, actus, qvia vel esset actus informans, vel subsistẽs, 227
non potest actus informans, aliàs esset actus, aliùs subjecti, atq; jam, ita, materiæ daretur materia: non potest etiam esse actus subsistens, qvia si materia, esset actus subsistens, talis, qvi informare non possit: Ergo esset substantia completa, haberet se enim ita, sicut DEUS & Angeli, qvi sunt actus subsistentes, & substantiæ completæ.

RESPONDET Svarez. Materiam esse compositam, non ex potentiâ, & actu Physico, sed esse compositã ex potentiâ, & actu Metaphysico, hoc est, ex genere & differentiâ, neq; est absurdum, potentiâ Physicâ, dari priorem potentiam Metaphysicam, qvia hæc priori- 228
tas, est per solam rationem, sicut non est absurdum, dari aliqvid in homine prius homine per conceptum, hoc est genericam rationem animalis.

INSTABIS. Materia est simplex entitas. Ergo, vel est tota, actus, vel tota potentia: sed non est tota, actus. Ergo est tota potentia. Ergo nihil actualitatis continet.

RESPONDETUR. Materiam esse simplicem entitatem in ordine Physico, hoc est non compositam ex subjecto Physico, & formâ Physicâ, sed actu non esse simplicem entitatem, seu incompletam in ordine Metaphysico, est enim composita ex potẽtiâ ipsâ, ad exi-

229 stendum, hoc est non repugnantia, ut existat, & ex actu Metaphysico, hoc est actuali existentiâ, item ex genere suo & differentiâ, cum qvo stat, ut tota sit Physica potentia, & simul tota, actus Metaphysicus, utpotè identificans sibi, suam existentiam.

OBJICITUR IV. Omnis actus, est propter operationem; Materia non est propter operationem. Ergo non est actus.

RESPONDETUR. Omnem actum informantem aut completam substantiam esse propter operationem, non tamen omnem actum entitativum, esse propter operationem, certè enim
230 actus entitativus, potest ad aliud genus causæ exercendum institui, v. g. ad recipiendum, non verò ad agendum tantùm, in genere causæ efficientis. Potest etiam ostendi operatio materiæ, emanatio scilicet qvantitatis, potest deniq; transire totum, non enim, dicimus materiam esse actum, sed in actu. Qvodsi dicas, omne qvod est in actu, esse propter operationem, vel negabitur Major, vel ex dictis, distinguetur.

OBJICITUR V. Nullus est actus, qvi seipso non habeat actualitatem. Materia, seipsâ non habet actualitatem, actualitas enim habetur à forma, & ta-
231 men, materia, seipsâ non est forma. Respondum supra actualitatem Physicam, tribui formæ, sed non actualitatem Metaphysicam, vel certè omnis actualitas, est à forma, vel distinctâ, vel identificatâ, jam autem materiæ, non identificatur qvidem Forma Physica, identificatur Metaphysica Forma.

INSTABIS I. Si Materia esset in actu, non posset fieri ex illâ, & formâ, unum per se; ex duobus enim entibus in actu, non fit unum per se.

RESPOND: Ex duobus entibus in actu completis, & ad se cum sua actualitate substãtialiter non ordinatis, non fit unum per se, secùs de aliis entibus. Rursus, si materia esset in actu Physico, non posset fieri, ex illa, & forma, unum 232
per se, sed bene fieri potest ex actu Metaphysico, & formâ physicâ, unum per se; immo fieri non posset, ex istis duobus, hoc est, materiâ & formâ unum per se, nisi Materia, esset actus Metaphysicus; esset enim nihil: ex forma autem, & nihilo, unum per se non fit.

INSTABIS II. Purus actus, ita est actus, ut nihil admistæ habeat potentialitatis. Ergo & pura potentia, ita debet esse pura, ut nihil habeat actualitatis; Materia est pura potentia. Ergo nihil habet actualitatis.

RESPONDET Svarez. Distingvendo Consequens, qvòd scilicet pura potentia, nihil habeat actualitatis, qvæ 233
sit à forma Physica, licet necessariò debeat habere aliqvid actualitatis, à forma Metaphysica: hoc est, suo esse, extra causas. *Restituitur argumentum*, purus actus, nihil habet potentialitatis. Ergo & pura potentia, nihil habet etiam actûs Metaphysici. *Disparitatem assignat* Svarez: qvia talis potentia, est impossibilis à parte rei, qvæ non includat actum Metaphysicum, possibilis autem est, talis actus, qvi non involvat ullâm potentialitatem, qvod ipsum probat; qvia non repugnat dari talem perfectionem, qvæ nullam habeat admistam imperfectionem, impossibilis autem est talis imperfectio, qvæ nul- 234
lam habeat admistam perfectionem, qvia potius istud Ens, non esset ens, sed nihil, & negatio omnis perfectionis, & sicut possibile est summum bonum, qvod est, sine ulla mistura mali, qvamvis sit impossibile summum malum, qvod sit sine mistura boni; ita possibilis erit purus actus, qvi sit sine mistura imperfectionis, impossibilis autem erit pura potentia, qvæ sit sine mistura perfectionis. Aliter paulò satisfit eidem difficultati, qvòd scilicet, & esset cum exclusione omnis actûs, illa potentia, ut supponitur, & non esset; qvia, qvod est extra causas actu, non est cum exclusione omnis actus, illa

autem

235 autem potentia, esset extra causas actu: deinde si illa pura potentia, non haberet qvidqvam actualitatis, vel verum esset, de illa dicere, non est actu nihil essentiæ, vel non esset verum; Si non esset verum dicere. Ergò est actu aliqvid essentiæ, adeoq; & ipsa est actu: si autem est verum dicere, est actu nihil essentiæ. Ergo ita se habet post productionem sui, atq; ante illam, veraq; erit de illa, prioris propositionis contradictoria, est actu nihil essentiæ.

INSTABIS III. Si materia prima involveret aliqvid actualitatis, actus purus, & pura potentia, non distarent maximè, sed debent distare. Ergò. Se-
236 qvela probatur: Magis distarent, pura potentia, & actus purus, si pura potentia, nihil actualitatis haberet.

RESPONDETUR. Minorem esse falsam, qvia accidentia, magis distant à DEO, qvàm materia, utpotè participans de genere substantiæ. Deinde dicit Svarez, actum purum & materiam, maximè distare, non negativè, hæc enim est distantia, inter DEUM, & nihil, sed maximè positivè, hoc est distantiâ debitâ entibus positivis: qvòdsi, materia distat ab actu puro, distantiâ positivâ, hoc ipso actualitatem aliqvam importare debet, aliàs hôc ipsô, non esset hæc distantia positiva. Dici etiam posset,
237 impossibilem esse distantiam maximã, inter DEUM, & aliqvid creatum, qvia illa Creatura, deberet esse imperfectissima, non est autem, possibilis creatura imperfectissima, qvia aliàs DEUS, jam non esset, ab ulla Creatura minùs participabilis, hoc autem non potest dici: qvia qvod est participabile in infinitum, magis & magis, necessariò est participabile in infinitum, minùs & minùs, aliâs deveniretur ad ultimum, infinitudoq; perfectionis, clauderetur termino, nec eadem esset via Athenis Thebas, & Thebis Athenas. Si autem DEUS est participabilis in infinitum, minùs & minùs; ergò illa creatura imperfectissima, non esset imperfectissima, utpotè, qvâ deberet dari, minùs 238
participans, de DEO, adeoq; minùs perfecta.

OBJICITUR VI. Si materia, esset aliqvid actu, esset vel Substantia, vel accidens: non est accidens, ut constat. Ergò est substantia. Sed materia, substantia esse non potest, qvod ipsum probatur; qvia qvod est potentia ad substantiam, non est actu substantia: qvod est enim potentia ad aliqvid, non est actu illudmet, sed materia est potentia ad substantiam. Ergò.

RESPONDETUR. Qvod est potentia Logica ad aliqvid, non est illudmet ipsum, concedo: qvod est potentia Physicè, est tamen actus Metaphysicè, 239
non est illudmet ipsum, nego. Deinde qvod est potentia ad physicam substantiam, hoc est, formam substantialem, si sit etiam potentia, respectu totius generis, & latitudinis substantiæ, non est illudmet ipsum, in genere substantiæ, qvod est substantia potest; tamen esse substantia, si non sit potentia respectu totius latitudinis substantiæ. Ad habendum autem actum substantialem, non est in Potentia Materiæ, qvæ est à parte rei, sed de facto illam habet, qvi tamen actus substantialis Materiæ, continetur intra latitudinem substantiæ, ut sic.

OBJICITUR VII. Si materia esset actus 240
entitativus, non salvaretur in ea, ratio puræ potentiæ, per hoc enim solùm salvaretur, qvia materia non reciperetur in alio priori subjecto, sed hoc non salvat, qvomodo materia sit pura potentia qvia non potest dici forma purus actus, ex eo, qvia non informatur aliô actu. Ergò nec potest dici materiæ pura potentia, qvia non recipitur in alio priori subjecto.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: ideò non dicitur forma, actus purus, qvia qvamvis non sit informabilis ab alia forma substantiali, est tamen capax adhuc formarum accidentalium, & non excludit, qvominùs sit verè potentia Physica, assignabilisq; est alius actus, qvi minùs habeat potentialitatis, nempè DEUS. Materia autem benè potest dici pura potentia, qvia ita non recipitur in alio subjecto, ut non sit actus Physicus, sed potentia Physica, nullumq; respectu illius datur etiam accidentale subjectum, nec est assignabilis entitas, cui magis competat potentia subjectiva. Qvanqvam videtur hic esse qvæstio de voce, ideò enim non appellatur forma, actus purus, qvantumvis à nullo actu substantiali informetur, qvia nomen hoc actûs puri, usurpant Doctores, ad significandum non istud, qvòd non actuatur ab
242 alio actu substantiali, sed usurpant ad significandũ Ens à se, & qvod ad nihil sui est in potentia Physica, nomine autem puræ potentiæ, significãt id, qvod in nullo priori subjecto recipitur.

OBJICITUR VIII. Ita se habet materia ad formas substantiales, sicut qvãtitas ad terminos, & figuras; sed termini qvantitatis, non sunt entitas distincta à qvantitate, nec qvantitatis entitas à terminis. Ergo & entitas materiæ, non est distincta à formis.

RESPONDETUR. Negando majorem: qvia termini qvantitatis, sunt ipsa entitativè qvantitas, dicens negationem ulterioris extensionis, de qvô infra;
243 jam autem forma, non est ipsa entitas materiæ, ita vel sic affecta, præterq; ipsam materiam, datur forma substantialis.

OBJICITUR IX. Si haberet propriam entitatem materia, esset absolutè sine formâ cognoscibilis, qvod tamen negat Philosophus 1. Physicor. tex. 69. & 7. Metaphys. Tex. 3. 5.

RESPONDETUR. Materiam, qvà relativè accipitur, non esse cognoscibilem sine formâ, licet secundùm aliqvod esse absolutum, sit cognoscibilis sine formâ, nec obest, qvo minùs habeat entitatem, qvamvis relativè accepta, non sit cognoscibilis sine formâ, qvia etiam forma, relativè accepta, non est cognoscibilis sine materiâ, Pater item 244
sine filio, & tamen utriq; convenit sua entitas.

OBJIC: X. Complutenses. Ens dividitur in potentiam, & actum, ex 9. Metaph. C. 1. Ergo per hoc ipsum, qvia aliqvid est pura potentia realis, etiamsi omnem prorsus actum excludat, poterit habere rationem entis realis.

RESPONDETUR. Etiamsi aliqvid excludat omnem actum Physicum, potest habere rationem entis realis, non potest tamen habere rationem entis realis, si excludat etiam actum Metaphysicum, propter dicta supra. Rursus, divisio illa, est in potentiam Physi- 245
cam, & in actum Physicum; potentia autem Physica, non excludit actum Metaphysicum: si autem sit divisio in potentiam Logicam, & actum Logicum, seu Metaphysicum, hoc qvidem ipso, qvia est potentia Logica aliqvid, est Ens, sed non est Ens reale, qvia etiam genus, qvod dividitur, non est Ens reale, sed ens latiùs, nec participabunt hæc membra dividentia de se ad invicem, qvia potentia Physica, & actus Physicus, non participant de se, licet potentia Physica, possit participare de actu Metaphysico, neq; enim hæc duo, sunt membra dividentia proportionata.

246

DIFFICULTAS II.

An esse potentiæ in Materia, sit primò essentiale illi, & an identificatum illi?

HÆc qvæstio decidi debet, existis, qvæ docuimus, in materia de Relationibus Transcendentalibus, ubi asseruimus nullam relationem transcendentalem, esse primò essentialem rebus absolutis. Sit:

Punctum Difficultatis I.

Qvid tenendum?

247 DICENDUM EST. *Materiæ non esse primò essentialem rationem potentiæ formaliter acceptam.* Est Conclusio Scoti in secundum distin. 12. q. 1. & in qvartum Dist. 11. q. 3. Eandem hîc in Polonia multis argumentis stabilivit Smigletius.

PROBAT qvidam. Nulla est necessitas, magis includi rationem potentiæ in materia, qvàm includatur qvælibet passio in sua essentia, vel in entitate filii, relatio filii ad Patrem, vel ordo subjecti ad accidentia, ab eodem subjecto importatus. Ergò non est primò essentialis ratio potentiæ in materia.

RESPONDERI posset. Nulla est ne-
248 cessitas, magis determinabilitatem, qvæ est primò essentialis conceptus materiæ, per arguentem, ponere pro primo essentiali conceptu, & non ponere potentiam. Exempla autem, qvæ adfert, non convincũt, in omni enim sententia. Per prius est essentialis potentia materiæ, qvàm passio, hæcq; duo distingvi, vel inde constat, qvia esse Creaturam, non est passio hominis; esse autem risibile, est passio. Rursus passio videtur emanare, jam in suppositione, etiam secundò essentialium conceptuum, qvòdsi per prius est essentialis potentia, non seqvetur ex eo, non esse illam essentialem primò, qvia
249 passio non est essentialis primò. Negabunt item, æqvè se habere potentiam in materia, ac relationem, hæc enim, est qvid accidentale, materiæ autem, non accidit esse potentiæ: negabunt item ordinem subjecti ad accidentia, non esse primò essentialem.

PROBAT idem. Si materia esset essentialiter ordo ad formas, non possent adversarii dicere, qvòd materia dicat essentialiter ordinem ad formas, nisi nugaciter, sensus enim hujus propositionis: Materia est ordo ad formas essentiales, sensus inqvam esset, qvòd ordo materiæ, ad formam, dicat essentialiter ordinem ad formas, qvod nonnisi nugaciter dicitur.

RESPONDERI posset, retorqven- 250
do argumentum.

CONTRA eundem. In qvantum tenet primò essentialem cõceptum materiæ, esse determinabilitatem, si materiæ primò essentialis conceptus esset determinabilitas per formas, tunc hujus propositionis Materiæ est primò essentialis conceptus, determinabilitas, sensus inqvam esset, qvòd determinabilitas, primò essentialis conceptus, sit determinabilitas, eadem retorsio fieri potest in qvacunq; materia. Nam etiam non poterit dici, per arguentem, relationis primò essentialem conceptum esse ad aliud, qvia aliàs hujus propositionis: relatio pri- 251
mò essentialiter est ad aliud, sensus erit primò essentialiter ad aliud, est primò essentialiter ad aliud, hujusq; propositionis, homo est primò essentialiter animal rationale, sensus erit, primò essentialiter animal rationale, est animal rationale, qvod si in his retorsionibus, dicatur sufficere, ne propositio sit nugax aliud ex modo significandi importare subjectum, & aliud importare prædicatum, sensumq; non fore hôc ipsô nugacem, ita in præsenti, idem etiam dici poterit.

PROBAT idem. Qvod essentialiter est ad aliud, non potest sine eodem alio existere: atqvi materia potest exi- 252
stere, non existentibus formis omnibus, tàm singulatim, qvàm collectivè sumptis, saltem miraculosè. Ergò materia non est essentialiter ad aliud. Major probatur: id qvod ab alio pendet in essendo, pendet etiam in existendo, & ita, qvia Creaturæ, pendent in essendo à prima causa, non possunt existere non existente DEO. Modalis item entitas, qvia dependet in essendo à subjecto, etiã in existendo dependet ab illo.

RESPOND: Hoc argumentum etiam proponenti solvendũ esse, non est minùs essentialis potentiæ ratio in materia, qvàm ratio creaturæ in ente ab alio, qvare ergò non potest substãtia creata exi-

253 existere, independenter à DEO, & tamen existere potest materia, sine omni forma; Directe autem dici potest, materiam posse existere, sine omni formâ actualiter existente, ad qvam non dicit etiam materia ordinem essentialem, sed non potest existere, sine omni forma possibili, ad qvam dicitur ordo essentialis. Deniq; argumentum multùm probat, probat enim etiam potentiam, non esse secundò essentialẽ materiæ, qvia nihil potest existere sine suo secundo essentiali, ut potè qvod idem est in re, cum primo essentiali, & tamẽ materia potest existere sine forma. Addo. Condistingvendæ sunt hæ pro-
254 positiones, materia sine forma potest existere, hancq; probabunt etiam oppositi, & alia, hæc, materia potest existere sine ordine ad formas, hanc negabunt oppositi, & negare debet ipse arguens.

PROBAT deniq; idem. Essentia materiæ, neq; est purè relativa intrinsecè, neq; est ex parte relativa intrinsecè. Ergò materia primò essentialiter non constituitur ordine ad formas. Antecedens probatur; qvoad primã partem. Si essentia materiæ esset purè relativa, etiam forma deberet esse purè relativa, invicem enim ad se ordinem dicunt; si autem & forma, & materia,
255 itemq; ejus unio, esset relativa, totum compositum esset relativum, conseqventer nullum physicum Ens, foret nisi in prædicamento ad aliqvid, homoq; ponendus esset in prædicamẽto relationis, immo darentur relationes citra omne fundamentũ absolutum. Qvòd verò essentia materiæ, non sit ex parte relativa, probat: qvia seqveretur illud aliud partiale absolutum, non dicere ordinem ad formas, qvod dici non potest, qvia aliàs esset aliqvid in materiæ essentia, qvod non esset essentialiter materia: per oppositos enim, illud essentialiter est materia, qvod dicit ordinem essentialiter, ad formas.

RESPOND. Qvòd materia sit ex 256
parte essentialiter relativa, eô, qvòd sit ens nonnisi impurè absolutum, docentq; illud partiale absolutum, non dicere ordinem ad formas, negant tamen aliqvid in materia esse, qvod non sit materia, qvam docent, & absolutum & respectivum aliqvid, importare æqvè primo, & sicut per nos, ne aliqvid sit in materia, qvod non sit potentia formaliter, sufficit identitas realis, ita & per illos sufficiet. *Hinc aliter.*

PROBAT PRIMO Smigletius. Nulla relatio potest esse primò essentialis absoluto: atqvi potentia est relatio, materia verò est qvid absolutum. Ergò primò essentialis, materiæ potentia es 257
se non potest. Major probata est in Logica, & certè implicat, uni eidemq; convenire duo contradictoria, sub una eademq; ratione, cùm igitur esse ad aliud, conveniat rei, sub ratione relativa, non esse ad aliud sub ratione absoluta, necesse est, hæc non esse idem.

CONFIRMATUR ex eodem. Tùm qvia nulla potentia est sui ipsius potentia, sed supponit aliqvid, cujus sit potentia. Ergò & potentia materiæ, supponit essentiam materiæ, adeoq; primò eam nõ constituit. Antecedens probatur; qvia ista tria, operatio, potentia, essentia, sunt talia, ut ope- 258
ratio præsupponat potentiam, potentia essentiam *Negqvalet, si dicas*, potentiam accidentalem, supponere esse, non verò potentiam substantialem, qvia etiam potentia substãtialis, non amittit rationem potentiæ Ergò si accidentalis potentia præsupponit essentiã, etiam substantialis ex modo cõcipiendi præsupponet. Tum qvia etiã datò, qvòd materia, sit Ens impurè absolutũ, adhuc de primo essentiali conceptu absoluti, non erit relativum, idq; ideò, qvia, ita tunc conflaretur materia ex esse absoluto, & relativo, sicut cõflatur homo ex animali & rationali, & qvia rationale, non est de essentia animalis,

259 nec de ratione absoluti, esset relatio, immo specialis est ratio, qvare de essentiâ absoluti, non possit esse relatio, qvia res diversorum prædicamentorum, non possunt constituere unum per se, sed unum per accidens; absolutum autem, & relativum, sunt res diversorum prædicamentorum. Tum qvia rationes duæ disparatæ, qvæ se invicem tollunt, non possunt invicem de se affirmari, nec una esse de essentia alterius, talis est ratio relativa & absoluta. Ergo, Minor probatur: qvia ratio absoluta, dicit non esse ad aliud, ratio relativa, dicit esse ad aliud. Ergo se invicem tollunt. Tum qvia; omnis relatio
260 est alicujus relati, non enim sui ipsius est relatio, sed alicujus qvod per illam refertur, relatio enim refert, & est ratio referendi, ipsa verò non refertur, sed subjectum vel qvasi subjectum illius. Ergo in relatione materiæ ad formam, assignandum aliqvid, qvod referri debeat, hoc autem, non aliud est, qvàm ipsum esse absolutum. Tum qvia prius est rem esse in se, qvàm esse ad aliud, sed esse absolutum, est esse in se, esse relativum, est esse ad aliud. Ergo prius est esse absolutum qvàm esse relativum.

PROBATUR II. Sive materiæ, sit purè absolutum qvid, sive purè relativum,
261 sive impurè absolutum, & impurè relativum, non potest inferri legitimè, qvòd de primo essentiali cõceptu materiæ, sit ratio relativa. Ergo ratio potentiæ, non est primò essentialis materiæ, ratio enim potentiæ, formaliter accepta, est ratio relativa. Antecedens qvoad primam partem, sic probatur: Si materia sit purè absoluta, non potest de primo essentiali conceptu illius, esse qvid relativum, hoc ipso enim, jam esset, & purè absolutum Ens, ut supponitur, & non purè absolutum Ens; qvia haberet se primo essentialiter relativè; Qvoad secundã partem sic probatur: Supposito, qvòd materia sit Ens purè relativum, esset qvidem de primo essentiali conceptu ratio relativa, sed 262
qværo, vel esset relativa ut Qvo? vel relativa, ut Qvod? non esset relativa ut Qvo; qvia non esset relatio, sed id qvod refertur ad formam, tanqvam subjectum eidem unibile, non autem relatio est formaliter unibilis, sed relatum; qvodsi illa relatio non esset relativa ut qvo, sed ut qvod: Ergo esset concretum, ex relatione, & absoluto, ex qvo enim alio? Ergo non esset purè relativa, posito autem, qvòd non sit purè absoluta, nec purè relativa materia, sic qvoad hanc tertiam partem probatur Antecedens: posito, qvòd materia sit primò essentialiter conflatum ex absoluto, & relativo, primò 263
essentialis conceptus absoluti, & primò essentialis conceptus relativi, vel erunt distincti, vel non erunt distincti; si non erunt distincti: Ergo nec illic erit conflatum ex istis duobus, qvomodo enim conflari aliqvid potest, ex duobus, si illa non sint duo? illa autem non sunt duo, qvorum primò essentialis conceptus idem, & sicut ex homine, & animali rationali, tanqvam duobus, non posset qvidqvam conflari, ita nec ex illis rationibus; Deinde utrumq; illorum membrorum prædicti conflati, qvod est impurè absolutum, utrumq; inqvam illorum membrorũ, distinctã haberet definitionem; absolutum enim, & relativum, aliâ definitione definiuntur, qvomodo ergo utriusq; illorum membrorum, idem erit primò essentialis conceptus? immo seqvetur, utrumq; esse, vel absolutum, vel relativum, si idem erit, utriusq; primo essentialis conceptus, adeoq; conflatum, ex illis, non esse illud impurè absolutum. Si autem illorum duorum membrorum, primò essentiales conceptus, sunt distincti: Ergo de ratione absoluti, non erit primo essentialis ratio relativa, qvia nec rationis relativæ, primo essentialis conceptus erit, conceptus absoluti, cumq; tota radix, omnis distingvibilitatis, sit alietas, 264
primò

265 primò essentialis conceptus, qvi ad invicem non possunt accommodari, nec ad invicem convenire, cùm ratio absoluti & ratio relativi, distingvantur inter se, nec unum, erit de primo essentiali conceptu alius; Sed in illo conflato ex absoluto & relativo absoluti, primò essentialis conceptus, erit absolutus, relativi relativus. Ergo unum, non erit de primo essentiali conceptu alterius. Ergo nec in materia de primo essentiali conceptu absoluti, erit aliqvid relativum, qvæ ipsæ duæ formalitates, si inter se comparentur, semper absolutum, prius erit relativo, propter rationes supra ex Smigletio adlatas.

266 PROBATUR III. Posito, qvòd materia sit impurè qvid absolutum, & qvòd de primo essentiali conceptu illius, sit relatio potentiæ, seqveretur relativum primo essentialiter, non esse relativũ; hoc est absurdum. Ergo. Seqvela probatur: relativum primò essentialiter esset absolutum. Ergo relativum primò essentialiter non esset relativum. Antecedens est Conclusio oppositorum. Conseqvẽtia probatur, qvod est absolutum, illud non est relativum; sed relativum primò essentialiter, esset absolutum: Ergo relativum primò essentialiter, non esset relativum. *Neg. valet, si dicas*, qvòd est absolutum pu-
267 rè, illud non est relativum; sed non illud, qvod est impurè absolutum.

CONTRA enim erit, illa pars secunda, qvæ dicitur absoluta, vel est purè absoluta, vel impurè, si impurè; de illa ipsa, qværo, an sit absolutè pura? & sic debebis concedere, vel processum in infinitum, vel devenire ad absolutè puram, & de hac parte qværo, est ne essentialiter relativa, an non? Si non est primò essentialiter relativa? Ergo non ostendis, contra qvam intẽderis, qvod de absoluto alicujus conceptu primo essentiali, sit relatio; si autem illa pars, esset primò essentialiter relativa: Ergo primò essentialiter relativum, non est relativum, est enim absolutum, & si-
cut conflato illi ex animali & rationali, 268
non est de primo essentiali conceptu Animalis, rationale, ita in impurè absoluto, de primo essentiali conceptu absoluti, non erit relatio.

Punctum Difficultaits II.

Solutio objectionum.

OBJICIT PRIMO. Qvidam. Si potentia subjectiva, non esset primò essentialis materiæ, daretur processus in infinitum in potentiis subjectivis, qvod est absurdum. Seqvela probatur: qvia si potentia subjectiva, non esset primo essentialis materiæ, da- 269
retur in materia, alia potẽtia prior hâc, & sic in infinitum, qvod ipsum probat illa potentia, qvam negamus esse primo essentialem, haberet se per modum formæ superadditæ, forma autem præsupponit ante se potentiam. Rursus hæc præsupposita potentia est ne primo essentialis, vel non? si est; primo essentialis: Ergo & illa de qva negabamus, erit primo essentialis, si non est primo essentialis: Ergo habebit se, per modum formæ. Ergo præsupponet aliam ante se potentiam, & sic in infinitum.

RESPONDETUR. Potentiâ relativè acceptâ, dari priorem non re, sed per 270
rationem, nempè potentiam radicaliter acceptam, qvâ non datur alia, re prior, materia enim non est potentia, re ipsâ composita, nisi fortè ex partibus suis homogeneis, & qvia non dabitur prior ratione, potentia, qvàm sit illa ipsa, radicaliter accepta, ideo non dabitur processus in infinitum. Tum qvia essentiâ ipsâ non est qvid prius, etiam ratione, radicaliter autem, accepta potentia, est ipsa essentia, hoc enim, nomine radicaliter acceptæ potentiæ, intelligimus. Tum qvia illud prius, est per rationem, qvod fundamento in re præhabito, format intellectus, nullum autem fundamentum præhaber

271 bet intellectus ponendæ ulterioris potentiæ in materia, qvàm sit illa ipsa radicaliter sumpta. Tum qvia, ideò potentiâ relativè acceptâ, datur per rationem prius aliqvid, qvia de ratione absoluti, non potest esse ratio respectiva, primò essentialis, qvod absurdum non seqvitur, si potentiâ radicaliter acceptâ non detur alia prior.

OBJICIT SECUNDO. Seclusis omnibus, qvæ censentur ex modo concipiendi, advenire materiæ, adhuc materia, esset potentia subjectiva. Ergò illa est primò essentialis materiæ. Antecedens probatur, adhuc seclusis omnibus qvæ censentur ex modo concipiendi,
272 advenire materiæ, materia erit Ens incompletum, & propter formas. Ergo esset adhuc potentia subjectiva.

RESPOND: Seclusis omnibus, fore materiam Ens incompletum, & propter formas, realiter, non verò formaliter, sed non nisi radicaliter erit propter formas, ad eum planè modum, qvò seclusâ risibilitate formali ab homine, erit homo radicaliter risibilis: vel certè dici potest, materiam seclusis omnibus advenientibus, esse potentiam subjectivam, si materia prout potentia est, adeoq; relativè spectetur, non verò si materiâ spectetur secundùm se. ADDO. Cùm incompletio,
273 sit mera negatio, non poterit esse de primo essentiali conceptu Entis positivi, qvale est materia; Unde illius propositionis, materia est essentialiter Ens incompletum, sensus est, incompletio necessariò est adnexa entitati materiæ.

OBJICIT TERTIO. Forma per qvam refertur unum ad aliud, est relatio, sed materia per seipsam refertur ad formam. Ergò materia est ipsa relatio.

RESPOND: Negando materiam, primò essentialiter referri ad formam, vel certè refertur ad formam, prout spectatur per modum potentiæ formaliter, non verò prout spectatur secundùm se.

OBJICIT QVARTO. Id qvod, prædicatur de alio in Qvid, est illi primò essen- 274
tiale, sed materiæ, prædicatum in qvid, est potentia per Aristotelem, qvi materiam appellat potentiâ subjectum, &c.

RESPOND. Smigletius. Id qvod prædicatur de alio in qvid, vel est primò essentiale illi, vel idem aliqvo modo, cum essentia; sed non est necesse, ut sit tantùm primò essentiale, hinc etiam dicitur de materia in qvid, qvòd sit pars, & tamen esse partem, etiam per oppositos non est primò essentialis conceptus materiæ. Dicimus item, hoc lignum est arca, navis, &c. qvæ tamen non sunt primò essentialia ligno, Simitas etiam, dicitur nasus curvus, &
tamen hoc substantiale, qvòd est nasus, 275
primò essentiale non est accidēti, qvod est simitas. Petrus etiam dicitur Pater, & tamen esse Patrem, non est primò essentiale. Sufficiet; Ergo qvòd primò essentiale in qvid primò dicatur, sicut est primò essentiale, non excludendo, ut aliqvid secundò in qvid dicatur sicut non excludit, ut sit aliqvid secundò essentiale. Deinde universaliter loqvendo, tunc accidens non dicitur in qvid, de subjecto, qvando est ita purum accidens, ut non involvat qvidqvam de subjecto, & ita, qvia albedo non involvit qvidqvam de pariete, non dicitur in qvid, de pariete; Secus simum, arca, &c: jam autem ratio po- 276
tentiæ, involvit ipsammet in se materiam, hinc de illa, in qvid, dici poterit. Dici etiam potest, potentiam, supponendo pro illa radicaliter accepta, dici in qvid, de materia, non autem potentiam, formaliter, & relativè acceptam, vel certè qvod ad prædicationem in qvid, in materia necessaria; sufficiat, aliqvid esse secundò essentiale, Unde etiam meliùs explicata fuisset. Materia, per hoc, qvòd sit essentia exigitiva potentiæ ad formam, nisi qvòd maluerint Philosophi, attendere ad id, qvod notius est nobis: ignotior autem est nobis illa radix, qvàm, qvòd materia sit potentia.

INSTA-

277 INSTABIS I. Docet Aristot: ex materia & forma, fieri unam essentiam, ex actu enim & potentia, fit unum, sed si materia non esset essentialiter potentia, non posset ex illa, & forma, fieri una essentia, qvia non haberet in sua essentia, id per qvod formaliter duo efficiuntur unum; nempe potentiam.

RESPONDET Smigletius. Ad hoc, ut materia & forma, fiat una essentia, sufficit ut potentia non sit distincta entitas à materia. Si enim & materia sit seipsâ potentia, & forma seipsâ actus, fiet unum per se, ex materia & forma. Ex dictis etiam distingvi posset minor,
278 non haberet in sua essentia physicè spectata, materia potentiam. Nego Antecedens, non haberet in se Metaphysicè, & per ordinem ad nostros conceptus, non haberet, inqvam, potentiam, idq; formaliter spectatam, habendo illam radicaliter spectatam. Concedo Antecedens. Sed inde non seqvitur, ex materia & forma, non posse fieri unum per se, qvia sicut totum compositum est physicum, ita & partes physicè spectatæ, componunt illud, sufficietq; ut materiæ physicè loqvendo, sit potētia.

INSTABIS II. Forma est actus materiæ, perficiens illam, in sua essentia immediatè, atqvi non perficit mate-
279 riam, nisi qvatenus potentia est: actus enim, non perficit, nisi suam potentiam. Ergò materia est essentialiter potentia.

RESPONDETUR. Sufficere ad hoc, ut materia, realiter, secundò essentialiter, & physicè spectata, sit potentia.

OBJICIT QVINTO. Si non esset possibilis forma, etiam materia non esset possibilis. Ergò inter Materiam & Formam est dependentia, & connexio essentialis.

RESPOND: Esse connexionem essentialem, sed non primò, ad eum modum, qvò si non esset possibile risibile, non esset possibilis homo. & tamen risibile non est primò essentiale homini, qvamvis non in omnibus, æqviparari 280
debeant risibile in homine, & potentia in materia, sed sufficit ut ad præsens punctum hæc sint paria.

OBJICIT SEXTO. Si ratio, potentiæ, non esset primò essentialis materiæ, seqveretur materiam non esse proportionatam actui: sed hoc est absurdum. Seqvela probatur: qvia actus esset substantialis, potentia esset accidentalis materiæ.

RESPOND: Potentiam esse Metaphysicè, non Physicè accidentalem materiæ, adeoq; propter identificationem cum substantia, esse physicè substantialem. Deinde, etiam forma primò essentialiter spectata, non est actus 281
substantialis, formaliter, & relativè acceptus, sed nonnisi radicaliter. Unde adhuc erit proportio, inter materiam & formam.

OBJICIT SEPTIMO. Ergò saltem seqvitur materiæ uniri formam, nonnisi mediante accidenti Metaphysico, & non immediatè, per suam essentiam, essetque istud accidens, immediatiùs unitum materiæ, qvàm forma substantialis.

RESPOND. Concedendo, qvòd materiæ uniatur forma, nonnisi mediante accidenti Metaphysico, immediatè tamen unietur duplici ex capite; In-
primis, qvia accidens illud Metaphysi- 282
cum, est idem realiter cum materia; deinde qvia ipsa materia, est ipsum subjectum, & potentia radicaliter accepta, cui adhuc radicaliter acceptæ unietur illa forma, nec est absurdum, qvòd potentia formaliter accepta, per prius uniatur intentione Logicâ, & ex modo concipiendi, ipsi subjecto radicaliter accepto, præ forma substantiali, qvia, per prius est, esse materiã, cum prædicatis sibi debitis, qvàm esse sub forma.

Punctum Difficultatis III.

Esse Potentiæ, identificaturne Materiæ?

PRÆ-

283 PRÆMITTO I. *Materiam pluribus titulis dici potentiam.* Primo ratione compositi, non qvòd materia, compositum in se patiatur, sed qvia in illo, in actu secundo, exercet rationem potentiæ. Secundo est potentia, ratione formæ, qvam in se patitur. Tertio, materia dici potest potentia, in qvantum patitur actiones, qvibus formæ, in materiam inducuntur.

PRÆMITTO II. *Ut melius status qvæstionis penetretur, dividi solet ratio potentiæ, in proximam, & remotam.* Remotam potentiam omnes censent esse indentificatam realiter materiæ; proximam, censuerunt aliqvi esse accidens, realiter superadditum materiæ, qvalis fuit
284 Commentator Themistius, *Circa qvod.*

DICENDUM EST. *Etiam potentiam proximam, non esse qvid distinctum realiter, à materia;* ita Svarez Disp. 13. Sect. 8. n. 3. Hurtad. disp. 2. Sect. 4. Arriaga disp. 2. Sect. 3. Subs. 3. Oviedo Contro: 2. pun: 2.

PROBARI SOLET PRIMÒ; Qvia materia, essentialiter ordinatur ad formam, sed non ordinatur, nisi ut potentia receptiva. Ergo illa est essentialiter potentia receptiva. Rursus forma per suam essentiam, est actus materiæ. Ergo essentialiter, è converso, materia, est potentia ad formam.

285 RESPONDERI posset. Qvòd materia essentialiter ordinetur ad formam; secundùm qvod est potentia radicaliter, & remotè accepta, qvæ ipsa, est indistincta à materia, licet non ordinetur essentialiter, ad formam, secundùm qvod importat potentiam proximam, forma è converso, erit actus radicaliter acceptus, non autem proximè. Deinde dici potest, sicut, ut dicatur immediatè ignis B; genitus, ab igne A, non est necesse excludi calorem, utpote instrumentum agendi, sed tantùm est necesse, excludi aliam substantiam agentem; ita ut immediatè dicatur recipi, à materia forma, non est necesse excludi instrumentum recipiēdi, hoc est potentiam proximam, sed tantùm 286
aliud substantiale intermediativum.

PROBAT SECUNDO Oviedo. Ista potentia, vel est substantia, vel accidens; neutrum dici potest: non primum; qvia hoc ipsò illa potentia, si esset superaddita materiæ, esset accidens. Ergo non esset substātialis. Antecedens probatur. Omnis potentia, superaddita, essentialiter, supponit subjectum, cui superadditur, tanqvam radicem illius. Ergo non est substantia, sed accidens. Consequentia probatur, qvod est propter aliqvid, à se distinctum, qvod ad ipsum præsupponatur essentialiter, est accidens. Qvoad secundam partem, probat idem: Si illa potentia acciden- 287
talis foret, tunc etiam compositum foret accidentale, qvia omne compositum, immediatè resultat ex extremis, qvæ immediatè attinguntur per unionem. Ergo si immediatè attingitur per unionem potentia, qvæ est accidens, compositum illud erit accidentale. Antecedens immediatum probatur. Omne totum immediatè resultat ex partibus, ex qvibus immediatè componitur. Ergo & omne totum compositum, immediatè resultat ex extremis qvæ immediatè attinguntur per unionem.

RESPONDERI posset: Illam potentiam fore accidentalem, non fore ta- 288
men compositum illud accidentale absolutè, qvia mediante illâ potentiâ, etiam potentia radicalis, materiæ uniretur, qvæ est qvid substantiale; in composito autem; principaliter attenditur, ad ipsam potentiam radicalem substantialem, hinc, qvamvis in multorum sententia, mediante qvantitate recipiatur forma materialis substantialis, compositum tamen denominatur substātiale, & in productione ignis B, factâ ab igne A. principaliter attenditur, ad ipsum ignem, non verò calorem, qvo mediante, ignis agit, & in composito substantiali reali simpliciter, apud Modalistas, non attenditur

ad

289 ad unionem, qvæ non est res rigorosè, sed ad materiam & formam, qvæ, mediante illâ unione, tanqvam res veræ, uniuntur, & constituunt compositum reale; ita & in præsenti qvod, ulterius in hoc principium resolvi potest, qvòd scilicet, non attendatur in composito, ad id, qvod habet rationem ut qvo, sed qvod habet rationem ut qvòd, cùm & ipsum compositum, indistinctum à suis partibus, ex rationibus ut Qvod constituatur: hinc qvamvis rationes ut qvo, sint accidentales, modò ratio ut qvod, substantialis sit, etiam compositum erit substantiale. Qvia autem potentia proxima, habet se nonnisi ut
290 qvo, ad compositum, qvamvis illa sit accidentalis, modo ipsa potentia ut qvod, sit substantialis, poterit constitui totum compositum substantiale. Qvanqvam non convincitur etiam, qvòd illa potentia non sit substantialis; Rationes qvas adfert, habent retorsionem in forma materiali, qvæ est substantialis, & tamen præsupponit materiam, tanquam sui subjectum, & causam.

PROBAT TERTIO Arriaga. Ista potentia superaddita, vel est substantia, vel accidens; si est substantia. Ergo, si illa immediatè recipi potest in materia, poterit & forma substantialis, im-
291 mediatè recipi; si est accidens, inferam. Ergo si materia qvæ est substantia, non potest immediatè formam substantialem recipere, nec poterit accidentalis.

RESPONDERI posset. Ideò à materia recipi immediatè, illam potentiam superadditam, qvia si illam non reciperet immediatè, daretur processus in infinitum, in istis receptionibus, qvi non seqvetur, si mediante hac unâ potentiâ superadditâ, recipiantur à materia formæ, & sicut, qvia mediante calore, producit ignis ignem, non seqvitur, qvia ignis, in se ipso, mediante alio calore, producit calorem, & universaliter positâ mediatione instrumenti, & rationis ut qvo, non seqvitur, ad ipsum instrumentum, debere dari aliud in- 292
strumentum ita & in præsenti. Posito verò, qvòd etiam ista potentia sit accidentalis, bene adhuc poterit, immediatè recipere formam substantialem, qvia id non faciet vi, & virtute propriâ, sed nomine potentiæ radicalis, ad eum modum, qvo calor immediate producit ignem, qvantumvis ignis, alium ignem, immediatè non producat, nec tamen dicitur agere supra suas vires, aut magis, qvàm substantia, qvia hoc agit tanqvam instrumentum, principalis agentis, & nomine illius.

PROBAT QVARTO Hurtadus, vel illa potentia superaddita, est tanqvam forma informans materiam, vel non, si 293
non est tanqvam forma informans materiam, & est subjectum formarū. Ergo illa potiùs potentia, qvam tu appellas proximam, est revera materia, & non illa, qvam tu tibi fingis, tanqvam radicalem potentiam, hæc enim jam potentia, esset subjectum primum omnium receptivum, in nullo receptum. Qvod ipsum est esse materiam, immo si hæc potentia immediatè receptiva, non inest materiæ, qvomodo, ratione unionis cum illa, censebitur forma uniri, ipsi potentiæ radicali, si autem dicis, illam potentiam habere se per modum formæ, informantis materiam, hoc ipso illa potentia, non 294
esset receptiva formarum, qvia una forma, non informatur aliâ formâ, nec ab illâ denominatur, essentq; duæ formæ substantiales informativæ ejusdem materiæ.

RESPOND: Illam potentiam superadditam, diverso respectu, habiturā se per modum materiæ, qvia recipit formā, diverso, per modum formæ, qvia est per modum advenientis materiæ, ad eum modum, qvo formæ partiales, in sententia, eas admittente, habent se per modum materiæ, recipiendo formā totalem, & per modum formæ cōplendo materiam. Sed posset aliqvis dicere, habere se nonnisi per modum

materiæ, nec tamen erit revera materia, qvia non erit ſubjectum radicale, nec ſubſtantia. *Hinc aliter negativo Principio.*

PROBATUR QVINTO Concluſio, qvia hujus ſuperadditæ potentiæ proximæ, nulla eſt neceſſitas. *Sed in contra.*

OBJICITUR PRIMO. Subſtantia producit aliam ſubſtantiam, mediis accidentibus, v. g. ignis ignem, medio calore. Ergo & materia, recipit formas, mediâ potentiâ ſibi ſuperadditâ.

RESPONDET PRIMO Oviedo. Diſparitatem eſſe, qvia forma ſubſtantialis educta, debet conſtituere unum compoſitum ſubſtantiale, cum ſubjecto, ex qvo educitur, & cùm forma ſubſtantialis, non poſſit cõſtituere unum compoſitum ſubſtantiale, cum potentiâ accidentali, ideò nec in illa recipitur, Effectus verò à cauſa productus, non debet conſtituere unum ſubſtantiale, adeoq; produci ab accidente poterit. *Hæc reſponſio*

NON SATISFACIT. Qvia forma cum eo, cum qvo tanqvam ratione, ut qvo recipiendi, unitur, non debet conſtituere unum ſubſtantiale, ſed cum eo, cum qvo tanqvam radice principali, & ultimò conjunguntur. Hinc benè adhuc poſſet immediatè uniri cum aliqvo accidẽti. Deinde ut urget Arriaga, etiam ex materia ut cauſante formam, non fit unum per ſe. Cur ergo formã, materia, per ſuperadditam potentiã, qvæ etiam eſt accidens, non cauſabit? præcipuè ſuppoſito, qvòd cauſalitas materiæ, ab unione ſit diſtincta.

RESPONDET SECUNDO Arriaga. Illam potentiam ſuperadditam, neceſſariò immediatè à ſola materiâ primâ cauſari, qvodſi ſemel conceſſum fuerit; Cur non concederetur, omnes alias formas cauſari? qvi verò ab igne A. cenſent produci ignem B. mediante calore, putant ſubſtantiam non eſſe immediatè operativam; *Hæc reſponſio.*

NON SATISFACIT. Qvia immediatè ignis producit in ſe calorem, nec tamen ſeqvitur, qvòd immediatè producat alium ignem, ſic qvamvis materia, immediatè cauſabit illã potentiam, non ſeqvitur, immediatè, cauſaturam alias formas materiales, imò univerſaliter, id qvod ſpectat ad perfectionem alicujus, & completum in ſuâ entitate, debitumq; eſſe, id ſe ſolâ, res illa nata eſt facere, habet enim vim emanandi ex ſe ſuas perfectiones, & ita immediatè emanat materia qvantitatem, anima potentias, ſi illæ ſuperadditæ.

RESPONDETUR TERTIO. Diſparitatem eſſe, qvia ſubſtantiis ex eo proviſa ſunt accidentia, qvia poſſunt eſſe à paſſo diſtantes, habereq; debent per qvod conjungantur paſſo, illiq; ſe cauſâ introducendæ formæ, inſinuent, jam autem materia, neceſſariò non niſi præſens cauſat formas, ideoq; ad illas cauſandas, à natura provideri aliqva ſuperaddita non debuerunt, immo otioſa fuiſſent, ſicut otioſa fuiſſet, immo arguens proceſſum in infinitum, potentia ſuperaddita, qvâ nonniſi mediante, in ſeipſo calorẽ, producere deberet ignis.

OBJICIT SECUNDO Averroes. Si potentia materiæ, eſt ipſa entitas materiæ, ſeqvitur, aut materiam eſſe corruptibilem, aut poſſe aliqvid reproduci naturaliter, qvod utrumq; abſurdum eſt. Seqvela probatur: Qvia Ariſtoteles ſecundo de Interpret. Cap. 2. dicit: Cùm actus eſt, potentia, ampliùs non eſt. Ergo ſi potentia eſt ipſa entitas Materiæ, & hæc potentia perit, & corrumpitur adveniente formâ, etiam ipſa entitas materiæ peribit. Deinde ſi materia eſt ipſa potentia, ſicut manet materia, pereuntibus formis, ita manere debet, & potentia ad illas, ſi autem manet potentia, debet dari & agens reproductivum formarum perditarum, aliàs Contra Ariſtotelem, eſſet aliqva potentia, qvæ non poſſet reduci ad actum.

RESPOND: Inprimis cum Arriaga, retorqvendo argumẽtum, qvod probat etiam potentiam remotã, & radicalem,

calem, non eſſe identificatam materiæ, idq; propter easdem rationes. Rurſus adveniente formâ, perit potentia, ſupponens negationem actûs, ſed non perit potentia, qvæ eſt capacitas actûs, deniq; manet illic, nunc potentia recipiendi formas, ſed non potentia pro nunc recipiendi, ad eum modum, qvo qvocunq; inſtanti manet potentia, movendi ſe ſucceſſivè, licet non maneat potentia, movendi ſe ſucceſſivè in inſtanti, in inſtanti enim, nulla eſt ſucceſſio. Porrò potẽtia, qvæ eſt nunc, & ad reducendum ſe pro nunc ad actũ, debet habere agens illius actûs, & qvia materia non eſt potentia protunc recipiendi formam deperditam, nec agens debet dari reproductivum illius formæ. Videndum infra cur non detur à privatione regreſſus; qvamvis autem materia ſit indifferens potentia, ad has, vel illas formas, hæc indifferentia, non eſt neceſſe, ut tollatur à potentiâ intermediâ, ſed ab ipſâmet formâ ſuperveniente. Conceſſo etiam, qvòd mediante qvantitate recipiãtur diſpoſitiones, non ſeqvitur admitti hoc ipſo potentiam ſuperadditam, qvia ſtatus qvæſtionis, non procedit de qvantitate, ſed de aliâ potentiâ, qvæ ad ipſam etiam qvantitatem recipiendam, mediare deberet.

OBJICITUR TERTIO. Diſpoſitiones introductæ, in qvantitate Euchariſtica, ad formam ignis, exigunt formam ignis, & non exiguntillam tanqvam in materia recipiendâ, qvia hæc non eſt. Ergo exigunt formam in qvantitate recipiendam. Ergo ulteriùs apparet, formas non immediatè in potentia materiæ recipi.

RESPONDETUR. Qvando dicitur, immediatè recipi formas in materia, non excluditur, ut dixi, mediatio qvantitatis, ſed mediatio potentiæ, ad ipſam etiam receptionem qvantitatis concurrens, deinde, dici poteſt, ex ſuppoſitione miraculi exigi formam, nonniſi in qvantitate recipiendam, faciente id DEO, ad occultandum miraculum, exhibenteq; concurſum, qvem aliàs exhiberet, nonniſi præſente materiâ; ſed ſecluſo miraculo, non exigunt diſpoſitiones productionem formæ, niſi materiâ ſuppoſitâ, immo argumentũ, multùm probat; qvia probaret, nec mediatè recipi in materiâ formas, qvia diſpoſitiones in Euchariſtiâ non exigũt productionem formæ, in materiâ, etiam mediatè, cùm nulla ſit illic materia, & ſicut ſi miraculosè, nonniſi mediante aliqvâ potentiâ reciperet materia formam aliqvam, non rectè inferretur, ſecluſo miraculo, non recipi immediatè formas, ita & in præſenti.

OBJICITUR QVARTO. Qvod eſt in potentiâ, in aliqvo genere, non eſt in illo genere; ſed materia eſt potentia reſpectu generis ſubſtantiæ. Ergo non eſt in genere ſubſtantiæ. Ergo eſt in genere accidentis.

RESPONDETUR. Argumentum probare, nullam dari potentiam ſubſtantialem, hinc multùm probat; dici etiam poſſet, qvòd materia ſit potentia reſpectu generis ſubſtantiæ, qvæ ſe habeat per modum completi Phyſicè, non verò, qvæ ſe habeat, per modùm complebilis Phyſicè, ita, ut etiam materia non ſit in genere completi Phyſicè, ſed in genere complebilis Phyſicè. Dictum etiam ſupra, non eſſe materiam, potentiam ad eſſe ſubſtantiale, in totâ latitudine ſumptum, eſt enim ſubſtantialiter & actu potentia, licet ſit Potentia ad eſſe ſubſtantiale, in aliqva ſpecie, qvod ſit ſpecificabilis à formâ ſubſtantiali Phyſicâ.

OBJICITUR QVINTO. Saltem potentia receptiva formarum accidentaliũ, debet eſſe accidens, actus enim, & potentia, ex 9. Metaph. 7. ſunt ejusdem generis, debetq; ex cõmuni axiomate, inter actum & potentiã, eſſe proportio.

RESPONDET Scotus. Intelligendum eſſe Ariſtotelem de potentiâ objectivâ, qvòd qvalis illa eſt, talis debeat eſſe actus entitativus. Deinde dici poteſt,

307 test, qvòd inter actum & potentiam non semper sit proportio, in ratione entis, licet sit proportio in ratione perfectibilis, & perfectivi. Unde ulteriùs, si potentia materiæ ad formas substantiales sit substantia, non poterit argui, multiplicari entia sine necessitate, qvod argueretur, si poneretur potẽtia aliqva accidentalis, condistincta ab ipsa materia, qvæ non est ratio, cur ipsamet sufficiens non sit, ad recipienda accidentia, & sicut, qvia forma est substantialis, non ponitur potentia materiæ substantialis superaddita materiæ, sed solum capax substantialis formæ, ita non debet poni potentia accidentalis
308 superaddita materiæ, sed solùm potentia capax accidentis sustentandi. Qvando autem Aristoteles docet multiplicari potentias, multiplicatis actibus, non intellexit multiplicari potentias entitativè, sed formaliter, hoc est potentiam tot esse formarum receptivã, qvot formæ receptibiles & sustentabiles.

DIFFICULTAS III.

De potentia Materiæ, prout est appetitus Formarum.

PRæmittenda est decisioni difficultatis, explicatio appetitûs, postea decidendum.

309

Punctum Difficultatis I.

Qvid sentiendum?

PRÆMITTO I. *Materiam ordinari ad formas.* Est enim definitivè potentia ad formas; potentia autem dicit ordinem ad aliud, & qvia, eo modo ordinatur ad formas, qvomodo est potentia ad illas, cùm illas non sit naturaliter apta habere, omnes simul, nec ad illas ordinatur simul habendas omnes, qvia tamen non est materia, (si spectetur tota in sua latitudine) alia numero ad hãc, alia numero ad illam formam, ideò habet potẽtiam ad omnes simul, simultate, tenente se penes potentiam, non verò, tenente se, ex parte habere 310
formarum. Hinc etiam fit, ut qvamvis priùs scientia ordinetur ad objectum, in communi, non tamen ordinetur materia ad formam, in communi, qvia materia perficitur realiter à formis, in ordine ad constituendum compositum, realiter autem, nihil est nisi singulare, & particulare, hinc, si materia respicit formas, ut suî realiter perfectivas, respicere eas in particulari debet; scientiæ autem possunt esse objecta abstracta, immo & Entia rationis. Qvia tamen materia est subjectum, qvarumcunq; formarũ, ideo Angelus, non potest comprehendere ordinem illum materiæ, licet enim notitia de 311
materia proficiscatur à principio, qvod est Angelus, nobiliori qvàm sit materia, qvia tamen, non pertingit ad infinitos terminos, seu Formas, qvarum successivè est capax materia, simul noscendas, fit ut non dicatur comprehendere materiam, comprehensione ut supponitur adæqvatâ & completâ, terminativeq; spectatâ.

PRÆMITTO II. *Ex hoc, qvòd materia sit potentia ad formas, perficiturq; formis, inferunt Philosophi, formas esse bonum materiæ:* & qvia bonum omne, est appetibile, dicunt formas appeti à materia, sed valdè Metaphoricâ locutione. Appetitus enim ipse duplex ponitur, qvidam 312
naturalis, seu innatus; alter elicitus. Appetitus elicitus, est actus vitalis, potentiæ appetitivæ, in bonum cognitum se affectivè moventis. Appetitus autem naturalis, est qvædam naturalis, ac necessaria inclinatio, seu ordo ad aliqvam perfectionem, seu bonum, ad qvod appetens ordinatur, qvalis appetitus est in lapide ad motum deorsum, in igne ad motum sursum; talis etiam appetitus ponitur in materia ad formas, qvi in re nihil aliud sit, qvàm ipsa materiæ entitas, qvæ inqvantùm dicit capacitatem ad uniri formis, est potentia: inqvantum autem, illæ formæ, sunt bonum, & perfectio ejusdem,

313 dem, dicitur esse appetitiva earundem.

PRÆMITTO TERTIO. *Appetitum hunc innatum, tam in materia qvàm in qvibusdunq; aliis, posse considerari duplicem;* Proximum, & Remotum. Proximus appetitus: est ipsa entitas, posita extra circumstãtias reqvisitas ad bonum, qvod appetit: qvæ ipsa entitas, si postea ponatur in circumstantiis, & reqvisitis debitis, erit potentia, & appetitus proximus. Qvòd ipsa Entitas, etiam posita extra circumstantias, & reqvisita, sit appetitus, hoc inde est, qvia extra omnes circumstantias, entitas appe-
314 tentis, est entitas. Ergo etiam est & appetitus, qvia hic appetitus est ipsa Entitas, non est tamen hic appetitus proximus, sed remotus; qvia appetitus proximus, est appetitus hìc & nunc implebilis, non est autem hìc & nunc implebilis, si desinit exigita; Priorem appetitum appellat Oviedo inefficacem, posteriorem efficacem. Consule eundem.

PRÆMITTO QVARTO. *In appetitu elicito, duplicem adhuc condistingvi posse actũ.* Actum desiderii, & actum delectationis. Actus desiderii est appetitus boni, ut conseqvibilis, comparabilis, &c. Delectatio autem, est actio appetitûs, præsupponens actum amoris & conseqvens ex notitia boni, qvod bonum,
315 jam sit consecutus appetitus.

Retulit hìc Oviedo sententiam recentiorum, qvi censuerunt, appetitu desiderii, fieri voluntatem in objectũ actu existens, cum enim qvis actionem aliqvam externam liberè exercet, in illo instanti, qvo exercetur, est illic intentio efficax, illius exercitii. Ergo & desiderium, nam hoc imbibitur in illa intentione; qvodsi intentio, & res intenta, simul esse possunt: Ergo & desiderium, cum re desiderata; sed hæc doctrina illorum, non plenè etiam convincit, qvia distinguũtur hæc duo, rigorosè loqvendo, desiderium, & intentio, qvà talis; Qvia desiderium, non est qvid respectivum ad media, se-
cus intentio. Unde etiam cum durat 316
mediorum qva talium exercitium, ut durat in instanti, qvo res fit, durabit & intentio, potest autem non durare desiderium. *His præmissis.*

DICENDUM EST PRIMO. *Materiam respectu omnium possibilium formarum, habere appetitum remotum, & inefficacem, etiam cum, est sub formâ aliqvâ.*

PROBATUR: Qvia appetitus Remotus formarum possibilium, nihil aliud est, qvàm materia, capax recipere formas possibiles, si ibi inducantur. Ergo sicut materia habet seipsam, dum est sub aliqvâ formâ, ita habebit & illum appetitum.

DICENDUM EST SECUNDO. *Mate-* 317
riam, sumptam cum dispositionibus ad tales in specie formas, desiderare appetitu proximo, omnes formas illius speciei.

PROBATUR. Qvia appetitus proximus materiæ, est ipsa entitas materiæ, unà cum dispositionibus. Ergo cùm dispositiones non reqvirant potiùs hanc in individuo formam, qvàm illam, & materia pro suâ parte, non magis respectu hujus, qvàm illius formæ, est potentia, appetet omnes formas illius speciei, appetitu proximo.

DICENDUM EST TERTIO. Si appetitus materiæ, sumatur secundùm 318
id, qvod dicit ille in recto, non magis appetit formam nobiliorem, qvàm ignobiliorem. Si verò sumatur appetitus pro eo, qvod dicit pro connotato, & in obliqvo magis appetitur forma nobilior, qvàm ignobilior. Pro prima parte Conclusionis citari possunt: Ruvius, Averro, Amicus & alii. Pro secunda parte Mastrius, Pontius, cum Scoto; in qvartum dis. 49. q. 10. & dis. 50. q. 5.

Prima pars Conclusionis.

PROBATUR. Appetitus materiæ in recto, est ipsa entitas materiæ, sed eadem est entitas materiæ, respectu qvarumcunq; formarum. Ergo & idem appetitus.

Secundam partem Conclusionis:

PROBAT PRIMO Mastrius Auctori-

319 tate Aristotelis, in causis præcisis, sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis, & maximam ad maximum, sed materia simpliciter appetit formas, quia forma est ejus perfectio simpliciter. Ergo magis appetit formam, quæ magis eam perficit, & maximè, quæ est ejus perfectio maxima; subsume: Sed non appetit magis formas, appetitu sumpto, secundùm id quod dicit in recto. Ergo secundùm id quod dicit in obliquo.

CONFIRMATUR. Accidentales formæ, minùs appetuntur præ substãtialibus. Ergo & ignobiliores præ nobilioribus.

RESPONDETUR ex Pontio. Propter
320 quod unum quodq; tale, & ipsum magis. Cùm ergo propter substãtiales formas, appetuntur accidentia, sicut media propter finem, magis præ accidentibus appeti debent formæ substantiales; quia autem formæ ignobiliores, non ordinantur ad nobiliores, nec erunt minùs appetibiles.

CONTRA. Tùm quia non est ratio cur appetitus, illud magis sequatur, quia hoc quidem finis est, & non quia melius est, certè enim etiam inter ipsos fines, unus præ alio magis appetitur. Ergo taxa appetendi, non est ille ordo; hinc quamvis formæ substãtiales ignobiliores, non ordinentur ad formas
321 nobiliores substantiales, poterunt magis appeti Formæ substantiales nobiliores. Tum quia fieri potest, ut aliquis, medium melius, ipso fine assumat, v.g. amorem DEI, propter temporale habere benè. Ergo pensanda non est, majoritas vel minoritas boni, quia illud est pro fine, hoc, pro medio. Ergo ulteriùs quamvis formæ nobiliores, non sint finis ignobiliorum, non sequetur, illas non esse meliores ignobilioribus, adeoq; magis appetibiles. Tum quia quod aliquid sit appetibile non habetur ex eo, quia est finis, sed quia bonum. Ergo si bonum majus sit, magis appetetur.

PROBAT SECUNDO idem. Appetitus elicitus, magis appetit majùs bonum. 322 Ergo & innatus, magis appetet majus bonum; sed non appetet magis, si sumatur hic appetitus, secundùm id, quod dicit in recto. Ergo appetet magis, si sumatur hic appetitus, secundùm id, quod dicit, pro connotato, & in obliquo.

Punctum Difficultatis II.

Occurritur Responsionibus.
&
Probatur ulteriùs Conclusio.

RESPONDETUR PRIMO. Disparitatem esse, quia appetitus elicitur, fit ex præexistente cognitione; majoris bo 323 ni, & minoris discretivâ; sed appetitus innatus, cùm non fiat ex hâc cognitione, non habet discretionem nobilioris, & ignobilioris formæ: Consequenter utramq; æqualiter appetet.

CONTRA. Tum quia potest esse appetentia in appetitu innato, sine ulla cognitione. Ergo & major appetentia, sine illa discretione: & sicut appetitus innatus, dicitur appetere, quia capax est recipiendi, & quia hoc bonum illius est. Ergo & appetitus major, per hoc benè salvabitur, quia ejus quidem capax est, & quia hoc melius est. Tum quia id quod gerit cognitio in cognoscente, supplet natura in non cogno- 324
scẽte, quam discretionem boni & mali, fieri à naturâ patet à posteriori, quia indidit aquæ appetitũ ad frigus, quod est perfectio illius. Undè etiam reducit se semper, ad connaturale suum frigus, avertendo seà calore, qui non est perfectio illius. Ergo sicut cognoscens habet, unde possit appetere majus bonum magis, ita habebit, & non cognoscens, nempè ipsam naturam. Tùm quia naturalis inclinatio, debet esse cum maximâ rectitudine, utpotè inditâ ab auctore naturæ, at rectitudo naturalis, postulat, ut majus bonum præferatur minori. Ergo & hæc inclinatio naturalis, quæ est in materiâ, postulabit,

325 bit, ut nobilior & melior forma, magis ametur.

RESPONDETUR SECUNDO ex Pontio, disparitatem esse. Eo, quòd non debeant in omnibus habere proportionẽ, appetitus elicitus, & innatus, adeoq; nec in modo appetendi, meliorem formam.

CONTRA est. Concedo non in omnibus debere proportionari, hos duas appetitus, sed quærere restat, cur in hoc puncto proportionari non debeant? deinde, quare licitum est argumentari ex eo, quia appetitus elicitus appetit bonum, etiam innatum appetere bonum, & ex eo, quia elicitus, majus bo-
326 num appetit magis, non erit licitum argumentari, quòd etiam appetitus innatus, meliorem formam appetat magis?

RESPONDETUR TERTIO ex eodem: Quamvis appetitus elicitus, habendo majus bonum, non appetat minus, non est licitum argumentari, quòd nec appetitus innatus, dum habet nobiliorem formam, appetat ignobiliorem, ita nec adlata argumentatio tenebit.

CONTRA: Quia ne procedat illatio, manifesta est repugnantia, nulla autem pro antecedenti hoc ipsum, inde est, quia si ad ignobiliores formas, non
327 haberet appetitum materia, tunc, cùm habet nobiliorem, & non haberet illum ut supponitur, & haberet, quia haberet materia suam entitatem. Appetitus autem, est ipsa entitas materiæ. Deinde, etiam antecedens habet difficultatem: nonne habito decem, adhuc appetitur quinque.

PROBAT TERTIO Pontius. Appetitus materiæ nihil est aliud, quàm perfectibilitas ejus, sed est magis perfectibilis, per formam perfectiorem, quando-quidem, cum ea componit compositum perfectius. Ergo magis illam appetit.

RESPONDET Quidam distingvendo Minorem, magis est perfectibilis materia, per formam nobiliorem, hoc est: 328 potest magis perfici à forma perfectiore. Concedo Minorem: magis est perfectibilis, hoc est magis potest perfici à forma perfectiore. Negatur minor. Explicat sic: In priori parte, ly magis, construitur cum ly perfici, in posteriori, cum ly potest. Majoritas ista, potest se tenere, vel ex parte ipsius potentiæ, & sic falsum est, magis esse potentiam materiæ respectu formæ nobilioris, vel majoritas ista, potest se tenere, ex parte formæ, & sic non est dubium, quia perfectior forma, magis potest perficere. Illustrabat hoc instantiâ; Vitrum potest magis perfici à vino A, quàm à vino B, si potest, referatur ad vitrum? 329 falsa est propositio, quia vitrum, non magis potest recipere vinum A, quàm vinum B. Si verò, potest, referatur ad vinum? magis potest perfici vitrum à vino A, quia illud melius esse supponitur.

CONTRA. Tum quia majoritas, tenens se ex parte formæ, est majoritas respectiva, Consequenter etiam in materia, respondere debet magis perfici. Tum quia instantia de vino allata, non convincit, neq; enim ordinantur ad se, vitrum & vinum, nec à vino natum est perfectionem desumere vitrum, immo non apparet, quomodo melius vinum, magis perficere possit à parte 330 sua vitrum, cùm nullo modo illud perficere possit. Tum quia si per illud, ly falsum est, magis esse potentiam, materiam respectu formæ nobilioris, non plus significat, quàm quòd non sit, quoad entitatem, & secũdùm id, quod dicit in recto, ille appetitus major, vera est propositio, & non procedit contra nostrã Conclusionem, sed insuper.

CONFIRMATUR Conclusio. Materiam magis appetere formas, nobiliores, nihil aliud est, quàm formas nobiliores, esse majus bonum materiæ. Sed de facto formæ nobiliores, sunt majus bonum materiæ. Ergo de facto magis appetuntur. Major probatur: Statu

ipso

ipſo qvæſtionis, & intento Concluſionis. Minor probatur, illud, qvod id præſtat materiæ, qvod & formæ ignobiliores præſtant, & inſuper plures gradus bonitatis ſecum adfert, eſt majus bonum materiæ, ſed formæ nobiliores, id præſtant, qvod ignobiliores, & inſuper plures gradus bonitatis, ſecum adferunt. Major probatur inductione, in omni bono, qvod cenſetur eſſe majus, præ alio, ſive illud ſit increatum, ſive creatum, Minor probatur qvod ſcilicet, idem præſtet forma nobilior, qvod ignobilior, qvia componit compoſitum, informat, & complet materiam, qvid autem, plures gradus
332 bonitatis adferat, ſic probatur. De forma nobiliori falſa eſt hæc Contradictoria, forma nobilior non adfert plures, gradus bonitatis, aliàs non eſſet nobilior, qvia nobilitas formæ, deſumitur ex pluralitate graduum bonitatis. Ergo vera erit, hæc altera, Contradictoria, forma nobilior fert plures gradus bonitatis. Deinde ex parte materiæ, non repugnat aliqvid magis appeti, conceditur enim à pleriſq; oppoſitorum, magis appeti ſubſtantiales formas, præ accidentalibus, nec eſt ratio, cur non magis appetantur nobiliores formæ. Ergo appetuntur magis.

333 ## Punctum Difficultatis III.

Solutio objectionum.

Contra primam Concluſionem.

OBJICITUR I. Si materia, haberet appetitum, ad omnes formas, haberet etiam ad corruptas: ad corruptas, habere appetitum non poteſt, ad impoſſibile enim, haberi appetitus non poteſt, formæ autem corruptæ, ſunt impoſſibiles.

RESPONDETUR. Qvòd, ſub conditione, ſi daretur agens corruptarum formarum reproductivum, appetat materia corruptas formas, licet non appetat abſolutè & proximè.

OBJICITUR II. Si ex eo, benè argueretur, materiam appetere omnes formas poſſibiles, qvia entitas materiæ, eſt hic appetitus, qvæ manet tũc, cùm eſt forma, ſeqveretur qvòd materia eodem appetitu, appeteret formam præſentem, & abſentem, ſeqviturq; qvòd præſentem deſideret, & de abſenti delectetur. 334

RESPONDETUR eodem appetitu, omnes illas formas appeti, ſecundùm id, qvod dicit appetitus in recto, nempè ſuam entitatem, ſed non eodem, formaliter, ſecundùm connotata reqviſitorum accepto, ratione qvorum connotatorum deficientium, non oblectatur formaliter de forma abſenti, 335 licet coincidant deſiderium, & delectatio, ſecundùm id, qvod dicunt in recto.

OBJICITUR III. Qvælibet forma exſatiat appetitum materiæ. Ergo nullo appetitu alias proſeqvitur.

RESPONDETUR. Conſeqvens eſſe verum, de appetitu proximo, non de remoto, vel de appetitu ejus, inqvantum reſpicit finem ſuum particularem, qvi eſt, eſſe completam, & in compoſito, ſed non de appetitu reſpiciente bonum univerſi, cujus majus eſt bonum, pluralitas formarum. Unde etiam, cùm eſt ſub una forma, appetit corruptionem, non per ſe, ſed indirectè, in- 336 qvantum nonniſi in deceſſu alius formæ ſubſtantialis, capax eſt recipere naturaliter, aliam formam ſubſtantialem, & licet forma præſens, ſic etiam bonum univerſi, qvia tamen eſt bonum particulare, & minùs, ideò varietatem formarum, tanqvam majus bonum, & univerſalius appetit. Suppoſito etiam, qvòd abſolutè loqvendo, ſatiet appetitum materiæ una forma, non ſeqvetur, qvòd aliæ formæ, tunc non appetantur à materia, qvia licet appetitus elicitus, non poſſit appetere aliud, qvando eſt ſatiatus, poteſt tamen innatus. Rationem dat Pontius: Qvia ſatietas involuit negationem ulterioris deſiderii, & tunc judicamus

337 hominem eſſe ſatiatum, qvando nihil ampliùs appetit, præter id, qvod habet, at ſatietas Materiæ orta à Forma habita, non involuit negationem appetitûs innati, reſpectu aliarum Formarum, ſiqvidem cum illis poteſt facere, unum per ſe. Rurſus poſitâ ſatietate, Appetitui, apti appetere appetitu elicito, non eſt unde ſalvetur appetitus alius, non ex actu elicito, qvia hic non ponitur, non ex qvocunq; alio, qvia qvodcunq; ponetur, non erit ſufficiẽs ad denominationem elicitè appetiti, qvia deberet dari elicitum, ſine elicitivo, jam autem, poſitâ unâ Formâ in
338 Materia, poteſt oſtendi, in qvo ſalvetur appetitus innatus Materiæ, ad alias Formas, nempè, in ipſa entitate Materiæ, qvæ habet potentiam ad alias Formas, & in ipſa entitate Formarum, potentium perficere Materiam; neq; enim, qvòd una Forma perficiat Materiam, adimit aliis vim perficiendi, neq; facit ne ſint perfectivæ.

OBJICITUR IV. Si Materia, appetit Formas poſſibiles omnes, etiam cùm eſt ſub Forma aliqva ſubſtantiali, ſeqvitur illi eſſe violentum, informari ab hac Forma, ad eum planè modum, qvo lapidi eſt violentum, ire ſurſum, eò, qvòd tunc appetat deorſum.

339 RESPONDETUR. Negando Seqvelam: diſparitas eſt, qvia lapis eſt determinatus & adſtrictus, ad hanc in ſpecie, verſus centrum, tendentiam, materia autem non eſt adſtricta, & determinata, ad hanc in ſpecie completionem, & certè non ex eo violentus eſt lapidi motus ſurſum, qvia eſt incompatibilis, cum motu deorſum, aliàs etiam motus deorſum eſſet illi violentus, nàm etiam hic non eſt compatibilis cum motu ſurſum, ſed ideò eſt violentus, qvia illud incompatibile, hoc eſt motus ſurſum, non eſt bonum illius, qvod appetat connaturaliter; Formæ autem qvæcunq;, præcipuè ſubſtantiales, ſunt bonum Materiæ. Neq; cenſendum; Materiam faſtidire tunc 340 Formam præſentem: qvis enim dicat, id faſtidire Materiam, circa qvod exercet appetitum fruitionis, & complacẽtiæ? qvantumvis per hoc, non amittat potentiam aliarum Formarum capacem, qvæ capacitas, eſt illius appetitus remotus; eſſet qvidem violentum Materiæ, eſſe ſine omni Forma; ſed non habere omnes Formas, unâ non niſi habitâ, non eſt illi violentum, qvia etiam, unam Formam habendo, eſt completa ſubſtantialiter.

OBJICITUR V. Saltem in inſtanti, qvo materia, ſupponitur cum appetitu complacẽtiæ ad aliqvam Formam, nihil appetit appetitu deſiderii, pro illo 341 inſtãti. Qvod ipſum probatur: ſi enim aliqvid appeteret, tunc materia maximè appeteret Formam ſubſtantialem, caſu qvo hæc deficeret; hanc non appetit, qvod ipſum Probatur: Implicat ex ſuppoſitione appetitus complacentiæ, qvi involuit ipſam exiſtẽtiam Formæ, Formam deficere. Ergo implicat purificatio Conditionis, ſub qva, alia Forma eſſet appetenda.

RESPONDETUR. Diſtingvendo Antecedens. Nihil appetit Forma, appetitu remoto deſiderii Nego, nihil appetit appetitu proximo, Concedo: appetitus enim remotus, non attendit ad hanc conditionem, caſu ſi deficiat illa 342 Forma, ſed totus ſtat in hoc, qvia entitas Materiæ, eſt capax etiam aliarum Formarum.

Contra Concluſionem Tertiam.

OBJICITUR I. Materia non eſt magis capax animæ rationalis, qvàm animæ bruti. Ergo æqvè appetit Formas ignobiliores, ac nobiliores.

RESPONDETUR. Æqvè qvidem eſt capax Materia, qvarumcunq; Formarũ, ſed non æqvè illis perficitur, ratione cujus inæqvalitatis, poteſt appetere magis & minùs: unde etiã negatur, nõ eſſe illas, qvæ in ſe meliores ſunt, meliores etiam materiæ; ſicut enim non tãtùm ſunt Formæ, bonæ in ſe, ſed bonæ

Mate-

343 Materiæ, ita non tantùm sunt meliores, in se, sed & meliores Materiæ, cùm præsertim illa melioritas, sit indistincta realiter ab ipsamet bonitate, qvâ, bonæ sunt formæ, ipsi Materiæ.

OBJICITUR II. Materia solùm appetit formas, ut cum illis faciat unum per se, sed cum qvacunq; facit unum per se. Ergo æqvaliter omnes appetit.

RESPONDETUR. Cum qvacunq; forma substantiali, facit materia unum per se, sed non æqvalis perfectionis, sed cum nobiliori forma, facit compositum nobilius, unde etiam dici potest, qvòd materia indirectè appetat interitum formarum ignobiliorum,
344 sed non directè, nec per se, præcipuè, cùm ille appetitus, identificetur in recto, nempè in ipsamet entitate Materiæ capacis omnium illarum. Rursus, qvia ponunturà nobis, in materia, appetitus & nobilioris, & ignobilis formæ; dici potest qvòd secundùm appetitum nobilioris formæ, petat interitum ignobilioris formæ, sicut etiam, secundùm appetitum ignobilioris formæ, petit interitum nobilioris, qvamvis ille primus appetitus præponderet; vel certè dici potest, qvòd si materia appeteret, appetitu determinato formas nobiliores, deberet appetere interitum imperfectiorum: sed qvia de-
345 terminatè illas non appetit, nec appetit, interitum aliarum; si enim indeterminata est, ad utrasq;, licet magis has, qvàm illas appetat, non debet deposcere interitum aliûs, hæc enim deposcentia, argueret ejus determinationem.

INSTABIS. Si appetitus Materiæ, est ipsa Materiæ Entitas, qvæ est capax formæ: Ergo cùm eadem sit capacitas frigoris in aqva, & capacitas caloris, benè capacitas caloris, in aqva, appetitus dici poterit.

RESPONDETUR. Appetitus Materiæ, est capacitas Materiæ, non qvomodocunq; spectata, sed prout forma est bonum illius, cùm ergo, non sit bonum aqvæ calor, capacitas illa aqvæ, pro re- 346
cipiendo calore, non dicetur appetitus: nisi fortè dicas, qvòd capacitas illa aqvæ, inadæqvatè, & secundùm materiam spectatæ, sit appetitus caloris.

OBJICITUR TERTIO. Appetitus Materiæ, est ipsa potentia materiæ; sed hæc, est indifferens ad nobiliores, vel ignobiliores formas. Ergo & appetitus, est indifferens.

RESPONDETUR. Qvòd appetitus materiæ, in recto, sit ipsa potentia materiæ, sed in obliqvo dicit ipsam formam, qvæ potest esse melior, & non melior, adeoq; magis, vel minùs æstimabilis; Ex dictis etiam, id adferri potest, qvòd potentia materiæ, sit indif- 347
ferens hoc sensu: qvia potest, non magis hãc recipere, qvàm illam formam; sed non indifferens, qvasi non magis per hanc, qvàm per illam formam perficiatur; In idem recidit, qvod dicit Mastrius, qvòd materia, sit indifferens; hoc est, cum exclusione appetitûs determinati, ad formam nobiliorem, sed non indifferens, cum exclusione inclinationis majoris, vel minoris, ubi jam relinqvetur locus, ad meliorem formam majoris inclinationis?

QVÆRES: *Si daretur forma, quæ contineret eminenter, perfectiones aliarum formarum, materia illi unita, desideraretne appetitu remoto, cæteras formas?* 348

ASSERO desideraturam: Ratio. Tum qvia ut urget Pontius, appetitus, Materiæ est perfectibilitas illius, sed non obstante hâc Formâ continente aliarum Formarum perfectiones, est perfectibilis Materia, per alias Formas, potest enim cum illis constituere unum per se. Ergo dicet appetitum ad illas. Tum qvia vel amittit Materia suam entitatem, cum est sub Forma, continẽte virtualiter alias Formas, vel non amittit. Si amittit; Ergo Materia est corruptibilis. Ergo non est subjectum primum, in qvod abeũt omnia. Si verò non amittit Materiâ suam entitatem, accessu Formæ, virtualiter aliàs For-

349 formas continentis. Ergo nec amittit appetitum ad alias formas, nam hic appetitus in re, remotus, est ipsa entitas materiæ. Tum qvia, positâ formâ, virtualiter continente reliqvas formas, vel reliqvæ formæ amittunt suas perfectiones, vel non amittunt; si non amittũt: Ergo adhuc bonæ sunt, adeoq; appetibiles à materia; si amittunt: Ergo tu aliqvid sine fundamento asseris. Summum enim bonum, qvod est DEUS, nõ destruit bonitatem, qvam habent in se reliqvæ Entia, qvæ etiam comparativè ad DEUM, sunt etiam, (licet minùs infinitè) bonum. Deinde si amittunt reliqvæ formæ, suam bonita-
350 tem, in præsentia formæ virtualiter continentis reliqvas formas, saltem DEUS, non amittit vim producendi formas, minùs illâ priori bonas: cur ergo illas, tanqvam bonum etiam suum, non appetet materia?

DICES PRIMO. Voluntas, qvamvis sit potentia libera, tamen non eligit minus bonum, in comparatione majoris. Ergo nec appetitus innatus.

RESPONDETUR. Negando Antecedens, de qvo, primâ parte D. 5. N. 105. & in Anim: Disparitas etiam dari potest; qvia electio voluntatis, non est ipsa voluntas, sed ejus actus: non ergo hoc ipso, qvia eligit majus bonum, volun-
351 tas dicenda est eligere minus bonum, jam autem appetitus materiæ, est ipsa potentia materiæ, qvæ est eadem ad formas qvascunq;.

DICES SECUNDO: DEUS visus, ita satiat appetitum creatum, ut eô habitô, non appetat aliud videre. Ergo etiam & dicta forma, ita satiabit appetitum materiæ, ut illâ habitâ, reliqvas non desideret materia.

RESPONDERI potest pluribus viis. Inprimis negando Antecedens: nunqvid enim, non desiderat videre concernentia personam suam? Disparitas etiam est, qvia appetendo DEUM, non debet censeri appetere, hoc ipso, reliqva extra DEUM, qvia appetitus ille beati, non est ipsa voluntas beati, sed 352
actus illius. Actus autem unus, non est actus alius; jam autẽ appetitus formæ descriptus, est ipsamet entitas materiæ, & bonitas formæ, hinc appetendo materia, formam illam, æqvivalentem pluribus formis, censetur etiam appetere reliqvas, qvæ supponuntur adhuc esse bonæ. Nec censebitur tunc, materia appetere malum simpliciter, appetendo minùs bonas formas, adhuc enim illæ sunt bonæ, eò, qvòd possint cum materia, constituere, unum per se, sed appetet malum, secundùm qvid, hoc est, non ita bonum, & qvia scilicet non nisi expulsâ nobiliori formâ, potest materiæ se communica- 353
re, ignobilior Forma. Unde ulteriùs prædicta forma, non complebit totalem appetitum materiæ, qvia satietas materiæ, est completio illius substantialis, manet autem materia, adhuc complebilis ab aliis formis.

DICES TERTIO: Id qvod habet aliqvis eminenter, non desiderat habere formaliter. Ergo etiam Materia, habens formam æqvivalentem reliqvis, non desiderat reliqvas. Antecedens probatur: qvia etiam DEUS, habens Entitatem suam, æqvivalentem perfectione qvibuscunq; possibilibus, non desiderat reliqvas perfectiones, nec homo æqvivalens perfectione bruto, desi- 354
derat esse brutum.

RESPONDETUR. Id, qvod aliqvis continet eminenter, potest desiderare appetitu innato, licet non elicito: non qvidem elicito, contentatur enim illo eminenti; sed potest desiderare appetitu innato, eo, qvòd ille, sit ipsamet entitas, & bonitas aliûs, qvorum utrumq; reperitur, habito etiam aliqvo eminenter continente. Deinde Antecedens non convincit, nec inductio est sufficiens, nam unus Imperialis, continet unum grossum, & alterum, & tamen habito Imperiali, desiderantur illi grossi. Porrò, tunc habito eo, qvod eminenter continet reliqva,

355 non desiderat qvis habere alia, qvando illa alia, nihil habent specialis propriæ, & debitæ appetenti amabilitatis, sicut esse Creaturæ, nihil habet propriæ specialis, & debitæ amabilitatis DEO, esse itē bruti, respectu hominis. Jam verò, in comparatione perfectioris formæ, habent adhuc propriam, specialem, debitam appetitui Materiæ, perfectionem, adferuntq́; prædicatum, dignum adhuc materiâ, nempè alius rationis substantiale compositum.

QVÆSTIO IV.

De Unitate, ingenerabilitate, & incorruptibilitate Materiæ.

356 AGemus in primis de Unitate Materiæ, postea de ejus ingenerabilitate & incorruptibilitate. *Qvod attinet ad Unitatem:*

Corpora alia sunt corruptibilia, alia incorruptibilia; de utrorumq́; materiæ unitate, agendum erit. Et qvidem, non qværemus hîc, de unitate numerica materiæ, nam certum est, in singulis individuis materialibus, esse illam divisam, & multiplicatam realiter, qvod ipsa separabilitas arguit, sed erit qvæstio de Unitate specifica; An scilicet in omnibus corporibus, sit eadem specie materia? De qvo sit:

357 ### DIFFICULTAS I.

An Corporum corruptibilium eadem sit specie materia?

DUo hîc inqviremus. I. An materia sublunarium, defactò sit una specie? II. An sit possibilis alia specie? *Qvoad primum.*

DICENDUM EST PRIMO: *Materiam corporum sublunarium, esse eandem specie.*

PROBARI SOLET I. Omnia Corpora sublunaria, transmutãtur adinvicem, ut ipsa experientia ostendit, & tamen ratione materiæ non reqvirunt diversitatem specificam. Ergo materia in omnibus sublunaribus, est eadem specie. Antec: probatur: Qvia si in transmutationibus acqvireretur materia di- 358
stincta specie, tunc v. g. Paulus, comedens nonnisi pisces, & olera, esset distinctus à Joanne, comedente carnes.

RESPONDERI posset. Concedendo prædictam distinctionem, negandoq́; ulterius intervenire tunc continuationem, in illis materiis, neq́; enim extrema haberent idem, sed intervenire solam non discerptionem & contiguitatem, qvalis habetur in osse, & carne, & si hæc contiguitas petibilis ob diversitatem formarum, non obest animationi, nec oberit contiguitas petibilis ob diversitatem materiarum, sufficiet enim, nullã intercipi partem, ubi non sit Materia, & ubi non sit Forma, eritq́; 359
adhuc totum illud unum per se, qvia constabit partibus, qvarum una, est potentia, alia actus, utrumq́; substantiale utrumq́; ordinatum ad se.

PROBARI potest II. Qvorum prædicatum, primo essentiale est idem, illæ sunt idem specie, & sic qvia esse animal rationale, est primò essentiale, tam Petro, qvàm Paulo, hinc idem sunt hæc, specie; sed materiæ qvorumcunq́; sublunarium, habent eundem conceptũ primò essentialem; omnes enim sunt subjectum primum, vel potentia radicaliter accepta. &c. Ergo

RESPONDERI posset. Hunc Conceptum, esse primò essentialem, materiæ 360
generice acceptæ, & sicut primò essentialis conceptus animalis, est vivens sensitivum, & tamen sub vivente sensitivo, dantur plures species; ita sub hoc primo essentiali conceptu qvi est esse subjectum primum, possunt esse, distincta specie, subjecta prima. *Hinc commodiùs.*

PROBATUR III Conclusio, argumento negativo nullum est fundamẽtum & nulla necessitas, adstruendæ hujus specificæ diversitatis, in ipsa Materia, proportionandiq́; ità Materias Formis, ut pro diversitate Formarum, sit diversitas, Materiarum. Et sicut eidem ligno potest induci forma artificialis

361 cialis Mercurii, & Saturni; sic eadem specie materia, dicenda est, esse capax plurium formarum.

OBJICITUR I. Auctoritas Aristot: qvi 1. Physic: Cap: 6. Tex: 60. dicit: Materiam in omni transmutatione, esse eandem numero, sed non specie.

RESPONDETUR. Explicando Aristotelem, qvòd scilicet, velit materiam in omni trãsmutatione aliàm esse specie, non ratione sui, sed ratione formæ distinctæ, aliàs si ratione sui, esset alia specie forma, non jam maneret eadem numero, cùm identificentur inter se, numerica, & specifica unitas.

OBJICITUR II. Formæ sunt distin-
362 ctæ specie. Ergo & Materiæ.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, qvia est necessitas plurificandi specie distinctas formas, qvia aliàs homo, & planta non different à se, specie, sed nonnisi accidẽtaliter, qvod absurdum non seqveretur, positâ indistinctione specificâ materiæ, & positâ distinctione specificâ in formis. Rursus qvia intervenit signum distinctionis specificæ formarum, nempè notabilis diversitas, qvam arguit congeries accidentiũ determinatorum, nullum autem habetur signum, notabilis differentiæ materiarum, cùm diversitas congeriei accidentium, benè referri posset, in so-
363 lam diversâm formam.

OBJICITUR III. Materia Adamantis, non est capax aliarũ Formarum, qvod sufficiens est signum distinctionis specificæ, indubiè, enim notabiliter differunt, Materia capax aliarum Formarum, & incapax aliarum Formarum.

RESPONDETUR. Negando Antecedens, nam ars humana, habet modum liqvandi etiam Adamantes, & etiam si non haberet, posset dici, qvòd incapacitas illa referri debeat, in unionem distinctã specie, ab aliis, & non in ipsammet entitatem Materiæ, referri item posset, in ipsam Formam Adamantis, tales dispositiones deposcentis, qvas aliæ Formæ, non current debellare.

DICENDUM EST SECUNDO. *Possibile esse dari aliam Materiam, specie distinctam à Nostrate.* 364

PROBATUR. Qvia id non implicat contradictionem, & si admittitur tanta varietas specifica Angelorum, etiam in actum jam reducta, cur non admitteturdistinctio specifica, saltem possibilis Materiarũ? & sicut possibiles sunt plures specie animæ rationales, cur non idem dicendum de Materiis?

DICENDUM EST TERTIO. *Hanc in specie Materiam, qvæ de facto datur, non est possibile plurificari in aliam specie Materiam.* Hoc, puto sensisse Scotum, in 2. distin: 14. qvæst. 1. Ut intentum Conlusionis intelligatur, hoc volumus, qvòd ra- 365
tionem subjecti primi, accipiendo pro hac specie subjecti primi, non sit possibile multiplicari specie.

PROBATUR I. Implicat Contradictionem, ut unius rei essent duo primò essentiales conceptus adæqvati, specie distincti, sed si hæc in specie materia, qvæ modo est, posset in alias specie materias plurificari, unius rei, essent duo, primò essentiales conceptus adæqvati, specie distincti. Ergo implicat, hanc in Specie Materiam, plurificari in alias specie Materias. Major Probatur. Implicat contradictionem, idem esse, & non esse; sed si unius rei essent duo primò essentiales conceptus, idem esset & 366
non esset. Qvod ipsum probatur: Supponamus unum primo essentialem conceptum esse A, & alium B. Conceptus A, diceret negationem primò essentialis conceptus B, & B. diceret esse sui, aliàs, si primò essentialis conceptus A, non diceret negationem primò essentialis conceptus B, non essent duo, sicut non essent duo, Petrus & Paulus, si Petrus non diceret negationem Pauli. Ergo si unius rei, essent duo, primò essentiales conceptus, idem esset & non esset. Minor illa principalis, si, hæc, in specie materia, plurificari posset in alias species materiæ, unius ejusdemq́; rei, essent duo primò essentiales conceptus

367 adæqvati ſpecie diſtincti, ſic probatur. Iſta materia in qvam plurificaretur, hæc ſpecies noſtratis materiæ, deberet habere conceptum, hujus in ſpecie materiæ, alias non poſſet dici, hæc materia plurificari, ſicut, qvia homo plurificatur in Petro, & Paulo, manet in utroq́, ſpecies hominis: rurſus, illa materia, in qvam plurificaretur noſtràs materia, haberet conceptum aliûs in ſpecie materiæ, non enim duæ eſſent in ſpecie materiæ. Ergo ſi hæc in ſpecie materia, poſſet plurificari in alias ſpecie materias, eſſent unius rei, duo conceptus ſpecie diſtincti.

PROBATUR II. Si non implicaret,
368 hanc in ſpecie materiam plurificari in alias ſpecie materias, non implicaret hircocervus. Seqvela Probatur: Si non implcaret, hanc in ſpecie materiam, plurificari in alias ſpecie materias, eſſet illa materia, in qvam hæc noſtràs multiplicaretur, in duplici ſpecie. Ergo ſi non implicaret, huic in ſpecie materiæ plurificari in aliam ſpecie materiam, non implicaret hircocervus, hic enim implicat, qvia eſſet in duplici ſpecie, hirci & cervi: illa autem etiã materia, eſſet & in ſpecie noſtratis, & in ſpecie aliûs materiæ: Omne enim plurificabile, debet eſſe in plurificato, & omne plurificatum ſpecificum, addit
369 ſuam ſpeciem, qvomodo enim eſſet plurificatum ſpecificum?

PROBATUR III. Si hæc materia, eſſet in alias ſpecie materias plurificabilis, & eſſet in ultima ſpecie infima, & non eſſet, ut ſupponitur: omnia enim, qvæ exiſtunt in ultima ſpecie exiſtunt, ut probari poteſt ex iis, ubi dicitur, non dari individua generica, à parte rei: nõ eſſet autem in infima ſpecie, qvia plurificabilis in alias ſpecies.

Sed contra Concluſionem ſecundam.

OBJICITUR I. Si eſſet poſſibilis, alia ſpecie materia, non eſſet ratio, cur de facto non detur.

RESPONDET Arriaga: ad res multiplicandas, neceſſarium eſt poſitivum fundamentum, ad negandam autem 370
eorum multiplicitatem, non eſt tale fundamentum reqviſitum. Cùm ergo nullum ſit poſitivum fundamentum, affirmandi hanc multiplicitatem materiæ, erit ratio ſufficiens negãdi illam.

OBJICITUR II. Si poſſibilis eſſet, materia ſpecie diſtincta, à noſtrate, eſſet etiam hæc, qvæ foret determinata non niſi ad unam formam; ſed hæc non eſſet ſpecie diſtincta, non enim eſſet ratio, ut ſi poſſet recipere unam formã, non poſſet recipere aliam, cùm non major reqviratur Virtus, ad unam formam recipiendam, qvàm ad aliam.

RESPONDETUR. Ex eſſentiali determinatione nonniſi ad unam formam, 371
(qvæ poſſibilis eſt) impediretur, neullô modô, poſſit recipere aliàm formã, defectuq́; ordinis ad illam, ſi illi nihilominus uniretur forma, uniretur ita, ſicut uniretur albedo Angelo, & ſicut qvamvis non reqviratur major virtus ad rugiendum, qvàm ad ratiocinandum, neq́; tamen homo rugire poteſt ita non ex imbecillitate virium oriretur, qvòd non poſſet aliam formam, dicta materia recipere, ſed ex intrinſecis prædicatis, ordinem dicentibus, nonniſi ad hanc formam.

OBJICITUR III. Imperfectiſsimo Ente, imperfectius dari non poteſt, etiam divinitus; aliàs hoc ipſo, non eſſet illud 372
primum imperfectiſsimum: ſed materia eſt Ens imperfectiſsimum. Ergo.

RESPONDETUR. Saltem poſſibilis eſt materia perfectior hâc noſtrate: ad verificandã autem hanc Concluſionem, ſufficeret vel ſic poſſe illam multiplicari. Rurſus, ſi poſſunt dari duæ ſpecies & perfectiones æqvales, cur etiam non poterunt dari duo entia in imperfectione æqvalia? imperfectiſsimaq́; eſt materia præſens, non per excluſionem magis adhuc imperfecti dabilis, ſed eſt ſubſtantia imperfectiſſima, inter eas, qvæ dantur. Ex Svar: etiam D. 13. S. 11. N. 2. dici poteſt, qvòd Ente imperfectiſſimo, qvoad genus, poſſit dari im-

373 ri imperfectius, non qvoad genus, ſed qvoad ſpeciem, licet Ente imperfectiſsimo, & qvoad genus, & qvoad ſpeciem, imperfectior ſpecies, dari non poſſit; jam autem Materia, eſt qvid imperfectiſsimum, qvoad genus, eſt enim imperfectior Entibus completis, Formis ſubſtantialibus, &c. ſed non eſt imperfectiſsimum qvoad ſpeciem.

INSTABIS. Actui puro, qvi eſt DEUS, non poteſt dari ſimilis in ſpecie Actus purus eſtq́; DEUS Ens perfectiſsimum, per excluſionem aliûs paris. Ergo neq́; potentiæ puræ, poteſt ſimilis dari in ſpecie potentia pura.

RESPONDETUR. Diſparitatem eſſe:
374 qvia pro Unitate DEi, ſtat demonſtratio, petibilis ex independentia in gubernando, eſſeitate, infinitate, exhauriente plurificationem &c. nulla autem ſimilis ratio pugnat pro materia.

DIFFICULTAS II.

Eademne ſpecie Materia in corporibus cœleſtibus?

PRÆMITTO PRIMO. *Non eſſe ullam demonſtrativam rationem cœlos defacto compoſitos eſſe, ex materia, qvæcunq́, tandem illa ſit, & ex forma, ſuppoſito qvòd eſſet poſſibile corpus ſimplex*, de qvo infra. Eſt præmiſſum Durandi, Gabrielis, Baſſo, &
375 aliorum apud Conim: Lib: 1. de Cœlo q. 4. a. 1. licèt oppoſitum graves viri cenſeant, vide Svarezium Diſp. 13. Sect. 16. n. 2.

RATIO. Præmiſſi eſt, qvia nulla poteſt adferri demonſtratio in oppoſitum.

DICES I. Cœlos eſſe corruptibiles, & fides & ratio docet. Ergo debent eſſe compoſiti, ex Materia, & Forma.

RESPONDETUR. Cœlos eſſe corruptibiles, non niſi ab extrinſeco, corruptibilitas autem ab extrinſeco, non arguit compoſitionem, ſicut nec arguit in Angelis. Corruptio autem ab intrinſeco, arguit compoſitionem, qvia arguit pugnam qvalitatum contrariarum, qvæ ſunt inſtrumentum mate- 376
riæ, ad nanciſcendum aliam formam, corpus autem ſimplex, corruptibile eſſet ab extrinſeco.

DICES SECUNDO: Cui convenit paſſio neceſſaria corporis compoſiti, ex materia & forma, illud eſt compoſitum ex materia & forma, Cœlis autem convenit motus, qvi eſt neceſſaria paſſio corporis compoſiti.

RESPONDETUR. Motum qvi fit per generationem ſubſtantialem, neceſſariò ſupponere materiam, & formam, ſupponit enim commune ſubjectum, amiſsâ præcedenti formâ idq́; ob rationem aliàs adlatam: ſed motus accidentalis, & ab extrinſeco, non ſup- 377
ponit hanc compoſitionem, hinc ſi daretur corpus ſimplex, poſſet moveri ab Angelo, ſicut moventur Cœli.

DICES TERTIO. Qvantitas & denſitas Cœlorum, ſufficienter in illis oſtendunt compoſitionem, ex materia & forma.

RESPONDETUR qvod non: Qvia qvantitas eſt paſſio ipſiusmet materiæ, qvæ tamen non eſt compoſita: denſum etiam licet definiatur per id, qvod habet parum de qvantitate, multùm de materia, tamen nec hoc arguit compoſitionem, ſed tantùm arguit eſſe aliqvid illic materiale.

PRÆMITTO SECUNDO. *Nec pro con-* 378
trario, nempè Cœlo non eſſe compoſitos ex materia, & forma, ulla adfertur demonſtratio.

RATIO Præmiſſi, ſolutio objectionum.

DICES I. In cognitionem materiæ, Philoſophi non venerunt, niſi per viam mutationis in cœlis, nullum eſt veſtigium transmutationis. Ergo nec materia.

RESPONDET Svarez: Qvòd primò venerint Philoſophi in cognitionem materiæ, per tranſmutationem, poſtea tamen à pari argumentando, innitendoq́; huic principio, qvòd nulla ſit neceſſitas diverſificandæ ſpeciei materiæ, intulerunt, illam eſſe, ubiq́;

ejus-

379 ejusdem ſpeciei, & advertendo, qvòd etiam in cœlis, ſunt accidentia, ſupponentia materiam, intulerunt, etiam dari in iis materiam.

DICES II. Natura nihil facit fruſtra: hæc compoſitio eſſet fruſtra, qvia compoſitio ex materia, & forma, eſt propter generationes, & corruptiones, Cœlis autem, generari, & corrumpi non convenit.

RESPONDET Svarez. Compoſitionem ex Materia & Forma, factam eſſe propter generationes, & corruptiones, non tanqvam propter adæqvatam rationem, ſed tanqvam propter finem extrinſecum. Finis autem in-
380 trinſecus, iſtius unionis, inter materiam & formam, eſt ipſa, ſubſtantiæ completæ compoſitio. Dici enim poteſt, corpora cœleſtia, eſſe corruptibilia, qvantum à parte materiæ licet ſint incorruptibilia, ratione formæ inamiſſibiliter Unitæ.

DICES III. Non ſunt multiplicanda Entia, ſine neceſſitate; ſed nulla eſt neceſſitas, hujus compoſitionis.

RESPONDETUR. Poſito, qvòd cœli non ſint compoſiti, multiplicantur Entia, qvoad ſpeciem, qvia ponetur ſpecies corporis ſimplicis.

PRÆMITTO TERTIO. *Spectatâ auctoritate, probabilius eſt, Cœlos eſſe, ex materia*
381 *& forma compoſitos.* Ex Philoſopho etiam ſic argui poteſt; Corpora naturalia, ſunt corpora, compoſita ex materia & forma, qvia ille 2. Phyſic. c. 1. & 2. cenſet naturam, non niſi Formam eſſe & Materiam, ſed Cœli ſunt corpora naturalia, ut ſentit Lib. 1. de Cœlo c. 2. Ergo cœli ſunt corpora compoſita. Locus autem, qvi in 8. Metaphyſic. tex. 14. citatur in oppoſitum, non plus vult, qvàm qvòd ex ſubjectis, transmutationi obnoxiis, clariùs colligatur, dari Materiam. Poſito autem, Cœlos conſtare materiâ:

PRÆMITTO QVARTO. *Non eſſe ullam convictivam rationem, qvòd Cœli non habeant materiam, ſpecie eandem, cum ſublunaribus.* Qvæ enim hujus demonſtratio, 382
eſt Præmiſſum, contra Svarezium, Diſp. 13. Sect. 11.

DICES I. Si Cœlum eſſet ejusdem materiæ, cum elementaribus, ſeqveretur, cœlos eſſe corruptibiles, haberent enim materiam, appetentem alias Formas, qvi appetitus, eſt radix corruptionis.

RESPONDETUR. Cœlos eſſe remotè corruptibiles, non verò proximè, qvia habent Formam indefectibilem, & indefectibiliter Unitam, & ſicut Materia, de ſe capax penetrationis, redditur acceſſu qvantitatis impenetrabilis: Cur non reddetur etiam materia cœli, de ſe capax corruptionis? cur inqvam 383
non reddetur, acceſſu Formæ indefectibiliter Unitæ, incorruptibilis proximè? præcipuè, cùm etiam de ſe materia ſit incorruptibilis.

INSTABIS I. Virtus iſta, qvæ debetur Formæ indefectibiliter Unitæ, non eſt infinita. Ergo ſuperari poterit, à Sphæra ignis, cœlis ſubjectâ.

RESPONDETUR. Etiam virtus materiæ, ſpecie diſtinctæ, non eſſet infinita, ſuperari ergo poterit, & ſicut virtus qvæ unit qvantitatem Materiæ, eſt virtus finita, neq; tamen ab agente naturali ſeparabilis eſt à Materia; qvòdſi illa inſeparabilitas qvantitatis, rejiciatur non in infinitatem Virtutis, ſed in 384
conditionem agentium, & ipſius Formæ, qvæ eſt qvantitas, idem in præſenti, dici poterit. Agnoſcit ipſe Svarez, Loco citato num. 17. faciliorem & nobiliorem eſſe modum, oſtendendi incorruptibilitatem cœlorum, ſi cœlum, non per reſiſtentiam qvalitatum, ſed per intrinſecam, & ſubſtantialem compoſitionem, ſit incapax peregrinarum Formarum. Noſtra autem Reſponſio ſalvat etiam incorruptibilitatem cœlorum, per indefectibilem Unionem, & materiæ de ſe incorruptibilis, & Formæ indefectibilis, & ſicut in reſurrectione Corporum Unio indefectibilis, faciet corpora incor-

385 corruptibilia; Humanitas item Chriſti, terminata verbi perſonâ, eſt indefectibiliter terminata, qvamvis Humanitas ex ſe, ſit capax propriæ ſubſiſtentiæ, idq; propter Unionem indefectibilem, ita & in præſenti, idem dicendum.

INSTABIS SECUNDO ex Svarezio: Iſta indefectibilitas Unionis, arguit hanc materiam, non eſſe ejusdem ſpeciei, cum noſtrate, qvia potentiæ diſtinguuntur per actus; ſed forma cœli illo modo informans, eſt actus longè diverſæ rationis, à forma corruptibiliter Unita. Ergo.

RESPONDETUR. Argumentum, ut
386 ſonat, accipiatur, probabit multùm, adeoq; nihil: qvia probabit, cùm formæ ſubſtantiales ſublunarium, ſint ſpecie diſtinctæ, cùmq; animæ beatorum ſint uniendæ, unione indefectibili, in omnibus his caſibus, fore diſtinctam ſpecie materiam. Potentiæ etiam extrinſecè ſpecificantur, per ſuos actus, hinc potentiarum non arguent multiplicitatem, ſed illam arguet, ipſamet entitas, exigens has, vel illas habitudines; non nego tamen, qvòd per actus, tanqvam per aliqvid notius, diverſificentur potentiæ.

DICES II: Si materia cœli, eſt ejusdem ſpeciei cum noſtrate, ſeqvitur eſſe
387 cœlos penetrabiles: eſſet enim v.g. àër, capax formæ Solis, appeteret enim Materia àëris, formam Solis, ſicut & alias formas, hic autem appetitus, cauſat generabilitatem.

RESPONDETUR. Communiter materiam àëris, eſſe capacem formæ Solis, ſed remotiſſimè, qvia deeſt agens, qvod producat formam Solis; & certè cùm videamus aliqvas Formas eſſe, qvæ producunt, & generant ſibi ſimiles formas, ut ignis ignem, & cùm videamus aliqvas formas, qvæ non generant ſibi ſimiles, ut adamas, non generat alium adamantem, nec albedo aliam albedinem, habemus rationem dubitandi, an Sol, ſit de genere formarum producentium ſibi ſimi- 388
lem Formam? & ut accenſeatur Sol, inter formas, qvæ non generant ſibi ſimilem, habetur ſufficiens fundamentum, qvia ſcilicet nulla experientia, & nulla ratio, hanc vim, Soli tribuit. Deinde, qvia formæ, qvæ ſunt magis reſiſtitivæ, minùs ſunt ſui multiplicativæ, ut videmus in adamante, ferro, &c. cùm ergo, maximè reſiſtitiva ſit forma, cœleſtium corporum, ſufficienter colligimus, non eſſe generativam. Deinde vis productiva, ſibi ſimilis formæ, eſt proviſa à naturâ, ut reſtituat ſeſe natura, in ſuis bonis, hoc eſt formis, qvæ, qvia perpetuò durare non poſſunt, ſucceſſione ſuâ in- 389
corruptibilitati ſtudent: cùm ergo forma Solis, & cœleſtium, ſit indefectibilis, & indefectibiliter Unita, hinc illi non debuit provideri, à naturâ, vis aliùs formæ productiva. Deniq; ſunt aliqvæ formæ, qvæ, mortuo ut ita dicam modo, informant ſua ſubjecta, qvalis eſt forma adamantis, vitri, lapidis &c. aliæ autem informant, vivo modo, ut forma plantæ, ſeminis, bruti. Et ſicut mortuus, nullum habet proprium motum, qvo moveatur, propter carentiam vitæ, qvæ eſt exercitium motûs; ita & formæ, qvæ mortuo modo informant, nullum habent motum, conſeqventer, nec a- 390
ctivitatem, qvæ ſit productiva aliûs formæ. Porrò eæ formæ, mortuo ut ita dicam modo, ſuum ſubjectum informant, qvæ niſi ab extrinſeco immutentur, alterentur, corrumpantur, natæ ſunt non dimittere ſuam formam: & ſic forma adamantis, ita unitur adamanti, ut niſi aliunde alteretur, ſemper ſit duratura. Cùm ergo, mortuo, ut ita dicam modo, Forma cœleſtis informet ſua corpora, & cùm ab extrinſeco naturali agente immutari non poſſit, non debetur ei etiam activitas, qvæ eſt proprietas formæ, vivo ut ita dicam modo, ſuum ſubjectum informantis. Qvod ſi,

391 Sol non potest producere alium Solem, nec qvodqvam aliud agens, ostendi sine fictione poterit, ejusdem productivum, qvod si nullum sit agens productivum formæ Solis, non nisi remotè erit capax áèr formæ solis.

INSTABIS I. Ergo potentia ad formam Solis, erit otiosa, nullum enim ei responderet agens naturale.

RESPONDETUR. Nullum datur agens naturale, productivum animæ rationalis, & tamen, non est potentia otiosa, ad animam rationalem, sufficitq; ne sit otiosa illa potentia, si respectu aliarum formarum, habeat agentia naturalia productiva formarum, & si
392 respondeat in illa Materia, habitudo ad prædictam Formam, DEO tanqvam auctore universi, volente illam ponere.

INSTABIS II. Non reqviritur vis infinita, ad producendum alium Solem: Ergo supposito, qvòd Materia nostras, sit capax talis Formæ, generari poterit Sol.

RESPONDETUR. Non ob defectum infinitatis, negari Soli vim generativam, aliûs Solis, sed ob rationes prætactas.

INSTABIS III. Rejicimus hanc incorruptibilitatem, & ingenerabilitatem, in conditionem Formæ, & cur
393 non in conditionem Materiæ?

RESPONDETUR. Sola conditio Materiæ, non est ad hoc sufficiens, nam de facto Materia, est ingenerabilis, & incorruptibilis, nec tamen facit, ne alia generentur, & corrumpantur, hinc defectus generabilitatis, & corruptibilitatis, rejici deberet, in formas; qvod si possit rejici in illas solas, meliùs fiet, qvia non multiplicabuntur entia sine necessitate.

DICES III, cum Arriaga: Perfectiùs intelligitur incorruptibilitas Cœli, si illius materia, sit incapax Formæ aliûs: Ergo defactò illâ constat.

RESPONDETUR. Negando Antecedens, non enim perfectiùs intelligitur, qvia non intelligitur, salvo hoc prin- 394
cipio, non sunt multiplicanda &c. potest autem salvari, hæc incorruptibilitas, per solam Formam inamissibiliter unitam, & verum qvidem est, magis proportionari Materiam capacem nonnisi unius Formæ, cum Forma inamissibili, spectatâ proportione, in ratione actûs & potentiæ; sed non magis proportionari, ad vim arguendi; nam inamissibilitas Formæ, non arguit diversitatem materiæ, sicut nec arguet in beatis, sicut nec amissibilitas Formæ, arguit defacto corruptibilitatem materiæ; immo cum Forma inamissibili, magis proportionatur Materia, utpotè incorruptibilis, qvàm cum formis 395
sublunaribus corruptibilibus.

DICES IV, cum Conino: Non congruebat DEO, ut Materiæ cœlesti, daret appetitum ad alias Formas, & tamen illam impediret, ab assecutione boni, qvod desiderat, hoc est ab assecutione aliarum Formarum.

RESPONDETUR. Retorqvendo argumentum, de Forma multorum sublunarium, qvæ à Creatione mundi, non amiserunt, neq; ad finem amittent suam Formam; itemq; de corporibus beatorum. Non est autem inconveniens, habere appetitum impeditum, assecutione boni inamissibilis, præcipuè, si ita deposcat bonum universi. Dein- 396
de qvia non censetur aliqvis, impediri, à consecutione boni, si id per pauca habet, ad quod per plura evaderet, sicut, non censetur aliqvis impediri, à consecutione duorum imperialium, si illi detur Unus Hungaricus. Porrò hoc bonum, qvod est in varietate formarum, est inter alia perpetuitas, cui consulcum inamissibiliter unitâ Formâ.

DICES V. in oppositum esse auctoritatem Aristotelis

PRIMUS LOCUS ex primo de Genera: Tex. 53. & 83.

RESPONDETUR. Non multùm curari debe-

397 debere, in hac Materia, auctoritatem Aristotelis; qvia hic agnovit, etiam à DEO incorruptibiles Cœlos; vel certè, illò locò, solùm vult, ea communicare in eadem numerò Materia, qvæ ad invicem agunt, & patiuntur, eadem enim numerò manet materia, sub utroq; mutationis extremo; sed non negat, communicare in eadem specie Materia, etiam ea, qvæ non agunt, nec patiuntur ad invicem: vel solùm vult, in talibus, signantiùs eandem esse Materiam.

SECUNDUS LOCUS est ex 3. Metaph. tex. 15. ubi ait, non esse eadem principia rerum corruptibilium, & incorru-
398 ptibilium, nisi eadem genere.

RESPONDETUR. Loqvi Aristotelem de Formis, qvæ non eædem, corruptibilium, & incorruptibilium.

TERTIUS LOCUS, ex 1. Metaph. tex. 10. *qvæcunq;*, inqvit, *mutantur, materiam habent, sed diversam.* Subsumo: Cœli non mutantur. Ergò habent Materiam diversam.

RESPONDETUR. Loqvi illic Aristotelem de diversitate petibili à Formis, succedentibus in mutatione.

DICES PRIMÒ. Genes. 1. dicitur: DEUM creâsse à principio Cœlum, & terram, ubi nomine Cœli, Solum Empyreum, nomine terræ, materia pri-
399 ma intelligitur, ex qva reliqva omnia; Hinc colligitur, saltem Empyreum habere Materiam distinctam, licèt reliqvi cœli, habeant eandem materiam.

RESPONDETUR. Negando, nomine Cœli, venire Solum empyreum, qvia de facto Scriptura, utitur verbo tali, in Hebraico, nempè Samaim, qvod pluraliter significat, immo caret singulari, & id etiam innuit Psal. CI. Initiò tu Domine terram fundâsti, & opera manuum tuarum sunt cœli: unde qvando posterioribus diebus, dicuntur creata, Sol, Luna, Stellæ, non intelligendum est, esse creata, qvoad substantiam, sed qvoad accidentalia munera, qvod etiam innuit Augustin. 11. de Civit. C. 33. Nego item nomine 400
terræ venire Materiam primam, nemo enim dicit Solem ex Terra creatũ.

DICES SECUNDÒ. Augustin. lib. 12. Confes. C. 8. ait: Omnia producta à DEO ex Materia informi.

RESPONDETUR. Concedo. Omnia producta ex Materia informi, sed nego qvòd ex eadem specie: nam concessis Materiis distinctis specie, adhuc verificabitur, singula producta ex Materia carente Forma.

DICES TERTIÒ. Sapient. 11. habetur: Manus tua creavit Orbem terrarum ex materia invisa.

RESPONDETUR. Non dicit Scriptura, esse creatum orbem ex Materia invisa 401
ejusdem speciei; deinde nomine Materiæ non venit illic Materia prima, sed significantur Corpora simplicia, ex qvibus DEUS mundum creavit, cô modo qvô lapides & ligna dici solent Materia domûs. Unde dicitur illa Materia informis, non informitate substantiali, sed informitate accidentali, hoc est, propter carentiam lucis, motûs, &c. His Præmissis.

DICENDUM EST. Non satis constare, an materia omnium corporum, sit eadem specie.

PROBATUR. Qvia licèt possit non tribui cœlestibus Materia diversa specie, qvia tamen nescimus, per aucto- 402
ritatem, qvid in hoc genere voluerit DEUS, non possumus qvidqvam concludere.

DIFFICULTAS III.

De Ingenerabilitate & incorruptibilitate Materiæ.

PRÆMITTO PRIMO. *Interdum sumitur nomen ingenerabilis, pro improducibili, & sic falsum est, Materiam primam esse ingenerabilẽ; defacto enim producta est.* Nomen etiam incorruptibilis interdum sumitur, pro inannihilabili: de fide autem est, Materiam posse annihilari.

403 PRÆMITTO SECUNDÒ. Interdum ſumitur nomen generabilis & corruptibilis, pro eo, qvod generatur & corrumpitur, & in iſto ſenſu, materia non eſt ingenerabilis & incorruptibilis, eſt tamen generabilis & corruptibilis, ut vocant ſubjectivè; in ea enim omnes generationes & corruptiones peraguntur, hocq; voluit Ariſtot: 8. Metaphyſ. 4. & 12. Metaph.

PRÆMITTO TERTIÒ. Nomen ingenerabilis, poteſt ſumi pro eo, qvod non eſt producibile dependenter à ſubjecto vel in ſubjecto, & nomen incorruptibilis pro eo, qvod non poteſt naturaliter deſinere, appellant vulgò
404 hanc ingenerabilitatem & incorruptibilitatem terminativam, hoc eſt Ens, qvod non poſſit generationem & corruptionem terminare, & in iſto ſenſu.

DICENDUM EST: *Materiam eſſe ingenerabilem & incorruptibilem*; hoc eſt, non poſſe ex præexiſtenti ſubjecto produci, nec deſinere naturaliter.

PROBATUR CONCLUSIO *qvoad primam partem*; Si materia poſſet ex præexiſtente ſubjecto produci, hoc ipſo non eſſet materia. Antecedens probatur, qvia jam materia non eſſet ſubjectum primum, utpote ſupponens aliud ſubjectum anteſe, nempè id, ex
405 qvo producitur; *Qvoad ſecundam partem*; ex eodem medio termino probatur; qvia ſi corrumperetur, non eſſet id, in qvod abeunt omnia; ſiqvidem illa ipſa abiret in aliud; nihil enim per annihilationem deſinit. Rurſus, ſi corrumperetur Materia, vel corrumperetur ſuâpte naturâ, vel per actionem agentis naturalis: non per actionem agentis naturalis; qvia illud agēs, vel annihilaret illam Materiam, vel certè faceret illam reſolvi in aliud; non primum, qvia nullum naturale agens habet vim annihilandi, ſicut nec Creandi; Non Secundum, qvia illud ipſum, in qvod reſolveretur Materia, vel poſſet ulterius reſolvi, vel non; ſi poteſt, dabitur proceſſus in infinitum; 406
ſi non poteſt: Ergo illud potiùs erit Materia prima. Non poteſt etiam deſinere Materia ſuâpte naturâ, qvia ea dicuntur ſuâpte naturâ deſinere, qvæ reqvirunt diſpoſitiones ad ſuum eſſe easq; adhuc pugnantes, qvod de Subjecto primo dici non poteſt.

OBJICITUR PRIMÒ in Oppoſitum, Auctoritas Ariſtotelis.

PRIMUS LOCUS eſt ex 1. Phyſic. tex. 82. Ubi cenſet, materiam partim oriri, partim interire.

RESPONDETUR. Intelligendum eſſe Ariſtotelem, qvòd velit Materiam oriri, non ratione ſuæ entitatis, ſed ratione Formæ, qvæ Materiam monſtrat, 407
facitq; illam diſcerni in univerſo; perire autem ratione privationis, qvæ aliqva, in omni generatione deſinit.

SECUNDUS LOCUS eſt ex 1. de Cœlo tex. 61. Ubi corruptibilium dicit eſſe corruptibilia principia.

RESPONDETUR. Sufficere ad hoc verificandum, ut aliqva principia ſint corruptibilia, v.g. Forma, aut ejus amiſſibilis unio.

TERTIUS LOCUS eſt ex 1. de Gener. tex. 24. ubi ait: Generationem eſſe mutationem totius in totum; Si autem non corrumpitur materia, qvomodo generatio erit mutatio totius in totum? 408

RESPONDETUR. Nomine totius, intelligitur hic totum denominationis, & compoſitum, pro toto qva tali, acceptum, qvod ſemper in omni generatione mutatur, ſed non intelligitur mutatio totius, pro ſingulis partibus accepti. Unde etiam dicit Ariſtoteles in generatione, nihil ſenſibile idem manere; qvaſi innuens manere aliqvid, ſed non ſenſibile. Qvamvis autem dicatur, Materiam eſſe cauſam corruptionis, non ſeqvetur, Materiam eſſe magis corruptibilem, qvia illa eſt cauſa corruptionis, nonniſi ſubjectivè, ex eoq; qvòd ſit cauſa corruptionis ſubjectivè, non ſeqvitur, illam debere

409 bere eſſe magis corruptibilem; alias ſi corrumperetur, hôc ipsô, ſubjectum corruptionis non eſſet.

OBJICITUR SECUNDÒ. Agens poteſt producere Formam. Ergo poteſt producere & Materiam; qvi enim poteſt plùs, poteſt minùs.

RESPONDETUR. Argumentum probare, qvòd homo qvi poteſt generare hominem, poſſit & bovem generare, qvi eſt ignobilior. Pontius dicit; qvi poteſt plùs, poteſt & minùs, ſi minùs contineatur in virtute cauſæ. Disparitas etiam aſſignari poteſt, qvia ſi agens naturale poſſit producere Materiam, & produceret illam, ut ſupponi-
410 tur & non produceret: qvia ſubjectum primum produci non poteſt niſi creando; nulla autem Creatura creare poteſt; jam autem Forma poteſt produci ſine creatione per eductionē. Qvamvis autem qvi poteſt plùs in eodem genere poteſt & minùs, non tamen in diverſo, diverſus autem eſt ordo Materiæ & Formæ.

OBJICITUR TERTIO. In corrupta Euchariſtia producuntur vermes, qvi habent Materiam, & tamen in Euchariſtia non reperitur Materia: Ergo apparet qvod agens materiale poſſit producere & Formam & Materiam. Ergo.

RESPONDETUR. Qvod non qvidem
411 ante tempus productionis vermium, ſed in ipſo tempore productionis adſit jam Materia, jamq; tunc non eſt Euchariſtia niſi ampliativè. Undè etiam negari poteſt, Omnem virtutem eſſe in agente qvam habet Materia, & qvamvis haberet, nec dum illam poſſet producere, qvia ad titulum producentis non ſolum reqviritur habere prædicata æqvè nobilia ac aliud, ſed etiam reqviritur habere vim illud producendi, ſicut duæ æqvales ſpecies Angelicæ, æqvales ſunt, & tamen neutra poteſt producere aliam.

OBJICITUR QVARTO. Ad hoc ut aliqvid dicatur generari & corrumpi, ſufficit ut unio partium diſſolvatur, eſto utraque pars maneat, ut contingit in 412
compoſito humano, ſed poteſt diſſolvi unio partium Materiæ. Ergo.

RESPONDETUR. Ad corruptionem totius heterogenei, ſufficit corruptio Unionis, ut apparet in compoſito humano; ſed ad corruptionem totius homogenei, id non ſufficit, ut videre eſt in ſeparatione guttarum, qvæ nullo modo per hoc dicuntur corrumpi. Qvod ipſum in hoc principiū reſolvi poteſt, qvia corruptio malū eſt qvoddam, nec dicitur ad illam indifferentia ejus qvod corrumpitur, ſed appetitus ne corrumpatur; jam autem homogeneis per ſe loqvendo æqvè bonum eſt uniri & non uniri, indifferensq; eſt to- 413
tum homogeneum, ad retinendam illam unionem. Deinde per nos, continuatio eſt mera formalitas eaq; negativa, nempè negatio terminorum, hinc nec continuatione generabitur, qvod enim negatione generatur, nec diſcontinuatione corrumpetur, qvia etiam hæc denominatio eſt mera formalitas, orta ex diverſis & diverſis connotatis, qvæ tamen non ſunt ſufficientia ad hoc, ut aliqvid dicatur corrumpi, cum perficiatur hoc ſine deperditione Entitatis, qvam tamen, Corruptio rigoroſa ſemper importat.

OBJICITUR QVINTO. Si materia eſſet ingenerabilis & incorruptibilis, totum 414
compoſitum diceretur incorruptibile & ingenerabile, qvia ſicut ex eo qvod Compoſitum componatur ex corpore, vocatur corporeum; ita ex eo qvia componitur ex ingenerabili & incorruptibili, vocari debet ingenerabile & incorruptibile.

RESPONDERI SOLET I. Duplicia ſunt Prædicata: qvædam affirmativa, ut eſſe corporeum, materiale; qvædam Negativa, Ut eſſe ingenerabile, incorruptibile &c. iſta prædicata qvæ ſunt affirmativa, dicuntur de compoſito qvamvis Uni tantum parti conveniant, Prædicata autem Negativa alterutri non niſi parti convenientia, qvale

415 est incorporeum immateriale, non refundunt suam denominationem in totum, immo nec affirmativa æqvivalentia negativis dici possunt de toto, & ita ly spirituale, qvia est prædicatum æqvivalenter negativum, importans non esse corporis, de toto composito dici non potest. Cùm ergò prædicatum incorruptibilis & ingenerabilis sit prædicatum negativum, & cùm hoc prædicatum, non conveniat Formæ materiali generabili & corruptibili, ideò nec toti composito conveniet. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum qvia, Prædicatũ spiritualitatis est omninò positi-
416 vum, nec tamen refundit suam denominationem in compositum humanum. Ergò falsum est, prædicata affirmativa refundere denominationes: qvod enim dicitur esse spirituale, esse æqvivalenter negativum dicam, & ego esse corporeum, esse æqvivalenter negativum; dicit enim negationem spiritualis. Tum qvia ex vi hujus responsionis seqvitur, saltem compositum humanum esse incorruptibile & ingenerabile, qvia utraq; ejus pars est incorruptibilis & ingenerabilis. Tum qvia hujus ipsius danda fuisset ratio, cur affirmativa prædicata refundant suam denominationem in totum,
417 non refundant negativa.

RESPONDERI SOLET II. Ideò compositum non posset dici ingenerabile, qvia illius Unio non est incorruptibilis & ingenerabilis. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tùm qvia qværere restat. Cur ex eo qvòd unio non sit incorruptibilis nec compositum deberet dici incorruptibile: curq; in hac denominatione seqvatur cõpositum conditionem unionis, & non conditionem partium? Tum qvia suppositô, qvòd in composito humano Unio sit spiritualis, generari non poterit, & tamen compositum dicetur generatum. Ergò apparet in denominationibus non seqvi compositum conditionem Unionis. Tum qvia Unio in 418
composito non habet rationem principalis. Cur ergò denominationes suas dabit composito, cùm denominatio semper sit à principali.

RESPONDETUR III. Et ex eo qvidem compositum vocari corporeum, qvia constat corpore, sed non ex eo solo præcisè, qvia aliàs etiam spiritualis anima fundaret in composito humano denominationem spiritualis; sed vocatur corporeum, qvia & constat corpore, & qvia esse corporeum, est qvid imperfectius & comparativè ad spirituale defectuosum qvoddam & malum, adeoq; petibile ex singulis defectibus: qvia autem esse incorruptibile, 419
est bonum qvoddã & perfectũ, debet esse ex integra causa. Cùm ergò non singulæ partes sint spirituales, nec denominabitur totum spirituale, præcipuè cùm etiam hæc ipsâ compars spiritualis ordinetur ad corporeum; illudq; perficiat, qvô ipsô condescendit, ut totum, in qvo illa continetur, corporeum vocari possit: & sicut qvamvis in claudo Unus sit pes rectus, seqvitur claudicatio; ita & in præsenti seqvetur denominatio non spiritualis. Qvamvis autem utraq; pars in corpore humano sit incorruptibilis, qvia non singula illius compositi sunt incorruptibilia; neque enim est incorruptibilis 420
Unio: ideò non appellatur incorruptibile, præcipuè autem si perfectius non sit natum elevare debilitatem inferioris, tunc denominatio non fit à principaliori. Jam autem Forma non elevat debilitatem Unionis, nec Materia.

OBJICITUR SEXTO. Si Materia esset ingenerabilis & incorruptibilis, haberet se ita qvoad generari & corrumpi, sicut Angelus & anima rationalis in suo genere, qvi cùm solo generali DEI concursu inæternum durare possent: sed non habet se ita Materia; qvia anima separata sine miraculo petit à DEO conservari: Materia autem absq; omni Forma, non potest sine miraculo conservari. RESPON-

421 RESPONDETUR. Sufficere ut qvoad aliqvid ita se habeat Materia ac anima rationalis, Materia etiam sine omni Forma posita, petit non nisi Formam, sed non petit annihilari. Qvòd petat Materia non nisi cum Forma conservari, provenit id ex speciali connexione ejusdem cum Forma, qvam non dicit anima rationalis, immo oppositum dicit, qvia ex eo, qvòd non sit educta, petit conservari naturaliter sine materia. Unde exigentia illa in Materia, non provenit ex illius corruptibilitate, sed ex connexione speciali cum Forma.

OBJICITUR SEPTIMÒ. Si Materia est ingenerabilis: Ergo est nobilior
422 Formis materialibus.

RESPONDETUR. Diverso respectu id verùm esse: nobilior enim erit, ratione incorruptionis, ignobilior ob prædicatum potentiæ.

QVÆSTIO V.

De Causa Materiali

Ex rationibus supra adlatis, conjungimus Disputationem de Materia, Secundùm qvod principium est, & de Materia Secundùm qvod Causa est. Priorique; tractatione jam expeditâ, ad secundam accedemus.

423 DIFFICULTAS I.

Qvid materialis causa, qvæ ejus causalitas, effectus &c.

NOn est idem esse Causam materialem & Materiam, hinc Angelus & anima nostra, non est Materia, & tamen, & Angelus, & Anima est causa subjectiva, adeoq; materialis suorum actuum, habituum &c. Cumq; definierimus supra, qvid sit esse materiam, nunc

QVÆRES I. *Qvid sit esse causam materialem?*

RESPONDET Aristoteles 2. Physic. tex. 38. *Est id*, inqvit, *ex qvo aliqvid fit cum insit*, seu, qvod illi insit; ly *Id ex qvo est*, per modum generis ponitur, hinc 424
etiam Usitata locutio obtinuit, qvod compositum fiat ex Materia & Forma; ly autem *cum insit*, est per medium differentiæ, & sic Formæ non inest Materia; sed è converso Materiæ Forma. Et licet hæc definitio non competat causæ materiali comparativè, tàm ad Formam qvam causat, qvam etiam comparativè ad compositum sumptæ, non ideò tamen rejicienda, qvia non est tradita ab Aristotele, cum omni rigore, sed nonnisi permodum descriptionis, tradendo eam per ordinem ad aliqvod principale, qvô cognito reliqva cognosci de facili possent; & cum respectu compositi Materia non sit vera 425
causa, sufficit qvod per ordinem ad Formam explicetur, ut sensus sit: causa materialis est id, ex qva tanqvam ex subjecto producitur Forma, obligata cõnaturaliter non nisi in esse subjecto.

QVÆRES II. *An causa materialis sit vera causa?* Potest materialis causa comparari ad Formam materialem à se educibilem, potest comparari & ad compositum. Qvod sit vera causa respectu compositi, Negat Arriaga & Oviedo, hîc, puncto 1. n. 8. Lesius autem inclinante Arriaga, Negat etiam respectu Formæ materialis habere Materiam rationem causæ, qvod etiam docuit Svar. 17. Disp. Sect. 1. n. 10. Op- 426
positum sentit Oviedo Controvers. 3. pun: 4. n. 7. & cum eo recentior Svar.

ASSERO I. Materiam, respectu Formæ educibilis, esse veram causam.

RATIO EST. Tum qvia, si non esset causa materialis, vera causa, respectu Formæ educibilis, non esset ratio, cur non verè creetur, nam verè fieret ex nihilo sui; Si autem insuper fieret ex nihilo subjecti: qvæ erit distinctio inter formas Creatas & eductas? si enim esset aliqva, esset hæc, qvia qvantumvis nulla esset causalitas causæ materialis in Formam materialem, ex eo tamen non crearetur, qvia dependeret in suo fieri, tanqvam à conditione à Materia,

sed

427 sed hoc non potest salvare, ut dicatur verè educta, nam ut urget Oviedo, Creatio animæ rationalis, exigit materiam tanqvam Conditionem sine qvâ non crearetur, & tamen anima non educitur: Ergo educi non est fieri ex nihilo sui, dependenter à subjecto, tanqvam à Conditione. Rursus per Arriagam, Unio potest creari, & tamen non potest non dependere ab utroq; extremo: Ergo per istam similem dependentiam non rectè salvatur ratio eductionis. Tum qvia non est qvid improprium in Formâ materiali, qvod exigat Materiam sine qva connaturaliter existere non potest: non
428 est item qvid improprium, qvod habeat materiæ jus & vim, ut Formæ materiales, non nisi sibi Unitæ existant, qvo supposito sic urgetur. Jus & vis efficientis ad producendos effectus, facit efficiens verè causam: Ergo & jus visq; materiæ, ut sine illa non possit existere naturaliter Forma materialis, faciet materiam verè causam. Tum qvia etiam materia respectu Formæ eductæ, est principium determinans ejusdem existentiã, cum etiam sine illa naturaliter existere non possit, & qvidem non habente se Materia ut conditione ex dictis supra. Ergo materia respectu Formæ eductæ, est vera causa.

429 Qvæ in contra objici possent solventur. Ubi deductione

ASSERO II. *Causam materialem respectu compositi non esse veram causam*; qvod enim aliqvi dicunt esse veram causam intrinsecam, de hoc ipso qværendum erit: An esse veram causam intrinsecam, sit esse veram causam? & qvidem Materiam respectu compositi esse veram causam, etiam ii negant, qvi ponunt, qvod sit vera causa, respectu formæ materialis.

RATIO I. Formatur à qvodam pro asserto: componere non est causare; aliàs etiam Trinitas personarum, qvæ constituit Trinitatem, esset causa Trinitatis.

RESPONDERI possit; Qvod componere per modum actûs & potentiæ, sit verè causare, qvo modo personæ non componunt Trinitatem. 430

RATIO II est; Impossibile est esse Causam Physicam, & nemine cogitante causantem, & non habere effectum, à se nemine cogitante distinctum; impossibilis enim est causa sine effectu: aliàs etiam id qvod non est causa, posset esse causa, nam posset esse nihil causans, & tamen esse causa, adeoq; cum non sit causa, qvia nihil causans, esse nihilominus causa, sed materia (idem dic de Forma) respectu compositi non habet talem effectum, qvia compositum ut infra videbimus, nihil est præter Materiam & Formam & Unionem. 431
Ergo.

RATIO III. Materia & Forma, vel simul sumptæ, & per modum unius, vel simul sumptæ in sensu distributivo, causant compositum; nullo modo ex his, causant illud: Ergo absolutè non causant. Minor probatur: Materia & Forma simul sumptæ, & per modum Unius, sunt ipsummet compositum, qvod seipsum causare non potest; non etiam simul sumptæ distributivè, causant compositum, qvià simul sumptæ distributivè, sunt ipsa Materia, vel ipsa Forma: Materia autem Materiam, Forma Formam non causat: non etiam 432
ad invicem se causant, qvia hoc non est compositum causare, cum ad invicem sumptæ, non sint compositum. Qvando autem à Philosopho numerantur qvatuor causarum genera, numerantur non qvod ratione compositi sint qvatuor, sed qvia causat v. g. Materia Formam eductam, idq; verâ causalitate, cumq; plures sint materiales formæ præ Creatis, ad has maximè attendit.

QVÆRES III. *Qvæ sit causalitas causæ materialis?* Censet Arriaga, actionem qvâ agens producit Formam, esse idem realiter, cum passione, qvâ subjectum eandem Formam sustentat,

Recen-

433 Recentior Svarez in fieri causalitatem Materiæ, dicit esse ipsam generationem, prout fit dependenter à Materia, in facto autem esse, dicit hanc causalitatem Materiæ in Formam, esse ipsam generationem, prout dependet à Materia. Complutenses tenent in fieri causalitatem Materiæ in Formam, esse generationem, in facto esse Unionem, prout recipitur in Materia. Polius, Svarez, Ruvius, Unionem dicunt esse causalitatem.

ASSERO PRIMÒ: *Unionem prout receptam, in Materia non esse causalitatem Materiæ in Formam eductam.*

RATIO PRIMA est. Tum qvia id
434 qvod est causalitas in Formam, debet esse tale, ut ubicunq; reperitur, hôc ipsô reperiatur Forma educta; hoc enim deposcit natura causalitatis, sed non ubicunq; reperitur unio recepta in Materia, illîc est Forma educta, ut scitum est in composito humano, in qvo Unio recipitur in Materia, & tamen anima non est Forma educta. Neq; dicas cum Pontio: Non Unionem qvamcunq; esse causalitatem, sed Unionem à qvâ in esse & in suo fieri dependet Forma: nam hoc ipsum probandum fuisset, esse scilicet illîc Unionem, non ejus conditionis qvalis est in homine, sed involventem il-
435 lam adstrictionem ad se Formæ, idq; non supponendo eam in ipsa Forma, sed in se illam importando. Si enim supponitur illa in ipsa Forma, qværere restabit, qvæ sit causalitas causæ Materialis, in Formam talis conditionis? Tum qvia vel implicat Contradictionem, Formam eductam tali omninò Unione uniri, qvali unitur anima rationalis, ita ut diversitas peti debeat non ab Unione, sed ab ipsis extremis; vel non potest tali Unione uniri, si non potest qvæ in hoc implicantia. Si potest, ergò talis Unio non rectè explicat causalitatem Materiæ in Formam eductam, cùm possit esse Unio, adeoq; causalitas per te & non respondere Forma 436
educta, sed Forma Creata. Tum qvia impossibile est, ut ab Unione dependeat Forma educta in fieri & in esse, & tamen à causalitate dependere debet; qvod ipsum probatur, qvia pro illo priori, pro qvo ponitur eductio, nec dum intelligitur Unio, qvia ante existentiam Formæ eductæ, præintelligitur eductio, & non potest præintelligi Unio, qvia hæc seqvitur existentiam, seqvereturq; qvòd pro illo priori Unio, nihil uniret, pro illo scilicet priori, pro qvo intelligitur ante existentiam. Ergò unio, non est causalitas, de qva qværitur.

RATIO SECUNDA. Qvando con- 437
servantur divinitùs Formæ Materiales sine subjecto, sunt verè eductæ actu, conseqventer est illîc eductio actu, & tamen non est Unio, Ergò apparet Unionem non stare in eductione.

RATIO TERTIA est; Non implicat Contradictionem, esse aliqvam Formam Materialem eductam, & tamen non unitam: Ergò apparet eductionem, qvæ idem est cum causalitate materiali, non esse Unionem, qvòd si dicas, Unionem esse causalitatem in compositum, non in formam; qværo, qvæ sit causalitas in Formam? & qvid à parte Materiæ se tenens eductio: demum sicut relatio est, qvid posterius 438
termino, nec est ejus causalitas; ita & Unio est posterior Formâ eductâ, nec potest esse ejus causalitas.

ASSERO SECUNDO. *Causalitatem materiæ non esse ipsam generationem, prout dependet à materia*, seu qvod idem est, non esse ipsam receptionem actionis.

RATIO. Tum qvia receptio actionis nihil aliud est, nisi Unio cum Materia actionis: Ergò si, ut visum est suprà, Unio non est causalitas Materiæ, neq; erit receptio. Tum qvia nulla causalitas recipitur in causa, sed in effectu; in eo enim recipitur qvod causat, & si reciperetur in causa, causam causaret; sed generatio

formæ prout dependet à materia, in-
qvantum idem est cum receptione,
recipitur in ipsamet materia. Ergo
non est causalitas illa receptio Gene-
rationis. Tum qvia, accipiendo hanc
ipsam phrasim: causalitas materiæ est
ipsa generatio, prout dependet à ma-
teria; illa nihil explicabit, qværere e-
nim restat, qvid est hoc illam pendere
à Materia? pendentiâ importante cau-
salitatem materialem; nam etiam cre-
atio animæ rationalis, est productio
suo modo pendens à materia, qvia sci-
licet non producitur, nisi ad exigen-
tiam dispositionum receptarum in
materia. Qvæ ergò illic est specialis de-
pendentia, & per qvid Forma non ha-
bens jus existendi in universo inde-
pendenter à Materia, per qvid in-
qvam, hic talis terminus, causatur à
materia? Tum qvia effectus recipi-
ens actionem, qvæ receptio vocatur
passio, non dicitur causare seipsum
materialiter; qvomodo ergò similis
receptio in Materia, salvabit causatio-
nem materiæ? Tum qvia præter re-
ceptionem & passionem in Materia,
vel datur alia receptio in effectu, vel
non datur; si non datur? qvomodo
tunc salvabis, qvod illa receptio sit cau-
salitas materiæ, cum nec illam ponat,
nec illâ recipiat: si autem datur? qvo-
modo unâ actione positâ duplex re-
spondebit, passio & receptio, præci-
puè cum Materia non sit terminus il-
lius passionis, sed Forma. Tum qvia
si nihil obsit duabus causis distinctis
& sibi in agendo non subordinatis, de-
bet dari distincta causalitas. Materia
autem & efficiens, non sunt sibi sub-
ordinata, qvia subordinatio vel est
inter principale & instrumentale,
vel inter causam magis universalem
& causam magis restrictam, vel inter
causam primam & secundam; jam au-
tem materia respectu efficientis, neq;
est instrumentum, nec causa magis re-
stricta, nec causa secunda. Tum qvia
Causalitas debet esse ratio ultima, qva-
re materia causet, sed illa generatio
non est qvid tale; si enim qværam:
qvare materialis Forma causetur à
Materia? Respond: qvia generatur
generatione dependente à Materia;
hoc ipsum autem est qvod ego qværo,
qvid sit istud dependere à Materia? vel
qvare dependere à Materia est ejus
causalitas? Tum qvia non implicat
contradictionem, qvod generatio sit
dependens à Materia, nec tamen per
hoc seqvatur, illam dependentiam es-
se causalitatem materiæ: multa enim
sunt qvæ dependent ab alio, nec ta-
men sunt causalitas, per qvam illud à
qvo dependent agat, sed potiùs per
qvam agatur & fiat. Sic v. g. Creatio
non est causalitas Creati, sed Creato-
ris, & tamen dependet à termino ad
qvem terminatur illa Creatio. Ipsa
item generatio, non tantum est de-
pendens à Materia, sed etiam est de-
pendens ab ipsa Forma, & tamen non
est generatio causalitas Formæ, per
qvam Forma agat; Neq; valet si dicas:
in adlatis exemplis esse, dependentiam
tanqvam à termino qvem causat,
nam saltem inde seqvitur, qvod de-
pendentia ab alio, non jam seipsa fa-
ciat illud aliud agere seu causare, &
non ostendis qvare faciat agentem seu
causantem materiam. Tum qvia ra-
tiones qvæ in oppositum adferuntur
non convincunt, qvarum non pau-
cas refutatas videbis apud Arriagam
Sect. 1. *Sed insuper*

Dices: Vel causalitas materialis de-
pendet à sola Materia, vel etiam ab
agente; si à sola Materia: Ergò cau-
salitas illa non est facta, qvia non ha-
bet causam efficientem, nam Mate-
ria sola erit causa materialis; dicere
autem illam causalitatem non esse
factam, omnino est Chymæricum.
Ergò illa causalitas dependet à causa
efficienti; sed non dependet ut ter-
minus: Ergò ut via & actio illius:
ergò

ergò ulterius causalitas materialis est
etiam actio causæ efficientis.

Respondetur. Retorqvendo argu-
mentum: emanatio passionum, qvalis
est emanatio qvantitatis à Materia, vel
dependet à sola Materia, vel etiam ab
agente; non à sola Materia, qvia aliâs
non esset facta qvantitas; non etiam ab
agente Creato, qvia illud non agit nisi
supponendo qvantum. Deinde dici
potest, sicut est illa causalitas materia-
lis, ita & facta est in genere causæ mate-
rialis; factum autem esse in genere cau-
sæ materialis, distingvetur à productio-
ne in divinis reperibili, qvæ non in-
voluit causalitatem, nec esse facti.

Instabis. Non sunt multiplican-
da Entia sine necessitate, nulla autem
necessitas multiplicandi condistin-
ctam causalitatem Materiæ à causali-
tate Formæ.

Respond: esse necessariam, ob
rationes suprà adlatas, & insuper ex eo,
qvia per oppositos multiplicantur
magis entia sine necessitate, qvia mu-
tatis agentibus in conservatione v. g.
effectûs materialis, deberet etiam mu-
tari causalitas causæ materialis, qvæ
multiplicatio & variatio nullam habet
necessitatem. *Ut explicetur qvid sit causa-
litas materialis.*

Præmitto I. *In ordine ad hoc, ut
constituatur forma, quæ connaturaliter exi-
gat esse & conservari non nisi in subjecto, non
est necessaria ulla causalitas intermedia cau-
sæ materialis.* Sed hôc ipsô qvia produ-
citur ab agente talis, sine ulla superad-
dibili causalitate materiæ, talis est.

Ratio Præmissi. Tum qvia, qvod
seipsô dependet, non causatur per di-
stinctam causalitatem qvæ sit modus,
vel non sine modo, nam hæ causalita-
tes necessariæ sunt, non nisi ad tollen-
dam indifferentiam, qvæ in istis, qvæ
seipsis dependent, nulla est, ut notum
est in Tractatu de Modis; sed Forma
seipsâ dependet à Materia, in hôc qvod
est esse & conservari connaturaliter
nôn nisi in Materia. Secluso enim omni
alio superaddito, & relictâ solâ illius
entitate, habebit indigentiam hanc
Materiæ; relictâ enim suâ solâ Entita-
te, adhuc non erit qvid spirituale, nec
qvid completum. Hinc non habebit
jus existendi extra Materiam. Et sicut
non Indigere Materiâ in anima spiri-
tuali, non conferetur illi per aliqvid
super additum, ita & prædictum indi-
gere, non conferetur Formæ materia-
li per aliqvid super additum. Et certè,
ponamus illud superadditum tolli,
manere autem Formam in entitate
materialem; vel habebitur adhuc in
illa Forma indigentia, ut connaturali-
ter nonnisi in Materia esse & fieri pos-
sit, vel non habebitur. Si habebitur:
Ergò immeritò illi superadditur; si
non habebitur: ergò vel evaderet spi-
ritualis, vel ratione superadditi natu-
ram suam talem habebit, & tamen
v. g. homo non per aliqvid supra addi-
tum animal rationale est: Ergò idem
dicendum de Forma materiali, cujus
etiam natura est, non posse fieri &
conservari connaturaliter sine Forma.
Tum qvia de facto in Eucharistia acci-
dentia sunt ejus naturæ, ut connatura-
liter existere exigant unita materiæ,
& tamen nihil illic est, nisi entitas ipsô-
rum accidentium: & licèt illîc suppleatur causalitas materialis, non suppleatur tamen in ordine ad hoc, ut consti-
tuantur indigentes materiæ, ad esse su-
um connaturale. Tum qvia, aliæ
etiam indigentiæ non constituuntur
per distinctam aliqvam causalitatem,
& ita indigentia pecuniæ non consti-
tuitur per distinctam causalitatem,
nec indigentia concursûs, qvæ est in
Creatura, respectu Dei causatur per di-
stinctam causalitatem: Ergò idem in
præsenti dicendum.

Præmitto II. *Præter indigentiam,
qvam habet Forma, ut esse & fieri connatura-
liter non possit nisi in materia, recipit influ-
xum qvendam à Materia, qvi appellari po-
test materialisatio.*

451 RATIO. Qvia nisi hic influxus ponatur, non intelligetur per qvid causetur forma, ita indigens produci & conservari.

PRÆMITTO III. *Hunc influxum esse jus in materiam, ut aliquæ formæ independẽter à se existere & fieri naturaliter nõ possent;* & qvia omni juri respondet debitum, resultat etiam in formis qvibusdam debitum, ut connaturaliter nonnisi dependenter à materia existant, jusq; hoc suum exercet materia illo influxu, qvem appellamus materialisationem, sed de hôc ubi de eductione. *His Præmissis*

ASSERO III. *Causalitatem materiæ esse*
452 *influxum qvendam in formas, qvi influxus appellari potest materialisatio.* Assertum manet explicatum in Præmissis. Porrò Ratio asserti est: Tum qvia Causa materialis habet suum influxum seu causalitatem; sed non salvatur hæc causalitas per actionem, nec per unionem: Ergò per dictum influxum, neq; enim aliud qvidqvam ostendi potest. Tum qvia in Sacramento Eucharistiæ, censent omnes suppleri à DEO, qvamvis in diverso genere, influxum causæ materialis; sed nõ suppletur unio ipsa, qvia non apparet modus, qvô unio suppleri possit, aliàs posset DEUS compositum verè facere deficiente unio-
453 ne, & supplente DEO defectum illius. Et sicut verè id accidentia habẽt, quod haberent, si in illa influeret materia, licèt in diverso genere, sic verè posset esse compositum sine unione, qvamvis non eodem modo, non etiam in Eucharistia, supplet DEUS actionem, prout dependet à materia: qvia qvamvis fuerit decretum, de illa non supplenda, si modô hôc, qvô debetur à Materia indigentiæ formarum, præstaret, verè suppleret causalitatem causæ materialis: Ergo causalitas materialis stabit in illo jure materiæ & obligatione formæ, qvia scilicet DEUS, præbet concursum, qvalem præberet, si unirentur formæ; & licèt hic influxus comitanter deposcat unionem & ex 454
consequenti, non tamen formaliter est ipsemet ille influxus, & illa causalitas, sed ad illud jus in Materia, & obligationem in Forma, tùm primùm consequitur Unio: Tum qvia, nisi ponatur hic influxus, per nihil distinguetur Creatio ab eductione.

Qvæ hîc objici possunt vel in Confirmationem explicationemque adferri, videantur ubi de eductione. *Neg, inde sequetur:* Materiam esse causam efficientem, qvia illâ causalitate non efficitur simpliciter esse, sed tantùm esse sustentantis & sustentati constituitur. *Ex dictis autem*

COLLIGIS effectum proprium mate- 455
riæ, esse formas materiales, impropriùm, compositum.

DIFFICULTAS II.

Respectu qvorum Materia exercet rationem materiæ.

SUb hoc universali titulo duo inqviremus. I. An accidentia recipiantur in Materia, an in toto composito? II. An accidentia immediatè recipiantur in Materia, an mediâ qvãtitate? Sit

Punctum Difficultatis I.

456

An accidentia recipiantur in sola Materia?

NOn procedit Titulus de accidentibus spiritualibus, hæc enim indubiè recipiuntur in anima rationali, qvia cùm possint habere subjectum sibi proportionatum in gradu Entis, illud sibi vendicabunt: sed procedit qvæstio de accidentibus materialibus, iisq; communibus utriq; mutationis termino, qvale accidens est Qvantitas, primæ qvalitates, &c.

DICENDUM EST. *Accidentia communia in sola Materia communiter recipi.* EST Conclusio communis contra Thomistas.

PRO-

457 PROBARI SOLET PRIMO, Argumentô qvô utitur Arriaga: Eadem qvantitas & eadem accidentia communia, sunt in seqventi composito qvæ fuerunt in antecedenti. Ergò idem utrobiq; habent subjectum, non enim de uno subjecto in aliud migrare possunt.

CONFIRMATUR. Qvia in eo recipitur qvantitas & alia accidentia communia, unde educuntur, sed educuntur è sola potentia materiæ. Major probatur: in eo recipiũtur accidentia, in qvo ut recipiantur, dicunt connaturalem exigentiam; sed connaturalem exigentiam habent, ut in eo recipiantur unde educuntur, qvæ ipsa eductio
458 est ista exigentia. Minor principalis probatur. Tum qvia tota ratio eductionis salvari potest, si educantur è sola materia: ad qvid ergò multiplicabuntur Entia? Tum qvia è sola materia educuntur formæ substantiales; ergò & accidentales. Tum qvia antecedunt positionem compositi generandi &c.

PROBARI SOLET SECUNDO: In composito humano qvantitas immediatè recipitur in materia: ergò & in aliis. Antecedens probatur. Qvia non potest recipi in anima, qvæ est in entitate spiritualis.

RESPOND: PRIMO Prado' apud Oviedo, qvòd anima rationalis, qvan-
459 tumvis secundùm ultimum sui gradum & entitatem in se sit spiritualis, adeoq; incapax qvantitatis, inqvantum tamen dat esse corpori, capax est qvantitatis.

CONTRA. Anima rationalis secundùm ultimum sui gradum non recipit qvãtitatem: ergò nec secundùm qvod dat esse corporei, qvia secundùm qvod dat esse corporei, est eadem Entitativè, & non minùs spiritualis. Deinde receptio qvantitatis Physicum qvid est: si est physicum? rei indivisibili & partes non habẽti, convenire non potest: ut secundùm qvid recipiat, secundùm qvid non recipiat. Et sicut si calefieret per impossibile Angelus, to- 460
tus calefieret, ita secundùm totum esse deberet recipere anima qvantitatem.

RESPOND: II. Recipi qvantitatem etiam in anima rationali eô qvòd nulla sit ratio id negandi. Si enim dicas qvòd qvantitas rei spirituali effectum suum formalem tribuere non possit, id non convicit, nam sensationes materiales recipiuntur in materia, & tamen materiam non reddunt sentientem, non est; major materialitas in qvantitate, qvàm in ipsa materia, qvæ tamen naturaliter unitur animæ spirituali, & qvamvis concedatur, ex anima illam educi non posse, cur educta è materia connaturaliter recipi in anima non poterit? 461

CONTRA. Qvia si nihil obsit, debemus proportionare subjecta & actus; nihil autem obest si non ponatur qvantitas in anima. Deinde sensationes recipiuntur in materia organi, & nego qvòd illud non reddant sentiens. De Unione Materiæ cum Forma dispar est ratio, qvia obest illam non ponere, obest inqvam ipsa ratio compositi substantialis, qvæ supponitur dari, & non perfiretur unione hâc negatâ; sed de hoc fusiùs aliâs.

RESPOND: III. Saltem falsam esse Conclusionem in composito ex Forma materiali, qvæ etiam est capax qvantitatis. 462

CONTRA est. Qvia materia compositi humani est sufficiens ad recipiendam qvãtitatem: ergò & materia qvæ sustentat formam substantialem materialem. Deinde non apparet, quomodo attemperare receptionem suam possit materia, ut det locum receptioni perficiendæ, in Forma substantiali.

PROBATUR III. Qvia nullum est fundamentum & nulla necessitas tribuendi hanc vim etiam formæ, vel enim est illa spiritualis, & sic incapax est qvantitatis, qvia aliâs dicam capacem frigoris & caloris, adeoq; mutari illam per accidentia, consequenter nec erit

463 necessitas contra communem Theologiam elevandi ignem ad urendas animas, siqvidem calorem naturaliter recipere potest, vel certè illa Forma esset materialis, & sic adhuc non posset recipere qvantitatem, qvia per illam redderetur impenetrativa, qvomodo ergò uniretur omnibus partibus materiæ?

OBJICITUR PRIMO. Auctoritas Aristotelis 7. Metaph. tex. 8. ubi censet Materiam non esse qvid, neq; qvantum &c.

RESPONDETUR. Illô locô vult Aristot. qvòd Materia non sit qvanticas, nec qvid determinatum ad habendam
464 non nisi qvantitatem, sed esse subjectum istorum omnium. Vel dicit, Materiam non esse subjectum denominationis accidentium, hoc enim competit ipsi composito.

INSTAT Mastrius Disp. 3. n. 4. ex aliis auctoritatibus.

PRIMA AUCTORITAS. Prima substantia primò substat accidentibus, & eâ corruptâ nihil remanet: ex capite de Substantia.

RESPONDETUR. Loqvi Aristotelem de subjecto denominationis, non autem de subjecto receptionis.

SECUNDUS LOCUS 1. de generat. tex. 23. distinguit generationem ab alte-
465 ratione, qvia subjectum alterationis est compositum, generationis materia prima.

RESPONDETUR. Aristotelem non plùs velle, qvàm qvòd possit aliqvid alterari, non generari manente præcedenti formâ, adeoq; manente compositô: sed inde non seqvitur, alterationes illas non in materia, sed in composito, recipi.

TERTIUS LOCUS ex 7. Metaph. tex. 4. qvòd substantia à toto genere est prior accidente, & totum per se, supponitur toti per accidens.

RESPONDETUR. Qvamvis ponatur sola Materia receptiva formarum accidentalium, adhuc verum erit dicere substantiam esse priorem acci- 466
dentibus, supponeturq; totum per se toti per accidens, qvia ipsum totum per accidens, exigitur ab ipso toto per se; exigitiva autem licèt non Physicè, in ratione tamen exigitivorum, priora sunt præ exigitis, estq; major proportio inter Materiam & Formam substantialem in ratione Entis, sed non in ratione priùs informabilis; nam Forma præexigit ante se tanqvam dispositiones accidentia, qvæ jam tunc nonnisi in Materia recipi poterunt, antecedens enim compositum non exigit, sed supponit illas dispositiones, licèt subjectum denominationis motûs illius sit compositum, qvod solum vo- 467
luit Aristoteles 5. Physic. t. 3.

OBJICITUR SECUNDO. Materia non potest recipere accidentia, qvousque non sit subsistens: qvia si actio subsistentiam agentis reqvirit, reqvirit & passum, sed Materia non est subsistens qvousq; sit informata Formâ substantiali, subsistit enim subsistentiâ Formæ. Ergò.

RESPONDETUR. Sicut per Thomistas ad receptionem Formæ substantialis, non reqvirit materia substantiam, cùm illam primùm per formam recipiat, sic nec reqviret ad formam accidentalem. Neq; valet si dicas: ad recipiendam subsistentiam non est neces- 468
se habere aliam subsistentiam, immò absurdùm est illam habere: cùm ergò Forma substantialis det rationem subsistentis materiæ, non debebit antè habere illam materia. Non inqvam valet si dicas, qvia saltem prius naturâ deberet supponi subsistens qvàm recipiens formam, qvia sicut præsupponitur prius naturâ ad actionem subsistentia, ita debet præsupponi ante Receptionem, non posset autem prius naturâ supponi subsistentia ad receptionem formæ, si subsistentia habetur à Forma. Deinde negari potest, qvòd Materia habeat subsistentiam à Forma, qvia non unità Formâ incipit habe-

469 habere suam propriam totalitatem.

OBJICITUR TERTIO. Qvantitas est proprietas totius compositi. Ergo recipitur in toto composito.

RESPONDETUR. Etiam intellectio dicitur de toto homine & tamen non recipitur in corpore hominis, sufficit ergò adhoc, esse unitum cum eo qvod recipit in se, vel intellectionem, vel qvantitatem. Deinde, qvantitas est proprietas totius hominis tanqvam subjecti denominationis, non autem tanqvam subjecti sustentationis, & inhæsionis. Fundatur hæc responsio in textu Aristot: qvi 5. Metaph. tex. 18. *Qvædam*, inqvit, *secundum accidens dicun-*
470 *tur qvanta, eò qvod illud cui insunt qvantum qvid est. Nec obest*, qvod prius sit Ens per se, qvam per accidens, hæc enim prioritas est secundum intentionem & dignitatem, non secundum executionem. Qvamvis autem non recipiantur accidentia materialia in anima vel Forma materiali, non frustra laborat dum se ad illa vult reducere, vel illa acqvirere Forma, qvia bonum Materiæ cui illa unitur, est bonum Formæ, per communicationem. Qvanqvam dici posset, qvod formæ accidentales, pro qvibus specialiter solicita est forma substantialis, recipiantur in eadem forma substantiali, hæ e-
471 nim non sunt dispositiones ad formam, adeoq; præcedentes formam, sed potiùs passiones formæ.

OBJICITUR QVARTO. Anima rationalis qvamvis recipiatur in Materia qvanta, qvia non recipit in se qvantitatem, non est qvanta. Ergo & forma substantialis materialis, si non recipit in se qvantitatem, non erit qvanta.

RESPOND: Solet, negando causalem, sed ideò non est qvanta, qvia non habet partes entitativas. Sed qvod si aliqvis diceret, Formas etiam Materiales non esse qvantas formaliter, ex eo, qvia in se non recipiunt qvantitatem, & si reciperent redderentur impenetrativæ corporis cui uniuntur; qvamvis autem habeat forma materialis 472
partes entitativas, & dividi possit in brutis, saltim in perfectioribus non seqvitur, debere jam esse illâ formaliter qvantâ, qvia albedo, sapor, &c. habent etiam partes suas entitativas, suntq; formæ divisibiles, & tamen non habent propriam qvantitatem, sed dividuntur & extendi dicuntur ad extensionem qvantitatis ipsiusmet subjecti, illiusq; qvantitate qvantisantur nec redduntur non penetrativæ, qvia non habent qvãtitatem distinctam ab ipsamet materia, & tamen impenetratio debetur nonnisi duabus qvantitatibus propriis, qvalem habent propriam singulæ partes Materiæ. 473

OBJICIT QVINTO Prado apud Oviedo: Ex accidenti & Materia vel fit unum per se, vel unum per accidens: non fit unum per se; qvia sunt partes diversi ordinis: non etiam fit unum per accidens; qvia hoc debet reduci ad unum per se: Ergò debet præexistere istud unum per se, adeoq; accidentibus præexistet Forma.

RESPOND: Negando qvod illud ad qvod reducitur aliud, debeat præexistere illi; reduci enim est ordinari ad aliud, id autem ad qvod est ordo, non est necesse præexistere, nam omnipotentia dicit Ordinem ad Creaturas, qvæ illi non præexistunt. Negatur 474
ulteriùs, qvod istud reduci ad unum per se, sit reduci tanqvam ad subjectũ inhæsionis, qvamvis sit reduci tanqvam in finem. Deniq; concedo, tunc fieri unum per accidẽs; transeat qvòd præexistat unũ per se, uni per accidens, sed inde nego seqvi, qvòd in toto illo præexistente, recipi debeant accidentia ad illud ordinata. Unde etiam qvamvis Forma substantialis, non uniatur mediâ qvantitate materiæ, hoc sensu, qva si per prius substantialis forma uniatur qvantitati, per posterius materiæ: unitur tamen mediâ qvantitate hoc sensu, qvia præsupponatur, qvantitas unita Materiæ ante unionem cum Forma substantiali. Pon-

475 Pontius cùm teneat in compositis constantibus animâ, solam Materiam esse subjectum qvantitatis, censet in compositis aliis totum compositum esse subjectum: sed argumenta illius probãt, etiam in compositis ex anima rationali recipi qvantitatem. Qvare autem etiam in talibus compositis non recipiatur qvantitas, in utroq; extremo ratio est: qvia qvod fieri potest per pauciora, frustrà fit per plura, potest autem sola Materia recipere illa accidentia. Nec est major ratio de talibus, ac de constantibus animâ rationali; natura autem sui ordinis tenax, si in Uno recipit se sola qvantitatem, recipit &
476 in alio, præcipuè cùm etiam ad Formas inanimatorum reqvirantur dispositiones, qvæ antecedunt introductionem Formæ, adeoq; recipi in Forma non poterunt. In argumentis etiam aliqvibus supponit distinctionem realem compositi, à partibus simul sumptis Unitis. Concedimus tamen cum Aristotel. 5. Physic. tex. 8. & primo de Gener: tex. 24. per hoc distingvi generationem & alterationem, qvòd generatio pro subjecto dicat Materiam primam, non habentem adhuc Formam, qvæ generatur. Posterior autem supponit Materiam informatam jam Formâ substantiali; sed nego illam
477 recipere debere illas alterationes, recipit qvidem immediatè Materia Formam substantialem, qvia si illam immediatè non reciperet, non haberet Forma aliud subjectum, cum qvo posset componere immediatè totum substantiale, benè autem qvantitas non recepta in utraq; parte compositi, habebit adhuc suum subjectum ipsammet Materiam. Supponit etiam, sed immeritò, Pontius, qvasi qvãtitas non sit dispositio ad qvascunque Formas, cùm agens illas introducens connaturaliter in subjectum non extensum agere non possit.

ALIA ARGUMENTA IN OPPOSITUM.

OBJICIT SEXTO Mastrius. Si Mate- 478
ria est subjectum inhæsionis omnium accidentium, ergò nullus motus erit violentus, qvod est contra omnem Philosophiam. Seqvela probatur. Qvia Materia nullam Formam recipit violenter, & tamen motus dicitur naturalis vel violentus, juxta inclinationem vel repugnantiam subjecti.

RESPONDETUR. Motum aliqvem esse violentum, non subjectô illius immediatè receptivô, sed composito, in qvo continetur recipiens, qvod compositum habet jus, ut in se contenta Materia insidias sibi non struat, receptione contrariæ sibi Formæ accidentalis. 479

INSTAT PRIMO Mastrius. Ergò motus ille simpliciter vel per se erit naturalis, secundùm autem qvid violentus.

RESPONDETUR. Cùm stante composito ipsum compositum habeat rationem per se & simpliciter, & cùm ille motus sit illi composito violentus, ideò non erit jam ille motus naturalis, sed simpliciter violentus; secundùm autem qvid, hoc est, secundùm subjectum in qvo recipitur, naturalis.

INSTAT SECUNDO idem. Violentia & naturalitas in motibus simpliciter & per se attenditur, in ordine ad id, qvod per se movetur, non in ordine ad id, qvod movetur per accidens & 480
ratione alterius.

RESPONDETUR. Per se moveri duplex cogitari potest. Primùm per se moveri, est moveri in se recipiendo motum subjectivè, sic per se moveri non competit composito. Deinde per se moveri, est moveri id, qvod habet rationem principalis, in se stantis, adeoq; talis, simpliciter, licèt non recipientis illum motum, nisi in aliqvo sui, tale per se moveri competit composito: illud enim habet rationem principalis & in se stantis, cumq; nonnisi ratione alterius, hoc est materiæ, debeat ille motus esse naturalis, hôc ipsô per accidens, seu ratione alterius, erit naturalis, per se violentus. IN-

481 INSTAT TERTIÒ. Si mobile per se habeat inclinationem ad illam Formam, motus est Naturalis simpliciter; si repugnãtiam, est violentus. Sed mobile per se per nos est Materia: Ergò motus ille erit per se naturaliter.

RESPONDETUR. Mobile per se est duplex, ut dictum: mobile per se id est qvod movetur, & habet ratione talis simpliciter & per se, & tale est compositũ; aliud est mobile per se, qvod per se & in se recipit, & hoc est Materia, inclinatio autem debet pensari, illius per se primò modô sumpti, qvam qvia non habet, erit necesse, ut ille motus sit violentus; cùm enim ipsum compositum habeat rationem principalis, etiam ejus inclinatio habebit rationem principalis, & qvia ipsum compositum ad illum motum non habet inclinationem, ideò fiet ille motus contra inclinationem principalis, adeoq; simpliciter violentus sit.

OBJICIT SEPTIMÒ. Anima non est immediatè receptiva visionis, sed ipsum organum, qvod est compositum ex anima & determinata parte corporis.

RESPONDETUR. De subjecto denominationis hîc esse rem, qvòd scilicet visio toti organo tribuatur, non autem de subjecto receptionis, vel certè id verum est, de subjecto recipiente
483 denominationem, & hoc subjectum est compositum, qvod est oculus, non autem de subjecto recipiente formam.

INSTAT PRIMÒ. Illæ operationes sunt totius conjuncti, ut principii operativi: Ergò etiam erunt totius, ut subjecti recipientis.

RESPONDETUR, etiam operationes sunt totius conjuncti, ut principii operativi denominativè, non autem elicitivè, cùm enim Materia oculi non sit vivens, non poterit moveri ab intrinseco ad visionem, sed hoc competit animæ, licèt in oculo exercere, consequenter totum illud qvod est oculus, erit principium operativum denominativè, non elicitivè, ita & erit oculus principium receptivum denominativè, non formaliter, & ut salvetur qvòd non recipiatur in passo ab agente diverso, sufficit qvòd ipsum agens, qvod est anima, sit conjunctum receptivo principio, immo ipsa utpote spiritualis, non potest esse capax receptionis materialium. Per hoc tamen non negatur, oculum esse instrumentum visionis. 484

INSTAT SECUNDÒ. Ergò operationes illæ non dicuntur cum omni proprietate immanentes, qvamvis enim non recipiantur in passo ab operante diviso, recipiuntur tamen in passo distincto.

RESPONDETUR. Negando qvòd non 485
sufficiat ad propriam immanentiam, ne actio recipiatur in passo diviso, modò sit unitum substantialiter agens ipsi passo, præcipuè autem qvia adhuc recipitur in oculo, qvi est instrumentum agendi.

INSTAT TERTIÒ. In eodem subjecto recipitur species impressa & expressa, sed species sensibilis impressa recipitur in toto conjuncto, & species intelligibilis recipitur in intellectu.

RESPONDETUR. Etiam species impressa sensibilis, nonnisi in Materia recipitur, si tamen sit species impressa intelligibilis, recipietur in Intellectu seu anima; sed inde non seqvitur recipien- 486
dam in anima etiam speciem sensibilem, qvia jam Materiale reciperetur in spirituali, qvod repugnat. Qvòd autem dicit, non excludi ne aliqvid sit subjectum denominationis, qvod est subjectum inhæsionis, id verum est, sed negatur non posse esse aliqvid subjectum denominationis, qvamvis non sit subjectum inhæsionis, consequenter poterit totus oculus denominari videns, qvamvis oculus non totus recipit visionem, sed nonnisi secundùm aliqvam sui partem, ut nasus recipit solus similitatem, & tamen homo appellatur simus.

487 Punctum Difficultatis II.

An eadem accidentia Materia ſubjectet ingenito, qvæ fuerunt in corrupto?

TItulum ſic alii proponunt: An detur reſolutio usque ad Materiam primam. Nectitur autem difficultas, cum priori ſic, ſi in Materia reciperentur accidentia & non in Forma, tunc eadem numerô Materia poſſet ſub aliam etiam Formam accidentia eadem deferre numerô: ſed non poteſt deferre eadem, qvia datur reſolutio ad Materiam primam. Ergò. Ut titulo argumentoq; ſatisfiat.

DICENDUM EST. *Aliqva accidentia*
488 *eadem eſſe numerô ſub utroq; mutationis termino*, vel aliâ phraſi: Non dari reſolutionem ad Materiam primam. Ubi Concluſio negat minorem argumenti adlati.

PROBAT PRIMÒ Oviedo: Si deficerent accidentia omnia præcedentis compoſiti, vel deficerent ob defectum cauſæ conſervantis, vel ob contrarietatem cum Forma oppoſita, vel ob defectum ſubjecti; nullô modô ex his debent deficere, qvod probatur, qvia accidẽtia communia cauſam ſui conſervativã habent DEUM. Rurſùs accidentia communia, cum ſubſeqvẽti Forma non habent contrarietatem, immo
489 ſunt bonum illius reqviſitum, hinc in ſententia Thomiſtarum, ſimilia ſuccedunt illis accidentibus alia, non etiam deficiunt ratione ſubjecti, qvia hoc utrobiq; idem eſt, nempe Materia. Deinde ad hoc, ut dicantur eadem accidentia non deficere deficiente ſubjecto, ſufficit ut ſubjectum adveniat novum, potens ad illa ſervanda, ut defacto eſt potens per Thomiſtas, ſimilia accidentia conſervare. *Hoc ipſum ſic aliter illuſtrat.* Non minùs dependet accidens à principio activo qvàm paſſivo, ſed ſuccedente alio principio effectivo, potente aliàs ponere ſimilem effectum, poteſt conſervare antecedentem effectum, ut patet in calore, qvi ab antecedenti igne productus, conſervatur à 490
ſubſeqventi. Ergò ſuccedente etiam alio principio paſſivo, potente ſubjectare, ſimilia accidentia ab eodem conſervari poterunt.

RESPONDERI poteſt huic argumento. Procedit argumentum, ſupponendo cum Thomiſtis, qvòd in toto compoſito ſubjectentur accidẽtia, & nihilominùs non ſeqvi, qvòd eadem accidentia non maneãt in utroq; mutationis termino. Sed multùm probat, qvia probat accidentia poſſe de ſubjecto in ſubjectum transire eadem numerô, qvod & Thomiſtæ & communis Philoſophia negat: non negat autem, qvòd à diverſis agentibus in genere cauſæ efficientis 491
conſervari poſſet, cùm id etiam à poſteriori pateat in cõſervatione caloris, qvam exhibet DEUS amoto igne, nihil autem ſimile videmus transeundo de ſubjecto in Subjectum.

ADDIT Arriaga, qvòd ſi accidentia poſſent mutare ſubjectum inadæqvatum, poſſent etiam mutare adæqvatũ, ſicut cauſa efficiens, qvæ ſuccedit, non tantùm partialiter, ſed & totaliter poteſt cauſare effectũ, à præcedenti cauſa productum. Sed Hurtad. apud Oviedo cenſet id fieri poſſe, modò novum ſubjectum applicetur, hæc tamen conceſſio Hurtadi eſt contra receptum principium, accidentia de ſubjec- 492
to in ſubjectum non transire.

Sed qvæ ratio aſſignãda foret, qvòd accidẽtia de ſubjecto in ſubjectũ transire nõ poſſint.

PRIMA RATIO aſſignari poſſet auctoritas.

RESPOND: hujus ipſius auctoritatis reqviri rationem.

SECUNDA RATIO, qvia illa accidentia vel poteſt producere agens, vel non poteſt, ſi poteſt: potiùs nova producet, idq; ob bonum univerſi conſurgens ex varietate & novitate entium; ſi autem non poteſt ſimilia producere, vel ſint communia, debebit illa ſervare.

RESPONDERI poteſt: Primam partem multùm probare, qvia probaret, qvòd

493 qvòd ignis ſubſeqvens, antecedentem calorem non conſervet, ſed producat novum; ſecunda pars etiam non convincit, qvia ſi non poteſt illa producere, vel illa ſunt communia, cur illa transferre non poterit de ſubjecto in ſubjectum.

TERTIA RATIO SIT, qvia non apparet, qvæ ſit, qvalis, & qvomodo perficienda actio translativa accidentium, deſtructiva unionis antecedentis, qvæ tamen in accidentibus communibus non eſt contraria, ſicut nec ipſa accidentia ſunt contraria, cùm tamen ordinata ſit actio ad oppoſita debellãda: denique cùm accidentia educuntur è
494 potẽtia ſubjecti bonum, nonniſi illius debent eſſe ex qvo educuntur, hinc & ſubjectum, è qvo educuntur, petit ne bonô ſuô ſpolietur, & ſubjectum ſubſeqvens petit, ut è ſe educantur, ut ſint bonũ illius, & ne fruſtretur felicitate, ut ſua vis paſſiva reducatur in actum, per eductionem ex ſe horum accidentium, ideò è ſubjecto, ad ſubjectum nõ transferentur, immo minueretur miraculum Euchariſticum, ſi accidentia à ſubjecto ſeparari poſſint, cum vi transferendi illa in aliud ſubjectum.

PROBARI SOLET SECUNDÒ. Videmus accidentia, qvæ fuerunt in corrupto, manere in genito, vel qvæ fuerunt in
495 vivente, manere in cadavere; ergò apparet, qvòd non fuerit facta reſolutio usq; ad Materiam primam.

RESPONDENT Thomiſtæ, non eſſe eadem accidentia, ſed ſimilia.

CONTRA, qvia nulla ratio eſt, qvòd ſint ſimilia & non eadem, cùm id nec ratio nec experientia oſtendat.

PROBATUR TERTIÒ Concluſio. Et eſſet reſolutio usque ad Materiam primam, & non eſſet: eſſet, ut ſupponitur; non, eſſet ut probatur: qvia vel unitur Forma ſubſeqvens Materiæ diſpoſitæ vel indiſpoſitæ; ſi diſpoſitæ, ergò invenit illic diſpoſitiones, adeoq; non venitur ad Materiam reſolutam, ſeu carentem etiam accidentibus; ſi unitur in- diſpoſitæ Materiæ, ergò nõ ũnitur 496
naturaliter, qvia Forma non educitur nec creatur, niſi ad exigentiam, & præſuppoſitis diſpoſitionibus.

RESPOND: PRIMÒ Rubio, qvòd antecedentia diſpoſitionum, qvæ pro illo inſtanti non ſunt, expellat Formam priorem, qvam expulſionem non poteſt non ſeqvi niſi hæc Forma.

CONTRA. Tum qvia, hæc qvæ nõ poteſt non ſeqvi Forma, vel invenit Materiam diſpoſitam, vel non, reditq; argumentum factum. Tum qvia expulſio Formæ eſt negatio, ſeu non eſſe Formæ; negatio autem Formæ, non exigit magis hanc qvàm illam Formã, ergò neq; expulſio: & certè negatio il- 497
la Formæ nihil aliud eſt, qvàm ipſa Materia ſpoliata Formâ & diſpoſitionibus, ſed Materia ſpoliata omni Formâ & diſpoſitionibus, non magis hanc qvàm illam Formam exigit, utpote nec ex ſe nec ab extrinſeco, pro tũc determinata, ad hanc potiùs qvàm illam Formam habendam. Tum qvia in qvo inſtanti eſt expulſio Formæ, vel ſunt in illo inſtanti diſpoſitiones, vel non ſunt. Si non ſunt; ergò non expellunt Formã, qvia exiſtentia eſt ad cauſandum neceſſaria. Si autem in illo inſtanti, in qvo eſt expulſio Formæ, ſunt diſpoſitiones, ergò in illo inſtanti ſunt, in qvo eſt non
eſſe Formæ; qvia expulſio Formæ, eſt 498
non eſſe Formæ, & tamen reſponſio dicebat, qvòd non ſint tunc diſpoſitiones ullæ. Unde ulteriùs non datur reſolutio usq; ad Materiam primam, qvando adhuc eſt præterita Forma, nec etiam cùm jam eſt ſeqvens, nec præterlabitur ullum inſtãs, qvô ſit Materia ſine Forma ſubſtãtiali; ergò nunqvam datur reſolutio ad Materiã primam, ergò non poteſt dici, qvòd pro aliqvo inſtanti non ſint diſpoſitiones, prout aſſumebat reſponſio.

RESPONDERI POTEST SECUNDÒ. Expulſis accidentibus, & datâ reſolutione usq; ad Materiam primam, in ipſo inſtanti inductionis conſiderari poſ-

499 se duo instantia rationis. In primo instanti rationis causantur dispositiones, & in secundo signo rationis causatæ jam disponunt, ad introductionem Formæ.

CONTRA in illo priori rationis, vel causantur illæ dispositiones à composito, vel non à composito: si causantur à composito, ergò in illo priori rationis est compositum sine dispositionibus, qvas tùm primùm causat compositum; si autem non causantur à composito, Ergò nullum est fundamentum, dari resolutionem usq; ad Materiam primam, cùm inferatur resolutio ex eo, qvòd causentur à com-
500 posito: & sicut effectus, qvô est prior causalitas prioritate à qvo, non potest causare suam causalitatem, qvia esse accipit à causalitate; ita nec dispositiones in suo genere, possunt deservire ad productionem Formæ, consequenter ad constitutionem compositi, si à Forma & composito accipiunt esse, causanturq;. Et certè in illo priori rationis, qvô compositum causat dispositiones, vel censetur priùs ratione habere requisita ad suum esse, vel non censetur habere; si non censetur habere, ergò neq; est compositum, qvia causa & requisita antecedunt saltim ratione id, ad qvod requiruntur, & qvod cau-
501 sant, si in illo priori rationis, in qvo compositum censetur causare dispositiones, habet priùs ratione requisita ad suum esse, ergò in illo priori rationis, qvô causat dispositiones, priùs ratione sunt dispositiones, sunt enim illæ, Requisita ad compositum. Rursus vera est per Thomistas hæc propositio, ante primam existentiam compositi non est priùs ratione existentia dispositionum, causatur enim à composito: Vera etiam est hæc propositio, ante primam existentiam dispositionum, non est existentia compositi: Forma enim unitur Materiæ dispositæ, qvô positô sic arguitur, Causa saltem ratione debet esse prior suô effectu, sed existentia compositi non est prior di- 502
spositionibus; Ergò neque potest esse causa illarum. Deniq; de illo priori rationis, in qvo compositum dat primam existentiam dispositionibus, verificarentur duo Contradictoria, ergò illam non dat. Antecedens probatur: de illo priori verum est dicere, prima existentia dispositionum non antecessit ratione sui positionem, & rursus verum esset dicere, prima existentia dispositionum antecessit priùs ratione sui positionem: qvod ipsum probatur, qvia antecessit ipsum compositum, qvod compositum causat illas dispositiones.

Qvando autem Aristoteles dicit, 503
nullum sensibile subjectum manere idem, intelligendus de subjecto denominationis, in qvantum illud sentitur; sed non dicit non manere idem, qvod est medium & ratio sentiendi ipsum subjectum, seu non manere accidentia communia: & licèt subjectum informationis & inhæsionis accidentium, sit ipsa & sola Materia, non tamen sola Materia est subjectum, in cujus cognitionem sensibilem mediis accidentibus venitur, neq; enim videmus Materiam primam, sed Leonem, hominem &c.

Punctum Difficultatis III. 504

An mediante qvantitate Materia recipiat Accidentia.

CEnsent mediante qvantitate illa recipi, Svar: uterq; Oviedo, Lugo de Eucharistia Diss. 10. n. 7. negant non pauci, qvibus accessit Arriaga, Pontius & alii.

DICENDUM est I. Accidentia posse recipi immediatè in qvantitate. Probatur unicô argumentô. Qvia in hoc nulla repugnantia.

OBJICIT I. Hurtad: Munus qvantitatis est solùm extendere subjectum: ergò non poterit recipere immediatè ac ...ntia.

RESPON-

505 RESPONDETUR. Negando Antec: Saltim etiam secundariò, hoc potest illi convenire.

INSTAT PRIMÒ idem: in qvalitatibus primis non recipiuntur accidentia; ergò nec in qvantitate.

RESPOND: Negando Consequentiam, qvia pro antecedenti nullum fundamentum; infra autem adferetur fundamentum pro consequenti.

INSTAT SECUNDÒ idem. Dispositiones disponunt Materiam ad Formam substantialem; ergò debent esse in eodem subjecto, in qvo & Forma substantialis.

RESPOND: Sufficere, ut mediatè re-
506 cipiantur in eodem subjecto, & si dispositiones sunt non nisi determinantes Materiam ad Formam, possunt esse in alio subjecto à Forma, qvia determinativa; non est necesse esse in eodem subjecto qvod determinant.

INSTAT TERTIÒ idem apud de Lugo, intellectio recipitur in eodem subjecto, in qvo & volitio, ad qvam intellectio est dispositio; ergò & reliqvæ dispositiones recipiuntur in eodem subjecto, in qvo recipitur Forma ad qvam disponunt.

RESPOND. Disparitatem esse, qvia cùm potentiæ animæ sint identificatæ realiter, si recipit aliqvid potentia in-
507 tellectiva, recipit hôc ipsô etiam voluntas, idq; immediatè hic non est, in qvo tanqvam distincto à voluntate possit recipi intellectio; jam autem ostendi potest, in qvo distincto à materia recipiantur dispositiones, nempè qvantitas.

OBJICIUNTUR SECUNDÒ Paritates aliqvæ.

PRIMA PARITAS est; Forma substantialis non recipitur in qvantitate; ergò nec accidentalis.

RESPOND: Pro antecedenti nullum fundamentum esse, qvod adferetur pro consequenti. Deinde, Formæ substantiales ordinatæ sunt ad constituendum unum per se substantiale, qvod non possunt constituere cum qvanti- 508
tate, seu subjecto accidentali: tale autem, vel simile absurdum, non sequetur, positô qvòd qvantitas recipiat accidentia: & licèt Formæ accidentales dicant ordinem ad Materiam, dicunt tamen ordinem ad illam, tanqvam ad subjectum ultimatum, sed non tanqvam ad subjectum immediatum, unde licèt illarum subjectativum non posset esse nisi subsistens, id verum est de subjectativo ultimato, non autem de immediato, & qvidem respectu formarum accidentalium.

SECUNDA PARITAS. Substantia non potest inhærere; ergò neq; accidens subjectare. 509

RESPOND: disparitatem esse, qvia inhærentia, est proprietas adstricta soli rationi accidentis, facit enim inhærens, non esse ens per se: jam autem ratio subjecti non est adstricta soli rationi substantiæ, neq; enim ostendi potest, cur ratio recipientis invehat prædicatum entis per se.

TERTIA PARITAS. Materia non potest informare; ergò neq; formare cipere.

RESPONDET Pontius, Disparitatem esse, qvia non est de ratione solius Materiæ recipere, est autem de ratione solius Formæ informare. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT: de hoc enim ipso 510
qværitur.

Hinc aliter respondetur. Argumentum inprimis multùm probare. Probaret enim, qvòd in anima, qvæ est Forma, non recipiantur intellectiones, volitiones, gratia &c. Deinde disparitas est, qvia qvod est pura potentia, non potest esse actus, adeoq; Forma; jam autè Forma non est purus actus, hinc ei ratio aliqva potentialitatis convenire potest, ut apparet etiam in potentiis vitalibus, producètibus & connaturaliter recipientibus suos actus. Rursus, si materia informaret, extraheretur extra suam speciem, ponereturq; in specie Formæ, si autem Forma causet

511 materialiter, non extrahetur ex sua specie; nam causare materialiter non est adstrictum soli entitati Materiæ, sed cuicunq; entitati, à qva in esse & conservari connaturaliter dependet aliqvid: jam autem informare, adstrictum est nonnisi entitati Formæ, cui enim alteri? Denique, qvia qvantitas, cùm sit passio dimanans à Materia, benè participare poterit cum suo principio, saltim in ratione causæ materialis. Materia autem non est dimanans à Forma, nec habet qvare participet rationem actûs.

OBJIC. TERTIÒ. Qvod dependet dependentiâ unius generis, non potest
512 terminare dependentiã alterius, in eodem genere: qvantitas dependet à Materia in genere causæ Materialis.

RESPOND: Negando majorem: nam qvi habet Patrem, potest esse Pater, vel major est vera hôc sensu, id qvod dependet, non potest terminare dependentiam in eodem genere, & secundùm eandem rationem, licèt possit terminare secundùm diversam rationem, & ita non secundùm qvòd aliqvis patrem habet, est Pater. Porrò etiam qvantitas non secundùm qvòd recipitur in Materia, recipit accidentia, sed secundùm vim aliam receptivam, terminabit dependentiam
513 aliorum accidentium; qvam vim in qvantitate non reperiri, argumenta non evincunt.

DICENDUM est II. *Accidentia de facto recipi in qvantitate.*

PROBAT PRIMÒ Pontius. Qvia id non repugnat, ut vidimus, nec impedit qvidqvam, qvominùs id de facto fiat: Ergo censendum est ita fieri.

RESPOND: Retorqvendo argumentum: non repugnat, accidentia immediatè recipi in Materia, qvæ enim in hoc implicantia, nec impedit qvominùs id de facto fiat; ergò censendum est ita fieri.

PROBAT SECUNDÒ de Lugo, qvia nisi ponatur qvantitas esse subjectum accidentium, explicari non potest, 514
qvomodo motâ qvantitate à Sacerdote, moveantur alia accidentia; qvia motâ qvantitate, vel moverentur accidentia immediatè à DEO ad occultandum hoc mysterium, vel per virtutem superadditam qvantitati, ad illa secum trahenda: neuter hic modus explicat connexionem debitam inter istos motus. Minor probatur. Si DEUS movet alia accidentia motâ qvantitate à Sacerdote, non apparet, qvomodo dicatur Sacerdos verè movere, & deglutire hostiam, hæc enim significant motum localem provenire ab ipso Sacerdote; & si propriè nonnisi qvãtitatem movet Sacerdos, propriè deglutiret solam qvantitatem, non alia accidentia: si autem moventur alia accidentia, ob supernaturalem virtutem traditam qvantitati, ad illa secum trahenda, cùm qvantitas de se neq; sit gravis, neq; levis, & aliunde in se non habent receptam gravitatem, non posset secum trahere alia accidentia, qvæ nec recipit, nec ipsa una cum ipsis est in aliqvo uno, qvô motô reliqva moveantur trajicienda & deglutienda, cùm ipsa qvantitas de se sit indifferens ad motum sursum vel deorsum. *Hoc ipsum sic ulterius proponit.* Gravitas specierum transmissibilis in stomachum, vel est 516
qvid superadditum, vel qvid aggregatum ex accidentibus: si est qvid superadditum, ergò sola descendet, & non trahet secum alia accidentia, qvæ nec recipit, nec ipsa cum ipsis est, in aliqvo uno, qvô motô reliqva moveantur; si est qvid aggregatum ex accidentibus, & non recipiantur in aliqvo communi, qvomodo unà gravitabunt? & si partialiter gravitãt, cùm non omnes æqvaliter secundùm se gravitent, non omnes descendent simul.

RESPONDERI potest, huic argumento, qvòd DEUS supplendo in Eucharistia defectum Materiæ, tribuat qvantitati vim, ut id qvod præsens Materia recipiens accidentia faceret, idem sine recep-

517 receptione & sine Materia fiat. Unde Sacerdos non præcisè tantùm qvantitatem movet, sed qvantitatem prout habentem virtutem, ut id qvod præstaret præsens Materia, fieri possit illâ absente; licèt ergò qvantitas, neq; sit gravis, neq; levis, qvod etiam Materiæ de se non convenit, qvia tamen habet virtutem, qvæ facit illam id præstare non receptis accidentibus, qvod præstaret Materia recipiens accidentia, ideò motâ qvantitate, moventur & accidentia. Et sicut gravitas recepta in Materia, traheret secum accidentia reliqva, ita non recepta in qvantitate, facit idem, DEO dante virtutem
518 qvantitati, ut id fiat absente Materiâ, qvod fieret præsente. Insuper adhuc, verè censebitur Sacerdos deglutire hostiam, qvia illam virtute suâ propriâ transmittit in stomachum; an autem trãsmissio respectu specierum, fiat ob receptionem in subjecto communi, aut non in subjecto communi? non refert ad deglutiendum. Et certè possibile est non recipi accidentia in qvantitate, vel impediri receptionem, & tamen deglutiri illa accidentia, neq; enim evacuaretur Divina potentia, ad faciendum transmitti accidentia per verum deglutiendi actum, qvantumvis in Materia non reciperentur. Rursùs posità solâ unione reliqvorum ac-
519 cidentium inter se & cum qvantitate gravitateq;, salvari poterit tota transmissio & actus deglutiendi.

PROBATUR TERTIÒ. Qvamvis non repugnet, ut materia immediatè recipiat accidentia, qvia tamen etiam non repugnat, ut immediatè etiam qvantitas recipiat accidentia, & id commodius est, ad explicanda mysteria fidei: Ergò potiùs censendum immediatè illa in qvãtitate recipi, cùm mysteria fidei, qvantùm fieri potest, facilitanda sint. Antecedens probatur: Illud qvod non implicat fieri naturaliter, non est attribuendum miraculo; sed ut species Sacramentales calefiant, frigefiant, moveantur ad motum qvantitatis, non 520
implicat hoc fieri naturaliter. Ergò hoc miraculo tribuendum non est. Sed nisi ponatur qvantitas recipere accidentia, calefieri & frigefieri non possent species sine miraculo, Ergò. Certè enim non repugnat educi, Accidentia illa, ex qvantitate secundùm vires naturæ spectata, tanqvam ex subjecto immediato, cùm non implicet qvantitatem esse subjectum immediatum accidentium; si autem non educerentur ex qvantitate, non educerentur ex subjecto, cùm nullum illic sit subjectum, conseqvẽter nonnisi creari deberent, & tamen nulla creatura censetur assumpta ad aliqvid de novo creandum, 521
cumq; illic ad positionem ignis fiat calefactio, desinat ad ejus amotionem, dicendus erit ille calor non produci à DEO, sed ab igne. Rursus sine miraculo non posset albedo emittere suas species, qvia accidentia non possunt operari absq; subjecto, conseqventer cùm id de facto fiat, multiplicabis miracula sine necessitate.

DIFFICULTAS III.

Qvid rationem causæ materialis exercere possit.

QVÆRES PRIMÒ: An res spiritualis 522
rationem causæ Materialis exercere possit.

ASSERO PRIMÒ. *Accidentia spiritualia causari materialiter à substantia spirituali.*

RATIO. Qvia substantiæ spirituales creatæ non seipsis immanenter agunt, sed per distinctas actiones, qvæ sunt accidentia, qvæ nec fieri nec conservari possunt. Si non dependenter ab ipsis potentiis, ut patet in actibus intellectûs & voluntatis, hæcq; ipsa accidentia indigent subjectô. Ergò apparet illa causari naturaliter à substantia spirituali. Deinde accidentia spiritualia indigent etiam subjectô, sed non aliô qvàm spiritua-

rituali, qvid enim materiale in Angelo, & licèt qvidem in homine corpus 523
sit materiale, si tamen possit tribui accidentibus subjectum proportionatum tribuendum erit.

ASSERO SECUNDÒ. *Substantias spirituales completas, non esse subjectum naturale accidentium materialium.*

RATIO: Tum qvia naturaliter illis non indigent: Ergò nec debuerunt esse naturale subjectum illorum. Tum qvia hôc ipsô qvòd sint substãtiæ completæ spirituales, non dicunt ordinem ad aliqvid materiale, dicerent autem, si subjectum connaturale accidentium materialium essent; & sicut substantia
524 materialis completa, hoc est constans etiam materiali Formâ, non dicit ordinem ad ullum subjectandum accidens spirituale, ad qvod enim? ita & substantia spiritualis completa, non dicet ordinem ad accidens materiale. Tum qvia respectu eorum accidentium subjectum aliqvod exercet rationem causæ materialis, qvæ accidentia educuntur ex illo, materialia autem accidentia, non educuntur naturaliter à subjecto spirituali, cùm inter manifestè educta servetur proportio in ratione entis. Esset aliqva difficultas, an non sensationes recipiantur in anima rationali? sed ex dictis inferẽdum, non recipi, nisi in
525 organo conjuncto, qvod sufficit ut dicatur anima sentire, præcipuè cùm per nos ratio sentientis non desumatur ex receptione, sed ex productione, de qvo in Animasticis.

ASSERO TERTIÒ. *Substantiam etiam completam spiritualem, posse divinitus exercere rationem causæ materialis, respectu accidentium materialium.*

RATIO. Tum qvia non implicat Contradictionem, ut v.g. albedo uniatur Angelo. Tum qvia si qvæ esset causa, cur id fieri non possit, ea esset, qvia albedo effectum suum formalem non tribueret Angelo; sed hoc non obstat, qvia effectum formalem intrat etiam subjectum capax denominatio-
nis, qvale subjectum non est Angelus, 526
cur ergò non sufficiet hic solus effectus formalis, qvi est facere subjectum habens Accidens Materiale. Tum qvia si potest DEUS spoliare materiam omni qvantitate, redigereq; illam in punctum, qvod etiam potest facere accidenti, cur illud saltim ita redactum in punctum, non poterit ponere in Angelo?

QVÆRES SECUNDÒ. *An accidens spirituale possit causari à subjecto materiali?*

ASSERO PRIMÒ. Non posse naturaliter.

RATIO. Qvia si nihil obsit, in eo debet recipi connaturaliter accidens spirituale, unde educitur, cùm ratio cau- 527
sæ materialis eductionem consequatur, accidens autem spirituale, utpotè perfectius in ratione entis, non educitur è Materia.

ASSERO SECUNDÒ. *Posse divinitùs id fieri, ut accidens spirituale uniatur subjecto materiali.*

RATIO. Tum qvia id non implicat. Tum qvia si naturaliter potest anima spiritualis, dicere ad corpus rationem unibilis, saltem id divinitùs dicere poterit accidens. Tum qvia difficilius est poni accidens materiale in subjecto spirituali, debet enim modô sibi non connaturali poni, modô nempe indivisibili, & tamen hoc fieri potest, ergò 528
poterit & accidens spirituale poni in subjecto materiali, in qvo poni poterit indivisibiliter, sicut ponitur & anima.

ASSERO TERTIÒ. Si qvæsiti sensûs sit, an accidens in genere etiam causæ efficientis, possit produci divinitùs à subjecto Materiali, id etiam tenendum erit.

RATIO: Qvia etiam id non implicat contradictionem videnda ea qvæ dicuntur in prima parte, an oculus corporeus possit elevari ad videndum DEUM, & in Materia de Sacram: ubi de potentia obedientiali.

QVÆRES TERTIÒ. *An & in qvo genere causæ DEUS supplere possit causalitatem causæ materialis?*

AS-

ASSERO PRIMÒ. Posse DEUM sup- 529
plere causalitatem causæ materialis.

RATIO: Tum qvia defacto id præstat in Eucharistia: Tum qvia præstare concursum conservativum Formæ materiali, qvi præstari non deberet, nisi exigente Materiâ, ut secum unita nonnisi cõexistat, est suppleri causalitatem causæ materialis: hoc enim intelligimus per hoc supplere, sed id non implicat DEUM præstare. Ergò. Tum qvia potest DEUS supplere defectum aliarum causarum; Ergò & defectum causæ materialis.

ASSERO SECUNDÒ. *Non posse id DEUM præstare in genere causæ materialis:*

530 RATIO: Qvia ratio causæ materialis & causalitatis ejusdem, stat in influxu, qvi præstatur, eô, qvòd habeatur jus, ut non nisi in subjecto unita existat Forma; DEUS autem tale jus, ut in illo tanqvam subjecto aliqvid existat, dicere non potest: neq; enim potest mutari DEUS per ullam alicujus receptionẽ. Nec etiam potest supplere DEUS defectum causæ materialis, dando se in partem: nam præter hoc, qvòd DEO ratio partis convenire non possit, est & alia causa, qvia qvando aliqvid dicitur supleri, debet id facere qvod faceret aliud, non posset autem DEUS id facere in composito, qvod faceret illud,
531 cujus DEUS suppleret locum, qvia illud, qvod faceret illa creatura in composito, non esset aliud qvàm datio entitatis suæ; jam autem sicut entitas DEI, non est entitas creaturæ, ita nec datio entitatis Divinæ, erit datio entitatis creatæ. Imò universaliter à nullo heterogeneo potest suppleri compositio, unum qvoq; enim hetereogeneum, non id, sed diversum esse conferret, ab eo, qvod adferret aliud, in compositionem: in homogeneis autem, licèt supplente uno defectum alius, non sit constituendum idem adæqvatè numero compositum, constituetur tamen idem formaliter & specificè.

ASSERO TERTIÒ. *Posse id DEUM* 532
præstare in genere causæ efficientis.

RATIO. Tum qvia hoc, qvod DEUS in extrinsecis facit, & nõ seipso, semper est in genere causæ efficientis: Ergò si supplere potest defectum causæ materialis, supplere debet in genere causæ efficientis. Tum qvia exhibitio concursûs conservativi, qvi exhiberetur suppositio influxu causæ materialis, est suppletio in genere causæ efficientis, cùm conservatio sit effectionis species: sed potest DEUS talem concursum exhibere; Ergò & supplere defectum causæ materialis in genere causæ efficientis. Tum qvia ubicunque miraculum intervenit, intervenit usus omni- 533
potentiæ, intervenit ratio efficientis: nam omnipotentia est executrix & effectiva divina, sed supplente DEO defectum causæ materialis, intervenit miraculum. Ergò & usus omnipotentiæ seu effectivæ Divinæ.

DICES PRIMÒ. Si DEUS non potest supplere defectum causæ materialis, non posset etiam divinitùs fieri, ut duæ Formæ eandem Materiam informent.

RESPOND: Sufficit ad hoc, ut suppleat DEUS defectum causæ materialis in genere efficientis, idq; non hôc sensu, qvasi capacitatem det materiæ, qvia capacitas Materiæ est entitas Materiæ, 534
qvæ non ponitur alia qvàm præhabita: sed hôc sensu, qvia suppositô, qvòd non implicet divinitùs capacitatem Materiæ, extendi ad duas Formas, præstat DEUS concursum, & coeffectivum & conservativum, illarum formarum.

DICES SECUNDÒ. Causæ subordinatæ sunt in eodem genere cum subordinantibus, habent enim se per modum causæ particularis ad universalem, particularia autem sunt in eodem genere cum universali; sed causa materialis est subordinata: Ergò & subordinans, qvi est DEUS, debebit in eodem genere cum illa concurrere.

535 RESPOND: Causas subordinatas in hôc sensu, qvia non sunt à se, sed ab alio, nego esse in eodem genere cum subordinantibus, licet causæ subordinatæ in hoc sensu, qvia supplent, nonnisi vicem alius, qvod cæteroqvi aliud præstare natum est, debent esse in eodem genere cum subordinantibus; sed talem subordinationem, non dicit materia ad DEUM, cùm DEUS non sit natus qvicqvam seipsô componere, vel esse subjectum aliqvid exigens.

DICES TERTIÒ. Causalitas causæ efficientis non potest suppleri à DEO, nisi in genere causæ efficientis: Ergò & causalitas in genere causæ materia-
536 lis, non poterit suppleri, nisi in genere causæ materialis.

RESPONDET recentior Svar: Disparitatem esse, qvia modus agendi in genere causæ efficientis, est nobilior cæteris, proinde à nullo alio suppleri potest; causa autem materialis, utpotè ignobilior, suppleri potest à nobiliori. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT, qvia multa etiam ignobiliora possunt supplere defectum nobilioris, v.g. argentei nummi defectu aureorum. *Disparitas* potiùs in hoc est, qvia supplente DEO defectum causæ efficientis, in genere causæ efficientis, non extrahitur DEUS extra
537 modum suum operandi ad extra, servatq; tenorem operandi miraculosè, extraheretur autem, si suppleret causæ materialis defectum in genere causæ materialis. Deinde, qvia nullum est absurdum pro antecedenti, & tamen est absurdum pro conseqventi, de qvibus assertô secundô; hinc non mutaretur DEUS, supplendo in genere causæ efficientis defectum causæ efficientis, mutaretur autem, supplendo in genere causæ materialis defectum causæ materialis.

DICES QVARTÒ. Causa materialis potest elevari à DEO, ut instrumentum ad causandum materialiter, ut cùm causat lumen gloriæ materialiter, hæc autem causalitas non potest intelligi, 538
nisi concurrat DEUS in genere eodem, qvia instrumentum in eodem genere causat cum suo principali.

RESPOND: Calor, qvi disponit ad ignem, est instrumentum ignis: nemo tamen dicit, qvòd calor respectu generandi ignis, sit causa materialis.

DICES QVINTÒ. Potest DEUS causare materialiter qvin recipiat, qvia defacto concurrendo cum intellectu & voluntate operatur immanèter, qvin recipiat intellectiones, & sicut cooperans efficienti corporeo, non tangit passum, sufficitq; qvòd agens creatum tangat, ita nec reciperet agens materialiter, sed sufficeret, qvòd reciperet 539
causa materialis.

RESPOND: Negand: inprimis DEUM in intellectu creato, à parte sua, operari immanenter, cùm non operetur ad intra suum, sed tantùm operatur rem immanentem alicui, qvod sibi extrinsecum est. Deinde disparitas est, qvia cooperatio non definitur per dare se in partem, vel per exigere, ut in illo, tanqvan in subjecto, res existat; causare autem in genere causæ materialis, definitur per ly dare se in partem, & per ly exigere, ut in illo tanqvam in subjec-
540 to res existat: qvia autem DEUS non potest exigere, ut aliqvid in illo tanqvam subjecto existat: ideò non potest supplere causalitatem in genere causæ materialis.

DICES SEXTÒ, Materia potest recipere qvin sustentet, ut patet in anima rationali: Ergò & è contra potest DEUS sustentare qvin recipiat.

RESPOND: Disparitatem esse, qvia nullum est absurdum, ut habeat unitam formam, qvæ conservari possit naturaliter sine se, hoc autem est recipere, & non sustentare; repugnat autem DEUM sustentare, qvia qvod sustentat, est verè subjectum actuatum à Forma, DEUS autem non potest esse subjectum actuatum à Forma, aliàs mutaretur.

ADDEN-

541 ADDENDUM est, qvòd qvando dicitur non recipi Forma materialis, non hôc sensu dicitur, qvasi de novo non actuet, nec uniatur, sed qvòd non sit Forma nata conservari independenter à subjecto.

DICES SEPTIMÒ. Persona Divina defacto exercet rationem causæ materialis in Unione Hypostatica.

RESPOND: Negand: Anteced: 542
Semper enim causalitas materialis, eductionem importat: natura autem humana non educitur è verbo, nec recipit in se naturam humanam, sed illam terminat; qvamvis autem dicatur sustentare naturam humanam, hæc sustentatio est terminativa, non autem subjectiva.

DISPUTATIO IV.

DE PRINCIPIO INTRINSECO, QVOD EST FORMA?

PRIùs essentiam, deinde existentiam, tùm divisiones, & alia Formæ prædicata, considerabimus. Demùm agemus de illa, prout habet rationem causæ. Sic:
1

QVÆSTIO I.

De Essentia Formæ.

DEfinivit Aristoteles 2. Physic. Tex. 28. Formam. Est *Ratio qvod qvid erat esse.* Appellatur Forma ratio qvod qvid, nõ verò ipsum qvod qvid, ut ostendatur, non solùm Formam esse totam substantiam rei, sed etiam materiam ad substantiam rei pertinere; est tamen ratio qvod qvid, scilicet primarium qvid, specificativum, & distinctivum ejusdem. Dicitur qvod qvid erat, non verò qvod qvid est, ut ostendatur etiam in statu essentiæ, qvi ratione præcedit statum existentiæ, convenire composito Formam.
2

Huic definitioni Recentiores suas Formæ definitiones accommodarunt. Svarezius eam definit. Forma substantialis est substantia simplex & incompleta, qvâ velut actus materiæ, cum ea constituit essentiam substantiæ compositæ. In idem recidit definitio Conimbr: Arriag: Pontii.

Mastrius dicit, illam esse actum primarium Materiæ, unum per se cum ea constituentem. Breviùs sic definietur. *Qvòd sit actus substantialis materiæ, vel actus materiæ, cum illa constituens unum per se substantiale.* Qvòd benè definiatur sic Forma, leges bonæ definitionis ostendunt. Qvòd autem meliùs, vel inde colligitur, qvia in illa Svar: definitione genus nimis remotũ assumitur, nempè ratio substantiæ incompletæ, qvod ipsum aliô genere propinqviori restringitur, nempè ratione actûs, qvæ est ei cum Formis accidentalibus communis. Et sicut non satis commodè qvis ita definiret hominem, est substantia qvæ est animal rationale, ubi ly substantia, qvæ est genus aliô genere, nempè animali restringitur, sic nec etiam dicta Formæ definitio, commodè procedet. 3 4

Si qvis vellet tradere definitionem Formæ, ut sit qvibuscunq; sive substãtialibus, sive materialibus, communis formis, immò etiam actibus, qvi appellantur Formæ accidentales, benè diceret Formam esse actum subjecti, ita ut Forma substantialis sit actus substantialis Materiæ, Forma autem accidentalis sit actus accidentalis Materiæ. Ei verò, qvi ignoraret qvid sit hoc ipsum ly substantiale, & hoc ipsum ly accidentale, per prius notificandum esset, qvid sit substantia, qvid accidens: ad eum planè modum, qvô si qvis ignoraret, qvid sit animal, & qvid ra-

tionale, anteqvam definires hominẽ, 5
deberet notificare qvid sit animal, qvid rationale: & sicut non seqvitur, hanc definitionem hominis esse malam, sic nec seqvetur præsentem esse malam, licèt utrobiq; debeat præcedere notitia Terminorum.

Primò essentialis conceptus Formæ proportionaliter ad primò essentialem conceptum materiæ formari debet. Qvòd sit actus substantialis materiæ radicaliter acceptus, Probationes & defensiones ex dictis de Materia petuntur.

QVÆSTIO II.

De Existentia Formæ.

6 VEteres Philosophi negabant dari Formas Substantiales; alii censebant eas præexistere actu in Materia, anteqvam educantur ex illa, vel illi uniantur. Habent & alios errores, qvos alii refutant: magis disputabilia attingemus.

DIFFICULTAS I.

An de facto dentur Formæ Substantiales.

7 DICENDUM EST *Dari.* Ita Schola Aristotelica & Christiana.

PROBAT PRIMÒ Svar. Disputat. 15. Sect. 1. num. 6. Formæ substantiales non implicant contradictionem. Tum qvia nulla ostendi potest. Tum qvia si Formæ substãtiales, hoc est actus substantiales incompleti repugnarent, repugnarent vel ex eo, qvia actus sunt; vel ex eo, qvia substantiales sunt; vel ex eo, qvia ratio actûs & ratio substãtialis secum conjungi non possunt; sed nihil horum est, non primum, qvi admittũt illi actus saltim accidentales, ex qvo apparet rationem actûs non repugnare; non secundum, qvia apud illos, saltem materia DEUS & Angeli sunt qvid substantiale: Ergò ex ratione substantialis non repugnat Formæ. Neq; etiam ex 8
conjunctione horum duorum. Tum qvia in actu nullum est prædicatum, qvod excludat rationem substantialis: Tum qvia ratio substantialis potest conjungi cum potentia in Materia; Ergò poterit conjungi & cum actu. *Hæc ratio* probat possibilitatem Formæ, non existentiam, hinc aliter ex eodem.

PROBATUR SECUNDÒ. Si non dantur Formæ substantiales, aqvâ calefactâ intensè, vel potest se ab intrinseco reducere ad pristinum frigus, vel non potest se reducere ab intrinseco ad pristinum frigus: neutrum dici potest: Ergò dantur Formæ substantiales. Minor probatur. Si potest se ab intrinseco reducere ad pristinum frigus, ergò dan- 9
tur Formæ substantiales, nam hæc ab intrinseco reductio non potest referri in materiam, cui æqvè bonum est frigus ac calor: ergò debet referri in Formam substantialem, non enim aliqvid aliud assignari potest; si non potest se reducere ab intrinseco ad pristinum frigus, ergò neq; se reducet ad pristinum frigus, non enim habebit principium istius reductionis: dicere autem, qvòd se aqva non reducat ad pristinum frigus, est loqvi contra experientiam.

RESPONDERI POSSET PRIMÒ. Aqvam reducere se ab extrinseco ad pristinum 10
frigus, DEO scilicet non pergente ulterius conservare calorem, qvi etiam ex se defectibilis qvalitas est:

CONTRA est; Concedamus suâpte sponte deficere calorem, defectumque concursus divini conservativi reduci ad exigentiam naturalem ipsiusmet caloris, non habentis jus ad ulterius conservari, cujus etiam simile qvid habetur in sono, redit difficultas, unde redeat pristinum frigus, qvid illud emanet, & cætera similia.

RESPONDERI POSSET SECUNDÒ. In partibus aqvæ calefactæ, semper manere intensum frigus, ab illisq; partibus reliqvas frigefieri.

CON-

11 CONTRA. Tum qvia experimur totam aqvam calefieri, qvâcunq; parte tangatur. Tum qvia de illis ipsis, qvæ frigus continent, redit difficultas, possuntne calefieri vel non: si non, cur? Si possunt calefieri, per qvid reducet se aqva ad frigus. Neq; valet, si recurras ad DEUM restituentem frigus, hoc enim deberet facere miraculosè, qvia ad nullius naturalis rei exigentiam.

RESPONDETUR TERTIÒ. Dari qvalitatem qvandam superioris rationis, virtute continentem primas qvalitates sensibiles, vi cujus reducit se aqva ad pristinum frigus.

CONTRA. Qvia si virtute continet
12 omnes, debet esse indifferens ad has vel illas producendas: hinc si non datur Forma substantialis, qvid erit exigitivum, ut in aqva producatur frigus. Deinde, vel illa qvalitas excludit formam substantialem, vel non excludit: si non excludit, sine necessitate ponitur, cùm id sola forma substãtialis præstare possit; si excludit, erit ipsamet forma substantialis, adeoq; illam non excludet, qvia illa qvalitas erit primus actus materiæ, complens illam per se in ratione aqvæ, & in ratione se reducentis ad suas proprietates. Qvando verò in Eucharistia species calefactæ vini reducunt se ad pristinum frigus, hoc
13 referri debet in decretum DEI, volentis concurrere ad has reductiones, ob celandum mysterium. Respicit hoc argumentum, qvòd interdum ita fiat alteratio, ut non possit se res restituere in pristinum statum, interdum autem potest, qvæ diversitas non in aliud ex dictis referri potest, qvàm in remanentem vel recedentem formam substantialem.

CONFIRMATUR ex Arriaga, in Eucharistia periit tota substantia panis, & manent accidentia; ergò apparet accidentia non esse partes substantiæ panis. Et certè, si sola materia est substãtia panis, etiam lapis, qvi eandem speciem materiam habet, erit panis; & rursùs, cùm in Eucharistia sit materia prima Christi, 14
qvæ id exercet, qvod exerceret materia panis, si adesset: Ergò si panis est nõnisi materia cum talibus accidentibus, seqveretur qvòd illic maneret panis.

RESPONDEBIS PRIMÒ ex Pontio, non manere illic omnia accidentia, qvæ cum materia dicuntur panis, & manere sola accidentia sensibilia.

CONTRA. Qvia hoc est mera divinatio, & qvidem non conformis phrasi Patrum, qvi si sensissent etiam accidentia illic perire, dixissent non solùm substantiam, sed & accidentia panis illic perire, nonnisi ignobilioribus manentibus, qvia non potentibus constituere panem. 15

PROBATUR TERTIÒ Conclusio: positô, qvòd non darentur Formæ substãtiales, equus & planta vel differunt substantialiter, vel non differunt substantialiter: si differunt substantialiter, ergò differũt formâ, nam utriq; materia est cõmunis; si non differũt substãtialiter, ergò neq; homo & plãta differunt substantialiter; hæc autem duo differre si neges, sic ulterius probabitur. Homo comparatus ad plantam, vel habet radicem primam, ratione cujus exigat nonnisi hæc accidentia, qvæ prima radix addita materiæ in homine, constituat hominem; vel non habet. Si non
habet, ergò tàm benè negans formam 16
substantialem posset esse homo, qvàm non esse, sed esse bos, siqvidem nullam habet exigentiam & radicem, ratione cujus hæc accidentia exigat, qvæ radix constituat hominem; qvòd si est exigentia & radix prima, ratione cujus debentur materiæ, qvæ est in homine, nonnisi hæc accidentia, Ergò datur Forma substãtialis; hæc enim exigentia non est referenda in materiam, nam hæc v. g. in planta non exigit accidentia hominis, utpotè subjectum primum omnium, nec item est referenda in Formam aliqvam accidentalem. Nos enim nomine Formæ substantialis, non aliud intelligimus,

17 qvàm primam radicem proprietatum, huic in ſpecie enti debitarum, qvæ additâ Materiâ conſtituat hoc in ſpecie compoſitum: Ergò ſi tu admittis talem radicem, admittis Formam ſubſtantialem. Deniq; ſuppono opoſitum, ſentientem habere definitionem Formæ ſubſtantialis, ſcit enim qvid neget dari, & qvamcunq; tradiderit legitimam, ea oſtendetur, convenire huic radici, dariq; talem Formam: cumq; accidens non poſſet eſſe prima radix & exigentia accidentium, v. g. hominis & plantæ, nam ſubſtantiale eſt homini, eſſe hominem; ſubſtanciale item eſt plantæ, eſſe plantam:
18 ergò cùm in hac ratione ſubſtantiali conſtituatur homo & planta hâc radice, radix hæc ſubſtantialis eſſe debebit: poſitoq;, qvòd nomine ſubſtantialis veniat id, qvod primò intenditur à natura, cùm in generatione, v.g. ignis, primò intendatur iſta radix, utpotè qvam præſuppoſitâ Materiâ, conſequuntur reliqva: ergò illa radix ſubſtantialis erit, adeoq; Forma ſubſtantialis.

OBJICITUR PRIMÒ. Ariſtoteles 2. de Generatione Tex.7. primas qvalitates activas, ait eſſe elementorum differentias.

RESPOND: Elementa inqvantum
19 ſenſibilia ſunt, differunt nonniſi per primas qvalitates: ſed ſi ſumantur ſecundùm qvod conſtituta ſunt, radicemq; important talium qvalitatum. aliò differenr, nempè formâ ſubſtantiali; qvando verò 7. Metaphyſ. Tex. 8. docet, ſolam Materiam eſſe ſubſtantiam, cætera affectiones ſubſtantiæ, hoc tantùm voluit, qvòd permanente eâdem Materiâ, nùnc hæ, nunc illæ adveniant Formæ, incorruptâ manente materiâ. Item qvando 8. Metaph: Tex. 18. ait: ex Materia & Forma fieri unum, ſicut ex cera figura, non facit in hoc proportionem, qvaſi ita debeant eſſe ex diverſis prædicamentis, ſicut cera & figura, ſed ponit in hoc proportionem, qvòd ſicut cera eſt ſubjectum figuræ, 20
ita Materia & Forma.

OBJICITUR SECUNDÒ. Si Forma ſubſtantialis daretur, & eſſet ſubſtantialis, & non eſſet: eſſet, ut ſupponitur; non eſſet, ut probatur; qvia ita eſſet in Materia prima, ut ſimul dicat dependentiam in eſſe, & in fieri à Materia, (intelligendo id ſaltem de Forma materiali) non minùs, qvàm accidens, v.g. calor ab igne. Unde à pari formatur argumentum: calor reſpectu ignis eſt accidens; ergò & qvæcunq; forma materialis, reſpectu materiæ, eſt accidens.

RESPONDERI poteſt ex Svarezio. Formam materialem, dicere qvidem dependentiam à Materia, non eſſe ta- 21
men accidentalem; nec ita ſe habere ad materiam, ſicut calor ad ignem, qvia calor comparatus ad ignem, eſt in illo per inhæſionem, Forma per informationem; non enim ignis & calor ſunt in eodem prædicamento, ſicut Forma plantæ & materia: Forma enim eſt illud, qvod in ratione talis in ſpecie compoſiti materiam complet. Ergò eſt qvid ſubſtantiale; nihil enim per formam ſubſtantialem intelligitur, niſi tale completivũ: deinde calor comparatus ad ignem, non eſt prima radix paſſionum igni debitarum, eſt autem ex dictis talis radix Forma materialis.

OBJICITUR TERTIÒ. Qvod eſt ſub- 22
ſtantiale, debet eſſe per ſe ſtans; qvod eſt per ſe ſtans, non recipitur in alio: Formæ autem materiales, recipiuntur in ſubjecto.

RESPOND: Communiter, qvòd repugnet eſſe aliqvid per ſe ſtans, & tamen eſſe in alio, tanqvam in ſubjecto inhæſionis, ſed non repugnat eſſe aliqvid per ſe ſtans, & tamen in alio, tanqvam in ſubjecto informationis. Aliter idem ſolvi poteſt, qvòd id, qvod eſt ſubſtantiale, & per ſe ſtans completum, non poſſit eſſe in alio, ſecùs, qvod eſt incompletum, & per modum actûs. Unde ulterius, non poteſt ignis ſufficienter intelligi in ſuo eſſe conſtitutus, ſi cogi-

23 cogitetur Materia habens perfectum calorem, cum ſiccitate conjunctum, qvia ſi ignis ſubſtantialiter eſſet nonniſi Materia cum accidentibus, non differret ſubſtantialiter ab aliis, ut probatum ſuprà, qvi autem cogitabilis eſt legitimè modus differendi ſubſtantialiter, is intervenit inter ignem v. g. & aqvam.

OBJICITUR QVARTÒ. Totum fundamentum adſtruendarum formarum ſubſtantialium eſt, operationes unius, v.g. compoſiti, qvæ non ſunt in alio compoſito, hoc non arguit formam ſubſtantialem: Tum qvia aliâs ſicut multæ ſunt operationes compoſiti unius, ita deberent eſſe multæ for-
24 mæ ſubſtantiales: Tum qvia in exſiccatis plantis manent illarum operationes, & tamen non manet forma ſubſtantialis.

RESPONDET Maſtrius: Multitudinem operationum in uno compoſito, arguere unitatem formæ, eò, qvòd forma, qvæ perfectior eſt, eò ſit illimitatior ad operandum, qvamvis diverſitas operationum in diverſis ſubjectis, arguat multiplicitatem, eò qvòd arguat diverſam radicem, & exigentiam talium operationum; In plantis exſiccatis non manet Forma vegetativa, manet Forma mixti, qvam ſeqvuntur
25 illæ virtutes activæ; & licèt agnoſcamus dari formas ſubſtantiales, qvæ inter ſe habent magnam affinitatem, v.g. formam ſulphuris, cum forma ignis, non ſeqvetur tamen inde, formas illas ſubſtantiales, qvæ ſunt principia talium actionum, eſſe principia directa corruptionis ſui, qvantumvis ſint principium indirectum, qvatenus depoſcendo talia accidentia, v.g. ſulphur, qvæ formæ ejus debentur, approximatò igne cedere debeat. Deinde non qvidem ex varietate operationum, ſed ex ſubſtantiali differentia, exigentiaq; talis conſtitutionis accidentium, colligimus exiſtentiam formarum ſubſtantialium. Sed etiam hôc poſitô, nihil evincitur, qvia multitudo 26
operationum oſtendit multitudinem formarum, ſi ſint operationes, qvas ad eandem formam revocare ſit impoſſibile; ſecùs ſi poſſint ad eandem formam revocari, non enim ſunt multiplicanda entia ſine neceſſitate, recedente Formâ vegetatorum manent, vel Formæ ſubſtantiales partiales, vel Forma, qvam appellant cadaveream, connectunturq; tunc accidentia cum illa Forma.

OBJICITUR QVINTÒ. Si darentur formæ ſubſtantiales, non poſſent intelligi rerum Tranſmutationes, niſi aliqvid ex nihilo fieret, qvod naturaliter eſſe
non poteſt. Seqvela probatur: For- 27
mæ, in rerum mutationibus, vel præexiſtunt in materia, vel non præexiſtunt: ſi præexiſtunt, Ergò nihil de novo generatur; ſi non præxiſtunt, ergò de nihilo producuntur.

RESPOND: Generationem hominis intelligi non poſſe, niſi aliqvid fiat; ſed qvia de aliis formis retorqveri poteſt argumentum, qvomodo ſi calor non præexiſtat in ligno, neq; enim illud comburit, producatur in ligno, ſine creatione, ſuffecerit dicere, qvòd id, qvod non præexiſtit in ſubjecto, de nihilo producatur ſui, ſed non de nihilo ſubjecti, hoc eſt, non ſine concurſu cauſæ materialis, cùm tamen id ſit ne- 28
ceſſarium ad Creationem. De qvo ſeqventi difficultate

DIFFICULTAS II.

Præexiſtuntne Formæ ſubſtantiales in Materia?

DICENDUM eſt primò. *Non præexiſtere formas in Materia*, ita Schola Peripatetica, contra Anaxagoram & qvosdam veteres.

PROBATUR PRIMÒ Concluſio ex Hurtado. Si præexiſterent Formæ in materia, daretur infinitum actu, qvod non conceditur, de qvo infrà. Seqvela probatur; darentur actu tot formæ,

qvot

29 qvot sunt possibiles, sunt autem possibiles infinitæ.

PROBATUR SECUNDÒ ex Oviedo. Non est explicabile, qvid sit in Anaxagora apparere, v. g. Formam hominis, & non apparere Formam Leonis, si hæ omnes Formæ actu præexistunt in Materia Anaxagoræ, seqveturq; Anaxagoram esse Leonem, qvamvis non appareat Leo: qvia esse Leonem, est esse Materiam Formam, & unionem horum, qvæ omnia habentur ante apparentiam, qvia per illam apparentiam nihil de novo incipit esse, ut ille universaliter affirmat. Rursùs, qvando dicit incipere apparentiam Formæ Leo-
30 nis, cùm illa apparentia non præcesserit, incipit esse, ergò tunc primò producitur, ergò ex nihilo, qvia nihil præcesserat illius: & sicut propter hoc argumentum asserebat, præexistere Formas in Materia; ita propter idem, asserere debet, etiam semper apparere omnes, qvod tamen negat.

PROBATUR TERTIÒ. Formæ istæ, vel omnes præexistunt in una qvaqve parte materiæ, vel non præexistunt omnes: si non præexistunt omnes in una qvaq; parte Materiæ, ergò non respectu omnium Formarum illa Materia est potentia, si qvidem, si illas Formas subjectare posset, jam illæ præexi-
31 sterent, ergò ulteriùs esset specie distincta ab alia parte Materiæ, esset enim determinata nonnisi ad has formas, ergò ulteriùs veniri posset ad talem stipulam, qvæ non possit igniri, etiam in mediis flammis, eò qvòd non præexistat Forma ignis in illa stipula; si verò præexistunt omnes in una qvaq; parte Materiæ, ergò tot in una, qvot in omnibus reliqvis, siqvidem in una parte Materiæ omnes Formæ inducibiles sunt, qvæ sunt inducibiles in omnes alias, ergò ulteriùs una eademq; præexistens Forma, est naturaliter in pluribus locis, nempè in omnibus partibus Materiæ, in omnibus enim partibus Materiæ educibilis est, ergò ulteriùs ante ignitionem stipulæ est & Forma 32
ignis, & Forma stipulæ, adeoq; stipula & ignis, & cùm in materiam aqvæ possit induci Forma ignis, jamq; præexistat, erit aqva summè calida, & summè frigida, summè humida, & summè sicca.

DICENDUM EST SECUNDÒ. *Non præexistere Formas in Materia, ratione esse alicujus inchoati & imperfecti.*

PROBAT PRIMÒ Svar: Disp. 18. Sect. 2. n. 5. illud qvod tu dicis præexistere Formæ, non est ipsa entitas Materiæ, sed est entitas Formæ, tunc de illa entitate qværo, illa entitas, vel est substantia, vel accidens: si est accidens, ergò non potest esse inchoatio, nam in- 33
choatio Formæ substantialis, debet & ipsa esse substantialis, non enim ejus, sed alius ab illa, utpotè non substantialis esset inchoatio. Rursùs si illa inchoatio est accidentalis, ergò per te Forma substantialis debet fieri ex nihilo, qvia hoc, in qvo præexisteret Forma substantialis, dicitur, est accidens, qvod non est entitas substantialis Formæ: si verò dicas, hanc entitatem esse substantiam, qværo qvî fit, qvòd illa Forma ex esse imperfecto transeat ad perfectum: vel enim transit intensione aliqvâ, & hoc non, qvia Formæ substantiales non sunt intensibiles, dabitur item ratione illorum inchoamento- 34
rum infinitum actu imperfectarum Formarum: vel transit illa Forma imperfecta in perfectam, conversione aliqvâ, & sic non est dicendum, præexistere formas in Materia, sicut non dicitur Corpus CHRISTI præexistere in non consecrata hostia, hæcq; ipsa, qvæ converti deberent, esent infinita actu. Rursùs, siqvidem illa inchoata entitas perit, qvando incipit esse perfecta Forma, ergò impertinens est illa entitas imperfecta, ut Forma non fiat ex nihilo; qvia illa entitas imperfecta & inchoatio, non est aliqva pars, vel aliqvis gradus, ejus Formæ, qvæ fit.

PRO-

35 PROBATUR SECUNDÒ. Accipiamus illam partem prout condistinctam à suis inchoamentis, vel fit de novo, vel non fit de novo: si non fit de novo, ergò præexistit etiam qvoad illud esse perfectum; si fit de novo, ergò est nihil, qvia per oppositos de novo, nihil fit.

PROBATUR TERTIÒ. Hæ ipsæ præexistentes inchoationes formarum, vel sunt productæ ex nihilo, vel ex aliqvo præcedenti. Si ex præcedenti inchoatione, de hac ipsa redit qvæstio, an sit ex nihilo producta, vel ex aliqvo præexistenti: si ex præexistenti, dabis processum in infinitum; si ex nihilo, ergò illud inchoamentum, illudq;
36 præexistere formarũ, nihil est, adeoq; non est præexistere formarum; nam ex nihilo per oppositos nihil fit: Ergò ulteriùs, si ipsa inchoamenta potuerunt produci ex nihilo, etiam formæ produci potuerunt ex nihilo.

OBJICITUR PRIMÒ Auctorit: Aristotelis ex 7. Metaph. tex. 29. ubi docet, in materia esse partem aliqvam rei faciendæ.

RESPOND: Nomine rei faciendæ, intellexit Aristot: compositum, cujus faciendi pars aliqva, est ipsa Materia: vel intellexit in Materia sumpta, cum dispositionibus, esse partem rei faciendæ, hoc est Formæ educendæ, ad qvam
37 etiam suò modò concurrunt dispositiones. Unde pars operis ponendi ab agente in Materia, sunt ipsæ, qvas induxit, dispositiones: qvando autem Aristoteles docuit, non ex qvolibet fieri qvodlibet, sed ex determinato determinatum, non debet esse determinatio per inchoationes formarum, sed per prævias dispositiones inductas ab agente.

OBJICITUR SECUNDÒ Auctoritas Sancti Augustini libr. primo de Trinitate C. 7. ubi ait: Omnium qvæ nascuntur, occulta qvædam semina, in mundi elementis latere.

RESPOND: Nomine istorum seminum, intellexisse Sanctum Augusti- 38
num, non partes formarum, non enim dicitur, pars arboris, v. g. semen, sed intellexisse virtutes productivas, & dispositiones.

OBJICITUR TERTIÒ. Ex nihilo nihil fit.

RESPOND: Si non sit agens, non producet qvidqvam, & si sit creatum agés, sine concursu materiæ, nihil producetur, & hoc est: *Ex nihilo, nihil fit.*

Ex dictis COLLIGITUR, non præexistere ullô modò Formas in Materia. Qvomodo ergò salvabimus, tunc cùm producuntur, non illas Creari, salvant hoc auctores communiter per hoc, qvia educuntur de potentia Materiæ, & hoc, discutiendum restat. 39

DIFFICULTAS III.

Qvid est educi Formas in statu existentiæ.

PRÆMITTO PRIMÒ. *Constare jam, animam rationalem non educi è Materia,* sed produci à DEO immediatè, idq; actione Creativâ, intra tamen ordinem naturæ.

PRÆMITTO SECUNDÒ ex Svar: *Distinctas esse has propositiones: Materia continet Formam rationalem in potẽtia; & hanc, materiam esse in potentia ad formam dictam;* hæc secunda propositio est vera, sensus 40
enim illius est, Materia est subjectum naturaliter aptum, informari animâ rationali, prioris autem sensûs est, Materia habet vim causandi animam rationalem, ad eum modum, qvò causa efficiens continet in sua potentia effectum, qvem causari potest. Cùm ergò anima rationalis causari non possit à Materia, ideò nec dicetur Materia continere Formam in potentia, cùm tamen Formæ materiales contineantur in potentia Materiæ.

PRÆMITTO TERTIÒ. *Tam Formæ qvæ creantur, qvàm Formæ qvæ educũtur, conveniunt in hôc, qvòd exeãt per suã productionẽ ex nihilo suæ existentiæ,* nam de utrisq; ante productionẽ verum est dicere, sunt

41 nihil existentiæ, non existunt, & tamen illæ dicuntur creari, hæ educi, qvod ipsum

EXPLICANT PRIMÒ Conimbricens: 1. Physic. C. 9. q. 12. ar. 5. & post illos Complutens. Joan: à S. Thoma, Manca, & alii, sentiuntq;, tunc educi Formam ex Materia, qvando Materia ordine durationis præcedit Formam, in qvo priori, Forma contineri dicitur in potentia Materiæ, ita, ut si Forma in eodem instanti temporis fieret cum Materia, jam non censeretur educi, sed creari. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT, tum qvia, ut urget Svar: Disp: 15. Sect. 3. n. 5. fieri potest,
42 ut subjectum creetur à DEO, & in eodem instanti Forma producatur ab agente naturali, qvo in casu educetur Forma, & non creabitur, nullum enim agens naturale creat, certè autem eôdem instanti, qvô DEUS produceret ãerem & solem, produceret sol Formã lucis in ãere. Tum qvia sunt aliqva accidentia, qvæ positionem subjecti comitantur, ut cùm ignis ex se emanat calorem: hæc productio est eductio, & tamen non supponit præextitisse ignem sine calore, ergò ad eductionẽ, supervacanea est hæc præexistentia. Tum qvia vi istius explicationis seqveretur, animam rationalem educi, pro-
43 ducitur enim suppositâ præexistentiâ Materiæ; qvòd si dicas, ideò illam creari, qvia non continetur in potentia Materiæ, restat qvæstio qvid sit? & qvî hoc contineri, eductione exerceatur, qvidq; sit istud exercitium? Tum qvia, ut urget Mastrius, ad hoc, ut dicatur effectus produci à sua causa, sufficit, qvòd præcesserit causa effectum priùs naturâ, qvantumvis non præcesserit eum priùs tẽpore: Ergò etiam ad hoc, ut censeatur educi Forma ex Materia, sufficiet, materiam priùs tantum naturâ præextitisse. Tum qvia, ut urget Pontius, per eductionem intelligimus productionem, qvæ sit distincta actio à Creatione, & aliud intelligere, est de voce disputare, sed unio illa, per qvam 44
produceretur Forma, cum dependentia à causa materiali, est distinctissimæ rationis à Creatione, qvæ est productio Formæ, sine tali dependentia: ergò potest esse eductio, sine tali præexistentia. Tum qvia hæc explicatio non respondet ad Punctum difficultatis, sive enim præcedat materia Formæ productionem, sive non præcedat, qvomodo producta noviter Forma, non est dicenda produci ex nihilo, cùm fiat ex nihilo sui.

DICES PRIMÒ. Ad eductionem Formæ, reqviritur præcedens alteratio, qvæ non potest fieri in instanti: ergò præcedere priùs tempore debet subjec- 45
tum alterationem, hoc est materia.

RESPONDET Svar: Per accidens reqviri prævias alterationes, admittiq; eas propter inefficaciam agentis: hinc si DEUS in uno instanti transmutet aqvam in vinum, dispositiones illîc non præcedent tempore, & tamen productio Formæ vini, erit vera eductio.

DICES SECUNDÒ. Eductio fit per mutationem subjecti ad Formam eductam: ergò reqviritur ad eam, qvòd subjectum priùs tempore existat, qvàm Forma, qvia aliâs, non posset mutari ad Formam.

RESPOND: Negando Consequentiam cum sua probatione. Nego enim sub- 46
jectum non posse mutari ad Formam, si non præexistat, cùm illa mutatio fit per habitionem Formæ, ad qvam non reqviritur, qvòd præextiterit subjectũ.

DICES TERTIÒ. Actio eductiva Formæ, præsupponit materiam productã; sed materia per se non potest produci, sed producitur productione totius, qvando qvidem non habet proprium esse: ergò debet produci ut existens sub alia Forma.

RESPOND: negando propositionem secundam. Vidimus enim supra, materiam habere proprium esse; deinde qvãvis de facto eductiones, qvæ nunc fiunt, præsupponant materiam præ-

47 existentem tempore, sed negamus hoc essentialiter reqvirere eductionem, certè enim prima Forma, v. g. terræ, erat Forma educta, erat enim dependens à Materia, & tamen priùs tempore non præfuit Formæ, immò nec præfuisse potuit.

INSTABIS. Eductio postulat Formam in potentia Materiæ, sed non potest eadem Forma esse simul in potentia Materiæ, & in actu. Ergò priùs tempore erit in potentia, postea in actu.

RESPOND: Eductionem postulare, ut contineatur Forma in potentia Materiæ, non continentiâ privationis præcedentis, sed continentiâ ad posse
48 subjectare, ad qvod non reqviritur præexistentia Materiæ ante Formam.

EXPLICAT SECUNDÒ Svar: Educi Formam è potentia Materiæ, nihil aliud est, nisi fieri eandem actione, qvâ fit compositum, ex Materia præcedente, qvæ eâdem actione non fit, idq; constat, inqvit, ille inductione, in omnibus Formis, qvæ educuntur de potentia Materiæ; & ita, qvando è Materia stipulæ producitur Forma ignis, illîc est vera eductio, & simul eâdem actione producitur illic Forma ignis, & compositum hoc, qvod est ignis: sicq; in omnibus reliqvis, sicut è contra, qvando aliâ actione Forma, & aliâ composi-
49 tum producitur, tunc non educitur Forma, sed creatur.

IMPUGNAT explicationem Mastrius. Qvælibet Forma per se fit, & propriâ productione producitur, cùm enim sit causa compositi, planè necessàrium est, ut priùs habeat esse in rerum natura, qvàm compositum ipsum, & cùm sit per se terminus generationis, debet propriâ actione acqviri, & non tantùm per accidens, ad productionem compositi.

RESPOND: Posset hanc rationem supponere, qvòd compositum sit effectus Formæ & Materiæ, realiter distinctus ab iisdem; incertum item est, an non cõpositum sit terminus generationis.

Cæterùm hæc Explicatio:

NON SATISFACIT PRIMÒ. Possibile 50
est educi Formam è potentia Materiæ, & non uniri illam Materiæ. Ergò apparet, eductionem non stare in actione, qvæ eadem faciat compositum, & si possunt accidentia Eucharistica existere, & non unita Materiæ, cur & non Forma substantialis?

NON SATISFACIT SECUNDÒ. Vel potest Forma educta tempore antecedere compositum, vel non potest: si non potest, qvæ in hoc implicantia? & si Materia potest priùs tempore antecedere compositum, spoliata omni Formâ miraculosè, cur non poterit & Forma educta, sine omni subjecto, miraculosè antecedere compositum? Si au- 51
tem potest, ergò educi, non est fieri eâdem actione, qvâ fit compositum; qvando enim separatim existunt, non fit compositum.

RESPONDEBIS. Sufficere, qvòd connaturaliter loqvendo, debeat eâdem actione fieri compositum.

CONTRA. Qvia ex hoc ipso jam apparet, definitivè, eductionem non esse actionem productivam compositi, cùm jam restrictio ponatur, qvòd eâdem actione fieri debeat, sed nonnisi connaturaliter compositum. Deinde qvando anima rationalis producitur connatur aliter, non exigit produci antè Materiam, qvæ tamen exigentia 52
non salvat, nec fundat in anima rationali rationem eductionis: Ergò nec fundabit in formis eductis, qvòd si dicas, insuper adhuc debere addi aliqvid, hoc potiùs, si sit legitimum, erit explicativum eductionis.

NON SATISFACIT TERTIÒ. Qvia ex una parte per illum, compositum dicit tria, Materiam, Formam, Unionem; ex altera parte, actio eductiva Formæ, non est actio eductiva unionis, siqvidem in principiis illius actiones, secundùm multiplicitatem terminorum multiplicantur. Alia autem est entitas unionis, adeoq; alius terminus, & alia entitas Formæ, hinc & actiones istorum productivæ, debent esse aliæ:

53 hinc immeritò dicitur eâdem actione fieri formam eductam, & compositũ.

EXPLICAT TERTIÒ Pontius Disp.4. q.2.n.26. qvòd eductio sit productio Formæ, cum dependentia à causa materiali receptiva, qvæ dependentia in hoc est, qvòd qvemadmodum influit causa efficiens in Formam, & propterea Forma dependet ab efficiente, tanqvàm à dante sibi esse, ita etiam causa materialis influit in ipsam, dando ipsi esse, recipiendo ipsam. Dicit ulteriùs, non in hoc sitam esse hanc dependentiam, qvia scilicet Forma materialis non produceretur, nisi esset Materia, qvia aliàs etiam anima rationalis di-
54 cenda esset dependere à corpore, qvia non producitur nisi adsit corpus dispositum, sed hæc dependentia sistit in influxu aliqvo positivo Materiæ, qvô communicet ipsi suum esse. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum qvia non explicat, qvis sit iste influxus causæ materialis in Formam eductam, deberet enim esse per hoc, qvia reciperet illam Formam; sed recipere Formam eductam, non est dare illi esse, supponitur enim id, qvod recipitur, habere esse. Tum qvia ex dictis supra constat, causalitatem Materiæ non stare in unione, ergò nec in receptione prædicta,
55 hæc enim pro eodem sumũtur in præsenti. Tum qvia secundùm veterem phrasim, recipitur in corpore anima rationalis, nec tamen causatur, qvid ergò addit illa receptio Formæ materialis, ut constituat causalitatem materialem, & hoc additum potiùs (si sit legitimum) explicabit naturam Formæ eductæ.

Explicatur Eductio.

EDuci nihil aliud est, qvàm produci Formam contentam, in potentia Materiæ, hoc est natam, ut & in fieri dependeat naturaliter nonnisi à Materia, nec extra illam naturaliter habeat jus existendi. Est explicatio ad mentem Svarii, eam amplectitur etiam Mastrius 56
Disp.2.q.7.ar.2.n.148. cum aliis, qvos citat. Videturq; esse mens Scoti, præsertim in qvartum Distin:1. q.1. Formam enim materialem dicit esse omnem illam, qvæ ex natura sua necessariò inclinatur naturaliter, ut sit actus Materiæ, sive sit substantialis, sive accidentalis. Hoc ipsum.

Explicatur tali discursu. Jus est qvoddam respectivum, est enim ad aliud, hoc verò aliud, est & terminus illius respectûs, & simul correlativum, nempè debitum, & ita, v.g. est jus in creditore exigendæ pecuniæ, in debitore terminus & correlativum, est debitum reddendæ pecuniæ. Hoc jus & debitum 57
sub sua formalitate, est ordinariè, in utroq;, ita, ut in utroq; sit jus suo modo, & sit suo modo debitum: hinc, ut dixi, est jus in creditore exigendæ, in debitore debitum reddendæ pecuniæ. Rursùs in debitore est jus exigitivum, ne creditor plùs poscat ab illo, qvàm dederit, & in creditore est debitum, non plùs exigendi. Qvod est in istis societatibus politicis & exigentiis, idem videre est in societatibus entium inter se: habet debitum Forma educta, ut non nisi dependenter à Materia produci & conservari posset, respondet huic debito jus in Materia, deposcens, ut hæc Forma, naturaliter, non nisi de-
58 pendenter à Materia habeat esse, in fieri; & simul etiam in Materia, habetur obligatio recipiendæ hujus Formæ, & in Forma, jus exigendæ suæ receptionis. Illa ergò Forma censebitur esse educta, ad qvam habet jus Materia, ut sine se non existat, & in qva est debitum non existendi independenter à Materiâ. Porrò qvia hoc jus est fundatum in intrinseca rei exigentia & entitate, hinc, si DEUS faceret decretum, ut anima rationalis, ejus qvæ de facto est naturæ, in fieri & in conservari pendeat à corpore, ut scilicet, tàm diu duret, qvàm diu est in corpore, nec dum tamen illa censeretur esse educta, qvia non

59 non ex intrinsecis principiis, & non ex vi & conditione naturæ suæ, deposceret ita conservari, ideò nec dum anima rationalis censeretur educta. Si verò è contra faceret DEUS decretum, de anima bovis, ut conservetur etiam extra corpus bovis, adhuc foret educta, qvia non ex intrinsecis principiis suis habet hoc, ut fiat & conservetur extra materiam. Qvòd verò dentur aliqvæ Formæ, qvæ nonnisi dependenter à Materia fieri & conservari possint, colligitur ex eo, qvia de facto Formas materiales, nec per experientiam, nec per rationem, convincitur durare extra corpus: hinc arbitrarium
60 esset dicere, illas in conservari non dependere à corpore; & certè, si Formæ materiales conservarentur extra corpus, producerent actus suos, sicut & anima rationalis producit suos; & qvia actus Formæ materialis sunt nonnisi sensibiles, caderent sub sensus nostros, & ita extincto igne, posset fieri ignitio, calefactio, & cætera similia.

His jam de termino eductionis positis, addendum aliqvid est, qvid sit ista eductio seu causalitas illa Materiæ. Videtur autem, qvòd eductio non sit aliqvis influxus medius, inter entitatem Materiæ & entitatem Formæ, ratio, qvia iste influxus, vel esset datio esse,
61 consimilis ei, qvô efficiens dat esse, & hæc causalitas non convenit Materiæ, qvia illi improportionata, cùm sit de Linea efficientis, entiq; imperfectissimo maxima activitas tribueretur, cùm tamen supposita tali activitate, deberet esse ens perfectissimum, cùm inter taxas perfectionis, sit activitas & datio esse, præsupponens in sua causa, si non majorem, saltem æqvalem perfectionem cum effectu. Deinde, non repugnat etiam causalitas & influxus indistinctus à causa & effectu, qvalis causalitas est creatio, productio verbi, mentis &c. cumq; nulla sit necessitas ponendæ hujus intermediæ actionis, cui usui ponetur? Universaliter etiam ea non per intermediam actionem, 62
(sive illa sit modus, sive non sine modo) producuntur, qvæ seipsis dependent ab hoc principio: seipsâ autem, & non per aliud, dependet Forma materialis à Materia, nam positâ solâ illius entitate, sive à DEO immediatè, sive ab efficiente creato, habet hoc, ut in esse & in conservari pendeat naturaliter à Materia: ergò seipsâ dependet à Materia, qvòd autem dependeat ab hac potiùs parte Materiæ, qvàm ab illa, pendet à dispositionibus, qvas inducit agens, etsi elevetur ad producendum sine dispositionibus, vagè exiget Materiam.

Ne autem Formæ materialis, qvæ 63
est Ens absolutum, tradatur conceptus respectivus, debent radicaliter sumi prædicata prædicta, & ut salvetur, qvòd entis actualis non ponantur prædicata potentialia, accipienda erũt illa prædicata actu convenientia illi Formæ. Cæterùm qvamvis non ponatur hæc causalitas intermedia & distincta, ponendus nihilominùs est influxus & causalitas, qvia nulla causa potest esse actu causans, sine causalitate & influxu vel indistincto vel distincto; si enim poneretur sine causalitate, perinde se haberet, ac si non causaret, ac si causa non esset. *Sed in oppositum*

DICES PRIMÒ. Non rectè explicatur 64
eductio per unionem, vel per receptionem: Ergò nec prædictô modô rectè explicabitur.

RESPOND: Negando Consequentiam: qvia potest esse Forma materialis educta, & non unita: jam autem non potest esse Forma materialis educta, & tamen talis, ut Materia non habeat jus, ut non nisi in se conservetur, & illa debitum, ut non nisi in Materia fiat, & conservetur. Undè hæc dependentia stat in dicto jure, & debito. Ubi ut vides, nostra sententia discernitur à prædictis per hoc, qvia unio est qvid posterius Formâ eductâ, jam autem circumscripta entitas Formæ, non

65 est qvid posteriùs Formâ eductâ, nullusq; est, qvi neget prædicatum prædictum formæ materiali.

DICES SECUNDÒ. Si albedo penderet tantùm materialiter à subjecto in fieri, & conservaretur extra Materiam, absq; tali dependentia, profectò educeretur è potentia subjecti, & tamen non dependeret in conservari: Ergo dependentia in conservari, licèt comitetur eductionem, non est de intrinseca ratione illius.

RESPOND: Negando possibile esse, ut absq; tali dependentia conservetur materialis forma, qvia hæc dependentia est ipsamet entitas materialis Formæ. Sicut ergò non conservaretur sine
66 sua entitate, ita nec conservaretur sine tali dependentia, licèt conservaretur sine actuali unione ad subjectum, qvô etiam modò conservantur accidentia Eucharistica.

DICES TERTIÒ. Possibilis est Forma educta, qvæ nonnisi per unum instans postulet durare, vel qvæ postulet qvidem dependenter à Materia fieri, sed non conservari: ergò de ratione eductionis non est, dependenter à Materia conservari.

RESPOND: Qvi negant tempus componi ex instantibus, nec admittunt instantia intrinseca. Negabunt
67 antecedens, de qvo in Materia de qvantitate; sed qvia nos concedimus instantia intrinseca, concedimus antecedēs. neq; enim clara illius apparet implicātia. Negatur tamen consequentia, ex eó, qvia cùm de facto dentur Formæ Materiales, qvæ non tātùm per unum instans durent, debuit talis formari definitio, qvæ etiam ad illas extendatur; & si sine controversia poneretur possibilis Forma materialis, unô instanti durans, deberet definiri rigorosiùs loqvendo, sic eductio, *qvòd sit productio Formæ, dependentis in esse à Materia*, cujus species esset dependentia esse in fieri, & alia species dependentia esse in conservari. An autem sit possibilis Forma materialis, dependens in esse primô à 68
Materia, independens in conservari magnum dubium est. Unde enim illi hæc Fortuna independendi in conservari? nam illa dependentia fundatur in ipso esse materiali, qvod æqvè est materiale in esse primô, ac in conservari. Si tamen ponatur possibilis talis Forma, videtur fore media inter formas creatas & eductas, similes qvidem eductis, qvia esset materialis; similis creatis, qvia in conservari independens à materia. Sicut enim producitur ad exigentiam materialium anima rationalis, & tamen conservatio illius dissimilatur eductioni, non enim conservatur ad exigentiam materialium: ita & in præ- 69
senti, Forma materialis dependenter à Materia produceretur, & in conservari non dependeret ab illa.

DICES QVARTÒ ex Pontio, anima rationalis, habet suum fieri naturaliter in Materia, ita ut esset miraculum, si fieret & non in Materia, ad eum planè modum, sicut esset miraculum, si Forma materialis fieret extra Materiam, & tamen rationalis anima non educitur è Materia. Ergò non est de ratione eductionis, ut fiat Forma in Materia, cum dependentia ab illa in esse & in fieri.

RESPOND: Aliud est, animam rationalem fieri non nisi in Materia naturaliter; aliud est, animam rationalem 70
fieri non nisi dependenter à & in Materia: primum illud convenit animæ rationali, secundum, non nisi Formæ eductæ: & sicut aliud est dicere, judicium non exercetur legitimè, nisi in curia, & aliud est exercetur à curia; primum verum, secundum falsum: ita & in præsenti, connaturaliter qvidem fit anima nonnisi in Materia, sed non dependenter à Materia.

INSTABIS PRIMÒ. Ipsum fieri & primò poni animæ rationalis, vel distingvitur à fieri animæ irrationalis, vel non distingvitur: si distingvitur, per qvid? Si non distingvitur, ergò infieri suo educitur, ergò per solum conservari distingvetur à Creatione. RE-

71 RESPOND: Distingvi ipsâ conditione talis entitatis, qvæ dependet à materia, & qvia in ipso fieri est eadem entitas, qvæ & in conservari, cumq; causalitas materiæ non distingvatur à materia & ab illa Forma, sicut pro ipso fieri est Materia, id exigens, & Forma ita obligata; ita pro ipso fieri, est causalitas materiæ, dependentiaq; à materia: & qvia talem entitatem non habet anima rationalis, fit, ut in ipso fieri non dependeat à materia, distingviturq; fieri ipsius, à fieri animæ rationalis. Conveniunt qvidem in hôc, qvòd utraq; Forma produci extra materiam con-
72 naturaliter non possit, distingvuntur tamen per conditionem entitatis, in ipso fieri respondentis, adeoq; ipsô fieri distingvuntur, qvod fieri identificatur realiter ipsis entitatibus. Item condistingvuntur ipsô fieri, qvia de fieri animæ rationalis falsum est dicere, qvòd sit fieri Formæ impotentis existere extra materiam, qvæ tamen propositio est vera de Forma materiali educta.

INSTABIS SECUNDÒ. Qvamvis sine novo miraculo non possit fieri anima rationalis, nisi in corpore organisato; nihilominùs hoc non arguit, dependere animam rationalem à subjecto: er-
73 gò neq; arguet dependere Formas materiales à subjecto, qvamvis sine novo miraculo non possint extra subjectum conservari.

RESPOND: Disparitatem esse: qvia producendo DEUS animam rationalem sine miraculo, deberet producere eam ad exigentiam causarum naturalium, non produceret autem eam ad exigentiam causarum naturalium, si eas non produceret ad exigētiam materialium: qvòd autem aliqvid non posset produci nisi ad exigentiam alicujus, non arguit hoc ullam causalitatem in ipso, eò qvòd producitur, cùm possit se habere, non nisi per modum præexigiti, jam autem habere talem 74
entitatem, qvæ non possit fieri & conservari naturaliter sine materia, non potest esse per modum præexigiti ad Formam eductam: ergo debet esse per modum dependentis, tanqvam à principio & causa, ab ipsa materia. Diceret etiam alius, qvando anima rationalis produceretur extra corpus, futurum miraculum qvoad modum; si autem produceretur extra corpus Forma materialis, fore miraculum qvoad substantiam.

DICES QVINTÒ. Habitus supernaturales creantur, & tamen postulant connaturaliter nonnisi in subjecto conser-
vari & produci: Ergò de ratione edu- 75
ctionis non est, non posse fieri & conservari nisi in subjecto.

RESPONDET Mastrius: Etiam habitus supernaturales non creari, sed educi, licèt è potentia obedientiali, ut vocant, materiæ, undè etiam dicendum erit, modos non creari, sed educi; propriè tamen loqvendo, non est dicenda qvantitas educi ex sua potentia à materia, sed emanari, qvia illud educi dicitur, ad cujus positionem extrinsecam, agens secundum in genere causæ efficientis natum est concurrere, idq; ex usu vocis: cùm tamen qvantitas ab extrinseco secundo agente non fit nata poni. 76

Hinc COLLIGES, pares esse in hôc creationem & eductionem, qvia producit utraq; entitatem ex nihilo existentiæ: tam enim verè in se non est anima rationalis, antè sui positionem, qvàm verè non est in se Forma bovis, ante sui positionem; Sed in hoc condistingvuntur, qvia per eductionem producitur Forma dependenter à subjecto, per creationem independenter à subjecto, qvid autem magis dependenter à subjecto producitur, qvàm illud, in cujus entitate est inclusum debitum non existendi extra subjectum, respondens juri Materiæ, ne talis Forma extra se existat, per qvod cōdistingvi-

77 gvitur Forma materialis in ipso etiam fieri ab anima rationali, de qva falsum est dicere, in ipso etiam fieri, qvòd non habeat jus existendi extra Materiam, qvæ propositio est vera de Forma materiali.

COLLIGES etiam, Formas cœlorum esse eductas, qvia nullum est fundamentum, illas habere jus existendi extra subjectum. Qvando autem Cœli dicuntur creati, sumitur creatio liberaliùs, in qvàtum scilicet supponit pro defectu concurrentis alicujus agentis creati, in ipsa productione, non servando item ordinem: qvem natura præscripsit, hoc est, agendo sine prævi-
78 sis dispositionibus, unde etiam Forma materialis, exigens naturaliter fieri & conservari, nonnisi dependèter à materia, hôc sensu posset creari, qvia scilicet nullum efficiens creatum, esset illius productivum.

ADDO. Omni qvidem Formæ materiali competere hanc dependètiam, sed non per hoc illam in ratione materialis seu oppositæ spiritui constitui. Videatur insuper Materia de distinctione Creationis à re creata.

QVÆSTIO III.

De divisione Formarum.

79 FOrmæ dividuntur in Substantiales, & Accidentales: illæ faciunt unum per se substantiale cum subjecto, non verò hæ. Rursùs aliæ sunt Formæ totales, aliæ partiales, de qvibus mox; aliæ subordinatæ, aliæ non subordinatæ. Subordinatæ dicuntur, qvarum una indiget alterâ, eamq; præsupponit: non subordinatæ, qvarum una non indiget alterâ, nec præsupponit illam. Aliqva particularia harum divisionum hìc attingenda, reliqva ex aliis materiis petenda. Antonomasticon qvidem per unum per se intelligitur unum ex potentia & actu substantiali, cum ipsum Ly per se substantiam indicet: posset tamen concedi fieri unum 80
per se, etiam ex actu accidentali & potentia substantiali, tunc, cùm se habent per modum perfectibilis, & dividi posset esse per se unum, in unum per se substantiale, & in unum per se accidentale.

DIFFICULTAS I.

An detur Forma corporeitatis subordinata formæ totali &c.

DICENDUM est. *Non dari*; ita cum aliis Svar: præcipuè Disp. 13. Sect. 3. n. 12. Contra Scotistas.

PROB: PRIMÒ argumentô negativô: 81
qvia nulla ejus necessitas, nullumq; ejus astruendæ fundamentum.

PROB: SECUNDÒ. Svar: assumendo principia oppositorum. Si daretur forma corporeitatis, eaq;, ut volunt, coæva materiæ, deberet præstare materiæ gradum corporis nonnisi genericum, ut volunt adversarii; sed hunc præstare non potest, tum qvia nullæ dantur formæ accidentales, qvæ dent esse tantùm genericum colorati, & non talis colorati albi, nigri, &c. Tum qvia in Angelis, non est ulla ratio generica spiritûs. Tum qvia si ab alia Forma habet Materia rationem genericam corporis, ab alia rationem specificam: ergò 82
ratio generica & specifica corporis, distingvuntur realiter, cùm sumantur à formis distinctis realiter, jam autem, si ratio generica animalis à ratione talis animalis, non distingvuntur realiter, nec rationes illæ corporis distingventur realiter.

PROBATUR TERTIÒ. Materia independenter ab omni forma corporeitatis superaddita, falsum est, qvòd sit spiritus: ergò verum est, non est spiritus, ergò ulteriùs independenter ab omni Forma superaddita, est corpus, qvia aliâs istud non esse spiritûs, qvod est negativum, non haberet in qvo fundaretur: non in ratione substantiæ, entis, potèn-

83 potentiæ &c. qvia hæc omnia competunt Angelo, in qvo tamen non fundant negationem Spiritûs, ergò hæc ratio fundari debet in ratione corporis; non enim in alia debite fundari potest, & hoc est, qvod communiter Philosophi dicunt, Materiam esse Corpus incompletum de se.

OBJICITUR PRIMÒ Auctoritas Aristot: qvi docet, animam esse actum corporis organici, hoc autem salvari non posset, si non daretur corporeitatis Forma coæva materiæ.

RESPONDERI potest, in Sententia tenentium formas partiales, animam, esse actum corporis, per formas partia-
84 les organisati; in Sententia autem negante has formas per Corpus Organicum, intelligi potest, non materia, sed totum compositum, qvod est subjectum denominationis, ita, ut anima dicatur habere rationem actûs, in constituto illo ex Corpore & Anima.

OBJICITUR SECUNDÒ. Qvantitas debet seqvi ad aliqvam formam substantialem, sicut & alia accidentia, sed antecedenter ad Formas specificas est in Materia qvantitas, ergò & Forma substantialis, hæc verò non alia, nisi ista Forma corporeitatis.

RESPOND: Accidentia activa, & qvæ non sunt communia, debent se-
85 qvi ad aliqvam Formam substantialem, secùs accidentia non activa, & communia, qvale accidens est qvantitas.

OBJICITUR TERTIÒ. Non est principium aliud, qvod det materiæ esse corporis saltem in homine, in qvo cùm forma sit spiritualis, esse corporei dare non potest.

RESPOND: esse corporei incompletum, habetur ab ipsa entitate materiæ & formis accidentalibus; esse autem completum, haberi potest ab ipsa anima rationali, qvia esse hoc completum, non aliud est, qvàm esse materiæ Unitæ cum forma, ad qvam per se ordinatur, viq; illius potens exire in actus sentiendi vegetandi, unde anima dat 86
esse corporis viventis, corporis sentientis &c. qvæ omnia haberi possunt à forma substantiali spirituali. Immò retorqveri etiam posset argumentum primum, inqvirendo, à qvo nam habeatur esse specificum corporei in homine, nam genericum habetur, ut dicis, à forma Coæva, specificum per te dare non potest anima, utpotè spiritualis, ergò debet aliam, præter has duas, comminisci formam.

OBJICIT QVARTÒ Mastrius. Anima rationalis neqvit dare esse corporeum & extensum, cùm in se sit spiritualis.

RESPONDETUR inprimis, esse hoc corporeum, non haberi ab anima, sed 87
à Materia, & à formis accidentalibus, de qvo infrà. Deinde dici posset, qvòd licet anima sit spiritualis, qvia tamen essentialiter est ordinata ad corpus, perficere illud poterit in ratione corporis, saltem cum addito, hoc est, corporis viventis: Qvòd autem dicit, tale esse, non potest dare Anima, nisi per informationem, qvare in se ipsa esse deberet formaliter talis, sicut albedo est, ut Qvò albedo, & non virtualiter tantùm, id non convincit in principiis nostris, qvia illa non dat esse corporeum, sed hoc habetur à materia & accidentibus, qvæ sunt corporeum qvid. Sed tenendo etiam, qvòd ipsa a- 88
nima spiritualis det completum esse corporis, non convincit argumentum, qvia licet tale esse det per informationem, qvia tamen informat tanqvam qvidem forma spiritualis, simul tamen ut essentialiter ordinata ad corpus, hôc ipsô poterit dare rationem completi corporis, suntq; in hoc paria, v. g. albedo & anima, qvia non virtualiter, sed formaliter, dicit anima ordinem ad corpus. Qvòd autem non sit formaliter corporea, licèt albedo sit formaliter albedo, oritur hoc ex perfectione ipsiusmet animæ, negaturq; rationem virtualis tantùm, pertinere ad genus causæ efficien-

89 nam v. g. unus Imperialis, est virtualiter tres floreni, etiam hôc respectu, qvia unus ille continet perfectionem nonaginta grossorum inclusorum in tribus florenis. Si item species effectivè non concurrit ad actum, sed solùm complet potentiam, species universalior Angelica, virtualiter erit inferior. Deniq; gradus inferiores spectati merè secundum perfectionem, virtualiter includunt perfectionem superiorum, nec tamen illos efficiunt.

INSTAT TROMBETA apud eundem: Nulla Forma continet virtualiter effectum sibi repugnantem.

RESPONDETUR. Dare esse completi corporis non repugnat Formæ
90 essentialiter ordinatæ ad corpus, talis autem est anima: unde albedò non potest dare virtualiter esse nigri, qvia non ordinatur essentialiter ad nigrum perficiendum.

INSTAT SECUNDÒ Mastrius. Ergò etiam Forma corporea virtualiter cõtinere poterit esse spirituale.

RESPONDETUR, qvòd non: qvia convenit qvidem superioribus continere perfectionem inferiorum, sed non è converso.

INSTAT TERTIÒ idem. Etiam admissô, qvòd virtualiter tale esse contineret, non proinde posset illud homi-
91 ni communicare, sicut Forma Solis, eminenter continet calorem, & tamen non facit solem formaliter calidum. Forma enim in tali genere dat tantùm illud esse, qvod in se habet.

RESPONDETUR: licèt continentia caloris in Sole non faciat Solem calidum, facit tamen alia calida: ita qvamvis continentia complendi corporis, non faciat animam corpoream, poterit corpus complere: idq; ideò, qvia eminenter contenta, exercent suam eminentiam, non in ipsum eminens, sed in id, ad qvod ordinantur.

OBJICIT QVINTÒ. Etiam positô, qvòd anima sit sensitiva, non potest viventi tribuere esse corporeum: qvia esse corporeum, qvod vivens exigit, 92
est dissimilare & organicum.

RESPONDETUR: in nostris principiis, esse illud corporeum dissimilare, principiatur à dissimilibus accidentibus: sed qvi illud diceret oriri à Forma sensitiva, diceret, qvòd completivè etiam corpus dissimile facere possit, eò qvòd anima sensitiva, exigitiva sit hujus dissimilationis, & simul essentialiter ordinata ad tale corpus complendum. Qvòd autem dicit Mastrius, dari continentiam inferioris in superiori per excessum perfectionis, sed non semper per continentiam effectuum inferioris, id non convincit. Cur enim hanc continentiam per ex- 93
cessum perfectionis, non habebit anima in ordine ad dandum esse corporis? Et qvamvis non semper perfectius dicat continentiam effectuum inferioris, transeat; nam per Mastrium, non debet id præstare anima in genere causæ efficientis. Deniq;, cur anima superior non erit contentiva effectuum superioris? cùm dentur superiora, qvæ continent effectum inferioris.

Reliqva solventur, ubi de Formis partialibus.

QVÆRES. *An tot sint Formæ, qvot illarum divisiones*, an scilicet in homine alia sit anima vegetativa, alia sensitiva, alia 94
rationalis?

ASSERO. *Qvòd non;*

RATIO PRIMA ex Svar: Disp. 15. Sect. 10. n. 20. Anima vegetativa, v. g. in eqvo, non potest esse nisi contracta ad aliqvam speciem, aliâs darentur individua generica, & posset esse aliqvod individuum & singulare à parte rei, in nulla tamen specie constitutum: si autem est illa ratio vegetativi contracta, ergò debet esse contracta per rationem sensitivi, sibi identificatam, nam ratio differentialis Metaphysica, identificatur rationi genericæ, rursùs rationem vegetativi, non potest con-

95 contrahere ratio sensitivi, ut sic, propter rationes adlatas, ergò contrahi debet per rationem hinnibilis, ergò in re non distinguuntur hi gradus.

RATIO SECUNDA Hurtadi est. Non sunt tot materiæ distinctæ, qvot prædicata essentialia: ergò nec tot formæ, qvot prædicata essentialia.

RATIO TERTIA est, positô, qvòd anima in bove alia sit vegetativa, alia sensitiva, alia mugitiva, qværo, illa ipsa mugitiva anima, vel est una, vel non est una? Si non una, ergò falsò posuisti, tantùm esse tres animas in bove: si est una, contrà erit, qvia per te illic multiplicandæ sunt animæ, ubi
96 multiplicantur prædicata essentialia; sed in anima mugitiva, multiplicantur prædicata essentialia, certè enim ipsa in se anima mugitiva est in plures divisibilis conceptus. Ergò. Qvòdsi dicas, hæc omnia posse referri in idem realiter principium, idem & nos dicemus. Principalis hujus asserti ratio est, qvia non sunt multiplicanda entia sine necessitate, nulla autem necessitas multiplicandi has formas.

DICES PRIMÒ. Anima rationalis est spiritualis, materia non spiritualis sed corporea; Ergò nonnisi intermediis aliis formis extrema tam dissita conjungi secum poterunt.

97 RESPOND: non minùs dissita est in ratione entis Forma sensitiva, à Forma rationali, qvàm sit dissita Forma vegetativa à Forma rationali; nam tàm vegetativa Forma, qvàm sensitiva, sunt Formæ corporeæ, & materiales. Porrò non obest, ut extrema dissita in ratione entis, secum conjungantur, modò non sint dissita per negationem ordinis & habitudinis; jam autem anima spiritualis, dicit habitudinem ad corpus.

DICES SECUNDÒ. In homine sunt operationes contrariæ, ergò & principia harum operationum diversa, nempè animæ; dicitur enim in scriptura, qvòd caro concupiscat adversùm 98
spiritum.

RESPOND: Sicut affirmare & negare sunt operationes contrariæ, & tamen non est alius intellectus affirmativus, alius negativus; ita nec contrariarum operationum, debent esse diversa principia, tunc autem diversitas operationum arguit diversitatẽ principiorum, qvando non potest referri in idem principium: tunc autem non potest referri in idem principium, qvando est fundamentum colligendæ separabilitatis principiorum, & qvando ex identificatione illorum principiorum sequitur confusio essentiarum, nihil autem horum in præsenti 99
ostendi potest. Locus Scripturæ ita intelligendus, qvòd eadem anima, in qvantum inclinatur à sensibilibus ad sensibilia prohibita, repugnet animæ inclinatæ ad insensibilia & divina.

DICES TERTIÒ. Aristot: 7. Metaphys. C. 10. asserit, partibus definitionis, respondere partes rei.

RESPONDERI potest: definitio rei datæ per partes Physicas, respondere partes Physicas, datæ autem, per partes Metaphysicas, respondere etiam partes Metaphysicas. Qvando verò idem 2. Metaph. C. 2. docet, ideò in formis substantialibus, non dari processum in infinitum, qvia non datur in conce- 100
ptibus, hoc etiam non obest; certum enim est, qvòdsi multiplicarentur in infinitum formæ, multiplicarentur etiam illarum conceptus qvidditativi. Sed hæc mala consequentia, conceptus qvidditativi multiplicantur; ergò & formæ. Unde etiam colliges, animam vegetativam in homine non esse eductam, sed creatam, est enim eadem cum rationali, qvæ nonnisi creatur. Cæterùm non est dubium, qvòd eadem anima rationalis, priùs præstet effectum vegetativæ, postea sensitivæ, demùm rationalis.

101 ## DIFFICULTAS II.

An dentur Formæ ſubſtantiales partiales.

CONTRA Thomiſtas Svar: Arria: Ovie: & alios, affirmant Scotiſtæ, & ex noſtris Dandi. lib. 2. diſ. 8. P. 3. Smigletius & alii. Status qvæſtionis in hôc eſt. Volunt Scotiſtæ, dari Formam Subſtantialem in viventibus, v. g. in homine, oſſis, carnis, nervi, condiſtinctam à Forma totali, uti eſt anima rationalis, qvas Formas volunt eſſe ſubordinatas, eô qvòd illæ ordinentur ulteriùs ad animam rationalem, exa-
102 minandæ ſunt rationes utriusq; partis.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur argumenta pro Formis partialibus.

PRIMUM ARGUMENTUM eſt Scoti, qvod ſic proponi poteſt. Poſitô, qvòd non dentur Formæ partiales, ſi qvis diſcipulorum in triduo mortis conſecraſſet, vel poſuiſſet illîc corpus Chriſti, vel non poſuiſſet. Neutrum dici poteſt. Minor probatur, ſi enim poſuiſſet Corpus Chriſti in triduo mortis, ergò corpus Chriſti in ratione corporis
103 non conſtituitur anima, utpotè qvæ tunc non erat, ergò ulteriùs conſtituitur Forma corporis condiſtincta ab anima: ſi enim tunc poſita fuiſſet anima; ergò conſecratione reductus fuiſſet Chriſtus ad vitam; ſi autem non poſuiſſet corpus Chriſti in triduo mortis, aliqvis diſcipulorum conſecratione ſub ſpeciebus panis, ergò nec conſecrâſſet, qvod non concedunt oppoſiti.

RESPOND: Inprimis difficultatem hanc ſolvendam eſſe ipſi Scoto: ſi enim in triduo mortis poterat poni ſub ſpeciebus panis corpus Chriſti conſecratione, debuiſſet poni & anima, nam habuerunt poteſtatem conſecrationem, non ſolùm corpus ponendi, habuerũt enim eandem ſpeciè poteſtatem cum 104
noſtris Sacerdotibus, qvi nonniſi ſimul ponere poſſunt etiam animam; ſi autem poſuiſſent etiam animam, cur non dicendi eſſent reſuſcitantes Chriſtum? Deinde dici poteſt. non potuiſſet conſecrare in triduo illo Apoſtolos, idq; non defectu poteſtatis, ſed defectu termini ponendi, nempè corporis Chriſti, idq; animati, cùm tamen tunc non fuerit animatum. Sed qvia hoc videtur eſſe contra Sanctum Thom: Tertiâ Parte q. 67. ar. 7. dici poſſet, qvòd potuerint cõſecrare, potuerintq; ponere corpus ſine anima, hoc eſt, materiam cum talibus accidentibus. Vel etiam ponendo Sacramẽtaliter ipſam 105
animam, neq; tamen per hoc reſurrexiſſet Chriſtus, qvia potuiſſet anima ſub ſpeciebus uniri corpori, non tamen corpori in ſepulchro jacenti, penes qvod præcisè ſpectari debuiſſet reſurrectio, neq; enim corpori replicato, repugnat in unô locô habere animam, in alio non habere.

INSTAT PRIMÒ Pontius, inqvantum dicitur poni tunc materiam cum accidentibus, & dicit, vi hujus reſponſionis ſeqvi, qvòd qvando ex ligno generatus eſt ignis, verum eſt dicere, qvòd corpus ligni ſit ſub forma ignis.

RESPOND: eſſe illîc non niſi ampliativè corpus ligni, qvia non manet 106
combinatio accidentium ligni.

INSTAT SECUNDÒ idem. Si idem eſt corpus Chriſti, ac materia Chriſti, poſſet qvis æqvè conſecrare cum hac forma, hæc eſt materia mea, ac cum hac alia, hoc eſt corpus meum.

RESPOND: Inprimis retorqvendo argumentum, & qværendo, an cum hac Forma, hæc eſt Materia mea, cum forma partiali ſubſtantiali conſtituente, v.g. in ratione exigitivi qvantitatis. Directè dici hoc poteſt, qvòd ad hoc, an teneat aliqva forma Sacramentalis, non ſolùm ſit ſpectandum, an in re idem verba importent, ſed etiam ſpectandum eſt, an uſus communis ad eam

107 eam rem ſignificãdam adſtrinxerit hæc verba, & ita idem in re eſt dicere, Ego te baptiſo in Nomine Trinitatis, ut dicere, baptiſo te in Nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti, & tamen prior illa Forma non tenet, eò qvòd uſus communis, ad ſignificandas diſtinctè tres perſonas, non aſſumpſerit ly Trinitas. Cùm ergò ly materia prima cum accidentibus, non ſit impoſitum ad ſignificandum diſtinctè corpus, qvantumvis in re, ſit ipſa materia cum accidentibus talibus, ideò prædicta forma non tenebit.

INSTAT TERTIÒ idem. Thomiſtæ cenſent, in toto compoſito ſubjectari
108 accidentia, compoſitum illud eſt diſſolutum: Ergò nec eadem accidentia manent, ſi autem ſubjectantur in ipſa materia, hoc in primis falſum eſt: deinde, accidentia non ponuntur niſi per concomitantiam, corpus autem ponitur vi verborum, ergò apparet qvòd corpus non dicat illa accidentia.

RESPOND: Poſſet ſecundùm præjacta principia, accidentia ſubjectari, non in compoſito. Negando item, qvòd accidentia conſtitutiva corporis, in ratione corporis, per concomitantiam ponantur, nec oppoſitum ullibi docuit Tridentinum.

SECUNDUM ARGUMENTUM eſt Pon-
109 tii, fundatum in Tridentino ſeſſ: 13. C. 3. ubi dicit Concilium: Corpus poni vi verborum conſecrationis, concomitanter autem animam, ex qvo loco ſic format argumentum. Non poteſt corpus, qvod ponitur per ſe ſub ſpeciebus panis, non poteſt inqvam eſſe aliqvid conſtitutum ex anima & materia prima: Ergò corpus non eſt materia per animam conſtitutum, qvia ſi eſſet corpus conſtitutum ex materia & anima, tunc qvando directè ponitur corpus, vi conſecrationis, poneretur etiam anima, utpote cõſtitutiva corporis, ad eum modum, qvô qvi producit per ſe hominem, producit etiam conſtitutiva illius, ex Tridentino autem, non producitur directè in conſecratione 110
corporis anima. Si autem ad hoc recurras, qvòd corpus conſtituatur materiâ cum certis accidentibus, contrà erit, qvia aliàs converſio Euchariſtica, non tam eſſet transſubſtãtiatio, qvàm transaccidentatio: qvia eſſet mutatio in accidentia externa, qvæ corpus, qvâ tale, dicit contrà qvàm voluerit citatum Trident. C. 4.

RESPONDERI poſſet, Qvòd intentio Tridentini fuerit declarare, qvomodo totus ſit ſub utraq; ſpecie Chriſtus, qvæ intentio ſalvatur, etiamſi per animam conſtituatur corpus: noluit autem Tridentinum diſcurrere, qvid tandem ſit conſtitutivum corporis. 111
Hæc de Tridentino. Qvod attinet ad difficultatem in ſententia, qvæ ponit corpus ſtare in materia, qvæ de ſe eſt corpus, utpotè condiſtincta à Spiritu, & inſuper addit, accidentia aliqva Organiſationemq;, in hac inqvam ſententia, ex vi verborum, non niſi concomitanter ponetur anima, illa autem accidentia per ſe ponentur, cum qvibus magis connectitur corpus ſub formalitate corporis, qvàm cum anima, qvia per illa conſtituitur etiam in ratione corporis organici, erit autem adhuc tunc transſubſtantiatio, qvia erit converſio ſubſtantiæ panis, in ſubſtantiam Chriſti, qvantumvis vi verbo- 112
rum ponatur materia Chriſti, qvæ in ratione Organicæ, talibus accidentibus completur.

TERTIUM ARGUMENTUM eſt: Corpus Chriſti idem fuit ſepultum, qvod fuit de Beatiſſima natum. Sed hoc eſſet falſum, niſi detur præter animam forma alia ſubſtantialis in Chriſto, qvæ cum materia conſtituat corpus illud, qvia corpus ſepultum, non poteſt eſſe conſtitutum in ratione corporis, animâ, hæc enim non fuit in ſepulchro; Neq; recurras ad hoc, qvòd corpus Chriſti ſit materia cum accidentibus, aliâs accidentia eſſent de eſſentia Chriſti, ſicut & ipſum corpus, & ſicut dici-

113 tur corpus organicum, cum diversis accidentibus, ita dicetur, corpus non organicum, materia cum accidentibus ejusdem rationis, adeoq; ignis constabit corpore & formâ ignis.

RESPOND: posset primò. Cum Cajet: & Svar: idem fuisset corpus suppositaliter, hoc est, terminatum eâdem personâ verbi, sed non erat idem formaliter.

INSTAT Pontius. Si verbum assumpsisset aliam numerò naturam humanam, eadem fuisset suppositalitas, & non idem corpus: Ergo ad hoc, ut dicatur idem Corpus Christi sepultum &
114 natum, non sufficit, si sit idem suppositaliter.

RESPOND: non sufficere ut sit idem, si cætera sint imparia, v.g. si intercedat distinctio realis, in ipsamet materia, & qvia hoc non contingit Christo mortuo, fit ut idem sit Corpus. *Cæterùm hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum qvia ex Mastrio aliud est qværere, an idem maneat suppositum; & aliud, an idem maneat Corpus? verbum enim Divinum non dat esse corporeum, nec Patres dicunt, idem mansisse suppositum, sed dicunt, idem mansisse corpus. Tum qvia si lignum assumeretur à verbo, & lignum converteretur in ignem, re-
115 tentâ unione verbi, cum materia ligni, non diceretur idem manere corpus Physicum, manente eâdem suppositaliter materiâ: ergò nec nunc dicendũ, ex eo manere idem corpus sepultum, qvod erat natum, qvia idem est suppositaliter. Tum qvia in ratione corporis, non suppositò, sed animâ constituitur: ergò si non manet anima, non manet idem constitutivum. Cæterùm si qvis diceret, reqviri animam ad esse compleri nonnisi corporis, benè se tueri posset, qvòd in sepulchro non manserit idem corpus completè, sed incompletè: non mansit qvidem completè idem corpus, qvia ad hoc complementum in omni sententia reqvi-

ritur anima, sed mansit incompletum, 116
qvia mansit materia, qvæ est substantialiter corpus, manseruntq; eadem accidentia. *Ad qvod attendendo*

RESPOND: Secundò. Idem fuisse corpus sepultum & natum, qvia fuit eadem materia, qvæ est substantialiter corpus, cum iisdem accidentibus; nec seqvitur inde, accidentia esse de essentia Christi, sicut & ipsum corpus, qvia corpus, non nisi secundùm id, qvod dicit in recto, est de essentia Christi; in recto autem dicit materiam, qvamvis corpus secundùm id, qvod dicit in obliqvo, non sit de essentia Christi, in obliqvo autem dicit accidentia, ad eum modum, qvo cænæ, id qvod dicit in 117
recto, est essentiale, nempè comestio, illudq; est exsatiativum appetitûs, tempus autem qvod dicit in obliqvo, est extrinsecum, & non exsatiativum. Neq; in de seqveretur, qvòd ignis constet corpore non organico, qvia nomen hoc corpus, usus communis adstrinxit, non nisi ad significandam in materia certam organisationem, ab heterogeneis accidentibus profectam; ex objecto autem verum est, ipsam in se materiam esse corpus substantialiter incompletum.

INSTAT Pontius. Si sufficit ad hoc, ut dicatur corpus idem esse sepultum & natum, qvia sunt accidentia illius 118
sensibilia eadem, ergò poterit dici, substantiam panis manere in Eucharistia, qvia manent accidẽtia illius sensibilia.

RESPOND: Neg: Seqvel: qvia non manet eadem materia in Eucharistia, sicut mansit in sepulchro, cùm tamen materia in recto importetur à corpore

INSTAT Secundò Mastrius. Qvamvis in genito & corrupto eadem remaneat Materia cum iisdem accidẽtibus, non tamen dici potest, genitum, esse corruptum, & idem numerò compositum cum illo, Ergò & in præsenti idem dicendum.

RESPONDETUR. Qvia cùm genitum non constituatur ipsa Materia & acci-

119 accidentibus, itemq; corruptum, manente eâdem materiâ & accidentibus, non poterit dici manere idem genitũ, qvod erat corruptum. Qvia autem corpus constituitur materiâ & accidentibus, benè potest dici, si maneat in Christo eadem Materia & eadem accidentia, manere idem corpus.

INSTAT TERTIÒ. Esse carnem & nervum, est esse substantiale.

RESPONDETUR. Etiam in principiis Mastrii, esse carneum, nerveum, præter formam substantialem, dicit accidentia, ita, ut si illa non sint, non sit futurus, v. g. nervus; & si substantialitas nervi salvari potest ratione formæ
120 substantialis, cur in nostris principiis salvari non poterit ratione materiæ, qvæ est qvid substantiale? Unde dici potest, esse nerveum, esse compositum ex substantiali & accidentibus, adeoq; inadæqvatè esse substantiale.

QVARTUM ARGUMENTUM est; Si non dabantur in Christo formæ partiales substantiales: Ergò ne materia Christi maneret spoliata omni formâ, succedere debuit post separationem animæ Christi, forma cadaverea: hoc non potest dici, qvia si successisset animæ Christi forma cadavereitatis, ergò verbum assumpsit hanc formam, hoc autem dici non potest, qvia illam di-
121 mittere debuisset ad adventum animæ; dimittere autem non potuisset, propter Theologorum axioma. Verbum, qvod semel assumpsit, nunqvam dimisit.

RESPONDERI POTEST VARIIS VIIS. Inprimis successisse formam cadaveream etiam in Christo, an autem illam assumpserit Verbum, dubium est; fortè non assumpsit, propter illud dictamen Patrum; fortè etiam assumpsit, & postea dimisit, qvia id solùm, qvod semel assumpsit, nunqvã dimisit, qvod assumpsit ex primaria intentione, & ad hoc, ut redderetur homo, non ex primaria autem intentione, assumpta illa Forma. Alii etiam dicunt, ma-

teriam Christi in triduo mortis, sub So- 122
lis accidentibus remansisse, nec successit illa forma cadaverea.

INSTABIS. Suppositò, qvòd Verbum assumpserit formam cadaveris, vera esset hæc propositio. Verbum est cadaver, cadaver non redemit, cadaver natũ est ex virgine, qvæ absurda sunt.

RESPOND: Retorqvendo argumentum, etiam positis formis partialibus, corpus exanime est cadaver, adeoq; Verbum esse cadaver, id est, corpus exanimatum. Deinde in forma concedi potest hæc propositio, cadaver est Verbum, qvia illius sensus est, corpus exanime terminatum, est persona Verbi, qvæ propositio est de fide. Reliqvæ 123
autem propositiones non sunt veræ, v. g. cadaver est natum de Beatissima, qvia denominatio cadaveris advenire non potest, nisi cùm est negatio animæ: qvæ qvia non erat in nato de virgine, cùm nascebatur, cùm redimebat, nec potuit verificari cadaver redemisse, cadaver natum de virgine, nisi fortè ampliativè, scilicet id, qvod erat natum, factum est cadaver. Illustrat hoc Arriaga, qvòd universaliter non liceat argumẽtari à denominationibus, qvas Verbum uno tempore habuit, ad eas in omni tempore applicandas, sicut si Verbum fuisset unitum Angelo, & postea si dimissâ eâ unione, unitum 124
fuisset naturæ humanæ, in eaq; nos redemisset, falsa esset propositio, Angelus nos redemit: ita etiam falsa erit hæc propositio, cadaver nos redemit. Nec ulteriùs censendum est, aliud esse Corpus Christi vivum, & aliud mortuum; qvia sub alia est Forma, qvia divisio & alietas corporis, non est pensanda ex alietate, non nisi advenientis Formæ substantialis, sed ex unitate ejusdem numerò Materiæ, & eorundem numerò accidentium. Hinc si corpori Petri, post abscessum animæ ejusdem, uniretur anima Pauli, idem uterq; haberet corpus, qvamvis diversam animam, non negatur tamen aliud compositum tunc haberi. QVIN-

125 QVINTUM ARGUMENTUM. Si non darentur formæ partiales, non esset, qvod colere merito possent Christiani in reliqviis Sanctorum; sola enim materia non mereretur hunc cultum, aliâs carnes Sanctorum in substantiam bestiarum cõversas possemus colore.

RESPOND: Ratio colendi reliqvias est, qvia manet eadem materia, non qvomodocunq;, sed cum iisdem pluribus accidentibus, ita, ut non possit dici illa materia jam esse alîus moraliter suppositi; qvia autem in bruto jam est alîus materia suppositi, habetq;, diversa accidentia, deservientia ad aliam formam, non jam defectivam,
126 qvalis est cadaverea, sed perfectivam, qvalis est forma bestiæ, vermis, &c. Et certè, si coleretur materia illa cum accidentibus bestiæ, jam non illud censeretur coli moraliter, & suô modô physicè, cùm tamen cultus in moralitate vel maximè fundetur: & sic colimus crucem, qvæ attigit Christum, non coleremus autem buccam Judæ Christum osculantis, qvia idem moralitatis fundamentum non habemus, in actioneq;, hac, moraliter non conferetur Christo exhiberi cultus, sed Judæ.

Continuantur aliæ rationes.

127 Posuimus jam argumenta Theologica, adferẽda sunt Philosophica.

PRIMA RATIO est Auctoritas Aristotelis, definientis animam. *Anima est actus corporis organici, potentiâ vitam habentis*, qvod corpus organicum, non potest esse sola materia cum accidentibus: ponat enim Deus unionem materiæ spoliatæ omnibus accidentibus, cum anima humana, vel constabit illud compositum corpore & animâ; vel non constabit: si constabit, ergò sola materia est corpus, & non dicit illa accidentia: si non, ergò potest darî homo absq; corpore, siqvidem darentur essentialia hominis, hoc est, materia & forma.

RESPOND: in illo casu fore compo- 128
situm constans corpore, secundùm id, qvod dicit in recto corpus, non autem secundùm id, qvod dicit in obliqvo: ut autem dicatur compositum aliqvod esse homo, debet constare corpore & animâ rationali, corpore, inqvam, tam secũdùm id, qvod dicit in recto, qvàm secundùm id, qvod dicit in obliqvo. Finge in tua sententia materiam habere formam substantialem corporis, ossis, sangvinis, & nullam habere organisationem externam accidentalẽ, non habere v. g. humiditatem & fluiditatem sangvinis, duritiem ossis, eritnè tum temporis homo vel non? Si
non erit, ergò accidẽtia intrant essen- 129
tiam corporis; si erit, ergò massa una indigesta, inutilis ad functiones sensandi &c. erit homo, & breviter, qvod tu de hoc composito in tua sententia dices, idem in præsenti dicetur. Rursùs, corpus organicum estné de essentia hominis, vel non? non potest non esse de essentia hominis, qvia illa compars, per ordinem ad qvam definitur anima, est de essentia hominis, sed corpus organicum est illud, per ordinem ad qvod definitur anima. Ergò. Si autem corpus organicum est de essentia hominis, ergò accidentia sunt de essentia hominis, idq; ideò, qvia organisatio importat accidẽtia, hinc de- 130
tur materia, dentur & formæ partiales, & non dentur accidentia debita, certè non erit corpus organicum, ergò apparet, qvòd ratio organici etiam accidentia importet, qvòdsi corpus organicum est de essentia compositi, rogo, cur accidentia non ingrediantur rationem compositi substantialis? Conformiter ergò ad materiam de connotatis, dici potest, organisationem petibilem ab accidentibus, esse qvid accidentale corpori, necessariò tamen reqvisitum.

SECUNDA RATIO. Qvando moritur homo, remanent in corpore ejus eadem accidentia numerô, qvæ erant ante-

131 antecedenter. Tum qvia ita sensus ostendunt, qvos falli nulla convincit ratio. Tum qvia qvæ illîc esset causa productiva accidentium tàm similiũ: qvidsi remanent eadem accidentia, & qvidem numerô, qværo, in vivo subjectabantur ne in toto composito, an in sola materia. Si in composito, ergò cùm eadem numerô maneant accidẽtia, debet manere idem compositum substantiale: ergò manet cõpositum ex materia & formis partialibus. Si autẽ subjectãtur in sola materia, infero, si manent eadẽ numerô accidentia in mortuo, ergò manebit & eadẽ forma substãtialis, sed non totalis, ergò
132 partialis, qvod ipsum probatur, qvia nisi forma eadem numerô vel specie maneat, non possunt manere eadem numerô accidentia, cum eadem forma & figura.

RESPOND: Non posse manere eadem numerô accidentia, (qvæ suppono subjectari in sola materia) nisi maneat eadem forma, si illa sit perfectiva, & per se intenta à natura, non verò si sit forma defectiva, qvalis est forma cadaverea. Vidimus enim, qvòd qvando perfectivæ formæ ligni, succedit forma perfectiva ignis, non manere eadem accidentia; succedente autem solâ formâ defectivâ, ut cùm
133 exsiccatur etiã arbor, manẽt eædẽ literæ insculptæ, eædẽ nodositates &c. arguimusq;, cum forma defectiva, posse manere eadem numerô accidentia.

Idem medius terminus sic aliter proponitur à Mastrio Disp. 2. n. 62. Manent tunc eadem numerô accidentia, ergò idem corpus, qvod est eorum subjectum inhæsionis; non enim migrare possunt de subjecto in subjectum.

RESPONDETUR. Subjectum inhæsionis illorum accidentium manet immediatum idem, nempè eadem qvantitas, mediatum item idem, nempè materia prima.

INSTAT PRIMÒ n. 96. Materia non est subjectum immediatum accidentium, priùs enim est compositum substantiale, qvàm accidentale. 134

RESPONDETUR, esse priùs compositum substantiale prioritate dignitatis, intentioneq;, naturæ, sed non prioritate præsuppositionis. Et certè materia debet præsupponi qvanta, ut recipiat formam materialem, ergò præsupponitur jam compositum accidentale ex Materia & Qvantitate, qvæ est accidens.

INSTAT SECUNDÒ. Etiamsi accidentia residerent in materia, tamen non sunt ei coæva, saltem omnia, & nova accidentia adveniũt cum nova forma, ergò etiam in proposito ita debet esse: non enim potest afferri ratio, cur formæ tam diversæ, ut Anima, & forma cadaveris, eadem prorsùs acciden- 135
tia exigant in materia.

RESPONDETUR. Concedo, omnia accidentia non esse coæva materiæ, sed nego omnia non posse recipi mediatè in ipsa materia, immediatè in qvantitate, adveniunt etiam cum forma, qvæ vocatur cadaverea, nova aliqva accidentia, licèt non sint nobis nota, pullulantia ex pugna, qvæ intervenit in decessu viventis. Vel si hæc nobis agnoscere nova, qvantumvis nonnisi aliqva, disparitas est, qvia illa forma cadaverea, cùm sit nata seqvi immediatè abscessum formæ perfectivæ, ex ipsa immediata successione 136
debuit determinare sibi similia in specie accidentia formæ perfectivæ, hôc ipsô enim non esset nata immediatè succedere, sed impediretur, qvoadusq; non producerentur illa accidentia. Qvia autem formæ perfectivæ non sunt natæ sibi immediatè, & qvidem determinatè, succedere, ideò nec exigunt similia accidentia, vel potiùs eadem prorsùs.

INSTAT TERTIÒ. Unde adhuc petenda est identitas accidentium in corpore vivo & mortuo, nam hæc non potest peti ex materia, hæc enim indifferens est ad omnia accidentia: & si dicatur esse eadem, qvia non adest causa à qva fiant nova, eâdem etiam ratione

137 dici potest, etiam formam substantialem corporis, esse eandem, qvia non potest assignari causa, â qva producatur.

RESPONDETUR. Causa identitatis illorum accidentium est, ipsa forma defectiva, exigens multa eadem accidentia, cum forma, cui nata est succedere, & qvidem determinatè, in talibus circumstantiis.

TERTIA RATIO EST, datur in cadavere hominis aliqva forma substantialis, sed non alia, qvàm qvæ fuit ante mortem hominis, neq; enim datur forma cadavereitatis, qvia illius causa productiva assignari non potest; vel
138 enim istam formam producerent causæ particulares, vel causæ universales: non primum, qvia qvando gladio transfigitur animal, qvid gladius habet virtutis ad producendam illam formam? & cùm similis semper cadaverea forma resultet, qvî à tam diversis principiis, causativis interitûs humani, produci potest? Non secundum, qvia causæ universales, non magis sunt determinatæ, ad producendam hanc vel illam formam, nisi determinentur à dispositionibus, qvæ autem illîc dispositiones determinant ad formam cadavereitatis, immò cùm eadem maneant in vivo accidentia, qvæ erant in mortuo, non possent
139 determinare ad formam omninò dissimilem cadaveream.

RESPONDERI potest: in repentino interitu, produci formam cadavereitatis â solo DEO, ad qvem tanqvam ad auctorem naturæ, spectat providere, ut res secundùm exigentiam suam naturalem existant. Cum ergò deposcat naturaliter existere materia, nonnisi sub forma substantiali, ideò DEUS ad illam producendam tenebitur: qvando autem sensim per naturalem corruptionem cedit anima ex vivente, tunc agens destructivum formæ præteritæ, inducit cadaveream, vel suam propriam. Addi solet, tot esse has formas cadavereas specie distinctas, 140 qvot sunt specie distincta ipsa viventia, & ita DEUS extincto homine repentè determinatur, ad producendam formam cadavereitatis non nisi humanæ; ut autem connaturaliter illam producat, determinatur ab accidentibus, qvæ eadem manent, licèt non omnia, illis scilicet deficientibus, sine qvibus vita cõtinuari non potest, & licèt hæc accidentia in præsentia eorum qvæ perierunt, non possint determinare nisi ad animam, in absentia tamen illorum determinant ad formam defectivam cadavereitatis, nisi adsit illa forma inducta, v.g. embryonis, qvæ ponitur, qvando nec dum 141 sunt dispositiones ad introducendam animam reqvisitæ, & nisi adsit agens, qvod ulteriores dispositiones ad formam perfectivam producat, in his enim circumstantiis illæ dispositiones non determinant ad formam cadavereitatis. Docet etiam Arriaga, causas contrarias, posse eandem formam cadavereitatis producere, si enim possunt formam carbonis, diversæ causæ producere, sive extingvatur aqvâ frigidâ, sive oleo calidissimo, sive cinere, sive naturali defectione ignis, cur non & formam cadaveream, adeò defectivam, producere poterunt etiam contrariæ causæ? Erit autem hæc forma 142 utilis, ne materia maneat sine forma substantiali, qvæ qvia defectiva, non debet nisi valdè debiliter conservare accidentia, ad qvorum exigentiam est producta: ideò autem negatur hic influxus formæ cadavereæ, & tamen adstruitur hæc forma, qvia non adstructâ hâc formâ, maneret materia sine forma substantiali, qvod absurdum est in Philosophia communi; nullum autem est absurdum, si forma defectiva debiliter influat in dispositiones, ad qvorum exigentia est producta. Defectibilitas autem illius formæ, ex eo colligitur, qvia illa per se non intenditur à natura, bonumq; universi postulat

143 lat potiùs defectum talis formæ. Admissâ ulteriùs hâc formâ docetur, carnem mortuam & vivam esse univocè carnem in re, qvia in re caro non est, nisi materia cum talibus accidentibus, qvæ eadem sunt abscedente in recenti formâ viventis, interdumq; ex usu vocatur caro, & ita dicuntur homines comedere carnes; interdum non vocatur, nam non dicitur caro hominis tumulari, sed cadaver. Nec erit absurdum, qvòd formæ distinctæ reqvirant similia accidentia, qvia etiam distincta est forma vitri, glaciei, crystalli, & tamen similia in multis reqvirunt accidentia, qvod multò magis verum est
144 de formis defectivis, hoc est, natis immediatè seqvi post expulsionem formæ viventis. Succedenteq; formâ cadaveris, non erit idem ratione formæ compositum, idem tamen ratione corporis incompletè accepti, qvia eadem numerô materia, & eadem accidentia.

INSTABIS PRIMÒ. Forma cadavereitatis solam privationem significat: ergò non est forma Physica. Antecedẽs probatur: cadaver significat corpus mortuum, corpus autem mortuum, est corpus vitâ privatum; sicut mors, nihil aliud est, qvàm corpus privatum vitâ.

RESPOND: Vulgariter corpus mor-
145 tuum, est nonnisi corpus vitâ privatum: Philosophicè autem reqvirit formam adhuc substantialem, natam succedere, qvæ appellatur à nobis forma defectiva & cadaverea: & sicut per oppositos, manent formæ partiales, tuncq; incipiũt habere rationem totalium, nec esset cadaver, si hoc non contingeret, qvamvis vulgus ad hoc non attendat: sic & in præsenti, morsq; vulgariter est privatio vitæ, sed Philosophicè, est etiam inductio formæ cadavereæ. Hæc objectio inferiùs pleniùs solvetur.

INSTABIS SECUNDÒ. Forma cadaverea, vel dat idẽ esse carni, qvod antea habebat, & sic de cæteris partibus, vel non dat, si idem, ergò non differt 146 substantialiter caro mortua, in esse carnis, à carne viva, qvod negatur, præcipuè, qvia nova substantialis forma, qvalis est cadaverea, deberet dare novum esse substantiale compositō: si diversum, ergò si qvis vendat in macello carnem bovis furtô sublati, posset verè jurare, se non vendere carnes bovis furtô sublati, qvia juxta adversarios, vendit revera alias speciẽ carnes.

RESPOND: Expresè docet Arriaga n. 69. Carnem vivam & mortuam eandem esse univocè, accedensq; forma, sive cadaverea, sive alia, ad eandem materiam, cum iisdem accidenti- 147 bus manentem, debet tribuere novum esse completi & formati, sed non novum esse corporis incompletè sumpti, nec novum esse carnis, ad eum modum, qvô in sententia oppositorũ, si DEUS retentis iisdem formis partialibus hominis, infunderet animam bruti, idem esset corpus, licèt novum esset in ratione completi, formati &c. Deinde juramentum procedit secundùm esse morale bovis, æstimationẽq; moralem: idem autem esse morale, convenit bovi vivo & mortuo.

INSTABIS TERTIÒ. Si DEUS deberet producere formã cadavereitatis, extinctô repentè animali, daretur in- 147 stans, in qvo esset materia sine ulla forma: nam in primo instanti, exigeret materia unâ cum accidentibus produci formam cadavereitatis, in secundo instanti, DEUS determinaretur ad illam producendam.

RESPOND: dari posse instans rationis, in qvo intelligitur materia sine forma, sed non datur instans temporis; qvia in eodem instanti videt DEUS exigi à se, tanqvam auctor Naturæ, illam formam, & in eodem eam producit.

INSTAT QVARTÒ Mastrius. Connaturaliùs salvatur, materiam non remanere nudam in interitu animalis, si maneat cum antiqva formâ mixtionis,

149 qvàm si dicatur, illicò formam cadaveris ab universali agente prodire, sine præviis dispositionibus.

RESPONDETUR, cùm probandum sit, dari formam istam mixtionis, non erit connaturaliùs cum illa manere materiam, universale etiam illud agens, producit non miraculosè illam formam, qvia ad exigentiàm ipsius materiæ, petentis non esse sine forma, ipsaque remanentia accidentia in absessu aliorum, ad vitam reqvisitorum, incipiunt esse præviæ dispositiones, ad formam cadaveream.

INSTAT QVINTÒ. Ad generationem substantialem, prærequiritur dis-
150 spositio prævia & successiva, hoc autem non potest salvari in repentino interitu animalis.

RESPOND: Ut nullus est ita repentinus interitus animalis, qvin qvalem qvalem successionem admittat; ita consequenter poterunt tunc haberi aliqvæ successivè introductæ dispositiones, ad formam defectivam. Deinde, qvamvis ad inductionem formæ perfectivæ id reqviratur, non tamen ad inductionem formæ defectivæ: cùm enim forma perfectiva non sit nata, nonnisi post hãc formam substantialem, sequi, non determinabit sibi eadem accidentia, sed omninò
151 diversa, qvorum inductio successione indiget, forma autem defectiva, nata est sequi nonnisi post hanc formam, & qvidem immediatè, hinc fit, ut possit determinare sibi eadem accidentia.

QVARTA RATIO. Si non darentur formæ partiales substantiales, diversitas hæc accidentium, & Organisationis debita corpori humano, non haberet aliqvod principium intrinsecum substantiale, sed debet habere: nam formarum substantialium existẽtiam, ex diversitate accidentium, suprà inferebamus. Seqvela autem probatur, diversitas hæc accidentium non posset referri in materiam primam, qvia hæc indifferens est, ad has vel illas potiùs formas, non in animam rationalem, 152
qvia hæc ex se est indivisibilis formaliter, & indifferens ad omnia illa accidentia, qvæ conveniunt homini. Deinde, ut urget Pontius, causa naturalis eadem applicata, eôdem modô passô, ejusdem rationis, debet habere effectum ejusdem rationis, juxta illud, idem manens idem semper facit idem: neq; valet, qvòd anima rationalis sit virtualiter extensa, hoc est, continens in se perfectionem formarum extensarum, neq; enim ex hoc, aut ullo capite imaginabili, potest fieri, qvòd in hac parte materiæ causet accidentia, spectantia ad oculum aut carnem, nisi ponatur aliqvod determinativum: 153
impossibile enim est, qvòd possit ab aliqva causa provenire naturaliter, & non liberè, aliqvis effectus, hîc, distinctæ rationis, ab effectu qvi producitur ibi, nisi ponatur aliqva ratio particularis, ratione cujus hoc competat ipsi hîc, & non competat ipsi ibi.

RESPOND: Qvòd inchoativè & eductivè diversitas hæc accidentium, non possit referri in ipsam animam rationalem, educuntur enim hæc accidentia, etiam antè infusionem animæ rationalis, ab ipsa virtute formatrice fœtûs, & continentur à forma embryonis, radicaliter autem possunt referri in ipsam animam rationalem, cui de- 154
bentur hæc diversa accidẽtia, ad qvorum etiam eductionem, postea concurrit non sub formalitate, qvâ indivisibilis est, sed sub formalitate, qvòd sit principium tam diversarum operationum, ad qvas exercendas, pluribus heterogeneis indiget organis: & sicut, qvamvis illa sit spiritualis, potest dare rationem vegetati & sentientis, corporisq; completi; ita potest influere in illa tam diversa accidentia.

QVINTA RATIO est: Si non darentur formæ partiales substãtiales, tunc manus deberet dici homo; sicut, qvia non dantur formæ partiales in aqva, gutta illius dicitur aqva.

RESPOND:

155 RESPOND: Arriaga: Non semper nomen etiam totius homogenei, tribuitur parti, & ita folio alicujus libri, non tribuitur denominatio libri, guttæ non tribuitur denominatio maris; & ratio à priori est, qvia sunt sæpè nomina, qvæ ipsam integram rei substantiam significant, & talis est vox homo, qvæ non tribuitur manui. Deinde, qvòd gutta dicatur aqva, non ex eo provenit, qvia caret formâ partiali substantiali, sed qvia caret formis accidentalibus diversis, qvæ qvia competunt homini, plura, qvàm manui, fit, ut manus non possit dici homo, possit autem dici gutta aqvæ, aqva. Minùs
156 autem illud convincit, qvando aliqvi urgent, ex eo debere dari formas partiales, qvia gravitas & motus deorsùm, non potest referri in materiam, nec in homine in formam, qvæ est spiritualis, qvia hoc sufficiet referre, sine formis substantialibus partialibus, in diversum temperamentum.

Punctum Difficultatis II.

Fundamenta negantium Formas substantiales partiales.

PRIMUM FUNDAMENTUM est. Unius entis, unum est esse: ergò & una forma, quia forma est, quæ dat esse; ergò ulteriùs, si vivens habebit plu-
157 res formas, non erit unum per se.

RESPOND: Communiter unius entis debere esse unam formam, ultimò complentem & totalem, nec ulteriùs subordinatam; sed non est necesse esse unam formam, hoc est, cum exclusione etiam formarum incompletarum subordinatarum partialium: & sicut in composito Metaphysico, una est forma totalis Metaphysica, & tamen, cùm hoc stat, ut sint plures subordinatæ formæ Metaphysicæ, v. g. visibilitas admirativitati, admirativitas rationalitati, vegetativum sensitivo, sensitivum rationali &c. ita etiam in composito Physico, nihil erit absurdum, dari plures formas Physicas subordinatas, & utrobiq; salva erit ratio uni- 158
us, ad quod solum attendit objectio.

SECUNDUM FUNDAMENTUM est. Forma perfectior continet virtualiter imperfectiores, ut tetragonum trigonum, ex secundi anima Textu 31. Ergò & anima, quæ est Forma nobilissima, continebit formas partiales, ergò superfluè ponentur.

RESPOND: Si nata sit idem facere forma perfectior, quod facit imperfectior, superflua est forma imperfectior, & ita, quia nata est id facere anima rationalis, quod facit sensitiva, & insuper plùs, frustranea est in homine forma sensitiva distincta. Sed non est superflua forma imperfectior, si per- 159
fectior non sit nata idem facere, quod imperfectior, & ita, non est superflua forma caloris igni, nec quantitas animæ. Cùm ergò forma totalis non sit nata idem facere, quod formæ partiales, & cùm, illâ abscedente, maneant hæ, fit, ut formæ partiales, non sint superfluæ. Quòd si quæras, quid operentur formæ partiales? ad hoc dici potest, quòd disponant, ut commodiùs anima operari possit: & quia anima, cùm sit forma perfectior, requirit dispositiones perfectiores, quàm aliæ formæ, præcipuè cùm has dispositiones non repugnet esse substantiales, erunt substantiales, & contra intentum arguentis, probat argumentum exclusionem formarum accidentalium, utpote contentarũ in perfectiori. 160

TERTIUM FUNDAMENTUM. Si darentur formæ substantiales materiales, anima, v. g. rationalis, non constitueret unum per se cum materia, sed constituit: Ergò. Sequela probatur, quod advenit enti in actu, non constituit unum per se, ut fert commune axioma; sed anima rationalis adveniret materiæ jam in actu positæ. Ergò.

RESPOND: Qvod advenit enti in actu ultimo completo & totali, non constituit unum per se, licèt quod advenit enti in actu incompleto, subor-

161 dinato, & perfectibili, possit constituere unum per se.

INSTABIS PRIMÒ. Ergò non poterunt naturaliter existere formæ partiales in materia, sine forma totali, utpote perfectibiles, complebiles &c., sicut materia non potest naturaliter existere sine omni forma, quia est complebilis &c.

RESPOND: Pontius, non ideò materiam non posse existere naturaliter sine omni forma, qvia est perfectibilis, sed qvia semper est sufficienter disposita, ad aliquam formam substantialem, & semper applicatur aliquod agens, ad illam in materia producen-
162 dam: totum autem ex materia & formis partialibus constitutum, non semper habet dispositiones requisitas ad animam. Deinde dici potest, naturaliter posse existere formas partiales sine anima: quia licèt sint perfectibiles, habent tamen rationem actûs Physici substantialis, informantis materiam, hoc autem, quod est informatum actu Physicô substantiali, habet jus existendi in rerum natura; præcipuè cùm materia pro sua parte, ita sit Ens complebile, ut in nullo casu possit non esse Ens complebile; jam autem formæ partiales sunt ens completivum. Sed de hoc etiam infrà.

163 INSTABIS SECUNDÒ ex Joanne à S. Thoma apud Pontium. De natura formæ substantialis est dare esse simpliciter, & de Natura Formæ accidêtalis est dare esse secundùm quid; sed nulla forma substantialis superveniens formæ substantiali, potest dare esse simpliciter; quia dare esse simpliciter, est facere rem extra suas causas, & existentem absq; addito. Sed per primam formam accipit materia esse simpliciter, ergò non accipit eam ab anima rationali.

RESPOND: de natura formæ substantialis totalis est, dare esse simpliciter, hoc est, totale, & ultimò; sed non est de natura formæ substantialis totalis, dare esse simpliciter in aliquo 164
genere, seu partiale. Reliqua supponunt, materiam habere existentiam à forma, quod falsum est.

INSTABIS TERTIÒ. Illa forma subordinata, vel est sufficiens ad dandum esse simpliciter, vel non est sufficiens; si est sufficiens; Ergò est forma totalis & completa: si non est sufficiens; ergò non est forma substantialis.

RESPOND: Si formam subordinatam, velis in hoc sensu non dare esse simpliciter: quia non dat esse ultimò cõpletum substantialiter, verum erit; si autem hôc sensu velis illam non dare esse simpliciter, quia non adfert ul-
lum complementum substantiale, fal- 165
sum erit.

QVARTUM FUNDAMENTUM est ex Arriaga. Nulla ratio est asserendi, formas partiales esse substantiales; non enim ideò sunt substantiales, quia antecedunt, & sunt priores formâ; nam quantitas, & dispositiones antecedũt formam, & tamen non sunt substantiales: non item ideò sunt substantiales, qvia petunt antè se alias dispositiones; nam etiam potentiæ accidentales (in sententia admittentium illas) distinctas petunt alias dispositiones, immò omnia accidentia petunt antè se quantitatem, & tamen non sunt substantiæ:
non deniq; ideò sunt substantiales, 166
quod efficienter producant alia accidentia: quia etiam calor est quid accidentale, licèt producat alium calorẽ.

RESPOND: esse substantiales, quia sunt radix proprietatum & qualitatum, v.g. forma ossis est radix duritiei, debitæ ossi; est radix tractivitatis cujusdã, quâ suggerere debitas qualitates, suæ augmentationi & conservationi aptas, possit &c. estq; insuper substantialis, quia illâ ablatâ, non manet jam idem, ubi applicanda est explicatio, quid sit esse substantiale.

INSTAT idem. Quia dispositiones, antecedentes formarum substantialium partialium introductionem, per se ordi-

167 ordinantur, & introducuntur à natura, propter formas partiales; fit ut illæ dispositiones non sint substãtiales: ergò etiam cùm istæ formæ partiales introducantur à natura propter totalem, non erunt formæ substantiales.

RESPOND: non ideò aliquid non est substantiale, quia per se ordinatur ad aliud: aliàs materia, quæ per se ordinatur ad formam, non esset substantia; sed ideò aliquid non est substantiale: quia non est prima radix proprietatum; quia illô adhuc ablatô, manet idem de quo alibi &c. jam autem formæ partiales, in quacunq; Ly substantialis legitima explicatione,
168 possunt esse substantiales.

QVINTUM FUNDAMENTUM est. Si sola anima rationalis potest tribuere rationem vegetativi, sensitivi: ergò & se solâ potest tribuere rationẽ corporis; ergò nullæ dabuntur partiales formæ.

RESPONDET PRIMÒ Mastrius, disparitatem esse: quia ratio corporis, est ratio secundùm se materialis. At gradus sensitivi & vegetativi, abstrahunt à materiali & immateriali, & fundant communem hominibus, brutis, & plantis, qui ad bruta & plantas contractus efficitur materialis, contractus autẽ ad homines, efficitur im-
169 materialis.

CONTRA. Quia si abstrahit ratio vegetativi, & sensitivi à materiali: ergò & Angeli possent vegetari, & sentire: siquidem ratio communis sentiendi & vegetandi, potest esse communis materiali & immateriali. Deinde non explicat, quomodo ratio vegetati & sentientis, contracta ad animam, posset effici immaterialis: quomodo item ratio vegetati & sentientis, abstrahat à materiali & immateriali, non autem ratio corporei. *Hinc aliter*

RESPONDETUR SECUNDÒ, disparitatem esse: quia cùm ratio vegetativi & sentientis, abscessu animæ intereat, positione ponatur, benè inferimus, haberi hoc ab anima: quia autem an- 170
tè introductionem animæ, datur talis combinatio, talisq; formatio, quæ etiam durat post abscessum animæ, benè inferimus, illam non ab anima, sed ab aliis formis, adeoq; partialibus, proficisci.

INSTABIS. Possunt dari formæ partiales subordinatæ. Ergò poterunt dari & formæ vegetativæ, sensitivæ, subordinatæ; item possunt dari formæ partiales, qvæ dent talem in specie rationẽ corporis, ossis, carnis, &c. Ergò possunt dari & formæ partiales substantiales, vegetativæ, & sensitivæ, subordinatæ tamen, poteruntq; dari
& in homine animæ plures subordi- 171
natæ.

RESPONDETUR. In intelligibili esse, quomodò possit dari ratio vegetativi & sentientis, non tamen ultima; intelligibile autem est, quomodò dentur formæ partiales; quia scilicet anima, respectu illius partis, dat effectũ, quem in antè non præhabet, pars illa materiæ; nempè rationem animati. Rursùs, quia abscedente animâ, non remanet ullum vegetativum, vel sensitivum, vel animatum, rectè inferimus, hæc omnia non haberi à formis aliquibus subordinatis, sed à sola anima: quia autem manet ratio ossis, carnis &c. abscedente animâ, inferre pos- 172
sumus, hæc aliunde, & non ab anima haberi, sed à formis partialibus.

Adferri potest insuper ratio, cur anima humana non possit tribuere rationem corporei, ossi, nervo, &c. possit autem tribuere rationem vegetati, sentientis, quæ antequã proponatur.

SUPPONO PRIMÒ. Gradus superiores identificari inferioribus, sed diversimodè: nam si inferiora sint ejusdem rationis, adeoq; materialia, tunc retentâ materialitate, superiora identificantur inferiori. Si autem inferiora non sint ejusdem rationis, tunc continentia in hoc stat, non qvòd gradus ille, qui fuit materialis, reddatur spiritua-

173 tualis, ut volebat Mastrius, sed qvia hoc, qvod est inferius, natum est præstare, ratione suæ excellentiæ, id, qvod præstant superiora.

SUPPONO SECUNDÒ. Qvando dividitur substãtia in corpoream & incorpoream, tunc anima rationalis revocatur ad membrum, qvod est incorporeum: si revocatur ad membrum, qvod est incorporeum, non potest esse corporea, nec de se præstare id, qvod præstat corpus.

SUPPONO TERTIÒ: in divisione generis, qvod est vivens, qvod genus tàm corporeis, qvàm incorporeis est debitum, participat de hoc genere anima;
174 est enim incorporea, vivens: qvando autem dividitur animatum in vivens vegetativũ, & non vegetativum; sensitivum, & non sensitivum; anima rationalis revocatur ad vegetativum, & sensitivum, idq; ex vi ordinis ad corpus. *His suppositis.*

RATIO est, Cur anima non possit tribuere rationem corporei, ossis, nervi, &c. possit autem tribuere, rationem vegetati, & sentientis: qvia anima, est inferiùs participans rationem & vegetativi, & sentientis; adeoq; præstare poterit, qvod præstat vegetativa & sensitiva: cùm autem non participet rationem corporis, non poterit si-
175 ne formis partialibus dare se solâ esse corporis, adeoq; indigebit formis aliis partialibus substantialibus.

Quid de aliis Fundamentis,

SEXTUM FUNDAMENTUM est. Illæ formæ & essent partiales, & non essent. Essent, ut supponitur: non essent, ut probatur: qvia essent formæ completæ, qvod ipsum probatur. Tum qvia qvævis illarum, cùm sit individua, adeoq; in specie infima, debet habere speciem completam. Tum qvia forma lapidis, & forma v. g. terræ, est forma completa: ergò & illæ partiales erunt completæ, utpotè nobiliores.

RESPOND: In hoc sensu formam partialem esse completam, qvia non tribuit solum gradum genericum, sed tri- 176
buit speciem ossis, carnis, &c. Sed non est in hôc sensu completa; qvasi reddat materiam, non ulteriùs actuabilem, complebilem, animabilem; & qvia formâ lapidis positâ, non redditur illa forma ulteriùs actuabilis, fit ut illa forma non sit subordinata.

INSTABIS PRIMÒ. Si essent illæ formæ partiales, haberent se per modum dispositionum, hoc illis non convenit; æqvivalẽt enim formæ totali, totamq; materiam occupãt, & ex eo ipso, qvòd sint substantiales, sunt qvod qvid rei, qvomodo ergò sunt per modum dispositionis.

RESPOND: Qvamvis æqvivaleant 177
illæ formæ partiales, totali, in hoc sensu, qvia ita nullam relinqvunt partem corporis non informatam, sicut & forma totalis, non tamen æquivalent totali, ut excludant actualitatem ab alia forma, secum nata stare, dantq; qvod qvid, sed non ultimum. Qvando autem ex eo aliqvi urgent, non dari formas subordinatas: qvia non dantur materiæ subordinatæ, id etiam non convincit: qvia in materia non est ratio, cur hæc potiùs pars, qvàm illa, subordinetur: immò si daretur aliqva subordinata, illa non censeretur esse subjectum primum; qvia supponeret aliud antè se, nempè subordinans subjec- 178
tum, unde illud potiùs esset subjectum primum, atq; adeò materia; jam autem potest esse ratio, cur forma ossis, subordinetur formæ animæ; cùm etiam positô, qvòd illæ formæ sint accidentales, subordinatio tamen est illis tribuenda, eò qvòd ordinentur ad bonum animæ, cùmq; definitivè, forma non sit actus primus, poterit benè, antè se supponere aliam.

INSTABIS SECUNDÒ. Non potest salvari partialitas istarum formarum, per hoc, qvòd subordinentur totali formæ, qvia subordinari non possunt: qvod ipsum probatur. Ex scientia subalternata & subalternante, non potest fieri

179 fieri unum per se; ex fine item ultimato, & non ultimato, ex causa principali & instrumentali: ergò nec ex forma subordinata, & subordinante.

RESPOND: Immeritò supponere objectionem, qvòd ex formis partialibus, & totali fiat unum per se, sed fit unum per se ex materia & forma partiali, qvia est actus & potentia ejusdem prædicamenti, fit item unum per se ex materia & forma totali; sed falsum est, qvòd ex istis duobus actibus, inter se comparatis, fiat unum per se. Si non ponatur, istas formas partiales informari à totali, qvomodo enim cõalesceret ex illis unum per se, si una non
180 esset per modum recipientis, alia per modum recepti: si autem ponatur informari formam partialem à totali, posset dici fieri ex illis unum per se, disparitasq; dari poterit, qvia ea, qvæ antecedens continet, non comparantur inter se, sicut ordinata ad se, in genere receptivi, & receptibilis. Ita autem ordinantur inter se formæ partiales, & totalis. Deniq; supponitur hîc falsâ Major; non potest esse subordinatum, ex qvo non sit unum per se.

INSTABIS TERTIÒ. Formæ illæ partiales & subordinatæ, non pereunt pereunte, v. g. animâ bovis: ergò non sunt subordinatæ; nam pereun-
181 tibus subordinantibus pereunt subordinata, v. g. pereunte scientiâ subordinante, perit subordinata.

RESPOND: Falsum esse, universaliter loqvendo, pereunte subordinante perire subordinatum: certè enim eqves subordinat sibi frænum, qvod non perit, pereunte eqvite. De scientia alia res est: qvia si impossibilis esset scientia subalternans, hôc ipso etiam substantia subalternatæ impossibilis esset. Nam eadem est substantialiter scientia subalternans & subalternata, sed tantùm accidentali conditione, qvæ superadditur subalternatæ, differt: jam verò alia est substantia formæ totalis, alia substãtia formæ partialis: hinc pereunte totali formâ, non erit necesse 182
perire partialem.

SEPTIMUM Fundamentum est ex auctoritate Aristotelis.

PRIMUS Locus est ex 7. Metaph: Tex. 35. & 2. de Gener: animal: c. 1. ubi docet, carnem mortuam & vivam æqvivocè esse carnem, perinde ac si lignea res lapidea facta sit. Ergò apparet, superaddi illis formam cadaverẽ, nec eandem formam carnis manere.

RESPOND: Inprimis retorqvendo argumentum in adversarios, per qvos, qvia caro non aliud est, nisi materia, & talia accidentia, quomodo illîc æqui- 183
vocè est caro? In forma autẽ Respond: communiter, carnem & reliqua organa, dupliciter spectari posse, vel ut sunt entia quædam, in hac determinate specie constituta, v.g. in specie ossis, pupillæ &c. vel certè ut sunt instrumenta, & organa animæ, sic sumpta in absentia animæ, sunt non nisi æquivocè talia, nullamq; per se operationem exercere possunt.

SECUNDUS LOCUS EST ex 2. de Anima c. 1. tex. 10. Ubi ait, organicum corpus non præsupponi ab anima, sed fieri: si autem fit ab anima corpus organicum, quorsum erunt formæ partiales supperaddendæ?

RESPOND: Retorquendo argumen- 184
tum in eos, qui organisationem à materia & accidentibus desumunt. Directè dici potest, corpus organicum, secundùm qvod est instrumentum, exercereq; proximè & completè natũ est operationes, non præsupponi, sed fieri ab anima, quamvis præsupponantur in ratione Entis, Dispositio &c.

TERTIUS LOCUS EST ex 5. Physic: Tex. 8. Ubi ait: Quidquid movetur, est, quod generatur, non est; cujus loci est iste sensus, illud quod movetur, est compositum substantiale, quod autem generatur, nondum est compositum, sed fit; cùm ergò accessu formæ substantialis totalis moveatur illud, qvod præsupponebatur compositum

185 ex materia & forma ſubſtantiali partiali: ergò apparet, quòd illud non fuerit compoſitum ſubſtantiale.

RESPOND: Maſtrius, acceſſu formæ ſubſtantialis totalis, moveri compoſitum illud ex materia & forma ſubſtantiali, adeoq; illud non fuit totum ultimò completum: conſequenter aſſerit, ſubjectũ generationis carere eſſe completo & totali ſubſtantiali, ſed poteſt habere eſſe partiale ſubſtantiale.

Aliter explicat Pontius. Quidquid movetur & non movetur motu generationis, debet eſſe ita independens ab illis motibus, ut non recipiat aliquod eſſe ſimpliciter per illos motus, hoc eſt
186 formam ſubſtantialem, quæ ſola dat eſſe ſimpliciter; quod verò movetur motu generationis, debet non eſſe, hoc eſt, debet carere illo eſſe, ſeu illâ formâ ſubſtantiali, quæ per generationem acquiritur: quod verificatur etiam, poſitis formis partialibus, quia in generatione, poſitis illis, acquiritur forma ſubſtantialis.

Deniq; dici poteſt, hunc locum verificari inprimis de formis partialibus: ſenſus enim illius eſt, quod movetur, jam eſt completũ; quod autem generatur, acquirit complementũ per formam, quod acquiritur etiam ſuô modô per formam partialem, quæ de no-
187 vo producitur, & non erat, quod etiã verificatur de forma totali: quia & illa in generatione non eſt, ſed fit de novo.

QUARTUS LOCUS eſt ex 2. Phyſ: ubi definitur forma naturalis, quòd ſit principium motûs & quietis. Formæ partiales non ſunt principium motûs & qvietis: Ergò non ſunt ſubſtantiales.

RESPOND: Negando, formas partiales non eſſe principiũ motûs & quietis, ſi non progreſſivi, ſaltem alterativi & cõſervativi ſui contra alias diſpoſitiones.

QUINTUS LOCUS eſt ex 1. de Generatio: c. 3. ubi inquit Philoſo: unius corruptio eſt generatio alterius, quod falſum eſſet, ſi poſt abſceſſum animæ, manerent formæ partiales, & non generaretur forma cadaverea.

RESPOND: Sufficit, ut mediatè ſit ge- 188
neratio alterius. Deinde dici poteſt, corruptionem poſitivi, eſſe generationem negativi, ſed non eſt neceſſe eſſe ſemper generationem, nonniſi poſitivi, quod videtur, docuiſſe ipſe Ariſtoteles 1. de Gener: Tex. 21. Generatio, inquit, Entis, eſt corruptio non entis: corruptio autem entis, generatio non entis. Poteſt & aliter hic locus explicari. In omni corruptione in animati, debet eſſe alicujus generatio, aliàs maneret materia ſine forma ſubſtantiali: non enim haberet priorem formã, ut ſupponitur, quia jam corrumpitur, non etiam ſuccedaneam, quia hæc negatur: in corruptione autem 189
animati, licet interdũ ſit propria productio, interdum tamen eſt non niſi impropria, & liberaliter accepta, ſeu generatio æquivalens, quæ generatio æquivalens in hôc ſtabit, quòd illæ formæ partiales, remanentes poſt abſceſſum animæ, incipiant novum gerere munus, & denominationem planè talem, qualem adfert forma de novo genita. Porrò hoc munus, quod incipiunt gerere de novo formæ illæ partiales, per hoc exercetur, qvia ſcilicet per accidens induũt rationem formarum totalium, compoſitumq; illud ex materia & formis partialibus, incipit ſe habere, tanquã hoc demonſtrabile, & hoc 190
aliqvid: non enim tunc jam dicitur caro hominis, os hominis, niſi ampliativè; ſed dicitur os, caro, ſicut dicitur lignũ lapis; Porrò etiam ad adventum formæ totalis, ſeu animæ, eſt etiam corruptio totius, non propria, ſed æqvivalens: qvia ſcilicet illæ, qvæ præfuerunt formæ partiales, habebantq; rationem totius, incipiunt gerere munus nonniſi formarum partialium. Exemplificari hoc poteſt in numeris, ſit numerus qvinarius, ad datur ei unitas, poſt additionem unitatis, jam qvinarius ille numerus, qvi antea totum numeri erat, additâ ſibi unitate, incipit gerere munus partis; qvinq; enim, eſt ad ſex pars, ſi autem dematur illi unitas,

191 tas, incipit habere vicem totius: ita planè formæ partiales, additâ animâ, incipiũt habere rationem partialium; demptâ, rationem totalium, præter titulos totalitatis ſuprà explicatos, ſtãtes in hoc, qvia totalis, dum eſt, non reddit ulteriùs actuabile ſubjectum, ſecùs partialis. Hinc ulteriùs ſalvari poteſt illud axioma: natura nũqvam intendens malum, operatur: nam in corruptione inanimatorum, vel animatorum, per combuſtionem, v.g. inducitur nova forma, in corruptione autem animatorum, per naturalem deficientiam, vel interitum ſubitaneum: non intendit natura malum per ſe,
192 ſed per accidens, qvoad usq; ſcilicet, non inducantur novæ, ad novam formam, diſpoſitiones: interim autem ſeqvitur bonum, nempè, qvòd partiales formæ incipiant gerere vices totalium.

SEXTUS Locus eſt ex 1. de Gener: tex. 23. qvòd generatio ſit mutatio totius in totum, nullô ſenſibili manente eôdem, maneret autem idem ſenſibile, ſi manerẽt formæ partiales, eæq; ſubſtantiales eædem.

RESPOND: argumentum, ſi, ut ſonat, accipiatur, probabit multùm: quia probabit, non manere etiam easdem formas partiales accidentales; acci-
193 dentibus enim vel maximè convenit eſſe ſenſibilia. Sufficiet itaq;, qvòd non maneat idem ſubjectum denominationis; quia poſt abſceſſum animæ, illud compoſitum vocatur inanimatũ, cùm antea fuerit animatum, nec vocatur jam idem ſubjectum Petrus, niſi ampliativè, cùm antea fuerit formaliter Petrus. Deinde, admiſſis formis partialibus, fit mutatio totius in totũ; quia ſcilicet illæ formæ, quæ per accidens habebant rationem totius, incipiunt habere rationem partis in generatione, & inductione formæ totalis.

Ad ſolvendas alias objectiones

NOTO PRIMÒ: Tenere Pontium, qvòd forma ſubſtantialis incompleta ipſamet informetur à forma totali, ad 194
eum modum, quô quantitas informatur aliis formis accidentalibus, utpotè quas recipit: & licèt anima non poſſit animari aliâ animâ, nec forma informari aliâ formâ, id verum eſt, de informari in eodem genere, ſed non de informari in diverſo genere; nam informari in eodem genere, merè otioſum eſſet, cùm id habeatur ab una forma, quod haberi deberet ab alia forma, & quod alteri v. g. eſt albedo, non poteſt etiam ſibi eſſe, niſi albedo: id autem qvod adfert forma diverſa, non confert præhabita forma. Sed poteſt etiam dici, quòd à forma totali, non informetur forma partialis, ſed 195
quòd immediatè recipiatur in ipſa materia, licèt talibus diſpoſitionibus præinformata: & ſicut dulcedo non recipitur in albedine, qvamvis penetrent ſeſe, quia non eſt ſubjectum aptum: ita qvamvis forma totalis penetret partialem, non recipitur in partiali.

NOTO SECUNDÒ. Formas partiales inquantùm gerunt vicem diſpoſitionum, tenere ſe ex parte materiæ, inquãtùm autem ſunt conſtitutivæ, talis in ſpecie compoſiti partialis, eſſe illas formas, & educentur de potentia materiæ, quam informabunt.

NOTO TERTIÒ. Unam qvamq; for- 196
mam partialem, in ſe ſpectatam, homogeneam eſſe: ſed comparatam ad aliam, eſſe formam heterogeneam. Rursùs unam quamq; formam partialem, in ſe ſpectatam, totalem eſſe, in eo ſenſu: quia eam partem materiæ, quam informat, totam informat; ſed non vocari totalem, quaſi non relinquat alteri formæ, in eadem materiæ parte, unâ ſecum locum, & qvaſi habeat jus in hoc compoſito, ad informandas etiam reliquas partes.

Punctum Difficultatis III.

Proponitur tenenda ſententia.

197 DICENDUM EST. *Probabiliùs esse formas partiales non dari.*

PROBATUR PRIMÒ. Quia nulla est illarum necessitas, ut patuit solutione objectionum.

PROBATUR SECUNDÒ. Possibile est esse corpus organicum, sine solis formis partialibus substantialibus, si sola materia habeat ea accidentia, non ad exigentiam formarum substãtialium partialium, sed exigentia non nisi ipsius animæ; nec est ullum fundamentum hæc accidentia dari, ad exigentiam nonnisi formarum substantialium: Ergò non dantur formæ partiales.

Qui ipse medius terminus sic aliter proponitur.

198 Ponamus in Petro formam substantialium ossis, carnis, esse annihilatam, & mansisse omnia accidentia ossis, nervi, sangvinis. Vel certè ponamus, non concurrisse DEUM, ad productionem harum formarum substantialium partialium, sed solùm ad produductionem formarum accidentalium; vel manet tunc corpus organicum, vel non manet: si manet, ergò otiosæ sunt istæ formæ partiales substãtiales, nam sufficienter materia aptatur his accidẽtibus formæ, si non materia corpus organicum, cur non? dices, quia de sunt formæ substantiales partiales: de his ipsis quæro, ad quid necessariæ:

199 cur ad organisationem non sufficient formæ accidentales non nisi.

RESPONDERI potest retorquendo argumentum. Possibile est organisationem hanc non referri in hominem, v. g. in ipsam exigentiam animæ rationalis, sed in formas substãtiales partiales, nec est fundamentum, quòd de facto non referantur. Ergò dabuntur formæ partiales.

CONTRA. Tu affirmas dari formas partiales substantiales, ego nego, tibi ergò incumbit onus probandæ necessitatis. Deinde, pro nobis stat principium, non sunt multiplicanda entia sine necessitate, adeoq; nec ponendæ tot formæ substantiales, & tu necessitatem illarum non ostendis.

PROBATUR TERTIÒ. Tum quia 200
hæc forma carnis substantialis, ut tu dicis, potest esse forma subordinata animæ rationali, potestq; esse per modum dispositionis ad illam, ergò idem poterit facere & anima totalis, dicamq; animam illam independenter ab unione alius, esse formam totalem, sed non in circumstantia unionis alius formæ: tum qvia possibilis est perfectior anima rationalis, & specie distincta ab ea, quæ modò datur, cur ergò tali animæ nostra anima non erit per modum dispositionis ordinata, saltem pro alio rerum ordine? Tum quia una
201 specie anima rationalis, dicit exigentiam tot diversarum, & heterogeneaрum formarum partialium substantialium, ergò dicere poterit una specie anima rationalis, etiam exigentiam, tam diversarum dispositionum, sine ulla specifica multiplicitate.

Sed prater adlata superiùs & expensa.

OBJICITUR PRIMÒ. Diversitas accidentium arguit exigentiam, & radicem istius diversitatis, quæ radix est forma substantialis: Sed in composito humano, est diversitas accidẽtium: ergò illa arguit diversam exigentiam & radicem istius diversitatis, hoc est, diversam formam substantialem; sed non arguit diversitatẽ formarum substantialium totalium, ergò arguet di- 202
versitatum formarum substantialium partialium.

RESPOND: Diversitatem accidentium arguere diversitatem formarum substantialium, in compositis totalibus distinctis, v. g. in composito hôc totali, qvod est Leo, & in composito totali hôc, quod est homo; sed non arguere in eodem composito: & sicut diversitas accidentium in diversis compositis, arguit distinctionem formarum totalium, non arguit in eodem composito, sic nec in illo arguet diversitatem formarum substantialium, ut appellantur, partialium. Quod ipsum ulteriùs in hoc resolvitur ideò diversitas

203 tas accidentium, in diversis compositis, arguit diversitatem formarum: qvia radix ostẽdi debet istius diversitatis, qvæ, si non est materia, debet esse forma; diversitas autem accidentium in eodem composito, potest benè referri in ipsam animam: certè est in anima rationali per se, exigentia istarum formarum substantialium, & non arguit in ipso exigitivo distinctionem specificam substãtialem, ergò & exigentia istius diversitàtis accidentalis, in eodem homine, præcisè ex hoc titulo, non arguet diversitatem formarum specificarum substantialium. Hinc magis differunt inter se panis &
204 caseus, qvàm caro & os; qvia diversitas carnis, & ossis, non est diversitas specificæ substantialis, cùm diversitas eorum accidentium possit referri in eandem animam, tam diversorum accidentium exigitivam: diversitas autem accidentium panis & casei, non potest referri in eandem formam, adeoq; hæc diversitas debet esse diversitas specifica substantialis.

OBJICITUR SECUNDÒ. Notabiliter differre, est specie differre. Sed os & sangvis notabiliter differunt; ergò specie differunt. Ergò dantur formæ partiales.

RESPOND: Notabiliter differre, in
205 accidentibus, est specie qvidem accidentali differre, sed non est differre specie substantiali: os autem & sangvis differũt notabiliter, in accidentibus; nam eandem habent substantialem formam, unde etiam concedimus dari formas partiales accidentales, sed non substantiales.

OBJICITUR TERTIÒ. Si non darentur formæ partiales, in repentino interitu animalis, maneret materia sine omni forma, nam forma cadaverea est fictitia, qvod ipsum probatur, non producat DEUS formam cadaveream, vel erit illud corpus exanime cadaver, vel non erit: si ergò, frustranea & fictitia est ista forma cadaverea, si non erit cadaver: ergò non erit corpus exa- 206
nime, qvid enim est aliud definitivè cadaver, & qvomodo non erit corpus exanime, & tamen de facto carebit animâ.

RESPOND: Ne maneat in repentino animalis intentù materia sine omni forma, admittenda est forma substantialis, nata immediatè seqvi post interitum viventis, nisi adsit agẽs propriæ formæ inductivum, appella illam, ut vis, cadaveream, formam corporeitatis, formam defectibilem &c. nihil autem aliud erit in re, nisi forma nata immediatè sequi interitum vivẽtis: adæquatè autem sumpta duo dicit, primò positionem formæ actuantis illam ma- 207
teriam, post abscessum animæ; secundò dicit non esse animæ: hinc si abscedente animâ Pauli, DEUS corpori ejusdem infunderet animam Petri, illud corpus non esset cadaver, quia non diceret negationem animæ. Ut autem qvid dicatur cadaver, debet dicere negationem omnis absolutè animæ, quia aliàs vivens Petrus, cùm dicat negationem animæ Pauli, deberet esse cadaver, nihilq; in vivis esset, qvod simul cadaver non esset. Ipsa autem positio formæ actuantis materiam, post discessum animæ, duplicis conditionis esse potest: Primò, ut sit forma perfectiva; ut, cùm expulsâ formâ li- 208
gni inducitur forma ignis. Secundò, ut sit forma, quæ appelletur defectiva. Tunc autem inducitur forma perfectiva, cùm tam eadem accidentia specialia non manent, sed alteratis illis, alia inducuntur: qvando autem eadem manent accidentia, quamvis aliqua defuerint, tunc non inducitur forma perfectiva, sed defectiva, defectiva inqvam, quia nata est induci, non nisi ob defectum aliquorum accidentium, sine inductione novorum perfectivorum, habetq; defectum virtũ, tuendi se ita, ut non tantùm in accessu excessivi contrarii intereat, sed facilè aliis cedat locum, modò habeat materiam,

riam, & accidentia relicta, quæ etiam alteri generationi deservire possit. Porrò ut aliquid cadaver dicatur, necesse est induci formam illam, merè defectivam: nemo enim ignem genitum ex ligno, appellat cadaver ligni; nemo cinerem, in quem resolutum est ambustum corpus hominis, appellat cadaver. *Ex quibus*

COLLIGES, formam natam succedere, post abscessum animæ, non admittere nos ad hoc, ut constituatur formaliter cadaver: hoc enim sufficienter cõstituitur negatione vitæ, cùm antea fuerit præhabita, sed admittimus, ne materia sine omni forma maneat.

INSTABIS. Admissione formæ cadavereæ multiplicari entia sine necessitate.

RESPOND: esse necessitatem, ne materia maneat sine omni forma substãtiali: immò ab oppositis multiplicantur potiùs entia, qvia cùm nos ponimus unam formam cadaveream, illi ponunt tot partiales substantiales formas.

DIFFICULTAS III.

De Componibilitate Formarum distinctarum in eodem Subjecto.

POtest esse quæstio, & de eo, qvod potest fieri naturaliter, & quod divinitus. Sit:

Punctum Difficultatis I.

Qvid fieri possit naturaliter.

DICENDUM est, *duas formas totales, seu non subordinatas, non posse naturaliter actuare eandem materiam.*

PROB: PRIMÒ ex Svar: qvia altera illa vel adveniret materiæ jam actuatæ per priorem formam, vel certè cõcomitanter, & simul cum alia adveniret. Neutro modo id fieri potest. Minor probatur: quia si adveniret altera forma illi priori: ergò non constitueret unum per se, non enim adveniret materiæ constitutæ in potẽtia substantiali ad illam, actuata enim priori formâ, est in potentia non nisi accidentali ad aliam formam. Concomitanter etiam illa altera forma non adveniret. Tum quia una forma determinat sibi materiam, ne sit capax alius formæ, unde etiam videmus, ad adventum unius expelli aliam. Tum qvia materia habet limitatam capacitatem, & vim causandi formas; aliàs si potest informari duabus formis naturalibus, nescio cur non tot simul, quin pluribus? Hæc ratio infundatur principio Aristotelico, quod advenit enti in actu, non advenit per se, sed per accidens; sed si quis negaret hoc principium, non cõvinceret ratio, adferreq; posset instantiam; quia supernaturaliter possunt duæ formæ substantiales, non subordinatæ, uniri eidem materiæ, & tamen utraq; constituet unum per se; non posset autem constituere, si verum est prædictum principium: quia potentia obedientialis, non aufert veritatem axiomati.

PROBATUR SECUNDÒ. Quia una quæq; forma, exigit certum qualitatum temperamentum, dispositiones, complexionem, sed hæc temperamẽta non possunt esse pluribus formis debita, in eadem numerô materia, ergò nec ipsæ formæ. Minor prob: quia destruerent sese ad invicem illa temperamenta. Sed, quid si essent dispositiones illæ meræ, disparatæ, & non pugnantes secum? qvid si in pugnantibus dispositionibus sit æqvalitas, & non nisi in ultima non agente ad invicem, diversitas, qvantumvis revera in particulari has dispositiones nominare, nec tales formas, tanqvam hoc aliquid, demonstrare possimus.

PROBATUR TERTIÒ. Quia experientia est, quâ noscimus quasdam formas, non se ad invicem compati, ut for-

formam ligni & ignis, attendendoq; ad hanc pugnam, benè inferimus, etiam alias secum pugnare, præcipuè, cùm intentio naturæ sit, varietate formarum, quæ se prodat per accidentia, & operationes diversas, mundo providere, quæ provisio non ita perficeretur, intra eandem materiam, duabus formis positis. Sed dici posset, licèt se non compatiantur calor & frigus, non sequitur, quòd se compati non possint, dulcedo & albedo; ita quamvis aliquæ formæ, non se compatiantur, non sequitur, quòd reliquæ etiam substantiales, compati se non possint. Et licèt naturæ intentio sit, providere illâ varietate formarum, sicut providendo de varietate formarum accidentalium, admittit ex mistura varietatum, v. g. teporem, cur non ex informatione ejusdẽ materiæ, per diversas formas substantiales, non admittet varietatem? *Hæc circa rationes communes.*

CONFIRMATUR nihilominùs Conclusio: Illæ formæ, vel essent tales, ut unaquæq; sufficiat ad informandam materiam se sola, vel non essent sufficientes: si non essent sufficientes, ergò non procedit de illis Conclusio; hæ enim formæ, jam non essent totales, de quibus procedit Conclusio, sed essent subordinatæ. Si autem sunt sufficientes, ergò alterutra foret otiosa: qvamvis enim in causa efficienti, benè possimus ponere attemperationem concursûs, ut detur locus, etiam alteri ejusdem ordinis coefficienti; sed talis attemperatio in causa formali, nulla datur, cùm causalitas causæ formalis in compositum, perficiatur ipsâmet entitate formæ, dantis se in partem, non apparet autem, quomodo entitas seipsam diminuere, attemperareq; seipsam possit.

OBJICITUR PRIMÒ in ferro ignito, est & forma ferri, & simul forma ignis: ergò naturaliter unam materiam possunt informare duæ formæ. Antecedens probatur, est illîc forma ferri, qvia reducit se ad pristinum frigus, ferrum, quæ reductio, non in materiam: ergò in formam substantialem ferri, reducenda est, quòd illîc sit forma ignis, probant accidentia debita formæ ignis, quæ illîc reperiuntur.

RESPOND: Intra poros ferri non continetur forma ferri, & intra hos poros, est forma ignis: qvamvis enim ferrum sit densum, propter tamen nimiam activitatem, & subtilitatem igni debitam, insinuat se in poros illius, & qvia ex omni parte, habet istos poros, ex omni parte candet: & licèt concedatur, pauciores esse poros in ferro, quàm in carbone, nihilominùs magis urit ferrum, quia in illo recipiuntur, & concentrantur plures gradus caloris, neq; enim ferrum, de facili igniri & calefieri potest: deinde proficiscitur hæc majoritivitas, à pluribus exhalationibus & craffioribus, repertis in ferro, & incensis, cæterùm continetur etiã forma ignis, in aliquibus partibus ferri, sed expulsâ formâ ferri, hinc aliqvæ illius partes, ita decidunt & ustulantur, ut nunquam se reducant ad pristina accidentia ferri, quod ostendit, expulsam fuisse formam ferri.

OBJICITUR SECUNDÒ. Possunt plures formæ accidentales, in eadem parte materiæ recipi; ergò & plures totales substantiales, recipi poterunt, in eadem parte materiæ.

RESPOND: PRIMÒ. Disparitatem esse, quia una forma substantialis, potest esse sufficiens ad plura munia, v. g. in homine, intelligendi, volendi, sentiendi, vegetandi; cùm autem una forma accidentalis, non sit sufficiens ad plura munia, hinc albedo, non nisi dealbat, & non extendit, ideò materia pluribus formis accidentalibus indigebit.

CONTRA est, quamvis anima rationalis sit sufficiens ad plures actus, se concernentes, non tamen ad actus, se non concernentes: cur ergò locum

non

221 non dabit illi formæ, quæ possit illos actus exercere.

RESPOND: SECUNDÒ. Disparitatem esse: quia substantialis forma, est perfectior, non erit ergò valida argumentatio, ab imperfectiori ad perfectius.

CONTRA; ab imperfectiori ad perfectius, non valet argumentatio viâ negationis, sed tenet in multis viâ affirmationis. Cur ergò etiam in præsenti non tenebit?

RESPOND: TERTIÒ. Disparitatem esse, quia una forma accidentalis, non est sufficiens, ad informandam materiam, constituendumq; compositum
222 peraccidens; sufficiens autem est una quæq; forma totalis, ad informandam substantialiter materiam.

PROBATIO hujus Conclusionis, ejusq; defensio, inde habet difficultatem; quia non possumus ostendere claram implicantiam, & ex vi substantialis, quâ talis formæ, petitam, quòd in alio rerum ordine, non possit fieri naturaliter, ut una materia informetur duabus substãtialibus formis: non demonstramus item, qvòd sit materia determinata, nonnisi ad unam formã, præcipuè casu, quô non exigantur dispositiones contrariæ.

223 OBJIC: TERTIÒ. Potest esse una forma in pluribus materiis, ergò & plures formæ in eadem materia.

RESPOND: Negand: Antecedens, quia hôc ipso illa forma esset in pluribus locis, vel esset apta esse, vi illius unionis; nullum autem Ens in pluribus locis, suppono, adæqvatis, potest esse, immò nec successivè, potest esse eadem forma in pluribus materiis, quia aliàs frustra essent generationes de novo, possent enim tantùm antiquæ formæ reiteratò induci; necesse item esset unâ formâ separatâ, omnes separari, nam naturaliter forma materialis, non potest esse sine subjecto: nec potest una, cum altera, simul informare, ergò deberet illam expellere, propter easdem rationes, expulsa debe- 224
ret aliam expellere, & sic de cæteris. Sed sit:

Punctum Difficultatis II.

An possint divinitùs plures formæ totales esse in eadem Materia.

DICENDUM est. *Posse*: Ita Scotistæ, & cum illis Svar: disp.15.Sect.10. n. 60. & ordinariè alii Nostri, contra Thomist:, & nostrum Vasques.

PROB: PRIMÔ, quia in hôc, nulla implicantia.

PROBAT SECUNDÒ Hurtad: Potest divinitùs simul existere, in eodẽ subjecto calor summus, & summum frigus: Ergò & formæ substantiales, tàm 225
contrarias qualitates requirẽtes, possunt esse simul. Rursùs, possunt divinitùs duo corpora esse in eodem loco, ergò & duæ formæ.

PROBAT TERTIÒ Mastrius. Potentia materiæ non est determinata, tantùm ad unam formam, unde, cùm unam recipit, adhuc retinet capacitatem ad alias, non tamen eam potest simul recipere, quia una forma, aliam expellit: ergò tota ratio, cur simul non possint esse duæ formæ, in una materia, non est referenda in intrinsecam 226
exigentiam materiæ, sed provenit hoc ex parte formarum. Hôc positô, ita ulteriùs urget. Effectus formalis primarius formæ, est actuare materiam, secundarius autem est expellere formam aliam: sed hic effectus secundarius impediri potest, sicut & effectus *secundarius quantitatis*.

RESPOND: Non omnes effectus secundarios impediri posse, nam, v.g. ad positivam entitatem hominis, sequitur hoc secundarium, nempè negatio lapidis, & tamen hoc DEUS impedire potest.

CONTRA. Tum quia cur non ad classem impedibilium revocari debet expulsio formæ? Tum quia aliud est secundarium prædicatum posse impediri, & aliud, secundarium effectum: prima propositio est, falsa; quia, cùm secundarius conceptus sit idem realiter cum primo, solùmq; ratione differunt, si ponitur unum, debet poni & aliud, jam autem secundarius effectus, non est idem realiter cum effectu formali primario, jam autem negatio lapidis in homine, est secundarium prædicatum, non autem secundarius effectus. Tum quia, ut addit Mastrius, aliud est loqvi de negatione essendi, & aliud, loqvi de negatione essendi cum alio, illam priorem negationem, necessariò importat secum omne ens,
228 sed hanc secundam, non necessariò. Hujus ipsius ratio est: qvia si forma necessariò diceret negationem essendi, cum alia, etiam formæ accidentales, non possent se compati; jam autem, qvæcunq; forma, etiam accidentalis, dicit negationem essendi aliud, & ita albedo, dicit negationem essendi aliud, negat enim qvòd sit dulcedo. Horum ulterior hæc potest assignari ratio, qvia si forma non diceret negationem essendi aliud, v. g. si albedo non diceret negationem dulcedinis, & esset albedo, & non esset: esset, ut supponitur; & nõ esset, qvia esset dulcedo, qvod ipsum probatur, non dice-
229 ret negationem, seu non esse dulcedinis, ergò diceret esse dulcedinis; ex contradictoriis enim, alterutrum dici debet.

CONFIRMATUR Conclusio, contra qvosdam, qvi asserẽdo subsistentiam, distingvi à se subsistente, ponunt posse naturam sustistere duplici subsistentiâ. Tenet enim paritas. Potest natura eadem divinitùs subsistere duplici subsistentiâ, ergò & eadem materia, informari duplici formâ.

OBJICIUNT PRIMÒ Complutenses. Effectus secundarius non potest impediri à DEO, qvando habet tantam cum primario connexionem, ut non foret primarius, nisi subseqveretur secundarius; sed si non esset expulsio 230
unius formæ, adveniente aliâ formâ, illa altera non haberet rationem actûs primi, de ratione cujus est, ut non sit cum illo alius actus primus, neq; præsupponat illum, sicut de ratione materiæ primæ est, non præsupponere aliam materiam.

RESPOND: Inprimis definitivè, formam non esse actum primum, aliàs nulla forma, etiam accidentalis, posset supponere aliam, sed posito, qvòd de ratione formæ substantialis sit, esse actum primum, hæc primitas, in hôc solo stabit, qvia non præsupponit necessariò aliam ante se formam substantialem: sed inde non seqvitur, divinitùs 231
illas consistere secum non posset, salvâ primitate, qvia adhuc de utraq; verum esset dicere, hæc forma, nullam aliam ante se necessariò præsupponit: & sicut A latinum, & Alpha græcum, sunt duæ literæ primæ, in unaqvaq; lingva, nec una primitatem admit alteri, qvamvis unius figuratio, non sit alîus figuratio; ita & in præsenti, & certè non magis debet esse forma actus primus, qvàm materia, & licèt unaqvæq; pars materiæ sit actus primus, nihilominùs una pars, non excludit aliã, ergò nec unus actus primus, excludet alium, saltem divinitùs.

INSTANT PRIMÒ. Licèt possit ali- 232
qvis secundarius effectus positivus, impediri à DEO, nõ potest negativus, ergò cùm expulsio formæ alîus, sit effectus negativus, non poterit impediri à DEO. Antec: prob: qvia & forma cadaveris, dat cadaveri, secundariò privationem vitæ, ex intrinseca sua ratione, per potentiam DEI, potest impediri, qvin seqvatur ista prævatio, aliâs idem esset vivẽs, & non vivens: Ergò idem dicendum est de aliis secundariis effectibus, qvòd sint in impedibiles.

RESPOND: Privatio vitæ, aliunde habetur, & non à forma positiva cadaveris, hinc illâ etiam non positâ, es-

233 ſet formaliter cadaver, ut dictũ ſuprà: cæterùm divinitùs poſitiva forma, quam appellavimus ſuprà defectivam, poteſt divinitùs ſtare cum forma viventis, neq; tamen tunc erit ſimul, vivens, & non vivens, qvia non erit ſimul privatio omnis vitæ, & poſitio vitæ, nam illa forma defectiva nata eſt tribuere denominationem, non viventis in circumſtantia privationis omnis vitæ, de qvo ſuprà.

INSTANT SECUNDÒ. Qvod ex ſe non poteſt aliquid, non poteſt illud, niſi aliqvid ipſi addatur, per qvod poſſit illud: ſed materia eſt impotens connaturaliter loqvẽdo, ad excipien-
234 das ſimul duas formas, ergò nec ſupernaturaliter poteſt illas recipere, niſi addatur ei aliqvid.

RESPOND: etiam in ſummo, non poteſt ſimul materia habere duas qvalitates pugnates, qvid ergò illi additur? & ſi in hôc recurras ad concurſum indebitum, idem & nos dicemus.

OBJICITUR SECUNDÒ. Eſſet illud compoſitum unum numerô, qvia Ariſtot: 8. Metaphyſ: c. 9. dicit: ea eſſe unum numerô, qvorum materia eſt una, & non eſſet unum, qvia conſtaret pluribus formis, qvarum ſingulæ, natæ ſunt facere unum per ſe, conſeqventer hoc compoſitum eſt Chymæra.

235 RESPOND: compoſitum in adæqvatè conſtituitur à materia, qvæ, cùm numero una ſit in hac ſuppoſitione, etiã compoſitum à parte materiæ, erit in adæqvatè unum, qvia tamen compoſitum conſtituitur etiam formâ, & hæc ſupponitur multiplex, à parte formæ multiplex compoſitum erit.

INSTABIS PRIMÒ. Etiamſi forma ſola ſit diverſa ſpecie in homine, & eqvo, tamen homo dicitur ſimpliciter diverſæ ſpeciei, ab eqvo: ergò etiamſi materia, tunc eſſet in illis duobus, eadem numerô, qvia tamen formæ eſſent numerô diſtinctæ, abſolutè ea compoſita deberent dici totaliter diſtincta.

RESPONDETUR, diverſam eſſe hanc 236
propoſitionem. Compoſita conſtantia eâdẽ numero materiâ, ſed diverſis formis informata, ſunt diſtincta ſimpliciter, & alia hæc, compoſita conſtantia eâdem numerô materiâ, ſed diverſis formis informata, ſunt diſtincta adæqvatè & totaliter: nam illa prior non excludit aliqvid, qvod ſit idem in illis, ſed tantùm importat aliqva principaliter, & ſine addito eſſe diſtincta, qvæ diſtinctio tunc eſt, qvando formæ, qvæ principale qvid ſunt in ſubjecto, manent diſtinctæ. Poſterior verò propoſitio oſtendit, nihil in illis eſſe idem numerô, vel qvomodocunq; diſtinctum, qvod certè non poteſt dici 237
de compoſitis, de qvibus hîc agitur hoc à te ſolùm voluit præſens reſponſio. Illuſtratur hoc, inſtantiâ, alia eſt hæc propoſitio, homo & eqvus, ſunt diſtincti ſimpliciter, & alia hæc, homo & eqvus ſunt diſtincti totaliter, hoc eſt, nihil habent commune: prior propoſitio eſt vera, poſterior falſa; ita & in præſenti. Auctoritas Ariſtot: alibi manet explicata, fortè etiam per materiam, non intellexit primum ſubjectum phyſicum, ſed intellexit differẽtiam materialem, ſeu individualem; nam differentiam formalem, dicit ille, eſſe ſpecificam, indubiè autem idem ſunt numerô, qvorum indifferentia 238
individualis eadem numerô, nec illud compoſitum foret chymæra, qvia poſitâ unione formæ panis & formæ vini, cum eadem materia prædicata eſſentialia panis, non eſſent prædicata eſſentialia vini.

INSTABIS SECUNDÒ. Qvando albedo & dulcedo, inſunt eidem ſubjecto, nõ poteſt dici, qvòd ſint duo compoſita accidentalia ſimpliciter, hinc, qvamvis aliqvis habeat duas ſcientias, non poſſet dici, qvòd ſint duo ſcientes, ſed unus ſciens, qvia concretum accidentale nõ multiplicatur ad multiplicatiõnem formarũ: ergò etiam, qvando illæ duæ formæ ſubſtantiales, eſſent

239 ſent in eadem materia, non poſſet dici, qvòd ſint ſubſtantialia compoſita duo ſimpliciter.

RESPOND: diſparitatem eſſe, qvia multiplicatis formis accidentalibus, non cenſentur multiplicari concreta accidentalia. Conſeqventer nec poſſet dici, concreta eſſe diſtincta ſimpliciter, multiplicatis autem formis ſubſtantialibus, ſaltem in adæqvatè multiplicarentur concreta.

OBJIC: TERTIÒ. Si una materia, divinitùs ſaltem poſſet informari pluribus formis, v. g. ſi una materia, informaretur & formâ lapidis, & formâ panis, ſeqveretur qvòd poſſet dici la-
240 pis eſt panis, panis eſt lapis; ſed hoc eſt abſurdum, & chymæricum. Seqvela prob: qvando una forma informatur pluribus formis accidentalibus, v. g. qvantitate & albedine, verum eſt dicere, album eſt qvantum, qvantum eſt album: ergò etiamſi materia informaretur formâ lapidis, & panis, verum eſſet dicere, lapis eſt panis, panis eſt lapis.

RESPOND: nullum eſt abſurdum, dicere, album eſt dulce, eſt autem abſurdum, dicere, panis eſt lapis, qvod ipſum probatur: qvia in priori propoſitione, non eſt ſenſus, albedo eſt dulcedo, cùm album & dulce, non
241 ſubſtantivè ſumantur: in hac autem propoſitione, panis eſt lapis, ſenſus eſt iſte, ſubſtantia panis, eſt ſubſtantia lapidis; nam hæc ſubſtantivè ſumuntur, hoc autem dicere eſt chymæricum, hinc ſi legitima eſt comparatio, inſtitui deberet ad panem & lapidem, qvæ ſunt ſubſtantivà, comparari deberet albedo & dulcedo, qvæ etiam ſunt ſubſtãtiva, eritq; proportio, qvia ſicut poſitâ albedine & dulcedine, in eadẽ materia lactis, falſum eſt dicere albedo & dulcedo; ita poſitâ formâ panis & lapidis, in eadem materia, falſum eſt dicere, panis eſt lapis. Ulteriùs, ſi legitima comparatio fieri deberet albi & dulcis adjectivorum, comparari etiam deberẽt concreta ex formis 242
ſubſtantialibus adjectivè expreſſa, v. g. lapiſatum hoc eſt formâ lapidis actuatum, eſt paniſatum, hoc eſt formâ panis informatum: & tunc ſicut verum eſt dicere, album eſt dulce, ita verum erit dicere, lapiſatum eſt paniſatum. Reliqva, qvæ urgeri poſſent, petantur ex Materia de ſubſiſtentia.

INSTABIS: DEUS & homo ſunt nomina ſubſtantiva, & tamen quia hæc duo, ſunt ſibi unita, in uno ſuppoſito, dicuntur de ſe invicem. Ergò etiam lapis & panis, qvamvis ſint nomina ſubſtantiva, qvando uniuntur cum eadem materia, dicentur de ſe.

RESPOND: qvòd homo & DEUS, di- 243
cantur de ſe, proficiſcitur hoc ex identitate Perſonæ, ſeu ſuppoſiti, adeoq; qvia ordinãtur ad ſe, tanqvam perfectivum ad perfectibile. Jam autem ſi forma panis & lapidis, eidem materiæ unirentur, nec eandem naturam, nec idem ſuppoſitum habebunt, nec formæ ordinem dicent inter ſe perfectibilis ſubſtantialiter, & perfectivi, conſeqventer dici de ſe non poterunt.

OBJICITUR QUARTÒ. Si unirentur duæ formæ ſubſtantiales eidem materiæ, & conſtituerent illæ formæ unum per ſe, & non conſtituerent: conſtituerent, qvia ex actu & potentia, ſubſtantialibus, fit unum per ſe; & non con- 244
ſtituerent, qvia qvidqvid advenit enti in actu, conſtituit Ens per accidens, altera autẽ forma adveniret enti in actu.

RESPOND: prædictum axioma attendere ad id, qvod naturaliter fit, & cùm enti in actu de facto, qvod advenit, adveniat nonniſi accidentale, fit, ut cum illo conſtituat Ens non niſi per accidens, ſed qvod divinitùs advenire poſſit, ad hoc non reſpexit axioma, utpotè Phyſicum, & naturalia reſpiciens; ſed ſi adveniat aliqvid ſubſtantiale, qvod advenire nonniſi divinitùs natum eſt, nego, qvòd ſit conſtituturum ens per accidens.

INSTABIS. Poſitô caſu dictô, com-

245 positum illud, qvod est panis, constitueretur illô casu intrinsecè forma lapidis, & non constitueretur: non constitueretur, ut supponitur; & constitueretur, quia forma lapidis intrinsecè reperiretur in illo composito, quod est panis, quidquid enim intrinsecè reperitur in materia compositi, intrinsecè reperitur in composito, in composito autem, quod est panis, reperitur forma lapidis.

Respond: illud compositum, quod est panis, non secũdùm quod est compositum, quod est panis, habet in se formam lapidis, sed secundùm quod est lapis.

246 Objicitur Quintò. Ponamus unam materiam, informari duabus animabus rationalibus, vel, operãte unâ animâ, necessariò operaretur altera, vel non? Neutrum dici potest. Non primum: Tum quia hujus nulla necessitas. Tum quia cùm illæ formæ sint diversæ, Ergò sunt & diversa principia actionis, consequenter unô principiô operante, non est necesse operari aliud. Tum quia saltem unâ operante liberè, posset altera non operari liberè. Non potest etiam dici secundum, quia organa haberẽt communia.

Resp. Docere cum Mastrio non paucos, quòd operationes inorgani-
247 cas possit non exercere altera anima, unâ easdem exercente. De operationibus organicis sub distinctione dicẽdum erit, si enim sint operationes organicæ independẽtes ab imperio voluntatis, unâ operante, necesse erit operari & aliam, quia habetur determinativum aliunde, nempè ab objecto & natura principii, qualis operatio est, videre, positis prærequisitis. Aliæ autem sunt operationes organicæ, pẽdentes ab imperio, v.g. deambulatio, sessio, &c. & tunc verum quidem est, corpus nõ posse dividere suum situm, sed potest una principiare deambulationem, non principiare altera, unde enim ad hoc necessitaretur? & si non necessitaretur, habente unâ, actum 243
internum volitionis deambulandi, ad habendum actum internum deambulandi, ita nec necessitaretur ad deambulationem, quæ præsupponit illam volitionem. Nec obest, quòd habeant organum commune, quia adhoc, ut dicatur anima operari, non sufficit organum commune, corporisq; talis vel talis situs, sed insuper concursus activus aliûs animæ, quem, unâ animâ præstante, nego ab alia anima præstari, debere.

Sed ponamus, quòd unirentur anima lupi, & agni, voraret né lupus agnum, quoad partes quas attingere posset? Tota difficultas in hôc est; quia vide- 249
tur lupus prohibendus dolore, quem sentire deberet in illo voratu, nam voraret materiam, suâ animâ informatã, & si uniret canis, morderetq; illã materiam lupi formâ & agni informatam, doleret uterq;, ita & inpræsenti. Neq; valet, si dicas, potest uniri forma lupi, materiæ eidem, cum forma agni, non tamen ut informatum formâ lupi; consequenter non sentiret dolorem, non inqvam valet, qvia non recipi formam lupi, in materia, prout informata formâ agni, nihil aliud est qvàm unam formam, non recipere aliam formam, hocq; benè intelligitur: sed qvia morsus infixus à lupo, reciperetur in 250
materia, qvam etiam forma lupi informat, & qvia dolere, est recipere qvalitatem in materia, qvam hæc forma informat, fit ut ex illa connexione, etiam lupus doleret. Erit tamen tunc rabies lupi, in agnũ, licet à morsu prohibendus dolore præcipuè, qvia illa materia bonum etiam est commune utriq;.

Quoad figuram externam attinet, ea fortassis appareret, qvæ antecederet alterius formæ positionem. Quodsi simul utraq; forma poneretur, pertinet ad Deum determinare figuram, vel certè media aliqva figura appareret, consimilis in aliqvo, lupo, consimilis

251 similis agno, nam in eadem parte materiæ, duæ figuræ esse nõ possunt, nam figura est ipsa entitas materiæ ita situata, qvæ respectu sui, diversitatem non potest habere. In casu verò, qvô duæ animæ rationales unirentur, & una damnaretur, alia salvaretur, determinatio de corpore ad Deum pertineret, vel fortè replicaretur. Nabuchonodosorem habuisse duas formas, negatur communiter, sed solam figuram externam.

Addo deniq;, si illa materia non haberet organisationem debitam utriq; formæ, (ad qvam organisationem non attendit Deus, miraculosè o-
252 perãs) tunc utraq; forma, non omnes suas operationes exerceret, sed eas qvarũ haberet organa, & hæc propositio, hoc compositum est ovis, vera esset hôc sensu, hæc materia est informata formâ ovis, sed non hôc sensu, hæc materia habet rationem corporis ovini organici, informaturq; formâ ovis.

Respondetur reliquis objectionibus.

Objicitur Primò. Si materia posset alteri etiam formæ divinitùs uniri, posset etiam infinitis.

Respond: posse uniri infinitis syncategorematicè; neq; apparet, qvomodo hoc, infinitatem virtutis in materia arguere deberet. Sicut enim, cùm
253 una materia, successivè pluribus formis informatur, nõ plurificatur virtus receptiva in materia; ita nec si infinitis syncategorematicè formis informaretur, infinitari deberet: & sicut potest intellectus creatus omnia possibilia in Deo videre, qvamvis infinitæ perfectionis in se non sit futurus, ita & hìc. Verum qvidem est, qvòdsi materia plùs virtutis deberet habere, qvando simul duas formas recipit, verum inqvam est, secuturum hoc, qvòd ad infinitas formas, infinitam virtutem habere debet, sicut qvia ad portandum simul duo ingentia saxa, major vis requiritur, qvàm ad portandum successivè; hinc fit, ut ad saxum, infinitæ si daretur gravitatis, infinitè magnum 254
robur reqvireretur, sed qvia non est major virtus in materia, reqvisita ad duas formas, qvàm ad unam, tota enim virtus illius, est, ipsa entitas illius, dicens rationem potentiæ, qvæ respectu unius ac plurium formarum, eadem est; ideò etiam ad infinitas, etiam categorematicè, si darentur, formas, non reqvireretur in materia infinita virtus.

Objicitur Secundò. Non potest natura terminari pluribus subsistentiis, ergò nec materia pluribus formis.

Respondent, distingventes entitativè subsistentiam à natura, negando Antecedens; distingventes autem 255
connotato, negando consequentiam, Dispar: qvia cùm subsistentia sit ipsa natura, sicut tunc, cùm est una natura, non est nisi una natura, ita & una non-nisi subsistentia. Deinde, qvia implicat aliqvid esse unũ, & tamen habere bis, rationem totius: cùm ergò subsistentia sit habere rationem totius, non poterit natura una, duplicem habere subsistentiam. Nullum autem simile absurdum sequeretur, si duæ formæ actuent eandem materiam.

Objic: Tertiò. Potentia illa materiæ ad duas formas, vel esset naturalis vel obedientialis. Non primum; qvia
aliâs posset naturaliter recipere duas 256
formas. Non secundum; qvia potentia obediẽtialis est in ordine ad agens.

Respond: Mastrius, hanc potentiam in ordine ad formas disparatas esse naturalem, naturaliter tamen duas formas materia recipere non potest, non propter incapacitatem materiæ, sed propter incompossibilitatem formarum, qvam illarum repugnantiam non potest vincere agens naturale, nisi per potentiam obedientialem. Cæterùm distingvendæ hîc veniũt aliqvæ propositiones, qvæ etiam superiùs dicta illustrabunt: Materia habet potentiam, hoc est, inclinationem & appetitum, ut â pluribus formis

mis informetur simul, & hæc propo-
257 sitio est falsa, quia aliàs esset contra illius naturam, non habere simul plures formas, sicut qvia habet inclinationē, nè careat omni formâ, est cōtra naturam illius, spoliari omni formâ, & cùm plures formæ non habeant jus, ut simul in eadem materia recipiantur, ita nec materia, tanqvam qvid relativum potentiæ ad actus prædictos, habet jus, ut plures formas recipiat. Alia autem est hæc propositio: Materia habet potētiam, hoc est, non repugnantiam entitatemq; capacem recipiendi plures formas, & hæc propo-
258 sitio debet esse vera; si enim haberet repugnantiam, & qvidem in genere causæ materialis, illam ne, Deus qvidem, salvâ illius Entitate, vincere posset, cùm enim illa repugnantia, sit ipsamet entitas talis, si non habet repugnantiam, non habet entitatem talem: hinc sicut manente entitate tali, non potest Deus facere, ne sit talis: ita si habet repugnantiam, non potest Deus facere, ut habeat non repugnantiam, adeoq; ut possit illas recipere. Rursùs, cùm receptio illa sit in entitate materiæ, si in ipsa entitate recipi non potest, qvodcunq; superadditum, sicut illnon conferret entitatatem de novo, ita nec conferret vim de novo recipi-
259 endi. Hinc incapacitas recipiendi, non debet referri in entitatem materiæ, sed in defectum principii inductivi duarum formarum; cumq; materia, non sit determinata ad unam nonnisi formam, hôc ipsô habet capacitatem ad plures.

Objicit Tertiò Pater Adrianus Pikarski, illis duabus formis, in eadem materia positis, & constitueretur unum per se, & non constitueretur: constitueretur, ut supponitur; non constitueretur, ut probatur. Unum per se est illud, qvod habet negationē alterius totius, seu quod per se est indivisum in aliud totum, ut patet definitione unius: atqvi si duæ formæ substantiales in ea materia unirentur, non possent 260
constituere cōpositum tale, qvod habeat negationē alîus totius, seu qvod esset indivisum in aliud totum. Minor prob: Tūc unū totum cōmunicaret se realiter individualiter physicè acceptum alteri toti, ergò non esset ab illa forma totali, in præsentia alterius formæ, constitutum habens negationem alterius totius, seu non esset indivisum in aliud totum. Antec: prob: posità animâ bovis & leonis in una numerô materia, ex anima & materia bovis fiet bos adæqvatum compositum, & adæqvatè constitutum, qvia totum, & toraliter habebit qvod reqviritur ad
261 substantiam illius essentialem Physicam, & individualem, realiter existentem, idemq; fiet de cōposito hoc, qvod est leo, & tamen erit aliqvid utriq; commune: Ergò tunc unū totum communicaret se realiter individualiter alteri toto.

Respond: fore tunc unum per se, nego autem unum per se esse illud, qvod habet negationē adæqvatā alîus totius, cùm possit esse unum per se, & habere vel adæqvatam vel inadæqvatā alîus totius negationem. Porrò in præsenti ratione materiæ ejusdem non diceret unum totum, adæqvatam negationem alîus totius, & licèt illud compo-
262 situm foret adæqvatè constitutū, non tamen adæqvatè distinctum, nempè à composito habente eandem numerô materiam, sed diversâ formâ informatum. Retorqveri etiam potest argumētum de composito, successivè eandem materiam participante: qvomodo enim sunt unum & indivisum unum qvodq;, si communicant eandem materiam, quòdsi dicatur inadæquatè, hæc cōposita sibi communicare, idem & nos dicemus.

Instat Primò idem. Istæ duæ formæ, eandem materiam actuantes, & constituerent duo adæqvata composita, & non constituerent: non constituerent qvidem, qvia deberent illam

263 lam materiam ad tot composita adæqvatè sumpta determinare, ad qvot cōposita natæ sunt determinare, qvod ipsum probatur, plura adæqvatè cōposita sunt, qvorum entitas adæqvata plurificatur, sed illorū compositorum entitas adæqvata nō multiplicaretur, nō multiplicaretur enim materia, qvæ etiam adæqvat pro sua parte, seu constituit compositum. Constituerent autem duo adæqvata composita, qvia forma substantialis nata est, nonnisi adæqvatum compositum constituere, forma enim totalis, habens adæqvatam sibi materiam, nata est ponere adæqvatum compositū, sed in casu no-
264 stro essent illæ formæ totales, & singulæ haberent materiam sibi adæqvatam; ergò natæ essent componere adæqvatum compositum.

Respond: Retorqvendo argumentum, qvod scilicet probaret, ne qvidē duas formas accidentales posse esse in eadem materia, qvia natæ sunt constituere adæqvatum compositum accidentale, qvod constituere non possent, qvia illorum compositorum adæqvata entitas non plurificaretur, siqvidem eandem haberent materiam; item retorqveri potest, qvòd ne successivè qvidem eadem materia posset duabus formis substantialibus informari, eò qvod non posset tunc mate-
265 ria determinari ad duo adæqvata cōposita: siquidem tunc materia non plurificaretur, sed eadem utrobiq; numerô esset: adæqvata autem composita sunt, qvorū entitas adæqvata plurificatur. Deinde dico, duas illas formas constituturas duo adæqvata composita, non hôc sensu, qvòd sint constituturæ adæqvatè ratione utriusq; partis distincta composita, sed hôc sensu, qvòd scilicet utrumq; compositum haberet materiam, haberet & formam, qvæ sola duo nata sunt adæqvare compositum, qvæ distincta reliqvis etiam propositionibus applicanda.

Instat Secundò idem: si illa com- 266
posita essent inadæqvatè distincta, etiā operationes illorum essent inadæqvatè distinctæ: modus enim operādi seqvitur modum essendi; sed hoc non potest dici, qvia aliâs positâ formâ lupi & agni, si appeteret lupus vocare agnum, & agnus timeret vorari, qvomodo in illo appetitu lupi involveretur timor agni.

Respondetur: essent illîc principia operandi activa, nempè formæ adæqvatè distinctæ, conseqventer & operationes, in ratione actionum spectatæ; sed solùm principium passivum non esset distinctum, hoc est materia; hinc & actiones, prout receptæ, non 267
distingverentur in subjecto, ut ratione subjecti.

Instat Tertiò idem ingeniosè pro suo more. Si ex duabus formis substātialibus, & una materia, possent fieri duo tota adæqvata inadæqvatè distincta, ex tribus hominibus possent fieri qvatuor adæqvati homines, qvāvis inadæqvatè distincti, qvod est absurdum. Seqvela probatur, ex tribus hominibus possent fieri duo paria adæqvata hominum, ergò fierent ex tribus qvatuor homines adæqvati. Anteced: prob: unum compositum ex materia & forma lupi est unum par: aliud compositū ex eadem materia & 268
forma agni esset aliud par: Ergò si ex duabus formis & una materia possunt fieri duo paria, etiam ex tribus hominibus poterunt fieri qvatuor rationes.

Respond: in primis retorqvendo argumentum, quomodo ex albedine & dulcedine positis in eadem materia, tanqvā tribus, non fiat qvatuor. Rursùs qvando eandem numerô materiam successivè duæ formæ totales informant, qvomodo, inqvam, ex tribus non fit qvatuor: deinde sint tres, Petrus, Paulus, Johannes, eat associatus Petrus Paulo, en tunc fit unū par; eat idem Petrus associatus Joanni, en secūdum par: ergò ex tribus fit qvatuor.

Dire-

269 Directè autem ad argumentum dici
potest, qvòd ex tribus fieri possint
duo paria adæqvata, inadæqvatè ta-
men distincta, licèt non possint fieri
adæqvatè distincta.

INSTAT QUARTÒ idem. Id qvod
est essentiale Petro, & est singulare,
non potest esse commune Paulo: ma-
teria est essentialis Petro, & singularis:
Ergò eadem non potest communica-
ri Paulo.

RESPOND: Argumentum probare,
qvòd eadem materia, ne successivè
qvidem, communicari possit alteri.
Porrò qvod est essentiale Petro, estq;
singulare, habetq; se ut pars Meta-
270 physica, non potest esse qvid commu-
ne Paulo: secùs, qvod se habet ut pars
Physica, estq; subjectum mutationum.
Cujus ulterior ratio est, qvia partes
Metaphysicæ sunt identificatæ reali-
ter, hinc unâ communicatâ communi-
catur & altera, consequenter indistin-
guntur jam numerò. Partes autem
physicæ sunt distinctæ realiter, hinc
communicatâ unâ, non est necesse
communicari alteram, sed potest ha-
bere alteram partem, ratione cujus di-
stingvi poterit individualiter, licèt in-
adæqvatè.

INSTAT QUINTÒ. Assumendo me-
dium terminum, qvòd tunc fieret ens
271 rationis, si eadem matereria formare-
tur & forma bovis, & forma leonis,
tunc de essentia bovis physicè spectata
communicaret leo, communicaret
enim de eadē materia; hoc autem est
absurdum: si enim communicaret leo
de essētia bovis Physicæ spectata, com-
municaret etiam de essentia bovis Me-
taphysicè spectata, quia impossibile est
esse essentiam Physicam sine Metaphy-
sicâ, hoc autem est impossibile.

RESPOND: argumentum probat, nè
quidem successivè posse eandem ma-
teriam informari duplici formâ; dire-
ctè autem dici potest, qvòd si leo com-
municaret de essentia bovis adæqvatè
spectata physica, communicaret etiam
de essentia bovis Metaphysica; secùs, si 272
cōmunicet de essentia Physica inadæ-
quata, de quo infrà.

Hoc idem principium sic aliter proponit.
Non minùs est unum compositū phy-
sicum, ex anima & corpore, in ratione
unius, quàm sit unum compositum
Metaphysicum: Ergò si animal in ho-
mine non potest communicari, quin
communicari debeat rationale, ita nec
communicari poterit totum Physicū
secundùm materiam, qvin communi-
cetur secundùm formam.

RESPOND: Negand: Antecedens: im-
possibilis est enim unitas tanta com-
positi Physici, quanta compositi Me-
taphysici, qvia unitas compositi Meta- 273
physici est, per identitatem utriusq; ex-
tremi, jam autem unitas compositi
Physici est per unionem, stante alietate
reali partium unitarū: hinc non ideò
præcisè animal & rationale in homine
fiunt unum, quia anima rationalis &
corpus fiunt unum, aliàs qvando sepa-
rantur anima & corpus, etiam animal
& rationale separarentur. Si enim uni-
untur propter unionem illorum Phy-
sicam, ita & separari deberent propter
disunionem & separationem illorum,
oppositorum enim oppositi debent
essent effectus. Si autem non tanta est
unitas Physica, quanta Metaphysica,
poterit ex Uno Physico, esse alteri ali- 274
qvid commune, qvin sit commune a-
liud incluſum intra illud unum, non
poterit autem communicari unum,
Metaphysicè, quin communicetur a-
liud incluſum in illo uno.

Eundem medium terminum sic aliter propo-
nit. Corporeum qvod est in homine
realiter existente, non potest commu-
nicari duobus individuis Metaphysicis,
ergò etiam & materia non potest com-
municari duobus individuis Physicis.

RESPOND: Negando Consequentiam,
qvia gradus genericus Metaphysicus
corporei, est idem realiter cum indivi-
duatione: hinc si idem numerò Meta-
physicus gradus corporei, duabus com-

275 communicarètur, hôc ipsô commu-
nicaretur idem gradus individuis, ad-
eoq; non esset duo individua; salvâ au-
tem individuatione aliâ qvoad formā,
potest communicari eadem materia.

Fundatur hæc responsio ad hanc in-
stantiam, in hoc principio. Compo-
sitio Metaphysica est compositio per
rationem, si est compositio per ratio-
nem, non est inter extrema distincta
realiter, si non est inter extrema di-
stincta realiter; si unum extremum
competeret realiter, competeret
& aliud, & cùm compositio ex anima-
li & rationali sit Metaphysica, necessa-
riò debet esse per rationem, suppone-
276 req; utriusq; extremi identitatem. Ni-
hilominùs hæc compositio potest ap-
pellari realis, hoc est non ficta: ut autē
non sit ficta, debet habere fundamen-
tum in re, fundamentum autem in rè
Metaphysicæ compositionis in homi-
ne, est materia & forma hominis. Por-
rò ut à materia inadæqvate sumi pos-
sit ratio animalis, non attenditur, an
hæc, vel non hæc, numerò sit materia,
aliàs si hoc attenderetur, tunc ex ma-
teria hominis à lupo vorati, non pos-
set partialiter desumi ratio animalis in
lupo, siqvidem utrobiq; eadem esset
materia, attenditur ergò præcisè ad ra-
tionem materiæ ita organisatæ & ratio-
277 nem formæ, & qvia si eadem materia
informaretur formâ agni & lupi, u-
trumq; compositum haberet materi-
am & formam, ideò utrumq; compo-
situm foret animal. Ne autem dicatur,
positô, etiam qvòd eadem utrobiq; sit
materia, idē utrobiq; esset animal, hoc
inde est, quia ratio animalis abutraq;
parte desumitur, si ergò vel altera,
vel utraq; pars non sit eadem numerô,
nec idem numerô erit animal, sicut ut
dixi, non est idem animal in lupo &
homine, qvamvis homine voratô, ea-
dē sit numerô materia in lupo. Cùm
ergò, si in eadem materia informare-
tur duabus formis, qvantumvis una es-
set materia, non esset una forma, nec
unum foret animal. Et certè in nostro 278
casu, erit negatio hujus formæ lupi in
composito, qvod est agnus, qvæ nega-
tio hujus formæ lupi, cùm sit mali-
gnantis naturæ, importabit etiam ne-
gationē hujus animalis, idq; ideò, qvia
hoc animal desumitur ex hoc compo-
sito & utraq; illius parte, sed hoc com-
positum, non est hoc compositū, neq;
utraq; illius pars, ergò nec erit idem a-
nimal desumibile ab eodē composito.

Punctum Difficultatis III.

An eadem Forma divinitùs plures Ma-
terias informare possit?

279

PRÆMITTO PRIMÒ. *Aliud est quærere,*
an plures partes materiæ divinitùs in-
formare possit eadem forma, & aliud est, an
plures materias. Prius enim illud non
est dubium, qvod naturaliter etiam fa-
ciat; non enim materia, qvam infor-
mat, indivisibilis est, sed de posteriori
controvertitur.

PRÆMITTO SEUNDÒ. *Nomine plurium*
materiarum venire, vel materias inadæqua-
tas, sed discontinuas, vel materias adæquatas,
priorum exemplum est caput S. Dyo-
nisii & thorax illius, posteriorum ex-
emplum est, si una forma corpus, &
hîc & Romæ positum informaret.

PRÆMITTO TERTIÒ. *Divisos esse in hac* 280
materia auctores, nam posse materias dis-
unitas inadæqvatas, tamen informari
divinitùs ab eadem forma, censet Ma-
strius, non tamen adæquatas. Posse
etiam adæqvatas materias informari
ab eadem forma divinitùs, docuit Ru-
vius, Amic:, Pontius.

DICENDUM EST. *Posse duas materias, e-*
tiam adæqvatas & totales, informari ab ea-
dem forma. Ita Ruv: Ami: Pon: & alii.

PROBATUR PRIMÒ. Qvia id non im-
plicat contradictionem.

PROB: SECUNDÒ à Pontio. Duo
corpora possunt esse in pluribus locis
simul, una forma accidentalis in plu-
ribus subjectis, una materia sub pluribus

formis. Ergò & una forma in pluribus materiis, etiam adæqvatis. 281

RESPONDEBIS: Corpus se habere merè passivè in pluribus locis, nullumq; habere exercitium virtutis in eorum acqvisitione, sed forma informando exercet virtutem informativam.

CONTRA. Tum qvia etiam corpus exercet virtutem repletivam spatii. Tum qvia etiam forma in exercitio informativo præcisè non plus facit, qvàm qvia unita est, hoc autem non ostendit debere augeri vires illius ullas. Tum qvia obedientialiter non repugnat, vires etiam augeri.

PROBATUR TERTIÒ. Possunt duæ materiæ disunitæ & discontinuæ informari ab eadem anima: ergò & plures materiæ adæqvatæ. Deinde, vel potest DEUS replicare formam Petri, ponereq; eam in pluribus materiis adæqvatis, vel non potest: si non potest, cur non? & certè si potest replicare animam Christi, ponereq; eam cum sacrato corpore sub tot speciebus, etiam tam multũ materiæ habentibus, qvantum requireretur ad adæqvatam materiam corpori, cur non etiam ponere illam posset sine corpore vel in alio corpore. Si potest, ergò & unire illam, adeoq; facere, ut informet plures illas adæquatas materias. 282

OBJICITUR PRIMÒ. Si plures materias adæqvatas etiam divinitùs posset informare eadem forma, & essent illæ materiæ adæqvatæ, & non essent: essent, ut supponitur; non essent adæqvatæ, qvia præter hanc adæquatam, quam informaret, posset etiam informare aliam. 283

RESPOND: hæc materia, qvæ est adæqvata cæteroqvi formæ non replicatæ, est inadæqvata formæ replicatæ, adeoq; illã materiã replicata forma informare poterit. Cæterùm impossibile est aliqvam materiã adæqvatam esse, possibilibus etiam replicationibus formæ, & tamen extra hanc materiam posse adhuc informare. Qvomodo enim jam esset adæqvata? 285

OBJICITUR SECUNDÒ. Si posset plures materias totales informare una forma, posset & infinitas; non enim major esset ratio pro una materia, qvàm pro reliqvis: qvòdsi posset infinitas, si darentur, informare materias, ergò habet virtutem infinitam forma informandi, adeoq; perfectionem infinitam. 284

RESPOND: retorqvendo in primis argumentum, qvomodo non seqvatur infinitas, qvia corpus potest poni etiam in infinitis locis, qvia potentiæ possunt sibi proportionata objecta, etiam infinita, attingere. Deinde cùm hæc virtus informativa sit ipsa entitas formæ, sicut ipsa entitas formæ non est infinita, ita nec vis informativa. 285

OBJICITUR TERTIÒ. Qvod formæ non possunt facere naturaliter, non possũt facere supernaturaliter: sed non possunt naturaliter formæ informare plures materias: ergò nec supernaturaliter.

RESPOND: qvod non possunt facere formæ naturaliter, dicendo in ipsa sua entitate inclusam in capacitatem repugnantiam q; ad aliqvid, id non possunt facere supernaturaliter: sed qvod formæ non possunt facere naturaliter ob defectum concursûs, cæteroqvi sibi indebiti, si ponatur ille concursus, possunt facere supernaturaliter: qvòd autem una forma non possit plures materias adæqvatas informare, est ideò, qvia non exhibetur illi concursus replicativus, qvô positô, poterit supernaturaliter plures materias informare. 286

QVÆSTIO IV.

De oppositâ formæ privatione.

ASSERO PRIMÒ *Privationem definitivè esse carentiam formæ in subjecto apto ly carentia*, est per modum generis, estq; ratio conveniendi etiam cum negationibus. Ly autem *In subjecto apto* est per modum differentiæ, per subjectum autem aptum intelligenda communiter loqvendo, aptitudo naturalis, eaq; non remota, sed proxima. 287

ASSERO SECUNDÒ. *Privationem posse sumi, vel secundùm qvod subest nostris conceptibus*, & sic per modum alicujus qvasi formæ negativæ concipitur. *Vel sumi potest secundùm quod est in re*, & sic dicit ipsum subjectũ, & non esse formæ, cujus subjectum est capax: sic accepta privatio secundùm id, qvod dicit subjectum, est qvid positivum, & hoc puto sensit Aristot: 1. Physic: tex: 66. & 70. Ubi dicit illam esse unũ numero cum materia; qvando verò ipsa privatio dicitur visu percipi, non percipitur per se, sed ratione alius, qvia scilicet forma hæc videtur, non videntur aliæ. Unde si nunqvam vidissemus lucem, non possemus concipere qvid sint tenebræ; ad eum modum, qvôqvia nunqvam aliquos flores vidimus, aut de illis audivimus, non concipimus in particulari esse illis hortum privatum; quando item tenebræ invitantur ad laudandum DEUM, laus illa non est propria, sed tropica aut occasionalis, qvia scilicet præbent occasionem laudandi DEum, cùm in absentia v.g. lucis, cognoscitur bonitas lucis â DEO productæ, qvãvis autem definiatur privatio, non seqvitur illam esse qvid reale positivũ, cùm etiam entia rationis & negationes definiantur; in hôc tamen sensu potest dici privatio aliqvid reale positivum, qvia scilicet non est qvid mere fictum, sed non hôc sensu, qvasi habeat jus existendi in rerum natura, idq; existentiâ Physicâ. 288 289

ASSERO TERTIÒ. *Distinctionem privationum specificam sumi ex distinctis specie formis*, & sic alia est specie privatio coloris viridis, alia coloris rubri. Licèt autem privatio etiam subjectum importet, per subjectum tamen non distingvitur, nam etiam formæ dicunt ordinem ad subjectum, & tamen per subjectũ non specificantur, aliàs calor in ligno & igne existens differrẽt specie. Cæterùm hæc ipsa distinctio specificatioq; privationum non potest dici rigorosa, cùm rigorosè entia dici non possint, sed est tãtùm specificatio latô modô sumpta, qvalis scilicet debetur illis, qvæ non sunt qvid merè per intellectum fictum. Multiplicitas autem numerica privationum, sumenda est ex multiplicitate tàm subjectorum qvàm formarum, nec inde seqvetur, dari actu infinitum privationum, qvia priùs est actu, postea infinitum actu: cùm ergò non sint actu, ut suppono, physicè & realiter privationes, nec sunt infinitæ actu. Sed dicendæne sunt infinitè Syncategorematicæ, de qvo dici potest. Aliud est esse actu infinitum Syncategorematicè, & hæc propositio supponit entitatem actualem, cui hæc infinitas competat, sicut qvi componunt qvantitatem ex partibus proportionalibus, dicunt actu esse entitatem partium infinitarum Syncategorematicè, & in hoc sensu non sunt privationes actu infinitæ Syncategorematicè, non enim competit illis actu esse. Aliud autem est dicere, est aliqvid infinitum Syncategorematicè, & in hoc sensu privationes dici possunt infinitæ Syncategorematicè: qvamvis autem v. g. aër illuminatus dicat privationem aliorum luminum infinitorum, nõ censendus est dicere tenebras, qvia non dicit privationem omnis lucis, qvod tamen important tenebræ. Sed de rigoroso conceptu formando tenebrarũ. Videantur dicta de Pœnitentia. 290 291 292

ADDI etiam de privatione & illud posset, qvòd privatio non opponatur immediatè formæ, si sumatur prout abstrahit à subjecto, nam immediatè opponi est ita opponi, ut inter illa non detur medium, certè autem inter cœcitatem & visum datur medium, nempè abnegatio utriusq; extremi, vel negatio visûs, & ita Angelus neq; est cœcus neq; videns: sed si sumatur per ordinem ad subjectum capax, immediatè opponuntur, & ita aër necessariò

293 est aut lucidus aut tenebrosus. Per hoc tamen non nego, qvòd privationes suô modô suscipiant magis & minùs, si formæ illarum suscipiant magis & minùs.

QVÆSTIO V.

De Causa Formali.

QVÆRES PRIMÒ. *Qvid sit causa formalis?*

RESPOND: Aristot: 2. Physic: tex: 28. Est ratio ipsius, qvod qvid erat esse. Clariùs idem efferes Qvòd sit causa intrinsecè actuans esse rei, per ly rei,
294 non intellige solum compositum substantiale, qviâ aliâs accidentia non essent formæ, sed intellige qvodcunq; compositum.

QUÆRES SECUNDÒ. *Qvid causet causa formalis?*

ASSERO PRIMÒ. Quòd formâ non causat materiam, qvoad ipsum esse materiæ.

RATIO. Tum qvia potiùs materia causat formas materiales, ergò primò ab illis non accipit esse, & cùm materia informata dispositionibus, debeat deposcere creationem animæ, nec sit illius miraculosa productio. Ergò e-
etiam præsupponitur materia ante a-
295 nimam rationalem, ergò ab illâ non causatur. Tum qvia, si forma causaret materiam, hôc ipsô non createtur, cùm tamen subjectum primum nonnisi creari possit. Tum qvia qvamvis materia dependeat à forma, hæc dependentia est à posteriori.

ASSERO SECUNDÒ. *Quòd forma det esse actuati physicè materiæ.*

RATIO. Qvia acqvirit ab illa esse actuatè, qvod de se materia non habet.

ASSERO TERTIÒ. *Qvòd forma causet compositum.* Videantur de hoc puncto dicta suprà de Materia.

QUÆRES TERTIÒ. *Qvæ sit causalitas formæ in compositum?*

ASSERO, esse dationem sui in partem. Defendi id debet ex suprà dictis.

QUÆRES QUARTÒ. *Qvid sit effectus* 296 *formalis primarius formæ?*

ASSERO. Nomine hujus effectûs venire ipsam formam, subjectum aptum & unionem horum.

RATIO. Inductio in omni effectu formali primario.

QUÆRES QUINTÒ. *Qvid sit sentiendum de effectu secundario formæ, qvi est expulsio formæ præcedentis?*

ASSERO PRIMÒ. *Quòd expulsionis terminus non sit non esse formæ absolutè, sed non esse formæ in subjecto, qvod sit destructione unionis.*

RATIO. Nam succedente formâ cadavereâ, vel qvâcunq; aliâ, non seqvitur non esse animæ rationalis, etiamsi 297
seqvatur expulsio: ergò de ratione expulsionis non est, ut seqvatur non esse formæ; & certè si miraculosè servaretur forma educta extra subjectũ, verè esset expulsio, & tamen non esset desinẽtia expulsæ formæ, qvamcunq; enim dederis legitimam definitionem expulsionis, ea tunc salvabitur, sine non esse formæ. Hinc qvòd deficiant formæ eductæ, non referendum in naturam expulsionis, sed in conditionem formarum eductarum, qvæ non habent jus existendi in rerum natura, sine unione ad subjectum.

ASSERO SECUNDÒ. *Terminum hunc expulsionis, qvi est non esse formæ præcedentis,* 298
esse simul cum introductione formæ seqventis.

RATIO. Quia si non esset simul, tunc vel antecederet vel seqveretur. Si antecederet: Ergò daretur tempus, qvô materia esset sine ulla forma, hoc scilicet tempus, qvô ipsum nõ esse formæ esset. Vel certè nõ esse formæ præcedentis, seqveretur positionem seqventis, ergò daretur tempus, qvô duæ formæ essent in eadem materia, siqvidem positionem formæ novæ, tùm primùm seqveretur nõ esse formæ præcedẽtis.

ASSERO TERTIÒ. Non esse formæ, non esse priùs naturâ, introductione alius formæ.

RATIO. Qvia prioritas naturæ, est prio-

299 prioritas causalitatis, sed expulsio formæ præcedẽtis, non exerceret rationẽ causalitatis, in esse subseqventis formæ, non enim ideò, tanqvàm propter causam, introducitur nova forma, qvia expellitur vetus. Non certè videtur interesse qvidqvam ipsi non esse formæ, ut seqvatur alia vel non, sed interest positione hujus, ut non sit præcedens. Rursùs expulsio gratiæ, non est prior introductione peccati, aliàs priùs desereret DEUS hominem suâ gratiâ, qvum deseratur à peccatore peccando, ergò & de aliis expulsionibus formæ idem dicendum.

COLLIGE hinc. Qvòd non esse for-
300 mæ præcedentis, sit solum prærequisitum non antecedens, sed concomitans introductionem formæ, sitq; qvodammodo qvasi dispositio negativa, ita ut in eodem instanti, qvô forma est, sit non esse formæ antecedentis, qvamvis priùs ratione antecedat positio formæ, & posteriùs ratione expulsio. Dispositiones autem aliæ debent antecedere inductionem formæ, qvamvis non antecedat expulsio, qvia expulsio non determinat inductionem formæ, sed è converso: Dispositiones autem determinant inductionem talis in specie formæ.

DICES PRIMÒ. Illô instanti, qvô fit
301 expulsio formæ, vel est forma vel non: si non est qvid, ergò expellitur: si est, ergò in illo instanti sunt duæ formæ. Rursus si dum est expulsio, est forma, nunqvam aberit, cur enim potiùs, si nunc non esse illius non seqvitur, seqvi debebit postea; si autẽ expulsio, dum est, non est forma, illa expulsio esset ens otiosum.

RESPOND: expulsionem illam non fieri per aliqvid positivum, sed fit nonnisi per subtractionẽ concursûs, qvam tenetur DEUS, tãqvam Auctor naturæ, substrahere illi actioni, vel etiam ipsi formæ antecedenti, qvæ substractio concursûs, qvia est qvid negativum, non debet circa aliqvid positivum versari, sed circa ipsum non esse; nec est 302
qvid otiosum, qvia ipsum illud nõ esse, illi subtractioni concursûs debetur, & qvia objectio imaginabatur, qvasi expulsio sit actio aliqva positiva, ideò positivum aliqvid, circa qvod expulsio versatur, deposcebat ad eum modum; v.g. qvãdo Petrus expellit Paulum domô, producit aliqvid positivũ, hoc est impulsum, ideò reqvirit esse Pauli, sic etiam hîc objectio volebat expulsionem causari. Ex qva doctrina ulteriùs colliges, qvòd mediata causa expulsionis sit tum agens naturale, introducens formã novam, qvod exigit à DEO subtractionem concursûs antecedenti unioni, qvàm etiam 303
ipsa forma introducta idem exigens, immediata autem expulsio, fit ab ipsa subtractione concursûs, & certè causalitas ipsius expulsionis formæ, non est ipsa præsentia formæ: nam positâ causalitate, impossibile est etiam divinitùs non sequi effectum, positâ autem præsentiâ unius formæ, possibile est non pelli aliam, erit ergò causalitas illius expulsionis, subtractio concursûs. Et certè expelli illius, est non esse illius, qvòd non debet esse qvid positivum.

DICES SECUNDÒ. Pro illo priori, qvô concipitur poni forma, vel concipitur poni antiqva forma, vel non con- 304
cipitur: si concipitur, ergò pro illo priori concipiuntur duæ formæ; si non concipitur, ergò pro illo priori, antequam expellatur forma, jam non est forma, qvòd est absurdum.

RESPOND: nihil refert, qvòd concipiantur duæ formæ simul esse, sufficit qvòd pro statu physico sit non esse formæ antiqvæ, esse novæ.

DICES TERTIÒ. Corruptis dispositionibus antecedentis formæ, jam non est forma antecedẽs, & tamẽ potest non introduci nova: ergò apparet antecedere non esse formæ prioris, introductionem seqventis.

RESPOND: qvoniam causalitas ex-

305 pulsionis est subtractio concursûs conservativi, qvem Deus potest præbere qvando voluerit, fieri hinc potest, ut antecedat expulsio formæ, & non ad exigentiam seqventis, nec ad ejus præsentiam. Unde consequens est verum, in casibus miraculosis, non autem ordinariô cursu: hoc autem non officit, quominùs prioritas naturæ attribuatur formæ novæ, respectu expulsionis veteris, quia assertum procedit de cursu naturali, in quo expulsionem veteris formæ, exigit productio novæ. Addo tamen, quando forma expellenda est 306 merè negativa & privativè opposita, tunc introductio novæ non est prior naturâ expulsione veteris, & sic inductio lucis non est prior naturâ, expulsione tenebrarum, idq; ideò, quia inter existentiam & carentiam negationis sui esse, non est prior; naturæ forma autē negativa, nihil aliud in re est, quàm negatio formæ positivæ, & forma positiva introducta, est carentia illius negationis, & expulsio illius negationis.

TRACTATUS III.

DE PRINCIPIIS EXTRINSECIS.

NOmine principii extrinseci venit efficiens. Finis item, quia etiam finis non componit id, cujus est finis.

DISPUTATIO V.

DE PRINCIPIO EXTRINSECO, QVOD EST CAUSA EFFICIENS.

PRimùm tractabimus de efficienti causâ in communi, quāquam etiam miscebuntur multa de efficienti creato, postea de causa efficienti creata in particulari. Deniq; tractabimus de efficientia, causa Increata.

QVÆSTIO I.

De Efficienti in communi.

EFficientem causam definit Aristot: 2. Physic: Tex: 29. & 1. Metaphys: Sum: 2. C. 1. & 5. Metaphys: textu 2. *Est id, unde principium mutationis primum aut quietis.* Ly *Id.* est locô generis, & supponit pro causa, ratione cujus generis, dirimitur à privatione & reliqvis, quæ non sunt causa, ly *unde* vel *à quo* notat specialem habitudinem ac propriam phrasim efficiēti: nam sicut vulgariter materiæ attribuitur ly *ex quo*, dùm solitariè sumitur, nam ly ex quo competit etiam formæ, dùm non solitariè, sed unâ cum Materia sumitur, per ordinem ad componendum compositū, Fini aptatur ly propter quam, formæ ly per quod aut quô; ita ly *à quo* èst attributum efficienti: per ly *principium primum* intelligitur, quòd efficiens pro termino habeat id, quod est in omni mutatione primum in executione, adeoq; primum sine addito, hoc est esse, quâ esse, & hoc esse præsupponitur omnibus aliis, quæ sunt esse cum addito, utpotè esse sine addito. Per ly *mutatio*, non intelligitur aliquid, quod fiat in præexistente subjecto, aliàs creationi non competeret, sed pro quacunq; acquisitione esse, sicut etiam per ly *quietis*, intelligenda est non privatio motûs, sed possessio formæ.

Cla-

5 Clarioribus terminis sic posset definiri causa Efficiens. *Efficiens est causa determinans ad existentiam secundùm esse, quâ esse, seu secundùm existētiam quâ talem.* Quamvis autem tota hæc definitio cōveniat naturæ, non ideò est mala, quia tota definitio animalis conveniat homini; non ideò tamen est mala & universaliter definitionis superioris rationis debet inferioribus convenire, est autem species efficientis natura. Cæterum â natura distinguitur efficiens ut sic, quia efficiens ut sic, non exigit esse substantia, secùs natura, &c. &c. Qvòd autem hæc definitio non com-
6 petat omnibus aliis causis, ex dictis colligitur, quia nulla alia determinat ad esse, quâ esse, non enim determinat finalis ad esse, quâ esse, sed ad esse sub ratione talis boni. Causa etiam materialis non determinat ad esse, quâ esse, sed determinat ad esse recepti, & formalis ad esse actuati; sola efficiens determinat ad esse, quâ esse, & confert sola existentiam quâ talem. Est item hæc definitio distincta à definitione causæ ut sic, ob reduplicationem esse quâ esse, & reduplicationem existentiæ quâ talis.

Quia autem natura efficientis non meliùs explicari potest, quàm explicando actionem, quæ est causalitas ef-
7 ficientis. Hinc sit

DIFFICULTAS I.

Quid sit actio Efficientis?

MOdalistæ dicunt, actionem esse Entitatem superadditam, negāt Nominales. Ex professo multa hûc concernentia tractabuntur, ubi de Unione, quem tractatum præstaret priùs legere.

Punctum Difficultatis I.

An sine entitate Modali salvari possit Actio?

DIcendum Est; Qvòd non. 8
Probatur argumento aliâs repetendo. Impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium, sine sufficienti mutatione; ergò etiam impossibile est transire à non esse agētis ad esse agentis, sine sufficienti mutatione. Utraq; hæc propositio manet aliâs probata, sed nisi ponatur entitas modalis, non ostēdetur sufficiens mutatio à non esse agentis ad esse agentis. Ergò subsumpti. Antecedens prob: Potest esse entitas ignis A. producentis, & entitas ignis B. qui supponitur, nunc productus ab igne, & non esse actio ignis A. in ignem B. Ergò nisi ponatur entitas modalis, non ostendetur 9 sufficiens mutatio ad transitum à non esse agentis ad esse agentis. Quod ipsum probatur. Non enim hæc sufficiens mutatio erit in ipsis entitatibus ignis A & ignis B. ut dictum, non in entitate modali interveniente, quia tu illam negas, non in aliquo alio, quod sufficiat, quid enim illud tale est? Ergò.

Respond: Primò usitatis phrasibus, quando effectus habet actum hujus ab hôc, non potest non esse ignis A. causa, & ignis B. effectus.

Contra, potest esse entitas ignis A, & entitas ignis B; & non esse entitas ignis B; habens actum hujus ab hôc. 10 *Neq; valet*, si dicas transire seipsô, hoc enim aliàs refutabitur, refutatumque manet in Materia de Distinctione Modali, sed insuper.

Contra est, ly seipsô transire non est aliquid præter entitatem ipsiusmet ignis B, transeuntis, ex quo sic arguitur. Potest esse entitas ignis B, adeoq; omnia, quæ realiter sunt, & nemine cogitante, sua entitas, & non esse ab igne A, ergò illud seipso transire identificatum realiter ipsi igni B, non est sufficiens mutatio ad transitum à non esse agentis, ad esse agentis. Neq; ulteriùs valet, si dicas: Quòd esse hoc ab hoc

sit

11 sit aliquid formaliter distinctum, hoc enim aliâs impugnatum, impugnabitur infrà: nûc sufficerit dicere, formalitas illa est identificata realiter ipsimet igni B, quô positô sit urgetur. Potest entitas ignis B. cum omnibus sibi idêtificatis realiter, adeoq; etiam cum illa formalitate, prout identificata, & non esse ab hoc igne A. ergò formalitas illa non est sufficiens mutatio, ut transeat ignis A, à non esse causantis ad esse causantis. Ea quæ dici possunt de voluntate & concursu Dei, alibi refutantur.

Respond: Secundò. Sufficiens mutatio ad hoc, ut hæc causa censeatur
12 causari hunc effectum, est, si alia causa illum non producat.

Contra Primò. Ponamus, quòd omnes causæ, quæ possibiliter possunt producere illum effectum, concurrât ad illius productionem, per quid, ergò transibitur à non esse producentis, ad esse producentis, non possunt transire per negationem, quòd aliæ non producant, producunt enim omnes, quæ producere possunt, ergò ista negatio non est sufficiens transitus à non esse causantis, ad esse causantis, illudq; potiùs, quod adferes, si legitimum erit, salvabit sufficientê mutationem. Neq; valet, si dicas, sequi ex hac ratione, pos-
13 sibile esse infinitum actu, siquidem si omnes possibiles causæ efficerent eundem effectum, essent infinitæ actu; non inquam valet, quia suppositio nihil ponit in rebus, Ly autem, *ponamus*, suppositionem importat. Deinde, nego esse possibile, ut actu ad hoc assumantur, nec id habent termini rationis, licèt possint assumi actu, non tot quin plures, quanquam sivè id per possibile, sivè per impossibile fiat, supponi id possit, quod sufficit ad nostrũ intentũ.

Contra Secundò. Quia id, quod est sufficiens mutatio, quare ex non agente fiat causa agens, illud est, quòd responderi potest, quare hæc causa agat, sed quòd alia causa non agat, non est sufficiês responsio, quare hæc agat. 14 Quod ipsum probatur, qvia si qværã, quare ista causa non agit, respondebis, quia illa agit; si autem quæram, quare illa agit, respondebis: quia illa non agit, quod est idem, per idem dicere, nec difficultatem tangere, recursusq; ad ipsam entitatem, extra nihil positã, in præsenti non potest dari, sicut datur in materia de Creatione, quia ipsa positio entitatis, non est in creatis, ex dictis, sufficiens ratio agendi.

Contra Tertiò, illud, quod est causam non agere, vel est quid positivum, vel quid negativum: si est quid positivum, quid illud est? cùm etiam causis non existentibus verè competat 15 non agere, etsi non agere est quid positivum, cur ergò etiam agere, non erit quid positivum? quòd si non agere est quid negativum, ergò quod causa hæc agat, erit illud, quod de illa negetur, negatio scilicet, quòd nõ agat, adeoq;, ut dicit Arriaga, erit negatio negationis.

Concidit hæc alia responsio, cum illa transiri, scilicet à non esse agentis, per hoc, qvia Deus miraculosè nõ impedit, qvominùs hæc causa agat, ita ut causari hanc lucẽ à sole non aliud sit, qvàm esse lucem & solem non impeditum miraculosè ne agat.

Contra, impedimentum illud, vel 16 est aliqvid negativum, vel aliqvid positivum: si est aliqvid negativum, ergò agere causam, erit dicere negationem illîus negativî, adeoq;, dicere negationem negationis; si autem illud impedimentum est aliud positivum, ergò etiam reliqvas causas, non agere est aliqvid positivum, cùm tamen non agere etiam non existẽtibus competat. Deinde, sublatis aliis omnibus impedimentis, non repugnat adhuc Deum denegare suum cõcursum, qvem qværo cui deneget? non ad entitatem solis, hæc enim supponitur existere; non ad entitatem lucis, qvia etiam hæc supponitur existere, & non ex vi actionis solaris,

17 laris, non ad meram formalitatem, vel conceptibilitatem, qvia ad has nullus datur concursus: Ergò ad Modalitatem aliqvam, qvam importet actio, nihil enim aliud cogitari potest. Deniq; actio aliqva non est negatio impedimenti, ergò & actio, ut sic non rectè definitur per negationem impedimenti. Antec: probatur, conservatio miraculosa, qvâ locô solis cõservaret candela lucem, est aliqva actio, sed hæc non est non impeditio sola, cujus enim esset hæc non impeditio? Et certè censetur Deus tũc concurrere, cùm candela ad aliqvid etiam à parte candelæ se tenens, qvod non sit ipsa entitas lucis, cùm hæc possit esse & non esse concursus ad aliqvid â parte candelæ, tan-
18 qvam conservantis se tenens, & hoc non aliud est, qvàm aliqvid positivum, non aliud autem, qvàm Modalitas aliqva.

Respondetur Tertiò. Duplices posse spectari causas qvasdam, ex qvibus necessariò pendet effectus, qvale est verbum mentis seipsô dependens ab intellectu, qvalis est positio creaturæ &c. Rursùs aliæ sunt causæ, à qvibus non necessariò pendet effectus, sed potest ab alia causa pendere, qvalis causa est ignis A. respectu B. causæ priores sunt ejus naturæ, ut dum causant, non debeat esse effectus causæ primæ, in ipsa ratione causæ formaliter accepta, inclusus non in isto sensu, qvasi cum illo simultaneo concursu non concurrat Deus, sed in to-
19 to sensu: qvia postqvam Deus voluit entitatem illorum, non debet habere aliam specialem voluntatem, per qvam velit, ut entitati causæ, invariabiliter competat ratio causæ, per ordinem ad effectum, respectu cujus est invariabilis: jam autem causæ variabiles, præter entitatẽ, qvâ vult entitates illarum, indigent speciali voluntate ad hoc, ut causent ita, ut sine hac voluntate Dei rationem causæ habere non possint. Contrà, Tum qvia qværere restat, qvæ sit sufficiens mutatio, ut transeat Deus à non esse id volentis, ad esse id volentis, de qvo argumento aliâs. Tum qvia qværere restat, qvid respondeat illi efficaci voluntati, cùm ipsa entitas effectûs sola non sit sufficiens responsivum, cùm illa possit esse, & non esse huic decreto, qvô Deus vult illum ab hoc 20 produci responsiva; sed responsiva alteri decreto, per qvid ergò cõstituetur iste potius agens? Sed cum Nominalibus.

Objicitur Primò. Si actio est aliqvid præter entitatẽ ipsius effectûs, vel pẽdet per seipsam à causa, vel non pendet per-seipsam. Si non pendet per seipsam, ergò dabitur processus in infinitũ; ad hãc enim actionẽ danda erit alia actio, & ad hanc aliam alia, & sic ulteriùs. Quòd si dicas, pendere per seipsam, ergò pendebit & effectus per seipsum: & qvamvis penderet per seipsum adhuc penderet per distinctam à se actionem, qvia etiam creatura essentialiter pẽdet à Deo, & tamen pendet per distinctam à se actionem: ergò idem dicẽdum erit de actione com- 21 parata ad suam causam.

Respond: Modalitatem illam (qvidqvid sit, an in illa formaliter consistat actio) seipsâ pendere, qvia non potest esse à parte rei, & non esse ab hac causa, jam autem potest esse effectus, & non ab hac causa. Cujus ulterior ratio est, quia si seipsâ non penderet illa modalitas à causa, & esset essentialis determinatio agendi, & non esset: esset, ut supponitur, ob naturam modi; non esset autem, quia posset non pendere ab hac causa, utpotè ad dependendum indigens determinativo. An autem creatura seipsâ pendeat à Deo, de hoc infrà. Quando autem hîc objiciunt aliqui indivisibiliter, an divisibiliter actio pendeat à causa, ad id 22 responderi retorquendo potest, an scilicet effectus divisibiliter, an indivisibiliter pendeat à causa.

Objicitur Secundò. Actio & terminus debent commensurari; sed si esset actio quid superadditum, non commensurarentur, nam actio, v. g. generativa esset instantanea, terminus autem, seu genitum esset permanens.

Respond: Quidquid sit, an ipsa actio formaliter sit quid superadditum, rectè dici potest actionem & terminum proportionaliter accepta commensurari, & sic dùm solô instãti durat generatio solis, etiam instanti fit genitum, quâ tale, quod est terminus generationis. Sed actio &

23 terminus improportionaliter accepti non commẽsurantur, & sic terminus, qvâ conservatus, adeoq; prout permanens, non commensuratur actioni, qvâ generatio est, instantaneèq; perficitur. Deinde retorqvetur argumentum, qvomodo scilicet termino, qvi permanens est, proportionetur & identificetur, generatioq;, qvæ est transiens.

Objicitur Tertiò. In divinis una Persona producit aliam, & non per aliqvid superadditum; ergò & in creatis.

Respond: non intervenire in divina productione, qvidqvam realiter super additum ipsi naturæ divinæ, qvia qvæ in Deo sunt, identificantur eidem; intervenit tamen aliqvid virtualiter intrinsecè
24 distinctum, nempè in productione verbi ipsa dictio, distincta virtualiter â natura, & communi intellectione; & in processione Spiritûs Sancti intervenit spiratio, itidem distincta: qvia autem creatura non est capax talis processionis virtualiter distinctæ, & qvia non est necesse ea, qvæ creaturæ competunt, esse entitatem creaturæ, poterit benè poni aliqva modalitas, si ejus ponendæ sit aliqva necessitas, qvam esse adstruit argumentum factum. Immò exinde potest sumi confirmatio sententiæ ad latæ, quia si processio divina non est mera formalitas, sed virtualitas qvædam æquivalens distinctioni reali; ergò & creata actio, si non importat realitatem aliqvam, saltim modalitatem importabit. Sed qvidqvid sit, de antece-
25 denti negari potest consequentia; qvia potest esse entitas effectûs & non esse dependens ab hac causa: ergò ad tollendam indifferentiã debet aliqvid adferri, qvod non est nisi modus; non potest autem esse una persona, qvin producatur ab alia; Unde etiam virtualitas dictionis & spirationis, non ideò ponitur â nobis in prima parte, ut auferat indifferentiam agendi, seu producendi, sed qvia erat necesse ostendere principium formale, qvô processionis, idq;, distinctum realiter à termino producto, qvod salvari non posset, si non poneretur prædicta dictio & spiratio, sed de hoc tractatum 1. Part. Disp. 9. Num. 125.

Objicitur Quartò. Si actio esset aliquid superadditum, non posset ostendi subjectum illius receptivum. Quod probatur. Supponamus, creaturam assumi à Deo, ut instrumentum ad creandum, illa creatio non reciperetur in principio agente, aliàs mutaret agentem, non in passo, qvia aliâs passum deberet esse prius ipsâ Modalitate, qvia esset causa illius materialis, causa autem est prior suô effectu. 26

Respond: qvidqvid sit, an ipsa actio formaliter sit qvid superadditum, ad objectionẽ dici potest, positô, qvòd illa creatio, utpotè profecta à creatura, involvat modalitatem, dici inqvam potest, qvòd creatio non pendeat ab effectu, tanqvam à causa subjectiva. Tum qvia aliàs hæc 27 causa subjectiva supponi deberet ante suam causalitatem. Tum qvia si creatio depẽderet à passo, tanqvam à causa subjectiva, illa actio non esset creativa, qvia esset dependens à subjecto. Tum quia illa actio creativa causaret seipsam, causaret enim causam sui materialem. Dependet ergò illa creatio, vel illa Modalitas ab effectu, tanquam à termino, quia scilicet impossibile est esse actionem creativam, & non respondere illi passum; & sicut terminus est id, quod sistit aliquid, & facit nè ulteriùs aliquid procedat; ita passum sistit creationem, ita, ut ulteriùs non procedat, cùm jam passum habeat.

Objicitur Quintò. Nulla necessitas hujus Modalitatis. 28

Respondetur, esse necessitatem, ut ostendatur sufficiens mutatio, cur transeatur â non esse agentis, ad esse agentis.

Punctum Difficultatis II.

An formaliter actio sit entitas Modalis.

Dicendum Est Primò. Actionem formaliter non esse modalitatem.

Probatur Primò. Si nihil obstet, debemus tueri & sequi sententiam Aristotelis; sed si ponamus, actionem formaliter non esse modalitatem, nihil obstabit, ut videbimus in solutione argumentorum; & sequemur sententiam Aristot:, quod prob:

29 prob: quia Aristoteles non tenuit actionem esse modum superadditũ, quô enim locô id significavit. Deinde 3. Physic: Tex. 20. censet, quòd doctio (quæ est quædam species actionis) sit ipse actus docentis, sed in quodam, (hoc est in eo, in quo docetur) & non decisus, (ne q; enim pars habitûs positi in docente dividitur unicuiq; discipulo) sed hujus in hoc (quod significatur dependentia doctrinæ discipuli à Magistro.) 3. etiam Physic: Tex: 4. docet: Motum non esse præter res, & ibidem Text. 7. *cùm ædificabile, quatenus tale ipsum, actum fuerit, ædificatur, & hoc est ædificatio.* Et quia ædificatio est actus ædificantis, & hic actus ædificantis est ipsum ædificabile, quatenùs actum, etiam actio, seu
30 ædificatio, erit ædificabile, quatenùs actum. Immeritò autem Respond: Arriaga, Aristot: intelligendum esse, qvòd dixerit, actionem non esse Ens completum: hoc enim mera divinatio est, nec hic discurrit, an actio sit completum, an incompletum Ens, sed solùm de hoc, in quo consistat.

Probatur Secundò. Sicut non sunt multiplicanda entia, sine necessitate, ita & rationes involventes formaliter rationem entis, non sunt multiplicandæ, sine necessitate; nulla autem necessitas in entitate Modali, constituendi formaliter actionem.

Probatur Tertiò. Quia hoc dandum est argumento, quod petit argumentum factum pro modis, sed illud non pe-
31 tit, ut actio sit formaliter modus, petit enim nonnisi sufficientem mutationem, & sufficiens determinativum, hoc autem totum potest salvari, quamvis actio formaliter non sit modalitas.

Quæ hîc objici possent solventur, ubi de unione. Quando autem dicitur, actio esse id, quô mediãte producitur effectus, item dicitur esse via & tendentia ad effectum inferturque, ergò non potest esse qvid in distinctum, saltim modaliter: id etiam non cõvincit, quia relatio est etiam non modalitas, & tamen illâ mediante refertur, & tendit fundamentum ad terminum. Verbum item mentis non mediâ modalitate per multos etiam modalistas producitur, & tamen verbificatio est via, 32 & tẽdentia factiva intellectionis. Deinde dici potest, actionem esse formalitatẽ intermediam, non autem entitatem, & licèt repugnet mediante seipsô produci, hoc est ipsâ causâ sibi identificatâ, sed non repugnat produci mediante seipsô, hoc est, causalitate causæ & effectui (infrà circumscribendis) identificata.

Dicendum est Secundò. *Actionem esse formaliter, formalitatem non tamen sine modo.*

Probatur Prima Pars immediatè adlatis. Secunda autem pars probatur adlatô argumentô suprà.

Quòd si quæras, in quo tandem stet actio? ad quod dici potest, qvòd actio sit ipsa causa, prout est effectus ab illa, & ipse 33 effectus prout est à causa; seu est ipsa causa, prout determinans existentiã effectûs hujus, & hic effectus prout determinatus ad existentiam, quod ipsum prout, quod ipsum determinare, habetur in circumstantia entitatis modalis, quâ positâ habetur, & *Ab* vel *A*, tenens se à parte causæ, seu *ab* activum, & *ab* tenens se ex parte effectûs, vel *ab* passivum. Utrumq; autẽ istud *ab* ponitur in explicatione causalitatis, seu actionis, quia Aristoteles, aut simul utriusq; meminit, ut 3. Physic: tex: 7. vel nunc hujus, nunc illius, ut reflectens ad varios textus videbit. Et certè non debet excludi agens in explicatione causalitatis, quia actio, seu causalitas efficientis, est id, à quo effectus, qui certè, cùm 34 non sit à seipso, à causa erit. Ergò cùm causalitas importet id, à quo effectus, importabit causam. Non debet etiam in explicatione causalitatis excludi effectus, quia nomine causalitatis venit, id quod ponitur, saltem, ut quo à causa, quæ certè seipsam non ponit. Rursùs actioni conjungitur passio, quæ non se tenet ex parte causæ, sed ex parte effectûs: quia tamen potior est in causalitate actio agens, & id à quo, ideò principaliter etiam dicit ipsam causam

SOLUTIO OBJECTIONUM.

Objicitur Primò. Impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione, per quid transi-

tur à non esse *ab hoc*, ad esse *ab hoc*.

RESPOND: Per modalitatem, de cujus essentia est determinare *ab* hujus activũ, & *ab* illius passivum.

OBJICITUR SECUNDÒ. Aristot: 9. Metaph. Tex: 2. actionẽ vult in re esse ipsum agens, & in agente, non autem in effectu.

RESPOND: aliis locis Aristotelem ad effectum etiam recurrere, loquiturq; illô locô de actione agente, seu de *ab* activo, non autem de actione acta, & de *ab* passivo, nec de eo quod intelligitur ponere agens, quô etiam modô explicandus est 2. de anima. tex. 26. 3. Physic. tex. 8. ac 20. itemq; S. Thom. 1. Parte q. 25. a. 11. & quæst. 45. artic: 1. ad primum. Hinc etiam quando censebat Aristoteles, mutandum
36 DEUM, si in tempore mundum produxisset, non censebat mutandum, propter receptionem in se actionis, sed quia DEUM censebat esse necessarium agens: hinc si in tempore produxisset mundum, potentia illi mundi conditiva accedere debuisset, aut novus volendi actus, per quod indubiè mutaretur.

OBJICITUR TERTIÒ à P. Nicolao Trzaskovvski, palmari olim Theologiæ hîc Posnaniæ Professore, qui & Cathedralia Capitula, & Diœcesim hanc, & Religiones præclarissimis discipulis implevit. Rarô insignitus talentô, ut illi, difficilius fuerit semel lectorũ oblivisci, quàm meminisse; favet prædeterminationi physicæ, quia de modalitate posita, non potest
37 homo non operari.

RESPOND: In principiis Modalium, modalitas illa, cùm sit ipsa actio, mirum non est, quòd illâ positâ, non possit non fieri operatio, in nostris autem principiis dicitur, Determinationem illam modalem, non esse quidẽ formaliter actionem, esse tamen connotatum illius necessariũ, illiusq; positio est libera, & sita in potestate operantis, estq; ipsiusmet operationis & actûs secundi, seu suppositionis exercitii libertatis completivum, nec se tenet ex parte actûs primi, consequenter nec habet necessitatem antecedentem, sed se tenet ex parte actûs secundi; cùm tamen prædeterminatio, si attendatur natura illius, teneat se ex parte actûs primi, quidquid sit quòd hoc inficientur aliqui 38
Thomistæ, quòdsi antecedentem necessitatem, non importat illa determinatio, nec destruet libertatem.

INSTAT PRIMÒ, illud determinativum, vel antecedit actionem, vel sequitur: si antecedit, ergò se habet per modum actûs primi, æquipararicq; debet prædeterminationi, ergò ulteriùs dabitur formale actionis, antequam detur actio, quia dabitur determinatio, ut sit hoc ab hoc: si sequitur, ergò in illo priori actio, est sine sua formalitate & complemento.

RESPOND: Dari medium, nempè concomitanter, & simultaneè se habere.

INSTAT SECUNDÒ. Saltem se habet ita actio ad illam determinationem, sicut se habet relatio ad fundamentum proximũ: 39
sed fundamẽtum proximum prius est relatione. Ergò & illa determinatio.

RESPONDETUR. Sicut fundamentum proximum est simul simultate Physicâ, cùm relatione, & nec illam antecedit, ut sit sine relatione, nec sequitur relationẽ, ita ut non sit relatio unquam, sine fundamento proximo; ita etiam actio simultaneè se habet ad illam determinationem. Et sicut fundamentum proximum, non se habet per modum actûs primi Physici, nec per modum prædeterminationis ad relationem, licèt ex illo fundamento intelligatur pullulare relatio; ita & in præsenti, & sicut potiùs fundamentum remotũ habet se potiùs per modum actûs primi relati, fundamẽtum autem proximum 40
tenet se jam potiùs à parte actûs secundi, physicè loquendo, cùm physicè actus secundus relati, sit ipsum fundamentum proximum, ita sine illa determinatione spectata causa, habebit se per modum actûs primi, jam autem ipsa determinatio potiùs se tenebit à parte actûs secundi, licèt ex modo concipiendi, nec relatio cum fundamento proximo, nec illa actio habeant simultatem, sed censeantur esse per modum pullulantium.

INSTABIS TERTIÒ. Ponamus, solam causam & effectum, cum illa determinatione, seclusâ illâ formalitate, verè erit effectus. Ergò verè erit causalitas. Ergò ulteriùs causalitas erit causa effectûs, & illa deter-

41 determinatio. Sed determinatio est Modalitas. Ergò causalitas erit modalitas.

RESPONDENUR. Ponatur fundamentum, ratio fundandi, terminus, verè erit relatio, & tamen præter hæc, censetur esse relatio formalitas quædam, ita & in præsenti: & licèt quidem in re causalitas sit causa effectûs modalis determinatio, tamẽ Metaphysicè est aliquid aliud, nempè formalitas, quæ censetur ex illis pullulare, & formaliter facere, ut hoc quidem ab hoc sit. Quòd si mente tollas illam formalitatem, idem fiet, ac si tollas, mente relationem à fundamento ratione fundandi, termino. Et licèt quidem, si ponatur causa, si ponatur effectus, nondum intelligitur actio, intelligitur tamen, si ponatur
42 determinatio, neq; tamen inde sequetur, causalitatem stare in sola determinatione, quia si ponantur tria, non erunt duo paria, erunt autem additâ unitate; neq; tamen sequitur, quòd duo paria, sint illa unitas, ita nec in præsenti sequetur, quòd illa sola determinatio sit causalitas. Est quidem verum, quòd non possit poni determinatio, quin ponatur causalitas, sed quòd non possit non poni, non ex eo est, quòd in illa sola stet causalitas, sed quia ex essentia determinationis causæ & effectûs ad causalitatem, sequitur, ut non possit esse sine causalitate: cumq; illa determinatio, non intelligatur importare vim agendi, non erit ipsa præcisè causalitas, sed determinativum & cõpletivum causalitatis, ut censeatur, hæc vis circa hunc
43 effectum versata, & non alia vis, nec circa alium, hîc & nunc effectum.

OBJICITUR QUARTÒ. Actio formaliter accepta, est determinatio physica principii & effectûs ad esse *ab* subsumo. Sed hæc determinatio est modalitas. Ergò & actio formaliter accepta est modalitas.

RESPONDETUR. Actio formaliter accepta est determinatio physica, hoc est, involvit & connotat determinationem physicam, sed non est determinatio physica secundùm se præcisè. Commemorentur dicta de connotatis. Actionem scilicet in his principiis dupliciter spectari posse, prout est in re & physicè, & sic dicit causam, effectum, & modalitatem; deinde prout subest nostris conceptibus, & sic dicit formalitatem pullulãtem, ex modo nostro concipiendi, constituentemq;, ut hoc sit ab hoc, quæ causalitas potest appellari determinatio Metaphysica. 44

INSTABIS. Ponatur actio formaliter accepta, & non ponatur illa, quæ pro connotato requiratur modalitas, illa actio erit formaliter determinatio physica: ergò & seipsâ, & non ratione cõnotati est talis.

RESPOND: Argumentum hoc est consimile huic: ponatur relatio, & nõ ponatur, terminus verè erit relatio. Ergò relatio non indiget termino. Ponatur unio, & non ponatur Modalitas, verè erit compositum, ergò compositum non indiget unione modali: sicut ergò in istis defendens 45
dicit esse hoc impossibile, sequiq; & poni, & non poni relationem; ita & nos in præsenti dicemus idem.

OBJICITUR QUINTÒ. Illud connotatum ex vi cujus effectus, determinatur ad esse effectus, vel pendet ab agente per seipsum, vel per aliam actionem: si per aliam, ergò non spectat ad actionem formalisandam, qvia actionis non datur actio: si per seipsam, Ergò potiùs formaliter est actio, quàm connotatũ actionis. In idem recidet, si dicas, illud connotatũ, vel creatum, vel educitur, non creatur, quia nullum agens creatum habet vim creandi, & quia creatio non terminatur ad id, quod dependet à subjecto, sicut dependet illud connotatum: quòd si illud connotatum e- 46
ducitur, vel educitur eductione à se distinctâ, vel eductione sibi identificatâ, non per eductionem superadditam, quia etiam effectum dicerem produci per eductionem superadditam. Si autem educitur per seipsam, Ergò illa est formaliter actio, & non connotatumm actionis. Refert hoc argumentum Oviedo ex manuscriptis alicujus recentioris.

RESPOND: illud connotatum & pendere seipsô à causâ, & non educi per distinctam actionem, inde tamen non sequitur, quid sit formaliter actio. Nam in sententia Ovied: mentis verbum, non per distinctam actionem producitur, nec tamen propterea infertur, illud esse formaliter

47 actionem, cùm sit potiùs formaliter terminus, identificans sibi actionem, unio item in sententia, quæ illam ponit emanativè produci ab anima, utpotè spirituale, non producitur etiam in probabili sententia, per intermediam actionem, neq; tamen formaliter est per hoc illa unio actio, quorum ulterior ratio est, quia esse dependens seipso, non est prædicatum primò essentiale & formalisativum actionis modalisticæ, sed potest esse commune cum reliquis. Ergò quamvis nostræ Modalitati, hæc dependentia seipsâ conveniat, non erit necesse illam constitui, hôc ipsô in ratione actionis formaliter intermediæ, quam adstruunt Modalistæ. Unde actio formaliter est ratio, quare hoc
48 quidem ab hoc sit. Modalitas autem est cõnotatum & sufficiens mutatio, ut à non esse ab hoc, transeatur ad esse ab hoc, quam ipsam mutationem non est necesse, ex hoc ipso habere se per modum actûs primi, quia etiam ratio fundandi est sufficiens mutatio ad hoc, ut transeatur à non esse relati, ad esse relati, neq; tamen ratio fundandi habet se, sicut actus primus ad ipsam relationem, supple Physicus.

Instabis. Actio productiva illius connotati, vel constituitur in ratione formali actionis, per aliud connotatum, vel seipsâ: si per aliud connotatum, dabitur processus in infinitum; si seipsâ, Ergò & respectu aliorum effectuum, seipsâ causalitas constituetur in ratione formali actionis.

49 Respond: Seipsâ dependere Disparitas de aliis effectibus est, quia effectus hic ipse in entitate produci potuisset, ab alia causa, hinc indiget aliô connotatô determinativô. Deinde, id quod in aliquo genere facit talia formaliter, seipsô est tale, & ita, quod est ratio alia dealbandi, ab alio non indiget dealbari; ita, quod est ratio determinandi, ut hic effectus sit ab hac causa, non indiget aliunde determinari.

Objicitur Sextò. Actio generativa in divinis, est ipse Pater; ergò & actio in creatis erit ipse agens, & nullô modô effectus.

Respond: sicut datur spiratio activa, & spiratio passiva, ita etiam datur generatio activa, & generatio passiva: generatio activa est ipse Pater; passiva generatio est ipse filius, & qvia entia creata sunt imitationes, qvantum possunt etiam increatorum, concipere possumus, & actionem qvam appellant agentem, & actionem actam. Actio agens est ipsum agens, nihil enim aliud est, qvàm ipsum agens determinans sibi effectum, actio autem actu, est ipse effectus, prout determinatus pendere ab hac causa. Ne verò agendo mutetur intrinsecè agens, dico illam modalitatem determinantem, recipi in solo effectu, neq; obstat, qvominùs illa determinatio recepta, nonnisi in solo passo, tribuere tamen possit denominationẽ agentis, qvia sicut ratione extrinseci temporis sortiri res potest denominationem hesterni, comestio vespertina, ratione serotini in se non recepti, sortitur denominationem cænæ, ita & ratione modalitatis in passo receptæ, sortiri poterit rationem agentis, causæ.

50

51

Instabis. Positô, qvòd ista determinatio recipiatur in ipso effectu, non poterit esse id, ex qvo pullulet formalitas illa causalitatis, qvòd idsum Probatur, qvia id, ex qvo etiam ratione nostra pullulat causalitas, debet esse priùs effectu, sed licèt, sit prior causâ, tamen determinatio & effectus non est priùs qvid, ergò ex illis non potest pullulare causalitas. Major probatur. Quia si causalitas debet esse prior effectu, ergò & ea, qvæ sunt causa ipsius causalitatis, debent esse priùs ipsâ causalitate. Minor etiam principalis probatur: qvàm si illa determinatio recipitur in effectu, ergò educitur ex effectu, ergò præsupponit effectum, ergò nõ est priùs effectu, effectus etiam pro sua parte, non est prior se ipso.

52

Respondetur. Cùm secundùm dicta suprà, attendatur hic ad actionem agentem & actam, actio agens prior est effectu, nec ab illo desumitur; & licèt actio agens sit in effectu, qvia tamen est in illo, tanqvàm intermino, non debebit adhuc prior esse terminus illa actione. Hoc autem, ex qvo educitur illa determinatio, non est effectus, sed subjectum, seu materia, qvæ est prior determinatione. Hæc tota

53 tota difficultas potest urgeri etiam ponendo, qvòd actio formaliter sit modalitas.

Addo, qvando formalitas causalitatis dicitur pullulare, hoc non istô sensu accipiendum, qvasi pullulet ex effectu; sed qvòd non intelligatur pullulare, nisi in re sit effectus, determinatio & causa.

Objicitur Septimò. Quæ referuntur transcendentaliter, non possunt idem esse realiter; sed actio refertur transcendentaliter ad effectum, ordo enim ad terminum est de essentia actionis.

Respondetur. Negando, hìc intercedere relationem realem inter illam merè formalitatem, & inter effectum; sed inter agens in actu, hoc est sumptum cum illa determinatione, & inter effectum est di-
54 cta Relatio.

Punctum Difficultatis III.

Expediuntur reliqua Actionem concernentia.

Qværes Primò. *Quid sit sentiendum de divisione actionis in actionem agentem, & in actionem actam,*

Respond: actionem agentem sumi posse pro ipso principio, seu virtute operativa, prout connotat positum à se effectum, & in isto sensu est ipsemet agens, qvamvis hanc denominationem non acqvirat, nisi in circumstantia effectûs, conseqventer actio agens, secũdùm id, qvod
55 dicit in recto, non est separabils à principio, cùm sit ipsummet principium. Rursùs, actio agens sumi potest, pro eo qvod egressum, à principio agente operatur, vel negotiatur passum, & sic est idem qvod passio, prout passio dicit ordinem ad causam, à qva est, & hæc identificatur ipsi effectui, in circumstantia prædictæ modalitatis. Actio autem acta est ipsamet formalissimè passio.

Qværes Secundò. *An actio & passio sint distincta realiter.*

Respond: actionem agentem secundùm id, qvod dicit in recto, & supponitur pro principio agente, esse distinctam realiter à passione, prout idem est illa realiter cum effectu.

Ratio. Qvia causa & effectus distinguũtur realiter. Cæterùm formaliter accipiendo actionem, prout est actus hujus in hôc, & formaliter accipiendo passionem, prout est actus hujus ab hôc, sunt idem realiter, qvia sufficit hæc solis connotatis differre nempè, ut inqvantum pendet ab agente, vocetur actio, inqvantum est in effectu, vocetur passio. 56

Qværes *In quonam recipiatur actio, in agente, an in passo?* In agente recipi docent Scotistæ, in passo alii, & non est quidem difficultas de actione immanente, qvam circumscribit Oviedo, qvòd sit actio, vi cujus formaliter terminus remanet in principio, à qvo effluit, sed res est potiùs de actione transeunte, in qvo nam recipiatur, cùm non debeat remanere in subjecto, à 57 qvo effluit.

Ovied: dicit: Non esse de ratione actionis, qvæ constituat agentem, recipi in agente, qvia datur aliqvid verè agens, in qvo actio non recipitur, nempè Deus. Ergò de ratione actionis in communi, non est recipi in agente. Sed dicit idem, nec esse de ratione actionis recipi in termino, qvia aliàs terminus causaret actionem, immò seqveretur ulteriùs, qvòd causalitas causaret seipsam, qvia esset causa principii causalitatis suæ, hoc est, termini se causantis: censet itaq; illam recipi in subjecto, qvod terminum recipit ex vi illius actionis productum. Tum qvia Aristot: dicit, actionem esse actum hujus in hoc. Tum qvia est identitas actionis cum 58 passione. Tum qvia actio eductiva, constituit terminum dependentem à subjecto, ergò debet ipsa recipi in eodem subjecto. Quòd actio non recipiatur in agente, benè probat Oviedus, sed qvòd non possit recipi in termino, sed in subjecto, non convincit, de qvo mox. Hinc

Assero Primò. *Actionem antonomasticè acceptam, non recipi in causa.*

Ratio Tum qvia ex Aristotele, non est necesse agens ex eo præcisè, qvia agit intrinsecè mutari, mutaretur autem si reciperet actionem. Tum qvia vel agit aliqvid in agẽte illa actio, vel non agit; si non agit, ergò in illo non est, qvia impossibile actionem esse, & non agere: si agit, ergò non in

agen-

59 agente recipitur actio, sed in eo, qvod agitur, adeoq; in passo. Tum qvia si actio reciperetur in ipsomet agente, qvomodo in illo extraneo qvidqvam operari poterit, influendo esse?

ASSERO SECUNDÒ. *Non recipi actionem in subjecto, cui unitur terminus productus.*

RATIO, Tum qvia impossibile est esse terminum productum sine actione, hôc ipsô enim esset, vel nihil, vel qvid improductum. Possibile autem est terminum productum, non uniri subjecto. Ergò possibile etiam erit actionem illam, non uniri subjecto, & tamen, cùm per se stare, etiam divinitùs, non possit, debebit recipi in aliqvo; Ergò apparet non recipi actionem in subjecto. Tum qvia potest
60 assumi creatura, ad creandam materiam, vel Angelum, qvæ creatio illius erit actio, vel modalis, vel non, sine modo, & tamen non recipietur in subjecto, in qvo enim? ergò apparet actionem, non recipi in subjecto. Tum qvia actio & effectio verbis differunt; effectio autem videtur esse ratio formalis effectûs, non autem ratio formalis subjecto. Ergò non in subjecto recipitur. Per hoc tamen non nego, qvòd determinatio illa educatur ex materia.

DICES cum SVAR. D. 48. S. 4. n. 13. Actio immanens in ea potentia inhæret, in qva est terminus intrinsecùs ejus, & ita, in intellectu manet actio intelligendi.

RESPONDETUR. Actionem intelligendi esse in intellectu, quia nullũ est aliud sub-
61 jectum; nec potest recipi in termino, qvia nulla actio vitalis habet à se distinctum terminum. Benè autem potest recipi actio, sivè illa sit modalitas, sive non; sine modo, in termino, qvem producit, & nõ insubjecto, in qvo recipitur terminus.

ASSERO TERTIÒ. Probabiliùs esse, actionẽ recipi in termino producto, seu in effectu.

RATIO. Tum qvia, non recipitur actio in agente, nec in subjecto, ergò in termino, qvia cùm in aliquo recipi debeat, in nullo alio jam recipi poterit. Tum qvia, si actio reciperetur in agente, non esset ratio, cur in extraneo, qvod est effectus, operari qvidqvam possit: ergò etiam, si reciperetur in subjecto, non esset ratio, qvomodo effectum operari possit, à qvo subjectum distinguitur realiter: & sicut albedo recepta in pariete A, non dealbat parietem B; & si verberetur Paulus, non verberetur Andreas, propter distinctionem realem; ita si actio recipiatur in subjecto, non est quomodo efficiatur per illam effectus, seu terminus, distinctus realiter. Tum qvia doctrina est Aristotelis, motum recipi in ipso mobili, hocautẽ, quod movetur tunc, à non esse, ad esse, est ipsemet effectus, seu terminus. Tum quia, si non posset recipi actio in ipso termino, hoc ex eo esset, quia deberet præsupponi terminus actioni, & quia ipse deberet materialiter causare suam actionem, quod dici non potest; sed neutra harum rationũ in præsenti militat, qvod ipsum probatur, qvia præcisum recipi non fundat causationem, adeoq; nec titulum in recipiente anteccssionis, quod ipsum probatur, qvia anima etiam recipitur in materia, & in corpore, neq; tamen hæc receptio fundat titulum causalitatis in materia. Rursùs, actio creativa, positô etiam, quòd sit modalis entitas, recipitur in re creata, & tamen nec causat creationem, nec præsupponitur illi: & ut universaliter receptio, potest esse duplex, inprimis receptio in aliquo, tãqvam in termino, & receptio in aliqvo, tanqvam in subjecto; prior illa nec anteccssionem recipientis, nec causationem fundat, fundat posterior. Deinde, si qværas, qvô hæc duo condistinguantur? ad hoc dici poterit, qvòd scilicet conveniant utrumq; in hôc, qvòd scilicet illis uniatur
64 id, quod recipiunt, sed in hoc distinguantur, quia receptio, tanquam in termino, non deposcit antecedentiam termini, & præsuppositionem, deposcit receptio tanquam in subjecto. Rursùs, qvia receptio tanqvam in subjecto, est bonum recepti principale, utpotè, qvod non habet jus existendi sine hac unione, jam autem receptio, tanqvã in termino, est bonum ipsiusmet termini, illâ receptione esse & existere acqvirentis. Deniq;, quia receptio in subjecto, est receptio tanqvam in causa materiali recepti, jam autem receptio tanqvam in termino, est receptio tanqvam in causato, & ideò receptô, ut habeat recipiens esse. Tum qvia argumẽta adlata ab Oviedo con-

65 non convincunt, nam illis verbis actio, est actus hujus in hoc, etiam nos tueri possumus nostram sententiam, cùm enim non agat, nisi effectum, id in quo recipitur erit effectus. Quamvis autem sit identitas actionis, cum passione, id verùm est per ly passio, non intelligendo unionem, sed actionem actam. Positô etiam, quòd hîc intelligat Aristoteles nomine passionis unionem, non sequitur intentum Oviedo, quia hoc salvabitur, quamvis passio hæc actionis, sit in effectu, non in subjecto recipiente effectum. Quomodo autem actio eductiva constituat terminum, dependentem à subjecto, id jam suprà explicatum est, ubi de eductione. Condistinguetur autem adhuc creatio ab ed-
66 uctione, quia eductio erit adhuc, cum influxu causæ materialis, non item creatio, possetq; hæc receptio, tanquam in termino, vocari adhæsio, inhæsio autem receptio, tanquam in subjecto.

DICES PRIMÒ ex Mastrio Disp: 7. n. 29. Actio de sua ratione formali subjectum inhæsionis requirit, quia actio quæcunq;, non solùm eductiva, sed etiam creativa, est propriè accidens, ergò formaliter petit subjectum inhæsionis, per hoc enim distingvitur à substantia.

RESPONDETUR. Subjectum inhæsionis dupliciter accipi potest, pro subjecto, cui unitur ipse terminus productus, & sic ex dictis, falsum est, quòd actio etiam titulô accidẽtis, requirat subjectum inhæsionis:
67 deinde accipi potest, quòd sit id, cui unitur actio, & sic indubiè tale subjectum inhæsionis requirit actio; neq; enim potest esse sine termino, & si ponatur modalitas esse, aut non sine modo, indubiè se sola non habet jus existendi, extra modificatum, & hoc subjectum est terminus.

INSTAT. Ideò actio creativa subjectum non reqvirit, qvia constituit rem independentem à subjecto: ergò, quia actio eductiva constituit rem, à subjecto depẽdentem, de sua ratione formali exiget subjectum.

RESPONDETUR, quòd actio eductiva exigat subjectum, tanqvam id, cui unitur terminus suæ productionis, sed non exigit subjectum, tanquam sui immediatè receptivum, undè etiam & actio productiva accidentis, recipitur in termino, licèt 68
ipse terminus petat uniri subjecto: cumq; divinitùs possit illi non uniri, & tamen sine actione conjuncta nihil fiat, inferendum erit, actionem illam non recipi immediatè in subjecto, sed in termino. Cur autem ille terminus non recausat actionem, dictum suprà.

DICES SECUNDÒ. Actio secundùm rationem formalem, non denominat passum agere, quia passum, ut passum, non agit, ergò non subjectatur in ipso: formam enim denominare subjectum, est informare subjectum.

RESPONDETUR. Quòd actio, prout est agens, non subjectetur in passo, secùs prout est acta, & quia actio acta, & agens 69
sensu adlato, sunt idem, ideò sicut actio acta, non recipitur in agente, ita nec agẽs, sed profluit ab illo.

INSTAT PRIMÒ. Forma, quæ extrinsecè denominat, aliquid etiã intrinsecè debet denominare subjectum inhæsionis, ergò actio, ut actio reduplicativè, debebit aliquo pacto denominare passum: quænam igitur erit ista denominatio? certè non denominatio passi, quia hæc est effectus passionis, nec est denominatio conformis naturæ actionis, imò oppositæ.

RESPONDETUR. Quòd actio, qua actio acta denominat passum, extrinsecè autem agentem, quæ etiam denominatio passi proportionata, est actioni actæ.

INSTAT SECUNDÒ. Sicut album ab al- 70
bedine, ut à denominante, derivatur; ita agens, quia est denominativum actionis, esse actione affectum formalissimè erit esse agens, consequenter, per nos passum deberet, esse agens.

RESPONDETUR. Sicut esse visum est denominatum à visione, tamen visio non recipitur in viso, ita potest esse agens denominatum ab actione, actione in se non receptâ; potest tamen ostendi etiam forma intrinseca denominãs agens, nempè ipsa vis causandi, licèt rationem exercitæ non habeat, nisi in circumstantia effectûs, & in hac circumstantia, denominatur agens.

INSTAT TERTIÒ. Vel istæ formalita-

71 res ſunt ejusdem rationis, & ſic deberet denominare agens actio, non ſolùm cauſam, ſed etiam effectum: vel diverſæ rationis, & ſic denominatio agentis, non poterit ab his formalitatibus æquè deſumi, ſed ab una tantùm.

RESPONDETUR. Iſtas formalitates, ob diverſos ſuos reſpectus, eſſe diverſæ rationis, licèt competant uni eidemq́; entitati phyſicè ſpectatæ, & qvia receptio eſt quid Phyſicum, & non ſecundùm formalitates, cùm illa entitas ſit una, unum etiam ſubjectum, in quo recipitur, habebit, & hoc ſubjectum eſt terminus, licet illa entitas, non prout habet rationẽ actæ, denominet agens, ſed ſub formalitate actionis agentis. Qvod autem dicit Maſtrius, falsò aſſeri hanc formalitatẽ actionis actæ, ad actionem ſpectare, ſi procedat hôc ſenſu, qvòd ſcilicet formalitas actionis agentis, non ſit formalitas actionis actæ, vera eſt propoſitio: ſi procedat hôc ſenſu, qvòd actio acta & agens, non poſſint ad eandem entitatem, ſecundùm diverſas formalitates ſpectare, hoc ipſum negatur.

DICES TERTIÒ. Quamvis ponatur actionem recipi in agente, non ſeqvetur illud agens eſſe patiens, non enim omnis receptio, eſt in prædicamento paſſionis, ſed ſolùm illa, qvæ recipit agens.

RESPONDETUR, etiam agens, reſpectu ſui eſſet agens, in qvantum eſt in ſe ponẽs illam actionem, & quamvis receptio non
73 arguat actionem, arguit tamen actio, ubi eſt, illîc ſe agere.

NOTO. Qvod argumentum negativum: non ſunt multiplicanda entia, ſine neceſſitate, oſtendat, non diſtingvendas eſſe actiones illas actas & agentes, conſeqventer nec ponendam phyſicè actionem agentem in agente, ut patuit ſolutione objectionum: ſed etiam id colligitur exinde, qvia nullibi ageret actus agens, non in agente, ut conceditur, non in termino, ſeu paſſo. Qvia illîc eſt nonniſi actio acta, huic autem agi convenit non agere.

DE DISTINCTIONE SPECIFICA ACTIONUM.

QVAERES QVARTÒ. *Undenam actio diſtinctionem ſuam ſpecificam ſumat?*

ASSERO PRIMÒ. *Si agatur de ſpecificatione intrinſeca, ſpecificatur Actio à ſua entitate.* 74

RATIO, qvia ſpecificatio rei intrinſeca non diſtinguitur realiter ab ipſamet re ſpecificata, eſt enim præcisè ipſa connexio prædicatorum eſſentialium, ergò deſumitur ab ipſamet rei entitate.

ASSERO SECUNDÒ. Specificationem extrinſecã Actionis, deſumi etiam à principio Actionis.

RATIO, qvia accipit à principio extrinſeco entitatem, ergò accipit ab illo ſpecificationem.

Sed ex eo ne ipſo, qvia hæc actio eſt à diſtincto ſpecie principio, jam erit diſtincta ſpecie, v. g. ex eonè, ipſo, qvia proficiſcitur viſio ocularis à bove, & viſio alia ocularis ab homine, circa idem objectum, 75
viſiones hæ erunt diſtinctæ ſpecie, in qvo affirmativè ſentiendum.

RATIO. Tum qvia ſe nihil obſit, proportionãdæ ſunt actiones ſuis principiis, ad qvem titulum proportionis ſemper attendit natura, & cùm ſit nexus inter actiones & principia, debet etiam eſſe proportio, ſed erunt magis proportionatæ, ſi diſtinctorum ſpecie principiorũ ſint diſtinctæ futuræ actiones, ſeqvẽtur enim conditionem principiorum, qvæ ipſa inter ſe diſtinguentur ſpecie, nihilq́; obeſt, qvominùs ponatur hæc proportio, qvid enim tale? Tum qvia, ponamus potentiam viſivam ab anima diſtingui realiter, vel potentia viſiva bovis erit eadem ſpe-
cie, cum potentia viſiva hominis, vel non 76
eadem ſpecie: ſi eadem ſpecie, ergò non procedis in ſtatu difficultatis, qvia hîc tractat, an ſpecie diſtinctarum potentiarum, ſint diſtincti ſpecie ex hoc præcisè actus, qvia proficiſcuntur à potentiis diſtinctis ſpecie. Si autem ſunt potentiæ diverſæ ſpecie, cui uſui illas dediſſet natura, niſi ad actus ſpecie diſtinctos? Totum enim bonum potentiæ eſt, illius extendentia ad actus ſpecie diſtinctos, cui uſui ergò erit ſpecies illarum diſtincta, ſi non ponunt actus ſpecie diſtinctos? Qvia autem in noſtris principiis potentiæ identificantur ipſis animabus, quæ ſunt diſtinctæ ſpecie in homine & bove, ideò & actiones viſionis ocularis erunt diſtinctæ ſpecie.

77 cie. Tum qvia, ſi natura intendit effectum, qvantùm fieri poteſt aſſimilare paſſo, in virtute per qvam agit. Ergò etiam intendit aſſimilare, qvantum fieri poteſt in ſpecificatione ipſosmet actus ſuis principiis, cùm qvibus majorem habet connexionem, qvàm cum ipſis effectibus ſeu terminis. Tum qvia ſaltem actiones vitales unius, debent diſtingvi ſpecie ab actionibus vitalibus, aliûs quamvis verſantibus, circa idem objectum. Qvod ipſum probatur: qvando dicit cõnexionẽ eſſentialem unum, qvam non dicit aliud, illa diſtinguuntur ſpecie: ſi enim connexio eſſentialis hujus actionis, cum hoc termino importat alietatem ſpecificam, cur
78 non connexio eſſentialis, cum hoc principio importabit eãdem, dicit autem actus vitalis connexionem eſſentialem cum ſuo principio. Undè etiam definitur per eſſe ab intrinſeco. Quod autem dicit Svar: Diſp. 48. Sect. 3. n. 16. differre actiones vitales à non vitalibus, ex principiis diverſarum rationum, non tamen ſine ordine ad diverſos terminos, id non cõvincit. Concedo enim etiam ex ordine ad diverſos terminos ſumi diſtinctionem, ſed reſtat qværere, an etiam à principio ſumat ſpeciem actus? ſi ſumit, habemus intentũ; ſi non ſumit, reſtat qværere, cur ordo actûs vitalis, qvi habetur ad terminum, ſit ſpecificativus, & non ordo actûs vitalis ad principium, per qvem adhuc ordinem definitur, non ſit illius ſpecificativus. Et
79 ſicut ipſa actio non ſiſtit in ſe, ſed pergit ad terminum conſeqventer, & ſpecificativum ab illo deſumet, ſed cur etiam, cùm non ſiſtat in ſe, tanqvam in principio productivo, ſed referatur ad principium producens, ex illa referibilitate ad principium producens, diſtinctum ſpecie, non ſumet etiam diſtinctionem ſpecificam. Tum qvia actio illa eſt modus hujus principii determinativus, Ergò ad hoc principium eſſentialiter adſtringitur. Tum qvia pro nobis videtur eſſe S. Thom. prima ſecundæ Q. 1. a. 3. ubi dicit: Speciem ſortiri actionem qvidem ab actu, qvi eſt principium agendi, paſſionem verò ab actu, qvi eſt terminus motus. Locus autem, qvi citatur, ex qvæſt. 6. de Potentia art. 8. dicit: qvidem ſpecificari à termino, & qvidem propriè motum, ſed non 80
negat ſpecificari etiam à principio in eo ipſo, qvòd ſit motus naturalis, vel loqvitur S. Thom: de ſpecificativo magis noto.

DICES PRIMÒ. Si ſumitur ſpecificatio à principio, omnes actiones eſſent ejusdem ſpeciei, qvia idem ſpecie principiũ.

RESPOND: Negand: Sequel: qvia eſt in eodem principio vis producendi actus diverſos ſpecie, imbibentes ex vi principii nexum ſpecialem, cum hoc principio, ratione cujus nexus diſtinguuntur ſpecie, & ſic ſi ponatur viſio, qvam format homo nexus, qvem dicit ad hominem, diſtinguitur ſpecie, à nexu, qvi dicitur ad bovem; licèt in hoc nexu, tanqvam in ratione generica, conveniat etiam humana viſio, poſſet etiam qvis concedere, actiones 81
hominis in ratione actionis hominis, eſſe ſpecie diſtinctas ab aliis actionibus, qvæ non ſunt hominis, licèt inter ſe non diſtinguantur, in ratione actionis hominis.

INSTABIS PRIMÒ. Actio licèt ab agente procedat, tamen eſt eſſentialiter communicatio alicujus eſſe, & ſub ea ratione eſt via ad ſuum terminum, via autem eſſentialiter reſpicit terminum.

RESPOND: Actio licèt ſit eſſentialiter communicatio alicujus eſſe; tamen ſi loqvamur de vitali, eſt eſſentialiter ab intrinſeco, ergò ab illo ſumet ſpeciem. Directè autem dici poteſt, hôc argumentô probari, qvòd ſumat etiam ſpeciem à termino, ſed non probari, qvòd non ſumat etiam à principio. 82

INSTABIS SECUNDÒ. Cùm motus duos habeat terminos, nimirùm à qvô & ad qvem, juxta veram Philoſophiam, non accipit motus ſpeciem à termino à qvo, ſed ad qvem: at verò ad eundẽ modũ videtur cõparari principium agendi ad ſuũ actũ.

RESPOND: Communem Philoſophiam hoc ſolùm velle, qvòd ea, qvæ diſtinguuntur ſpecie ratione termini ad qvem motus, poſſint proficiſci ab eodem termino à qvo, nec ratione præcisè termini à qvo differre à ſe, qvamvis ſi unum à qvo, ad aliud, à qvo principio comparentur, inter ſe differre poſſint. Et ſic differt in moralibus deſertio cupiditatis à deſertione impatientiæ, & promotio à termino ignobilitatis, ad terminum principatûs, à ter-

83 mino principatûs ad regalitatem. Qvamvis autem terminus à qvo nõ ſpecificaret, diverſitas inde peti poſſet, qvia terminus à qvo non eſt natus influere eſſe in mobile, proportionareq; inevitabiliter, hôc influxu ſibi ipſi mobile, cùm tamen id ſit natum facere ipſum principium, ſeu agens.

DICES SECUNDÒ. Cum Svar. citat. n. 10. Generatio & creatio hominis in tantum differunt, in qvantum creatio includit effectionem materiæ, & formæ ex nihilo. Si DEUS annihilaret aliqvem Angelum, & eundem poſtea iterato crearet; tamen illa actio eſſet ejusdem rationis cum prima creatione, qvia ſola iteratio non poteſt ſufficere ad ſpecificã diverſitatẽ actionũ.

RESPOND: Svar: ut eundem legenti
84 locô citatô conſtabit, hoc ſolùm velle, qvòd non ſalvetur hæc diſtinctio absque terminis, qvod etiam nos non negamus. Ad argumentum qvod attinet, nego generationem, tanqvam actum vitalem hominis, non differre ſpecie à creatione, eaq; deſumibili etiam à principio, ſeu agente, licèt creatio cùm nec ſit modus, nec involvat modalitatem, non poſſit in re participare aliqvid ſpeciale ſpecificãs, deſumibile ab ipſo principio. Qvod attinet ad annihilationem Angeli & reproductionem, non erit illa diſtincta ſpecie, non ſolùm ob indiſtinctionem termini, ſed etiam ob indiſtinctionem principii.

INSTAT PRIMÒ idem. Calefactio facta ab igne, vel facta à Sole, non ſunt actio-
85 nes ſpecie diverſæ, ob ſolam diverſitatem principiorum, qvia licèt illa principia ſint diverſa, tamen non agunt idem, ut diverſa ſunt, ſed qvatenùs unum eminenter continet aliud, vel ambo eandem formã, virtus autem eminenter continens aliam, ſicut eminenter continet formam ejus, ita & actionem ejus.

RESPONDETUR. Calefactio ſpectata penes terminum, hoc eſt, penes calorem, eadem ab utroque producitur, poteſt enim idem terminus à diverſis ſpecie principiis produci, & ſi principia ſunt diverſa independenter à noſtris conceptibus, agunt ut diverſa, agunt enim ut ſunt, ſunt autem diverſa; ſed calefactio ſpectata penes principia, calorem illum producẽtia, eſt ſpecie diſtincta. Ex continentia etiam eminentiali, pro nobis potiùs ſumi- 86
tur argumentum, nam continendo eminenter rem producendam, continet continentia diſtincta ſpecie, qvia continentia identificata realiter ultimæ differentiæ, qvæ ſupponitur eſſe ſpecifica. Ergò, ſi continentiâ eminentiali entis, proportionatur continentia actionis, etiam continentia illius actionis erit ſpecie diſtincta, ab aliis cõtinentiis, adeoq; & actionibus. Qvare autem actio ſpecificatur à principio & non terminus, hoc in id principium refertur, qvia idem numerô effectus poteſt produci ab alia cauſa, non tamen eadem actio. Loqvimur autem hîc ex communi Philoſophia de actione, tanqvam de aliqvo modaliter diſtincto, accommodando nos communi phraſi. Licèt ſecun- 87
dùm noſtra principia loqvi deberemus de ſola illa determinatione modali.

INSTAT SECUNDÒ idem. DEUS non ſolùm poteſt de ſolo facere eundem ſpecie calorem, qvem facit ignis, ſed etiam eandem ſpecie calefactionem. Ergò calefactio, qvæ fit à ſolo DEO, & qvæ fit ab igne, cum concurſu DEI non differunt ſpecie.

RESPOND: cum hîc calefactionis nomine veniat actio productiva caloris, qvæ eſt modalis vel non ſine modô, nego qvòd eâdem calefactione poſſit cum igne DEUS eundem calorem producere, aliàs hæc actio productiva caloris, poſita ab igne, non eſſet eſſentialis determinatio, reddendi ignem producentem.

INSTAT TERTIÒ idem. Diverſa prin- 88
cipia ejusdem termini, vel ſunt cauſæ univocæ, vel æqvivocæ; vel una univoca, alia æqvivoca. Si ſint univocæ cauſæ, erũt ejusdem rationis cum effectu, conſeqventer etiam inter ſe: ſi verò una cauſa ſit univoca, altera æqvivoca, adhuc actio erit ejusdem rationis, qvia cauſa æqvivoca agit, ut eminenter continens effectum & actionem cauſæ univocæ.

RESPOND: Si ſint cauſæ univocæ inter ſe comparatæ, cùm ſint ejusdem ſpeciei, etiam actionis ſpecificationem ab illis ſument eandem: ſi autem comparatæ inter ſe cauſæ ſint æqvivocæ, in genere agendi, diversâ ſpecie actione agent, & ad ſpecificationem proderit illa continentia, ut jam dixi.

INSTAT

89 INSTAT QVARTÒ idem. Incredibile videtur, actionem movendi cœlum fore diverſam ſpecie, eô qvòd fiat ab Angelis ſpecie diverſis.

RESPOND: Motus fit ab Angelis per productionem impulsûs, tanqvam termini producti, nihil autem vetat eundem terminum produci à diverſis ſpecie principiis, cùm hoc tamen ſtat, ut ſpecie diſtinctâ actione, idem impulſus producatur ob rationes adlatas, qvia illa actio cùm ſit modus, vel non ſine modo, dicit ordinem, nonniſi ad hoc principium diſtinctum ſpecie.

INSTAT QVINTÒ idem. Principium agendi ſi ſit univocum, ex ſua ſpecie determinatum eſt ad talem actionem, ten-
90 dentem ad talem terminum, ſi autem ſit æqvivocum, cùm ex ſe ſit univerſale & indifferens, non poteſt ab illo ſumi determinata ſpecies actionis.

RESPOND: Poſitô, qvòd agens univocum ſit determinatum ad talem actionẽ, cur ejus talitas ſpecifica, etiam à principio deſumi non poterit, ad qvod etiam dicit eſſentialem ordinem, tanqvam ad ſuum principium; Agens autem æqvivocum, nego eſſe indifferens ad ſpeciem tribuendam ſuæ actioni, Unde in agente æqvivoco, agnoſcimus qvidem indifferentiam ad hunc vel illum producendum terminum, ſed non agnoſcimus indifferentiam ad tribuendam actui, ſpeciem non proportionatam ſibi.

91 DICES TERTIÒ. Eâdem numerô actione poſſunt agere DEUS & creatura, item duo principia diſtincta etiam ſpecie.

RESPOND: eô etiam caſu diſtinguetur ſpecie actio, quâ DEUS ſolus ageret, & qvâ DEUS & Creatura item diſtinctam fore actionem, qvâ duo principia agunt diſtincta ſpecie, licèt producant eundem effectum.

ASSERO TERTIÒ. *Etiam à terminis ſpecie diſtinctis ſumi diſtinctionem ſpecificam actionum.*

RATIO. Qvia una qvæq; ex illis alium eſſentialem ordinem dicit, ob connexionem. Neq; enim actione, qvâ producitur leo, poteſt produci homo, immò etiam à ſubjectis eductionis ſpecificantur propter eandem cauſam.

QVAERES QVINTÒ. *Quid ſentiendum de individuatione actionum.* Non eſt dubiũ, 92
diſtincta numerô principia, diſtinctas numerô actiones elicere, diſtinctos numerô terminos, diſtinctis etiam actionibus produci. Agnoſcit tamen Arriaga, diſtinctos numerô terminos, poſſe produci eâdem numerô actione: ſi enim una numerô actio poteſt proficiſci à duobus principiis, cur ab una actione non poterũt produci duo termini? & ſi unâ cognitione attingi poſſunt plura objecta, cur non poſſibilis erit una numerô actio, dicens ordinem ad duo producenda? Cæterum hoc ipſum, qvod eſt duo numerô principia elicere, diſtinctas numerô actiones non excludit, qvominus cauſæ potiſſimum ſubordinatæ, eâdem numerô actione agant, 93
v. g. DEUS & Creatura.

Cæterùm poſſet dicere qvisqvam, hunc numerô terminum potuiſſe produci, aliâ numerô actione. Tum qvia non repugnat, eundem numerô terminum, alia numerô actione produci, qvæ enim in hoc repugnantia? Tum qvia ſicut ad individuationem termini ſuo modo determinat DEUS, Cur non & ad individuationem actionis? Tum qvia hôc poſitô, non ſeqvetur, ut aliqvi imaginãtur, proceſſus in infinitum in determinationibus, qvia licèt potuerit non hâc numerô actione produci terminus, poſito tamen, qvòd hâc numerô actione producatur, ipſa entitas rei determinabit ad individuationem. Accedit negatio aliarum actionum, qvæ ſe ſo- 94
lâ, non eſt ſufficiens determinativum, eſt tamen in circumſtantia novæ modalitatis.

QVÆSTIO II.

De diviſione efficientis cauſæ.

DIviſiones, qvas tradidimus in communi cauſæ; etiam hîc proportionaliter applicari poſſunt præter inibi datas.

Dividitur Efficiens cauſa in cauſam Univocam & Æquivocam. *Univoca* eſt, qvæ producit effectum ejusdem ſecum rationis ſpecificæ, ut homo hominem. *Æquivoca* eſt, qvæ producit effectum diverſum ſpecie, ut cùm ſol generat hominem. Rursùs,

95 alia est causa eminentalis, alia virtualis. *Eminentalis* est, qvæ cùm sit nobilior effectu, & causa illius propria habet virtutem illum effectum causandi, sic creaturarum Deus causa est. *Virtualis* verò causa est, qvæ effectum producit se nobiliorem, vel virtute alienâ, & ita ignem se nobiliorem producens calor, est causa illius virtualis. Item, causa efficiens alia est Totalis alia Partialis. Causa *Totalis* est, qvæ adæqvatè concurrit: *Partialis*, qvæ inadæqvatè. Sed qvod erit indicium causæ totalis? Qvando qvæcunq; sunt prædicata in effectu, reperiuntur etiam in causa stante ratione effectûs. Rursùs, qvando causam constat aliundè agere, qvandoq; nullum est fundamẽtum aliud,
96 præter hoc, ponendi principium, illa causa est totalis, non pono sufficientiam causæ in sola continentia prædicatorum, qvia causa Univoca continet prædicata effectûs, & tamen indiget concursu Dei: addidi hæc prædicata debere esse stante ratione effectûs, qvia certè nullum est prædicatum in Deo, qvod respondeat prædicato, qvod est esse Creatum. Nullum item est prædicatum in igne A producente ignem B. nullum, inqvam, est prædicatum producti & dependentis ab igne A. aliâs seipsum produceret, & tamen qvæcunq; prædicata reperiuntur eminenter in Deo, licèt stante ratione effectûs nonnisi in Creatura, & qvæcunq; prædicata ignis B reperiuntur in igne A. stante prædicato effectûs nonnisi in igne B. *Addidi*
97 debere aliundè constare, qvòd illa causa agat, qvia, v. g. qvando ignis A producit ignem B. ignis C. habet omnia prædicata, qvæ habet ignis B. staretq́; in igne B. prædicatum effectûs, si illũ produceret ignis C. qvia tamen non constat aliunde ignem C. egisse, non dicitur esse causa illius totalis ignis C. Addidi deniq; negativum fundamentum, si scilicet aliundè non urgeat necessitas ponendi aliud comprincipium, & sic quamvis habeat prædicat., filiæ Mater est necesse ponere insuper causam filiæ Patrem.

Rursùs dividitur causa in *Principalem*, & *Instrumentalem*, & si causæ instrumentalis nomine veniat sola causa, qvæ non est à se, qvô sensu omnia creata appellãtur in- 98
strumenta Dei, nulla est in illa explicanda difficultas; sed, si accipiatur, prout opponitur causæ principali antonomasticè dictæ, patitur difficultatem ex eo, qvia multa sunt instrumenta, qvæ vix analogicè & in ratione entis conveniunt.

Porrò, alia sunt instrumenta artis, alia gratiæ, aliæ naturæ. *Instrumenta artis* alia sunt, qvæ & efficit ars & illis utitur, ut Malleus; alia qvæ non efficit, & tamen illis utitur, ut Magnes trahens columbam Architæ. *Instrumenta gratiæ* sunt Sacramenta. *Instrumenta naturæ*, nempè causæ Naturales, qvæ & esse à natura, & operari effectus naturales habent. Rursùs, hæc instrumenta naturalia qvædam sunt *conjuncta principali agenti, qvædam separata,* 99
& qvidem qvædam ita sunt separata, ut aliqvando fuerint principali conjuncta, ut sunt semina qvædam, qvæ nunqvam fuerunt conjuncta, ut qvalitates, qvæ sunt instrumenta generativorum ex putri. *Ex conjunctis* alia sunt, qvæ nec esse nec operari proximè possunt, nisi conjuncta, & sic oculus operari non potest proximè, absente suo principali, hoc est, animâ. Alia autem conjuncta sunt, qvæ esse qvidem sine principali æqvè, ut cum principali, operari tamen non possunt, qvales sunt fides respectu Musici.

Deniq; instrumenta, tam artis, qvàm naturæ, sunt alia qvibus, ut operentur, est *necesse inprimi aliquid*, ut impulsum fidibus, ovis item, qvæ sunt instrumenta gallinæ 100
imprimitur calor prolificus: alia autem sunt, qvibus *nihil imprimitur*, ut v.g. magneti ad causandos effectus artis, calori respectu causandi ignis.

Causæ etiam principales sunt non paucæ, non tantùm univocæ, sed etiam æquivocæ, Deus respectu creaturarum, substantiæ respectu passionum, potentiæ respectu actuum sunt causæ æqvivocæ, qvæ omnia variis locis perstringuntur.

QVÆSTIO III.

De efficientibus causis aliqvibus in particulari.

Omnia

101 Omnia efficientia, in particulari numerare, non est hujus vitæ, nullum enim est Ens, qvod suam efficientiam non habeat, saltim emanativam. Attingentur nonnisi ea efficientia, qvæ in considerationem accepit Schola.

DIFFICULTAS I.

Qvid efficiens Principale & Instrumentale?

Explicat Primò Svar: & cum eo Arriag: D. 11. Sect. 3. qvòd causa instrumentalis sit ea, qvæ concurrit ad Effectũ se nobiliorem. Causa autem Principalis, qvæ concurrit ad effectum, vel ignobiliorem, vel æqvalem. *Hæc explicatio*
102 Non Satisfacit. Tum qvia possibile est assumi â Deo, Angelum ad creandum Angelum, vel æqvalem, vel se ignobiliorem, qvô casu ille Angelus esset causa instrumentalis ad creandum, qvod etiam contingeret, si assumatur creatura tanqvam instrumentum obedientiale, ad aliqvid æqvè perfectum producendum. Ergò apparet, de ratione instrumẽti non esse producere nobiliorem se effectum. Tum qvia per nobiliorem effectum, vel intelligitur nobilior, qvoad ordinem, vel nobilior, qvoad speciem effectûs, si primum. Contrà erit, qvia homo adjutus lumine gloriæ, est causa principalis visionis beatificæ, inqvantum illa est actus vitalis,
103 & tamen qvoad ordinem nobiliorem se, producit effectum, qvia illa vitalitas, est eadẽ entitas cum supernaturalitate, qvæ est ordine nobilior. Rursùs unio hypostatica censetur, à multis esse instrumentũ nostræ salutis, & tamen nostra salus, ignobilior est unione hypostaticâ. Si secũdum. Contrà erit, qvia ex vi explicationis sequitur, Creaturam non posse assumi, tanqvam instrumentum, ad effectum se ignobiliorem, nec aqvam ad producendam gratiam, qvia gratia utpotè accidẽs qvoad speciem, est imperfectior aqva. Tum qvia, mulus est qvid imperfectius asinô, respectu cujus asinus est principalis causa.

Explicat Secundò Hurtad: & Vasq: Causam instrumentalem illam esse, cui in 104
effectum, nulla respondet formalitas, principalem autem, cui respondet. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Tum qvia causa instrumentalis, vel est ens, vel non est ens. Si non est ens, ergò neq; est causa instrumentalis. Qvòd si causa instrumentalis est Ens; effectus vel est ens, vel non est ens. Si est ens, ergò id prædicatum, qvod causa instrumentalis causat, reperiri potest in instrumentali causa. Si non est ens, ergò neq; est effectus. Tum qvia, si Angelos possibile est numerô, esse distinctos, posset alius Angelus assumi, ut instrumentum ad producendum alium Angelum, numerô distinctum, & tamen productus haberet omnes formalitates pro- 105
ducti, exceptâ solâ individuatione, immò & assumptus ad productionem Angeli superioris haberet in illo respondentẽ formalitatem, substantiæ spiritualis completæ, in se etiam reperibilem. Tum qvia, posset creatura assumi, ut instrumentum ad productionem replicativam sui, & tamen tunc vel maximè responderet formalitas similis qvia eadem, qvod etiam procedit de replicatione sibi similis.

Explicat Tertiò Lugo de Sacr: D, 4. Sect. 5. n. 97. & dicit, causam instrumentalem esse, qvæ non operatur per propriam virtutem, sed ab extrinseco acceptam. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. Tum qvia, hoc ipsum explicandum fuisset, qvid sit ope- 106
rari per virtutem ab extrinseco acceptã: cùm enim omnia sint producta, omnia debent habere vim ab extrinseco productã, & si per ly extrinsecum intelligatur distinctũ, non nisi realiter, tunc filius æternus, erit instrumentum Patris ad productionem Spiritûs Sancti, qvia ab illo communicatâ sibi vi producit eundem. Tum qvia, si non dantur, saltim non implicant instrumenta naturâ suâ talia, adeoq; seipsis instrumenta, consequenter non ab extrinseco acceptâ virtute. Tum qvia in generatione imperfectorum animãtium ex putri, qvalitates intermediæ verè sunt instrumenta, naturâ tamen suâ, & non acceptâ aliunde, seu à principali virtute,

con-

107 concurrunt. Tum qvia impulsus est vera causa instrumentalis soni, & tamen saltim ad reddendum rudem sonum, non accipit virtutem à Musico, nisi acceptione, qvâ etiam principalia à DEO & suis causis accipiunt virtutem. Tum qvia, qvod est seipsô virtus, non potest habere ab extrinseco virtutem, sicut qvod est seipso actio, ab alio esse actionis non accipit, semen autem, v. g. seipso est virtus, calor seipso est virtus calefaciendi, qvid enim ratio virtutis superaddit semini vel calori, & tamen semen verè est instrumentũ, & calor, respectu substãtiæ, ignis, qvem producit; Ergò de ratione instrumenti non est habere ab extrinseco acceptã virtutẽ.

EXPLICATUR QVARTÒ. *Causam principalem esse, qvæ naturâ suâ habet proportionem*
108 *cum effectu, instrumentalem, qvæ non habet. Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum qvia hoc ipsum explicandũ est, in qvo stet ista proportio, & cur impulsus ad sonum non habeat proportionem, habeat autem Musicus. Tum qvia, si per proportionem intelligitur habere vim sufficientem, cur etiam istam vim sufficientem non habent accidentia, respectu genitorum ex putri, & cur habent sufficientem virtutem creaturæ, qvæ tamen indigent concursu Divino, quamvis sint eausæ principales, multa principalia agentia, sine dispositionibus, non habent vim sufficientem agendi: item dantur duæ concausæ principales,
109 qvarum neutra habet vim sufficientem ad producendum effectum, ut cùm duo eqvi idem pondus trahunt. Tum qvia, si per improportionem intelligatur, qvòd scilicet indigeat causâ perfectiori, cum qva producat causa instrumentalis effectum, tunc si elephas & asinus idem pondus trahant, non erit uterq; causa principalis, qvia ad invicem consortiô indigent, elephasq; est perfectior, nec implicat dari duas causas principales, unam imperfectiorem aliâ substantialiter.

EXPLICATUR QVINTÒ. *Causam instrumentalem eam esse, qvæ non agit in bonum & finem suum, vel bonum debitæ sibi actionis. Contra causa principalis est, qvæ ita agit.* Hinc, v. g. homo generans hominem, est causa principalis. Si autem malleus producat 110 alium malleum, non est causa principalis, qvia non est sibi debita sua actio, sed artifici. Qvòd si Angelus producat alium Angelum, erit etiam causa instrumentalis, qvia producere alium Angelum, non est illi debita actio.

RATIO explicationis est inprimis auctoritas Aristotelis, qvi primò Polit: c. 3. postqvam dixisset, servum esse animatum instrumẽtum domini, censet illum omnia agere in bonum domini; idem habet S. Thom. q. 62. a. 1. in th. Tum qvia hæc explicatio, convenit omni, soli & semper, convenit omni, certum enim est, qvòd causæ principales Univocæ agunt in bonum & finem suum, qvia agentis ille finis est, ultra qvem non potest, & in qvem ul- 111
timò potest, qvô acqvisitô cessat, qvô non acqvisitô actionem, qvantum potest continuat, & id videmus, dum ignis conatur generare ignem, qvô genitô cessat. Causæ etiam principales æquivocæ agũt in bonum & finem suum, cùm enim anima intelligendo fiat omnia, adeoq; & ideas habẽdo fiat idea, producere simile ideæ, est agere in bonum & finem suum. Qvòd si causæ æquivocæ, non agunt ex idea, ut cùm substantiæ emanant passiones, vel producunt actus, agunt tamen in bonum & finem suum, bonum enim substantiæ, sunt passiones, & finis potentiæ actus. Qvomodo autem cœli & astra, qvæ respectu influẽtiarum, sunt causa principa- 112
lis, agant in bonum & finem suum, sic potest explicari, negando scilicet illas agere, ut causas particulares principales, sed ut causas universales, qvæ agere non debent, in bonum & finem suum, sed in bonum universi. Neq; tamen inde seqvitur, ipsas influentas esse causas principales, qvia influentiæ sunt causarum universalium virtutes, hoc tamen benè poterit dici, qvòd sint causa principalis respectu siccitatis, caloris, &c. *Hæc etiam explicatio*

NON SATISFACIT. Tum qvia species causarum universalium, sunt causæ principales particulares, & hæ agunt in proprium bonum; & aliæ sunt causæ principales universales, hæ non agunt in bonum proprium, sed alienum: ergò debet dari conce-

113 conceptus communis utriq; huic causæ, qvi jam non potest esse agere in bonum proprium, cùm id non conveniat causæ universali principali, & si alienitas boni universalis potest stare cum causæ principalitate, cur alienitas boni particularis stare non poterit. Tum qvia quamvis causæ æquivocæ producentes has passiones & actûs, agant in bonum & finem suum, non tamen apparet, qvomodo agant in bonum & finem suum, inqvantum producunt distinctos à se effectûs, respectu etiam qvorum habent rationem causæ principalis, & non tantùm respectu actuum suorum & passionum. Tum qvia hoc ipsum explicandum venit. Qvid sit agere in finem proprium, & sibi debitâ actio-
114 ne, & cur instrumenta generandorum ex putri pro fine, non habeant genitũ ex putri, cùm finis rei, vel maximè illud sit, ad qvod aliqvid ordinatur à natura, ut illa accidentia ordinantur ad generanda ex putri. Cur item non sit finis & bonum caloris proprium & secundùm debitam illi actionem generare ignem, cùm, ut dixi, deputetur ad hoc à natura; cur item non sit bonum, & debita actio magneti attrahere columbam Architæ, & tamen mãgnes tunc est instrumentum artis. Tum qvia hæc duo ly agere in finem suum, & ly in bonum sibi debitæ actionis, vel debent simul sumi, vel divisim: si divisim, verè accidens in generatione substãtiæ, erit causa principalis, est enim illi debita a-
115 ctio, illa generatio substantiarum. Si simul, ergò cùm potentia producit actus, non est causa principalis, qvomodo enim actio est bonum debitæ actionis. Qvi ipse medius terminus, sic aliter proponitur. Bonum proprium, & finis causæ instrumentalis est deservire principali, principale etiam habet bonum proprium & finem, & utrumq; habet debitam sibi actionem: qvô ergò discernetur bonum illud proprium, esse instrumentũ, à bono proprio non esse instrumentum, illudq; potiùs erit definitivum utriusq;. Tum qvia qvãdo principale debet agere in bonum & finem suum, vel debet agere in similitudinem naturæ, vel tantùm in id, ad qvod ordinatur. Si in similitudinem naturæ architectus, non erit causa principalis 116 domûs, qvia domus & idea, cui assimilatur domus, non sunt similia in natura, hæc enim est spiritualis, illa materialis. Qvòd si sufficit agere id, ad qvod ordinatur, tunc etiam Sacramenta, non erunt causa instrumentalis gratiæ vel salutis, ordinantur enim ex sua habitudine, ad producendam gratiam, & causandam salutem, cùm non sit necesse ex natura sua ad hoc ordinari, aliàs nulla essent instrumenta artis.

Hinc aliter

NON INCOMMODÈ EXPLICARI POSSENT CAUSAE DICTAE. Qvòd causa principalis sit, qvæ respectu effectûs habet se, ut qvid primò & per se intentum. Instrumentalis autem illa est, qvæ respectu effectûs non est primò & per se inten- 117
tum. Qvod ipsum sic explanatur. Omne agens, aut agit ex intentione propria, aut agit ex intentione latiùs accepta: rigorosa intẽtio convenit intellectualibus, qvæ autem intellectualia non sunt, bonum qvidem appetunt, sed ex rigorosa intentione non agunt, ut communior est sensus. Porrò agendo ex intentione, seu propter finem, agunt ex intentione acqvirẽdi boni; bonum enim est id, qvod finalisat, & qvia agere ex intentione finis independenter à mediis non possunt, agendo propter finem, reqvirunt media. In istis autem, qvæ ex rigorosa intentione finis non agunt, nec usurpare possunt media sub formalitate medicorum; Ordò, qvi fit per intentionem propriam, spectа- 118
tur penes ordinem, qvem DEUS, ut auctor naturæ, adeoq; natura facit. Jam autem ipsa media sunt aliqva primò & per se intenta, aliqva nonnisi ex secundaria intentione; hæc ergò, qvæ nonnisi ex secundaria intentione assumuntur, instrumenta sunt, qvæ autem primò & per se ad ponẽdum effectum assumuntur, sunt causæ principales. Ratio bonitatis explicationis est. Tum qvia ad ipsum nomen principalis rectè respicit terminus in definitione positus primò, & per se, jam autem in explicationibus rerum etiam ad ipsas voces attendendum est, nè simpliciter improportionata tradatur explicatio. Tum qvia ipsa inductio ostendit bonitatem

119 tem explicationis, explicatq; illud ipsum, qvid sit primò & per se intendi ita, ut habere se ita, sicut se habent inferiùs ponenda, tanqvam manifestiora, sit primò, vel non primò intendi: sic in generatione univoca ignis B primò, & per se intentum est ignis. Sed qvia ad generationem ignis veniri commodè non potest sine dispositionibus, calore, siccitate &c. fit ut hæc ex secundaria intentione assumantur, sintq; causæ instrumentales. Rursùs in ædificatione domûs primò, & per se reqviritur ædificator, qvæ ædificatio, qvia perfici non potest artificialiter sine idea, assumitur ex secundaria intentione idea, qvæ est instrumentum. Rursùs prima intentio est Dei facere justum, qvod sine Deo,
120 tãqvam speciali agente, fieri non potest; & qvia hoc vult facere per aliqvid permanens, ex secundaria intentione assumit gratiam, qvæ est causa instrumentalis justificationis. Tum qvia, si ex rudi qværatur, qvid sit causa principalis mallei, faberne, an malleus? ægrè se extricabit. Si autem qværatur, qvid priùs & magis reqviratur ad fabricandum malleum, malleus ne an faber, non hæsitanter respondebit, Fabrum, ab ipso enim mallei motus est, & tamen faber causa principalis est. Ergò apparet notificationem hãc, utpotè omnibus insitam, causæ principalis commodam esse.

Addo. Cùm effectus & causa sint correlativa, sicut dantur causæ, qvæ respectu
121 effectuum primò, & per se intentæ sunt, ita dantur & effectus primò & per se intenti; & sic qvia in generatione ignis B. primò & per se intentum ab igne A. erit ignis B. hinc ignis A. erit causa principalis, qvia verò respectu accidentium primò & per se intentum, non est ignis B. sed sola dispositio alteratio, ideò accidentia respectu dispositionum sunt causæ principales, respectu autem ignis accidentia, non sunt nisi causæ instrumentales.

Difficultas II.

Qvid causa immediatè efficiens substantiarum?

Controvertitur in Philosophia. An substantia producat immediatè substantiam, an mediis accidentibus? Negant Thomistæ, à substantia immediatè produci substantiam, & ex nostris Fonsec. Svar. Vasq. affirmant Scotistæ, Arriag. Ovied. recentior Svar. 122

Punctum Difficultatis I.

Qvid tenendum?

Dicendum Est Primò. *Possibile esse, ut accidentia, tanqvam causæ instrumentales, immediatè producant substantiam, idq; naturaliter.*

Probatur unicô argumentô, qvia non implicat contradictionem dari tale accidens, qvod ex vi principiorum suorum naturalium possit, tanqvam instru- 123
mentum, deservire substantiæ, ad producendam aliam substantiam. Addit Ovied: Si dantur substantiæ, qvæ neq; inadæqvatè aliam producunt, ut Angeli, cur dari non poterunt, qvæ tantùm inadæqvatè producant.

Objicitur Primô. Res ignobilior & imperfectior non potest producere nobiliorem effectum. Accidens est qvid ignobilius.

Respond: Arriag: Neg: majorem, qvia species impressa, & lumen gloriæ, producit cognitionem, qvæ est nobilior, est enim actus, est qvid vitale, &c. Rursùs qvamvis res ignobilior univocè agens, non possit nobiliorem producere effectum, idq; tanqvam causa principalis; se- 124
cùs, si non agat univocè, & agat tanqvam causa instrumentalis, sufficitq; continentia in virtute sine titulo æqvalitatis in Entitate.

Instat Primô Mastrius Disp. 7. n. 90. Omnis universaliter causa debet esse perfectior suô effectu, aliàs posset dici totum Universum, esse à Musca productum, nec ex causatione primæ causæ, argueretur infinita perfectio in ipsâ.

Respondetur. Non potest tribui Universi productio muscæ, qvia multa in Universo indigent creari, qvæ non spectant ad muscam. Rursùs, vel esset illa causa principalis, & hoc non, qvia illa debet præcontinere in se perfectionem effectûs,

125 fectus, qvæ præcontinentia muscæ, tàm imperfecto enti non cõvenit: nõ etiã illa musca est causa instrumentalis, qvia nec ad hoc ordinatur à natura, ut videlicet generet hominẽ, undè enim hoc colligis? nec scitur aliũde, ad hoc illam esse assumptam à Deo, ex causatione autem causæ primæ, colligetur adhuc infinita perfectio in illa, qvia colligetur ratio entis à se, ratio illimitati, &c. qvæ omnia nectunt secum infinitudinem; nec Deo tribui potest ratio causæ instrumentalis, sed tantùm causæ principalis, adeóq; præcontentivæ effectus.

Instat Secundò. Causa univoca habet in se effectum, ut adæqvatũ in perfectione suæ potentiæ, ergò causa æqvi-
126 voca, si est imperfectior univocâ, non potest in se continere illum effectum, ut terminum suæ potentiæ adæqvatum.

Respondetur. Inprimis falsum esse, causam æquivocam esse imperfectiorem univocâ, universaliter etiam hâc perfectione concessâ, si causa univoca est contentiva effectûs, causa æquivoca non poterit esse contentiva illius effectûs, si sit causa instrumentalis, secùs si sit causa principalis.

Instat Tertiò. Si forma causæ æquivocæ daret esse formaliter alicui, non potest dare esse perfectius se ipsâ, qvia nemo dat, qvod non habet, ergò nec effectiva.

Respondetur. Causa æquivoca prin-
127 cipalis non potest dare esse perfectius se ipsâ, secùs si sit causa instrumentalis, aget enim in virtute principalis præcontinentis illum effectum.

Instat Qvartò. Posset effectus productus saltem ab intellectu dividi in duos gradus perfectionis, in illum in qvo convenit cum causa, & in illum in qvo excedit causam. Hic secundus neqvit à causa produci, qvia nemo dat, qvod nullô modô habet, ergò erit improductum, qvod est falsum.

Respondetur. In illo, in qvo effectus excedit causam, neqvibit ille produci à causa æquivoca, tanqvam causa instrumentali. Ex eo autem, qvòd causa ita se habeat in operari, sicut in esse, solùm sequitur, qvòd causæ æquivocæ principaliter operanti, debeat convenire præcontinentia effectus. 128

Instat Qvintò. Qvia accidens qvod est imperfectius, & est causa æquivoca instrumentalis ad productionem substantiæ, non aliter est virtus & instrumentum, nisi qvia accidens dicit entitatem, cum illo subordinationis ordine, & habitudine ad substãtiam, cujus est virtus; ista autem subordinatio nõ auget virtutem activam accidentis, sicut nec perfectiorem reddit ipsam entitatem, cùm sit merus respectus, parumq; accidenti prodest, qvòd agat nomine substantiæ, si vires ei actualiter non suppeditat ad agendum, qvantum sufficit ad productionem substantiæ.

Respondetur. Accidens esse virtu- 129
tem substantiæ, nec dicit habitudinem & subordinationem accidentis ad substantiam utcunq;, sed subordinationem in linea agẽdi, adeóq; suæ virtutis operativæ, acceptæ ab illa substantia, ut agat substãtiam se perfectiorem. Et hæc qvidem subordinatio, non auget virtutem, supponit tamen illam à substantia, cujus est virtus, acceptam, nec est illa virtus merus respectus, sed fundamentum respectus, suppeditatq; illi vires actualiter, non qvidem de novo superadditas, sed inclusas in natura ipsius accidentis, qvas ipsas accipit ab illa substantia, cujus virtus est. Undè falsum est, nihil virtutis in accidens à substantia derivari, cujus substantiæ illud accidens est virtus; qvia derivatio illa, est ipsa ac- 130
ceptio, entitatis natæ hoc præstare, & qvòd hoc præstare non possit, non evincit argumentum.

Hinc si qværatur. Qvid sit, accidentia esse virtutem substantiæ, nihil aliud erit nisi accidentia habere entitatem ordinatam à natura, ut similem substantiam producant, ei substantiæ, cujus sunt virtus, non indigendo æqvali perfectione cum substantia producenda, modo substantia, cujus illa accidentia sunt virtus, æqvalem habeat perfectionem.

Objicitur Secundò. Accidens non potest tãqvam principale agens, producere aliam substantiam. Ergò neq; tanqvam instrumentum.

131 Respond: conformiter ad dicta, Accidens non potest habere in generatione substantiæ rationem causæ principalis, qvia non potest habere rationem primò & per se intentî, respectu effectûs, itidem primò & per se intenti, sed tantum potest habere rationem secûdariò intēti. Qvod ipsũ probatur, qvia in generatione ignis, ab alio igne, intendit natura primò & per se propagationem similis substãtiæ: si intendit primò & per se propagationem similis substantiæ, intendit primò & per se substantiam generatam, qvia propagata substantia similis, non est similis nisi substantiæ. Cùm ergò accidens non sit substantia primò & per se in propagatione similis substantiæ, intendi non potest, sed
132 tantùm ex secundaria intentione, qvia scilicet intendens natura, primò & per se, propagationem similis substantiæ, cùm prævideret subjectum, in qvo peragenda esset generatio substantiæ ignis, non fore proximum & immediatum, semper providit illi vicarium, ad perficiendam generationem. Unde, ut vides, hoc qvod est primò & per se intendi, in qvibusdam est similitudo in specie, in qvibusdam non; ita tamen, ut omnia conveniant in illa ratione communi, sicut aliud est sensitivum Rugitivè, aliud Mugitivè, omnia tamen conveniunt in ratione generica viventis sensitivi.

Objicitur Tertiò. Tale accidens immediatè per modum instrumenti
133 productivum substantiarum, & operaretur illas propriâ virtute, & non operaretur propriâ virtute; hoc autem implicat, non operaretur propriâ virtute, ut supponitur, operaretur autem propriâ virtute, qvia operaretur sibi identificatâ virtute. Et certè, si accidens non operaretur propriâ & sibi identificatâ virtute, virtus illa superaddita, vel esset substantia, vel accidens: si substantia, ergò adhuc immediatè substantia substantiam produceret; si autem illa virtus esset accidens, vel illâ ipsâ propriâ virtute operaretur, vel non propriâ, si propriâ, ergò & priùs illud propriâ virtute operari potest, si autem non propriâ dabitur processus in infinitũ.

Respond: In hôc solo non operantur virtute propriâ Accidentia substantias, 134 qvia non operantur cum virtute, primò & per se intẽta; operãtur autem propriâ, hoc est non superadditâ virtute, sed ex tali proprio & improprio non coalescit recta contradictio, adeoq; nec infertur impossibilitas talis causalitatis.

Dicendum est Secundò. *De facto etiam substantiæ immediatè produci ab accidentibus.*

Probatur Primò directè contra Modalistas. Negantes dari de facto accidens, qvòd producere possit immediatè substantiam. Falsa est hæc universalis. Nullum accidens de facto causat immediatè substantiam, ergò debet esse vera hæc alia contradictoria, aliqvod accidens de-
facto causat immediatè substantiam. Antec: probatur. Actio substantiæ est acci- 135
dens per Modalistas, & de factô causat substantiam, Ergò universalis illa. Nullum accidens defactò causat immediatè substantiam, falsum est, ex qvo ulteriùs sic arguitur. Accidens, qvod non est ratum, potest esse ratio causandi & causalitas, ut Qvo substantiæ, & non obstante ratione accidentis, potest immediatè defacto influere in substantiam, ergò & accidenti rato ratio accidentis non efficiet, qvominùs defacto immediatè influat in substantiam.

Respond: Disparem esse Rationem, de Actione, qvia actio est ratio agendi, & id qvô exercet vim suam causandi substantia. 136

Contra id qvòd est ratio agendi, id per qvod exercet vim suam causandi substantia, non officit defacto rato accidenti, qvominùs immediatè agat in substantiam. Ergò nec officiet accidenti rato præcisa ratio accidentis, & licèt universaliter à modis, vel qvæ sunt non sine modo, non teneat, consequẽtia tamen valet, qvãdo convenitur in eadem ratione communi, de qva est disceptatio. Et tamen ab oppositis pro principio assumitur ipsa ratio accidentis, tanqvam improportionatum qvid ad agendum immediatè in substantiam; & certè sicut ablatâ actione, qvæ non est sine modo accidentali, non relinqvitur ratio agendi, qvam tamen aliun-

137 aliunde constat debere dari, ita nisi tribuatur vis agendi substantias nomine substantiarum reperibilis in accidentibus, non relinqvetur modus salvandi, qvòd sit productivum substantiarum, qvod tamen dari constat, vel ex ipsa illarum productione.

Probatur Secundò. Si non habent accidentia vim defacto producendi substantias, nomine & virtute substantiarum, qvando ab igne A generatur ignis B. in ligno aliqvantulum remoto C, ubi est C. vel est substantia ignis A, vel substantialis ejus virtus, vel aliqvid accidentale. Non primum, qvia aliâs lignum C. non supponeretur esse remotum, vel si est etiã ignis illîc A, ergò est in duplici loco adæqvato,
138 in suo, & in loco ligni C. remoto. Non etiam secundum, qvia si esset aliqvid substantiale ignis A esset virtus illius substãtialis, hæc illîc non est. Qvia virtus substantialis ignitiva est identificata realiter ipsimet igni, sicut & aliæ virtutes suis principiis, potentiæq; animabus; & qvamvis essent distinctæ realiter, non essent transmissibiles, sed unibiles, non nisi principio suô, qvô per emanationem educuntur. Non etiam tertium, qvia haberetur intẽtum, nempè ab accidentali virtute produci illam substantiam. Supponit hoc argumentum, qvòd nihil operetur ibi, ubi non est, vel in se, vel in aliqvo sui; si autem est non nisi in aliqvo sui, illîc operatur, non nisi in aliqvo sui, cùm in illo loco
139 qvoad se, ita se habeat, ac si in rerum natura non esset. Qvodsi in aliqvo illo sui operatur, cùm illud aliqvid illius, non sit nisi accidens, hoc est calor in illo accidenti, immediatè operabitur ignem B. qvod intendit Conclusio.

Probatur Tertiò Experientiis. Prima sit Experientia de generatione posthumi. Qvãdo generatur posthumus, vel influit tunc substantia Patris, vel non influit; si non influit: ergò sola substantia matris est causa illius, estq; filius ille & non ex Patre, & licèt utrum sit, qvod dicit recentior Svar: Substantiam Matris assistere genito, qvia tamen non sola mater concurrit, salvandus erit concursus alius principii substãtialis, nempè Patris: si autem influit in posthumum substãtiaPatris, 140 vel influit in se, vel in aliqvo sui: non in se, supponitur enim mortuus, ergò in aliqvo sui, si in aliqvo sui illud, vel est substantiale, vel accidentale, non substantiale, qvia forma substantialis seminis ob alterationem cedere debet, omne autẽ aliud substantiale, qvod sit præter materiam seminis, fictitium est. Ergò Pater in aliqvo sui, qvod est accidentale, operari debet.

Qvod autem adfert Pontius, in causas circumstantes generationem referri debere ipsum produci corporis animati, & qvod dicit ab eqvo non generari immediatè eqvum, sed tantùm produci dispositiones, qvæ exigũt productionem animæ eqvi; hoc etiam non satisfacit, qvia sine necessitate ponit similem generationem 141 eqvi, v.g. & hominis, cùm utriusq; animæ productionem referat non in dationem existẽtiæ, ipsi formæ provenientem, à generante, sed in productionem aliunde, nonnisi ad exigentiam dispositionum, sed hôc etiam positô, non posset ostendere Pontius, qvodnam sit productivum immediatum substantiarum, non dando accidentibus vim immediatè producendi substantias.

Secunda Experientia est de igne producto in remotum ligno, quæ jam suprà posita.

Tertia Experientia est. In generatione ranæ, & aliorum ex putri, nulla potest ostendi substantia, qvæ immediatè influat, qvia non est substantia alius ra- 142
næ vel vermis, ut clarum est, hôc enim ipsô non generantur ex putri, non etiam ipse Deus immediatè influit, ut voluit Arriaga. Tum qvia effectuum naturalium causas naturales assignare debemus, nec recurrere ad Deum, si nihil obstet; nihil autem obest accidentibus, tribuere vim producendi substantias, cùm id possibile esse, agnoscat ipse Arriag. Tum qvia sequeretur, Deum specialẽ esse patrẽ ranarum, qvod ipsum probatur. Ideò respectu Filii æterni, æternus Pater Pater est, qvia respectu Filii nullum aliud principium substantiale generativum concurrit, & ipsa ejus productio. Nativitas est, eô qvòd nativitas sit generatio viventium,

143 hoc autem totum verificaretur de genitis ex putri, ut robur hujus argumenti pensetur, inqvirendum est, qvænam sit causa genitorum ex putri, eaq; principalis?

RESPONDENT aliqvi: Genitorum ex putri, causam principalem esse speciem & naturam ranarum totam.

CONTRA erit, qvia species ranarum, vel est ratio abstracta, ut sic ranarum, & hæc utpotè formalitas Metaphysica, non potest habere rationem causæ Physicæ; vel est non aliud, qvàm omnes individuæ ranæ conveniētes in prædicato ranæ. Ergò si species, seu omnia individua, sunt causa illius ranæ, etiam illa rana genita, utpotè aliqvod individuum, erit causa sui ipsius.

144 RESPONDENT alii. Causam principalem genitorum ex putri, esse aliqvid individuum indeterminatū possibiliter præexistens. Undè prima rana habebat causam principalem aliam, qvæ possibiliter præextitisset, & hæc aliam, si producta fuisset: & qvia infinitæ sunt, non deveniretur, qvin alia aliam causam principalem habere possit: quamvis autem rei indeterminatæ & non existenti, non debeat tribui effectio rei determinatæ, si in aliqvo sui non existat, secùs tamen si existat in aliqvo sui, nempè in vicariis accidentibus, nec frustra dabitur ei virtus, qvod nunqvam existet, qvia dantur etiam gratiæ sufficientes ad meritum, qvod existere posset nunqvam extiturum est. Nec
145 sequetur, quòd nullæ sint dandæ causæ æquivocæ, si etiam ex putri genita habeant suam causam principalem, verè enim adhuc erit causa æquivoca DEUS, respectu creaturarum, lux respectu caloris, materia respectu formæ.

CONTRA erit. Tum qvia accipio, omnes ranas possibiles, & de singulis simul tamen, nullâ exceptâ, qværo, an singulæ habeant causam aliam, & aliā ranam præexistentem possibiliter si non habent, non respondes ad difficultatem. Universaliter enim qværitur, si habent. Contrà erit, in tota collectione entium ab alio devenire est ad unum, qvod non est ab alio, ut noscitur, dum demonstratur DEI existentia. Ergò & in tota possibilitate ranarum præexistentium ab alio devenire erit ad unum, qvæ non sit ab alia rana possibiliter præexistente. 146 Tum qvia accipiemus ranam B genitam, virtus illius productiva sunt accidentia, qvæ ipsa vel determinat sibi individuum, vel non determinat: si determinat, Ergò immeritò causa istorum dicitur aliqvod in determinatum individuum, si non determinat, hoc ipsum improbabilissimum est, qvomodo determinata causatio, non sit determinati causantis, sicut determinata scriptio determinat sibi calamum. Tum qvia respectu intellectûs Divini non datur individuum vagum, circa objectum habent actionem determinatam; videbit ergò DEUS ranam, cui illa virtus debeatur.

RESPONDENT alii. Qvòd genitorum 147 ex putri nulla sit causa principalis univoca, sed causam æquivocam esse DEUM, Solem, &c. Neq; inde sequitur, esse ranas specialiter filios DEI, vel natas ex DEO, non enim producuntur in similitudinem naturæ; nec dicendum est, respectu illarum DEUM æquè se habere, ac respectu humanitatis Christi, quia respectu illius supplevit concursum Patris, respectu autem ranarum nihil supplet, quia illud suppleri dicitur, quod est, vel fuit, vel erit. Hinc non supplet Magister vices alius professoris, qui nec est, nec fuit, nec erit, influxus autem causæ univocæ, erga ranas nec est, nec fuit, nec erit, eò quòd nec ratio, nec experiētia, tribuat illis vim generandi sibi simile. Undè, quia videmus 148 generari ignem ab alio igne, si non ab igne, vel virtute ignis generetur ignis de novo, tunc supplet DEUS causalitatem ignis, estq; specialis illius causa: & licèt ad DEUM recurrere, non sit Philosophicum, si alia causa assignari possit, jam autem causa univoca nulla potest assignari genitorū ex putri, hinc ad Solem & ad DEUM, tanquam auctorem naturæ, recurrēdum erit. Cùm hoc tamen stat, ut debeat virtus agēdi tribui immediata, respectu substantiarum accidentibus.

CONFIRMATUR Conclusio, quando videmus duo concurrere, & duobus illis positis poni effectum, non positis non poni. Cæteraq; sunt paria, benè arguimus, utrumq;

149 utrumq; illud esse causam, sed positô igne cum suo calore, videmus poni alium ignem, non positô, non poni, & cætera sunt paria, præcipuè in hôc, qvia videmus solum calorem immediatè passo conjunctum, sine CONJUNCTIONE immediata ignis alium ignem producere. Rursùs pone impediri ignem, ne producat in se calorem, vel adhuc poterit naturaliter producere ignem, vel non poterit: si nō poterit, præsumptio est, qvòd etiam calor illius concurrat, sicut cùm videmus unum eqvū pondus non trahere solum, trahere cum alio, præsumimus utrumq; trahere: si autem poterit causare alium ignem, contra erit, non potest sine prævio calore passi, qvidqvam igniri. Ergò nec ignetur sine
150 calore agentis.

Punctum Difficultatis II.

Solutio Objectionum.

OBJICIT PRIMÒ recentior Svar: paritates aliqvas.

PRIMA PARITAS est; sola substantia potest immediatè recipere aliam substantiam, ergò & sola potest immediatè aliam producere.

RESP: Negando Antec: concessimus enim competere id qvantitati. Disparitas etiam in hôc est, qvia materia non recipit ubi non est nec causat, nisi intimè unita: agens autem agit, etiam ubi præsens, qvo-
151 ad substantiam non est, sed in aliqvo nonnisi sui, qvod aliqvid illius, non est aliud, nisi accidentia.

SECUNDA PARITAS. Unum accidens potest immediatè producere aliud, ergò & substantia aliam substantiam.

RESPOND: eadem qvâ suprà disparitate nempe qvia nullibi agit, accidens nisi ubi est, non debuit ergò habere vicariâ virtutē, jam autē substātia agit, ubi non est, debuit ergò illi provideri vicarium accidēs.

TERTIA DISPARITAS posset esse, Virtus productiva entis spiritualis debet esse spiritualis, ergò & productiva immediatè substantiæ debet esse substantia.

RESPOND: vi ejusdem medii termini probari posse, qvòd substantia non possit producere accidens, qvia si productivum 152 entis spiritulus debet esse spirituale, etiam productivum accidentis deberet esse accidens. Qvòdsi dicas, non esse licitum argumentari ab exigentia unius effectûs respectivè ad suam causam ad exigentiam alîus effectûs, idem nos in præsenti dicemus. Qvoad disparitatem attinet, vel antecedens procedit de substantia spirituali, & sic clarum est, debere spirituale illius esse principium, nam substantia spiritualis non potest aliter produci, nisi virtute creativâ, virtus autem creativa connaturaliter non potest tribui, nisi DEO, qvi spiritualis est. Si verò nomine entis spiritualis veniant operationes spirituales immanentes, illæ etiam debent esse à
153 principio spirituali, qvia à principio ab intrinseco operante. Materiale autem non est ab intrinseco operativum spiritualium, extraheretur enim extra suam latitudinem tunc materiale principium, sicut extraheretur, si oculus produceret auditionem. Si verò nomine entis spiritualis veniant alia accidentia, illa etiam non possunt produci ab ente materiali, qvia si res materialis produceret rem spiritualem, singulæ illius partes producerent totam rem spiritualem, cùm illa carēs partibus, per partes produci non possit, conseqventer darentur plures causæ adæqvatæ unius rei, in eodem genere, qvod naturaliter fieri non potest. Sed in adferenda hac disparitate commodiùs re-
154 curretur ad rationem Conclusionis, qvia nec per rationem, nec per experientiam, constat, dari aliqvam virtutem materialem, qvæ suppleat connaturaliter defectum productivi spiritualis, & ratione autem & experientiâ constat, debuisse provideri à natura vim suppletivam substantiarum. Procedit item argumentatio à faciliori ad difficilius viâ affirmationis, nam difficilius est, ut res materialis producat rem spiritualem, à qvâ illa & gradu spiritualitatis, & genere entis distat, qvam ut producat substantiam accidens materiale, qvod à substantia nonnisi genere entis discernitur. Addo, materiale illud productivum rei spiritualis, vel esset substantia, vel accidens. Non substantia, qvia sub-

155 ſubſtantia, unius ſubſtantiæ, non eſt vicaria: hinc jam propriâ virtute, deberet rem ſpiritualem producere, & tamen hoc non poſſet, utpotè rem perfectiorem gradu. Non etiam illud materiale productivum poſſet eſſe accidens, qvia deberet in virtute ſubſtantia ſpiritualis producere, virtutes autem ſuis principalibus ſaltim in gradu deberet proportionari.

Objicit Secundò idem. Qvando accidentia producerent ſubſtãtiam, vel producerent illam ſe ſolis, aut ſimul, cum immediato concurſu ſubſtantiæ: non ſe ſolis, qvia accidens, cùm ſit longè ignobilius ſubſtantiâ, non continet in ſe virtute ſubſtantiam. Qvòdſi accidentia producunt ſubſtantiam, cum immediato alîus ſub-
156 ſtantiæ concurſu, ſuperfluus erit concurſus accidentium, potiusq; concurſui ſubſtantiæ tribuetur illa productio.

Respondetur; Hæc propoſitio, cauſa virtute continet effectum, nihil in re plùs ſonat, qvàm qvòd poſſit producere effectum: hinc qvando aſſumet Svar: pro probatione, Accidens non continet virtute ſubſtantiam, nihil probat, ſenſus enim rationis eſt, qvòd non poſſint accidentia cauſare ſubſtantiam, qvod ipſum probandum eſt, ſufficietq; ad maximum, qvòd cauſa principalis virtute continuat effectum, licèt illum non continuet inſtrumẽtalis. Directè autem ad medium terminum dici poteſt, qvòd accidentia interdum ſimul producant, cum ſubſtantia in-
157 terdum ſe ſola accidentia, ut fit in generatione poſthumi. Caſu autem, qvô utrũq; hoc principium concurrat, non erit concurſus ſuperfluus accidentis, qvia concurſus cauſæ inſtrumentalis, agente principali, non eſt ſuperfluus. Nec tribuetur ſoli ſubſtantiæ productio, cum etiam accidentia in illorum abſentia producant ſubſtantiam, qvod oſtendit ineſſe illis vim cauſandi. Illuſtrari hoc poſſet ex cõmuniori Philoſophia, ductâ inſtantiâ, ſpecies impreſſæ proviſæ ſunt à natura, qvia interdum objectum eſt improportionatum, & interdum abſens, ſic etiam proviſa ſunt etiam ſubſtantiis accidentia, tãqvam inſtrumenta, ut qvoniam interdum eſt ſubſtantia abſens, & unire ſe non poteſt paſſo, mediis accidentibus agat. Porrò 158
hæ ſpecies impreſſæ interdum concurrunt in præſentia & exiſtentia objecti, ut dum videndo Petrum, intelligo Petrum, neq; tamen ex hoc ſupervacaneè natura providit de ſpeciebus intellectui: ſic cùm in præſentia ſubſtantiæ agunt, tanqvam inſtrumenta accidentia, non ſupervacaneè à natura cenſenda ſunt eſſe proviſa.

Instabis: emanatio caloris non fit per aliqvid intermedium, ergò nec productio aliûs ſubſtantiæ.

Respond: diſparitatem eſſe, qvia hæc emanatio non poteſt eſſe, niſi conjunctim in præſentia ipſius ſubſtantiæ, generatio autem alîus ſubſtantiæ poteſt eſſe non in præſentia alîus ſubſtantiæ, hinc ad ema-
nationem non debuerunt à natura provideri inſtrumenta. 159

Objicit Tertiò Arriaga. Magis eſt proportionata ſubſtantia ignis cum altera ſubſtantia ignis, qvàm calor in igne. Ergò potiori jure producit alium ignem, qvàm calor.

Respond: Si ly potiori jure ſupponat, pro principaliter, Concedo totum: proportio etiam illa fundat nonniſi rationem cauſæ principalis, non autem excludet rationem cauſæ inſtrumentalis.

Instari Posset Primò. Actio immediata denegatur ſubſtantiis in ſubſtãtias, vel propter ejus perfectionem, vel propter imperfectionem: ſi propter imperfectionem, cùm accidens ſit imperfectius ſubſtantiâ, non poterit ei perfectior cau- 160
ſalitas convenire; ſi etiam propter imperfectionem, tunc immediata actio Deo tribui non deberet.

Respond: Negando Minorem. Non enim propterea negatur cõcurſus immediatus ſubſtantiis, in ſubſtantiarum productione, ſed ob rationes alias prætactas. De objecto autem ipſo diſcurrendo, an concurſus effectivus immediatus ſit perfectior, an imperfectior, de hoc dici poſſit. Qvòd ſi ſit immediatus concurſus ex defectu, non erit tunc immediatus concurſus perfectio; Et ſic non erit perfectio in Deo, per ſeipſum nonniſi facere miracula, ſi hanc vim, cæteroqvi communicabilem creaturis, diſpenſare non poſſet. Et in mo-

161 in moralibus non poſſe habere famulos ignobile cenſetur. Qvòd ſi ſit immediatus concurſus ob excellentiam principalis determinantis ſibi nonniſi modum immediatè concurrendi, ut Deus qvi nonniſi immediatè cum creaturis ad agendum concurrit, talis immediatio concurſûs perfectionem adferet. Hinc ulteriùs dici poteſt, qvòd negatio immediati concurſûs ſubſtantiarum ad alias producendas ſubſtantias, ſit qvædam perfectio, qvia proficiſcitur ex vi ſubordinandi ſibi alia.

Instat Secundò Arriaga. Cauſa debet continere formaliter vel eminenter effectum. Accidens nullo modo ex his præcontinet ſubſtantiam non formaliter,
162 qvia non eſt formaliter ſubſtantia; non eminenter, qvia non eſt perfectior.

Respond: Majorem eſſe veram de ſola cauſa principali, non autem de Inſtrumentali.

Instat Tertiò Oviedo: Operari accidens in virtute ſubſtantiæ eſt operari cum ſubſtantia immediatè operante, vel eſt operari tantùm per ſuam entitatem. Non primum, qvia jam ſubſtantia eſſet immediatè operativa. Non ſecundum, qvia accidens eſt imperfectius ſubſtantiâ.

Respond: Operari accidens in virtute ſubſtantiæ eſt eſſe accidens à natura proviſum, ut loco ſubſtantiæ etiam abſentis operari poſſit, nec imperfectio entitativa officit ad hoc. Qvando autem idem
163 urget, qvòd in generatione animalium ex putri non ſit ulla ſubſtantia in virtute, cujus illa animalia producantur, conſeqventer nec illa accidentia concurrere in virtute alîus ſubſtantiæ poſſint, id etiam non convincit. Qvia licèt illa accidentia non concurrant in virtute à ſe diſtincta, qvam mendicent accidentia à ſubſtantiis aliqvibus, univocè ſe habentibus, ad nata ex putri, ſed concurrunt in virtute ſubſtantiæ, hoc eſt, prout à natura proviſæ, ſeu potiùs Deo auctore naturæ in bonum producendarum illarum ſubſtantiarum.

Punctum Difficultatis III.

Continuatur Solutio.

Objici Potest Qvartò. Admittimus 164
in productione ignis duas cauſas; principalem, hoc eſt ſubſtantiam ignis generãtis, & inſtrumentalem, hoc eſt accidentia, qvô poſitô ſic inſtituitur argumentum. Agentibus accidentibus, vel agit ſubſtantia tanqvam cauſa principalis, vel non agit. Si non agit, Ergò totalis cauſa generationis alîus ignis, erit ſolum accidens, Ergò ulterius cauſa illa principalis non eſt cauſa, cùm nulla illi tribuatur actio: ſi autem agit, ergò in abſentia cauſæ principalis, cùm deſit eſſe influxus, æqvè ad Deum recurri debet, qvod ut evitaretur, vis accidentibus à nobis attributa eſt producendi ſubſtantias. Rursùs ſi cauſa principalis etiam pro ſua parte agit, agit in illo genere cauſandi principaliter, vel im- 165
mediatè, vel mediatè: ſi immediatè, ergò immeritò negamus ſubſtantias immediatè agere; ſi mediatè debere agere mediantibus accidentibus, agere autem mediantibus accidentibus in genere cauſandi principaliter non poteſt, qvia aliâs illis non tantùm ratio agendi inſtrumentalis, ſed etiam principalis tribueretur, qvod abſurdum eſt.

Respondetur Primò, invertendo hoc argumentum de qvocunq; agente principali comparatè ad ſuum inſtrumentum, ſic v. g. qvando Deus mediâ gratiâ tanqvam inſtrumento juſtificat hominem, vel agit in illa juſtificatione præter id, qvod eſt uti illa gratia tanqvam inſtru-
mento, vel non agit, ſi non agit, Ergò non 166
eſt cauſa principalis noſtræ juſtificationis. Contra Trident:, ſi autem agit, vel hoc facit immediatè, vel mediatè: ſi immediatè, ergò immeritò dicimus mediante nonniſi gratiâ juſtificari nos, ſi autem agit tunc Deus mediatè, Ergò mediante gratiâ, exinde autem ſeqvitur gratiam non fore inſtrumentum juſtificationis, ſed cauſam principalem. Idem proponi poteſt de fabro ferrâ tanqvam inſtrumento utente.

Respondetur deinde Cauſam principalem agere tunc modo ſibi proportionato agendi, cauſæq; principali debito, qvi eſt, uti inſtrumento ut agat, & hic eſt ipſius influxus, ſicut actio fabri in

167 rasuras est usus serræ à fabro, licèt cum disparitate, qvia serra est instrumentum conjunctum, adeoq; non movet nisi motum, jam autem accidentia sunt instrumẽtum separatum, qvod movere potest non motum immediatè à principali. Cujus ulterior ratio est, qvia serra est instrumẽtum ab extrinseco, calor autem est instrumentum ab intrinseco & ex natura sua. In hôc fallitur imaginatio argumẽti, qvia putat debere esse cõdistinctam actionem semper principalis & instrumenti, qvod non reqviritur, nam si potest esse eadem actio Creaturæ & Dei, cur non & eadem instrumenti cum principali, si sit instrumentum non conjunctum. Qvare autem in instrumento conjuncto reqviratur alia
168 actio principalis, ratio est qvia de ratione conjuncti instrumenti est, ut nonnisi motum moveat, jam autem non motum moveret, si nulla interveniret actio principalis, qvia autem accidentia, sunt instrumẽtum separatum, possunt non mota movere, adeoq; non reqvirere causalitatem principalis, condistinctam à causalitate instrumentalis, præcipuè autẽ, qvia actio instrumenti separati imputatur nonnisi principali, imputatione non solùm morali, sed fundatâ in providentia facta substantiis à natura, conferente illis instrumenta in bonum productionis, aliarum substantiarum. Hinc in generatione ex putri, nullus suppletur defectus causæ principalis, qvia illic nulla intervenit causa principalis univoca, & posito, qvòd sit
169 aliqva, ex eo suppleri diceretur, qvia suppleretur ille usus instrumenti, qvi debetur causæ principali, hic suppleri non indiget, qvia cùm illa accidentia sint instrumentum separatum, poterunt agere non mota immediatè à substantia, idq; ideò, qvia sunt instrumenta non conjuncta, qvibus est à natura tributa vis, ut etiam in absentia substantiæ in similitudinem substãtiæ operentur, non ergò in absentia substantiæ à Deo suppletur ullus defectus. Et etiamsi causa principalis mediantibus accidentibus exerceat suam causalitatem, non seqvetur sola accidentia esse causam, qvia duarum causarum, ut dixi, potest esse causalitas eadem, qvod magis procedit de causa principali, comparata ad instru- 170
mentalem, cùm agere per instrumentum immediatè sit agere in aliqvo sui, nec unqvam derivabitur in causam instrumentalem ratio causæ principalis, qvia non videbitur causa principalis in bonum instrumenti, ut agat ubi non est instrumentum, sed è converso.

Instat Primò Mastrius. Perfectior est influxus causæ principalis, qvàm instrumẽtalis, sicut causa principalis est perfectior instrumentali. Ergò idem simpliciter influxus erit perfectior & imperfectior.

Respondetur totam majoritatem perfectionis influxus causæ principalis in hôc stare, qvia hoc ipsum, qvod possit in substantiam influere, accidens habet sibi 171
communicatum à substantia, cujus nomine agit, sed hoc potest stare cum hoc, ut eadem sit actio causæ principalis & instrumentariæ separatim agente, & sicut perfectior est influxus Dei in operationem creaturæ, qvàm ipsius creaturæ, hôc tamen non obstãte, eâdem actione agunt Deus & creatura, ita & in præsenti.

Instat Secundò. Potest agere calor destructô igne, Ergò ille influxus non erit causæ principalis, sed nonnisi instrumentalis.

Respondetur illum influxum fore causæ principalis non moventis qvidem se motu suæ entitatis, moventis tamen se in aliqvo sui, hoc est instrumento.

Instat Tertiò. Unicuiq; qvod se 172
habet, ut Qvod agens, respondet, ut Qvo agens. Ergò si ignis solùm agit per calorem, ut per virtutem propriam, & hæc virtus est solùm instrumentalis, hinc principalis causa in tantum aget, in qvantum est causa causæ, qvatenus scilicet producit accidens, qvod postea producit substantiam.

Respondetur. Concurrens Deus cum creatura, est agens, ut Qvod, nunqvidnè actio illius est distincta ab actione creaturæ realiter? agit ergò & hîc causa principalis, non actione condistinctâ realiter, ab actione causæ instrumentalis, sed illâ ipsâ à se pendente, agitq; ut causæ causa, non qvomodocunq;, sicut pater est causa filii,

173 filii, qvi postea evadit pater, sed ut causa causæ, qvæ cùm sit ignobilior effectu, ordinatur à natura, ut suppleat absentiam causæ principalis, ejusq; nomine agat.

Instat Qvartò. Illud est principium agendi actualiter, in qvo passum formaliter assimilatur agenti, si est productio univoca, sed passum assimilatur in forma substãtiali, non accidentali. Ergò.

Respondetur illud est principium agẽdi actualiter, per modum causæ principalis, in qvo passum assimilatur, licèt principio agendi instrumentaliter non debeat assimilari passum, sed suo principali. Accidens insuper est causa æquivoca substantiæ.

Instat Qvintô. Non daretur ali-
174 qvod accidens naturale, qvod dicatur instrumentum conjunctum in causalitate, sed qvodlibet esset instrumentum separatum.

Respondetur. Datis separatis virtutibus instrumentalibus, dantur adhuc virtutes conjunctæ, qvalis virtus, est species objecti transmissa per medium, qvæ nonnisi conjuncta agit, lux item non nisi conjuncta illuminat.

Qvando autem videtur contentari Mastrius, si ponatur accidentis in substantiam concursus partialis, id ei concedi posset, modò non exigat concursum distinctum ab actione causæ instrumentalis, sicut non est distinctus concursus DEI & creaturæ, licèt hæc non in omnibus sint
175 paria.

Objicit Qvintò Pontius. Implicat qvòd ab imperfectiori possit immediatè produci perfectius tãqvam à causa totali.

Respondetur. Negan: causam instrumentalem esse causam totalem, hôc ipso enim, qvia instrumentalis causa est, supponit aliam, hoc est causam principalem. Jam autem accidentia sunt causa instrumentalis.

Universaliter nonnisi eorum effectuum, causa debet esse æqvè perfecta, qvando effectus assimilatur causæ, & ratio est, qvia si causa, qvæ sibi assimilat effectum, non esset æqvè perfecta, & assimilaret sibi effectum, & non assimilaret, assimilaret ut supponitur, non assimilaret autem, qvia hæc similitudo fundatur in unitate 176
convenientiæ substantiarum. Qvòd si causa non esset æqvè perfecta, qvomodo haberet unitatem convenientiæ substantialis cum effectu?

Sed qvid si effectus dissimiletur causæ, arguendum ne qvòd causa sit æqvè perfecta, vel perfectior effectu. Hæc dissimilatio potest esse, vel per excessum, vel per defectum; nam æqvalitas dissimilitudinem in eo genere, in qvo est æqvalitas, non fundat, dissimilatio effectûs per excessum est, cùm accidens producit substãtiam, dissimilatio effectûs per defectum est cùm v.g. Deus producit hominem, ignis calorem, qvando est dissimilatio effectûs per defectum, præsupponitur semper perfectio major in causa, hocq; pro- 177
bat inductio, v.g. in Deo producente hominem, igne calorem, sole lucem &c. & ratio est, qvia si non esset causa perfectior præ defectu dissimilato per defectum, & esset dissimilatus effectus per defectum, ut supponitur, & non esset dissimilatus per defectum, qvia defectus est, per ordinem ad excessum. Ergò si excessus non est in causa, qvomodo illi per defectum dissimilatur effectus, si autem sit dissimilatio per excessum, tunc causa debet esse ignobilior, qvod ipsum etiam ostendit inductio, nam ignobilior est entitas naturalis intellectûs præ supernaturali dignitate in visione inclusa, ignobilior species est materialis, præ specie impressa spirituali, qvam etiam suo modo causat, & sic 178
de reliqvis: & ratio est, qvia excessus effectûs præ causa salvari non posset sine defectibilitate causæ, nihil enim esset qvod excederetur.

Instabis Primò ex eodem; qvia accidentia illa censerentur, ideò agere in virtute substantiæ, qvia sunt virtus substantiæ, hoc autem non salvat, ut dicantur agere in virtute substantiæ: Tum qvia est impropria locutio agere in virtute substantiæ, qvod est virtus substantiæ. Tum qvia, Ex hoc, qvòd accidens sit virtus substãtiæ, non seqvitur, qvòd sit æqvè perfecta, aut perfectior præ substantia producenda.

Resp: Negando Minorem: parum

179 etiam refert de proprietate locutionis, modò de re conſtet, qvanqvam eſt propria locutio agere in virtute intranſitiva ſubſtantiæ, & eſſe virtutem ſubſtantiæ. Sicut idem eſt in virtute artis hoc agitur, & virtus hoc eſt artis, non debet etiam eſſe inſtrumentalis cauſa, æquè perfecta ac effectus producendus.

INSTABIS SECUNDÒ. Accidens ex natura ſua habet eſſe virtutem ſubſtantiæ. Ergò ex natura & virtute ſua habebit producere ſubſtantiam.

RESPOND: In hoc ſenſu accidens ex natura ſua & virtute habet, ut producat ſubſtantiam, hoc eſt, non per ſuperadditam aliqvam virtutem, ſed in hôc ſenſu, qvòd tanqvam aliqvid primò, & per ſe intendi-
180 bile habeat collocatam illam virtutem. Sic malleus ex natura ſua habet, qvòd non ſit principalis cauſa, non tamen agit propriâ virtute.

INSTAT TERTIO ex eo, qvia calor eſt virtus ſubſtantiæ, vel habet aliqvam perfectionem, qvam non haberet, ſi non eſſet virtus ſubſtantiæ, vel non habet. Si non habet, ergò per hoc qvòd ſit virtus ſubſtantiæ, non poteſt producere magis qvàm ſi non eſſet: ſi habet, ergò ultra entitatem caloris recipit aliqvid aliud.

RESPOND: Habere calorem aliqvam perfectionem, ſed ſibi identificatam, realiter poterat enim dari calor, qvi nihil agere poſſet in abſentia ignis, & ex altera parte, qvia hoc calor non facit tanqvam
181 cauſa principalis, dicimus hoc illum facere, non propriâ virtute.

OBJICIT SEXTÒ idem. Ex noſtra ſententia ſeqvitur, qvòd ſubſtantia non ſit cauſa principalis alîus ſubſtantiæ, non enim poteſt dici cauſa principalis à qua effectus immediatè non emanat, nec ſufficit qvòd immediatè influat in accidētia, qvæ poſtea influunt in ſubſtantiam, aliàs avus eſſet cauſa principalis nepotis, qvia immediatè producit Patrem ejus, qvi poſtea generat.

RESPOND: Sufficere, ut immediatè in aliqvo ſui cauſâ influat in effectum, aliqvid autem cauſæ principalis ſunt inſtrumenta, nec verò propterea immediatè per nos cauſa influit, qvia producit accidentia, ſæpè enim illa non producit, ut 182
v. g. ſi ignis ex atteritu lignorum generetur, calorem illum non producit ignis, ſed ideò immediatè influit, qvia inſtrumenta ſunt aliqvid ipſius cauſæ principalis, hoc eſt, ſunt à natura inſtitutæ ad vices ſupplendas illius. Nec inde ſeqvetur, avum eſſe cauſam principalem nepotis, qvia Pater, qvi generat nepotem avi, non eſt inſtrumentum à natura proviſum avo, ſed eſt primò, & per ſe intentus, reſpectu effectûs primò, & per ſe intenti, & ſicut calor producendo alium calorem, non eſt cauſa inſtrumentalis ignis, ita nec Pater eſt cauſa inſtrumentalis ſui filii. Neq; inde ſeqvetur, cauſam principalem eſſe cauſam per accidens, hoc eſt non primò
& per ſe intentam, aut non operari per 183
virtutem ſibi à natura appropriatam, ſed in hoc ſenſu eſt cauſa peraccidens, qvòd ſcilicet nonniſi mediante accidente tanqvam inſtrumento ſibi proprio efficiat ſubſtantiam ſibi ſimilem. Deinde raſuram ferri immediatè non facit faber, ſed ſerra, & tamen indubiè, faber eſt cauſa principalis. Ergò idem in præſenti ſalvari poterit, operante principali immediatè per ſuam virtutem, qvæ immediatio eſt debita operanti principali, per ſua inſtrumenta.

INSTABIS PRIMÒ. Si DEUS produceret ſolum calorem & non concurreret ad calefactionem, eſſet cauſa non niſi per accidens illius calefactionis. Ergò & agens principale nonniſi per accidēs erit cauſa, 184
ſi immediatè nihil agit.

RESPONDE: Diſparitatem eſſe, qvia ille calor à DEO productus, non eſſet inſtrumentum à natura DEO proviſum, ſicut calor eſt inſtrumentum proviſum à natura igni, idq; ob defectibilitatem ipſius ignis, qvi non per ſemper eſſe vicinus paſſo, in qvo perficitur effectio ſubſtantiæ ignis, immò nec ſe primo inſinuare niſi mediô calore. Conſeqventer ille calor non cenſebitur agere virtute & nomine DEI, calor autem à Natura eſt proviſus tanqvam inſtrumentum, agetq; nomine illius.

INSTAT SECUNDÒ Idem. Ex nullo capite accidentia illa, ſi cauſant immediatè ſub-

185 ſubſtantiam, excludi poſſunt à ratione cauſæ principalis, non enim ex eo, qvia accipiunt entitatem à ſubſtantia, & inſuper immediatè agunt, non accipientes aliqvam virtutem à ſubſtantia ad agendum.

RESPOND: Argumentum probare, qvòd gratia non ſit inſtrumentum DEI ad nos juſtificandos, cùm immediatè agat, & non accipit ullam virtutem à DEO ad juſtificandum à ſe diſtinctam. Qvare autem accidentia non ſunt cauſa principalis, ex definitione petendum eſt, qvia ſcilicet non primò per ſe intenduntur, & licèt non accipiant à ſubſtantia virtutem condiſtinctam à ſe ad agendum ſubſtantiam, accipiunt tamen virtutem indiſtinctam & ſibi identificatam, eò qvòd ſint entitativè vir-
186 tus ſubſtantiæ, & ſi accipere à ſubſtantia aliqvid condiſtinctum ad operādum ſubſtantiam, faceret non eſſe accidentia virtutem principalem, multò magis ſi ſint accidentia, entitativè virtus ſubſtantiæ, non erunt etiam cauſa principalis.

INSTAB: TERTIÒ. Calor ut qvatuor non poteſt producere, calorem ut qvinqve. Ergò neq; producere poteſt ſubſtantiam.

RESPOND: Diſparitatem eſſe, qvia calor ut 4. reſpectu alîus caloris, non eſt cauſa inſtrumentalis, hinc excedentem ſe effectum non poteſt operari, jam autem reſpectum ſubſtantiæ, accidens eſt nonniſi cauſa inſtrumentalis, conſeqventer nomine ſubſtantiæ operando, plùs pote-
187 rit. Sed hinc.

OBJICITUR SEPTIMÒ. Cauſa principalis debet eſſe ad minimum, ita perfecta, ac effectus producendus. Ergò & cauſa inſtrumentalis, & ſi prior illa non poteſt producere effectum ſe nobiliorem, nec poſterior poterit.

RESPOND: Diſparitatem eſſe, qvia cauſa principalis vel aſſimilat ſibi effectum, vel diſſimilat per defectum in ipſo effectu reperibilem, qvod priùs æqvalitatem poſteriùs exceſſum perfectionis in cauſa depoſcit, jam autem cauſa inſtrumentalis nō eſt nata per ſe, vel effectum ſibi æqvalem producere, vel perfectiorem, inqvantum agit tanqvam inſtrumentum.

INSTABIS PRIMÒ. Saltìm accidentia reſpectu genitorum ex putri, qvi reſpectu 188
qvorum ſunt cauſa immediata, etiam erunt cauſa principalis.

RESPONSUM ſuprà qvòd non. Hoc tantùm addo. DEUM cognoſcere naturam ranæ, & omnia illarum individua poſſibilia, agnoſcit etiam, naturam ranæ non depoſcere, ut ſeſe natura illius multiplicet, multiplicatione perfectis animalibus debitâ, nè tamen hæc natura pereat, dat illi virtutes accidentales, ad beneficium multiplicationis. Unde per ordinem ad noſtros conceptus principalis cauſa productionis ranarum eſt natura illarum, cognita à DEO potens multiplicari mediis illis virtutibus accidentalibus, in re autem non datur cauſa illarum principalis uni-
voca, ſed, ut dixi ſuprà, principalis æqui- 189
voca.

INSTABIS SECUNDÒ. Saltìm ex dictis ſequitur, in ratione agendi, eſſe qvid nobilius accidentia illa, præ ſubſtantia agente principaliter, nam agens principale non poteſt ſuprà vires ſuas agere, nec producere perfectiorem ſe effectum, poteſt accidens.

RESPONDETUR. Negando Sequel: Nam etiam rigoroſè loqvendo, accidens tunc non agit ſupra vires ſuas, cùm vires illius ſint in bonum principalis, producere perfectiorem effectum ſe ſimpliciter & entitativè accepto, ſed non ſe nato perfectiori aſſimilare effectum. Sed qvidqvid ſit, de hoc aliter eidem argumento ſati fit,
nam titulus ipſe, qvia natura in agendo 190
ſubordinavit accidentia principali, cùm nonniſi ad illius exigentiam, & illius exigentiæ perfectionem tribuatur hæc illis vis, ideò ſemper retinent titulum nobiliorem cauſæ principales, cùm hanc ipſam vim debeant principali inſtrumenta.

ADDO autem, accidentia non ipſius agentis, ſed paſſi, eſſe productiva ſubſtantiæ. Ratio: qvia ſæpè agens non eſt, nec accidentia agentis, & tamen fit generatio, qvamvis autem non ſint in ipſo agente, dicuntur virtus agentis, qvia ſunt inſtrumentum non conjunctum illius, per hoc tamen non nego, qvòd accidentia agentis, cùm agens agit immediatè, producant accidentia in paſſo, & accidentia ha-

191 bent munus & disponere materiam & esse virtutem agentis, nec inde sequetur, qvòd agãt virtute passi, virtute enim ejus agunt cui sunt tanqvam virtus à natura provisa, provisa autem sunt agenti.

DIFFICULTAS III.

De causa efficienti accidentium.

ASSERO PRIMÒ. *Substantias immediatè emanare ex se aliqva accidentia.*

RATIO. Qvia aqva calefacta reducit se ad pristinum accidentale debitum sibi frigus, cujus frigiditatis, nullum aliud præter substantiam aqvæ, potest assignari principium.

192 DICES PRIMÒ, Posse hoc referri in ipsum agens productivum aquæ, quia qui dat esse, dat consequentia ad esse.

RESPONDETUR ea, qvæ consequuntur, idq; immediatè primum productionem rei, posse ipsi producẽti tribui, non tamen ea, qvæ benè post contingunt, qvia illa eveniunt, qvamvis jam non sit in rerum natura illud productivum, sed ad illud proloquium salvandum sufficit, qvòd illa consequentia esse imputentur ipsi producenti, utpotè fundata in ipso esse, qvod tribuitur producenti, jam autem causa causæ, est causa causati.

DICES SECUNDÒ. Qvamvis aqvæ sit passio frigus, tamen illius emanatio potest non tribui aqvæ; qvod ipsum probatur, qvia ad gratiam sanctificantem habent se reliqvæ virtutes & habitus, sicut passiones, & tamen immediatè à DEO producuntur. 193

RESPOND: Cùm sine gratia maneant habitus fidei & spei, supponendũ est prævisam esse talem gratiam, qvæ non sit horum habituum emanativa de se, qvia aliàs nonnisi miraculosè conservari deberent illi habitus in peccatore, utpotè consistentes sine sui causa, nempè gratia emanente. Unde DEUS defectum causæ in illorum conservatione supplere deberet, conseqventer miraculum tunc fieret, ne itaq; multiplicarentur miracula, debuit dari hæc species gratiæ, qvæ nec emanaret, nec conservaret illos habitus, arbitrariumq; diceret aliqvis, tribuere gratiæ 194 vim emanandi non tamen conservandi illos habitus, sicut ignis calorem producit, non conservat, nam datur qvidem exemplum in natura, ut effectivè producta ab aliis, ab alio conserventur, sicut calor in extraneo subjecto productus ab igne, sed non datur exemplum, ut emanativè producta, ab alio principio conserventur, aliàs deprimeretur etiam miraculum Eucharisticum, dicendo illa accidentia, non habuisse dependentiam in conservari à pane. Cæteros autem habitus, intimiùs connexos gratiæ, & qvi nunqvam sine illa reperiuntur. Nego emanativè, non produci à gratia. Alia etiam hæc disparitas assignari posset, qvòd nullum sit absurdum in effectione supernaturalium 195 recurrere ad DEum, est autem absurdum in effectione naturalium recurrere ad eundem, si causa alia ostendi possit. De Antecedẽti vide de Fide D. 5. Q. 1. D. 3. P. 3.

ASSERO SECUNDÒ. *Qvando in extraneo subjecto producuntur accidentia, respectu illorum causa principalis sunt accidentia similia.* Est assertum contra recentiorem Suar:

RATIO. Non est major ratio, cur substãtia, respectu substãtiæ, possit esse causa principalis, & non accidentia respectu accidentium sibi similium. Suppositoq;, qvòd definitivè causa instrumentalis sit causa subordinata alteri, non poterit ostendi, cur accidentia in productione aliorum accidentium subordinentur substãtiis, & sicut qvòd accidens sit entis ens 196 supponit accidens prius in se esse ens, ita qvod subordinatur in operando alteri, supponit illud posse operari simpliciter, non posset autem simpliciter operari. Sic respectu accidẽtium non foret causa simpliciter, seu principalis, & sicut servus habet aliqva opera, quorum dominus est, ita & causa instrumentalis habebit opera, respectu quorum principalis munus gerere poterit.

DICES PRIMÒ cum recentiori Suar: Instrumentum est, quod alteri subordinatur in operando, & agit ut Qvô, accidens subordinatur substantiæ in operando, qvia subordinatur etiam in essendo.

RESPOND: Majorem esse subordinationem

197 tionem Creaturæ ad DEUM, qvàm accidentis ad substãtiam, cùm hoc tamen stat, ut respectu effectuum suorum naturaliũ, sunt causæ principales substantiæ, ita & in præsenti, subordinatio non tollet, qvominùs accidentia sint causa principalis respectu accidentium, Sola ergò subordinatio, quæ facit non per se aliqvid intendi, & in aliqvibus subordinatio non assimilandi sibi effectum, arguit non esse aliquid principale agens.

DICES SECUNDÒ. Cum eodem. Accidentia agunt ut Qvô, causa autem principalis debet agere ut Qvod, quòd autem agant ut Qvô, inde probat, qvia agere ut qvod, est agere suppositorum per se subsistentium, qvod accidentibus non con- 198 venit.

RESPONDETUR. Agere ut Qvod substantialiter, & per modum subjecti denominationis, est agere substantiarum. Unde etiam dicitur in proprietate aqva extinguere ignem, non ejus humiditas & frigus. Sed agere ut Qvod tanqvam principii, à qvo procedit actio, nego qvòd sit nonnisi substantiarum.

DICES TERTIÒ cum eodem. Qvamvis bonum accidentis sit, producere aliud accidens, est tamen bonum, quod ultimo refunditur in bonum substantiæ.

RESPONDETUR. Productionem acci- 199 dentis refundi in bonum substantiæ, tanquam in subjectum denominationis, sed non tanqvam in principium per se intentum.

ASSERO TERTIO. Si ignis spoliaretur omni calore divinitùs, non posset connaturaliter producere in subjecto extraneo calorem.

RATIO. Tum qvia ageret in distans, qvomodo enim uniretur extraneo subjecto, neq; enim trãsmissione actionis, qvæ est modus, vel non sine modo, uniri potest, ob illius essentialem connexionem cum modificato, respuente mutare subjectum. Et certè sine virtute agendi sibi à natura provisa, nihil agere potest, calor autem, ut suprà vidimus, est virtus agendi 200 igni provisa. Tum qvia priùs est esse aliquid in se, postea ad aliud, non esset autem priùs in se, si non perficiendo se per calorem sibi debitum, progrederetur ignis ad calorem in alio producendum. Tum qvia frustra jam igni emanandus esset ex se calor, si sine emanato est proximum principium agẽdi, sicut frustra sunt distinctæ potentiæ ab anima, si sola est sufficiens principium suarum intellectionum.

DISPUTATIO VI.

DE EFFICIENTI INCREATO.

1 PRÆMITTO I. *Dari efficiens increatum.* Demonstrat id Aristot: 12. Metaph: tex. 30; & secundo Metaphys: tex. 5. item 8. Physic: 1. ex 34. qvam demonstrationem, fusè proponit S. Thom: I. Contra gentes C. 13. & prima parte Q. 2. a. 2. Videantur dicta, in prima parte, ubi de Existentia DEI.

PRÆMITTO II. *Efficiens increatum, operationum suarum, ad intra habere principia Intellectum, & Voluntatem; Operationum autem ad extra principiũ habet, qvod appellatur Omnipotentia.* Qvam DEO esse concedendam, Ratio probat. Tum qvia est perfectio simpliciter simplex, qvam meliùs est habere DEUM, qvàm non habere. Tum qvia enti, à qvo reliqva dependent possibilia, danda est virtus productiva possibilium, hæc autem virtus in DEO Omnipotentia est. Tum qvia, si non daretur ens productum ex nihilo, nullum posset esse universum, ut suppono ex demonstratione de DEI existentia, ut ex principio recepto. Ex nihilo, vel à nihilo nihil fit, Ergò debuit dari Principium, Entium productivum, ex Nihilo: hoc autem non potest esse aliqvid, nisi Omnipotẽtia. 2

PRÆMITTO III. *Hanc omnipotentiam esse formaliter condistinctam ab ipsa voluntate, qvâ aliqvid vult fieri ad extra,* qvidqvid sentiant in oppositum Scotus, & cum eo Vasq. & Molina.

RATIO. Tum qvia voluntas habet aliud

3 aliud objectum, hoc est bonum; Omnipotentia autem habet pro objecto factibile; potentiæ autem secundùm objecta distinguuntur. Tum qvia circa res possibiles, sequeretur non dari omnipotentiam Divinam, quæ nunqvàm extituræ sunt, quia infinitas ex illis, non vult DEUS fieri ad extra, & si velle fieri ad extra, est esse omnipotentem, posse tantùm velle fieri aliqvid ad extra, erit posse esse omnipotentem. Tum qvia hîc loqvimur non de identitate reali, sed in ordine ad nostrum intellectum; jam autem per rationem prius est velle, postea facere. Tum qvia, si idem esset voluntas & omnipotentia, ad qvod se extenderet voluntas, ad ea se extendere deberet etiã omnipotentia:
4 sicut qvia idem formaliter est homo, & animal rationale, ad qvæ se extendere potest homo, ad ea se extendere potest etiam animal rationale; sed non ad qvidqvid se extendit voluntas, ad idem se extendere potest omnipotentia: nam voluntas extendit se etiam ad increata, ad qvæ non se extendit Omnipotentia. Neq; valet, si dicas, qvòd ad quidquid se extendit voluntas ad extra, ad illa se extendat etiam omnipotentia, non inqvam valet, qvia suprà adlata probant, etiam volũtatem extendentem se ad extra, non idem esse formaliter cum omnipotentia. Sicut etiam in creatis, non est idem applicatio executivæ, & ipsa executrix. Deinde eadem est formaliter voluntas in ratione voluntatis,
5 extendens se ad ea, qvæ sunt intra, & ad ea, qvæ sunt ad extra, licèt terminativè differant: Sed omnipotentia est idem formaliter cum voluntate ad extra: Ergò idem etiam erit cum voluntate extendente se ad ea, qvæ sunt intra, propter principium illud. Quæ sunt eadem Uni tertio &c. Deniq; hæc responsio solùm probat, qvòd concomitanter se ita habeant, non verò qvòd sint idem formaliter; & sicut ex eo, quia nihil est volitum nisi cognitum, non rectè infertur, ista esse idem formaliter, sic nec in præsenti, qvia qvæcunq; DEUS vult, illa facit, Licebit inferre, qvòd ipsius velle, & omnipotentia sint idem formaliter.

Dices I. In oppositum esse testimonia Patrum, qvæ adfert recentior Svar.

Respondetur. Illa testimonia non 6
plùs velle, qvàm ostendere energiam voluntatis, quâ scilicet qvidqvid vult, possit etiam in actum ponere; non sicut nos, qui multa volumus, qvæ nõ possumus facere.

Dices II. Perfectio voluntatis est posse quod vult. Ergò hoc posse tãquam perfectio, concedenda est voluntati Divinæ.

Respondetur. Perfectionem voluntatis esse posse qvod vult, hoc est, non deficere in potentia executiva volitionũ, sed non esse perfectionem voluntatis idẽtificare sibi ipsum posse identificatione formali.

Dices III. Impossibili potentiâ executivâ condistinctâ formaliter, adhuc posito voluntatis imperio efficaci, fieret res 7
decreta: Ergò apparet idem formaliter esse omnipotentiam & voluntatem.

Respondetur. Implicare id, qvia & vellet tunc DEUS efficaciter, & non vellet efficaciter; vellet ut supponitur, nollet autem, qvia velle efficaciter, est velle cum potentia faciendi, quæ supponitur tunc impossibilis; & aliunde non probatur identitas formalis inter omnipotentiam & voluntatem.

QVÆSTIO I.

De Creatione.

Præmitto I. *Possibilem esse Creationem.* 8
Ratio. Tum quia nulla potest ostendi implicantia. Tum qvia Materia prima & anima rationalis, non possunt aliter produci nisi per creationem, cùm non possint produci dependenter à subjecto, ut aliunde suppono. Tum qvia, si non daretur creatio, impossibile esset Ens primum creatum: nam illud non posset poni ab aliis prioribus rebus creatis, hôc ipso enim non esset primum: Ergò deberet produci ex nihilo, adeoq; creari.

Præmitto II. *Creationem qvidditativè esse productionem rei ex nihilo;* porrò ly *Ex nihilo* non debet capi pro sola non existẽtia, seu non esse, qvia aliàs omnia, qvæ de novo fiunt & generantur, crearentur; omnia enim fiunt ex nihilo; multòminùs ly

9 ly *Ex nihilo* debet sumi pro rei, qvæ constituitur constitutivo; qvasi scilicet, qvæ fiunt, fiant ex nihilo tanqvam constitutivo, qvia aliàs, qvæ fierent, non fierent, utpotè quæ constituta ex nihilo, necessariò deberent esse nihil. Ly itaq; *Ex nihilo* secundùm Ansel: in Monol: accipi debet, qvòd scilicet fiat ex nihilo subjecti, hoc est, non concurrente ad productionem illius causâ materiali, & subjecto. Ubi signanter dico, Creationem fieri non concurrente causâ materiali, non verò, non concurrente materiâ, qvia actus vitales spirituales, sivè naturalis, sivè supernaturalis ordinis, educuntur, non creantur, & tamen ad illorum esse non concurrit materia, sed causa non nisi materialis.
10 Qvamvis non negem, qvòd creatio supponat rem non fuisse ante productam: hinc etiam replicatio creativa supponit rem toties non fuisse replicatam, quoties illam ponit replicatio.

Præmitto III. *Supereſſe difficultatem circa hanc definitionem,* qvòd videatur competere æternæ generationi verbi; nam competit illi esse productionem, competit etiam ei, qvòd sit ex nihilo: nam etiam ad generationem verbi Causa materialis non concurrit.

Explicari Posset I. Ideò creationem verbi, non esse productionem ex nihilo, quia illius non esse, non antecessit esse. *Hæc Explicatio*

Non Satisfacit, qvia non implicat
11 aliquid creari, & tamen ab æterno, adeoq; ut non præcesserit non esse, ipsum esse.

Explicari Posset II. Ideò productionem Verbi, non esse creationem, quia ne quidem capacitatem habet, ut producatur ex subjecto. *Hæc etiam Explicatio*

Non Satisfacit. Nam Angelus & anima rationalis, ne quidem capacitatem habent, ut producantur ex subjecto, & tamen verè creantur.

Explicari Posset III. Ideò productionem verbi non esse creationem, quia per ly *productio* intelligitur hîc causatio, verbum autem æternum non causatur. *Hæc Explicatio*

Non Satisfacit plenè, nam in-
primis multi ex Patribus Græcis, Causam 12
Filii dicunt esse Patrem, & tamen negant illum esse creaturam. Deinde negatur, quòd nomine productionis veniat hîc causatio, cùm aliunde productio sit quid commune ad creationem. *Hinc aliter.*

Explicatur. Ideò productionem Verbi non esse ex nihilo, quia verbum est productum ex substãtia Patris; Substantia autem Patris non potest dici nihilum: Et sicut quando producitur aliquid, concurrente causâ subjectivâ & materiali, non producitur ex nihilo; ita quãdo producitur verbum, non producitur ex nihilo, quia producitur ex substantia Patris. Unde quando accipitur ly *Ex nihilo*, pro ly non concurrente aliqvo tanqvam causâ subjectivâ & materiali, accipitur tan- 13
qvam aliqvid notius; notior enim nobis est concursus causæ materialis, vel ejus defectus, præ produci ex substantia. Rigorosè ergò loquendo, creatio, est productio ex nihilo, hoc est non concurrente causâ materiali, vel aliqvo alio non interveniente, qvod salvet productum esse ex aliquo, & non ex nihilo: quale est produci ex substantia Patris. Et hoc est, quod respexêre Patres, quando contra Arrian: negarunt Filium productum ex Non exstantibus.

Difficultas I.

De distinctione actionis Creativæ à re Creata. 14

Dicendum est I. *Creationem activam non distingui à principio creante realiter vel modaliter.* Procedit Conclusio de creatione appropriatè accepta, hoc est, positione rei, qvæ antea non erat extra causas; idq; sine concursu alicujus causæ creatæ: nomine autem creationis non appropriatè dictæ, venit actio illa, qvâ Deus replicat res, vel conservat, sine concursu subjecti, cùm antea conservaretur cum concursu subjecti, & ante qvem, sivè replicativum, sivè conservativum concursum, jam supponebatur habere esse.

Probatur Primò Conclusio. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate,

15 nulla autem est necessitas hujus superaddendæ entitativè distinctæ Creationis ab utroq; termino.

PROBATUR SECUNDÒ. Possibile est creationem esse identificatam ipsi termino; vel enim Universaliter pronuntiat Oviedo de Natura actionis hîc Contr. 12. p. 1. n. 7. & Cont. 13. p. 2. n. 10. quam creationem possumus appellare passivam: Ergò etiam possibile erit creationem activam identificari Principio creanti. Quòdsi potest identificari principio creanti, defacto est identificata: quia quod potest cum aliquo, præcipuè cum DEO, est idē realiter, jam necessariò idem erit.

PROBATUR TERTIÒ. Modi inventi sunt ad salvandum transitum ab uno Cō-
16 tradictorio ad aliud contradictorium; sed hic transitus salvari potest sine ulla entitate modali, quod probatur. Positâ dependentiâ effectûs à causa prima, tanqvam producēte effectum ex nihilo, sufficienter salvatur transitus à non esse creantis ad esse creantis actu: nihil enim plus intelligimus per creationem, qvàm illius generis dependentiam. Sed positâ entitate effectûs, sine concursu alîus causæ, salvabitur transitus à Contradictorio ad Contradictorium. Minor Probatur. Qvòd scilicet positâ Entitate effectûs ponatur dependentia à DEO: qvia scilicet nihil potest existere indepēdenter à DEO, qvod etiam positâ entitate effectûs, idq; sine concursu alîus causæ, ponatur tunc
17 dependentia tanqvam à Creatore, inde probatur, quia esse productum sine concursu alius causæ, est produci ex nihilo subjecti adeoq; creari.

CONFIRMATUR: Si nihil obsit, debemus à DEO dependentiam quàm arctissimam, & maximè intimam ponere. Sed si creaturæ immediatè dependeant à DEO, & non per mediam actionem creatam, magis intimè dependebūt à DEO, & tali dependuntiæ nihil obstat. Ergò illa ponenda est. Qvòd autem dependentia immediata sit major, ratio est, quia major est dependentia actûs vitalis à potentia vitali, quàm albedinis ab hac materia: qvia est magis immediata; Major etiam est dependentia actionis distinctæ
18 à principio, qvàm ipsius effectûs; idq; ideò, quia est dependentia immediata; & sic de reliquis. *Idem medius terminus sic aliter proponitur.* Creatura, prout condistincta est entitativè à Creatione, vel est DEUS, vel non est DEUS; Si prout condistincta à Creatione non est DEUS; Ergò prout condistincta à Creatione, est depēdens à DEO solo causante; adeoq; esse, & denominationem creati sine creatione superaddita habere potest: si autem prout condistincta à Creatione est DEUS, Ergò est id, quod non est; est enim DEUS, & tamen est Creatura.

DICENDUM EST II. *Creationem passivam non esse distinctam modaliter ab ipsamet re creata.*

19 PROBATUR Conclusio iisdem argumentis, qvibus superior Conclusio.

DICENDUM EST III. *Creationem passivè acceptam esse realiter distinctam à principio creante, seu activa creatione.*

PROBATUR I. Qvia Creatio passivè accepta est ipsamet Creatura, qvæ distinguitur realiter à creatione activa, seu DEO.

PROBATUR II. Qvia inter causam & effectum debet esse distinctio realis; jam autem creatio activa, & creatio passiva, eôdem modo inter se comparantur.

PROBATUR III. Creatio passiva identificatur ei, quod creatur, vel se tenet à parte illius; Ergò distinguitur realiter à creatione activa, seu principio creante; quia principium creans non est hoc quod 20
creatur, nec se tenet à parte creati.

OBJICIT PRIMÒ Ovied: Omnipotentia DEI, & quidquid est intrinsecum DEO, est ab æterno: sed nulla actio, ex vi cujus producitur effectus, fuit ab æterno: Ergò omnis actio distinguitur ab omni intrinseco: Ergò omnis actio distinguitur ab omni intrinseco DEI. Minor probatur. Omnes effectus ab extra producti sunt in tempore: Ergò nulla actio fuit ab æterno. Implicat autem actionem esse in aliqua mensura, in qua non sit terminus.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum, nam actuale dominium DEI est intrinsecum modaliter ab eodem indistinctum, & tamen actuale dominium crea-

21 creaturarum non habet DEUS ab æterno, cùm ipsæ non sint ab æterno. Idem dicendum de cōexistentia DEI ad creaturas indistincta intrinsecè à DEO, qvæ tamen non habetur ab æterno, cùm ipsæ creaturæ non sint ab æterno. Directè autem ad argumentum dici potest, quòd creatio activa secundùm id, quod dicit in recto, sit ab æterno, sed non secundùm id, quod dicit in obliquo.

INSTAT PRIMÒ idem. Actio illa identificata DEO est indifferens ad exercendum, vel non exercendum munus actionis, ut ex vi illius ponatur, vel non ponatur effectus, & determinatur formaliter per connotatum extrinsecum, ut hîc & nunc exerceat munus actionis. Ergò cum
22 illa formalitate, quam tu actionem vocas, adhuc est indifferens ad ponendum, vel non ponēdum effectum. Ergò illud connotatum habet totam rationem actionis, & non illa formalitas identificata DEO, qvam tu actionem dicis. Prob. Conseq: Munus actionis, & ratio formalis constitutiva illius est, determinare physicè, & in actu secundo principium activum, ad effectum, hîc & nunc ponendum. Sed illud quod tu connotatum dicis, habet hanc formalitatem, Ergò hoc connotatum est formaliter actio.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum de Dominio DEI actuali. Directè autem ad argumentum dici potest, actionem illam identificatam in circum-
23 stantia positi effectûs dependentis à solo DEO non esse indifferentem ad productionem, vel non productionem effectûs, licèt non ita accepta, sit indifferens, adeoq; nec habens formalitatem actionis in actu secundo. Ita ut illud connotatum habeat totam rationem actionis actæ, sed non actionis agentis, quam identificamus DEO. Non sequitur ulteriùs totam formalitatem actionis agentis, tribuendam esse ipsi connotato; nam inqvātum actio agens importat virtutem agendi, non debet tribui ipsi connotato. Licèt inquantum importat aliquod extrinsecum, intrinsecè requisitum, totum illud tribuatur ipsi connotato.

INSTAT SECUNDÒ idem. Quamvis Theologi salvēt, quomodo, posito quod Actus 24
liber DEI sit intrinsecè in DEO, possit tamen esse & non esse, tamen non dicunt Actum DEI liberum in tempore incipere; Ergò neq; nos dicere possumus, actionem illam identificari DEO, cùm in tempore incipiat.

RESPONSUM suprà, Actionem Creativam secundùm id, quod dicit in recto, hoc est ipsam omnipotentiam, seu vim agendi non incipere in tempore, cùm sit ipsemet DEUS, licèt actio Creativa secundum id, quod dicit pro connotato, in tempore incipiat.

Tota hæc responsio supponit, qvòd in re creatio sit ipsemet DEUS, & effectus productus, sine concursu causæ creatæ, licèt ex modo concipiendi sit qvædam 25
formalitas intermedia.

OBJICIT SECUNDÒ idem: Ponamus aliquid à DEO creari, quod educi potuisset; ille terminus non haberet secum idētificatam creationem: quod probat; quidquid convenit alicui entitati per seipsam, & cum illa est identificatum, ab illa separari nequit, sed creatio potest separari ab illa. Ergò illi creaturæ non convenit perseipsam.

RESPONDET aliquis huic argumento apud Oviedo. Res, quæ educi postulant, non posse à DEO creari; dicebatq; quātitatem, quæ in Eucharistia creatur, non terminasse unquam eductivā actionem, sed quòd adæquatè per seipsam semper 26
à DEO pendebat. Multis hanc responsionem impugnat Oviedo: Vide eundem Contr: 13. Pun: 2. n. 6. *Ut respondeatur.*

SUPPONO PRIMÒ. Educibiles formas nihil aliud esse, quàm qvæ fieri & conservari connaturaliter nonnisi dependenter à subjecto exigunt.

SUPPONO SECUNDÒ. Formam educibilem posse à DEO poni, non concurrente actu, ullâ causâ creatâ tanqvàm efficiente: neq; enim id repugnat. Potest etiam poni forma educibilis, nullâ concurrente actu causâ materiali: Ratio: quia causalitas materiæ est jus, ut forma hæc independenter à se, nec producatur, nec conservetur, debitumq; in forma, ut necesse, nec conservari habeat, indepen-

27 denter à materiali causâ. Hinc si nolit formam ponere DEUS ad exigentiam causæ materialis, nec dependenter ab & in illa eam statuere, sed potiùs contra exigentiam hanc censebitur supplere defectum causæ materialis: hoc autem fieri posse non implicat, intervenitq; defacto in Eucharistia, ubi conservantur accidentia, non ad exigentiam Materiæ.

SUPPONO TERTIÒ. Non fore ratione termini ejusdem rationis creationem animæ rationalis, & creationem formæ materialis, qvia forma materialis hôc ipso, qvia materialis est, saltem hujus Ordinis rerum, habet debitum, ut producatur & conservetur dependenter â materia, qvod non habet anima rationalis; creabitur ni-
28 hilominùs materialis forma hôc sensu, qvia non secundum illam exigentiã producetur. *His suppositis.*

DICI POSSET. Qvòd formæ, qvæ educi postulant, non possint â DEO creari creatione ejusdem rationis cum anima rationali: nam semper in productione formæ materialis erit radicalis eductio, stans in entitate, nata produci & conservari nonnisi dependenter â materia, iicèt non sit futura actualis eductio, stans in productione, vel conservatione secundùm illud jus, & secundùm illud debitum; tuncq; censebitur esse actualis eductio, si DEUS interrogatus, an ad exigentiam materiæ conservet vel producat formam, respondeat affirmativè, qvam productionem
29 secundùm illud jus sequitur unio.

Non inexpeditus etiam est modus dicendi, qvòd tunc & non alio sensu creetur forma aliàs educibilis, qvando producit illã effectivè solus DEUS, habentem naturam, ut nec produci, nec conservari naturaliter possit sine materiali causa, tunc autem educitur qvando aliqva causa creata effectivè secundùm ordinem naturalem in entitate ad illam concurrit, talem, ut dictum est, naturam habentem: dixi, secundùm ordinem naturalem in entitate; qvia si elevaretur supernaturaliter, qvoad modum, aliqvod improportionatum agens, ad educendam formam materialem, nondum illam crearet; talis enim elevatio esset adhuc in entitate naturalis, supernaturalis autem qvoad 30
modum. Sola tamen præcisè exclusio causæ alius efficientis, non salvabit rigorosam creationem, qvia non excludet concursum causæ materialis, stantem in jure materiæ ad formam. Et sicut DEus conservans loco ignis calorem, nullô aliô effectivo concurrente, non dicitur illum conservare creativè, sic nec dicetur creativè producere, ex hoc præcisè, qvia nulla alia causa effectivè producit; Sed aliter.

RESPONDETUR SECUNDÒ. Qvòd creatio â re creabili distingvi possit extra circumstantias dependentiæ â solo DEO, in qvibus circumstantiis identificatur effectui. Sic termini qvantitatis in probabili sententia identificantur qvantitati, 31
sed in circumstantia negationis ulterioris extensionis; qvâ negatione sublatâ manent termini (sicut & illa creatio) secundùm id, qvod dicit in recto, licèt non maneat secundùm id, qvod dicit in obliqvo. Contingitq; universaliter in formalitatibus, qvæ aliqva plura deposcunt, ut maneant secundùm id, qvod identificabantur, non maneant secũdùm id, secundùm qvod non identificabantur; qvibus non manentibus, licèt extrinsecis, jam illa formalitas non est, cùm in re sint illa duo, unum intrinsecum, aliud extrinsecum. Hæc omnia dicuntur conformiter ad materiam de connotatis.

Continuatur solutio Objectionum.

OBJICIUNTUR TERTIÔ Paritates aliqvæ. 32
PRIMA PARITAS EST: Actio creati agentis est distincta modaliter, aut non sine modo. Ergò & creatio.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, qvia non posito ullo modo, sed positâ ipsâ entitate effectûs in circumstantia negationis dependentiæ ab aliis causis, sufficienter salvabitur transitus non esse creantis ad esse creantis; jam autem nisi ponatur Entitas modalis, â non esse causantis creati ad esse causantis creati, sufficienter interdum non transitur. *Neq; valet, si dicas.* Sicut potest esse hic effectus & non pendere ab hac causa, ita potest esse hic effectus & non creari à DEo, sed solùm educi: conseqventer ad hanc indifferentiam tollendam,

33 dã, concedi debere modalitatem aliqvam; non inqvam valet si dicas, qvia sufficit ad hoc ipsa entitas effectûs, circumstantionata negatione causarum creatarum concurrentium: & sicut qvando duæ causæ totales constituunt unum eundemq; effectum, si postea concurrat nonnisi una, à non esse concurrentis unius causæ, ad esse concurrentis unius causæ, transitur nonnisi negatione alius causæ; ita in præsenti transitur negatione causalitatis aliarum causarum.

SECUNDA PARITAS EST. Si creatura crearet, creatio illa esset distincta modaliter. Ergò & creatio, in qvãtum procedit à DEo.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; qvia potest esse entitas aliqva, & non esse
34 dependens ab hac Creatura producente ex nihilo, & non concurrentibus aliis causis, non potest autem esse entitas aliqva producta ex nihilo, &c. Et non dependens â DEo.

TERTIA PARITAS EST. Si DEus immediatè per seipsum replicet nullâ creaturâ ad replicationem concurrente, illa replicatio creativa esset distincta, ergò & creatio absolutè itidem erit distincta.

RESPONDETUR imprimis negando Antecedens. Poterit enim transitus à non esse replicati creativè salvari per ipsam entitatem effectûs pluries positi. Disparitas etiam posset assignari; qvia potest esse in rerum natura entitas & non replicata, non potest autem esse effectus ab aliis cau-
35 sis non pendens, & tamen non esse creatus.

QVARTA PARITAS EST. Concursus DEI ad actiones creaturarum est vel modus, vel non sine modo, Ergo & creatio.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, qvia illa concursus DEI est idem realiter cum actione creaturarum; qvæ vel est modus, vel non sine modo. Hinc & identificatus illi concursus Divinus, vel est modus, vel non sine modo: & qvamvis concesserimus, ponẽdam esse qvàm maximè intrinsecam dependentiam in fieri, conseqventer etiam in agere creaturarũ â DEo, id tamen accipiendum est si nihil obsit, obstat autem, ut alius sit concursus DEI cum creaturis, alius creaturarum. Hinc si concursus creaturarum est distinctus, etiam concursus Dei, illi priori identificatus, erit distinctus. 36

QUINTA PARITAS EST, qvâ utitur Amic. Eductio non est in DEo, ergò neq; creatio. Antec: prob: qvia si eductio esset in DEo, seqveretur qvòd qvando DEus se solo conservat effectum, qvi erat eductus, mutetur eductio activa in DEo, nam prior erat partialis, secunda autem est totalis.

RESPONDETUR. Negando Conseq: qvia nomine eductionis venit actio creaturæ, qvæ eadem est cum actione DEI; & qvia Actio Creaturæ non est entitas DEI, nec eductio erit. Cæterùm, si nomine eductionis abutaris, & accipias illam pro ipsa Omnipotentia Divina, prout concurren- 37
te cum causis secundis, in tantum eductio secũdùm id qvod dicit in recto, identificabitur DEo, nec secũdum hoc rectum mutabitur, si se sola conservet creaturam, qvam antea non conservabat, licèt mutetur secundùm qvod eductio dicit aliqvid in obliqvo.

OBJICIT QVARTÒ Amicus. Creatio non est actio immanens sed transiens, de ratione autem actionis transeũtis est non immanere agenti, non enim habet suum terminum intrà, sed extrà.

RESPONDETUR. Creationem activam, secundùm id qvod dicit in recto, esse qvid immanens DEo, ordinatum essentialiter ad aliqvid ab extra; ad eum modum, qvô actus, qvô videt DEus creaturas in illismet 38
ipsis, est actio immanens, & tamen terminum suum habet ad extra. Dici etiam posset, actionem transeuntem Physicè non immanere agenti, secùs de actione transeunti ex modo concipiendi, qvæ cùm sit Physicè ipsum agens, ex modo concipiendi transit. Potest autem actio ex modo concipiendi transiens habere suum terminum ad extra, si compleatur illa actio aliquo extrinseco, tanqvam necessario connotato.

INSTAT I. Actio est Via ad Terminum. Ergò non potest ullo modo indentificari agenti.

RESPONDETUR. Actionem esse viam vel Physicè; vel ex modo concipiendi ad

39 terminum. Sed non est necesse, ut semper sit Physicè via.

INSTAT SECUNDÒ. Si creatio activa identificaretur DEO, DEUS ab æterno denominatus fuisset Creator.

RESPONDETUR qvòd non; qvia denominatio Creatoris coalescit etiam ex creatione passiva, tãqvam ex aliqvo extrinseco intrinsecè requisito.

INSTAT TERTIÒ idem. Creatio est id qvod est communicatio esse; item id, per quod egreditur effectus à causa.

RESPONDETUR. Communicationem esse activam posse identificari DEO, secùs passivam, egressio etiam effectûs passiva, non potest identificari causæ, secùs activa.

40 OBJICIT QVINTÒ. Si creatio non esset quid condistinctum à Creatore, sequeretur quòd hic actus, volo creationem, haberet seipsam pro objecto.

RESPONDETUR. Cùm creatio activa in ratione Creationis compleatur aliquo extrinseco, nempè entitate effectûs, & negatione concursûs aliarum causarum, benè hoc extrinsecum poterit esse objectũ illius Volitionis.

Reliqua argumenta ex dictis hîc, & in Materia de Connotatis, & Relatione, solvi possunt.

DIFFICULTAS II.

Competitne Creaturæ Actio Creativa?

41 IN triplici sensu resolvi potest proposita difficultas. I. An Creatura tanqvam causa principalis creare posset? Affirmat contra cõmunem Durand: nec agnoscit implicantiam Arriaga. II. An possit Creatura tanqvam causa instrumentalis connaturalis creare? Hoc tenet Scot. Hurtad. Arriaga, recentior Svar: Contra sentit Svar. Vasq. Molina & Sancti Thom. primâ Parte, Quæst. 45. art. 5. III. An Creatura tanqvam causa obedientialis creare possit? Qvod tenet Svar: Hurtad. Contra Vasqvez Molina.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur implicantiæ, quòd Creatura ut causa principalis creare non possit.

42 PRIMA IMPLICANTIA est ex Svar. Si possibilis esset talis Creatura, de facto esset, sed non est. Seqvela probatur. Qvia talis Creatura constitueret alium gradum & ordinem præter eos, qvi sunt. Ergò jam deberet esse. Qvia ordo universi non est mancus. Sed continet omnia qvoad gradum & ordinem.

RESPONDETUR. Negando Sequelam. Negando item, quòd illa Creatura constitueret alium gradum genericum; posset enim esse spiritualis substantia completa: defacto autem est talis gradus in universo, quantumvis non negem, quòd illa Creatura qvoad speciem esset diversa; certum autem est non esse defacto omnes possibiles rerum species. Unde illa Creatura non esset genere perfectior Angelis, licèt foret specie perfectior qvoad modum agendi. Deinde universum hoc non eô sensu est universum, quasi omnia contineat, sed eô sensu, qvia est collectio contentorum in statu existentiæ, secundùm idæam DEI tantum, ac tale volentis esse universum. 43

SECUNDA IMPLICANTIA ex Vasq. & Scoto. Creatura qvæ haberet hanc virtutem, non posset esse materialis; Si enim esset materialis, dependeret in esse à Materia, adeoq; & in operari; Si autem operaretur dependenter à subjecto, hôc ipso non crearet. Spiritualis etiam illa Creatura non esset: qvia si spiritualis esset, operaretur medici volitione, quæ cùm accidens sit, improportionatum esset ad actionem Creativam. 44

RESPONDETUR I. Probabilius esse, quòd si posibilis sit talis Creatura, quòd foret spiritualis, sed quòd non posset esse materialis, non evincunt allatæ rationes; diceret enim aliquis, fore dependentem illam potentiam in operari à materia, non ratione concursûs causæ materialis ad omnes illius operationes, sed fore dependentem in operari à materia, qvia scilicet potentiam operandi haberet in entitate materialem: neq; tunc potentia illa efficeret effectum perfectiorem se, posset enim creare non nisi accidentia, qvæ non superant perfectionem substantiæ.

RESPONDETUR II. Quòd si esset illa

45 illa potentia creativa spiritualis operaretur mediâ volitione, non tanqvam principio, & virtute effectiva ut Qvod, sed tãqvam applicativo illius virtutis ut Quo. Porrò ratio agendi ut Quo, non repugnat ut sit improportionata effectui. Multas alias implicantias, videbis solutas apud Arriag. & Ovied.

TERTIA IMPLICANTIA ex Amic: & Oviedo. Si possibilis esset Creatura, cui tanqvàm causæ principali deberetur vis creandi, illa creativa deberet esse actus purus, sed non potest esse actus purus Creatura, ut supponitur, Ergò. Sequela probatur. Creatura, quæ posset creare, deberet habere actiones immanentes, dependentes à subjecto inhæsionis; 46 Si autem haberet dependentes actiones immanentes à subjecto inhæsionis, deberet habere etiam actiones transeuntes dependentes à subjecto, adeoq; non Creativas. Certè, enim si creatura potens habere actiones immanentes nonnisi dependentes à subjecto, posset habere actiones transeuntes independentes à subjecto, adeoq; creativas, tunc actio illa transiens esset perfectior actione immanenti: hoc autem non potest dici. Tum qvia per actionem immanentem ipsa causa perficitur, per transeuntem aliud à causa. Tum qvia omnis perfectio, qvæ est in effectu, necessariò debet præsupponi in causa, actio autem immanens, est causa proxima transeuntis.

47 RESPONDETUR PRIMÒ. Recentior Svar: falsum esse nullum agens independentius à subjecto posse operari ad extra qvàm operetur ad intra: qvia cùm producit ignis formam ignis, in alio subjecto, equus etiam formam eqvi, independentius qvid producunt, qvàm in se producunt substantiale aliqvid, ad intra nonnisi accidentale, vel modale; accidentalia autem & modalia magis dependent à subjecto, qvàm forma substantialis producta.

RESPONDETUR SECUNDÒ. Negando illam actionem transeuntem fore simpliciter perfectiorem immanẽti actione, licet secũdum qvid perfectior foret. Non est autem novum, ut aliqvid sub aliqva formalitate perfectius, ratione autem aliarum formalitatum, sit longè imperfectius. Sic in ratione actûs perfectior est intellectio, ut potè essentialiter actus secundus, exclusivus potentialitatis, præ anima, qvæ est actus materiæ, & tamen anima ratione prædicati substantialitatis, perfectior est. Rursus non satis explicatur qvid sit hæc perfectio, qvam acqvirit per actus immanentes creatura, invehens excellentiam in illo ipso perfectivo majorem. Nam calore à se emanato perficitur ignis, numquidne jam ille est perfectior calore? quem ignis producit in extraneo subjecto. Et cùm potentia per suos Actus non in sua entitate, sed extrinsecè perficiatur, cur æqualiter tàm ab immanentibus, quàm à transeuntibus actionibus perfici non poterit? 49 Illud autem quod addit, omnem perfectionem, quam habet effectus, debere habere causam, id falsum est de causis æquivocis, ita, ut dictaminis dicti hic solùm sit legitimus sensus. Qvòd causa debeat habere vim causandi effectus. Sed posito etiam, qvòd causa debeat continere in sua entitate perfectionem entitativam effectûs, saltem id verum esset de eo, qvod est verè principium & causa, non autem de eo, qvod est nonnisi applicatuum potentiæ ad agendum, qvalis est actus immanens, vel qvod se habet nonnisi per modum rationis ut Qvo; qvæ nõ debet esse æqvè perfecta ac effectus. ADDIT Arriaga, perfectionem actionis unversaliter loqvendo non esse taxandam ex inhæsione, qvia actio productiva gratiæ non est imperfectior productione materiæ, licet illa dependeat à causa materiali, non hæc posterior. 50

INSTABIS ex Oviedo. Qvamvis sit possibilis actio immanens, & identificata principio, sicut identificantur DEO ipsius intellectiones, tamen non identificantur ex qvo colligimus exigere hoc naturam creaturæ; ut illius actiones immanentes, non sint independentes à subjecto. Ergò etiam qvamvis sit possibilis actuo transiens, non dependens à subjecto, colligemus benè ex vi creaturæ exigi, ut dependeat à subjecto.

RESPON-

51 RESPONDET Arriag. Negando Anteced. Sed positâ veritate antecedentis, disparitas est; qvia pro priori præsumitur esse implicantia, qvòd scilicet identificatio immanentium actuum argueret rationem actûs puri; si autem creatura crearet, nego argui posse qvòd esset actus purus. Quodsi enim hæc potentia creativa esset distincta realiter ab ipsa creante creatura, ut censent realiter distingvi Thomistæ intellectum ab anima.

QVARTA IMPLICANTIA est, qvam innovavit recētior Svar. ex Richar: & Henri. Distantia infinita non potest vinci nisi virtute infinitâ, sed inter ens & nihil intercedit distantia infinita. Minorem sic probat. Ut inter opposita detur infinita di-
52 stantia, satis est qvòd alterum eorum sit infinitum; ut visitur in distantia, qvæ est inter DEUM & creaturas, sed nihil in ratione nihili, seu imperfectionis est infinitum: Tum qvia illud, qvô non potest concipi, & esse qvidqvam perfectius, est simpliciter infinitū in omni genere perfectionis; ita illud, quô non potest esse aut concipi aliqvid imperfectius, erit infinitè imperfectum, tale autem est nihil. Tum qvia DEUS non habet plus perfectionis, qvàm nihil imperfectionis; siqvidem nihil removet omnē perfectionem, qvæ in DEO reperitur, ergò cùm DEUS sit infinitivus in omni genere perfectionis, nihil erit infinitum in omni genere imperfectionis. Tum qvia id circò creatura distat à DEO
53 intervallô, & distantiâ infinitâ, qvia ipsâ non est infinita in genere entis, DEus autem maximè. Sed etiam creatura non est infinita in genere non entis, seu imperfectionis, nihil autem maximè. Ergò distabit à nihilo distantiâ infinitâ.

RESPONDERI posset in primis, qvòd hoc argumentum multùm probet, & contradictorium in ipso sibi principio probandi assumpto; probat enim qvamcūq; creaturam, prout oppositam non enti, esse infinitum in imperfectione, & esse simul finitum in imperfectione. Accipiamus pro Exemplo Leonem, de eo intentum sic probatur. Erit Leo qvid infinitum in imperfectione, prout opponitur nō enti, qvia omnes negationes, qvascunq; dicit non ens, dicit etiam Leo, ex- 54
cepto esse Leonis, qvod ipsum esse, non importat nisi finitas perfectiones. Ergò ille Leo erit qvid infinitum in imperfectione. Quod ipsum ulteriùs probatur; quia infinitum non exhauritur numerô finitô. Ergò neq; finito numero perfectionum exhauritur infinitum nō entis; Consequenter ex vi hujus medii arguendi, infertur non rectè assumptum esse, quòd creatura non sit infinita in genere non entis. Sequitur etiam Leonem esse infinitum in imperfectione; quia si esset quid infinitum in imperfectione Leo, esset æquale in imperfectione non enti, adeoq; non ens. Assump. Probatur, quia unum infinitum non est in ratione formali majus aliô, adeoq; in ratione infiniti imper- 55
fectionis, Leo non esset minor imperfectione, quàm ipsum Nihil. Ergò debet esse quid finitum in imperfectione. Immò ex vi etiam hujus doctrinæ sequitur, infinito nunquam opponi finitum, sed infinitum; quia illud oppositum infinito, negat perfectiones omnes, aliqvibus exceptis, qvas importat infinitum, Ergò secundum immediatè probata erit infinitum, hîc autem dici non potest, qvia contradictoriè oppositum infinito, est negatio infiniti, adeoq; non infinitum. Deinde. Illud non potest dici infinitum negationum, seu imperfectionum, quod positâ unicâ entitate exhauritur in ratione sua formali infiniti, sed Nihil Leonis, quod tu appellas infi- 56
nitum, exhauritur in ratione sua formali infiniti, positione suæ Entitatis, Ergò Nihil Leonis non est infinitum. Major probatur Notione infiniti, cujus secundùm quantitatem accipientibus semper accipere est, & nunquam idem. Et certè, qvas, & quot perfectiones importat Leo, eas perfectiones omnes negat Non, seu nihil Leonis; sed perfectiones, quas importat Leo, non sunt infinitæ, Ergò neq; negationes perfectionum, quas importat Nihilum Leonis, erunt infinitæ. Imaginemur duplex Nihil Leonis. Primum particulare, quod exhauritur affirmatione & positione Leonis; Aliud autem est nihil Leonis universale, quod scilicet commune est, & ambit reliqua particularia

57 ria Non & nihila: per creationem unius Leonis non est necesse exhauriri hoc universale nihil Leonis, quia illud non potest exhauriri in sua universalitate, nisi positione omnium possibilium, particulare autem illud nihil, seu non esse Leonis, exhauritur quidem esse Leonis, sed non est infinitum imperfectionum, quia infinitum imperfectionum, & infinitum non esse, non potest exhauriri positione finiti esse, aliàs infinitudo illa haberet transitum consumabilem, quia auferibilem, positione unius finiti. Jam autem particulare illud non esse, seu nihil Leonis exhauritur esse Leonis, omne enim contradictorium exhaurit suum contradictorium, aliàs non esset de eodem. Deniq; hæc propo-
58 sitio, Nihil Leonis est infinitum in imperfectione, prout hîc sumitur, falsificantes reddit propositiones; de eo enim de quo non potest verificari, quòd sit, quomodo verificabitur quòd sit infinitum imperfectionum, cùm omne negativum fundari debeat supra aliquid positivum, solùm ergò hoc fit ex modo concipiendi, non verò re ipsa. Aliud est cùm dicitur, homo infinitè distat à DEO, vel, homo est infinitè imperfectior DEO; quia si hoc dicatur de possibili homine, hæc propositio non est actu vera, sed fundamentaliter. Neq; enim tunc est perfectior, vel imperfectior actu, cùm absolutè non sit actu. Quando autem à parte rei ponitur homo, & dicimus de eo, est infinitè imperfectior
59 DEO, sensus tantùm est in re ipsâ, quòd finitas perfectiones habeat, adeoq; quòd non sit infinitum quid in essendo, sicut DEUS; quia infinitæ perfectioni DEI opponitur finita perfectio, ad quam postea consequitur negatio perfectionum, quas habet DEUS.

In Forma autem ad argumentum dici potest, negando inter ens, & non ens esse distātiam infinitam; negando item, quòd nihilo particulari Leonis non possit concipi aliquid imperfectius, nempè nihilum universale: & quamvis nihilo Leonis non posset quidquam concipi imperfectius, quia tamen est tale, ut positione unius entitatis auferatur tota illa imperfectio, fic, ut illa imperfectio non sit infinita. Et 60
quamvis nihil Leonis, neget omnes perfectiones, quas DEUS dicit, quia tamen ita illas negat, ut ipsum nihil illius, positione unius entitatis sit auferibile, fit, ut non habeat transitum inconsummabilem. Consequenter etiam ad tale nihilum auferendum, non erit necessaria virtus infinita, licèt ad nihil universale tollendum esset necessaria omnipotentia, adeoq; virtus infinita. Vel si vis, poterit distingui minor Distantia infinita non potest vinci virtute finita, si ipse terminus qui producitur sit infinitus. Concedo majorem, si sit finitus. Nego majorem.

INSTABIS. DEUS quamvis sit infinitus in perfectione, tamen sublatâ ejus unicâ perfectione non est DEUS, & positâ ejus 61
unicâ perfectione est DEUS: positâ enim v. g. omnipotentiâ infertur & exigitur esse DEI, Ergò neq; infinitati Nihil Leonis obstabit, quòd tollatur positione finiti alicujus, hoc est esse ipsius Leonis.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam, quòd enim tollatur DEUS sublatâ unicâ ejus perfectione, provenit hoc ex identitate reali, quam inter se habent perfectiones Divinæ. Jam autem nihil Leonis, non infert identitatem realem, & connexionem cum nihilo bovis, hominis, &c. hinc sublato nihilo Leonis, per positionem Leonis, non tollitur nihil bovis. v. g. quòdsi Nihil Leonis non habet identitatem realem, & connexionem cum aliis Nihilis, fit, ut nihil Leonis infini- 62
tum non sit.

Punctum Difficultatis II.

Quid de reliquis Implicantiis?

QVINTA IMPLICANTIA est Cajet: Quando duo ita se habent, ut tantò altiùs crescat unum, quantò minuitur alterum, tunc, si unum minuitur, usq; ad non gradum, alterum crescit, usque ad perfectissimum gradum, seu usque supra gradum, adeoq; in infinitum: aliàs sequeretur, quòd Virtus producens ex aliqua potentiâ, & Virtus potens producere ex nulla

63 potentia, essent æquales. Sed in actione Creativa Virtus causæ Materialis decrescit usque ad non esse sui. Ergò Virtus effectiva crescere supra omnem gradum debet, adeoq; in infinitum.

RESPONDET Oviedo negando, quòd Virtus effectiva sine Consortio materiæ crescat usq; in infinitum; quia, ut dicit Oviedo, tanta debet addi perfectio principio effectivo, quanta defuit in materiali; & quia in materiali principio erat finita virtus, etiam additio illa virtutis principio effectivo finita erit.

RESPONDETUR SECUNDÒ. Concedendo, quòd virtus illa effectiva crescat usq; ad perfectissimum gradum agendi, hoc
64 est, ad actum creandi, nego tamen istam potentiam hôc ipso fore infinitam, quia suprà non esse hominis, crescit esse hominis usq; ad perfectissimum gradum hominis, cùm enim in indivisibili consistat esse specierum, Una quæq; in sua specie, quoad sua substantialia, perfectissima est, & tamen esse hominis, non est quid infinitum in substantialibus prædicatis. Unde supra non esse hominis, crescit lapis, per solum esse, supra autem non esse hominis crescit planta usque ad esse, & vivere; animal autem crescit supra non esse hominis usque ad sentire, supra autem non esse hominis crescit esse hominis usque ad perfectissimum gradum esse hominis; & tamen ut dixi sine ulla infinitate. Rursùs quando applicando activa passivis produ-
65 cuntur animalia ex putri, non est concursus tantus materiæ, quantus est concursus materiæ, quando subtiliter aliquid pingitur vel fingitur, & tamen non decrescit per hoc vis effectiva artificis, in sua excellentia. Ergò taxa excellentiæ effectivi principii, non est concursus materiæ major vel minor. Antec: probatur. quia quando animalia generantur ex putri, non est illîc sola materia, aut aliquid materiale, cum aliquibus negationibus, sed sunt congenita alia, v. g. Sol, calor, & per aliquos causa principalis Univoca; jam autem in opere artificato, est materia cum accidentibus, sic, vel ita terminatis; & tamen certum est, majorem esse excellentiam operis artificiosi, v.g. statuæ marmoreæ, & principii illius effectivi, quàm 66
applicationis ad generationem ex putri, v.g. servando caseum in loco humido, ut putrescat in vermes.

INSTAT PRIMÒ idem. Sit virtus creativa finita A, decuplò major virtute eductivâ B; tunc, si posset dari aliqua potentia eductiva C. quæ educat effectum ex remotiore potentia, in decupla proportione excedens virtutem eductivam B; esset æqualis virtuti creativæ A; quod dici non potest. Ergò apparet, debere dari excessum infinitum potentiæ Creativæ suprà potentiam eductivam.

RESPONDETUR. Virtutem eductivam non fore adhuc æqualem virtuti Creativæ, A. quia non essent ejusdem ordinis, 67
Sic v.g. dâta excellenter perfectâ substantiâ, tamen illa ratione ordinis comparanda non erit Enti supernaturali accidentali; neq; tamen inde sequetur, Ens supernaturale habere infinitam: Rursùs detur quàm perfectissima potentia sensitiva, nunquam tamen accedet ad perfectionem potentiæ intellectivæ, quamvis illi infinitudinem dare non sit necesse, supponit autem responsio ex ordine suo in linea agendi, perfectiorem esse virtutem Creativam.

INSTAT SECUNDÒ idem. Major Virtus requiritur ad creandum, quàm ad educendum effectum infinitum. Sed ad educendum effectum infinitum requireretur virtus eductiva infinita: Ergò & ad 68
creandum.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum ex dictis. Major requiritur vis ad intelligendum, quàm ad producendum sensationem infinitam; sed ad sensationem infinitam requireretur vis sentiendi infinita. Ergò & ad intelligendum. Quòd si dicas, majoritatem hanc sufficere quæ importet altiorem ordinem, non verò alio sensu, idem in præsenti dici poterit.

INSTARI POTEST TERTIÒ ex Sancto Thoma. Tantò major est virtus agentis, quantò rem producit ex remotiore potentia: sicut major est virtus quæ producit ignem ex aqua, quàm quæ produ-
cit

69 cit ex aëre. Sed virtus Creativa producit rem ex nihilo potentiæ; Ergò est infinita.

RESPONDETUR ex Amico retorquendo argumentum. Quò virtus cognoscitiva attingit objectum à potentialitate magis elevatum, eò est perfectior. Ergò Virtus, quæ attingit objectum elevatum ab omni potentia, est infinita: Ergò lumen gloriæ, quod attingere natum est DEUM, erit infinitum. Quòdsi ad hoc sufficiat majoritas altioris ordinis, etiam in præsenti sufficiet.

SEXTA IMPLICANTIA est, quæ habet fundamentum in S. Thoma, secundo contra Gentes Cap. 25. quæ, ut impugnationibus communibus non pateat, sic proponi potest. Si possibilis esset Virtus Cre-
70 ativa, Virtus illa omne creabile producere posset, & non posset producere omne creabile, hoc implicat: Ergò & illud, ex quo sequitur. Quòd non posset producere omne creabile, sic probatur. Si posset omne creabile producere, falsa esset ista particularis, aliquod creabile non potest producere, ut notum est ex regulis de Contradictione; sed illa particularis est vera; Ergò falsa debet esse universalis. Minor probatur. Illa potentia Creativa non posset seipsam producere primò, ergò vera esset particularis, aliquod creabile non posset producere. Quæ ratio accipit pondus ex discursu S. Augustini, qui ex eo, quia per Verbum omnia facta sunt, arguit, Verbum non esse factum, aliàs faceret seipsum. *Neq; valet, si dicas.* Sicut
71 Omnipotentia sufficit, ut possit producere omne quod non implicat contradictionem, ita & illa potentia; implicat autem, ut aliquid producat seipsum primò: nam ad taxandum, an aliquid possit producere omne quod non implicat, non est attendendum, an implicet huic potentiæ, sed an in se non implicet, aliàs una quæq; virtus posset omnia producere, exceptis iis idq; longè pluribus, quæ sibi implicant Contradictionem, licèt ab aliis potentiis produci possint: indubiè autem productio prima virtutis creativæ non implicat contradictionem, aliàs haberetur intentum, nempè impossibile esse, ut creatura creet. Quòd autè virtus illa creativa pos-
set producere omnè producibile, sic pro- 72
batur; Si virtutis Creativæ, quâ talis, specificativum & terminus esset omne creabile, virtus creativa extendi posset ad quodcunque creabile; sed terminus & specificativum virtutis Creativæ, quâ talis, est omne creabile: quod probatur. Idem quod potest reddi pro ratione formali, quare DEUS creaverit hoc quod creavit, potest reddi pro ratione formali, quare Creatura habeat vim creandi, suppositô quòd aliquid crearet, idem inquam pro ratione formali reddi posset, quare Creatura creaverit. Sed id quod redditur pro ratione formali, quare DEUS creaverit hoc quod creavit est tale, ut notet omne creabile esse terminum & specificativum sui; Ergò etiam omne creabile erit 73
terminus, & specificativum potentiæ creatæ. Major probatur. Ratio formalis, quare DEUS creaverit hoc quod creavit, est, quia hoc produxit ex nihilo; sed etiam si Creatura crearet, idem pro ratione formali redderetur; si enim pro ratione formali, quare hoc creaverit creatura, non redderetur, quia produxit ex nihilo, tunc aut creationis non esset hæc definitio, utpotè non conveniens omni definito, aut illa creatura non crearet, cujus scilicet actioni definitio creationis non competeret. Quòd autem id, quod redditur pro ratione, quare aliquid DEUS creaverit, sit tale, ut notet DEUM pro termino suæ potentiæ habere omne creabile, ex eo 74
probatur, quia cuicunq; creabili applicari potest, quòd fit producibile ex nihilo. Quod ipsum totum ulteriùs sic colligitur. Quia pro ratione formali, quare Petrus sit homo, redditur, quia est animal rationale, quæ etiam ratio redditur, quare Paulus sit homo, quia inquam hoc pro ratione formali redditur, benè infertur; Ergò ad quidquid se extendit homo, extendit se animal rationale; Ergò etiam ex hoc, quia idem pro ratione, quare aliquid DEUS creaverit redditur, ac quare Creatura creaverit; nempè, quia produxit ex nihilo, benè infertur, quòd ad quidquid se extendit potentia Creandi Divina, ad idem se extendat potentia Creata.

75 RESPONDEBIS PRIMÒ. Absurdum esse, si sit creabile aliquid, quod DEUS creare non possit; absurdum autem non est, si creabile aliquid, potentia creativa creata creare non possit. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia etiam absurdum erit, si sit specificativum utriusque potentiæ idem, & tamen utraq; ad eosdem terminos non extendatur, esse autem idem specificativum probat argumentum adlatum.

RESPONDEBIS SECUNDÒ. Quamvis idem pro ratione reddi possit, quare Petrus generet, ac quare DEUS, vel equus generet, quia scilicet producit in similitudinem naturæ, inde tamen non sequitur, quòd ad illud, ad quod se extendere po-
76 test potentia generativa Petri, ad idem se extendere possit potentia generativa equi: ita etiam ex eo, quia idem pro ratione redditur, quare DEUS, & Creatura aliquid creaverit, non rectè inferretur, utramq; Creativam ad eosdem terminos extendi. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia generatio perfectiorum animalium debet esse ab Univoco, & in similitudinem naturæ, quod non foret, si Petrus generaret equum. Hinc ipsa definitio generationis deposcit, ne Petrus generet equum, ipsa autem definitio creationis deposcit, ut qui habet potentiam creandi unum, habeat potentiam creandi aliud, sed aliter.

RESPONDERI POTEST TERTIÒ
77 huic argumento sic. Quamvis pro ratione formali, v. g. reddi possit, quare det Eleemosynam Petrus, scilicet, quia est misericors; Rursùs, quamvis etiam pro ratione formali, quare DEUS remittat peccata, reddi possit, quia est misericors; inde tamen non sequitur, quòd ad quidquid se extēdit misericordia DEI, ad idem se extendere possit etiam misericordia Petri. Ergò ex eo, quia idem redditur pro ratione formali, quare Creatura creet, & quare DEUS creet? non sequitur, quòd ad quidquid se extendit potentia Creativa DEI, ad idem se extendat potentia Creativa Creaturæ. Unde ex parte quidem rationis creandi, eadem utrobique redditur ratio, sed non ex parte potentiæ; cùm tamen taxa terminorum, ad quos se 78
aliquid extendere possit, debeat attendi penes potētiam, non penes definitionem alicujus rationis agendi. Sic v. g. datio eleemosynæ quinque, est definitivè largitio indigenti, neq; tamen sequitur, quòd dans quinque, possit dare decem; quia termini dandi non penes definitionem dationis, sed penes potentiam spectari debent. Illud quod adferebatur de homine, ne quidquam probat, quia licèt verum sit, quòd, ad quidquid extenditur homo, ad illud se extendat etiam animal rationale, sic etiam verum erit, quòd ad quidquid se extendit creatio, ad illud se extendere debeat etiam productio ex nihilo; sed inde non sequitur, quòd Creativæ utriusque æquè sint ampli termini. 79

SEPTIMA IMPLICANTIA est Amici, eundem fermè medium terminum cum priori, sed alio modo proponens. In ratione non entis simpliciter, tam est non Ens homo, quàm est non Ens Angelus, quamvis differant in ratione talis ac talis non entis, penes talem vel talem terminum negatum; sed Virtus creativa non attingit ens ex non ente tali, sed ex non ente simpliciter; & hoc ideò, quia nullum ens simpliciter supponit, sed solam non repugnātiam terminorum ad existendū.

CONFIRMATUR. Non potest dari intellectus determinatus ad unum intelligibile, habet enim pro objecto formali Ens ut Ens; sed etiam vis Creativa habet pro objecto Ens ut Ens, & hoc ideò, quia habet 80
pro objecto non Ens simpliciter; Ergò sicut intellectus determinatus ad unum, non est possibilis, sic nec erit possibilis potentia Creativa determinata ad unum.

RESPONDETUR. Utraque hæc propositio illic deficit, quòd primò probandum fuit: Nego enim, quòd absolutè quamcunq; non repugnantiam terminorum supponat potētia Creativa, sed dico quòd possit supponere non repugnantiam terminorum talem, eò, quòd non repugnet potentia determinata creandi nonnisi Leonis, supponensq; non repugnantiam terminorum determinatam, quæ est Leo. Confirmationis etiam Minor probari debuisset. Ad paritatem quod attinet, Antece-

dens ipsum non est demonstrabile per multos; consequentia etiam non tenet; quia si concedatur, intellectus quòd possit terminari ad omne cognoscibile, non sequetur, quòd terminari non possit ejus cognitio ad cognoscendum seipsum, nec ulla est illic primitas, ratione cujus se cognoscere non possit. Jam autem si concedatur, quòd potentia Creativa creata possit quodcunq; creabile producere, cùm seipsum primò producere non possit, hôc ipso sequitur non posse illum producere quidcunq; creabile: & sicut quamvis non detur intellectus, qui noscat nonnisi aliqua, inde tamen inferri non potest, non dari potentias, quæ aliqua tantùm possint; ita nec inferetur ex eo, quòd in-
82 tellectus noscat Ens, quâ Ens, non posse dari creativū nonnisi determinatorum.

Punctum Difficultatis III.

Quid tenendum.

DICENDUM est primò; *Non esse possibilem Creaturam, cui tanquam causæ principali competere possit Creare.*

PROBATUR primò Conclusio Auctoritate S. Thomæ, Consensu communi Theologorum, & SS. Patrum; qui titulum Creatoris, tanquam soli communem, tribuunt DEO: Ergò non possibile per illos, ut Creatura creet tanquam causa principalis.

PROBATUR secundò. Possibile est ali-
83 quam actionem ad extra, ita esse DEO propriam, ut ex genere suo nulli alteri communicari possit. Item possibilis est actio ex genere suo ita alta, ut ob limitationem & dependentiam creaturæ, non possit naturaliter eidem competere, quæ enim in hoc implicantia: Sed hæc actio, ita appropriata DEO, nulla alia est nisi creatio, quia species actionum universaliter sunt tantùm duæ, eductio & creatio; una enim dicit producere ex nihilo, alia non producere ex nihilo: Ergò cùm eductio non sit appropriata soli DEO, ut aliunde scitur, actio ita appropriata erit sola creatio. Hæc probatio majorem quidem non demonstrat, suppositò tamen sensu communiori Doctorum sufficiencter probat intentum. Posset etiam per 84
hoc probari major; Datur esse DEO ita proprium, perfectiones item secundariæ ita Deitati adstrictæ, ut nulli alteri Creaturæ competere possint. *Neq; valet, si dicas,* sufficere quòd competat DEO, ut quamcunque creaturam primò producere possit, cùm tamen nulli creaturæ possit communicari vis seipsam primò producendi. Non inquam valet, si dicas; quia etiam actionem seu eductionem primò non potest DEUS cuiquam communicare, neq; tamen inde sequitur, quòd actio eductiva sit DEO propria, neq; hoc salvat quòd habeat DEUS actionem sibi propriam eductionem. Ergò & in præsenti idem dicendum, præcipuè quia hîs procedit difficultas non de assignando termino pro- 85
ductionis, qui sit DEO proprius, sed de assignando modo, & specie actionis Deo propriæ.

PROBATUR Tertiò. Impossibilis est Creatura, quæ sit independens à DEO, & libera à Dominio illius, adeoq; quodam modo emancipata; quæ scilicet nec in esse, nec in operadi dependeat à DEO, & quæ hôc solo distincta sit à DEO in ratione independentiæ, quòd independentiam hanc non habeat à se, sed à DEO; Quod ipsum Antec: sic prob: quia & non esset DEUS illa creatura, ut supponitur, & esset DEUS, quia ita haberet in se jus, esset que independens pro hîc & nunc à DEO, adeoq; ita haberet, ut ita dicam, 86
seitatem sui, sicut DEUS ipse habet seitatem sui, consequēter pro tunc esset DEus. Et certè, si Petrus hodiè haberet à seitatem, hodiè esset DEus; Ergò etiam illa Creatura, si haberet seitatem sui juris, & independentiam pro tunc, pro tunc esset DEus: sicut enim a seitas, ita & independentia importat Deitatem. Sic probatò Antec: infertur Consequentia. Ergò neq; possibilis est creatura, quæ habeat communicatam sibi vim creandi. Probatur Conseq: quia vis creativa præsupponit tanquam prius, & radicem, independentiam essendi & operandi. Ergò si independentia operandi non potest creaturæ communicari, neq; poterit communicari vis creandi: & sicut risibile communicari

87 nemini potest, cui admirativum, & eò mediante, rationale communicari non potest, quia risibile infundatur admirativo; ita nec communicari poterit creaturæ vis creandi, quia infundatur independentiæ essendi & operandi à quoquam. Antec: immediatè probatur; Illud præsupponit vis creativa in DEO, quod pro ratione formali, & tanquam principio fundativo, & virtuali virtutis creativæ adferri potest, quare scilicet DEUS habeat potentiam creandi, sicut risibilitas id præsupponit, quod pro ratione formali risibilitatis adfertur. Sed pro ratione, cur DEUS habeat vim creandi, adferri potest nonnisi independentia ejus à quoquam in operando. Ergò hæc independentia præsup-
88 ponitur à virtute creandi.

RESPONDEBIS Primò. A virtute creandi præsupponi nonnisi independentiam à materia in operando.

CONTRA. Quia hoc, quod præsupponitur ab aliquo, debet esse per modum prioris, & non mera definitio; definitiones enim non sunt priores definito; jam autem virtutis creativæ definitio, est independentia à materia in operando. Rursùs hæc ipsa independentia in operando à materia, præsupponit tanquam Genus independentiam in operãdo à quoquam. Ergò cui hoc genus non competet, nec competet species, quæ est independentia in operando à materia; sicut cui non competit corpus, illi nec competit animal.

89 RESPONDEBIS Secundò. Hîc-ubitas præsupponit tanquam aliquid superius Ubiquitatem, Ubiquitas Immensitatem, & tamen licèt non possit Creaturæ communicari Immensitas & Ubiquitas, potest communicari Hic-ubitas. Ergò quamvis Creaturæ non possit communicari independentia operandi à quoquam, utpotè exclusiva independentiæ etiam à DEO, poterit communicari independentia operandi à materia.

CONTRA. Quia hæc instantia solvi etiam debet à proponente. Indubiè enim rationes inferiores non possunt communicari nõ communicatis superioribus veris & legitimis. Directè autem ad argumentum dici potest, Hic ubitatem duo dicere, ipsam Entitatem DEI, locum extrinsecum, 90
& negationem distantiæ; Hic-ubitatem secundùm illud prius non potest DEUS cuiquam communicare, & non nisi secundùm illud prius illa supponit Ubiquitatẽ, Immensitatem &c. non supponit autem secundùm illa posteriora, & secundùm illa posteriora potest esse Hic-ubitas communis DEO & Creaturæ. Et certè quòd Hic-ubitatem habeat DEUS, non potest adferri pro legitima & radicali ratione, quia est ubiq; nam de facto in creaturis habetur Hic-ubitas, sine Ubiquitate: hîc autem quæritur de ratione formali propria. Jam autem pro ratione formali & propria in DEO Virtutis creandi, habetur independentia ejus à quoquam in operando.

DICENDUM est Secundò. *Non esse possibile instrumentum connaturale creandi.* 91

PROBAT PRIMÒ Amic: Instrumentum & causa principalis debent esse in eodem genere, sed causa principalis Creativa, quæ sit creata, non datur. Ergò nec causa instrumentalis creativa dabitur. Major probatur: Calor enim est instrumentum ignis. Potentia generativa est instrumentum viventis, & similia.

RESPONDERI potest, negando majorem; quia si potest esse in diverso genere immediato Instrumentum & Causa principalis, quia Instrumentum est accidens, causa principalis est substantia; cur non poterit etiam Causa principalis esse v. g. DEUS, Instrumentalis Creatura. Rursùs quamvis inductio hæc probaret aliquid 92
de Instrumentis quæ actu sunt, non tamen de Instrumentis possibilibus.

PROBAT SECUNDÒ idem. Quia si daretur Instrumentum connaturale creãdi, esset illud Instrumentum Causa principalis; quia idem haberet specificativum sui, quod & Causa principalis, scilicet non ipsam entitatem creatam, in qua condistingui possunt plures rationes, sed pro specificativo haberet modum attingendi terminũ, per negationem omnis subjecti.

RESPONDETUR non repugnare, ut idem effectus adeoq; idem specificativum sit utriusq;, neq; enim Causa principalis definitur per aliud sui specificativum ab Instrumento. *Hinc*

PRO-

93 PROBAT TERTIÒ Conclusio aliter. Si daretur virtus creativa instrumentalis, deberet dari respectu DEI, tanquam causæ principalis, nam Creatura, ut suppono, non potest habere vim creandi, tanquam causa principalis; sed respectu DEI non potest dari vis Creativa connaturalis. Quod probatur. Quia si hæc Creatura esset instrumentum connaturale DEI; DEUS sine hôc instrumento agens, conferetur pro sua parte non connaturaliter agere: quia tunc dicitur DEUS non connaturaliter agere, quando non agit secundùm exigentiam causarum secundarum, esset autem exigentia in illo instrumento, ut assumatur ad creandum.

CONFIRMATUR. Quia non potest ex-
94 plicari, quid sit hoc esse instrumentum connaturale respectu DEI. Nam quod asserunt, illud instrumentum habiturum se ita, sicut Lumen gloriæ, quod est instrumentum DEI. Si non erit in entitate supernaturale, non se habebit sicut Lumen gloriæ, & si erit in entitate supernaturale, non erit instrumẽtum connaturale connaturalitate de qua hîc agitur; agitur enim hîc de Connaturalitate quæ sit secundùm vires naturæ; & si ponas, secundùm vires naturæ aliquid esse instumentaliter Creativum, benè poteris ponere esse principaliter Creativum: neq; enim major est ratio unius, quàm alterius.

DICENTUM est Tertiò. *Possibile esse instrumentum obedientiale ad creandum.*

95 PROBATUR, quia in hôc nulla est implicantia.

OBJICITUR primò. Implicat per Nos Creata causa principalis, & instrumentalis creativa; Ergò & Obedientalis.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam, quia potentia Obedientialis potest se extendere ad ea, immò & debet, ad quæ se non extendit natura. Deinde, causa Obedientialis cùm non agat viribus propriis, nec debet habere fundamentum illarum virium; si autem potentia creativa principalis competeret Creaturæ, deberet etiam fundamentum illarum virium eidem competere, quod cùm sit independentia operandi à quocunq;, quæ Creaturæ competere non potest, fit ut nec vis illa competere possit.

OBJICITUR Secundò. Possibilis est ac- 96
tio quæ immediatè à solo DEO pendeat, & ad quam ne obedientialiter quidem assumi potest Creatura; nulla autem est talis, nisi sola Creatio.

RESPONDETUR. Esse talem Creationem, sed proficiscentem tanquam à Causa principali, ita, ut solius sit DEI tanquam Causæ principalis agere.

OBJICITUR Tertiò. Creatio non potest egredi nisi à potentia Creativa, Creatura autem non habet potentiam creativam. Ergò.

RESPONDETUR. Creaturam non habere potentiam creativam naturalem, habere obedientialem, & suppositа elevatione.

97

DIFFICULTAS III.

An Creatio possit esse ab æterno.

HÆc quæstio ordinariè examinari solet ad Libros de Mundo. commodè tamen & hoc loco tractabitur, ut materia de Creatione completiùs discutiatur. Tria hîc communiter discutiuntur. PRIMÒ. An potuerit mundus esse ab æterno quoad Entia permanentia. v. g. An potuerit DEUS ab æterno creare Angelum vel hominem? Affirmant ex nostris Suar: uterque, Moli: Arriag: Ovied: contra non paucos: & ex nostris contrà Tan: Valen: SECUNDÒ. An modus, & tempus potuerint esse ab æterno? Affirmat Ovied: cùm 98
negasset generationes posse fieri ab æterno. TERTIÒ. An generationes ab æterno fieri potuerint. v. g. An stupa ab æterno applicata igni, potuisset disponi, & igniri, & tamen ab æterno? An item Petrus ab æterno potuisset generare Paulum, Paulus Joannem; & sic de reliquis? Negat Arriaga & Ovied: contra Pontium, sub conditione id tenentem, scilicet si infinitum non repugnet.

Punctum Difficultatis I.

An generationes potuerint fieri ab æterno?

DICENDUM est. *Generationes Successivas non potuisse fieri ab æterno.* Antequam probatur Conclusio. Sup-

99 SUPPONO I. Quòd in generatione illa v. g. hominum, necesse sit devenire, licèt non per finitas mensuras, ad aliquem, qui non sit genitus, sed immediatè à DEO productus.

RATIO. Quia tota illa collectio successivæ generationis est ens ab alio; nec enim est DEUS; si est ens ab alio, vel omnes illi homines à seipsis producuntur vel generantur, vel non omnes: si non omnes, & tamen ab alio, Ergò deveniendum est ad aliquem qui immediatè sit à DEO; si autem omnes illi à seipsis producuntur, Ergò non devenietur ad aliquem, qui solus immediatè à DEO procedat; quod fieri non potest: quia aliàs daretur processus in infinitum in causis subordinatis,
100 nec devenietur unquam in cognitionem primæ Causæ, quia non esset devenire in cognitionẽ ejus, qui primò posuerit eum, à quo generationes primò factæ, vel certè, si non est ullus, qui immediatè à DEO processerit, deveniendum erit ad hoc, ut aliquis sit genitus ab eo mediatè quem generat, quod repugnat. Quod ipsum Probatur. Sint v. g. decem homines, de quibus sit vera propositio, sunt percussi, ita ut nemo ab alio, qui sit extra hos decem, percussus sit, tunc necessariò devenire erit ad aliquem, qui percussit eum, à quo percussus est: & quod propter formandam imaginationem de numerô finito dictum est, idem ad infinitas illas generationes transferri debet, quòd scilicet, si verum
101 est, omnes esse genitos, & neminem productum ab alio, qui sit extra omnem illam infinitam generationem, devenire erit ad eum, qui sit genitus ab eo, cujus ipse antecessorem genuerat.

RESPONDEBIS PRIMÒ ex Pontio. Dari posse processum in infinitum in causis non subordinatis essentialiter, quamvis non detur in subordinatis essentialiter.

CONTRA. Etiam in causis non subordinatis essentialiter dato processu in infinitum deveniri debet ad aliquem, qui sit primus non genitus, propter argumentum factum, nisi velis illum primum fuisse genitum ab eo quem genuerat. Deinde Philosophus universaliter negat, dari processum in infinitum in causis subordinatis, arguitq; impossibilitatem ex ipsa illarum infinitudine, quæ utrobique reperiretur. Nec est major ratio de causis subordinatis essentialiter, quàm non subordinatis essentialiter, Ergò si in illis non datur processus in infinitum, nec in istis dabitur: quia absurdum est finitum effectum pendere à causis infinitis, quamvis non subordinatis essentialiter. 102

RESPONDEBIS SECUNDÒ ex eodem. In æternitate à parte post, si darentur generationes, non posset DEUS assignare, & videre ultimum hominem ex infinitis successivè producendis. Ergò nec potest videre primum in æternitate à parte antè.

CONTRA. Ne videat DEUS ultimum in æternitate à parte post, est hoc de exigentia æternitatis à parte post; si enim esset illic ultimum, clauderetur illa æternitas à parte pòst, nonq; jam ulteriùs progrederetur. Quod ipsum ulteriùs, ne retorsioni pateat, sic proponi potest. Æternitas à parte post est talis naturæ, ut nunquam de illa verum sit dicere, jam nunc est æternitas à parte post. Quidquid enim jam illam sequeretur, esset jam post æternitatem à parte post, hôcq; ipso illa æternitas à parte post, non esset æternitas à parte post; quia post æternitatem à parte post, nihil potest sequi; quia æternitas à parte potest debet complecti omnes mensuras à parte post. Quia autem de eo, quod est ab æterno à parte ante, dici potest, jam est ab æterno, benè etiam in illo, & sine repugnantia ostendi potest, quòd 104
sit immediatè à DEO productum. Unde etiam videt Pater æternus Filii sui ab æterno productionem immediatam, quamvis non videat filii sui productionem ultimam à parte post. 103

SUPPONO SECUNDÒ. In ordine ad negandum, quòd dari possint generationes successivæ ab æterno, ponẽdum est, quòd non eodem instanti, quô producitur id quod est ab æterno, quòd inquam non in eodem instanti producat effectum, quia hoc non esset generatio successiva, quam hîc impugnamus, sed plurium entium ab æterno còëxistentia; de quo infrà.

SUPPONO TERTIÒ. Quòd non hîc quæritur: An DEUS ab æterno successivè possit pro-

105 producere entia, quæ sibi succedant? hoc enim spectabit ad sequens punctum, sed inquiritur, an generatio, quæ & qualis de facto successiva datur, potuerit fieri ab æterno. *His suppositis.*

PROBATUT CONCLUSIO. Quando v. g. gallina A. primò à DEO abæterno producta, excluderet ovum, & ex ovo generaret gallinam B; ante generationem gallinæ B. vel duravit gallina A. spatio finito vel infinito; si duravit spatio infinito. Ergò illa generatio gallinæ B. non est facta ab æterno, quod tu assumebas, siquidem illius generationem præcessit spatium infinitum, cùm tamen æternitatẽ antè nihil præcedat, utpotè omnẽ mensuram à parte ante amplectentem.
106 Si duravit spatio finito gallina A, ante generationem gallinæ B. Ergò gallina B. non est abæterno; siquidem æternitatem ante, nihil, etiam finitum præcedere potest. Ergò ulteriùs non est productio facta gallinæ A abæterno, quia productum ab æterno, producta in tempore debet antecedere spatio infinito, hôc ipso enim non esset ab æterno, si finitè nonnisi distaret à tempore. Supponitur autem generatio illa gallinæ B. propter dicta, & dicenda, facta esse in tempore.

CONFIRMATUR CONCLUSIO. Illa generatio successiva ab æterno, vel habet posteriùs & priùs, vel non habet? si non habet? successiva non est, si habet? quæro, antequam sit posterius, vel est successivum, vel non? si autem, antequam habeat posterius, est successivum? Ergò est
107 successivum sine succedente. Ergò ulteriùs definitivè successivum est solum priùs; siquidem dum est solum prius, jam reperitur definitum, quod est successivum. Si autem antequam habeat posterius, non est successivum? cùm habet, quæro de illo posteriori? vel est ab æterno, vel non? si non est ab æterno? Ergò non successit ab æterno, adeoq; nec est successio æterna. Si est ab æterno illud posterius? Ergò prius, quod etiam complet rationem successivi, non est ab æterno; quia duratio prioris & posterioris non sunt commensurabiles, & si posterius est ab æterno? prius non erit ab æterno: aliàs commensuratam durationem haberent. Ut 108
autem prius nõ sit ab æterno, si posterius est æterno, implicat in terminis.

OBJICITUR I. Quamvis verum sit, quòd immediatè à DEO gallina v. g. producta sit prior quâcunq; determinata generatione, non est tamẽ verum, esse priorem omni successivâ generatione collectivè acceptâ. Quod probatur. Quamvis sit vera hæc propositio in sententia Aristotelis, post quâlibet divisionem in partes quantumvis minimas, possibiles esse alias divisiones, tamen falsa est hæc Consequentia. Ergò post omnes divisiones hujus continui possibilis est alia. Rursùs vera est hæc propositio, quilibet numerus finitus habet alium numerum finitum excedentem; Ergò omnes numeri collectivè sumpti habent numerum excedentem. Ergò etiam ex hoc antecedenti; Creatura immediatè à DEO producta antecedit omnem generationem distributivè acceptam, non sequetur, quòd antecedat omnem collectivè acceptam. 109

RESPONDETUR adferendo disparitatẽ. Qvia in adlatis exemplis reperitur absurdum, nullum autem est in consequenti. Quod ipsum probatur: quia in partibus collectivè acceptis continentur omnes partes possibiles, in numerô item finito collectivè accepto continẽtur omnes numeri finiti, adeoq;, si aliquid restaret suprà collectionem numeri finiti, restaret aliquid suprà id, quod est jam in tota collectione numeri finiti, adeoq; restaret ali- 110
quid supra seipsum: item in omnibus partibus divisibilibus collectivè acceptis, cõtinentur partes omnes, Si ergò adhuc essent divisibiles, essent divisibiles suprà, quàm essent divisibiles. Jam autem in generatione illa successiva ab æterno, non contineretur id, quod supponitur immediatè productum à DEO. Hinc, si ponatur illud immediatè à DEO productum esse priùs omnibus aliis generationibus collectivè acceptis, non supponetur prius seipso. Deniqué non arguitur hîc ex eo, quòd singulis genitis sit prior gallina immediatè à DEO producta, esse etiam priorem omnibus collectivè acceptis; quod tamen solum destruere videtur objectio

111 adlata; Quando autem teneat consequentia à distributione ad collectionem, dictum in prima parte, ubi probatur DEI existentia.

OBJICITUR II. Possibilis est generatio æterna à parte pòst: Ergò etiam possibilis erit generatio æterna à parte antè.

RESPONDETUR disparitatem esse; quia si cõcedatur prius & posterius in generatione æterna à parte post, nullum esset absurdum; nec enim pro absurdo inferri potest, aliquid ex illis non esse æternum, cùm pro concesso detur, nihil esse illîc æternum, si autem concedatur prius & posterius in generatione æterna à parte antè, sequetur absurdum, ut dictum
112 suprà.

OBJICITUR III. Ponamus stupam applicari igni ab æterno, cùm ignis sit causa necessaria, eodem instanti, quo ponetur cum stupa, igniet stupam. Idemq; ad imaginationem promptiùs fiet in pyrio pulvere, Ergò generabit ab æterno ignem. Item ponatur lapis abæterno suspensus in aëre, descendet deorsum ab æterno, qui motus est successivus &c. Ergò aliquid successivum potest dari abæterno. Angelus item Creatus abæterno posset unam cognitionem post aliam exercere, quo in eventu daretur successio cognitionum.

RESPONDET Oviedo, ab igne non comburendam stupam ab æterno, idem dicendum de pyrio pulvere, lapide, &c.
113 RATIO: quia hôc ipso, quòd DEUS velit creare stupam ab æterno, decernet independenter à quocunq; contrario, exigente illius corruptionem, conservare illam per æternitatem: comburi itaq; non poterit, nisi in tempore; quod tempus incipere citiùs & citiùs potest, ita ut nullum sit assignare tempus, quo citiùs igniri non potuerit, quia res æterna à parte antè potest hôc vel illo tempore, vel instanti finiri. Addit non posse dici, quòd ignis comburat stupam primo instanti, quo posset; posset enim citiùs & citiùs.

Punctum Difficultatis II.

An Motus & Tempus potuerint esse ab æterno?

DICENDUM est. *Motum successivum &* 114 *Tempus non potuisse esse ab æterno.*

PROBATUR PRIMÒ. Restaurando argumenta, quibus responsionem attulit Ovied.

PRIMUM ARGUMENTUM est. In motu successivo necessariò debent dari partes priores & posteriores. tunc quæro, illud prius vel antecessit id, quod est posterius æternitate, vel antecessit nonnisi tempore? si antecessit æternitate? Ergo motus ille non fuit ab æterno successivè fluens; si antecessit tempore? Ergò posterius illud non fuit abæterno, nec etiam prius illud fuit abæterno; siquidem antecessit nonnisi tempore, quod non est ab æterno.

RESPONDET Oviedo. Quòd nulla 115 pars motûs fuerit abæterno, sed inde non sequitur motum nõ fuisse abæterno; quia etsi quælibet illius pars fuerit in tempore, antè illam potest assignari alia prius tempore existens; & sic in infinitũ alia & alia prior, ratione quarum partium motus dicitur ab æterno esse.

CONTRA. Tum quia, si nulla pars motûs successivi potuit esse abæterno, nec motus ipse successivus potuit esse ab æterno. Quod ipsum probatur. Si partes hominis non potuissent esse ab æterno, nec ipse homo potuisset esse ab æterno; Ergò & in præsenti idem dicendum. Tam enim essentialiter homo constituitur suis partibus, quàm motus successivus suis. Tum quia eodem jure respondendi dici posset, 116 etiam generationes posse esse abæterno; quia etsi quælibet fuerit in tempore, potest tamen antè illam assignari, prior & prior generatio, & tamen posse esse generationes abæterno, Negat Oviedo. Tum quia ex eo tantùm salvaretur æternitas motûs, quia ante quemcunq; motum potest assignari motus priùs tẽpore existens, & sic in infinitum: sed hoc non potest salvare æternitatem motûs, ut probatur, quia priùs & posterius in infinitum dabile, semper tamen in tempore, non adstruit æternitatem, tempus enim non fundat, sed destruit æternitatem.

SECUNDUM ARGUMENTUM est: Si motus fuit ab æterno, verum erit dicere DEUM

117 DEUM non fuisse priùs tempore motu. Hôc posito quæritur? vel verum erit dicere, DEUM non esse priorem omnibus partibus motûs, vel certè verum erit dicere, aliquâ parte priorem non fuisse. Neutrum dici potest. Non primum; quia cùm aliquæ illius partes factæ sint in tempore; falsum erit dicere, quòd DEUS non sit prior illis. Non etiam verum erit dicere secundum: quia respectu quarum partium Motus non est prior DEUS, adhuc continent illæ partes motûs in se prius & posterius, adeoq; adhuc respectu illarum prior erit DEUS.

RESPONDET Oviedo: DEUM non esse priorem tempore motu ab æterno, id tamen verificatur nõ de aliquibus partibus
118 motûs, nec de omnibus partibus, sed de omnibus collectivè sumptis, quibus omnibus, hôc modo sumptis, DEUS non est prior.

CONTRA. Tum quia illo DEUS non est prior quod est abæternitate: sed collectivè acceptæ omnes partes non sunt abæternitate. Ergò. Major probatur. Quia DEUS est prior omni eo, quod est in tempore. Minor principalis probatur. Quia collectivè acceptæ omnes partes, etiam motu ab æterno dato, includunt eas quæ fuerunt in tempore, aliâs non omnes nec collectivè acciperentur. Ergò falsum est, quòd omnibus illis collectivè acceptis non sit prior, & sicut v. g. falsa est hæc propositio, Discipuli omnes collectivè
119 accepti salvabuntur, siquidem unus Judas damnabitur, sic falsa erit hæc, Omnibus collectivè acceptis partibus DEUS non est prior: siquidem est prior illis, quæ sunt in tempore, clauduntur tamen illâ collectione. Tum quia de illis partibus collectivè acceptis quæro, an vera sit hæc Universalis, Nulla est pars, quâ DEUS non sit prior? si est vera? Ergò & totam illam collectionem antecedit; quod probatur: quia illa negativa Universalis est explicabilis per descensum distributivum, de singulis verificabilem. Ergò etiam verificari debet de tota collectione. Nam si verum est dicere, nullus in hoc loco est albus, verum etiam erit dicere de tota collectione, quòd non sit alba. Quodsi illa negativa Universalis, scilicet, Nulla est 120 pars, quâ DEUS non sit prior, si inquam est falsa? Ergò vera erit Contradictoria illius, aliqua est pars, quâ DEUS non est prior. quæ ipsa propositio, quia non est de singulis partibus motûs verificabilis, de illis ipsis redibit argumentũ, quomodo sint abæterno, cùm habeant priùs & posteriùs. Tum quia si est DEUS prior aliquibus, & omnibus partibus, quomodo non est prior omnibus collectivè.

TERTIUM ARGUMENTUM est à pari. Implicant generationes ab æterno. Ergò & Motus abæterno.

RESPONDET disparitatem esse; quia in generationibus deveniri debet ad unũ principium, à quo reliqua genita, & ipsum non est genitum ab ipsis; in motu autem 121 non est devenire ad priùs tempore, existens priùs reliquis omnibus, quæ successivè fluunt. Contrà, in generatione est necesse devenire ad unum principium, à quo reliqua genita. Ergò in motu est necesse devenire ad primò omnium motum, cui reliqua omnia successerunt & ipsum nulli successit.

PROBATUR SECUNDÒ. Posito, quòd motus ab æterno esse posset, quæro, vel haberet adhuc priùs & posteriùs, vel non haberet? si nõ haberet priùs & posteriùs idq; abæterno? Ergò non datur motus successivus abæterno; quia successivum definitivè stat priori & posteriori, quod tu dicis non dari ab æterno. Quòd si motus ille successivus habet posterius, idq; 122 ab æterno? Ergò & est æternus, ut supponitur, & non est, quia id quod æternum est à parte Antè posterius non est, nihil enim potest esse prius eo, quod est ab æterno.

PROBATUR TERTIÒ. Valet hoc argumentum, quô probat Ovied: partes motûs successivi non posse esse ab æterno; & est tale. Omnis pars motûs existentis ab æterno habet aliquid prius existens, videlicet aliam partem: Sed omne quod habet aliquid prius, est existens in tempore: Ergò omnis pars motûs existentis ab æterno est in tempore. Ergò etiam valebit hoc argumentum, Omnis motus successivus existens ab æterno habet prius &

123 posterius: Sed omne quod habet prius & posterius est in tempore. Ergò omnis motûs successivus existens ab æterno est in tempore. Major constat definitione motûs successivi. Minor ipsius est Oviedi, modus autē arguendi cōsimilis priori.

RESPONDET PONTIUS. Motum & quodcunq; Ens successivum spectari posse secundùm se, & omnes suas partes; ita ut quælibet illius pars sit abæterno; & sic motus non potest esse abæterno propter adlatas rationes. Deinde motus & quodcunq; Ens successivū, potest esse abæterno; quia ita se habet, ut æternitas non possit cōexistere ulli tempori imaginario aut reali, cui illa res secundùm aliquid sui non cōexistat, quamvis non cōexistat
124 ipsi secundùm se totam.

CONTRA. Tum quia motus in ista acceptione secunda, vel habet prius & posterius, vel non habet: si non habet: successivus non est; Si habet, sequentur absurda jam adlata. Tum quia, quamvis ponatur, quòd æternitas nulli tēpori etiam imaginario cōexistere possit sine hoc, quod etiam motus secundum aliquid sui cōexistat tempori, tamen per hoc salvari non potest motûs illius æternitas, quia & esset æternus ut supponitur, & non esset, quia cōexistentia cuicunq; tempori se solâ non arguit æternitatem; quia in sententia Aristotelica una hora ita dividi potest, ut aliquid illius cōexistat æternitati toti, & tamen ratio horæ non fundat æter-
125 nitatem; tum quia tempus etiam imaginarium habet imaginarium prius & posterius; adeoq; imaginarium non fundans æternitatem; Sicut prius & posterius reale fundat nō æternitatem realem.

Punctum Difficultatis III.

An Ens permanens potuerit esse ab æterno.

TItulus potest procedere imprimis hôc sensu. An Creatura una vel plures ab æterno sine successione produci potuerint: Deinde, an si DEUS aliquam Creaturam permanentem poneret abæterno, posset successivè aliam secundam facere, & tamen ab æterno, ut utrumque resolvatur.

DICENDUM EST I. *Implicare Contradictionem, ut si DEUS ponat aliquam Creaturam permanentem ab æterno, possit successivè aliam secundam producere, & tamen ab æterno.* 126

PRIMA IMPLICANTIA est. Si DEUS creet Ens permanens ab æterno, vel potuisset creare aliud Ens permanens in tanta distantia, in quanta per impossibile gallina A ex ovo B excludisset gallinam C; vel non potuisset creare: si potuisset, quæro, illa secunda Creatura vel distaret spatio finito ab illa prima vel infinito spatio: si spatio finito: Ergò nec illa prima fuit ab æterno; Siquidem ab eo quod in tempore est, nonnisi finitè distaret, si autem distaret spatio infinito: Ergò non stas in suppositione, quòd scilicet tanta interceserit inter Utrumque distantia, 127 quanta foret, si per impossibile gallina A ex ovo B excludisset gallinam C. quia hæ alterationes non deposcunt spatium infinitum. Si autem non potuisset creare aliam Creaturam permanentem in tanta distantia, de qua hîc: Ergò multò minus potuisset illam creare successivè, & tamen ab æterno. Deinde potuisset illam creare citiùs & citiùs, & citiùs ita, ut potuerit eam etiam abæterno creare si voluisset, tunc quæro, computando à tempore usque ad æternitatem, idq; per infinitas mensuras, vel includeretur in illa computatione etiam dicta distantia, vel non includeretur: Si includeretur: cùm DEUS potuerit per te incipiendo à tempore etiam in æternitate Creare secun- 128 dam Creaturam permanentem, incidisset etiam in illam distantiam de qua hîc; redibitq; argumentum factum: si non includeret etiam illam distantiam: Ergò si in illa distātia secundam Creaturam permanentem producere non posset, neq; posset producere abæterno, contra quam tu assumas: sed si veniretur ad illud instans, jam in illo producere non posset, adeoq; nec in æternitate, ibiq; finiretur illud citiùs, & citiùs, quô DEUS potuisset ponere Creaturam. Non valet, si dicas, quòd in illa quidem distantia producere non posset illud secundum Ens permanens, possit tamen abæterno, rediret enim argumentum, an illa distantia in qua impossibile est

-9 est DEUM creare secundam illam creaturam, distet spatio finito an infinito.

RESPONDEBIS PRIMÒ Argumentum multum probare, probaret enim etiam Verbum æternum non esse abæterno. Quæram enim, an in tanta distantia à productione verbi potuerit poni Creatura permanens: redibuntq; argumēta facta.

CONTRA est. Quia cùm implicet Creatura parmanens ab æterno, successivè tamen producta, hinc fit, quòd quamvis citiùs & citiùs in tempore produci possit, non tamen produci possit abæterno, hinc in illam distantiam, de qua procedit argumentum, nunquam incidere potuisset.

RESPONDEBIS SECUNDÒ. Quòd cùm æternitas habeat transitum inconsummabilem, quamvis citiùs & citiùs produci po-
130 tuisset illa secunda Creatura, non deveniretur unquam usque ad æternitatem, nam hæc habet transitum inconsummabilem, consequenter non sequeretur, quòd deberet incidere in illam distantiam.

CONTRA. Quia quamvis per mensuras finitas infinitum exhauriri non possit, exhauriri tamen potest per infinitas mensuras, adeoq; deveniri poterit ad illam distantiam; vel si non vis formari argumentum de descripta distantia, procedat de solo puncto successionis.

RESPONDEBIS TERTIÒ. Illam distantiam, de qua hîc, non cōtineri in æternitate cùm sit impossibilis, & implicato-
131 ria, æternitas autem nullum instans implicatorium continet: nec inde sequetur, quòd ab æterno produci non potuerit prima Creatura, quia potuit produci omni distantiâ & instanti possibili; illa autem distantia est implicatoria. Quòdsi ulteriùs quæras, utrùm illa distantia, quâ dicitur implicare finitè vel infinitè, distet ab æternitate: Responderi poterit, quòd, cùm illa distantia sit impossibilis, fore illam distantiam finitam, & non finitam, infinitam & non infinitam.

CONTRA est; quia argumentum factum, potest poni totum non de distantia illa circumscripta, sed de ipsa successiva productione. Sed urgendo argumentum secundùm imaginationem positam, si ulteriùs proceditur. Quòd hæc distantia sit quidem implicatoria, sed implicantia illius redundat in Ens permanens, successivè 132 tamen abæterno productum; quia tota illius implicantia est in successione, seu prioritate, & posterioritate intra mensuram æternitatis.

SECUNDA IMPLICANTIA est. Implicat motus, & tempus ab æterno. Ergò & Ens permanens, successivè tamen productum: quia eædem implicantiæ pro utraque parte tenent.

DICENDUM EST II. *Possibilem esse Creaturam unam, vel plures simul ab æterno productas, post quas tamen non possint aliæ poni nisi in tempore.*

PROBATUR CONCLUSIO. Quia nulla in hôc implicantia. Solvendæ implicantiæ. 133

SOLUTIO IMPLICANTIARUM.

PRIMA IMPLICANTIA est petita ex Materia de infinito & duratione. Si talis Creatura daretur, duraret per æternitatem; si duraret per æternitatem, duratio illius esset infinita. Sed infinitum implicat.

RESPONDETUR illam durationem fore infinitam, hoc est, carentem omni etiam imaginario instanti temporis, quô non fuerit, non fore tamen infinitam ratione alicujus realis infiniti, ad cujus scilicet infinitudinem terminata sit actio aliqua realis. Hinc actio productiva creaturæ ab æterno erit actio aliqua terminata ad ipsam entitatem Creaturæ finitam, cōexistentem DEO, qui est mensura æternitatis in præsenti. Unde hoc argu- 134 mentum probat multùm; nempè DEUM non existere ab æterno, si enim existeret ab æterno, daretur æternitas à parte antè, quæ dari non potest, quia illa æternitas esset infinita actu, & tamen infinitum actu implicat.

SECUNDA IMPLICANTIA est posita ex dominio DEI. Si posibile esset Ens permanens ab æterno, deberet durare per æternitatem; quomodo enim esset ab æterno; si per æternitatem, quæ vocatur antè, non duraret: si autem deberet durare per æternitatem, non posset illam DEUS annihilare per æternitatem: quæ videtur absoluto DEI dominio obesse.

RESPONDETUR. Creaturam inannihi-

135 labilem implicare Contradictionem, ob ea, quæ dicuntur in Materia de Incorruptibilitate Angelorum, quia ex suppositione antecedenti est inannihilabilis, adeoq; officiens dominio Divino, quia non relinquens potestatem disponendi prout voluerit, idq; non ex suppositione usûs libertatis circa inannihilationem. Suppositio enim libertatis non tollit libertatem. Jam autem Creatura ab æterno producta, cùm potuerit produci in tempore, non ex suppositione antecedenti, habet inannihilabilitatem, sed ex suppositione consequenti, quòd scilicet Deus voluerit illam produci ab æterno, adeoq; abæterno conservari: jam autem quòd non possit Deus ab æterno aliquid ex suppositio-
136 ne consequenti facere, id non officit Divino dominio. Tota ergò inannihilabilitas illius ab æterno, est ex suppositione, quòd DEUS velit illam esse æternam à parte antè. non potest autem de illa esse decretum, ut sit æterna à parte antè, si possit destrui ab æterno; licèt illud quod non possit destrui ab æterno, proveniat ex suppositione Decreti. ut autem illam ab æterno & tamen liberè produxerit DEUS, sufficit indifferentia in priori Naturæ ad producere, vel non producere.

Tertia Implicantia est: Non potest communicari Creaturæ immensitas, nec omniscientia. Ergò neq; duratio ab æterno.

Respondetur. Possibile est ut Crea-
137 turæ communicetur notitia omnium possibilium Creaturarum, sed non omniter, ut ita dicam, quia illi non potest communicari comprehensiva scientia DEI, quæ includitur in omniter scientia. Ad immensitatem quod attinet, si quæratur, An DEUS per absolutam suam potentiam facere possit, ut in quibus locis est ipse, illic etiam replicativè ponatur Creatura? hoc negandum potentiæ DEI non est, deficiet tamen ab immensitate, quia DEUS sine ulla replicatione est ubique. Si autem per immensitatem intelligatur perfectio DEI, secundùm quam cò existere potest cuicunquè loco, cùm hæc perfectio supponat infinitatem Essentiæ, quæ creaturæ communicari non potest, fit ut nec communicari possit immensitas, & si 138
non repugnaret immensitas sine infinitate essentiæ, non repugnaret communicari illam Creaturæ, non ostenditur autem necessariò connecti cum infinitate essentiæ æternitatem à parte antè.

Instabis. Si ponatur linea infinita ex una parte, potest DEUS semper & semper in remotiori & remotiori distantia ponere Angelum vel hominem, nec posset ponere à nobis in tãtum remotum Angelum, quin producere possit remotiùs distantem. Ergò nec potest esse quidquam in ante, ita productum, quin anterius produci potuerit. Ergò non potest produci ab æterno; nam producto ab æterno nihil anterius produci potest.

Respondetur. Quamvis in dicta linea 139
procedendo per partes finitas possit aliquid produci anterius, secùs si positio cõmensuretur infinitati lineæ.

Petitur etiam contra hanc Conclusionem argumẽtum ab Auctoritate Patrum, qui arguentes contra Arrium pro principio assũmebant, Verbum non esse Creaturam, quia ab æterno erat, quæ argumentatio non valuisset, si potuit esse Creatura ab æterno.

Respondet Primò Oviedo, Patres argumẽtatos esse ad hominem, quia censebant Arriani nullam Creaturam fuisse ab æterno. *Hæc responsio*

Non Satisfacit. Quia ponebant Arriani aliqui Verbum esse Creaturam, & tamen ab æterno, quomodo ergò nullam 140
Creaturã dicebant esse ab æterno. Quòd si velit intelligi Oviedo, quòd scilicet nulla alia Creatura fuerit ab æterno, non tenuisset Consequentia. Ergò neq; Verbum, si est Creatura, fuit ab æterno; sicut enim si unum permanens in sententia Oviedi: positum fuisset abæterno, mala fuisset consequentia argumenti, ex eo non esse positum illud ens permanens, quia nullum aliud Ens permanens positum fuisset, si nec ista Patrum Consequentia tenuisset.

Respondet Secundò Amicus disp. 7. de Æternitate DEI Sect. 2. & post eum Pontius, Sanctos negasse æternitatem Creaturis talem, qualem Philosophi possibilem asserebant, & qualis negata sufficiebat ad probãdam æternitatem Verbi: nimirum negabant æternitatem necessariam, qualem Aristoteles comminiscebatur in mundo; & cùm ex altera parte necessariò sit productum Verbum, inferebant, Verbum non esse Creaturam, sed DEum. Quando autem Patres ex eo arguebant creaturas non posse produci ab æterno, quia cùm Creaturæ sint, debent produci ex nihilo, argumentum illorum procedebat non de nihilo antecedente tempore, & positivè, sed de nihilo antecedente negativè, quia scilicet potuerant esse nihil. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Quia non salvat plenè dicta Patrum: nam supponit, quòd
142 Arriani universaliter docuerint necessarium fuisse, ut VERBUM fieret ab æterno, cùm teste Athanas. Orat. 2. contra Arrian: censuerint illud factum esse in tempore. Deinde has & taliter negant PP. posse fieri Creaturas ab æterno, quas & qualiter affirmabant Arriani. Non affirmabant autem posse illas fieri necessariò, quia non agnoscebãt DEUM necessariò agentem ad extra. Ut verum fatear, majus robur argumentum Patrum habuisset, si posset à Nobis demõstrari Major hæc, Impossibilis est Creatura æterna. Ut tamen robur argumenti Patrum tueamur.

Supponendum Est. Quòd secundùm varia tempora Arriani mutarint suam sententiam. Nam Primus Arrius dixit, Ver-
143 bum esse Creaturam, genitumq; ex Non exstantibus, hoc est in tempore, & non ex substantia Patris. Rursus alii nolebant Filium appellare creaturam, dicebantq; DEUM esse, sed Minorem. Deinde alii negabant habere similem naturam cum Patre, ne identitatem agnoscerent. Postea asserebant esse similis Naturæ, alietatem Naturæ intelligendo: quia scilicet similitudo est semper inter distincta. Pathyriani autem agnoscebant filium esse abæterno & antè omnia secula. Hôc suppositio.

Respondetur Tertiò, argumentum hoc, Nulla Creatura est ab æterno, Verbum est ab æterno, Ergò Verbum non est Creatura, argumentum, inquam, hoc non ursisse Arrianos omnes, sed hos qui 144
castigatiùs loquentes, nolebant asserere Christum esse creaturam; nam Minor & Major erat illorum, concessâ autem consequentiâ instabant Patres. Quicquid est, vel est DEUS, vel Creatura. Ergò cùm Verbum, ex cõcessis, non fuerit Creatura, & fuerit ab æterno, DEUS erat. Suar. autem dicit Majorem illam processisse de eo, quod erat de facto, non de eo quod fieri potest de potentia absoluta. Deniq; assumebatur tanquam articulus Fidei. Nihil Creatum est ab æterno.

QVÆSTIO II.

De Conservatione.

Quæres I. *Quid est, & quomodo distincta sit Conservatio?* Nomine conser- 145
vationis, omnes communiter accipiunt continuatam rei productionem. Hinc differt à prima productione; quia prima productio supponit non præhabitum antè esse, Conservatio autem supponit præhabitum esse. *Quod autem attinet ad distinctionem conservationis.*

Assero I. *Conservationem Creativam immediatè à solo DEO sine interventione miraculi profectam, non esse distinctam modaliter.*

Ratio; quia neq; ipsa Creatio est distincta modaliter.

Assero II. *Conservationem, quâ Causæ creatæ, unâ cum DEO, conservant aliqua, ut cùm conservat ignis calorem, quem in se emanat, objectum species, Sol lucem, involvere connotatam* 146
modalitatem.

Ratio est; quia etiam productio talium involvit connotationem modalitatis.

Assero III. *Posset quidem dici, quòd Creativus concursus, quo conservantur à DEO accidentia Eucharistica, sit distinctus à re conservata.*

Ratio. Quia potest esse entitas accidentium, & non esse sic conservata, *id tamen non adeò certum est*, ut patebit solutione Objectionum.

Contra assertum Primùm Dices Primò. Si conservatio non est quid distinctum, à re conservata, non erit explicabile, quomodo DEUS possit res annihilare: non enim potest res annihilare per actionem positivam, cùm annihilatio nihil efficiat; non

147 non per subtractionem conservationis, quia hæc nihil est, præter ipsam rem, prout continuatè existentem; quid ergò subtrahit? ut vi illius subtractionis, censeatur creatura annihilari.

RESPONDETUR. DEUM annihilare per subtractionem concursûs indistincti, quæ subtractio concursûs nihil aliud in re est, quàm actus voluntatis Divinæ, terminatus ad non esse Entis, quod habuit esse. Immò ita meliùs salvatur, quomodo positâ subtractione concursûs, immediatè res annihiletur, aliàs enim tunc annihilatio immediatè terminaretur ad non esse concursûs, mediatè ad non esse Entis; per nos autem immediatè terminatur, ad non esse Entis. Quòd autem immediatè & in
148 eodem signo rationis, quô ponitur annihilatio, debeat esse desinentia esse, ratio est; quia hôc ipso, non esset annihilatio, & non esset desinentia esse. Cæterùm, quando DEUS vult annihilare rem, quam conservabat, eâdem conservatione, quâ illam Creatura conservabat, tunc illa voluntas annihilandi est virtualiter duplex, scilicet & annihilandi concursûs, & annihilandi rem, quamvis enim, qui vult annihilare entitatem conservativæ causæ, realiter etiam velit annihilare rem conservatam; Consequenter in illo priori, sublato concursu conservativo, realiter res jam non est, ad salvandas tamen meliùs formalitates annihilationis, immediatè explicatas, debet poni actus voluntatis, ra-
149 tione nostrâ, æquè primò utrumque volens annihilare.

DICES SECUNDÒ. Si in aliquo casu, conservatio, non est quid distinctum à re conservata, tunc pro ratione formali, quare aliquid annihiletur, nihil posset dari, quod ipsum probatur. Ratio enim, quare aliquid annihilatum est, quia illi subtractus est concursus conservativus: si autem quæratur, in quo consistat hæc subtractio concursûs? dices, quia res periit; adeoq; dabis pro ratione, quare res perierit, quia periit.

RESPONDETUR, quòd rationes formales, non sit necesse semper condistinctas in re assignare, sed sufficit sub alio conceptu immediato, quantûvis postea in re in distincto, ab ipsa entitate rei, de qua 150
quæritur. Sic v.g. Si quæras, quare Petrus sit individuum? Respondebis, quia hæccéitata substantia; Si quæras, quare hæccéitata substantia? tandem post multa respondebis ad hoc, quia Petrus est Petrus. Deinde interrogando, quare res perierit? recurri debet ad nolitionem conservandi, ad quam sequitur ipsum rei perire.

DICES TERTIÒ. Si DEUS non esset omnipotens, & tamen vellet meam operationem non esse, non sequeretur, hôc ipso meam operationem non esse. Ergò ratio annihilationis, non debet in voluntatem DEI referri.

RESPONDETUR. Si DEUS non esset omnipotens, modò esset à voluntate DEI 151
dependentia essentialis creaturarum, non essent creaturæ defectu solius voluntatis Divinæ, licèt si non concedatur hæc dependentia, quamvis vellet DEUS rem non esse, esset tamen, cur enim periret. Unde est disparitas, Cur si DEUS vellet fieri aliquid, & non esset omnipotens, nihil fieret? Si autem non esset omnipotens, haberet tamen dependentiam ab ejus voluntate res, annihilaretur? si DEUS nollet illam esse; quia in omni positione rei, debet aliquid produci, sola autem voluntas, sine adnexa executiva, nihil producit; jam autem, quia annihilatio, nihil producit, non est necesse, ut habeat adnexam sibi aliquam executivam. Im-
meritò etiam imaginatur objectio, non 152
poni à nobis concursum conservativum, ponitur enim, sed indistinctus à re pendenti ab omnipotentia; sicut & creatio proficiscitur ab omnipotentia, licèt non sit quid distinctum à re creata.

Contra Assertum tertium. DICES PRIMÒ. Quotiescunq; duo ita se habent, ut uno variato, maneat invariatum aliud, illa debent distingui nemine cogitante; sed ita se habet res in præsenti; quia eadem accidentia invariata, quoad entitatem manêt, & tamen variatur actio, quia antea, cùm erant accidentia in substantia panis, conservabantur actione eductivâ, nunc conservantur actione Creativâ.

RESPONDETUR, Illa accidentia invariata

153 riata manere quoad entitatem, variata autem, quoad connotata: nam quando à solo DEO conservantur, dicunt negationem influxûs aliarum causarum, quam alias non dicebant.

DICES SECUNDÔ. Implicat fieri transitum ab uno Contradictorio, ad aliud, sine sufficienti mutatione. Sed nisi conservativus concursus, prout hîc de illo agitur, esset condistinctus, non ostenderetur sufficiens mutatio. Quod probatur. Quia nulla fit mutatio in entitate, neq; etiam in Causa, vi cujus mutationis nunc à solo DEO dependeant, & non ante. Ergò.

RESPONSUM. Mutationem fieri ratione negationum, quia scilicet antea non dicebant accidentia negationē dependē-
154 tiæ ab aliis, præter DEUM, Causis, quam dicunt in Eucharistia. Quæ negatio oritur propter non esse influxus Causarum secundarum, qui influxus desinit, & tamen manet esse Accidentium; habet tamen concursus ille positivitatem, inclusam in ipsis accidentibus, à quibus indistinguitur.

INSTAT AMICUS. Nova connotatio, intelligi non potest, absque nova mutatione.

RESPONDETUR. Verum id esse, sed mutatio hæc non debet esse semper in entibus, ut dictum alibi.

DICES TERTIÒ. Quando desinit concursus causarum secundarum, vel desinit etiam concursus DEI, vel non desinit? sed tãtùm novam formalitatem acquirit,
155 quam antea non habebat. Si desinit concursus DEI, & alius, illi novus succedit? Ergò debet esse distinctus entitativè; quomodo enim succederet. Si novam entitatem non adferret, hocq; ipso non succederet, quia nihil esset, quod succederet. Si autem non desinit concursus DEI, sed idem manēs, acquirit formalitatem Creativi cõcursûs, quam antea non habebat? Ergò idem quod erat naturale, fieri potest supernaturale, nam ille concursus est supernaturalis. Ergò ulteriùs duplici concursu DEUS conservat formas eductas; uno quidem, qui identificatur ipsi concursui creaturarum, & qui perit concursu creaturarum pereunte, & alio, qui manet pereunte concursu creaturarum.

RESPONDETUR, cùm concursus DEI, 156
quo antea ad illa accidentia conservanda concurrebat, sit idem realiter cum concursu creaturarum, illo creaturarum concursu pereunte, etiam ille concursus DEI perit; qui autem succedit illi creativus, non succedit propriè, qui successio propria, importat novam adlatam entitatem, sed succedit impropriè, quia scilicet ponitur tunc concursus identificatus realiter ipsi entitati, sed non habens formalitatem concursûs, nisi in circumstantia negationis concursûs aliarum causarum; quæ negatio tùm primum habetur. Ad eum planè modum, quo præcisâ ulnâ, partes ultimæ præcisæ incipiunt habere formalitatem terminorum, in circumstantia negationis
ulterioris extensionis, quæ de novo pul- 157
lulat. Quamvis hi ipsi termini sint identificati realiter, præexistenti cæteroqui entitati, estq; ille concursus supernaturalis, non ratione alicujus positivi, sed negativi, nempè esse habiti, in circumstantia negationis concursûs conservativi creati.

DICES QUARTÒ. Actio Creata malè explicatur per hoc, quia res est, & alia non concurrunt: Ergò etiam & actio creativa malè explicatur per hoc; quia res est, & creaturæ non concurrunt.

RESPONDETUR disparitatem esse, quia dabilis est Casus, quo verè actio Creata est, & tamen non dicit negationem concursûs aliarum causarum, ut si omnes possibiles causæ ad eũdem effectum concur-
rant, non est autem dabilis casus, quo res 158
sit & non sit dependens à causis creatis, nec tamen conservetur creativo cõcursu.

INSTABIS. Possibilis est creatura obedientialiter creativa. Ergò sicut actionis creatæ mala est explicatio, quòd sit effectus, & non dependens ab aliis causis creatis; ita mala erit & creationis, quia possibile est eundèm effectum à Deo & creatura creari.

RESPONDETUR. Per nos non definitur actio creativa, quòd sit actio, vi cujus effectus sit, & non sit dependens ab aliis causis creatis, & si ita definiretur, benè argueret instantia: nam potest etiam creatura creare. Sed per nos si Deus & creatura crearet, convenirent in hoc, quia

159 utraq; produceret ex nihilo, differret autem in hoc, quia creatio à solo Deo profecta, nec esset modalitas, nec connotaret modalitatem; jam autem creatio à creatura profecta, non sine modalitate esset quod innui de creatione q. 1. d. 1. antè continuationem solutionis.

Dices Qvintò. Conservatio profecta à causis creatis est distincta. Ergò & creativus concursus Divinus.

Respondetur Disparitatem esse; quia nulla potest mutatio assignari, ratione cujus transeat creatura à non esse conservantis ad esse conservantis, jam autem negatio concursûs creatarum causarum, Re tamen permanente, sufficit ut dicatur; quòd accidentia creativo concursu con-
160 serventur.

Qværes II. *An quæcunq; res immediatè in suo conservari pendeat à DEO?*

Assero. Quòd sic.

Ratio. Tum quia, si non penderent in suo esse, & conservari à Deo, essent entia à se, adeoq; in conservari non creaturæ; quæ formalitas creaturarum in conservari, meliùs salvatur per immediatam conservationem. Tum quia nihil producitur, quod simul concurrendo immediatè non producat Deus, Ergò etiam immediatè conservat. Tum quia non posset explicari, quomodo sit in potestate Dei, omnia annihilare, nisi ponatur quòd immediatè omnia conservet.

Qværes III. *An Creaturæ etiam seipsas*
161 *conservent?*

Assero, quòd non.

Ratio. Quia non causant seipsas; Ergò nec conservant. Addo. Et non sunt multiplicandæ causæ conservativæ sine necessitate.

QVÆSTIO III.

De Concursu DEI.

Durand: & post eum Dola Capucinus, censent, Deum immediatè non concurrere in actiones creaturarum, sed solùm mediatè, conservando illarum vim causativam. Communis opinio est in oppositum. Tum quia Deo concedendus est modus perfectissimus agendi, immediatus autem agẽdi modus est perfectior. 162
Tum quia, sicut Deus potest annihilare effectum productum immediatè, ita poterit & ipsam ejus productionem, sed ipsum effectum immediatè annihilare nõ posset, si immediatè ab illo non penderet. Ergò nec actionem, si ab illo immediatè non penderet, si autem immediatè pendet effectus, immediatèq; annihilabilis est, pendebit etiam actio, immediatèq; annihilabilis erit. Tum quia in nulla ratione debet Creatura esse immediatè à se, si autem immediatè non penderet actio à Deo, immediatè esset à se. Nec obstat, quòd contineat totum esse & perfectionem Actionis in se causa, hoc enim, quod etiam in se habet actio, non debet esse in- 163
dependens à Deo. Concesso autem concursu immediato Deo, non est necesse excludere concursum aliarum causarum, quia multa se solo non potest præstare in eodem genere Deus, ut generationes, actiones vitales &c. & sicut entia creata non spoliantur virtute agendi, quam in illis ponit, & ratio est experientia, sic nec spoliari debent immediatâ etiam actione. Sed possibilisne creatura, quæ operari possit immediatè Deo non concurrente? Arriag: & Hurt: censent, se in hoc non videre repugnantiam. Ovied: & recentior Suar: censent id repugnare, quod probabiliùs. Quia impossibilis est creatura, in aliqua ratione, pro statu Physico, indepen-
dens à Deo, & si sit possibilis depen- 164
dentia à Deo in omnibus, & si hæc perfectio non repugnat Deo, dãda erit eidem, & hæc excludet possibilitatem talis creaturæ. Porrò concesso immediato concursu Dei cum creaturis, dicimus utramq; causam in suo ordine esse totalem, cum causis tamen materiali & formali non concurrit in eodem genere, ob imperfectionem utriusq; hujus causæ; His præjactis, Sit;

DIFFICULTAS I.

An DEUS concurrat immediatè ad peccatum?

Diffi-

165 Difficultas hæc nascitur ex suppositione facta, quòd scilicet DEUS ad omnes actiones Creaturarum concurrat. nam contra hanc Conclusionem hoc inter alia proponitur argumentum, quia si concurrit DEUS immediatè ad omnes actiones. Ergò concurrit etiam ad peccaminosas, si concurrit etiam ad peccaminosas; Ergò est causa peccati. Sed hæc difficultas retorquetur suo modo in oppositos. Cur non enim DEUS sit causa peccati, si mediatè ad illud concurrit, cum mediatè concurrere, non excuset à peccato? & sic consilium dantes & propinantes per alium venenum, mediatè concurrunt, & tamen sunt causa peccati. Sed hujus Difficultatis solutio translata
166 ad Materiam Theologicam, de peccatis, ubi diximus: DEUM concurrere quidem, & quidem immediatè ad peccata, non esse tamen causam illarum, quia non agit cum inclinatione &c.

DIFFICULTAS II.

An Concursus DEI cum Creaturis sit quid concomitans?

Dicendum Est, *Concursum DEI cum Creaturis non esse quid concomitans.* Supponit hæc Conclusio communem doctrinam nostrorum, quòd concursus DEI in actu secundo sit idem realiter cum concursu & actione creaturarum. Ratio,
167 quia si non per eundem concursum effectus penderet à DEO & à causa secunda, vel penderet per aliquam antecedentem actionem Divinam, & hoc non, quia nihil potest ostendi antecedens, quod respondeat illi actioni, cùm tamen actioni non possit non respõdere aliquid. Non etiam aliquid consequens, quia jam omnia acta inveniret, non etiam aliquid concomitãs, ut jam contra Pontium & Scotistas probabitur. Ergò debebit idem esse omninò cum actione Creaturarum; *Hinc jam:*

Probatur Primò Conclusio. Si concursus DEI esset quid concomitans, ex eo esset, quia scilicet productio illius non pendet ab uno principio, sed à duobus, & sic idem diceret Pontius, quod nos, licèt aliis verbis; vel certè ideò esset concomi- 168
tans. quia eliciente Creaturâ suum influxum partialem, alium influxum eliceret DEUS, & hoc non, quia nulla necessitas multiplicandi partialitates illorum influxuum, ut patebit solutione argumentorũ.

Probatur Secundò. Respectu illius actionis Creaturæ formaliter acceptæ, non datur ullus concursus concomitans, quô producatur ipsa actio & influxus agentis Creati; Ergò nec erit necesse dari alium influxum concomitantem, quô ipse effectus producatur, & tamen; quæ rationes oppositorum militant pro consequenti, militant etiam pro antecedenti, hinc, si pro antecedenti non valent, nec tenebunt pro consequenti.

Probatur Tertiò. Iste modus con- 169
currendi per concursum concomitantem est indignus DEO, quod sic probatur. Antequam DEUS applicet concursum suum concomitantem, vel novit quid sit actura Creatura, vel non novit? Si novit. Ergò jam supponitur effectus, antequam concomitans ille concursus Divinus accedat, Ergò ulteriùs est indignus DEO, quia non est tolerabile dicere, in aliquo priori posse supponi effectum, quem DEUS non producat. Si autem non novit quid sit actura Creatura. Ergô temerè concurrit. Et sic v. g. Si ego dicam volo agere, quod agit Petrus; si nesciam quid sit acturus, temerè id dico, & si coincidam in idem cum illo, merus erit casus, qui respectu DEI non datur. Si autem 170
agat DEUS per concursum idẽtificatum, non potest supponi applicans suum concursum ad illam actionem, cùm ille concursus idem sit cum actione, directus autem à scientiâ conditionatâ, aut aliâ non temerè agit. Videtur Notatum sequentis difficultatis sub finem.

Confirmatur. Quia ille concursus concomitans, vel est determinatus ad unum, vel non est determinatus ad unum? si est determinatus ad unum, aufert libertatem. Tum quia concursus antecedens determinatus aufert libertatem. Ergò & concomitans, nec enim est major ratio unius quàm alterius. Tum quia concursus concomitans, est inter non dico prærequi-

171 sitâ, sed per se inter requisita agendi, ut ipsum *præ* antecedentiam non notet. Si est inter requisita agendi. Ergò posito illo, non potest non fieri actio, hôc ipso enim non esset determinatus, si illo posito, non potest non fieri actio. Ergò non liberè fit. Et certè sive quis antecedendo vinctum, trahat illum strictum, sive cum illo gradiendo, adhuc verè vinculat. Ergò & concursus ille, sive antecedat, sive sit concomitans, si stringat, hoc est determinet ad unum, auferet libertatem. Tum quia, Quando requiritur ad libertatem, ut positis omnibus requisitis possit non fieri actio, hoc intelligitur. Nullum est determinativum actionis salvans libertatem, nisi determinatio orta ex suppositione a-
172 ctionis, determinatio autem illius concursûs, non est ex suppositione actionis. Pro quo recito locum August: lib: Retract: c. 22. *In nostra inquit potestate non est, nisi quod sequitur nostram voluntatem.* hinc ex hac auctoritate formabitur argumentum à pari. Concursus antecedens & prædeterminativus aufert libertatem. Ergò & concomitans, quia ex Augustino, etiam hic concomitans non sequitur nostram voluntatem, sicut nec antecedens. Vide Difficultatis sequentis Notatum in fine.

Objicit Primò Pontius. Volitio Dei distinguitur à Volitione Creaturæ. Sed volitio Dei, est concursus ipsius cum Creatura. Ergò concursus ipsius cum Creatura non est actio Creaturæ, sed alia con-
173 comitans actio.

Respondetur. Falsam esse Minorem, quia concursus Dei spectat ad omnipotentiam, Voluntas autem Dei est potiùs applicatio omnipotentiæ Dei, de quo aliâs. Rursùs dici potest, quòd volitio Dei sit concursus ipsius, qui in actu primo acceptus, est distinctus à concursu causæ secundæ, de quo nemo dubitat, sed negamus, concursum Dei in actu secundo, esse distinctum à concursu itidem in actu secundo Creaturæ. Rursùs volitio Dei & concursus Dei (ut ita dicam) activè acceptus, est quid distinctum, secundùm id, quod dicit in recto, dicit enim ipsam voluntatem Dei & Omnipotentiam applicatam, in obliquo autem & pro connotato non est quid distinctũ, quia dicit ipsam 174
actionem Creaturæ.

Objicit Secundò idem. Quando duæ causæ partiales subordinatæ producunt aliquem effectum v. g. intellectus & objectum intellectionem, non eâdem actione concurrunt sed diversâ. Ergò idem dicendum, cùm Deus & Creatura concurrunt. Antec: prob: quia actio subjectatur in agente, sed unica indivisibilis actio, non potest subjectari naturaliter in duobus principiis distinctis realiter.

Respondetur. Imprimis Negan: Antecedens cum sua probatione, quia quantumvis detur actionem agẽtem quodammodo subjectari in agente, non tamen in eo subjectabitur actio acta, nos autem concursum identificamus actioni actæ. 175
Dixi actionem agentem quodam modo subjectari, quia cùm idem sit realiter, vel cum actione acta, (sed dicitur agens, non nisi per respectum ad principium) & sic recipietur in passo, vel est idem cum principio operante, & sic non subjectabitur propriè in agente, utpotè cui identificatur. Rursùs si concursus Dei subjectatur in ipso Deo, quæro estné aliquid distinctum realiter à Deo, vel non est? si non est distinctũ, in statu quæstionis non stas, hîc enim quæritur de distincto realiter concursu, si autem est quid distinctum, & tamen recipitur in Deo. Ergò entitas Dei rationẽ Causæ materialis habere potest. Deniq; quamvis Causæ partiales subordinatæ producerent aliquem effectum di- 176
stinctis actionibus partialibus, adhuc id respectu concursûs Divini concedi non deberet, quia actiones Causarum partialium non debent tãtùm subordinari, quia nec essentialiter subordinantur, sicut subordinari debet actio Causæ secundæ ad Causam primam, consequenter actiones causarum subordinatarum quamvis concedãtur distinctæ, non erit necesse distingui cõcursum Dei à concursu creaturarũ. Lorca, ut eum citat recentior Suar: quamvis fateatur eundem esse realiter concursum causæ primæ & causæ secundæ, tribuit nihilominus prioritatem quandam concursui Divino, præ concursu creato, quam appellat prioritatem à quo, & dicit ulterius

177 rius Concursum Causæ primæ, esse priorem in genere Causæ efficientis, Concursum autem Causæ secundæ, dicit esse priorem in genere Causæ materialis, & sic determinare Causam primam. Hæc illius doctrina non satisfacit. Tum quia prior est concursus causæ primæ in genere causæ efficientis, præ concursu causæ secundæ. Ergò comparatur ad illum, tanquam efficiens ad effectum, talis autem comparatio arguit distinctionem realem, si autem ponitur distinctio realis, quomodo identificantur? Tum quia concursus causæ secundæ, est prior in genere causæ materialis, præ concursu Dei, idq; suppono in genere causæ materialis veræ. Ergò subjectat concursum Dei verè concursus
178 causæ secundæ. Si autem ille verè subjectat, quomodo sunt idem realiter? Tum quia non est explicabile, quomodo concursus Dei sit prior, præ concursu causæ secundæ? quia vel præcedit tempore, vel instãti, vel naturâ, vel prioritate originis? non primum, & secundum, quia sicut nihil est prius tempore, vel instanti seipso? ita nec est prius eô, quod secum idem est realiter. Non tertium, quia nihil seipsum præcedit naturâ, cumq; per multos idem sit esse prius naturâ & prius causalitate, cum nihil causet seipsum, nec erit prius naturâ seipso. Non quartum, quia prioritas à quo, est prioritas consimilis ei, quâ prioritate prior est. Pater est æternus Filio, quæ prioritas licèt salvet æqualitatem
179 durationis, importat tamẽ oppositionem principii & principiati, adeoq; distinctionem realem. Quod ipsum sic aliter probatur; Prout est prior à quo concursus Divinus, eô ipso est posterior. Ergò non datur prioritas ista concursûs Divini. Antec. probatur. Prioritas à quo, est prioritas concursûs creati prout pẽdẽtis à Deo. Ergò concursus ille Divinus prior à quo eo ipso est posterior. Consequentia probatur, Concursus ille Divinus prout prior à quo, dicit concursum creatum, qui dicitur esse posterior. Ergò concursus ille Divinus prout prior, eô ipso dicit quid posterius. Addit recentior Suar: Concursus ille essentialiter procedit ab Utroque principio. Ergò in nullo priori potest esse sine alterutro, aliàs esset sine sua es- 180
sentia, & certè non potest esse prior concursus creatus, hôc ipso enim quia creatus est dependet à Deo, non etiam præcedit concursus causæ primæ, quomodo enim Actio vitalis v. g. intellectio prius procederet à Deo, quàm intelligeretur procedere à potentia vitali? Si tamen nomine hujus prioritatis nõ aliud intelligas, quàm quod id, à quo dependent actio sit prius suo modo, quàm id, quod dependet (si non sumatur præcisè) relativè; & ita prioris habet rationem Pater, præ Filio, causa præ effectu, cumq; concursus creatus dependeat ab increato, debet habere suo modo prioritatem.

Dices Primò cum Lorca. Duæ causæ non possunt uniri ad eundem effectum, 181
nisi una determinet aliam, aliàs non nisi casu agerent, ergò & prima causa cum causa secunda non aget, nisi una determinet aliam. Quodsi hæc determinatio tribuatur Deo. Ergò tribuetur & prioritas, nam determinatio prior prioritate à quo.

Respondetur imprimis, hoc argumentum non procedere de Concursu, sed de causis, quo autem sensu Causa prima præ secundâ habet rationem prioris, dictum ubi de Prædeterminatione; duæ autem causæ ut uniantur ad unum effectum, eæque liberæ, non est necesse, ut una prædeterminet aliam, sed ut offerat vires cum quibus posset quidem non operari, infallibiliter tamen operetur altera, & ne ca- 182
su dicatur agere Deus concurrendo cum causis liberis, dirigetur à scientiâ conditionatâ.

Dices Secundò. Ex istis duabus causalibus, quarum una dicit, ideò egreditur concursus à causa prima, quia egreditur à causa secunda, & ista altera, quæ dicit: ideò egreditur concursus causæ secundæ, quia egreditur concursus causæ primæ? ex istis inquam duabus causalibus debet esse aliqua vera. Ergò debet alterutri concedi prioritas, cùm concedatur determinatio, quam explicat illa causalis.

Respondetur imprimis, retorquendo argumentum: ideò agit intellectus, quia agit species, ideò Petrus assidet Paulo, quia Paulus assidet Petro? & tamen

183 in his nulla reperitur prioritas, ita licet ideò agat Creatura, quia agit Deus, non ſequetur hôc ipſo, vel determinationem, vel prioritatem oriri debere. Deinde illa cauſalis, ideò egreditur concurſus à cauſa ſecunda, quia egreditur à cauſa prima hoc ſolo ſenſu vera eſt, quia Deus & potentiam, & vires tribuit creaturæ, & in hoc genere conceditur prioritas, ſed non in præcedentia aliûs ſenſûs.

DICES TERTIO cum eodem. Malleus & artifex ſimul agunt, & tamen malleus dicitur eſſe determinatus ab artifice. Ergò etiam dicendum eſt, quòd à concurſu cauſæ primæ determinetur cõcurſus cauſæ ſecundæ. Sol etiam & homo generat hominem in eodem inſtãti etiam naturæ,
184 & nihilominùs determinat homo concurſum ſolis, adeoq; habet in hoc prioritatẽ. Ergò etiam diverſò reſpectu prior erit concurſus cauſæ primæ, præ ſecundæ concurſu.

RESPONDETUR, Supra jam prioritatem certam conceſſam eſſe, fuſiusq; explicatum, hoc eſt in materia de Prædeterminatione. Ad argumenti vim quod attinet, illud non convincit, facilè enim eſt, ut malleus diſtinctus realiter neceſſarioq; operans determinetur ab artifice, Sed concurſus indiſtinctus realiter, quomodo determinabitur? Sicut & alia eſt virtus ſolis, hoc eſt v. g. calor, & alia virtus hominis, hoc eſt ſemen; hinc faciliùs eſt, ut unum determinetur ab alio.

185

DIFFICULTAS III.

An Concurſus DEI ſit quid determinatum phyſicè?

PRÆMITTO I. *Rem eſſe de concurſu DEI extrinſeco & concurſu*, ut dicebam Actonam concurſus Agens, qui eſt omnipotentia applicata per voluntatem, cùm ſit ipſemet Deus, indubiè eſt quid determinatum.

PRÆMITTO II. *Si ly an concurſus DEI ſit determinatus phyſicè pro eodem ſupponit, ac an ſit determinatus nonniſi ad hoc producendum?* tunc procedere poteſt imprimis quæſtio de concurſu creativo, qui certè eſt determinatus phyſicè. quia idem eſt cum re creata, quæ non poteſt eſſe, niſi hæc determinata. Si autem quæratur de concurſu, qui idem eſt cum concurſu creaturarum, tunc 186

PRÆMITTO III. *Queri poſſe, an Concurſus DEI cum cauſis neceſſariis ſit determinatus nonniſi ad hoc producendum?* & ſic indubiè eſt determinatus, non enim eſt poteſtas utriuslibet in cauſis neceſſariis accipiendo eas cum omnibus prærequiſitis. Si autem quæratur de Cauſis Liberis;

PRÆMITTO IV. *Concurſum cum cauſis liberis dupliciter ſpectari poſſe.* Primò in actu primo, qui nihil aliud eſt, quàm omnipotentia præparata ad concurrendum, vel poteſt ſpectari concurſus in actu ſecundo, & hic non aliud eſt, quàm ipſamet actio Creaturæ, prout dependens à Deo. 187 Concurſus in actu primo ſpectatus eſt indifferens, ſicut & ipſa omnipotentia eſt indifferens ad concurrendum ad hoc, vel ad illud. Concurſus autem in actu ſecundo non eſt indifferens, quia non aliud eſt, quàm ipſamet actio creaturæ, quæ actio non eſt indifferens ad agendum. Quia verò ipſæ Cauſæ liberæ ſpectari poſſunt prout ſunt principium actuum naturalium & ſupernaturalium; *Hinc*

PRÆMITTO V. *Quòd Concurſus DEI in actu primo ad actus ſupernaturales*, prout importat ſuperadditum habitum, aut præparationem auxilii vices habitûs ſupplentis, in iſto ſenſu habitus non eſt indifferens ad oppoſitum, licèt ſit indifferens ad agẽdum, vel non agendum. 188

RATIO, prioris partis præmiſſi eſt, quia gratia & principium ſupernaturale, ſive intrinſecum, ut habitus, ſive extrinſecum, ut auxilium, non poteſt principiare peccatum. Ergò eſt determinatum nonniſi ad effectum gratioſum. Ratio ſecundæ partis eſt, quia ſi auxilium illud vel habitus eſſet determinativum ad agendum, ita, ut non poſſet fieri oppoſitum, hôc ipſo illud auxilium tolleret libertatem, de quo in Materia de Prædeterminatione. *His Præmiſſis* colligendoq; dicta.

DICENDUM EST. *Concurſum DEI in actu ſecundo ſpectatum nõ dicere indifferentiam*, vel contradictionis, ut dixi, Præmiſſo quarto, nec Contrarietatis, ut ibidem dictum.

189 PROBATUR. Quia concurſus in Actu ſecundo ſpectatus eſt ipſamet actio, quæ non poteſt non eſſe actio, adeoq; nec eſt indifferens, ut non agat, & tamen deberet eſſe indifferens, ſi haberet indifferentiam contradictionis, nec etiam actio habet indifferentiam contrarietatis, quia eſt ipſa actio creaturæ, quæ non eſt indifferens ad oppoſitum; neq; enim habitus Amoris eſt indifferens ad odium, in quo tamen ſtat libertas contrarietatis. Concurſus tamen in Actu primo eſt indifferens ad contradictoria, ut dictum præmiſſo eodem, licèt ſpectatus in actu primo concurſûs, inquantum importat habitum ſupernaturalem vel auxilium indebitum, non ſit indifferens ad oppoſitum, ut di-
190 ctum Præmiſſo quinto.

OBJICIT PRIMÒ Pontius. Concurſus Dei eſt volitio, quâ vult cum cauſa producere effectum. Sed per illam volitionem non poteſt aliud produci. Ergò concurſus Dei non eſt indeterminatus. Minor probatur. Quia ſequeretur, quòd eſſet illa volitio, & non eſſet, eſſet ut ſupponitur, non eſſet autem, quia eſſet volitio producendi alium effectum; volitio autem producendi effectum alium, formaliter aut ratione diſtinguitur à volitione producendi alium effectum.

RESPONDETUR ipſam illam volitionem non eſſe determinativum unius partis, nec volitionem unius partis antecedẽter ad ſuppoſitionem volitionis Creatæ.
191 Deinde, volitio quâ vult producere effectum Deus, unum dicit in Recto, & hoc eſt ipſemet Deus & actus illius internus, identificatus Deitati, & hæc volitio in eſſendo quidem eſt determinata, cùm ſit ipſum eſſe Dei determinatum, ſed non eſt determinatum non niſi ad volendum hoc. Deinde volitio illa connotat aliquid extrinſecum, nempè ipſum effectum, quem concedo eſſe determinatum, ſed ex ſuppoſitione ſui ad ſe.

OBJICIT SECUNDÒ idem. Concurſus Dei eſt identificatus actioni creaturæ. Sed hæc eſt determinata ad unum. Ergò & ille concurſus.

RESPONDETUR, Concurſum in actu primo non eſſe identificatum Creaturæ, ſed tantùm concurſum in actu ſecundo, 192 quem jam ſuprà dixi non eſſe indifferentem ad oppoſitum, vel non ad eſſe, ſicut ſupponit objectio.

OBJICIT TERTIÒ. Effectus non magis pendet à Cauſa ſecunda, quàm pendeat à Cauſa prima. Ergò ſicut non poteſt egredi à cauſa ſecunda per concurſum indeterminatum, nec egredietur à cauſa prima.

RESPONDETUR: effectum egredi à concurſu Cauſæ ſecundæ indifferenti, ſi ille ſumatur in actu primo, quia egreditur à volũtate non determinata, in actu autem ſecundo ſpectatus concurſus utriusq;, determinatus eſt, ut dixi.

OBJICIT QVARTÒ idem. Concurſus cùm ſit actio, neceſſariò pro diſtinctione 193 terminorum diſtingui debet. Ergò non eſt indifferens.

RESPONDETUR. Conſequens & Antecedens eſſe verum de Concurſu in actu ſecundo.

INSTAT. Determinatio actualis Cauſæ ad effectum producendum nequit eſſe, quin cauſa determinetur per ipſam. Ergò ſi determinatio, quâ Deus de novo determinat ad producendum amorem, eſſet etiam determinatio ad producẽdum odium, ſequeretur, quòd quoties produceret amorem, produceret etiam odium.

RESPOND: non dari determinationem actualem cauſæ ullam, quæ ſit diſtincta ab ipſamet actione libera.

OBJICITUR QVINTÒ. Si non daretur 194 concurſus divinus determinatus & determinans Dei voluntas ad unum, non daretur ex eo, quia tolleret Libertatem. Sed non tollit. Minor probatur, quia illud, quod tollit Libertatem, debet eſſe ſuppoſitio alicujus, quod quamvis antecedit, habet virtutem neceſſariò tractivam voluntatis. Sed ſi daretur decretum determinans, aut concurſus quicunq; Divinus ad unum determinans, non haberet virtutem neceſſariò tractivã voluntatis. Quod ipſum probatur. quia quidquid habere poteſt virtutem determinativam voluntatis, vel debet illam habere quatenùs eſt aliquid, quod habet rationem actûs primi, vel rationem actûs ſecundi. Neutro

modo

195 modo determinatus ille concursus habet vim determinandi necessariò volũtatem, quod ipsum probatur. quia quod determinat necessariò per modum actûs primi, aut debet proponi ipsi per intellectum, aut debet habere aliquam antecedentem actionem, per quam produceretur actio voluntatis: jam autem non est necessarium, ut vel decretum illud cognoscatur, nec habet illud decretum vel concursûs actionem aliquam antè actionem voluntatis; aliàs antè actionem voluntatis produceretur actus volũtatis, quod fieri non potest. non datur enim actio actionis gratisq; illa poneretur. Quòdsi illud decretum & ille concursus esset per modum actûs secundi, nec dum necessitaret volũ-
196 tatem. quia ille concursus, aut esset actio totalis actûs voluntatis, aut partialis: Si totalis. Ergò actus ille non produceretur à voluntate: si partialis, Ergò debet simul naturâ adesse actio voluntatis, & sic non determinabitur voluntas determinatione antecedenti.

Respondetur, hoc argumentum multùm probare, probaret enim salvari Libertatem in prædeterminatione Thomistica. quia etiam illa nec agit sine voluntate, nec debet proponi voluntati. Supponitur autem Scotistas Prædeterminationem Physicam non admittere. Rursùs, possibile est, ut Deus suo decreto destruat Libertatem, & tamen vi hujus argumenti non destrueret illam, quia non es-
197 set necesse decretum illud proponi volũtati nec esset necesse, ut illud decretum antecedenter agat actionem voluntatis. Directè autem ad argumentum dici potest, duplicem necessitatem profectam à Deo cogitari posse. Primò positivam, quam stante etiam judicii indifferentiâ de faciendo, vel non faciendo imprimere potest potentiæ volitivæ. Secundò, aliquam necessitatem negativam, quæ sistat in non exhibitione ejus, quod necessarium est ad agẽdum conformiter voluntati Liberæ, sic v. g. quando Deus subtrahit suum concursum causæ necessariæ, necessariò habet hoc, quòd non agat, quæ tamen necessitas non nisi ex negativo principio oritur, ex negatione scilicet concursûs debiti, sic etiam in præsenti, quia non dare- 198
tur concursus indifferens, quo indiget potentia hîc & nunc liberè operatura, hinc illo negato, negativè Deus necessitaret voluntatem; dico itaq; necessitatem illam fore in actu primo, sed quia est ex negativo principio, non esset necesse illam quidquam agere antecedenter, nec etiã noscì. Posset etiam ostẽdi actio antecedens impropria, hoc est determinans potentiam, ut nonnisi agat.

Noto. Præsentem doctrinam Pontii & Scotistarum respicere, quòd non sit tollenda Libertas concursu & decreto determinativo ad unum, modò se habeant per modum concomitantis; Sed tollendam esse Libertatem hæc evincunt. Tum quia quô posito non possumus non agere, 199
& illud non est situm in nostra potestate, nec ortum ex usu Libertatis, illud tollit libertatem; jam autem ille concursus etiam concomitans est talis, ut docet ipse Pontius. Major autem fundatur in definitione Libertatis, quia de ratione Liberi est, positis omnibus requisitis, inter quæ est concursus concomitans, posse agere & non agere. Tum quia per hoc solum videtur velle salvare libertatem, quia decretum illud determinatum includeret adhuc concursum creatum, ut videre illum est hîc num: 103. hoc autem Libertatem non salvat, quia si necessitaretur voluntas ad agendum, adhuc includeretur concursus voluntalis creatus. Tum quia illud decretum & esset concomitans, ut supponi- 200
tur, & non esset. Concomitans enim esset antecedens non solâ æternitate, quia hæc ad præsens impertinens est, sed esset antecedens causalitate; quod ipsum probatur, concomitantia dicit simultatem duorum. Ergò etiam & concomitantia concursûs determinati dicit simultatem duorum, nempè concursûs Divini, & concursûs Creati. Sed concursus creatus respectu effectûs agendi habet rationem antecedentis causalitate, quamvis concomitantem sibi habeat concursum Divinum. Ergò etiam & concursus Divinus poterit habere rationem antecedentis causalitate, quamvis concomitantem sibi habeat concursum potentiæ creatæ. Tum quia Con-

201 Concursus Divinus in Actu primo spectatus, vel complet rationem actûs primi proximi in potentia, vel non complet? Si complet, ergò & ipse habet se per modum actûs primi. Si non complet. Ergò potentia se solâ habet rationem actûs primi completi, quod nec ratione effectum naturalium, sed multò magis supernaturalium concedi non potest potentiæ, aliàs viribus naturæ posset illum producere, statuiturq; per hoc independentia actûs primi creati in agendo à causa prima, & si nihil fit in actu secundo sine concursu Dei, ita nec fieri potest quidquam sine concursu Dei in actu primo; quia ab iisdem principiis pendet effectus in actu primo & in actu secundo. Tum
202 quia non est imaginabile esse aliquid verè causam, & tamen nõ se habere per modum antecedentis. Tum qvia posito illo simultaneo concursu in actu primo parato, habente respectu effectûs antecedentiam causalitatis, & includẽte aliquo modo operationem nostram, vel potest fieri & non fieri operatio, vel tantùm potest fieri? si primum, quomodo salvatur determinatio? si secũdum, quomodo salvatur Libertas? Tum quia concursus ille simultaneus includens nostram operationem includit illam tanquam effectum. Ergò respectu illius non dicit cõcomitantiam, sed antecedentiam. Tum quia & esset ille concursus determinatus, ut ponitur, & non determinatus, quia illo posito posset adhuc homo agere & non agere, 203
ut videre est apud ipsum, num: 98. Tum quia, ponamus ex una parte decretum aliquod & concursum determinatum, qui etiam sit per Scotistas necessitativus, p onamus ex alia parte decretum illorum & concursum concomitantem, fiat parallela. Istud decretum necessitans, est suppositio antecedẽs causalitate positionem effectûs, concursus etiam cõcomitans antecedit causalitate positionem effectûs, decretum necessitans, non est in nostra potestate ponere vel non ponere idem, verùm de decreto & concursu concomitanti, decreto necessitanti posito non potest sequi oppositum in sensu composito, idem convenit decreto concomitanti, hôc
ipso enim non esset determinatus. Quid 204
autem rogo habet se sola verbotenus cõcomitantia, ad salvandam Libertatem? Neq; valet qvod adfert, num: 108. Ubi dicit, qvando mihi DEUS dat concursum determinatum ad unum, quamvis non det concursum determinatum ad oppositum, sufficit, quòd habeatur concursus in actu primo, hoc est voluntas DEI parata dare concursum, nam si non sufficit ad libertatem dare concursum necessitantem & habere voluntatem paratam servandæ Libertatis, nec in præsenti etiam sufficeret, & sicut non sufficit Deum esse paratum ad dandum Auxilium sufficiens, sed est necesse illud offerre, ita & in præsenti.

DISPUTATIO VII.

DE CAUSA EXTRINSECA, QVÆ EST FINIS ET EXEMPLAR.

Pauca hîc veniunt Scholasticè discutienda, hoc, quod difficultatem habere posset, id est, an bruta agant propter finem propriè? negatumq; hoc est in Materia de Angelis Dis. 5. N. 85. alia quæ sunt magis propria hujus loci interim decurrenda sunt.

QVÆSTIO I.

Quid Finis? estnè Causa realis? quæ ejus Causalitas?

Assero Primò. Finem ex Aristotele 2. Physic: textu 28. *esse id, cujus gratiâ aliquid fit*, ex quo rursus causam finalem secundùm id, quod dicit 1. Ethic: c. 2. rectè definieris? *Est id, quod propter se amatur, & propter quod cætera volumus*; Reflectendo autem ad terminos, quibus causa in communi definita est, causam finalem definieris; *Quòd sit principium determinans ad existentiam gratiâ sui, vel tanquam propter quod.* Explicari

3 hoc solet sicut intellectus assentitur quibusdam principiis, quæ de se evidentia sunt, & qvibusdam nonnisi propter connexionem cum illis? sic etiam voluntas quædam amat objecta propter se, & alia propter connexionē cum illis, & quemadmodum quibus intellectus tanquam immediatis assentitur, vocanturq́; principia, quibus autem assentitur propter connexionem, vocantur conclusiones, sic quæ appetit voluntas propter bonitatem immediatè in illis inclusam, vocātur finis, quæ autem amantur propter connexionem cum illo bono, vocantur media. Demum sicut principia communicant suis connexis evidentiam, ita finis communicat mediis bonitatem & amabilitatem.

4 Explicari hoc ipsum sic aliter potest.

De ratione finis est ultrà se nihil in illo genere, vel ordine habere; & ita est finis lineæ, ultra quod non extenditur linea, beatitudoq́; nostra objectiva est DEUS, quia illo possesso, nihil ultrà appetit homo; Quod ipsum fundatur in hoc, quia si ultra finem aliquid esset, & competeret, ut supponitur illi fini ratio finis, & non competeret, competeret quidem, ut supponitur, non competeret autem, quia non finiret; siquidem aliud daretur finitivum. Quia autem in bonis sunt aliqua, quibus possessio in illo genere, nihil ultra appetit in illo genere voluntas, fit, ut dentur aliqua bona, quæ finis sint, & dici possint; & ita v.g. bonum, quod adipisci vult

5 ægrotus quà talis est sanitas quà possessâ, ægrotus in illo genere nihil plus appetit; hinc fit, ut sanitas sit finis bonumque in suo genere finale, & sicut positâ Cōclusione ex præmissis concluditur motus in noscendo objecto, prout contento in Conclusione, estq́; illa veritas, ultrà quam habitam in objecto Conclusionis, non ulterius arguēdo procedit intellectus, sequēsq́; arguitio quæcunq́; non hoc objectum hujus Conclusionis, sed aliud inferet, totaq́; illius complexio, in priori concludetur, & terminabitur; hinc Conclusio ex vi etiam nominis est finis motûs intentionalis intellectivi, ita quando non ulteriùs in illo genere appetendi movet sese voluntas, illud bonum dicitur voluntatis finis.

6 Quia autem nullus est finis ad quem processu nō perveniatur? & ita est finis itineris, ad quem his lucis, stadiis ut pervenitur, finis motûs intellectualis Conclusio, ad quam mediis præmissis devenitur? ita etiam & bonum, quô possesso finitur appetitus in illo genere habet viam suam & processum, hicq́; non alius est, quàm ipsa media, per quæ acquiritur possessio boni illius satiativi in genere illo appetitûs, finitiviq́; motûs voluntatis.

ASSERO SECUNDÒ. *Finem esse Causam realem.*

PROBAT id, auctoritas Aristo: 2. Physic: tex. 70. ubi inter causas sine addito numerat etiam finalem. Posset tamen responderi ad hanc auctoritatem, quòd illo loco nihil agat Aristo: de Causa rigorosa, 7 vel non rigorosa, sicut in simili de Causis intrinsecis dictum est. Accedendum ad rationem, quæ in hoc fundatur, quòd nihil desit, quominùs finis dicatur vera Causa realis. Quia quamvis causa non existat in se, ut nec finis movens existit, sed petit poni & existere, sufficit, quòd existat in aliquo sui, hoc est in apprehensione amoreq́; suæ bonitatis, quæ duo apprehensio & amor sunt quasi Semen finis. Rursùs habet veram Causalitatem, stantem in Tractione voluntatis, de qua infra, appellaturq́; hæc tractio motio metaphorica, non secundùm esse, quia in rebus non sunt Metaphoræ, sed secundùm dici, & sicut cùm dico, pratum ridet, non sequitur, quòd floreat Metaphoricè, sic nec sequitur ex motione Metaphorica, quòd verè non alliciat. Difficilius est ostendere, quomodo sit Causa realis, cùm causet seipsum? nam communiter dicitur, quòd finis positus in intentione, causet seipsum in executione.

EXPLICAT id PRIMÒ Recentior Svar: Quòd finis non causet seipsum & respectu sui non sit causa vera, sed quòd tamē causet verè amorem sui, à quo habet distinctionem realem, & quamvis hic amor causet postea positionem finis, id non obest; quia axioma illud, quod est causa causæ, est causa causati, procedit in causis ejusdem generis.

NON SATISFACIT hæc explicatio. Tum quia

9 quia non est ratio, cur illud axioma teneat in causis ejusdem generis, & non teneat in causis diversi generis? Tum quia debet respectu illius poni causalitas finis, respectu cujus habet rationem finis, jam autem respectu amoris præcisè non habetur ratio finis, cum æquè media ipsa, bonumq́; non consequibile amorem mereri possit. Tum quia omne objectum verum cognitum deberet esse finis, est enim amabile, adeoq́; causans sui amorem, neq́; tamen ex eo omne objectum est finis.

EXPLICARI POTEST SECUNDÒ. Causam finalem esse causam physicam, prout physicum opponitur ficto, non vero, prout intentionali; hinc consequenter dicitur, quòd finis, prout est intentionaliter acce-

10 ptus, sit quid distinctum, à seipso existenti in executione. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia concedo quidem cognitionem à fine esse distinctā realiter, sed nego objectum illius cognitionis & ipsum in executione positum, esse distinctum realiter, cùm sit eadem entitas, sed solis statibus diversa. Tum quia Ens existens, ens in potentia, ens possibile, est idem realiter, totaq́; diversitas est non in Ente, sed in connotatis illius; Ergò nec finis prout in intentione à seipso, prout in executione, distingvetur realiter. Tum quia Universale per præcisiones objectivas, vel formales fabricatū non est distinctum realiter à singularibus; hinc si distingveretur ab illis, nec prædicari posset de illis, sed falsificarentur propositiones. Ergò nec distingvitur realiter finis

11 quà talis in intentione à seipso, prout in executione.

EXPLICARI POTEST TERTIÒ. Causam finalem esse causam physicam, sed cum addito intentionalem, consequenter non debere habere effectum distinctum realiter, eò quòd id poscat natura Causæ intentionalis, & sicut idem producens se secundo est Causa vera physica, & tamen non producit effectum distinctum realiter, sic & hic. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum qvia si dicas hanc esse naturam Causæ intentionalis non habere à se distinctum effectum realiter, dicam etiam esse naturam causæ intentionalis, secundò ut non sit vera causa realis, idq́ue ob defectum distinctionis ab effectu. Tum quia quamvis salvetur ratio causæ realis sine distinctione reali ab effectu in productis & causatis, non tamen in causatis & causantibus primò, aliàs subverterentur & Philosophica & Theologica principia; ostende ergò distinctum effectum realiter, quem causa physica finalis producit primò. Tum quia non poterit ostendi quid simile operetur finis ei, dum idem reproducit suam Entitatem, quod tamen salvet rationem causæ realis, sed quicquid sit de his principiis, vel exinde hæc explicatio non satisfacit, quia veræ causæ realis si nihil obsit, debet ostendi effectus verus, realis, & distinctus, idq́; ex proportione ad alias causas. 13

EXPLICARI POTEST QUARTÒ. Inter finem in intentione existentem, & inter finem in executione positum, esse distinctionem realem; quia bonitas illa, quæ erat apprehensa non est illa eadem, quæ in executione ponitur, sed est distincta numerô, ea scilicet, quam DEUS ut existat determinat, cùm alia numero ab efficienti produci potuerit. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum qvia videtur oppositum esse in communi apprehensione, vulgariter enim assumitur, quòd finis causet seipsum in executione. Tum quia arbitrarium videtur alligare DEUM, ne determinet hunc individuum finem pro executione, qui forte in individuo erat in intentione. Tum quia finis potest 14 esse hujus in individuo, & executio hujus in individuo, casu v. g. quo pro fine sit pomum hoc individuo appetitum.

EXPLICARI TANDEM POTEST QUINTÒ. Finem esse causam realem respectu mediorū, ad quæ movet, à quibus distingvitur realiter, ex quibus Mediis producitur finis.

ASSERO TERTIÒ. *Causalitatem Causæ finalis esse*, ut inquiunt Philosophi post Aristotelem, *motionem Metaphoricam.* Hoc dictum puto fundatur in modo agendi voluntatis, quæ non sistit sibi objectum, sed trahitur ab objecto, adeoq́; ad illud movetur appetendo; hinc causalitas illius appellatur motio Metaphorica, sed quid tandem sub hoc nomine motio metaphorica intelligendum?

15 EXPLICANT PRIMÒ aliqui. Quòd causalitas finis sit amor finis. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia datur amor respectu DEI tanquam finis, neq; tamen amor dicitur causalitas respectu DEI. Tum quia potest esse amor finis, isque adhuc efficax, & tamen saltem divinitùs impediri, ne ponatur in executione finis. Ergò amor non est causalitas finis, quia posità causalitate impossibile est non sequi effectum, qui debet esse finis in executione. Tum quia causalitas debet esse quid receptum à causato, jam autem amor non recipitur in effectu, quem causat.

EXPLICANT SECUNDÒ alii. Causalitatem finis esse ipsum bonum, prout connotat dependentiam à se effectûs. *Hæc ex-*
16 *plicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia hîc agitur de Causalitate, ut ita dicam, causata, non de causalitate causante, seu tenente se respectu Causæ. Tum quia & de hoc ipso quæritur, in quo sit ista dependentia.

EXPLICANT TERTIÒ alii. Cum Utroque Suar: & aliis non paucis, quòd causalitas finis sit ipsa actio efficientis, prout respicit id, propter quod fit. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia si nihil obsit diversis causis, tribuêdæ sunt diversæ causalitates, magis enim proportionatum est, ut id, cui competit esse Causam diversam ut Quod, si etiam Causa ut Quo, seu habens causalitatem diversam. Deinde cau-
17 salitas efficientis est illa ipsa, effectus suo modo Causæ finalis, quomodo ergò erit ejus causalitas?

COMMODIÙS DICERETUR in re loquendo non aliud esse causalitatem finis, qvàm ipsum effectum, prout dependentem ab hoc, vel illo fine. Sic v. g. deambulatio, si fiat dependenter ab intentione, quæ est Sanitas, Causalitas in deambulationem erit dependentia intentionalis deambulationis ab hac intêtione, quæ est Sanitas, sicq; de reliquis finibus.

RATIO, quia in nullo argui potest insufficientiæ hæc explicatio. Breviter causalitas finis, est objectivum propter quod operor, seu objectivum responsivum *Quare operaris.*

QVÆSTIO II. 18

De reliquis Causam Finalem concernentibus.

Quoad effectus Causæ finalis.

ASSERO I. *Actus antecedentes positionem mediorum, qualis est cognitio finis, Simplex complacentia, amor, intentio nõ sunt effectus propriè dicti Causæ finalis.*

RATIO prioris. Quia si cognitio finis esset effectus finis, ante cognitionem finis jam deberet esse in actu primo Causæ sufficienter constitutus & completus finis, ante cognitionem autem non est sufficienter completus, quia finis non cognitus in ordine movendi, seu finalisandi, ita se habet, acsi non esset; deberet autem 19
jam esse completus finis, in actu primo, quia omnis causa supponitur completa ante suum effectum. Simplex item amor & intentio finis, ut censet Vasquez & Fonseca cõtra utrumq; Svar: non est effectus finis, qvia ratio attingendi finem non est propriè effectus finis, jam autem illi actus sunt ratio attingendi finem, sed sunt illi actus propter bonitatem bonitatis finis, hoc est rationes attingentes bonitatem ipsius, non verò alio modo, fiuntq; propter finem, tanqvam propter objectum, hinc etiam impropriè dicitur desiderare aliquis propter finem, sed desiderat finem. Ergò desiderium illud non est effectus finis, cùm non fiat propter finem. Deniq; Aristo: 10. Metaph: tex. 20
30. censet, proprios effectus finis posse causare finem in genere causæ efficientis, desiderium autem v. g. sanitatis non causat propriè sanitatẽ, sed medicina, idemq; dicendum de amore efficaci.

ASSERO II. *Actus immediatè versantes circa media, ut est Electio, inquisitio mediorum non est propriè effectus finis.*

RATIO, quia sunt potiùs ratio amandi media, & propriè non sunt ratio ponendi finem in esse reali, per accidens tamen possunt esse effectus finis, si adhibeantur ut media ad consecutionem finis, propriè itaque actus hi causantur ab amore finis in genere causæ formalis extrinsecæ. Mulò autem minus actus, consequentes pos-

21 sessionem finis erunt propriè propter finem, quia vel sunt propriè propter intentionem finis, & hoc non, quia non est jam intentio finis posito fine, sublatâque etiam omni intentione finis, sequitur delectatio de præsenti v.g. sanitate, vel sunt propter finem jam in executione positũ, & hoc non est esse effectum propriè finis, quia hi actus adveniunt per accidens, nec supponunt finem in intêtione, cùm tamen hic nonnisi intentionaliter causet. Adveniunt autem per accidens, quia qvamvis DEUS subtraheret concursum à delectatione, obtentionem finis consequente, haberet jam totum finis quod intendit, intendit enim positionẽ sui quæ supponitur.

ASSERO III. *Effectum proprium finis esse*
22 *media.*

RATIO, quia ut dictum suprà, respectu mediorum causa finalis est verè Causa, ergò & media sunt verè effectus illius, hæc enim se ad convertêtiam habent. Videtur hoc idẽ docere Aristo: 10. Metaph: tex. 19. Ubi dicit, ea quæ fiunt propter finem, esse intermedia inter finem, etiam movens, seu agens se movens ad consecutionem finis, ex quo loco sic arguitur. Id quod fit propter finem est effectus finis, pro eodem enim hæc sumuntur, sed media, ut inquit Aristoteles, sunt ea, quæ fiunt propter finem. Ergò &c.

Quoad cognitionem requisitam, ut agat Causa Finalis

23 ASSERO I. *Sine prævia cognitione non finalisare finem.*

RATIO, quia finis non cognitus, ut dixi suprà, ita se habet, ac si non esset, quia sicut existentia realis dat esse reale physicum, ita intentionalis existentia, ratione scilicet cognitionis dat esse intentionale, hoc autem requiritur, ut causet finis; cùm enim causet intentionaliter, debet etiam existere intentionaliter.

ASSERO II. *Non esse quid impertinens ad rationem movendi fini propriã, ipsam cognitionem.* Sequitur assertũ ex priori, & Ratio præter superius adlatam est. Quia idem bonum propter varietatem cognitionis aliter & aliter causat, amatur enim intensiùs, si penitiùs noscatur, & idem bonum in quantum præsentatur præsens, producit amorem, inquantum præsentatur absens, 24
desiderium, quæ diversitas non in entitatem boni, hæc enim constanter eadem est, sed in diversitatem repræsentationis rejici debet. Cæterùm ipsa cognitio, nõ est ratio formalis motiva, quia non cognitio amatur, sed objectum, & finis cognitione repræsentatus, ita nihilominus, ut non sola bonitas ametur, sed bonitas ut cognita, ad eum modum, quô præmissæ causant Conclusionem, sed ut cognitæ. Deinde finis ratio in eo cõsistit, quòd moveat, bonitas autem ut cognita movet. Et certè bonum secundùm se spectatum habet se ac si non esset, & quamvis hæc cognitio habeat se nõnisi per modum requisiti, exprimitur tamen ad ostendendum, in quo sensu posita causet hæc bonitas. 25

ASSERO III. *Possibile esse, ut licèt non præcedat cognitio finis, modò aliqvid defectum illius supleat v. g. si non determinet DEUS ad ponendam volitionem finis, ut inquam incognitus finis ametur.* Est Assertum Ovied & Conimb: contra Vasq: & Arriag:

RATIO PRIMA asserti, quia id non implicat contradictionem.

RATIO SECUNDA, Potest elevari voluntas ad producendam gratiam. Ergò & amorem sine cognitione prævia, nec est ratio cur illud requisitum cognitionis suppleri non possit saltim in genere Causæ efficientis?

RATIO TERTIA ex Oviedo. Potest DEUS infundere actum amoris voluntati, respectu cujus nulla in voluntate præ- 26
cessit cognitio, si illum enim potest ponere in lapide, multô magis in volũtate. Ergò & potest determinare voluntatem, ut eliciat actum, respectu cujus nulla præcessit cognitio. Videantur dicta in Animast: an volũtas ferri possit in incognitũ?

DICES I. Cum Arriag. Volitio fertur ad bonum secundum esse apprehensum, illic non est bonum apprehensum. Ergò.

RESPONDETUR, vera esse hæc de volitione naturaliter se habente in suo modo agendi, non autem de volitione supernaturaliter in modo suo agendi se habente. Potest etiam retineri communis responsio, esse illud apprehẽsum quâ apprehensum habere se per modum conditionis,

non autem per modum rationis formalis objectivæ. Non repugnat autem conditiones sine quibus Non, esse supplebiles saltem aliquas, cur non hanc? 27

DICES II. Quamvis existentia sit sola conditio agendi, tamen non potest DEUS elevare aliquid, quod non existit ad causandum. Ergò etiam quamvis cognitio sit sola conditio, non poterit elevari voluntas ad amandum sine cognitione.

RESPOND: Non assumi à nobis omnem Conditionem esse supplebilem, sed aliquas, eas scilicet, quas supleri non repugnat, repugnat autem suppleri existẽtiam, qvæ repugnantia non ostenditur, ne suppleri possit cognitio.

DICES III. Non potest appetitus naturalis ferri ad rem non habentem bonitatem. Ergò nec ad rem incognitam. 28

RESPONDETUR Negan: Conseq: quia malum non habet, per quid compleat voluntatem, ut amorem potiùs eliciat, ostẽditur autem determinativum in præsenti. Addo non implicare, ut malum aliquod assumat DEUS & elevet, ut suppleat vices in complenda voluntate, ut exire possit ad amorem boni alicujus objecti.

DICES IV. Cum recentiori Svar: Voluntas est potentia cæca. Ergò non potest tendere in incognitum.

RESPOND: Materialiter non esse accipiendum visum voluntatis, sed accipiendum hôc sensu, quòd scilicet nisi ponatur notitia, tanquam conditio, non fit futura completa voluntas ad actum suum producendum, sed nõ sequitur aliunde illam compleri non posse, statque in hoc proportio, quòd sicut cæcus non potest se determinare quô ire debeat, ita nec voluntas se determinat, si nesciat quid amare debeat, si ergò aliunde determinetur, hoc ipso cæcitas illius tolletur. 29

DICES V. Cum Hurtad: Volitio per se dependet à cognitione. Ergò non potest non dependere ab illa. Antecedens probatur, quia non dependet mediâ aliâ entitate.

RESPONDETUR. Volitionem per se pendere à Cognitione, tanquam à Conditione, hinc illâ mutatâ, poterit adhuc in sua entitate stare, sic v. g. in principiis nostris, non per aliquid superadditum pẽdet effectus ab approximatione, & tamẽ approximatione non datâ fieri potest effectus, sola ergò dependentia non per aliquid superadditum, dependentia inquam tãquam à ratione formali suppleri non potest. ADDO, dici posse, tali amore elicito denominandum subjectum amans, quia adhuc ab intrinseco elicitur, nec apparet quomodo cognitio illa antecedenter se habens conferat vim denominandi actionibus vitalibus, & sicut qvamvis Naturaliter non eliciat voluntas actus supernaturales, elevata tamen vitaliter illos elicit, ita & quamvis naturaliter Voluntas non eliciat actus volendi sine cognitione, positâ suppletione illius defectûs, vitaliter illos eliciet, adeoq; cum vi denominandi elicientem. 30 31

Quoad Subjecta quibus competit agere propter finem?

ASSERO I. *Bruta non agere propriè propter finem.* Fusiùs hæc explicantur loco citato ad primam secundæ.

RATIO interim asserti sit, quia propriè agentia propter finem sunt agentia, quæ attendunt ad connexionem mediorum cum fine, ad qvam non attendunt bruta. Operantur tamen impropriè propter finem, quia agunt propter bonum, quod cognoscunt, & ad qvod habent instinctũ, quem instinctum Aristoteles imitationem rationis, & brutalem quandam potentiam, consimilem rationali appellat, qui ipse instinctus fundatur supra complexionem certam animalis & temperamentum primarum qualitatum, habitualiter autẽ est æstimativa animalis ex tali complexione determinans ad sic vel ita operandum, actualiter autem ille instinctus est actus phantasiæ impellens ad sic vel ita operandum. 32

ASSERO II. *DEUM ad intra & quoad operationes immanentes non agere propter finem.*

RATIO, actus ad intra sunt ipse DEUS, qui â nullo fine dependet.

ASSERO III. *Operationes Divinas ad extra esse propter finem.* Ad extra enim sumptæ non sunt ipse DEUS, & cùm faciat illas propter se, bene illæ respicere DEUM poterunt tanquam finem.

Quo-

QUOAD DIVISIONEM FINIS, quem dividit Aristo: secundi Phàsic: tex. 57, in finem *Cujus*, & in finem *Cui* hoc innuendũ erit, quòd nomine finis *Cujus*, supple gratiâ, quem etiam Aristotel: alibi appellat finẽ Qui, veniat ipsum bonum, quod appetitur, finis autem *Cui* est subjectum cui illa bonitas appetitur. *Quo supposito* 33

ASSERO I. *Ex fine Qui, & fine Cui coalescere perfectam rationem finis.*

RATIO. Quia bonum appetibile, & hoc erit finis Cui, debet insuper esse bonum in se, & hoc erit finis Qui vel Cujus. Unde etiam ad Sanitatem & amor sanitatis, & amor subjecti movet.

DICES I. Finis est id, in quo sistit operans. Sed operans sistit in fine Cujus seu Qui. Ergò ille solus est finis. 34

RESPONDETUR, Operans sistit in fine Qui, tanquã ratione adæquata, nego, vult enim indubiè illum sibi vel alteri, sistit in fine Qui, tanquam in bono, quod appetitur; neq; enim in ratione ejus, quod appetit, aliud hic & nunc habet, concedo, sed non sistit, quasi illud solum motum illius sistat, defacto enim uult illud sibi, neq; enim à sitiente tantũ amatur aqva, sed proceditur ad ipsum sitiẽtẽ, ut illũ refrigeret.

DICES II. Finis *Qui* amatur propter finem *Cui*. Ergò potiùs est medium, quàm finis.

RESPONDETUR, Finem *Qui* amari propter finem *Cui*, tanquam propter subjectum, non verò amari propter finem *Cui*, tanquam propter rationem amandi, quia sanitas amabilis est propter suam intrinsecam bonitatem. 35

ASSERO II. Finem *Cujus* seu Qui interdum esse nobiliore entitativè interdum ignobiliorem.

RATIO, quia sanitas est quid ignobilius animali, utpotè ejus accidens, si autem homini optem beatitudinem, Finis Qui erit dignior homine.

ASSERO III. Amore intenso ordinariè magis amare finem *Cui*, sed amore appretiativo non semper.

RATIO, quia finis Cui magis intimè perspectus magis allicit, & ita cùm volo mihi DEUM clarè visum, fieri potest, ut intensiùs me in hoc amem, quàm DEUM, licèt illum magis appretiem.

QVÆSTIO III. 36

De Causa Exemplari.

ASSERO I. *Exemplar* ex S. Augustino & S. Thom: *esse formam in mente existentem, quam effectus imitatur ex intentione agentis determinantis sibi finẽ, dicitur forma,* quia sicut per formam constituitur agens potens agere, ita & per exemplar constituitur potens agere agens idæale, vereq; per illam figuratur & formatur res agenda in mente, Dicitur *in mente existens,* ad distinctionem ab exemplari externo v. g. pictura, quam imitatur pictor, ad quod exemplar si velles præsentem definitionem extendere, demenda esset particula ly in mente existens; dicitur *ex intentione agentis,* ut excludantur ea, quæ casu fiunt, dicitur agentis *determinãtis sibi finem,* ut excludantur bruta, quæ nonnisi determinata agunt. 37

ASSERO II. *Exemplar consistere in conceptu objectivo:* negat Suar: Fonsec. Rub: Valent: & alii. Sed nobiscum est Vasqvez item Arriag. & recentior Svar.

RATIO. Tum quia Aristo: 7. Meraph. tex 28. & 30. censet, exemplar esse essẽtiam rei, prout est in anima, dicitq; domum fieri ex domo, subjice præcognita & idæali. Tum quia exemplar est id, ad quod agens respiciens operatur, qui non respicit suum conceptum formalem, sed objectivum. Tum quia universale non consistit in conceptu formali, ut dictum in Logicis. Ergò nec exemplar, par enim est utriusque ratio. Et certè conceptus formalis & esset exemplar, ut supponitur & non esset, quia exemplar id est, quod ea prædicata, quæ res instatu physico habere debet, intentionaliter repræsentat, ut hæc intentionalia in statum physicum reducantur, non prædicata conceptûs formalis, sed objectivi in statum physicum reducuntur. 38

DICES I. Exemplar divinum consistit in cõceptu formali, non objectivo; Ergò & ideæ Creatæ. Antec: probatur, quia conceptus objectivus est ipsa Creatura facienda, DEUS autem in operando non dependet à Creaturis.

RESPONDET PRIMÒ recentior Svar: quòd exemplar divinum non consistat in

Crea-

39 Creaturis, tanquam in conceptu objectivo, sed in essentia Divina, prout se præbet imitabilem. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT, quia & non consisteret per illum exemplar in Creaturis, tanquam in conceptu objectivo, & consisteret. Ut Probatur: quia qui dicunt etam exemplar Divinum consistere in conceptu objectivo, nolunt illum esse extra DEUM, ideæ enim prout hic de illis necessariò sunt internæ Consequenter sunt ipsæ Creaturæ, prout repræsentatæ per essentiam Divinam, sed pro sua responsione.

INSTAT I. Svar: recentior auctoritate scripturæ, faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, ubi proponitur essentia Divina, prout exemplar
40 hominis faciendi.

RESPONDETUR, per interpretes non loquitur illîc DEUS de idæa hominis, sed de similitudine in proportione ad suam naturam, immò & ad personalitates per tres potentias animæ, sed posito etiam, quòd hîc agatur de Causa idæali, inde nõ sequitur illam non consistere in conceptu objectivo, hoc est in ipsis Creaturis prout repræsentatis per essentiam Divinam.

INSTAT II. Effectus imitatur aliquid â se diversum cui sit similis per imitationem, cùm tamen DEUS eundem numero effectum cognoscat, eundem numero repræsentet, at verò inter DEUM & seipsum non datur similitudo, sed identitas.

RESPONDETUR, effectum imitari aliquid â se diversum statu, sed non prædicatis, & licèt non detur similitudo physica relativa inter idem & seipsum, datur tamen similitudo non relativa, nam similis
41 est Filius DEI in natura Patri, licet sit eadem utriusq; natura, sed hîc etiam est similitudo specialis, nempè intentionalis, in hoc stans, ut ea prædicata, quæ objectum in re continet, imagine intentionali & spirituali repræsententur.

INSTAT III. Idem ex Aucto: Aug: negantis, DEUM aliquid extra se intuitum, ut mundum fabricaret.

RESPONDETUR, hic locus solùm probat, quòd ille conceptus objectivus non fuerit, nisi in mente Divina existens, quod nemo negaverit. *Hinc aliter?*

RESPONDETUR II. Ad primam objectionẽ negatur Antecedẽs, probatio illius distingvitur, Conceptus objectivus creaturæ faciendæ est ipsa Creatura quomodocunq; spectata, nego, est ipsa Creatura, prout repræsentata per essentiam Divinam, concedo, pendebitq; DEUS à Creaturis, tanquam à termino connexo, non autem tanquam à Causa, à termino inquã cõnexo, quia si non essent possibiles, non posset DEUS illarum habere idæam tanquam possibilium. 42

SED debetne dici, quòd exemplar Creaturarũ sint ipsæ Creaturæ prout repræsentatæ ab essentia Divina, an quòd exẽplar sit ipsa essentia Divina repræsentans Creaturas? prior modus videtur præferendus. Tũ quia magis ostendetur, quomodo prædicata intentionaliter repræsentata sint in statum physicum reducta, quod tamen spectat ad idæam? Tum quia isto modo significandi magis exprimitur, quia in recto dicetur ipsa res idæa, nec quidquam illam ita exprimi impedit. Tum quia in creatis conceptus objectivus est ipsa res prout repræsentata. Ergò & in præsenti idem dicendum. 43

DICES II. Censet Aristo: artificẽ producere effectum similem suæ ideæ. Sed res facienda non est similis conceptui objectivo, sed formali. Omnis enim res est similis suæ imagini, conceptus verò formalis est imago rei.

RESPONDETUR. Rem faciendam similem esse conceptui objectivo nõ quomodocunq;, sed prout repræsentato. 44

DICES III. Exemplar consistit in eo, quod dici potest agere, sed Conceptus formalis dirigit, quia dirigere est proprium dictaminis, dictamen autem spectat ad conceptum formalem.

RESPONDETUR, Exemplar consistere in eo, quod dirigit per modum imaginis, & per modum similitudinis, adeoq; quod respicit etiam ipsum dictamen, per modum objecti, ita ut exemplar dirigat radicaliter & mediatè, immediatè autem dictamen quod dictat, ut res similis fiat exẽplari, quod ipsum dictamen est conceptus formalis.

ASSERO III. *Exemplar esse veram causam rea-*

45 *realem respectu mediorum.* Consulantur dicta de fine. Addo imprimis non esse necessarium, ut aliud numero repræsẽtetur per exemplar, & aliud numero fiat. Supponamus enim quòd sit possibilis una domus nonnisi, infundat exemplar DEUS homini, hoc exemplar necessariò eandem numero domum repræsentabit, cùm nonnisi una numero sit possibilis. Nihilominùs non est necesse, ut eadem sit numero idæa, quia dantur quædam, quasi Universales idææ, ut postea ex illa v. g. nonnisi solo numero distinctæ domus ædificentur.

APPENDIX.
DE NATURA ET ARTE.

46 POst tractationem de Causis & principiis, dicendum aliqvid de Natura & Arte, nam etiam hæc sunt suo modo Causa & principium.

Quod attinet ad Naturam.

ASSERO I. Ex 2. Physic: Tex: 3. colligitur. *Naturam definitivè, esse principium & Causam movendi & quiescendi, in quo est primum per se & non secundùm accidens.* Dicitur Natura *principium & Causa*, ut excludatur privatio, quæ non est Natura, eiq; solùm ratio principii competit, sed pleniùs de hoc infra; dicitur *motûs & quietis*, per motum intelligendo Operationes & per quietem intelligendo non quietem negativam, hoc
47 est cessationem à motu, sed quietem positivam, hoc est possessionem formæ & termini, ad quem fit motus, ly motus & quietis potest benè accipi copulativè, & non tãtum disjunctivè; diciq; potest Cœlos & moveri & quiescere, non quidem negativè, hoc est cessando in Motu, sed positivè, quia semper habent possessionem boni quæsiti, hoc est Maximã suarũ partium à Centro distantiam. Vide de hoc Discursum Aristo: 8. Physic: tex. 76. quanquam per ly quietis, intelligi potest possessio, quam habet Cœlum suæ quantitatis, Lucis, influxus in sublunaria, &c. Rursùs ly motus, non pro solo motu locali præcipuè actuali accipi debet, certè enim terra est naturam habens, & tamen non movetur localiter, præcipuè in sententia negante terræ motum, etiam trepidationis. Ly ergò motus accipi debet etiam pro motibus alterationis, quos habet terra, dùm se in pristinum statum reducit, & universaliùs adhuc attendendo etiam ad divina debet sumi pro Operationibus. Dicitur principium *per se primum*, ut ostendatur, naturam debere esse primò essentialem composito, quod est unum subsantiale per se, hinc qualitates non sunt Naturæ, quia non constituunt compositum subsantiale, quod sit unum per se. Quòdsi velis Ly primò per se referri in motum & quietem, sensus definitionis erit, quòd natura debeat esse primum principium motûs & quietis, ita, ut natura nõ detur aliud prius radicale principium motûs, & ita accidentia, licet sint 48 49
immediata principia motuum, cùm non sint principia prima & radicalia, non sunt naturæ. Ly autem *& non secundùm accidens*, ostendit naturam debere esse principium motûs & quietis, sine auxilio extrinseco, quale auxilium interdum conjungitur, ut cùm aqua hyeme reducit se ad pristinum frigus.

DICES, quamvis aliæ particulæ definitionis adlatæ non superfluant, idq; ob explicationes adlatas, immeritò tamen ponitur Ly principium & Causa, cùm ratio principii sufficienter in causa contineatur distincturáq; sit sufficienter naturam à privatione.

RESPONDETUR imprimis poni utramque particulam, ut ostendatur non om- 50
ne, quod est causa motûs esse naturã, sed quod est Causa per modum principii primi, seu quòd illa Causa in illo genere non detur priùs. Neq; valet si dicas, quòd sequens particula primum & per se id denotet, quia Ly primum est relativum ad principium, adeoq; eandem constituens Orationem.

RESPONDETUR, deinde Particulam Et, poni distinctivè, hoc est pro Ly *vel*, ut etiam ab ipso ponitur secũdi de Anim: tex. 24. Cujus etiam ratio ex Theologia hæc adferri potest, quia si ponatur nonnisi ly causa in definitione Naturæ, non poterit dici DEUS habere Naturam, quia in illo nihil est; quod se habeat per modum Cau-

51 sæ, in ordine ad hæc, quæ sunt ab intra. Quòd si etiam ponatur ly principium solùm, non excluditur privatio à ratione Naturæ, ita, ut in creatis sit Natura, *Causa*, in Divinis, Principium motûs, ad quæ licet Aristo: non attenderit sufficit, quòd attẽdat christiana Theologia, defendatq; textum Aristo: quantumvis commodiùs foret non per disjunctionẽ definitionem ponere, si suppeteret terminus proprius utriq; illi formalitati proximè communis.

RESPONDETUR TERTIÒ Ovied. Superfluere particulam principium, quòd est deserere auctoritatẽ Aristotelis. Pontius autem propter elegantiã dicit id positum, sed nulla est elegantia, quæ vitiat definitionem.

52 ASSERO II. *Materiam etiam prout distinctam à forma esse Naturam, formas item materiales, compositum tamen non esse naturam, sed naturale.*

RATIO Primæ partis est Auctoritas Aristotelis 2. Physic: tex. 17. & 20. præcipuè quia etiam materia est principium & Causa passiva motûs & quietis, quando autem Aristo: 5. Metaph: cap. 4. dicit Materiã metaphoricè dici Naturam, per ly metaphoricè intelligit analogicè & proportionaliter, ac cum quadam inæqualitate naturam, unde etiam 2. Physi: tex. 11. Formam magis vocat Naturam, qvàm materiam, immò etiam respectu motuum contrariorum formæ, est materia natura, non quidem in quantum est determinata ad hanc formam, sed in qvantum est subjectum primum.

53 RATIO Secundæ partis est. Tum quia ita censet Aristot: 8. Physic: à tex. 27. & 2. Physic. tex. 7. 12. 80. & lib. de Partibus Animal: C. 1. Tum quia tota definitio motûs illis competit, & licet Aristoteles 9. Metaph: tex. 1. & 1. Cœli tex. 9. dicit, Naturã esse determinatam ad unum motum, cùm tamen formæ non sint determinatæ ad unum motum, hoc ita intelligendum, quòd scilicet corpora Simplicia sint determinata ad unum motum, & ita ignis est determinatus nonnisi ad motum sursum, sed non asserit, quamcunq; esse naturam determinatam nonnisi ad unum motum, Consequenter motus progressivus, quem principiat etiam ad defatigationem anima, est naturalis animæ, licèt sit violentus prædominanti elemento terræ, & consumat spiritus vitales. 54
Formæ tamen Cœlorum licèt respectu perfectionum, quas emanant sint naturæ, non tantũ respectu motûs circularis, quia ad illum producendum non inclinant.

RATIO Tertiæ partis est, auctoritas Aristo: 2. Physic: tex. 12. *Quòd autem*, inquit, *ex his, hoc est Materia & Forma, sed est & constat naturâ, ut homo?* Quod ipsum definitio motûs indicat, quia composito non convenit esse principium motûs, in quo est, nam ipsum compositum est, in quo sunt reliqua, & non est in alio, estq; compositum principium motuum non radicale, sed tantùm subjectũ denominationis. 55
In oppositum citandæ auctoritates explicandæ sunt, quòd per Naturam intelligat ipsum compositum ex naturis, vel quidditatem illius principalem.

ASSERO III. *Non posse demonstrari dari Naturam.*

RATIO, docet id Aristo: 2. Physic: tex. 6. Nullum ad id haberi potest medium. Si enim aliquid esset, esset motus, per hunc non potest demonstrari Natura, datur enim motus violẽtus & ab extrinseco, motus autem ab intrinseco nõ est notior ipsâ Naturâ. Ad eum planè modum, quo non potest ignis demonstrari per calorem ab igne productum. Licet enim per effectum possit demonstrari causa, id tamen tunc fit, quãdo effectus demonstrãs, dum assumitur, tanquàm medium demõ- 56
strationis non involuit ipsammet causam, motus autem ab intrinseco involuit ipsãmet Naturam. Porrò quando nego demonstrari posse Naturam, loquor de demonstratione probante, quòd existat natura, Consequenter definitio non potest esse medium aptum ad hanc demonstrationem, nam definitio est notior in ratione conceptûs formandi, sed non notior in ratione existentiæ.

DICES. Aristoteles demonstravit tria rerum principia, adeoq; materiam & formam esse naturas, & quòd sint Principia motûs, & quietis. Ergò demonstrari potest dari Naturam.

RESPONDETUR, Indubiè non fuisse obli-

57 oblitum Aristotelem quòd demonstrarit dari materiam & formam, & tamen dicto loco sic habet. *Quid igitur est natura, dictum est, & quid quod à natura, & secundùm naturam, quòd autem sit natura tentare demonstrare ridiculum est, manifestum enim est, quòd hujusmodi Entia sunt multa, demonstrare autem manifesta per immanifesta, non potentis judicare est, quod per seipsum & non per seipsum notum est.* Hinc licèt demonstrarit dari materiam, demõstravit dari naturam, specificè acceptam, motum item & quietem specificum, non autem dari naturam ut sic, sub conceptu naturæ. Et sicut ex eo, quòd demonstrarit Aristoteles, tria dari principia non sequitur demonstrasse illum, quòd privatio sit natura, ita nec sequitur demonstrasse
58 illum naturam ut sic.

Qvod attinet ad artem.

ASSERO I in 6. Metaph: C. 4. Artem esse habitum cum recta ratione factivum circa ea, quæ esse possunt & non esse, quorum principium est in eo, qui facit, non in eo, quod efficitur, de hac definitione videantur dicta, An LOGICA Sit Ars

ASSERO II. *Formam artificiatam in re loquendo nihil aliud esse, nisi ipsum corpus sic, vel ita figuratum.* Hoc assertum illustratur & propugnatur, ex Materia de Connotatis, cõsequenter dico, casu quo, sicut Corpus Christi collocatum est in Eucharistia indivisibiliter, ita collocaretur & pictura, tunc illa pictura non haberet quidem fi-
59 guram situalem, hoc est non haberet ubi circumscriptivè ad locum, haberet tamen eandem figuram artificialem in ordine ad Locum definitivè occupandum.

ASSERO III. *Artem non posse per se loquendo moliri opera naturæ.*

RATIO, non potest aliud dare ars, quàm formam artificialem, aliàs extra sum objectum procederet, quòd si nõ po- 60
test dare, nisi formàm artificalem, non potest indere intrinseca, forma artificialis non est aliud in re, nisi corpus ita figuratum, figura autem est ipsa quantitas ita, vel sic terminata, quantitas autem ipsa de se non est operatiua, proprietas enim sequitur conditionem ejus, cujus est proprietas, quantitas autem est proprietas materiæ, materia autem nihil agit.

NON nego tamen, quòd figura & artificium multùm faciat per modum dispositionis ad aliqua Opera Naturæ, & ita figura pyramidalis juvat descensum deorsum. Non nego rursus, quòd applicãdo per artem activa passivis multùm fieri possit, sed tamen tunc ista referenda erunt primariò in ipsa naturalia, in artem 61
autem nonnisi tanquàm in applicantem, & ita sanitas causatur à medicina, applicando activa passivis, quæ primariò reducenda est in ipsum temperamentũ nocivis subtractis reducens se in pristinum: hinc applicando activa passivis etiam animalia imperfectiora produci possunt. Idem sentiendum puto de productione auri, neque enim excedit scientiam humanam, quòd temperamentum qualitatum requiratur ad aurum, experimento est medietas clavi aurei, & alia ferrei, quæ visitur Florentiæ. Et certè, sicut ignis, qui est inter elementa præstantissimus variis modis generatur, cur non & aurum? Quando autem prohibetur ab 62
Ecclesia alchimia, prohibetur tanquam difficilis & pernitiosa propter expensas, & ne detur adulterino auro locus, sed non prohibetur tanquam impossibilis, saltẽq; hoc artificium Angelinôrunt, cur ergò illud DEO annuente non possent hominibus communicare?

TRACTATUS IV.

DE IPSO COMPOSITO.

POst Tractationem de Principiis & Causis sequitur Tractatio de Principiato & Causato; hoc est ipso composito, de quo sit

DISPUTATIO VIII.

DE UNIONE, COMPOSITO, QVOD DATUR, ET DE POSSIBILI TOTO.

HAnc materiam concernentia videnda sunt dicta de distinctione modali & connotativa, ubi tractata est hæc major, impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione, in præsenti autem tractabitur hæc minor, sed sine entitate modali non potest salvari transitus à non esse uniti ad esse uniti: Quod ut fiat sit.

QVÆSTIO I.

De Unione.

EXaminabimus hîc imprimis, an sine entitate modali ratio unionis salvari possit: deinde an unio formaliter accepta sit modus: deniq; de conditione hujus modalitatis.

DIFFICULTAS I.

An sine entitate modali ratio unionis salvari possit?

Affirmant Nominales, & ex nostris Greg: de Valen: tract: 4. disp. 1. q. 2. Dandinus in tractatu 7. de anima, Vadingus tractatu de Incarnatione: negat Suar; cum aliis nostris.

Punctum Difficultatis I.

Quid Tenendum?

DICENDUM EST, *sine modali entitate rationem unionis salvare non posse.*

PROBATUR PRIMÒ Conclusio. Impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione, ut dictum tractando de modis. Ergò & ad esse uniti à non esse uniti transiri non poterit sine sufficienti mutatione, nam etiam esse uniti & non esse uniti sunt contradictoria, sed nisi ponatur entitas modalis, non dabitur sufficiens mutatio ad transitum à nõ esse uniti ad esse uniti, quæ enim hæc mutatio? Ergò ponenda est entitas modalis, subsumptum mox probabitur impugnatione responsionum.

PROBATUR SECUNDÒ principiis adlatis in tractatu de modis, quæ hîc proportionaliter applicanda sunt.

PROBATUR TERTIÒ. Unio hypostatica non potest salvari sine modali entitate. Ergò neq; unio compositi Physici. Consequentia probatur Authoritate Athanasii, qui asserit, quòd sicut anima rationalis & caro unus est homo, ita DEUS & homo unus est Christus, quæ verba accipi ut sonant nihil vetat. Deinde, quod est diversitas ordinis inter naturã humanam & Personam Divinam, hoc est indifferentia in materia & forma ad uniri & non uniri, & sicut diversitas ordinis determinatur ad uniri per superadditum modum, ita & non indifferentia debet tolli per eũdem. Antecedens autem probatur auctoritate S. Thomæ, qui universaliter asserit, quodvis perfectibile requirere dispositionem superadditam ad recipiendã perfectionem altioris ordinis, & ita lumen gloriæ præsupponitur visioni, gratia omnibus habitibus supernaturalibus moraliter primò infundendis, habitus actibus, & universaliter natura ordinis inferioris aliquã sui mutatione, similitudinem ordinis superioris priùs participat, quàm à natura superioris ordinis perficiatur. Antecedens idem robur habet ex argumento, quod ponitur in materia de possibilitate Incarnationis; ubi oſtẽditur non positâ entitate modali salvari commodè non posse, cur mediatè defacto uniatur natura Divina naturæ humanæ? salvari item non poterit, cur potiùs Persona verbi & non aliæ sint immediatè unitæ? Reliqua videantur in materiâ de Incarnatione.

OBJICITUR I. Nulla est necessitas unionis modalis, non sunt autem multiplicanda entia sine necessitate.

RESPONDETUR ex infra dicendis, esse necessitatem, ut ostendatur sufficiẽs mutatio ad esse uniti acquirendum.

INSTABIS. Ponamus miraculosè à DEO tolli omnes modos, sive illi sint formaliter unio, sive connotatum: & nihilominùs ponamus indistare à se materias & formas, ut antè illa extrema verè erũt unita. ergò otiosa est modalitas superaddita.

RESPONDETUR. Negando fore illa unita, sed habebunt se ita, sicut Angelus intimè corpori præsens, vel sicut duo puncta se invicem penetrantia, unde tũc nec materia v. g. esset animata, nec paries albus, sed tantùm esset materia & anima, paries & albedo; carerent enim determinativo ad esse uniti.

OBJICITUR secundò. Modi implicãt. Ergò rationem unionis ingredi non possunt. Antecedens probatur, habere entitatem distinctam, & non habere entitatem distinctam sunt contradictoria, modi habent entitatem distinctam, ut supponitur, & non habent entitatem distinctã; quia sine extremis cõservari non possunt.

RESPONDETUR, Nego sequi ex eo, quòd sine extremis Modi conservari non possint, eos non habere distinctam entitatem, quamvis non habeant ratam. Addo in sententia Aristotelis formæ materiales & accidentia habent distinctam entitatem à materia, nec tamẽ per illum conservari poterant extra subjectum, en non implicat apud Philosophũ habere propriam entitatẽ, & tamen non posse separari.

OBJICITUR tertiò, Si daretur unio modalis, partes compositi non unirentur immediatè, unirentur enim mediâ unione.

RESPONDENT modales, quòd unirentur mediâ unione tãquam ratione ut quo, non verò mediante tanquam ratione ut quod, & sicut quamvis inter oculũ & objectum mediet visio, immediatè tamen objectum videtur, quia visio mediat tanquam ratio vidẽdi & ut quo, ita & hîc, positâ autem modalitate pro connotato multo minùs urgebit argumentum.

INSTAB. Saltim compositum non erit ens per se, non enim uniretur per se, sed per aliud.

RESPONDENT Modales non ex eo compositum esse ens per se, quia extrema uniuntur seipsis, sed quia ad se ordinãtur tanquam actus & potentia ejusdem ordinis.

OBJICITUR quartò. Relatio interveniens inter extrema non est modus: compositio item tam ex genere & differentia, quàm & natura & hæcceitate non sunt modi. Ergò nec compositio extremorum Physicorum.

RESPONSUM ad consequentiam in materia de relatione, unde dico consequenter, relationem unibilium esse indistinctam, licèt unio importet modalitatem, sicut relatio Paternitatis est quid indistinctum, licet esse Patrem importet entitatem. Aliæ paritates non tenent, quia cum partes Metaphysicæ sint indistinctæ realiter, etiam unio illarum debet esse identitas, adeoq; nihil distinctæ importans, unio autem partium Physicarum nõ debet esse identitas.

OBJICITUR quintò. Compositum non est superaddita entitas extremis simul sũptis. Ergò nec compositio seu unio est superaddita entitas. Consequentia probatur, quia compositio & unio est fieri uniti. Ergò si ipsum factum esse seu compositum non est superaddita entitas, nec fieri superadditum erit, nam aliàs fieri & factum esse non essent idem.

RESPONEETUR disparitatem esse; quia impossibile est reperire formam & materiam simul sumptam, & nõ recipere compositum, possibile autem est repериri materiam & formam, & nondum esse unionem, eritq; adhuc fieri & factũ esse idem, quia sicut fieri importat distinctam modalitatem; ita & factum esse.

OBJICITUR sextò. Modalitas superaddita non potest facere compositum unum formaliter, nam si faceret unum, faceret vel per modum totius, vel per modum partis? non per modum totius, quia illa modalitas non est totum esse compositi; non etiam per modum partis, quia partes sunt ea, quæ componuntur, modus autem nõ est id, quod componitur, quòd si neutro modo facit unum formaliter, absolutè non facit unum formaliter, quia quidquid facit unum formaliter, facit illud unũ, vel formalitate partiali, vel formalitate totali.

13 RESPONDENT. Modaliſtæ unionem non eſſe partem ut Quod compoſiti, eſſe tamen partem ut Quo, ſeu ipſam compoſitionem, qui autem modum pro ſolo connotato admittunt, negabunt, quòd modus ille, vel per modum totius, vel per modum partis faciat compoſitum, ſed per modum neceſſarii connotati, ad eum modum, quo terminus relationem nec per modum partis, nec per modum totius cõſtituit relationem.

OBJICITUR ſeptimò. Si de ratione unionis eſſet modalitas, hâc modalitate priùs deberet creari rationalis anima, quia extremũ præſupponitur Modo, hoc autem dici non poteſt, quia eſt error Origenis aſſerere priùs animas quàm uniantur creari.

14 RESPONDETUR non eſſe neceſſe animas priùs tempore creari, quod volebat Origenes, ſed ſufficit illas creari priùs naturâ. Certè enim modus reſpectu Modaliſatorum habet ſe ut prius, quia competit illi cauſalitas reſpectu Modaliſatorum & habet ſe ut poſterius, quia præſupponit ſubjectũ cui inexiſtere debet. Poſito autem quòd unio Modalis vel modalitas pro connotato importata ſit materialis, non erit neceſſe ante hanc modalitatem præſupponi Animam vel Formã.

Ut autem pondus primi argumẽti quod principale eſt in hac materia fundamentum examinetur ſit.

15 Punctum Difficultatis. II.

Proponuntur Variæ Reſponſiones ad argumentum.

RESPONDENT primò aliqui: Sufficiens mutatio, quare forma & materia à non eſſe uniti ad eſſe uniti tranſeant eſt, quia materia eſt materia in actu ſecundo, & forma eſt forma in actu ſecundo.

CONTRA impoſſibile eſt tranſire à non eſſe materiæ in actu ſecundo, ad eſſe materiæ in actu ſecundo, item à non eſſe formæ in actu ſecundo, ad eſſe formæ in actu ſecundo ſine ſufficienti mutatione, propter principium univerſale. Impoſſibile eſt tranſire à contradictorio &c. Sed niſi ponatur entitas modalis non erit ſufficiens mutatio ad iſtum tranſitum habendũ; quod probo inquirendo, quæ ſit hæc mutatio. Reſpondẽt, quia materia non tãtum eſt ſibi & in ſe, ſed & alteri, hoc eſt formæ, forma item non eſt ſibi tantùm & in ſe, ſed & alteri, hoc eſt materiæ, item quia materia & forma uneſcunt, hoc eſt in homine homineſcunt, in bove boveſcunt, ſed redit argumentũ, impoſſibile eſt tranſire à non eſſe ſibi & alteri, ad eſſe ſibi & alteri, à non eſſe homineſcentis, ad eſſe homineſcentis, ſine ſufficienti mutatione, quæ hîc mutatio? Reſpondent ulteriùs, tranſire v. g. materiam ad eſſe ſibi & alteri ſeipsâ, ad eum modum, quo à non eſſe ad eſſe. 16

Angelus tranſit ſeipſo. Sed redit argumentum, impoſſibile eſt tranſire à non eſſe tranſeuntis ſeipſo, ad eſſe tranſeuntis ſeipſo, ſine ſufficienti mutatione propter receptum principium impoſſibile eſt, ſed niſi ponatur entitas modalis non oſtenderetur ſufficiens mutatio, ad tranſitum à non eſſe tranſeuntis ſeipſo, ad eſſe tranſeuntis ſeipſo, quæ enim illa? videantur dicta de modis, Inſtantia adlata de Angelo pro nobis eſt. Quãdo Angelus à non eſſe exiſtẽtis ad eſſe exiſtentis tranſit ſeipſo, eſt mutatio facta in entibus, quia de novo producitur entitas Angeli: ſi ergò tu taliter ſeipſo tranſiri à non eſſe uniti ad eſſe uniti cenſes, admittis novam entitatem. Deniq; tunc ſeipſo tranſitur â non eſſe ad eſſe imprimis, quando eſt nova tunc pullulans entitas. Deinde quando illo poſito hoc ipſo indiſpenſabiliter tranſitur, à contradictorio ad contradictorium, de quo quæritur, incluſa illa ſufficientia in ipſomet ente ſeu eſſe, apparet enim quòd ipſi eſſe inſit vis denominandi, & ſic ſeipſo tranſitur à non eſſe exiſtentis, ſeipſo autem nõ tranſitur ad eſſe ſimilis, niſi ponatur altera qualitas, ſi ſit ſimilitudo in qualitate, idq; ideo, quia illa ſufficientia non eſt incluſa in ipſo eſſe, cùm poſſit eſſe qualitatis eſſe, & non eſſe, ſimilitudinis eſſe. Jam autem non hoc ipſi, quia ponitur entitas materiæ & formæ habetur tranſitus ad eſſe uniti. 17

RESPONDENT ſecundò alii, quæ reſpon- 18

19 ſponſio eſt continuatio prioris à non eſſe uniti ad eſſe uniti, vel ſecundùm Phraſes immediatè poſitas à non eſſe tranſeuntis ſeipſo ad eſſe tranſeuntis ſeipſo tranſiri per novàm formalitatem, ſeu modum eſſendi appropriare dictum. Quod ipſum ſic aliter proponitur. Duplex poteſt eſſe tranſitus ab uno contradictorio ad aliud, unus à non eſſe ſimpliciter ad eſſe ſimpliciter, vel ab eſſe ſimpliciter, ad non eſſe ſimpliciter, ut cùm Angelus creatur à non eſſe ſimpliciter tranſit ad eſſe ſimpliciter, vel cùm annihilatur, tũcq; ab eſſe ſimpliciter tranſit ad non eſſe ſimpliciter, & in tali tranſitu debet eſſe mutatio in entibus, vel non entibus. At verò datur alius trãſitus ab uno contradictorio ad aliud, per
20 quem aliquid tranſit tantùm à non eſſe ſecundùm quid, ad eſſe ſecundùm quid, vel è contra, ut fit in generatione, nam materia abſolutè potuit exiſtere ſine forma, tantumq; tranſit à non habentis formam ad eſſe habẽtis formam, &c. & in tali trãſitu non eſt neceſſe fieri mutationem in ipſis entitatibus, ſed in entibus ſecundùm quid, ſeu formalitatibus, ſeu in modis eſſendi, formaliter diſtinctis ex natura rei â ſuis entitatibus, quibus identificantur, qui etiam modi eſſendi non tribuunt eſſe rebus abſolutè & ſimpliciter, ſed aliter eſſe ſecundùm quid, quàm antèfuerint, & denominari de novo.

CONTRA eſt, tum quia redit argumentum factum, impoſſibile eſt tranſire à cõtradictorio non habentis novam formalitatem ad eſſe habentis novam formalitatem, denominationem, modum eſſendi appropriate dictum, & ſine ſufficiẽti mutatione, at quæ hîc mutatio? & certè ad formalitatem relationis ſimilitudinis de novo habendam tranſitur poſitione albedinis v. g. in altero pariete, ad denominationem & formalitatem inæqualis, vel deperditione, vel acquiſitione entitatis, & ſic de reliquis, quæ autem eſt mutatio ad habẽdam novam formalitatem unionis? tùm quia univerſaliter loquendo diſtinctio ex natura rei, quam ſupponit hæc doctrina nulla datur, tum quia ad tranſitum à non eſſe ſimpliciter ad eſſe ſimpliciter requiritur mutatio in entibus, vel non entibus. Ergò etiam & ad tranſitum à non 22 eſſe ſecundùm quid, ad eſſe ſecũdùm quid non eſt enim major ratio unius, quàm alterius, tum quia tranſitus à non eſſe relati ad eſſe relati eſt tranſitus ſecundùm quid, & tamen requirit ſi fortè nonniſi unus paries ſit albus, ut etiã alius dealbetur, quæ mutatio eſt in entibus. Ergò immeritò aſſumitur, mutationem in hoc tranſitu nõ debere eſſe in entibus. Tùm quia illa formalitas, & non eſt entitas modalis, & eſt entitas modalis, non eſt, ut ſupponunt oppoſiti, eſt autẽ entitas modalis, ut probatur, eſt enim terminus immediatus veræ actionis realis, quæ eſt generatio, habet entitatem ſuam ſecũdùm quid, & prout condiſtingvitur ab extremis non eſt nihil, habet ſuam exiſtentiam propriam, 23 voca illam ut vis non, niſi diſtinctam formaliter ex natura rei, quòd illi de eſt ita diſtinctæ, ne habeat exiſtentiam conſimilem modis, cùm etiam diſtinctio modalis ſæpè à Svar: Ovied: & aliis appelletur diſtinctio ex natura rei, videtur enim hæc duo talis ſcilicet formalitas & modalitas, verbis differre. Tum quia formalitas illa prout diſtincta nemine cogitante ab extremis eſt, eſt ſecundùm quid ens, ut ex verbis reſpondentis colligitur, & tamen dicitur identificata extremis, ut videre eſt in textu Reſponſionis, hoc autem repugnat duas entitates quaſcunq; identificari realiter, quàm duo entia ſimpliciter, nam ex duplici titulo in prioribus eſt repugnãtia identificationis, & ex titulo diſtinctæ 24 entitatis, & ex titulo ſecundùm quid, qui magis diſtat à ly ſimpliciter, quàm ly ſimpliciter ab alio, ly ſimpliciter, hinc magis repugnat accidens, quod eſt ens ſecundùm quid identificari ſubſtantiæ, quàm ſubſtãtiam ſubſtantiæ. *Deniq; videntur hâc doctrinâ convelli duo Principia, lumine naturæ nota.*

PRIMUM. Quod ſemel eſt identificatum, ſemper eſt idẽtificatum, quod principium à reſpondente convellitur, nam formalitas identificata alicui Enti perit, manente eo, cui eſt identificata. Neq; valet ſi dicas, manere in re illam formalitatem non manere formaliter, redit enim argumentum illud ipſum formaliter eſt deni-

identificatum realiter & nemine cogitante, quomodo ergò non manet illud formaliter nemine cogitante, manente eo cui identificatur. 25

SECUNDUM principium convellitur quod semel non est identificatum, non potest postea identificari, nam idem esset idem & non esset idem. Siquidem ex non idem fieret postea idem. Quod ipsum sic proponitur. Ante identificationem non erat hoc idem, sed distingvebatur à non identificato, post identificationem est idem, quia hôc ipso non est identificatum. Ergò idem evadit non idem, & non idem evadit idem. Si autem non erat idem formalitas unionis cum existente materia, & cum existente forma, & postea evadit idem, quomodo ex eo, quod non est idē, non evadit idem. 26

RESPONDEBIS, quòd accedens illa formalitas licèt sit idem realiter, non est idem formaliter.

CONTRA hoc ipsum quod non est idem formaliter, est adhuc nemine cogitante idem realiter, præfuitq; nemine cogitante. Quid ergò advenit quod sit nemine cogitante.

RESPONDEBIS advenire non quo ad id, quod est nemine cogitante formaliter, etsi distinctum ex natura rei.

CONTRA erit illud distinctum, illud nemine cogitante, illud formaliter ex natura rei adveniens, si jam præfuit realiter, nemine cogitante, quid est nisi aut mera concepta formalitas, aut merum nomen, & sicut si nemine cogitente & realitas panis & formalitas quoad esse reale spectata poneretur in Eucharistia, sed tantùm diceretur abesse formalitas panis, ex natura rei sumptus nihil minus esset de pane nemine cogitante, ita si illa formalitas ex natura rei nemine cogitante adveniens, jam præfuit quoad suam formalitatem quoad rem, si præfuit illud ex natura rei, quoad suum esse reale, illudq; nemine cogitante adveniens præfuit nemine cogitante realiter, quid rogo advenit. 27

RESPONDETUR tertio. Sufficientem mutationem quare à non esse uniti ad esse uniti transeant materia & forma esse, non ipsam unionem, quæ importet modalitatem superadditam, ipsam actionem eductivam formæ. Universalius, ne procedat hæc responsio de solis unibilibus, quæ constant formâ materiali; sic aliter proponitur, quòd scilicet à non esse uniti ad esse uniti transeatur ipsâ actione unitivâ, de qua ipsa sic discurritur. Duplex invenitur actio substantialis, quædam productiva, & hæc semper debet habere novum terminum absolutè & simpliciter, ut fit, dum v. g. creatur Angelus, alia verè est actio compositiva substantialis, quæ cùm fit illa, vi cujus ex duobus entibus præexistentibus fiat unum, seu compositum, quod compositum non est absolutè distinctum ab ijsdem partibus, proinde etiam non debet correspondere tali actioni novus absolutè & simpliciter terminus substantialis, sed secundùm quid, neq; enim vitalis actionis res aliqua transit à non esse simpliciter, ad esse simpliciter, sed tantùm à non esse secundùm quid, ad esse secundùm quid. Porrò illius actionis compositivæ duplex adhuc terminus assignari potest, nimirū totalis, & hoc est ipsum compositum, quod est novum, cùm antea nō fuerit in ratione compositi acceptum, alter autem terminus formalis & immediatus, & hic est novus modus essendi, v. g. Materia quatenùs actu seipsâ accipiens formam. Quòd autem actio possit terminare ad formalitatem aliquam, ratio est, quia motus terminatur ad ubi, potest item actione Divinâ fieri penetratio duorum corporum, & tamen penetratio non producitur. 28 29 30

Quod attinet ad illam doctrinam de eductione formæ.

IMPUGNAT primò hanc responsionem Hurt: sed ejus rationes videbis solutas hîc apud Oviedo n. 15.

IMPUGNAT secundò Oviedo, quia si unio idētificaretur actioni eductivæ, mutatâ actione mutaretur & unio, & cùm post instans generationis mutetur actio, nam in secundo instanti â DEO solo conservatur, & in primo instanti influebat in formam causa secunda, hinc post instans generationis mutabitur & unio, si autem mutabitur unio, mutabitur & cōpositum, quia

quia compositum importat necessariò unionem. 31

RESPONDERI potest, non mutari compositum, quia non mutantur partes ejus substantiales materia & forma, mutatio autem talis penes substantialia attendi debet. Et quamvis importetur unio à cōposito, importatur in quantum unio est ipsamet materia & forma simul sumptæ, non in quantum unio importat aliquid extrinsecum, qualis est eductio.

IMPUGNAT tertiò idem. Actio quà producitur forma est accidens, est enim essentialiter propter terminum, nec intenditur propter se à natura, sed propter terminum, si est accidens, non potest esse de essentia compositi, nam id secundum totum suum esse debet esse substantiale. 32

RESPONDETUR, quòd unio secundum quod dicit in recto debeat esse substantialis, non secundum connotata. Deinde non est necesse, ut majori titulo dicatur unio substantialis, quàm cum generatio remotè & pro alterationibus accepta dicitur substantialis, scilicet terminativè.

IMPUGNAT quartò recentior Svar: si generatio passiva esset unio, omnis generatio passiva, esset unio non enim est ratio major de una, quam de alia, sed falsum est, omnem generationem passivam esse unionem, nam modi vere generantur, & tamen non per generationem, sed seipsis uniūtur, alias si seipsis non unirentur possent divinitùs existere separati à suis realitatibus. 33

RESPONDETUR imprimis, Nominalistæ Negando modos, negabunt eosdem generari, sed concessis modis non convincit argumentum, dici enim potest omnem generationem entis Rati materialis esse unionem, quamvis non absolutè omnis entis, præcipuè cùm non teneat argumentatio ab ente rato ad ens modale, immò hoc ipsum, quod adfert Svar: pro disparitate adferri potest, quia scilicet alias posset modi existere sine modificato.

IMPUGNAT quintò idem. Generatio passiva includit duo, dependētiam à subjecto, & receptionē in illo, sed unio neq; est dependentia à subjecto, neq; receptio in illo, quod ipsum probat, unio animæ rationalis est unio, & non est dependentia à subjecto. Rursus modus est dependentia à subjecto ut subjecto, & tamen non est unio. Ergò unio non est ista dependentia. Receptio etiam nō est unio, quia partes continui uniuntur, neq; tamen una recipitur in alia. 34

RESPONDETUR probabile est, quòd unio animæ rationalis sit materialis consequenter poterit esse dependens à subjecto. Rursus omnes modi cum importēt non posse existere sine subjecto, sunt in re unio sui cum subjecto, quantumvis nomen unionis appropriatum sit unioni extremorum ratorum. Falsò item assumit, quòd partes continui uniantur unione superadditâ. Quando autem idem addit quòd dependentia à termino, qvam habet relatio, non sit unio, adeoq; nec dependentiam à subjecto, quam dicit forma, esse unionem, id etiam non convincit, quia unio inter ea dici debet intervenire, inter quæ est compositio, & cum inter extrema relationis non sit compositio, dependentia illa non debet vocari unio. 35

Hinc aliter

CONTRA HANC EDUCTIONEM EST. Tum quia vel ponis eductionem, actionem importantem novam modalitatem, vel non ponis? si non ponis, redit argumentum, impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione: ergò & à non esse actionis eductivæ, ad esse actionis eductivæ, at quæ hic mutatio? Si autem ponis eductionem esse actionem importantem modalitatem, quæro, positâ eductione vel potest DEUS facere miraculosè; ne forma educta uniatur, vel non potest; si non potest, cur? Nego enim ipsam eductionem esse unionem, si potest, Ergò eductio non est ipsa unio; tùm quia, si non implicat potius assignari debet ea ratio unionis, quæ sit respectu quorumcūq; compositorum universalis, eductio autem nō est ratio universalis respectu quorumcunq; universalium, quia non convenit animæ rationali. 36

Quod attinet ad illam actionem compositivam non productivam.

37 CONTRA est, tum quia impossibile est transire à non esse actionis compositivæ ad esse actionis compositivæ sine sufficienti mutatione; at quæ hîc mutatio? cum nihil noviter addatur Materiæ, nihil addatur Formæ manetq; eadem difficulras de illa actione ac de formalitate ex illa pullulante. Tùm quia, quamvis possibile sit, ut actio identificetur termino, ut fortè contingit in omnibus actionibus vitalibus, est tamen impossibile, ut sit vera actio & nihil producat, non habeatq; terminũ. A quo termino si non distinguitur realiter modaliter, saltim debet dari Entitas, cui identificetur? cui autè illa actio compositiva, ut supponitur nova idẽtificatur; quid illic de novo producitur, cui sit actio,
38 quid identificatum? Tum quia concedimus, compositum non esse distinctum realiter à partibus simul sumptis & unitis, sed restat quærere, per quid transeatur ad illud esse compositi? intuẽdoq; illud principium, quòd omnis actio debeat aliquid agere habereq; terminum, cui saltim identificetur realiter? negandum erit dari ullam actionem veram compositivam, quæ interminata ad materiam, formam, modalitatemq; aliquam, terminetur tamen ad ipsum compositum.

Punctum Difficultatis III.

Continuatur Propositum.

RESPONDETUR quartò, sufficientem
39 mutationem, ob quam materia & forma à non esse uniti ad esse uniti transeant, esse intimam præsentiam in circumstantia dispositionum prærequisitarum. Porrò ipsam indistantiam non volũt esse talem; qualis est distantia locati à loco, sed indistantiam, quæ intimitatem adferat, qualem intimitatem dicit DEUS ad creaturas, dicerent item duo corpora si se penetrarent, puncta item se tangentia.

IMPUGNAT primò hanc responsionem Oviedo, quia si unio consisteret in indistantia, seu in præsentia utriusq; extremi sequeretur, quòd quotiescũq; homo moveretur, sicut acquirit novam præsentiam ita acquireret novam unionem in approximatione consistentem.

RESPONDETUR, quod scilicet per mo- 40
tum localem non acquirat novam præsentiam materia & forma inter se, sed tantum acquirant præsentiam ad extrinseca, & sicut sedens in æquo respectu equi eandem præsentiam habet, quamvis respectu aliorum aliam, ita & materia respectu formæ. Deinde à respondentibus requiritur indistantia non merè localis, sed indistantia cum certa intimitate quæ per solum motum localem non acquiritur.

IMPUGNAT secundò idem. Si unio in approximatione consisteret, sequeretur unam formam substantialem non expellere aliam, possunt enim inter se penetrari, nam non adferunt proprias quantitates, & impenetrabilitas illis nonnisi ratione quantitatis competit, si ergò se penetrent, cum sint futuræ proximæ & indistantes ab eadem materia, informabunt 41
illam.

RESPONDETUR non quomodocunq; in approximatione & indistantia sitam esse rationẽ unionis, sed in indistãtia & dispositionibus materiæ, quæ non sunt in materia, nisi prouna forma, determinatioq; alterutrius penderet à DEO, & utraq; quidem haberet indistantiam localem, sed nonnisi una determinabilis à DEo intimitatem explicatam.

IMPUGNAT tertio. Si unio consisteret in materia & forma sumptis cum indistãtia & dispositionibus, vel illa indistantia & dispositiones haberẽt se per modum merè extrinsecè ad unionẽ, ita scilicet, quòd 42
unio in sola materia & forma consisteret, vel per modum alicujus ad unionem spectantis, si per modum extrinseci, sequitur, quòd quotiescũq; ponitur materia & forma indistantes, toties poneretur & unio, cum nonnisi in indistantia materiæ & formæ sistat, si autem aliquo modo dispositiones spectant ad rationem unionis, contra erit, quia potest materia uniri miraculosè formæ sine dispositionibus, & materia prima Beatissimæ habuit ad animam Christi dispositiones, & tamen illis unita non est, quantumvis illi fuerit intimè præsens.

RESPONDETUR non convincere hoc principium, quasi non possit aliquid extrinsecum esse tale, ut sine ipso non possit 43
aliquid esse, nam terminus, est quid extrinsecum relationi, etiam Transcendentali, & tamen sine eo non potest esse relatio, Organisatio corporis perficitur per accidentia, sine ullis formis partialibus substantialibus, & tamen sine illis non potest esse compositum humanum. Deinde aliquæ fortè dispositiones requiruntur ad uniri Materiæ primo, quæ non requirũtur positâ jam unione; hinc corpori Beatissimæ, non potuit uniri anima Christi, cumq; defacto fuerit unita corpori Beatissimæ, anima ejusdem, non habuit vim uniendi se ejus corpori, Anima Christi. Deniq; supponit arguens, quacunq; indistantiâ formari rationem unionis, quod
44 negant oppositi, unde quamvis concederetur Beatissimæ animæ indistantia localis à Corpore Christi posset, nondum esse unio ob defectum intimitatis. *Hinc aliter*

CONTRA RESPONSIONEM est, Tum quia. Concedo quidem ostendi ratione dispositionum mutationem, sed nego illã esse sufficientem, quia hæ dispositiones vel sunt tales, ut illis positis impossibile sit non sequi unionem; vel certè illis positis possibile est non sequi unionem; non secundum; quia hîc quæritur de tali ratione; quâ positâ sit impossibile non sequi compositum; & quæ sit objectũ volentis DEI, ut ex non unito fiat unitum; objectum autem hujus voluntatis DEI debet esse tale; ut sicut impossibile est frustrari volũ-
45 tatem DEI volentis, ut ex non unito fiat unitum, ita etiam, ut impossibile sit, illud objectũ non inferre rationem uniti, non etiam potest dici primum, quia omnium formarum effectus, qui non sunt formales primarii sunt impedibiles, sed indistantiæ & dispositionum effectus formalis primarius non est unire, sed tantùm disponere ad unionem, & sicut disponere ad gratiam, non est gratum facere, disponere ad formam ignis non est ignire, ita nec disponere ad unionem, erit unire. Deinde si positâ indistantiâ, & dispositionibus, impossibile est non sequi unionem; istæ dispositiones non possent poni, quin ponantur extrema unibilia, licet possint poni extrema unibilia sine illis dispositionibus, hoc autem est formalissimè admittere 46
modos. Tum quia specialiter contra indistantiam urgendo, quærò per hanc indistantiam, vel intelligis solam præsentiam localem, vel aliam intimitatem penitiorem? Si primum quæro, vel in illa ipsa statuis unionem, vel in aliquo aliò etiam? Si in illa statuis inadæquatam unionem. Ergò penetratio, erit inadæquata generatio, quia erit inadæquata ratio unionis materiæ & formæ, si autem indistantia adæquatam habet rationem unionis, penetratio erit generatio, sequeturq; genitum Christum & Beatam Virginem; cum nascendo filius penetrabat ejus viscera, si autem per hanc indistantiam intelligis, non solùm præsentiam localem, sed aliquam aliam intimitatem, quid hæc intimitas? 47
Rursùs cum hæc intimitas non sit entitas superaddita, sed sola formalitas, restituo argumentum; impossibile est transire, à non esse intimi penitus, ad esse intimi sine sufficienti mutatione, quæ hîc mutatio? Tum quia discurrendo circa has dispositiones urgeri potest, dantur unibilia de novo, quæ non requirunt intimitatem de novo Ergò ratio uniti malè per dispositiones explicatur, quæritur enim hic ratio formalis, adeoq; universalis uniendi, qualis est albedo respectu dealbandorum. Antecedens probatur, quia Personæ Divinæ sunt unibiles de novo naturæ creatæ, & tamen ad hoc uniri nullâ indigent novâ intimitate.

RESPONDETUR quintò, quòd à non esse 48
uniti, sit sufficiens mutatio naturaliter & ordinariè loquendo, ipsa indistantia & dispositiones, itemq; eductio respectu formarum materialium, & creatio respectu animæ rationalis ita, ut naturaliter loquẽdo, uniri nihil aliud sit, nisi materiam habere dispositiones, & esse illi formam, quæ educitur vel creatur præsentem, quia verò fieri potest miraculosè, ut non fiat illorum unio etiam positis illis prærequisitis, hoc inde fit, quia positis illis prærequisitis ponit DEUS modum determinantem, quominus illa uniantur, atq; ita jam unio erit ipsa materia dispositæ, & forma indistantes, prout dicunt negationem modi determinantis in casibus miraculosis, ne

49 sequatur illorum unio. Sic v. g. Angelus habet species futurorum à se cognoscibilium, & per præsentiã illorũ, naturaliter & ordinarè loquendo, sufficienter determinatur ad esse cognoscitivi futura, si tamen Deus ponat modum determinantem, ne sequatur cognitio, tunc Angelus à non esse cognoscentis futura, ad esse cognoscentis futura, non poterit transire per solam præsentialitatem objecti, & sicut non est necesse, ut detur modus determinans Angelum posità præsentialitate objecti futuri, ut cognoscat futura; sed sufficit sola negatio modi determinantis, & impedientis, quominus cognoscat, ita sufficiet indistantia formæ & materiæ, unà cum negatione modi impedientis, quominus illa
50 uniantur. Et sicut rursùs non positâ præsentialitate objecti, si Deus velit Angelum cognoscere futura, sufficiet ponere modalitatem determinãtem Angelum ad esse cognoscentis, ita non positis dispositionibus, si Deus velit fieri unitum, ponet modalitatem determinãtem ad esse uniti.

Impugnat primò hanc responsionem quidam, quòd scilicet multiplicet magis entia, quàm communis sententia modalistarum, quia quamvis pro ordinariis unionibus non adstruat modalitatem, immo explicat unionem per negationem entis, hoc est modalitatis, tamen pro extraordinariis casibus multiplicat modos specie distinctos, unum quidem qui impediat, ne materia dispositа uniatur formæ, & alium, qui materiæ indispositæ uniat
51 formam indistantem, majusq; est multiplicare entia specie distincta, quàm solo numero distincta.

Responderi potest, quando pro principio assumitur non esse multiplicanda entia sine necessitate, agitur de actuali multiplicatione; non autem de possibili & miraculosa; porrò hæc responsio non multiplicat actu entia, cùm non multiplicet actu modalitates. Quòd autem possibilitatem entitatum non prohibeat multiplicare illud principium, ratio est. Tum quia illud principium non prohibet affirmare, Deum posse producere quidquid non implicat contradictionem, dicere autem, hunc vel illum modum esse possibilem, est affirmare Deum posse producere, 52
quidquid non implicat contradictionem. Tum quia etiam per Modalistas possunt dari modi, quorum unus etiam indispositæ materiæ uniat formam, quamvis ordinariè id non faciat, potest item dari alius specie distinctus, qui impediat quominus uniatur forma indistans, etiam dispositæ materiæ, & insuper Modalistæ dicunt uniri hæc extrema de facto modis. Ergò Modalistæ magis multiplicant entia.

Posset nihilominus hoc argumentum restitui, quod etiã in miraculosis casibus, si aliquid sine miraculo, & sine multiplicatione entium fieri possit, nec ponendum miraculum, nec multiplicanda entia; nisi aliunde id constet, in principiis autem modaliũ sine multiplicatione entium sequitur negatio unionis, in entibus miraculosis, sed etiam hæc stabilitio argumenti infringi potest. Quòd si hæc duo comparentur inter se, multiplicatio entium in casibus extraordinariis, & multiplicatio entium in obviis & ordinariis, præeligenda sit multiplicatio in illis prioribus, quia procedetur quasi in alio statu rerum, in alio autem statu potest hoc fieri per entia; quòd alias fit per non entia, Modalistæ autem in præsenti statu multiplicãt entia.

Impugnat secundò idem, quòd scilicet unio sit quid positivum. Ergò in illa negatione modi, stare non potest.

Responderi potest, unionem esse quid positivum in recto, hoc est ipsa extrema dispositа, licet sit quid negativum 54
in obliquo, & sicut ratio termini in quantitate sufficit, quòd sit positiva ratione eorũ, quæ dicit in recto, ita & ratio unionis. *Cæterum*

Contra hanc responsionem est. Tum quia, si unio, seu compositio esset ipsamet materia & forma dispositæ, prout dicunt negationem modi impedientis, non unio seu decompositio esset positio illius modi; cujus unio dicebat negationem, quod ipsum probatur, quia non esse negationis omnis formæ & formalitatis non ponitur aliter, nisi positione entitatis, cujus negatio dicebatur, sic v. g. negatio albi non tollitur aliter, nisi positione albi, non esse relationis, non tollitur aliter, nisi positione re-

55 ne relationis. Ergò etiam & negatio modi impedientis, non potest aliter tolli, nisi positione modi impedientis, atqui hoc falsum est, nam in morte non posito ullo modo, fit separatio animæ à corpore, adeoq; negatio unionis & decompositio, procedit autem argumentum de formali ratione disunionis, non autẽ de materialiter sumpta disunione, quæ haberi potest, utpotè malum ex singulis defectibus, adeoq; ex negatione dispositionum. Tum quia, quando Deus vult, ne per præsentiam objecti, species Angelicæ de futuris compleantur, & ne Angeli de iis eliciant cognitionem, non est necesse ponere modum impeditivum, quominus cognoscãt, sed sufficit sola subtractio concursus ad
56 ponendam entitatem cognitionis, essetq; hoc multiplicare entia sine necessitate. Ergò & quando vult Deus, ne positis circumstãtiis requisitis, uniatur materia formæ, non est necesse ponere modum impeditivum, sed solum subtrahere concursum, ne pullulet modalitas, de qua disseritur. Tum quia videtur hoc esse inventum, non nisi ad eludendum argumentum sine ullo auctoritatis fundamento, & tamen si nihil impediat, præstat potius talem rationem assignare unionis, quæ in ordinariis & extraordinariis casibus, eandem rationem prorsùs uniti faciat in extremis ejusdem speciei:

Posset hic adhuc adferri ratio, Cur à
57 non esse uniti ad esse uniti transeatur, nempè ratione cõcursûs Divini certæ differentiæ temporis alligati, in qua Deus decrevit fieri aliquod compositum? Sed hoc principium impugnatum in materia de modis.

Addo insuper, quòd concursus Divinus in seipso spectatus, non sit per illos aliqua entitas, quæ sit de novo, hinc restaurari potest argumentum jam factum. Impossibile est à non esse concursûs Divini alligati certæ differentiæ temporis, in ordine ad faciendum unitum, ad esse concursûs Divini alligati certæ differentiæ temporis, transire sine sufficienti mutatione, quæro quæ nam mutatio intercesserit sufficiens?

Difficultas II. 58

An unio formaliter accepta sit modus?

Tenenda erit media via inter sententiam Nominalium & Modalium, Quod ut fiat, sit

Punctum Difficultatis I.

Quid tenendum?

Præmitto I. *Distincta sunt hæc duo, quærere, an unio salvari possit sine modo,* & de hoc diximus superiori difficultate; *& aliud est quærere; an unio sit formaliter modus*, sicut aliud est quærere, an universale dari possit sine abstractione formali, & aliud est
59 quærere, an universale sit ipsamet abstractio formalis, item aliud est quærere, an ratio sensitivi dari possit sine animato, & aliud, an sensitivum sit formaliter animatum, & sic de reliquis. Porrò in præsenti, secundum hunc alterum sensum quærendum erit: Quod ipsum ut explicetur.

Præmitto II. *Quòd aliud sit dicere materiam determinari, ad esse in actu secundo, & aliud est dicere materiam esse determinatam ad esse materiæ in actu secundo*, nam illud primum habetur à toto actu existentiæ, & productionis extra causas, posterius autem habetur tunc, cum materia actu exercet rationem & officium materiæ, idem dicendum proportionaliter de forma.

Præmitto III. *Quamvis certum sit, quòd si materia sit determinata ad esse materiæ in actu secundo, hoc ipso etiam forma sit determinata ad* 60
esse formæ in actu secundo, supposito tamen quòd æqualiter utraq; pars rationem unionis ingrediatur, debet exprimi utraq; determinata. Posito autem, quòd modus determinativus non ingrediatur rationem compositi tanquam pars intrinseca, sed merè tanquam connotatum, non debet dici, unionem esse materiam, formam, & determinationem, sed materiam & formam prout dicunt determinationem, quantumvis si in re spectetur illa unio, independenterq; à nostris conceptibus dicet omnia illa tria. Hoc supposito explicatum alibi. *His præmissis.*

Dicendum est. *Quòd unio formaliter sit ipsamet entitas materiæ, prout determinata ad esse materiæ, seu subjecti in actu secundo, & ipsa forma, prout determinata ad esse formæ in actu secundo,*

61 Aristotelicè autem dices, quòd unio sit ipsa materia & forma, quia hoc quidem materia, & illa forma est. Non addidi autem, quòd hæc determinatio fiat per entitatem modalem, ut magis universalem unionis conceptum traderem, si enim darẽtur materia & forma, quæ non possent, nisi unà existere, illæ verè essent unitæ & determinatæ ad esse talium in actu secundo, sine ulla tamen modalitate, & quia de facto ita determinata extrema non dantur, de facto determinatio illa habetur ab entitate modali in obliquo, & proconnotato importata.

PROBATUR PRIMÒ Conclusio. Si nihil obsit, in eo Formalitas unionis statuenda est, in quo eam constituit Aristoteles,
62 sed ille ipsam constituit in materia, prout exercet rationem & officium materiæ, & in forma, prout exercet rationem & officium formæ. Ergò: Major est recepta in Scholis, quoad auctoritatem Aristotelis, quòd autem nihil obsit constabit ex solutione argumentorum. Minor probatur, imprimis textibus Aristot. 8. Metaph. tex. 15. quærens, quare aliqua non fiant unum substantiale, ut Ilias, aliqua fiant? addit, *Quia si*, inquit, *hoc quidem materia, hoc verò forma est, & hoc quidem potentia, hoc verò actus, profectò non videtur amplius dubitatio esse, quod quæritur.* Rejicit ibidem T. 16. Philosophus antiquos comminiscentes aliquid tertium ad faciẽdum compositum, & pro causa hujus erroris assignat, *Causa*, inquit,
63 *est quoniam potentiæ rationem quærunt unientem, & differentiam, est autem ut dictum est ultima materia & forma idem, & hoc quidem potentiâ, hoc verò actu.* Certè textu hoc citato mediam unionem rejicit, dicitq; non in unionem id mediam rejici debere, sed in hoc, quia hoc quidem materia illud forma est. Textus ulterius sic habet: *Quidam copulam animæ, & quidam compositionem aut conjunctionem animæ cum corpore ipsum vivere. Attamen eadem de omnibus ratio erit, etenim ipsum sanum esse, aut copula, aut compositio, aut conjunctio animæ & sanitatis erit, & æs esse triangulum, compositio æris & trianguli, & album esse compositio superficiei & albedinis.* Subjungit Aristot: hæc omnia erronea esse: & rationem reddit, *Causa verò est, quoniam potentiæ & actus rationem quærunt unitatem & differentiam.* Concludit Aristot: *Est autem ut dictum*
64 *est ultima, materia & forma idem.* Vide eundem 2. de Anim. tex: 710. & reliquis; hinc conficitur tale argumentum. Id secundum Aristotelẽ formaliter est unio, quod redditur pro ratione quare aliqua fiant unum substantiale, atqui hoc, quare aliqua fiant unum substantiale est, quia hoc quidem materia hoc verò forma est. Ergò in hoc, quòd hoc quidem materia, hoc verò forma est, consistit formaliter ratio unionis, & quia Aristot: nullum fundamentum habuit distinctionis nexus radicalis & formalis, censendus est loqui de unione formali. Et certè loquitur de hac unione illam rejiciendo, quam ponebant antiqui, illi autem adstruebant unionem proximam.

65 Eadem mens Aristot: exinde colligitur, quia Aristoteles nullum habuit fundamentum superaddendi ad faciendum compositum aliquam entitatem, præter entitatem materiæ & formæ dispositarũ; nam quoad formas materiales attinet, illas censebat distinctas quidem realiter à materia, sed non separabiles à materia, hinc formas materiales substantiales secundi Physicorum textu 19. cõparat cum figura & similitate, concreta item accidentalia comparat cum masculino & fœminino septimi Metaph. tex. 17. & 6. Metaph. textu 2; quòd si censebat non separabiles
66 à materia, censebat non posse reperiri disunitas, si non erant reperibiles disunitæ, non erunt indifferentes ad uniri, vel non uniri, si non erunt indifferentes ad uniri, vel non uniri, non indigebunt determinativâ modalitate; & sicut Modalistæ quia asserunt de sua modalitate unionis, illam non esse indifferentem, ut sit vel non sit unitiva subjecti, etiam per ordinem ad agens Divinum, ideo uniendæ illi non superaddunt alium modum, ita nec Aristoteles addere debuit. Quod attinet ad animam rationalem, nec istam separabilem putabat â materia disposita & organisata, nec enim miracula vidit, quæ agnoscit Christiana Philosophia, quòd si nõ agnovit formam indifferentem ad uniri materiæ dispositæ, nec habuit fundamentum superaddendi entitatem, quæ tolleret indifferentiam.

RESPON-

67 RESPONDEBIS PRIMÒ ex Suar: Aristotelem rejecisse entitatem tertiam ratam ad constituendum compositum substantiale, sed non rejecisse entitatem modalem.

CONTRA. Tùm quia non rejecit quidem clarè, rejecit autem implicitè, siquidem pro causa ultima, quare hoc unum seu compositum sit, reddidit, quia hoc quidem materia, & illud forma est: Tum quia talem nexũ rejecit Arist: qualem nexum admiserunt ii, quibus ille se opposuit, illi autem admisernnt nexum modalem, quia admiserunt nexum sine quo Materia & Forma esse possent, licèt ipse nexus sine
68 illis esse non possit. Quia illi non distingvebant inter nexum formæ spiritualis, cum corpore, & inter nexum accidẽtium cum Materia, sed æqualiter de utroq; loquebãtur, cum tamen nexus accidentium esset per illos talis, ut sine illo posset esse corpus, non ille sine corpore, siquidem & ipsas formas accidentales tales cum Aristotele retro omnes Philosophi agnoverunt ut sine illis posset esse subjectum, non illæ sine subjecto, Ergò & nexus ille erat talis, ut sine illo potuerit esse Materia, licèt ille nexus, non potuerit esse sine materia. Ergò si rejecit nexum Aristoteles, rejecit nexum modalem. Tum quia nullum fundamentum est in Aristotele agnitæ entitatis modalis quà talis, ab illoq; probatæ.

69 RESPONDEBIS SECUNDÒ, Aristotelem non loqui quare aliqua sint unita, sed tantùm quare sint unum per se, quod rectè in hoc principiũ refertur, quia illud actus, illud potentia est.

CONTRA tùm quia album non est unum per se; Aristoteles autem locis citatis ostẽdit, quare ex albedine & subjecto fiat unum, id referendum esse; quia hoc quidem actu, illud verò potentia est. Ergò nõ loquitur de solo uno per se; Tum quia esse unum per se, & esse unitum. V. G. in cõposito humano non distinguebat Aristoteles physicè & nemo distinguit, cum ergò dabat Physicam rationem, quare in composito humano partes sint unum per se, idq; referebat, quia hoc quidem materia, illud forma est, etiam censendus: est
70 eandem dedisse rationẽ quare sint unum, cum non distinguantur physicè intra eandem entitatem: tum quia in citato 8. Metaph. disserit universaliter Aristoteles, cui etiam consentit S. Thom. 8. contra Gent. cap. 71. par. Q. 76. a. 6. qu. 4. de malo art. 4. secundi de anima Lec. 1. in fine.

PROBATUR SECUNDÒ Conclusio, si nihil obsit debemus Modalitati tribuere modum essendi, qui non sit de genere suo perfectissimus, consequenter si nihil obsit non debet illi tribui ratio substantialis, sed positâ unione in sola materia & forma, qua talibus in actu secundo non tribuetur Modo modus essendi de suo genere perfectissimus, dicetur enim ille modus, non ingredi constitutivè rationem compositi substantialis, sed esse modus in
71 entitate accidentalis, substantialis autem terminativè, quia ordinatus essentialiter ad determinanda extrema substantialia; ad eum modum, quo alterationes claudũtur nomine generationis substantialis, quia scilicet ad substantiale compositum terminantur. Quòd autem modalitati non sit tribuendus modus essendi de genere suo perfectissimus ratio est, quia non est ens, sed entis ens, maximeq; accedit ad accidens immo est quid illo debilius, hinc accidens licet non possit existere naturaliter sine subjecto, potest divinitus, cum modus ne divinitus quidem sine subjecto existere possit. Deinde sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita
72 nec dignificanda, nulla autem necessitas substantialisandi modum.

PROBATUR TERTIÒ, si nihil obsit in eo debemus constituere unionẽ, quòd quam optimè salvet, quare in resurrectione mortuorum, substantialiter iidem simus resurrecturi, sed positâ unione in sola materia & forma prout talibus in actu secundo salvatur melius, quare in resurrectione mortuorum iidem substantialiter simus resurrecturi. Minor probatur, quia positâ illâ unione substantiali Modalisticâ, cum eam in resurrectione eandem non simus habituri, non ita rigorosè dici poterimus iidem substantialiter resurrexisse, deerit enim aliquid nobis substantiale, nec refert, quòd aliâ substentiali unione

longè

73 longè meliori, quia incorruptibili ſupplendæ ſunt vices corruptibilis unionis, nam ſi nobis daretur corpus ex alia materia, quæ eſt nobilioris ſpeciei, non diceremur ſubſtantialiter iidem reſurrexiſſe, ita & hîc.

CONFIRMATUR, quia principalis ratio ponendæ entitatis modalis eſt, ut oſtendatur ſufficiens mutatio tranſitus à contradictorio ad contradictorium, huic autem planè ſatisfiet, poſitâ modalitate determinativâ pro ſolo non niſi connotato.

Punctum Difficultatis II.

Solvuntur Objectiones.

74 OBJICIT primò Arriag. Quando duæ res invicem poſſunt ſeparari, ſaltim de potentia abſoluta, evidens eſt, eas eſſe diſtinctas, quia nihil à ſeipſo poteſt ſeparari. At poſſunt eſſe realiter materia & forma ſubſtantialis in rerum natura; & tamen non inter ſe unitæ. Ergò materia & forma comparata ad unionem, ſunt diſtincta.

RESPONDETUR. Concedendo totum, quia indiſtincta ſunt ab unione, materia & forma; non quomodocunq; ſumptæ, ſed prout tales in actu ſecundo, ſi autem ſimpliciter ſumantur materia & forma, deeſt illic aliquid tertium, nempè connotata Modalitas, à qua nemine cogitante entitativè diſtinguuntur materia & forma, & ſine illa non competit Materiæ & 75 Formæ ratio unitarum.

INSTABIS. Quando duæ res invicem poſſunt ſeparari evidens eſt eas eſſe diſtinctas realiter, ſed poteſt eſſe materia & forma; & non eſſe talis in actu ſecundo. Ergò materia & forma illæq; quà tales in actu ſecundo ſunt duæ res, quæ ad invicem diſtinguuntur.

RESPONDETUR materiam & formam in circumſtantia Modalitatis non poſſe non eſſe tales in actu ſecundo, quod ipſum connotatum ſi deſit diſtinguentur ab illo entitativè materia & forma: Deinde ea diſtinguuntur realiter, quæ poſſunt ſeparari ſeparatione entitativâ, non tamen ea, quæ poſſunt ſeparari ſeparatione ejus-

76 dem aliter ſe habentis, poteſtq; materia & forma non eſſe tales in actu ſecundo, non ſecundum quòd illa talitas aliquid dicit in recto, ſic enim dicit ipſam entitatem materiæ & formæ, ſed ſecundum quòd talitas dicit aliquid in obliquo, nempè connotatam modalitatem, à qua indubiè diſtinguuntur entitativè, videantur dicta circa hoc argumẽtum in materia de Relatione.

OBJICIT ſecundò idem. In generatione hominis datur propria & rigoroſa actio generativa. Ergò aliquid per illam producitur non materia neq; forma rationalis, nam hæc non generantur. Ergò debet produci unio utriusq; partis, Ergò hæc eſt diſtincta ab utroq;.

RESPONDETUR primò. Actionem productivam, noviter entis, habere ter- 77 minum diſtinctum realiter, à re, hoc eſt, debere eſſe productivam novæ entitatis, ſed actio productiva noviter ejus quod eſt purè ex entibus, non debet habere diſtinctum terminum realiter a re, ſed ſufficit quod habeat diſtinctum formaliter.

Hæc Reſponſio

NON SATISFACIT. Tum quia formalitates in noſtra ſententia, non ſunt quid diſtinctum nemine cogitante, quomodo Ergò ſeipſis diſtinctam nemine cogitante terminabunt actionem. Tum quia actio illa productiva noviter extrahitne aliquid extra cauſas noviter, vel non extrahit? Si non extrahit noviter, Ergò neq; eſt actio productiva noviter, utpotè cui non reſpondet paſſum. Si verò extrahit noviter, Ergò dat neceſſariò noviter exiſtentiam. Si autem dat exiſtentiam noviter, rogo quid deſideratur, quod ille terminus habeat eſſe realis à re. Tum quia immeritò diceretur v. g. paternitatem eſſe terminum ſtrictæ & rigoroſæ actionis productivæ, cum Ergò formalitatis compoſiti comparativè ad materiam & formam ſimul ſumptas non minor ſit Phyſico identitas, quam Paternitatis in Relato: non poterit dici illa formalitas terminare propriam & rigoroſam actionem productivam:

RESPONDERI poteſt aliter, imprimis quærendo: an Ariſtoteles agnoverit propriam & rigoroſam generationem homi-

79 nis vel non? Si agnovit, & tamen cenſuit nihil ſubſtantiale à generante produci, nam cenſebat materiam eſſe ingenerabilem, animam item rationalem non cenſuit generari, unionem item modalem ſubſtantialem non admiſit, quid mirum erit, ſi cum Ariſtotele aſſeramus etiam poſitâ rigoroſâ generatione hominis, non eſſe neceſſarium, ut aliquid ſubſtantiale, reale producatur novum, ſi autem non agnovit rigoroſam generationem hominis, probandum hoc venit aſſerenti, vel cum ipſo ſentientes non arguendi, præcipuè quia hîc involvitur quæſtio de voce: ut mox videbimus. Rursùs pone Modaliſtis non conſtare, poſſe materiam & formam indiſtantes præſentesq; non uniri,
80 tunc jam non cogitarent de modis in cõpoſito, jam ne tunc temporis negaſſent generationem ſubſtantialem, quodq; illi vellent reſponderi in ſententia Ariſtotelis caſuq; propoſito idem nos in præſenti dicere poterimus.

Directè autem argumento duplici viâ ſatisfieri poteſt, imprimis diſtinguendo generationem, in generationem remotam, & proximam; Generatio remota eſt, productio diſpoſitionum quæ ſunt accidentia, vocantur tamen generatio ſubſtantialis, quia terminantur ad ſubſtantiale aliquid nempè compoſitum. Proxima autem generatio, eſt inſtantanea inductio materiæ in formam, iſta etiam habet terminum realem, non quidem mate-
81 riam & formam, nam hæ ingenerabiles ſunt, ſed habet ipſam entitatem modalem determinativam, ut hæc materia, ſit materia in actu ſecundo, & hæc forma, ſit forma in actu ſecundo, quantumvis hæc entitas ſit entitativè accidens, & terminativè non niſi ſubſtantialis. Quod ipſum ſic illuſtrari poſſit. Entia quò magis abſtrahunt à materia, eò dependent à pauciori-
bus cauſis, & ita cùm DEUS abſtrahet ab omni materia, etiam Metaphyſica, hoc eſt potentialiter ad exiſtere, convenit illi aſſeitas ſeu independentia. Rursùs Angeli cùm abſtrahãt ab omni materia Phyſica ſeu corpore, non tamen Metaphyſica, convenit quidem illis ratio dependendi, ſed non niſi ab una cauſa hoc eſt DEO,

82 Angelus enim non generat Angelum. Bruta verò quia non abſtrahunt, & quoad materiam, & quoad formam, quoad eſſe materialis, ideò dependent in ſuo fieri, & à DEO, & à generante, cujus actio immediatè ad ipsã formæ materialis eductionem terminatur. Jam verò homo cum eſſe ſuo participet, & cum Angelis, & cum Brutis, quod quidem forma illius non dependeat à generante diſſimilatur Brutis, aſſimilaturq; Angelis, ab eodem non niſi principio habendo pendentem formam; hoc eſt à DEO, à quo ſolo etiam Angeli habent eſſe dependens, quia nihilominùs diſſimilantur Angelis homines, debuerunt pendere in ſuo eſſe; quod eſt generari à pluribus principiis, hoc eſt & à DEO, & a generante, licet ſeſe minùs ex- 83 tendente, quàm extendatur in generatione Brutorum, ideò generans hominis non extendendo ſeſe ad formam, extendit ſe ad poſitionem diſpoſitionum, cùm tamen nullæ dentur diſpoſitiones ad eſſe Angeli,

Alia via eſt ſatisfaciendi eidem argumento, inquirendo quid veniat nomine generationis ſubſtantialis, ejusq; rigoroſæ, hæc enim quantumvis rigoroſa generatio, non importat productionem ſubſtantiæ, nam in Divinis eſt generatio, & non eſt productio ſubſtantiæ. Rursùs ſi per rigoroſam generationem ſubſtantialem intelligis productionem entis de prædicamento ſubſtantiæ, ex eo quod etiam Divina ſubſiſtentia, quæ generatur, ſit de prædicamento ſubſtantiæ, ad hoc etiam 84 dici poteſt, quòd non ſit de ratione ſubſtantialis productionis rigoroſæ, productio entis de prædicamento ſubſtantiæ, cùm nulla particula definitionis, generationis ſubſtantialis id depoſcat. Quòd ſi per rigoroſam generationem ſubſtantialem creatam intelligas diſpoſitionem ſubſtantiæ, ut evadat totum ſubſtantiale eò ſenſu, etiam nos dari concedimus generationem ſubſtantialem, quod etiam voluit S. Thom. par. 1. q. 118. art. 2. ad quartum, ubi inquit, *Homo generat ſibi ſimile, in quantum per virtutem ſeminis ejus, diſponitur materiæ ad ſuſceptionem talis formæ.* Ubi S. Thom: non in productionem alicujus ſubſtantialis à generante, ſed in materiæ diſpoſitio-

nem refert generationem, vultq; illam esse substantialem, hoc est dispositivam substantiæ, per aliquid substantiale decisum, non autem per productionẽ alicujus substantialis novi. 85

Instabis Primò. Generatio substantialis debet habere terminum substantialem, generatio hominis est generatio substantialis, Ergò: non habet pro termino modum, qui est accidens.

Respondetur Negando quòd generatio substantialis immediata, debeat habere terminum substantialem immediatum, habet enim pro termino dispositiones quas producit, sed generatio substantialis secundùm terminum mediatum, hoc est compositum, debet esse substantialis, vel certè generatio substantialis debet habere terminum substantialem, hoc est vi cujus vel disponatur substantia, decisione virtutis substantialis, vel producendo aliquid de prædicamento substantiæ, sed non debet esse semper per productionem alicujus substantialis. Quanquam cùm Modalistæ ponunt actionem esse de genere accidentis, hôc ipso negabunt illam esse in entitate substantialem, cur ergò & de generatione hominis, idem non poterit dici, ut illa sit non nisi terminativè substantialis? 86

Instabis Secundò. Mors hominis est corruptio alicujus substantialis, sed non est corruptio materiæ & formæ, Ergò est corruptio substantialis unionis aut modi illius, qui tunc corrumpitur, adeoq; debet esse substantialis. 87

Respondetur. Mortem hominis esse corruptionem substãtialem, quia est corruptio totius, quod denominatur homo, & est aliquid substãtiale, ita ut homo non tantùm sit subjectum denominationis, sed & terminus formalis corruptionis, certè enim Aristoteles agnovit substantialem corruptionem hominis in morte, nec tamen agnovit distinctum subjectum denominationis à termino formali. Conformiter ad dicta suprà dici potest. Mortem hominis esse corruptionem alicujus substantialis terminativè, sed non esse corruptionem alicujus substantialis entitativè.

Addo nihil omninò plus habere præ nobis Modalistas, ratione cujus salvent aut generationem substãtialem hominis, aut ejusdem corruptionem, illorum enim modalis unio, seipsâ non est homo, si non est homo seipsâ. Ergò nec ipsa est terminus generationis hominis, quia generationis humanæ terminus, debet esse homo, idem dic de corruptione substantiali. Sicut ergò per illos sufficit immediatum terminum ponere talem, quô posito non possit non esse genitum, quod est homo, aut corruptum, quod est homo, ita & per nos suffecerit, ponere illud connotatum Modale, tàm enim unionem illorum substantialem, quàm modum nostrum, sequitur compositum hoc, quod est homo, unde ulteriùs non facit ad propositum, sivè illud sit accidentale, sivè substantiale, ad quod sequitur esse vel corrumpi hominis, siquidem antecedens illud, sivè substantiale, sivè accidentale, non est homo, hîc autem quæritur de termino generationis vel corruptionis humanæ, qui terminus homo est. Deinde nihil per Modalistas refert, an effectus producatur per substãtialem, an per accidentalem actionem, modò producatur tali actione, quâ positâ in impedibiliter ponatur effectus, ita nec referre debet quale sit in entitate quod immediatè generatur vel corrumpitur, modò sit tale ut illo posito in impedibiliter ponatur homo, sublato autẽ tollatur. Deniq; expresè Ovied. docet hic con. 4. p. 2. n. 4. Quòd unio non sit quid nisi accidentaliter pertinens ad constituendum hominem, nam quantumvis crearetur unio, idem maneret compositum, quomodo ergò ratione illius unionis, potiori modo debet dici esse corruptio vel generatio hominis eaq; substantialis. 88 89 90

Punctum Difficultatis III.

Solvuntur reliqua argumenta.

Objicit Tertiò Ariag. contra dispositiones, sed ejus argumentum etiam ad præsens accommodari potest. Sivè unio consisteret in materia & forma talibus in actu secundo, connotãdo illam modalitatem, quæ est accidens, homo non esset totum substantiale, involveret enim in suo

in suo conceptu illud determinativum, quod est accidens. 91

Respondetur Rationem substantialis desumi à solis partibus, quæ sunt substantiales, hoc est materia & forma, quæ quia ordinantur ad se, tanquam actus & potentia ejusdem ordinis, consequenter non ita se habet, sicut acervus lapidum, nec ita sicut calor comparatus ad hominem, quia calor comparatus ad hominem est accidens. Quæri etiam potest ex proponente, an corpus sit de substantiali cõceptu hominis, si est de substantiali conceptu hominis, dicam quòd de substantiali conceptu illius sint accidentia; nam per illum in ratione corporis organici formatur corpus accidentibus. Addit Pontius, quando homo dicitur esse totum substantiale, si intelligitur quòd partes quas includit sint substantiales, vera est propositio, si autem intelligatur, quòd non includat aliquod accidens, ullo modo, falsa est propositio. 92

Objicitur Quartò ex Oviedo, accommodando argumentum illius. Si determinatio illa modalis se haberet ut cõnotatum, vi cujus existat unio identificata cum materia & forma. Ergò esset contradictio, ut existeret alia unio distincta à materia & forma, vel ipsa esset formaliter unio. Antecedens probatur, unio identificata cum materia & forma, nihil aliud est quàm materia & forma. Sed illud connotatum non est conditio, ut existat materia & forma. Ergò non est conditio, ut existat unio identificata cum materia & forma. 93

Respondetur, modum illum esse conditionem, ut existat materia & forma non quomodocunq;, sed ut existant quâ tales in actu secundo, cum quibus solis quâ talibus est unio identificata. Antè Instantias mox ponendas.

Suppono Principia aliàs stabilita de Connotatis, & de conceptu ut sic partis, de quo tractatum est in materia de Sacramentis in communi, sub initium; nempè licèt negemus aliquibus convenire rationem partis, concedimus tamen illa esse essentialiter & indispensabiliter requisita, ita ut sine illis impossibile sit denominationem illam haberi, quantumvis denominationem illam, illa requisita non ingrediantur per modum partis. Unde in præsenti denominatio Uniti, dicit Materiam, Formam, Modalitatem illam determinativam, licèt illa Modalistas determinativa, non habeat se, vel per modum partis ad totum unitum, nec tanquam ratio ejusdem formalis. 94

Consequenter, si in re loqui velimus, denominatio uniti, & compositum, dicit Materiam, Formam, Modalitatem, quãtumvis illa modalitas, non sit ratio formalis uniendi, nec pars in denominatione uniti, ad eum modum, quo in relatione Transcendentali importatur fundamentum, ratio fundandi, Terminus, licèt ipse Terminus, nec sit pars relationis, nec ratio formalis referendi. 95

Et quia, ut dixi, in re hoc quod est esse habentem Materiam denominationem Materiæ in actu secundo, & formam habentem rationem formæ in actu secundo, est denominatio, tria illa importans Materiam, Formam, Modalitatem, ideò sine illis tribus impossibile est illam haberi, quãtumvis ipsa illa modalitas non sit pars illius denominationis, nec ipsa ratio formalis denominandi. Quid ergò deerit Materiæ & Formæ existentibus ne habeant rationem talium in actu secundo, adeoq; unitarum, deerit illa modalitas, quæ nisi supponatur, non potest intelligi illa denominatio.

Instabis Primò ex eodem Formam & Materiam unitas existere, vel dicit aliquid supra existentiam utriusq; entitatis, vel tantùm dicit utramq; existentem, si aliquid dicit distinctum Ergò unio distinguitur à Materia & Forma si nihil dicit, Ergò quotiescunq; existunt, toties sunt unitæ. 96

Respondetur. Quòd esse unitas nihil dicit plùs secundùm quod esse unitas, aliquid importat in recto, nihil inquam plùs dicat supra entitatem Materiæ & Formæ: esse tamen unitas secundùm id, quod esse unitas dicit in obliquo, est quid distinctum ab entitate utriusq;, in obliquo enim importat modalitatem. Secundùm etiam phrasim præusurpatam, esse unitas supra existen-

97 existentiam utriusq; Entitatis dicit Materiam, non quomodocunq; sed exercentem actum secundum materiæ, & formam exercentem actum secundum formæ, quod est quid distinctum, acquirituṙq; ratione connotatæ modalitatis, de novo advenientis. Deniq; secundum suppositum immediatè adlatum loquendo Materiæ & Formæ existentibus ne sint unitæ deest modalitas connotata, distinguiturq; unio à materia & forma, sine connotatione modalitatis sumptis, licèt illa ipsa connotata modalitas, nec sit ratio formalis uniendi nec pars uniti, sed est tantùm necessarium essentialiter prærequisitum.

Instabis Secundò ex eodem. Conditio distinguitur realiter à ratione for-
98 mali ad quam est conditio, Ergò illud connotatum cùm sit tanquam cõditio, distinguetur à ratione formali; quo posito sic ulterius urgetur. Ratio illa formalis prout distincta à connotato vel dicit præter materiam & formam aliquid, vel non dicit: si dicit aliquid, Ergò unio distinguitur à materia & forma; si non dicit, Ergò ratio formalis unionis sita erit in solis illarum entitatibus, adeoq; quoties hæ entitates existent toties existet unio.

Respondetur imprimis Negando universaliter, quòd conditio sit distincta realiter à forma, ad quam est conditio, quia existentia est conditio ad hoc, ut aliquid sit causa; & tamen indistinguitur realiter à causa. Negatio distantiæ est con-
99 ditio ad præsentiam, & tamen ab illa indistinguitur realiter. Unde tantùm verum est conditionem esse distinctam realiter à forma, si forma sit Physica, non autem si forma sit Metaphysica: in præsenti autem unio est forma Metaphysica materiæ & formæ: quâ talium in actu secundo. Rursùs negatur manere rationem formalem, quando sumitur condistinctè à connotato, sed manet non nisi ratio formalis inadæquata; adæquata enim importat etiam illud cõnotatum: hinc à ratione formali illud connotatum distinguitur realiter inadæquatè, eô quòd illud complexum includens quæcunq; spectantia ad unionem, importet illam conditionem tãquam aliquod prærequisitum, ut pullulet ratio formalis adæquata unionis, & ad- 100
æquata ratio relationis importat Terminum, licèt non tanquam partem compositivam, ita importabitur & illa modalitas, licèt nec sit unio, nec illam componat per modum partis. Deniq; dici potest, quòd ratio formalis unionis prout condistincta ab illo modo, supra entitatem materiæ dicat aliquid non entitativè sed formaliter distinctum, quod ipsum formaliter distinctum non pullulet antè positionem illius connotati.

Instat Tertiò idem. Unio secundùm entitatem suam Physicam & secundùm formalitatem nemine cogitãte, non distinguitur à materia & forma, sed positâ materiâ & formâ præexistit unio secundùm entitatem Physicam, Ergò exi- 101
stit etiam secundùm formalitatem.

Responsum in simili circa relationem, quod breviter repetitur: Unionem secundùm formalitatem spectatam, in quãtum formalitas unionis dicit aliquid pro subjecto, pro intrinseco &c. non distingui à materia & forma, licèt formalitas unionis in quantum aliquid dicit pro connotato & extrinseco intrinsecè requisito, distinguatur à materia & forma, quia modus ille quem importat unio, non habet eandem entitatem cum materia & forma.

Instabis Quartò. Connotata illa modalitas per nos inadæquatè distinguitur, ab illa ratione unionis, quod non potest dici, quia si inadæquatè tantùm distinguitur, quomodo non est Pars intrinse- 102
ca Unionis, sicut forma eò quod inadæquatè distinguatur à toto, est pars totius.

Respondetur. Connotata modalitas inadæquatè distinguitur ab illa ratione unionis, loquendo de Unione in re, inquantum illa complectitur sivè sua intrinseca, sivè extrinseca essentialiter requisita, licèt sit adæquatè distincta illa modalitas ab unione sumpta pro iis, in quæ tanquam intrinseca cadit denominatio unionis, & ita in sententia communi Connotatistarum tempus vespertinum distinguitur inadæquatè à cœna, in quantum cœna complectitur omnia sine quibus impossibile est esse cœnam, licèt tempus vespertinum non sit pars constitutiva cœnæ, nec sit illi intrin-

103 intrinsecum quid. Cùm hoc tamen stat, ut sine illo connotato, non habeatur denominatio nec cœnæ, nec unionis. Quòd autem forma, eô quòd inadæquatè distinguatur sit pars totius, hoc exinde oritur, quia in denominationibus, quæ non sunt petibiles ratione alicujus connotati, rectè infertur esse hoc partem si inadæquatè distinguitur, sed in denominationibus petibilibus ratione alicujus connotati non infertur determinatè ex inadæquata distinctione, quia hoc est pars, sed tantùm infertur quòd aut sit pars, aut connotatum extrinsecum intrinsecè & necessariò requisitum.

Instabis Qvintò. In Principiis nostris, connotatum est adæquatè aliud, ab
104 eo cujus est connotatum, ut Terminus à Relatione, cur non & illa modalitas erit adæquatè aliud à ratione formali unionis.

Respondetur In principiis nostris, cõnotatũ est adæquatè aliud, ab eo, cujus est cõnotatum, si sumatur connotatio pro eo solo, in quod intrinsecè cadit denominatio connotativa. Sed non est adæquatè distinctum connotatum ab eo, quod sivè pro intrinseco, sivè pro extrinseco intrinsecè requisito, dicit cõnotatio: quô etiam sensu nec Terminus à tali complexo est adæquatè distinctus.

Objicitur Qvintò. Unio formaliter est determinatio materiæ & formæ ad esse talium in actu secundo, sed modus est ista determinatio. Ergò modus est unio
105 formaliter.

Respondetur unionem formaliter esse determinationem materiæ & formæ, ad esse talium determinationem inquam Metaphysicam. Modus autem est determinatio Physica, & determinatio, quæ habetur à modalitate est Antecedens compositionem, determinatio autem quæ habetur ab unione non antecedit compositionem, sed est ipsa compositio.

Hunc modum ponunt aliqui inter dispositiones quibus non assentior, quia si esset dispositio effectus illius formalis primarius, non erit nisi disponere; adeoq; adhuc saltim in ordine ad potentiam absolutam relinquet impedibilitatem, ne sequatur unio. Sed de hoc reliqua vide in materia de Unione Hypostatica.

Colliges. Per quid distinguatur hæc 106
nostra sententia, à sententia Modalium, & Nominalium? Per hoc: quia Nominales, non recurrunt ad salvandam denominationem uniti ad ullam modalitatem, recurrit præsens sententia; à Modalistis autem per hoc distinguitur, quia illam modalitatem non ponit pro ratione formali uniendi, sed pro necessario requisito.

Difficultas III.

De aliis Unionem Concernentibus.

Partior Difficultatem sic

Punctum Difficultatis I.

Estne illa Modalitas una? 107

Dicendum est, *Modalem determinationem non nisi unam esse in uno quoq; composito*, ita Suar: Vasq: Arria: Oviedo contra Hurta: & recentiorem Suar:

Probatur primò. Non sunt multiplicãda entia sine necessitate. Ergò nec Modales determinationes, nulla autem necessitas plurificandi has Modalitates.

Respondebis quòd non ponantur duæ adæquatè distinctæ Modalitates, seu secundùm terminos Hur: uniones, sed duæ inadæquatè partiales, duo autem inadæquata partialia, non æquivalent nisi uni, ex quo sequitur nullam fieri concessâ illâ duplici Modalitate entium multiplicationem, ad eum planè modum cùm par- 108
tialiter duo ignes ad eandem stupam igni- endam concurrunt, non æquivalent nisi uni igni.

Contra. Quia etiam hoc est multiplicare entia sine necessitate, nam etiam ponere duas causas partiales, si nulla sit necessitas, est multiplicare entia, etsi id quod habet rationem inadæquati, possit habere rationem adæquati; apponere illi aliud inadæquatum, est multiplicare entia sine necessitate. Nulla autem necessitas, ponendi duas illas inadæquatas Modalitates.

Probatur secundò accommodando ad præsens, argumentum Oviedi. Effectus formalis determinationis est constituere illud, quod determinat componens unum

109 unum compositum cum alia comparte. Ergò determinatio quæ se tenebit v. g. ex parte materiæ constituet materiam componentem unum cum forma. Ergò etiam constituet formam componẽtem unum cum materia, nam materia componens unum cum forma, & forma componens unum cum materia: ne præcisivis conceptibus differunt, quia quidquid respondet ex parte objecti in uno, respondet ex parte objecti in alio, nam quòd idem in recto & postea in obliquo idem ponatur, non arguit præcisionem objectivã, sicut panis cum vino, vinum cum pane, ut dixi in materia de relatione non præscindunt.

RESPONDEBIS in ista Propositione. Materia componit unum cum forma re-
110 spondet unio, seu determinatio subjectata in materia, & alia determinatio cùm dico forma componit unum cum materia.

CONTRA. Quia hoc ipsum est quod negatur, aliam scilicet debere respondere determinationem, cùm sufficiat unum respondere.

PROBATUR Tertiò. Positâ determinatione in sola materia, ad hoc, ut sit potentia formæ, ut sit materia in actu secundo, &c. vel unitur forma materiæ vel non unitur. Si unitur. Ergò immeritò duæ requiruntur determinationes, si positâ determinatione in sola materia non unitur forma materiæ, Ergò nec materia illi unitur. Quod ipsum probatur, tum quia impossibile est, Petrum assidere Paulo; quin
111 Paulus assideat Petro, si enim alteruter non sedeat, neuter dici poterit assidere. Ergò etiam, si forma non unitur materiæ, nec materia dicenda est uniri formæ, tùm quia si potest uniri materia formæ, & non uniri forma materiæ, positâ solâ unione materiæ ad formam, erit ne compositum vel non? si erit compositum. Ergò superadditam aliam determinationem otiosè requiris; si non erit compositum, contra erit, quia quâcunq; legitimâ ratione definieris compositum ex illa, deducetur esse illic compositum, & si dixeris esse compositum partiale, contra erit, quia nihil plùs illud totale dicet, tum quia quando per se solùm materia unitur formæ, vel tribuit illi effectum suum formalem forma vel non tribuit, si tribuit, Ergò superfluit alia 112
modalitas, si non tribuit, Ergò possibile est haberi in subjecto aptam formam, & non habere illius effectum formalem.

RESPONDET primò Mastrius. Quamvis similitudo sit essentialiter duorum assimilatio, hôc non obstante est illic duplex relatio, ergò & geminanda unio.

CONTRA. Quia similitudo potest spectari physicè, & sic una est, nempè qualitas in hoc, & qualitas in illo, seu ut dicit Aristoteles, quorum qualitas eadem est. Deinde potest similitudo spectari Metaphysicè, & sic est duplex conceptibilis formalitas relationis, sic etiam in præsenti ex eadem proportione sufficiet Physicè una modalitas, licèt alia sit formaliter futura unio, hujus cum illo, alia illius cum hoc 113

RESPONDET secundò. Positâ unione illâ unâ, unum tantùm unietur intrinsecè aliud extrinsecè.

CONTRA. Quia quamvis aliquid non recipiat in se unionẽ, modò sit terminus illius intrinsecus, nihil illi oberit quominùs dicatur esse unitũ intrinsecè, adhucq; illo extremo per modum termini se habente, mutabitur illud extremum, casu quo additione illa, licet in se non subjectata, perficiatur in ordine ad operationes, ad quas dicit essentialem ordinem tanquam sui perfectionem.

RESPONDET tertiò, per unionem unam ambo extrema esse unita, sed non ambo formaliter.

CONTRA. Quia si aliud extremum 114
evadat terminus intrinsecus unionis, nihil deest quominùs dicatur esse unitum formaliter, & licèt Materia & Forma unita debeant esse relata mutuò, nego hanc relationem mutuam, salvari non posse, sine receptione unionis in utroq;, & sicut accipiendo fundamentalem similitudinẽ, & Physicè, non est necesse quidquam recipi nisi unam qualitatem, cùm tamen una qualitas, non sit similitudo, sed accessus alius qualitatis facit simile, ita non est necesse poni aliquid in alio extremo, sed accessus alius extremi, hoc extremo habente se tanquam termino intrinseco, potest evadere formaliter unitum, relatum, &c. Quid autem sit terminus intrinsecus, explicatum in Materia de Incarnatione, ubi cur Verbum non mutetur in Unione Hypostatica. 115

Punctum Difficultatis II.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR PRIMÒ. De essentia unionis, & in nostris principiis, de essentia est determinationis, respicere aliquid ut subjectum, aliquid ut terminum, sed hoc non potest esse nisi duplex modalitas, nam aliâs utramq; partem respiceret ut subjectũ. Major probatur, nam unio vel modalitas hypostatica est verè unio, respicitq; naturam humanam ut subjectum, verbum ut
116 terminum intrinsecum.

RESPONDET Arriag: Negatur Major, probatione illius consequentia, quia est à particulari ad universale. Negari etiam potest minor, quia sicut relatio respicit unum ut subjectum, aliud ut terminum, quantumvis in termino non recipiatur ita, & determinatio aut unio modalis idem habere poterit.

INSTABIS Forma ut unita materiæ, est perfectio materiæ, Ergò ut unita debet recipi in materia, Ergò modus unionis debet recipi in materia.

RESPONDETUR transeat totum, posito præcipuè quòd modus iste sit materialis. Deinde dici potest negando formam ut u-
117 nitam unione appropriatâ soli formæ, esse perfectionem materiæ, sed est illius perfectio, vel propria, vel communi utriq; unione unita.

OBJICITUR SECUNDÒ tam unio quàm determinatio nostra modalis, debet recipi in utroq; extremo, quia impossibile est manere aliquid intrinsecè unitum, vel determinatum, per unionem vel determinationem, quæ non recipiatur in illo. Materia autẽ & forma sunt intrinsecè unita.

RESPONDETUR Arriag: unionem illam recipi in utroq; extremo, sed commodè dicetur quòd modalitas illa respiciat unũ tanquam subjectum, & aliud tanquam terminum intrinsecum, & sic Verbum Divinum est intrinsecè unitum, quamvis sit non nisi terminus intrinsecus Modalitatis, cæteroqui non nisi in sola humanitate subjectatæ.

INSTABIS. Non potest quidquam de- 118
albari albedine in alio receptâ. Ergò nec uniri unione in alio receptâ, aut determinari determinatione in alio receptâ.

RESPONDETUR, Si procedat argumentum de subjecto recipiente determinationem, cui vicissim aliud non connectitur, sicut non connectuntur parietes duo, vel homo & paries, totum argumentum concedi debet. Si autem procedat de indistantibus ad se ordinatis, &c. extremis, imprimis retorqueri potest argumẽtum, quare Verbum sit unitum intrinsecè humanitati; quantumvis Modalitatem in se nullam recipiat. Rursùs albedo vel recipitur immediatè in quantitate vel immediatè in materia, certum est non recipi illam immediatè in forma, quia hæc non 119
comparatur ad albedinem, ut ejus materia, & tamen non ipsa materia denominatur alba, sed paries qui etiam importat formam, quòd si ad dandam denominationem albi etiam formæ, sufficit quòd ratione unionis contribuant sibi sua prædicata, quam contributionem prædicatorum non faciunt duo parietes dissiti, utpotè non ordinati ad se, tanquam actus & potentia, quod tamen convenit materiæ & formæ. Deniq; dici potest dealbationem utpotè ens absolutum, non respicere aliud tanquam terminum intrinsecum: consequenter non habere ullum titulum dealbandi aliud, jam autem determinatio materiæ, ad esse unitæ formæ est quid relativum, respiciensq; formam tanquam 120
terminum intrinsecum, ideò ille vel hôc titulo tribuere potest denominationem determinatæ vel unitæ.

OBJICITUR TERTIÒ. Relatio in Sententia istorum qui illam distinguunt realiter, quando duo extrema referuntur, non sufficit ut sit una. Ergo nec in sententia nostra sufficit ut sit una modalitas.

RESPONDETUR disparitatem esse, quia possibile est esse unum relatum, & aliud non referri, hinc definitivè relatio, non est duorum habitudo, sed habitudo ad aliud, etsi relatio esset definitivè duorum habitudo, non esset necesse duas relationes ponere, quia autem unio vel nostra modalitas, est duorum habitudo, unio enim semper est duorum, nec sunt separa-

121 parabilia, ut materia uniatur formæ, & viciſſim forma non uniatur materiæ, hinc fit ut ſufficiat unionem & determinationem modalem eſſe unam. Deinde cùm univerſaliter falſum ſit modalitatem hãc debere in utroq; extremo recipi, cùm non recipiatur in verbo, eumq; non ſit ratio, quare ſufficiens ſit una modalitas in uno cõpoſito, & non ſit ſufficiens in alio, hinc fit, in omni eventu poſſe poni unam modalitatem, quæ ratio non inquirit rationem, cur Modalitas non poſſit recipi in verbo, ſed attendit ad hoc, ſi in Chriſto ſufficiẽs eſt una modalitas, non in utroq; extremo recepta, cur non aliâs ſufficiet.

OBJICIT QVARTÒ recentior Suar. Illa modalitas eſt duorum extremorum.

122 Ergò ex vi definitionis non magis ſe tenet ex parte unius, quàm ex parte alterius.

RESPONDETUR ex vi non niſi talis modi vel unionis determinat ſibi hoc potiùs ſubjectum, ſed indifferens aliâs eſſet, ut in alterutro ſubjecto recipiatur.

INSTAT PRIMÒ. Si modalitas dicta ſe tenet tantum ex parte unius extremi; cur non potiùs definitur vinculum vel determinatio unius extremi ad aliud vel cum alio.

RESPONDETUR, eſt Quæſtio de modo loquendi, in qua maxima ratio petitur ex placito, ſed hujus placiti hæc etiam poteſt dari ratio, quia ly aliud vel alius importat aliquid extrinſecum, quia autem compoſito neutra pars eſt extrinſecum,

123 fit ut neutra pars debeat illis terminis exprimi. Rursùs ideò non appellatur modus ille determinatio unius extremi ad aliud, vel cum alio, quia hæc Phraſis importat quaſi majoritatem & ſpecialitatem unius extremi uniti; quam aliùs, unio autem vel ille modus ſe æquè ad utrumq; extendit, in ordine ad vinculare, vel determinare, neq; magis una pars in ratione compoſitionis componit quàm alia, jam autem ſi diceretur illa modalitas determinare unum cum alio, ſignificaretur ſpecialitas unius extremi præ alio, & ſicut v. g. non eſt benè cultus ſermo, Rex mecum fuit in prandio, ſed tu potiùs fuiſti cum Rege, quia Rex habet præcellentiam, ita & in præſenti non rectè diceretur unio eſſe unius extremi cum alio, quia illi 124 competit etiam præcellentia.

INSTAT SECUNDÒ. Relatio ex eo quòd non ſit in utroq; extremo, ſed in uno tantùm, ad aliud, non dicitur reſpectus duorum extremorum, ſed unius ad aliud. Ergò etiam & unio ſi non eſſet in utroq; extremo, deberet dici unius unio ad aliud.

RESPONDETUR Negando ideò dici relationem ad aliud, quia in uno extremo ponitur, ſed quia terminus eſt quid extrinſecum relationi; nec per modum partis inſtare debet in compoſitionem hujus, quod eſt relatum, hinc rectè nominatur ad aliud, è contra quia extrema mediâ unione, vel propter determinationem modalem intrare debent compoſitum, per 125 modum partium intrinſecarum, hinc unio non debet dici unius ad aliud.

INSTAT TERTIÒ Maſtrius. Terminatio ad formam unionis receptæ in Materia ſolùm ſufficit ut dicatur extrinſecè unita, nõ autem ut dicatur unita intrinſecè. Omnis enim modus eſſendi intrinſecus, unius rei cum alia, ad unionem per informationem reducitur, quia denominatio intrinſeca ſumitur à forma intrinſeca.

RESPONDEO, nego ſi aliquid ſe habeat per modum termini intrinſeci, quod non poſſit dici unitum intrinſecè, quamvis non ſe habeat per modum ſubjecti receptivi. Negoq; rationem intrinſeci reduci ſemper ad informationem. Et licèt denominatio intrinſeci ſumatur à forma intrinſe- 126 ca, id tamen verum eſt, aut de forma intrinſeca recepta, aut ad ſe terminata, tanquam ad aliquid intrinſecum.

Quòd autem dicit Maſtrius, etiam verbum eſſe unitum extrinſecè; eô quòd licèt ſit intimè conjunctum, non minùs quàm materia formæ, id tamen contingat per unionem in ipſo verbo fundatam, quod inquam dicit non convincit; nam ut alibi viſum, plurimi dicunt verbum eſſe intrinſecè unitum, etſi eſt intimè conjunctum, licèt unione non in ſe recepta; cur non poterit dici intrinſecè unitum. & ſi poteſt ſalvari intimitas conjunctionis, non recipiendo conjunctionem; cur non poteſt ſalvari intrinſecitas unionis ſine receptione unio-

127 unionis. Quòd autem dicit hoc eſſe peculiare unionis hypoſtaticæ ratione infinitatis & immutabilitatis verbi, id etiam non convincit, ſi enim eſt de eſſentia uniti, recipere unionem, etiam infinitum & immutabile aut uniri non deberet, aut deberet in ſe recipere unionem. Si autem non eſt de eſſentia uniti recipere unionem, cur debebit indiſpenſabiliter in humanis in utroq; extremo recipi, cùm poſſit eſſe hæc unio Materialis, adeoq; improportionata animæ ſpirituali, ipſumq; principium: Non ſunt multiplicanda entia id evincat. Et licèt receptio afficiat Materiam, informatio formam, quia tamen formaliter illa receptio, eſt ipſamet Materia in diverſis connotatis, itemq; formaliſatio, eſt

128 ipſa forma in diverſis itidem connotatis, non erit neceſſe multiplicare uniones, ſed tota multiplicatio erit penes entitatem Materiæ & Formæ.

OBJICIT QVINTÒ idem recentior Suar: Non eſt potior ratio, cur modus ille determinativus in uno potiùs quàm altero extremo ſubjectetur. Ergò debet in utroq; ſubjectari. Si ſubjectatur in utroq; neceſſariò duplex eſt, quia unus modus non poteſt identificari cum duabus realitatibus, alioqui hæc eſſent idem realiter inter ſe ex illo principio. Quæ ſunt eadem uni tertio.

RESPONDETUR, ipſa materialitas modi determinat ſibi ſubjectum materiale, conceſsô etiam quòd in utroq; extremo

129 reciperetur modus, non video quomodo identificatio extremorum ſequeretur, cùm neutrum extremum cum ipſo modo idẽtificetur, qui diſtinctam entitatem habet, ſed tantùm ſequetur, ſicut junguntur uni tertio, ita jungi inter ſe: Addo in proceſſu ulteriori arguendi immeritò ſupponere eundem, quòd non debeat dici verbum unitum humanitati, ſed tantùm humanitas verbo, benè enim dicitur, Verbũ Caro factum eſt, quod tamen unionem importat. Unde etiam ad convertentiam dicitur. DEUS factus eſt homo, ut homo fieret DEUS. Nõ nego tamen, quòd ſolùm dicatur verbum aſſumpſiſſe humanitatem, non humanitas verbum, quia quod aſſumitur, aſſumptione dignifica-

tur, ut dicitur creatura aſſumi, ad opera 130 miraculoſa, privatus ad dignitatem, jam autem humanitas eſt dignificata à verbo, non verbum ab humanitate, & quamvis aſſumptio & unio ſint idem realiter, non tamen ſequitur quòd phraſes quæ pro uno tenent, teneant pro alio, nam Trinitas cum Patre, Filio & Spiritu S. ſunt idem realiter, & nihilominus in nomine Trinitatis non tenet baptiſmus.

OBJICIT SEXTÒ Maſtrius. Si forma uniretur materiæ, quantum ſufficit ad cõſtitutionem compoſiti ob ſolam terminationem Modalitatis in Materia v.g. receptæ, ſequitur formam absq; ulla ſui mutatione informare materiam, quod fieri non poteſt, cùm in hoc conſiſtat Incarnationis Myſterium, quod verbum ſine ulla 131 mutatione unitum ſit naturæ humanæ.

RESPONDEO formam tunc duplici ex capite mutandam: inprimis quia tranſit à non eſſe ad eſſe. Secundò, quia cùm eſſentialiter illa forma ſit ordinata ad corpus, adeoq; habet eſſe ordinatum ad corpus etiam operari, debet habere aliquod ordinatum ad corpus, & quia hoc operari exercere extra corpus non poteſt, neq; enim anima extra corpus guſtat cumq; unione ad corpus acquirat, ut poſſit proximè exercere illas operationes, tanquam ſe perficientes, ideò anima, illâ modalitate receptâ in materia, mutatur. Quia autem in unione hypoſtatica verbum nec accipit eſſe, nec perficitur in ordine ad operationes, quæ ſint perfectio verbi, & ad quas 132 ex natura ſua eſſentialiter ordinetur, ideò nec mutatur. Sed de hoc in Materia de Incarnatione.

OBJICIT SEPTIMÒ idem. Partes acquirunt perfectionem in conſtitutione totius, cùm enim ſint eſſentialiter imperfectæ uniuntur ut in compoſito perficiantur, id autem fieri nequit, niſi per receptionem alicujus perfectionis, quâ ſeparatæ carebant, & hæc eſſe nequit, niſi peculiaris cujuslibet ad aliam unio, omnis enim perfectio fit ex aliqua additione, mera autem terminatio nihil addit, unde etiam viſio perficit potentiam, non objectum.

RESPONDETUR, quòd partes acquirant

133 perfectionem in cõstitutione totius, quòd autem hoc fieri debeat per receptionem perfectionis si intelligatur per subjectationem in se perfectionis advenientis falsa est propositio, si ly per acquisitionem perfectionis supponat pro acquisitione perfectionis seu complementi. Concedo propositionẽ, potest autem aliquid quia evasit terminus alicujus habere complementum suæ perfectionis, ut si ordinetur essentialiter ad hoc ut evadat terminus, sed in præsenti non ex eo præcisè perficitur anima, quia evadit terminus, sed quia evadendo terminus completur in ordine ad ponẽdas operationes aliquas, ad quas etiam essentialiter ordinatur. Et licèt
134 omnis perfectio sit ex additione, nego tamen quòd hæc additio debeat esse per receptionem, cùm possit fieri ratione unionis ad se terminatæ, licèt præcisa ratio termini, non faciat terminum perfici, ratio tamen termini intrinseci unionis potest facere, ut terminus ille perficiatur, casu quo incompletio illius essentialis, (qualis est hîc in ordine ad operari aliquas actiones) tunc compleatur. Objectum autem non est terminus intrinsecus actûs.

Punctum Difficultatis III.

Estne hæc modalitas materialis.

DICENDUM. *Hanc modalitatem esse materialem.*

PROBATUR quia cùm in generatione hominis neq; materia neq; forma à generante producatur, si nihil obsit, ostendendus est proximus & intimus influxus in
135 compositum, quod dicitur generari, intimior autem ostendetur hic influxus, si ponatur hæc modalitas materialis, nam tribui poterit tãquam effectus generãti, quo effectu posito, inimpedibiliter etiam à DEO, fit compositum, generari autem non posset, si esset Spiritualis. Consequenter *Hæc modalitas recipitur in materia, quod*

PROBATUR PRIMÒ. Quia nullum est fundamẽtum, quod in re spirituali, qualis est anima hominis, recipiatur aliquid materiale, ut autem uniformius procedatur etiam in aliis compositis, cur non recipietur in sola materia?

PROBATUR SECUNDÒ. Quia si nihil obstet, debemus quam proportionatissimum 136
formis subjectum tribuere, enti autem materiali subjectum proportionatum est materia.

PROBATUR TERTIÒ. Si modus materialis reciperetur in spirituali subjecto, deberet recipi secundùm modum essendi animæ, nam quidquid recipitur, per modum recipientis recipitur, jam autem modus existendi animæ rationalis est, ut sit tota in toto, & tota in qualibet parte, quod connaturaliter competere non potest Enti materiali.

OBJICITUR PRIMÒ. Forma est indifferens ad uniri: Ergò indiget aliquo recepto ut fiat unita.

RESPONDETUR Negando consequentiam, sufficit enim extrinsecum determi- 137
nativum.

OBJICITUR SECUNDÒ. Ideò verbum non perficitur unione, quia non recipit unionem vel illam modalitatem determinativam. Ergò illa recipi in utroq; extremo debet, si utrumq; perfici debet.

RESPONDETUR ad tribuendum effectum formalem, sufficit, ut in extremo secum unito aliquid recipiatur, nam albedo non recipitur in forma parietis, & tamen parieti tribuit suum effectum formalem. Non ideò autem Verbum non perficitur, quia non recipit unionem, sed quia præcontinet omnem possibilem perfectionem, quam si non præcontineret, participaret ab humanitate, quantumvis non
138 reciperet unionẽ. Rursùs non ideò Verbũ non perficitur illâ Modalitate, quia illam nõ recipit, sed quia vi illius, ad se terminatæ, nec in esse, nec in operari perficitur.

OBJICITUR TERTIÒ, Si unio reciperetur in sola materia, deberet intrinsecè terminari ad formam, hoc autem quod est intrinsecè terminari est inexplicabile.

RESPONDETUR, quid sit terminus intrinsecus variãt in explicatione auctores, explicationem adlatã ab Arriag. impugnavit Oviedo, consule illum. Explicat postea Ovied. terminum intrinsecum, dicitq; esse id quod pertinet ad constitutionem unius per se, per unum autem per se intelligit quodcunq; totum, prout distinctum à toto morali, & toto per aggregatio-

139 tionem. Cui explicationi addenda aliqua limitatio, certè enim ipsa materia subjectans modalitatem pertinet ad compositum, neq; tamen est terminus intrinsecus respectu illius modalitatis, sed subjectum: hinc commodiùs dicetur terminum intrinsecum esse id, ad quod est habitudo alligativa Physicè, illudq; requiritur tãquam extremum cõstituens unum per se secundùm terminos in materia de Incarnatione usurpatos. Terminus intrinsecus est, id quod habet rationem cohibentis, limitantis, & Ad quod, ita tamen ut habeat rationem alligati Physicè, de quo ibi fusiùs.

INSTAT quidam. Omne intrinsecum perfectionis nisi quid obstet subjectatur in suo perfectibili, ut cõstat in duratione,
140 sed unio perficit utrumq;, ergò in utroq; subjectatur.

RESPONDETUR quod obsit: quia commodius est ponere unionem hanc materialem adeoq; talem quæ non sit apta recipi in spirituali subjecto, universaliterq; id quod requirit aliud tanquam terminum intrinsecum, non est necesse in eodem recipi, taliter autem unio spiritualis vel modalis respicit formam.

QVÆSTIO II.

De Composito quod datur.

IN hac Quæstione agetur contra Scotistas, qui docent distingui realiter compositum à partibus componentibus, quod
141 quidem extendi potest etiam ad composita possibilia, quia tamen circa compositum, quod datur, nihil aliud speciale tractandum occurrit, res sub hoc titulo expedietur. *Circa quod*

PRÆMITTO PRIMÒ, *Non esse difficultatem in hoc:* An compositum distinguatur saltim realiter inadæquatè à suis partibus, certum enim est distingui; nam cùm includat tàm materiam, quàm formam, quàm unionem, (de qua loquemur aliàs, tãquam de distincta sub nomine ejus, non nisi modalitatem determinativam intelligendo, ut ita secundùm communes Phrases planiùs disceptetur) hinc à materia v. g. distinguitur realiter inadæquatè compositum, propter formam & modalita-
tem, quæ compositũ includit, & non sunt 142
idem realiter cum materia.

PRÆMITTO SECUNDÒ, *Tàm partem à composito, quàm compositum à parte,* distingui realiter, sed ita ut modus distinctionis habeat se aliter, nam compositum à parte distinguitur realiter inadæquatè, addendo aliquid positivum, quod comparatum ad compartem est ab illa realiter adæquatè distinctum, certè enim forma inclusa in composito, à materia itidem inclusa, distinguitur realiter adæquatè. Pars autem à toto distinguitur quidem etiam realiter inadæquatè, sed importando non nisi aliquid negativũ, scilicet negationem identitatis cum alia comparte, quam dicit totum. Dicitur autem ista distinctio à com-
posito, realis inadæquata, quia composi- 143
tum dicit v. g. materiam, quæ à seipsa non est distincta realiter, hinc materia à composito non dicit distinctionem realem adæquatam, quia non dicit distinctionem à seipsa, & tamen illa ipsa includitur in composito.

PRÆMITTO TERTIÒ. *Aliam esse hanc Quæstionem.* An totum præter materiam & formam & unionem dicat esse totius, distinctum realiter, ab illis tribus simul & collectivè sumptis, & aliam hanc, an in toto, præter materiam formam & unionem, sit adhuc aliquod aliud esse substantiale, non quidem quod sit per modum totius, includentis illa, & tamen distincti ab illis, sed per modum substantialis, esse totius ingredientis; priorem partem docẽt Sco- 144
tistæ, posteriorem noster Vasq: de Incarnatione d. 19. n. 28. quia à forma, docet tribui materiæ, esse quoddã substantiale.

PRÆMITTO QVARTÒ, *Partes in ordine ad totum multipliciter comparari posse, vel unitas, vel non unitas.* Rursùs si comparentur unitæ, comparari possunt vel unitæ distributivè acceptæ, ad eum modum quô possum accipere Apostolos 12 omnes, sed sigillatim; vel unitæ collectivè acceptæ, & in hoc posteriori sensu, quæritur, an distinguatur totum substantiale, à partibus, illarumq; unione collectivè sumptis.

PRÆMITTO QVINTÒ Quod advertit Oviedo *aliud est quærere:* an à materia, forma & unione simul sumptis distinguatur

145 compositum, & aliud an distinguatur à partibus simul sumptis & unitis, dicitq; compositum distingui realiter inadæquatè á partibus simul sumptis, & unitis, non est tamen distinctum à materia forma & unione simul sumptis. Rationem assignat, quia partes simul sumptæ & unitæ non dicunt unionem in recto sed in obliquo, sicut lignum album dicit albedinem non nisi in obliquo, & ita non identificantur partes etiam inadæquatè cùm unione, cùm qua identificatur: totum, adeoq; totum dicit aliquid quod non dicunt partes unitæ simul sumptæ, ratione cujus distingui poterit à partibus unitis simul sumptis. Cæterùm hæc adversio illius non convincit, vel enim procedit de distinctione petibili ex modo alio significandi; quòd scilicet semel in recto, semel in obliquo importetur unio, vel modalitas, & hæc distinctio petibilis ex modo alio significandi; concedi potest, sed eam sub quacunq; Phrasi debet concedere Ovied. in toto comparato ad partes & unionem, quia semper totum importat alium modum significandi; nam totum collectim significat, partes autem & unio sigillatim significant. Unde etiam in Theologia dicitur non tenere baptismum in Nomine Trinitatis, quia non eodem modo significat Personas, ac cùm dico in Nomine Patris, &c. Si autem sit res de distinctione petibili ex ipsomet objecto, illa nulla est, quia nulla est distinctio in re, inter idem in
147 recto, & idem in obliquo significatum, & ita vinum & panis non distinguuntur à vino eodem, cum pane eodem. His præmissis sit

DIFFICULTAS I.

De distinctione totius à partibus totius.

DICENDUM est: *Compositum à materia & forma & unione simul sumptis collectivè, non esse distinctum realiter.* Est conclusio nostrorum contra Scotistas. Est Sententia cõformis Sancto Thomæ 4. contra Gent: cap. 81. *De humanitate*, inquit, *non est intelligendum, quòd sit forma consurgens ex conjunctione formæ ad materiam, quasi realiter sit alia ab utroq;, quia cùm per formam materia fiat hoc aliquid actu, illa tertia forma consurgens, non* 148 *esset substantialis sed accidentalis*; Et paulò post: *humanitas ergò nihil aliud dicit, nisi principia ipsa essentialia conjuncta*, idem habet l. 2. Qu. 13. Ar. 1. & 1. par. Q. 77. ar. 2. ad. 2. & in 4. disp. 44. Q. 1. ar. 4. quæstione 3. Sensit idem Aug. 7. de Trinitate Cap. 4. *Homo*, inquit, *nihil est aliud quàm anima & corpus*, intellige unita, ut ipse addit. 9. de Civ. c. 3.

PROBATUR primò. Communiter totum vel includit aliquid præter materiam & formam & unionem, vel non. Si non includit. Ergò non habet ratione cujus ab illis distinguatur. Si includit. Quæro an totum distinguatur à materia forma unione, & illo incluso vel non distinguitur, si non distinguitur, nec distinguetur à mate- 149 ria, forma & unione ob paritatem rationis, si distinguitur, dabis processus in infinitum.

RESPONDENT Scotistæ. Totum non distingui à materia, forma & unione per aliquid in se incluśum, sed per seipsum resultans, tanquam quid includens partes & unionem, adeoq; inadæquatè.

CONTRA. Tum quia non solvitur argumentum propositum, illud enim ipsum resultans vel est aliquid etiam inadæquatè, præter illa tria, vel nihil. Si nihil. Ergò non distinguetur ab illis, si est aliquid quæro illud Totum complectens illud resultans & illa tria, vel distinguitur, vel non distinguitur, redibitq; argumentum factum. Tum quia, ut urget Oviedo hoc, 150 quod tu dicis distingui per seipsum, vel distinguitur per aliquid quod non est tota sua entitas, vel distinguitur per totam suam entitatem, non per aliquid quod non sit tota sua entitas, quia nihil est in toto, quod non sit tota sua entitas, si autem totum distinguitur totâ suâ entitate, à materia & forma & unione, simul sumptis. Ergò distinguitur adæquatè, quia distingui unum ab altero adæquatè, est distingui per totam suam entitatem. Tum quia illud ipsum resultans, prout condistinctum, vel est nihil, vel aliquid: Si nihil, Ergò non distinguitur entitativè ab illis tribus: si aliquid, Ergò prout condistinctum aliquid in se includit, contra quam assumebat Responsio. PRO-

151 PROBARI solet secundò. Tum quia forma totius non nisi cum partibus est totum. Ergò est in composito veluti pars compositi, nam seipsâ non est totum compositum, & quoniam compositum nihil habet præter partes & formã totius, quæ est per modum partis, sequitur etiam per ipsos compositum ab omnibus suis partibus non esse distinctum. Tum quia hæc forma totius vel est simplex vel composita, si est composita non habebit unde cõponatur, nam non poterit componi ex materia & forma, quia illas à se propter realem ab illis distinctionem excludit, nõ etiam poterit componi ex aliis partibus, quia ab his, ob paritatem rationis distingui etiam deberet realiter. Quòd si for-
152 ma totius est simplex, quomodo est compositum. Tum quia illa forma totius in homine, vel est materialis, vel est spiritualis. Si est spiritualis, quomodo resultare potest etiam ex corpore, & si visio principiata cum oculo evadit materialis, cur non & illud totum, cujus principium est etiam corpus, si autem totum illud est materiale, Ergò homo ut homo non est rationalis, quia homo ut homo, est homo ut totum, homo autem ut totum formâ materiali constitueretur, forma autem materialis non principiat Operationes ratiocinandi.

PROBATUR Tertiò argumento negativo: quia nulla est necessitas distinctionis, ut patebit solutione argumentorum.

153 PROBATUR QVARTÒ, maximè attendendo ad illorum doctrinam, qui docent tertiam illam entitatem non esse aliquid *præter hæc.* hoc est materiam & formam unitas, esse tamen *aliquid ex his.* Tum quia illa entitas, vel dicit alietatem à materia & forma unitis, vel non dicit, si non dicit. Ergò nec dicit distinctionem: si dicit alietatem illa tertia entitas à materia & forma unitis. Ergò dicit non esse, seu negationem materiæ & formæ unitarum; si dicit negationem materiæ & formæ unitarum; Ergò non tantùm est aliquid *ex his*, sed etiam est aliquid *præter hæc*; illud scilicet quod dicit illam negationem materiæ & formæ unitarum. Tum quia tertia illa entitas, quæ non est aliquid præter illa tria, est tamen aliquid ex illis, vel est se 154 solâ, totum esse hominis, vel non est, se solâ, totum esse hominis, si tertia illa entitas, est se solâ, totum esse hominis, Ergò ad esse hominis non est requisitum essentialiter corpus & anima rationalis unita, cùm esse seu essentia hominis, in sola illa tertia entitate sistat. Si autem tertia illa entitas, non est se solâ totum esse hominis, sed etiam anima & corpus unita, sunt etiam illud esse, Ergò esse hominis, est compositum ex duobus, uno, quod est tertia illa entitas, seu totum, & aliud quod sunt partes, consequenter illud totum. Ex his, & erit totum ut supponitur, & non erit totum, quia ad esse hominis etiam illæ partes requiruntur. Tum quia illa tertia entitas *ex hîs* prout condistincta à materia & 155 forma unitis, consequenter prout dicit negationem materiæ & formæ unitarum, vel includit materiam & formam unitas, vel non includit: si non includit, quomodò illud totum, est homo, sine corpore & anima humana, si prout condistinguitur ab illis, adhuc illa includit. Ergò ab illis non distinguitur, quia illa non negat, tum quia non est explicabile quid sit illa tertia entitas, dicis est compositum; quæro, quid sit illud cõpositum præter materiam & formam, dices est quid includens. Quæro, quid sit in re istud includẽs, dices est quid resultans ex illis; quæro, quid est in re hoc resultans.

DIFFICULTAS II. 156

Restaurantur quædam argumenta pro conclusione.

PROBATUR Qvintò Conclusio. Rationibus quas sibi opposuit easq; solvere conatus est Pontius.

PRIMA RATIO. Si totum comparatum ad materiam formam & unionem esset distinctum realiter, possent ad invicem separari, totum enim est quid absolutum. RESPONDET Pontius: Totum, esse quid relativum, & etiamsi esset absolutum, separari non posset, quia dependet essentialiter ab alio absoluto, nempè à partibus & unione, partes etiam & unio à toto sepa-

157 rari non possunt, quia dependent à toto à posteriori; eô modo quò agens ut agens dependet ab effectu à posteriori.

CONTRA, tum quia si totum est relativum, vel est ita relativum, ut in toto relatio, secundùm opinionem Scoti, sit distincta realiter vel indistincta. Si distincta, de illo ipso distincto & tamen toto, quæro, cur non possit separari; si indistincta, consequenter ad principia Scotistarum non proceditur, quia hi distinguunt relationem realiter. Ergò ulteriùs totum formaliter acceptum, non includit materiam & formã, nam hæc sunt absoluta; Tum quia si totum ex eo est relativum, per Pontium, quia dicit ut sic formaliter unionem, quæ est respectus, quæro quare est major con-
158 nexio Totius cum unione, quàm ejusdem Totius cum materia & forma. Quòd si non est major connexio, cur non æquè involvet materiam & formam, quæ sunt absoluta, quòd si æquè ista absoluta involvet, quomodo probabitur ex eo inseparabile esse totum quia dicit respectum, immò si hæc tertia entitas consurgit etiam ex materia & forma, immeritò dicetur ut sic formaliter dicere unionem, cùm etiam dicat formaliter materiam & formam. Tum quia posità tali dependentiâ totius à partibus, qualis est, agentis ut agens est, ab effectu, sequitur adhuc separabilitas totius à partibus, quamvis enim agens ut agens ab effectu in sensu reduplicativo separari non possit, separari tamen potest
159 in sensu materiali, & sic Pater ut Pater, dicit necessariò Filium, cùm tamen hoc stat, quòd separari possint. Ergò etiam quantumvis totum ut totum separari non possit à materia & forma unitis, poterit tamen totum in sensu materiali acceptum à partibus separari: Tum quia essentialis dependentia non arguit inseparabilitatẽ, si id quod dependet non se habeat ut modus, habeatq; distinctam suam entitatem; Tum quia, si dependentia essentialis totius à materia & forma facit, ne totum ab illis separari possit, quid rogo est ista dependentia? si enim per dependentiam essentialem intelligitur, quod unum existere non possit quin existat aliud, negatur in præsenti talis dependẽtia, idq; eô titulo quia distincta realiter possunt sine eo exi- 160
stere quoad suam Entitatem. Si autem aliquid aliud intelligatur, rogo quid illud est, & quomodo fundat inseparabilitatẽ.

SECUNDA RATIO est. Si daretur tertia entitas distincta à partibus, faceret compositionem cùm ipsis, & sic ex ea & partibus resultaret alia tertia entitas & sic in infinitum.

CONFIRMATUR hoc ipsum. Illa tertia entitas vel est aliquid compositi, vel non est, si non est, Ergò neq; spectat ad compositum, si sic, ergò est pars compositi, & consequẽter compositum nihil dicit præter partes.

RESPONDET Pontius. Negatur Seqv. cùm enim inquit compositum sit ex partibus, non obstat faceret compositionem 161
cum ipsis, ad eum modum, quô in nostra sententia, totum distinguatur realiter à qualibet parte, seorsim sumpta, & tamen non facit compositionem cum illa, quia aliàs esset pars alicujus alterius compositi. Ad confirmationem autem dicit, quòd illa tertia entitas non sit aliquid compositi; sed ipsum compositum, & addit quòd si tertia illa entitas, spectetur per modum abstracti Metaphysici, à composito considerato ut concreto, in hoc sensu concedit illam tertiam entitatem, posse dici aliquid ipsius compositi Metaphysicè loquendo. Sed non sequitur quòd sit pars Physica ipsius, nec consequẽter sequitur, quòd totum sit quid distinctum realiter ab omnibus partibus Physicis & ab omni- 162
bus quæ in ipso physicè includuntur.

CONTRA est. Tum quia de hoc ipso quæritur, cur totum compositum ex partibus nõ faciat compositionem cum ipsis, cùm & totum & partes integrent hominem, hinc quod est in quæstione pro ratione non erat dandum. Tum quia illud quod adfert pro instantia, non convincit; nam quando communis sententia docet, totum distingui realiter inadæquatè à qualibet parte seorsim sumpta, docet quòd non quidem sub formalitate totius, sed sub formalitate alia, fiat illorum distinctorum extremorum compositio, & sic cùm totum distingui dicimus, realiter inadæquatè à materia, totum quod præter

163 ter materiam dicit formam, non sub ratione totius, sed sub formalitate formæ, facit compositionem cum materia. Tum quia ex eo quòd compositum sit ex partibus, videtur potiùs sequi, debere illud facere compositionem cum ipsis, nam cùm sit præter partes tamen constituens hominem v.g. eundem, videtur potiùs componere cùm illis hominem, explicandumq; veniret, quòd sit istud cõpositum ex partibus, compositione quæ inferat distinctionem realem.

Contra dicta ad confirmationem opponi potest.

Tum quia hoc ipsum probandum fuit, quòd tertia illa entitas non sit aliquid cõpositi, cùm compositum & illam tertiam entitatem, & præterea materiam & for-
164 mam dicat. Tum quia, si totum non est distinctum realiter ab omnibus partibus Physicis, nec est distinctum realiter, quia distinctio illa deberet esse Physica. Quòd si dicas non esse distinctũ ab omnibus partibus Physicis, quia non est à seipso distinctum, hôc ipso supponet, esse illud totum partem Physicam, quia non posset ulla alia pars ostendi Physica, à qua non esset distinctum realiter cõpositum. Sed si verum est, totum ab aliquo non distingui realiter Physicè; certum est non distingui nisi à seipso. Tum quia tertia illa entitas respectu compositi spectati ut concreti, vel est per modum partis Physicæ, vel non est per modum partis Physicæ, si non est per modum partis Physicæ, nullo mo-
165 do distinguetur realiter nemine cogitante, sed ad summum formaliter ex natura rei in sententia Scotistarum, & sicut quia animalitas non est pars Physica, non distinguitur realiter nemine cogitante; ita & illud compositum, si est non nisi abstractum Metaphysicum, non distinguetur realiter, si autem est per modum partis Physicæ, contradicetur immediatè factæ responsioni.

TERTIA RATIO est. Quæ constant iisdem partibus sunt idem realiter, sed totum constat iisdem partibus quibus constant partes unitæ. Ergò.

RESPONDET Pontius. Quòd scilicet totum constet partibus aliter se habentibus, nempè ut unitis, adeoq; distingui poterit ab illis realiter.

CONTRA, tum quia in hoc quod est con- 166
stare partibus aliter se habentibus, vel involvitur eadem nonnisi entitas partium, vel non eadem: si non eadem. Ergò non eadem aliter se habent, & si non est eadem entitas partium quæ illæ sunt v.g. in homine aliæ præter materiam & formã. Quòd si est eadem entitas, Ergò est negatio distinctionis realis, nam eadem entitas à seipsa non distinguitur realiter. Tum quia hoc ipsum quod est aliter se habere illas partes in explicabile est, qui inferat distinctionem realem, nisi ponatur nova entitas, præcipuè quia hîc discurritur de partibus unitis collectivè sumptis, adeoq; istud aliter se habere, quod deberet convenire partibus in composito, jam reperitur in partibus ipsis quæ unitæ de- 167
bent sumi, cum quæritur, an sint distinctæ realiter à composito.

QVARTA RATIO. Definitum & definitio non habent diversas realitates, partes autem Physicæ sunt Physica definitio totius. In idem fermè recidit, hic alius medius terminus. Quod est de essentia rei non distinguitur realiter ab illo, partes unitæ sunt de essentia totius. Ergò.

RSPONDET Pontius. Negando definitionem Physicam cum definito esse idem realiter, addit quòd partes Physicæ non sint definitio Physica totius, se solis non enim possum dicere hominem esse animã rationalem, & corpus unita, sed debeo dicere est aliquid constans animâ rationali & corpore unitis. 168

CONTRA. Tum quia Definitio Metaphysica est idem realiter cum definito Metaphysicè spectato. Ergò & definitio Physica erit idem realiter cum definito Physicè spectato. Tum quia si definitio Physica, non est idem realiter, cum definito physicè spectato, hôc ipso non est definitio illius, ad eum planè modum, quò si homo definiatur definitione muli, hæc definitio non erit definitio hominis, hocq; videtur deposcere conditio definitionis, quæ debet clarioribus terminis definitum evolvere, explicareq; naturam rei, quomodo autem explicabit naturam rei, id quod non est natura rei, sed quid ab illo realiter distinctum. Illud quod addit, non

con-

convincit, quia quandò definitur. Ens rationis id cujus totum esse, est tantùm objectivè in intellectu; nemo dicit importari distinctionem realem inter ens rationis, & inter id quod est tantùm objectivè in intellectu, quæram enim quid in re est Ens rationis, quid sit illud. Unde dici potest illud ly *id* vel *aliquid* poni nonnisi loco generis, non verò ad significandum aliquid distinctum realiter.

169

Quinta Ratio est, tertia illa entitas vel uniretur partibus vel non uniretur, si primum. Ergò non spectaret ad entitatem eandem; si uniretur. Ergò ex illa tertia entitate, & ex partibus sequeretur tertia illa entitas, & sic in infinitum.

Respondet Pontius: Non uniretur

170 propriè illa entitas, quia illa uniuntur propriè, quæ se non includunt, totum autem includit partes. Addit admisso: quòd uniatur compositum partibus, negat consurrecturam illam tertiam entitatem. sicut enim ad unionem non sequitur unio, ita ad tertiam entitatem non sequitur tertia entitas.

Contra totum includens partes, partiri possumus in id quod includit, & illud quod includitur, de hoc ipso quod includit, prout condistinctum realiter, ab eo, quod includitur, quæro unitur ne vel non partibus, redibitq; argumentum factum. Tum quia verum quidem est, illa quæ uniuntur propriè non se includere, sed id verum est non de iis quæ constituunt u-

171 num substantiale, hoc ipso enim non esset unum substantiale, si & identitate & unione carerent. Tum quia quamvis ex unione non sequatur alia unio, hoc inde fit, quia non est fundamentum idem, ponendæ secundæ unionis, quod fundamentum est ponendæ primæ, nempè determinatio indifferentiæ, quod autem est fundamentum ponendi primi compositi distincti realiter à partibus unitis, idem est fundamẽtum secundi compositi; nam quia uniuntur partes accedit illis novum, quod est compositum, ita quia est unum extremum quod sunt partes unitæ, & aliud extremũ quod est ipsum compositum, consurget novum compositum, ita ut sicut ex compositione partium inter se sequitur tertia entitas, ita ex co positione totius cum 172
partibus (quæ compositio pro hac parte responsionis admittitur) sequetur alia quarta entitas & sic in infinitum.

Difficultas III.

De Argumentis in oppositum.

Objicitur primò Auctoritas. *Prima sit auctoritas Aristotelis.*

Primus ejus Locus est secundi de anima textu 27. ubi dividit substantiam corpoream in tria membra, Materiam scilicet formam & totum compositum. Ergò totum infert Pontius, est distinctum à materia & forma.

Respondetur, Negando Consequentiam. Si sit res, ut debet esse, de di- 173
stinctione reali, nam falsum est quòd omnia membra dividentia debeant esse distincta realiter. Certè enim actio & passio à se non distinguuntur realiter, nec omnia membra debent esse res, nam principium dividitur in privationem, quæ non est res. Ens dividitur in positivum & negativum, neq; tamen negativun. Ens, est res quæpiam.

Secundus Locus est ex Quinti Metaph. Cap. 14. ubi ait: Sex non esse bis tria sed semel sex, quod est falsum inquit Pontius, nisi constitutum totum ex bis tribus, esset distinctum à bis tribus.

Respondetur loqui hîc Aristotelem de sola distinctione rationis, cùm certè si 174
ponantur sex homines, quid in re est illud sex, præter illos homines.

Tertius Locus est ex 7. Metaph. textu 7. ubi docet compositum non esse sicut acervum, sed se habere quemadmodum Syllabam *Ba*.

Respondetur. Neq; per hoc significari distinctionem realem, neq; enim Ba. Realiter distinguitur ab B. & A. simul sumptis, quamvis unitionem quandam vocalem importet, quæ nõ sit sola approximatio, qualis est in lapidibus, hinc si B. & A. approximentur pronuntiatione, si non habeant unitionem quandam vocalem, quæ requirit abjectionem e adjuncti in pronuntiatione B, non fiet Syllaba Ba ita

175 ita & compositum dicit non solam approximationem partium, sed & unionem illarum. Rursùs ad conditionem acervi, parùm interest, sivè sic, sivè ita ponatur lapis, jam autẽ in Syllabis intercedere debet Ordo habitudoq;, quæ si mutetur, non erit idem jam totum, seu eadem Syllaba, & ita interest ad Syllabam Ba ut prius B ponatur, & si præponatur A. non erit jam eadem Syllaba. Significat ergò Aristoteles etiam in composito, debere haberi ordinem & habitudinem, nec manssurũ idem compositum accedente aliâ formâ.

Quarta Auctoritas est quâ utitur Mastrius, quòd Aristoteles loquens de compositione substãtiali non dixerit materiam & formam esse per se unum, sed fa-
176 cere per se unum.

Respondetur istud facere esse nonnisi ex modo concipiendi distinctum ab ipso facto, nec locus hic ostendit requiri majorem distinctionem. Quòd autem nunquam dixerit Arist: materiam cum forma esse per se unum, id non convincit, nam partes substantiales semper in recto importantur, adeoq; non poterat dicere Arist: quòd Materia cum forma sit per se unum. Rursùs non potuit dicere Aristot: quòd Materia & forma sint per se unum, quia cùm materia & forma sint plura per se partialia, quomodo sine superaddita explicatione dici poterunt per se unum? Sed quando Arist: locutus est de materia & forma circumscriptis jam, nego quòd

177 æquivalenter non dixerit, Cùm est compositum, esse materiam & formam per se unum, appellat enim 8. Metaph. Textu ultimo compositum substantiale materiam & formam idem.

Quinta Auctoritas est 8. Metaph: t. 15. ubi ait: omne quod plures habet partes, & non est totum quasi coacervatio, ipsum totum est aliquid aliud præter partes, unde etiam 7. Metaph. textu ultimo ait, quòd caro non solùm est ignis & aqua, ex quibus componitur, sed etiam aliquid aliud.

Respondetur. Aristotelem illo loco non plùs voluisse, quàm quòd quando est aliquid verè genitum, & non se habeat sicut acervus lapidum, debeat dari causa istius generationis. *Quæcunque plures partes habent*, inquit, *& non est totum quasi coacervatio, sed ipsum totum est aliquid præter partes* (ut indubiè genitum non est anima & corpus, si tanquam partes & distributivè sumantur) *est aliqua causa*; & etiamsi totum sit aliquid præter partes, sufficit ut sit aliquid ratione præter partes. Posteriori etiam loco idem vult, quòd caro non sit ignis & aqua tanquam partes, & distributivè sumpta sufficitq; ut sit aliquid aliud ratione. Fortè etiam significat quòd elementa non sint Formaliter in Misto. 178

Secunda Auctoritas est SS. Patrum, ex quibus est Athanasius qui; prout citat Magister in tertia distinctione 2. Anathematisat eos qui totum hominem quem assumpsit DEI Filius de novo assumptum vel li- 179
beratum tertiâ die à mortuis resurrexisse non confitentur.

Respondetur non plus Velle Sanctum Patrem quàm quòd post resurrectionem partes Christi non fuerint disunitæ, ita S. Thomas 3. par. q. 60. Ar. 3. ad. 2.

Tertia Auctoritas est Concilii Constantiensis, damnantis propositionem Joannis Hus, quòd natura Divina, & natura humana sit unus Christus.

Respondetur, damnatam esse hanc propositionem in sensu affirmato hæreticè, nempè quasi ex confusis duabus naturis facta fuerit una tertia natura.

Objicitur secundò. Omnis causa vera & realis quæ causat per influxum verum & realem, distinguitur à suo effectu 180
realiter, neq; enim idem causare potest se ipsum, sed materia & forma sunt veræ causæ compositi. Ergò.

Respondetur primò huic argumento Materiam & formam collectivè sumptas, non esse causas compositi; adeoq; neq; ab illo distingui, sed esse causas Compositi distributivè acceptas, distributivè autem accepta una quæq; distinguitur realiter inadæquatè à composito, licèt & illæ ipsæ distributivè acceptæ causent compositum non debeãt privari consortio suo. Sic v. g. ut hæc propositio Omnes Apostoli constituunt numerum 12, sit vera, non debent Apostoli sumi collectivè, sumpti enim collectivè, non constituunt duodenarium

numerum, sed sunt ipsi 12, distribuitivè tamen accepti, causant duodenarium numerum, sed rursùs quando distributivè accepti causant duodenarium numerum, non causant illum nisi simul quia si vel unus absit non erit numerus duodenarius. Sic etiam in præsenti, partes collectivè acceptæ, non causant compositum, sed sunt ipsum compositum, distributivè tamen acceptæ causant compositum, sed causant simul, hoc est non ita una, quin causet etiã alia, ubi ut vides ly simul non debet applicari ad partes quia partes simul sumptæ, & partes collectivè sumptæ verbis differunt, sed applicari debet ly simul, ad causare: Secundùm quam distinctionẽ propositiones illæ Pontii, materia & forma
182 simul sumptæ, sunt causa adæquata totius, item materia & forma causant copulatim compositum distinguendæ sunt. Si enim ly copulatim & simul applicetur ad causare, veræ erunt propositiones, si applicentur ly simul & copulatim ad partes, falsæ propositiones erunt.

Contra Responsionem.

INSTAT primò Mastrius. Materia & Forma non sunt integra causa compositi substantialis nisi ut unitæ, & copulatim sumptæ, nam partes unitæ sed singillatim sumptæ, non sunt causæ compositi, nisi partiales, & collectivè sumptæ, integrãt unam causam totalem, Ergò Compositum cùm sit effectus, causatus ab eis collectivè sumptis, erit quid realiter distinctum ab ipsis collectivè sumptis.
183

RESPONDETUR Materia & Forma non sunt causa integra compositi substantialis, nisi ut unita & copulatim sumpta, hoc est quia causatio Unius supponit consortium alterius, adeoq; simul construendo cum causare concedo Antecedẽs, non sunt causa nisi ut unita applicãdo ly simul & copulatim ad ipsas partes nego Antecedens. Probatio autẽ Antecedentis hoc solùm evincit, quod concedit distinctio.

INSTAT secundò, Causa partialis ut partialis respicit totalem, & causa inadæquata adæquatam, sed forma unita materiæ, est causa partialis & inadæquata cõpositi, & è converso, est etiam causa inadæquata, Materia unita formæ, ergò simul & collectivè sumptæ, integrãt unam causam adæquatam.
184

RESPONDETUR. Formam unitam materiæ esse causam partialem, si excludatur consortium alius causæ, & si ly simul non se teneat ex parte causare. Concedo Major: Si non excludatur consortium alius causæ, & ly simul applicetur ad causare, licèt non applicetur ad partes, erit tunc forma causa partialis, nego majorem.

INSTARI potest tertiò. Quæ est distinctio inter partem unam causantem compositum, in cõsortio alterius, & illius causatum? si non salvatur distinctio, corruit principium lumine naturæ notum, inter causam & causatum esse distinctionem, si salvatur ergò etiam salvari poterit inter
185 compositum, & inter partes simul sumptas, ly simul construendo cum partibus.

RESPONDETUR. Causa causans in consortio alterius habebit pro effectu compositum, quod ratione alterius quod includit, distinguitur realiter inadæquatè à sua parte; & quia construendo simul cum partibus, nihil respondet in toto, quod non respondet in illis partibus, ideò nec erit inter hæc distinctio, nec comparabũtur inter se sicut causa & effectus. *Sed*

RESPONDETUR secundò, eidem Objectioni secundæ cum Hurta: Materiam & formam esse causas intrinsecas, causæ autem intrinsecè non causant suum effectum verè, sed tantùm constituunt.

INSTAT Primò Pontius. Si causaretur realiter totum à partibus, distinguere-
186 tur ab illis realiter. Ergò etiam quia constituitur ex illis distinguitur ab iisdem realiter, neq; enim idem potest realiter constituere seipsum.

RESPONDETUR disparitatem esse: quia causare non fit per meram exhibitionem ejusdem suæ entitatis, sed per productionem distinctæ entitatis, constitutio autem alicujus fit per solam exhibitionem ejusdem suæ entitatis, eadem autem entitas, non fundat à seipsa distinctionem.

INSTAT secundò idem. Totum quodlibet habet quatuor genera causarum, ut docet Philosophus, inter quæ genera causarum numerantur etiã materia & forma.

RESPONDETUR. Aliud est dicere quòd Qua-

187 Quatuor sint causæ, nam entitas materiæ, non est entitas formæ, entitas item efficientis, non est idem in entitate cum prioribus, finis deniq; non est quidquam illorum trium, & in hoc sensu sunt Quatuor causæ, sed falsum est ex eo quòd quatuor sint causæ, jam illas æqualem modum influẽdi, adeoq; & æqualem distinctionem à suis quorum sunt causæ habere. Quòd si non habent æqualem modum influẽdi, nec erit necesse materiam & formam distingui distinctione tali, qualem habet efficiens, & sic quia efficiens quando reproducit seipsum, secundò, non habet eundem modum influendi ac cum producit
188 aliquid primò, etiam ex modo influendi diverso, sequitur distinctio realis efficientis ab illo, quod primò producit, non sequitur autem ab illo, quod secundò producit. Ita & ex modo influendi in compositum debito materiæ & formæ, qui est condistinctus à modo influendi efficientis, sequi poterit, ut compositum ab efficiente distinguatur realiter, non autem à materia & forma unitis. Respectu autem cujus materia & forma sint causæ distinctum realiter effectum causantes, dictum suprà. Dici etiam potest, Totum habere quatuor genera causarum numerando, tàm intrinsecas, quàm extrinsecas, intrinsecæ autem causæ, sunt causæ, sed intrinsecæ, adeoq; indistinguibiles realiter à suo causato.

INSTAT Tertiò idem. Causæ extrinse-
189 cæ distinguuntur realiter à suo effectu, Ergò & causæ intrinsecæ à suo, quia distinctio causæ ab effectu, non oritur ex ratione extrinseci vel intrinseci; sed ex ratione causæ realiter influentis, causa autem intrinseca realiter influit.

RESPONDETUR, consequens supponere, quòd causæ intrinsecæ habeant aliquem effectum realiter & quia illum non habent, nec debent ab illo distingui realiter, causæ autem extrinsecæ habent effectum suum realem, cur autem illæ non habeant, habeant hæ, dictum ad instãtiam primam. Et licèt non oriatur primò à ratione extrinseci vel intrinseci distinctio illa, oritur enim primario ex influxu, ad quem consequitur ratio causæ, vel extrinsecæ, vel intrinsecæ, sed consecutivè oritur à ratione intrinsecæ vel extrinsecæ causæ, illa enim taxat conditionem influxus, & quia materia & forma habent influxum realem non nisi hôc sensu, quia non intentionaliter sese exhibent composito, sed non habent influxum realem; per resultantiam alius à se entitatis, quæ resultantia solis extrinsecis causis convenit, ideò adhuc illæ causæ intrinsecæ à composito indistinctionem realem habebunt.
190

INSTABIS quartò ex Mastrio. Distinctio causæ ab effectu, oritur ex distinctione causæ ut sic, quæ est influere esse in aliud, ergò & causæ intrinsecæ, debent distingui realiter à suo causato.

RESPONDETUR. Definitionem causæ communis ad causas quâ tales, & ad causas
191 constitutivas non esse hanc influere esse in aliud, consequenter ex definitione causæ ut sic, communis etiam ad causam constitutivam, non potest argui distinctio realis, causæ intrinsecæ ab effectu, & licèt inter causam quâ talem & effectum sit relatio realis, non tamen inter causam sumptam pro constitutivo, & inter effectum sumptum pro constituto.

INSTAT idem quintò. Nihil potest causare se ipsum, quia causa supponitur præexistens ad causatum, nihil autem præsupponitur sibi ipsi, quod procedit de quibuscunq; causis. Ergò vel negandum est materiam & formam esse causas intrinsecas compositi, vel concedenda distinctio realis, inter ipsa.
192

RESPONDETUR. Nihil potest causare se ipsum, causationem accipiẽdo pro causatione quâ tali, sed potest causare causatione sumptâ pro constituente, potest autem constituere aliquid, dando se nonnisi in partem, adeoq; nihil distinctum producendo, unde non negatur Materiam & formam esse causas intrinsecas compositi, licèt negetur esse simpliciter & sine addito causas compositi, cùm illud causent nonnisi dando se in partem.

OBJICITUR tertiò. Partes compositi distributivè acceptæ sunt distinctæ realiter saltim inadæquatè à composito. Ergò & collectivè acceptæ. Probatur consequentia, ideò distributivè acceptæ sunt

193 distinctæ realiter, quia distributivè acceptæ causant compositum. Sed etiam collectivè acceptæ causant compositum. Quod ipsum probatur, quia totum habet causam suam totalem intrinsecam, sed nisi partes collectivè acceptæ causarẽt compositum, non haberet compositum causam suam totalem intrinsecam, nam distributivè acceptæ sunt non nisi causa partialis.

RESPONDET primò Oviedo. Implicare dari causam totalem intrinsecam, quia conceptus causæ intrinsecæ, est conceptus partis poscentis componere, implicat autem aliquam partem, adæquatè componere, hinc quamvis totum sit adæquatè compositum, & causatum, non dicit tamen adæquatam causam totalem; sed
194 plures inadæquatas. *Hæc tamen Responsio*

NON SATISFACIT nego enim ut sic causæ intrinsecæ Conceptum, esse conceptũ partis, etsi ex pluribus causis extrinsecis inadæquatis, ipsa illa inadæquatio sine constitutione tertii ponit adæquatã causam extrinsecam, cur in præsenti idem non diceretur. *Hinc aliter.*

RESPONDETUR secundò Conformiter ad dicta. Causas collectivè causare, construendo ly collectivè cum causare; sed non cum partibus priorique; modo. Sumptæ erunt causa adæquata totius, & si priori modo non sumantur erunt causa inadæquata.

INSTABIS. Hæ propositiones Materia
195 unita formæ, Materia forma & unio sunt propositiones idem ex parte objecti significantes. Addi potest. Partes distributivè acceptæ, simul tamen causantes partes item collectivè acceptæ sunt idẽ realiter. Ergò quidquid convenit uni convenit & alteri, sed materiæ unitæ formæ, partibus item distributivè acceptis, convenit esse causam compositi: Ergò conveniet etiam materiæ, formæ, & unioni, adeoq; & partibus collectivè acceptis.

RESPONDET Oviedo recentior Suario & alii communiter, quòd quando aliqua sunt idem realiter, ut propositio quæ fit de uno, de alio verificetur, præter identitatem realem est necesse, ut quando unum importat aliquid in recto, & aliud importet idem illud in recto quod in præsente 196
non verificatur.

RESPONDETUR secundò committi in hac argumentatione fallaciam accidentis, quæ committitur, quando ex identitate duorum, arguimus aliquid convenire uni, quod convenit alteri, quantumvis id uni conveniat, non inquantum idem est, sed inquantum est quid diversum, partes autem distributivè acceptæ, causant compositum, non inquantum idem sunt, cum collectivè acceptis, sed inquantum negant unitatem, & collectionem, quam unitatem, & collectionem dicunt partes collective acceptæ. Unde etiam consequenter dicitur partes distributivè acceptas, includi in toto composito, sed non partes collectivè acceptas, collectivè enim acceptæ, 197
sunt ipsum compositum.

OBJICIT quartò Pontius per generationem substantialem debet produci aliqua substantia, sed nisi ponatur compositum tanquam tertia entitas, nihil potest tale ostendi.

RESPONDENT Modalistæ produci unionem substantialem, in nostris principiis producitur totum tanquam subjectum denominationis, nam de ratione substãtialis generationis, non est productio substantiæ novæ, Physicè & realiter distinctæ, sed sufficit substantia formaliter distincta, quæ ut dixi, sit subjectũ denominationis.

OBJICIT qvintò idem. Compositum humanum distinguitur realiter à suis partibus collectivè acceptis, Ergò & reliqua 198
composita. Antecedens probatur, actus vitalis visionis ocularis v. g. est unum accidens, quod quia unum est, in uno subjecto subjectari debet, nam idem accidens non potest subjectari in pluribus subjectis, hoc autem nullum erit subjectum, nisi ponatur compositum esse quid unum distinctum à partibus.

RESPONDETUR. Visionem ocularem tanquam in subjecto inhæsionis recipi in solo oculo, adeoq; recipitur in uno, in composito autem tanquam in subjecto denominationis, quod subjectum denominationis, quamvis non realiter, distinguitur tamen formaliter à partibus. Et certè illud compositum, quod est tertia entitas

199 tas, non poterit recipere actiones materiales, si sit Spirituale, nec Spirituales si sit materiale, præcipuè cùm illæ Actiones Spirituales, possint habere subjectum spirituale.

INSTABIS primò de composito humano idem dic, de reliquis compositis, falsum est dicere, Compositum est idem realiter cum forma, falsum etiã est dicere dicere quòd compositum sit idem realiter cum materia. Ergò falsum etiam erit dicere compositum, est idem realiter cum materia & forma unitis, unio enim istorum, non facit nisi ut duplicetur falsum, quod sine conjũctione tãtùm semel fuit falsum.

RESPONDETUR ex communi doctrina retorquendo argumentũ, palmus A non
200 est idem realiter cum bipalmo, palmus etiam B, non est idem realiter cum bipalmo. Ergò neq; A & B palmi simul sumpti sunt bipalmus. Directè autem ad argumentum dicitur, compositum non esse quidem idem realiter adæquatè cum materia, esse tamen inadæquatè realiter idem cum materia, idem dicendum de forma, plura autem inadæquata faciũt adæquatũ.

INSTABIS secundò. Si verum esset dicere, quòd compositum substantiale, sit materia & forma unitæ simul sumptæ, sequeretur quòd anima rationalis, sit partialiter homo, materia item, hoc autem non potest, dici quia animal rationale cùm consistat in indivisibili, singulæ illius partes non partialiter sed totaliter deberent esse homo. Quòd si utraq; pars dicit hominem
201 totaliter. Ergò homo bis est homo.

RESPONDETUR hîc agi de composito Physicè, unde tantùm sequitur, quòd anima rationalis posset dici pars hominis physicè sumpti; sed non pars hominis metaphysicè sumpti, quia homo Metaphysicè sumptus, desumitur simul ab utroq;, animal enim non desumitur à sola anima, sed ab anima & corpore, rationale item humanum; non à sola anima, sed ab anima & corpore, quia non ratiocinatur independenter à phantasmatibus saltimq; exigentia illorum, hinc nec homo bis erit homo, sed semel homo, desumptus tamen non nisi ab utraq; parte, si homo metaphysicè spectetur.

INSTABIS tertiò. Si Compositum, quod 202
est homo, non est tertia entitas, sequitur quòd compositum non habeat majorem unitatem quàm acervus lapidum.

RESPONDETUR. Majorem esse unitatem ratione habitudinum & ordinis, quia materia ordinatur per se ad formam, & forma ad materiam, habentq; se sicut actus & potentia.

CONTINUATUR SOLUTIO.

OBJICITUR sextò ex Mastrio. Omnis per se unitas, aliquam habet per se entitatem propriam, tanquam proprium fundamentum, sed unitas compositi per se unius, est unitas per se una. Ergò. Illud autem fundamentum non possunt esse entitates partium etiam unitarum, quia propria unitas requirit unam entitatem, partes au- 203
tem etiam sub unione, non sunt una entitas sed plures.

RESPONDETUR. Per se unitatem posse esse duplicem, quandam per se unitatem sumptam, pro per se unitate alicujus simplicis indivisibilis, & hæc requirit non entitates sed entitatem, alia est per se unitas, alicujus unius ex aliis, & unitas composita, & hæc non entitatem requirit sed entitates, talis autẽ unitas ex aliis & unitas composita, est unitas compositi, quæ hôc ipso quia unitas compositi est, ut sit proportionata unitas, & ipsa debet esse composita.

INSTABIS primò. Si compositum substãtiale, non esset nisi conjunctum ex materia & forma, tunc non esset magis unũ, 204
quàm compositum per accidens, quod non est nisi conjunctum ex subjecto & accidente.

RESPONDETUR. Sicut compositum per accidens, est compositum per accidens, ita & unitas illius, est unitas per accidens, tanquam illi proportionata, quæ si comparetur ad unitatem compositi substantialis non est tanta, sicut & majus est compositum substantiale, præ composito accidentali. In hoc autem major erit unitas substantialis compositi, quia mensura ostendens majorem vel minorem unitatem, est præcipuum in genere unitatis, sicut præcipuum in aliquo genere est mensura cæterorum: & quia præcipuum in genere unitatis est identitas, & post illã con-

convenientia, cùm major sit convenientia inter duo substantialia ad se ordinata, quàm inter substantiam & accidens, ideò etiam erit & major unitas. 205

Instabis secundò. Sicut alia est unitas unionis, alia unitas identitatis, nam illa arguit duo indivisa, sed distincta, hæc arguit unum in se indivisum & indistinctum, ita quoq; arguũt diversa subjecta, adeoq; cùm unitas unionis fundetur in partibus, unitas identitatis in toto hoc planè erit diversum à partibus.

Respondetur, nullam esse unitatem compositi indivisam & indistinctam re, sed esse solùm unitatem compositam, & si unitas unionis ab unitate identitatis requiret diversum subjectum, hoc posset 206 ostendi nõ diversum subjectũ re, sed modo se habendi, quia partes simul sumptæ distributivè tamen sunt subjectum unionis, eædem autem sed collectivè sumptæ sunt subjectum identitatis.

Instabis tertiò. Etsi partes compositi substantialis respiciant se invicem, ut per se actus & potentia, adhuc tamen per hoc, non plùs sunt unum ens, nec minùs distincta entia, quàm substantia & accidens sed per hoc tantùm sunt magis unita, unde si totum substantiale non diceret nisi partes ad invicem proportionatas ut per se actus, per se potentia, adhuc tamen per hoc non plùs sunt unum ens, nec minùs distincta entia quàm substantia & accidens sed per hoc tantùm sunt magis unita. Un- 207
de si totum substantiale non diceret, nisi partes ad invicem proportionatas, non diceret aliquid absolutum nisi materiam & formam, atq; ita quidquid de absoluto diceretur, hoc totum dicerent etiam partes divisæ, nam unitas superaddita, est purus respectus.

Respondetur etiam substantia & accidens proportionatè respiciũt se ut actus & potentia, verè enim forma accidentalis, ordinatur ad suum subjectum, & subjectum etiam est capax illius formæ recipiendæ, cùm tamen supponat argumentum, quod solæ partes compositi substantialis respiciãt se ut actus & potentia, sed quidquid sit de hoc nego quòd respicere se tanquam actum & potentiam substantiale non sit major unitas, quàm respicere 208
se sicut accidens & subjectum substantiale, unitas enim est exclusiva alietatis, major autem est alietas, inter accidens & subjectum substantiale, quam inter actum & potentiam substantiales, hinc minor alietas inter actum & potentiam substãtiales, arguet majorem unitatem, non excludentem quidem distinctionem entitativam, includentem tamen identitatem generis, quod est substantia. Unde Actus substantialis & potentia substantialis non minùs sunt distincta quàm actus accidentalis, & potentia substantialis, si distinctio spectetur in genere entis, secùs si spectetur in alio genere v.g substantiæ & entis per se. Quod autem dicit arguens per hoc tantùm reddi illa entia magis unita, id explica- 209
tione indiget, tàm enim strictè alligatur accidens subjecto quàm forma substantialis suæ materiæ, consequenter magis unitum non pro alio supponit, quàm quod conveniant in ratione substantiæ: unde ulteriùs negatur quòd unitas compositi quæ ipsa debet esse composita, debeat dicere unum ens. Suppositio autem quòd illa unitas sit composita, nego quòd partes divisæ dicerent eandem unitatem, quam dicit compositum, nunquam enim entitates divisæ dicunt unitatem compositionis.

Instabis qvartò. Unitas composita per hoc quod est composita, & distinguitur à simplici, plura dicit adæquatè & formaliter per se cõjuncta, nam in hoc sensu com- 210
positum substantiale, diceretur tantùm per se unum, unitate unionis, non autem unitate identitatis. Unitas igitur composita, ut à simplici distinguit, significat quòd illud quod dicitur sit per se unum plura partialia includit, in sua entitate per modum per se actûs & per se potentiæ.

Respondetur, negando quòd unitas composita, quæ competit composito substantiali, debeat esse unitas identitatis, si enim composita est, adeoq; est ex uno *Idem*, & alio *Idem*, quî erit unitas identitatis, quæ unitas identitatis involvit quidem Idem, sed non idem & idem, hôc ipso enim non esset unitas identitatis seu unitas ipsius *idem*, sed potiùs foret unius *Idem*, & alîus

Idem

Idem, duo autem *Idem*, non est unitas. Unde hoc tantùm sensu unitas composita identitatem involvit, quia hæc plura, sunt sibi in pluribus suis, idem: ad eum modum quô dicitur idem par, non per exclusionem multiplicitatis, quam involvit par Idem, sed per exclusionem alîus in se multiplicitatis. Deniq; negatur quòd per se unum, includat plura partialia in sua entitate ab ipsis partialibus distincta. 211

Instabis qvintò. Unitas unionis & unitas idẽtitatis sunt diversæ realiter unitates, ergò non est idem à parte rei, dicere compositum esse per se unum, & partes per se unitas, quia illud indicat unitatem identitatis, hoc autem unitatem unionis.

Respondetur, per se unum substan- 212
tiale indicat unitatem identitatis in genere substantiæ, sed non in genere entis, hoc enim non evincitur, si autem unum per se substantiale non dicit identitatem in genere entis, non est necesse ut dicat identitatis unitatem. utendoq; exemplo quod allegat Mastrius potest dici de acervo lapidum. Idem acervus lapidum non potest poni in pluribus locis, quãvis ly idem acervus, non supponat pro unitate aliqua identitatis, sed pro iisdẽ pluribus. Quod autem dicit Mastrius acervum non esse totum à partibus distinctum, neq; totum esse ex his, sed cum his, cùm tamen totum substantiale sit ex his, non autem est hæc duo, id non convincit, nam si Est *cum his* non arguit distinctionem realem in acer- 213
vo, licèt esse Petrum cum Paulo arguat distinctionem realem, cur esse *ex his* arguet distinctionem realem, cur item esse *ex his* non erit in re hæc duo, quæ habent rationem *ex his* quia ad se ordinantur, per quod distinguuntur ab illis quæ simpliciter duo sunt vel plura.

Objicitur septimò ex eodem. Saltem plùs quàm ratione distinguuntur partes unitæ & totum, nam sine ullo ordine ad intellectum, partes unitæ constituunt & causant totum, non tantùm distributivè sed etiam collectivè sumptæ, totum verò constituitur & causatur, illa sunt principia hoc autem principiatum, à parte rei materia & forma sunt plura, subjectant & terminant unionem, compositum est unũ, & non plura, nec subjectat, nec terminat 214
unionem, sed includit unionem, materiam & formam.

Respondetur, negando quòd partes unitæ collectivè sumptæ constituant totum, & causent compositum constitutione nemine cogitante distinctâ à cõstituto, nego quòd nemine cogitante partes collectivè sumptæ sint principia distinctâ à principiato. nego compositum nemine cogitante esse unum unitate distinctâ nemine cogitante à pluribus unitis. hoc verum est quòd compositum non subjectet unionem, quia hoc subjectare spectat ad partem distributivè sumptam, nec terminat etiam unionem, quia & hoc spectat ad partem distributivè sumptam, si spectat ad partem distributivè sumptam, 215
cùm pars distributivè sumpta distinguatur realiter inadæquatè à toto, hôc ipso competet nemine cogitante parti subjectare vel terminare unionem, sed hoc non arguit intercedere alietatem prædicatorum nemine cogitante inter partes collectivè sumptas, & inter totum de quo tamen solo est hîc lis.

QVÆSTIO III.

De totis Possibilibus.

Sub hoc titulo tria proponi possunt, quæ videre est tractari à recentioribus. Primò, An possibile sit compositum constans materiâ & formâ spirituali. Secun- 216
dò an possibile sit compositum quod neq; ex materia, neq; ex forma componatur. Tertiò de oppositio agendo compositioni & tamen toto inquiri potest. An possibile sit corpus completum simplex.

DIFFICULTAS I.

An sit possibile compositum ex materia & forma spirituali?

Affirmat Arriaga. Oviedo consentitq; Suar: Negat Hurt: recentior Suar. & Amicus Tom. 2. Disc. 3. Sec. 1. n. 30. Examinandæ veniunt implicantiæ.

Prima Implicantia est quâ utitur recẽtior Suar: Materia in tantum est possibi-

sibi-

217 sibilis, inquantum possibilis est forma, quæ ad illam essentialiter ordinetur. Sed ad materiam spiritualem nulla forma essentialiter ordinatur, quod ipsum probat. Quia forma solùm ordinatur ad materiã, quæ illi inseruit, atqui spiritualis materia nulli formæ potest inservire: quia non potest inservire formæ corporeæ, nam hæc in spirituali materia operationes corporeas exercere non potest, non etiam formæ spirituali, nam forma spiritualis solùm indiget materiâ ad obeundas operationes aliquas corporeas.

Respondetur. Quòd forma solùm indigeat materiâ, ad obeundas operationes aliquas corporeas, id verum est de præsentibus formis, non autem de possi-
218 bilibus, eô quòd non ostendatur implicãtia in forma, quæ ad aliquas operationes indigeat subjecto spirituali.

Secunda Implicantia est ex Amico: Cujus argumentum propositum de Angelis sic accommodari potest. Omnis compositio ex materia & forma, eò tendit ut mediante materiâ aliquam perfectionem acquirat forma: quam forma non habet ex se, sed forma spiritualis si ordinaretur ad materiam spiritualem, nullam acquireret perfectionem, neq; in esse, neq; in operari; non acquireret quidem in esse, Tum quia anima rationalis non pendet à materia. Ergò nec ulla alia forma spiritualis. Tum quia substantia spiritualis, est naturâ suâ perfectior & independentior
219 substantiâ corporeâ, datur autem substantia corporea independens à materia, quale est corpus simplex aut ipsum totum. Quòd autem forma spiritualis, non posset dependere in operari à materia spirituali, ratio est, quia duplex operatio formæ spiritualis cogitari potest, hoc est intellectio vel volitio, & alia motus localis, ad nullam autem harum operationum forma spiritualis indigeret materiâ spirituali; non ad eliciendas intellectiones, nam cùm intellectio sit operatio immanens postulabit recipi in eodem principio elicitivo, non etiam ad recipiendas species intelligibiles, nam hæc cùm determinare debeant intellectum, in ipsa illa forma, recipi connaturaliùs debent.

Responderi potest, non implicare 220
contradictionem, ut in esse completo dependeat forma spiritualis à materia spirituali, & licèt præsens forma spiritualis nõ dependeat à materia, non sequitur impossibilem esse formam dependentem à materia spirituali, sicut defacto dependent actiones vitales spirituales à subjecto spirituali; quod est anima. Posset etiam indigere saltim ad aliquas species intellectionum illa forma, dictâ materiâ spirituali; negatur item impossibilem esse formam, quæ saltim aliquas species non nisi unita materiæ spirituali cõnaturaliter recipere possit. Quamvis autem substantia spiritualis sit independens magis, quàm substantia corporea simplex, inde nihil convincitur, nam sicut substantia corpo- 221
rea simplex est possibilis, & alia datur quæ non est simplex, ita datur substantia spiritualis simplex seu completa, hoc est Angeli, cur Ergò dari non poterunt aliæ spirituales substantiæ non simplices, sed dependentes à materia spirituali, quæ tamen magis erunt independentes quàm alia materialia, eô quòd in suo produci dependeret nonnisi à solo Deo: Et quamvis in hoc superarentur à corpore simplici, quia illud nullo modo dependet à subjecto, sufficit ut aliis prædicatis superetur illud corpus, sicut quamvis materia superet lumen gloriæ, quia est substantia, superatur tamen ordine supernaturali, & genere spiritualis entis. Concordaret autem in hoc cum corpore simplici, quia nul- 222
lo etiam modo penderet à materia corporea.

Tertia Implicantia est ex Hurtado. Nulla substantia spiritualis potest egere consortio materiæ ad suum esse, aliàs separata à materia postularet interire.

Respondetur etiam anima rationalis, ut habeat esse completum ad quod ordinatur indiget consortio materiæ, multò magis id competere poterit alteri formæ comparatæ ad materiam spiritualem, licèt cum jure existendi sine illa materia. Quid si ponatur essentialis nexus inter illam materiam & illam formam, adeoq; inseparabilitas ad invicem.

Qvarta Implicantia est. Quia nullius

223 lius usus esset illa materia spiritualis. Ergò esset essentialiter frustra.

Respondet Oviedo: Illam materiam posse esse tanquam comprincipium activum aliquarum operationum materiæ, non est enim contra rationem subjecti, esse comprincipium activum operationum aliquarũ materiæ, non est enim contra rationem subjecti, esse comprincipium activum operationum compositi; multi enim sentiunt materiã simul cum forma cõcurrere ad eliciendas Sensationes v.g. oculũ, ad visionem. Independenter ab hoc dici posset illam materiam fore comprincipium passivum recipiendi operationes formæ, sicut sensationes bruti multi dicunt recipi in materia. Conformiter ad dicta
224 supra posset illa materia esse utilis ad aliquas operationes quas fortè illa forma non posset elicere, nisi cum unione ad materiam spiritualem.

Qvinta Implicantia est Omnes substantiæ spirituales quæ de facto dantur carent compositione tali. Ergò talis compositio est impossibilis. Probatur Conseq: Quia omnes homines, qui defacto dãtur, sunt animalia rationalia, benè infertur, Ergò quicunq; possibilis homo est, erit animal rationale. Ergò etiã quia Spiritus, qui dantur, carerent compositione & materiâ & formâ spirituali, quicunq; alii Spiritus, carebunt illâ.

Respondetur, disparitatem esse quia cum definitivè homo sit animal rationale,
225 impossibile est esse hominem & non esse animal rationale, jam autem nego definitivè Spiritum esse, carere compositione ex partibus, unde & indivisibile Mathematicum caret partibus, nec tamen propterea est quid spirituale.

Sexta Implicantia est. Si possibile esset tale compositum, illud & esset intellectivum, & non esset intellectivum. Esset intellectivum, tum quia omnis substantia spiritualis est intellectiva; Tum quia omnia recedẽtia à materia aliquo modo operantur. & quia substantia spiritualis perfectissimè recedit, perfectissimè operabitur, adeoq; intellectualiter; tum quia substantia spiritualis, non

potest esse nisi vivens, hinc etiam nomen 226
habet Spiritus, nomine tracto à spiratione; quâ ratione vita proditur: sed non potest esse vivẽs vitâ vegetativâ, nec sensitivâ, nam hi vivendi modi sunt immersi materiæ. Ergò vitâ intellectuali vivere deberet. Non esset autem illud compositum intellectivum. Tum quia vel esset intellectivum intellectione divisibili, vel indivisibili non divisibili: Tum quia Philosophi non agnoscunt partes divisibiles intellectionum: Tum quia omne intellectivum debet attingere objectum indivisibile, aliàs non differret à sensitivo, objectum autem indivisibile de se constat, non potest attingi cognitione divisibile. Tum quia si posset dari divisibilis intellectio, posset diversis sui partibus diversa, & 227
contraria, immo eadem contraria intelligere: hoc est unâ sui parte aliquid affirmare, alterâ negare; quo posito, sequens hanc intellectionem volitio posset aliquâ sui parte aliquid amare, aliquid odisse, consequenter aliquâ sui parte mereri, aliâ demereri adeoq; digna esse Cœlo & inferno. Non etiã illud compositum posset intelligere cognitione indivisibili, quia principio divisibili non potest esse connaturalis, & proportionata actio indivisibilis, repugnat enim ab agẽte divisibili produci effectum nobiliorem, & indivisibilem, aliàs ille effectus & indigeret pluribus principiis, & non indigeret, non indigeret quidem quia cum sit spiritualis ab
uno totus penderet, indigeret autem quia 228
ab illis per se naturaliter poneretur.

Respondetur hanc rationem supponere imprimis impossibilitatem substantiæ spiritualis, quæ non sit intellectiva cujus demonstratio poni deberet. Posset illi substantiæ concedi perfectissima operatio genericè, hoc est spiritualis qualis foret spiritualis emanatio spiritualium passionum: sed non esset concedenda perfectissima operatio subalternè qualis est ratio operationis intellectivæ. Et licèt nomen Spiritus nomen impositum est, ad significandum vivens vitâ intellectivâ, hoc non obstat, non appella illam substãtiam Spiritum, sed appella compositum

nullam habens partem materialem; vel Spiritum Analogicè ad eum modum quo accidẽtia sunt spiritualia aliqua, & tamen nulla illis competit ratio vitæ? Sed potest etiam benè dici illud compositum posse esse intellectivum intellectione indivisibili, non implicat autem à principio duplici, & divisibili pendere actionem indivisibilem, & ita de facto nostræ actiones vitales à Deo, potentia, habituq; procedũt, & tamen sunt spirituales sufficitq; quòd aliis prædicatis illius principii, superetur prædicatum indivisibilitans, reperibile in illa intellectione. Quanquam in præsenti etiam intellectione poni potest pluralitas partium integrantiũ, ut si aliâ intellectione intelligatur animal, aliâ ratio-
nale sicut in Unione spirituali multi agnoscunt partes itemq; in habitibus. Et licèt omne intellectivum quod datur, attingat objectum indivisibile cur non possibile quod attingat non nisi sensibilia, quorum habeat species. Sed cur etiam objectum indivisibile, non poterit attingi divisibili subjectivè cognitione indivisibili terminativè, ad eum modum quo unio spiritualis in sententia Suar:, admittens partes integrales singulis suis partibus totam animam, & non tantum aliquam illius partem unit, quamvis unio ipsa plures formaliter partes habeat. Et sicut non sequitur ex eo, quia pluribus actibus diversis anima potest ferri in objecta, non sequitur inquam, eandem animam esse dignã Cœlo & inferno, ita nec sequetur in præsenti:
& sicut ponitur plurium actuum incompossibilitas saltim naturalis secum, quæ facit ne simul sit quis actu odio & amore Dei dignus, ita incompossibilitas partium integrantium divisibilis intellectionis, faciet ne idem sequatur.

Septima Implicantia est. Idq; pro probanda hâc thesi. *Impossibilis est materia Spiritualis.* Unum quodq; Ens, dicit negationes, essentialiter sibi connexas, & hoc ostendit Inductio, & quidem non tantùm de Entibus disparatis ut cum Petrus dicit negationem Pauli. Sed multò magis in Entibus oppositis & cõtrariis, nam ipsa oppositionis ratio fundat specialem exclusionem illius alterius Entis, cujus dicit negationem. Quod ipsum magis adhuc videre est, si aliqua sibi opponãtur genere. Nam licèt impossibile sit hanc substantiam, esse illam substantiam, cujus dicit negationem; sed pluribus titulis impossibile est, substantiam esse accidens, cum generibus distent, ipsoq; illo generico à se absessu magis distrahũtur, ne in unum convenire possint, quæ inductio, ipsaq; Major resolvitur in principium lumine naturæ notum, quodlibet est quod est. Ergò oppositi sibi esse, quodlibet dicit negationem. Ad quod principium postea sequitur, ut unũquodq; Ens dicat negationem negationis sui. Sed Spiritus & Materia dicunt adinvicem negationem sui. Ergò impossibile est spiritum esse materiam. Minor probatur. Inprimis quærendo Quid materia neget ex Entibus sibi contrariis, si non Spiritum & si materia non dicit negationem Spiritus, jam non procedet sua positio, de subjecto, de quo lis est. Rursus si frigus & calor, brutum & homo, dicunt negationem sui, certè dicèt materiæ & spiritus negationem adinvicem. neq; enim minor est inter hæc oppositio. Deniq; quæcunq; Regula assignata fuerit internoscendi aliqua esse contraria, dicereq; adinvicem imbibitam sui negationem, eadem ostendit spiritum & materiam dicere negationem sui adinvicem. Unde & bona est Categoria dividens substantiam in Materialem & Spiritualem, cum tamen membra divisionis, dicant adinvicem negationem sui & oppositionẽ. De hac autem thesi indefinita loquendo: *An implicet substantia spiritualis quæ habeat rationem subjecti*, non est adferenda implicantia, quia oppositum demonstrari potest, nempè substantiam spiritualem esse subjectum plurium accidentium spiritualiũ, non posset autem substantia spiritualis esse subjectum accidentium si universaliter teneret, major impossibilis est substantia spiritualis habens rationem subjecti.

Quod attinet ad hanc Thesim: *An sit possibilis substantia spiritualis incompleta receptiva, & subjectativa formæ spiritualis substãtialis?* Illius impossibilitas colligitur per locum Theo-

Theologicum. Nam & esset illa substantia ut supponitur spiritualis, & non esset. Quia si possibilis esset substantia spiritualis, habẽs rationem subjecti respectu formæ spiritualis malè arguerent Theologi, & quidem jam consensu communi Ex eo carere Angelos compositione ex Materia, quia sunt spirituales. Et sicut falsa esset hæc causalis, ideò Petrus est homo, quia est animal rationale, si posset esse Petrus, & tamen tantùm habens rationem Simii locativi, ita & falsa esse hæc causalis, Ideò Angeli carent omni materiâ, quia sunt spirituales. Si potest aliquid spirituale esse subjectum informabile formâ substantiali spirituali. Eô etiam servit. Hoc quod est recipere dicit in omni
Ente imperfectionem, quia maximam destructionem principalis perfectionis Divinæ, quæ est esse Actum purum. Hinc perfectissimum Ens DEUS, nihil in se recipit, infimum Genus substantiæ, est substantia materialis, & hæc recipit tam formas accidentales, quàm formas substantiales, Mediæ autem notæ est substantia spiritualis, quæ recipit (ut constat) formas accidentales. Ergò si reciperet formas substantiales, dejiceretur à ratione mediæ illius perfectionis, adeoq; nec esset substantia spiritualis. Deniq; si substantia spiritualis posset habere partes substantiales spirituales, posset etiam habere & integrales, quod pro absurdo reputant viri docti.

Difficultas II.

An sit possibile compositum ex partibus quarum neutra sit materia, neutra forma?

Affirmat Oviedo, qui primus hanc Quæstionem incepit tractare: Probat suam sententiam argumento negativo. Quia scilicet hoc non implicat contradictionem, solvitq; argumenta sic.

Primum Argumentum, quia scilicet Antiquitas non cognovit compositionem essentialem nisi ex materia & forma.

Respondet Oviedo, quia Antiquitas in hac materia nõ discurrebat nisi de composito quod datur.

Secundum Argumentum est: Quia scilicet illæ partes eô ipso quòd habeant conceptum partium essentialium, eô ipso habent conceptum quidditativum materiæ & formæ. Ergò implicat partes essentiales compositi, quæ rationem formæ & materiæ non induant; Antecedens probatur, quia secluso conceptu quidditativo materiæ & formæ, nihil remanet, per quod partes illius compositi in ratione partium constituantur.

Respondet Ovied: accommodatè ad varias sententias explicantes conceptum primum materiæ & formæ, vide eundem. Succus in eo est, quia secluso conceptu materiæ & formæ, ab istis partibus manet adhuc conceptus partis unibilis ad aliam compartem, quæ compartes erunt essentiales, & non tantùm integrales, quia habebũt inter se diversitatem specificam partium, & habebunt ordinem ad unionem faciendam, cum intima penetratione inter extrema, quorum utrumq; ordinetur essentialiter ad constitutionem totius, & neutra primariò nihilominùs per se ordinabitur una ad aliam.

Tertium Argumentum est: ponamus illud corpus esse vivens organicum, tunc in illo toto, quælibet pars esset actus primus corporis organici potentiâ vitam habentis. Ergò quælibet illius pars esset anima, ita enim animam definit Aristoteles, adeoq; compositum illud constaret duplici formâ.

Respondet Oviedo, nulla pars illius compositi esset forma, quia forma necessariò dicit ordinem ad materiam, qui ordo illîc non esset nihilominùs.

Dicendum est: *Illud compositum secundùm quod explicatur ab Ovied: impossibile est*, dixi secundùm quod explicetur ab Oviedo: quia fortè si aliter proponeretur non esset impossibile.

Probatur primò Illud compositum & esset compositum essentiale, & non esset, esset ut supponitur, non esset autem, ut probatur; quia illud compositum ita se haberet ac duæ formæ, si inter se unirentur, quia tam illæ formæ, ad se non ordinarentur per modum actûs & potentiæ; sicut & illæ partes, ita illæ duæ formæ possent

241 sentinter se uniri in ordine ad localem intimitatem, sicut & illæ partes, dicuntq; præsentes formæ, ordinem obedientialem unibilium. Ergò sicut illæ duæ formæ non facerent rationem compositi essentialis, ita nec illæ partes.

RESPONDEBIS hôc ipso quòd illæ partes dicant ordinem non nisi obedientialem unibilium, non constituent compositum essentiale.

CONTRA, quia ex eo dicunt illæ formæ ordinem non nisi obedientialem ad uniri; quia non ordinantur ad se tanquam actus, & potentia ex eoq; quòd non ordinantur tãquam actus & potentia; faciunt quòd non sit compositum essentiale. Ergò etiam in præsenti idem fiet, utrobiq;
242 enim est idem fundamentum, non pullulaturi compositi essentialis, nempè defectus ordinis, dicamq; non nisi obedientialem ordinem, etiam illas partes dicere in ordine ad uniri, idq; ex eo, quia sicut præsentes formæ non nisi obedientialem ordinem dicunt ad uniri ex eo, quia non ordinantur ad se tanquam actus & potentia, ita & illæ partes.

PROBATUR secundò. Quia ex nullo Capite dici posset illud compositum essentiale, non ex eo quia constaret partibus substantialibus, nam si duæ animæ unirentur, illud totum constaret partibus substantialibus, neq; tamen esset compositum essentiale, sicut nec est compositum essentiale in toto integrali; non etiã illud com-
243 positum esset essentiale, quia constaret partibus diversitatem specificam habentibus, nam etiam conflatum illud ex duabus animabus, haberet partes diversitatem specificam habentes, & tamen non esset compositum essentiale. Hoc etiam illud compositum esset essentiale, quia haberet unionem, cum intima penetratione inter extrema; quia conceptus essentialis compositi non est conceptus unionis, cum ista intima penetratione, nam unio qualitatum inter se est cum intima penetratione, & tamen hæc unio non arguit rationem essentialis compositi: Et si Divinitùs partes aquæ se penetrarent, unirenturq;, non jam per hoc ipsum constitueretur totum illud, in ratione totius essentialis, Ergò apparet solam rationem unionis cum intima præsentia ñon formalisa-
244 re compositum essentiale, non etiam illud constitutum acquireret rationem compositi essentialis, quia una pars diceret ordinem ad aliam, quia si illæ partes non dicerent ordinem potentiæ & actûs, non majorem dicerent Ordinem; quam dicant formæ aut quæcunq; alia aggregata.

PROBATUR TERTIÒ, quia illæ partes & unirentur per se, & non unirentur, unirentur quidem ut supponitur, non unirentur autem per se, quia nullo modo explicatur hæc perseitas.

Posset tamen hoc compositum sic concipi, de ratione partium per se ordinatarum ad unionem, non est quòd una pars sit actus alia potentia, defacto enim continuum est per se compositum, & tamen 245
neutra pars est actus neutra potentia, cur Ergò non poterit esse compositum per se, cujus neutra pars sit potẽtia, neutra actus, quia tamen continuum est potiùs integrale homogeneum, quàm essentiale compositum, videndum est in quo stet hæc integralitas, & deficientia à ratione compositi essentialis, quæ deficientia videtur in hoc stare, quia scilicet naturaliter una potest esse sine alia, neq; requiritur ulla specialis dispositio in ordine ad uniri eadem, cur autem non poterunt esse partes, quæ naturaliter non possint esse sine se, quæ certè erunt ad se essentialiter ordinatæ, quamvis sine ordine actûs & potentiæ.

DIFFICULTAS III. 246

Posibile ne sit totum quod sit corpus simplex compositum.

Corpus in duplicem considerationem venire potest, PRIMÒ prout est incompletum aliquid, & ordinatum ad aliam compartem, quæ sit forma illius. SECUNDÒ potest considerari corpus, prout est totum quid, seu habens totum esse sibi debiti integritatem independenter ab alia comparte, breviter prout est quid completum, & de hoc in præsenti quæritur, an sit possibile, idq; hôc sensu. Videmus dari substantiam spiritualem incompletam, hoc est animam, videmus etiam dari substantiam spiritualem completam, hoc est An-

247 Angelos, occasioneq; hinc habitâ quæritur, an sit possibile corpus simplex, hoc est non compositũ ex materia & forma, idq; completum, hoc est non ordinatum ad ullam formam substantialem, negat Hur: affirmat Aria: & Ovied:

DICENDUM est: *Tale corpus possibile esse.*

PROBATUR primò. Quia nulla est in hoc implicantia.

PROBATUR secundò, possibilis est substantia spiritualis completa, Ergò & corpus completum.

PROBATUR tertiò. Non est de ratione corporis compleri, defacto enim corpus compositum, corpus est, & tamen non est complebile. Ergò ex ratione sua generica non repugnat corpus non complebile.
248 Ergò & ex ratione sua specifica dari poterit corpus completum. Quia autem tota probatio stat in solutione implicãtiarum, ad eam accedendum est.

OBJICITUR primò Auctoritas S. Thom: ad primi de Cœlo textum q. 2. & 1. parte q. 66. Art. 6. ubi docet quòd omnis substantia, aut est potentia seu materia; aut actus, aut habẽs actum, additq; si est actus, vel est actus in materia, & erit forma illius, vel sine materia, & non erit ens sensibile, sed intelligibile, quia omnis actus non in materia, est intelligibilis.

RESPONDETUR, quando S. Thom. dicit, quòd omne ens sine materia sit intelligibile, accipit ly sine materia pro eodem ac ens *im*materiale seu spirituale, corpus au-
249 tem illud non est immateriale, hôc sensu hoc est spirituale, quantumvis materialitas illius non sit desumenda à materia; quæ sit compars illius constitutiva, sed ab ipsa ratione corporis. Quando autem Aristoteles 8. Metaph. textu 3. universaliter docet, quòd cunctæ substantiæ sensibiles materiam habeant, agit de substantiis sensibilibus quæ defacto dantur, vel ly materiam habent, debet sumi non tãtùm transitivè, sicut materiam habet homo, sed etiam intransitivè, quòd scilicet sensibile non debeat esse spirituale, sed corpus, quod etiam convenit corpori simplici. Deinde hîc non quæritur de auctoritate, sed de demonstratione.

OBJICITUR secundò. Si possibile esset corpus simplex & esset intellectuale, & non esset, non esset quia corpus & intelle- 250
ctivum sunt termini incompossibiles, aliàs etiam oculus corporeus videre posset DEUM, & ex intellectivitate animæ, malè ejus spiritualitas deduceretur, Si etiã corpus intelligere potest; esset autem intellectivum, quia radix intellectivitatis est immaterialitas, per S. Thom. ex Dionysio, & sicut repugnat esse aliquod vivens rationale, & non esset animal, ita repugnat corpus, quod sit actus simplex subsistens, & tamen non intellectivum, & cùm modus operandi sequatur modum essendi, fit ut cùm modus essendi illius corporis, Si elevatus supra materiam, etiã modus operandi erit elevatus, adeoq; erit intellectio.

RESPONDETUR, non fore illud corpus intellectivum, immaterialitas autẽ si fun- 251
dat intellectivitatem fundat sumpta pro spiritualitate, aut certâ conditione spiritualitatis, repugnat autem vivens rationale & non esse animal, quia ipsum prædicatum rationalis, quod supponit pro intellectivo dependenter à Phantasmatibus, involvit animal, quod solum phantasiari seu dependere à sensibus esseq; sensitivum potest, jam autem nec prædicatum actûs, nec prædicatum simplicis, nec prædicatum subsistentis, involvit ut sic intellectivitatem, nec ostendi potest quòd omnia simul sumpta illam importent. Elevatio etiam modi essendi supra materiam, involvens spiritualitatem, hæc arguit operationem intellectualem, non autem elevatio supra materiã quæ est compars com- 252
positi; non implicat enim ut aliquid non sit secũda pars compositi, & tamen sit materiale, hoc est corporeum intransitivè, seu corpus.

INSTAB. Esse actum aliquem simplicem & subsistentem, non tamen excludere corpus, ita implicat atq; dicere, quòd Ens aliquod rationale non excludat insensitivum. Rursùs sunt sensitivum præsupponitur ad esse rationale, ita esse actum simplicem, completum, subsistentem, æquiparabilem Angelis, qui sunt similes actus, præsupponit intellectivum, ita enim intellectivũ, videtur esse genus ad actum simplicem completum, & incompletum, sicut animal ad rationale vel irrationale.

253 RESPONDETUR disparitatem esse ex dictis, quia rationale importat intellectivum dependenter à sensibus, si importat tale intellectivum, importat sensitivum tanquam principium, si importat sensitivum importat hôc ipso excludens insensitivum, actus autem simplex, non simplicitate absolutâ; hoc est importante spiritualitatem, sed tantùm simplex, simplicitate negante compositionem ex materia Physicâ, non importat aliquod prædicatum, ratione cujus excludatur ratio corporis nec tale prædicatum demonstratur. Negatur ulteriùs, quod antè prædicatum esse actus completi præsupponatur tanquam genus intellectivum, sed è converso actus completus, dividitur in membra,
254 hoc est in actum completum corporeum, & incorporeum, cujus ratio in hac materia semper repetenda est. Quia non implicat dividi actum completum simplicè, in actum spiritualem & materialem, ita ut illud corpus, in prædicatis genericis æquiparetur Angelis, non tamen in prædicatis specificis, adeoq; non in intellectione.

OBJICITUR tertiò ex Hurtado. Illud corpus & esset vivens & non esset vivens, esset quidem vivens, tum quia & esset perfectius corpore completo composito, ut supponitur, & non esset perfectius quia careret perfectione viventis. Tum quia ratio viventis præsupponitur necessariò ad esse actûs simplicis, non secùs ac ratio viventis præsupponitur ad esse animalis.
255 Non esset autem illud corpus vivens, quia nec posset esse vivens, intellectuali vitâ, ut probatũ suprà, nec vitâ vegetativâ, quia vegetatio debetur corporibus corruptibilibus, communem materiam habentibus, & affectis cõtrariis qualitatibus, quarum non esset capax corpus simplex, quia hæ dantur à natura, ut materia ad alias successivè formas disponatur, nec item istud corpus posset esse vivens vitâ sensitivâ; nam sensatio ut experientia patet, fit mediis primis qualitatibus, quæ tamen in corpore simplici haberi non possunt.

RESPONDETUR imprimis, non fore illud corpus vivens, & quamvis sub hac formalitate esset imperfectiùs compositis sub alia tamen formalitate, nempè actûs simplicis excederet composita, à qua ratione actûs simplicis, nego præsupponi 256
rationem vivẽtis, cùm hic ratio actûs non sumatur pro motu aliquo, sed pro complemento non habente rationem materiæ, quæ sit compars. Unde non ostenditur prædicatum competens corpori completo, in quo sit exigentia vitæ. Jam autẽ in animalis definitione pro genere ponitur vivens. Deinde Ovied: dicit illud corpus fore sensitivum, sed diversis sensationibus non dependentibus à primis qualitatibus, sed à speciebus v. g. à DEO infusis. Addit quòd posset corpus sentire easdem qualitates, quas non sentimus, per species illarum, quantumvis has qualitates recipere non posset, quia potentia sensitiva potest sentire objecta, in extra- 257
neo subjecto recepta.

OBJICITUR Quartò ex eodem. Illud corpus & esset corruptibile, & non esset corruptibile, esset corruptibile quia esset divisibile, ita ut divisio venire possit ad partem minorem minimo requisito ad conservationem, esset etiam incorruptibile, quia incapax qualitatum corruptivarum.

RESPONDETUR, Corpus illud fore incorruptibile, divisibile tamen quantitativè, sed non divisibile quoad suum constitutivum, ad eum modum, quô Cæci dividi possunt quantitativè, & tamen unio illorum incorruptibilis corrumpi non potest, eô quòd nulla detur virtus naturalis quæ possit devenire ad minimum requisi- 258
tum: Ovied: addit posse illud corpus dici corruptibile per impressionem impulsûs contrarii.

OBJICIT quintò Svar: Impossibilis est substantia creata spiritualis, quæ non sit capax formæ accidentalis. Ergò nec erit possibilis substantia materialis, quæ non sit capax formæ substantialis.

RESPONDETUR, argumentum multùm probare, probat enim Angelos debere constare formâ substãtiali, cùm non possint non esse capaces formæ accidentalis. Sic enim formabitur argumentum. Non est possibilis substantia creata spiritualis, quæ non sit capax formæ accidẽtalis, Ergò nec erit possibilis, substantia spiritualis,

259 tualis, quæ non sit capax Formæ substantialis.

ADDI potest universaliter negationem materiæ pro comparte sumptæ non fundare spiritualitatem, quia non implicat aliquid non esse spirituale, & tamen dice- 260
re negationem materiæ tanquam compartis, conceptusq; spiritualitatis non est negatio materiæ.

TRACTATUS V.

DE PROPRIETATE CORPORIS, QVÆ EST QVANTITAS FINITA.

AGemus imprimis de essentia quantitatis, deinde de distinctionibus eidem competentibus. Deniq; de compositione ut vocant Continui. Sit

DISPUTATIO IX. 3

DE ESSENTIA QVANTITATIS DISTINCTIONIBUSQ; EI COMPETENTIBUS.

METhodus exigit ut primùm essentia quantitatis examinetur.

QVÆSTIO I.

De primo essentiali conceptu quantitatis.

EXaminabimus imprimis aliorum sententias, postea tenendam adferemus.

DIFFICULTAS I.

An habere partes entitativas, sit primo essentialis conceptus quantitatis? 2

DOcent Thomistæ, de ratione Quantitatis esse, conferre partes entitativas. Consentit etiam noster Vasquez. Quod ut examinetur. Sit

Punctum Difficultatis I.

Quid Tenendum?

DICENDUM est. *Primò essentialem conceptum Quantitatis non esse, conferre partes entitativas.*

PROBARI solet primò. Quantitas distinguitur à prima Materia: vel, si nolis illam distingui, præscinde eam mente, quæro independenter ab illa quantitate, re, aut per rationem præcisa, vel materia habet partes, vel non habet? si habet, ergò illas non à quantitate habet. Si non habet, Ergò Materia prima, est simplex, & indivisibilis.

RESPONDERI potest huic argumento; concedendo quòd Materia prima, independenter à quantitate, sit indivisibilis.

INSTABIS. Ergò Materia, independenter à quantitate, erit ita simplex ac Angelus, vel anima rationalis.

RESPONDETUR. Seclusâ quantitate, in aliquo genere ita se habet materia prima, ac Angelus, vel anima rationalis; nec 4
id involvit ullum absurdum, certè enim in sententia constituente conceptum primarium quantitatis in impenetrabilitatis exigentia, secluſa quantitate, æquè est materia penetrabilis, ac anima rationalis, neq; tamen in hoc est ullum absurdum. Æquè item non componitur ex duabus partibus physicis, Materia, ac Angelus, nec inde tamen sequitur, intra eundem gradum simplicitatis, utrumq; esse. Dici itaq; potest, ratione Molis corporeæ, adhuc illam Materiam non fore ita simplicem. Dici etiam posset quòd independenter à quantitate, habeat virtualiter partes Materia, sitq; divisibilis virtualiter, quæ divisibilitas in hoc stabit, quòd sit semper habens

vim,

vim, fundandi & emanandi quantitatem, & quòd habeat molem, quæ apta sit evolvi parte fieriq; ut ita dicam per additam quantitatem. Inde autem non sequitur, simpliciter esse divisibilem Materiam, independenter à Quantitate; quia non est licitum, argumentari à restricto ad irrestrictum. *Neq; valet, si dicas:* hoc videri dissonum Dialecticæ, docenti, valere consequentiam à gradibus inferioribus, qui utiq; sunt restricti ad superiores, qui sunt irrestricti, non inquam valet, si id dicas, quia si valet consequentia ab restricto ad irrestrictum, Ergò si ego dicam Æthiops est albus secundùm dentes, potero dicere Æthiops est albus. Item si dixero est propositio æternæ veritatis, Homo est animal
6 rationale, potero etiam dicere est propositio æternæ veritatis, homo est. Dandum ergò est taxativum, quando nam in talibus teneat consequentia, quando non teneat. Et potest esse hoc. Ab inferiori ad superius tenet consequentia, à restricto hoc est dicto secundùm quid non tenet consequentia ad dictum simpliciter. Cujus ulterior hæc ratio est. Quia ut prædicatum verificetur de subjecto, debet esse identitas prædicati & subjecti; Quia autem est Identitas inferioris, cum superiore, eo quòd superius sit totum potestativum continẽs in se potestate inferius, hinc fit ut teneat consequentia ab inferiori ad superius. Quia autem non est Identitas inter ly secundùm quid, & inter ly simpliciter, si enim esset inter hæc identitas, vel
7 utrumq; esset Esse secundùm quid, vel utrumq; esse simpliciter, ideò inter hæc non est Identitas, adeoq; nec tenebit consequentia à restricto ad irrestrictum.

PROBARI solet secundò. Quantitas quæ in se habet partes ex quibus componitur, non communicat seipsam subjecto per identitatem, sed per unionem. Ergò quantitas tantum habet hoc, quod est, illam ipsam in partes actu distinctas esse divisibilem. Ergò ulterius, si se ipsa Materia illa partes non habet, etiam per unionem quantitatis illas habere nequit: esse enim unitum extremo habenti partes, non est habere partes.

CONFIRMATUR. Quia quantitas communicat partes, vel quas in se habet, vel alias distinctas, non has quas habet, quia 8
hæ sunt accidentales, ut partes substantiæ, sunt substãtiales; non etiam communicat partes quas non habet, seu partes distinctas à quantitate, quia quantitas nihil substantiæ producit, neq; causat in aliquo genere. Ergò quãtitas, nullas potest partes communicare substantiæ.

RESPONDERI potest huic argumento. Imprimis retorquendo argumentum. Quantitas quæ in se habet impenetrabilitatem, communicat se materiæ, non nisi per unionem. Ergò quantitas tantùm habet hoc, quòd sit impenetrabilis. Ergò ulteriùs si se ipsa materia non est impenetrabilis, etiam per unionem cum quantitate, non erit impenetrabilis, quia esse unitum extremo impenetrabili non est esse im- 9
penetrabile. Deinde si materia & se ipsa, & simul virtualiter non haberet partes, etiam accessu quãtitatis non haberet partes, secus cùm virtualiter illas contineat. Unde accessu quantitatis, haberet partes à materia, quæ antè accessum illius, non nisi virtualiter habebantur. Sic in sententia non distinguente partes actu ante assignationem, assignatio cõfert partes, quæ potentiâ non nisi habebantur.

PROBARI solet tertiò. Substantia pedis, non est substantia capitis, potest enim substantia pedis corrumpi, non corrupta substantia capitis. Ergò substantia capitis distinguitur à substantia pedis: nam idem non potest corrumpi & non corrũpi, quæ tamen substantiæ distinguuntur, tãquam 10
substantiæ partiales, quia si distnguerentur tanquam aliquid tertium, substantia pedis, non pertineret ad illud compositum, cùm ergò pertineat, debet tanquam pars distingui.

RESPONDERI posset. Quod substantia pedis à substantia capitis in ratione substantiæ, se ipsis distinguantur, secluſa tamen quantitate non distinguentur tanquam partes, qua etiam secluſa non pertinebunt ad compositum tanquam partes. Sicut & in sententia negante formas partiales substantiales, independenter ab organisatione, partes illæ non sunt partes, licèt in ratione substantialium constituantur se ipsis. *Hinc aliter*

PRO-

11 PROBATUR CONCLUSIO. Vel præcedit quãtitatem entitas illarum partium, quas per te confert quantitas, vel non præcedit? Si præcedit. Ergò & confert entitatem partium quantitas ut supponitur, & non confert. Quia antè accessum quantitatis jam præsupponuntur. Quòdsi entitas partium non præcedit illam quantitatem, quæro, an illa entitas partium quas confert quantitas materiæ sit substantialis vel accidentalis? si substantialis? Ergò erunt illæ partes Materia, utpotè partes homogeneæ. Si erunt Materia. Ergò non possunt produci à quantitate, quia Materia non nisi creari potest, quantitas autem non creat. Rursùs si partes entitativæ, quas confert quantitas sunt substan-
12 tiales. Ergò quantitas panis sunt partes substantiales panis, quantitas enim panis debet habere conceptum primò essentialem quantitatis panis, Ergò debet habere partes substantiales panis, quas per te primò dicit. Ergò ulteriùs, cùm in Eucharistia sit quantitas, erunt etiam partes substantiales panis, adeoq; substantia panis. Quòdsi partes illæ quas confert quãtitas sunt partes accidentales, vel sunt partes, quas ipsamet quantitatis entitas in se importat, vel sunt partes quas causat à se cõdistinctas illa quantitas? Non primum, quia aliàs, in sua entitate Materia nunquam haberet partes, quia entitas quantitatis, nunquam est entitas Materiæ, cõsequenter & partes entitatis, quantitatis
13 non possunt esse partes entitatis Materiæ, habebitq; se Materia in ordine ad habendum partes sicut Angelus vel anima rationalis, si ei supernaturaliter uniretur quãtitas, per cujus unionem æquè non haberet in sua entitate partes, ac antè non habuit, licèt habeat partes quantitas quæ secum unita est. Quòdsi partes illæ accidentales, sunt partes, quas causat distinctas à se illa quantitas. Ergò imprimis nunquam quantisaretur entitas Materiæ, quia nunquã in sua entitate acquireret partes. Ergò ulteriùs quantitas est ens operativum.

RESPONDEBIS primò. Quòd accessum quantitatis præcedant partes virtuales.

CONTRA. Partes illæ virtuales vel continent entitatem partium formandarum, vel non continent? redibitq; argumentum factum. 14

RESPONDEBIS secundò. Partes virtuales virtualiter cõtinere entitatem partium formandarum.

CONTRA. Virtualis hæc continentia partium formandarum, vel dicit negationem Physicæ actualitatis, debitæ entitati partium, vel non dicit? si non dicit negationem. Ergò datur Physica actu actualitas entitatis illarum partium. Ergò illa non habebitur à quantitate. Si dicit negationem. Ergò illam actualitatem entitatis partium, primùm confert quantitas, redibitq; argumentum factum, qualesnam partes conferat.

RESPONDEBIS tertiò. Quòd aliud sit, quantitatem esse ipsas partes entitativas 15
substantiales, aliud autem, quantitatem posse facere partes substãtiales. Primum illud, non habet quantitas ob rationes allatas; habet hoc posterius, ex priori autem non nisi sequeretur dari partes substantiales panis in Eucharistia.

CONTRA. Quia vi argumenti facti, sequitur, quantitatem esse, ipsas partes entitativas substantiales, vel enim antè accessum quantitatis haberentur partes illæ, vel non haberentur? si non haberentur. Ergò quantitas sunt illæ ipsæ partes: neq; enim illas producere potest, ut probatum suprà. Si haberentur. Ergò non conferuntur à quantitate: *Neq; valet, si dicas;* antè accessum materiæ, antecedere enti-
tatem partium, sed non antecedere par- 16
tes entitativas; non, inquam, valet, si id dicas, quia inter entitatẽ partium, & partes entitativas, nullum est discrimen. Nam quamvis concedi possit, partes esse distinctas quòád entitatem, non tamen quòád esse formale partium. Id inde est. Quia aliunde sumitur ratio formalis partium & aliunde entitas, ut ex dicendis constabit. Sed ostendi non potest, aliud importari ab entitate partium, & aliud à partibus entitativis. Quòd si antè accessum quantitatis dicas, non esse partes entitativas, in isto sensu, quia non sunt extreisatæ, evolutæ &c. tunc jam quæstio erit nonnisi de sola voce, an scilicet non habere partes extreisatas, sit nõ habere partes entitativas.

17 QVÆRES: *An ſicut convenit Materiæ habere partes entitativas independenter à quantitate? etiam conveniat diviſibilitas earundem partium independenter à quantitate?* Sed probabilius eſt, non convenire.

RATIO. Tum quia, quando partes ſunt penetratæ, accipitq; Materia modum exiſtendi, connaturaliter debitum nonniſi entibus ſpiritualibus, poſitâ item penetratione partium, manet entitas Materiæ, partesq; illius entitativæ, & tamen non manet diviſibilitas, quia in unaquaq; parte reſpondet totum. Ergò diviſibilitas ſe ipsâ non convenit Materiæ. Tum quia non datur ulla extenſio entitativa. Ergò nec diviſibilitas entitativa. Antecedens probatur. Si enim daretur extenſio entitativa, dicam etiam dari entitativam quãtitatem, hoc eſt ſequentem & identificatam ipſi entitati. Ergò nec dabitur ulla diviſibilitas entitativa, nõ enim eſt major unius ratio, quàm alterius. Impenetrabilitas enim, extenſio, diviſibilitas, &c. videntur pendere à quantitate, & ſicut non datur ulla entitativa albedo, vel calor entitativus, identificatus ſcilicet ſubſtantiæ alicui, ita nec dabitur diviſibilitas ulla entitativa. Tum quia, ſi eſſet aliqua ratio, ob quam diviſibilitas conveniret materiæ independenter à quantitate, id ideò eſſet, quia poteſt conſervari una pars, non conſervatâ aliâ parte; adeoq; diviſa ab alia parte. Sed hæc ratio nihil probat. Quia quamvis v. g. Chriſti manus conſervari
19 poſſet ſine corpore Chriſti, tamen ſuppoſito modo, quo exiſtit in Euchariſtia, non poteſt conſervari manus ſola, non ſervato toto corpore, quia in manu eſt totum corpus, & tota manus in toto corpore. Ergò quamvis antè ſublatam quantitatem, poſſit conſervari manus, non conſervato corpore, tamen ſublatâ quantitate quando manus acquirit eſſe in toto corpore, & corpus in manu, non poteſt conſervari manus, ſervato illo modo eſſendi, niſi conſervetur & totum corpus. Tum quia nulla neceſſitas, & nullum fundamentum tribuendi hoc prædicatum materiæ, ad quid ergò hæc multiplicatio prædicatorum? Tum quia diviſio non poteſt concipi ſine extreitate; extreitas etiã ſine quantitate, & quæcunq; diviſibilitas, independenter 20
ab extreitate, conſimilis erit ei, quæ convenit totis ſpiritualibus.

Punctum Difficultatis II.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT primò Lugo, Vaſq. Si ſubſtantia & reliqua accidentia ſecundùm ſe haberent partes, & extenſionem, alia non eſſet extenſio conſtituenda, in qua eſſentia quantitatis conſiſtat.

RESPONDETUR. Hoc argumentum, nonniſi probat partes, independenter à quantitate, non eſſe extenſas, diviſibiles &c. quod & nos tenemus. Sed hoc non probat, quòd partes ſubſtantia de ſe non 21
habeat, certè enim illas ut probatum eſt, non accipit à quantitate, ſicut accipit diviſibilitatem, & quia nos, non concedimus independenter à quantitate ullam extreitatem illarum partium entitativarum, ideò quantitas adferens illam extreitatem non erit otioſa.

OBJICIT ſecundò idem. Si ſubſtantia ex ſe partes haberet, peteret Ubi. Ergò peteret ubi diviſibile, ita ut pars illius, parti ſpatii, & tota, toti ſpatio correſpondeat. Quod tale ubi peteret, nec per Divinam potentiam poſſet indiviſibiliter conſtitui, adeoq; Chriſtus indiviſibiliter in Euchariſtia poni non poſſet. Quòdſi peteret, illa ſubſtantia habens partes, ubi indiviſibile, non poſſet conſtitui ſub quan- 22
titate quin amittat propriam præſentiam. Quòd ſi dicas ſubſtantiam partes habentem, ſeclusâ quantitate, nec petere diviſibile ubi, nec indiviſibile; Contra erit: quia natura eſt determinata ad unum, nec poteſt indiſcriminatim unum, vel alium modum ipſius ubi petere.

RESPONDET primò Oviedo. Subſtantiam eſſe indifferentem ad præſentiam, ſive diviſibilem, ſive indiviſibilem; ſeclusâ quantitate. Illuſtrat hoc inſtantiis. Una cauſa eſt indifferens ad hos vel illos actus. Una materia eſt indifferens ad hanc vel illam formam ſpecie diſtinctam. Cur igitur in ſubſtantia non erit indifferentia ad ipſum Ubi. Hæc Reſponſio

NON

23 NON SATISFACIT. Videmus in natura non eſſe aliquas indifferentias. Unde etiam Ovied. eodem puncto. num. 13. ſub finem negat, quòd ſubſtantia poſſit ſine quãtitate præſcindere ab habere vel non habere partes entitativas. Et ſicut non habere partes entitativas, & habere partes, procedit per prædicata contradictoria, ita habere ubi diviſibile, non habere ubi diviſibile procedit ſimiliter per contradictoria, quid ergò horum convenit partibus ſubſtantiæ ſeclusâ quantitate. Ex alia parte videmus etiam in natura eſſe aliquas indifferẽtias; ut cõcedit ipſe Ovied. Cur ergò potiùs ſubſtantia cum ſuis partibus ſpectata, in ordine ad Ubi, non ſequetur hanc partem entium negantium indif-
24 ferentiam; quòdſi negabit indifferentiam ad hoc vel illud ubi dicet determinationem ad ubi, reſtabitq; argumentũ à Vasq. propoſitum ſolvendum. Porrò ut dignoſcatur, an ad aliquid ſit indifferens, vel non indifferens ſubſtantia, quæ eſt à parte rei, penſandum eſt, an prædicatum, de quo quæritur, ſit intrinſecum an extrinſecum, & tunc ad intrinſeca prædicata, & identificata nulla eſſet indifferentia. Si autem eſt extrinſecum prædicatum, penſandũ eſt, an æquè ſe habeat res cum hoc, quàm cum alio, tunc enim dabitur indifferentia. Quã tamen doctrinâ poſitâ, reſtabit quærere, an æquè ſe benè habeant illæ partes ſubſtantiæ, quantitate ſpoliatæ, cum *Ubi* diviſibili, ac cum ubi indiviſibili? *Ideò aliter*
25

RESPONDETUR ſecundò. Suppoſito, quòd inferiùs probatur, Ubi, eſſe ipſammet rei entitatem in recto; tunc dici poteſt, quòd illa ſubſtãtia, ſecundùm ea quæ illi jure naturæ debentur, petat diviſibiliter exiſtere, ad eum modum quo Sol connaturaliter lucem petit, licèt illâ divinitùs carere poſſit. Jam autem ſubſtantia illa ſpectata, ſecundùm quod extrahitur extra jus ſuæ naturæ, ſpoliaturq; quantitate, petit ubi indiviſibile actu, diviſibile potentiâ: quia petit ſuam entitatem, quæ ratione partium entitativarum eſt diviſibilis potentia, licèt ob defectum quantitatis non ſit tunc actu diviſibilis; poſitâ autem quantitate amittit proprium ubi, ſed amiſſione impropriâ, quia non amit- 26
tit ullam entitatem, neq; enim per nos *ubi* eſt entitas, ſed tantùm acquirit modum eſſendi, cum extenſione, quam antea non habebat, retentâ eâdem entitate habente partes, quam entitatem importat *ubi* in recto.

OBJICITUR tertiò. Si dantur partes entitativæ in materia ſeclusâ quantitate, faciuntne ſecum compoſitionem vel non? ſi faciunt. Ergò erant diviſibiles, contra quàm ſuprà illatum eſt. nam omne compoſitum dividi poteſt. Si non datur compoſitio? quomodo habent rationem partium.

RESPONDETUR. Hoc argumentum ſolvendum eſſe ex dicendis de continuatione, quæ non involvit ullam modalitatem, 27
ſed ſolam carentiam terminorum. Licèt ergò compoſitio per unionem, quæ importat modalitatem, arguat diviſibilitatem, ſed non unio identificata: nam ſi ipſum, cui identificatur non eſt diviſibile, ut probatum ſuprà, adeoq; ſeparabile ſeparatione propriè dictâ; de qua ſuprà, nec ipſa unio diviſibilis erit, & ſeparabilis ab illis, quæ unit & quibus identificatur. Tota ergò illa compoſitio in hoc ſtabit, quia ſcilicet ſunt entitates plures penetratæ adeoq; non habentes proprios terminos, ex vi autem penetrationis, ex vi item carentiæ propriorum terminorum, non ſequitur ulla propria compoſitio, cùm tamen ex ſola propria compoſitione oriatur diviſibilitas. 28

ADDO, quamvis non daretur ulla compoſitio, haberetur ratio partis, non quidem actualis, ſed potentialis; & ſicut non habetur diſtinctio in ratione partis nemine cogitante, ita nec habetur ratio partis formaliter, cujus oppoſitum ſupponit argumentum. Deinde ratio partis in materialibus, inter alia dicit negationem tantæ extenſionis, quantam habet totum: jam autem nec tantam, nec non tantam, dicit ulla illic entitas extenſione, cùm nulla omninò habeat.

Sed contra illatum, quòd ſcilicet materiæ ſeipſa diviſibilitas non competat.

DICES primò ex recentiori Suar: Id quod eſt indiviſibile, nec per Divinam po-

29 tentiam reddi potest divisibile. Ergò si materia esset indivisibilis, neq; dividi posset ratione quantitatis.

RESPONDETUR. Hoc argumentum multùm probare: probaret enim duos semipalmos, non posse divinitùs fieri palmum, qui de se non sunt palmi. Directè autem dici potest. Id quod est indivisibile ex accidenti, habet tamen partes entitativas, molemq; corpoream, adeoq; est divisibile potentia, posse dividi.

DICES secundò cum eodem. Demus extensam materiam per unam leucam, annihiletur in instanti ejus quantitas, eo casu aut partes extremæ remotæ confluunt ad punctum? & hoc non; quia non datur tantus motus in instanti, aut non
30 confluunt sed manent extensæ? & sic jam admittis partes in materia, sublatâ quantitate.

RESPONDETUR, eo casu redigendam materiam ad punctum, quod non fieret per motum localem, sed per solam desitionem quantitatis, & sicut sine ullo motu locali, posset hunc aërem extensum, in instanti DEUS reddere penetratum: Item sicut desinit anima informare corpus, vel incipit sine ullo motu locali, sic per solam desitionē quantitatis, poterit in punctum redigi materia sine ullo motu locali, quod etiam procedit in casu, quo in Eucharistia pars cum toto corpore, & è converso penetratur: quia id etiam fit sine ullo motu locali. Fundantur autem hæ instantiæ in
31 hoc principio, quia potest DEUS rem locare in loco sine ullo motu locali, ad eum modum, quô illam produxit in loco, sine ullo motu locali.

DICES tertiò ex Pontio. Non potest dubitari, quòd substantia capitis hominis, separatâ quantitate, posset dividi & conservari à substantia manûs.

RESPONDETUR. Non posse dividi nisi divisione impropriâ. Imò absolutè hoc negari potest. Supposito quòd partes hæ penetrentur ut dictum suprà de Corpore CHRISTI. dici etiam posset immeritò supponi, sine quantitate manere manum, vel caput, adeoq; falsificantem esse hunc terminum: Unde illa conservatio unius partis sine alia est nonnisi in suppositione quantitatis.

DICES quartò. Sublatâ omni quantitate, posito etiam quòd illa materia tota 32
sit in toto, & tota in qualibet parte; posito item quòd sit penetrata, nunquid independenter à quantitate superaddita, non discernit DEUS hanc partem fuisse substantiam Capitis, & hanc partem fuisse substantiam pedis? Quòdsi illam discernit, etiam illam annihilare potest solam, adeoq; dividere.

RESPONDETUR. DEUM discernere quæ fuerit pars materiæ sub hac forma, quæ sub illa, sed simul dicendo hanc materiam esse totam in tota residua materia, & totam quamlibet in parte, adeoq;, non esse divisibilem divisione propriâ, consequenter in suppositione, quòd illam velit esse in 33
puncto, & sine quantitate, non potest velle unā potiùs & non aliā partem servare.

INSTABIS. Potest DEUS facere ut sublatâ quantitate partes materiæ non sint penetratæ, & simul ut non habeant modum existendi rebus spiritualibus proprium, sed ut totum, occupet totum spatium, & partes entitativæ illius, partē spatii; quo casu verè adhuc dividi sine quantitate poterunt.

RESPONDETUR. Negando id posse fieri, quia si id fieri posset, posset fieri beneficio entitativæ extensionis, hanc autem nullam esse suprà ostendimus.

DICES qvintò. Quantitas est accidens extensum. Ergò debet præsupponere partes extensas ut in illis possit recipi.

RESPONDETUR. Albedo est accidens 34
disgregativum visûs, nec tamen præsupponit disgregativum visûs. Gratia item est accidens DEO gratum, nec tamen supponit subjectum DEO gratum, quod universaliter in hoc principium resolvitur, quia forma quamvis supponat potentiâ tale, non tamen debet supponere subjectum formaliter tale, sed reddere illud formaliter tale.

INSTABIS primò. Qualitates extensæ non possunt recipi in quantitate, nisi hæc esset extensa entitativè. Ergò nec ipsa quantitas potest recipi nisi in partibus extensis.

RESPONDETUR. Quia qualitates reddunt extensæ, non nisi per quantitatem sub-

35 subjecti, de quo infrà, hinc si non supponeretur subjectum extēsum, hôc ipso non essent illæ qualitates extensæ, quantitas autem non accipit divisibilitatem à subjecto, sed illam secum adferre potest. Rursûs qualitates extensæ idem sunt, quod qualitates materiales; neq; enim datur ulla extensio propria accidentiū. Quòdsi sint qualitates materiales, sunt qualitates indigentes, ut totæ in toto, & pars illarum in parte subjecti recipiatur. Hôc ipso enim non essent in connaturali subjecto, neq; enim illud extendere possunt, cùm autem quantitas ipsum subjectum extendere possit, adferreq; sibi connaturalem modum existendi, hocq; ipso non indigebit ullâ antecedenti extensione.

36 INSTABIS secundò. Si ipsa quantitas habet extensionem suarum partium entitativarum. Ergò & substantia se ipsâ poterit habere extensionem entitativam.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam. Quia quod est ratio formalis alicujus; se ipso, & aliis, & sibi, est tale. Sic albedo quia facit ut subjectum disgreget visum, se ipsâ etiam est disgregativa visûs. Ita & quantitas, quia se ipsâ est extensiva subjecti, se ipsâ erit etiam sibi extensio. Jam autem nego rationem extensionis se ipsâ, competere substantiæ. Hinc ulteriùs disparitas assignatur, quia non solùm non est absurdum partes quantitatis se ipsis esse extensas, sed id omninò est necessarium, aliàs daretur processus in infi-
37 nitum in ratione formali extensionis. Absurdum autem est se ipsis partes substantiæ habere extensionem entitativam. Rursùs. extensio sequitur extreitatem, quæ quia competit se ipsâ quātitati se ipsâ etiam competet extensio, quia autem substantiæ non competit se ipsâ extreitas nec se ipsâ extensio. Deniq; sicut nullum est absurdum, accidens quod est quantitas, esse entitativè extreisativum, cùm tamen absurdum sit substantiam se ipsâ esse extreisativam; ita nullum erit absurdum quantitatem se ipsâ esse extensionem, cùm substātia non sit se ipsâ extensio, idq; ob proportionem: quia sicut nulla datur quanta entitativè substantia, ita nec debet dari entitativè extensa.

INSTABIS tertiò. Partes illæ vel sunt 38
distinctæ vel non distinctæ? si distinctæ, Ergò & divisibiles; si indistinctæ, ergò nec plures.

RESPONDETUR. Partes illas non esse distinctas nisi potentiâ, pluresq; quoad esse partium nonnisi potentiâ.

DIFFICULTAS II.

An divisibilitas & impenetrabilitas sit primò essentialis conceptus Quantitatis?

Vidimus quòd actualis divisibilitas rei materialis habeatur ratione quantitatis, restat discutiendum, an non sit primò essentiale quantitati, conferre hanc divisibilitatem? 39

DICENDUM est primò. *Divisibilitatem non esse primò essentialem conceptum quātitatis.*

PROBATUR primò. Quia primò essentiali conceptu nihil est prius, jam autem divisibilitas in ratione quanti supponit prius, nempè extensionem partium, ad eum modum, quô sciffio materialis supponit rem scindendam. Unde etiam non ideò partes sunt extensæ, quia sunt divisibiles, sed ideò divisibiles, quia extensæ.

PROBATUR secundò. Quia potest aliquid in puncto collocari retentâ & eâdem quantitate sed penetratis tantùm inter se partibus, cujus penetrationis exemplum habetur in Eucharistia. Ergò saltèm divisibilitas actualis non erit de primò essentiali conceptu quantitatis. 40

PROBATUR tertiò. Res spiritualis & non quanta dividi potest. Ergò divisibilitas non est primò essentialis conceptus quantitatis. Antecedens probatur instantiis; nam imprimis potest dividi unus gradus gratiæ ab alio, item in sententia admittente unionem spiritualem, potest una illius pars ab alia dividi, membro abscisso, & sic in multis aliis. Consequentia autem principalis per hoc probatur. Quia quod est de primò essentiali conceptu alicujus, illi nonnisi soli convenire potest, licèt autem Aristoteles per divisibilitatem explicet continuum, explicat nonnisi descriptivè, tanquam per aliquid aliquomodo notius.

41 DICENDUM est secundò. Impenetrabilitatem non esse de primò essentiali conceptu quantitatis. Est conclusio contra Arriag. Ovied. Pontium. & quidem quòd impenetrabilitas actualis non sit de essentia quantitatis, constat exinde, quia retentâ quantitate possunt se penetrare divinitùs duo Corpora. Restat controversia de exigentia impenetrabilitatis, quam non esse de essentia quantitatis.

PROBATUR primò argumento communi. Quod sic proponitur. Vel quantitas exigit impenetrabilitatem respectu cujuscunq; entis, vel tantùm respectu certorum entium. Non primum. Quia quantitas non exigit ne penetretur à spiritibus, quod ipsum in hoc resolvitur, quia ista im-
42 penetrabilitas exigitur à corporibus ad possessionem loci, per quam excludant se mutuò, benè autem in eodem loco stare possunt, Quantum & Spiritus, imò etiam corpus quantum, sed glorificatum titulo doni penetrabilitatis. Non etiam dici potest secundum, quia quæcunq; sunt entia respectu quorum quantitas exigit impenetrationem, hæc ipsa sunt quanta. Ergò explicare quantitatem per impenetrationem quantitatum, est explicare quantitatem per quantitatem, adeoq; obscurum per obscurum. Consequentia probatur. Quia in ista sententia, si quæratur, quid sit quantitas? respondebitur est accidens exigens impenetrationem. Si quæratur quid est exigere impenetrationem? est
43 exigere ne corpus quantum insinuet se in intimas partes hujus Quanti. restatq;, quærere quid corpus quantum, quæ item partes quanti?

PROBATUR secundò. Si primò essentialis conceptus quantitatis, esset exigentia impenetrabilitatis, deberet esse exigẽtia talis, ut nec divinitùs stante quantitate res penetrari possit, sed potest penetrari ut ipsi oppositi docent. dicunt enim impenetrabilitatem competere quantitati, per ordinem ad potentiam naturalem, sequela autem principalis probatur. Primò essentialis conceptus Angeli est esse substantiam intellectivam completam. Primò essentialis conceptus hominis est esse animal rationale radicaliter acceptum, quæ radices (& sic de reliquis) sunt tales, 44
ut nec divinitùs quidquã agi possit, quod sit contra illam exigentiam.

RESPONDEBIS primò. Quamvis penetretur quãtitas, semper tamen manet primò essentialis conceptus, nempè exigentia ne penetretur.

CONTRA. Quia non tantùm est in homine exigentia ut sit animal rationale, sed actu nihil illi oppositum fieri potest. Ergò idem in præsenti fieri debet.

RESPONDEBIS secundò. Rationale potest assùmi à DEO ad producendũ actum rugiendi quamvis non vitaliter, imò de facto rationale exercet actiones sensandi. Ergò etiam & exigentiæ impenetrabilitatis oppositum fieri potest.

CONTRA. Quia quòd actum rugiendi 45
possit producere, licèt non vitaliter, rationale, solùm resolvitur in hoc principiũ, quia quidlibet potest fieri à quolibet, quod ab illo fieri non repugnat, nec datur exigentia essentialis ne elevetur ad producendum aliquid, quod naturaliter producere non potest, nec contraveniretur prædicato rationalitatis, quia per productionem illius actûs, non redderetur rationale actu irrationale, adeoq; nec sequetur contraventio exigentiæ essentiali, jam autem si penetretur actu quantitas, supposito quòd impenetrabilitas sit primò essentialis conceptus, contraveniretur exigentiæ essentiali. Et tamen sicut rationale non potest actu fieri irrationale, retentâ exigentiâ rationalitatis, ita nec 46
quantitas poterit esse actu penetrata, supposito quòd impenetrabilitas sit de essentia illius. Actus autem sensandi potiùs debet exercere rationale, quia rationale est discursivum dependenter à phantasmatibus, adeoq; à sensibus & sensationibus.

RESPONDEBIS tertiò. Est exigentia in forma materiali, ut esse & conservari non possit, nisi in subjecto; & tamen huic exigentiæ, oppositum fieri potest.

CONTRA. Quia imprimis non est de primò essentiali materialis formæ conceptu, ut esse & conservari non possit nisi in subjecto, sed id est de ratione non nisi formæ eductæ; nego autem quòd detur forma simpliciter educta, quæ tamen non actu

47 actu sed potentionaliter nonnisi in esse & conservari pendeat à subjecto. Hæc tamen retorsio est bona. Hinc aliter.

PROBATUR tertiò. Primò essentialis conceptus debet esse talis, ut nulli alteri formaliter, competat etiam divinitùs, & ita non potest esse etiam divinitùs animal rationale nisi homo, hôcq; ipso daretur ens rationis, si essentia unius esset essentia alîus. Sed impenetrabilitas hoc non habet, quod probatur. Possibilis est aliqua qualitas spiritualis, quæ opposita enti corporeo vel spirituali, reddat illud impenetrabile, quæ tamen qualitas non erit quãtitas, quia potest nullam dicere extensionem, possibilisq; est qualitas condistincta à quantitate, reddens tamen ens impene-
48 trabile, sicut opposita alia datur qualitas v.g. corporis glorificati, quæ adfert penetrabilitatem. Et si dicas hôc ipso illam qualitatem fore quantitatem, quia adferet impenetrabilitatem. Hoc ipsum erit quod negabitur.

OBJICIT primò Ovied. Punctum habet essentiam quantitatis, & tamen neq; habet extreitatem partium in ordine ad se, nec in ordine ad locum, nec ullam divisibilitatem, & tamen habet impenetrabilitatem. Ergò impenetrabilitas est primò essentialis quantitatis conceptus.

RESPONDETUR. Nego in sententia Aristotelis puncto impenetrabilitatem convenire, de quo infrà, sed posito, quòd etiam conveniret illi impenetrabilitas,
49 negari potest puncto convenire debere essentiam quantitatis.

OBJICIT secundò idem. Possibilis est quantitas indivisibilis quæ certè non esset extensa, sed ex eo solùm foret quanta, quia esset impenetrabilis. Ergò essentia quantitatis, solâ stat impenetratione.

RESPONDET primò recentior Suar. Negãdo possibilem esse talem quantitatem. rationem dat. Tum quia repugnat corpus simplex. Tum quia talis quanti medietatem posset DEUS annihilare. Tum quia, si tali quantitate constaret v. g. palmus, ille palmus haberet duos semipalmos, quorum quilibet excluderet alium, hoc autem est esse extensum. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia negatur implicare corpus simplex. Tum quia est 50
petitio principii, scilicet illius quantitatis medietatem esse annihilabilem, siquidem argumentum assumit illam fore indivisibilem. Tum quia, quando unus palmus excludit alium, hoc facit, non penetrando illum, hinc petendo nõnisi principium, ad probandum illi quantitati competere impenetrabilitatem, assumitur competere illi, quòd unus palmus excludat alium.

RESPONDETUR secundò. Si procedat argumentum de quantitate, quæ non sit punctum & tamen sit indivisibilis, poterit adhuc salvari quantitas ratione extreitatis partium in ordine ad se, quæ competere potest etiam rei indivisibili & penetratæ, ut contingit in Eucharistia.

OBJICITUR tertiò. Omni quanto soli & 51
semper convenit impenetrabilitas. Ergò est illa definitiva quantitatis, adeoq; primò essentialis conceptus illius.

RESPONDETUR, quòd impenetrabilitas non omni nec semper quanto competat arguit ipsa actualis penetratio, ut assumptum est in argumento tertio. Deinde ad primum essentialem conceptum requiritur etiam ratio primi, hinc quamvis omni homini soli & semper competat risibilitas, nihilominùs esse risibile, non est definitivum hominis nec primò essentialis illius conceptus.

DIFFICULTAS III.

An extreitas partium in ordine ad se sit primi essentialis Conceptus quantitatis? 52

REfutatis prædictis sententiis, restat ut concludatur de primò essentiali conceptu quantitatis, de quo sit

Punctum Difficultatis I.

Proponitur Conclusio & probatur.

DICENDUM EST. *Primò essentialem conceptum quantitatis esse, Extreitatem partium in ordine ad se.*

EXPLICATUR CONCLUSIO. Extreitatem duplicem cõmuniter attribuunt Philosophi, quantitati, primò extreitatem seu extensionem partium in ordine ad se.

Secun-

53 Secundò extensionem partium in ordine ad locum. Extensio partium in ordine ad se in hoc stat, quòd quantitas reddat corpus ita se habens, ut licèt partes omnes eôdem loco concludantur, non omnes tamen immediatè uniuntur omnibus, sed hæc quidem illi, illa alteri. Et ita Caput Christi in Eucharistia immediatè unitur collo, & non pectori. Quod ipsum non ita est intelligendum, quasi ratio uniti habeatur à quantitate, hæc enim habetur ab unione, sive illa sit distincta, sive indistincta, sed quòd ratio successionis, (ut ita dicam) colli ad caput, humeri ad collum⌣, habeatur ab extreitate collata à quantitate, quod etiam infrà repetitur. Extensio autem partium in ordine ad locum in hoc
54 stat, ut corpus parte sui, partem loci, & toto se totum locum occupet. Quam quidem extensionem partium in ordine ad locum dupliciter accipere insuper possumus. Primò cum actuali commensuratione ad locum, & hæc communiter non dicitur esse, de primò essentiali conceptu quantitatis, defacto enim Christus in Eucharistia retinet suam quantitatem, & tamen pars corporis illius non respondet parti loci. Secundò, sumi potest extreitas partium in ordine ad locum non actualis, sed aptitudinalis, per quam connaturaliter exigat parte sui, partem loci, toto se, totum suum locum occupare, quô sensu hanc sententiam defendit recentior Suar. Metaph. Tract. 3. 1. 25. Sed in cõtra.

55 Probatur Conclusio primò. Ad primò essentialem conceptum requiruntur tria. Primò, ut sit ita primus ne detur illo prior. Secundò, ut reliqua illius entis prædicata in illo infundantur. Tertiò, ut soli illi enti competat. Sed hoc totum conveniet extreitati partium in ordine ad se, per ordinem ad quantitatis conceptum⌣.

Quoad Primum probatur Minor. Quia sicut ipsâ entitate rei nihil est physicè prius in re, ita & partibus illius, adeoq; & extensione earundem per ordinem ad quantitatem, quid enim est hoc prius? Deinde prius est rem esse in ordine ad se, quàm in ordine ad aliud. Ergò etiam prior est extreitas in ordine ad se, præ extensione etiam aptitudinali in ordine ad locũ. Deniq; non videtur per locum intrinsecum sequi, ex impossibilitate loci impossibilitas quantitatis. Ergò locum in suo conceptu non debet dicere quantitas. 56

Quoad Secundum probatur Minor. Bona est hæc consequentia. Corpus est impenetrabile, ergò habet extensionem partium in se; Bona item hæc consequentia, Corpus habet extensionem aptitudinalem in ordine ad locum. Ergò etiam habet extensionem partium in ordine ad se. Bona item hæc consequentia: hoc corpus est divisibile quantum est ex se. Ergò habet extensionem partium in ordine ad se. Ex quibus & aliis colligitur nullum prædicatum esse reperibile in quantitate, quod non præsupponat extreitatem partium in ordine ad se. 57

Quoad Tertium probatur. Si enim alicui competeret extensio partium in ordine ad se & non quantitati, competeret maximè ipsi entitati rei. Sed hoc non potest dici, quia nulla datur aptitudinalis locabilitas, impenetrabilitas, vel divisibilitas entativa independenter à quantitate. Ergò nec extreitas partium in ordine ad se, entitativa. Et si daretur entitativa extreitas independenter à quantitate, daretur æquale vel inæquale independenter à quantitate, ratione scilicet extensionis illarum partium, consequenter daretur species quantitatis, hoc est æquale vel inæquale sine genere, quia sine quantitate.

Probatur secundò. Primò essentialis conceptus quãtitatis non est divisibilitas, 58
ut probatum, nec impenetrabilitas, nec extẽsio partium in ordine ad locum aptitudinalis, ut probo. Ergò sola extensio partium in ordine ad se erit iste cõceptus, quid enim præter hæc importat quãtitas. Quòd autem aptitudinalis extensio in ordine ad locum non sit primò essentialis conceptus. Sic probatur. Quia impossibili omni loco, possibilis adhuc esset quantitas, quæ enim in hoc implicantia.

Probatur tertiò. Quia videtur Aristoteles in hoc constituisse essentiam quãtitatis; dicit enim continuum esse divisibile in ea quæ insunt, ubi per divisibile non intelligit meram partitionem: non enim daretur partitio, redacta ad punctum quan-

59 quantitate, & tamen manere posset quãtitas. Debet ergò potiùs nomine divisibilis, accipere extensum vel extreisatum⌣, hôc enim ipso, quia hoc non est unitum huic, est divisibile ab hoc, termini autem illi in ea quæ insunt videntur idem importare quod partes in ordine ad se.

Punctum Difficultatis II.

Solvuntur Objectiones.

Objicit primò Pontius. Extreitatem partium in ordine ad se seclusâ omni quantitate continet materia⌣. Ergò hæc extreitas non est de primò essentiali conceptu. Antecedens probatur. Substantia hominis independenter ab omni quanti-
60 tate exigit partem substantialem manûs, pedis &c. & illæ partes semper sunt extensæ invicem, nisi fiat miraculum, ad eum planè modum, quô quantitas se ipsâ exigit, ut partes illius quoad se extreitatem habeant.

Respondetur. Negando Antecedens, seclusâ enim quantitate, non erit figura manûs, figura enim revocatur ad quantitatem, quòdsi illîc non erit figura manûs nec erit manus. Sed quidquid sit de hoc, dici potest quòd substantia hominis exigat manum & pedem divisibiliter & extensè ponibilem naturaliter loquendo, quia etiam exigit quantitatem, sed non exigit pedem divisibiliter & extensè ponibilem, in ordine ad se, independenter
61 ab exigentia quantitatis, sine qua haberet partes intra se, non extra se, haberetq; partes entitativas, non partes cum extreitate in ordine ad se⌣. Dici etiam potest, quòd substantia hominis completè spectata, deposcat etiã quantitatem, aliaque accidẽtia, quod conformiter defendi debet ad dicta circa formas partiales. Quare autem licèt se ipsâ habeat quãtitas partes extra partes, non sequatur materiam se ipsâ habere partes extra partes, id defendi debet conformiter ad dicta supra in simili, de divisibilitate. In sententia autem admittente formas partiales, dici potest substantiam hominis, non exigere extreitatem illarum partium, seclusâ quantitate, sed solas formas illas substantiales, earumq; ad materiam unionem, extreitatem autem ipsarum partium habet ratione quantitatis. 62

Instat primò idem. Substantia hominis connaturaliter loquendo exigit manum, non esse unitam immediatè pedi. Ergò exigit habere partes extra partes.

Respondetur. Substantia hominis, sicut connaturaliter exigit habere quantitatem, ita exigit connaturaliter manum, non esse immediatè unitam pedi, independenter autem à quantitate non exigit immediatè illam uniri pedi nec mediatè. Non immediatè, quia hoc esset exigere contra Symmetriam à natura intentam⌣; non mediatè, quia si hoc exigeret, exigeret dependenter à mediis; ut autem non nisi mediatè collum uniatur pedi, id habe- 63
tur tanquam à medio à quantitate, consequenter substantia hominis exigit manum non esse immediatè unitam pedi, sed non nisi dependenter à quantitate.

Instat secundò idem. Prius est habere substantiam partes substantiales extra partes, & unitas, ita ut immediatè manus non uniatur pedi, quàm habere quantitatem, quod ipsum probat. Quia de conceptu corporeæ substantiæ, ut sic est habere pluralitatem partium, per quod etiam condistinguitur etiam à spirituali ente, hic autem conceptus non dependet à quantitate⌣.

Respondetur. Corpoream substantiam exigere pluralitatem partium, entitativarũ, sed non extreitatem illarum, de 64
contradistinctione autem corporis à spiritu in materia de Angelis dicitur.

Instat tertiò idem. Substantia elephantis exigit majorem quantitatem præ substantia hominis, cujus nulla alia ratio est, nisi quia plures partes exigit substantia elephantis. Ergò prius est habere substãtiales partes quàm exigere quantitatẽ.

Respondetur. Quòd substantia elephantis majorem exigat quantitatem⌣. Ratio est, quia plures quoad entitatem partes deposcit, plus autem materiæ, deposcit (nisi fiat rarefactio) plus quantitatis. Consequenter est quidem prius habere partes substãtiales quoad Entitatem quàm habere quantitatem, sed non est

65 prius habere partes ſubſtantiales extreiſatas, quàm habere quantitatem.

OBJICIT ſecundò idem. Subſtantia manûs diſtinguitur eſſentialiter à ſubſtantia oculi, quæ diſtinctio à quantitate haberi non poteſt quæ eſt ejusdem rationis. Ergò ſubſtantia habet plures partes integrales & non à quantitate.

RESPONDETUR. Subſtantiam manûs & ſubſtantiam oculi, ſecundùm quod hæc dicit aliam entitativè partem materiæ, aliam hæc, eſſe diſtinctas eſſentialiter, ſed in ratione oculi, & manûs cùm non dentur formæ ſubſtantiales partiales, eſſe diſtinctas non niſi accidẽtaliter, quæ diſtinctio poteſt eſſe ſpeciei accidentalis, conſimilis
66 ei, quà diſtingvũtur homo albus, & niger; petibilis etiam à diſtinctis ſpecie figuris, ſub eadem quantitate contentis. Independenter autem ab hac ſententia diſtinguitur conſequens. Ergò ſubſtantia habet plures partes integrales, quoad Entitatem & non à quantitate. Conced: conſequentiam. Plures partes quoad extreitatem & non à quantitate⌣. Neg. conſequentiam.

INSTAT idem. Certum eſt quòd non à quantitate habeat homo, quòd oculus non ſit Unitus manui immediatè, cùm enim quantitas ſit ejusdem rationis, non poteſt concipi, quomodo faceret oculum unitum potiùs capiti, quàm manui.

RESPONDETUR. Rationem unionis præcisè non haberi à quantitate, ſed rationem
67 uniti cum extreitate, ſecundùm rationem extreitatis, haberi à quantitate, ut autem immediatè vel mediatè aliquid uniatur⌣, referri debet in exigentiam naturæ humanæ, talem ſibi conſtitutionem corporis vendicantem.

OBJICIT tertiò idem. Si ſubſtantia hominis ſpoliaretur in inſtanti ſuâ quantitate, quomodo hæc non occuparet eundem locum & non haberet eandem extreitatem in ordine ad ſe.

RESPONDETUR. Ipsâ ablatione quantitatis ſine ullo motu locali redigendam illam eſſe in punctum ut dictum ſuprà, diceturq; infrà. Ut autem illa ſubſtantia confluat ad hoc potiùs punctũ loci quàm ad aliud, dico determinationem ſpectare ad DEUM; caſu autem quo DEUS nollet 68
hoc determinare, nec in priori etiam poſſet velle ſpoliare quantitate ſubſtantiam, quia velle ſpoliare quantitate ſubſtantiã, eſt velle ſpoliare extenſione, velle ſpoliare extenſione eſt velle redigere ad punctum, velle autem redigere ad punctum eſt velle redigere ad punctum determinatum, neq; enim poteſt in determinato puncto manere ſubſtantia, cujus determinatio cùm à nullo alio fieri poſſit, fieri deberet à DEO, ex ſuppoſitione voluntatis ſpoliandi ſubſtantiam quantitate. An autem teneri poſſet eô caſu non redigendam ad punctum loci quantitatem de hoc infrà.

INSTAT idem. Nulla eſt ratio unde col- 69
ligatur quòd ſubſtantia accipiat extenſionem partium à quantitate potiùs, quàm quantitas à ſubſtantia.

RESPONDETUR. Cùm non probetur rationem quantitatis in alio ſtare, quàm in extenſione partium in ordine ad ſe, hinc dici poteſt. Nulla ratio formalis hoc quod ipſa tribuit accipit à ſubjecto, ita disgregativitatem visûs, non deſumit albedo à pariete⌣. Et quia ratio formalis quam tribuit quantitas eſt, ex dictis rationibus, extenſio partium in ordine ad ſe⌣, ideò eam non debet accipere quantitas à ſubſtantia⌣.

OBJICIT quartò Maſtrius diſp. 9. n. 4. Extreitatem hanc partium, habet ſubſtãtia corporea ex ſe citra quantitatem; nam 70
utiq; citra quantitatem diſtinguitur eſſentialiter à ſubſtantia ſpirituali.

RESPONDETUR in primis non diſtinguitur corpus à ſpirituali per partes, hinc etiam indiviſibile, ſive continuativum⌣, ſive terminativum quantitatis, non eſt quid ſpirituale⌣. Deinde ſi per partes eſt neceſſe diſtingui rem corpoream à ſpirituali, licèt extreitas partium entitativarum, pendeat à quantitate, cùm in noſtris principiis independenter à quantitate habeatur pluralitas partium entitativarum, per eas poterit diſtingui res corporea à ſpirituali re, idq; independenter à quantitate⌣.

INSTAT. Cùm quantitas in ſubſtantia recipitur, vel tota quantitas recipitur in tota

71 tota ſubſtantia, vel pars in parte, vel tota in tota ſubſtantia indiviſibiliter. Si primum? Ergò pluralitas partium ſubſtantialium in ſubſtantia præcedit quantitatẽ, ſi ſecundum? Ergò accidens diviſibile recipitur in ſubjecto indiviſibili.

RESPONDETUR. Quod recipiatur quantitas in partibus entitativis ſubſtantiæ, non tamen in partibus antecedenter extreiſatis, nec enim illi, ut dictum aliàs, poteſt tribuere partes ſubſtantiales, ſed illas ſupponit; licet partibus ſubſtantialibus tribuat extreitatem, eſtq; alia pars quoad entitatem in capite, alia in pede, ita tamen ut illis entitatibus, extreitas independenter à quantitate non conveniat.

OBJICIT quintò. Averſa apud eundem
72 In ſimili. Extenſio hæc partium in toto, non eſt diſtincta à partibus entitativis, vel ſaltem non poteſt concipi ſine illis, neq; è contra: unde cogitari nequit ſubſtantia corporea, cum diſtinctione entitativa partium, ſine unione & continuatione illarum ad invicem, nam ſi conciperetur ſine unione illarum facta, per indiviſibilia ſubſtantialia, jam non eſſet entitas corporea, ſed potiùs indiviſibilia reſoluta, & ſi concipitur cum unione partium, concipitur neceſſariò cum aliquo ordine illarum adinvicem, quia indiviſibile quod copulat partem A. cum parte B, non utiq; copulat immediatè cum parte C, & nec mente cõcipi poteſt ſubſtantia corporea, ſine tali ordine, ita ut unaquæq; pars ſit omnibus
73 & ſingulis immediatè unita, & non potiùs una, mediante alia.

RESPONDETUR. Admittimus quidem partes entitativas independenter à quantitate, ſed non extenſionem entitativam, licet extenſio præſupponat partes entitativas, unio autem partium duplex cogitari poteſt, una localis, ſecundùm quam una penetrat aliam & eſt illic ubi eſt alia: & hæc non tantùm non habetur à quantitate, ſed potiùs excluditur. Alia unio ſucceſſionis, vel potiùs ipſa ſucceſſivitas, in quantum extreitas hujus, immediata eſt extreitati illi, quamvis localiter nulla ſit extreitas, & hæc habetur à quantitate⌣, negoq; illam haberi non poſſe in iis quæ in ordine ad locum extreitatem non habent. Immeritò etiam ſupponit argumen- 74
tum, dari indiviſibilia ſubſtantialia continuativa. Sed quidquid ſit de hoc: Concedo quod ſi conciperetur ſubſtantia cum unione Succeſſionis, concipiatur neceſſariò cum aliquo ordine illarum, ad invicẽ; ſed nego hunc ordinem, vel potiùs extreitatem immediatam haberi ſine quantitate, quâ ablatâ, erit quidem entitas corporea, immò in noſtris principiis etiam tunc habebit partes non tamẽ diviſibiles, quia diviſibilitas tota habetur à quantitate, ut dictum ſuprà⌣. Nego ulteriùs non poſſe concipi ſubſtantiam corpoream, ſine tali ordine extreitatis & ſucceſſionis, nec erunt tunc in illa ſubſtantia corporea ſolùm indiviſibilia reſoluta, ſed partes entitativæ plures penetratæ, & ob ablatam 75
quantitatem hîc & nunc non diviſibiles.

INSTAT primò Maſtrius. Etiam talis ordo partium haberi poteſt ſine quantitate, ut patet in corpore humano, quod ut ſit idoneum animæ ſubjectum, petit talem diſpoſitionem partium inter ſe, quæ appellari ſolet organiſatio ſubſtãtialis, ſublatâ quantitate.

RESPONDETUR. In organiſatione duo ſunt, unum formæ partiales per alios, vel diſpoſitiones accidentales, aliud ita formatæ materiæ & partium extreitas: prius illud habetur independenter à quantitate, ſed negatur haberi hoc poſterius.

INSTAT ſecundo quidam. Hic conceptus quantitatis competit etiam intenſioni, nam etiam gradus caloris ita exigunt 76
uniri, ut primus non uniatur immediatè tertio, ſed mediante ſecundo.

RESPONDETUR. Numeralis & computi extreitas, poteſt competere intenſioni, vi cujus, à ſecundo ſupponitur primum⌣; ſed non competit Intenſioni de ſe, extreitas præexplicata.

INSTAT tertiò idem. Poſſe hunc ordinem ſervari etiãſi materia ſpolietur omni quantitate. Sed de hac inſtantia infrà.

Punctum Difficultatis III.

Quid ſentiendum de Materia ſpoliatâ omni quantitate?

77 *Contra prædictam Conclusionem posset adhuc objici tale argumentum.* Sublatâ quantitate non est necesse tolli unionem; Si non tollitur unio: Ergò sublatâ quãtitate immediatè caput unitum manet collo: Ergò ulteriùs sublatâ quantitate est extreitas partium in ordine ad se. Quod ipsum ulteriùs trahit secum hanc difficultatem, quia spoliata substantia omni quãtitate si non manet cum extreitate in ordine ad se, quod & quale spatium occupat? quæ difficultas est quidem superiùs tacta, repeti tamen altiùs debet.

Quoad primam partem.

ASSERO I. *Sublatâ quantitate, posse saltèm divinitùs non tolli unionem substantialem.*

78 Quæ enim in hoc implicantia?

ASSERO II. *Sublatâ quantitate, non tolli etiam unionem continuativam inter se.* Ratio. Quia ut infra dicetur, unio continuativa nihil aliud est quàm negatio terminorum, ablatione autem quantitatis nulli ponuntur termini.

ASSERO III. *Sublatâ quantitate, quamvis non tolletur unio continuativa, non maneret tamen extreitas partium in ordine ad se.*

RATIO, quia ante in statu scilicet habitæ quantitatis, ita erat unitum collum capiti, ut diceret ratione extreitatis negationem unionis cum aliis partibus, quam negationem jam non dicit sublatâ quantitate adeoq; nec extreitatem, in qua tamen extreitate stat quantitas. Et certè & esset

79 tunc immediatè unita pars huic, & non alteri, & non esset. Esset ut supponitur, cum supponatur manere extreitas partium in ordine ad se, non esset autem, quia non potest immediatè uniri huic, nonnisi quando absolutè ab alia nullam dicit extreitatem, non in ordine ad se, quia hæc habetur à quantitate quæ censetur sublata, non extreitatem in ordine ad locum, quia supponitur, tunc haberi penetratio.

Quod ad secundum attinet. Nempè quod & quale spatium occupet substantia spoliata omni quantitate?

Dici hæc possent imprimis, quòd occupet non nisi punctum spatii, non hoc sensu, quòd spoliata substantia designet in loco divisibili aliquid indivisibile, de quo inferius, sed quia in se spectata nihil divi- 80
sibile habet, locabilitasq; illius intrinseca, est indivisibilis. Secundò. Cogitari posset, quòd non redigatur quidem in punctum, sed occupet certum spatium, ita tamen ut totum sit in toto, & totum in qualibet parte, idq; ideo, quia seclusâ omni quantitate, entitas materiæ elephantis major est entitate materiæ formæ. Ergò & locabilitas, & sicut potest inæqualitas entitativa tribui independenter à quantitate, sic & locabilitas inæqualis, ita ut minoritas cum intreitate possit competere substantiæ, independenter à quantitate, licet non minoritas cum extreitate. Et sicut CHRISTUS in majori hostia plus occupat spatii quàm in minori, nihilominus Chri- 81
stus in Eucharistia non habet extensionem localem. Ergò etiamsi plus occuparet spatii moles corporea elephantis, præmole formicæ, non inde sequetur haberi tunc extensionem localẽ, quia sicut Christus est utrobiq; penetratus, & penetratio officii extẽsioni locali, ita & duæ illæ materiæ supponerentur penetratæ. Tertiò cogitari potest. Quod DEUS sublatâ quãtitate contineat in eodem loco substantiam, impediatq; penetrationem, ut si partes mandet teneri ab Angelis ne còéant. Quartò. Cogitari potest quod replicet illam substãtiam ut spatium idem occupet, quod antea occupabat. Quintò. Quod illam collocet in toto illo spatio, ita ut sit tota in toto, & tota in qualibet parte, ad 82
eum modum quo Angelus divisibilem locabilitatis sphæram implet, sine ulla quãtitate. *Ut hoc decernatur.*

ASSERO I. *Illam substantiam occupaturam indivisibile spatium.*

RATIO, quia cum ipsa sit jam indivisibilis, utpotè carens omni extensione, quæ à quantitate haberi debet, nullum alium habet titulum divisibile spatiũ occupandi.

ASSERO II. *Pluribus partibus entitativis Materiæ, v. g. elephantis præ materia v. g. formicæ, non debetur occupatio majoris spatii loci.*

RATIO. Tum Quia, concessis pluribus partibus materiæ elephantis, præ partibus materiæ corporis formicæ, non sequitur, plus spatii mole suâ occupare debere materiam elephantis. Quod ipsum pro-

83 probatur. Quia in Eucharistia minùs materiæ debetur CHRISTI digito quàm toti corpori CHRISTI, & tamen non plus occupat spatii totus CHRISTUS quàm ejus digitus. Ergò ex pluralitate præcisâ partium, non sequitur occupatio majoris spatii. Tum quia tota occupatio spatii, non provenit ex mole, sed provenit ex extensione locali, & non penetratione simultaneâ, cujus oppositum cõvenit illi materiæ. Ergò etiam ex vi ejusdem penetrationis, tãtundem occupabit spatii, plus aut illud quod minùs est materiæ. Tum quia rationes in oppositum adlatæ non convincũt; nego enim dari ullam locabilitatem entitativam eamq; divisibilem, sicut nulla datur divisibilitas entitativa, de quo supra;
84 quòd debeat dari majoritas entitativa, deducitur ex illo principio, quia partes entitativæ præsupponi debent ante quantitatem: nullum autem principium est tribuendæ hujus locabilitatis, nec apparet quid sit minoritas cum intreitate, si locabilitatem divisibilem in re materiali trahit. Quod adferebatur de duabus hostiis majori & minori, disparitatem habent, quia major illa occupatio in majori hostia, est propter majorem inibi quantitatem panis cui unitur, & cujus conditionem sequitur corpus Christi, jam autem major quantitas non est in elephantis materia cum supponamus totam quantitatem sublatam.

ASSERO III. Sublatâ quantitate, non
85 posse DEUM continere partes in eadem extensione locali.

RATIO. Tum quia & maneret corpus cum eadem extensione locali & non maneret: maneret quidem ut supponitur, non maneret autem quia tota ratio talis ejus extensionis est quantitas, quæ si sublata est, etiam talis locatio auferri debet. Quod universaliter in hoc principium resolvitur. Quia defectum principii formalis non potest DEUS supplere, & ita non potest facere, ut sit aliquid lucidum sine luce, album sine albedine; cùm ergò quãtitas exhibeat extensionem localem in genere causæ formalis, illâ sublatâ non poterit extensio localis haberi. Tum quia. Quamvis sine ulla quantitate possit divi- 86
sibilem locum habere Angelus, còextendens se suæ sphæræ locabilitatis, id tamen habet titulo cujusdam virtualis extensivitatis, quæ in rebus materialibus non habetur; fundatur enim supra ipsum spirituale esse, tribuereq; rei materiali id quod spiritibus convenit, est merum fingere, & sicut si Angelus non haberet extensivitatem localem, dicere, quòd possit etiam divinitùs occupare divisibile spatiũ, esset fingere; ita & in præsenti. Tum quia: Si materia spoliatâ quantitate eundem divisibilem locum occuparet, & vellet illam DEUS spoliare quantitate, ut supponitur & non vellet spoliare, quia nollet illã spoliare extẽsione saltem locali, quæ in materialibus supponit quãtitatem, nec habet supra quod aliud fundetur. Effec- 87
tum quidem secundarium ut alibi dicitur potest DEUS supplere, sed si cætera sint paria, & in particulari, si secundarius effectus, non præsupponat conjunctionem cum primario, ut extensio localis, necessariò supponit extreitatem partium; extreitas autem partium tunc non habetur, quia nec habetur quantitas.

ASSERO IV. Si DEUS spoliet materiam quantitate, replicetq; eandem, non poterit tamen occupare spatium tantum, quantum occupabat ante.

RATIO. Quia vel occuparet illa materia tantum spatium, quamvis inter replicata nihil intercedat; vel si aliquid intercedat, ita ut v. g. primo ponatur materia replicata, postea v. g. digitus quantus, 88
succedat digito materia replicata, & materiæ replicatæ digitus, & sic consequenter. Non potest dici primum, quia illa materia replicata esset in punctum collecta, punctum autem additum puncto & indivisibili, non facit divisibile nec occupat extensum locum secundum principia Aristotelis. Non potest etiam dici secundum. Quia tunc non illa materia replicata occuparet idem spatium, sed quantum interjectum, cui additum punctum replicatæ materiæ, non faceret majus, sed deberet se penetrare cum partibus quanti, de quo etiam inferiùs redibit sermo.

ASSERO V. Si possibilis esset modus extensitivitatis materialis, consimilis ei

89 extenſivitati, quâ anima & Angelus, ſine ulla quantitate occupant ſpatium indiviſibile, tunc materia ſpoliata omni quantitate, adeoq; tota in toto, & tota in qualibet parte exiſtens, poſſet etiam occupare ſpatium diviſibile.

RATIO. Quia ad talem occupationem ſupponeretur non requiri quantitas, cùm ſine quantitate formali, talis locabilitas competere ſupponatur. Si quis diceret eam de facto dari, fingeret. An autem ſit poſſibilis de hoc non diſcurro, unde ex ſuppoſita nonniſi locabilitate tali, procedit aſſertum.

COLLIGES autem ex dictis, *Definitivè quantitatem eſſe, Accidens extreiſativum partium in ordine ad ſe.*

90

QVÆSTIO II.

De Diſtinctione partium quantarum continui?

QVantitate conſideratâ quoad eſſe, eſt neceſſe eam conſiderare quoad diſtingui, & quia poſuimus eſſentiam quantitatis ſtare in extreitate partium, ad complementum ſciendi ſequitur interrogatio, quomodo illæ diſtinguantur inter ſe & quidem in Continuo? quia nemo dubitat diſtingui realiter partes in quanto diſcreto. In hac materia Hiſpani ordinariè docent eſſe diſtinctas actu quod etiam docet ex recentioribus Hurtad. A riag. Ovied. & Hybernus Pontius. Itali dicunt
91 eſſe diſtinctas non niſi potentiâ. ita Alber. in prædic. quantitatis Dp. 3. Q. 6. n. 19. Pallavic. libr. 2. C. 7. Amic. Tom. 2. de Angelis Dp. 9. n. 180. Cabæus, quibus acceſſit Luſitanus recentior Suar. *Utraq; ſententiâ citat Ariſtotelem.*

NEGATIVA SENTENTIA citat locum imprimis ex Tr. de anima, ubi aſſerit in linea non dari dimidia, hoc eſt, non dari actu ſed potentiâ. Idem repetit 8. Phyſic. Tex. 68. *In continuo*, inquit, *non ſunt dimidia actu, ſed potentiâ, quodſi actu fuerint continuum non faciens.* Ex 7. Metaph. Tex. 44. ait. Ea quæ duo ſunt actu, non eſſe unum actu, poſſe autem eſſe unum, ſi ſunt duo potentiâ tantum, ut unum duplum ex duobus dimidiis potentiâ. Et 9. Metaph. 92
Tex. 10. Eo modo vult eſſe in cubo dimidia, quo eſt in ligno Mercurius, quod exemplum adhibet etiam 3. Metaph. Cap. 5. Idem Ariſtoteles neganti Zenoni poſſe fieri motum localem, eo quod in illo mobile deberet pertranſire partes ſpatii infinitas reſpondens citato loco 3. Phyſ. ait: *Quare ad interrogationem ſi infinita aut in tempore, aut in longitudine poſſint pertranſiri, dicendum eſt partim poſſe, partim non poſſe; quæ enim actu ſint non poſſe, quæ autẽ poteſtate poſſe.* Idem ſentit 1. Metaphyſicor. tex. 56. Lib. item de ſenſu & ſenſibili C. 6. 5. Metaph. tex. 31. Videtur etiam congruere locus ex primi Phyſicor. tex. 41. Ubi homogenea aſſerit illa eſſe, quæ eſſentialiter non repugnat fieri idem, heterogenea autem, 93
quæ eſſentialiter repugnat fieri idem. Quodſi partes in cõtinuo eſſent diſtinctæ qui fierent idem? per Ly enim idem, non intelligit Ariſtoteles merè unionem: nam tàm homogeneis quàm heterogeneis non repugnat unio. Ergò per Ly idem non intelligit quòd homogenea poſſint fieri non diſtinctio.

RESPONDET Gregor: Arimi: Ariſtotelem ſolùm voluiſſe, quòd partes in continuo non ſint actu, quoad diviſionẽ, ſed non ſentit quòd non ſint actu quoad diſtinctionem. *Sed replicant negantes:* nemo enim dubitat Mercurium in ligno non eſſe quoad diviſionem, & ſeparationem, & tamen ex Ariſtot. partes ſunt in ligno, 94
eò modo quo & Mercurius. Rurſùs cum Zeno non curavit diviſionẽ partium, ſed tantùm attendebat ad rationem ſpatii infiniti, non ſolviſſet ejus argumentum: nam urſiſſet Zeno, quamvis ſpatium non ſit diviſum realiter habet tamen ſuam infinitatem, quomodo ergò pertranſiri poteſt. Videturq; Ariſtoteli conſentire S. Thom. ad 8. Phyſic. textum. 37. Pars in toto non eſt in actu, ſed in potentia, maximè in Continuis.

AFFIRMATIVA etiam ſententia citat pro ſe Ariſtotelem 5. Metaphyſ. Cap. 13. Quantum definit eſſe illud quod eſt diviſibile in ea, quæ inſunt. Primi item Phyſicor Tex. 17. differens contra Meliſſum, qui cenſebat omnia eſſe unum, probat illud

95 lud unum non poſſe eſſe Continuum, quia aliàs eſſet multa, ſi autem diſtinctionem partium non admittit Ariſtoteles, quomodo eſſent multa in Continuo 6. Phyſicor. Tex. 2. Continuum, inquit, habet hoc quidem aliam, illam verò aliam partem. 7. Phyſic. loco tertio ubi aſſerit, ea quæ habent diverſam generationem & corruptionem, eſſe diſtincta, in nutritione autem animalis partes, quantumvis homogeneæ, habent diverſam generationem & Corruptionem. Cap. item de quantitate. Continuum, cenſet idem eſſe, cujus partes copulantur termino communi, ſi autem partes non ſunt actu, quomodo copulantur? nam copulatio duorũ eſt.

RESPONDERI poteſt ad illum locum
96 ex 5. Metaph. cum recentiori Suar. Continuum diviſibile eſſe in partes non actu realiter diſtinctas, ſed diſtinctas realiter potentiâ. Aliâ viâ iisdem auctoritatibus ſatisfieri poteſt. Alia eſt hæc propoſitio, actu ſunt in continuo partes. Et alia hæc eſt: In continuo ſunt partes actu, nam prima ſolùm importat eſſe in continuo actu entitatem, cui competat denominabilitas & determinabilitas ad eſſe partis, quod concedi poteſt. Secunda autem propoſitio eſſe actuale partium importat, in ratione & denominatione partium, quod non aſſerit Ariſtoteles. Per illos itaq; continuum eſſe diviſibile in ea quæ inſunt quoad entitatem, licèt non quoad
97 eſſe actuale determinationem denominationemq; partium. Meliſſoq; ſentienti omnia eſſe unum & indiviſibile benè opponere poterat. Continuum, quod eſt diviſibile actu in partes, licèt non in partes actu ante diviſionem diſtinctas. Præmiſſis auctoritatibus ſit inſuper.

DIFFICULTAS I.

Proponitur & probatur defendenda ſententia.

DICENDUM EST I. *Partes in continuo eſſe diſtinctas actu quoad entitatem.* Hæc Concluſio debet eſſe utriq; parti communis.

PROBARI primò ſolet. Tum quia competunt diverſa prædicata dividi non divi-
98 di, eſſe in hoc loco, non eſſe in hoc loco, exiſtere non exiſtere, poteſt enim annihilatâ unâ parte guttæ non annihilari altera, debent ergò realiter eſſe quoad entitatem diſtinctæ. Tum quia producens primò & productum primò debent eſſe diſtincta realiter quoad entitatem, ſæpè autem in continuo Igne ignis una pars, eſt producens, & altera producta. Tum quia, ſi non eſſent quoad entitatem diſtinctæ ille partes, & quidem quoad habitionem actualem entitatis diſtinctæ, ne divinitùs quidem ſeparari poſſent, quia quorum eadem entitas, illa inſeparabilia ſunt. Tum quia ſi partes non habẽt diſtinctam entitatem, ſed eandem cum toto, æquales erunt toti. Tum quia dicunt ad ſe relationem realem diſtantiæ, ut locus cœli ver-
99 ſùs polum arcticum, cum loco cœli verſùs polum antarcticum. relatio autem realis debet eſſe inter terminos realiter diſtinctos. Tum quia, ſi partes continui idem eſſent quoad entitatem, etiam partes materiæ quæ continua eſt, eſſent idem quoad entitatem: & ſicut per diviſionem fit & eſſe & diſtinctio partium, ita fieret per diviſionem eſſe, & diſtinctio partium materiæ: conſequenter materia per diviſionem acciperet eſſe, ſicut per diviſionem eſſe accipiunt partes continui, cùm tamen materia ſit ingenerabilis & incorruptibilis, à nulloq; agente naturali poni poteſt à parte rei, nam etiam aliqua pars illius eſt ſubjectum primum, ſubjectum autem primum non niſi actione creativâ produ-
100 citur.

PROBATUR II. Quando duæ guttæ ſecum conjunguntur vel retinent ſuas entitates vel non? Si non retinent? Ergò ſunt annihilatæ. Ergò neq; ſunt conjunctæ, conjunctio enim illarum non eſt conjunctio in nihilo. Ergò ulteriùs ex illis duabus non eſt totum homogeneum majus, majus enim homogenei eſt à majori entitate, major autem entitas non eſt, quia neq; eſt acceſſus plurium entitatum. Si autem illæ guttæ retinent ſuas entitates. Ergò eſt illîc entitas & entitas, nam ſicut duo non aliud eſt, niſi unum & unum, ita & entitates non aliud ſunt niſi entitas & entitas. Ergò eſt illîc ratio aliûs & aliûs. Ergò &

101 gò & distinctio: nam hæc est alietas unîus ab alio.

PROBATUR III. Quando separatur gutta à gutta, separatur entitas guttæ & guttæ, tunc quæro vel separatur entitas guttæ, quæ præextitit, vel quæ non præextitit? Si separatur entitas guttæ quæ non præextitit. Ergò illîc non est separatio, cùm nihil sit quod separetur, essetq́; illîc potiùs productio quàm separatio. Si separatur entitas guttæ quæ præextitit. Ergò illîc est entitas & entitas guttæ, ergò & distinctio entitatis guttarum; nam per hanc non aliud intelligimus quàm negationem identitatis.

DICENDUM EST II. *In Continuo quâ tali non esse distinctionem actualem partium in*
102 *ratione partium.*

PROBATUR I. Si partes essent distinctæ actu in ratione partium, in continuo vel essent omnes distinctæ, vel nõ omnes? Si non omnes. Ergò nullæ ob paritatem rationis. Si omnes; Ergò ventum est ad indistinguibilia, si ventum est ad indistinguibilia, Ergò ad indivisibilia, quæ ultima consequentia quia negari potest, sic ulteriùs urgetur. Accipiamus partem indistinguibilem, quæro potestne dividi vel non potest? si non potest? Ergò ventum est ad indivisibilia; si autem potest dividi? membra divisa vel distinguuntur, vel non distinguuntur? si distinguuntur? Ergò in indistinguibili adhuc erunt distinguibilia, nec accepisti partem non ulteriùs distin-
103 guibilem, ut supponebamus. Si autem membra illa divisa non distinguuntur? Ergò nec sunt divisa, quia si non distinguuntur nec dicunt alietatem, si non dicunt alietatem, dicunt identitatem, si dicunt identitatem, Ergò neq́; divisa sunt, idem enim à se ipso non dividitur.

RESPONDET ALIQUIS: Partes non communicãtes distingui realiter adæquatè inter se, partes tamen communicantes distinguũtur non nisi realiter inadæqvatè

CONTRA. Tum quia in partibus non communicantibus ventum jam esset ad indistinguibilia, adeoq́; ad indivisibilia ut probatum. Tum quia partes non communicantes distinguuntur realiter adæquatè. Ergò & partes communicantes distinguuntur realiter adæquatè, quia nulla 104
est assignabilis pars, quæ sit necessariò cum aliqua certa communicans, ab omni enim parte habet destruibilem continuationem. Tum quia, partes non communicantes, quamvis sub aliqua formalitate sint communicantes, hôc non obstante distinctæ sunt tamen realiter, quamvis non sub formalitate communicantium, certè enim quamvis una ulna, cum altera ulna non sint communicantes, tamen in ordine ad constituendum sesquiulnam sunt communicantes. Ergò etiam partes communicantes, quia sub aliqua formalitate possunt fieri ad invicem non communicantes, distinguuntur realiter, quamvis non sub formalitate communicantium. Sic v. g. 105
Petrus & Paulus, quamvis in ratione constituentium unum par, non sunt distincti realiter adæquatè, tamen in ratione individui, & quia non necessariò constituũt istud par, sunt distincti realiter, ita & partes communicantes non erunt distinctæ realiter adæquatè in ratione communicantium, tamen quia non necessariò constituunt rationem communicantium cum aliqua certa parte, verè erunt distinctæ inter se.

RESPONDET secundò Maurus Qu. 40. dando regulam cur aliquæ partes distinguantur actu, aliquæ potentiâ. Et regula quidem intrinseca, pendet ex ipsa natura intrinseca rerum continuarum, statq́; in hoc; quia res perfectiores æquivalent pluribus, imperfectiores paucioribus, & 106
hoc ostendit inductio, hinc DEUS perfectissimus, quia æquivalet omnibus, Angeli perfectiores homine, quia pluribus illo æquivalent. Ita etiam continuum homogeneum potest æquivalere pluribus homogeneis, ex quibus constat potentiâ non actu. Quædam ergò partes quæ ita sunt magnæ, ut repugnet limitationi continuî, quòd detur aliquid ipsis æquivalẽs, ideoq́; distinguuntur actu, quædam distinguuntur solùm potentiâ, quia propter suam parvitatem non repugnat limitationi continui, quòd detur aliquid ipsis æquivalens. Regula autem extrinseca est, quæ pendet ab aliquibus extrinsecis, nempè illæ partes quæ habent aliquam homogenei-

107 geneitatem vel coexistentiam ad contradictoria, consistentem in indivisibili distinguuntur actu. quæ autem hoc non dicunt, quantum ex hoc capite distingui possunt solùm potentiâ.

CONTRA est quia in communiori sententia, quæ assignat distinctionem partium formaliter post assignationem, nihil erit difficultatis, sed redibit difficultas, an independenter ab assignatione sint partes distinctæ actu, & an omnes, an aliquæ? Quod autem attinet ad regulam illam intrinsecam, positis duobus continuis hac gutta B. & hac gutta A, sequitur quidem illas duas guttas distingui ob æquivalentiam ad invicem & continentiã minorum partium, sed redit interrogatio, an partes
108 etiam guttæ inter se actu distinguantur, an omnes, an aliquæ? Rursùs ex dictis jam, non tantùm fit æquivalentia in gutta B, partium ad 10, sed & ad 99, sed & ad 98, vel omnes illæ sunt actu distinctæ, vel non omnes? Si non omnes? Contra erit, quia non est major ratio unius quàm alterius, si omnes? ergò ventum erit ad indivisibilia, quia indistinguibilia.

Hôc tamen argumento isti qui tenent partes proportionales in infinitum divisibiles ægrè uti possunt, si censeant partes esse quoad entitatem distinctas, ut cẽsent omnes, & recentior Suar. hîc num. 39. Nam quæri ex illis potest, an omnes sunt distinctæ actu quoad entitatem, an non omnes? Si non omnes, non est major ra-
109 tio de una quàm de altera. Si omnes, ventum erit ad indivisibilia, quoad entitatem, quia ad indistinguibilia.

PROBATUR II. Fundamento accepto ex S. Thom. si partes in ratione partium distinguuntur realiter actu. Ergò partes in ratione partium, sunt alia & alia pars: nam omnis distinctio alietatem importat. Si autem partes continui in ratione partium sunt alia & alia pars. Ergò sunt partes illæ individuæ, quia scilicet in illis est principium essendi, hoc & non aliud, sed partes continui in ratione partium non sunt individuæ, nam individuum est, quod est indivisum in se & divisum à quovis alio, quod certè partibus continui utpotè continuatis cum aliis non convenit.

PROBATUR III. Quia quæcunq; definitio tradatur partis formaliter, quâ pars 110
est, condistingvendo partem materialiter sumptam, seu partem quoad entitatem, nisi instituatur quæstio de voce, advertetur quoad esse formale partium, non inveniri illibi distinctionem. qui ipse medius terminus sic aliter proponitur. Pars in ratione partis formaliter, constituitur terminis, quod enim aliud est illius constitutivum? finge enim rem non habere terminos, nisi illos quos totum, non erit pars, sed totum, utpotè commensurabilis toti, apparet ergò illam in continuo constitui terminis inæqualibus toti; consequenter, sicut quando non ponitur terminus substantiæ, illa substantia non consti-
tuitur in ratione suppositi, ita nec pars in 111
ratione partis constitui poterit nisi terminis. Sed partes in continuo non sunt formaliter terminatæ. Tum quia si partes continui sunt formaliter terminatæ, vel essent terminatæ omnes, vel non omnes? Si non omnes, cur hæc potiùs quàm illæ. Si omnes, ergò non sunt ulteriùs terminabiles, tunc pone illas dividi, si illæ partes non sunt indivisibilia, divisæ terminabunturne vel non? si terminabũtur, ergò non accepisti partem ulteriùs non terminabilem. Si non terminabuntur, ergò potest aliquid esse divisum & non habere terminos. Tum quia, si omnes partes in continuo essẽt formaliter terminatæ, hôc ipso illud continuum, non esset continuum formaliter, nam continuatio dicit exclusio- 112
nem terminorum. Tum quia, si partes continui sunt formaliter terminatæ, debebunt habere omnem possibilem sibi rationem termini, non est enim ratio major de quibusdam, quàm de aliis terminis, sed non possunt habere omnem rationem termini, quia aliàs haberent omnem possibilem figuram, cùm figura non sit aliud, nisi aliter & aliter terminata quantitas, non habent autem omnem possibilem figuram, quia aliàs in ligno rudi jam esset formaliter actu Mercurius.

CONFIRMATUR. Si partes in continuo essent omnes actu distinctæ, vel essent finitæ vel infinitæ syncategorematicè, vel infinitæ categorematicè? vel neq́; finitæ neq́;

113 neq; infinitæ? Nihil horum dici potest, Ergò neq; dici potest distinctas esse. *Non primum.* Quia si essent finitæ, ergò non essent partes in continuo in infinitum divisibiles, siquidem cõtinuum in tot partes est divisibile, in quot distinguibile, & tamen oppositi supponunt quantitatem esse in infinitum divisibilem. *Non secundum.* Quia illud ex cujus Actu, accipere semper est & nunquam idem, est infinitum actu. Sed partes continui actu distinctæ semper sunt, ex quarum Actu accipere est semper est & nunquam idem. Ergò sunt infinitæ actu. Major habet terminos definitionis. Minor probatur. Quia si ex illarum esse actu accipere non esset & quidem nunquam idem, acceptio illarum ex-
114 hauriretur, adeoq; veniretur ad non acceptibilia, ac quod ulterius sequitur ad non divisibilia. Et certè si partes per possibile vel impossibile essent actu divisæ, quot sunt divisibiles, essent divisum infinitum actu. Ergò etiam cùm sint tot actu distinctæ, quot sunt divisibiles, erunt infinitæ actu distinctæ. *Non tertium.* Quia nullum actu infinitum datur. *Non quartum.* Quia quòd aliquid neq; sit finitum, neq; infinitum, id quidem beneficio intellectûs haberi potest, sed non habetur nemine cogitante, hîc autem quæritur de distinctione quæ sit nemine cogitante.

Respondebis partes communicantes non esse infinitas, nisi secundùm quid, quia sunt identificatæ partibus determi-
115 natis æqualibus uni certæ, quæ sunt actu finitæ.

Contra. Quia æquè partibus proportionalibus identificatæ sunt partes determinatæ, ac partibus determinatis identificantur proportionales, cur ergò potiùs determinatæ, trahent proportionales ad rationem finitarum, & non proportionales trahēt determinatas, ad rationem infinitarum? Tum quia ex vi hujus responsionis sequitur illas partes & non fore infinitas, quia identificantur finitis, & non fore finitas, quia ex illarum distinctione semper est actu accipere aliam distinctionem. Tum quia unitati columnæ sunt identificatæ 6. ulnæ, tamen hôc non obstante illæ 6 ulnæ, sunt 6. Ergò etiam quamvis finitis partibus determinatis, sint 116 identificatæ partes infinitæ proportionales, adhuc erunt infinitæ & in ratione distinctionis infinitè actu distinctæ.

Difficultas II.

Argumenta in Oppositum.

Objicitur I. Partes distinguuntur actu quoad entitatem, Ergò distinguuntur etiam actu quoad esse formale partium. Consequentia probatur. Quia quod constituit partes actu, hoc & distinguit illas actu. per hoc enim distinguuntur res, per quod & constituuntur. constituuntur per entitatem.

Respondetur. Per idem res distin- 117 guuntur in recto per quod & constituuntur, quid enim est distingui nisi esse ens aliter se habens, completiùs tamen distinguuntur res non per solam entitatem, sed per varia connotata. ad eum modum quo etiam unum constituitur per rationem entis, completur autem per negationem divisionis. ita & pars constituitur per entitatem, completivè tamen in ratione partium formaliter, formantur per rationem individui & terminati.

Instabis primò ex Pontio. Aqua addita alteri aquæ non est tota aqua. Ergò pars illius.

Respondetur. Non esse illam aquam, nisi partem vulgariter; de quo infrà: cùm 118 non habeat terminos adeoq; hæcceitatem quæ supponitur ad distinctionem.

Instabis secundò ex eodem. Partes sunt actu in continuo quoad entitatem. Ergò & quoad multitudinem, pluralitas enim entitativa multitudinem arguit.

Respondetur esse plures illîc partes quoad multitudinem entitativam, quia multitudo entitativa est ipsamet divisibilitas, sed non sunt plures quoad multitudinem partium formaliter.

Instat tertiò Maurus Qu: 40. Videtur absurdum quòd in homine non distinguantur actu, caput & pedes, & ne recurras ad heterogeneitatem partium, saltèm id sequetur in capite & pede statuæ marmoreæ. absurdum idem videtur quòd aqua

119 aqua Tyberis non sit distincta actu ab aqua Danubii.

Respondetur, ipsi termini capitis, & pedis, littorumq;, adferũt distinctionem, non tantùm in ratione entis, sed etiam in ratione aliûs & aliûs totius.

Objicitur II. Signum distinctionis realis est separabilitas entitativa; hæc habetur in Continui partibus.

Respondetur I. Quòd separabilitas, convenientia item diversorum prædicatorum, eorumq; realium ac Physicorum, arguat distinctionem realem, non actualem sed potentialem. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Tum quia admittit indistincta actu, actualem capacitatem prædicatorum Physicorum, qualia sunt
120 dividi non dividi. In creatis autem si admittatur talis capacitas, admitti etiam poterit mysterium Trinitatis. Tum quia, si separabilitas non esset in quocunq; casu signum distinctionis realis actualis, sicut ratione terminorum quibus carēt partes, importat non nisi distinctionem potentialem, ita dicam inter materiam & formam unitas non esse distinctionē realem actualem, sed nonnisi potentialem, quia scilicet illis deest ratio disjuncti. Tum quia signum distinctionis realis actualis non est separatio sed separabilitas, quæ quia conceditur inter illas partes, hôc ipsò cõcedi debet distinctio actualis.

Respondetur Secundò. Hoc argumentum esse falsificantium propositio-
121 nem: nam cùm nullæ sint partes in continuo ante assignationem, quomodo dici potest, ante assignationem illas esse separabiles? *Hæc Responsio*

Non Satisfacit, redit enim argumentum. Illud quod est separabile ante assignationem, est ante assignationem distinctum; sed partes sunt separabiles ante assignationem, habent enim entitatem, cui divisibilem esse convenit antè assignationem. Ergò.

Respondetur Tertiò. Quòd scilicet inter partes entitativè acceptas sit ista separabilitas, consequenter & distinctio non inter partes formaliter acceptas. In idem recidit, si dixeris, separabilitatem eorum quæ sunt à parte rei, esse signum distinctionis realis actualis; cùm ergò 122 partes formaliter sumptæ non existant, nec distinguentur.

Instabis. Quamvis continuum non sit separabile in partes formaliter, est tamen separabile in tota formaliter. Ergò cùm separabilitas sit signum distinctionis realis, inter illa tota formaliter, erit distinctio realis actualis.

Respondetur. Non esse illîc separabilitatem in tota formaliter actu existentia, sed in tota potentia, extitura, facta scilicet divisione: Separabilitas autem est signum distinctionis realis, inter ea, quæ sunt actu formaliter existentia, posset tamen hîc poni distinctio realis actualis negativa.

Objicitur III. Non esse ullam ratio- 123 nem, cur partes in ratione partium formaliter, non sint distinctæ realiter actu.

Respondetur. Qui tenent quòd partes constituantur in ratione partium formaliter, per hoc, quia sunt hæcceitatæ & terminatæ, hôc ipsò quia in continuo non habent terminos, non poterunt etiam nemine cogitante distingui in ratione partium formaliter. Conformiter autem ad inferiùs dicenda, ideò in ratione partium formaliter non sunt distinctæ, quia nec existunt, nec existere possunt in ratione partium formaliter.

Objicitur IV. Si ideò partes non distinguuntur realiter actu in ratione partium formaliter, quia non habent hæcceitatē & terminos proprios, sequitur quòd 124 acquisitis terminis, acquirunt hæcceitatem adeoq; distinctionem. Hoc non potest asseri, quia si acquisitis terminis acquirerent partes hæcceitatem, etiam mutatis terminis mutarent hæcceitatem, adeoq; si unam guttam addas mari, cùm mutentur termini illius, mutabitur hæcceitas illius, & cùm mari semper & semper novi fluvii & aquæ infundantur, semper & semper mutabit hæcceitatem.

Respondetur communiter, moraliter eandem semper hæcceitatem retinere mare, quia accessus ille non est talis mutatio, quæ fundare possit diversum judicium prudentum de mari. Physicè tamen est aliud inadæquatè illud totum. Dein-

125 de dici potest cùm affusione unius guttæ non omnes termini continuationis mutentur, sed tantùm istarum entitatum continui, cum quibus illa gutta unitur. Hinc non totum mare, sed illæ tantùm entitates aliam rationem hæcceitatis, seu terminationis habebunt. Rursùs, per hæcceitatem maris intelligi potest, id quod dicit hæcceitas in recto, & hæc est entitas maris quæ præhabita non mutatur. Deinde intelligi potest id quod dicit hæcceitas in obliquo & pro connotato ratione scilicet terminorum, & in hac secunda acceptione aliquarum, ut dixi partium, mutatur hæcceitas.

OBJICITUR V. Partes temporis sunt distinctæ realiter actu. Ergò & partes
126 Continui. Antecedens probatur. Quia existente unâ parte non existit nec possibile est ut existat alia.

RESPONDET recentior Suar. Sicut quamvis una pars temporis non existat, & alia existat, tamen hoc non impedit quominùs continuentur inter se, ita nec impedit quominùs sint idem ab extrinseco, hoc est ratione negationis partium.

Hæc Responsio

NON SATISFACIT. Quia difficile est quomodo ens & non ens identitatem habeant. Quod adfertur de continuatione, non convincit, nam ad hoc ut aliqua in successivis continuentur, sufficit quòd nihil inter ea intercedat, & sint ejusdem rationis. ad identitatẽ autem requiritur idem
127 esse, quomodo ergò inter ens & non ens identitas erit?

RESPONDETUR II. Quòd partes temporis sint distinctæ, quoad entitatem, & non sub ratione partium formaliter.

INSTABIS. Si partes temporis non distinguuntur realiter, sequitur diem crastinum & hesternum esse eundem diem.

RESPONDETUR. Hesternam & crastinam diem non esse eandem, quia diversa est entitas hujus, & diversa entitas illius, partes autem formaliter acceptæ, tàm hujus, quàm aliûs diei nullæ sunt. Quod etiam in simili de gutta comparatè ad mare v. g. dici debet, quòd scilicet quoad entitatem minor sit gutta mari, quoad autem esse formale partium, nec gutta est minor, nec mare est majus, quia neutri illorum 128
competit habere partes formaliter.

OBJICITUR VI. Authoritas Trident. Quod Sess. 13. definit: Christum esse in hostia & in singulis ejus partibus. Ergò supponit dari partes.

RESPONDETUR: Intelligendum Concil: de partibus quoad entitatem, non quoad esse formale partium. Deinde intentio Concil. fuit definire, quòd etiam post divisionem maneat Christus in Eucharistia, nec adstringatur totalitati consecratæ hostiæ, ad quod propositum nihil refert, an sint illæ partes distinctæ in ratione partium formaliter, vel non distinctæ:

Nec inde sequetur: Si partes hostiæ
non distinguuntur actu, Sacerdote divi- 129
dente hostiam, poni Christum illîc solâ divisione, cùm tamen nonnisi solâ consecratione ponatur.

RESPONDETUR. Ex hoc enim ipso, quia non est uniter Christus in Eucharistia, sed totus in toto, & totus in qualibet parte; fit ut divisione non ponatur, sed consecratione. Et sicut pars ante divisionem, fuit quoad entitatem, ita & Christus fuit in illa, quoad entitatem spectata, adeoq; non ponitur Christus de novo per divisionem.

INSTABIS. Quando per divisionem id, quod non erat pars formaliter, vel quod non erat totum formaliter, fit pars formaliter, vel totum formaliter, sub illo quâ est totum formaliter, vel quâ est pars formaliter, estne Christus vel non? si non 130
est Christus? Ergò aliquid est in hostia sub quo non est Christus. Si autem est Christus? quæro, vel ante divisionem erat sub parte formaliter, vel non erat? Si erat? ergò dabatur pars formaliter, si non erat, & modò est, divisione ponetur Christus & non consecratione.

RESPONDETUR. Totum formaliter, vel pars formaliter, dicit unum in recto, hoc est ipsam entitatem; sub qua entitate, ante divisionem jam erat Christus, utpotè totus in tota hostia, & totus in qualibet parte sensibili, quoad entitatem sumpta. Deindè totum formaliter, vel pars, dicit habitionem terminorum, qui termini, sunt negatio ulterioris extensionis; sub negatione

131 tione autem ulterioris extensionis non est Christus.

OBJICITUR VII. Vel continuum, divisibile est in partes quas habet, vel in partes quas non habet? non in partes, quas non habet: nam quod dividitur, dividitur in hoc quod est ejus. Non in partes quas habet, quia cõvinceretur intentũ.

RESPONDETUR. Esse continuum divisibile in partes quæ habentur quoad entitatem, & sunt potentiâ formaliter partes, aut potentiâ formaliter totum.

CONTINUATUR SOLUTIO.

Mastrius Disp. 9. n. 52. tenet partes quantitatis esse distinctas realiter actu &

OBJICIT I. Præter adlatam Auctoritatem Arist:, qui in prædicamento Quan-
132 ti ponit de ratione quantitatis in communi, esse, quòd habeat plures partes, & continuam à discreta distinguit, non quia hæc habeat partes actu distinctas, & illa non, sed quia partes quantitatis continuæ copulantur termino communi. Idem docuit 1. Phys. t. 17. ubi manifestè supponit, continuum habere multitudinem partium.

RESPONDETUR. Quòd Arist: supponat continuum habere multitudinem partium quoad entitatem, non quoad esse formaliter partium, quando autem 4. Phys. t. 23. inter modos essendi numerat modum essendi, quo pars est in toto, id potest de aliis totis salvari, quomodo scilicet anima & corpus sint in composito, non autem de toto continuo; vel certè loquitur
133 de partibus quoad entitatem, in quas & sic sumptas, est divisibile continuum, dum est divisibile in ea quæ insunt. Quo etiam modo responderi debet ad auctoritatem Augustini 2. de lib. arbit. c. 15.

INSTAT. Quando Arist: dicit, quòd Materia subjectum sit primum, ex quo fit aliquid cùm insit, loquitur de subjecto actu, ergò & loquitur de partibus actu, ita enim se habet in ratione cõponendi actualiter pars integralis, ad totum integrale, sicut se habet essentialis ad essentiale.

RESPONDETUR. Sufficit ut sint partes actu quoad entitatem, licèt non sint quoad esse formale partium, cõpositionemq; illam faciunt continui suâ entitate, non ratione formali partium, ut etiam dictum suprà, dividituṙq; in partes, quas actu ha- 134
bet quoad entitatem, licèt non quoad esse formale partium, distinguunturq; ita inexistentes entitates partium, ab inexistentia elementorum in Misto, quia entitas ignis non est in Misto.

OBJICIT II. De ratione quantitatis est, ut faciat, partem extra partem, & de ratione continui, ut partes ejus copulentur termino communi.

RESPONDETUR, de ratione quantitatis est ut faciat partem quoad entitatem, esse extra partem quoad entitatem, sed non est de ratione quãtitatis ut faciat partẽ extra partem quoad esse formale partis, quod esse partium quoad entitatem, quia præsupponitur, fit ut agens naturale dividendo materiam, non creet ejus par- 135
tes, poteritq; quoad aliquid quantitas palmaris esse nigra, quoad aliquid rubra.

INSTAT I. Si sunt plures entitates in continuo in actu, ergò sunt actu distinctæ, quia distinctio fundatur super multitudinem entitatum.

RESPONDETUR esse actu distinctas quoad entitatem non quoad esse formale partium. ADDO, admittere nos partes quoad entitatem, non quoad esse formale partium, cùm tamen negemus ablato termino, manere entitativè relationem, quia priori phrasi significamus quòd omni divisioni, assignationi &c: præsupponatur dividendum assignandum &c: hocq; intelligimus nomine partium quoad entita-
tem. quando autem negamus ablato ter- 136
mino manere entitativè relationem, negamus quòd maneat tota relatio solo nomine ablato; alio ergò sensu negamus manere entitatem relationis, alio sensu ponimus manere entitatem partium, concedimusq; non solùm esse pluralitatem actualem entitatum, sed etiam distinctionem quoad entitatem partium, sed negamus esse distinctionem quoad esse formale partium, consequenter etiam poterit in vino consecrato esse sanguis Christi, in vino autem non consecrato affusò ad consecratum non erit Christus, ob eandem distinctionem, quoad entitatem.

INSTAT II. Ex unione partium in toto, non benè colligitur identitas illarum, ut

137 patet de partibus physicis, unio namq; sicut non destruit rationes formales extremorum, ita non destruit eorum distinctionem.

RESPONDETUR, quòd ex unione partium in toto, non rectè colligatur identitas illarum quoad entitatem, colligitur tamen identitas, hoc est exclusio pluralitatis partium quoad esse formale partium, & quoad habere terminos.

INSTAT III. Pars ut pars debet componere totum, ergò tunc est pars, quando actu componit.

RESPONDETUR; rigorosè loquendo, continuum non componitur ex partibus, de quo infrà.

OBJICIT tertiò quidam. In hora est ali-
138 quid, quod non est, sed fuit, est aliquid quod erit, est aliquid quod est de præsenti, est enim hoc illi essentiale, ex natura temporis, ergò in hora, nemine cogitante, & ante omnem designationem, est aliquid realiter & actu distinctum.

RESPONDETUR esse illîc aliquid realiter & actu distinctum, quoad entitatem non quoad esse actuale partium; consequenter strictum, & non strictum, quæ prædicata conveniunt pyramidi, arguût, distinctionem realem partium quoad entitatem, non autem in ratione partium formaliter, idemq; arguit separabilitas.

INSTAT idem. Si in aqua ante assignationem, & divisionem, non sunt duæ guttæ actu distinctæ realiter, sed sunt actu re-
139 aliter identificatæ, ergò postea accedente divisione vel assignatione, fiunt duæ guttæ actu realiter distinctæ, retinendo eandem suam entitatem, quàm priùs habebant, ergò quod erat actu idem, retinendo suam entitatem, non erit actu idē, sed fiet actu duo, quod est impossibile, non potest enim aliquid esse indifferens ad hoc, ut identificetur actu realiter cum aliquo, vel ut distinguatur actu realiter ab ipso.

RESPONDETUR. Si in aqua non essent actu distinctæ guttæ quoad entitatem, tunc retentâ suâ entitate, dicerent realem distinctionem, quam antea non dicebant, sed id absurdum non sequetur, si ponatur distinctio realis quoad entitatem non quoad esse formale partium.

OBJICIT quartò idem. Seclusâ omni di- 140
visione (adde habentia propriorum terminorum) datur in quantitate ulnari homogenea, entitas palmi, ergò datur unitas seu identitas realis secum, quæ inseparabiliter transcendit omne Ens, non secùs ac unitas & bonitas, ergò datur & distinctio ab alio palmo, quia unum est indivisum à se, & divisum à quovis alio.

RESPONDETUR. Dari distinctionem ab alio palmo in ratione Entis, non in ratione formali partis, & licèt entitatem sequatur unitas, adeoq; divisio ab alio, in ratione entis, potest tamen non esse divisio ab alio, in ratione formali partis, seu potest adhuc esse carentia habentiæ propriorũ terminorum, cõsequenter & habitio propriorum terminorum, præsupponit unio- 141
nem quæ tunc destruitur, adeoq; præsupponit distinctionem realem actualem, quoad entitatem esse partium, non autem quoad esse formaliter partium.

OBJICIT quintò idem. Designatio mentalis partium vel est conformis objecto, vel difformis: si difformis, non facit veram distinctionem realem partium, si conformis: ergò præsupponit partes.

RESPONDETUR in nostris quidem principiis, non recurritur ad istas designationes mentales, sed nec argumentum convincit, diceret enim quis, illas designationes esse conformes, quia præsupponunt partes non actu sed potẽtiâ, vel quia præsupponunt partes quoad entitatem.

OBJICIT sextò idem. Si designatio men- 142
talis constituit distinctionem actualem in continuo, ergò ista distinctio non est realis sed rationis.

RESPONDETUR in nostris principiis ad hanc designationem non recurri: diceret tamen aliquis non esse hãc distinctionem rationis quia supponit partes potentiâ distinguibiles, vel partium entitatem.

OBJICIT septimò idem. Terminatio palmi v. g. negatio ulterioris extensionis duplex cogitari potest, prima intrinseca, per quam palmus non extenditur extra se ipsum, & hæc terminatio convenit palmo essentialiter, ante omnem assignationem, hocq; sufficit ad distinctionem unius palmi ab alio palmo, sicut sufficit eadem negatio

143 gatio ulterioris extensionis, in duabus animabus sese penetrantibus; altera extrinseca per quam palmus negat uniri sibi extensionem alterius palmi, & hoc fit quidem per divisionem, sed non requiritur ad distinctionem actualem palmi.

RESPONDETUR. Extrinseca extensio, nego quòd non requiratur ad distinctionem actualem palmi, in ratione formali palmi, licèt non requiratur ad distinctionem actualem palmi quoad entitatem, ab entitate actuali alterius palmi, in potentia est ergò illîc actu entitas, quæ potest esse
144 palmus si habeat terminos. Terminatio palmi intrinseca convenit palmo, ante omnem assignationem, si detur palmus formaliter, sed nego dari palmum formaliter in aliquo continuo constante entitate plurium palmorum.

DIFFICULTAS III.

Possibilene est distingui partes continui in ratione partium formaliter?

DICENDUM EST. *Partes continui, in ratione partium formaliter, impossibile est distingui; sed quotiescunq; distinguuntur, non nisi secundùm quid, & vulgariter in ratione partium formaliter, distinguuntur.*

PROBATUR CONCLUSIO. Tunc partes continui distinguuntur in ratione partium formaliter, quando constituuntur in ratione partium formaliter, sed constitui
145 non possunt in ratione partium formaliter nisi secundùm quid. Minor probatur. Partes continui non constituuntur in ratione partium formaliter per mentis designationem, aut quamcunq; extensionem externam, aut contactum, nec per diversam informationem, ut cùm aliquid frigefit aut calefit, non etiam per divisionem. Ergò non possunt cõstitui in ratione partium formaliter nisi secundùm quid.

QUOAD I. Probatur minor. Tum quia id innuit Aristoteles T. de anima text. 32. Tum quia operatio nostri intellectûs nihil ponit in nobis, quod sit prædicatum primò intentionale; esse autem partis formaliter, est prædicatum primò intentionale, ad eum modum, quo esse albi, consequenter designatio mentis, facit partem 146
intentionaliter, sed non simpliciter. Tum quia distingui realiter, est distingui nemine cogitante, sed distingui partes in ratione partium formaliter est distingui realiter, de tali enim distinctione agitur. Ergò distingui partes in ratione partium formaliter, est distingui nemine cogitante, non ergò istud distingui, erit aliquo cogitante adeoq; nec aliquo designante. Tum quia, si ipsâ assignatione habetur ratio formalis partis, nemo tibi in disputatione negare posset, partes esse distinctas realiter in ratione partium. Quod ipsum probatur. Quia hôc ipsò negans has partes esse distinctas realiter, designat illas, tu autem concedis partes post assignationem, esse distinctas realiter. 147
Tum quia, si designatio mentalis sufficit, ad constituendas partes in ratione partium formaliter, vel sufficit designatio unius præsentis: vel quorumcunq; aliorum: si quorumcunq; aliorum: Ergò tu temerè asseris has partes, non esse distinctas realiter. nescis enim an non illas aliquis designârit. Si autem sufficit designatio Unius præsentis. Ergò per assignationem non constituuntur partes in ratione partium formaliter, quod enim est pars formaliter, est respectu omnium pars, ut album respectu omnium est album. Tum quia universaliter ratio tangentis, designantis, ostendentis, sunt actiones, quæ non possunt tribuere subjecto, circa quod
versantur, nisi formalitates, quas de se im- 148
portant, seu non nisi formales suos effectus. v. g. actio visiva, non potest tribuere nisi denominationem visi, actio tactiva denominationem tacti. Ergò & ratio assignationis tribuet rationem assignati, non autem partis formaliter. Et sicut cùm aspicio ulnam & semiulnam, possum quidem dicere designando medietatem ulnæ, hoc est æquale alteri, tamen illa designatio non plùs importat quàm determinationem, de quo scilicet subjecto ego loquor, & importat nonnisi adæquationem repræsentatam intentionaliter, quãvis cum fundamento in re, sed non importat adæquationem physicam realem. Ergò nec importabit esse formaliter partis

simi-

149 similis designatio, quia etiam esse partis formaliter importat aliquid physicum.

QVOAD II. Probatur Minor, quòd scilicet partes non constituantur in ratione partium formaliter per diversam informationem. Tum quia, ut dictum proximè, Formæ receptæ in subjecto non tribuunt, nisi effectus suos formales: v. g. frigus esse frigidi, nec frigidi, effectus formalis est facere partem. Tum quia per hoc, apud oppositum sentientes, pars constituitur formaliter in ratione partis, per quod constituitur in ratione terminatæ. Sed per illas formas, non constituitur in ratione terminatæ, quia si illa pars haberet proprios terminos, & non communes cum residuo cum quo continuatur,
150 hôc ipso non esset cõtinuum illud, adeoq; non evinceretur partes continui in ratione partium formaliter esse distinctas, quia ob diversam informationem non essent continuæ; & licèt assignabile sit aliquid in illo continuo, quod non est ulteriùs frigefactum, hæc tamen terminatio est terminatio frigoris, adeoq; secundùm quid, sed non est terminatio ipsius continui, adeoq; non est constitutio partis in ratione partis formaliter.

QVOAD III. Probatur eadem minor, nempè quòd partes in ratione partium formaliter non constituantur divisione. Tum quia id quod est pars formaliter, non potest habere rationem totius formaliter, sunt enim hæc sibi opposita, sed con-
151 tinuum post divisionem habet rationem totius formaliter. Ergò non habet rationem partis formaliter, sed non nisi secundùm quid & ampliativè. Tum quia id quod habet suam integritatem, & habet jus existendi in rerum natura, non per ordinem ad aliud, est totum formaliter, & non potest esse nisi secundùm quid, & ampliativè pars, & ita digitus v. g. abscissus, non habet suam integritatem propriam, nec jus existendi in rerum natura, nisi ad integrandum corpus organicum, sed gutta aquæ v. g. post separationem habet suam integritatem, quia hanc guttam, quæ est in individuo non nisi hæc entitas liquidi constituit, & quidquid illi adjeceris jam erit aliud integrum. Habet item jus exi-
152 stendi in rerum natura, sine ordine ad aliud: nam homogenea quia in illis conservatur tota ratio formæ gaudent hoc jure. Tum quia accipio vas aquæ, & unam guttam ejusdem aquæ, & dico hæc gutta per se est pars formaliter, & illa vasis aqua est totum formaliter. Ergò & hæc gutta est totum formaliter. Nam illa aqua vasis, quæ comparatè ad fontem, vel fluvium, vel mare, lõgè est minor, & indubiè communes terminos habebat in fonte, & nihilominùs est post separationem totum. Ergò & hæc gutta propter rationis paritatem, erit totum formaliter. Ergò ulteriùs nonnisi secundùm quid comparativè, ampliativè, erit pars. Unde si quæras, hæc gutta demonstrando eam, estne pars an
153 totum. respondebitur, ante separationem neq; est pars formaliter, propter adlatas rationes, neq; totum formaliter, quia non habet suam integritatem propriis terminis circumscriptam, sed post separationem erit totum formaliter, & pars nonnisi respectivè, quâ uniebatur cum alia aqua, quæ plus entitatis in se habet, adeoq; erit pars ampliativè & secundùm quid, nomine enim partis formaliter, venit pars ex intrinsecis suis principiis habẽs formalitatem constitutivaq; sui in ratione partis, adeoq; excludendo rationem quæ non sit pars, consequenter excludendo rationem totius, quam exclusionem totius non dicit id, quod est per nos ampliativè pars. Hinc quamvis aliorum entium
154 dentur partes formaliter non tamen continui, quia partes aliorum entium sunt tales, ut non habeant jus existendi in rerum natura, nisi per ordinem ad constituendum aliud, unaquæq; autem pars continui habet jus existendi in rerum natura, & non per ordinẽ ad constituendũ aliud.

COLLIGES hinc. Quòd cùm partes in ratione partium constitutas, intelligamus partes in ratione individui constitutas, & propriis terminis circumscriptas, certò immeritò disputabitur contra nos, fietq; quæstio non nisi de voce, cùm nec oppositum sentientes, in continuo partibus rationem individui, nec rationem propriorum terminorum tribuant.

QVÆ-

155 QVÆSTIO III.

De distinctione quantitatis à re quanta.

NEgant aliqui Nominales, quantitatem esse distinctam realiter. Asserit S. Thomas, Scotus, & ex nostris reliqui excepto Arriaga d. 5. Metaph. n. 10. in qua positione divisi sunt adhuc Nominales: aliqui enim censent quantitatem identificari soli substantiæ, non verò accidentibus, quo etiam principio, utitur Arriaga: alii censent accidentibus & substantiæ identificari quantitatem.

DICENDUM est I. *Quantitatem Accidentibus non esse identificatam.*

PROBATUR I. Argumento desumpto
156 ex Aristot. 5. Metaph. C. de Quanto. Si album haberet identificatam sibi quantitatem, esset quantum per se, quia ea quæ sunt rei identificata, conveniunt ei per se; non enim per accidens se habet id, quod est ipsa res, nihil enim ad se, per accidens se habet: sed album non est quantum per se, album enim est quantum, non nisi, ut inquit Aristoteles, quia subjectum cui insunt est quantum. Ergò non est quantum per se. Porrò posui in Conclusione, quòd quantitas accidentibus non sit identificata, & non posui quod sit res, quia volui id probare argumento Aristotelico, qui distinctionem agnovit, sed non separabilitatem quantitatis à suo subjecto, consimiliter ac de modis philosophantur Mo-
157 dalistæ.

PROBATUR II. Communi argumento. Si quantitas esset identificata accidentibus, haberent accidentia se ipsis principium impenetrabilitatis, naturaliterq; penetrare se non possent; si naturaliter penetrare se non possent, naturaliter in eodem loco esse non possent; sunt autem naturaliter in eodem loco, dulcedo enim & albedo lactis, nec sensu, nec ratione, separata sunt loco.

RESPONDENT I. Quantitatem ejusdem rationis non posse penetrari, quantitates tamen diversæ rationis posse penetrari, atq; ita cum quantitas dulcedinis, & quantitas albedinis, sint quantitates diversæ rationis, benè penetrari poterunt.

CONTRA. Tum quia Natura quantita- 158
tis ejusdem rationis exigit impenetrationem. Ergò & quantitas diversæ rationis. Imò potiùs penetrare se deberent quantitates ejusdem rationis, quia quæ sunt ejusdem rationis faciliùs se compatiuntur. Tum quia gradus homogenei qualitatis, sunt gradus ejusdem rationis, & habent quantitates proprias, & nihilominus se penetrant in eodem subjecto. Ergò falsum est principium, quantitates ejusdem rationis non posse se penetrare. Tum quia ut advertit Pontius, sequeretur hostias duas consecratas, posse se penetrare, quia haberent quantitates diversæ rationis. Neq; valet si dicas, res ejusdem rationis penetrare se posse, casu quo educantur, ex eadem parte subjecti, non inquam 159
valet, quia non est major ratio de uno, quàm de altero extremo.

RESPONDENT II. Quanta ad idem subjectum spectantia posse se penetrare, non tamen quanta ad diversum subjectum spectantia, atq; ex inde fieri, ut duo homines penetrare se non possint. Lux item, si corpus esset, penetrare aërem non posset, essent enim quantitates non ad idem subjectum spectantes.

CONTRA. Tum quia adhuc sequitur, quòd Lux aërem penetrare non posset, quia aliud subjectum est Lux, & aliud aër. Si autem dicas esse in eodem subjecto, de hoc ipso quæritur, quomodo sint in eodem subjecto, & tamen habent diversam quantitatem? Tum quia sine petitione 160
principii, non potest ostendi, cur quanta ad idem subjectum spectantia, possint se penetrare & non alia? præcipuè cum hoc ipsum, ad idem subjectum spectare, idem importet ac in eodem subjecto recipi, locari, penetrari. Tum quia non possunt se penetrare quanta ad diversum subjectum spectantia, Ergò nec spectantia ad idem subjectum, nec possunt spectare ad idem subjectum, si unum quodq; suâ quantitate est quantum.

RESPONDETUR III. Quantitates non unitas penetrare se non posse, secus quantitates unitas.

CONTRA. Tum quia de hoc ipso quæritur, quomodo si retineant proprias quã-

titates, uniri inter se possint, & quidem unione quæ non sit unio aggregationis. Tum quia quantitates non unitæ penetrare se non possunt. Ergò nec quantitates unitæ, idq; attendendo ad naturam quantitatis in utroq;. Tum quia species à diversis objectis transmissibiles, non sunt species unitæ, & tamen se penetrant. Ergò unio ad hoc impertinens est.

161

PROBATUR III. Urgendo itidem argumentum commune. Quia si accidentia haberent propriam quantitatem, non haberent in Eucharistia communem quantitatem, non enim haberent quantitatem substantiæ panis, quia hæc cum substantia panis cui identificatur, desiit, nõ etiam aliam communem, quæ enim illa? Quodsi non habent communem quantitatem, non habent subjectum commune, in quo recipiantur omnes alterationes quæ fiunt in hostia, consequenter omnes illæ essent creationes, quia fierent independenter à subjecto communi. Confirmatur: Nullum videtur inconveniens, quod homo sine ullo miraculo possit de loco in locum transferre hostiam, nec videtur probabile, quod casu quo ventus imprimat impulsum hostiæ, hoc ipso assumatur ventus ad creandum illum impulsum, hoc est producendum absq; & independenter à quocunq; subjecto.

162

RESPONDENT aliqui. Quòd sicut fit generatio substantialis v.g. ignis sine ullo subjecto dum hostia comburitur, sic fieri potest v.g. & translatio illius de loco in locum.

163

CONTRA. Illa generatio perficitur nonnisi in subjecto, nam pro illo instanti substituit DEUS vel aliam materiam, vel eandem reproducit, in quo autem subjecto fiunt illæ alterationes? quodsi non fiunt dependenter à subjecto creantur. Neq; valet si dicas. Ea omnia fieri à DEO ad occultandum mysterium. Quia si fieri possunt hæc sine miraculo, ut quid fingetur tunc miraculum? si autem ponatur quantitas panis tunc in Eucharistia, tanquam subjectum commune fient illæ alterationes sine ullo miraculo.

DICENDUM EST II. *Quantitatem non esse identificatam realiter substantiæ.*

PROBATUR primò auctoritate Aristotelis. Si substantiæ esset realiter identificata quantitas, etiã materiæ esset identificata quantitas, sed non est: quia de quo negatur quantum illi non est identificata quantitas, nullum enim concretum de se ipso negatur. Sed de materia negatur quãtum, dicit enim Aristoteles illam neq; esse quid, neq; quantum. Negat item Materiam esse se ipsâ sensibilem, se ipsâ autem esset sensibilis, si esset se ipsâ quanta. Vide 1. Physicor. tex. 13. 15. 14. & 4. Metaphys. Tex. 17. & 7. Metaph. Tex. 8.

164

PROBATUR secundò. Quodcunq; est fundamentum distinguendi qualitatem à substantia v.g. saporem, idem fundamentum habetur distinguendi quantitatem. Et sicut tu dicis in Eucharistia manere nonnisi quantitatem accidentium, perire autem quantitatem substantiæ identificatam, ita dicam saporem identificatum substantiæ, aliasq;, qualitates perire, sed manere saporem accidentium qualitatesq; accidentales.

165

PROBATUR tertiò. Quantitas non est identificata accidentibus ut supra probatum. Ergò neq; substantiæ, quia non est major ratio unius quàm alterius.

CONFIRMARI solet conclusio argumentis Theologicis.

PRIMUM, quia docent Theologi ex Patribus & Concil. manere in Eucharistia accidentia sensibilia omnia: atqui quantitas est accidens sensibile. Ergò & illa manet, vide Lug. d. 10. de Euchar. Q. 1. Sed negabunt Nominales minorem. Negant enim quantitatem esse accidens substantiæ, cùm illam identificent substantiæ.

166

SECUNDUM argumentum est. Si quantitas identificaretur substantiæ, identificaretur etiam Corpori Christi: si identificaretur Corpori Christi, poneretur vi verborum. Nam vi verborum sicut ponitur Corpus, ita poni debent & identificata Corpori. Sed quantitas Corporis Christi non ponitur vi verborum, ut docet S. Thom. 3. par. q. 76. a. 4.

TERTIUM argumentum est: Quia Trident. Sess. 13. docet manere in Eucharistia accidẽtia panis. Ergò si illic manet quantitas, debet illa esse accidens substantiæ panis. Vid. Tridentinum.

OBJI-

OBJICITUR I. Nulla est necessitas distinguendæ quantitatis.

167

RESPONDETUR. Necessitatem distinctionis probari factis probationibus.

OBJICITUR II. Si quantum redderetur Corpus, per superadditam quantitatem, etiam non quantum redderetur, sublatione superadditæ entitatis. Sed potest reddi non quantum sine sublatione Entitatis, quod ipsum probatur. Potest reddi minus quantum sine ablatione entitatis. Ergò & potest reddi non quantum sine ablatione entitatis. Antecedens probatur. Potest reddi Corpus bicubitale solummodò cubitale, si illud DEUS redigat ad spatium cubitale. Ergò potest reddi minus quantum sine sublatione alicujus superadditi.

168

RESPONDETUR. Posse aliquid reddi minus quantum, spectatâ quantitate quoad id, quod est illi secundarium, & aliunde etiam, quàm à quantitate acquisibile, qualis est extensio ad locum, quæ etiam Spiritibus competit, sed non potest reddi minus quantùm, quantitate spectatâ quoad id quod est illi primarium, nempè extreitas partium in ordine ad se, non potest inquam ita reddi minus quantum, sine ablatione quantitatis; respicit hæc Responsio, quod quantitas definitivè non sit extensio in ordine ad locum.

OBJICITUR III. ex Pontio. Quantitas non habet ex se præcisè, extendere quantum in ordine ad locum: nam Christus in Eucharistia habet suam quantitatem sine hac extensione locali. Nec item habet ex se præcisè quantitas ut expellat aliam loco, nam Corpus glorioſum quodcunq; quantum penetrat. Ergò debet illi supervenire aliquid supra entitatem ejus absolutam, quod reddat eam & extensivã & impenetrabilem. Ergò quantum refundi debet in illud aliud: sed illud aliud non est quid absolutum, cum neq; sit quãtitas nec qualitas. Ergò est aliquid respectivum: sed illud respectivũ posset æquè facere partes substantiæ extensas & impenetrabiles ac partes quantitatis absolutæ. Ergò frustra ponitur quantitas quæ sit aliquid absolutum.

169

RESPONDETUR. Non inquiri hîc, an quantitas debeat esse quid respectivum an absolutum, sed an distinctum realiter? Quod magis adhuc procedit in principiis Scotistarum ac Thomistarum, distinguentium realiter etiam relationem. Deinde per nos primò essentialis conceptus quantitatis est, extreitas partium in ordine ad se, quam extensionẽm semper res retinet dum retinet quantitatem, in ordine autem ad illos secundarios effectus, non indiget superaddito, sed solâ negatione impedimenti. Nego ulteriùs quòd tale extreisatum partium in ordine ad se, non sit quid absolutum; Nego item quod non sit quantitas. Deniq; adlatæ obsunt rationes, ne per identitatem Quantitas faciat partes substantiæ extensas.

170

INSTABIS primò ex eodem. Ex impenetrabilitate tàm substantiæ, quàm accidentium, colligitur dari quantitas absoluta; sed id provenire posset ab aliquibus respectibus, aut ab aliquo distincto à quantitate absoluta, sicut impenetrabilitas ipsiusmet formæ absolutæ, quæ dicitur quãtitas, provenit ab aliquo alio distincto.

171

RESPONSUM jam, hîc non quæri, an relativum sit quid quantitas, sed an distinctum realiter? Hinc Scotistæ distinguentes relationem realiter, negabunt hoc ipso, quia quantitas est quid respectivum, non esse realiter distinctum. Sententia autem identificans relationem adhuc assumet, quamvis relatio sit quid indistinctum realiter, relativum tamen potest esse distinctũ realiter; nam habitus, modus &c. sunt quid relativum, nec tamẽ identificãtur. Negatur item, impenetrabilitatem in quantitate, ab alio provenire distincto ab eadem, modò non ponatur impedimentum, imò posito, quòd impenetrabilitas in quantitate ab alio habeatur, quàm ab illa ipsa, urgeret paritas, etiam in substantia extensionem in ordine ad se, ab alio haberi debere.

172

INSTABIS secundò ex eodem. Substantia, quòd uniatur uni, & non uniatur alteri parti immediatè; seu extreitas partium in ordine ad se, habetur ex unione, ita ut si varientur uniones, varietur extensio, extreitas etiã in ordine ad locum, provenit à præsentiis. Ergò ad nihil requisita est quantitas.

173 RESPONSUM ſupra, ut immediatè collum uniatur capiti, habetur ex unione; ut autem immediatè uniatur ſimul cum extreitate, habetur interventu quantitatis, hinc re ſpoliatâ omni quantitate eſt unio inter caput, collum, & reliqua membra quoad entitatem ſpectata, eaq; immediata, ſed non eſt unio cum extreitate, de quo etiam actum ſupra. Extreitas etiam in ordine ad locum, ſecundùm ſolam indiſtantiam à loco, habetur à præſentiis, ſed non ſecundùm extreitatem in ordine ad ſe.

OBJICIUNTUR IV. Paritates aliquæ. PRIMA. Quantitas diſcreta, v.g. eſſe unius, eſſe duorum, non diſtinguitur à re quanta. Ergò & quantitas permanens.

RESPONDETUR Diſparitatem eſſe, 174 quia quantitas diſcreta non aliud eſt niſi ſingularitas ſeu hæcceitas, quæ identificantur rei, ut aliunde ſuppono. Et certè ſi ſpolietur ſingularitas à re exiſtenti, non erit univerſalis, univerſalia enim non exiſtũt, naturâ autem illa exiſteret. Quodſi non eſſet univerſalis; Ergò eſſet ſingularis, quod enim inter hæc medium? Nullum autem eſt fundamentum identificandi quantitatem ſubſtantiæ, imò propter rationes adlatas oppoſitum convinci debet. Et certè majorem habet connexionem cum ratione entis exiſtentis, quantitas diſcreta, præ quantitate permanenti. Hinc etiam Ens ſpirituale non poteſt non habere 175 quantitatem diſcretam, hoc eſt rationem unius, poſſibile autem eſt rem exiſtentem, quantitate permanenti carere, ut de facto eâ carent ſpiritualia.

SECUNDA PARITAS. Quantitas ſucceſſiva v. g. tempus, non diſtinguitur à motu. Ergò nec quantitas.

RESPONDETUR diſparitatem eſſe, quia in definitione temporis ponitur motus; & tempus, præter motum eſt mera moralitas, eſſe autem extenſum, eſt quid Phyſicum, nec definitivè quantitas eſt ſubſtantia.

TERTIA PARITAS eſt. Intenſio non eſt diſtincta à re intenſa. Ergò nec extenſio à re quanta.

RESPONDETUR Nec intenſio à qualitate 176 nec extenſio aliàs explicata à quantitate diſtinguitur; cum hoc tamen ſtat, ut ſicut qualitas à re intenſa, ita & quantitas à ſubſtantia diſtinguatur.

OBJICITUR V. Poſſibilis eſt quantitas identificata, nec eſt ratio, cur non ſit de facto identificata. Ergò.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum de qualitate idẽtificata, aut quocunq; alio accidenti. Quicquid ſit de poſſibili quòd de facto non ſit identificata, probant rationes adlatæ.

DISPUTATIO X.

DE COMPOSITIONE CONTINUI.

1 2

OB dicenda infra, aliter titulus formari deberet, ſed loquendum eſt cum multis.

PRÆMITTO *Notionem terminorum* in hac materia uſitatorum, dum loquimur de partibus quantitatis, ejusq; compoſitione.

PRIMUS TERMINUS. *Partes aliquotæ.* Per aliquotas partes intelliguntur partes, quarum unaquæq;, nihil accipiendo de parte altera, una cum aliis ſibi æqualibus, aliquam extenſionem certam conficit. V.g. in ligno tripalmari, unusquisq; palmus, eſt pars aliquota, nam unusquisq; nihil participando de alio palmo, tripalmare quantum conſtituit. Vocantur inſuper hæ partes, æquales uni certæ.

SECUNDUS TERMINUS. *Partes proportionales*, quæ nihil aliud ſunt quàm partes, quæ ex aliquo quanto diviſo, proportionaliter minores & minores accipiũtur. V.g. ſi ex uno palmo, ſemipalmi, ex ſemipalmis, medietates, ex medietatibus, alia minora dimidia, accipiãtur &c. Vocantur autem proportionales, quia quæ eſt proportio illarum duarum inter ſe, illa proportio eſt aliorum duorum, ex quibus accipiuntur. Nam ſicut ſemipalmi duo conſtituunt palmum, ex quo accipiuntur, ita duo palmi conſtituunt bipalmare, ex quo itidem

3 itidem accipiuntur. Nihilominus rigoroſè loquendo ſemipalmi ſi comparentur ad palmum, poſſunt dici partes proportionales, accipiuntur enim ex palmo, ſed comparati inter ſe benè dici poſſunt partes aliquotæ, tàm enim in bipalmari, duo palmi de ſe non participant, quàm in palmari.

Hæ ipſæ vocantur *Communicantes*, quia una participat ex alia, ut ſemipalmi ex palmo. Vocantur item *Inæquales*, quia non niſi minores & minores accipi poſſunt. Hinc ex uno palmo non poſſunt accipi duo palmi, ſed duo ſemipalmi, quorum unusquisq; ſingillatim acceptus, minor eſt palmo. Vocantur item *Indeterminatæ*, non quòd habeãt eſſe ſuum certum, 4 & determinatum à parte rei, ſi enim ſunt à parte rei, determinatæ ſunt, nihil enim indeterminatum exiſtit; Sed vocantur indeterminatæ, quia ſcilicet in ſententia Ariſtotelica nulla illarum, ita eſt determinatæ & limitatæ parvitatis, ut illa minor dari non poſſit. Et ita ſemipalmi ſunt partes indeterminatæ, non determinantur enim, quin in alias medietates minores dividi poſſint, & hæ in alia dimidia, & ſic in infinitum.

TERTIUS TERMINUS. *Indiviſibile* ſeu punctum, cujus pars ut inquit Euclides nulla eſt.

QUARTUS TERMINUS. *Linea*, quæ eſt ex Euclide Longitudo latitudinis expers.

QVINTUS TERMINUS. *Superficies* 5 eſt ea quæ longitudinem latitudinemq; tantum habet. Hoc prænotato. Sit:

QVÆSTIO I.

De Continui permanentis Compoſitione in aliorum ſententia.

DUas potiſſimum ſententias in præſenti examinabimus. PRIMÒ an Continuum permanens componatur ex indiviſibilibus? quam ſententiam defendit Zeno, ex recenſioribus Arriaga, Herize, Toletus & alii. SECUNDÒ an componatur ex partibus proportionalibus, in infinitum diviſibilibus? quæ ſententia tribuitur Ariſtoteli eſtq; communis. Poſſet etiam examinari, an componãtur ex punctis inflatis? ſed eam apud alios impugnatam vide.

DIFFICULTAS I. 6

Componiturne ex indiviſibilibus?

DICENDUM EST. *Non Componi.* Probant id & Philoſophica & Mathematica argumenta, quæ defendi indigent, propter reſponſiones à recentioribus excogitatas.

Punctum Difficultatis I.

Proponitur primum fundamentum Philoſophicum.

PROBATUR primò Concluſio. Indiviſibile additum indiviſibili, non facit majus. Ergò nec componit quantum. Antecedens probatur. Si indiviſibile additum indiviſibili, faceret majus, deberet unum indiviſibile, tangere aliud, hoc ipſo 7 enim, ſi non tangeret, continuum non eſſet. Sed indiviſibile, non poteſt tangere aliud indiviſibile, quod probatur: Si indiviſibile tangeret aliud indiviſibile, tangeret illud vel ſe toto, vel aliquâ ſui parte, nullo autem modo tangere poteſt. Quia ſi tangeret aliquâ ſui parte, indiviſibile haberet partes, quod eſt contra definitionem. Si etiam tangeret ſe toto, penetrarent ſe illa indiviſibilia, quia quæ ſe tangunt, ſe totis, penetrant ſe, ſe totis.

CONFIRMATUR ex recentiori Suar. Indiviſibile additum alteri indiviſibili, in ordine ad faciendam lineam, & faceret & non faceret globum; non faceret, quia conſtitueret lineam, hæc autem eſt longa, faceret etiam globum, quia ſecundum, aut 8 ambiret totum primum punctum, aut partem. Non totum, quia globum faceret; non partem, quia indiviſibile caret partibus.

CONFIRMATUR ex Pontio. Quia ſi duo indiviſibilia immediatè juxta ſe poſita, occuparẽt plus ſpatii, qvàm unum, ſi ſuperaddatur tertium, vel deberet immediatè ſe habere ad primum indiviſibile vel non deberet. Si deberet ſe immediatè habere: Ergò non occuparet plus ſpatii quàm ſecundum, conſequenter nec ſecũdum plus occuparet ſpatii quàm primum. Si autem tertium indiviſibile non deberet ſe immediatè habere ad primum? Ergò non tangeret illud, quod tangit primum, ſecun-

9 dum eandem partem, & sic non immediate tangeret, secundum indivisibile quod tangitur à primò, contra hypothesin.

RESPONDERUNT primò huic argumento Arriag. & Oviedo, quòd scilicet puncta tangant se totis, non tamen se penetrent, quia sunt sibi tantum immediata. Aliud autem est unum esse immediatum alteri, aliud penetrari cum illo, quia ad hoc ut unum sit immediatũ alteri, sufficit quod nullum intercedat spatium inter illa, ut autem unum penetretur cum alio, est necesse ut penetrata, sint in eodem spatio, & æquè distent, à quocunq; alio corpore, quod non accidit, si quantitas componatur ex punctis. Demus enim lineam 4. punctorum. Primum punctum
10 & secundum immediata sunt, tamen diversam habent distantiam respectu quarti, quia secundum punctũ, tantum distat à quarto interiectione unius puncti, primum autem à quarto distat interiectione duorum punctorum. Addunt quòd quando primum punctum tangit secundum se toto, quamvis idem punctum secundum, tangatur à tertio se toto, non tamen tertium tangitur à primò, quia licet tam primum quam tertium tangant idẽ punctum, secundum idem, secundum inquam entitatem, illud tamen tangunt per diversa latera. Quod autem quodcunq; indivisibile habeat diversa latera probant id tum auctoritate Aug. Lib. 2. de Libero Arbitr. C. 8. tum variis imaginati-
11 onibus. Supponunt moveri indivisibile versus orientem, & tunc divisibile occupat spatium immediatum, quod occupabat Corpus, & ex illo spatio pellit Corpus. Si autem moveatur versus occidentem, tunc indivisibile occupat spatium immediatum, quod occupabat corpus aliud, & ex illo spatio pellit illud. Ergò indivisibile, habet diversa latera extrinseca, ratione quorum, ab illis immediatis corporibus tangitur. qvod etiam alia imaginatione exemplificant ejusdem roboris.

IMPUGNAT hanc responsionem recentior Suar. & dicit hic n. 73. qvia qvæ secundùm se tota tanguntur, sunt in eodem loco penetrativè. Sed hoc ipsum est quod negant, impugnariq; debuit. *Hinc aliter*

CONTRA primò est. Si manus divisi- 12
bilis tangat aliam manum secundùm se totam, rectè infertur, Ergò se penetrant; consequenter seqvitur, illas non tantùm esse sibi immediatas, sed & penetratas. Ergò etiam, si punctum tangat se toto aliud punctum, seu indivisibile, benè inferetur, Ergò se penetrant, consequenter seqvetur, ea non tantùm esse sibi immediata, sed & penetrata. Consequentia probatur. Ideò Antecedens est verum, qvia una manus toti alteri est intima, non tantum exterioribus illius, sed etiam unum punctum, est intimum toti alteri, & non tantùm exterioribus illius. Ergò utrobiq; est penetratio. Eadem principalis consequentia sic probatur ex verbis ipsiusmet Arriaga. Ideò in casu Antecedentis fieret 13
penetratio, qvia pars interior non posset tangi ab altero corpore, nisi hoc anteriorem partem penetraret. Ergò etiam qvando punctum, toto se tangitur ab alio puncto, neqvit hoc fieri, sine penetratione: qvia sicut se habet, id qvod habet partes anteriores & interiores, tangiturq; secundùm partes anteriores, & interiores, ex hocq; Penetratio seqvitur, sic seqvetur & in præsenti, qvia etiam tangitur totum punctum; interioritas enim, vel exterioritas partium, nil confert ad penetrationem: hinc duo Angeli penetrarent se, qvantumvis nullas haberent partes, casu qvo se totis tangant se, præcipuè cùm non datur ullum impeditivum penetrationis superadditum, de qvò aliàs. 14

CONTRA secundò. Concesso qvòd puncta habeant diversa latera, non seqvitur posse unum punctum, secundùm unum latus tangi, non tangi secundùm aliud. Qvæ propositio est immediatè opposita doctrinæ utriusq;. Ea verò sic probatur. In eo est contactus puncti, qvod est entitas puncti, latera non sunt entitas puncti, Ergò in lateribns non est contactus. Ergò defectus penetrationis, non debet salvari per tactum, ex uno latere, & non ex omni. Major conceditur ab oppositis, nominatim ab Ovied: hîc Punct. 8. n. 5. Minor est etiam eorundem, dicunt enim hæc latera esse extrinseca puncto. Rursùs latera illa, in re sunt eadem entitas pun-

15 puncti, cum diversis prædicatis connotatis, quomodo ergò poterit fieri contactus Physicus, unius lateris, quin fiat contactus aliùs lateris, physicè loquendo?

CONTRA tertiò. Demus duo puncta penetrare se, quid habent illa penetrata, præ illis quæ se tangunt totis? Dices eundem locum. Quæro ulterius, quæ duo habent eundem locum, quid plus habẽt præ istis, quæ se tangunt totis? quareq; non sequitur illa esse in eodem spatio imaginario, præcipuè cùm nihil adhuc superaddatur impeditivum penetrationis.

RESPONDENT secundò retorquendo argumentum. Quando superficies manus tangit superficiem aliùs manus, non se penetrant illæ superficies, nec se-
16 cundùm totum, nec secundùm partem; idq; ideo quia sunt sibi non nisi immediatæ, & non respondet illis, idem spatium loci imaginarium. Ergò etiam, quando punctum tangit aliud punctum, non erit necesse illa puncta penetrari.

IMPUGNAT Pontius hanc responsionem, dicitq; etiam superficies manuum se penetrare, ex quo sequitur etiam illa puncta se penetrare, hocq; dicit voluisse Aristotelem, dum ait. Contigua esse quorum extrema sunt simul, hoc est in eodẽ loco. *Hæc Impugnatio*

NON SATISFACIT. Quia ut urget Aristoteles, repugnat universaliter penetratio duarum rerum quantarum. Deinde si se superficies manuum penetrant totæ
17 manus se penetrabunt. Quod ipsum probatur. Quando se primæ superficies penetrant, necessariò secundæ se contingẽt, nam superficies manus B. erit in loco, ubi est superficies manus A. Ergò si superficies manus A. tangit superficiem suam secundam, etiam superficies B. quæ est in eodem loco, cum superficie manus A, idq; beneficio penetrationis, continget eandem secundam superficiem. Quod si se contingent secundæ superficies, vel se penetrabunt vel non? Si non penetrabunt, cur non? cum se penetrent primæ. Si autem secundæ superficies se penetrabunt, totæ manus se penetrabunt. *Sed*

CONTRA hanc responsionem est. Quia quando una manus tangit aliam, tangunt se illæ, quoad extremitates non 18
nisi, quæ autem se tangunt nonnisi quoad extremitates non se penetrant, & si se tangerent totæ, ita sicut se tangunt secundùm extremirates, penetrarent se. Cum ergò in punctis nullæ sint exterminates, necessariò si se tangunt, penetrant, &c. Quare autem ipsa extrema tangendo se, non penetrent se, hoc inde est, quia extrema habent aliquas partes interiores, alias exteriores, penetratio autem non fit nisi attingantur partes interiores. Et quia non datur contactus tunc partium interiorum nec dabitur penetratio. Jam verò cùm in puncto, non sint ullæ partes interiores, & nullæ exteriores, hoc ipso qui tangit punctum, tangit & interius & exterius puncti, fitq; ut hoc ipso illud pe- 19
netret.

CONFIRMATUR ex Mastrio hîc disp. 9. num. 31. Implicat unum indivisibile, esse alteri immediatum & extra illud positũ, nam si A. B. C. sint tria puncta sibi immediata, vel B. medium tangeretur secundum se totum, ab utroq; collaterali, vel secundum aliud & aliud, & hoc est contra rationem indivisibilis, illud verò manifestè ostendit, illa tria puncta esse invicem compenetrata. Hæc utraq; impugnatio supponit aliunde non esse impedita hæc puncta, ut non tantùm sint sibi immediata, sed etiam intreiter; quod requiritur ad penetrationem, & aliunde non repugnat impediri, eo quòd non implicet aliqua sibi esse immediata, nec tamen secum in- 20
treiter, si aliunde impediantur ne sint intreiter.

RESPOND: tertiò. Angelus & anima possunt se extendere divisibiliter, quoad spatium, licet Angelus & anima, sint quid indivisibile: ergò & indivisibile additum indivisibili, poterit occupare majus spatium.

CONTRA est, quia illa occupatio spatii divisibilis, referri debet in vim quãdam Spiritibus propriam, quam nobiliori modo (adeoq; cum vi redigendi se in punctum) habent Spiritus, vi cujus virtutis & proprietatis faciunt hoc sine extensione quantitativa suæ entitatis, quod facit extensio quantitativa in aliis, sicut habent per-

21 perceptionem ſenſibilium ſine actione ſenſibili, faciendo id excellentiori modo, quod faciunt ſenſibilia. Quia autem id quod faciunt extenſa, non habent vim faciendi indiviſibilia, ideo unum indiviſibile alteri additum non facit majus. Quod autem id quod faciunt extenſa non habeant vim faciendi in ſe inextēſa, exinde colligitur, quia prædicta perfectio conceditur Angelis ob eminentiam Eſſe, ſicut enim habent eſſe eminens, ita debent habere & locabilitatem eminentem, talis autem eminentia non convenit indiviſibilibus: nec ex eo quia aliquid convenit ſpiritibus ſtatim dicendum convenire corporeis. Indubiè tamen indiviſibile addi-
22 tum indiviſibili facit plura, ſicut & unitas quæ eſt indiviſibilis addita unitati, facit plura, ſed non extenſa.

Punctum Difficultatis II.

Proponitur ſecundum fundamentum Philoſophicum.

PROBATUR ſecundò ex eodem Ariſtotele. Si continuum conſtaret indiviſibilibus, ſequeretur motum velociſſimum & tardiſſimum, eſſe motus æquales, quod apertè abſurdum eſt. Sequela ut probetur; Supponamus unam eandemq; lineam ab aquila intra quadrantem, à teſtudine pertransiri horæ ſpatio, quo poſito ſic inſtitu'tur argumentum. In uno inſtan-
23 ti, non poteſt pertransiri niſi unum indiviſibile, aliàs eſſet in eodem inſtanti in pluribus locis, hocq; ipſo illud inſtans non eſſet inſtans ſeu indiviſibile, cujus una pars reſponderet uni parti loci alia pars alteri, quo ergò inſtanti pertranſit unum indiviſibile aquila, vel eodem inſtanti pertranſit unum indiviſibile, aut tantùm partes illius, aut nihil teſtudo. Si pertranſit unum ſpatii indiviſibile, Ergò in illo inſtanti, æquè movetur teſtudo ut aquila; idq; dicam de cæteris inſtantibus. Si pertranſit partem tantùm indiviſibilis, Ergò illud, non eſt jam indiviſibile, cùm habeat partes. Si autem nihil pertranſit loci: Ergò tunc non movetur. Supponimus autem utrumq; moveri.

RESPONDET Ariſtot: & Ovied: Quod 24 ſcilicet mobile tardius in motu quieſcat, per aliquas morulas, ratione quarum morularum, illa tarditas provenit. *Circa quas morulas.*

DOCENT I. Quod quando ponderoſum aliquid v. g. Lapis deorſum fertur, quātumvis ejus gravitati non reſiſtat aër, quamvis à propria gravitate ſemper impellatur, nihilominus cum motus ille non ſit velociſſimus, citiùs enim ſolem moveri indubiū eſt, hinc in illo etiam motu, agnoſcere ſe dicunt morulas, quod refert Arriaga in defectum virtutis motivæ, & ita inquit videmus, non volare deorſum tàm citò ciconiam quam volet columba, quantumvis ponderet plus ciconia, idq; defe- 25 ctu virtutis motivæ. Quodſi quæras cur potius in hac quam in illa parte quieſcat lapis? determinationem hujus ſpectare docet Arriaga ad DEUM tanquam ad auctorem naturæ.

CONTRA I. Quia cauſa neceſſaria, poſitis omnibus requiſitis ad agendum, ſine intermiſſione agit, ſed lapis deſcendens deorſum, eſt cauſa neceſſaria, & habet omnia requiſita ad motum deorſum, quia neceſſaria requiſita ſunt concurſus cauſæ primæ præparatus, carentia centri, vincibilis reſiſtentia medii, & naturalis ponderoſitas. Sed hæc in omni inſtanti habet lapis. Ergò ſine morulis deſcendit deorſum. Cur enim concurſum non exhiberet DEUS, in omni inſtanti quo reliqua numerata adſint: nam quod ait Arriag: 26 referendum id eſſe, in defectum virtutis motivæ: Hoc locum licèt habeat in adlatis exemplis de avibus, non tamen in lapide, cujus virtus unica motiva deorſum, eſt ponderoſitas extra centrum poſita. In motu autem ciconiæ deorſum, ipſa ponderoſitas eſt impedimentum, nam dum eam continere ſtudet, ne proruat violenter moratur volatum. Et cum in ſententia Arriagæ, minus, & majus grave, æquè tendant deorſum, ſic illic ponderoſitas agit, & ciconia, & columba, æquè deberent citò deſcendere deorſum. Et certè cum ponderoſitas, in prærequiſitis jam dictis accepta, ſit principium motus deorſum, ſi ſemel non erit principium hujus motûs,

27 motûs, aliquo ſcilicet inſtanti incidentium morularum, nunquam erit principium talis motûs, ſemper enim eadem & invariata ponderoſitas manet, Idem autem manens Idem, ſemper eſt, & facit Idem.

CONTRA II. Si grave interpoſitis morulis, deſcendit deorſum, ſequitur hominem ruentem ex altiſſima turri, poſſe in cadendo nullo planè modo concuti, caſu enim, quo occurrant morulæ immediatè ante terram, ſiſtetur caſus & motus, mirumq; eſt? quòd in tot prolapſibus, morulæ nunquam occurrere poſſint immediatè ante prolapſum.

CONTRA III. Quia ſi tarditas illius motûs in aliud referri poſſit, quàm in de-
28 terminationem Divinam, hoc potiùs inſtanti, quàm illo ordinantis morulas, ſi inquam in aliud referri poſſit tarditas, referenda eſt, quia non eſt philoſophicum recurrere ad DEUM, poteſt autem in aliud referri hæc tarditas, de quo infrà.

DOCET ſecundò Ovied: hîc Pun: 9. n. 10. quòd mobile in omni motu duo faciat, imprimis impulſum vicino corpori, in cujus locum ſuccedit, & producit in ſe præſentiam, ſeq; movet, porrò in eo inſtanti, in quo producit impulſum, Mobile impulſum, in eo inſtanti non movetur, conſequenter, nec in eodem inſtanti lapis v. g. impellens movebitur, non enim movetur priori corpore non moto. in ſecundò ergò inſtanti movetur, & movetur tàm diu, quàm diu durat impulſus ſufficiens. Hunc
29 autem impulſum, non ſemper mobile imprimit, ſed tunc tantùm, cùm reſiſtit medium: quia verò impulſus eſt qualitas citò transiens, ideò iteratò redit ad producendum impulſum mobile, quem producendo, quieſcit ſecundùm dicta ſuprà. Ubi ut vides, in aſſignando quo inſtanti quieſcere debeat mobile non recurrere Ovied. ad DEUM, quod parùm philoſophicum eſt, ſed recurrit ad cauſas naturales.

CONTRA primò eſt. Ex hac doctrina ſequitur mobile nunquam moveri, quod ſic probatur. Dividamus medium in 4. partes, cui debeat imprimi impulſus, illasq; vocemus A. B. C. D. quo inſtanti, impulſum imprimit grave parti A, in illo inſtāti non movetur ut ipſe docet, ſed cum etiam imprimit impulſum parti B. non 30 movetur, quia ipſum B. non movetur per ipſum, tunc enim primùm recipit impulſum. Ergò nec pars A, movetur, deberet enim ſuccedere parti B, quæ ſupponitur non moveri, & ſic rurſus. Ergò nunquam movebitur, & ſic de reliquis. langueſcente interim impulſu.

CONTRA ſecundò. Quia quod eſt hujus fundamentum, quòd eô inſtanti phyſico, quo recipitur impulſus, ſimul non ſit motus, licèt in priori inſtanti rationis recipiatur, in poſteriori moveat? Quod rurſùs fundamentum hujus, quòd exſpectet ponderoſum, quoadusq; impulſus non 31 langueat? quòd ſi non exſpectat, ut imprimat iſtam qualitatem, ſemper imprimet, adeoq; ſemper movebitur.

CONTRA tertiò. Quia vi hujus doctrinæ ſequitur, fieri poſſe, ut homo cadens de turri, in ea mora, quâ nec dum impreſſus eſt ultimò impulſus, vel in qua medium impulſum nondum motum eſt, poſſe præcipitari, ſine dolore ruendo, ruēdoq; tali non niſi caſu qualis contingeret, ſi ex illo non niſi loco, ubi ultimò imprimitur impulſus, caderet, qui caſus, non poteſt eſſe gravis: nam ex viciniori loco, non ita graviter caditur.

DOCENT tertiò: iidem, quòd quantumvis iſtæ morulæ ſub ſenſum non cadant, per hoc tamen non evinci, quin de facto dentur, ad eum modum dicit Arriaga, quo motus Indicis in parvo horologio, quia minutiſſimus eſt, vix percipi po- 32 teſt, præcipuè cum quies non ita immutet ſenſum. Addit inſuper, percipi ſenſu quodammodo morulas, quia illas percipi, eſt percipere motum non ita eſſe velocem, ſicut videre ubicationem, eſt videre corpus eſſe illîc.

Rem aliter paulò declarat Oviedo. Supponit motum ſenſu externo non percipi, ſed tantùm per diſcurſum cognoſci, quando enim nunc video corpora aliam habere diſtantiam, & recordor me, eadem corpora vidiſſe cum alia diſtantia, infero, corpus motum fuiſſe, quod reſpectu omnium diverſam habet diſtantiam. quòdſi corpora quæ ſe movēt ſub eadem diſtantia ſemper apparerent, intellectus

33 non posset inferre, motum factum fuisse, sicut qui est in navis camera motum non percipit. Supponit rursùs quietem, si pro negatione motûs sumatur, sensu non percipi, negationes enim non cadunt in sensum. Si item sumatur quies, pro duratione actionis indivisibiliter sumptæ, terminatæ ad eandem præsentiam. Ratio, quia durationes nõ sunt objecta sensuum, percipitur ergò quies ex eo, quòd intellectus cognoscat, modo hanc distantiam, & recordetur immediatè eãdem præcessisse, ex quo infert; Corpus nullo modo motum fuisse. Addit; longè alio modo motum, alio quietem percipi, quia quando percipio motum, percipio ita ut advertam partes interruptas motûs, esse
34 continuatas, quando autem percipio quietem, partes interruptæ, non continuantur. Idq; ideò, quia quies, est permanentia, omnis autem permanentia, motu destruitur, adeoq; non continuatur, motus autem quando incipit, vel desinit, non destruit partes spatii in ante acquisitas, adeoq; motus continuari potest. Non ita quies, consequenter, cùm continuatur (quantumvis diutiùs duret quàm motus) percipi non potest.

CONTRA primò est. Concedamus, quietem non continuari, concedamus omnes istas explicationes Oviedo. Supponamus tantùm quòd avis uno quadrante, perpetuo volatu unam lineam, Sol autem uno quadrante conficiat plusquam 12.
35 millia leucarum, & suprema sphæra, quadruplo plùs. Unde si comparetur motus avis, cum motu Solis, avis unico instanti movebitur & quiescet circiter 12. millibus instantium, ut ipse Ovied: consentit, quo posito sic arguitur. Posito, quòd immediatè quiescat post motum avis, vel potest intellectus devenire in cognitionem illius quietis, ità ut determinatè dicere possit, nunc quiescit, nunc retinet eandem præsentiam, quam antè retinebat, vel non potest devenire in cognitionem illius quietis, non potest dici quòd possit, quis enim istas morulas determinare potest, Si autem illas determinare non potest, rogo quæ in intellectu tarditas est, quòd unius instantis motum immediatè post sequentem, designare possit, & non possit designare quietem, & ejusdem distantiæ retinentiam, quæ durat duodecim millibus instantium? 36

CONTRA secundò. Quia immeritò assumit Arriag. morulas has percipi non posse, quia minutissimæ sunt, quomodo enim minutissimæ sunt, si multis millibus plures sunt, quàm motûs continuatio.

CONTRA tertiò. Quia immeritò etiam dicit, quòd videre morulas istas, sit videre motum tardum, motus enim tardus est absolutè motus, quies non est absolutè motus. Ergò quies non est motus tardus. Ergò videre motum tardum, non est videre qvietem.

Continuatur propositio ejusdem argumenti. 37

Restat contra istas morulas difficilis eaq; communis instantia. Ponamus circulum æneum, vel ex materia incorruptibili. Hic circulus quoad partes superiores citiùs, quoad partes inferiores, tardiùs movetur, partes enim inferiores circuli minùs spatium superioribus conficiunt. Quo posito quæro? vel partes inferiores circuli sistunt, & morantur, currentibus superioribus vel non? Si non sistunt, & tamen tardiùs moventur? Ergò tarditas motûs, in istas morulas & consistentias, referri non debet. Si sistunt? quî fieri potest, ut non disrumpantur, unâ scilicet parte motâ, aliis immotis. Probatur ulteriùs partes inferiores non sistere, quia si à centro illius circuli, ducatur recta, illa eo-
38 dem situ durabit semper, & tamen eodem situ durare non posset. Si quædam moventur, quædam non moventur partes.

RESPONDET Arriag: Se huic instantiæ non reperire solutionem, quam conatus est tradere Ovied.

DOCETq; primò Oviedo: Ex eo, quòd unum moveatur alio immoto, cui illud unitum est, non sequitur destructio unionis; & ita cùm flexibilis virga movetur, non motis reliquis partibus, quæ tamen sunt inter se unitæ, nõ sequitur destructio.

DOCET secundò. Quòd indivisibilia continuativa, & indivisibilia Res, seu indivisibilia quæ continuantur, in suo distincto unumquodq; sit loco.

Do-

39 DOCET tertiò. Quòd indivisibilia Res, lineæ inferioris immediatè uniantur indivisibilibus continuativis, superioris lineæ, indivisibilibus autem quæ sunt collateralia ipsis punctis continuativis, in superiori linea, non uniantur Indivisibilia Res inferioris lineæ, sunt tamen illi immediata, quia scilicet inter ea nihil intercedit quod sit res, sed tantùm indivisibile illud continuativum, quod est modus. Quando ergò movetur linea superior, non motâ inferiori non amittit unionem, cum superiori indivisibili continuativo, idq; ideò, quia motis indivisibilibus superioribus, versùs dextram partem, acquirunt illa, nonnisi unius puncti spatium, & tunc in locum collateralis ad dextram puncti, succedit
40 ipsa unio continuativa, & quia indivisibile motum collaterale, erat immediatum ipsi indivisibili inferioris lineæ, erit etiam immediatum, in locum illius succedens continuativum punctum, adeoq; nulla fiet discontinuatio. Quando autem post illam morulam incipiunt, & superior & inferior circulus moveri, quia inferior minus habet conficiendum spatium, quàm superior; fit ut movendo se, iteratò, eundem locum recuperet circulus inferior, imò & excedat superiorem, si unà diutiùs moveantur, & sic quiescere poterit. Ergò ulteriùs linea per circulum ducta, primò movente se circulo superiori, dum quiescit inferior, non nisi leviter inflectitur, &
41 insuper sese remitttit ad statum, movente se circulo inferiori.

CONTRA primò est. Posito quòd circulus superior, in motu acquirat unum indivisibile spatii, posito quòd succedat indivisibile continuativum superius, in locum indivisibilis, quod est Res, sequitur, nunquam se posse remittere in eundem locum, circulum inferiorem, quod probatur. Quando uterq; circulus, idq; in instanti movetur, non potest uterq; nisi unum indivisibile spatii acquirere, jam autem si remittere deberet sese circulus in eundem locum, deberet acquirere duo indivisibilia spatii, illud scilicet quod perdiderat, dum quiescebat, & hoc quod acquirit hîc & nunc, circulus superior, unà cum illo, hoc est circulo inferiori, se movendo. Cùm ergò non possit, in eodem 42 instanti duo indivisibilia spatii acquirere, nec in secundo instanti se remittere poterit, in eundem locum. Non etiam in tertio instanti, quo supponitur quiescere circulus inferior, & moveri superior, quia in hoc motu, sinistrum collaterale, statuet se tantùm in illo loco ipsius indivisibilis continuativi: immò in quinto instanti, indivisibile inferius, nec sub collaterali dextro, nec sub continuativo indivisibili, nec sub collaterali sinistro, locum habebit; ut calculanti patebit. Certum est, quòd si circulus superior quiesceret in secundo instanti, & Zolus moveretur inferior, tunc inferior remitteret se ad suum locum. Sed supponit Ovied: utrumq; circulum in secundo instanti moveri, & si alternatim su- 43 perior, alternatim inferior moveretur, non citiùs moveretur superior quàm inferior, quia per æquales morulas, hoc est alternatas inchoarent motum.

CONTRA secundò. Transeunte indivisibili continuativo in locum indivisibilis collateralis, eodemne modo distat, quo ante, indivisibile continuativum ab indivisibili inferioris lineæ, vel non eodem modo? si eodem modo distat, quo ante? Ergò nec spatium mutavit, nec per spatium unius indivisibilis promotum est. Si autem non distat eodem modo? rogo quî fieri poterit, ut contingat in eodem invariato spatio, positum indivisibile superius, cùm nec se distendere nec replicare possit, quomodo item elongatione majo- 44 ri positâ continuari potest?

CONTRA tertiò. Quando succedit indivisibile continuativum in locum indivisibilis dextri, quod, aliud indivisibile spatii censetur acquisiisse, occupareq; jam spatium indivisibilis sinistri, succedit etiã indivisibile continuativum, rogo quomodo se habeat, ad aliud indivisibile inferioris lineæ? uniturne cum illo, cùm antea unitum non fuerit, vel non? Si unitur. Ergò ille modus non est essentialis determinatio ad hæc tantùm puncta, sed etiam ad aliud illud, quod illi de novo occurrit, hoc autem est, contra rationem modi. Si non unitur? Ergò illâ parte non est illîc continuatio sed disruptio, vel novas &

45 novas uniones asserere, erit multiplicare Entia.

Et hæc sunt fundamenta merè philosophica contra indivisibilia quæ pondus habent etiam apud oppositos: nam alia eludũt. Hinc cùm opponitur, si puncta componerent lineam, essent vel continua vel contigua? non possunt esse continua, quia continua sunt quorum ultima sunt unũ, puncta autem non habent ultima; non possent item esse contigua, quia contigua sunt, quorum extrema sunt simul. Respondet Arriaga, has definitiones, quamvis Aristotelicæ sint, non esse bonas, & dicit continua esse, quæ ita uniuntur inter se, ut unum sit extra aliud. Contigua verò sunt, quæ licèt proxima sint localiter, ca-
46 rent unione. Cùm rursùs opponitur illis. Ex non quantis, non potest resultare quãtum. Ergò nec ex punctis, quæ etiam non sunt quanta: negat enim puncta non esse quanta, quamvis habeant extensionem nonnisi indivisibilem. Negant item consequentiam, eidem argumento & dicunt similem esse huic. Petrus non sunt duo homines. Paulus item non sunt duo homines. Ergò ex Petro & ex Paulo, non resultant duo homines.

Sed restant adhuc contra puncta, argumenta Mathematica.

Punctum Difficultatis III.

Proponuntur fundamenta ex Mathematicis contra indivisibilia.

47 PRIMA DEMONSTRATIO est. Demonstravit Euclides lineam rectam, posse dividi in duas partes æquales, sed si lineæ componerentur ex punctis, linea constans tribus punctis, non posset æqualiter dividi, intermedium enim punctum, in duas partes secari non potest.

RESPONDET Arriaga & Oviedo, negãdo hoc demonstratum esse ab Euclide, nec videtur esse de essentia lineæ rectæ, dividi in partes æqvales. Posset item hoc argumentum retorqveri in eos, qvi qvantitatem componunt ex partibus & punctis continuativis, si enim linea dividens, caderet in punctum continuativum, qui divideret æqvaliter. Addit Ovied. Qvòd 48
qvando sunt puncta res, imparia, puncta continuativa semper sunt paria: nam v.g. inter tria indivisibilia rerum, debent intercedere duo puncta continuativa. Consule eundem.

SECUNDA DEMONSTRATIO est. Si qvantitas componeretur ex punctis, seqveretur circulos concentricos majorem & minorem esse æqvales, qvod apertè falsum est. Sequel. probatur. à quolibet puncto circumferentiæ circuli majoris, potest duci linea ad centrum, tunc incidendo in circulum minorem, vel distincta puncta notabunt in circulo minori, vel non notabunt, distincta puncta? si notabunt. Ergò tot erunt puncta, in inferiori circulo, qvot in superiori. Si non notabunt? Ergò lineæ 49
ductæ à circumferentia circuli superioris, in circulo inferiori incident, quod falsum est, quia lineæ ductæ à circumferentia ad centrum. Si rectæ & non undosæ sint, non debent se tangere nisi in centro.

RESPONDET Oviedo posuisse quidem Euclidem inter notiones cõmunes, qvòd lineæ rectæ non habeant unum & idem segmentum commune, dicit tamen, se inquisisse ex Mathematicis nec discere potuisse, qvòd habeant pro hoc firmam demonstrationem. Hinc & ille, & Arriaga & Pontius respondet, fore ut coincidant in inferiori circulo aliquæ lineæ, quia inferior circulus, non tot puncta, nec tot habet partes determinatas, si ex partibus componatur circulus, non erunt tamen undo- 50
sæ, quia breviorem viam ad centrum non habebunt, quàm incidendo ad invicem.

TERTIA DEMONSTRATIO est. Si quantitas componitur ex punctis, sequitur diametrum quadrati esse æqualem Costæ, supponamus enim costam esse decem punctorum; supponamus à singulis per medium, usq; ad costam oppositam, duci lineas, tunc per istas ductas lineas, diameter totus cooperietur, cooperiri autem non deberet, si pluribus quàm 10. constaret punctis.

RESPONDETUR imprimis retorquendo argumentum contra partes proportionales, si enim à partibus costæ ad aliam costam ducantur lineæ cooperient diametrum,

51 trum, neq; tamen inde sequitur coæqualitas costæ & diametri. Ergò nec apud oppositos idem sequitur.

QVARTA DEMONSTRATIO. Supra quamcunq; basim, certum est construi posse triangulum, certum item est, qvòd basis trianguli, sit longior quâcunq; sibi superpositâ lineâ. His positis supponamus, basim esse, trium punctorum, latera 6. punctorum, ducatur linea immediatè sub Cono, illa ad minimum erit duorum punctorũ, secunda cùm debeat superare primam in triangulo, necessariò erit saltem trium punctorum, tertia erit qvatuor punctorum, adeoq; complurium punctorum quàm basis.

RESPONDETUR imprimis. Retorquendo argumentum in partes proportionales casu quo sit basis, trium partium æqualium uni certæ, & latera 6. vel plurium 52
partium æqualium uni certæ, ejusdem proportionis. Hanc q; viam tenet etiam Arriaga. Sed Oviedo negat universaliter, qvòd lineæ laterales possint esse longiores ipsâ basi pyramidis, quia pyramis fit per positionem unius lineæ supra aliam, & hæ lineæ quæ supponuntur, debent esse una minor aliâ, una autem, aliâ non esset minor, si Basis lateralis linea major esse posset.

Multæ ex his, similesq; demonstrationes, solvi possent, qvòd procedant ex suppositione quantitatis, ex partibus proportionalibus compositæ, in infinitum divisibilibus.

53 DIFFICULTAS II.

Componiturne Continuum permanens ex partibus proportionalibus in infinitum divisibilibus?

ASserit Aristoteles multis in locis, præcipuè sexti Physic. ubi de quantitate tractat ex professo. Asserit S. Th. & omnes communiter. novissime Suar. negat Zeno, cui favent Lugo Card. Hurt. Tolet. Arriaga, Oviedo.

Nihil definiendo sola argumenta in oppositum propono.

Punctum Difficultatis I.

Examinatur primum fundamentum contra partes proportionales.

PRIMUM FUNDAMENTUM est. Supponamus, per possibile vel impossibile, ex una parte produci à DEO omnia possibilia, vel si te productio eorum offendit, suppono DEUM cognoscere omnia possibilia, accipio deinde aliquod determinatum papaveris granum. Hôc posito, sic 54

PROBARI posset. Vel DEus omnibus possibilibus à se productis, aut si mavis dicere, omnibus à se cognitis, potest dare, assignare, connumerare &c. partes proportionales, minores & minores, dicti grani papaveris, semper alias & alias, vel non potest. Si non potest? Ergò falsò asseruisti, quantum, adeoq; granum papaveris, componi ex partibus semper & semper divisibilibus, dabilibus, assignabilibus. Si autem potest dare singulis possibilibus, 55
partes proportionales minores & minores grani papaveris, quæro ulteriùs. Datâ ex illo grano, unicuiq; ex possibilibus, suâ parte proportionali, vel manent ulteriùs adhuc dabiles partes proportionales, vel non? Si non manent? Ergò ventum est ad indivisibilia, quia ventum est ad non dabilia, nec assignabilia ulteriùs. Si autem post assignationem partium proportionalium aliarum & aliarum, pro omnibus possibilibus, adhuc manent partes dicti papaveris, ulteriùs dabiles. Ergò sunt plures partes proportionales, unius grani papaveris, quàm sint omnia possibilia, quia pluries dabiles, quàm sint omnia possibilia. Ergò ulteriùs, partes proportionales unius grani, plures erunt, quàm omnium 56
granorum possibilium, acceptorum cum suis partibus proportionalibus, quia post assignationem factam illis possibilibus, adhuc manent in illo grano ulteriùs assignabiles partes. Quòdsi partes proportionales unius grani, plures sunt quàm partes proportionales reliquorum granorum papaveris, Ergò assignas diversis granis & quantis, diversas divisibilitates constituendo majorem partium proportionalium multitudinẽ, in uno grano quàm in aliis, infinitè pluribus, quæ non capit Ratio.

In idem recidet si dicas. Si singulis possibiliũ distributivè acceptis, possunt dari partes minores & minores, aliæ tamen & aliæ,

57 grani papaveris. Ergò verificari poterit hæc propositio. Nulla est pars ex possibilibus distributivè acceptis, quæ non habeat sibi assignatam partem proportionalem. Quô posito, quæro de ipso papavere. An verificabilis sit hæc propositio. Nulla est pars grani papaveris, quæ non fit jam assignata, vel hæc, aliqua est pars papaveris, quæ adhuc non est assignata? Si prior illa verificatur? Ergò ventum ad Indivisibilia, quia non assignabilia ulteriùs. Si secundum. Ergò ut inferebatur plures sunt partes grani papaveris, quàm omnia possibilia. Nam de omnibus illis possibilibus distributivè acceptis verificatur hæc propositio. Nullum est ex possibilibus distributivè acceptis, quod par-
58 tem ex grano papaveris accipere possit, & non acceperit, & tamen verificatur adhuc. Aliquæ partes grani papaveris, sunt adhuc, quæ dari possunt, & non sunt datæ. Si enim dari ulteriùs non possunt, ventum est ad indivisibilia, quia non dabilia ulteriùs.

Universaliter autem non potest dici, quòd singulis possibilium possint ex uno grano papaveris assignari partes, licèt minores & minores in infinitum. Tum quia si unum infinitum exhauritur ab alio infinito, quomodo unius grani partes finitæ in infinitum, non exhaurirentur per possibilia omnia quæ non sunt unum finitum in infinitum, sed sunt infinitè finita in infinitum. Tum quia, si imperceptibile
59 est posito infinito hominum, quomodo non sit majus infinitum capillorum, quos haberent infiniti homines, ita imperceptibile videtur simplas partes proportionales unius grani, æquivalere duplis partibus proportionalibus, duorum granorũ, multò magis omnium possibilium, cùm in nullo casu simplum, connumerabile sit duplis. Tum quia ex ligno centum pedali, singulis partibus ligni pedalis, partes minores & minores dari non possent, siquidem pluries sunt dabiles partes ligni pedalis, minores & minores, partibus minoribus & minoribus ligni centum pedalis. Si tua responsio tenet, quod nulla Ratio capit, jam enim minus, majus esset majori.

RESPONDERI potest primò. Suppo- 60
sitionem tollere se ipsam. Supponit enim ex Una parte, omnia possibilia vel producta vel cognita, ex altera parte granum unum papaveris, quasi illud inter omnia possibilia non cõtineretur, adeoq; supponit omne possibile & non omne possibile.

CONTRA. quia suppositio loquitur de omnibus possibilibus, ita ut ex illis extrahatur unum possibile, deq; illo ita extracto instituitur argumentum.

RESPONDERI potest secundò. Partes proportionales unius grani distributivè acceptas, æquivalere omnibus possibilibus; quantumvis collectivè acceptæ, non æquivaleant omnibus, non licet autem à 61
sensu distributivo ad collectivum argumentari. In idem recidet partes grani unius non æquivalere materialiter partibus grani alterius, licèt æquivaleant in ratione formali. In hoc scilicet, quia sicut partes granorum B. C. non tot sunt quin plures, ita partes A. grani non tot sunt, quin plures.

CONTRA. Tum quia partes grani A. distributivè materialiter & quocunq; modo appellaveris acceptæ, idem sunt realiter cum partibus collectivè & formaliter acceptis. Ergò quodcunq; prædicatum physicum uni convenit, cõveniet & alteri. Sed partibus v. g. grani A. distributivè acceptis, convenit esse æquales partibus proportionalibus granorum B. C. Ergò 62
conveniet esse æquales, etiam collectivè acceptis, ex principio recepto. Quòd scilicet identificatorum realiter, eadem sint prædicata physica. Tum quia etiam posito, quòd partes unius grani distributivè acceptæ, sint commensurabiles omnibus reliquis possibilibus distributivè acceptis, stat adhuc argumẽtum, manentne distributivè ulteriùs dabiles illæ partes, posito quòd sint singulis jam datæ, vel non manẽt distributivè dabiles. Tum quia non licet à prædicatis ortis à mera collectione, argumentari ad prædicata orta ex mera distributione, sed licitum est argumentari à prædicato physico omnium distributivè acceptorum, ad prædicatum physicum collectivè acceptorum.

Unde

63 Unde si de distributivè acceptis Apostolis verum est dicere, quòd cucurrerint per orbem, etiam de tota collectione verum est dicere, illam cucurrisse; æqualitas autem, est prædicatum physicum. Et sicut Petrus & Andreas, si collectivè accepti non æquant tredecim, nec distributivè accepti æquant, ita si partes collectivè acceptæ unius grani, non æquant omnia possibilia, nec æquabunt distributivè acceptæ.

RESPONDERI potest tertiò. Partes proportionales unius grani neq; esse tot quot sunt reliqua omnia possibilia; neq; non tot, quia Ly tot, & Ly non tot, sunt prædicata rebus determinatis convenientia, cùm autem partes illæ proportionales,
64 non sint determinatæ, neq; tot, neq; non tot possunt dici, esse. Sic v. g. de Numero dici potest est hic pluralitas, tamen dici non potest, an pluralitas sit major decade vel minor decade, quia Ly pluralitas, non est numerus determinatus. Cùm ergò etiam partes proportionales, non sint partes determinatæ, dici de illis non poterit, an sint tot, vel non sint tot, quot sunt reliqua omnia possibilia. Innuit hanc responsionem recentior Suar. Tract. 5. Physicorum d. 1. n. 156.

CONTRA. Tum quia si nescis an tot sint partes proportionales unius grani papaveris, ut possint dari omnibus reliquis posfibilibus. Ergò etiam nescis, an quantitas componatur ex tot partibus, ut iis
65 positis sint vel non sint plures dabiles. Si enim determinatio partium facit ut nescias, an tot sint vel non tot sint, quot sunt omnia possibilia. Ergò eadem indeterminatio faciet, ut nescias, an componatur ex partibus semper ulteriùs acceptibilibus, vel non componatur ex partibus ulteriùs & ulteriùs acceptibilibus. Tum quia indeterminatio partium hoc tantùm importat, quòd illæ partes, non ita parvæ sint, quin minores dari possint, ex quo nullo modo sequitur, quòd non possit dici an sint plures, an non plures reliquis possibilibus, immò ex tuo asserto oppositum sequitur: si enim sunt in infinitum, semperq; ulteriùs & ulteriùs acceptibiles. Ergò etiam acceptibiles ad connumeratio-
nem omnibus reliquis possibilibus, hôc 66
ipso enim si non essent acceptibiles, ad connumerationem omnibus reliquis possibilibus, non essent in infinitum ulteriùs & ulteriùs acceptibiles. Tum quia quando dico de numero est hîc pluralitas, si numerum eundem non habeo aliunde cognitum, non possum dicere, an pluralitas sit major vel minor, decade: non enim assero de numero, quòd hujus naturæ sit, quòd æquivalere debeat quibuscunq; aliis Numeris, & si hoc assererem de illo Numero, dicerem extemplò illum esse majorem decade. Tu autem cùm asseras de quantitate, quòd non tot habeat partes, quin plures; teneris etiam asserere quòd habeat partes, reliquis possibilibus dabiles, hôc ipso enim essent, non tot quin plu- 67
res, sed non plures.

RESPONDERI potest quartò. Fallì imaginationem argumenti in hoc quòd imaginetur, vel in omnibus possibilibus, vel in partibus proportionalibus granorum B. C. deveniri posse, eô, ut non jam ulteriùs sint dabiles, partes autem granorum B. C, proportionales non tot sunt quia plures, consequenter & partes grani A. proportionales, quæ adhuc dari debent, non tot erunt quin plures.

CONTRA. Tum quia, accipio istos terminos, Partes proportionales granorum B. C. aut individua entia possibilia, non, tot sunt, quin plura individua possibilia, & acceptis his terminis restituitur argumentum sic. Partes proportionales gra- 68
ni A. vel tot sunt quot sunt, non tot, quin plura individua possibilia, vel si mavis dicere quot sunt, non tot quin plures partes proportionales granorum B. C. vel non sunt tot? quodcunq; dixeris redibit argumentum factũ. Tum quia suppono omnia possibilia à DEO cognosci, & quamvis non tot sint omnia possibilia, quin plura, verum tamen est, quòd nullum sit ex illis quod DEUS non cognoscat. Hôc posito sic accommodatur argumentum. Datis ex granis A, partibus proportionalibus pro singulis individuis possibilibus, non tot quin pluribus, ita tamen, ut verum sit. Nullum individuum est, quod suam partem proportionalem ex grano A. non habeat,

beat, ſicut verum eſt dicere. Nullum eſt
69 individuum, quod non ſit cognitum, tunc quæro, vel adhuc reſtant partes dabiles ex grano A, vel nõn reſtant dabiles, quodcunq; reſponderis, redibit argumentum factum. Tum quia ex iſtis duabus una debet verificari v. g. *vel hæc* aliqua pars grani, ex partibus non tot, quin pluribus eſt adhuc dabilis, quamvis datæ ſint, non tot, quin pluribus poſſibilibus, *vel hæc*. Nulla eſt pars grani ex partibus non tot, quin pluribus adhuc dabiles, cùm datæ ſunt, non tot quin pluribus poſſibilibus. Si verificatur prima propoſitio, Ergò plures ſunt partes illius, præ poſſibilibus. Si ſecunda, Ergò ventum ad indiviſibilia, quia ad non dabilia.

70 Responderi poteſt quintò. Hanc difficultatem totam pendere ex natura infiniti adeoq; etiam argumentanti ſolvendam eſſe, quod ita oſtendi poteſt. Accipiamus omnes poſſibiles homines, ex una parte, ex alia parte, accipiamus reliqua omnia poſſibilia, tùm quæro, vel illis poſſibilibus reliquis, ſingillatim poteſt aſſignari individuum humanum correſpondens, vel non poteſt? Si non poteſt. Ergò deveniri poteſt in creatione hominum, eô, ut plures implicent contradictionem. Quòdſi poteſt reliquis poſſibilibus ſingillatim aſſignari unum individuum humanum. Ergò tot ſunt poſſibiles homines, quot ſunt reliqua omnia poſſibilia.

Contra. Tum quia nihil eſt abſurdi
71 dicere, poſitis per poſſibile vel impoſſibile omnibus poſſibilibus hominibus, quòd inquam non ſint ulteriùs dabiles, ultra enim omne poſſibile hominũ, non eſt producibilis vel unus homo, conſequenter ex poſſibili hominum, non poſſe aliis ſingillatim, alios & alios aſſignari homines, quia ſimplum poſſibile hominum, non eſt connumerabile nonniſi ſimplo aliorum poſſibilium; eſt autem abſurdum in ſententia oppoſita, datis partibus proportionalibus, pro ſingulis reliqvis poſſibilibus, deveniri tandem ad non dabiles, ſeu ad indiviſibilia. Tum quia conceſſo, quòd non plures ſint omnes poſſibiles homines, nec pauciores quàm reliqua omnia poſſibilia, nego dici poſſe quòd æquè ſint multæ partes proportionales unius grani, quàm 72
reliqua omnia poſſibilia, quia poſitâ quâcunq; hominum multitudine, & extractâ in actum exiſtentiæ, manet idem fons & origo multiplicabilitatis hominum, nec quidquam diminuitur de illo fonte. Porrò fons iſte eſt, ex parte rei producendæ. Veritas hujus propoſitionis, animal & rationale non ſunt termini contradictorii: alius fons ex parte producentis, eſt ipſamet omnipotentia Divina, quæ eadem eſt, ſive unum ponat, ſive plura. Jam autem cùm dantur partes proportionales, non manet idem principium invariatum dandi, quia minuitur quantum, manetq; ſemper minus & minus. Tum quia producto vel annihilato aliquo poſſibili, non redditur hôc ipſo illud poſſibile impoſſibile, 73
conſequenter poſſibilitas manet invariata. Jam autem, quod jam uni ſingillatim aſſignatur, hoc ipſum jam alteri non poteſt aſſignari.

Punctum Difficultatis II.

Examinatur ſecundum Fundamentum.

Secundum Fundamentum. Deus cognoſcit omnes poſſibiles diviſiones continui. Ergò cognoſcit deventum eſſe ad non diviſibile ulteriùs. Ergò, non cognoſcit continuum componi, ex partibus in infinitum ulteriùs diviſibilibus, quia ultra notitiam Dei, de diviſibilitate, nihil
74 eſt ulteriùs diviſibile. Primum Antecedens verificat Omni-ſcientia Divina. Conſequentia autem ſic probatur. Quia Deo cognoſcente omnes poſſibiles diviſiones continui, ſi non deveniretur ad non diviſibile ulteriùs, hôc ipſo non eſſet cognita omnis poſſibilis diviſio. Reſtaret enim illa cognoſcenda diviſibilitas, quæ reſponderet, poſt cognitas omnes poſſibiles diviſiones continui.

Responsio Communis eſt. Partes continui poſſe dividi omnes, & poſſe cognoſci omnes, non tot tamen quin plures ſeu inadæquatè.

Contra. Cognoſcere omnes partes, in quas eſt diviſibile continuum, & non cognoſcere omnes partes, ſunt termini ſe tol-

75 tollentes. Ergò etiam hi termini, Cognoſcere omnes, non tot tamen quin plures, erunt termini ſe invicem tollentes. Conſequentia probatur. Ly Non tot quin plures, eſt terminus æquivalẽs termino Non omnes. Ergò ſicut ſe tollunt hi termini, omnes partes ſunt cognitæ, non omnes ſunt cognitæ, ita & hi termini, omnes ſunt cognitæ, & Ly Non tot tamen quin plures, erunt ſe tollentes termini. Antecedens probatur communi conceptione, idem enim eſt dicere creditorem debitori; Non tot reddidiſti mihi nummos quin plures debeas. ac dicere non reddidiſti omnes. Ubi eſt æquivalentia termini, Non tot quin plures, ad terminum Non
76 omnes. Item dicere, Deus non tot creavit entia quin plura, ſignificat, Deum adhuc non omnia creaſſe, & ſic de reliquis. Procedit hoc argumentum ut vides contra ſolam uſurpationem prædicti termini.

Eundẽ medium terminum ſic proponit Arriag. Deus videt omnes diviſiones poſſibiles, circa hanc chartam, non ſolùm eas quæ ſimul fieri poſſunt, ſed etiam quæ ſucceſſivè & diviſivè, ita ut nulla poſſibilis ſit diviſio, quam Deus non videat. Ergò Deus cognoſcit per eas diviſiones, chartam redactam ad indiviſibilia. Conſequentia probatur. Quia ſi non cognoſceretur hæc charta redacta ad indiviſibilia. Ergò cognoſcitur adhuc diviſibilis. Ergò poſſibiles ſunt aliæ diviſiones, quas Deus non cognoverat, quod eſt erroneũ. Addit idem,
77 Deus habet hoc judicium, ſi hæ diviſiones, quas ego hodie cognoſco, ſimul exiſterẽt, nihil ampliùs eſſet diviſibile in hac charta, alioquin ego non cognoviſſem omnes. Ergò per illas diviſiones, charta cognoſcitur redacta, ad indiviſibilia.

Respondet primò Ovied: & dicit imprimis. Deum quidem cognoſcere omnes diviſiones poſſibiles, ſed non cognoſcit illas poſſe inter ſe cohærere. quòdſi Deus non cognoſcit illas diviſiones poſſe inter ſe cohærere & coexiſtere, nec cognoſcit poſſe ultimò dividi, adeoq; nec cognoſcit deveniri ad indiviſibilia. Dicit deinde, quando Deus cognoſcit hanc conditionatam. Si omnes diviſiones quas ego cognoſco modò exiſterent, duplicem habere poſſe ſenſum. Primò. Quòd poſitis diviſionibus omnibus, nec etiam exiſtant extrema, & ſub hac conditione, videt Deus 78
nihil continui manſurum, ſive diviſibile, ſive indiviſibile. Secundò, quòd poſitis omnibus diviſionibus adhuc tamen exiſtant extrema, & hæc conditionata, involveret apertam implicantiã. diceret enim exiſtentiam extremorum, ut ſupponitur: non diceret autem, quia importaret corruptionem unionum, quas tamen per locum intrinſecum dicit exiſtentia continui. Dicit deniq; Ovied: quomodo Deus poſſit intentionaliter quantitatem ultimò dividere, & dicit non cognoſci à Deo continuum diviſum, in aliquod extremum, quod in ſe diviſibile non ſit, cùm quantitas ex ſe ſemper ulteriùs diviſibilis ſit. Co- 79
gnoſcit tamen continuum, ita, ut non ſit omnino diviſibile, aliquâ diviſione exiſtente, ultra collectionem diviſionum, quas Deus cognoſcit, conſequenter quando Deus cognoſcit hanc vel illam diviſionem, cognoſcit diviſionem dicere corruptionem v. g. unionis A, cognoſcit nihilominùs exiſtentiam unionis B. & ſic deinceps, conſequenter cognoſcit ſemper adhuc diviſibile.

Contra. Tum quia quamvis ex eo quòd cognoſcat Deus omnes diviſiones poſſibiles non ſequatur continuum eſſe diviſum, per omnes partes poſſibiles, illa enim cognitio Dei non eſt practica. Cæterùm ex eo, quòd cognoſcat omnes diviſiones poſſibiles, ſequitur videre Deum 80
extremum, quod in ſe diviſibile non ſit; quod ipſum probatur. Vera eſt hæc propoſitio. Omne diviſibile poſſibile in continuo, eſt cognitum à Deo. Ergò etiam hæc vera erit nullum diviſibile, quod ſit poſſibile in continuo, eſt cognoſcibile â Deo. Si enim jam cognitum eſt, cognoſcibile non eſt, cognoſcibile accipiendo, pro eo, quod nondum eſt cognitum. Ergò ulteriùs, ſi nullum diviſibile, quod ſit poſſibile in continuo, eſt cognoſcibile à Deo, nullum etiam diviſibile erit. Recta enim eſt hæc conſequentia. Nullum verbum æternum eſt cognoſcibile à Patre minùs Patre. Ergò nullum eſt minus. Omniſcientia enim attingit res omnes, & ſi ali-

81 quid non attingit, hôc ipſo non eſt. Tum quia quando Deus cognoſcit continuum ſine unione A. unionemq́; A intẽtionaliter ſeparat, non repræſentatur Deo qui quã, quod ſit diviſibile à continẽtia unic is A. Ergò etiam, quando Deus cognoſcit, omne poſſibile diviſibile, nihil cognoſcit ulteriùs diviſibile & ſeparabile, à continentia unionum. Sicut enim ſe habet unio A. ad partem diviſibilem unam continui, ita omnes uniones ad totum continuum⌣. Ergò quod ſupereſt, diviſibile ſeparabileq́; non eſt, adeoq́; indiviſibile. Antecedens primarium probatur. Quia ſi cognoſcente Deo continuum ſine unione A, repræſentaretur aliquid diviſibile à continentia unionis A, & repræſentaretur il-
82 lud continuum ſine unione A, ut ſupponitur, & nõ repræſentaretur ſine unione A, quia adhuc repræſentaretur diviſibile à continentia unionis A. Tum quia quando Deus cognoſcit omnes diviſiones poſſibiles, vel adhuc manet aliquid diviſibile cognoſcibile à Deo, vel non manet aliquid diviſibile gnoſcibile à Deo. Si manet aliquid diviſibile cognoſcibile à Deo? Ergò falsò dixiſti, omne poſſibile diviſibile, eſt cognitum. Si non manet aliquid diviſibile cognoſcibile à Deo? Ergò manet indiviſibile. Tum quia illud principiũ Oviedo: nempè cognoſci à Deo omnes diviſiones poſſibiles, ſed non poſſe illas cohærere inter ſe, non convincit pro parte Ovied. Si enim Deus cognoſcendo omnes diviſiones poſſibiles, cognoſceret etiam quòd
83 poſſint cohærere inter ſe, quantitas redigi poſſet actu in punctum. Ergò etiam quando cognoſcit omnes diviſiones poſſibiles, quantitas redigitur ad indiviſibile intentionaliter. Probatur conſequentia⌣. Quia quod faceret in actu phyſico, poſitio omnium diviſionum poſſibilium, hoc facit in ſtatu objectivo, Cognitio omnium diviſionum poſſibiliũ. Tum quia ſi Deus poſſet mentaliter dividere continuum, per omnes diviſiones collectivè, in partes nullo modo inter ſe communicantes; continuum illud redigeretur ad indiviſibile. Sed cognoſcendo omnem poſſibilem diviſionem, dividit mentaliter Deus continuum, in omnes partes, nullo modo inter ſe cõmunicantes, quod ipſum 84
probatur: quia aſſumptio quam tenes, omnes partes ſunt diviſibiles, habet hunc ſenſum, importatq́; quòd quidquid aſſignabile eſt, ſive communicans, ſive non communicans in quantitate, adhuc diviſibile eſt. Ergò etiam hæc propoſitio. Omne poſſibile diviſibile, eſt à Deo cognitũ, habebit hunc ſenſum, importabitq́;, quia quidquid aſſignabile eſt ſive communicans, ſive non communicans, ſi ex quantitate eſt, jam diviſum intentionaliter eſſe. Fiat enim calculatio. Palmi, ex vi Cognitionis omnem poſſibilem diviſionem cognoſcentis, jam ſunt diviſi mentaliter in ſemipalmos, ſemipalmi, ex vi cognitionis omnem poſſibilem diviſionem
85 cognoſcentis, jam ſunt diviſi in dimidia⌣, quæ jam intentionaliter non communicant in ſemipalmo & ſic ulteriùs. Ergò Deus ſimul cognoſcendo omnem poſſibilẽ diviſionẽ, dividit mentaliter continuum, in partes omnino non cõmunicantes.

Respondetur ſecundò huic argumento. Hæc propoſitio. Omne diviſibile poſſibile eſt cognitum à Deo, facit hunc ſenſum, nullum diviſibile, quod ſit cognoſcibile, eſt incognitum à Deo, ita ut nihil eſtet in continuo, quod non ſit cognitum⌣, & tamen pertineat ad continuum, ſed non inde inferre licet. Ergò reſtat indiviſibile. hoc enim non pertinet ad continuum, ad eum modum, quo cùm dico omnes ſunt in Schola, ſequitur tantùm; nullum abeſſe à Schola, qui pertineat ad Scholam, etiamſi abſint qui non pertinẽt ad Scholam. 86
Et ſicut, cùm dico, omnes albi videntur in hoc loco, ſequitur quidem, quòd nullus ſit albus, qui non videatur in hoc loco. Sed non ſequitur. Ergò reliqui videntur nigri. Sic quando dico, Omne poſſibile diviſibile eſt cognitum, ſequitur quidem. Ergò nullum diviſibile, eſt poſſibile, quod non ſit cognitum, ſed non ſequitur. Ergò jam tantùm eſt indiviſibile⌣.

Contra. Tum quia hoc ipſum probari debuit, dicent oppoſiti, nullum ſcilicet indiviſibile ſpectare ad continuum. Tum quia conſequentia allata à non albo ad nigrum, eſt à negativo ad poſitivum. Conſequentia autem à non diviſibili ad indiviſibile

87 ſibile non eſt talis, cùm per Ly indiviſibile, in præſenti non terminus poſitivus, ſed merè negativus veniat, ſolùmq́; eſt poſitivus ex modo ſignificãdi. Tum quia, quando dico: omnes dies futuri totâ æternitate poſt, ſunt cogniti, verum eſt nullos dies eſſe incognitos, qui ſunt futuri totâ æternitate poſt, ita ut verum ſit dicere nihil ulteriùs manere dierum. Ergò etiam cùm verùm ſit dicere nullum diviſibile eſſe incognitum, verùm erit dicere nihil ulteriùs manere diviſibile, quod ſit cognoſcendũ. Ergò ventum ad nihil diviſibile, quod Ly nihil diviſibile, verbo differt ab indiviſibili in præſenti.

Respondetur tertiò. Cognoſci à Deo omnes poſſibiles diviſiones inadæquatè,
88 indeterminatè, nõ tot quin plures, omnes tamen, ſeu omnes diſtributivè, non omnes collectivè.

Contra. Præter allata ſupra. Cognoſcente Deo inadæquatè, indeterminatè, non tot quin plures diviſiones, omnes diſtributivè &c. verumne eſt dicere, nullæ ſunt diviſiones cognoſcibiles à Deo ultra iſtas, vel falſum: ſi verum: Ergò nec ullæ ſunt diviſiones poſſibiles. Ergò tantùm jam ſunt indiviſibilia. Si autem eſt falſum: Ergò non omnes cognoſcit, quòd de Omniſcientia, nec debet, nec poteſt dici.

Punctum Difficultatis III.

Examinatur ultimum Fundamentum.

89 Tertium Fundamentum eſt ex Arriaga. Si darentur partes proportionales in infinitum diviſibiles, deberent eſſe infinitæ actu, contra quàm Ariſtoteles voluerit & oppoſiti ſentiant. Hinc

Probatur tertiò. Ille cumulus continet actu infinitas unitates ſimpliciter & abſolutè, & non ſolùm ſecundum quid, à quo ſi ſucceſſivè, una unitas poſt aliam auferatur, nunquam poterunt illæ unitates exhauriri, ſed granum papaveris eſt talis cumulus. Ergò granum papaveris continet actu infinitas unitates ſimpliciter⌣. Major eſt definitio infiniti. Minor eſt oppoſitorum doctrina. Confirmatur. Partes per diviſionem & ſubdiviſionem acceptibiles, vel ſunt infinitæ vel finitæ; ſi infinitæ: habetur intentum. Si finitæ: Ergò 90
in illis deveniri poteſt, ad ultimam.

Respondent primò aliqui apud eundem. Partes has non eſſe infinitas ſimpliciter ſed tantùm ſecundum quid, non ſunt autem infinitæ ſimpliciter, quia ſunt identificatæ, partibus aliquotis ſeu determinatis, quæ non ſunt infinitæ.

Contra. Tum quia, ut urget idem Arriaga, identitas inter partes aliquotas & proportionales, eſt idẽtitas inadæquata, ad eum modum, quo lateres ſunt pars domus, & quomodo materia & anima⌣, non ſunt diſtincta ab homine. Ergò ſicut non ſequitur ex eo, quia homo eſt unus, materiam & animam, non eſſe diſtincta duo abſolutè entia, lateres item non eſſe 91
plures, quia una nonniſi eſt domus, ſic nec licebit inferre partes non eſſe infinitas, quia ſunt identificatæ partibus. Tum quia ut urgebatur ſupra ex hac reſponſione ſequitur, partes proportionales & non eſſe infinitas ſimpliciter, & eſſe: non eſſe quidem, quia ſunt identificatæ partibus determinatis finitis. Eſſe autem, quia partes illæ determinatæ ſunt identificatæ infinitis indeterminatis, quarum infinitatem probat argumentum factum. Tum quia non poteſt dici hominem eſſe rugibile, in quantum eſt Leo, non eſſe rugibile in quantum eſt rationale. Ergò etiam non poteſt dici, partes eſſe finitas ob identificationem cum finitis, & tamen eſſe ſemper, & ſemper acceptibiles, nunquã idem 92
accipiendo, adeoq́; conveniente ſibi definitione infiniti, ſicut enim definitio rationalis excludit rugibilitatem, ita definitio finiti, excludit definitionem infiniti, adeoq́; excludit acceptibilitatem actualem aliûs & aliûs ſine termino.

Respondetur ſecundò ex iſtis quæ habet Oviedo, hîc punc. 3. n. 1. Ex eo partes, proportionales nõ eſſe infinitas actu, quia augmentum hoc procedit, inquit, Oviedo, ſemper à proportione Majoris ad proportionem Minoris inæqualitatis, & quocunq́; modo augeatur, non excedet illud ipſum totum, ex quo accipitur⌣. Sic v. g. ſit una quantitas palmaris, & alia ulnaris, accipe medietatem ex una, palmariq́;

93 mariq; illam adde. Rursùs illius ipsius medietatis, residuæ in ulna, accipe dimidium, & adde palmo, & sic deinceps; quidquid tamen ex ulna addideris palmo, non excedet ulnam, quia augmentum hoc fit ex eodem toto, quod est ulna, & si augmentum fieret ex alia & alia ulna, additione illâ cresceret palmus ultra ulnam. Porrò ad infinitum est necesse ut sint partes aliquotæ, & æquales infinitæ, non autem ut partes non nisi proportionales.

CONTRA. Tum quia, ut idem Ovied: urget. Etiam partes aliquotæ & æquales, sunt in quolibet palmo v. g. per adversarios infinitæ, quia continuum est divisibile in medietates æquales, hæ ipsæ medietates sunt divisibiles in alias medietates
94 æquales, & sic deinceps. Et sicut partes proportionales sunt infinitæ, quia semper & semper dividi possunt, ita & partes æquales erunt infinitæ, quia semper aliæ & aliæ inter se æquales dari possunt. Tum quia ut dixit Arriaga, quamvis illæ partes sint inæquales, si semper aliæ & aliæ accipi possunt, non sunt dicendæ finitæ, ad eum modum quo nummi non sunt finiti, si semper & semper accipi possunt, quantumvis minores & minores. Tum quia ex hac responsione, sequitur & esse finitas, & non esse finitas; sunt finitæ, ut probas, & non sunt finitæ, quia semper & semper sunt acceptibiles non accipiendo idem.

RESPONDET tertiò Ovied: ex proprio sensu, & dicit. Posse in infinitum procedere divisiones, & in infinitum partium multitudine augeri, non tamen posse DEUM
95 infinitas divisiones hoc modo exhibere, aliud enim est, posse divisiones in infinitum augeri, aliud est, divisiones esse infinitas, sicut aliud est numerum posse in infinitum augeri, & aliud numerum posse esse infinitum. *Ad confirmationem etiam dicit.* Ex eo quòd quantitas possit in infinitum in partes dividi æquales, inferri in quantitate infinitas partes æquales, non tamen reperiri in quantitate infinitas partes æquales, quia inquit ex infinitis inæqualibus, una minori alia, potest quicunq; numerus quantumvis maximus partium finitarum construi, sicut contingit in numero, qui in infinitum augeri potest, ex eo, quòd possibiles sint infinitæ unitates; ex quibus numerus finitus, infinitè possit accrescere, etiamsi non possint infinitæ unitates annumerari. 96

CONTRA. Tum quia illæ partes quarũ divisio potest in infinitum procedere, de facto sunt infinitæ quando de facto & actu, tot sunt, ut semper ex illis aliquid sit accipere, & nunquã idem; partium autem cõtinui divisio, potest in infinitũ procedere, & partes continui sunt tales, ut semper ex illis, de facto, & actu, aliquid sit acceptibile, & nunquam idem. Ergò illæ partes sunt infinitæ actu. Tum quia pensando verba quæ adferuntur, non satis liquet quid intelligatur, quod DEUS non possit exhibere infinitas istas divisiones; vel enim ex eo illas non potest exhibere, quia deveniretur, ut à parte dividendorum, 97 defectu orto, exhiberi non possint, & sic clarè deveniretur ad indivisibilia, si autem non possunt exhiberi illæ divisiones, defectu orto ex parte dividentis DEI, & tunc arctaretur omnipotentia sine necessitate, præcipuè cum argumentum adlatum non tantùm probet, posse divisiones in infinitum augeri, sed probet debere esse infinitas actu. Tum quia quamvis unitates possint in infinitum augeri, non sunt tamen infinitæ ex eo, quia non tot sunt actu & à parte rei unitates, ut ex illis semper sit accipere aliquid & nunquam idem, partes autem sunt actu tot, ut semper sit aliquid ex illis accipere & nunquã idem.

Cæterum, qui tueretur partes non esse in continuo actu, sed solum potentiâ distinctas, consequenter ad dicta tueretur, 98 non esse illic ullam infinitatem actu.

DIFFICULTAS III.

De fundamentis prædictarum sententiarum.

PRoponenda erunt imprimis fundamenta pro sententia Zenonistica.

OBJICITUR primò. Tempus & motus necessariò debent componi ex instãtibus.

RESPONDETUR. De hoc quærendum esse infra.

OBJICITUR secundò. Sphæra perfecta tangit planum in puncto, quod demõstravit Euclides Lib. 3. Element. propositione secundâ, consentitq; Aristoteles lib. 1. de anima tex. 13. Et certè ponamus sphæ-

99 sphæram trahi per planum, tracta describet lineam, quæ non nisi punctis constabit, semper enim non nisi in puncto tanget planum.

RESPONDET primò recentior Suar. Quod scilicet tangetur illud planum, non in puncto, sed in parte incerta, omni scilicet minima, minori. Ideo autem sunt incertæ illæ partes, quia cum sint continuæ, sunt indeterminatæ, nec habent existentiam determinatam. Illustrat hoc instantiâ; non est dubium in numero, plures existere, quamdiu tamen istud plures, ad duos tres &c. non determinatur, istud plures, est numerus incertus, ita etiam & illa existentia partium, omni minori minorũ, cùm non sit determinata, incerta est.

100 CONTRA. Tum quia hæc Responsio nihil dicit ad demonstrationem Euclidis, qui demonstravit futurum cõtactum non nisi in puncto, quorsum ergò obtrudantur partes istæ incertæ? Tum quia quamvis darentur partes istæ incertæ &c. & indeterminatæ, tamen illæ determinari & certæ reddi per assignationem possunt; si enim mens, si divisio, siquodcunq; aliud determinat partem, etiam contactus determinabit, cumq; contactus sit quid Physicum, non debet perfici in aliquo, quòd subsit nostris intentionibus, sed aliquo Physico & reali, quæro ergò quid illud sit quod tangit? Tum quia vel videt Deus certò & determinatè quid sit illud quod tangitur, vel von videt? si non videt:
101 Ergò nec quidquam tangitur, infallibiliter enim illud videret. Si autem videt certò & determinatè, id quod tangitur, non potest illud esse indeterminatum, determinatus enim tactus, non potest esse rei indeterminatæ. Tum quia quamvis ista propositio: aliquis calamus est necessarius ad scribendum, explicabilis sit, per descensum nihil determinatè significantem, tamen hæc; aliquis calamus scribit, explicabilis est, nonnisi per descẽsum determinatè significantem. Determinatè autem non significaret, nisi esset determinatus. Ergò etiam quamvis hæc propositio, aliqua pars tangi debet, sit explicabilis per descensum, nihil determinatè significantem, tamen hæc propositio: tacta est aliqua pars, debet explicari per de- 102 scensum determinatè significantem. Determinatè autem non significaret, nisi esset determinata pars quæ tangeretur, sicut nec determinatè significaret hæc propositio: aliquis calamus scribit, si non esset aliquis determinatus calamus, qui scriberet. Tum quia falsò supponitur, determinationem partis ex sola figura oriri, cùm possit etiam ex assignatione mentali oriri. Instantia etiam adlata non convincit, quia quamvis in ordine ad intellectum limitatum ly plures, non habeat determinationem, sed à parte rei, & in ordine ad intellectum illimitatum; quodcunq; est ly plures, illud vel est majus, vel æquale duobus, nihil enim vagũ existit à parte rei.

RESPONDET secundò Albertinus. 103 Quod Sphæra perfecta, nullo modo tactura sit planum perfectũ, nulla enim est ad contactum proportio, cum quidquid est in sphæra, globosum sit, & quidquid in plano planum est. Tãgit itaq; sphæra planum in sensu negativo, quia ita erit vicina, ut vicinior esse non possit, sed inter illam & palmum mediabit semper aër, aut aliud corpus, & etiamsi graviſſima illa sit sphæra, non descendet inferius, nec dicetur pendere in aëre, nam illud pendere dicitur, quod retentum ita est supra leve, ut possit salvâ figurâ, descendere inferiùs.

CONTRA. Tum quia hæc responsio sine necessitate rationem penduli tribuit graviſſimo corpori sphærico: certè enim pendere, non aliud est, quam non inniti 104 nec teneri solido, extra centrum, illudq; additum de descensu salvâ figurâ, est merè arbitrarium, cùm communis etiam apprehensio, per pendere, intelligat prædictum Non inniti &c. Tum quia illud corpus quod mediat, vel est punctum vel divisibile, quod si punctum: concedis intentum. Si divisibile: Ergò adhuc ulterius plano sphæra approximare poterit, adeoq;, & consistere in illo. Tum quia hoc ipsum medium, tangiturne à sphæra vel non? Si non tangitur, cur non? & si manus nunc verè tangitur ab aëre, tangitq; aërem, cur non & illa sphæra? si autem illud medium tangitur à sphæra, vel tangitur in puncto, vel in parte; si in parte? con-

105 tradicis demonſtrationi Euclidis; ſi in puncto? habetur intentum.

RESPONDETUR tertiò. Unam eandemq; rem habentem diverſas formalitates, poſſe ſecundùm unam formalitatem, ita ſe habere, & ſecundum aliam formalitatem, quam vis priori identificatam, aliter ſe habere, & ita v.g. homo ſecundùm animalitatem, formaliter dicit identitatem cum brutis, non dicit autem identitatem cum brutis, ſecundùm rationalitatem; cum ergò etiam quãtitas habeat puncta, ſuperficies, lineas, tanquam ſui formalitates, ſola ratione ad invicem ſeparabiles, fit, ut ſecundùm quod gerit rationem puncti, poſſit tangi à ſphæra, & non tangi, ſecundùm quòd dicit alias dimenſiones lati &
106 profundi, re diviſibili gerente vicem indiviſibilis: ſicut enim indiviſibile, poteſt habere officium diviſibilis, ut cum Angelus indiſtat à ſuæ locabilitatis diviſibili ſphæra, ita & diviſibile poteſt habere officium indiviſibilis. Supponit autem hæc reſponſio, illa indiviſibilia, eſſe idem realiter cum continuo ſeu diviſibili.

CONTRA. Tum quia non datur diſtinctio virtualis in creatis in ordine ad prædicata Phyſica; cum autem tangi ſit prædicatum Phyſicum, non poteſt quantitas tangi, ſecundùm unam rationem, & non tangi ſecundùm aliam. Tum quia hoc quod eſt aliquid habere ſe, prout indiviſibile, ſunt meræ formalitates connotativæ, dependentes ſuo modo à noſtris in-
107 tentionibus, tactus autem non debet eſſe in eo, quod ſit dependens à noſtris conceptibus. Tum quia punctum, unum dicit quoad entitatem, & ſubjectum aliud dicit pro connotato, & cùm cõtactus non ſit connotati, neq; illius negationis, debet eſſe ipſius puncti quoad entitatem ſpectati, entitas autem & ſubjectum puncti, eſt ipſum continuum, quod eſt latum, profundum, longum. Non erit ergò contactus in indiviſibili, & tamen deberet eſſe ob ſuppoſitionem Euclidis.

RESPONDETUR aliter huic argumento, quòd ſcilicet Euclides & Ariſtoteles, aſſerendo ſphæram perfectam tangere planũ in puncto, aſſerant id, non niſi ex ſuppoſitione, ſi daretur & eſſet poſſibilis, & ſicut cum Ariſtoteles definit: Infinitum eſſe 108
id, cujus ſecundùm partes accipientibus, ſemper accipere eſt, & nunquã idem, nec tamen ſequitur quòd infinitum poſſibile ſit, illaq; definitio ſenſum non niſi conditionatum habet, quòd ſcilicet ſi daretur infinitum, talis deberet eſſe naturæ, ita & in præſenti. Quòd autem ſphæra perfecta ſit impoſſibilis, debet referri in principia præjacta, nempe quia illa ſphæra & non componeretur ex punctis & componeretur; non componeretur quidem: quia compoſitio Continui ob rationes adlatas, non poteſt eſſe ex punctis; componeretur autem: quia ſi ipſa, non deſineret quaqua verſus in punctum, quomodo ſe deſinenti, tangeret in puncto. Rurſùs ſi ſphæra componeretur ex punctis? ita unum pun- 109
ctum penes aliud collocari deberet, ut non faciat lineam rectam, non poteſt autem non facere, lineam rectam. Quia ſi non faceret lineam rectã, deberet aliquo ſui uniri, uni pũcto, & aliquo ſui obliquari & incurvari. Obliquatio autem & incurvatio, ei quod non habet partes omnino impoſſibilis eſt. Deniq; ſi deberet tangere ſphæra perfecta planũ perfectũ in puncto, deberet deſinere in punctum, ſi enim non deſineret in punctum, deſineret vel in lineam vel in ſuperficiem diviſibilem. Si autem deſineret in rem diviſibilem, in aliquo etiam diviſibili, non autem in puncto tangeret. Sed ſphæra non poteſt deſinere in punctum, quod ipſum probo. Quia ſi duceretur linea diametraliter, à 110
centro ſphæræ, ad punctum tangens, deſineret in illud punctum; ſi autem alia ponè duceretur, itidem in punctum deſineret, ſed non tangens, quæro: quî fieri poſſit, ut illud immediatum punctum evadat, non tangens ſi continuetur cum tangenti, & ſe toto ab illo indiſtat? Quæro enim vel diſtat ab illo, vel non diſtat? ſi non diſtat? æquè tangit; ſi diſtat? vel conjũgitur cum illo, vel non conjungitur? ſi non conjungitur? non efficit ſphærã, ſi conjungitur & diſtat? ergò ſecundùm aliquid conjungitur, ad ſalvandam continuationem, ſecundùm aliquid diſtat, quia non tanget planum, tangente alio. Ergò in illo diviſibili dabitur continũm, & diſtans, adeoq; non erit punctum. OBJI-

111 OBJICITUR TERTIÒ. Qvantitas diſcreta componitur ex unitatibus, quæ indiviſibiles ſunt. Ergò & quantitas continua componitur ex indiviſibilibus.

RESPONDETUR. Diſparitatem eſſe. Quia impoſſibile eſt componi qvantum diſcretum, niſi ex indiviſibilibus, quia ex unitatibus, quæ indiviſibiles ſunt ex qvo enim alio? Unde definitivè plura, ſunt unitas & unitas, jam autem non eſt definitivè continuũ punctum & punctum, immò non poteſt eſſe ob adlatas rationes. Et certè compoſitio quanti diſcreti non debet fieri ex talibus, quæ ſe tangendo cõſtituant magnitudinem; è contra quantitas continua reqvirit eſſe contactiva; indiviſibilia autem non ſunt apta, ut tan-
112 gendo ſe, faciant magnitudinem.

Solet pro hâc ſententia citari etiam Ariſtoteles ex 4ti Phyſic. tex. 35. ubi docet recipi lumen in ſuperficie corporis dẽſi & opaci, nec ullo modo in aliqua profunditate, aliàs nõ eſſet perfectè opacum. Sed loqvitur Ariſtoteles de profundo ſimpliciter ſeu notabiliter, quod in tali non recipiatur Lumen, nec requiritur ad opacitatem perfectam, univerſaliter, compoſitio ex indiviſibilibus.

Quod attinet ad ſententiam componentium ex partibus in infinitum diviſibilibus Quantum. Pro illa.

OBJICITUR PRIMÒ Auctoritas Ariſtotelis ad illam.

RESPONDERI poteſt. Imprimis claras &
113 argumentis propoſitas rationes Ariſtotelis haberi, non niſi pro hoc, quòd continuum non componatur ex indiviſibilibus, ſed de diviſibilitate in infinitum nullã haberi demonſtrationẽ Ariſtotelicam, forteq; agnovit diviſibilitatẽ in infinitũ hôc ſenſu, quòd medietas in dimidia, dimidia in alia dimidia dividi poſſint. Ita ut nulla ſit potentia creata, quæ ita minutim dividere poſſit, ut deveniatur ad indiviſibile, vel poſitâ diviſione non contẽtivũ quantitatis. Deinde hoc dici poſſet, quòd in iſtis quæ concernunt omnipotentiam Divinam, non multùm ſit deferendũ auctoritati Ariſtotelis; hinc ipſe innixus illi principio: Ex nihilo nihil fit, non concedebat DEO vim creandi de novo, & quia devenire ad ulteriùs non diviſibile, nẽc ratio 114
Ariſtoteli ſvadebat, nec experientia, ideo voluit illud ulterius, & ulterius eſſe diviſibile, loquens prout philoſophus per ordinem ad potentiam creatam.

OBJICITUR SECUNDÒ ex recentiori Suar. Poſſibile eſt componi quantitatem ex partibus in infinitum diviſibilibus.

RESPONDETUR. Dictæ rationes volunt oſtendere implicantiam.

INSTAT idem. Si daretur quantitas infinitè extenſa, collocaretur autem in puncto, illa quantitas eſſet indiviſibilis in infinitum in partes æquales. Ergò etiam poſſibile erit quodlibet continuum habere partes infinitas potentiâ.

RESPONDETUR. Conditionata quidem conceditur & ſequela illius, ſed negatur 115
poſſe dari quantitatem infinitè extenſam, cujus ſi negetur poſſibilitas, quomodo ſequetur poſſibilitas compoſitionis continui ex partibus in infinitum diviſibilibus? Deinde ſi poſitâ quantitate infinitè extenſâ non ſequeretur acceptibilitas partium æqualium infinitarum, ſequeretur abſurdum, nempè & fore, ut ſupponitur, illam quantitatem infinitam, & non fore infinitam, quia exhauriretur per menſuras finitas. Unde per locum intrinſecum ex infinitate ſequitur acceptibilitas in infinitum, non ſequitur autem per locum intrinſecum ex continuo, diviſibilitas in infinitum.

DICES tertiò. Continuum conſtat partibus diviſibilibus, non ergò poteſt ultimò 116
dividi, quia etiam ultima illa diviſio fieret in partes diviſibiles.

RESPONDETUR. Sicut non tenet hæc Conſequentia; palmus conſtat ſemipalmis. Ergò non poteſt ultimò dividi niſi in ſemipalmos, ita nec prior illa tenet. Sicut ergò palmus conſtat ſemipalmis manens palmus, ita diviſibile conſtat partibus diviſibilibus manens diviſibile. Nego autem ſemper manere debere diviſibile. Unde illud etiam Antecedens. Continuum conſtat partibus diviſibilibus, hôc ſenſu eſt verum, quousq; ſcilicet continuum manet, ſed nego diviſione devenire non poſſe, ut non maneat continuum. Et certè Continuum definitivè eſt, cujus extrema

ſunt

117 sunt unum, hinc quousq; manet continuũ, divisibile erit, si enim habet Extrema, quomodo non habet plura? si plura, quomodo non divisibilia à se. Unde concedo cum Aristotele 6. Phys. T. 4. Continuum semper esse in ea quæ insunt divisibile. Sed nego docuisse Aristotelem, hoc, quod semel continuum est, debere esse continuum semper, licèt quousq; manet continuum, sit semper, & deinceps divisibile, & quòd in divisione illius, non veniatur ad indivisibile, seu ut loquitur Aristoteles inibi, ne sit indivisibile, indivisibile tangẽs. Nos autem non dicimus in divisione continuî deveniri ad Indivisibile, de quo infrà. Primi autem Physicorum T. 15. *Infinitum enim* (dum inquit) *in quanto est*, non
118 significat in Infinitum divisibilitatem partium, sed solum quòd infinitudo spectet ad quantitatis prædicamentum, non substantiæ, aut Qualitatis, unde addit: *Infiniti enim ratio, Quanto utitur.*

QVÆSTIO II.

De Compositione Continui Successivi per alios.

Successiva duplicia sunt; quædam successiva, ratione sui fieri, in re autem permanentia sunt, & ita productio caloris successiva est, calor autem productus, est quid permanens. Alia autem etiam in suo esse successiva sunt, & talia sunt tempus, motus localis successivus &c. Porrò
119 sunt aliqui, qui quamvis censeant continuum permanens non componi ex indivisibilibus, ut recentior Suarez censet, nihilominùs continuum successivum componi ex solis indivisibilibus.

PRIMA ITAQ; EST SENTENTIA *Continuum componi ex indivisibilibus.*

CONTRA est primò. Quia continuum permanens non componitur ex indivisibilibus, ergò nec continuum successivum.

RESPONDET recentior Suar. disparitatem esse. Quia in continuo permanenti, indivisibilia ambo simul existunt, & cùm sint indivisibilia, neutrum resistit alteri, sed utrumq; est simul cum alio, in continuo autem successivo, in quo nimirum indivisibilia non cò-existunt, & unum non 120
est simul cum alio, sed post aliud, ideoq; facere possunt extensionem. *Sed redit argumentum*, quare hæc indivisibilia, quæ sunt simul cum alio, non possunt facere extensionem, possunt autem facere extensionem indivisibilia, quorum unum succedit alteri, & quid plùs adfert existẽtia unius, & non existentia alius, ad extensionẽ, quod non adfert existentia utriusq;.

CONTRA secundò. Quia ad veram successionem, quæ condistinguitur à positione discretorum immediata, qualis reperitur, dum ab extremo ad extremum transit Angelus, non transeundo medium, requiritur ut secundùm aliquid sui, conjungatur, secundùm aliquid recedat, cùm autem indivisibilia non possint pati Ly, 121
Aliquid sui, nec erunt apta ad constituendum successivum.

CONTRA tertiò. Quia universaliter assumit Aristoteles, quòd indivisibile, non possit facere extensionem.

DICES primò cum Oviedo. Partes temporis sunt essentialiter successivæ, ergò nunquam sunt duæ partes illius simul, hôc ipso enim non essent successivæ. Ergò ulteriùs nunquam existet, pars illius divisibilis, si enim existeret pars illius divisibilis temporis, hôc ipso existerent partes, in quas dividi potest, seu partes successivæ, quas nõ posse simul existere probatũ est.

RESPONDEBIS primò. Quòd partes temporis existant successivè & non simul, talis enim debet esse existentia partium, 122
qualis existentia totius, & ita homo cùm sit naturâ suâ permanens, & partes illius, & totus homo, existit simul; cùm verò tempus sit naturâ suâ transiens, etiam partes illius transeuntes erunt, existentiamq; illius deposcent nonnisi successivam.

Hæc Responsio

NON SATISFACIT. Tum quia ut urget idem, id quod est successivè partim est actu, partim fuit, partim erit. quæro ergò de illo temporis quod est actu, estne successivum? si non est successivum, ergò est instans. Si est successivum. Ergò partim est partim erit partim futurum est, quæstio autem est, de eo solo quod actu est. Tum quia si id quod est *Actu temporis*, existeret

123 steret successivè, verum de illo esset dicere, Non est *Actu temporis*, quæ sunt contradictoria, quia de illo quod est actu temporis, verum esset dicere, successivum est, si successivum est verum erit quòd existit, vel extiturum sit, insuper quòd existat. De eo autem quod extitit, verum est dicere non est Actu temporis sed fuit. De eo etiam quod extiturum est, verum est dicere non est Actu temporis, sed erit. Ergò à primo ad ultimum de eo quod est actu temporis, si successivum est, verum est dicere, non est Actu temporis. Tum quia successivè existere, non est nisi extitisse vel extiturum esse. Si ergò tu tribuis tempori existẽtiam non nisi successivam, tribuis illi quod extiterit vel extiturũ sit,
124 hîc autem quæritur de eo, quod existit temporis.

RESPONDEBIS secundò cum Hurtado. Quòd tempus existat secundùm partes indeterminatas, & licèt nulla pars determinata temporis possit existere tota simul, partes tamen indeterminatæ possunt existere totæ simul. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia nullæ dantur actu partes & tamen indeterminatæ temporis, determinatam enim, & non vagam existentiam habent. Tum quia partes illæ indeterminatæ vel habent ordinem prioris & posterioris, vel non habent. Si non habent? ergò non sunt partes temporis, quod definitur per ordinem prioris & posterioris. Si habent, ergò non
125 cò-existunt, sed una est priùs, alia posterius. Tum quia partes determinatæ temporis, non possunt existere totæ simul, ergò nec partes indeterminatæ.

RESPONDEBIS tertiò. Partes temporis esse simul, non quomodocunq;, sed simul in esse fluenti. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia simul, & in esse fluenti, sunt termini, qui non se compatiuntur, si enim aliquid fluit, necessariò succedit, si succedit, simul non est. Tum quia videtur in hoc esse manifesta principii petitio, dicere enim successivum, simul in esse successivo existere, est petere principium, de hoc ipso enim quæritur quomodo successivum, *simul*, successivè tamen existere possit. Ergò etiam dicere quòd successivum simul in esse fluenti 126
existat, est petere principium. Tum quia hoc quod fluenter existit, vel est divisibile vel indivisibile? si indivisibile, habetur intentum, si divisibile, habebit hôc ipso prius & posterius, de hoc ipso quæritur quomodo existat utrumq; simul?

DICES secundò. Potest DEUS in uno instanti creare Angelum & in altero illum annihilare, aliàs non esset illi libera conservatio creaturæ.

RESPONDERI solet primò negando antecedens. Unde si velit DEUS creatum uno instanti Angelum annihilare, debebit exspectare tempus, nec per hoc officitur quidquam libertati Divinæ, sicut non officit quidquam libero dominio DEI, quòd non possit 24. horas, ponere simul, quia 127
hoc oritur ex ipsius impossibilitate objecti. Impossibile autem est ut immediatè sequenti instanti annihilet DEUS Angelum, priori immediatè instanti creatum, cùm post instans nullum sit, nec possit esse immediatè sequens in tempore instans.

Hæc Responsio

NON SATISFACIT. Tum quia secundùm dicẽda quamvis immediatè sequenti instanti annihilet DEUS Angelum, nondum sequetur instans temporis post instans temporis. Tum quia, vel sunt stata hæc instantia quibus creari. v. g. potest Angelus vel non stata? si stata, ergò non semper est DEUS expeditus ad creandum in instanti Angelum, casu quo in tempore, statum illud instans, non respondeat. 128
Ergò non omni tempore potest justificare impium, casu quo statum instans non respondeat, quo deberet produci gratia, quæ utpotè spiritualis in instanti producitur. Si autem non est statum hoc instans, cur volente DEO annihilare immediatè post instans creationis, non poterit respondere annihilatio. Et certè non creet DEUS in instanti (quo supponitur creasse) Angelum, cur eo tempore quo tu dicis posse illum annihilare immediatè non sequetur non nisi instans, adeoq; id, in quo creari possit Angelus, adeoq; etiam annihilari priùs creatus. Quis credat consecrantibus tot Sacerdotibus & tot communicantibus, nunquam deveniri ad hoc, ut

129 hîc quidem primò incipiat esse Christus consecratione, & nullo interposito tempore alibi ultimò sit? quis credat ut dum hîc ultimò est, per totum mundum nullibi possit immediatè ultimò esse, sed nonnisi exspectato tempore: quænam hoc revelatio docet? vel ad quem fidei articulum defendendum id requiritur? cur non dicetur hoc quidem instantaneè produci, hoc immediatè annihilari, nihil proportionati correspondere in tempore? ut effugiatur hoc absurdum, quòd Deus debeat interrogatus dicere potesne nunc creare? non possum, quia modò est tempus, sed debeo exspectare instans, cumq; illud tempus per totam æternitatem sit divisibile, si divideretur per totam æternitatẽ,
130 non potest quidpiam creare. Quis item credat hîc dum separatur anima, nullibi in mundo aliam immediatè post creari? Quis eredat dum in instanti affirmat aliquid Angelus vel Petrus, immediatè toto universo nec hunc Angelum nec alium posse, quicquam affirmare, affirmaret enim Indivisibili & Instantaneo judicio, sed debere stare obstipum, aut nescio quam, non nisi divisibilem notitiã ponere. Tum quia sit impossibile tempus, poteritne tunc creari Angelus, & statim annihilari? si non poterit, cur? si enim ideò non potest, quia impossibile est compositum tempus ex instãtibus, cùm sit impossibile, debet esse compositum ex instantibus adeoq; in quorum uno possit creari, in alte-
131 ro immediato annihilari. Si autem in illo casu potest annihilari immediatè Angelus, etiam nunc annihilari poterit, quid enim obest motus cœlorum, ne res aliâs possibilis ex se, sit impossibilis, cumq; possibilitas unius rei, non officiat possibilitati alîus rei, etiam possibilitas motûs cœlorum seu temporis, non officiet possibilitati immediatè sequenti annihilationis Angeli. Tum quia, si non posset annihilare Deus Angelum instanti immediatè sequenti, non esset liber in ejus conservatione. Quod ipsum probatur. Si Deus non posset auferre existentiam homini, non esset liber in hoc, quòd homo existat animal rationale. Ergò etiam si Deus non potest immediatè annihilare Angelum, non esset illi libera conservatio Angeli. 132
Et certè non est possibilis creatura, quâ positâ reddatur impossibilis positio alîus creaturæ, saltem in diverso loco, subjecto &c. Ergò etiam non redderetur impossibilis annihilatio Angeli, quocunq; instanti, quia esset possibile tempus, quod non potest componi ex instantibus.

Instabis. Si Deus voluisset creaturam producere ab æterno, non posset immediatè sequenti instanti, eandem annihilare, idq; salvâ libertate Dei. Ergò etiam quamvis non posset Deus creatum Angelum, immediatè sequenti instanti annihilare, adhuc salvaretur Dei libertas.

Respondetur. Cùm ea quæ fiunt ex suppositione usûs libertatis Divinæ, non auferant libertatem Deo, cumq; non nisi 133
ex suppositione decreti Divini illa ponatur ab æterno, nulla enim exigit de se ab æterno esse, hinc fit, ut æternitas illius, non auferat Deo libertatem, non esset autem ab æterno, si uno tantùm instanti duraret, & sequenti annihilaretur. Quia illud sequens instans, vel esset ab æterno, vel in tempore? si ab æterno? Ergò ab ante æternitatem potest aliquid præcedere, præcederet enim creatio. Si in tempore. Ergò illud prius instans non esset ab æterno sed in tempore; quod enim est ab æterno, non potest præcedere tantùm instanti id, quod est in tempore, infinitum enim plusquam finito, debet excedere id, quod est finitum, tale autem nullum simile absurdum sequeretur, si creatus in in- 134
stanti Angelus, immediatè sequenti instanti annihilaretur.

Responderi solet secundò. Annihilandum illum Angelum in parte indeterminata minori & minori in infinitum. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Tum quia quæro, an respondeat in tempore aliquid proportionatum illi annihilationi vel non, si enim non respondet aliquid proportionatum? Ergò potest benè post creationem Angeli sequi immediatè annihilatio Angeli, jam enim non sequetur tempus componi ex instantibus; si autem aliquid proportionatum respondet. Quæro an illa ipsa pars indeterminata minor & minor

135 nor in infinitum, sit æqualis, vel major vel minor. Si æqualis? Ergò est quid instantaneum. Ergò non in parte minori & minori, sed in instãti annihilatur. Si minor? Ergò in instãtanea annihilatione, datur minus. Si major? contra erit, quia quidquid ultra instantaneam annihilationem est, jam non mensurat eandem sed excedit. Tum quia quæro, ipsa creatio Angeli vel est in instãti, vel non est? si non est in instanti? non cohærenter imprimis respondetur; nam quomodo non potest Angelus in instanti immediatè sequenti annihilari? quia sequeretur instans post instans, siquidem jam nec antecederet instans, utpotè cùm per Te, creatio illa, non sit futura in instanti. Jam autem qui etiam fieri potest
136 ut res spiritualis non in instanti producatur, utq; ea quæ sunt tota simul, non ponãtur tota simul, adeoq; in instanti? Si autem creatio est in instanti? Ergò & annihilatio est in instanti, ratio enim utriusq; eadem est, nempè spiritualitas substantiæ quæ nec poni per partes, nec annihilari per partes potest. Consequenter non fiet in parte indeterminata. *Neq; valet si dicas*, quia sequeretur instans post instãs, ideoq; annihilatio debet esse in parte determinata, reditur enim ad argumentum per contradictorium, & debere esse in parte indeterminata illam annihilationem ut probatur, & non debere esse, quia res spiritualis, si non potest incipere nisi tota simul, ita nec desinere. *Neq; valet, si dicas*,
137 creationem etiam Angeli esse quidem instantaneam, sicut & annihilationem, sed neutrum fieri in instanti, sed in tempore indeterminato, redibit enim argumentum primo loco factum, qualis quantaq; sit illa pars. Tum quia contra hanc partem indeterminatam, urgeri possunt reliqua, quæ supra in simili adlata sunt.

Respondetur tertiò. Posse creato Angelo annihilari eundem in instanti immediatè sequenti, nec tamen sequetur tempus componi ex instantibus, quia nihil proportionati respondet in tempore, sequeturq; instans post instans intrinsecum, sed non sequetur instans post instans extrinsecum. Nomine instantis intrinseci, venit indivisibilis quæcũq; actio, vel quasi actio, duratio intrinseca, seu entis passiva 138
conservatio &c. Nomine autem instantis extrinseci, venit instans temporis: & sicut si Angelus colligat se in punctum in quanto permanenti, nihil respondet proportionatum, ita nec respondet in quanto successivo quicquam proportionatum illi v.g. Creationi.

Secunda Sententia est: *Quantum successivum, componi ex partibus in infinitum divisibilibus.* Hæc sententia impugnari debet ex iis quæ supra allata, sequeretur enim quod una hora possit totâ æternitate durare, & cum adhuc non sit in illius successione, deveniendum ad negationem ulterioris successionis, durare poterit ultra æternitatem. 139

QVÆSTIO III.

Quid tandem dici posset de compositione utriusq; quanti?

SI fides doceret unum granum papaveris ita esse divisibile, ut singula ex possibilibus possint proportionalem partem habere, itemq; quod uno grano papaveris, possit tegi & ulterius, & ulterius tegi, tota hæc sphæra mundi, nec tamen unquã occupare plus, de dimensione in omnem partem quam ante, esset hoc inter mysteria fidei apprimè difficilia. Hinc præsentanda erit alia via, ita tamen, ut hæc quæ adferentur, sint sine præjudicio ut dicitur sententiæ melioris, quæ vel hôc ipso, quia 140
communis est, probabilior est. Et ea quæ adferam, non tàm doceo, quàm præsento viam, an doceri possint? & melioribus ingeniis materiam offero, eruendi verum: unde mox, cum Ly *Posset*, scilicet diminuente Particulâ, sententiam hanc proponam impugnandam.

DIFFICULTAS I.

Explicatur continuum permanens.

DICI POSSET I. *Quantum neq; componi ex indivisibilibus neq; ex partibus in infinitum divisibilibus, neq; ex partibus finitè divisibilibus, nec quidquam esse ex quo actu componatur, compositione de qua in præsenti.*

141 Prima & secunda pars supponitur in superioribus discussa. Tertia & quarta pars probatur.

Omne quod componitur Physicè & actu componitur ex pluribus actu, sed in continuo non sunt plura actu, quia non sunt partes actu distinctæ. Ergò neq; est compositio actu. Major supponitur ab omnibus, & probatur sic; quia si aliquid non habeat partes, non erit compositum sed simplex, ut videre est in Angelis, animâ &c. Ergò etiam si non habeat partes plures actu, non erit compositum actu. Addidi expressè quod continuum non habeat, ex quo actu componatur, compositione de qua in præsenti. Admitto enim quantum componi ex materia & forma,
142 sed hujus compositionis non est hîc locus.

Potiùs ergò inquiri debet, an in resolutione continui deveniendum sit ad indivisibilia? an ad semper divisibilia? an tandem ad minima? ex quibus quia indistinctis actu non poterit dici componi, sed rigorosè loquendo potiùs resultare totum, quod qua tale partes non deposcit. Unde totum hypostaticum, constat naturâ humanâ, & Personâ Verbi, neq; tamen Persona Verbi est pars. *Et circa hanc difficultatem.*

DICI POSSET II. *In resolutione Continui, deveniendum tandem ad minima Physica.* Hanc conclusionem in re docuerunt antiquiores, dum censuerunt componi, continuum ex partibus finitis divisibilibus.
143 Eam innuit Coninck & Lessius apud de Lugo Disp. 18. de Eucharistia, Sect. 3. ubi asserunt Christum non esse infinities potentiâ, sed finities in Eucharistia, juxta numerum finitarum particularum sensibilium, docentes Christum non permissurum, ut tale minimum in fractione hostiæ dividatur; ubi supponunt, quod si divideretur, non foret sub illa particula Corpus Christi. Quod autem illi docent de Corpore CHRISTI, idem nos cum restrictionibus infra ponendis dicimus de quantitate. Haberi etiam ejus fundamentum potest in Euclide Lib. 1. Prop. 1. Ubi dicit: per divisionem perveniri tandem ad magnitudinem, quæ sit minor, propositâ minori magnitudine, tandemq; ut Angulus rectilineus, sit minor angulo con- 144
tingentiæ. Fortè etiam aliquantulum meminit hujus sententiæ Aristoteles, nam hic censuit quantitatem non esse à subjecto separabilem, & tamen primò Physicor. Tex. 13. & secundo Physicor. Tex. 35. dicit: substantiam, sublatâ quantitate non esse divisibilem, cùm autem tolli illa non possit à substantia, utpotè inseparabilis ab ipsa, nisi divisione ipsius substantiæ, admittit hoc ipso deveniri ad talem divisionem substantiæ, quæ divisibilitatem ulterius non admittat, ammittendo scilicet multitudinem partium, seu quantitatem divisibilitati subjectam. Hujus sententiæ accepi primum fundamentum cogitãdæ, sub meo doctissimo Professore Patre PE- 145
TRO PAPIESKI, qui discurrens quandonam Sacramenta causent gratiam? docuit illam causari in minimo sensibili. Cujus Scripta magno inter alia pollent encomio, quòd quo diutiùs leguntur, magis semper sapiant, & informent.

Probatur hæc Conclusio argumento non nisi negativo. In resolutione & divisione continui, non devenitur ad indivisibilia, ut probatum ex Aristotele. Ergò devenietur ad partes. Non ad partes semper divisibiles, propter difficultatem supra propositam. Ergò ad partes non ulterius divisibiles, quas appello minima Physica. *Ut intelligatur Conclusio.*

SUPPONO primò. In istis quæ partes & molem requirunt, devenire tandem est, ut nisi certa moles detur, illa dari non pos- 146
sint. Sic devenire est ad minimũ materiæ, quo non dato, Corpus organisari & formari non potest. Rursùs quia molem & partes certas, requirit ulna ex semiulna, ne divinitus quidẽ, cæteris salvis, fieri potest ulna. Conformiter ad hæc dici potest rationem quanti requirere partes, & molem determinatam, adeoq;, deveniri posse ad tale minimum quantitatis, ut nisi eo salvo & integro subsistere possit quantitas, ita, ut sicut organisatio in corpore, Longitudo in ulna determinat sibi certam magnitudinem, ita eam determiner sibi etiam quantitas, consequenter dico in illa medietate minimi, non esse jam reperibiles alias medietates quantitativas: & sicut si quæ-

147 si quærã in sententia communi, cur non possit dividi quantitas in partes non ulteriùs divisibiles? respondebitur, quòd id proveniat ex essentia quantitatis; ita in præsenti dici potest, quòd medietas minimi, non habeat aliam medietatem quantitativam, provenire ex essentia minimi, quam defendit præsens sententia, & tu aliunde eam efficaciter non expugnas.

SUPPONO secundò. Hoc minimum Physicum, non idem esse cum indivisibilibus Mathematicis, nam indivisibilia nullo modo medium, nullo modo partes habent, minima autem Physica qualia admittimus, utrumq; hoc habent, per Euclidem autẽ punctũ est cujus pars nulla est.

SUPPONO tertiò. Quamvis quantita-
148 tem emanet ex se materia tanquam sui proprietatem, dico tamen materiam si non habeat requisitam molem, non emanaturam ex se quantitatem: nam esse emanativum quantitatis, est proprietas materiæ, eamq; ubiq; servat, ubi materia est, emanare autem actu quantitatem, convenit illi secundùm conditionem requisitorum, & sicut componere compositum viventis, pertinet ad materiam, id tamen præstat, non nisi in certa mole, ita & emanabit quantitatem, non nisi in certa mole. Rursùs ipsa quantitas de se extrinseca subjecti, si divinitus in Angelo poneretur, non eam extrinsecaret defectu subjecti apti, ita & materia defectu molis requisitæ, posset fieri, quòd non emanaret
149 ex se quantitatem. Vides supposita hæc procedere de minimo materiæ, nam de minimo quantitatis dicetur Difficultate tertiâ, Puncto secundò.

SUPPONO quartò. Agens naturale non posse pervenire vi suâ propriâ ad divisionem usq; minimi Physici, quia in communi sententiâ supponitur, quòd nullum agens naturale possit spoliare materiam quantitate. Casu autem, quo id supernaturaliter faceret, ex templo residua cessarent esse quanta. Quod si divinitùs & contra exigentiam quantitatis, retineretur in dimidio minimi materiæ quantitas, præstaret eos effectus de quibus infra, pro nunc sufficerit dicere, quòd ob defectum partium requisitarum ad extendi, haberet se consimili modo atq; si ponere- 150
tur in Angelo, vel si poneretur in semipalmo, sine rarefactione quãtitas ulnaris, licèt esset aliqua dissimilitudo, eò quòd illud subjectum, haberet adhuc partes, quantumvis insufficientes ad extendi. Sicut ergò si poneretur quantitas centum pedalis in materia, quæ esset non nisi uni pedi apta, non tribueret illi extensionem centum pedalem, defectu multitudinis partium requisitarum. Sic & in præsenti.

DICES. Angelus si divideret partes continui naturaliter, vel non deveniret per totam æternitatem ad minimum Physicum, vel deveniret. Si deveniret, est hoc contrà suppositum. Si non deveniret: Ergò continuum habet partes in infinitum divisibiles. 151

RESPONDETUR. Quòd non dicat hoc suppositum, quòd vi naturali Angelus, non possit devenire in divisione continui, ad minimum Physicum, sed quòd ubi pervenerit ad minimum Physicum, non possit illud ipsum dividere. Quod dicitur eo intuitu, ut defendatur communis sententia docens, quòd Angelus non possit spoliare materiâ, omni quantitate.

SUPPONO quintò. Casu quo DEUS in medietate minimi materiæ divisi, conservaret miraculosè quantitatem, vel cùm nunc de facto aliqua medietas minimi informatur quantitate, non potest in illa præcisè mediatè assignare sua mente rationem dimidii. Ratio. Quia sicut non po- 152
test videre DEUS in nigro, seu quod non habet albedinem, videre inquam non potest albedinem, ita nec in eo quod non habet medietatem, videre potest medietatem; medietas autem minimi non habet medietatẽ, quia hoc ipso, illud minimum non esset minimum. Haberet enim aliquod minus se, subintellige divisibile re, vel assignatione.

SUPPONO sextò. Medietatem Minimi, habere se ad Minimum, sicut se habet semiulna ad ulnam, quam componere potest, appellariq; ulna, accessu semiulnæ alius, ita & illa medietas accessu alius medietatis appellabitur minimum Physicum. Et sicut quidquid demptum fuerit ex ulna hoc ipso jam non erit ulna, ita quidquid

153 demptum fuerit minimo Physico, quod ſuppono non aliud jam eſſe, quàm medietatem minimi, hoc ipſo jam non erit minimum physicum.

SUPPONO ſeptimò, quod ex illo Minimo non poſſit auferri, unum aliquod indiviſibile, quia nec in illo eſt, & ſi eſſet, haberet ſe illa demptio, ita quomodo ſe haberet caſu quo ab ulna demeretur punctum in ſententia Ariſtotelica; & ſicut quamvis ſi quid demptum fuerit ab ulna non erit ulna, inde tamen non ſequitur conſiſtere ulnam in indiviſibili Mathematico, ſed in indiviſibili Metaphyſico, hoc eſt, in requiſitione tantitatis determinatæ ad ſui eſſentiam; ita non ſequetur minimum illud, eſſe indiviſibile Mathe-
154 maticum.

DIFFICULTAS II.

Explicatur continuum ſucceſſivum.

AEGRÈ capit mens, ut ſi hoc inſtanti DEUS, creavit animam rationalem, non poſſit immediatè ſequenti, auferre Paulo vitam, nec creare cum libuerit, ſed metiri ſe tempore, ut illo nonniſi transacto producat aliquid indigens inſtantaneè produci. Hinc etiam in præſenti præſentanda eſt via.

DICI POSSET. *Quòd etiam continuum ſucceſſivum v. g. motus & tempus reſolvatur in minima Phyſica*, probatur ſimili argumento, quo probata ſupra concluſio ſecunda.
155 Unde conſequenter dico v. g. in motu, deveniri poſſe ad minimum; ita, ut jam quidquid illud Minimum motûs non æquat, quies debeat eſſe, & negatio motus ſucceſſivi, & diviſibilis. Unde velocitas motus inde erit, quia in velociori motu, mobile ut inquit Ariſtoteles multum in pauco, hoc eſt tempore movetur, occupatq; in certo tempore magnum ſpatiũ, hoc eſt in plura minima diviſibile, in tardiori autem motu, mobile parum, ſupple ſpatii, in magno, ſupple tempore, occupat; parùm inquam ſpatii, ſeu in pauciora minima diviſibile. Quia verò de tempore ſpeciales difficultates haberi poſſunt, hæ ut explicentur.

SUPPONO primò. Tempus non eſſe en- 156
titatem aliquam realem & phyſicam, condiſtinctam à motu cœlorum; & hoc eſt, quod innuit Ariſtoteles; tempus pendere ab anima & intellectu, ſed ſolùm homines cum viderent aliqua duraſſe, aliqua duratura eſſe, voluerunt habere menſuram iſtarum durationum & hanc menſuram appellarunt tempus. Porrò cùm non attenderint ad menſuranda hæc quæ hic & nunc ſunt: nam hæc ſibi metipſis menſura ſunt, & præſentia illorum, ſufficientem ſui cauſare poteſt cognitionem, ſed attendebant magis ad ea, quæ transierunt vel ventura ſunt. Hinc Ariſtoteles tempus appellavit menſuram & numerum motus ſecundùm prius & poſterius.

SUPPONO ſecundò. Explicationem 157
hujus termini: menſura & numerus. Qui accipiſti poteſt PRIMÒ pro numero numerante qualis eſt 1. 2. 3. SECUNDÒ pro numero numerato, ſeu pro rebus quæ numerãtur, ut unus equus, duo equi. Porrò tempus cùm ſit menſura durationum, neceſſariò pro numero numerante accipi debet.

SUPPONO tertiò. Explicationem hujus termini: prius & poſterius, & dico quòd cùm homines vellent habere numerum & menſuram regularem, & ex alia parte volebant menſurare ea, vel maximè quæ fuere & futura ſunt, hinc quærere debuerunt, id quod extitit & extiturum eſt, idq; æquabiliter quoad omnes. Nam ſicut numerus numeratus ſi ſit primum par, nu- 158
merari non poteſt niſi per numerum numerantem 2. ita & durationes quæ habent prius & poſterius, numerari non potuerunt, niſi per id, quod notum cum ſit, habet prius & poſterius, idq; æquabiliter ad certificandum homines intra communionem vitæ. Et pro hac menſura acceperunt motum cœlorum, qui factus eſt, & fiet, unde hoc quod duravit, per omnes motus quibus Sol percurrit Zodiacum ſemel, dicunt illud duraſſe tempore unius anni. illud autem, quod incipiet poſt duos decurſus Zodiaci, dicunt intra tempus duorum annorum futurum. Quanquam presſiùs loquendo: Ly prius, non pro ſolo præterito tempore, nec Ly poſterius pro ſolo

159 ſolo tempore futuro accipiuntur: nam in ipſo præterito, ſunt quæ priùs & quæ poſteriùs præterierunt, in ipſo item futuro ſunt, quæ priùs ſunt, quæ poſteriùs futura ſunt, accipitur itaq; prius & poſterius pro applicabili pro eo, quod tàm in præterito, quàm in futuro, ſive prius, ſive poſterius eſt.

SUPPONO quartò. Ad defendendam definitionem temporis, & ad difficultates, quæ pro compoſitione temporis ex ſolis inſtantibus proponi poſſunt, hoc tenendum eſt.

Tempus dupliciter ſpectari poſſe. PRIMÒ Ariſtotelicè ſeu Philoſophicè, hoc eſt ſecundùm quod dicit rationem prioris & poſterioris, adeoq; rationem completi,
160 & ita tempus acceptum excludit rationem Nunc, rationem præſentis, rationem Actu eſt, idq; ideò. Tum quia, ut dixi. Omne de quo dici poteſt, Non nunc, excludit rationem *Nunc*; ſed quod importat rationem prioris & poſterioris, importat rationem *Non nunc*. nam de priori dicitur, *Non eſt nunc*, & de futuro, Non *eſt nunc*. Ergò tempus quod dicit rationem prioris & poſterioris excludet rationem *Nunc*. Tum quia id quod definitivè involvit rationẽ prioris & poſterioris, definitivè involvit extitit & exiſtet, de eo autem quod eſt actu, non poteſt dici ſub hac formalitate, extitit & exiſtet: & ſicut eſt impoſſibile unum diem coexiſtere cum ſuis 24. horis totis ſimul, ita nec poteſt coexiſtere *Nunc*
161 cum ordine prioris & poſterioris, utrũq; enim ſucceſſionem neceſſariò involvit. Tum quia Ariſtoteles 4. Phyſ. tex. 34. inſinuat. Nunc ſeu inſtans eſſe quid imaginarium, quod autem habet rationem prioris & poſterioris non eſt imaginarium. SECUNDÒ poteſt accipi tempus Mathematicè, inadæquatè, inchoativè, tanquam hoc aliquid demonſtrabile, & ita acceptum, non involvit rationem prioris & poſterioris, ſed rationem *Nunc*, inſtantis, præſentis &c. Et iſtud tempus Mathematicè acceptum, non debet cenſeri rigoroſè loquendo inter partes temporis Philoſophici, quia ei ſic accepto non convenit ratio prioris & poſterioris, cùm tamen tempus Philoſophicè acceptum importet illam. Imò rigoroſè loquendo nec debe- 162
ret dici tempus Mathematicè acceptum pars temporis Philoſophici, quia in quantis, quod habet rationem partis, repetitum commenſuratur toti, jam autem *Nunc* ſeu inſtans non poteſt commenſurari, habenti prius & poſterius. Deniq; dici poteſt, quòd rigoroſè loquendo non exiſtat tempus Mathematicè acceptum, dum enim dicit Ariſtoteles illud pendere ab anima, hôc ipſo illi exiſtentiam nonniſi intentionalem tribuit. Et certè cùm tempus non aliud in re ſit, quàm motus cœlorum, cùm hic, non ita ſit tardus, ut tardior eſſe non poſſit, & cùm non ita ſit velox ut â termino ad terminum ſine medio procedat, ſit ut ille motus, non poſſit dici indiviſibilis, conſequenter nec tempus, 163
quod in re eſt motus, erit indiviſibile, conſequenter nec habebit rationem *Nunc*, nec habebit Jus ullum proprium exiſtendi, utpotè habens jus exiſtendi nonniſi identificatum motui cœlorum, propriaq; illius & condiſtincta ab aliis exiſtentia, erit nonniſi imaginaria. Poteſt tamen aliquo modo & inadæquatè dici. Ratio *Nunc*, Tempus. ad eum modum quo puncta terminativa vel continuativa in ſententia admittentium illa, ſpectant ad quantitatem vel ſub hac formalitate, quia *Nunc* cùm jam præterierit, habebit rationem prioris, in quantum prius erit ſequẽtibus *Nunc*. rationem autem poſterioris habebit in quantum ſucceſſit antecedentibus *Nunc*.

Sed quomodo verificabitur de tempo- 164
re Philoſophicè accepto, quòd extiterit vel extiturum eſt, ſi de Philoſophicè accepto non poteſt verificari *Nunc* exiſtit? Imprimis verificatur hæc propoſitio, exiſtit motus non ita tardus, quin tardior dari non poſſit, & hujus verificatio fundat verificationem quòd extiterit vel extiturum ſit. Rursùs cùm aliquomodo ſpectet tempus Mathematicè acceptum ad tempus Philoſophicè acceptum, uti dixi, fit ut ratione hujus *Nunc* verificari poſſit de tempore Philoſophicè accepto, quòd extiterit vel extiturum ſit.

SUPPONO qvintò. Quòd quando creatur Angelus, anima producitur &c. nihil tunc reſpondeat proportionatum in tem-

pore

165 pore Philosophicè accepto, vel in motu cœlorum, sed respondet tantùm tempus non Philosophicè sed Mathematicè acceptum seu tempus, quod Aristoteles dicit, pendere ab anima. Quòd autem nihil proportionatum respondeat in tempore Philosophicè accepto. Ratio est, quia inter illud quod essentialiter dicit rationem prioris & posterioris, & inter illud quod essentialiter excludit rationem prioris & posterioris, nihil omninò adæquationis & correspondentiæ proportionisq; est. *Neq; valet, si dicas*, respondere partes indeterminatas hæ enim alibi impugnatæ sunt⌣; Et certè vel illæ partes indeterminatæ sunt æquales, vel inæquales durationi intrinsecæ productionis instantaneæ Angeli v.g: si æquales. Ergò si duratio in-
166 trinseca productionis Angeli est instantanea ita & partes illæ, erunt instantia. Si autem pars indeterminata est inæqualis: est inæqualis vel per defectum commensurationis illi instantaneæ productioni: vel per excessum: si per defectum. Ergò datur instanti minus. Si per excessum⌣, Ergò dicetur res durare extrinsecè, cùm non durat intrinsecè. Supponitur autem duratio intrinseca illius actionis nonnisi instantaneè esse.

Inferes primò. Posse Angelum in uno instanti annihilari, in altero priori produci, neq; tunc sequetur instans post instans in tempore Philosophico, quia in illo nihil proportionatum respondet, sed sequitur
167 instans post instans intrinsecum, & in tempore Mathematicè accepto seu quod pēdet ab anima, sequitur *Nunc* post *Nunc*, nunc enim creatur, in immediatè sequenti post Nunc, annihilatur. Ad quod illustrandum potest etiam hoc materiale exemplum assumi. Moveat se testudo, moveat etiam aliquis orbis celerrimus, quo casu, non respondet ullus tardus motus orbis, testudinis motui, sed se habent sicut improportionatum. Quæ de hoc instanti intrinseco, & instanti extrinseco adferri possent, præter ante dicta, petantur ex materia de motu Angelorum ab uno extremo ad aliud, eo enim translata sunt.

Infero secundò. Reflectendo ad materiam de inceptionibus & desitionibus rerum, in uno instanti intrinseco Mathe- 168
maticoq; temporis expellitur vetus forma, in alio autem inducitur nova, in tempore Aristotelicè accepto nihil proportionati respondet.

Infero tertiò. Quandonam sacramenta causant gratiam. Nam si Ly Quando, referatur ad ipsa verba causant tunc, cùm completam habent significationem, completā autem habent significationem cùm ultimò sensibilia fiunt, humano modo in sui prolatione, incipiunt autem esse ita sensibilia, cùm devenitur ad illud minimum, quod si dividas nondum est sensibile humano modo, si addas, jam fit sensibile⌣. Si autem Ly quando, referatur ad ipsam gratiam, prout primò producitur, 169
illa quia producitur tota simul, producitur in instanti Mathematico, cui nihil proportionatum respondet in tempore Philosophicè accepto.

Difficultas III.

Solutio Objectionum.

Ponendæ sunt inprimis Objectiones, quæ videntur æquè militare contra nostram sententiam, ac contra sententiam Zenonis.

Punctum Difficultatis I.

Quomodo in his Principiis dividi possit linea, & quomodo minima se tangant. 170

Objicitur primò. Posito quòd in resolutione continui deveniatur ad prædicta minima Physica explicari non poterit, quî linea recta dividi possit in partes æquales, quod tamen fieri posse demonstravit Euclides.

Respondetur. Si ponatur linea tribus v.g. minimis constare, in æqualia fiet divisio, quia minimum, quod est in medio, duabus medietatibus constat, adeoq; talibus quæ positâ divisione per medium æqualitatem fundent. Si verò ponatur linea constans duobus minimis Physicis & medietate unius minimi, adhuc in æqualia fiet divisio, quia medietas illa habebit se per

171 per modum medii communis, intentum autem demonstrationis, non vetat ne salvetur æqualitas divisionis in linea recta, si aliquid ponatur per modum medii communis utriq;. Quod ipsum illustrari potest instantiâ, admittente, ex rebus & punctis continuativis constare quantitatē si enim ponas lineam constare ex rebus A. B. & ex puncto cōtinuativo, illa linea in æquales partes divideretur, quia illud punctum esset per modum termini communis. Repeti etiam possunt superiùs dicta; demonstrationes Mathematicas non esse absolutas, sed ex hypothesi, nec Mathematicum attendere, quòd quantitas componatur ex partibus in infinitum divisibilibus, vel punctis, sed procedere v. g. ex
172 suppositione divisibilitatis in infinitum⌣. Reperiuntur etiam Mathematici, qui ostendunt salvis demonstrationibus posse defendi, quantitatem constare ex punctis, multòq; magîs minimis. Proposueram etiam hanc sententiam Patri Ricciolo & Socio ejus Patri Grimaldi notis in Italia Mathematicis, censuerunt hæc posse dici salvis demonstrationibus Mathematicis.

Objicitur secundò. In dicta sententia non posse explicari, quomodo ratio contactûs posset convenire quanto.

Respondetur. Ponatur linea constans tribus minimis. A. B. C., ponantur rursùs uniuscujusq; minimi duæ partes, prior 1. posterior 2. hoc posito dici potest quod 2. minima A, tangat 1. minimi
173 B; & 2. minimi B; tangit 1. minimi C. consequenter nec se penetrant faciuntq; non penetrata extensionem localem. Restat nihilominus explicare, quî ipsæ partes medietatis minimi, si dantur, vel ipsæ medietates minimorum se contingant⌣?

Circa contactum ipsarum medietatum minimi, hoc dici potest: quòd illæ medietates minimi, tangāt se totis, non tamen se penetrant, quod ipsum sic explicatur. Ex ratione contactus ut sic, non sequitur penetratio, ut experientia & ratio probat⌣. ex contactu etiam partibus, non sequitur penetratio partibus, neq; enim digiti dum se contingunt penetrant se. Ad hoc ergò, ut vel ex contactu partibus, vel ex contactu totis sequatur penetratio debet habere contingens unum, respectu aliûs, intrei- 174
tatem. Porrò quando se totis tangunt illæ medietates, unum respectu alterius intreitatem non habet, propter principium aliunde superadditum, scilicet quantitatem, cujus saltem secundarius effectus est impenetrabilitas.

Quod autem dictum de quantitate superaddita, faciente ne medietas minimi materiæ, possit penetrare medietatē aliûs minimi materiæ, idem proportionaliter dici debet, quod faciat etiam sui medietates non posse penetrari: sicut enim quantitas & sibi & alteri adfert rationem extreitatis, ita & rationem impenetrativitatis. Neq; valet si idem applices, ostendendo quòd puncta, quamvis se tangant totis, non se penetrent, non inquam valet 175
si idem applices. Quia Zenonistæ non admittunt quantitatem esse accidens superadditum, ut videre est in Arriaga⌣. Rursùs sententia illorum, saltèm per ordinem ad minima ipsa se contingentia paritatem cum nostra non habet, quia illi in suis punctis medietates nullas admittunt, ratione quarum fiat contactus unâ medietate, quin fiat contactus aliâ medietate⌣. Quanquam etiam dici posset, quòd illæ medietates se tangant partibus intransitivè, quia sunt partes totius minimi, sed non partibus transitivè, hoc est aliis divisibilibus in se inclusis. Rursùs circa contactum partium ipsius medietatis minimi, si dentur, hoc dici posset, quòd illæ se tangant se totis, non tamen se penetrent⌣. Ratio. 176
Quia ad hoc ut aliqua dicantur se penetrare, præter intreitatem debent semper vel actu, vel potentia habere rationem duorum⌣. Sic v. g. duo Angeli dicuntur se ipsos penetrare, Corpus item Christi penetravit lapidem sepulchri, interveniebatq; tunc ratio actualis duorum. Angelus autem non dicitur penetrare seipsum, nec anima rationalis existens in capite⌣, dicitur esse penetrata cum se ipsa existente in pede, quia nec Angelus nec anima respectu sui rationem duorum habere possunt, cum ergò partes medietatis minimi, si dantur, rationem duorum divisibilium habere non possint, quia divisio illis ulteriùs convenire non potest, aliàs vel actu,

177 vel potentiâ, daretur minùs quantitativum quantitatis minimo, ideo nec se penetrant. Et hoc principium supponit, quod in illa medietate minimi, residuæ maneant partes. Ut autem Natura illius medietatis Minimi intelligatur. Sit

Punctum Difficultatis II.

Supponuntur Quædam.

SUPPONO primò. Quòd quando jam divinitùs fit divisio minimi quantitatis, connaturaliter loquendo, petit materia non ita conservari, sed si debet conservari petit reponi in statu emanandæ actualiter quantitatis. Ratio. Quia omnis essentia petit poni non nisi in statu, in quo sal-
178 tem emanet suas ex se proprietates, & sic (supposito quòd potentiæ animæ distinguantur realiter ab anima) Si anima non possit emanare ex se potentiam intellectivam, & volitivam, ob violentiam quam patitur, petit non ita conservari.

SUPPONO secundò. Posito quòd velit tamen ita DEUS illam materiam conservare, posset dicere quis, nullas illam medietatem minimi habere partes, nec tamen tunc deveniendum in divisione continui ad indivisibilia. Quia quando horret communis Philosophia asserere, quòd in divisione continui deveniatur ad indivisibilia, horret indivisibilia quæ contineant & componant quantitatem, sed non indivisibilia secutura quantitate ablatâ, cum
179 etiam agnoscat divisibilitatem non nisi ex suppositione quantitatis, materiæ competere, de quo supra actum.

Hinc hæc Propositio. Devenitur tunc ad indivisibilia distinguitur: ablatâ quantitate Concedo; manente seu positâ quãtitate Nego. Vel si mavis dic, devenitur ad Indivisibilia tanquam ultimo contentiva quantitatis, vel primò ejus principiativa Nego. devenitur ad Indivisibilia hoc est ad dividuum, ultimo. Concedo. Unde illæ duæ medietates, ablatâ quantitate sunt formaliter indivisibiles, divisibiles potentiâ, quod non competit punctis, divisibilitate illorum potentiali in hoc stante, quia si conjungantur emanabunt ex se quantitatem, quæ illis in illo minimo adferat divisibilitatem. Et sicut licet ma- 180
teria ante quantitatem non sit extensa, ubi emanarit quantitatem, redditur extensa: ita illa medietas minimi, conjuncta alteri medietati, ubi illud minimum emanarit quantitatem, acquirit divisibilitatem non in se, sed in illo toto minimo. Porrò non tàm medietas minimi componit quantitatem, quàm potiùs ipsum minimum, compositivum enim quãtitatis est ipsum quantum, ipsum autem Minimum, in se est quantum. Unde illi medietati rigorosè potiùs, competit esse in eo, quod componit quantitatem, quàm componere illam.

ADDO. Quæ hîc dicta sunt, de ipso quanto, idem dici debet de quantitate, à materia separata, quòd in illa sit minimum divisibile, sed illâ divisibilitate, po- 181
sitâ, jam non erit quantitas, nec extensio, nec extreitas: cumq; impossibile sit manere rem sine sua essentia, si essentia illius auferetur, etiam illa res auferri debet, ita ut oppositum ne divinitùs quidem fieri possit, sic etiam positâ divisione jàm non manebit illud accidens extensum, adeoq; nec quantitatis accidens, cumq; essentia quantitatis sit, descripta aliàs extreitas seu extensio, hinc quando non manet jàm extreitas & extensio, nec manet quantitas, ita ut oppositum ne divinitus quidem fieri possit: Consequenter in his principiis non devenietur unquam ad indivisibilia stante quantitate, adeoq; ad componentia quantitatem indivisibilia secus in sententia Zenonis. Unde 182

INFERES. Aliter se habere minimum materiæ aptæ emanare quantitatem, & aliter minimum quantitatis, quia scilicet positâ divisione minimi materiæ, non est indispensabile, ut conservet DEUS medietatem Minimi, quamvis sine proprietate debita, salvabiturq; primo essentialis conceptus materiæ in medietate minimi materiæ, nempè ratio subjecti primi, quia autem non salvabitur ratio extensi & extreisabilis in medietate minimi, ideò indispensabiliter petit post divisionem utraq; pars non esse, quia alias in quantitate stãte quantitate deveniretur ad indivisibilia quod repugnat, vel ad semper dividuum, quod impugnatum est.

INFE-

183 INFERES item, quòd longè aliter se habeat Quantitas, quàm alia accidentia, secundùm se spectata, quia alia accidentia non indigent alio ad sui esse, secùs quantitas, idq; ex eo quia quantitas non potest salvari sine extreitate. Et quia nihil respectu sui extreitatem habet, sed ex appositione alterius, ideò si hæc appositio non sit, jam non erit extreitas, adeoq; nec quantitas, & quia hæc extreitas non est, ablatâ medietate minimi, ideò nec est quantitas illâ ablatâ.

INFERES deniq; differentiam hujus sententiæ à sententia Zenonis, secundam hanc responsionem, non admittẽtem partes in medietate minimi; quia scilicet ultimum, ad quod devenitur in resolutione
184 Continui, est minimum divisibile, hocq; est quod componit quantitatem, separationeq; positâ, indispensabiliter annihilãtur illæ duæ partes, quia illarum essentia, est cum extreitate esse, quam tunc non possunt habere. Et sicut si pars albedinis non posset esse albedo, annihilari exigeret, ita illæ partes annihilari exigunt, cùm essentialiter ordinatæ sint, ad actũ extreisandum, consequenter hîc deveniretur ad minimum divisibile, in sententia Zenonis ad indivisibilia. Deinde in sententia Zenonis compositiva sunt indivisibilia, in hac sententia compositiva sunt Minima, adeoq; in sententia Zenonis primò inchoativum Qvantitatis est Indivisibile, ultimò item contentivum. In hac autem senten-
185 tia, primò inchoativum & ultimò contentivum Quantitatis, est illud primò dividuum, & ultimò dividuum, hoc est Minimum. Respiciunt hæc illud principium. Impossibile est manere hoc, & non esse hoc, quod est, aliàs esset sine se, consequenter impossibile erit manere medietatem minimi extensionis, non esset enim sibi ratio formalis extensionis, & tamen quantitas ex essentia sua est ratio formalis extensionis. Sed de medietate Minimi ut tentetur alia via discurrendi. Hinc

SUPPONO tertiò. Ut clariùs constituatur differentia illius Medietatis Minimi ab indivisibili materiali, adeoq; etiam habente rationem molis, possent poni plures partes, quamvis à se non divisibiles, & ita se habentes, ac se haberet materia o- 186
mni spoliata quantitate & redacta in punctum, cujus una pars, non potest ab alia dividi & separari, & sicut si illa Materia per impossibile non esset capax quantitatis, nullo modo dividi posset, datâq; unâ parte daretur tota, ita cum illa medietas non sit capax. Se solâ quantitatis & divisibilitatis, nunquam poterit dividi, partitionemq; admittere, de qua pluralitate partium ita discurri potest.

IMPRIMIS dici posset ponendam esse pluralitatem partium, vel enim plures illæ partes sunt identificatæ vel non identificatæ? Si identificatæ? Ergò non plures. Si non identificatæ? Ergò plures.

DICI deinde posset, quamvis videat DEUS pluralitatem illarum partium, de di- 187
stinctione tamen discurrendo, posset asseri, illas non esse realiter actualiter, sed realiter potentialiter distinctas. Idq; ideò quia debet esse minor distinctio rerum, quæ non ratione connotati alicujus extrinseci, negant separabilitatem realem, sed defectu orto ex carentia perfectionis sibi debitæ, & quia est minor distinctio potentialis quàm actualis, illa poni ideò posset, & sicut defectus separabilitatis absolutus, fundat negationem distinctionis realis, ita defectus ortus ex carentia perfectionis & ineptitudine ad separari, orta non ab extrinseco connotato, sed ut dixi ex carentia perfectionis sibi debitæ, & à se emanabilis, fundare debet distinctionem Minorem adeoq; Potentialem. 188
Dicuntur autem illæ partes potentiâ distingui non quòd actu sint aliquando distinguendæ, sed quòd habeant vim & potentiam mole suâ excludendi à se indivisibile Mathematicum. Nomine autem ipsius penetrationis ex jam dictis supra non intelligitur rigorosa penetratio, quæ est intreitas eorum, quæ habent potentiam ut actu dividi & separari possint, sed intelligitur sola occupatio ejusdem spatii, competens moli condistinctæ ab indivisibili Mathematico, non tamen habenti, tantum, quantum requiritur, ut illud evadat primò quantum, hoc est ut evadat minimum quantitatis, frequentiùs tamen appellamus hoc penetrationem, quia nomi-

189 ne illius vulgò ſumitur in eodem loco exiſtentia, cùm tamen deberet dici non niſi partium non extreiſabilium in eodem loco poſitio.

SUPPONO quartò. Sive inter illas partes ſit diſtinctio realis actualis ſive potentialis, non tamen videt DEUS diviſibiles illas eſſe, quia non poteſt diffor miter objecto videre, illud autem objectum, ut dixi, non eſt diviſibile. Rursùs cùm ita ſint illîc plures partes, ut ſint penetratæ, non poteſt DEUS deſignare hanc, quin deſignet omnes, eſſe penetratas, quanquam de partibus his diſcurrere, jam non ſpectat tunc, ad materiã de quantitate, ſed ad hanc quod materia de ſe adferat, partes entitativas.

SUPPONO quintò. Non eſſe dicendum
190 quòd in diſtinctione partium entitativarum materiæ, reperibilis in medietate minimi quantitatis, ſit procedere in infinitũ. Ratio. Tum quia non minùs eſſet diſtinctionum in illa minimi medietate, quàm in tota poſſibili materia de quo argumento ſuprà egimus. Tum quia de diviſibilitate vel acceptibilitate partium nunquam agunt Philoſophi niſi per ordinem ad quantitatem, hancq; in infinitum acceptibilitatem earundem, non dicunt convenire materiæ ſed quantitati, quæ quia non continetur in medietate Minimi, nec illi etiam ex principiis oppoſitorum adferre debet diſtinctionem partium in infinitum. Tum quia quamvis concedatur, quòd non ſit procedere in infinitum in
191 diſtinctione partium entitativarum, non ſequitur materiam componi ex indiviſibilibus, ſeu indiſtinguibilibus partium entitativarum, nam quamvis tanti plures Mercurii non poſſint fieri ex hoc ligno, non ſequitur lignum componi ex tantis Mercuriis, ſed ſuâ entitate ſtare, ita vel ita magna penetrata tamen, & niſi accedat pluralitas entitatis, non erit diviſibilis quia nec quantiſanda.

COLLIGES hanc reſponſionis partem admittere in illa medietate Minimi partes ut evitet puncta Zenoniſtica, non admittere autem ſeparabilitatem, partibilitatem adeoq; aſſignabilitatem partium, ut evitet diviſibilitatem in infinitum, cùm utrumq; hoc argumentis evincatur: medium ergò erit dicere, quòd dentur in illa 192
medietate partes potentiâ plures, ſed non diviſibiles, aſſignabiles, &c. Et ſi occupante Angelo locum diviſibilem non poſſunt in Angelo diviſibilitates poni, ita habente medietate illâ partes, poterit poni pluralitas, ſed non diviſibilitas nec aſſignabilitas: & quidem loquendo de partibus medietatis minimi materiæ, de illa dici poteſt quòd habeat partes, ſed non potentes ſe ſolis emanare quantitatem, loquendo autem de medietate Minimi ipſius quantitatis, habet illa partes in quibus ſolis non ſit vis extendendi aliud niſi ex acceſſu ſimilium partium, & niſi illæ accedant, indiſpenſabile eſt ex dictis ut maneat in rerum natura Quantitas actualis.

193

Punctum Difficultatis III.

Continuatur ſolutio Objectionum.

OBJICITUR tertiò. In hac ſententia non eſſe explicabile quis effectus formalis tribuatur illi minimo phyſico.

RESPONDETUR. Tribui illi extenſionem partium Minimi in ordine ad ſe, tanquam effectum formalem primarium, & extenſionem in ordine ad locum tanquam effectum ſecundarium, ita ut vi quantitatis occupet minimum loci diviſibilis.

OBJICITUR quartò. In hac ſententia non poſſe explicari quî fieri poſſit rarefactio.

RESPONDETUR, in multorum principiis 194
poſſet fieri rarefactio per intromiſſionem corpuſculorum minimis illis unitorum, vel per ſuperadditionem qualitatis, cujus ſit effectus formalis major occupatio locî quàm poſſet occupare à Sola quantitate ſibi connaturali, & quâ ratione in quacunq; ſententia ſalvatur negatio bilocationis, eodem modo in præſenti ſalvari debet, nec jam poſitâ extenſione majori in ordine ad locum, quæ provenit à raritate, ſequetur diviſibilitas plusquam in duas medietates minimi, quia ad diviſibilitatem non ſufficit ſola extenſio major, ſed conditio entitatis, & ſicut Angelus occupans ſphæram diviſibilem dividi non poteſt ob negationem abſolutè partium, ita nec

195 nec dividi poterit illud minimum, plusquam in duo dimidia, ob defectum ſufficientium ad dividi.

OBJICITUR quintò. Ponamus poni à DEO lineam rectam, quæ deſinat in medietatem minimi Phyſici, ponamus rursùs minimum phyſicum, demittat DEUS in medium illius minimi lineam dictam, quo caſu illa linea aſſignabit ſibi partes medietatis utriusq; & non unam aliquam medietatem. Ergò aſſignatio illa fundabit diviſibilitatem partium uniuscujusq; medietatis.

RESPONDETUR. Ex hac ſuppoſitione ſequi duo contradictoria nempè & applicari per medium minimo quantitativo illam lineam deſinentem in medietatem
196 minimi & non applicari per medium. applicari quidem ut ſupponitur. Non applicari autem quia ex dictis hactenus, in illis medietatibus non dantur alia dimidia, quid ergò illi lineæ reſpondebit? Nihil proportionatum: Nihil enim medio minimi in medietatibus minimi ab utrinq; ſumptis proportionatum reſpondere poteſt. Et ſicut nihil proportionale reſpondet ſi ſupra tabulam conſtantem partibus in infinitum diviſibilibus ponatur indiviſibile Mathematicum, vel ſi collocet ſe Angelus ſupra planum redactus ad punctum loci, ita & in præſenti idem dicendum.

OBJICITUR ſextò. Etiamſi detur minimum Phyſicum, tamen conceditur poſſe dari medietas minimi, quæ debet eſſe mi-
197 nus quid minimo. Ergò cùm minimum Phyſicum habeat aliquid minus ſe, etiam medietas minimi habebit aliquid minus ſe.

RESPONDETUR. Diſparitatem eſſe, quia ſi ponatur dari minimum diviſibile, ſed non ulterius, ultra medietatem, non dabitur proceſſus in infinitum in diviſione continui, qui proceſſus ſuprà impugnatus eſt. Si autem daretur adhuc ipſius Medietatis medietas, & ſic ulterius, daretur proceſſus in infinitum in diviſibilitate, quod ſuprà impugnatum. Rursùs ut dictum ſupra duplici viâ diſcurritur de iſta medietate minimi. Inprimis quòd illa medietas non habeat partes, & ſecundum hoc principium dici poteſt. Diſparitatem eſſe. Quia cùm illud minimum habeat partes, benè in illas dividi poteſt. Quia autem me- 198
dietas minimi partes jam non habet (ex poſitione iſtius reſponſionis quæ non impugnatur) ideò illa medietas, in minus jam dividi non poteſt. Deinde de eadem medietate minimi ita diſcurritur, ut ponatur, haberi quidem illîc partes ſed non quantabiles, non diviſibiles ſe ſolis. Hinc cùm minimum conſtet quantabili dabitur in Minimo Phyſico medietas, non dabitur autem in medietate minimi, tanquam non quantabili, adeoq; nec diviſibili; nec ſeparabili ut dictum ſuprà.

INSTABIS. Quia non tantùm ulna, ſed etiam ſemiulna non eſt quid indiviſibile phyſicè nec eſt punctum, ideò datur ulnæ non tantum medium, ſed etiam datur medii ulnæ aliud medium. Ergò etiam 199
quia medietas illa minimi Phyſici non eſt quid indiviſibile phyſicè, nec eſt punctũ, non tantùm dabitur medietas minimi phyſici, ſed etiam medietas, medietatis minimi phyſici, aliàs ſi illa medietas nullas omninò habet partes, coincidit cum puncto, atq; ita ex duabus omnino indiviſibilibus medietatibus, ſeu ex duobus punctis, componetur minimum Phyſicum.

RESPONDETUR. Hoc argumentum petere non illam partem præſentatæ reſponſionis, in qua diximus in medietate minimi poſſe poni partes licet ſeipſis non quãtabiles, non diviſibiles hinc ſi placeat arguenti poteſt tenere hanc reſponſionem. Sed nec expugnat aliam præſentatam reſponſionem, quòd ſcilicet in medietate 200
minimi nullæ dentur partes. Argumento ut ponitur. Negatur Antecedens, nego enim non deveniendum in diviſione ulnæ ad aliquod minimum quod jam dividi non poſſit ſalvâ quantitate, cujus oppoſitum ſupponit arguens in ſuo Antecedente; Hinc illud aut negari debet aut diſtingui ſic, quia non tantùm ulna, ſed etiam ſemiulna non eſt punctum, ideò datur non tantùm ulnæ medium, ſed etiam medii ulnæ medium, ita ut ſit ſemper procedere ad tales medietates Nego Antecedẽs. Ita ut non ſit procedere Concedo Antecedens & Nego Conſequentiam. Quare autem licet dentur in minimo medietates, non dentur in medietatibus medietates &

ex argumento ſuprà poſito & ex dictis immediatè ad objectionem colligitur. Nec inde ſequetur componi quantitatem ex duobus indiviſibilibus, ſed componitur in noſtris principiis ex minimo eoq; diviſibili, habenteq; illas duas partes, & quidem ejus naturæ ut ſit impoſſibile manere unam in rerum natura ſine altera, utpotè ſine qua diviſibilitatem extreitatēq; adferre non poteſt, cùm tamen de eſſentia quantitatis ſit eſſe extreiſativam. Hinc in diviſione continui non devenitur ſalvâ quantitate, niſi ad minimum diviſibile tanquam compoſitivum continui, cùm tamen in ſententia Zenonis deveniatur non niſi ab indiviſibile, quæ ipſa objectio multò minùs urget, ſi ponatur quod in medietate minimi ſint partes, ſed non aſſignabiles, non diviſibiles, ſicut nec ſunt aſſignabiles, nec diviſibiles in materia habente partes ſi ſpolietur omni quātitate, & quæ ſint hoc ſolo partes, quia mole ſuâ entitativâ, natæ ſunt excludere indiviſibile Mathematicum. Unde rigorosè loquendo in his principiis non devenietur ad duo indiviſibilia, hæc enim ſupponunt communiter pro punctis, ſed ad unum diviſibile non ulteriùs dividuum. Vide ſuperiùs dicta Puncto Difficultatis ſecundo, Suppoſito ſecundo.

Objicitur ſeptimò. Hæc ſententia graviſſimas difficultates tàm in ſententia Zenonis, quàm in ſententia Ariſtotelis non evadit.

Respondetur. In ſententia Ariſtotelis maxima eſt difficultas diviſibilitas in infinitum, contra quam proceſſit argumētum ſuprà à nobis factum, cùm tamen in diviſione continui per nos deveniatur ad minimum non ultra ſalvâ quantitate diviſibile. In ſententia autem Zenonis difficillimum eſt argumentum Ariſtotelis quomodo ſe puncta illa tangant. In principiis autem noſtris unum minimum Phyſicum tangit aliud ſui medietate: Hinc hæc graviora & alia ſimilia argumenta non petunt nos.

Instabis. Ariſtoteles definit Quantum, quòd ſit in ea quæ inſunt diviſibile.

Respondetur. Sicut definitur homo definitione phyſicâ, quòd conſtet ſeu componatur ex corpore & anima, nihilominus poſitâ ſeparatione, jam non conſtat Homo animâ & corpore, ſed conſtat ſalvo eſſe hominis, ita Quantum, eſt in ea quæ inſunt diviſibile, ſed eousq; quousq; manet Quantum; Et ita v. g. manet diviſibile in decem Minima, poſtea in novem, & quia unum minimum ultimò continet quantitatem. Hinc illo ablato non erit jam neceſſe ulteriùs manere diviſibile.

Notantur Quædam Ad Explicanda Hactenus Dicta.

Per nos materia ſpoliatâ omni quantitate redigeretur ad punctum indiviſibile, acceſſu autem quantitatis extendi poterit. Nihilominùs unipedalis materia, non eſt capax quantitatis centumpedalis, idq; ex eo quia ſpoliatâ omni quantitate materia, ſupponitur habere partes entitativas aptas ab extendi, jam autem unipedalis materia, non habet partes entitativas, quæ poſſit vi quantitatis fieri centumpedalis, aliâs antequam fieret centumpedalis, deberent ſupponi partes penetratæ ſub quantitate unipedali, aut replicatæ in centumpedali aut rarefactæ.

Quando item dicimus quòd à Minimo Phyſico non poſſint accipi unum indiviſibile, loquimur de indiviſibili quod ſit ſuperadditum ipſi minimo in ſe conſiſtenti, nam per nos, ut infra conſtabit, neq; terminativa puncta dantur, nec continuativa. Licet ponamus conſtare illud minimum duabus medietatibus de quibus una reſpondendi via dicit. Quòd illæ medietates non habeant partes. Caſu quo ponatur linea tribus minimis conſtans fieretq; diviſio æqualis, quia nempè diviſio caderet in Minimum quod eſt in medio duabus medietatibus conſtans, jam una in diviſibilis medietas demeretur quidem ab alia, ſed quia adjungeretur huic, vel illi minimo adhuc eſſet contentiva quantitatis. Nec tamen à minimo auferretur per nos indiviſibile, quia negavimus à minimo Phyſico poſſe ſeparari punctum aliquod, quod eſſet ſuperadditum, haberetq; ſe per modum terminativi aut continuativi.

Concedo tenere Nos, in una reſpondendi via, quòd ſingulæ medietates minimi in

mi in ſe ſpectatæ ſint indiviſibiles, & ſingulæ in ſe non quantæ, ſed ex acceſſu ſui ad invicem quātiſantur & extreiſantur, & ex hoc jam ſe penetrare non poterunt; Nam licet partes, materiæ ſpoliatæ quantitate ſe penetrent, quia tamen illæ ipſæ medietates una ſumptæ, ſunt in quantitate ipſa quantitas, ideo in illo Minimo non ſe penetrant.

Quando ad objectionem ſecundam dicimus, quod partes medietatis minimi rationem duorum diviſibilium habere non poſſint, non intelligendum eſt de partibus ipſiusmet minimi, nec dicimus duas medietates, non habere rationem duorum, ſed id dicimus de partibus medietatis, ſi dentur. Non eſt inſuetum corpus ante animationem dicere animabile in potentia, & non tantum appellare animatum ipſum totum. Ita dici poteſt in potentia unam medietatem minimi eſſe diviſibilem, licet non niſi ex acceſſu ut ita dicam aliûs medietatis reddatur diviſibilit. Licet hæc locutio non in omni phraſi ſemper teneat. Ipſum autem Minimum debet dici potiùs actu diviſibile, quàm merè potentiâ diviſibile.

Quando interdum dicimus medietatem minimi habere partes, non tamen partibilitatem illarum, interdum dicimus illas medietates non habere partes, hoc ita accipiendum eſt, quod ſcilicet hic duplex præſentetur via diſcurrendi de iſtis medietatibus, adeoq; non eſt hæc doctrina collectivè ſumenda, alioqui eſſet contradictoria, ſed problematicon, & aut hæc aut illa tenenda eſt via.

In Via hac quæ docet haberi in medietate minimi partes potentiâ, non tamen deſignabiles, non ſequitur ex eo, quòd ſint partes potentiâ, eſſe jam diviſibiles. Nam quod Mercurius qui eſt potentia in ligno, per Ariſtotelem, poſſit deſignari, id ex eo eſt, quia illa potentia, habet in ſe & continet, aptaq; eſt de ſe continere & quantitatem & extreiſationem, quod non convenit ſecundum dicta partibus illis medietatis minimi, ſi dentur.

Eſt quidem Verùm quod ſi agens, Minimum Phyſicum quantitatis diviſerit, jam amplius non ſit futura in rerum natura quantitas illo minimo contenta. Sed negatur poſſe hoc Viribus naturæ præſtare aliquod agens, ut dictum ſupra Difficultate primâ. Si tamen etiam divinitùs divideret agens ipſum minimum materiæ, dixi, poſſe adhuc materiam ſervari, adeoq; poſſe illam non annihilari, licet petat, non conſervari in rerum natura ſine tali paſſione.

Concedo Eſſentiam quantitatis eſſe, habere extreitatem partium, ſed quousq; manet quantitas. Concedo quod quælibet pars continui, habeat eſſentiam quantitatis, ſed eousq; quousq; habet rationem partis continui, ſed rationem partis continui non habet nec habere poteſt, niſi quousq; durat ratio minimi quantitatis; & ſicut licet quælibet pars aquæ habeat eſſentiam aquæ, nihilominus ſi ſeparetur forma aquæ à materia aquæ, jam non manet eſſentia aquæ, ſic nec manet quantitas non manente minimo quantitatis, adeoq; nec debet reſidua manere extreitas partium.

Colliges primò. Per quid differat hæc ſententia à ſententia Zenonis. Nam imprimis ipſum Minimum Phyſicum, eſt diviſibile, Puncta Zenonis indiviſibilia ſumendo unà utramq; Reſponſionis partem. Rursùs in parte illa reſpondendi, quæ docet in medietatibus minimi, ineſſe partes licet non ulteriùs aſſignabiles, diviſibiles &c. Hoc ipſo ponitur diſtinctio à punctis Zenoniſticis, quæ carent partibus. In modo autem illo reſpondendi qui negat illis medietatibus partes, adhuc hæc ſententia diſtinguitur à ſententia Zenonis. Tum quia non illæ medietates indiviſibiles componunt quantitatem, ſed illud minimum dividuum non ulterius diviſibile, ut ſuprà dictum. Tum quia in ſententia Zenonis devenire eſt ad punctum quorum unumquodq; ſeparatim habet jus exiſtendi, in noſtra Sententia devenire eſt non niſi ad Minimum. Nam nulla illarum medietatum habet jus exiſtendi, ſi ſeparetur ab alia. Unde non devenitur in diviſione continui ad illas medietates, ſed non niſi ad minimum. Tum quia in ſententia Zenonis punctum ſe ipſo de quantitate participat, in principiis noſtris de quan-

213 de quantitate non participat nisi Minimũ. In Principiis Zenonis primum punctum primò inchoat quãtitatem, ultimum punctum ultimò continet. In nostris principiis quod primo inchoat quantitatem est Minimum, & quod continet, est itidem Minimum idq; divisibile. Et quia res in id resolvitur, ex quo componitur, hinc in principiis Zenonis, resolvitur quantitas in punctum. Per nos autem non resolvitur in medietates Minimi sed in Minimũ. Et sicut malè quis inferret componi continuum nihilo, quia sublato puncto ultimo in sententia Zenonis, vel omnibus partibus, in sententia Aristotelis, manet nihil, ita nec quisquam inferre potest, componi Quantitatem in nostris principi-
214 is per indivisibilia, eò quod ablato ultimo divisibili nihil ulteriùs dividuum maneat.

COLLIGES secundò. In nostris Principiis, instantaneis actionibus, durationibus, annihilationibus, motibus discretis, à Termino à Quo, ad Terminum ad Quem sine medio, &c: nihil respondere proportionatum in ipso tempore, seu motu cœlorum⌣.

DICES. Respondere aliquid proportionatum, est quando existit tempus, vel aliquid temporis, idq; vel divisibile, vel indivisibile. Sed quando v.g. instantaneè producitur gratia, existit tunc tempus, vel aliquid temporis, divisibile, vel indivisibile; Ergò quando v. g. producitur gratia, respondet aliquid proportionatum⌣.
215 Quod Argumentum est in Galeni.

RESPONDETUR. Argumentum hoc, non esse in Galeni figura. Ratio. Quia in Galeni figura, hoc quod erat prædicatum in prima propositione, ponitur pro prædicato in secunda Propositione, quod in præsenti non sit. Quod si dicas esse hoc in Galeni figura, sed non in prima, suppono hujus oppositum demonstrari à Dialecticis, quòd scilicet, nulla sit figura Galeni, nisi prima, quæ teneat. Hoc etiam Argumentum, non est in secunda figura, quia nulla præcessit negativa. Non etiam est in tertia figura. Quia non servatur, Tertia bis subjicit, consequenter nego hoc argumentum esse in forma rigorosè collocationem terminorum spectando. Cæterùm si prædicatum primæ propositionis ponatur pro subjecto in eadem, erit argumentum in prima figura. Dixi rigorosè spectando collocationem terminorum, quia quando servatis iisdem terminis, & intento, quòd probari debet, vitium oritur ex sola materiali transpositione terminorum, debet Argumento categoricè responderi. 216

Hinc dico. Quòd tunc quando instantaneè, v.g. causatur gratia, non existat commensurativè tempus, vel aliquid temporis; quia tempus & aliquid temporis definitivè involvit prius & posterius; quia autem in instantanea productione v. g. gratiæ, non est quidquam inclusivum prioris, & posterioris, ideo, nec existit tunc tempus, vel aliquid temporis, commensurativè, sed existet tunc tempus, hoc sensu, quia ab initio mundi usq; nunc, non erat quies cœlorum, & interim producta est gratia. 217 Non etiam existit tunc indivisibile temporis, quia indivisibilia, sive terminativa, sive continuativa infra negantur.

In idem recidet si dicas conformiter⌣, ad dicta superius, quòd scilicet, Nunc Mathematico productionis gratiæ, non respondeat Nunc Mathematicum temporis, quod solum esset proportionatum⌣, sed existit tunc, Nunc Physicum, adeoq; Nunc non proportionatum.

INSTABIS. Non respondet illi productioni aliquid divisibile. Ergò indivisibile. Hæc enim sunt contradictoria.

RESPONDETUR. Non esse hæc duo contradictoria, sed hæc erunt contradictoria. 218 Non respondet divisibile, respondet divisibile, veraq; erit negativa, affirmativa falsa. Sed ad verificandam illam negativam, sufficiet quamvis dicatur, non respondere aliquid proportionatum, negando quòd respondeat indivisibile. Addo ulterius, non divisibile, esse Terminum nonnisi negativum, adeoq; contradictoriè oppositum divisibili. Sed hunc Terminum indivisibile, ex suppositione arguentis esse Terminum positivum importantem aliquam Entitatem realiter distinctam. Quod additum ad varia in hoc genere servire potest. Quodsi ita formes contradictoriam. Respondet indivisibile,

219 sibile, non respondet indivisibile. Affirmativa erit falsa, vera negativa, sed illa verificabitur, quamvis dicatur nihil proportionatum respondere tunc. Et sicut ex hoc negativo termino, est non album, non est licitum inferre, ergo est nigrum, ita & ex hoc termino, non respondet divisibile, licitum non erit inferre. Ergo respondet indivisibile. Item ex hoc termino non respondet Indivisibile, licitum non erit inferre ergo respondet Divisibile. Quæ omnia in hoc fundantur, quia sicut datur Medium inter, Non album & Nigrum⌣, ita datur Medium, inter Indivisibile & Divisibile, nempè Non proportionatum⌣.

QVÆSITO VI.

220 *Explicatur quid sit continuatio?*

DICENDUM EST primò. *Continuationem non fieri per puncta continuativa.*

PROBATUR I. Quia post puncta continuativa vel sequitur pars vel punctum⌣? Ergo tota quantitas componetur ex punctis. Si pars. Quæro estne illa continua vel non. Si continua. Ergò continuationem habet independenter à puncto. Ergo & tota quantitas poterit continuationem habere & non à puncto. Si autem pars illa non est continua, quid erit in continuo continuum. Et si illa pars non est continua. Ergo nec divisibilis, sola enim continua divisibilitatem propriam ut suppono habent. Unde etiam non dicuntur
221 propriè duo Angeli dividi, quando Localiter à se separantur.

RESPONDEBIS continuam illam esse partem, sed continuatione habita vi illius puncti.

CONTRA. In quonam stat, ista habita beneficio puncti continuatio, non per positionem alius puncti continuativi, hoc enim non admittitur, sed dicitur sequi pars, restaretq; quærere, quid sequatur post illud aliud punctum continuativum. Ergo per solam negationem terminorum, cur ergo & simpliciter continuatio stare non poterit in dicta negatione terminorum, vel in eo quod tu dicis communicari illi parti vi puncti. Et sicut ex eo quia formaliter disgregatio visus habetur ab albedine, non potest quidquam albedinis, esse 222 disgregativum visus & tamen sine albedine, ita nec potest esse quidquam continuatum vi puncti continuativi, habendo in se continuationem. Non habendo in se formaliter punctum, illud continuativum⌣. Quod ulterius in hoc resolvitur. Quia effectus formales sunt ipsamet forma unita subjecto apto, punctum autem illi toti parti, utpotè divisibili non est unitum.

PROBATUR secundò. Si darentur puncta continuativa partium divisibilium, deberent illas partes tangere puncta. Si illas partes tangerent, puncta tangerent se totis, si tangerent se totis, penetrarentur puncta cum partibus. Tunc quæro puncta illa continuativa, vel penetrarent totum vel partem, vel indivisibile partis. Si 223 indivisibile. Ergo ipsamet partes esse indivisibilia concedis: nam post illud punctum attactum à puncto continuativo, necessario propter paritatem rationis, debet sequi aliud punctum, de quo ipso puncto quæritur quid tangat, & sic ulterius, si autem punctum continuativum totum penetrat partem⌣. Ergo bilocatur illud punctum, quomodo enim sine bilocatione, imo toties Locatione, idem punctum, natum non nisi indivisibile loci, occupare, occupabit Locum divisibilem, utpotè tangendo totum illud quod habet locum divisibilem. Si autem punctum continuativum penetrat aliquid partis, adhuc plurilocabitur, quia cum sit indivisibile, erit illic, ubi est divisibile. 224

RESPONDEBIS. Tangi à puncto continuativo partem indeterminatam.

CONTRA erit. Illa pars indeterminata vel est divisibilis vel indivisibilis. Si divisibilis, quomodo ei coëxistere poterit punctum, tangendo divisibile illud. Si indivisibilis. Ergo præter puncta continuativa, admittis in compositione continui alia puncta, tenebisq; sententiã Zenonis.

PROBATUR tertiò. Tum quia, si darentur puncta continuativa, illa vel essent finita vel infinita actu, vel infinita potentia, non erunt infinita potentia, quia omnia sunt actu, alias si non omnia sunt actu, non omnia essent continuativa actu, adeoq; in continuo essent aliqua nonnisi potentia

225 continua. Non etiam ſunt finita illa puncta, quia alias etiam partes proportionales, quibus continuandis illa apponuntur, non eſſent infinitæ. Non etiã illa puncta ſunt infinita actu, ſequeretur enim eandem Lineam poſſe eſſe ſimul infinitam & finitã, ſeu clauſam duobus terminis, quod ipſum probatur: Supponamus poni columnam rotundam, ſupponamus incipiendo à primo puncto continuativo columnæ, duci ſpiralem per omnia pũcta continuativa intercepta inter partes proportionales columnæ; uſq; deorſum illa Linea & eſſet infinita quia & puncta per quæ ducitur per te ſunt infinita, & non eſſet infinita, quia clauderetur duobus terminis. Tum quia, ſi darentur puncta con-
226 tinuativa, illa vel darentur inter partes æquales uni certæ, vel inter partes proportionales, non inter priores tantum. Quia non eſt major ratio de his quàm de illis partibus, cumq; partes proportionales identificentur æqualibus uni certæ, ſi inter priores intervenit continuatio, interveniet etiam inter poſteriores. Quodſi dantur puncta continuativa, etiam inter partes proportionales idq; omnes, & intervenirent illa puncta inter omnes partes proportionales, & non inter omnes. inter omnes quidem, quia non eſt major ratio de una parte quàm de alia, & non inter omnes, quia nunquam dantur omnes partes proportionales, de eſſentia enim illarum eſt non toteſſe quin plures. Et
227 certè vel ſub omni imaginabili puncto Loci, eſt continuativum illud punctum, vel non ſub omni. Si non ſub omni. Ergo non ubiq; eſt continuatio, adeoq; non ubiq; continuum. Si ſub omni. Ergo quantitas tota erit nonniſi more puncti. Tum quia, ſi dantur puncta continuativa vel eſt ſub illis ſanguis Chriſti in calice vel non eſt? ſi eſt, Ergo cùm de novo fiat nova cõtinuatio unius partis ſpecierum cum alia parte ſpecierum, ponetur illic ſanguis ſine conſecratione. Si autem ſub punctis continuativis non eſt ſanguis Chriſti, ſequitur quod mutatis ſuperficiebus per agitationem, confundãtur ſuperficies conſecratæ cum non conſecratis, quod de ſe videtur inconveniens. Tum quia, ſi darentur puncta continuativa, ſequeretur 228
idem poſſe eſſe frigidum ut 8. & calidum ut 8. demus enim unam partem ferri frigefieri ut 8. & aliã calefieri ut 8. cùm non ſit major ratio cur frigidum quàm calidum agat, certè punctum inter illa utraq; interceptum erit frigidum ut 8. & calidum ut 8. Tum quia non ſunt multiplicanda entia ſine neceſſitate, punctum autem continuativum eſt ens ſine neceſſitate.

DICENDUM ſecundò eſt. *Continuationem non eſſe modum ſuperadditum.*

PROBATUR CONCLUSIO. Sufficienter à non eſſe continui ad eſſe continui, transiri poteſt per ſolam negationem terminorum, tunc autem concedendi ſunt modi, quando nihil oſtendi poteſt, quod ſit ſuf- 229
ficiens mutatio ad transitum ab uno contradictorio ad aliud, ſed unde fit ut cum materia & forma uniri non poſſint ſinè modo, uniri tamen poſſint ſine modo partes continui. ad quod dici poteſt, quod nulla poſſit talis negatio oſtendi, quæ ſufficienter talem transitum ſalvet: quæ enim illa: jam autem ipſa negatio terminorum eſt ſufficiens ad transeundum à non eſſe continui ad eſſe continui. Dicerẽt alii, inter quæ eſt unio, non ſine ſuperaddito modo illa neceſſariò duo debent eſſe, unio enim non niſi duorum eſt, cum ergò partes in cõtinuo non ſint diſtinctæ, nec ſint actu plures, ideo illas inter ſe uniri non erit neceſſe.

DICENDUM tertiò. *Continuationem in* 230
recto, eſſe ipſammet rei quantitatem, pro formali autem dicit indiſtantiam cum negatione terminorum utriuſq; extremi.

PROBATUR. Quia quæcunq; non explicantur per formam aliquam ſuperadditam realem vel modalem, illa explicari debẽt non niſi per connotata, ut inductio oſtendit & tractatio de diſtinctionibus. Ergò cum continuatio non explicetur per aliquid reale ſuperadditum, debebit explicari per connotata, ſed non per alia quàm prædicta, quia nulla alia excogitari dariq; poſſunt, deſit enim indiſtantia, adſint proprii termini, hoc ipſo non erit continuatio, idq; per locum intrinſecum, quid enim magis intrinſecum cõtinuationi,

231 ni, quàm illius extrema indiſtare & negare terminos.

Quæ in contra objici poſſunt, ſolventur ex dictis in materia de connotatis.

QUÆRI SOLET: *An continuum ſit ens per ſe.*

RESPONDENT nõ pauci. Unionem hanc neq; eſſe per ſe, neq; per accidens, rigoroſè loquendo non eſt per ſe, quia non eſt inter ea, quorũ unum ſe habeat per modũ actus, & aliud per modũ potentiæ. Neq; etiam eſt unio per accidens. Quia non eſt inter extrema, quæ ſint accidens. Poteſt tamen dici ens per ſe, quia ſcilicet continuum eſt ex ſubſtantialibus extremis uniri natis. Hinc continuum non eſt compoſitum tale, quale fieret, ex duabus animabus inter ſe unitis, quia nunquam duæ ani-
232 mæ natæ ſunt inter ſe uniri. Concedo quidem actionem terminatam ad ſubſtantiam non eſſe ſubſtantialem, unio tamen inter extrema continuabilia erit ſubſtantialis; quia actio in ſententia hæc objicientium non identificatur ipſi ſubſtantiæ, propter rationes, quas modales adferunt, poteſt autem ex dictis unio identificari quantitati, in dictis circumſtantiis, attendendoq; ad id quid ſit ſubſtantia, pronum eſt inferre actionem, quæ producit ſubſtantiam, non eſſe ſubſtantialem. Quia agens ſive illa mutetur, ſive non mutetur, itemq; terminus eodem ſe modo habebit, non autem eodem modo habebit ſe continuum, ſi continuatio identificata continuato, in dictis circumſtantiis mutetur.

233

QVÆSTIO V.

Quid termini quantitatis, & de reliquis quantitatem concernentibus.

Partienda Quæſtio

DIFFICULTAS I.

Quid tenendum?

DICENDUM eſt primò. *Terminos quantitatis non eſſe puncta terminativa diſtincta realiter.*

PROBATUR primò. Quia Ariſtoteles 1. Metaphyſ. text. 43. univerſaliter docet magnitudinem non conſtare ex ſuperficiebus, Lineis, & punctis. Et 3. Metaphyſ. text. 13. Negat ſuperficies eſſe in corpore ſolido & Lib. 4. de motu animalium, 234
nullam, inquit punctorum eſſe ſubſtantiã.

PROBATUR ſecundò. Non ſunt multiplicanda entia ſine neceſſitate, ſufficienter autem intelligitur terminata quãtitas, ſi dicat negationem ulterioris extẽſionis.

PROBATUR tertiò. Si termini quantitatis ſint puncta, tota ſuperficies quæ eſt terminus quanti, conſtabit ex punctis, & de hac ſuperficie redibunt argumẽta Ariſtotelica, contra puncta quomodo ſe tangant. Rursùs demus annihilari illa puncta, ſunt enim ut ſuppono ſuperaddita. Secunda ſuperficies quæ ſequitur eſtne ex punctis, an non? ſi eſt ex punctis. Ergo & totum illud quantum eſt ex punctis, ſemper enim reperiuntur aliæ & aliæ ſuperficies in illo toto quanto. Si autem non 235
eſt ex punctis. Ergo neq; prior illa ſuperficies eſt ex punctis. Tum quia ponamus illa puncta non produci, quæro ſine illis punctis dicitne quantitas negationem ulterioris extenſionis, vel non? Si non dicit. Ergo erit infinita, non enim habebit determinatam & limitatam extenſionem. Si dicet. Ergo otioſa ſunt puncta ſuperaddita. Tum quia ſi darentur indiviſibilia terminativa, non poſſent rationabiliter determinare, an ſub illis indiviſibilibus terminativis in Euchariſtia detur Corpus Chriſti vel non? Si datur, ut vult Suar. Ergo ſequitur poni de novo Corpus Chriſti, ſine ulla conſecratione vel transſubſtantiatione: nam quando frangitur hoſtia, de novo acquiruntur puncta termina- 236
tiva. Ergo illic ponetur Corpus Chriſti & tamen nulla erit nova conſecratio, & nulla transſubſtantiatio, nam frangitur poſt cõſecrationem poſt quam nulla jam fuit ſubſtantia panis. Quodſi ſub indiviſibilibus terminativis non eſt Corpus Chriſti, ut voluit Vasq. Contra erit. Quia ſub omni eo ſpecierum, eſt Corpus Chriſti ſub quo fuit ſubſtantia Panis, ut communis fidelium ſenſus probat. Sub indiviſibilibus autem illis fuit ſubſtantia panis. Et ſi per Vasq. Angelus implens ſphæram Locabilitatis, eſt etiam in indiviſibilibus terminativis ſpatii, alias præſentia illius eſſet interrupta, cur non & Chriſtus erit etiam ſub indiviſibilibus hoſtiæ.

237 DICENDUM est secundò. *Terminos quantitatis explicari debere per connotata*, scilicet quòd quantum, in quantum concipitur habere longitudinem, præscindendo à Latitudine & profunditate, vocetur Linea. Idem, inquantum concipitur habere etiam Latitudinem. Vocatur superficies, & idem quantum dum concipitur per modum indivisibilis, vocatur punctum. Ut autem hoc ipsum concipere possit intellectus habet fundamentum. Cum enim Longitudo non sit determinata ad Latitudinem, & profunditatem, tantùm potest longitudinem concipere sine latitudine & profunditate, & tunc quantũ habet rationem lineæ. Item quantum habens jam longitudinem & latitudinem cùm, non sit
238 determinatum ad habendum tantùm profunditatem, concepta quantitas longa & lata sine profunditate, erit superficies. Deniq; cùm quantum neq; Latitudinem, neq; longitudinem, neq; profunditatem determinatas exigat, quantum sine his omnibus conceptum dicet tationem puncti. Quando autem dico non esse quantum determinatum ad certam magnitudinem, loquor de terminatione sub sensũ cadente, & in linea excedentiæ; nam in nostris principiis devenire tandem est ad minimum in linea deficientiæ, quo diviso ulterius non consistat quantitas.

RESPONDET rationibus hìc tactis Maurus qu: 41. Quod ablatis indivisibilibus & maneret palmus terminatus, maneret
239 enim palmus de cujus ratione est esse terminatum, & remaneret interminatus, quia careret termino, de cujus ratione est indivisibilitas, maneretq; terminatus fundamentaliter non formaliter.

CONTRA. non repugnat nullo superaddito distincto termino, manere palmũ dicentem negationem ulterioris extensionis ultra se, quod solum sufficit, si ponatur ad rationem termini, unde nego de ratione termini esse indivisibilitatem. Quæro ulterius in quo stet quod tantùm fundamentaliter dicatur ille palmus terminatus, si enim dicatur, ideo fundamentaliter tantùm terminatur, quia dicit negationem ulterioris extensionis, quærere restat, cur hoc ipsum quod tu dicis fundamentaliter terminatum, non sit sufficiens 240 ad salvandam rationem formaliter terminati, ut quid ergo superaddenda alia entitas, rediretq; argumentum quod in simili urgebatur de relatione superaddita. Addi etiam aliquid potest ex concessis à Mauro, quod indivisibile additum divisibili non facit majus quomodo ergo indivisibile multiplicatum potest facere tam magnam superficiem, in qua indubie est majus & minus. Reliquas rationes vide in notatis.

DIFFICULTAS II.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR primò. Posito, quod ter- 241
mini stent in negatione solius talis vel talis extensionis, termini quantitatis erunt quid negativum, quod videtur esse contra communem apprehensionem.

RESPONDETUR. Sufficit ut ratione Recti, termini quantitatis sint quid positivũ.

OBJICITUR secundò. Superficies datur nemine cogitante, si autẽ distingueretur per formalitatem connotativam, nõ daretur nemine cogitante.

RESPONDETUR. Animalitas Petri à rationalitate Petri distinguuntur, ratione connotatorum, & tamẽ nemine cogitante Petrus est animal.

INSTABIS. Ex vi responsionis sequitur quod nec per formalitatem connotativam distingui possit terminus, superfici- 242
es, linea, idq; ideo quia nullum datur fundamentum concipiendi hanc distinctionem, cùm nõ detur extensum, quod neq; sit longum neq; profundum.

RESPONDETUR. Sicut non datur animal quod neq; sit rationale neq; irrationale, & tamen habet intellectus fundamentum concipiendi animal, ut sic, ita & in præsenti, neq; tamen tunc concipietur ens rationis secundùm ea quæ alias dicta sunt de præcisionibus objectivis.

OBJICITUR tertiò. Loquuntur Mathematici de lineis, superficiebus, punctis quasi dentur.

RESPONDETUR. Loquuntur quidam de illis quasi dentur, sed non tanquam de distinctis realiter, neq; enim illorum est di- 243
stinctiones examinare, solas enim sectantur imaginationes.

OBJICIT quartò, quidam ex Mauro. Saltẽ in tempore non potest negari, quod detur instans seu Nunc indivisibile: quia non daretur ullum præsens condistinctũ à præterito & futuro. Unde ulterius tempus ipsum non existeret. Probat secundam Sequelam. Quia illud compositum non existit, de cujus nulla parte Verum est dicere quòd existat, sed si non daretur instans, de nulla parte temporis verum esset dicere quod existat, non enim de præterita, hæc enim præteriit, non de futura, quia nondum est. Præsens etiam non est distinctum per te à partibus præteritis &
244 Futuris, ergò tempus non existit,

RESPONDETUR. Id Verum esse de tempore quod est in anima Seu Mathematicè sumpto, non de tempore physicè sumpto, ut dictum supra. Rursùs cum instans post instans non detur, & cum ex instantibus non possit componi per arguentem tempus, si ipsæ partes successivæ temporis quæ sunt tempus non existunt unquam, parum refert ut dicatur existere tempus, quod existat instans, quod nec est tempus nec potest illud per se componere, sed tantùm intercipitur in illo. In nostris principiis in tẽpore physicè Sumpto, existunt simul plura minima, quæ sunt ratione velocitatis motus cœlorum, qui ipse motus, est tempus, licet hæc velocitas, sit resoluibilis
245 in minimum motus jam præexplicatum.

INSTAT idem. Implicat incipere aliquid sine primò, desinere sine ultimo, sed nisi daretur instans initiativum & terminativum, daretur incipere sine primò, desinere sine ultimo, quia inciperet in parte in infinitum divisibili, in qua non est primum & ultimum. Ergo in duratione dantur instantia.

RESPONDETUR, potest aliquid incipere sine primò, desinere ultimo, si ipsum sit definitivè prius & posterius. Tale autem est tempus, hocq; ipso quia tempus est definitivè prius & posterius, cum primum non sit prius & posterius, & cum ultimũ non sit posterius, & prius ideo primum tantùm & ultimum tantùm, non possunt componere prius & posterius, adeoq; nec 246
possunt componere tempus. Deinde posset hoc salvari, negatis instantibus & admissis minimis physicis. Sed admissis etiam indivisibilibus, non fit satis difficultati, quia quod definitivè est divisibile, non apparet quì incipiat per indivisibile, sicut existentia albi, non incipit per esse nigri. Quòd autẽ adfertur de creatione Angeli, productione gratiæ jam est supra solutũ.

OBJICIT: quintò Idem Auctoritates.

PRIMA est Augustı: 11. Confes: cap. 15. Præsens nullum habet spatium.

SECUNDA Auctoritas Arist: qui non raro habet idem.

RESPONDETUR. Utrumq; loqui de nunc Mathematico: vel quòd Præsens, nullum habeat spatiũ, quod divisum, ad- 247
huc sit spatiũ, si scilicet sit minimum spatii,

TERTIA auctoritas est Mathematicorum, apud quos nihil frequẽtius quam Superficies, linea, punctum, &, si hæc sunt impossibilia, Mathematica habet pro objecto chimeras, nec esset Mathematica Scientia realis, consideraret enim secundas intentiones, sicut Logica.

RESPONDETUR. Quòd Mathematica sit scientia, non abstrahens ab imaginabili, consequenter non erit necesse hæc dari nisi imaginabilia, & ex Suppositione, per quas semper Mathematica procedit, erit tamen scientia realis, quia non attendit ad ipsas imaginationes adeoq; intentiones ut Logica; sed objecta illarum, quæ possunt
non esse realia. Sicut Metaphysica ad Uni- 248
versale, non attendendo ad intentiones, sed ad objectum, est Scientia realis, licet ipsum Universale, non sit quid reale ponibile in se à parte rei.

INSTAT idem. Duo plana tangunt se in sola superficiè extrema, non vero in profunditate, alioquin penetrarent se secundùm profunditatem. Atqui tàm quòd tangit, ab eo quod nõ tangit, tam id quòd tangitur, ab eo quod non tangitur, distingui realiter necesse est. Idemq; ostenditur in cylindro, sphæra &c. tangẽtibus planũ.

RESPONDETUR, per nos nec ipsæ Superficies se penetrant, & si se penetrarent etiam profunditates se penetrarẽt, sed quidquid sit de hoc, concedo quod duo plana

249 ſecundum ſuperficies ſolas ſe tangant, id eſt ſint ſibi immediatæ. Concedo quod tangens ab eo quod non tangit ſit diſtinctum realiter, ut antea dictum quoad entitatem, ſed nego quod ſit diſtinctum quoad eſſe formaliter ſuperficiei præcisè. Idem dicendum eſt de illuminatione ſuperficiei, cum non illuminetur profunditas.

Recentiorum Argumenta pro diſtinctione indiviſibilium entitativorum & terminativorum.

OBJICIT primò Maurus Quæſt. 41. Ita expreſsè docet Ariſtoteles, quod in magnitudine dentur puncta, lineæ ac ſuperficies indiviſibiles, in tempore inſtan-
250 tia partibus carentia, ut mirum ſit, dubitari de mente Ariſtotelis.

RESPONDETUR. Aliud eſt quærere, an poſuerit Ariſtoteles lineas & ſuperficies indiviſibiles in magnitudine, aliud an diſtinctas; prior propoſitio eſt vera, poſterior falſa, ipſa enim quantitas diviſibilis, in quantũ concipitur extenſio, vel gerit vicem extenſi in latum, & in longum, non in profundum, erit ſuperficies, ſed nego quod ſuperaddita ſit, ſicut ipſa entitas Petri, in quantum eſt principium actuum ſenſandi eſt animalitas, neq; tamen eſt neceſſe animalitatem eſſe ſuperadditam.

INSTAT idem ex Auctoritatibus.

PRIMA eſt. Ex 6. Phyſic. ubi poſtquam art. 1. ad 24. demonſtraſſet continuum
251 non conſtare ex indiviſibilibus, concludit: *Manifeſtum ergò eſt quod nullum continuorum eſt impartibile*, ac ſubjungit immediatè, *Neceſſe eſt autem ipſum Nunc, quod non per alterum, ſed per ſe & primo dicitur, indiviſibile eſſe, & in omni tempore tale in eſſe.*

RESPONDETUR. Concedo quod nunc ſit indiviſibile, concedo quod quoad officium & æquivalentiam iſtud Nunc, inſit tempori, ſed Nego ineſſe tanquam aliquid ſuperadditum. Vel loquitur Ariſtoteles de tempore prout eſt in anima, & in illo ponit *Nunc*, non autem de tempore phyſicè ſumpto, ut dictum ſupra.

SECUNDA AUCTORITAS. Quia ibidem tex. 29. concludit: *Quod igitur ſit aliquid in tẽpore indiviſibile, quod dicimus eſſe ipſum Nunc, manifeſtum eſt ex iis quæ dicta ſunt.*

RESPONDETUR. Etiam hîc Ariſtote- 252
lem non loqui de Nunc ſuperaddito realiter, vel loquitur de tempore ſecundum quod eſt in anima, in quo indubiè datur Nunc, Verificativum extrinſecum alicujus inſtantis intrinſeci, non autem loquitur de tempore Phyſicè ſumpto, quod eſt menſura motus ſecundùm prius & poſterius, in eo enim quod definitivè eſt prius & poſterius, non datur Nunc. Nunc enim indiviſibile eſt, prius autem & poſterius diviſibilia ſunt.

TERTIA AUCTORITAS eſt S. Auguſt. in lib. Confeſſ. pluribus locis, Cap. 15. *Præſens nullum habet ſpatium.* Cap. 21. *An metimur tempus in præſenti.* Cap. 26. *Non metior præſens, quia nullo ſpatio tenditur.* Cap. 28. *Quia negat præſens tempus carere ſpatio, quia in puncto præterit.* 253

RESPONDETUR. Has omnes Auctoritates non plus velle, quam, quod Nunc & præſens ſint quid indiviſibile, ſed negatur dicere Auguſtinum, eſſe id Nunc, ſuperadditum ipſi tempori fluenti, & ipſi prius & poſterius incluſo eſſentialiter in tempore. Vel certè loquitur Auguſt: de tempore prout eſt in anima, non autem de tempore Phyſicè ſpectato.

OBJICIT ſecundò idem. Omne finitum ex utraq; parte habet primum Principiũ, & ultimum finem, ſed Continuum eſt finitum ex utraq; parte, ergo habet primum & ultimum, ſed primum & ultimum ſunt indiviſibilia, hoc ipſo enim ſi eſſent diviſibilia, haberent aliud principium & alium 254
finem.

RESPONDETUR inprimis in principio tenentiũ partes proportionales, dici poteſt, omne finitum ſed diviſibile, debere etiam habere primum in ratione diviſibilis & ultimum, ſed non abſolutè primum, non niſi autem abſolutè primum eſt indiviſibile. Alii dicerent eſſe illic primum æquivalenter & quoad officium, non autem primum formaliter. In noſtris autem principiis dici poteſt, quod prior medietas Minimi ſit primum & poſterior medietas ultimum. Vel certè poni poteſt ipſum Minimum totum eſſe primum, & Minimum totum, eſſe ultimum, non erunt tamen indiviſibilia ob dicta alias.

OBJI-

255 OBJICIT tertiò idem. Quia omne finitum finitur extremitate, in qua poſſit tangere aliud finitum, vel cum illo continuari, ſed extremitates quibus duo finita ſe tangunt, ſunt penitus indiviſibiles, quãdo enim unus palmus tangit alium palmum, tangunt ſe in extremitatibus ſeu ſuperficiebus, ſecundum verò profunditatem non ſe tangunt, ſed id in quo ſe tangunt, debet contradiſtingui ab eo, in quo ſe non tangunt. Ergò ſuperficies diſtinguitur à profunditate atq; adeo eſt indiviſibilis.

RESPONDETUR. Quod attinet ad hanc propoſitionem. Illi palmi non ſe tangunt ſecundum profunditatem, hoc eſt non inſinuant ſe ſibi illæ tangentes ſuperficies. Concedo propoſitionem: Non ſe tangũt
256 ſecũdum profunditatem hoc eſt huic corpori tangenti trine dimenſo, adeoq; dicenti profunditatem, non competit eſſe profundum, Nego. Si enim tangens eſt trinè dimenſum dicit profunditatem, non erit indiviſibile quid in profundum, quod tamen intendit objectio. Suppono autem ex dictis quod per nos eadem quantitas in quantum habet rationem averſæ ſit profundum, in quantum habet rationem converſæ, ſit ſuperficies: Sicut idem diverſo reſpectu eſt acclivè & declivè.

INSTAT primò. Quando unus palmus tangit alium palmum eſt aliqua longitudo ac latitudo condiſtincta à profunditate, ergo illud quod tangit eſt indiviſibile.

RESPONDETUR. Ex dictis negando An-
257 tecedens. Palmus enim ille eſt corpus trinè dimenſum, adeoq; habens profundum, nec tamen illud corpus dicẽs profundum penetratur, quia ille tactus, non eſt per inſinuationem aliquam, adeoq; intreitatem, quæ arguit penetrationem, ſed tãgit per hoc quod inter illud corpus dicens profundum, & inter aliud corpus dicens item profundum, nihil mediet.

INSTAT ſecundò. Non ſufficit ad contactum in ſuperficie, quod inter duo corpora nihil mediet: ſed requiritur ut detur aliquid in quo ſe tangant, contradiſtinctum ab eo, in quo ſe non tangunt: hoc autem eſt indiviſibile.

RESPONDETUR. Nullum argumentum adferri, quod ad contactum non ſufficiat, nihil mediatè inter tangens eſt tactum 258
quantum.

ADDO. Diſtinguendas eſſe has in præſenti propoſitiones Ly ſecundùm profundum fit tactus. Ly quod habet profundum tangitur. Ex prima ſequitur penetratio; ex ſecunda non ſequitur, ſed etiam ſimul excluditur ratio indiviſibilis in profundum quam adſtruere arguens intẽdit.

INSTARI poteſt tertiò. Poſito quod tactus iſte conſiſtat in hoc, quia inter hoc & illud quanta, nihil intermediat; vel intermediare poteſt: quæro vel intermediat ſuperficies inter illud profundum vel non intermediat? Si non intermediat, ergo nec hoc eſt profundum, nec illud ſuperficies. Si intermediat, ergo hoc ipſum tangit, hoc autem non dicit profundum, quia 259
tactivum non eſt profundum: Si non eſt profundum, ergo habet indiviſibilitatem in profundum.

RESPONDETUR. Pone annihilari à DEO omnia illa puncta ſtatuitiva longitudinis & latitudinis ſine profunditate, quomodo illa ſubſtrata quæ erant terminata ſe tangent? & quod oppoſiti in præſenti dicerent idem nos dicemus. Quæro item quomodo ipſa ſubſtrata tangent illam ſuperficiem ſuam? Suam inquam & non alterius palmi. Quod ſi dicas in nullo tangere, ſed ſolùm eſſe immediata, quia tactus ſit per extrema, illa autem ſubſtrata independenter ab illis ſuperficiebus non habent extrema; id immeritò dicetur nam etiam inter illa ſubſtrata ſuperficiebus & 260
inter ſuperficies nihil intercipitur, vel intercipi poteſt, habentq; rationem duorum, quid ergo illis deeſt ne ſe tangant? tunc quæro quomodo ſe tangent? immo quæro: quomodo illud ſubſtratum tangat ſuam ſuperficiem? Directè ad inſtantiam dico, quod inter profundum intermediet ſuperficies, ſed non quomodocunq;, ſed corporis trinè dimenſi: ſi eſt ſuperficies corporis trinè dimenſi, adhuc non erit excluſio profundi, conſequenter nec invehetur indiviſibilitas; unde ut dicebam ſupra tactivum quidem eſt profundum, adeoq; non eſt indiviſibile, ſed non eſt tactivum ſecundum profundum. Ut ita penetratio excludatur.

OBJI-

261 Objicit quartò idem. Columna tangit planum ſecundum longitudinem non ſecundum latitudinem: idq; eo, quia columna ſecundum latitudinem eſt curva, planum ſecundum longitudinem eſt rectum, curvum autem non correſpondet recto.

Respondetur. Dictum alibi Sphæram perfectam repugnare, conſequenter repugnat dari & columnam perfectam, ſtando autem in principio adlato, columna non tangit planum ſecundum latitudinem, ita tamen ut tangat corpus dicens latitudinem, conſequenter non tangit corpus dicēs indiviſibilitatem latitudinis.

Instat. Quidquid ſit an ſit poſſibilis columna. V.G. perfecta, tamen omnis ſu-
262 perficies, vel eſt plana, vel curva, vel partim plana, partim curva, ergo dantur in illa aliquæ particulæ planæ & aliæ curvæ, & quidem perfectè, nam tandem debet deveniri ad partes homogeneas, iſtæ ergo particulæ perfectè planæ, & perfectè curvæ, dum ſe tangunt, non poſſunt ſe tangere in ſuperficie, alioqui ſuperficies curva congrueret planæ, quod implicat, ergò ſe tangunt vel in puncto vel in linea.

Respondetur. Suppoſito, quod non poſſit componi quantitas ex indiviſibilibus, nec linea etiam poterit componi, & tamen linea columnæ perfectæ, tangens planum perfectum, deberet componi ex indiviſibilibus, hoc ipſo enim eſſet ſuperficies, quia diviſibilis in latum adeoq; non
263 linea. Directè ad argumentum dici poteſt, negando dari ullas particulas perfectè curvas, quia illæ perfectè curvæ, deberent tāgere planum perfectum in puncto, conſequenter planum componeretur ex indiviſibilibus & ipſa curvitas, cujus oppoſitum alibi probatur. Tenendo autem adlatum principium dici poteſt, quod particulæ perfectè planæ, & perfectè curvæ, non poſſint ſe tangere in ſuperficie, hoc eſt ſecundum ſuperficiem, tangant ſe tamen habendo ſuperficiem, adeoq; non ad excluſionem lati.

Objicit quintò idem. Præter tempus, quod ſolum eſt præſens ratione partis vel quaſi partis, dari aliquid debet præſens ratione ſui, ſed nullum diviſibile eſt præſens primo & ratione ſui.

Respondetur. In communibus prin- 264
cipiis ſufficit aliquid dari præſens in eſſe fluenti, quod autem eſt præſens in eſſe fluenti non debet eſſe indiviſibile. In noſtris autem principiis in tempore Mathematicè ſpectato ſeu in tempore ſecundum quod eſt in anima datur Nunc indiviſibile, in tempore autem Phyſicè ſpectato, datur Minimum motus cœlorum, quod eſt præſens præſentialitate minima, quod tamen minimum non eſt indiviſibile. Vide alibi dicta.

Objicit ſextò idem. Admiſſis indiviſibilis omnia optimè explicantur.

Primò explicantur Definitiones. Continui & contigui, atq; eorum differentia.

Respondetur. Etiam non admiſſis
punctis terminativis diſtinctis, continua 265
ſunt quorum extrema ſunt unum, hoc eſt quorum neutrum dicit negationem ulterioris extenſionis, contigua autem ſunt, quæ dicunt hanc negationem.

Secundo Explicatur cur homogenea etiamſi intimè permiſceantur cur non continuentur?

Respondetur. Non tantùm ipſi termini, ſed nec ipſæ ſubſtantiæ illorum corporum diviſibilitatesq; permiſcentur, ergo hæc impermixtio reduci non poteſt in terminos hos ſuperadditos.

Tertio explicatur differentia variorum contactuum, qui ſunt contactus in puncto, in linea, in ſuperficie.

Respondetur. Contactus in puncto
tantum, in linea tantum, in ſuperficie, tan- 266
tum, nulli dantur, quia nec dantur puncta tantum &c. hinc nec hæc explicari debent, quomodo fiant.

Quartò. Explicatur rectè differentia contactus adæquati & inadæquati.

Respondetur. Non admiſſis punctis ſuperadditis rectè id explicatur, ſi enim nihil inter totum tactivum & tactum mediet, erit contactus adæquatus, ſi aliquid mediatè poſſit vel mediet, erit contactus inadæquatus.

Difficultas III.

Notantur Quædam.

Noto Primò. Ariſtotelem dicere quod continuum ſit cujus partes copulan-

267 pulantur termino communi, ſed per hoc non intellexit puncta continuativa diſtincta realiter, cùm non dicat Ariſtoteles copulari partes continui termino communi diſtincto realiter, conſequenter ſufficiet, ut ſupra dixi, ſalvare continuationem per continuativam formalitatem, & ſicut quia in definitione hominis ponitur animal, non ſequitur animal eſſe realiter quid ſuperadditum, ita nec ex poſitione extremi continuativi in definiendo continuo ſequitur diſtinctio ejusdem realis.

Noto Secundò. Quâ ratione diſtinguantur continua & contigua, quia ſcilicet continua & contigua, quantumvis ponantur intimè præſentia, tamen contigua non important negationem & deſtructio-
268 nem terminorum, important continua: Sed ſequeturne ex inde, quòd materia toto mundo ſparſa ſit ens continuum? Concedunt aliqui, ponuntq; diſtinctionem eſſe formarū ſed non materiæ. Sed videtur oppoſitum ſentiendum, ponendaq; non niſi contiguatio, nam tàm verè materia aquæ & vaſis eſt terminata, quàm ipſum vas & aqua, & ſi vas & aqua ſunt non niſi contigua, nec materiæ illorum erunt continuæ.

Noto Tertiò. Poſſe admitti quantitatem ſupernaturalem.

Ratio. Quæ enim in illa implicantia, & ſi datur modus exiſtendi in loco ſupernaturalis, ut ſi res corporea tota in toto & tota in qualibet parte exiſtat, cur non da-
269 bitur modus extendendi ſupernaturalis? Dantur item qualitates ſupernaturales, dotes item ſupernaturales corporis glorioſi, cur non poſſibilis erit etiam quantitas ſupernaturalis, quæ etiam ſit receptivum connaturale illarum dotum ut volūt aliqui apud recentiorem Suar:

Dices. Quantitas eſt proprietas materiæ, non eſt autem poſſibilis materia ſupernaturalis. Ergo neq; quantitas ſupernaturalis.

Respondet recent. Suar: Poſſibilis eſt ſubſiſtentia ſupernaturalis quæ tamen eſt proprietas ſubſtantiæ naturalis, cur non etiam erit poſſibilis ſupernaturalis quātitas, quamvis ſit proprietas materiæ. Dici deinde poteſt, non quamcunq; quan-
titatem eſſe proprietatem materiæ, eamq; 270
naturalem, ſed non niſi aliquam quantitatem, eam ſcilicet, quam nata eſt ex ſe emanare materia, ſed non eam, quæ poteſt educi ex materiæ potentia obedientiali.

Instabis ex recentiori Suar: Non videtur excogitabilis quantitas, quæ non debeatur alicui materiæ; nam quæcunq; quātitas excogitabitur, hôc ipſo excogitabitur proportionata illi materia. Non eſt autem poſſibilis materia ſupernaturalis.

Respondetur. Cur non eſt poſſibilis quantitas talis, cui non ſit excogitabilis proportionata naturaliter materia, ſicut eſt excogitabilis qualitas nulli ſubſtantiæ proportionata.

Noto Quartò. Quid ſit ſentiendum 271
de hoc principio Mauri. Quòd puncta terminativa non tangant partes diviſibiles, ſed purè terminent, nam illa ſe tangunt quorum extrema ſunt ſimul, ſed indiviſibilia non habent extremitatem, ſed ſunt ipſæ extremitates, unde ad hoc ut alia ſe tangant, debent eſſe potentiâ tactiva. Hinc etiamſi nihil mediaret inter duos Angelos, adhuc non ſe tangent contactu quantitativo de quo loquimur, quia non ſunt potentiâ tactiva. Duo autem requiruntur, ut aliqua ſint potentiâ tactiva, primò ut habeant Id Quod. Secundò ut habeant Id Quo. Id Quod debet eſſe diviſibile & habens extremitatem: Id Quo indiviſibile.

Sed negari debet quòd puncta termi- 272
nativa ſi dentur ſint purè terminativa & non tactiva. Pone enim per impoſſibile vel poſſibile illa non eſſe unita terminabili, non terminabunt. Si autem ſupponantur terminare non niſi unita, quî id facient non tangendo terminabile. Circa hanc propoſitionem: Illa ſe tangunt quorum extrema ſimul. Duo diſtingui poſſunt, ſubjectum cujus extremum, & ipſum extremum. Sicut ergo licèt extrema non ſint ſubjectum, adeoq; quorum extrema, ſed ipſum extremum, tamen ipſa etiam extrema ſe tangunt, ita quamvis ſubſtrata terminis non dicerentur habere extrema, cur non dicentur ſe tangere? Videtur ergo hæc eſſe non niſi ſpecies tactûs, ſi ali-

273 quorum extrema ſint ſimul, non autem ut ſic ratio tactus. Immò probaret hæc ratio quòd nec extrema duorum palmorum ſe tangant, ſed ſolùm palmi, cùm extrema inter ſe comparata non habeant extremitatem, ſed ſunt ipſæ extremitates. Quod adfert de Angelis, certum quidē eſt quòd duo Angeli non ſe tangant quantitativè, ſed cùm habeant rationem duorum poſſitq; nunc intercipi aliquid inter illos, nunc non intercipi, caſu quo nihil intercipiatur quid illis deerit ne ſe tangant? hoc ſenſu quòd habeant ſecum immediationem qualem habent corpora tangentia, & tamen tunc non erunt extrema tangentia; ſi autem corpora ſint materialia unum quantum & diviſibile, aliud termi-
274 nus quantitatis, caſu quo inter illa nihil intercipi poſſit quid deerit ne dicantur ſe tangere. Concedo quòd ad actuale tangere requiratur potentiâ tactivum. Sed reſtat quærere: cur ſubſtratum extremis terminativis, non poteſt diverſo reſpectu eſſe ratio ut quod, & ratio ut quo tangentis? Et ſicut duo ſimilia non ſunt tantùm ratio ut quod ſimilitudinis in communioribus noſtrorum principiis, ſed etiam ratio ut quo realiter loquendo, cur idem hîc non eveniet.

Ex quo notato formatur jam in oppoſitum tale Argumentum. Subſtratum punctis terminativis vel tangit per alia puncta ſuperaddita illa priora puncta terminativa; vel ſe ipſo. Si aliis punctis,
275 redibit quæſtio de iisdem. Si ſe ipſo, ergò & aliam ſuperficiem, aliudq; corpus poteſt tangere ſe ipſo.

Noto Quintò. Quid ſentiendum de hoc. Utrùm indiviſibilia penetrentur cum partibus diviſibilibus quas terminăt. Dicit Maurus, quòd propriè non penetrentur, illa enim propriè penetrantur, quæ ſunt in eodem loco ſecundùm modum eſſendi in loco, ſuperficies autem 276
ſphæræ & ſphæra v. g. non ſunt in eodem loco ſecundùm eundem modum eſſendi, nam ſphæra eſt in loco tanquam clauſa intra ſuperficiem, ſuperficies autem eſt in loco tanquam claudens ſphæram intra ſe.

Sed in primis inquiri poteſt, quid intelligatur per Ly ea penetrantur quæ ſunt in eodem loco ſecundùm eundem modum eſſendi; nam ſphæra & quadratum ſpiſſitudine reſpondens ſphæræ penetrari poſſunt, & tamen hæc duo modum eſſendi in loco non eundem habebunt; Sphæra enim habet modum eſſendi in loco rotundum, quadratum autem habet modum eſſendi planum. Quòd ſi hîc ſalvari poteſt penetratio, cur ſalvari non poterit
277 in ſuperficie punctuali & ſphæra. Deinde redit difficultas, ſuperficies punctis terminativis conſtans & clauderet ſphæram, ut ſupponitur, & non clauderet, quia penetraretur cum illa, nam ſi punctum additum puncto, penetratur cum puncto, ita additum diviſibili penetrat diviſibile cui additur. Deniq; quando dicitur quòd illa ſuperficies & ſphæra non penetrentur propriè, ſequitur & non penetrari propriè ut vult reſpondens, & penetrari propriè, quia ad hoc non aliud requiritur, niſi ut res materialis una, ſe tota tangat aliam rem materialem quod tunc habetur.

Addo tamen, quòd alia ſit hæc propoſitio, tangitur corpus trinè dimenſum, quod etiam eſt profundum; & alia hæc; tangitur ſecundùm formalitatem & con-
278 notationē non niſi. Hæc ſecunda propoſitio eſt falſa, tactus enim qui eſt quid Phyſicum non fit in formalitatibus; prima autem propoſitio eſt vera, & ex Veritate illius ſequitur quòd non ſit illîc diſtinctio lati quod tangitur, à profundo, adeoq; nec ſuperadditio merè latitudinis.

TRACTATUS VI.
ET
DISPUTATIO XI.
DE INFINITO.

Præmitto primò. Antiquos apud Ariſtotelem 3. Phyſ. textu 63. definiiſſe olim infi-

1 infinitum. *Quod ſit id cujus nihil eſt extra.* Orta poſtea inter recentiores lis, debeatne hæc defendi definitio? ſed quod non debeat:

Rationem primam ponit Oviedo, quia illi qui uſurpabāt hanc definitionem cenſebant infinitum eſſe impoſſibile, cur Ergo cōmunem definitionem rejiciunt, ſi utraq; definitio ad chymærā terminatur.

Responderi poteſt. Homo-Leo eſt Chymæra, & tamen, ſi homo-leonem definiat quis quod ſit mugibile, rugibile, malè definiret, ſed definiendus eſſet quod ſit animal rationale rugibile. Ergo etiam bonitas definitionis ad Chymæram ſe extendit. Immo in communi datur definitio & conceptus quidditativus entis rationis,
2 non ergo inde quia infinitum. Chymera, eſt una præ alia, definitio præeligi non debet.

Rationem ſecundam ponit idem. Quia ex hac definitione ſequitur dari infinitum, quod negant ita definientes; aſſumptum probat: quia extra collectionem rerum poſſibilium nihil eſt extra: Ergo collectio rerum poſſibilium erit infinita.

Respondetur. Sicut poſſibilia non ſunt omnia actu à parte rei, ita nec ſunt infinitum Categorematicum, quod ſolùm negatur. Nec apparet quod de hoc non egerint antiqui.

Rationem tertiam ponit Ariſtoteles: quia illud quod non debet eſſe extra, vel
3 eſt aliquid pertinens ad infinitum, vel aliquid non pertinens. Si pertinens: tunc omne ens perfectum, erit infinitum, quia omne ens perfectum, debet habere perfectionem ſibi debitam, adeoq; nihil perfectionis illi debitæ extra debet eſſe; ſi autem eſt aliquid impertinens ad infinitū, ſed ſpectans ad aliquid aliud, mala erit definitio, quia poſito unò infinito, poſſet poni aliud.

Responderi poſſet: quod per ly nihil ejus eſt extra, debeat hoc intelligi; nempè infinitum eſt, quod habet omnem poſſibilem perfectionem in illo genere, in quo eſt infinitum, ex quo non ſequetur, poſito uno infinito poſſe vel debere poni aliud.

Præmitto ſecundo: *Duplex eſt infinitum,* 4
Categorematicum & Syncategorematicum. Prius illud eſt, quod conſtat entitatibus ſimul poſitis, ex quibus actu ſemper accipere ſit & nunquam idem. Poſterius autem eſt, quod conſtat entitatibus nunquam ſimul ponibilibus, ex quibus ſemper accipere ſit & nunquam idem. Prioris exemplum eſt infinitum Angelorum, ſi poneretur: poſterioris æternitas à parte poſt, de priori dubitatur, poſterius infinitum omnes admittunt.

Præmitto tertio: conſentire omnes quod infinitum creatum in Eſſentia dari non poſſit.

Prima Ratio eſt, quia infinitum in eſſentia, ſicut includit infinitatem eſſe; ita includere debet infinitatem perfectionum: ſi includit infinitatem perfectionū, 5
deberet infinitudinis perfectionum radicem includere, radix autem infinitudinis eſt independentia, independentiam autem includere non poteſt, quia eſſet Ens A ſe, creatura autem non poteſt eſſe Ens A ſe.

Responderi poſſet, huic rationi in illa creatura dandam radicem infinitarum perfectionum fundatarum non in aſſeitate, ſed in participatione Divini eſſe; ſecundum menſuram requiſitam ad infinitationē creaturæ, cum hoc non repugnet.

Secunda Ratio eſt: Quia ſi daretur infinitum in eſſentia, daretur infinitum in omni ratione entis; ſi daretur infinitum in omni ratione entis, daretur & poſſe a- 6
gere infinitum, eſſe enim infinitum, requirit etiam poſſe agere infinitum. Si autem competeret creaturæ poſſe agere infinitum, conveniret Creaturæ omnipotentia, hoc autem dici non poteſt, quia & poſſet omnia & non poſſet omnia, poſſet omnia ut ſupponitur, non poſſet autem omnia, quia ſe ipſam producere primo non poſſet.

Responderi poſſet, Creaturam illam habituram potentiam infinitam in agendo, non tamen omnipotentiam, quia in genere potentiæ dari poteſt infinitas, ſine prædicato omnipotentiæ, qua talis, quia poteſt etiā dari inifinitudo quædam potentiæ noſcendi Syncategorematicè

7 infinita, ſine ullo prædicato omnipotentiæ, & ſicut ex eo quod DEUS non poſſit producere Chymeras, non deſinit eſſe omnipotens, ſic nec creatura deſinet ex eo eſſe infinitæ potentiæ, quia ſe producere non poteſt, ſicut nec deſinit habere potentiam obedientialem infinitam Syncategorematicè, quamvis nullam potentiam obedientialem ad ſeipſam producendam habeat. Deinde poſſet habere infinitudinem Potentiæ, non quoad efficere, ſed quoad emanare perfectiones &c.

TERTIA RATIO eſt, exiis, quæ adfert Faſſolus, concedens in aliis materiis infiniti creati poſſibilitatem, non in hoc; idq; ex eo: Quâcunq; eſſentiâ poſitâ, poteſt alia dari perfectior. Ergo apparet pri-
8 mam infinitam non eſſe, quia aliàs infinito qualitali, majus dari poſſet. Deinde quâcunq; creatâ eſſentia poſitâ, inter illam & eſſentiam Divinam eſt diſtantia infinita. Ergo alia poſſibilis eſt perfectior adeoq; magis infinita.

RESPONDERI poteſt, has rationes in Principiis Faſſoli, non concludere, quia poſito ſemel infinito, poni poteſt bis infinitum & tamen per hoc non deſinit eſſe infinitum. Ergo Certè. Si daretur infinitum hominum, in illo infinito per oppoſitũ, majus eſſet materialiter infinitum capillorum, neq; tamen per hoc deſinit infinitum hominum eſſe infinitum. Cur Ergo eſſet deſtruenda ratio infiniri in eſſentia, quamvis daretur majus infinitum in es-
9 ſentia, nempè infinitudo Divinæ eſſentiæ? Deinde quamvis inter extẽſionem quamcunq; & immenſitatem Divinam ſit infinita diſtantia, tùm in principiis Faſſoli non obſtat quominus detur extenſio infinita, ſic nec obſtabit eadem diſtantia inter eſſentiam creatam & increatam, quominus detur eſſentia creata infinita. Sed hæc ſolutio rationum procedit nonniſi in ſententia tenentium infinitum in aliis materiis poſſibile, nam de cætero illæ, tenent ſecundum ea, quæ inferiùs adferentur. Nunc jam ad magis diſputabilia accedamus.

QVÆSTIO I.

De eſſentia & exiſtentia actuali infiniti.

10 DICENDUM eſt primò. Eſſentiam ſeu definitionem infiniti, eam eſſe ex Ariſtotele: *Infinitum eſt cujus ſecundum quantitatem accipientibus ſemper aliquid accipere extra eſt.* Ly quantitatem, non pauci ſecernunt à definitione infiniti, eo quod hæc definitio videatur ſoli infinito in magnitudine competere. Cæterùm quantitatem liberaliùs accipiendo, hoc eſt pro menſura finita, benè omni generi infiniti competere poterit.

PROBATUR, definitionis Ariſtotelicæ bonitas, quia competit omni ſoli & ſemper proceditq; per prima.

Ad pernoſcendam meliùs eſſentiam infiniti, examinandum eſt, an repugnet infinito claudi terminis. Poſſe infinitum claudi terminis, docuerunt Arriag: & Hurt: 11 Communiter ſentiũt oppoſitũ Authores.

IMPUGNAT hanc poſitionem ſtans pro communi ſententia recentior Suar: quod habet finem non eſt infinitum; quod clauditur terminis habet finem. Ergo quod clauditur terminis non eſt infinitum.

RESPONDERI poſſet, huic rationi ex dictis auctoribus. Quod habet finem propriè, hoc eſt non intercipiendo medium, quod tamen per menſuras finitas transiri non poteſt, illud non eſt infinitum: ſed ſi habet finem impropriè & intercipiendo medium, quod per finitas menſuras transiri non poteſt, falſum eſt, quòd illud non ſit infinitum.

IMPUGNAT ſecundo idem. Ponamus lineas A C & A B. pyramidaliter erectas, 12 ſupra baſim A D B. easq; infinitas, eo caſu conſtitueretur pyramis infinita; ducantur poſtea à coſta ad coſtam lineæ, ita ut prima linea ducta à primo puncto, ad primum punctum coſtæ conſtet duobus punctis tertia tribus &c. & ſic proportionaliter procedatur usq; ad baſim, quæ ſupponitur eſſe infinita, clauſa tamen duobus terminis, quo caſu devenire erit ad lineam maximam finitarum, quæ ſit proxima lineæ ſequẽti infinitæ: & hoc implicat quia illa immediatè ſequens linea & eſſet infinita & non eſſet infinita: eſſet ut ſupponitur, utpotè baſis A. D. B. infinita, non eſſet autem, quia maximam finitarum non niſi exceſſu finito ſuperaret.

RESPON-

13 RESPONDERI poſſet etiam huic argumento, quod ſcilicet non ſit devenire unquam ad lineam maximam finitarum, hæc enim implicat, ſed eſſet tantùm prima quidem linea finita, ultima autem infinita, inter quas ſine numero ſunt aliæ & quascunq; poſueris præter ultimam adhuc aliæ & aliæ erunt ponibiles. Et ſicut nec eſt nec videtur à DEO in poſſibilius infinitis, maximus numerus finitus poſſibilium, quamvis videat & ſint poſſibilia infinita, ſic nec in conſtructione illius pyramidis erit linea maxima finitarum. Et certè penultima linea non poteſt dici finita, quia alias etiam ultima deberet eſſe finita utpotè penultimam excedens non niſi duobus v.g. punctis, cumq; excedat lineas an-
14 tè ſe infinitas poſitas & quidem excedat longitudine, hoc ipſo debebit eſſe infinita, & quamcunq; determinaveris lineam quam ſequẽs ſit infinita, etiam illa erit infinita. Dicentq; oppoſiti: ex imaginatione finitorum, procedi ad imaginationem infiniti, quaſi pedetentim procedẽdo per menſuras finitas tandem ſit devenire ad menſuram infinitam immediatè.

Reſtaurari poteſt ſic adhuc argumentum, vel quamcunq; penultimam uperat ſequens linea duobus non niſi punctis, vel pluribus: ſi pluribus, non ſtatur in ſuppoſitione, ſi duobus: Ergo ultima linea penultimam non niſi etiam duobus punctis ſuperabit, nec habetur per quid evadat ad infinitudinem.

15 RESPONDERI poſſet, ultima linea eſt infinita. Sed nego etiam penultimam non eſſe infinitam propter rationem allatam, per quid ergo conſtituetur in infinitudine? dicent conſtitui per tranſitum inconſummabilem.

IMPUGNAT tertiò Ovied. Si infinitum poſſet claudi duobus terminis, poſſet habere ante æternitas primum, & poſt æternitas ultimum quod ipſum eſſet facere finitam æternitatem & quæcunq; menſura præteriiſſet, finita eſſet. Et certè ſi ſemel aſſeratur, infinitum poſſe claudi terminis, dicam horam quamvis claudatur terminis fore infinitam.

RESPONDERI poſſet, horam clauſam terminis, non eſſe infinitam, quia habet transitum conſummabilem. Ne æternitas 16 à parte ante habeat, primum obeſt abſurdum, ſi enim haberet primum, haberet & ſecundum, de quo ſecundo non poſſet dici quod ſit ab æterno, ſeu quod ſit infinitum à parte ante, cum ante illud ſecundum præceſſerit adhuc primum, & tamen æterno ante, nihil eſt prius, quod ſi illud ſecundum non eſt ab æterno, nec primum erit ab æterno, utpotè non ſuperans ſecundum, niſi uno inſtanti, nullum autem eſt abſurdum in eo, ut infinitum ſecũdum id ſecundum, quod habet rationem finiti, non ſit infinitum, ut non eſt infinitum, ſecundum quod habet rationem primi & ultimi; ſit tamen infinitum, quia habet transitum inconſummabilem per finitas menſuras. Quæ autem dicta ſunt de æter- 17 nitate à parte ante, proportionaliter dici debent de æternitate à parte poſt, quod non poſſit habere ultimum, quia aliàs deberet habere penultimum, quod penultimum nõ poſſet eſſe æternum à parte poſt, utpotè habens poſt ſe aliud, quod ipſum non poſſet eſſe æternum à parte poſt, utpotè ſuperans nonniſi uno inſtanti penultimum, quod probatum eſt, non eſſe æternum à parte poſt. Reflectit hæc diſparitas ad hoc, quod æternitas à parte ante, præter tranſitum inconſummabilem importet negationem prioris, quod non eſt neceſſe reperiri in aliis infinitis.

IMPUGNAT quartò idem de ratione infiniti: non eſt ut pertransiri non poſſit, nam æternitas à parte ante pertranſiit, & 18 tamen non eſt infinita.

RESPONDETUR. Quando dicitur infinitum non poſſe pertranſiri, ſupple non poteſt pertransiri per finitas menſuras, benè enim pertransiri poteſt per menſuras infinitas, & quia ita pertransiit æternitas à parte ante, ut dies hodiernus ab æternitate à parte ante diſtet infinitè & per menſuram infinitam, hinc fit ut ſalvari poſſit transitus inconſummabilis in æternitate, à parte ante.

IMPUGNARI inſuper poteſt quintò: tum quia, ſi infinitum poſſet claudi terminis, & clauderetur primo & ultimo, & non clauderetur: clauderetur ut ſupponitur, non clauderetur autem quia quod per-

19 transiri non potest, non habet ultimum; sed infinitum pertransiri non potest. Ergo. Major probatur: si id quod pertrãsiri non potest haberet ultimum, & haberet ultimum, & non haberet: haberet quidem ut supponitur, non haberet autem, quia si haberet ultimum, hoc ipso pertransiretur desitione scilicet factâ in ultimo. Neq; dicas tãtum ratione medii interjecti, salvari debere, quod habeat transitũ incõsummabilem, quia etiã dicam ideo habet transitũ incõsummabilẽ in medio, quia non habet terminos, & si etiam in medio, & medii medio clauderetur terminis, non haberet transitum inconsummabilem. Ergo apparet requiri ad transitum inconsummabilem, Negationem clausuræ per termi-
20 nos. Tum quia infinitum clausum terminis & haberet terminum transitum inconsummabilem finitis mensuris, & non haberet; non haberet quidem, ut supponitur, haberet autem, quia non cadit in imaginationem ratione q; nulla probari potest, ut id quod habet ultimum, non possit exhauriri, quantumvis multiplicatis finitis mensuris. Sic v. g. quamvis ulna non sit ita magna ut centum cubiti, quia tamen centum cubiti clauduntur terminis, una ulna pertransire potest, licet multiplicata centum cubitos. Et si centum cubiti non clauderentur termino, hoc ipso non jam essent centum cubiti, sed infinita longitudo. Ergo apparet transitum inconsummabilem formaliter negatione ternorũ.
21 Tum quia concedunt etiam oppositi, non posse unum infinitum esse majus altero in ratione infiniti, sed si infinitum clauderetur terminis, posset unum infinitum esse majus altero. Quod ipsum probatur; sint duæ lineæ infinitæ, una clausa terminis, alia non clausa, illa clausa terminis, & esset æqualis non clausæ, in ratione infiniti, & non esset æqualis: esset æqualis, ut supponitur, non esset autem, quia post terminũ illius prioris, procurrentia illius alterius, non esset major in ratione aliqua finita. Ergo in ratione infinita, cõsequẽter reperiretur jam inæqualitas in ratione infiniti.

Dices primò cum Arriaga, ponatur linea à puncto A. incipiens versus orientẽ, & procurrẽs, in infinitum versus occidentem præscindat Deus medietatem illius 22
lineæ in puncto B. hæc medietas esset infinita, quia aliàs infinitum constaret duobus finitis, adeoq; & ipsum non esset infinitum.

Respondetur, illam medietatem & fore infinitam, ut probat Arriaga, & fore finitam, quia haberet transitum consummabilem, si haberet terminos propter rationes immediatè adlatas. Dicerent alii, etiamsi sit possibilis talis linea, nullam tamen in illa dari medietatem, quia medietas, est proprietas non nisi rerum finitarũ.

Dices secundò, inter hominem & plantam possunt interjici infinitæ species, quæ nec descendunt infra plantam, nec ascendant ultra hominem. Ergò potest infinitum claudi duobus terminis.

Responderi potest primò. Infinitum 23
Syncategorematicum posse claudi duobus terminis.

Contra: quia si id universaliter enuntiatur, sequetur etiam æternitatem posse claudi terminis, cujus oppositum immediatè ante probatum. Deinde sequetur in sententia Aristotelica, posse veniri ad ultimam partem rei in infinitum divisibilis, adeoq; ne sit ulterius & ulteriùs divisibilis. *Hinc aliter.*

Respondetur secundò, possibile esse in infinito eoq; Syncategorematico, terminos comparationis extrinsecæ, sed non esse possibiles terminos desitionis, quia semper & semper ulteriùs & ulteriùs procedere in infinito est. Casu autem quo ponerentur omnes possibiles species in- 24
ter plãtam & hominem, illæ & essent infinitæ & essent finitæ, finitæ quidem quia pertransibiles desitione factâ in ultimâ, infinitæ autem ut supponitur.

Dicendum est secundò, *etiam suppositâ possibilitate infiniti, nullum est fundamentum asserendi illud de facto dari.*

Probatur conclusio principio negativo, quia quodcunq; fundamentum adlatum fuerit, illud non erit sufficiens ad probandum intentum.

Objicitur primò, Infinitum & finitum sunt membra in quæ dividitur quantitas, suntq; contraria, quorum uno posito, ponitur & aliud, ad eum modum quo posito calore ponitur frigus, sunt item pro-

25 prietates quantitatis. Ergo datur de facto quantitas infinita.

Respondetur, argumentum hoc multùm probare, probat enim dari ens rationis, & impossibile, cùm ens dividatur in ens possibile & impossibile, in ens reale & ens rationis, tunc ergo solùm membra dividẽtia, vel contraria debẽt dari, quando eorum existentiam suadet, vel experientia sensuum, ut suadet existentiã caloris & frigoris, vel quando eam demonstrat ratio, ut demonstrabat existente membro cõtrario quod est ens creatũ, debere exi-
26 stere aliud contrarium nempè Ens increatum, hoc est Deum. Infinitudo etiam non est nisi proprietas hypothetica quantitatis; infinitum enim si daretur spectaret ad prædicamentum quantitatis, hypothetica autem membra divisionis, non est necesse dari.

Objicitur secundò, in qualibet quantitate sunt infinitæ partes. Ergo datur infinitum.

Respondetur. Cùm per nos sint partes nonnisi potentiâ distinctæ, non facient aliud quàm infinitum in potentia. In sententia autem tenentium partes infinitas actu distinctas sequitur quidem infinitudo, ut suprà probatum est. Sed tamen illi eam negant, quia ad infinitum actu inquiunt necesse est dari terminos non communicantes infinitos, sicut ad tria necesse est dari unitates non communicantes tres.

Objicitur tertiò, in homine tot sunt
27 prædicata, ut etiamsi infinitæ species infra illum crearentur, tamen homo esset perfectior.

Respondetur. Hoc argumentum multùm probare. Probat enim hominem esse infinitum in essentia, quod nemo admittit. Dignitas autem illa humana non oritur ex infinitudine aliqua perfectionis, sed ex sola improportione orta ex diversitate speciei. Deinde cùm infra hominem nõ sint possibiles species nisi infinitæ Syncategorematicè, hinc etiã in homine prædicata: respondentia deberent esse non infinita categorematicè, sed syncategorematicè, respondentia q; illa argueret non infinitatem, sed unitatem æquivalentem illis reliquis, haberet q; se homo, ita sicut centrum sphæræ quod omnino est unum, licèt plures lineæ possint ad illud duci à 28
circumferentia.

Objicitur quartò. Etiam naturaliter dari potest infinitum actu, quia si lapis molaris æqualiter ab Angelo ad omnes partes vitri applicetur, omnes frangit adeoq; faciet infinitas partes vitri.

Respondent primò, qui componunt quantitatem ex divisibilibus in infinitum, non fore illud dividendum in omnes partes, sed Deum determinatarum in quot partes dividi debeat. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Tum quia Responsio hæc, est evitatio difficultatis, determinationem enim ideò ponit ne cogatur negare quòd ex in infinitum divisibilibus componatur quantitas, nolendo tamen 29
concedere, quòd possit dari actu infinitum viribus naturæ, quomodo enim viribus naturæ nõ potest dari infinitum actu, si applicetur lapis de se potens conterere quascunq; partes vitri, hoc ipso enim si aliquas non contereret, non esset potens ad quascunq; conterendas partes, & tamen supponitur gravitas lapidis, major quàm quæcunq; resistentia vitri. Tum quia ponamus Deum non determinare, ut hæ potiùs quàm illæ partes conterantur, sed velle præbere concursum, ut ille lapis agat quantum potest, certè tunc fieret divisio in omnes partes, quia quæ ratio divisionis est, aliquarum partium, eadem erit divisionis omnium; nempè excessus gravitatis reperibilis in lapide, supra vires resistitivas vitri. Dicere autem, quòd non posi- 30
tâ à Deo determinatione nulla sit pars vitri confringenda, est evocatio Dei ad faciendum miraculum, solo titulo defendendæ propriæ sententiæ.

Respondetur secundò. Positâ illâ applicatione vitrum dividendum secundum quod est divisibile, nempè usq; in minima Physica, ad quarum divisionem non pertinget vitrum, quia non potest lapis agere in vitrum ita ut spoliet illud omni quantitate, quam requirit pro conditione in ipsomet subjecto comminuendo.

Objicitur quintò, de facto admittitur à Theologis infinitudo in unione hypostatica, valore operum Christi; itemq; in ratione offensæ mortalis. Re-

31 RESPONDETUR. Horum infinitudinem desumi ab aliquo increato, quando autem per nos negatur infinitum actuale, negatur infinitudo desumibilis ab aliquo creato.

QVÆSTIO II.

De Infinito Categorematico.

VIdimus superiori quæstione non dari actum ullum infinitum Categorematicum creatum. Restat discurrere de possibilitate ejusdem. Impossibilitatem ejus agnoscit S. Thom. 1. par. Q. 97. a. 3. & 4. Scot: Suar: uterq;, contra Vasq: Fasol: Hur: Arriag: sed Ovied: negat ejus pos-
32 sibilitatem in extensione & mole non penetrata, in reliquis autem agnoscit possibilitatem, Vasq: autem in intensione possibile infinitum non agnoscit, sit.

DIFFICULTAS I.

De possibilitate infiniti categorematici creati in communi.

DICENDUM EST: *Non esse possibile infinitum Categorematicum creatum.*

PROBATUR primò. Posito quocunq; infinito illud & esset infinitum, & non esset infinitum: esset infinitum, ut supponitur, non esset autem infinitum, ut probatur. Quod sublatâ unicâ entitate mutatur in ratione infiniti, illud non est infinitum,
33 sed posito quocunq; infinito, illud sublatâ unicâ entitate mutatur in ratione infiniti. Ergo positum quodcunq; infinitum non est infinitum. Major probatur definitione infiniti, quæ deposcit ex infinito semper accipi, & nunquam idem. Et certè si demptione infiniti desinit esse infinitum, etiam positione illius non erit infinitum; nihil enim infinitatur additione finiti. Minor principalis probatur. Posito quocũq; infinito & sublatâ unicâ entitate, illud infinitum non habet omnem possibilem perfectionem in illo genere, certè enim illa sublata unitas est aliqua perfectio, quâ tamen utpotè sublatâ caret. Ergo sublatâ unicâ entitate desinit esse infinitum. Consequẽtia immediatè probatur; Infinitum in omni genere requirit omnem possibilem perfectionem in omni genere. Ergo & infinitum in certo genere requirit omnem possibilem perfectionem in illo genere. 34

RESPONDEBIS primò. Quòd sublata unica entitas illa sit eminenter continenda in residuo infinito.

CONTRA, tùm quia in 10. si illi tollas unitatem eminenter non continetur unum neq; jam 10. sed 9. erit. Ergo etiam sublatâ unicâ entitate in infinito, non continebitur illa in residuo eminenter, quid enim eminentiæ tribuit infinitas ad continendum id quod non est. Tum quia non est explicabilis hæc continentia eminentialis, ut valeat ad propositum. Tum quia si
35 tollas à DEO unam perfectionem, residuæ perfectiones non censebuntur eminenter continere priorem. Ergo nec creatum infinitum sublatam aliquam perfectionem eminenter continebit.

RESPONDEBIS secundò. Infinitum in omni genere perfectionis est solus DEUS, omnes suas perfectiones identificatas realiter habens, hinc fit ut sublatâ unicâ entitate tota Deitas desinat, sed infinitum creatum, non habet perfectiones identificatas omnes, hinc unicâ entitate sublatâ non erit necesse auferri infinitum.

CONTRA, tùm quia infinitum in omni genere requirit perfectiones omnes in omni genere quantumvis identificatas uni eidemq; entitati. Ergo etiam infinitum
36 in aliquo genere requiret omnem possibilem perfectionem in illo genere, quamvis sine identificatione, non est enim major ratio unius quàm alterius, quo posito redit argumentum. Quòd scilicet illud infinitum sublatâ unicâ entitate sit desiturum. Tum quia etiamsi per impossibile DEO non essent identificatæ suæ perfectiones, si tamen esset infinitus in omni genere, deberet habere omnem possibilem perfectionem in omni genere. Ergo quamvis alicui infinito non sint identificata sua prædicata, quia tamen esset infinitum in illo genere, deberet habere omnẽ possibilem perfectionem in illo genere.

RESPONDEBIS tertiò. DEUS est infinitus, in perfectione, & tamen ejus infinitudini

37 dini non obstat, quamvis ablatâ suâ unicâ perfectione, desineret esse DEUS, adeoq; infinitas.

CONTRA. Quia id oritur ex identificatione, unius perfectionis cum reliquis, hinc unâ ablatâ, omnes auferuntur, non ponitur autem hic talis identificatio, & aliàs urget definitio. Quia infinitum debet habere transitum inconsummabilem. Rursùs perfectiones Divinæ non sunt numeraliter actu infinitæ, sine inclusione unius in altera, & si essent numeraliter actu infinitæ, Unaq; non includeret aliam, adeoq; & reliquas, hinc ablatâ in eâ suppositione unâ perfectione, adhuc manerent infinitæ perfectiones, aliàs haberent transitum consummabilem, ablatione
38 unius Entitatis, consequenter nec essent cum illa una addita perfectione infinitæ. Licet ratio Deitatis sine hac, quantumvis una ablatâ perfectione salvari non possit, sicut nec salvatur ratio omnis perfectionis, cui contradictoriè opponitur negatio alicujus perfectionis.

Hic ipse principalis medius terminus, sic alter proponitur.

Ponat DEUS per possibile vel impossibile omne possibile infinitum, & ex singulis infinitis tollat unicâ entitatem quam appellemus A. ex omni possibili infinito sublata unica entitas A, conficiet infinitum, nam ex infinities infinito accepta sigillatim unica entitas, non potest non facere infinitum, appellemusq; illud infini-
39 tum B, quo posito si quæro: Illud omne possibile infinitum vel mutatur sublatione sigillatim entitatis A, vel non mutatur. Si mutatur: Ergo etiam unum infinitum, sublatâ unicâ entitate mutabitur, si autẽ non mutetur, ita argui potest. Conservet DEUS infinitũ A, & annihilet omne possibile infinitum, tunc illo annihilato verum est dicere. Est annihilatũ omne possibile infinitũ, quia illud supponitur non immutatũ intrinsecè ablatione unius entitatis, sicut ergo si ante ablationem illius entitatis fuisset annihilatum, verum fuisset dicere: Est annihilatum omne possibile infinitum, ita & nunc, cum supponatur immutatum non esse illud infinitum, & tamen non potest dici, esset tunc annihilatum omne possibile infinitum. Quod ipsum 40
probatur, post annihilatum omne possibilis infiniti non potest manere aliquid infinitum, impossibile enim manere non potest, & extra omne possibile, nihil est nisi impossibile. Quibus positis sequitur illatio. Ergo etiam sublatâ unicâ entitate ex uno infinito, mutabitur intrinsecè infinitum. Ergo & antea non fuit infinitum. Formatur ergo argumentum: Infinitum in omni genere, requirit omnem possibilem perfectionem, in omni genere; infinitum item omne possibile, requirit omnem possibilem perfectionem, in omni possibili genere. Ergo & infinitum in certo genere, requirit omnem possibilem perfectionem in illo genere.

Hic ipse medius terminus sic aliter proponitur. 41
Ponat DEUS decies infinitum; ex singulis, decadibus, tollatur unica entitas, & collocetur in oriente, ex illis sublatis entitatibus, conficietur unum infinitum; tunc quæro: sublatâ unicâ entitate ex singulis decadibus, decies infinitum, vel mutatur intrinsecè, vel non mutatur. Simutatur: Ergo sublatâ unicâ entitate mutabitur etiam semel infinitum. Si autem non mutatur decies infinitum, tunc quæro annihiletur illud decies infinitum, vel erit verum dicere decies infinitum est annihilatum, vel non erit verum dicere? Si erit verum dicere? Ergo potest manere decem, quamvis auferatur unum. Si autem non est verum dicere: Ergo apparet illic non fuisse nisi novies infinitum consequenter 42
ablatione illâ mutatum fuisse, Ergo & quodcunq; infinitum ablatione unius entitatis mutabitur.

RESPONDEBIS primò. Sublatâ ex singulis entitate unicâ totam collectionem mutari, sed non mutari singula infinita. Contra. Tum quia collectio illorum infinitorum non est quid distinctum realiter ab illis sigillatim acceptis. Ergo si collectio illa mutatur, mutabuntur etiam singula infinita. Tum quia sublatâ unicâ entitate, ex infinito mutabitur intrinsecè tota collectio. Ergo mutabitur intrinsecè etiam infinitum. Tum quia, decies infinitum debet habere omnem possibilem perfectionem, in genere decies infiniti, in

43 indiviſibili enim, ſicut decem, ita & decies infinitum conſiſtit. Ergo etiam ſemel infinitum debet habere omnem poſſibilem imperfectionem in illo genere. Ergò illâ ſublatâ, non tantum collectio mutabitur, ſed & infinitudo.

RESPONDEBIS ſecundò. Diſparitatem eſſe, quia ſi ex decies in finito ſigillatim acceptâ unicâ entitate non mutaretur decies infinitum; & maneret decies infinitum, & non maneret; maneret quidem, ut ſupponitur, non maneret autem, quia non plus haberet quam novies infinitatem⌣. Item ſi ex omni poſſibili infinito acciperetur Unica entitas, & non mutaretur omne poſſibile infinitum, & eſſet ut ſupponitur omne poſſibile infinitum, & non
44 eſſet; quia Ly *Omne* non eſt quando Ly *Aliquid* deeſt. Nullum autem tale abſurdum ſequitur, Si dematur unica entitas ex aliquo infinito.

CONTRA Decies infinitum requirit omnem poſſibilem perfectionem decies infiniti: Ergo & quodcunq; infinitum requirit omnem poſſibilem perfectionem illius generis. Ergo ſicut ex exigentia omnis poſſibilis perfectionis decies infiniti, ſequitur, ſi non mutetur illud infinitum, & fore decies infinitum, & non fore, ita ex exigentia omnis poſſibilis perfectionis illius generis, in illo certo infinito, ſequitur, ſi ablatâ unicâ entitate non mutetur & fore illud infinitum & non fore. Rurſùs infinitum in omni poſſibili genere requirit omnem poſſibilem perfectionem in illo genere. Sequitur quod ſi ablatâ unicâ
45 entitate non mutaretur, quod & eſſet omne poſſibile infinitum & non eſſet. Ergo etiam & infinitum in aliquo genere requiret omnem poſſibilem perfectionem in illo genere, illâq; demptâ ſequetur & fore infinitum & non fore.

RESPONDEBIS tertiò. Sublato unico infinito ſemper mutari infinitum, ſed ſublatâ unicâ entitate non eſt neceſſe illud mutari, quia unica entitas non eſt infinitum⌣.

CONTRA. Tum quia ſublato uno infinito, ſemper mutatur infinitum in ratione infiniti: Ergo & ſublatâ entitate finitâ, mutabitur infinitum in ratione habentis omnem poſſibilem perfectionem illius generis. Sed eam perfectionẽ ad ſalvandam rationem infiniti teneatur habere⌣: Redit enim argumentum. Infinitum in omni genere, debet habere omnem poſſibilem perfectionẽ in omni genere. Tum quia quæ eſt proportio unius ad unum infinitum, ea eſt proportio unius infiniti ad infinities infinitum, ſed infinities infinitum ſublato unico infinito mutatur. Ergo & ſemel infinitum ſublatâ unicâ entitate mutabitur. Major probatur: quia ſicut unica entitas, infinitè multiplicata cõſtituit unum infinitum, ita infinitum ſemel infinities multiplicatum conſtituit, infinitum infinities. Ergo quæ eſt proportio unius ad unum infinitum, ea eſt proportio unius infiniti ad infinities infinitum. Tum quia ut inferiùs oſtendetur, in finitum habet infinitam medietatem. Rurſùs medietas, infinitum dimidium, Rurſùs infinitum dimidium, infinitam dimidietatem & ſic in infinitum. Ergo etiam ſublato uno infinito, non deberet mutari infinities infinitum, quæ enim eſt proportio unius ad unum infinitum, ea eſt proportio unius infiniti ad infinities infinitum. Sicut enim infinitum infinitè multiplicatum, conſtituit infinities infinitum, ita unitas infinities multiplicata, conſtituit infinitum, in rationi infiniti multiplicatum. Ergo ſi ſublato uno infinito, mutatur infinities infinitum, etiam ſublatâ unicâ entitate mutabitur⌣.

Continuatur Intentum.

PROBATUR ſecundò, vel DEUS poteſt 48
ponere unum infinitum, vel non poteſt: ſi non poteſt cur non? convinceturq; non poſſe ponere etiam plura, quia plura non aliud ſunt quam unum & unum, ſeu unum non uniter poſitum, & ſicut, qui non poteſt pronuntiare A, non poteſt pronunciare AB, quia A: eſt inchoatio AB, ita qui non poteſt producere unũ infinitum, nec poteſt producere plura infinita. Quod ſi poteſt DEUS ponere unum infinitum⌣, quæro: medietas illius vel eſt infinita, vel non eſt infinita? ſi medietas illius non eſt infinita? Ergo nec illud eſſet in finitũ, quia compoſitum ex duobus infinitis non poteſt eſſe niſi infinitum. Quod ſi medietas illius infiniti eſt infinita⌣. Ergo illud infini-

49 infinitum, & eſt unum infinitum & non eſt, eſt ut dicis, non eſt autem quia conſtat duobus infinitis, conſtat enim duabus medietatibus quarum ſingulas dicis eſſe infinitas. Rurſùs hæc ipſa medietatis medietas, vel eſt adhuc infinita vel finita, ſi eſt infinita. Ergo jam illud infinitum & eſt unum, ut ſupponitur, & plura, ut probatum eſt. Quòd ſi medietas illius medietatis eſt finita. Ergo ut medietas illa prima eſt finita, utpote illi æqualis, conſequẽter non infinita, quia conflatum ex duobus finitis non poteſt eſſe, niſi finitum.

RESPONDEBIS. Infinitum non habere medietatem.

CONTRA. Tum quia omne extenſum & in indiviſibili non conſiſtens habet par-
50 tes minores ſe. Ergo habere poterit & medietatem⌣. Tum quia omne finitum habet medietatem ſibi proportionatam. Ergo & infinitum etſi quæratur, cur infinitum non habeat medietatem, non alia reddetur ratio quàm ut devitetur adlatum argumentum. Benè enim negari poteſt, quòd habere medietatem non ſit proprietas alicujus finiti. Tum quia ſint duæ lineæ quarum una ab hac parte A ſit finita procedatq; in infinitum verſùs orientem, ſit alia quæ ab eodem puncto A procedat verſùs occidentem æqualis illi in infinitate, conjungantur illæ lineæ, certè una erit medietas illius totius lineæ ex duabus conflatæ. Ergò apparet quòd infinitum non excludat medietatem.

51 CONFIRMATUR primò. Illud quod in ſui eſſe conſtitutione involvit proceſſum infinitum in principiis componentibus, impoſſibile eſt poni à parte rei. Tum quia, ſi daretur proceſſus in infinitum in cauſis efficientibus, nihil unquam fieret⌣, ut deduci poteſt ex demonſtratione impoſſibilitatis proceſsûs in infinitũ in cauſis efficientibus. Ergo etiam ſi detur proceſſus in infinitum in cauſis conſtituentibus, nihil unquã fiet. Tum quia, ſi id quod involvit proceſſum in infinitum in cauſis conſtituentibus ſuum eſſe, poſſet fieri, poſſet etiam tota æternitas à parte poſt ſimul poni, adeoq; finiri & transiri. Tum quia in cujus principiis conſtituentibus eſt proceſſus in infinitũ, in illius etiã exiſtentia eſt proceſſus in infinitum, certè enim 52
exiſtentia indiſtinguitur à principiis conſtituentibus in actu poſitis, ſed in cujus exiſtentia eſt: proceſſus in infinitum illius exiſtentia non eſt ſed erit, & erit, & erit. Ergo id, in cujus principiis conſtituentibus eſt proceſſus in infinitum non eſt, ſed erit, & erit, & erit, neq; de illo verum erit dicere exiſtit, ſed exiſtet⌣. Unde etiam quia in ſententia Ariſtotelis, eſt proceſſus in infinitum in diviſibilitate continui, nunquam poteſt diviſio tota ſimul poni: Sed eſſe unius cujusq; infiniti, exigit proceſſum in infinitum in principiis conſtituentibus ſuum eſſe, quod ipſum probatur: Medietas infiniti neceſſariò debet eſſe infinita, ut ſupra dixi; ipſius etiam medietatis dimidium debet eſſe infinitum propter il- 53
lud principium, quòd compoſitum ex duobus finitis, non poſſit eſſe infinitum, & ſic procedetur in infinitum.

RESPONDEBIS primò. Id quod involvit proceſſum in infinitum, ſi ſemel ponatur totus ille proceſſus benè poni poteſt à parte rei.

CONTRA: Tum quia jam nihil obeſſet, poni proceſſum in infinitum in cauſis efficientibus, ſi ſimul illæ ſupponantur operari; & tamen ſupponitur non poſſe ſimul operari, ſi detur in illis proceſſus in infinitum⌣. Tum quia vi hujus Reſponſionis ſequitur æternitatem à parte poſt poſſe poni ſimul totam⌣. Tum quia hoc ipſo, quia aliquid dicit proceſſum in infinitum, non poteſt poni totum ſimul, ſicut enim 54
ſucceſſio eſſentialis excludit ſimultatem proceſſus in infinitum, in partibus dividendis proportionalibus, excludit poſitionem ſimultaneam omnium, ita ſimultatem poſitionis excludit proceſſus in infinitum⌣.

RESPONDEBIS ſecundò, æternitas à parte ante eſt poſita, & tamen in illa datur proceſſus in infinitum, datur item in probabili ſententia proceſſus in infinitum in diviſibilitates continui, & tamen ponitur totum ſimul illud diviſibile.

CONTRA, tum quia æternitas à parte ante non eſt poſita tota ſimul, idq; ex eo quia involuit proceſſum in infinitum in principiis ſuum eſſe conſtituẽtibus. Ergo

55 etiam infinitum categorematicum, cùm habeat processum in infinitum in principiis se constituẽtibus, non potest poni totum simul. Tum quia accuratiùs rem examinando æternitas à parte ante non dicit processum in infinitum, quia processus dicit terminum à quo, & quia æternitas à parte ante non habuit terminum à quo à parte ante, æternitas à parte ante non habuit processum in infinitum: si non habuit processum in infinitum, neq; habuit impedimentum positionis suæ æternæ. Rursùs processus in infinitum, est versùs illam partem ubi non desinit, esset enim aliàs processus in desinentiam non in infinitatem, consequenter etiam infinitas æternitatis à parte ante, non est in desitione quæ
56 est hodie v.g. sed in illo infinito in ante. Ergo ab æterno non habebat processum in infinitum, in quod enim infinitum? consequenter non habuit impedimẽtum quominus poneretur, quia positio illius, non dicebat processum in infinitum in principiis se constituentibus. Quia autem incipiendo ab hodiè usq; ad æternitatem à parte ante, datur processus in infinitum, ideò hodiè v.g. æternitas à parte ante poni non potest. Tum quia illud quod adferebatur de divisibilitate continui ad præsens non facit. Nam sicut quia datur processus in infinitum in divisibilitate, nunquam divisibilitas continui tota simul poni potest. Et si continuum non solùm in divisibilitate, sed & in principiis se constituentibus diceret æquè processum in in-
57 finitum, nunquam etiam poni posset, ita cùm infinitum in principiis se constituentibus dicat processum in infinitum, nunquam poni poterit. Deinde processus ille partium in infinitum divisibilium, est identificatus alicui finito, partibus nempè non communicantibus, ideò adhuc benè poni poterit, jam autem medietas infiniti nulli finito identificatur, ideò retinet infinitum, merum processum in infinitum, in principiis se constituentibus.

CONFIRMATUR secundò. Impossibile est, Totum, esse minus se, sed si daretur infinitum, Totum daretur minus se. Ergo non est possibile infinitum. Minor probatur. Si daretur infinitum, parti infiniti, v.g. medietati itidem infinitæ, adeoq; ca- 58
renti terminis, æquale esset totum infinitum, & tamen medietas Minor est toto. Ergo totũ æquale illi parti esset minus se.

PROBATUR tertiò. Assumendo principium ab oppositis concessum. Quòd unum infinitum non possit esse majus altero in ratione formali, ex quo sic arguitur. Impossibile est infinitum creatum majus altero in ratione formali. possibile etiam esset unum infinitum majus altero in ratione formali. Ergo impossibile est infinitum. Secunda pars antecedentis probatur. Possibile est infinitum majus altero in ratione materiali: Ergo possibile est infinitum majus altero in ratione formali. Probatur consequentia. Ratio formalis
59 infiniti, non est quidquam re distinctum à ratione materiali. Ergo si potest esse unum majus infinitum altero in ratione materiali; poterit esse majus altero etiam in ratione formali; quando enim aliqua sunt idem realiter, tunc quidquid uni competit, pro statu reali, debet & alteri in eodem sensu & statu reali competere.

RESPONDEBIS. Decem ulnæ & decem palmi, sunt in ratione materiali inæquales, & tamen in ratione decadis, sunt æquales.

CONTRA. Tum quia 5, non est formaliter æquale ad 10, demus ergo quòd illi 10. palmi æquivaleant 5. ulnis, certè 10. illæ ulnæ non poterunt dici æquales formaliter 5. ulnis, consequenter nec dici debent æquales formaliter decem palmis.
60 Tum quia illa æqualitas decadis ulnarum, & decadis palmorum non est nisi æqualitas per rationem abstrahentem rationem communem decadis, in re autem est inæqualitas, convenientiaq; in decem, est convenientia cum magna disconvenientia. Ergo & illorum infinitorum in re erit inæqualitas, & tamen est intentum oppositorum, ponere in re æqualitatem infinitorum. Tum quia nihil est aliud unum formaliter esse majus altero, quàm habendo id quod correspondeat minori, habere ultra aliquid, cui in minori nihil respondeat, jam autem in infinito majori materialiter reperitur hoc cui nihil respõdere possit in minori infinito, adeoq; ex Materiali inæqualitate, sequetur inæqualitas Formalis. DIF-

61 ## DIFFICULTAS II.

De possibilitate infinitorum in particulari.

PRæter probationes superiùs adlatas reperiuntur principia in particulari certas species infiniti impugnantia, quæ hìc adferre & tueri erit necesse.

Punctum Difficultatis I.

An infinitum in extensione & mole sit possibile.

DICENDUM est primò. *Infinitum in extensione non esse possibile.*

PROBATUR primò communiter. Detur linea utraq; parte infinita, proscindat
62 & annihilet DEUS unum palmum adducat partes, hiatu illo intercepto distantes, vel deserunt locum partes infiniti vel non deserunt, si non deserunt. Ergo non occupant spatium, quod supponitur relictum à parte præcisa vel annihilata, vel certè eædem bilocantur retinendo priorem locũ, & novum acquirendo, si autem partes infiniti, ut repleant hiatum illum, deserunt priorem locum. Ergo illud infinitum & erit infinitum, & non erit: erit quidem, ut supponitur, non erit autem, quia erit clausum duobus terminis ortis ex desertione loci antea occupati.

RESPONDET primò Arriag. non esse absurdum quòd infinitum claudatur du-
63 obus terminis.

CONTRA præter dicta supra. Tum quia si infinitum, potest habere terminos, sequitur posse infinitum habere plures terminos quàm habeat res finita, & non posset habere plures terminos, non posse quidem, quia quod est majus, pauciores debet habere terminos. Deinde quòd habeat plures negationes ulterioris extensionis non habeat majorem extensionem. Ergo cùm infinitum sit majus præfinito, non potest habere plures negationes ulterioris extensionis seu terminos. Unde etiam semiulna, quia est minor, illic admittit terminos, ubi eos non admittit ulna. Posset etiam habere plures terminos, quia præter terminos finitis longitudinibus appo- 64
nibiles patitur terminos in infinitate, rursùs in mediate infiniti, quæ ex dictis suprà debet esse infinita, patitur terminos, Rursùs in medietatis ipsius dimidio, quod item debet esse infinitum, potest pati terminos. Ergo potest pati plures terminos, quàm res finita. Tum quia, si unum infinitum semel possit habere terminos, non est ratio, cur non & aliud, dicamq; etiam Divinam essentiam, habere terminos perfectionis, vel si id negas de Divina essentia, dicam posse dari infinitam creatam essentiam, quæ tamen claudatur terminis ne scilicet æquet dignitatem essentiæ Divinæ, & tamen sit in ratione essentiæ infinita. Tum quia fines infinitare limites illimitare non possunt. Ergo nec termini stare
65 possunt cum infinitudine, & tamen illi fines vel maximè & completivè illimitare, & infinitare deberent, sicut unitates ad decadem evehit ultimò complens unitas. Tum quia illud infinitum clausum terminis, & haberet quia infinitum est, negationem ejus rationis quæ constituit finitudinem, & non haberet negationem ejus rationis, haberet quidem ut supponitur, hoc ipso enim finitum esset, si non negaret, sed importaret rationem, quæ constituit finitudinem, & non haberet negationem ejus rationis, quæ constituit finitudinem, quia ratio constitutum finiti est terminus, hinc in medio extensionis non est finis formaliter, quia in medio non est finis formaliter. Et certè, si quantum semper ita procederet ac in medio, quantum
66 nunquam esse finitum. Ergo ratio finiti formaliter constituitur termino. Tum quia partes interceptæ inter terminos infiniti; non habentes transitum consummabilem sunt partes infinitæ, partes infinitæ sunt idem quod partes sine fine, partes autem sine fine, sunt partes sine termino. Ergo à primo ad ultimum partes non habẽtes transitum consummabilem sunt partes sine termino.

RESPONDET secundò Hurtad: Non posse spatium illud occupari nisi per rarefactionem vel productionem aliarum partium.

CONTRA, supponamus per impossibile nec reproduci partes, nec rarefieri, certè de-

67 tè debebit jam concedi claudendum tunc infinitum duobus terminis. Ergo apparet & ante fuisse clausum, neq; enim tunc primùm fierent illi termini. Rursùs quomodo illa infinita est longitudo, quæ finitum spatium replere non potest.

Respondebis tertiò. Posse quidem illud spatium repleri à partibus infiniti in locum illum succedentibus, cœtera Linea infinita nondum deseret aliquod spatium nisi finitum, & quia si deberet claudi terminis desereret spatium infinitum, fit ut adhuc illa linea non sit claudenda terminis, desertioq; illa spatii infiniti clausuraq; terminis desumetur ex sola imaginatione versante circa finitam lineam, deserentem priores terminos, si novos aliquos ac-
68 quirere debeat.

Contra, tum quia & desereret spatium infinitũ, si deberet claudi terminis & non desereret, desereret ut supponitur, non desereret autem quia non plus spatii antiqui deseretur, quàm occupetur novi, novum autem occupatum spatium non est nisi finitum. Tum quia si contingat id in linea finita, deserere illa debet priores terminos. Ergo idem dicendum de linea infinita. Tum quia etiam in linea infinita sine bilocatione non potest repleri illud spatium nisi acquisitis novis totaliter præsentiis. Ergo cùm illîc non sit ponenda bilocatio, debet concedi acquisitio novarum præsentiarum adeoq; & terminorum in extremis, ut ita dicã infinitæ lineæ
69 quæ extrema poni debere, evincit argumentum factum. Quærereq; restat cùm partes infiniti non fuerint penetratæ, modo etiam non bilocentur, unde hoc illis erit, ut possint illud spatium replere.

Idem medius terminus sic aliter proponitur.

Ponantur versùs orientem infinitæ tres lineæ, una incipiat à puncto A & altera à puncto B tertio C. Ponantur rursùs hæ distantiæ, ita ut a puncto A, præcedatur punctum B, centum palmis & à puncto B, præcedatur itidem punctum C, centum palmis. Ponamus item promoveri à Deo lineam C, versùs A, ita ut ab A, distet non nisi quinquaginta palmis, à puncto autem B, procedens linea maneat immota. His positis formatur argumentum, linea C, & erit infinita ut supponitur, & non e- 70
rit infinita, quia clausa duobus terminis scilicet uno quod à puncto A, distat spatio 50 palmorum, & altero termino quem acquisivit in illa promotione sui, quem terminum appellamus. I, de isto I. Quæro àn à linea B, immota & carente termino versùs Orientem secundum illum ductũ distat ne spatio infinito an finito, si infinito. Ergo non supponitur esse tantum centum 50 palmis promota versùs occidentem: si finito. Ergo inter id quod habet terminum & inter id quod non habet terminum, potest esse distantia non nisi finita.

Probatur secundò. Communiter ducatur ex puncto A, linea infinita, & ex eodem puncto alia, ex duabusq; lineis ef- 71
ficiatur pyramis, illæ lineæ quò magis extendentur eò magis distabunt. Ergo extensæ in infinitum distabunt infinite, & tamen non distabunt infinite, quia distantia illa clausa erit duobus punctis.

Respondet primò Pontius retorquendo argumentum. Contra Divinam cognitionem cognoscent indistantiam duarum illarum linearum, si enim cognitio Divina non obstantibus terminis, videt illas infinitas, cur negabitur posse lineas infinitas claudi terminis.

Contra quia cognitio Divina nunquam cognoscit illas lineas tanquam possibiles, sed cognitio illi de linea est talis. Cognosci omnes partes quas potest habere successivè illa linea, ita ut nulla sit à 72
me in cognita, quidquid tamen illius actu ponitur, finitum erit, consequenter Deus non cognoscit infinitum clausum terminis quod tu concedis de tuo. *Neq; valet, si dicat,* cum eodẽ, si daretur circulus infinitus inciperet ab eodem puncto & desineret: ita etiam non est inconveniens duarum illarum linearum distantiam claudi terminis, sufficitq; ad infinitum ut habeat partes determinatas quæ non possunt reduci ad numerum determinatum; non inquam valet: nam ex hoc ipso arguitur impossibilitas circuli infiniti, quia scilicet etiam ille admitteret terminos, nec poterit illud infinitum habere partes determinatas quæ tamen non possunt ad certum numerum redigi, si admittatur clausura per terminos.

73 Respondebis secundò, illas lineas neq; distare finitè, neq; infinitè, quia distantia est passio finitorum.

Contra. Hoc ipsum erat probandum quod distantia sit passio finitorum, si enim extensio per te datur infinito, cur non distantia, & si finitudo trahit secum distantiam finitam: Ergo & infinitudo trahet secum distantiam infinitam.

Respondebis tertiò ex Ovied: Pyramidem infinitam esse impossibilem, quia de ratione pyramidis est habere terminos quos infinitum non admittit.

Contra. Quia suppositâ possibilitate lineæ infinitæ, & erit impossibilis pyra-
74 mis infinita, & non erit; erit quidem ut supponitur, non erit autem quia suppositâ possibilitate lineæ infinitæ, cur non poterunt illæ, saltim quia finitæ sunt, versus unam partem, habere commune punctum? ostendeturq; in hoc implicantia, sed quæ ipsam etiam impossibilitatem lineæ infinitæ, arguet.

Probatur tertiò communiter, quâ etiam implicantiâ utitur recentior Suar. Si extensio infinita esset possibilis, possibilis etiam esset linea infinita versus orientem ducta; sed non est possibilis quod probatur: Constet enim infinitis palmis, uno albo, & alio nigro, demus rursùs conservatis albis, annihilari nigros, relictis spatiis quæ nigri occupabant, tunc quæro, an
75 palmi albi residui occupent idem spatium vel non? Si non occupant idem spatium, Ergo non sunt infiniti, sed neq; annihilati, nigri erunt infiniti; non enim erunt plures albis. Ergo neq; tota linea fuit infinita. Hoc argumentum desiderat probationem hujus propositionis, quod residuum illud palmorum alborum non occuparet spatium infinitum, quamvis non occupet spatium nigrorum.

Dicendum est secundò. *Infinitum in mole v.g. Corpus infinitum est impossibile.*

Probatur. Consimile ad superius dictâ imaginatione. Creetur à Deo infinitus aer, annihilet Deus tantum aeris quantum respondet globo terræ, succedat aer vicinus ad replendum illud spatium, succedat inquam sine ulla replicatione, rare- 76
factione &c. æqualiter ab oriente & occidente replendo illud spatium per æqualem conjunctionem, quo casu posito vel idem spatium cum iisdem terminis occupat ille aer, vel non idem? Si idem unde facta successio in locum annihilati aeris? si non idem: Ergo acquiret terminos, claudeturq; illis, quod tamẽ repugnat infinito.

Hic idem medius terminus sic aliter proponitur.

Ponat Deus lapides unius palmi infinitos, hi occupabunt spatium infinitum, ponat Deus infinitum lapidum, ex quibus unusquisq; æquivaleat monti, opponat Deus infinitum montium, infinito lapidũ, tunc infinitum lapidum, & erit infinitum spatium occupans ut supponitur, & non erit infinitum spatium occupans, quia ha- 77
bebit terminos, in quantum scilicet infinitum lapidum non extendetur eò quo extenditur infinitum montium.

Hinc idem medius terminus pro utraq; conclusione valens sic proponitur.

Ponatur linea infinita, ponantur postea corpora infinita palmaria, vel sufficiet linea illa ut illis corporibus coextendatur vel non sufficiet? si non sufficiet: Ergo habebit transitum consummabilem, desitione illic habendâ ubi jam non poterit coextendi; si autem sufficit coextendi, creet Deus corpora nonnisi centum palmaria, poterit ne illic illa linea coextendi, vel non: si non poterit: Ergo erit transitum consummabilem habens, si poterit: unde illi accresceret longitudo? ut cum æqualis 78
olim fuerit infinitis palmaribus corporibus, nunc evadat æqualis & coextensibilis infinitis cẽtum palmaribus corporibus.

Sed quid tenendum de doctrina Ovied: admittentis possibilitatem infinitudinis in extensione, & mole modo adsit penetratio? Sed

Contra hanc doctrinam faciunt universaliter adlata contra possibilitatem infiniti, quia scilicet sublatâ unicâ parte ex penetrato illo jam non esset infinitum residuum. Deinde infinita linea penetrata, vel potest coextendi spatio sibi proportionato, vel non potest: si potest, redeunt argumenta facta: si non potest quæro: vel habet secluså penetratione totum id quod

79 quod eſt ſufficiens ad replendum ſpatium infinitũ, vel non habet? ſi non habet? contra erit. Tum quia dicam etiam unum digitum penetratum eſſe infinitum quamvis non habeat ſufficientiam ad implendum ſpatium infinitum. Tum quia ſine ullo fundamento affingetur illi extenſioni infinitudo. Quod ſi habet cætera ſufficientia ſecluſa penetratione ad implendum ſpatium infinitum? Ergo poterit extendi per ſpatium infinitum niſi miraculo penetrationis impediatur. Ergo habet potentiam ut de ſe, ſecluſo miraculo penetrationis, faciat impoſſibile, quia tu dicis extenſionem illam impoſſibilem

Punctum Difficultatis II.

80

An ſit poſſibile infinitum Categorematicum in numero?

DICENDUM eſt, non eſſe poſſibile infinitum in numero v.g. non ſunt poſſibiles infiniti homines infiniti Angeli &c.

PROBATUR primò argumento ſuperiùs facto contra poſſibilitatem infiniti Categorematici mutandi ablatione v. g. vel unius hominis.

PROBATUR ſecundò communiter. Creet DEUS infinitos homines ſingulos cum ſuis annulis, projiciant ſuos annulos in cumulum: vel poſſunt ſinguli ex illo cumulo accipere 100 annulos, vel non poſſunt? ſi poſſunt? pone quod accipant ſinguli 99

81 tunc ita argumentum fiat: antequam projeciſſent illos annulos ſinguli homines, habebant non niſi ſingulos. Ergo & tunc habebunt ſingulos, unde enim accreviſſent? Ergo & acceperunt, & non acceperunt 99 annulos. Si autem ſinguli non poſſunt ex infinito annulorum accipere 100 annulos: Ergo habetur in illo infinito tranſitus conſummabilis annulorum conſummatione factâ tunc cum deſunt accipiendi à reſiduo infinitorum hominum. Deinde cum in illo cumulo annulorum ſint centenarii infiniti. Ergo & acceptibiles ab infinitis hominibus. Sed quærere reſtabit unde creverit ille numerus annulorum?

RESPONDET Ovied. quod ex illo cumulo annulorum acciperent infiniti centenarios annulorum, ſed non acciperet 82
omnes neq; eſt abſurdum dicere, quod cum infiniti accipiunt ex cumulo infinito, exhauriatur infinitum ita ut reliquis non ſit reſiduum quidquam quod accipiatur. Sed eſſet abſurdum, ſi cumulus ille exhauriretur per finitos accipientes, dicitq; ulteriùs multitudinem hominum qui haberent ſingulos annulos eſſe minorem multitudine infinitâ habentium ſingillatim cẽtum annulos, non enim repugnat unum infinitum, majus altero.

CONTRA. Supponamus quod ex cumulo illo annulorum, ſit primus accipiens A, qui ita accipiat 100 ut etiam alteri porrigat alios 100 annulos ipſe autem à nullo allio accipiat, ſecundus autem ſit qui accipiat à primo & ſimul porrigat. Tertio 83
fiat autem hoc totum uno inſtanti, quod fieri poteſt, ſi fiat porrectio per actus voluntatis inſtantaneos, vel ſi id ab hominibus fieri non poteſt fiat ab Angelis eo caſu; & erunt infiniti accipientes & non erunt: erunt ut ſupponitur; non erunt autem, quia totum illud infinitum erit clauſum duobus terminis, hoc eſt primo, qui à nullo alio accepit 100 annulos, appellemusq; eum A. & inter ultimum, qui nemini alteri porrexit, quem appellemus 2. Tunc quæro quando per illam infinitam multitudinem accipiẽtium exhauſtum eſt infinitum annulorum, vel nullus eſt illic, qui alteri non porrexerit, vel eſt aliquis, qui alteri nõ porrexerit? ſi eſt aliquis, qui alteri non porrexerit? Ergo datur illic 84
ultimus qui acceperit & non porrexerit, & primus qui porrexit nõ accepit. Quodſi nullus eſt qui & ipſe non acceperit & alteri non porrexerit? Ergo & exhauſtum eſt illud infinitum per infinitos, ut tu dicis accipientes, & non exhauſtum, quia exhauriri non poteſt, niſi deſit quod accipiatur tradendum alteri, tu autem dicis ſemper reſtare tradendum alteri.

Quod autem attinet ad illud principium, nempè unum infinitum, poteſt eſſe majus altero.

CONTRA erit primò. Ponamus à DEO poni non niſi unum infinitum, & quia per te unum infinitum poteſt eſſe majus altero, ponamus eſſe Secretos à DEO infinitos millenarios hominum, & Secretos infinitos

97 nitur, & non erunt: quia illis positis, vel implicabunt alii Angeli, vel non implicabunt? Si non implicabunt? Ergo non omnes sunt positi; si implicabunt? Ergo contradictorii erunt hi termini: substantia Spiritualis completa. Recolantur in simili, dicta supra, ex quibus, hoc etiam deduci potest. Quòd DEUS singulis horis æternitatis, singulos dies assignare possit. Quod sic proponitur. Suppono dies æternitatis omnes, simul non posse poni, à parte rei: Suppono secundò, illos à DEO cognosci; ita ut dicat: Nullus est dies, quem non cognosco, ita tamen illos cognosco, ut videam illos nunquam finiri posse. Suppono tertiò, DEUM in assignatione dierum æternitatis, ad horas æternitatis, ita
98 se habere, ut dicat, & hæc hora, & illa hora, habet suum diem proprium, ita tamen ut nunquam dierum, & horarum sit infinitudo terminata: sed sicut sunt dies infinities infiniti, ita & horæ, ita ut radix assignabilitatis, non sit multitudo horarum, major præ diebus in unaquaq; die; indubiè enim plures sunt horæ, quàm dies: Sed radix ista est DEI omnipotentia, & non implicantia contradictionis in essentia dierum. Jam autem assignabilitas Angelorum, ad dies æternitatis, non est, non implicantia contradictionis Angelorum, sed esse actuale à parte rei. Hinc etiam Angeli, secundùm non implicantiam contradictionis spectati, tàm diebus, quàm horis æternitatis, assignari possent.

99

Punctum Difficultatis III.

Quid de reliquis infinitum concernentibus?

DICENDUM est primo. *Non est possibile infinitum in intensione.*

PROBATUR argumentum ante proposito. Creet DEUS infinitos gradus caloris, tot quot sunt infiniti homines: vel potest DEUS singulis illorum, 100 gradus assignare, vel non potest? Si non potest: Ergo exhauriretur infinitum; si potest: Ergo sunt plures in infinito hominum. Modum defendendi hoc argumentum, vide supra positum.

RESPONDERI posset huic argumento, & quibuscunq; aliis hactenus positis. 100
Quòd infinitum non implicet quidē contradictionem; demere tamen ex ipso aliquid, implicat contradictionem: & ita si accipiatur aliquid ex linea infinitè extensa, sequitur illam terminandam &c: si autem consideretur infinitum secundùm se, nulla saltim in plerisq; ostendi potest implicantia.

CONTRA erit: quia expresè Aristotelica definitio permittit ipsam acceptionē: unde in definitione dicitur, cujus secundùm quantitatem accipientibus, &c. &c. hinc negare istam acceptationem, est non stare in statu quæstionis. Cæterùm posito, quòd nova alia definitio infiniti formaretur, posset ex illa non sequi implicantia contradictionis. 101

DICENDUM est secundò. *Etiam posito, quòd possibile esset infinitum creatum, adhuc impossibile esset poni omne possibile infinitum.*

PROBATUR primò. Posito omni possibili infinito, vel ponerētur omnes possibiles finitæ creaturæ, vel non ponerentur? Si non ponerentur? Ergo & esset illud omne possibile infinitum, ut supponitur; & non esset: quia adhuc producibile esset, præter producta infinita, aliquod infinitum, quia omne producibile infinitum, est infinities infinitum. Hinc productis finitis, quæ remanent producibilia, post productionem omnis possibilis infiniti, sed infinities positis, consurgeret adhuc novum infinitum. Neq; enim
v. g. infinitum multitudinis, est aliud, 102
quàm finitum infinities positum. Si autem posito omni possibili infinito, ponerentur omnes possibiles finitæ etiam creaturæ: Ergo jam DEUS non maneret omnipotens, quia nihil maneret producibile: nam omnipotentia DEI transcendentaliter requirit effectus.

RESPONDEBIS primò cum P. VENCESLAO DAROVVSKI, meo in Theologia Professore, Viro omnium talentorum. Cujus speculationes de Distin: Scotistica vide 1. par. Disp. 2. à n. 21. Infinita Persona Patris, non ita exhaurit terminabilitatem naturæ Divinæ infinitam, ut quamvis illam infinitè terminet, adhuc illam non relinquat ulteriùs terminabilē per aliam

103 Personam infinitam, tàm Filii, quàm Spiritus Sancti. Rursùs infinita Persona verbi, terminans naturam Divinam, non exhauritur, quominùs possit terminare aliam naturam creatam, & alias plures: Scientia item Divina non exhauritur, quamvis cognoscat omne possibile; & sicut omniscientia in actum reducta, non facit DEUM, non esse DEUM, ita nec faciet omnipotentia in actum reducta.

CONTRA: Tum quia, ab instantia, ex adlatis, prima desumi potest, pro conclusione argumentum. Tres Personæ Divinæ, infinitam terminabilitatem naturæ Divinæ ita exhauriunt, ut à Quarta Persona terminabilis non sit, nisi per solam chymæram, & fictionem intellectûs. Er-
104 go etiam omne producibile infinitum in actu positum, ita exhauriet omnipotentiam infinitam, & ulteriùs nihil producere possit: Quod autem Persona Patris, non reddat ulteriùs interminabilem naturam Divinam, secundùm se spectatam, hoc inde est: quia terminativitas Personæ Patris, non est omnis possibilis terminativitas Divina; Jam autem omne possibile infinitum, cum sit omnis possibilis terminus Omnipotentiæ Divinæ, fit, ut exhauriat Omnipotentiam Divinam. Tum quia: ex secunda instantia potest pro conclusione formari argumentum. Persona verbi infinitè terminans Naturam Divinam, ita illam terminat, ut omnem suam terminativitatem infinitam, quam præstare po-
105 test, exhauriat; neq; enim aliam naturam Divinam, vel aliam creatam infinitam (utramq; enim suppono impossibilem) terminare potest; & tamen, hoc non obstante, potest terminare naturam finitam creatam. Ergo etiam omnipotentia, post productum omne possibile infinitum, poterit producere aliqua finita, redibitq; argumentum superiùs factum. Addo, non esse ullum inconveniens, infinitam terminabilitatem naturæ Divinæ, exhauriri per terminativitatem trium Divinarum Personarum. Si autem exhauriretur Omnipotentia Divina ita ut ulteriùs nihil posset facere, magnum foret inconveniens: nam imprimis exhauriri non potest dici propriè, terminativitas Naturæ Divinæ, cum tres Personæ, quamvis inter se 106
distinctæ, sunt tamen identificatæ cum natura: idem autem propriè non dicitur exhauriri à seipso. Jam autem, si exhauriretur Omnipotentia Divina, exhauriretur ab aliquo à se distincto realiter, nempè à productis creaturis, adeoq; exhauriretur propriè. Rursùs, priùs illud exhauriri contingeret, per aliquid æquale, nempè per Personas Divinas, infinitum autem exhauriri à mensura infinita nihil vetat: exhauriri autem, omnipotentiæ per Creaturas contingeret, per aliquid inæquale: quia non exhauriretur per aliquod esse Divinum. Deinde, id quod se habet per modum termini, non dicitur exhaurire propriè; hinc, etiamsi per impossibile, omnes finitas & infinitas terminaret co- 107
gnitiones, objectum aliquod, non inde jam non cognoscibile foret: neq; enim inde jam entitatem suam deperderet, cujus necessaria passio est, esse verum, adeoq; cognoscibile; sed omnipotētia cum se non habeat per modum termini; sed potiùs potentiæ effectivæ, verè & propriè per Creaturas exhausta, diceretur. Deniq; non est ullum absurdum, quòd infinita terminabilitas Naturæ Divinæ, exhauriatur ab infinita Divina terminativitate, Tripersonalitati ejus debitâ, immo est perfectio DEI necessaria; salvans unitrinitatem ejusdem. Unde etiam est perfectio ejus actu possessa, jam autem exhaustio omnipotentiæ, non est perfectio
DEI, sed esset Desitio perfectionis Divi- 108
næ. Tum quia: illud quod dicitur de exhaustione Divinæ scientiæ, pro nobis est. Dico enim exhauriri scientiam Divinam in hoc sensu, quia nihil est cognoscibile, quod non cognoscat, & ultra hæc, non se extendit, sed hæc perfectio est potiùs DEI: quia scilicet perfectio DEI est, non esse nescientem, quam perfectionem adfert illa exhaustio; & si hanc non haberet exhaustionem, nesciens esset: ergo etiam à possibilitate creaturarum, exhaurietur omnipotentia Divina, neq; enim ultra posibilia aliquid potest, cum hoc tamen addito, quod hæc omniscitivitatis Divinæ exhaustio, sit perfectio DEI. Quia nisi nosset omnia possibilia, omniscius non esset;

109 esset; Sed exhaustio omnipotentiæ, quæ fieret per omne possibile productum, est exhaustio, quæ adfert negationem omnipotētiæ, ejusq; destructionem, quid enim illa omnipotentia posset? Et certè, non aliunde DEUS habet non esse nescientis, nisi ab actuali omniscientia; rationem autem omnipotentis aliunde habet.

RESPONDEBIS secundò. Habere actum adæquatum, est perfectio potentiæ, & ita si oculus eliceret visionem adæquatam, intellectus item cognitionem adæquatā, maxima hæc esset perfectio oculi, & intellectûs; consequenter erit perfectio omnipotentiæ, habere actum adæquatum, stantem in productione omnium possibilium.

110 CONTRA. Quia actus adæquatus, stans cum esse potentiæ, est perfectio potentiæ; sed actus adæquatus destruens esse potentiæ, non est perfectio potentiæ, hoc autem in præsenti contingeret.

RESPONDET tertiò Vasques. Posito omni possibili infinito, & omni producibili; adhuc DEUS posset illa conservare, ad operationes concurrere, & similia.

CONTRA. Quia hæc Responsio contradictorios terminos continet; & esset enim omne possibile producibile productum, & non esset; esset, ut supponitur in negatione conclusionis, non esset autem, quia adhuc operationes produci possent, & conservatio infiniti, quæ omnia veniunt inter producibilitatem, omnis possibilis,
111 tàm finiti quàm infiniti.

PROBATUR secundò. Si DEUS produceret omne possibile infinitum, & produceret omne possibile infinitum, ut supponitur, & non produceret: quia non produceret omne potentiâ infinitum, quod etiam est inter producibilia; quòd autem non produceret omne potentiâ infinitum, per hoc probatur: quia infinitum in potentia est, infinitum essentialiter; exigens esse in potentia. Ergo produci actu non posset. Ergo apparet in illo omni producibili, non posse produci omnia.

RESPONDEBIS. Sufficit quòd producat DEUS omne producibile, in infinitum categorematicum.

CONTRA. Quia conclusio attendit ad producibilitatem etiam finitorum, mo- 112
dò sint illa contenta, in numero possibilium: negat enim conclusio posse produci omne possibile.

PROBATUR tertiò. Instantiis variis, quæ ostendunt, non posse produci omne producibile, & ita, non potest produci æternitas à parte post, quantitatis divisibilitas in infinitum, &c. &c.

DICENDUM est tertiò. *Etiam positâ possibilitate infiniti, non est necessarius, nec possibilis numerus maximus finitorum.*

PROBATUR primò. Quòd non sit necessarius maximus finitorum. Quia ad hoc, ut transeatur à numero finito ad infinitum, non est necesse, tanquam per medium transiri; per numerum maximum finitorum. Ergo posset esse infinitum, 113
sine positione numeri maximi finitorum. Antecedēs probatur, quia esse infinitum, non est post numeros finitos, aliquorum numerorum infinitantium, inchoatio: sed est tantùm numerorum semper finitorum, sine fine aggregatio. Ergo ad hoc; ut à finito ad infinitum transeatur, non est necesse, tanquam per medium, transire per numerum maximum finitorum.

PROBATUR secundò. Posito numero finitorum, vel potest DEUS ponere infinitum, vel non potest? Si non potest? Ergo non est necessarius numerus maximus finitorum, ad positionem infiniti, quod tamen tu vis. Si autem potest DEUS ponere infinitum? quæro, an ponendo jam infi-
nitum, debeat adhuc ponere alium nu- 114
merum maximum finitorum, an non debet? Si debet? Ergo prior ille non erit necessarius ad infinitum. Ergo & hic posterior; de illo enim redibit eadem, quæ de priori quæstio, si autem non erit necesse ponere? Ergo quamvis ille, qui supponitur productus numerus maximus finitorum non poneretur, modò poneretur illa ipsa infinitudo, sequeretur infinitudo. Ergo ulteriùs non est necessarius ille maximus numerus finitus ad infinitationem. Quòd si dicas, non posse DEUM ponere numerum illum infinitum, nisi ex suppositione positionis numeri maximi finitorum, da in hoc ipso implicantiam.

PROBATUR tertiò. Quòd numerus,

finitorum maximus sit impossibilis. Quia & erit ille numerus maximus finitorum, ut supponitur, & non erit maximus finitorum: quia si DEUS post numerum maximum finitorum, potest producere v. g. infinitos homines, potest & unum, quem ipsum addendo, augebit numerum maximum finitorum, consequenter ille prior non erat maximus finitorum, Addit recentior Suar: Ponamus numerum maximum finitorum, secundùm eum, numeretur aliud numerabile. Rursùs secundum eundem numerum maximum finitorum, numeretur aliud numerabile; en tibi erũt duo numeri maximi finitorum: conjungantur illa numerata simul, non facient unum infinitum; quia infinitum non stat duobus solis finitis. Ergo faciunt numerum finitorum majorem maximo finitorum.

DIFFICULTAS III.

Fundamenta in Oppositum.

OBJICITUR primò varia auctoritas. PRIMA est Aristotelis, qui cùm tenuerit mundum creatum esse ab æterno, generationesq; fuisse ab æterno, hôc ipso admisit infinitum categorematicum.

SECUNDA auctoritas est Dionysii cap. 8. de Divinis nominibus.

TERTIA Aug: ad Volusianum.

RESPONDETUR. Aristotelem creantem favere oppositis: erroneè enim admisit mundi æternitatem. Sed oppositum docet, statq; pro nobis tertii Physic: T. 67. unde non docuit dare infinitas factas generationes ab æterno, sed tantùm hoc sequitur, deduciturq; ab oppositis, ex suppositione erroris. Secunda auctoritas non aliud vult, quàm Divinam omnipotentiam, extendi posse ad creaturas in infinitum producendas, nec terminari unquam numerum producibilium. Tertia autem solùm adstruit possibilitatem Incarnationis, licèt eam clarè explicare non possimus, ita ut debeamus tandem dicere, quòd concedendum sit, DEUM aliquid posse, quod nos explicare non possumus, sed inde non sequitur, quòd debeamus concedere, ea posse DEUM facere, quorum implicantiæ convincunt.

OBJICITUR secundò à pari.

PRIMA PARITAS est. Si daretur luminosum infinitum, produceret lumen infinitum, itemq; si daretur ignis infinitus, produceret infinitum calorem. Ergo & DEUS poterit producere infinitam lucem, neq; enim est minùs potens, quàm lux infinita.

RESPONDETUR disparitatem esse, quia posito per impossibile luminoso infinito, hôc ipso ponitur vis necessaria ad actualem infinitam lucem, Divinâ autem potentiâ positâ, non ponitur potentia ad actuale infinitum, quia in DEO non datur potentia ad impossibile. Illa autem propositio: DEUS non est minùs potens, quàm lux infinita, est propositio falsa, quia est de subjecto non supponente: nulla enim datur lux infinita.

SECUNDA PARITAS est. Si DEUS ab æterno produxisset Angelos, ita ut singulis momentis, singuli producerentur ad hodiernum diem, fuissent infiniti. Ergo etiam & nunc posset producere infinitos Angelos.

RESPONDETUR ex dictis, in materia de creatione habetur, quòd ab æterno, successivè tamen, non potuerint produci Angeli.

TERTIA PARITAS. Scientia DEI respicit objectum infinitũ, itemq; immensitas. Ergo & omnipotentia.

RESPONDETUR, quo sensu verum est antecedens, eo sensu & consequens: nempè, quòd ista omnia terminentur ad infinitum Syncategorematicè.

QUARTA PARITAS. Potentia finita potest facere finita in infinitum, v. g. intellectus potest elicere cognitiones finitas in infinitum. Ergo & potentia simpliciter infinita, potest facere simpliciter infinitum: aliàs non esset distinctio inter potentiam finitam & infinitam.

RESPONDETUR. Negando consequentiam. Quia argumentum multùm probat: probat enim, quòd intellectus Divinus, etiam non cognoscibile debeat noscere, ut ita distinguatur ab intellectu creato, habente pro objecto omne cognoscibile.

Sicut

133 RESPONDET primò recentior Suar. unum infinitum Syncategorematicum, neq; esse minus, neq; æquale; non enim unum infinitũ Syncategorematicum cum alio comparabile est. Rationem reddit: quia omnis comparatio est mensura, omnis autem mensura, requirit determinationem determinabilis; si enim determinationem non requirit comparatio, quæram, quid sit plùs 20, an plures? cum Ergo infinitum Syncategorematicum determinatum non sit; accipiũtur enim partes illius indeterminatæ, sine ullo termino, consequenter, nec illic pars est major toto, nec æqualis, nec minor, quia omnes hæ determinationes sunt rerum determinatarum; hinc quando dicitur tot sunt in
134 possibili hominum oculi, quot manus, non est comparatio rigorosa, sed tantùm sensus est, tàm esse indeterminatas, ac incomparabiles oculos & manus. Porro aliter se habet res circa infinitum categorematicum: nam res determinatur; vel per existentiam, vel per acceptionem extrinsecã, quæ determinatio per existentiam, clarè competit infinito categorematico, si detur. Infinitum verò in potentia nec existit, nec concipitur totum, ut infinitum; sed in infinitum. Hanc responsionem aliàs impugnavi, de partibus indeterminatis continui. Cæterùm posset aliquis hanc Responsionem pro præsenti tueri; videturq; esse disparitas de continuo, & de infinito Syncategorematico: quia tota entitas di-
135 visibilitatis existit, & determinatur per positionem rei, qualem determinationem non habet infinitum Syncategorematicũ.

RESPONDERI potest secundò, consequenter ad dicta non esse quidem infinitum possibilium hominum æquale rigorosè infinito possibilium, v.g. capillorum; mensuratio enim est semper, rerum consistentium, & non ulterius procedentium: possibilitas autem nunquam consistit. Sic v.g. si aliquis velit mensurare equi cursum, nunquam posset dicere tantus est, si semper eqvus mensuram se subsequentem præcedat. Sic etiam in possibilibus, cum non consistant, sed natura ipsorum sit ulteriùs & ulteriùs extendi, mensurari propriè non possunt. Cujus ratio est, quia infinitum Syncategorematicum, 136
quomodocunq; accipias, semper plùs & plùs dicit: si enim plùs & plùs non diceret, non esset infinitum syncategorematicum; quia hoc essentialiter potentialitatem plurificabilitatis, semper & semper importat. Nihilominus hoc infinitum syncategorematicum, dici potest minùs propriè æquale; in quantùm scilicet intellectus, in consideratione unius, procedit ad considerationem aliûs, cum aliqua comparatione. Dico itaq; unum infinitum possibile hominum, esse æquale minùs rigorosè reliquis, ut dixi supra. Quare autem possit dici, æquale unum possibile alteri, & non possit dici æquale unum infinitum, reliquis infinitis, dictum supra:
137 quia scilicet, sicut unius, ita & omnium possibilium, eadem radix, & fons inconsummabilitatis, nempè omnipotẽtia DEI, & non implicantia contradictionis; jam autem quorumcunq; infinitorum comparatorum ad aliud, radix multitudinis tantæ vel tantæ, est ipsa entitas, quæ supponitur à parte rei producta, quâ sublatâ, jam nihil restat, quod vires ejus suppleat, sicut quâcunq; sublatione, comparatione &c. factâ circa possibilium infinitatem, manet idẽ omne possibile. Quod ita explicatur:

IMAGINARE, poni à DEO infinitum aliquod, & ex altera parte poni 10. infinita; tunc si acceptis millenariis, & assignatis alicui individuo ex illis 10 infinitis, si inquam extemplò DEUS suppleat productionem illius infiniti millenarii accepti; eo 138
casu; unum infinitum æquare posset 10 infinita, eò quòd semper in eadem plenitudine maneret illud uniter infinitum; cum ergo acceptis quibuscunq; possibilibus individuis hominum, maneat in eadem plenitudine ratio possibilis, hinc fit, ut ratio possibilis unius, possit comparari reliquis possibilibus: quod enim faceret in illo uniter infinito, suppletio facta numeri accepti, per productionem factam à DEO; aliùs numeri æqualis accepti, hoc facit ipsa non implicantia contradictionis, respectivè ad omnipotentiam DEI accepta, ut possibilitatem rerum in eadem semper, plenitudine teneat. Nec inde sequetur, partem esse æqualem toti: nam

139 unum possibile, respectu aliorum, non habet rationem verè partis, sed potiùs totius, potest autem benè unum totum, esse æquale alteri, & pluribus totis, quando plura tota, eandem rationem magnitudinis, idemq; principium & rationem formalem tantitatis habent. Et certè illud pars est, quod toties multiplicatum & cõputatum æquat totum, & sine hac multiplicatione non æquat; sic v. g. binarii infiniti pars, sunt unitates infinitæ, quæ iteratò semel multiplicatæ & computatæ, adæquant, conficiuntq; binarium infinitum: jam autem infinitum possibilium hominum, non est necesse toties & toties multiplicari, ut æquivaleat omnibus reliquis possibilibus; æquivalet enim ex ti-
140 tulo ejusdem fontis multiplicabilitatis, & progressûs. Possunt tamen dici pars abusivè; quia scilicet, alia est connexio prædicatorum hominis, alia connexio prædicatorum leonis, quamvis tantitatis eadem sit radix; fons, & ratio formalis. Porrò fieri potest, ut ea quorum tantitatis eadem est radix, sint talia, ut unum æquivaleat pluribus, & plures uni, sic. v.g. Non est magis homo unus Petrus, quam Petrus, Paulus, & Andreas, quia rationem hominis, ab eodem principio participant. Rursùs una Persona Divina, æquivalet reliquis, & reliquæ uni; quia idem est principium, radix æquivalentiæ, nempè Divina natura.

Objicitur secundò. Si datur infini-
141 tum syncategorematicum, etiam formæ possibiles, erunt infinitæ syncategorematicè; si formæ possibiles sunt infinitæ syncategorematicè; deberet dari actu infinitum: quia quot sunt formæ infinitæ syncategorematicè, tot sunt negationes formarum actu in materia. Ergo si formæ sunt infinitæ in potentia, negationes illarum erunt infinitæ actu.

Respondetur. Negationes illas formarum, duo dicere, unum in recto, & hoc est ipsa entitas materiæ, & aliud in obliquo, hoc est formas connotatas, quæ ipsæ cum sint non nisi in potentia, infinitæ negationes etiam erunt infinitæ in potentia. Addo, sicut esse negationum, est non esse, ita esse infinitum negationum, est non esse infinitum. Rursùs, cum non dentur ne- 142
gationes negationis, sed fundentur in ipso Ente, quod negant; Hinc & actualitas negationum, fundatur in Ente, quod negatur; & quia Ens, quod negatur, non est infinitum actu, ideo & negationes illæ non erunt infinitæ actu, sed sequentur conditionem Entium quæ negãt. Vide Metaph. in materia de Negationibus.

Objicitur tertiò. Quod essentialiter est in potentia, non est infinitum; Syncategorematicum infinitum, est essentialiter in potentia; Ergo non est infinitum.

Respondetur. Quod essentialiter est in potentia, non est actu, sed est tamen in potentia; quod solùm esse competere debet infinito Syncategorematico.

143

Difficultas II.

De Speciebus infiniti Syncategorematici.

Duo in præsenti maximè inquirenda sunt; primò an res possibiles sint finitæ, an infinitæ. Secundò, an in productione tàm perfectorum, quàm imperfectorum procedere, sit semper in infinitum, ita ut nunquam devenire sit ad perfectissimam, & imperfectissimã creaturã.

Dicendum est primò. *Non apparere implicantiam* (quæ procedat per locum positivum) *in Creatura, quæ non sit in infinitum multiplicabilis.* Quæ enim illa? de hac materia, translata sunt notabiliora ad primam partem, ubi de Angelorum multiplicabilitate. Videantur ibi dicta. 144

Dicendum est secundò. Possibilia plusquàm semel multiplicabilia, esse in infinitum multiplicabilia; ita post alios Ovied: hic pan. 3.

Probari solet primò. Quòd Vicleffius à Concil. Constantiensi damnatus docuerit, Deum non posse creaturas, ultra determinatum Numerum, producere.

Respondetur. Docuisse quidem hoc Vicleffum, in Concil. Constantiensi tamen non reperiri damnationem hujus puncti; sed tantùm reperiri, inter puncta, à Colonien si Facultate, Concilio proposita ad damnandum, si videretur Concilio.

Probari solet secundò. Ponamus positum illum numerum creaturarum, vel potest

145 vel potest adhuc, vel unam supra, Deus ponere Creaturam, vel non potest? Si potest? Ergo apparet numerum creaturarum jam positarum non fuisse completum, positâq; illâ Creaturâ unâ supra numerũ, quæram, an adhuc aliã possit producere, si non potest, cur potuit priorem, & quidem ultra numerum possibilium producere. Ergo ulteriùs, prior ille numerus, non fuit determinans possibilitatem creaturarum: quòd si non potest, quæ in hoc implicantia?

Respondebis primò. Sicut ultra possibiles infinitas creaturas, non est possibilis alia, ita nec ultra possibiles illas determinatas, possibilis est alia.

Contra. Quia possibilitas Creatura-
146 rum infinita, est possibilitas in infinitum nunquam consistens, nunquam determinata; hinc quamcunq; possibilem Creaturam complectens, adeoq; etiam eam, de qua retorques argumentum. Sed, per oppositos, non quemcunq; tandem numerum Creaturarum, determinatus ille numerus comprehendit.

Respondet secundò Ovied. Quòd posito Numero determinato Creaturarum, non tenearis rationem reddere, cur hæc potiùs, quàm illæ sint possibiles, sed quòd tantùm infinitæ non sint possibiles.

Contra: quia non potes ostendere, cur infinitæ sint impossibiles. Ergo ostendere debes, cur hæc sit impossibilis.

Responderi posset tertiò. Impli-
147 caturam illam Creaturam, quia & esset possibilis, ut supponitur, & non esset possibilis, quia ultra numerum determinatum possibilium esset; ita ut si illa creatura, foret possibilis, deberet jam posse includi, in illo numero determinato.

Contra hanc responsionem, ut agatur. *Hinc*

Probatur tertiò Conclusio, rejectione oneris, ad ostendendam implicantiam. Non implicat contradictionem, Creaturam positam, pluries plurificari in infinitum; nec repugnat, ut pluries posita, non determinetur ad certum numerum; & si hanc determinationem pro contradictione attuleris, hæc ipsa negabitur. De quo modo retorsionis, alibi etiam agitur.

Confirmatur: Quia videtur hoc ma- 148
gis exaltare omnipotentiam Divinam, ejus efficacitatem non restringendo in talibus: & ex alia parte manet idem principium multiplicandi, nempè, non repugnantia contradictionis, in connexione prædicatorum essentialium, videturq; hoc pro principio assumi posse, quod semel non implicat, nunquam implicat.

Objicitur. Non apparet repugnantia implicantiæ, in creatura essentialiter immultiplicabili. Ergo nec apparebit in Creatura determinatè multiplicabili.

Respondetur, cùm pro Antecedente, 149
stet auctoritas totius Scholæ Thomisticæ, benè defendi potest, saltim sub his terminis, quòd impossibilitas talis Creaturæ, nulla appareat per locum positivum. Sed quia consequens, à nulla schola universaliter docetur; quamvis etiam illius, nulla posset per locum positivum, implicantia ostendi: hinc fit, ut retorsione oneris implicantiæ ostendendæ uti possimus. Deinde, si semel appareat, rem non excludere sui plurificationem, à pari arguendo, benè inferetur etiam ulteriùs, illam plurificari posse: & sicut, qui potest pronuntiare A & B, benè arguitur posse pronuntiare Ab; quod de illo non argueretur, si ipsum A. B. pronuntiare non posset: ita si pluries multiplicari potest Creatura, benè arguetur etiam multiplicabilem esse: Quanquam sufficiet eâdem methodo, hanc etiam conclusionem tueri, quòd 150
scilicet, nullum sit positivum fundamentum, pro possibilitate talis creaturæ.

Instabis: Omnis multitudo finita, potest successivè percurri: Ergo si incipiamus annumerare omnes creaturas possibiles, perveniemus ad numerum quendam, ultra quem procedere non possemus: tunc quæro, si addamus illi multitudini, ultra quam procedere non possimus, unam Creaturam, illa anterior multitudo erit finita, & non erit finita; erit finita, quia unum additum numero finito, non potest facere infinitum: non erit finita, quia illa multitudo, cui hæc unitas additur, erat multitudo omnes finitos numeros includens, seu maximum finitorũ.

151 RESPONDETUR, multitudinem finitam simpliciter posse successivè percurri secus multitudinem finitam, in infinitum procedentem, in qua etiam multitudine, non erit necesse veniri ad numerum maximum finitorum, præcipuè cùm ex dictis supra medium ad infinitum non sit præhabere numerum maximum finitorum. Immò hoc argumentum multùm probat; probat enim etiam in æternitate à parte post, deveniri posse ad numerum temporum maximum finitorum.

DICENDUM tertiò. Quòd sit procedere in infinitum in Creaturis perfectioribus producendis, seu quòd non possit per veniri, unquam ad perfectissimam.

PROBAT primò Fassolus: quælibet Cre-
152 atura quantumvis perfecta supponatur, infinitè adhuc distat à DEO. Ergo adhuc poterit dare media inter illam & DEUM.

RESPONDETUR, Negando consequentiam, quia quamvis illa Creatura foret finita, si perfectissima est, illâ perfectior dari non potest, tu autem aliunde impossibilitatem talis Creaturæ non ostendis. Præcisa etiam ratio finiti, qùia talis, non semper patitur additionem; unum enim est maximè finitum, & tamen additionem in ratione unius pati non potest, hôc ipso enim non esset unum.

PROBAT secundò, recentior Suar: Repugnat supponere, quòd id repugnet, quod non repugnat: non repugnat autem quâlibet creaturâ perfectior.

153 RESPONDERI potest, retorquendo argumentum; repugnat supponere id repugnare, quod non repugnat: non repugnat autem Creatura perfectissima.

PROBATUR tertiò per Principium negativum, non potest ostendi clara implicantia, quòd perfectio Creaturarum, non sit in infinitum augmentabilis, ex altera parte quamvis non posset ostendi implicantia, magis dignificabit omnipotentiam Divinam, si scilicet dicatur, hâc ipsâ, quam tu appellas, perfectissimâ Creaturâ, posse aliam perfectiorem dari: tenentq; hoc P.P. nominatim Dionys: cap. 4. de Divinis nominibus, quam auctoritatem vide apud Ovied: hic & recentiorem Suar:

RESPONDEBIS, magis per oppositos dignificari omnipotentiam DEI, quia con- 154
cedunt DEUM aliquid facere posse, quod negamus nos scilicet perfectissimam Creaturam: Sicut major est dignitas Regis, quòd possit facere Principē, cæteros omnes excellentem, se solo excepto.

CONTRA, appellemus hanc Creaturam A, dicimus nos hanc ipsam, posse DEUM producere, sed ita, ut illâ excellentiorem posset adhuc producere, quod negant oppositi, magis ergo per nos dignificatur omnipotentia: Et sicut, si Magister aulæ alicujus Palatini, sit non nisi gregarius Servus Regis, magis per hoc dignificabitur Rex; ita major erit dignitas DEI, si hæc creatura, quam tu ponis perfectissimam, nec dum sit primum locum in aula DEI occupans: majorq; esset dignitas Princi- 155
pis, si semper digniorem, & digniorem posset facere, nunquam tamen æquantem sua decora.

CONFIRMATUR à Pari: Non est possibilis numerus maximus finitorum. Ergo neq; est possibilis species maxima perfecta, & si non esset possibilis numerus numerans, quo non sit dabilis major, ita nec erit possibilis Creatura, quâ non possit dari major. Et si potest per Pontium, dari processus in infinitum, in speciebus dicentibus Ordinem ad alias species, cur non & omnes talem ordinem dicent, vel si non dicent, cur etiam æquè non erunt multiplicabiles? Et certè non potest ostendi, quis sit ordo, tria ad unum, & tamen numerus numerans in infinitum produci 156
potest; ita quâvis non ostenderetur unius Creaturæ ad aliam ordo, si multiplicetur semel, potest in infinitum multiplicari: Ita ut non perveniatur ad perfectissimam. Item non est possibile infinitum. Ergo neq; perfectissima ceratura, quod ipsum sic proponitur. Implicat creatura infinitæ perfectionis in essentia, condistincta, per hoc solùm à DEO, quòd sit producta in sua essentia. Ergo erit impossibilis etiam perfectissima Creatura, quidquid enim repugnantiæ in Antecedenti est, idē valet pro consequenti.

Solutio Objectionum.

OBJICIT primò Arriag. Non implicat Creatura perfectissima. Ergo est dabilis.

RESPON-

157 RESPONDETUR retorsione oneris, ad ostendendam implicantiam, cur scilicet implicet quâcunq; posità perfectâ Creaturâ, dari perfectiorem, & quia paritates adlatæ contra sententiam cæteroqui auctoritate non munitam, benè tenent. Hinc hoc argumentum utriq; parti servit.

OBJICIT secundò idem. Sumatur tota collectio Creaturarum in hac, non omnes excedūtur à Creaturis. Ergo aliqua est, quæ non excedit ur adeoq; est suprema. Antec. Probatur, repugnat omnes Creaturas produci à Creaturis, nisi detur mutua productio, devenireq; erit ad aliquā Creaturam non productam ab alia. Ergo etiam in perfectione devenire erit ad unam, quæ non excedatur ab aliis.

158 RESPONDETUR, Disparitatem esse, quia nisi deveniatur ad unam Creaturam immediatè productam à DEO, necessariò dici debet, quòd creatura producta producatur ab alia à se producta, quod est absurdum, jam verò si non deveniatur ad unā, quæ sit omnium perfectissima, non erit necesse, ut excedatur ab ea, quam excesserat, cur enim hoc deberet fieri? Rursùs si non deveniatur ad Creaturam productam à DEO, nulla erit necessitas DEI Creatoris, quod absurdum est, & tamen illud non sequetur, negatâ Creaturâ perfectissimâ.

INSTAT idem. In collectione omnium possibilium, non omnes species excedūntur. Ergo aliqua est, quæ non excedit ur,
159 adeoq; est suprema. Ant: Probatur: quia si omnes excedūtur, sequeretur plures esse, quæ excedunt ur, quàm quæ excedunt; & non esse plures: quod ipsum prob: Quia v. g. accipiendo collectionem possibilium, in qua incipiatur ab homine, tunc in illa collectione, species omnes excedūt hominem, & homo nullam excedit speciem illius collectionis. Ergo species quæ excedunt, sunt plures unâ v. g. specie, præ illis quæ excedunt ur, quòd etiam non essent plures excedentes, probat, quia quælibet, quæ excedit, debet per nos habere unam, quæ illam ipsam excedat.

RESPONDETUR, nulla species ita est imperfecta, ut non habeat imperfectiorem se, consequenter nulla ita excedit ur, quin excedat.

OBJICITUR tertiò, in tota collectione 160
Creaturarum, est summa propinquitas in perfectione cum DEO, quæ in Creaturis esse potest, ultra enim possibilia, nihil est possibile, adeoq; quod vicinitatem & participationem perfectionis Divinæ habere possit. Sed hæc vicinitas summa non reperitur in omnibus, excedunt enim se species sicut numeri: Ergo debet esse in una, quæ est illa, quam intendit argumentum, perfectissima Creatura.

RESPONDETUR, in collectione tota Creaturarum, esse summā perfectionem, sed summitate Syncategorematicâ, non verò summitate Categorematicâ. Sicut enim ipsa possibilitas procedit in infinitū, neq; ullo finito terminabilis est, ita nec terminabilis est ullâ certâ ad DEUM vicini- 161
tate. Addit Ovied: esse summam vicinitatem in tota collectione, non autem in ulla distributivè accepta Creatura.

INSTABIS primò, DEUS incipiendo v.g. ab homine, cognovit speciem quæ illum excedat: Rursùs illam speciem, à qua excedit ur illa species, & quia Divina cognitio, uno intuitu cognoscit Creaturas, quæ excedunt, & excedunt ur. Ergo pergendo uno ictu sursum, tandē venit ad unā quæ à nulla excedit ur, & quæ ipsi DEO immediatior erit, & hæc erit illa perfectissima.

RESPONDETUR, uno ictu sursùm nunquam deveniri ad Creaturam, quæ à nulla excedat ur, unde Divina illa cognitio, ita est exprimibilis, singula ex possibilibus cognosco, ita tamen, ut nullus sit illorum 162
terminus, de quo mox pleniùs.

INSTABIS secundò. Potest DEUS producere Creaturam summè perfectam, quam potest, quæ est propositio identica; producat ergo illam, quo posito vel erit illa perfectissima, vel non? Si erit perfectissima? Ergo habetur intentum: si non erit perfectissima? Ergo non erit summè perfecta, ut supponebatur.

RESPONDETUR, imprimis invertendo argumentum. Potest DEUS producere chymæram, quam potest producere, quæ propositio est identica, quo posito, quæro vel illa Creatura erit Chymæra vel non? Si erit? Ergo Chymæram potest produce re? Si non erit? Ergo non erit illud

163 quòd suppponimus produci: sicut ergo retorsioni debet negari subjectum primæ propositionis, ita & in præsenti negari debet, posse dari summè perfectam creaturam. Propositio autem identica est vera, vel in sensu absoluto, cùm procedit legitimè, ut cùm dico: Petrus est hic homo, vel in sensu conditionato, & ita, cùm dico, Chymæra producibilis, est producibilis; redditur iste sensus, Chymæra si esset producibilis, esset producibilis, sed inde ejus producibilitas non colligitur: quia conditio nihil ponit in rebus.

OBJICIT quartò Pontius. Si essent possibiles species infinitæ, possent produci à parte rei simul; potest enim etiam infinitum specierum produci, & tunc una
164 ex illis necessariò haberet excessum supra cæteras, quæ ipsa creatura, cùm non possit esse infinitæ perfectionis, deberet esse finitæ.

RESPONDETUR, implicare à parte rei positionem infiniti specierum, cõsequenter implicare speciem habentem excessum supra cæteras; consequenter etiam negatur, posse assignari speciem conditionis specialis, quæ scilicet ita excedat, ut à nulla specie excedi possit.

OBJICIT quintò idem. Implicat infinitus numerus specierum, diversæ perfectionis essentialis: quia in tota illa collectione omnium illarum, daretur infinitas perfectionis essentialis, quæ soli DEO est propria, ex qua propositione inferri ad
165 propositum debet. Ergo si non datur infinitus Numerus specierum, diversæ perfectionis essentialis, debet deveniri ad speciem perfectam.

RESPONDETUR, dari infinitatem extẽsivæ perfectionis, idq; infinitatem Syncategorematicam: nam extensivè & quo ad Numerum infinitæ sunt species, sed non fore infinitatem intensivam, & categorematicam, quæ soli DEO competit. Si datur infinitas extensivæ perfectionis, non erit necesse dari perfectissimam speciem creaturæ, & tamen finitam.

DIFFICULTAS III.

De infinito Syncategorematico, prout est in mente DEI.

166 DIfficultas est in hoc, quomodo DEUS cognoscat infinitum Syncategorematicum; an scilicet in mente DEI sit Categorematicum.

DICENDUM est: *Infinitum Syncategorematicum, in mente DEI non esse Categorematicum.*

PROBATUR primò. Communiter DEUS res ita cognoscit, sicut sunt in se; Ergo & infinitum Syncategorematicum, non cognoscit, ut categorematicum, cùm in se non sit Categorematicum; aliàs nosceret res difformiter objecto.

PROBATUR secundò. Independenter à cognitione DEI, infinitum Syncategorematicum: non extrahitur ad categoresim; Ergo nec extrahetur cognitione DEI:
167 quia cognitio DEI nullum prædicatum aufert objecto, exceptâ negatione cogniti, nec adfert nisi denominationes de linea noscendi, ratio autem Categorematici vel Syncategorematici, non est de linea noscendi.

PROBATUR tertiò. Infinitum Categorematicum, non est in mente DEI Syncategorematicum, Ergo nec infinitum Syncategorematicum, est in mente DEI categorematicum. Prob: consequentia. Tum quia: sicut unum non potest esse aliud, ita nec unum cognosci, sicut aliud. Tum quia non magis distat infinitum Categorematicum à Syncategorematico, quàm Syncategoremeticum à categorematico; id enim, quod essentialiter non nisi in actu
168 est, ab eo quod essentialiter nonnisi in potentia est, æqualem distantiam importat. Ergo si ob distantiam prioris, non potest illud fieri cognosciq;, ut posterius, nec posterius poterit fieri cognosciq; ut prius. Tum quia posità cognitione Divinâ, de infinito syncategorematico, vel dicit adhuc cognitio DEI; est hoc infinitum in potentia, vel non dicit? Si dicit: Ergo cognoscitur ut Syncategorematicum; si non dicit: Ergo illud, quod cognoscebatur, non est infinitum Syncategorematicum; & sicut si non cognosceretur Petrus, hic homo, non cognosceretur Petrus; ita si cognoscendo infinitum Syncategorematicum, non cognosceretur infinitum in potentia, non cognosceretur infinitum Syncategorematicum. OBJI-

169 OBJICITUR primò. Quando exhauritur tota potentialitas infiniti Syncategorematici, desinit esse infinitum Syncategorematicum: sed in mente DEI exhauritur tota potentialitas infiniti Syncategorematici. Ergo infinitum Syncategorematicum, desinit esse tale in mente DEI. Minor Probatur: Exhauriri potentialitatem infiniti Syncategorematici per cognitionem Divinam, est illam actu cognosci; sed cognoscitur actu. Ergo.

RESPONDETUR. Si actualitas teneat se, nonnisi ex parte cognitionis actu, & non potentiâ cognoscentis, per hoc non exhauritur potentialitas infiniti Syncategorematici, sed potentialitas ad nosci; sed si actualitas teneant se ex parte objecti, per
170 hanc exhauritur potentialitas infiniti; sed nego intervenire talem actualitatem, quòd enim Objectum, essentialiter est in potentia, si secundum suam essentiam attingatur, erit semper in potentia. Per quod etiam responderi debet, quando urgetur, quòd totum sit simul infinitum, in mente DEI, est enim simul, simultate notitiæ, non objecti.

INSTABIS primò. Nihil deest, quominùs infinitum Syncategorematicum cognoscatur à DEO, ut categorematicum, & modus cognoscendi, quem habet DEUS de illo, est idem planè, ac quem habet de infinito categorematico.

RESPONDETUR, deesse connexionem prædicatorum debitam infinitio categorematico, modusq; cognoscendi, tenens
171 se à parte cognitionis, utrobiq; actualitatem importat, sed non modus tenens se à parte objecti.

Aliâ Methodo eidem medio termino satisfieri potest: quòd scilicet ita cognoscat DEUS infinitum Categorematicum, ut non tantùm singula illius individua cognoscat, dicendo, Nullum est individuũ, quod ex hoc infinito non cognoscam, sed etiam attingit totam determinando collectionem dicendoq; Hæc est tota collectio infiniti categorematici. Supposito, quòd notitia Infiniti Categorematici, non sit notitia Entis rationis. Jam autem infinitum Syncategorematicum, ita nosci, ut singula ejus individua attingat; sed non determinando: Hæc est tota collectio infiniti Syncategorematici; quia quod ex vi
172 essentiæ suæ, non determinari, sed semper ulteriùs & ulteriùs procedere natum est, illud non potest determinari; ut dicatur hæc est tota collectio infiniti Syncategorematici.

INSTABIS secundò. De iis, quæ singula distributivè accepta cognoscit DEUS, in infinito Syncategorematico, potest DEUS dicere, nihil est plùs in infinito Syncategorematico, nisi hæc quæ cognosco. Ergo potest dicere etiã illud aliud. Hæc est tota collectio infiniti syncategoremati

RESPONDETUR. Negatur Conseq: Ratio, quia prioris illius propositionis sensus est, nulla est pars incognita à DEO; per hanc autem non destruitur potentialitas infiniti, seu esse in infinitum, si autem
173 verum esset consequens, destrueretur jam potẽtialitas & processus in infinitum.

INSTABIS tertiò. In finitum Syncategorematicum est, quod est partim actu, partim potentiâ; in mente autem DEI, est tantùm actu.

RESPONDETUR. Quòd in mente DEI, quoad exclusionem potentialitatis ad cognosci; sit tantùm actu, sed non quo ad exclusionem potentialitatis in objecto, seu quo ad esse semper in infinitum.

OBJICIUNTUR secundò, quædam Dialectica.

PRIMUM. Falsa est hæc particularis, aliquas infiniti Syncategorematici partes nõ videt DEUS. Ergo vera est hæc; omnes videt: sunt enim hæ propositiones con-
174 tradictoriæ.

RESPONDETUR distinguendo. Ergo omnes videt omnitate excludente potentialitatem ad cognosci: Conced: omnitate excludente in objecto potentialitatem ad esse ultra, ad esse in infinitum Neg: Et licet quando falsa est contradictoria, sine distinctione, debet esse altera vera sine distinctione: id tamen tunc fit, quando in altera non manet ambiguitas mutatæ suppositionis, quòd hic contingit; nam in particulari, sensus tantùm erat, quamcunq; distributivè agnosci, quamvis semper procedatur in infinitum, & tamen hunc processum in infinitum, videtur ly Omnes, tollere.

SECUN-

175 SECUNDUM. Nulla pars datur, quam DEUS non cognoscat. Ergo omnem partem cognoscit: sunt enim hæ propositiones æquipollentes.

RESPONDETUR, quòd omnem partem cognoscat, omnitate excludente potentialitatem ad cognosci; sed non omnitate excludente potentialitatem ad esse in infinitum.

TERTIUM. Cognoscit DEUS omnes partes distributivè. Ergo & omnes collectivè: quia pro præsenti, à distributivo ad collectivum tenet consequentia.

RESPONDETUR à Distributivo ad collectivum tenere consequentiam, quando etiam in collectivo non latet ambiguitas, latet autem in præsenti; quia si sensus sit
176 hujus partis, omnes collectivè partes cognoscuntur, omnitate tenente se ad exclusionem potentialitatis ad cognosci, vera est; Si autem sit res de omnitate excludente potentialitatem ad esse in infinitum, falsa erit, nec in hoc sensu processit altera propositio.

OBJICITUR tertiò. Multitudo v.g. quam DEUS cognoscit possibilium hominum, non est actu finita. Ergo est actu infinita. Ergo infinita categorematicè.

RESPONDETUR multitudinem possibilium, non esse actu finitam simpliciter, esse tamen actu finitam in infinitum, seu eam esse in potentia ad ultra; sed inde non sequitur, illam jam esse actu infinitum. Deinde finito actu, non opponitur
177 contradictoriè infinitum actu, sed contrariè, contradictoriè autem opponitur non finitum actu, jam autem etiam infinito syncategorematico, convenit esse non finitum actu.

INSTAB: primò. Si per possibile, vel impossibile daretur infinitum categorematicum, æquè non esset exhauribile, ac infinitum syncategorematicum; & ex altera parte, infinitum syncategorematicũ, tàm est infinitum actu quo ad cognosci; quàm Categorematicum est actu, quo ad esse.

RESPONDETUR. Primam partem esse falsam, quia infinitum Categorematicum si daretur, esset exhauribile per mensuras infinitas; infinitum autem syncategorematicum non est exhauribile, etiam per mensuras infinitas; quia non determinat 178
sibi certam infinitatem, infinitum syncategorematicum; sed solùm semper est ultra, & ultra, semperq; est in infinitum: licet etiam hoc verum esset de infinito categorematico, si omnem possibilem, in illo genere, perfectionem, importaret. Quando autem comparatur inter se actualitas, utriusq; infiniti, nulla infinito syncategorematico concedenda actualitas, nisi excludens potentialitatem ad cognosci, sed non admittenda actualitas, excludens potentialitatem ad esse ultra, ad esse in infinitum.

INSTAB: secundò, accipiamus totum infinitum syncategorematicum, vel illud dicit aliquid ultra se, vel non dicit: Si non
179 dicit: Ergo & in mente DEI non dicit. Ergo in mente DEI est determinatum. Si dicit: Ergo aliquid est, quod ultra se est.

RESPONDETUR. Infinitum quidem syncategorematicum, non dicit aliquid ultra se; dicit tamen esse, ultra quamlibet finitudinem, unde etiam in mente DEI, non dicit aliquid ultra se; dicit tamen, ut sit semper ultra; ad eum modum, quo ipsum ultra, non dicit ultra, quod sit ultra, ultra, dicit tamen esse ultra, adeoq; esse sine ulla determinatione.

INSTABIS Tertiò. Si infinitum syncategorematicum, à DEO secundùm omnes partes, distributivè acceptas cognitum, seu prout est in mente DEI à parte rei poneretur; esset infinitum actu. Ergo & in
180 mente DEI est infinitum actu. Ergo est infinitum categorematicum. Antecedens prob: quia ita positum infinitum, nihil potentialitatis haberet, planè ac nihil potentialitatis habet in mente DEI.

RESPONDETUR. Neg. Antecedens. Sicut enim in mente DEI, est Syncategorematicum, ita etsi prout est in mente DEI poneretur, Syncategorematicum esset; & licet ita positum infinitum, nihil potentialitatis habeat ad nosci, habet tamen potentialitatem objectivam, & respondentem illi notitiæ, inclusamq; in ipso esse; & tamen secundùm illud esse, poni deberet, præcipuè, cùm positio rei, debeat esse similis sibi cognitæ, non autem cognitioni, cujus solius actualitas supponitur.

ADDO

181 ADDO. Posse fieri hìc Quæstionem, & de re, & de voce; de voce erit Quæstio, si ex eo, quia nihil est, quod non cognoscat DEUS, in infinito Syncategorematico, inferas, dici illud debere categorematicum in notitia, & tunc in re verum dices, licet malâ Phrasi id exprimas. De re autem 182
erit Quæstio, si in ipso objecto, nullam potentialitatem agnoscas, relucentem in illa notitia, quamvis tenentem se, nonnisi à parte Objecti, negamus enim illam potentiam non relucere in illo objecto.

TRACTATUS VII.

DE ALIIS PROPRIETATIBUS CORPORIS.

AGemus inprimis de Motu, & ejus Termino, seu Ubi, tùm de Duratione. Et licèt hæ proprietates, non sint propriæ soli, conveniunt tamen etiam corpori.

DISPUTATIO XII.

DE MOTU.

1 PRimò quidem agemus de Motu in communi: postea de eodem in particulari; ac deniq; de inceptione & desitione motûs.

QUÆRES primò. *Quid sit motus in communi?*

RESPONDET Aristoteles 3. Phys. textu 6. & 11. *Motum esse actum entis in potentia, prout in potentia.* Dicitur *actus*, sumendo ly actus, non pro solo actu perfecto, qui convenit formis, ad quas datur motus, suntq; ipse terminus motûs; sed sumitur ly Actus, pro solo actu imperfecto, & medio ad terminum, qualis motus est calefactio ad calorem: ne autem æquè latè pateat definitum ad definitivum genus, de-
2 bet ly actus sumi, prout est quid commune, ad actum perfectum, & imperfectum; ut ita ly actus latiùs pateat, præ ipso motu. Dicitur *actus entis*, ly ens sumendo, non transcendentaliter, sed participaliter; id est existentis subjecti. Hinc creatio non est rigorosè motus; quia non est existentis subjecti. Cæterùm hæc prioritas existentiæ, sufficiet ut sit prioritas, non temporis, sed naturæ, & sic si Sol ab æterno profudisset lumen, ille fuisset motus, licet subjectum non antecessisset tempore, sed naturâ. Dicitur *entis in potentia prout in potentia*, ut significetur, quòd adveniat enti, in pura potentia ad terminum habendum existenti; ut connotet privationem immediatè antecedentem, cujus postea formæ accessu, jam est in actu, non verò in potentia prout potentia; & sic Cœli, quamvis ab æterno moverentur, motui illorum conveniret hæc definitio, quia sufficit, ut diximus, prioritas naturæ: & quia fuissent, & nunc sunt in potentia, respectu illius distantiæ, quàm ratione partium successivè motarum acquirit cœlum, convenit item motibus violentis: quia ly in potentia, sumitur pro sola capacitate connotante negationem actûs, sive illa sit capacitas, pro forma appetita, tanquam bono subjecti, sive sit illa capacitas innaturalis. Et quia ratione eorum, quæ jam acquiruntur per motum, non est actus entis in
4 potentia, prout in potentia, sed actus entis in actu: inde quando successivè fit motus, ad aliquas formas, respectu illarum partium, quæ sunt acquirendæ, est motus, non verò respectu jam acquisitarum. Ubi ulteriùs vides, ly *in potentia prout in potentia*, importare terminum à quo; quando autem dicitur esse *actus entis*, importatur terminus ad quem.

QUÆRES secundò, *Quid motus superaddat actioni & passioni?*

RESPONDETUR, hæc in re idem esse, sed tantùm superadditur ly in potentia, prout in potentia, qui termini jam supra explicati. Ratio, quia nulla est necessitas, hæc cõdistinguẽdi, & quia aliàs, si motus esset quid distinctum ab his, daretur motus ad motum.

5 QUÆRES tertiò, *ad quæ prædicamenta detur motus?*

CENSET Aristoteles ad tria prædicamenta, rigorosè loquendo, dari motum, hoc est ad quantitatem, qui motus vocatur accretio; ad qualitatem, qui vocatur alteratio; & ad ubi, qui motus vocatur latio. Sed datur ne motus ad substantiam? affirmat Arriag: negat Aristoteles 5. Physic: textu 13. & 11. quia motus debet esse à contrario ad contrarium, partes autem substantiæ, quæ aggeneratione acquiruntur, non sunt à contrario ad contrarium, quæ etiam contrarietas in accretione reperitur: quia una pars quantitatis expellit aliam, in aggeneratione autem, una pars substantialis, per se non expellit aliam. Item non datur motus ad Relationē, 6 quia hæc non acquiritur per se, sed per accidens; non datur ad actionem, & passionem: quia illis identificatur. Non ad Situm, Quando, Habere; quia hæc sequuntur per accidens motum, in aliud prædicamentum, & non acquiruntur; ut termini per se: ita enim Situs, acquiritur ad ubi; Quando ad motum cœlorum, Habitus ad motum localem vestiti & vestis. De specificatione motuum & individuatione agitur alibi, ubi scilicet de actionis specificatione.

QVÆSTIO I.

De Motu Locali, ut sic.

7 EX dictis immediatè, conficitur hæc *definitio Motûs localis, quod sit actus entis in potentiâ ad locum, prout in potentia.* Positâ hâc definitione primò controvertendum venit, an motus localis importet modalem entitatem, vel non; & quia procedere potest, vel de motu locali per se, ut cum homo, vel Angelus ipse se movet; vel de motu per accidens, ut cum acquiritur novus locus, per exercitium loco motivæ alicujus aliûs, ut si homo moveat se in navi, Dæmon in corpore energumeni, hinc sit.

DIFFICULTAS I.

Motus per se localis, potest ne salvari sine modalitate?

8 DICENDUM est primò. Sine modali entitate, non posse salvari motum per se.

PROBARI solet primò. Quia, si motus non importaret entitatem superadditam, esset ipsum mobile cum aliquibus circumstantiis; sed hoc non, quia mobile debet efficere motum localem. Ergo motus localis non est ipsum mobile: aliàs seipsum efficeret, Antecedens probatur usu communi loquendi.

RESPONDERI posset, motum effici actione non productivâ, sed adductivâ: idem autem seipsum adducere potest.

PROBARI solet secundò. Si motus non esset quid superadditum, non moveretur mobile, nec mutaretur per motum, sed 9 mutatur. Ergo Seq: Prob: quia nihil mutari dicitur, nisi secundùm acquisitionem intrinsecam, alicujus entitatis de novo, & certè, si ad mutationem non esset necesse acquirere extrinsecè, aliquā de novo entitatem, DEUS cum hodiè desinit esse præsens animali, cui erat heri præsens, eò quòd hodiè sit mortuum, diceretur propterea immutari.

RESPONDERI potest: quòd mobile per motum moveatur, & mutetur extrinsecè, & ratione connotatorum; quia scilicet, ea cōnotata non habet mobile ante motum, quæ habet in motu, & sicut sufficit ad denominationem Patris, mutatio in extrinseco connotato, ita & in præsenti; consequenter dicetur hæc mutatio esse ratione extrinseci. 10

PROBARI solet tertiò. Motus localis ex ratione localis, est actus, si actus est: Ergo debet actuare; si debet actuare, debet recipi; si debet recipi, debet esse quid conditinctum, nihil enim recipit seipsum.

RESPONDERI potest. Motum esse actum, non entitativum, sed formalem, recipiq; per modum formalitatis.

PROBAT quartò Amic: disp. 6. de Ang. Sec. 2. Moveri ad locum, est novus effectus realis; sed hic haberi non potest, nisi vi modalitatis superadditæ. Ergo. Antecedens Probatur. Quia deserere unum locum, & alium comparare, est novus effectus & realis, quia est effectus potentiæ realis, virtutis scilicet motivæ, omnis autem

11 autem virtus realis effectiva, terminari debet, ad aliquid reale.

RESPONDEBUNT Nominales. Moveri ad locum, esse novum effectum realem formalem, seu prout reale opponitur ficto, & intentionali, sed non esse effectum realem, prout reale desumitur à re. Nego item dari realem hoc sensu potētiam motivam, hoc est distincti entitativè motûs productivam. *Hinc aliter.*

PROBATUR quintò Conclusio argumento negativo, aliàs à nobis usurpato. Impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione. Ergo nec transibitur sine illa, à non esse moti localiter, ad esse moti localiter; sed nisi ponatur entitas modalis, non o- 12 stendetur sufficiens mutatio.

RESPONDENT primò Nominales. Sufficiens mutatio est, si dicatur motus, esse ipsum mobile, unitum successivè loco majori se.

CONTRA. Potest esse entitas mobilis, & entitas loci; & non esse dicta successivè unitum, per quid ergo transit ad esse successivè unitum?

RESPONDENT secundò: per novam formalitatem.

CONTRA. Potest esse entitas mobilis, & loci, & non esse successivè unita, & non esse habens istam formalitatem, per quid ergo transitur ad esse habentis illam?

RESPONDENT tertiò, seipso transire mobile.

13 CONTRA: Potest esse à parte rei mobile, & locus, & non esse mobile successivè occupans locum, & seipso transiens; quæ ergo erit sufficiens mutatio, ut transeat ad esse successivè locum habentis, & seipso transeuntis? Agnosco quidem, quòd interdum ab uno contradictorio ad aliud transiri possit seipso, sed hoc fit, quando aliqua negatio sufficiens de novo ponitur, vel nova entitas, & certè, sicut esse seipso, est esse, & à non esse seipso transitur ad esse; ita à non esse negationis, ad esse negationis positæ, sufficienter transitur positione novâ negationis. Neq; valet si dicas. Negatio si de novo ponatur, est sufficiens ad transitum mutatio, erit ergo etiam sufficiens mutatio, si nova formalitas ponatur; nego enim illam 14 posse dari, si aliquid vel extrinsecè, vel intrinsecè, præter illam non sit mutatum, sive in entibus, sive in non entibus: & ita ad formalitatem relationis similitudinis, non potest transiri sine nova qualitate, ad esse ubi, sine negatione distantiæ &c: illa enim formalitas, est nova conceptibilitas, nova autem conceptibilitas, advenire non potest, sine nova mutatione extrinseca, vel intrinseca, in entibus, vel non entibus.

RESPONDENT quartò Nominales. Mobile à non esse moti, ad esse moti; transire negatione distantiæ, successivè acquisitâ.

CONTRA: Tum quia, redit argumentum, per quod transeatur ad esse acquirentis, à non esse acquirentis. Ubi non 15 quæro, per quid transeatur, à non esse dicentis negationem distantiæ, ad esse dicentis negationem distantiæ: ad hoc enim transitur, ipsâ negatione distantiæ; sed quæro præcisè, per quid transeatur, à non esse acquirentis, ad esse acquirentis? Tum quia: fieri potest, ut successivè acquiratur nova negatio distantiæ, sine ullo motu; ut si persistente mobili, DEUS loca, à quibus negationem distantiæ dicebat, mobile promoveat ad ipsum mobile: det item DEUS mobili, vim successivè replicandi seipsum, per hoc non movebitur localiter, & tamen successivè acquiret negationes distantiæ varias. Ergo ratio motûs non stat formaliter, in ista successiva acquisitione indistantiæ à loco. Tum quia esse in loco, & esse in motu, non sunt idem. 16 Ergo cum esse in loco, sit distantiæ negatio, motus per illam explicari non debet. Neq; valet, si dicas, quod esse in loco, sit dicere negationem distantiæ permanenter, jam autem fluenter & successivè illam dicere, pertinet ad motum: non inquam valet; quia potest esse ubi, non nisi instantaneum, adeoq; non permanens: potest etiam esse ubi successivum, ut si successivè locus mutetur, & tamen, sine ullo motu mobilis. Rursùs per quid transitur ad ipsum illud fluenter.

RESPONDENT sexto Nominales: Motum, esse ipsum mobile, quatenus non replicatum, successivam habet negationem distantiæ à loco.

17 CONTRA: Tum quia, ſtat altera inſtantia, caſu ſcilicet, quo DEUS moveat ipſa loca, immoto mobili. Tum quia: hoc quod eſt ſucceſſivè habere negationem diſtantiæ, vel ly ſucceſſivè importat, quod negationem diſtantiæ acquirat portando, & ferendo ſe, ab una parte, ad aliam, vel importat ſolùm, quòd negatio diſtantiæ, una poſt aliam ſequatur. Si importat primum, petitur principium: quia ſi interroganti, quare mobile moveatur, dicas; quia movetur: petis principium. De hoc enim ipſo procedit quæſtio. Ergo etiam ſi dicas, ideo aliquid moveri; quia portat ſe, petes principium. Si autem dicatur ſecundum, quod ſcilicet importetur ſola ſucceſſivè negatio diſtantiæ, ſivè moveatur ipſum mobile, ſive non. Contra erit: 18 quia hic agitur de motu. Ergo formale illius, debet eſſe tale, quod non competat illis, quæ non moventur. Jam autem ſucceſſiva negatio diſtantiæ, poteſt ex dictis competere iis, quæ motu ſuo non moventur. Immo & quando Angelus non pertranſeundo medium, tranſit ab extremo ad extremum, non habet motum ſucceſſivum, & tamen habet ſucceſſivam negationem diſtãtiæ. Tum quia redit argumentum factum, per quid mobile non replicatum quod alio modo poteſt negationem diſtantiæ etiam ſucceſſivam habere transeat à non eſſe habentis per motum illam indiſtantiam, ad eſſe habentis per motum.

DICENDUM eſt ſecundò. *Motum non* 19 *aliud eſſe niſi ipſum mobile*, prout determinat ſe quà tale, ad eſſe illic, ubi non fuit determinatione involvente modalitatem, reſtrictèq; loquendo, de motu locali; motus localis erit ipſum mobile, prout determinat ſe, ad eſſe in illo loco, ubi non fuit. Ratio primæ partis Concluſionis eſt: quia ſi nihil obſtet, debemus quàm proximè accedere ad ſententias Ariſtotelis, qui 8. Phyſ. textu 36, motum mobili identificat. Secundæ autem partis ratio eſt: quia non importatâ illâ determinatione modali, non poterit ſalvari tranſitus, à contradictorio ad contradictorium.

OBJICITUR primò. In illo formaliter conſiſtit motus, quo ſolo, ſine ulla ſuperaddita entitate poſito, fit motus: ſed poſito mobili non replicato, cum ſucceſſiva 20 indiſtãtia à loco, intelligitur motus. Ergo.

RESPONDETUR. Neg: Minorem, etiam propter inſtantiam, caſu ſcilicet, quòd DEUS ipſum locum promoveat ſucceſſivè admobile.

INSTAB: primò. Ergo ſufficiet explicare motum, per acquiſitionem ſucceſſivam indiſtantiæ, modò non moveatur locus, nec replicetur mobile.

RESPONDETUR, de hoc ipſo quærendum eſſe, quid ſit, non moveri locum, eundemq; moveri.

INSTAB: ſecundò. Caſu quo DEUS locum promoveat, verſus mobile, ille locus, ſucceſſivam acquirit indiſtantiam à mobili & non mobile ad locum.

RESPONDETUR. Hæc duo eſſe relativa, 21 & ſi unum ſucceſſivè indiſtat, etiam aliud ſucceſſivè indiſtabit.

OBJICITUR ſecundò. Ly, illic, in concluſione poſitum ſignificat, quòd ſcilicet mobile, in loco ponatur per motum; ſed motus non debet explicari per locum: quia locus impertinens eſt ad motum localem. Quod ipſum, probatur: quia motus poteſt fieri in vacuo, & in ſpatiis imaginariis, ubi non eſt locus.

RESPONDETUR. Ly, illic, in concluſione poſitum; conſultò, & non ly, in illo loco, qui ly illic, eſt univerſalius, communeq; ad locum, & ad vacuum v. g. habetq; ſe ita, ſicut ſpatium, quod eſt commune ad locum, vacuum; Spatia imaginaria, &c. Hinc ſi moveretur Angelus in vacuo, acci- 22 peret illic eſſe, ubi antea non fuit.

OBJICITUR tertiò. Sit Petrus replicatus Cracoviæ, & Romæ; abeat Romam, non erit illic, ubi non fuerat, & tamen moveretur localiter. Ergo motus localis poteſt eſſe ſine Illic, in quo aliquis non ſit.

RESPONDETUR. Petrum prout replicatum Cracoviæ, non fuiſſe Romæ: replicatus autem Cracoviæ, per motum acciperet illic eſſe, ſolumq; illic fuit, prout poſitus Romæ.

OBJICITUR quartò, iſte qui deliberat, ut eat, & concludit eundum eſſe, eſt determinatus ad eſſe illic, ubi non fuit, & tamen hoc ipſo non it. Ergo malè per hoc explicatur motus.

RESPON-

23 RESPONDETUR, determinatio alia eſt voluntatis, & hæc non eſt itio, ſed determinatio potentiæ motivæ, poſita ad eſſe hic, hoc eſt motus & itio.

INSTAB: Si ipſum locum DEUS approximet, mobile erit illic, ubi non fuit, & tamen non movebitur. Ergo mala eſt hæc explicatio motûs.

RESPONDETUR, dato caſu Antecedentis, mobile non quâ tale, ſed quâ locatum, erit illic, ubi antea non fuit, determinatione non in ſe receptâ, ſed in ipſo loco.

OBJICITUR quintò. Si motus localis eſſet modus, quando Angelus v. g. ſucceſſivè movetur, vel producit modalitatem illam ſucceſſivam, vel non? Si non producit? Ergo vel ſucceſſivè non movetur 24 contra ſuppoſitionem, vel ſalvari poteſt motus, ſine ſucceſſiva modalitate; ſi autem producit: contra erit, quia, ſi producitur ſucceſſivè modalitas, producitur modalitas habens prius & poſterius, & tunc non poteſt explicari, quando fit motus; non enim cum eſt priùs, quia tunc nondum eſt ſucceſſio: non etiam quando eſt poſteriùs; quia quando eſt poſteriùs, non eſt priùs, adeoq; nec ſucceſſio, conſequenter nec determinatio illa ſucceſſiva.

RESPONDETUR, hoc argumentum, in omni ſententia eſt ſolvendum: quî fiat motus ſucceſſivus? ſicut ergo alii dicent motum ſucceſſivum Salvari, & ratione ejus, quod præteriit, & ratione ejus quod 25 eſt, menſurando hoc, tanquam per aliquid Notius, per ſpatium acquiſitum, ita & nos in præſenti dicemus.

DIFFICULTAS II.

Motus per accidens localis poteſt ne Salvari ſine modalitate? &c. &c.

DICENDUM eſt. *Motum per accidens non importare ullam determinationem modalem.* ita Vasq: 1. parte diſp. 159. Cap. 4. quamvis oppoſitũ teneat de motu per ſe.

PROBARI ſolet primò, ex Ariſtotele 4. Phys. tex. 32. ex cujus Auctoritate, ſic formatur argumẽtum: Si requiretur modalitas ad motum per accidens, deberet principiari à moto per ſe, & recepi etiam in moto per accidẽs; ſed hoc non: quia ſi hoc 26 fieret, mutaretur motu illo recepto, mutaretur inquã motu per accidens, ſed non mutatur: expreſsè enim dicit ARIST: *hæc enim ſic tranſmutant locum, quia id in quo ſunt transmutatur.* Rursùs quando Muſicus ædificat, non eſt neceſſe principiari illam actionem à Muſica, ſed tota illius Cauſa, tribuitur Architectonicæ: Ergo & quando aliquid movetur per accidens, principiatio illius motûs, & receptio tota, tribuetur moto per ſe, & non moto per accidens.

PROBARI ſolet ſecundò. Ponamus vehi Angelum, illo caſu, motu vectionis movebitur Angelus, & tamen ſine entitate ſuperaddita. Ergo motus per accidens, non importat modalitatem. Antecedens Prob: quia illa entitas, vel eſſet corporea, 27 vel ſpiritualis? Si corporea? connaturaliter in re Spirituale recipi non poterit. Si Spiritualis? Ergo à re materiali, hoc eſt vehente, produci non poterit.

RESPONDEBIS, produci tunc à DEO motum Spiritualẽ, recipiendum ab Angelo.

CONTRA erit: tum quia, quomodo jam propriè dicetur, res illa materialis, vehere Angelum? Tum quia recurrere ad DEUM, non eſt Phyloſophicum. Tum quia ponamus, ſaltim miraculosè non produci à DEO illam qualitatem, & nihil ominus Angelum? non ſejungi à corpore: quæ enim in hoc implicantia non petens principium? procedat vectura, quæro vel movebitur Angelus, vel non? Si movebitur? Ergo productio illius modalitatis otioſa 28 eſt, ſi non movebitur? Ergo non acquirit ſucceſſivè alias partes ſpatii, quod eſt contra ſuppoſitionem, quæ ſupponit in vectura pergi.

PROBATUR tertiò. Quia nulla eſt neceſſitas, ponendi hunc motum, requirere entitatem ſuperadditam, quia à non eſſe moti, ad eſſe moti, poterit ſufficienter tranſiri per hoc, quia erit illic, ubi non fuit, ad quod ipſum ſufficiens mutatio erit, copulatio & indiſtantia à per ſe moto, quâ indiſtantia & copulatione poſitâ, impoſſibile eſt illud nõ moveri, ſi aliud movetur.

Hinc colliges, motum per accidens, Eſſe ipſum mobile, prout translatum per ſpatium.

29 OBJICIT primò Amicus. Angelus est in corpore vehente, per solam voluntariam assistentiam: Ergo moto corpore, non necessariò movetur. Ergo ut moveatur, debet per intrinsecam mutationem in se receptam moveri.

RESPONDETUR, moto corpore, absolutè loquendo, non necessario movetur Angelus, movetur tamen necessariò ex suppositione, quòd nolit deserere corpus, quod per se movetur.

OBJICIT secundò idem. Non majorem habet colligationem, Angelus ille, cum corpore energumeni, quàm habeat cum Sphæra locabilitatis alius Angeli; moto autem alio Angelo, aut Sphæram suæ locabilitatis alio transferente, non est ne-
30 cesse, alium moveri.

RESPONDETUR. Ex suppositione colligationis cum corpore energumeni, & nolitionis distare ab illo, magis cum illo corpore nectitur, quàm cum Sphæra alius Angeli, licet non habitâ hac suppositione, non magis nectatur cum illo, quàm cum Sphæra locabilitatis alius Angeli. Sic v.g. si homo penes sit rhedam, non est necesse illũ moveri motâ rhedâ, sed si sit in rhedâ, movebitur motâ rhedâ: Porrò Angelus, etiam ambitus Sphæra locabilitatis, alius Angeli, est sicut ad rhedam, nullam colligationem cum illa importãdo; est autem in corpore Energumeni, sicut in rheda corpus, omniaq; habebit, quæ sufficiunt, ut dicatur, ille Angelus motus, Angelo nõ
31 intendente præcisse se movere, sed intendente non nisi, ut corpus illud non deserat.

OBJICITUR tertiò. Impossibile est, ut subjectum habeat, intrinsecũ suum effectum formalem sine forma, quod tamen principium in præsenti falsificaretur, si ille Angelus moveretur sine receptione ullius motus in se. Quod ipsum probatur: quia successivè transferretur in corpore, essetq; illic, ubi antea non fuit, qui est effectus, formalis intrinsecus motus localis, & tamen, per nos, non reciperet in se motũ. Et certè corpus illud energumeni, ideo dicitur recipere motum, quia successivè per spatium fertur. Ergo etiam, quia ille Angelus, successivè per spatium fertur, debebit etiam in se recipere motum.

RESPONDET primò aliquis apud Amic: In 32
motu locali, esse duos effectus formales, alterum intrinsecum, qui non distinguitur ab impetu locali, alter extrinsecus, qui est successiva coexistentia mobilis ad spatium: repugnat ergo mobile habere priorem effectum, absq; motu locali, sed non posteriorem. Et sicut per solam extrinsecam temporis mutationem, res dicitur coexistere variis partibus temporis, ita per solam extrinsecam mutationem, coexistere poterit Angelus variis partibus loci. Quod autem dicit Amicus, implicare, ut hi effectus Separentur, hoc ipsum probandum fuisset: defacto enim etiam quantitatis, secundarii effectus impediuntur in Eucharistia.

RESPONDETUR secundò Neg: Minorem. 33
Successivè quidem transferretur Angelus, sed non translatione à se principiatâ, vel in se receptâ, sed translatione corporis, cui unitur, unde si se transferret, & non haberet motum, tunc esset effectus formalis sine forma; sed si transferatur, non erit tũc effectus formalis motûs in Angelo, sed in corpore, quod se transferret. Breviter, transferri, non est effectus formalis motûs, sed transferr se; non se autem tum transferet Angelus, sed transferretur.

INSTABIS: cur motus per se, modalitatem superadditam importet, & non importet motus per accidens?

RESPONDETUR imprimis, quia positâ modalitate superadditâ in moto per se, & negatione distantiæ à corpore moto, suffi- 34
ciẽter intelligitur, quomodo acquirat novum spatium, motum per accidens, non intelligeretur autem illa acquisitio spatii nova, in moto per se, sine superadditâ modalitate, secundùm dicta supra. Rursùs omnis modalitatis, subjectum est necesse ostendere, illius autem modalitatis, quæ in Angelo moto per accidens recipi deberet, nullum proportionatum subjectum, ostendi potest: Supponitur enim motus ille esse materialis, principiatus à corpore energumeni, materiale autem non recipitur connaturaliter in aliquo Spirituali. Quod si motus ille sit Spiritualis, principiari non poterit ab energumeno, secundùm dicta supra.

OBJI-

35 OBJICIT quartò Dicast: D. 6. de Eucharistia Num. 15, auctoritatem Aristotelis 2. Top. C. 3. *Motis nobis, necesse est ea, quæ sunt in nobis, simul moveri.* Unde etiam infert S. Thomas, Christum moveri per accidens secundùm esse, quod habet in Sacramento.

RESPONDETUR. Concedo, quæ sunt in nobis, simul moveri, sed motu ipsius per se moti, v.g. necesse est Christum moveri in Eucharistia, non motu proprio, sed motu specierum.

INSTAT. Etiam Christus in Eucharistia, habet motum proprium, & intrinsecum, & acquirit propriam præsentiam intrinsecam.

RESPONDERTUR. Negando habere tunc
36 Christum motum proprium, acquirit autem præsentiam, licet motu non nisi specierum.

OBJICIT quintò idem. Dum accidentia consecrata moventur, incipit Christus esse substantialiter præsens in novo loco accidentium, non quidem per solam motionem specierum, sed per modum præsentiæ ipsi intrinsecam. Ergo dum movẽtur accidentia, movetur Corpus Christi.

RESPONDETUR. Incipit quidem Christus esse præsens noviter, sed illa præsentia, non est ulla Modalitas, & licet esset, sufficienter acquiri posset, motis solis speciebus.

OBJICIT sextò idem. Accidentia recepta in quantitate, non sunt realiter præ-
37 sentia in loco, per solam motionem, aut præsentiam quantitatis. Ergo idem dicendum de Corpore Christi.

RESPONDETUR. Si concedatur accidentibus receptis in Quantitate motus per se, alia erit de illis ratio, alia de Corpore Christi in Eucharistia, quod per se non movetur.

OBJICITUR septimò. Unio humanitatis cum Divinitate, non est satis, ut humanitas sit in loco, in quo est Divinitas; aliàs esset ubiq;. Ergo nec unio humanitatis cum accidentibus, est formaliter satis ad existendum in loco accidentium.

RESPONDETUR. Ob inadæquatam locabilitati (ut ita dicam) Divinæ, Unionem humanitatis cum Divinitate, sequitur, ne ubicunq; est Divinitas, illic sit humanitas. 38
E contra ob adæquatam locabilitati, humanæ Divinitatis unionem, sequitur, ut ubicunq; est humanitas, illic etiam sit Divinitas. Quia autem, licet accidentium illorum, non est Unio adæquata locabilitati humanitatis; Unde hæc accidentia non sunt in Cœlo, ubi est humanitas, cùm tamen humanitas sit adæquatè Unita locabilitati illorum accidentium: habent se enim in hoc genere, sicut humanitas ad Divinitatem, Hinc fit, ut ubicunq; sunt accidentia, illic etiam sit humanitas: licet sine ullo motu sui. Sicut suo modo est & Divinitas, ubi est humanitas Christi, idq; sine suo ullo motu.

DIFFICULTAS III. 39

Estne de essentia motûs localis, esse successivum, & quid de motu puncti?

PRÆMITTO primò. *Motum localem, alium esse continuum, alium discretum.* Motus continuus est, cum per partes, non interpositâ quiete, acquiritur spatium. Motus autem discretus est, cum totum simul acquiritur spatium. Qui non admitteret, posse sequi instans intrinsecum, post instans intrinsecum, addere deberet id fieri, interpositâ quiete.

PRÆMITTO secundò. *Alium esse motum, qui fit per medium*, ut cum palmi priùs medietas, quàm totus pertransitur; alius sine medio, qualis in Angelis admittitur. 40

PRÆMITTO tertiò. Ly *motus successivus, non supponit pro motu materiali:* quia etiam Angeli successivè possunt moveri, nec ly motus discretus supponit, pro motu spirituali, cum non hoc ipso, quia moventur Angeli, principiantq; motum spiritualem, censeri debeant, non nisi discretè moveri.

DICENDUM est primò. Motum localem successivum, non posse fieri in instanti.

PROBATUR primò. Ille motus si daretur, & esset in istanti, ut supponitur, & non esset in istanti: quia id, quod per partes fit, non est in instanti. Sed motus ille per partes fit, quod probatur. Quod fit per prius & posterius, per partes fit; sed motus ille fit per prius & posterius: fieret enim,

41 enim, ut vis, ſucceſſivè. Ergo per partes fit.

Hic ipſe medius terminus, ſic aliter proponitur. Ponamus terminum à quo A, medium C; & terminum ad quem B. Quæro: mobile, vel priùs eſt in C. quàm in B, vel poſteriùs eſt in C, quàm in B, vel æquè primo in C ac in B? ſi eſt poſteriùs in B, quàm in C. Ergo priùs eſt, in remotiori, quàm in propinquiori, quod repugnat; ſi poſteriùs eſt in B quàm in C; Ergo in B, non eſt in inſtanti: quia inſtans priùs & poſteriùs non admittit. Si æquè primò? Ergo motus ille, non eſt ſucceſſivus: quia ſucceſſivum definitivè involvit priùs & poſteriùs.

Idem aliâ imaginatione proponitur. Demus per eosdem terminos, mobile. D. moveri;
42 & aliud mobile. F. duplo velociùs, quæ velocitas in ſucceſſivo motu admitti poteſt. Terminus autem à quo motûs, ſit A, & terminus ad quem B: quo poſito ſic formatur argumentum. Cum jam F. ultimò non movetur, ſed jam eſt in termino B, vel jam pervenit mobile D? vel: non pervenit? Si pervenit? Ergo æquè citò mota ſunt; ſi non pervenit: Ergo D. non in inſtanti, per motum illum ſucceſſivum, ſed per partes, attigit terminum B. vel mobile F. immedietatè inſtantis attigit terminum B. quod impoſſibile eſt.

PROBARI ſolet ſecundò. Quia, ſi motus ſucceſſivus fieret in inſtanti, ſequeretur quòd aliquid eſſet in duobus locis ſimul. Ponamus terminum motûs à quo A, & ter-
43 minum motûs ad quem B, illo inſtanti, quo mobile eſſet in A, eodem etiam inſtanti eſſet in B. Ergo eſſet in duobus locis. Antecedens probatur: quia ſi eodem inſtanti, quo eſſet in A, non eſſet in B, non in inſtanti acquireret B. quod eſt contra ſuppoſitionem. Ergo eſſet eodem inſtanti in utroq;, adeoq; in duobus locis. Confirmatur: quia ſi daretur motus ſucceſſivus in inſtanti poſſent. F. & D. ſimul moti, tranſeundo ab A per C. ad B. ita ut F. incipiat ab A. jam autem D. à B. ita moveri, ut ſibi nunquã occurrant in medio. Quod ipſum probatur: quia illo inſtanti, quo F, eſt in B, non poteſt illi D, occurrere in C, cùm jam F, ſupponatur eſſe in B: inſtantaneè enim acquirit F. locum B. Ergo in medio, non ſibi occurrunt: ſi autem in medio 44
non ſibi occurrent, quomodo motus ille erit ſucceſſivus?

PROBATUR tertiò. Motus inſtantaneus non fit in ſucceſſivo, ſeu in tempore, nec menſuratur tempore. Ergo nec motus ſucceſſivus menſurabitur inſtanti, quia ab utraq; parte eſt æqualis improportio.

DICENDUM eſt ſecundò. *Motum diſcretum localem poſſe fieri in inſtanti.*

PROBATUR primò: quia id non implicat.

PROBATUR ſecundò: quia tali motui, conveniret definitio motûs, nam in priori naturæ, antequam intelligatur acquiſiviſſe id ſpatium, quod in inſtanti acquirit, erat ſub privatione illius, adeoq; in potentia ad illud.

PROBATUR tertiò. Motus diſcretus, ex 45
ſuâ ratione non dicit partes, nec hoc requirit definitio illius. Ergò benè poteſt fieri in inſtanti.

Ulterior modus, defendendi hanc concluſionem, petatur ex materia, de motu Angelorum.

Quo ad ſecundam partem tituli attinet. Negavit Ariſtoteles poſſe moveri localiter punctũ, affirmavit Scotus in 2. diſ. 2. q. 9.

PRIMUM ARGUMENTUM Ariſtotelis eſt ex 6. Phyſ: Tex: 37. & 87. Quod ſic habet: Si indiviſibile moveretur, eſſet diviſibile, quod abſurdum eſt. Seq: Probatur: quia deberet eſſe partim in termino à quo, partim in termino ad quem. Si quidem ſi tantùm eſſet in termino à quo, vel tantùm in termino ad quem, non moveretur. 46

RESPONDETUR. Debere eſſe partim, non partitate mobilis, ſed partitate ſpatii, argumentumq; multum probaret: quia probaret Angelum, non poſſe unquam localiter moveri: Quo etiam modo ſolvi debet Tex. 88.

SECUNDUM ARGUMENTUM ejusdem eſt ex tex: 89. Impoſſibile eſt moveri per majus ſe, niſi prius moveatur per æquale ſibi; aut minus ſe; ſed ſi punctum moveretur, non poſſet moveri per æquale ſibi: quia aliàs illud medium conſtaret ex indiviſibilibus. Nec per minus ſe; quia nihil minus eſt indiviſibili.

RESPONDERI poſſet. Majorem eſſe veram de motu partibilis diviſibiliſq; mobilis.

47 lis. Addi poteſt, motui illius puncti, nihil proportionatum reſponſurum, in ſpatio diviſibili: de quo alias. Probat etiam argumentum multùm: quia probat Angelum, colligentem ſe in indiviſibile, moveri non poſſe.

TERTIUM ARGUMENTUM eſt ex Tex: 90. Quòd movetur, in aliquo tempore debet moveri: Ergo & punctum movebitur in tempore; in quo autem, ſi in hoc, in quo verum eſt dicere: Nunc inſtans movetur; illud ipſum, vel eſt diviſibile, vel indiviſibile? Si diviſibile? Ergo in Minori adhuc tẽpore poſſet moveri aliquid, quàm moveatur punctum, quod eſt abſurdum: nihil enim eſt minus puncto; ſi autem illud tempus indiviſibile eſt? tem-
48 pus non eſt.

RESPONDETUR. Duplicem motum puncti poſſe ſpectari, diſcretum & ſucceſſivum. De diſcreto motu puncti, hoc poteſt teneri: Motus diſcretus rerum materialium diviſibilium, nunquam poteſt eſſe talis, quin ſucceſſionem aliquam importet, tàm ratione ſpatii diviſibilis, adeq; non niſi per partes acquiſibilis, quàm ratione ipſius mobilis, quod habens partes, ex quibus componitur, non poteſt principiare motum, niſi ille ipſe motus partes habeat. Vocatur tamen diſcretus: quia illius ipſius motûs admittit interruptionem, nec tractu evolvitur, ſed per quietem. Cæterùm ex adverſo, motus
49 puncti poteſt eſſe diſcretus, ita ut nullam ſucceſſionem involvat: neq; enim tenetur producere motum, partes involventem, cum ipſum careat partibus, talisq; motus menſuratur quidem tempore, hoc ſenſu, quia eſt intra ambitum cœlorum, nunquam à motu deſiſtentium, ſed non menſuratur tempore, quaſi debeat aliquid proportionatum reſpondere in tempore, motui illi inſtantaneo. Rursùs alius motus puncti, poteſt poni ſucceſſivus, non quòd etiam, in motu ſucceſſivo non acquirat punctum totum ſpatium, quod acquirit, ſed quia poteſt. v. g. per lineam palmarem moveri, ita ut uno inſtãti, non pertranſeat totum, & talis motus, ratione ſpatii occupabilis, menſurari poteſt tempore; quam ipſam lineam poteſt fieri, ut mobile aliquod diviſibile, citiùs percurrat, & licèt nihil ſit minus puncto, poteſt 50
tamen aliquid eſſe minus motu puncti.

QUARTUM ARGUMENTUM eſt Amici, qui id ſaltim naturaliter negat fieri poſſe, ſuppoſitâ etiam exiſtentiâ puncti. Motus ſucceſſivus, eſt accidens extenſum, conſequenter debet ſubjectari in ſubjecto extenſo; tale autem ſubjectum, non eſt punctum.

RESPONDETUR. Argumentum multùm probare; probaret etiam Angelum, nunquam poſſe moveri, motu ſucceſſivo, ſi redigatur in punctum. Quòd ſi dicas, in Angelo admitti motum ſucceſſivum, ſuccedentiâ tenente ſe à parte ſpatii, non occupati ſimul, ea ſuccedentia etiam in præſenti admitti poteſt. Rursùs partes duplices conſiderari poſſunt, quædam 51
materiales & diviſibiles, harum res ſpiritualis incapax eſt: & aliæ partes ſpirituales, quales paſſim admittuntur in gratiæ augmento, habituum &c. tales partes, in re ſpirituali benè ſubjectari poſſunt: ita etiam partes motûs, benè in re indiviſibili ſubjectari poſſunt, admitteret; hoc, is, qui vellet admittere motum ſucceſſivum, in puncti ſuccedentia: etiam à parte motûs ſe tenente.

QUINTUM ARGUMENTUM. Si punctum moveretur, moveretur per indiviſibile motûs: per indiviſibile autem motûs, ſubjectum non movetur, ſed quieſcit: quia indiviſibile motûs, non eſt motus, ſed acquiſito ſpatii.

RESPONDETUR. Indiviſibile motûs, 52
in fieri occupationis ſpatii acceptum, motus eſt, in facto autem eſſe occupationis ſpatii, quies eſt. Deinde poſſet illud indiviſibile, non moveri per indiviſibile motûs; quia poſſet moveri motu tali, quo tardior poſſet principiari ab eodem puncto.

ADDO id, quod communiter dicitur, Mobile in motu occupare ſpatium majus ſe, ita eſt intelligendum. Quòd ſi includat terminum à quo, & terminũ ad quem, hoc ipſo occupatur à mobili ſpatium majus mobili: ſed ſi includatur illud præcisè, quod occupat, non eſt majus illo, quia quidquid eſt majus illo, jam illud non occupat, aliàs in occupatione, eſſet mobile majus ſeipſo.

53 ## QVÆSTIO II.

De Speciebus motûs.

MOtus omnes ſpecie decurrere, longum eſt, ſed ſuis locis omnia expediuntur: nam de motu, qui eſt Generatio, Nutritio, Alteratio alibi dicitur. Magis propria hujus loci, maximè verò ea quæ admotum localem ſpectant, hîc attingentur.

DIFFICULTAS I.

De diviſione motûs in tardum & velocem.

PUnctum difficultatis in hoc eſt, aſſignare cauſam tarditatis motûs, quæ
54 ut aſſignetur, hoc præ oculis debet haberi. Ponamus teſtudinem & aquilam, eodem quadrãte horæ mota, tunc vel tenes, componi quantitatem ex indiviſibilibus, vel ex partibus: ſi ex indiviſibilibus, ponamus fluxiſſe inſtantia temporis 10, primo inſtanti, quo movetur aquila, movetur etiam teſtudo, & utraq; non poteſt conficere ſpatii minùs, quàm indiviſibile; non poteſt etiam primo inſtanti conficere aquila plùs, quàm indiviſibile ſpatii; quia aliàs in eodem inſtanti eſſet in duobus punctis ſpatii, adeoq; in duobus locis. Quòd ſi admittas componi quantitatem ex partibus, tunc ſi non ſubſiſtit teſtudo, quando aquila primam partem ſpatii percurrit, percurret & teſtudo, adeoq;
55 æquè movebuntur.

EXPLICARI ſolet primò Tarditas motûs, per interceptionem morularum, & velocitas per carentiam earundem: quæ hoc ipſo importat per tranſitionem majoris ſpatii: *Hæc Explicatio* ex dictis ſupra in materia de quantitate *Non ſatisfacit.* Certum quidem eſt, quòd interdum tarditas contigat ex interceptione quietis, ſed hæc ratio non eſt univerſalis: hîc autem, quæritur univerſalis ratio.

EXPLICAT ſecundò recentior Suar: ſecundùm ſua principia tenendo, quòd quantitas permanens, non componatur ex indiviſibilibus, ſecus ſucceſſiva: unde ille componit tempus ex ſolis inſtantibus, ſicq; format explicationem. Ideò aquila v. g. inter duo inſtantia temporis citiùs 56
movetur: quia currente aquilâ plura indiviſibilia motûs aquilæ fluxerunt, quàm fluxerint teſtudinis, docetq; conſequenter, quòd quamvis in uno inſtanti temporis, non potuerit effluere plùs, qvàm unum indiviſibile motûs; in duobus tamen inſtantibus temporis, potuerunt effluere plusquam duo indiviſibilia motûs; quia utrumq; ſimul acceptum inſtãs temporis, componit tempus, quod ſe ſolo indiviſibile unum non componit. Quòd ſi duo inſtantia componunt tempus, in tempore illo diviſibili, poterit dari motus velocior & tardior. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT primò: Quia non ſolvit argumentum de circulo, in materia de quantitate propoſitum, quod iterato 57
ſic repetitur. Quando A, ſuperior pars circuli, movetur velociùs, & pars inferior ejusdem circuli B, movetur tardiùs, plura indiviſibilia in motu partis A. fluxerunt, quàm fluxerunt in motu partis B. Si plura indiviſibilia motûs fluxerunt. Ergo non commenſurantur, nec reſpondent indiviſibilia partis B, indiviſibilibus partis A. Si non reſpondent; Ergo motus ille partis B, poſt motum partis B tardiùs procedit, adeoq; tardiores partes relinquũtur poſt partes velocioris. Ergo etiam relinquẽt, ſe partes ipſius etiam mobilis: nam partes non moventur, niſi motæ: conſequenter deberet eſſe diviſio partium circuli. Et certè quod faciunt morulæ, hoc faciunt indiviſibilia illa motûs pauciora in ſuo 58
genere; ſed ex dictis ſupra morulæ ſi darentur, fieret diſcontinuatio circuli; Ergo & ex his paucioribus inſtantibus motûs daretur diſcontinuatio.

NON SATISFACIT ſecundò: Quia ponamus in duobus inſtantibus temporis A. & B. factum eſſe motum, ſi ſingillatim ſumantur inſtantia A & B. motûs velocioris & tardioris, non plura potuerunt affluere indiviſibilia mobilis velocioris, ac tardioris, ut iſte Author cenſet & ratio probat: quia æquè illa indiviſibilia motûs, ſunt indiviſibilia, ac puncta temporis ſunt indiviſibilia. Ergo minus alio non eſt: adeoq; nec poteſt aliquid effluere, in motu tardioris, minùs indiviſibili motus, qui

59 effluxit reſpectu mobilis velocioris. Ergo etiam neq; in illis inſtantibus motus A. B. ſimul ſumptis, potuerunt effluere plusquam duo indiviſibilia motûs. Quod ipſum probatur: Tempus illud compoſitum ex duobus indiviſibilibus, nihil plùs habet, quàm illa duo indiviſibilia. Ergo non majorem extenſionem facit, quàm illa duo indiviſibilia ſingillatim, ſimul tamen accepta: quia aliàs fieret illic extenſio major illius temporis non ratione indiviſibilium, ſed ratione alicujus aliûs. *Neq; valet, ſi dicas*, fieri quid extenſius propter connexionem: non inquam valet, quia ſi conjunctio duorum ſemipalmorũ, non facit majorem extenſionem, quàm duorũ ſemipalmorum, licet faciat deno-
60 minationem palmi: ſic conjunctio duorum inſtantium, non faciet quidquam extenſius duobus inſtantibus, licet ut vult recentior Suar: fundet denominationem temporis.

NON SATISFACIT tertiò. Ponamus in illis duobus inſtantibus temporis fluxiſſe tria indiviſibilia motûs, mobilis A. velocioris, & nonniſi unum indiviſibile motûs tardioris mobilis B. Quæro, vel in primo inſtanti temporis, effluxit tantùm pars indiviſibilis motûs A, vel unum indiviſibile? Si pars? Ergo illud non eſt indiviſibile motûs, ſi totum unum indiviſibile? Ergo etiam illud conficiet mobile tardius B: ut ex dictis probari poteſt. Rursùs quando in inſtanti ſecundo movetur A, deberet
61 conficere indiviſibilia duo motûs: quo ergo modo, non erit mobile A, uno eodẽq; inſtanti in duobus locis. Deinde ſi mobile A, ſecundo inſtanti conficit duo indiviſibilia motûs: Contra erit. Non potuit conficere primo inſtanti, duo indiviſibilia motûs. Ergo nec ſecundo: quia hoc ſecundum eſt æquale. *Ut hoc explicetur.*

PRÆMITTO primò. *Si motus velocioris & tardioris mobilis, menſuretur Solis inſtantibus, æquè citò utrumq; movebitur:* neq; enim minùs indiviſibili motus, nec plùs, in unò inſtanti confici poteſt. Quia verò illa indiviſibilia, ſolùm petuntur ex illa enuntiatione. *Nunc eſt motus*, quod *Nunc*, ſtare non poteſt, cum ratione prioris & poſterioris, eſſentialiter importatis, à tempore Phyſicè accepto; ideo ſicut illa enuntia- 62
tio non eſt nemine cogitante; ita nec illa menſura petita ex illa enuntiatione, erit nemine cogitante, ſed nemine cogitante erit tantùm objectiva veritas illius enuntiationis, ſcilicet exiſtentia motûs non finita. Cæterùm ſi motûs menſura, non ſint illa inſtantia, non ſequetur jam motûs velocioris, & tardioris commenſuratio. Ad quod intelligendum.

PRÆMITTO ſecundò. *Menſuram tarditatis motûs, & velocitatis, eſſe aliquam extrinſecam,* & hæc non aliud eſt, quàm circulatio cælorum: quia ſcilicet duplò tardiùs, non poteſt conficere ſpatium, niſi effluant cir- 1
culationes v. g. 20: quod ſpatium, velocius mobile, conficit intra ſpatium circulationem v. g. 10. Et licet quando circuli 63
pars ſuperior, conficit ſpatium ſibi reſpondens majus, conficiat etiam pars circuli inferior, ſub eadem circulatione cœli, ſuum ſpatium minus, non inde ſequetur, eſſe æquales hos motus, quoad menſuram extrinſecam; quia ſcilicet, non reſpectu diverſorum ſpatiorum, quæ conficiunt, ſed reſpectu ejusdem ſpatii menſuratio accipi debet, quia ſcilicet ſi hoc ſpatium, quod habet pars circuli ſuperioris, ſervato eodem motu, pars inferior, tranſiret, deberet plùs circulationum cœli tranſigi, quàm fuerit transactum, decurrente parte ſuperiori circuli.

Quanquam menſura tarditatis motûs, & velocitatis extrinſecæ, ſed jam à poſte- 64
riori poteſt eſſe ex 4. Phyſ. Tex 96. ipſum ſpatium, ita ut ſit tardus motus, ſi ſcilicet parum ſimilis loci tranſeatur, velocior autem, ſi multum. Sed inſuper.

PRÆMITTO tertiò. *Præter menſuram extrinſecam tarditatis motûs,* dari etiam menſuram, quaſi intrinſecam, & per modum principii fundans tarditatem. v. g. potentiæ motivæ debilitas, vel in noſcitivis defectus applicationis ex ſecundi de cœlo tex. 36. & 4. Phyſ: tex. 71. Rursùs diſpoſitiones mobilis, qualis eſt figura apta, vel inepta ex quarto cœli tex. 42. medii commoditas, vel incommoditas ex quarti Phyſ: tex. 71. his præmiſſis.

EXPLICATUR tertiò. Cur v. g. aquila citiùs moveatur, quàm teſtudo? quia mo-

65 tus utriusq;, non mensuratur instantibus, vi quorũ deberet esse æqualitas in utroq; motu, sed mensuratur divisibili, & ex partibus cõposito tempore: ita ut v. g. aquila, plures partes spatii, sub eadem circulatione conficiat, quàm testudo, plures autem ideo conficit, quàm testudo, quia major est vis motiva in aquila, quàm in testudine, proportionaturq; illi majori vi applicatio. Quare autem v. g. in circulo moto, partes inferiores non sejungantur, tardiùs procedant præ superioribus, fit hoc: quia quæ est proportio magnitudinis partium superiorum, ad partes inferiores, quoad quantitatem circularem, ea est proportio inter spatium conficiẽdum,
66 à partibus superioribus, ad spatium conficiendum, à partibus inferioribus, datâ ergo propositione dupli, in quantitate partium circuli, datur etiam proportio dupli in spatio conficiendo: non ergo sejungentur partes inferiores, quia cum pauciores sint, minùs habent sub eadem circulatione conficiendi spatii. Rursùs ideo non sejunguntur illæ partes inferiores, quia id spatii percurrunt immediatè sub eadem circulatione, quantùm spatii percurrunt mediatè partes superiores; & quia mediatè percurrendo illud spatium, minus non sejunguntur à seipsis, nec partes inferiores percurrentes idem, immediatè sejungentur ab illis superioribus.

Contra Hanc Explicationem potest inter alia, hæc proponi difficultas.
67 Vel maximè in præsenti tarditas vel velocitas motûs salvatur: quia scilicet principium motivum, habet vim percurrendi majus spatium, si fortè sit velocius, ex quo principio potiùs sequeretur, partes inferiores circuli; debere celeriùs moveri: sit enim manubrium in centro circuli positũ, moveatur circulus, vis ei & impulsus æquè applicatur, immo magis partibus inferioribus circuli, quia vicinioribus immediatè moto, deberet ergo inferior pars circuli citius moveri.

Prima Via occurrendi huic difficultati est, recurrendo ad idem nempè quòd virtus illa motiva, magis applicetur partibus superioribus, quàm inferioribus: virtutis enim illius impressio, incipit à magis proximo, & postea in remotiora pro- 68
cedit: & quia motus ille causatus in immediatiori parte, juvat motum aliûs se superioris, & ille superior, motum aliûs superioris: hinc suprema pars, habebit ex impressione virtutis à movente manubrium facta & insuper ex inferioribus motum suum juvantibus, majorem impetum: & sicut si sint circuli ita connexi, ut ansæ unius arripiant ansas aliûs, tunc motus supremæ rotæ, non tantùm à movente primario, sed etiam ab aliis circulis notabiliter augetur: ita idem fieret in præsenti. *Neq; valet, si dicas,* vi hujus doctrinæ sequi, quod partes remotiores illuminabilis, magis illuminentur, conferentibus vim partibus immediatè illuminatis. Sicut partes inferiores conferunt, ad motum superiorum 69
partium circuli, non inquam valet: quia scilicet hoc experimur in rotis, non experimur fieri in luminoso. Et quamvis non experiamur, quod partibus superioribus, plùs virtutis motivæ insit, cùm tamen experiamur à posteriori id sequi, quod sequitur ex majori virtute motiva, vel applicatione illius, nempè celeritatem motûs, ideo ex signo hoc, à posteriori colligimus, virtutem motivã majorem illic esse.

Hæc Via Respondendi, non est universalis; quia accipiamus circulum, vel pilam: producit illam movens extrinsecum, ut volvatur eo casu, Virtus impulsiva immediatiùs imprimetur partibus superioribus, utpotè vicinioribus, deberentq; 70
partes superiores juvare virtutem motivam partium inferiorum, si est constans doctrina adlata, & tamen partes circuli inferiores, tardiùs moventur hinc.

Secunda Via satisfaciendi eidem difficultati est, scilicet posito, quòd æqualiter applicetur, omnibus partibus circuli, vis motiva, tardiùs movebuntur partes inferiores ex accidenti: quia scilicet, quãvis possent æquali celeritate & æquale spatium, sub eadem circulatione conficere, impediuntur situ quem medium habent, & ex altera parte, partes antecedentes, nec perrumpere, nec penetrare possunt. Quod autem merè, hoc propter dictum impedimentum, proveniat signum, à posteriori est: quia si illæ partes ponerentur loco

71 loco superiori, consimilem cursum superioribus facerent.

Difficultas II.

De motu projectionis.

His de divisione motûs in tardum & velocem dictis, restat dicere, de divisione motûs in naturalem & violẽtum. Naturalis est, qui secũdùm inclinationem subjecti, violentus autem è contra. Et quia motus violentus maximè in projectione elucet, de hac agemus.

Punctum Difficultatis I.

Præmittuntur quædam.

72 Præmitto primò. *Esse aliqua projecta quæ non nisi secundùm modum, violentiam habent*, ut quando lapis cum violentia deorsum projicitur, de hoc motu.

Assero primò. Illum motum etiam à principio naturali produci.

Ratio: Tum quia, si sponte caderet, produceret illum motum, cur detinebit suam actionem, quando violenter producitur. Tum quia si non concurreret ad productionem illius motûs, deberet se, vel attollere, vel resistere illi motui quod improbabile est: nunquam enim habet vim, à centro recedendi, non etiam se habet merè passivè, quia majorem sentimus difficultatem in projiciendo eodem
73 lapide sursum, quàm in projiciendo deorsum. Ergo apparet non à sola projectione, motum illum causari, cum tamen ad motum sursum, passivè se habeat lapis. Tum quia si ob aliquam causam non concurreret gravitas naturalis ad illum motum, ex eo non concurreret: quia esset malum illius; hæc autem ratio non convincit: nego enim illum motum esse malum illius, sed potiùs bonum, licet tale, quod à lapide haberi non possit, sine superaddito principio. Addatur gravitas tanta lapidi, quanta est sufficiens, talem motum ciere, quantum ciet virtus illa, non erit hoc violentum lapidi, & cur erit violẽtum, si hoc faciat aliunde habitâ virtute? Animali ex turri cadere est malum, & tamen casu illum principiat naturalis 74
gravitas, dato ergo, quod motus ille esset malum lapidis, non sequeretur jam inde principiari eundem non posse. Neq; valet, si dicas, gravitatem respectu illius motûs, habere se solùm, ut conditionem. Tum quia conditio nunquam est principium idem agendi & ita approximatio, nunquã urit; & tamen aliàs gravitas principiat motum deorsum. Tum quia gravitas animalis, non est conditio sine qua non, ad motum, ex turri deorsum. Tum quia quodcunq; ostẽderis signum legitimum investigandæ non conditionis, sed principii agendi, idem ostẽdet, gravitatem non habere se per modum meræ conditionis.

Assero secundò, motum illum non à sola gravitate innata, sed etiam à causa 75
projectionis causari.

Ratio quia experimur projectum lapidem, citiùs deorsum descendere, cujus ratio non potest in aliud principiũ, quàm in projicientem, referri.

Assero tertiò. *Tunc projiciens plùs agit, quàm gravitas, quando celeritas motûs excedit plus, quàm uniter celeritatem naturaliter competentem.*

Ratio quia si erit æqualis celeritas, æquè utrum aget: hinc si descendente lapide ut 2. cito, descendat ut 4. cito, æqualiter agent: si ut 5. magis aget projiciens. Quæ autem dicta sunt de motu gravium deorsum, proportionaliter applicanda ad motum levium sursum.

Præmitto secundò. *Causam projectionis* 76
immediatam non esse semper ipsum projiciens. quamvis sit semper causa mediata.

Ratio primæ partis: Tum quia, sæpè durat projectio, cum jam non existit projiciens. Tum quia vel producit aliquid, quod defertur etiam in medium, projiciens in projecto, vel non producit? Si non producit? ergo vel agit in distans, vel nulla est causa motûs illius projectionis. Quod si producit aliquid? ergo quod voluimus, mediatè agit: tum quia distans non potest esse causa, nisi mediata, sed defacto projiciens à projecto existente in medio distat. Ergo illius projectionis causa immediata non est projicens.

Ratio secundæ partis est: quia nisi po-

77 natur projiciens esse causa mediata projectionis, nulla dabitur causa illius motûs, reperireturq; effectus sine causa.

PRÆMITTO tertiò. *Causam projectionis & impulsûs non esse solùm aërem vel medium*, contra quam sensit Dandinus secundò de anima, Dig: secunda. Pereira, & alii, qui censent primò moveri projectum ab ipso projiciente, postea à medio, sine ulla qualitate impressa.

RATIO prima præmissi est Ovied. Quia si projecta moverentur ab àére, omnia mota eâdem velocitate moverentur: Quia causâ motûs esset eadem, àér, & eodem modo applicata.

RESPONDERI posset, negando causam motûs, eodem modo esse applicatam, di-
78 cerent enim oppositi, ideo in medio, majori velocitate pergere projectum, quia præcommotione facta àéris à projiciente, motæ partes majori postea nisu promovent alias, consequenter causam motûs, non esse eodem modo applicatam.

RATIO secunda ex eodem est: quia si motus projectorum causaretur ab àére, non esset ratio, cur ad tantam distantiam deficeret, & cœlum v. g. non tangeret: eadem enim est vis agentis in fine motûs.

RESPONDERI posset. Neg: Sequelam. Quia quò debilior est motus profectus primò à projiciente, eò facit ut brevius una pars àéris aliam trudat, & secum mobile deferre possit.

RATIO tertia hujus præmissi, petenda
79 erit ex adferendis sequenti puncto.

Cæterum indubiè, àér, & medium juvant ad motum illum. Et quidem juvant partes anteriores àéris, & voluit Phys: 8. Philos: tex: 80. quia una protrudens aliam, aperit faciliorem viam projecto gravi, juvant etiam partes àéris subsequentes: quia dum hæc ad impediendum vacuum, & replendum illud spatium, quod mobile projectum deserit, accurrût cum impetu, fit ut protrudant à tergo mobile projectum, sic. v.g. sit ingens Sphæra projecta, post cujus tergum ponatur pluma, aut aliquid levius, factâ projectione trahetur aliquantulum pluma post illud projectum, quod in aliud referri non potest, nisi in succendentes à tergo partes àéris. Juvant etiam partes laterales, quia & ipsæ 80
commoventur versus partem, quâ procedit impulsus, immo etiam concurrere debent ad tergum lapidis, ut impleant etiam pro sua parte locum àéris cum violêtia sequentis. Et certè si ob exhalationes calidas, in terræ hiatibus interceptas, fit terræ motus, si ventus concutit etiam ædificia & turres, cur mobili projecto, àérem ad motum prodesse negabimus? Et sicut in pnevmaticis molendinis, tanta rota solo vento circumagitur, cur non conferet in projectione quidquã àér? Et hoc expresè docuit Philosoph: 8. Phys: C. 10. Tex. 82. 3. de cœlo C. 2. Tex 28.

Quod autem dico de impulsu in ordine ad motum, quod scilicet ad eum conferat àér; proportionaliter dici debet, quod 81
conferat ad retinendum grave, ne deorsum ruat, hocq; videntur probare experientiæ, v.g. si in vitro circumagatur aqua, & dextrè orificio terræ obvertatur, non fluet, pondusq; illud aquæ àér sustentat, idem dicendum de nummo itidem rotato in galero, qui etiam non decidit, & quãvis referri hoc principialiter debeat in hoc principium, quia posito illo corpore in æquilibrio, non est ratio, cur ad hanc potiùs, quàm illam partem vergat, tamen ad hoc confert ipse etiam àér, unde etiam si acicula dextre ponatûr in aqua, ob similæ æquilibrium non immergitur, confert tamen ad hoc corpus aquæ, conferet ergo suo modo & corpus àéris. Sed restat quæ-
rere, an præter àérem ad ciendũ motum 82
in medio, detur aliqua qualitas?

Punctum Difficultatis II.

An detur qualitas projectis impressa?

DICENDUM est. *Probabile esse imprimi à projiciente impulsum, qui sit qualitas à projiciente producta, nata producere motum in corpore cui imprimitur*, vel si ad mittas impulsum etiam in Spiritibus, de quo in materia de Angelis pro ly in corpore pone in re. *Ad id probandum.*

PRIMA EXPERIENTIA est, qua utitur etiam Ovied: flante vento versus orientẽ, explosus in adversum globus, tanto impetu fer-

83 tu fertur; ergo latio illa non est in àérem referenda: quia hic adversus est.

RESPONDERI potest etiam fortissimo vento posito, quia major vis est àéris primo moti à globo excusso, resistere illi ventus non potest, & sicut flante maximo vento, impediri non potest, ne in terræ motu concluśus àér exeat, sic nec tunc impediri potest.

SECUNDA EXPERIENTIA est. Quia si lanceæ projectæ alligentur fila, vel plumæ, experientia docet, tàm fila, quàm plumas rejici post tergum lanceæ, ergò apparet minore violentiâ à tergo propelli corpus projectum ab aere, quàm urgeat ventus reflans à fronte: quia si majori violentiâ urgeret, plumas illas reflaret
84 contra impetum venti.

RESPONDERI potest, quòd sequela illorum filorum post lanceam projectam, non causetur à vento, contra quem tendit lancea, nam quietissimo etiam àére projectâ lanceâ, fila tamen illum subsequentur: ergo sequela illa non debet referri in ventum reflantem. Immò admissâ hac qualitate, illa non tantùm lanceæ, sed & filis alligatis imprimeretur. Cur ergò in adversum non pergunt fila, ut pergit lancea. Ratio ergo hujus Sequelæ, in hoc potiùs principium referri debet; quia ex una parte, motus illis à quocunq; tandem movente tantus conferri non potest, utpotè nimium levibus; & ex altera parte est illîc motus tractionis, in motu autem
85 tractionis, corpus tractum, sequitur, non antecedit, àérq; ipse occurrens filis, aufert illis commoditatem anteccssionis.

TERTIA EXPERIENTIA: quia trochus circumagitur, cujus rotatio àéri tribui non potest.

RESPONDERI potest Negando, quòd etiam àér rotari non possit, immò defacto in ventis rotatur confringentibus obtortè arbores, & sinuantibus in rotundum pulveres. Casu autẽ, quo aliquis adflabellet trocho, si violentè faciat, intercipiet motum; si lentè, juvabit adhuc; quia partes àéris jam motæ trahent secum adflabellatum àérem. Quod autem dicit recentior Suar: etiam in vacuo, rotandum esse lapidem, pro hoc non potest dari experien-
tia, & si daretur rotatio, ea deberet tribui 86
nonnisi immediatè conjuncto projicienti.

QUARTA EXPERIENTIA. Quando currimus, non sentimus impulsum retro ab àére, aliàs ab eo vehementer urgeremur.

RESPONDERI potest, in cursu nostro non esse impulsum, sed latonem meram, solus autem impulsus per àérem salvandus: si autem non est illîc impulsus, quid mirum, quòd non sentiamus àérem propellentem; & certè dum currimus, nullam nobis qualitatem projicientem imprimimus. Ergo si excursu pro præsenti valet argumentatio, probabit nullam dari impressam qualitatem.

QVINTA EXPERIENTIA est, quia corpus magis grave, & minùs leve, æquè citò descendunt deorsum, quamvis magis mo- 87
veatur àér globo majori.

RESPONDERI potest, antecedens falsum esse, sed positâ etiam ejus veritate nihil evincetur, eò quòd dici possit àérem non posse vincere principium, quod aliàs est causativum æqualis motûs, etiam independenter à projectione.

SEXTA EXPERIENTIA est. Non potest intelligi, quomodo àér vim faciat, projiciatur etiam jaculum longissimum, tunc vel urgetur jaculum ab àére, qui est retrò; & hoc non: quia àér cùm sit corpus liquidum, non habet vim, ut corpori cæteroqui subtilissimo jaculi, imprimat illum motum; non etiam urgetur ab àére, qui fit lateralis: quia non à lateribus impellitur jaculum, sed per lineam rectam. 88

RESPONDERI potest, ex dictis supra etiam, à collaterali aere, juvari illum motum, modò ille motus, non in solum aerẽ, sed immediatè etiam in projicientem referatur, immediatè commoventem àérẽ, qui secum trahit illam quantitatem, qualiscunq; tandem est, & sicut figura illa non obest virtuti impressæ, ita nec oberit projicienti & àéri.

SEPTIMA EXPERIENTIA est. Pueri ita scitè projiciunt fragmenta testarum, & lapillos, ut aliquoties subintrent aquam & emergant, quod fieri non potest sine virtute impressa.

RESPONDERI potest, cùm rectà projicitur lapillus in aquam, præcipue cum impetu,

89 impetu, ebullitio sequitur, cujus ebullitionis non alia est causa, nisi aër aquæ immistus, qui postea sc suo loco restituit; cur ergo in aërem subintrantem & emergentem, & sinuatione suâ iteratò subintrantem, referri id non poterit; immò hæc experientia potiùs ostenderet, non dari ullam qualitatem impressam, vi cujus illa emersio sequatur, nam perinde est illi qualitati impressæ, emergere, vel non emergere, cùm tamen naturaliter aër debeat se superponere aquæ, nisi impetu aliò trahatur. Referri ergo hoc debet in modum factæ projectionis, & in aërem, volentem se restituere suo loco, & dum iteratò immergitur, ex collisione varia-, & reflexione id causari, quamvis autem
90 aër, obvolvat illum lapidem, madefiet tamen lapis, quia aër non est corpus ita densum, quod liquiditati, aquæ, intra poros suos locum non præbeat.

Octava Experientia est: si projecta à solo vento moventur, cur idem globus, maximo vento expositus, non tantâ celeritate movetur, quantâ movetur projectus?

Respondetur, quia globo, qui solùm exponitur vento, deest principium, quod est ipse projiciens, & immediatè aërem movens, neq; defectus ille motûs, debet rejici in vires aëris, vel venti debiles, nulla enim, homo tàm validè projicit, quàm validè subvertit, tempestuosus ventus.

Nona Experientia. Nuclei recen-
91 tiorum cerasorum, ex compressis digitis, ita impetuosè excutiûtur, quod in aërem referri non potest, nam hic moderatissimus intra digitos comprimitur.

Respondetur. Causari id immediatè ab ipsomet comprimente, & ex impetu aëris, licèt non magni, impetuosè tamen primo moti à projiciente.

Decima Experientia. Rotæ cum libratione, exiguo etiam corpori inclusæ, uno etiam digito, citissimè gyrātur, quod in aërem referri non potest.

Respondetur. Neq; etiam referri posse in virtutem impressam, quantilla enim illa, à digito imprimi posset? referendum ergo, hoc est in ipsam libram & structuram.

Undecima Experientia est. Move- 92
atur aqua, in phiala, desinat movere movens, reponatur phiala in plano, adhuc movebitur, cujus motùs causa referri non potest in ipsum aërē: quia hic modicus est.

Respondetur. Primum motum causatum fuisse ab ipsomet movente, postea aliæ partes, movent alias partes, sicut ipsum primò movens inceperat, qui motus juvatur ab aëre intercepto, qui quamvis modicus sit, adjutus tamen aliis partibus, alias moventibus, motum illum ciere potest.

Hæ, ut vides, experientiæ, rem quidem probabilem reddunt, sed non ita ut quiescat intellectus.

Ratio. Pro conclusione adferri potest. Impossibile est transire, à non esse projicientis, ad esse projicientis, sine sufficiente 93
mutatione, quæ alia non erit sufficiens, nisi ipsa qualitas impressa. Si enim esset aliquid quod salvaret, esset ipsemet motus; de hoc ipso quæritur, re jam aliquantulum à movente distante, quomodo ille motus causari possit, quomodo ipse aër moveri? &c. Et sicut non sufficit dicere, calefactionem fieri ab igne, nisi ponatur intermedius calor, ita & ad motum poni debet intermedia qualitas impressa.

Objicitur primò auctoritas Arist. ex 4. Phys. tex. 68. & ex 3. Cœli textu 28.

Respondetur. Illis locis Arist: partialem virtutem motionis projectorum, referre in medium. Nam lib. de Cœlo tex. 28. dicit Philosoph. projecto imprimi potentiam & 8. Phys. tex. 92. contra Platonem, qui motum hunc, in aërem referebat, innuit de hac qualitate hîc in Cōment: S. Thom: stat etiam pro hac qualitate Q. 2. de potentia ar: 6. 94

Objicitur secundò. Motus tractionis, non fit per qualitatem superadditam. Ergo nec motus projectionis.

Respondetur disparitatem esse: quia tractio est tàmdiu, quàmdiu trahens, trahit actu, non ergo debet aliqua illi tribui instrumentaria virtus, quæ agat; cùm autem fiat projectio, cessante ab actu projectionis, projiciente, hinc danda est illi virtus instrumentaria.

Objicitur tertiò. Non esse explicabilem hāc virtutem, adeoq; non admittēdā.

Respon-

95 Respondetur. Multa admitti, ad quæ ratio cogit, quamvis nos eorum penitissima cognitio lateat, ut huic objectioni satisfiat. Sit

Punctum Difficultatis III.

Notantur quædam de hac qualitate.

Noto primò. Quòd impulsus, necessariò quidem, sed impedibiliter producat motum, ad eum modum, quo gravitas, necessariò quidem, sed tamen impedibiliter, causat motum deorsum-, unde experimur, si rota sistatur breviss imè, & postea dimittatur, rotabitur.

Noto secundò: Qualitatem hanc esse
96 ex genere suo accidens, potest enim adesse & abesse, habereq; se per modum potentiæ, sed extrinsecè superadditæ, principiat enim motum, & non est ratio formalis motûs, eritq; eadem specie sivè in hanc, sivè in illam partem producat motum, nata enim est principiare motum-, modò sit indebitus mobili, & sicut idem per adversarios, specie aër, principiat tàm diversos motus, ita eadem specie qualitas, principiabit eosdē, ita ut eadem qualitas, quæ servit ad motum sursum, potuerit servire ad motū deorsum. Est tamen ista virtus, distincta specie, à potentiis naturalibus, quia non est determinata ad eundem motum, sicut gravitas, semper est determinata ad motum, deorsum. Puto tamen
97 illam produci successivè, ut sonum, qui quamvis non habeat contrarium, successivè tamen producitur, quia produci instantaneè, est produci perfecto modo, qui modus rebus materialibus non debet tribui, nisi experientia, vel Ratio doceat.

Noto tertiò. Causam subjectivam istius qualitatis, esse mobile, & quamvis ista virtus materialis sit, permeare totum subjectum potest, ad eum modum, quo lux, corpus Diaphanum, virtus magnetica ferrum. Cæterùm si partes aliquæ, magis sint capaces qualitatis illius, fieri potest, ut illis magis imprimatur, ut sic solidis calami partibus, magis imprimitur hæc virtus, unde etiam, in motu obvertuntur, ut solidis partibus priùs eant.

Noto quartò, Quare motus projecto- 98
rum in medio, sit velocior, quàm in principio, & fine, cùm tamen motus naturalis, sit in fine velocior. Nota res ad experientias est devoluta. Arriaga censet gravia & levia, cæteris paribus, æquè citò movere, idq; sibi probatum esse: Non desunt impressi, qui oppositum sibi probatum asserunt, licet id non possit discerni in parvis distantiis, quidquid de experientia; illud quod addit Arriaga, scilicet ab altiori motum, falsum esse, quòd majorem imprimat impetum, eô, quòd lapis de propinquo motus, magis lædat, quàm pila de longiquo, id inquam nihil probat, nam ista sunt accipiēda cæteris paribus, si scilicet æqualem gravitatem habeant, & sic idem lapis, ex altiori loco descendens, magis læde- 99
ret, quàm de propinquo.

Circa thesim propositam sit hæc interim ratio; Quia in motu naturali, eadem virtus manet, invariata à principio, quæ in fine, jam ergo ex parte virtutis, nulla est diminutio, ex altera parte, minùs habet de resistētia aëris, & plus à tergo propellentis aëris; & licet aër, sit in loco suo naturali, nihilominùs propter turbationem in illo factam, & periculum vacui, & quia, una pars protrudit aliam, ideò magis cietur ille motus. Jam autem, quia in motu projectorum ab initio, non est factus tantus aëris impulsus, qui fit, dum una pars aëris, aliam propellit, ideò ab initio, non est tanta velocitas motûs. In fine etiam, projecta non ita citò moventur-, 100
quia virtus, & qualitas illa impressa, in fine enervata supponitur, & variata. In medio autem, cùm adhuc vigeat, & sufficientem ab aëre habeat impulsum, ideò in medio velocissimus est.

Dici etiam fortassis posset. Omnem motum, cæteris paribus, motu ipso facilitari, quia ipse processus, motivam juvat. Sic v. g. equi ad agonem currentes, sub initiū, non ita citò currunt, atq; in processu ulteriori: Pondus etiam difficiliùs trahitur ab initio, quàm semel motum, unde etiam ad multiplicationem, ut ita dicam, ejusdem motûs, faciendam, inventæ sunt rotæ, quæ quò plures sunt, plurificando motum, magis eundem facilitant, hinc & qualitas illa,

101 ſequitur naturam illorum motuum, unde magis in medio, multiplicatis ſcilicet jam motibus, quàm ſub initium movet, ſed quia hæc virtus langueſcit ſub finem, hinc ſub finem, non eſt ita velox. In motu autem naturali, quâ manet idem principium invariatum motu facto, qui ſub finem plurificatus ait, juvatur ad celeritatem, non quòd ila non exiſtentia, motum influat in celeritatem, tanquam aliquod principium, ſed reddit potentiam habiliorem ad ſe exercendum, non quidem per aliquam qualitatem relictam, & habentem ſe, per modum habitûs, hic enim, talibus principiis non conceditur, ſed per modum diſpoſitionis cujusdam, & prærequiſiti, præſuppoſitiq;, hoc ipſum, à poſteri-
102 ori, ipsâ experientiâ monſtrante.

NOTO quintò. Quæ ſit cauſa corruptionis impulſûs.

RESPONDET Vaſques, & cauſam illam refert, in productionem impulsûs contrarii, & ita, cùm ſurſum attollitur lapis, producit in ſe impulſum, deorſum, cui doctrinæ adjungit aliud, quòd terra ſit in æquilibrio, fitq; ut ad omnem impulſum, contremiſcat & moveatur, ad eum modum, quo in æqua bilance, quæ quidquid uni parti addideris, jam facit illam attolli, & aliam deprimi.

Multis, impugnant hoc adjunctum recentiores, quamvis illud placeat multis Mathematicis. Cæterùm, quòd terra, ad additum uni parti pondus, non magis pro
103 hac parte inclinet; Ratio eſt. Quia inclinaret ultra centrum, & quia proceſſus ultra centrum, eſt aſcenſus, aſcenſum illum, nullum ſuperadditum pondus cauſare poteſt. Aliud eſt, de bilance, quia ſi uni parti, aliquid addideris, pars depreſſa eſt talis, ut illi ſit connaturale deſcendere deorſum, eò quòd non ſit in centro. Quòd autem corruptionem impulsûs, refert Vasq: in productionem impulsûs contrarii, id univerſaliter, non convincit, poteſt enim eſſe impulſus gravis deorſum, qui elangueſcat, & tamen non producat in ſe, impulſum contrarium, cùm ſecundùm conditionem illius, ſit trudere deorſum.

Hinc aliter

RESPONDETUR, interdum qualitatem impreſſam corrumpi, ſolâ obſiſtentiâ 104
oppoſiti, ut dum rem projectam manu arripimus ne procedat, aut dum objectus paries, reſiſtentiam facit, aut dum medium enervat virtutem illam. Interdum corrumpi poteſt, per gravitatem naturalem, incipientem ſuperare vires qualitatis impreſſæ. Deniq; corrumpi poteſt, quòd de ſe ſit talis qualitas, quæ tantùm, vel tantùm, petat durare, DEUSq; illam, ſecundùm hanc non niſi ejus conditionem, gradualemq; intenſionem tenetur conſervare, hocq; contingit, dum v. g. per rectam tabulam, procedens globus deſinit moveri. Illuſtrari hoc ſolet inſtantiâ de ſono, qui, licèt, non habeat contrarium, ſuaptè naturâ deſinit: Et ita v. g. dum lapis ſurſum aſcendit, ſi impediat DEUS illius gra- 105
vitatem deorſum depoſcentem, adhuc illa qualitas corrumpetur, non ob gravitatem, hæc enim ſupponitur impedita, ſuaptè ergo ſponte deſinet.

DICES primò ex Ovied: Quòd gravitas naturalis, nullo modo, ſit cauſa corruptiva illius qualitatis: quia gravitas in corpore conducet, ut in illo producatur impulſus. Ergo non poteſt corrumpere illum, quia nulla forma, conducere poteſt, ad id, cujus eſt cauſa corruptiva.

RESPONDETUR. Hanc rationem multùm probare, probaret enim gravitatem non conducere ad motum ſurſum, quia interdum cõtrariatur motui; ſi enim ſit magnus lapis, projici nõ poteſt, & tamen experientiâ conſtat, lapidem mediocriter 106
gravitantem, altiùs projici, quàm plumã. Directè autem, dici poteſt, quòd ea, quæ ſe paſſivè ad aliquid habent, per modum diſpoſitionis, nunc verò, per modum cauſæ, poſſint diverſis effectibus ſervire, licèt cauſa, in quantum aliquid per ſe cauſat, oppoſitum cauſare non poſſit: & ita motum ſurſum non cauſat per ſe gravitas, ſed per ſe, tãtùm motũ deorſum, per accidẽs autẽ, diſponere cõducereq; poteſt, ad motum ſurſum, & ita v. g. frigus per ſe nõniſi frigefacit, & tamen per antiperiſtaſim, conducit ad calefaciendum. Quare autem, cauſa non poſſit producere, contrarios effectus, per ſe, hoc experientia probat, depoſcit naturæ ordo, & determina-

107 minatio motûs naturalis, qui ſemper eſt ad unum.

DICES ſecundò ex eodem: Nunquam gradus, etiam remiſſus frigoris poteſt conducere poſitivè, ut introducatur, gradus valdè remiſſus caloris; quia ſcilicet frigus, non poteſt eſſe principium duorum oppoſitorum, ergo neq; illa gravitas poteſt deſervire, tàm ad receptionem qualitatis impreſſæ, quàm ad corruptionem ejusdem.

RESPONDETUR: etiam gradus unus remiſſus frigoris, conducit in Antiperiſtaſi, cum aliis, ad intenſionẽ caloris, totumq; frigus, idq; ideò; quia hoc facit per accidens, nec per ſe producit calorem, ita etiam, & gravitas illa per ſe non producit
108 motum ſurſum.

DICES tertiò. Si gravitas eſſet contraria illi qualitati, diminueret de illa, cùm primùm imprimitur.

RESPONDETUR gravitatem, cùm non ſit qualitas per ſe activa, & principiativa, præterquam motûs deorſum, & eorum, quæ illi debentur, non poteſt ſe expedire ad diminuendam qualitatem impreſſam, ſi valdè intenſa imprimatur, ſecus ſi debilis, & illius non ſuperativa.

DIFFICULTAS III.

De motu reflexo.

109 NOn ſolùm motum violentum, qui cauſatur à qualitate impreſſa, ſed etiam motum naturalem, reflectit interdum corpus obſiſtẽs, unde reflexio utriq; huic motui communis eſt, licèt reflexio ipſa non perficiatur motu, qui non habeat aliquid miſtum de violento, non ſemper tamen eſt abſolutè violentus; quia ſi tabulatum ſuperius, obſiſtat motui lapidis, ſurſum projecti: non erit decidentis deorſum lapidis, motus violentus ſimpliciter, licet admiſtum habeat, ſub initium, aliquid ſaltim violentiæ. Porrò de reflexione, in hoc difficultas eſt: Motus reflexus à quonam cauſetur, an à corpore reflectente, an ab illo, qui primò projicit corpus, poſtea reflexum?

DICENDUM eſt: Motum reſilientiæ quemcunq; cauſari à corpore reflectente, licèt pro conditione requirat interdum motum projicientis, dixi interdum, quia ſi pila aliqua, ponatur ſupra fila, quæ proprio pondere prærumpere poſſit, illa pila reſiliet à pavimento, tamen illîc nullum reperietur projiciens. 110

PROBAT primò Ovied: Quòd motus reſilientiæ, non cauſetur à projiciente; conſequenter, quòd à corpore reflectente, impulſus projicientis nullam habet virtutem, ad movendum projectum, in partem oppoſitam, quod probat: quia ſi hanc virtutem haberet, etiam cauſaretur reſilientia, quando impediretur corpore molli, quod eſt contra experientiam.

RESPONDERI poſſet, quòd projiciens, habeat hanc vim, non quomodocunq; ac- 111
ceptus, ſed habens circumſtantiam corporis obſiſtentis, & ſicut potentia motiva, habet vim producendi motûs localis, quãtumvis ſine loco illum exercere non poſſit, ſic projiciens, quamvis habeat vim cauſandi motum reſilientiæ, tamen niſi habeat corpus, ad quod allidat, facere id non poterit, projiciens item vitrum, habet vim concutiendi illud, quamvis projiciens in plumas concutere non poſſit.

PROBANT ſecundò alii. Manente eodem principio, adhuc ſecundùm diverſitatem corporis obſtantis magis vel minùs, fiet reſilientiæ, nullaq; erit, ſi nullum ſit corpus obſiſtens, ergo id referri debet, in ipſum obſiſtens.

RESPONDETUR hôc argumento, id ſo- 112
lùm evinci; quòd independenter, à circumſtantia corporis obſiſtentis, non poſſit uti, illâ ſuâ virtute, projiciens. *Antequam probetur Concluſio.*

SUPPONO. Quòd corpus reflexum ab eo, quod eſt cauſa motûs reflexi, (quæcunq; tandem illa cauſa ſtatuatur) debeat accipere virtutem aliquam, ut reſiliat, quam tamen virtutẽ, antea non habuerit.

RATIO: Tum quia, ſi projectio imprimit virtutem, cur non imprimeret reſilientia? & quidem virtutem permanentem, quia ſicut remotum à projiciente corpus adhuc movetur, ita reſiliens, adhuc movetur. Tum quia, quando vehemens ventus, rapit aliquid, unà ſecum illud depor-

113 tando, ita ut moveatur ad motum ipsummet, tempestuosi venti; nulla tunc datur virtus impressa: cùm sit conjunctum semper principium motum, moto; & tamen illud ipsum, impactum corpori obsistenti, resiliet; Ergo debebit habere novam virtutem motivam. Tum quia, non rarò corpus resiliens, longiùs procedit, quàm projecisse, si motu directo perrexisset, ergo apparet, imprimi novam virtutem. *Hoc supposito.*

PROBATUR tertiò Conclusio. Illud est causa motûs resilientiæ, quod est causa virtutis illius noviter impressæ, sed causa virtutis noviter impressæ, est ipsum corpus obsistens. Ergo. Major probatur istis, quæ adlata in supposito. Minor autem probatur: 114 quia primò projiciens, nihil tunc agit, potestq; jam non existere.

CONFIRMATUR hoc ipsum. Quia si resilientia proveniret à projiciente, tunc allisa ad plumas pila, resilire deberet, nam ex una parte, non potest ulteriùs procedere, sicut non posset ulteriùs procedere. allisa lapidi, & ex altera parte, impulsus, per adversarios est causa motûs reflexi; quæ adhuc causa manet, poteritq; pilam longiùs promovere, ergo si non promovet, deest aliqua causa, nempe additio novæ virtutis, à reflectente.

Quòd autem, pro conditione respiciat ipsum projiciens.

RATIO, quia nisi accedat, motus projectionis, ad corpus obsistens, non fiet reflexio. 115 ergo respicit projectionem illa reflexio, sed non tanquam causam reflexionis, ut dictum, ergo tanquã conditionem.

OBJICITUR primò: Non est ratio, cur potiùs ipsũ corpus obsistẽs, non sit potiùs conditio, quàm ipse motus projicientis.

RESPONDETUR, esse potiorẽ rationem, quia datur illîc qualitas nova, quæ pro principio, debet aliquid importare, sed non importat projicientẽ, ob dictã rationem, ergo importabit corpus obsistens.

OBJICITUR secundò, Impulsus, erat sufficiens, ad protrudendum longiùs pilam, & adhuc persistit in illa pila, cur ergo reflexionem, non operabitur?

RESPONDETUR, quòd qualitas illa, post impactionem, non persistat, sed violenter in puncto reflexionis exstinguitur, eo 116 planè modo, ac si manu arreptâ, pilâ currés sisteretur, nisi, quòd manus arripiens, non imprimat postea resilientiam.

OBJICITUR tertiò. Reflexio lucis per speculum, non causatur à speculo, ergo nec resilientia, à corpore obsistente.

RESPONDETUR, disparitatem esse, quia lucem nihil causare potest, nisi luminosum, jam autem motum, quodcunq; corpus proportionatum.

OBJICITUR quartò. Si motus resilientiæ, causaretur ab obsistente, semper causaretur.

RESPONDETUR, non semper causari, quia sæpè deest conditio, v. g. adlatio impetuosa corporis resilituri, gravitas corporis impacti, superans vires obsistentis, 117 cæteroqui impressuri virtutem reflectibili, si non fuisset tàm ponderosum.

INSTAB: Quò impulsus est fortior, eò resilientia est fortior. Ergo apparet, illam causari ab illo impulsu.

RESPONDETUR, etiam corpus quod est durius, ordinariè loquendo, eò magis resilit ab illo projectum, cur ergo, vi ejusdẽ medii termini, non causabitur à corpore obsistente? est autem fortior impulsus, conditio resilientiæ fortioris, quia experimentum docet, quòd duritia, non meliùs quàm impetu probetur, & quia resilientia illa, est quasi experimentum duritiei, & modus, quo se illa exhibet, ideò requirit fortior resilientia, fortiorem impe- 118 tum, unde virtus ista repulsiva, ita se habet, sicut exercitus Ordinatus, in quo plures hostes, si ingruunt, eò plures expediuntur milites.

OBJICITUR quintò. Paries non se movet, ergo non imprimit impulsum.

RESPONDETUR, ad impulsum propulsionis, esse necessarium motum propellentis, ut patet, dum manum reducimus lapidem projecturi, sed hoc non est necessarium, ad motum resilientiæ. Quòd autem, non sit necessarius motus, ut qualitas impressa producatur, ratio negativa potest dari, quia scilicet, nec ratio, nec experientia, id evincit, quæ stat pro aliis, quæ motum requirunt.

Restat

119 *Restat quærere, An mobile projectum, in puncto reflexionis quiescat?*

Triplex potest accidere reflexio, PRIMÒ dum suapte naturâ deficit impulsus, sursùm elevativus, & cùm incipit grave, reflectere se deorsum. SECUNDÒ dum occurrit corpus, magis grave, deorsum descendens. TERTIÒ, alliditur corpori obsistenti, v. g. pila parieti, *Circa quæ.*

ASSERO primò. *In reflexione primi generis, intervenire semper quietem.*

RATIO: quia devenire est, ut sicut gravitas est v. g. ut 4, deprimens deorsum, ita etiam sit virtus elevativa ut 4, attollens sursum, quo casu, nulla pars ageret, quia victoria semper est ab excessu; adeoq; nec huc, nec illuc movebitur, consequenter, 120 quiesceret, idemq; etiam contingeret in vacuo, quia etiam in vacuo, dari posset æqualitas illarum virtutum.

ASSERO secundò. *In casu secundò non dari ullam quietem.*

RATIO: tum quia, quies hæc, ut dixi, infundatur æqualitati, jam autem extemplò, gravius superveniens, vincit vim sursùm elevativam. Tum quia, si quiesceret illa pila, quiesceret etiam imminens illi pondus, est enim illa pila, medium corpus inter centrum gravitatis, & inter grave descendens. Motus autem remotioris, non datur, non moto intermedio, aliàs tunc fieret penetratio. Quòd si quiescit, quæ causa illius quietis, non gravitas descendentis, quia hoc appetit deorsum, non 121 vires pilæ, quia hæ exiles, ergo nulla illîc causa quietis. Et quàmvis motus reflexus, & modus directus, sint motus contrarii, adhuc tamen continuari poterunt, quòd tempus, quamvis continuari, quo ad aliqua non possint, sicut continuatur motus mortui animalis, cum motu vivẽtis, dum ex turri v.g. decidẽs moritur, punctumq; illud reflexionis, diverso respectu erit, & finis, & principium, incipietq; tunc moveri deorsum, cùm sistet motum sursum.

ASSERO tertiò. *In casu tertio, dari quietem,* sed sub distinctione, si virtus impressa à corpore reflectente, superet impressam, à projiciente, non dabitur quies.

RATIO: quies est negatio motûs, non datur autem in illo casu, negatio motûs, quod ipsum probatur, post impactam 122 qualitatem impulsivam, non datur quies. Ergo nec post impressam qualitatem reflectentem, idq; ex eò, quia sicut impulsiva, excedit gravitatem impulsi, ideoq; movet, ita reflectens qualitas, excedit & gravitatem, & qualitatem, in oppositum moventem. Cæterùm si sit virtus æqualis impulsiva, & reflexiva, accedente gravitate movente deorsum, dabitur punctum quietis. Ratio, quia neutra pars excedit, nec inde sequetur, motum illum fuisse in instanti, quia sicut corpus illud, per partes recedit, nec habet vim, nisi determinatæ celeritatis principiandæ, ita, & per partes succedit aër.

QVÆSTIO III. 123

De inceptione, & desitione motûs.

HÆc Quæstio, ad multas materias Theologicas, & Philosophicas, intellectu est necessaria, quod tamen difficillimum erit, deducetur per motum Corollarii, ex materia, de quantitate.

DIFFICULTAS I.

Præmittuntur quædam.

PRÆMITTO primò. *Ea quæ hîc dicuntur, de Inceptione, & desitione motûs, proportionaliter applicanda sunt, de ipsis terminis motûs.* Et quia, termini motûs, interdum sunt res 124 permanentes, interdum successivæ, hinc & motus, alii sunt permanentes, alii successivi. Rursùs, ex permanentibus, alii sunt termini indivisibiles, & quoad se, & quoad modum incipiendi, & desinendi, quomodo incipiunt & desinunt, anima, Angelus, actus intellectûs; alii verò sunt, divisibiles quidem quoad se, tamen indivisibiliter incipiunt, ut visio, phantasma materiale. &c. Jam verò, quod attinet ad terminos motûs successivi; isti interdum sunt successivi per se, tam quoad modum incipiendi, quàm quoad suam entitatem, quale est tempus, motus localis, alii successivi, quoad modum incipiendi, idq; per accidens, eò quòd toti simul, incipere

125 potuerint, ita v. g. dum intenditur gratia, motus ille, quoad modum, est successivus, quia, tota simul intensio gratiæ produci potuit, & de his omnibus, in præsenti dicendum.

PRÆMITTO secundò: *In hac Materia attendendum est*, tàm quoad formas substantiales, quàm quoad accidentales, incompossibiles, sivè quoad se, ut est, odium, & amor, sivè incompossibiles, quoad intensionem, qualis est oppositio, inter summum calorem, & frigus; attendendum inquam est primò, ut talis, ipsis, modus incipiendi, & desinendi tribuatur, vi cujus, non sequatur, duas esse formas in subjecto simul, sivè sint illæ substantiales, sivè incompossibiles accidentales. Secundò
126 attendendum est, ne ex modo incipiendi, & desinendi, sequatur esse aliquod instans, quo materia, sit sine ulla forma substantiali.

PRÆMITTO tertiò. *Modos istis incipiendi, vel desinendi, dividi in intrinsecos, & extrinsecos.* Intrinseci modi, sivè desinendi, sivè incipiendi, important semper esse: Modi autem desinendi & incipiendi extrinsecè, semper important non esse, pro tunc, cùm incipiunt, vel desinunt. Dicuntur autem modi desinendi per esse, pro tunc, dicuntur inquam, modi intrinseci, quia ipsum esse, illis ipsis instantibus intrinsecatur, & est, esse illorum terminorum, tunc, cùm est esse ipsarum inceptionum & desitionum, sicut è contra, modi incipiendi & desinen-
127 di, qui sunt per non esse, pro tunc dicuntur extrinseci, quia illis, non intrinsecatur esse.

PRÆMITTO quartò: *Quando aliquid, incipit intrinsecè, vera est de illo, hæc propositio: Nunc est, tempore antecedenti, non erat*, ubi esse formæ, & esse illius instantis principiativi, secum intrinsecantur, quando autem aliquid desinit intrinsecè, verum est de illo dicere: ultimò est, tempore sequenti non erit, ubi desitio, adhuc intrinsecatur, cum esse. Quando autem aliquid incipit extrinsecè, verum est de illo dicere; Nunc ultimùm non est, immediatè pòst erit, ubi inceptio non habet intrinsecatum sibi esse, sed sequelam tantùm, esse immediatè futuri importat, si etiam desinat extrinsecè, verum est de illo dicere: primò non est, 128
immediatè antè fuit, diciturq; hic modus, existèdi extrinsecè, quia non involvit esse.

PRÆMITTO quintò. *Præter hos modos incipiendi, & desinendi; comminisci aliquos, modum incipiendi, & desinendi, in tempore determinato*, quod licèt indeterminatum sit, antecedit tamen, certum aliquod, v. g. ultimum durationis instans, & ita dicunt. Si DEUS formaret tale præceptum, fac amoris actum, ante ultimum instans tuæ vitæ, non servando illud præceptum, peccaret mortaliter homo, & tamen desitio gratiæ, & inceptio peccati, in nullo fit tempore determinato, quia quodcunq; determinatum tempus, cùm sit divisibile, non importat obligationem, si enim divisibile
129 est, nondum est immediatum, ante ultimum instans vitæ, præceptum autem erat, de eliciendo actu in tempore, immediatè antecedente instans mortis, quia aliàs daretur instans, ante instans. Ergo peccabit in tempore indeterminato, nihil enim aliud excogitari potest.

RESPONDET primò Konin: Quòd sit peccaturus, ante instans, inter quod, & inter ultimum instans vitæ, intercedit tempus, sed ita breve, ut in illo, moraliter loquendo, non possit impleri præceptum, ad quod humano modo explendum, requiritur tempus majus.

NON SATISFACIT hæc responsio. Nam demus, Angelo impositum, hoc præceptum, quando ille Angelus peccabit? non peccabit in instanti, antecedente ul- 130
timum instans vitæ, aliàs dabitur instans, ante instans, non in instanti, post quod intercedit tempus, quia adhuc illo tempore, posset Angelus implere præceptum, non in certa aliqua parte temporis, quia post illam certam partem, adhuc est aliquid temporis, ergo illo adhuc impleri præceptum potest. Quando ergo ille Angelus peccabit?

RESPONDET secundò Lugo, disp. 4. de Sacr. Sect. 6. Illud præceptum non posse dari, quia præceptum importat obligationem, obligatio ligationem subditi, ad aliquid, quod nisi faciat, peccet, hæc ligatio subditi, importat redactionem ad talem statum, in quo citra peccatum, aliud face-

131 facere non possit, tunc autem, inquit, idèo non ita se haberet, quia in quolibet instanti, vel in qualibet parte temporis, posset adhuc differre, si vellet, ergo nunquam obligaretur.

NON SATISFACIT hæc responsio, in principiis, tenentium, componi tempus ex indivisibilibus, quia datur instans, immediatè antecedens instans vitæ. Non satisfacit etiam in principiis tenentium componi tempus, ex partibus in infinitum divisibilibus, quia datur saltem instans ultimum vitæ, cur ergo nunc non obligabit hoc præceptum.

RESPONDETUR tertiò: Peccaturum illum hominem, in tempore indeterminato. *Hæc Responsio*

132 NON SATISFACIT. Tum quia, nullæ dantur istæ partes indeterminatæ, ut dictum supra. Tum quia, datis partibus, ipsis indeterminatis, non salvabitur difficultas adlata, quia, etiam illa pars incerta, & indeterminata; quâ tu, dicis incipere peccatum, & desinere gratiam, adhuc est divisibilis, adeoq; poterit, posteriùs, committi peccatum, & desinere gratia. Tum quia, hæc responsio, præjudicat scientiæ DEI, quia, ex illa sequitur, DEUM nescire, quando aliquid primò fiat, quia nescit, quando primò subtrahit concursum conservativum gratiæ, subtrahit enim illum, ut tu dicis, in tempore incerto.

Ut resolvatur tota doctrina præmissi quarti.

ASSERO primò. *Non dari ullam inceptio-*
133 *nem, & desitionem, in tempore indeterminato.*

RATIO, quia nullæ dantur, partes temporis indeterminatæ.

ASSERO secundò: *Posse DEUM, hoc imprimis modo, prædictum præceptum ferre*, volo, ut instanti, immediatè antecedenti, elicias actum, tuncq; antecedenti instanti, ipsum instans mortis, peccabitur.

RATIO, quia, si hoc non posset fieri, ideò non posset fieri; quia sequeretur, instans post instans, hoc non tenere, alibi dicta, suadent.

ASSERO tertiò: *Posse DEUM, hoc alio modo, prædictum præceptum formare*, volo, ut in tempore, immediatè antecedenti, instans mortis, elicias actum, & tunc, ille actus, obligabit, in minimo Physico tem- 134
poris: Quod, si dividas, non erit jam tempus, & est immediatum instanti mortis, quia, post hoc minimum Physicum temporis, non est, dare quidquam temporis.

Et quia decidendæ sunt inceptiones, & desitiones, conformiter ad hanc doctrinam, ut illa in compendio repræsentetur.

TENERI posset: Tempus Mathematicè acceptum, componi ex indivisibilibus, ita tamen, ut tempus acceptum sic, non sit nemine cogitante, sub formalitate Mathematici; sed tantùm objectivi, & fundamentaliter, in quantum, rerum duratio, fundat veritatem, hujus propositionis. Nunc est. Quod si, illud tempus non est, nemine cogitante, nec compositio illius erit, nemine cogitante. Tempus autem, Philosophicè acceptum, componi- 135
tur ex minimis Physicis, quæ si dividas, jam non poterunt habere rationem prioris, & posterioris, adeoq; nec quantitatem sibi debitam, & hoc tempus, est nemine cogitante, ita, ut in illo, his, quæ fiunt in instanti, nihil omninò proportionatum, respondeat. Ut alia hujus materiæ pernoscantur. Sit

DIFFICULTAS II.

Quid tenendum?

IN Communi sententia; circa inceptionem rerum permanentium hæc est.

PRIMA DIFFICULTAS. Non possunt incipere intrinsecè, & desinere intrinsecè, formæ substantiales, eodem instanti, quia 136
secundùm explicationem horum terminorum, verum esset dicere, de forma desinenti, Nunc ultimò est; & de forma incipienti, Nunc primò est: hoc autem dici non potest, quia aliàs eodem instanti, duæ formæ substantiales, eandem materiam informarent. Quod ipsum probatur, quia erit adhuc illa forma, de qua verum est dicere, nunc ultimò est, quia si pro illo instanti, non esset, falsa esset propositio, ultimò est, quia difformis objecto, affirmãdo scilicet esse, quod non est. Ex altera parte, esset etiam illa forma, de qua verum est dicere, Nunc primò est, quia si illa forma, non esset, illa propositio vera non esset, utpotè difformis objecto. Non

possunt

137 possunt etiam formæ substantiales, in uno instanti intrinsecè incipere & desinere, in alio sequenti, quia jam dabitur contra principia cõmunis sententiæ, instans post instans, Non possunt etiam formæ substantiales, desinere ita, ut inter inceptionem, aliûs formæ substantialis, intercedat tempus, quia aliàs illo intercedente tempore, daretur materia, spoliata omni formâ substantiali.

Secunda Difficultas est, in communi sententia, quòd scilicet, non possint formæ substantiales (idemq; judicium, de incompossibilibus) incipere intrinsecè, & desinere extrinsecè.

Ratio. Illo instanti, quo verum est dicere: Nunc primò forma est, verum ne est
138 dicere, ultimò non est forma præcedens, vel certè, verum id fuit, in antecedenti instanti, vel in tempore interjecto. Non primum, quia si in eodem instanti, in quo, verum est dicere, nunc primùm incipit forma, verum etiam est dicere, Nunc ultimò non est forma, quæro, an duobus illis instantibus inceptionis, & desitionis, convenientibus in unum, respondeat aliquid proportionatum, in tempore successivo, vel non respondet? si in tempore, non respondet quidquam proportionatum. Ergo etiam si duo instantia, immediatè, penes se ponantur, nihil proportionatum respondet, consequenter, nec sequetur, componi tempus ex indivisibilibus. Quòdsi, respondet aliquid proportionatum, ergo & in tempore, & in quan-
139 titate permanenti, dabuntur aliqua indivisibilia, realia & physica, contra, quàm censeant ordinariè, talia docentes. Rursùs, in tempore, quod respondet, non potest esse, nisi tempus, quia in tempore, nihil aliud est, nisi tempus, sicut in aqua, nihil respondet, quod non sit aqua. Si autem respondet tempus, ergo respondet prius & posterius, & tamen non habenti, idq; essentialiter, prius & posterius; non potest respondere, quod est prius & posterius. Forma autem substantialis spiritualis, nec in inceptione, nec in desitione informativa, habet prius & posterius. Non potest etiam dici secundum; quia sequeretur instans, post instans, quod communis sententia non admittit. Non terti- 140
um. Quia, si in tempore interjecto, verum est dicere, ultimò non est, quomodo ultimò non est. Si per tempus illud, *Ultimò* trahitur, nec habet indivisibilem rationem ultimi. Quæ autem dicta sunt, si dicatur incipere intrinsecè, & desinere extrinsecè, commutatâ proportione, dicî possunt, si dicatur, desinere intrinsecè, incipere extrinsecè.

Tertia Difficultas est, Istud primò esse, vel primò non esse; item ultimò esse, vel ultimò non esse, vel verificatur, de ipsis terminis motûs, vel etiam, de ipso tempore extrinseco. Si non verificatur, de ipso tempore extrinseco. ergo sive dicatur, primò esse, & ultimò non esse, vel ultimò esse, & primò non esse, &c. sequi 141
post se immediatè, non sequetur componi tempus ex instantibus, siquidem istud primò & ultimò, non spectat ad tempus, nec illud importat: si autem verificatur, de ipso tempore extrinseco, ergo in tempore, datur aliquid primum. Ergo, non est compositum tempus, ex prioribus, & prioribus in infinitum, quæram enim illud primum, est ne divisibile? si indivisibile, ergo componitur tempus, ex indivisibilibus; si divisibile, ergo habet prius se, adeoq; non est primum, de illo ipso priori; quærere restat, an sit divisibile, an indivisibile, redibitq; argumentum factum? His circa communem sententiam pẽsatis.

Dicendum est: *Formæ substantiales, & incomposibiles accidentales, vel secundùm se, vel* 142
secundùm gradum, Incipere intrinsecè, & desinere extrinsecè, ita, ut uno, eodemq; instanti inceptionis, verum sit dicere: Nunc primò forma est, & de præcedenti; Nunc primò non est. Quòd incipiant intrinsecè, Ratio est, quia cùm sint indivisibiles, verum est de illis, nunc primò sunt. Rursùs, quia sunt causa desitionis aliûs formæ, debent esse, adeoq; non debent incipere extrinsecè. Et quia se invicem, pati non possunt, non per se ultimò, sed per primò non esse desinent. Quamvis autem, physicè loquendo, simul id fiat, tamen non in eodem instanti naturæ, quia priùs est inductio formæ novæ, quàm expulsio veteris.

Quod autem attinet ad formas accidentales,

143 tales, quæ successivè inducuntur, propter resistentiam contrarii, quomodo inducitur calor, vel quæ successivè, per motum localem propagantur, Tunc si horum inceptio in determinata parte subjecti accipiatur, & pro minimo sui Physico, incipiet etiam intrinsecè, & desinet extrinsecè, cur non enim? par erit illarum ratio, cum aliis formis, licèt, si sumantur respectu totius illius, quod paulatim disponitur, non sit verum dicere: Nunc primò, est, quia supponitur fuisse in antecedentibus partibus.

Rursùs in communi sententia, circa inceptionem, & desitionem rerum, per se successivarum, quale est tempus, motus localis continuus, hoc ordinariè docetur,
144 nempè quòd incipiant extrinsecè, seu per ultimum non esse, & quòd desinant extrinsecè, per primum non esse.

In communi sententia circa, inceptionem & desitionem rerum successivarum.

Prima Difficultas est, quam urget Arriag: De quo verum est dicere: Quòd incipiat extrinsecè, verum est dicere, nunc ultimò non est, de quo autem, verum est dicere: Nunc ultimò non est, de eo verum est dicere, Immediatè post Nunc erit, aliàs falsum esset, quod ultimò non sit. De quo autem, verum est dicere, immediatè post, Nunc erit, de eo etiam, verum est dicere, nunc est, nam omnis propositio ex Aristotele, quæ est vera de præterito, aut futuro, vera etiam erit de præsenti, ut sit
145 propositio de inesse.

Secunda Difficultas est. Quia fundamentum, quod assumit communis sententia, non convincit, habet autem ita. Quia, quòd successivum ens incipiat extrinsecè, & desinat extrinsecè, hoc inde est, quia nullum assignari potest instans determinatum, in quo, ita primò vel ultimò sit tempus, ut non priùs, & priùs fuerit, nec est assignabile, instãs determinatum, in quo ultimò sit propter easdem partes proportionales. Hæc autem ratio, non convincit, quia multùm probat, nam probaret res successivas, nec extrinsecè incipere aut desinere, idq; ex eo, de successivis per se, v.g. de motu, non potest verificari, primò non est, vel ultimò non est, quia quando verum est dicere, ultimò non 146
est, vel inter positionem actualem, illius objecti, quod ultimò non est, vel inquam, intercedit immediatè tempus divisibile, vel immediatè intercedit instans, si intercedit instans. Ergo dabitur instans, post instans, si intercedit tempus divisibile, ergo falsum fuit dicere, ultimò non est, quia post istud ultimò, est aliud ultimum, correspondens illis partibus, intercedẽtibus inter ultimò non esse, & inter positionem rei, non etiam potest dici, quòd eodem instanti, quo verum est dicere, ultimò non est, sit jam positio formæ, quia falsum esset dicere, ultimò non est, cùm jam sit.

Idem Medius terminus sic aliter proponitur: Non potest v. g. tempus incipere intrinsecè, ergo nec potest desinere extrinsecè. 147
Probatur conseq: ideò non potest tempus incipere intrinsecè, quia non potest de tempore verificari, primò est, sed neq; potest verificari, primò non est, quod ipsum probatur, ob multiplicitatem partium, quæ sunt in continuo, non potest verificari, quod primò sit, ergo neq; propter multiplicitatem partium, quæ deficiunt, potest verificari, primò non sunt. Probatur consequentia, iis partibus, & taliter sumptis, applicatur *non est*, quibus partibus, & qualiter sumptis, applicatur *est*, sed propter partium proportionalium infinitatem, non potest applicari *primò esse*; ergo nec applicari poterit *primò non esse*.

Tertia Difficultas est: Inceptio, & desitio, debet esse talis, & per talia instã- 148
tia explicari, ut quod incipit, impossibile sit non incipere, & quod desinit, impossibile sit, non desinere, aliàs idem inciperet, & non inciperet; desineret & non desineret, sed si aliqua successiva, inciperent extrinsecè, possibile esset, illa non incipere, quod probatur; quia, de quo verum est dicere, Ultimò non est, quæro, vel adhuc impedibile est esse illius, à Deo, vel non impedibile. Si est impedibile, ergo illud, quod inciperet, non inciperet, quia, si esse non haberet, non inciperet, tu autem dicis, illud non habere esse: si autem non est impedibile illud esse. Contrà erit: Quia quidquid à Deo impedibile non est ut existat, illud vel antecedentem habet neces-

149 ſitatem exiſtendi, vel conſequentem, nulla autem, ex his neceſſitatibus, convenit illi termino inceptionis, non antecedens neceſſitas, exiſtendi, quia hæc eſt impoſſibilis, utpote deſtructiva libertatis DEI, non conſequens, quia hæc eſt, ex ſuppoſitione eſſe, quod pro illo inſtanti, ſeu pro ultimo non eſſe, non cenſetur haberi, aliàs ſi illud, jam haberet, falſa eſſet propoſitio, quòd ultimò non ſit, cùm jam eſſet.

His circa communem doctrinam penſatis.

DICENDUM eſt ſecundò. *Entia ſucceſſiva, incipere intrinſecè, ſeu per primum eſſe, deſinere extrinſecè.* Probatur prima pars: Quia ſi nihil obſit, dicendum eſt, res incipere, per ipſum eſſe, ut ita inceptio, & id, quod incipit proportionentur, ſi nihil obſit, id
150 autem quod incipit, eſſe eſt, non autem, non eſt. Secunda autem pars probatur. Quia ſi ſucceſſiva, non deſinerent, per primum non eſſe, non proportionaretur, deſitio rei deſinenti, deſinens enim, dicit non eſſe, & tamẽ deſitio, importaret eſſe. Rursùs, ſi ſucceſſiva non deſinerent, per primò non eſſe, ſed per ultimum eſſe; ad huc deſitio illorũ, eſſet impedibilis; quia, cùm verum eſt, de illis dicere, ultimò ſunt, adhuc habent eſſe, ſi habent, adhuc eſſe, non habent adhuc ſuppoſitionem non eſſe: ſi non habent ſuppoſitionem, quòd non ſint, poſſunt adhuc impediri à DEO, ne non ſint; ſi poſſunt impediri, à DEO, ne non ſint, non deſinunt, quia quod poteſt impediri, ne non ſit, non deſinit, ſed ad-
151 huc eſt.

OBJICITUR primò. Illud temporis, quod primò eſt, vel eſt diviſibile, vel indiviſibile. Si indiviſibile, ergo componimus ens ſucceſſivum, expunctis; ſi diviſibile, ergo non eſt primum, quia eſt illo prius, illud ſcilicet, in quod, dividi poteſt.

RESPONDETUR ex dictis, illud primum temporis, phyſicè ſpectari, eſſe minimum phyſicum, diviſibile quidem, ſed ita, ut ſi dividatur, jam non ſalvetur ratio quanti, nec ratio temporis, illud ergo minimum phyſicum, quod ponitur, eſt primum in ratione temporis.

OBJICITUR ſecundò. Si ens ſucceſſivum, deſineret extrinſecè, etiam verborum Sacramentalium prolatio, deſineret extrinſecè. Si deſineret extrinſicè, per 152
non eſſe deſineret; ſi deſineret per non eſſe, cauſare phyſicè gratiam non poſſent, nam quod non eſt, etiam Divinitùs, cauſare phyſicè non poteſt.

RESPONDETUR, ſi Sacramenta cauſant phyſicè gratiam, non cauſant per ſui deſitionem, ſed per inceptionem quandam, hoc eſt, quando ultima ſyllaba, incipit primò eſſe, humano modo ſenſibilis, adeoq; in aliquo minimo phyſico, ſuæ ſenſibilitatis humano modo, de quo aliàs, nam quamvis, muſicè producatur, ultima formæ Sacramentorum ſyllaba, non definit prolatio formæ, & tamen in ante ſupponitur, producta gratia, ergo apparet, non per deſitionem cauſari gratiam, à Sacramentis. 153

OBJICITUR tertiò. Etiam minimum illud temporis, habet partes, priorem & poſteriorem. Ergo non poteſt de illo dici primò eſt.

RESPONDETUR. Habet partes, ſed quarum neutra per ſe, eſt tempus, ut dictum ſuprà.

DIFFICULTAS III.

Reſolvuntur reliqua, idem concernentia.

QUÆRES primò. *Quid ſit ſentiendum, de doctrina, recentioris Suar: quam proponit,* Diſp. 2. de motu Secti. 2. §. 8. *Circa hanc illius doctrinam.*

ASSERO primò. *Forma ſubſtantialis, vel* 154
accidentalis, incompoſſibilis, reſpectu unius, ejusdemq; inſtantis, non poteſt incipere, & deſinere intrinſecè.

RATIO, quia tales formæ, vi talis inceptionis, & deſitionis, important coexiſtentiam, pro illo inſtanti, utriusq; formæ, quod tamen ſupponitur, ſaltem naturaliter, non poſſe fieri.

ASSERO ſecundò. *Antequam verum ſit dicere: Nunc non eſt primò forma, verum quidem eſt dicere, ultimò eſt forma, ſed tamen, per hoc, non ſalvatur deſitio, de qua hîc.*

RATIO, prioris eſt, quia hoc ipſo, ſi datur primò non eſſe, debuit præcedere ultimò eſſe, qui enim primò nunc non comedit, hoc ipſo, ultimò debuit comediſſe.

Ratio

155 Ratio poſterioris eſt, quia hîc quæritur, de deſitione, quæ inferat non eſſe, in impedibile etiam à DEO, ultimum autem eſſe, non eſt tale.

ASSERO tertiò. *Quòd in omni inceptione, ſit duplex deſitio; & in omni deſitione, duplex inceptio,* attendendo ad naturalem rerum ordinem. In inceptione enim, eſt duplex deſitio, quia eſt, & deſitio formæ antecedentis, & deſitio, negationis præſentis formæ, & in omni deſitione, eſt duplex inceptio. Inceptio ſcilicet formæ ſubſequentis, & inceptio negatæ negationis deſitionis. Comparando ergo, inceptionem formæ, cum deſitione, negationis præſentis formæ, quando verum erit dicere: Nunc primò eſt forma, verum erit
156 etiam dicere, nunc ultimò non eſt, negatiò deſitionis formæ præſentis, quo in ſenſu, ſalvari poteſt, extrinſeca ejus inceptio, ſed hæc inceptio, Analogicè ſe habet, ad hanc, de qua in præſenti; nam quamvis involvat non eſſe, quod commune eſt, immo formaliſat inceptionem extrinſecam, non eſt tamen extrinſeca durationi rei, ſed conjuncta illi, ſi autem eſſet verè extrinſeca, non involveret eſſe rei.

QVÆRES ſecundò. *Quid ſit ſentiendum, de doctrina Pontii,* Dis. 47. Q. 4. qui aſſerit, ſuppoſito etiam, quòd tempus, conſtet in infinitum diviſibilibus, non eſſe tamen neceſſe, ad explicationem inceptionis & deſitionis rerum, adhibere extrinſeca inſtantia.

157 ASSERO. tenendum hoc non eſſe.

RATIO, quia, quod incipit intrinſecè, de illo, verum eſt dicere, primò eſt, hoc autem non poſſet verificari, ſuppoſitâ compoſitione temporis, & in infinitum diviſibilibus: Quod ipſum probatur, de quo verificatur, primò eſt, vel eſt, habens partes priores & poſteriores, vel non eſt habens. Si non eſt habens, ſententiam deſeris; ſi eſt habens, Ergo illud primum, non eſt primum, ſed dãtur partes illo priores.

DICES primò. Poteſt dici, quòd motus hodiernus, incipiat hodiè, & quòd deſinat, poſt diem hodiernam.

RESPONDETUR, poteſt quidem dici: Nunc vulgariter incipit, hodiernus motus, ſed non poteſt dici: Nunc primò, propter rationem, ſuprà adlatam.

DICES ſecundò. Incipere rem aliquam 158
eſſe, eſt idem, ac eſſe, pro aliquo tempore, & immediatè ante, non fuiſſe, ſed verum eſt dicere, quòd motus hodiernus, ſit hodiè, & quòd non fuerit antè. ergo poteſt dici de illo, quòd hodiè inceperit.

RESPONDETUR, motum hodiernum incepiſſe Nunc, ſeu hodiè, vulgariter, ſed non hodiè, neq; nunc, quod ſit primò, & per excluſionem prioris, & poſterioris.

DICES tertiò cum eodem, Qui dicunt, quòd motus incipiat in inſtanti extrinſeco, in quo, verum eſt dicere, jam non eſt, & immediatè, pòſt erit, debent admittere, quòd immediatè pòſt erit.

RESPONDETUR, hoc quidem eſt verum, quòd id, debeant admittere, ſed quòd id, ſalvare poſſint, conformiter ad ſua prin- 159
cipia, ut tenendo partes proportionales, non admittant extrinſeca inſtantia, hoc erat probandum. Nam ſicut non datur, primò eſſe, nec dari poteſt, immediatè erit, tàm enim illud primum non poteſt eſſe primum, quia in infinitum diviſibile, quàm non poteſt eſſe immediatum, quia etiam illud immediatum, eſt in infinitum diviſibile.

QUÆRES tertiò. An id, quod naturã ſuâ natum eſt, incipere intrinſecè, & totum ſimul, qualis eſt, v.g. Angelus, & gratia, poſſit incipere extrinſecè, & ſucceſſivè? v. g. an poſſit DEUS facere, ut ad gratiam producendam, aſſumatur forma ſacramentalis, quæ neceſſariò eſt ſucceſſiva, ut quâ ſucceſſiva, producat gratiam, 160
ita, ut ejus productione, ſucceſſivum aliquid, etiam in tempore, proportionetur, & de hoc eſt major difficultas, nam quòd poſſit, deſinere intrinſecè, & incipere intrinſecè, id, quod natum eſt incipere intrinſecè, & deſinere extrinſecè, probat vel hoc ipſum, quòd miraculosè poſſint, duæ formæ ſubſtantiales, ſecum permanere, multò magis ſe compati, ut una ſit ultimò, altera ſit primò; ad priorem ergo illam difficultatem quod attinet.

ASSERO primò. Quòd partes jam tranſactæ, ſi dum actu exiſtunt, nihil erant operatæ, dum non exiſtunt, divinitùs aſſumi non poſſunt, ad productionem gratiæ, vel ad aliquid cauſandum Phyſicè.

161 RATIO, quia ad elevabilitatem, & causalitatem physicam, requiritur existentia, de quo aliàs actum, fuitq́; sermo etiam in materia de causalitate Sacramentorum.

ASSERO secundò. *Quòd etiam Divinitùs, fieri non possit, ut gratia, secundùm suam præcisè entitatem spectata, per partes producatur, v.g.* ut unus gradus gratiæ, per partes producatur.

RATIO, quia quod non habet partes, implicatq́;, ut illas habeat, etiam DEUS non potest facere, ut producatur per partes, nam & non haberet partes, quia ei implicant, & haberet, quia per partes produceretur, unus autem v. g. gradus non habet partes.

ASSERO tertiò. *Id quod existit formæ Sacra-*
162 *mentalis, actu sensibilis, humano modo, dupliciter assumi potest, ad producendum gratiam,* PRIMÒ, ut actio illius, sit productio. SECUNDO modo, ut actio illius, sit productio, & conservatio gratiæ. Si priori modo, assumatur ac producendam gratiam, actio illius, necessariò instantanea erit, non habebit enim prius, & posterius. Quòd si posteriori modo, assumatur, scilicet, ut circa gratiam, non solùm rationem primò producentis, sed etiam rationem primò conservantis, habeat, tunc non erit necesse, illam actionem esse indivisibilem. 163

RATIO, quia illius gratiæ conservatio, potest etiam in tempore fieri.

ASSERO quartò. *Etiam Divinitùs fieri posse, ut quando, non est aliqua pars Sacramenti, quæ supponitur causâsse gratiam, succedens pars, continuet ejusdem actionem, si fortè aliquâ haberet.*

RATIO, quia actio, est essentialis dependentia ab hoc principio. Ergo ab alio pendere, & continuari non potest.

ASSERO quintò, partes antecedentes formæ, v.g. producere gratiam, in aliquo sui, hoc est, in illo complemento, illius pronuntiationis, constituente, & com-
164 plente ultimò formam, reddenteq́; ultimam syllabam primò, humano modo sensibilem.

RATIO, quia in ante, non possunt illam producere, aliàs maneret aliquis v.g. absolutus, idq́; per infusionem gratiæ, ante prolationem formæ, sed de hoc in materia de Sacramentis.

DISPUTATIO XIII.

DE UBI, DURATIONE, TEMPORE.

UBi, est terminus motûs, sed non semper motu acquiritur. Nam Adam, habuit Locum in Paradyso, nec tamen illum acquisivit, per motum, sed per sui
1 productionem in illo Loco; quia tamen etiam motu acquiritur, rectè, post tractationem de motu, ejus consideratio adjungitur, succedet postea, Duratio, & Tempus.

QVÆSTIO I.

Quid Locus?

LOcus, dupliciter spectari potest, primò, Secundùm quod, dicit formaliter, præsentiam hîc, & hic Locus intrinsecus, vocatur Ubi. Secundò spectari potest Locus, extrinsecè pro continuo Ubicatorum eorumq́; ambitivo.

DIFFICULTAS I.

Quid definitivè Locus extrinsecus?

DEfinit Locum Aristot: *Quòd, sit ultima superficies corporis continentis immobilis,* 4. Physic. tex. 39. & 41. Dicitur *ultima superficies*, ad condistinctionem, à loco im-
2 proprio, qualis est, Civitas, regio, &c: & ut ostendatur, quòd, quamvis ipsa superficies, postea cingatur aliâ superficie, quia non cingitur prout cingit, & per se loquendo, sed secundùm quod corpus est, ideò adhuc erit ultima superficies, vel certè dicitur esse superficies, quæ, quâ talis, non indiget uniri, sed solùm esse contigua, hinc partes interiores aëris, non sunt Locus aëris, quia sunt unitæ non contiguæ, Ly autem superficies, non debet sumi, prout est de prædicamento Quantitatis, importatq́; extensionem, in Longum & Latum, sed prout dicit continentiam rei. Dicitur autem *esse immobilis*, ut condistinguatur à loco improprio, quale, est vas, vestis &c.

quid

3 quid autem significet hæc immobilitas, infrà dicetur. Probatur bonitas definitionis, quia convenit Omni, Soli, & Semper, proceditq́; per prima prædicata.

DICES primò. Si locus, est dicta superficies, sequitur quòd, qui habet plures superficies, ille sit in pluribus locis, adeoq́; virgam aquæ infixam, quæ habet superficiem, aqvam & aërem, esse in duplici loco: sequitur item quòdsi, duo corpora se penetrarent, & haberent eandem superficiem ambientem, quòd essent in uno loco, & tamen dicuntur duo esse locata.

RESPONDETUR, plures illic esse superficies materiales, formaliter autem est una, quia omnes illæ conveniunt in ratione formali continentis immobilis, secun-
4 dùm eũdem locum immobilem & idem Ubi. Corpora illa penetrata, hoc ipso, quia penetrata sunt, sunt in eodem loco, quamvis autem sint plura locata, non sequitur plurificari loca, quia multiplicatis subjectis denominationum, non est necesse multiplicari formas, sic plura essent alba, quamvis unâ replicatâ albedine dealbarentur, quod etiam in id resolvi debet, quia usus obtinuit, ut locatum multiplicetur, non per ordinem ad locum, sed rei, quæ locatur.

DICES secundò ex 4. Phys. tex 3. Tàm locus debet esse adæquatus corpori, quàm ipse locus, debet adæquatè occupari, quorum neutrum dictæ superficiei convenit, idq́; ideò, quia continens est majus con-
5 tento, & si illa superficies est adæquata locato, à centro locati descripti circuli ad superficiem, concavam loci, & ad superficiem convexã, tunc illi circuli æquales esse deberent, quod est contra Mathematicos.

RESPONDET Averroes, Locum debere esse æqualem locato, non ratione dimensionis, sed ratione continentiæ, quia scilicet nulla est pars locati, quæ loco non ambiatur, & nulla pars loci, prout ambit, est major locato, quo enim excedit locatum, jam eo non ambit.

DICES tertiò. Locus debet esse forma locati, debet esse terminus mobilis, debet esse id, quod trahit corpora, ut ea conservet ex 4. Physic: Tex. 4. & 4. Cœli Tex. 22.

RESPONDETUR. Locus est forma impropria locati, constituit enim locabile in 6
ratione locati, est terminus mobilis, quia mobile movetur, ut acquirat locum, trahit etiam corpora, quia corporum, bonum est, esse in loco, non in vacuo, quæ omnia conveniunt loco, quamvis ille sit ultima superficies.

ADDO, quòd, quamvis dictâ definitione potiùs explicetur, quæ res sit Locus, quàm, quid sit, hoc tamen bonitati definitionis non obest, nam formalitates benè describuntur, ostendendo, quòd sint, & additâ competenti connotatione, sic unum describitur, quæ Res sit, cum certo connotato dicẽdo, quòd unum sit ipsum ens prout dicit negationem divisionis.

Major est difficultas explicare, quid sit ista im-
mobilitas. Missis non ita vulgatis explica- 7
tionibus.

EXPLICAT primò de Lugo, de Eucharistia, d. 5. Sect. 4. Immobilitatem Loci esse ipsam superficiem realem corporis circumdantis, prout est affixa tali spatio imaginario. Unde infert, si piscis moveretur unâ cum aqua, non maneret in eodem loco, & tamen contineretur sub eadem superficie, quia scilicet locus est quid complexum, & ex superficie & ex immobilitate illa, hinc uno deficiente non est idem Locus.

NON SATISFACIT hæc Explicatio. Tum quia esse in loco, non pendet ab aliquo, quod non est nemine cogitante, nemine autem cogitante non est spatium istud imaginarium. Tum quia ly superficies, 8
trahit ad se tanquam adjectivum, ly immobile, consequenter non aliquid distinctum à superficie, debet esse immobile, dicta autem explicatio, non superficiei, sed spatio imaginario tribuit immobilitatem. Tum quia vi istius explicationis Locus coalescit, ex superficie, & ex illo imaginario; quia autem superficies stantis in eodem loco mutatur, debebit mutari & locus, nam semper mutatur res, alterutrâ parte componente mutatâ, præcipuè cùm Lug. rejiciat explicationem immobilitatis per æquivalentiam succedentis alius semper superficiei.

EXPLICANT secundò alii. Immobilitatem Loci, cum D. Thom: 4. Phys. ad tex. 42.

9 Locum esse immobilem ratione fixarum mundi partium, ad quas, quando non variatur distantia, in eodem loco res dicitur esse.

NON SATISFACIT hæc Explicatio. Tum quia, qui ambularet per æquatorẽ, servaret semper eandem distantiam, à centro & polis, tamen mutaret locum, ut benè advertit recentior Suar: Tum quia, si DEUS totum hoc Universum promoveret, non motis in illo contentis, tunc Contenta haberent eandem distantiam ad partes fixas mundi, & nihilominùs verè mutarent locum, Ergo hæc immobilitas ad partes fixas, non salvat rationem loci. Tum quia promoveat DEUS spatia fixa, immoto Petro, Petrus non movebit
10 se loco ut supponitur, & tamen habebit àliam distantiam à partibus fixis, Ergo per illas non explicatur Universaliter ratio loci.

In idem ferè recidit sensus recentioris Suar:, qui superficiem dicit se materialiter habere ad rationem loci, sed indistantiam à partibus fixis sivè illæ sint poli, sivè centrum, sivè quævis alia puncta, ut alii addunt possibilia, additq;, quòd ambulans per æquatorem, licèt haberet eãdem distãtiam à partibus fixis, haberet tamen illam aliter, & per diversas lineas, simileq; quid contingeret si ipse æquator moveretur, licèt haberet, inquit, à partibus fixis etiam possibilibus æqualem distantiam, haberet tamen aliam distantiam ratione
11 partium, à partibus fixis aliter & aliter distantium.

NON SATISFACIT hæc explicatio. Tum quia esse in loco formaliter, non pendet à partibus fixis, quæ de facto sunt, ut suprà probatum, nec item à spatiis imaginariis propter itidem dicta, non etiam à possibilibus ut probatur. Quod esse in loco, est aliquid reale positivum & existens. Ergo & id quod complet locum, debet esse reale existens, quod possibilibus non competit. Et certè possibilia, tàm verè non sunt actu, ac spatia imaginaria; quid ergo præ illis plus habent, ut actu locum, ut actu est, constituant. Tum quia, supponamus per impossibile poni à DEO omnes possibiles partes fixas, pro-

12 moveat mundum DEUS ipsis rebus immotis in se, tunc alius erit locus illarum rerũ, & tamen eadem distantia à partibus fixis, quæ suppositio in nostris principiis, de productione omnium possibilium, est quidem impossibilis, non tamen destruens seipsam. Tum quia, quãvis nullæ sint partes fixæ, si aliquid moveretur motu locali progressivo, mutaret locum, hoc ipso enim non progrederetur. Ergo ratio partium fixarum non est, quid constitutivum loci. Et certè ly immobilis, ut dictum suprà, est adjectivum referibile ad superficiem, quomodo autem referibile erit, si immobilitas penes aliud se teneat, nempè penes partes fixas, & penes aliud se teneat ratio superficiei, Et sicut, si lapis non
13 moveretur, ego autem moverer, non juvaret quidquam hoc, ut competat mihi immobilitas loci, sic nec juvabit superficiem, si sit mobilis, quamvis immobiles sint partes fixæ, aliud enim est superficies, & aliud partes fixæ. Neq; valet, si dicas, immobilitatem hanc esse immobilitatem ratione distantiæ, quia quamvis non moto locato, non mutetur distantia partium fixarum & locati, mutatur tamen distantia ipsius superficiei, Unde ergo superficiei immobilitas competet?

EXPLICAT tertiò Pontius. Immobilitatem loci desumi à tali distantia ad terminum, Ad quem motus localis, quo movetur Corpus à Loco ad illum terminum. Nam locus, inquit, ut dicit talem distantiam nequit moveri etiam de potentia ab-
14 soluta, dicitq; consequenter, quando turri stante in eodem loco mutatur superficies, non mutat illa locum, quia quamvis mutet superficies se ambientes, nihilominùs, quia, non est distantia inter illas superficies, propterea non dicitur moveri localiter. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia, ut dixi, immobilis, est adjectivum pertinens ad substantivum, superficies, quòd si ipsa superficies in se immobilitatem non habet, quomodo dicitur immobilis? Tum quia extortum videtur, ideò turrim mutato àëre, non esse in alio loco, quia inter illas superficies, non est distantia, quid enim confert, eadem superficierum distantia, inter

15 inter se, ut locatum sit in eodem loco. Tum quia impossibili etiam motu locali, poterit esse locus. Ergo per hoc, quòd locus non possit moveri ad terminum, ad quem, vel recedere ab ipso, non benè explicatur loci ratio.

Tota, ut vides, Difficultas est, in explicanda mente Philosophi, & in conjungendo ly immobile, cum ly superficies. Posset dici Philosophum hoc voluisse; Considerabat ex una parte esse aliqua continentia, quæ moto mobili non sunt una mobilia, v. g. àër & aqua, alia autem continentia esse mobilia, ut cùm transfertur vinum cum vase, attendit Philosophus plus ad hæc continentia, quæ cum mobili
16 non transferuntur, & talia continentia non transferibilia appellavit superficiem immobilem. Ad miracula autem quæ fieri possunt, ut si DEUS totum universum promoveat, non attẽdit Philosophus, egitque hîc Philosophus, utpote tractans Physica de loco nonnisi materialiter, & secundùm naturalia spectato. Quando autem sentit Aristot: quòd superficies aquæ, in flumine ambiens navigium, non sit locus, intelligendus est Aristot: de parte extima, non de intima navigii, quia infimæ locus, aqua est. Ex quo ulteriùs vides, Cur sit turris in eodem loco immobili, mutato etiam aere, quia scilicet, non est factus àër ille, translatâ aliò turri, sequi eandem. Porrò locum ut sic, communem loco extrinseco & intrinseco, ita definivit Pon-
17 tius, Quòd sit id, ad quod res habet præsentiam, vel est id, ratione cujus res habet, ut sit illîc ubi est.

DIFFICULTAS II.

Quid sit in re Locus intrinsecus.

NOminales negant, Ubi, esse, entitatem superadditam, Modalem, Affirmat Suar: Uterq;, de Lugo de Euch: d. 5. Sect. 5. Ovie: & alii. Arriaga realiter distinguit.

Punctum Difficultatis I.

Quid tenendum?

PRÆMITTO primò. *Non dari negationem negationis*, quia de re agitur etiam

18 in Materia de Peccato Commissionis. Ratio Præmissi, præter dictas ibi, est; Tum quia negatio objectivè spectata est, non esse, formaliter autem spectata, est, formale non esse seu negatio esse; sed negatio objectiva aufert esse, ergo & negatio formalis auferet esse, adeoq; non dabitur negatio negationis, sed negatio esse. Tum quia si daretur negatio negationis, non haberet aliquid, quod negaret, si enim haberet aliquid, quod negaret, negaret negationem, sed hoc non est negare, quod ipsum probatur. Negatio enim, rigorosè loquendo, non est aliquid, Ergo negare negationem, non est negare aliquid. Quod ipsum sic aliter proponitur, Nihil negare, est non negare, sed negare negationem, est nil negare, Ergo negare 19 negationem, est, non negare. Nihil enim, & negatio, idem sunt. Tum quia rationes in oppositum, non convincunt. Nam non sequitur, quòd, sicut datur affirmatio affirmationis, ita dari negationem negationis, quia negatio habet pro objecto esse negandum, ut probatum: ubi ergo esse non reperit, non habet quod neget, & quia illud in negatione non reperit, non poterit illam negare, affirmatio itidem habet pro objecto esse, quòd esse, quia reperit, etiam in affirmatione, benè illam affirmare poterit, Quod esse, latiori modo etiam Chymæris competit, quia etiam de illis multa affirmantur. Quod autem dicitur ex eo dari negationem negationis, quia datur mors hominis cæci, mors au- 20 tem est quid negativum, cæcitas item; hoc etiam non convincit, quia aliud est dari negationem ejus, quod connotat aliquid negativum; & aliud negationem negationis, priori enim Casu negatur hominis vita, quæ connotat negationem potentiæ ad videndum expeditæ, Quando etiam actus reflexus habet pro objecto negationem, non erit negatio negationis, sed erit negatio nonnisi repræsentans negationem, actu directo cognitam, eritq; potiùs cognitio cognitionis. Posito quòd non detur negatio negationis, danda erit talis explicatio ubi, ne ex illa sequatur dari negationem negationis.

PRÆMITTO secundò. *Distantiam, per omnes,*

21 *omnes, non aliud esse, quàm non esse hic*, & præsentiam, per omnes, non aliud esse, quàm esse hîc, de quibus duobus, postea quæritur, per quid habeatur formale esse hîc, nam Modalistæ concludunt id haberi per Ubi superadditum, & distinctum nemine cogitante, Nominales per solam negationem. Porrò cùm non detur, ut dixi, negatio negationis, videndum est, quid neget distantia, vel quid neget Ly non est hic, & clarum est, negare entitatem locati, pro illo spatio, quid enim est distantia Luciferi à Cœlo, est non esse ejus entitatis in Cœlo, habet ergo ut vides illa negatio, pro objecto, esse, quod negat, & insuper, habet pro connotato & pro formali illa negatio esse, est enim distantia Luciferi à
22 cœlo. Negatio entitatis Luciferi in cœlo, quamvis illa distãtia in Recto dicat negationem, ad eum modum, quo negatio extensionis, dicit in recto Non esse, seu ipsum rei *non*. Pro obliquo autem, dicit ens, hoc est extensionem, quam negat. Sic annihilatio, dicit in recto, negationem concursûs conservativi, ipse autem concursus, & ens cõservabile, est quid positivum & ens.

Quibus positis, infertur quòd distantia prædicto modo explicata, non erit negatio negationis, est enim negatio alicujus positivi, nempè negatio locati, in hoc spatio. Sic descriptâ distantiâ, restat quærere, quid in recto sit illa negatio, ad eum modum, quo non esse Leonis, est quid negativum in homine, & tamen quærere est,
23 quid in re sit istud non esse Leonis, in re ergo illa negatio erit v. g. existentia locabilis, & existentia loci, & inter illa interceptum spatium, vel interceptibile. Quòd requiratur ad distantiam, existentia locabilis, vel inde probetur, quia, Antichristus, non dicitur propriè distare ab hac parte. Quòd etiam requiratur existentia Loci, Ratio est, quia nemo dicitur propriè distare à nihilo. Quòd etiam requiratur spatium interceptum, vel interceptibile ad distantiam, ratio est, à posteriori, quia inter Deum & Creaturas non est distantia, & non est etiam quicquam interceptibile, positâq; universaliter interceptibilitate corporis, ponitur distantia, non positâ interceptibilitate, non ponitur. Ergo apparet, ingredi rationem distantiæ dictam interceptibilitatem, sicut ingreditur indistantiam non interceptibilitas. 24

Unde colliges distantiam, dupliciter spectari posse. Formaliter & Negativè, sicq; est negatio hujus locati, in hoc loco. Deinde spectari potest materialiter, & in re, & sic, dicit corpus locabile, Locum, & inter hæc interceptibilia vel intercepta corpora.

Præmitto tertiò. *Oppositum distantiæ, indistantiam accommodatè ad duplicem distantiæ acceptionem, dupliciter spectari posse.* Primò negativè, & sic spectata, opponitur distantiæ positivè acceptæ, & secundùm quod est, in re, & quia negatio perfici non potest, nisi negatione, etiam indistantia, 25 inquantùm est quid negativum, perficietur, seu constabit negatione, cùm autem non neget existentiã locabilis, quid enim indistaret? cùm item non neget existentiam loci, à quo enim indistaret? restat ut illud, quod negat indistantia, sit corpus interceptum, vel interceptibile, inter locum & locabile. Ubi ut vides, indistantia negativè accepta, non est negatio negationis, sed est negatio alicujus positivi, nempè spatii interceptibilis. Rursùs, possemus spectare indistantiam oppositam distantiæ, tanquam aliquid positivum, in quo negationes concernentes indistantiã fundari possint, & quia negatio & affirmatio sunt ita opposita, ut illud, quod una negat, hoc idem alia affirmare debeat, 26 aliàs si non idem affirmaret, non huic negationi, sed alteri opposita esset, hinc fit, ut cùm distantia Petri importaverit non esse Petri, in hoc loco, indistantia illi opposita, importat esse Petri, in hoc loco, quo casu apertum est indistantiam non fore negationem negationis, sed fore affirmationem illius esse, quod negabat distantia.

Explicatur, & aliâ viâ, quomodo indistantia opposita distantiæ negativè acceptæ, adhuc insuper, non sit negatio negationis. Quando aliqua sunt mutuò relativa, tunc illud, quod est connotatum unius relationis, est in altera relatione fundamentum, & quod est in alia relatione fundamentum, est connotatum alîus relationis. Sic v. g. Paternitas & Filiatio, sunt mutuò relativa, & in relatione Paternitatis, connotatum est entitas Filii, quæ in relatione Filiationis est fundamentum, & fundamentum, quod erat, in Relatione Paternitatis transit in connotatum. Ita etiam in præsenti, id quod, in relatione distantiæ, pro connotato importabatur necessariò in relatione indistantiæ in recto, & pro fundamento importabitur; cùm ergo distantia Petri importaverit in obliquo Petrum, in recto, ipsius non esse, seu non existentiam: distantia enim est, Non existentia Petri, in hoc loco, tunc illi opposita, indistãtia importabit Petrum in recto. Quòdsi importabit indistantia Petrum in
28 recto, non erit negatio negationis, sed erit affirmatio esse, quod negabat distantia, & sic sumpta indistantia, erit esse Petri, prout negat negationem sui esse, adeoq; affirmat se, hîc esse. Et in hac explicatione, negativè jam indistãtia non accipitur, sed affirmativè, nam ex duobus negationibus, fit una affirmatio, eritq; indistantia Petri ipsum Petri esse, seu esse locabilis, prout negat negationem sui esse, adeoq; affirmat se hîc esse. *His præmissis*

Dicendum est primò. *Indistantiam seu Ubi, non esse entitatem supra additam*, sed esse Ubi, seu locum negativè acceptũ, ipsammet entitatem locati, prout negat inter se & locum, interceptum spatium, vel interceptibile. Positivè autem acceptum ubi
29 est ipsamet entitas Petri, prout negat negationem sui esse, in hoc spatio, vel prout dicit esse illîc, vel esse in hoc spatio. Quoad secũdum hoc membrum, quod sit Ubi, peti debet probatio ex præmissis. Quia scilicet hæc explicatio, convenit omni, soli, & semper, proceditq;, per prima in hoc genere, facileq; suaderi potest hoc secundum membrum conclusionis, modò constet de primo, nihil enim est residuum, quod dicatur, modò constet, Ubi, non esse entitatem suprà additam: Quod ut fiat,

Probatur primò Conclusio argumento Nominalium. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate, nulla autem necessitas superadditæ hujus entitatis modalis, ut solutione objectionum constabit, inferiq; potest hæc præmissa ex suppositis, ideò enim admittitur hæc superaddita entitas, ne ponatur negatio negationis, quamvis autem Ubi, non sit entitas superaddita, non ponetur adhuc negatio negationis secundùm adlata in suppositis. Ergo. 30

Probatur secundò. Ponamus, Petrum esse, in loco A. habereq; superadditam illam entitatem, ponamus rursùs non exhibito ullo concursu Dei, qui sit requisitus ad motum, annihilari illud Ubi superadditum, vel erit Petrus in alio loco, vel in eodem: non in eodem, quia aliàs, superflua esset entitas illa superaddita, siquidem potest esse in eodem loco, adeoq; habere præsentiam ad eundem locum, hæc enim verbis differunt, & tamen non habere illam entitatem superadditam, non erit 31 etiam in alio loco, quia supponimus Deum non exhibere cõcursum exigitum ad motum, vel per alium, vel per ipsummet Petrum faciendum, quomodo ergo deferetur ad alium locum?

Respondebis primò. Esse suppositionem impossibilem.

Contra. Tum quia, quamcunq; tu impossibilitatem ostenderis, illa erit cum petitione principii, inniteturq;, propositionibus, quæ ipsæ sunt, quæ negantur. Tum quia simile argumentum, si ponatur ad probandum relationem, non esse entitatem superadditam, rectè procederet, cur ergo in præsenti non procedet? Tum quia quamvis hoc esset, impossibile, sufficit, quod non esset suppositio impossibi- 32 lis, tollens seipsam, de qua, quid sit, egi Ubi, de actu, vellem non peccasse in materia de Pœnitentia & aliâs.

Respondebis secundò. Tali suppositione positâ, fore Petrum in loco remotè & radicaliter, non proximè & formaliter.

Contra. Tum quia de hoc ipso quæritur, Cur ad esse formaliter in loco, requiratur Ubi, superadditum. Tum quia formaliter esse hîc quocunq; modo definieris modo legitimè, jam erit hæc definitio, competens corpori in prædicta suppositione. Tum quia, Si quis diceret, sublatâ relatione superadditâ, non fore relatum formaliter, non satisfaceret argumento, Ergo in præsenti idem dicendum.

33 Respondebis tertiò. Prædicta suppositione positâ, fore locatum in loco, negativè, sed non positivè.

Contra. Tum quia, nulla est necessitas, ut aliquis sit in loco, per positivitatem aliam, quàm suæ entitatis. Tum quia posito quòd termini quantitatis, sint indistincti realiter, sufficit illis dare positivitatem desumibilem ab ipsa quantitate, Ergo & ipsi Ubi, sufficit, dare positivitatem desumibilē ab ipso locato. Tum quia ipsum Ubi, superadditum, importat etiam negationem distātiæ à loco, non enim importat esse distantiæ, & tamen sufficit, positivitatem illius, salvare, per ipsam positivitatem entitatis ipsius Ubi, Ergo eandem positivitatem sufficiet salvare, per
34 ipsam entitatem locati.

Probatur tertiò. Certum est, in principiis modalium, non posse produci præsentiam localem hujus loci, in Petro, nisi hîc locus, circumfluat Petrum, quæro, in illo priori rationis, in quo jam hic locus circumfluit Petrum, & nondum intelligitur producta esse præsentia localis, vel est jam hîc, vel non est hîc Petrus. Si non est hîc, Ergo hic locus illum non circumfluit. Rursùs si, in illo priori, in quo nondum intelligitur pullulasse præsentia localis, non sum hîc. Ergo in illo priori, nōdum potest produci præsentialitas, quia hæc, non potest produci, pro hoc loco, nisi ad exigentiam hujus loci. Quòdsi in illo priori, in quo, nondum
35 intelligitur pullulasse præsentia localis, jam sum hîc, Ergo fruſtra ponitur pullulare hæc entitas si sum hîc, sine superaddita entitate. Quod autem dicit recentior Suar: in illo priori, intelligi solùm effectivam determinationem, ad hunc locum, per actionem & Causam productivam rei ubicatæ: Contrà erit, quæro in illo priori effectivè determinationis, vel est in alio loco Petrus, quàm erit adveniēte illâ præsentialitate, vel in eodem: si in eodem ad quid adveniet, aliud hîc; si in alio, hoc erit merum figmentum.

Respondebis, nullum dari tale prius.

Contra, quia illa Ubitas, producitur, non solùm ad exigentiam locabilis, sed ad exigētiam hujus loci, exigentiæ autem priores sunt exigito, utpotè suo modo 36
Causæ exigiti.

Confirmatur Conclusio. Indifferentia Dei, quam habet ad indistandum ab hoc mundo, si non sit mundus, sufficienter tollitur solâ positione mundi, quam implet Deus, & à qua indistat suâ entitate, Ergo etiam indifferentia quam habemus, ad esse in hoc loco, sufficiēter tollitur per esse hujus loci, quod impletur. Et certè Deus, qui est incapax superaddendæ sibi entitatis modalis, si per aliquid sufficienter determinatur, ut sit in loco casu, quo illud idem habeat Creatura, quamvis capax sit superaddendæ Modalitatis, cur non per hoc sufficienter transibit, ad esse in loco, hoc autem, per quod habet, Ubi, Deus in mundo, est ipsius entitas, inter 37
quam & mundum nihil potest intercipi, & sic quâ Deus, seipso est essentialiter determinatus, ut unicuiq; loco coexistat, sic & Creatura, seipsâ est determinata, ut coexistat loco, modò locus illam circumfluat. Et sicut Deus seipso essentialiter determinatus, ut unicuiq; loco existat formaliter, coexistit seu indistat ratione negationis, alicujus interceptibilis, inter Deum & mundum, cùm similis negatio reperiatur in creaturis independenter ab Ubitate, superaddita cur illa non sufficienter formalisabit esse ubi.

Dicendum est secundò. *Præsentiam localem, interdum non esse sine modo.*

Probatur. Quia interdum, est immò ut plurimum, cum motu locali, qui non 38
est, sine modo.

Dicendum est tertiò Interdum, præsentiam localem esse modum.

Ratio, quia motus localis, unio modalis &c. inquantum hîc existunt, habent hîc præsentiam, sed non præsentiam à se, entitate distinctam, Ergo ejusdem secum entitatis, sed illa sua entitas, est modus. Ergo & præsentia, erit modus.

Sed addo hîc non quæri, an præsentia aliqua, quoad rem, sit modus, quod habet hæc Conclusio, sed an modaliter distincta, ab eo cujus est præsentiâ.

Colliges per quid, Locabile à non esse hîc, ad esse hîc, transeat, nempè per suam Entitatem & entitatem loci, & per nega-

39 negationē corporis interceptibilis quàm ipsa sui, vel productione vel replicatione, vel motu proprio locali acquirit. Quòd verò Unionem substantialem non possit formalisare negatio distātiæ, possit Ubi, hoc inde est, quia anima & corpus, dispositum possunt indistare, & nondum uniri substantialiter, jam autem negatione, distantiæ positâ, hoc ipso aliquid est in loco.

Punctum Difficultatis II.

Solvuntur Objectiones.

Objicit primò Lugo, Petrum esse hîc, non est aliquod ens rationis, antecedenter enim, ante omnem mentis operationem, Petrus verè à parte rei est
40 hîc vel illîc, sed sine hoc esse hîc potest manere entitas Petri, Ergo hoc, quod est hîc esse, est aliquid distinctum à Petro, sed hoc non potest esse aliquid negativum, omnis enim negatio nova, debet esse per ablationem alicujus positivi præcedentis, sed Petrus, non dicitur esse hîc, quia amittit aliquid positivum, Ergo hoc, quod est hic, non est aliquid negativum, sed positivum distinctum ab entitate Petri.

Respondetur, posse esse entitatem Petri, non esse hîc, si sit sine circumstantia negationis, distantiæ ab hoc loco, secus si istam negationem dicat, in qua circumstātia, esse hîc, non est distinctum à Petro. Quod autem dicit, omnem negationem debere esse per ablationem alicujus posi-
41 tivi, id verum est, de ablatione vel intrinseci, vel extrinseci positivi, non autem de ablatione, nonnisi intrinseci, ad eum modum quo etiam negatio dextri, oritur in locato, sine ablatione alicujus positivi intrinseci, nisi fortè ad infringendam instantiam velis concedere aliū esse modum dextrum, alium sinistrum, hoc autem positivū extrinsecum, quod aufertur in præsenti, est corpus interceptibile.

Instat primò Maurus, sicut motus calefactionis ordinatur ad hoc, ut res sit calida, ita motus localis ordinatur ad hoc, ut mobile sit in loco; sed esse calidum, est perfectio positiva, per calefactionem acquisita, ergo & esse in loco, est perfectio positiva per motum acquisita.

Respondetur, ipsa separabilitas quo- 42
ad existentiam caloris, à subjecto, ostendit esse quid entitativè superadditum calorem, nulla autem similis separabilitas ostendi potest, ipsius ibi, & cæteroqui ex dictis salvari illud potest, sine entitate superaddita, ratione connotationis, calor autem per cōnotationē salvari nō potest.

Instat secundò idem. Major est perfectio rei, quiescere in loco, quàm moveri ad locum; sed motus localis est, aliquid positivum, ergo & quies, ubicatio autem est, per quam locatum quiescit in loco.

Respondetur, non rectè colligitur majoritas perfectionis ex superadditione entitativa alicujus positivi, nam Deus, est quid perfectissimum, neq; tamen habet sibi ullam perfectionem posi- 43
tivam superadditam: independentia item est prædicatum negativum, & per nos aseitas, est tamen quid perfectius dependentiâ, & abalietate, quæ sunt quid positivum.

Instat tertiò. Ordo, secundùm locum, debet addere perfectionem intrinsecam rebus localiter ordinatis.

Respondetur. Sufficere ad hoc additionem Metaphysicam, non Physicam, & si sit res de additione Physica, hoc ipsum probandum fuisset.

Objicit secundò Lugo. Motus localis, est vera actio, Ergo vera productio, Ergo habet aliquem terminum positivū, de novo productum, Omnis enim productio, est productio alicujus, sed hujus pro- 44
ctionis non est alius terminus quàm præsentia localis.

Respondetur imprimis, per Nominales, actio quidem productiva, debet aliquid producere, sed non actio adductiva, qualis est motus. Rursùs argumentum multùm probat, visio enim, est vera actio, quid rogo producit, ipsa intellectio seu verbum mentis, est vera actio, quid producit, ubi ut vides, si nomine actionis venit actio, quæ sit motus efficientis, in isto sensu, motus localis non est vera actio. Si autem per veram actionem intelligas exercitium actuale potentiæ, in isto sensu vera est actio, sed non sequitur illam debere aliquid à se distinctum producere,

45 Ergo ſicut quamvis Ubi modale faciat me eſſe hîc, nihil tamen diſtinctum à ſe producit, ſic nec ille motus localis, quamvis faciat me occupare diverſa ſpatia ſucceſſivè, non erit neceſſe ut aliquid producat. Unde etiam univerſaliter docent non pauci, Actiones immanentes diſtinctum à ſe terminum non habere.

INSTAT Ovied: Si motus localis, non eſt actio, cur, in illo nihilo agendo, defatigatur.

RESPONDETUR, non ex conatu producendæ alicujus modalitatis defatigatur, ſed ex conſumptione ſpirituum, & alteratione interveniente in ipſo motu. Quando autem Ovied: ibidem ex Nominalibus, quærit, quid ſit in termino, eſſe adduc-
46 tum dici poteſt, quòd ſit ipſum locatum, prout dicit negationem diſtantiæ à loco, vel locus à locato. Deniq; dici poteſt, quòd motus localis, ſit actio, ſed identificans ſibi ſuum terminum, nempè præſentiam ſibi debitam, ſicut enim alia entia, ita præcisè etiam ipſe motus, habet ſuam præſentiam.

OBJICITUR tertiò ex Eodem. Adlato quovis extrinſeco, manet eadem præſentia Petri hîc, &c. Ergo hæc non eſt denominatio extrinſeca.

RESPONDETUR. Ubi importat negationem diſtantiæ, ſeu corporis intercepti, vel interceptibilis, ad cujus tamen diſtinctiones & varietates entitativas, non attendit Ubi, ſed attendit ad hoc formale,
47 quod eſt negatio diſtantiæ, & eâ mutatâ impoſſibile eſt non mutari locum. Addo, Ubi, eſſe denominationem intrinſecam, ſecundùm id, quod dicit in recto, licèt ſit ad aliquid à ſe connotatum extrinſecum.

INSTAT primò. Etiamſi corpus extrinſecum, annihilaretur à DEO, adhuc Petrus maneret in eodem loco, moveriq; poſſet localiter ad aliud ſpatium, Ergo hæc determinatio provenit ab aliquo extrinſeco.

RESPONDETUR. Si annihilentur omnia corpora, annihilabitur etiam, & ipſe locus, qui eſt ſuperficies corporis, habebitq; ſe tunc locatum, ſicut ſi poneretur extra cœlos vel in vacuo, hinc rigoroſè corpus non eſſet, tunc formaliter in eodem loco, ſed eſſet in eodem loco æquivalèter, quia ſi circumponatur illi, corpus extrinſecum, eandem negationem diſtãtiæ dicet, quam 48
antea dicebat.

INSTAT ſecundò. Ultima ſuperficies cœli empyrei, verè eſt præſens ibi, ubi nunc eſt, & poſſet moveri à DEO localiter, & tunc jam non eſſe ibi, ubi nunc eſt, illa autem ſuperficies, non denominatur eſſe ibi, ab alio corpore extrinſeco, non enim habet corpus aliud ulterius, à quo circumdari poſſit, Ergo denominatur eſſe ibi, ab aliqua forma intrinſeca.

RESPONDETUR Expreſsè Ariſtot: 4. Phyſic. Tex: 45. docet ultimam ſphæram nullibi eſſe. In principiis autem ipſius, Lugo, dici poſſet Cœlum empyreum dicere negationem diſtantiæ, ab aliquo imaginabili, æquivalente in ordine ad hunc effectum reali corpore, à quo locatum di- 49
cit negationem diſtantiæ.

INSTAT tertiò. Si Petrus denominaretur eſſe hîc, ab aliquo corpore extrinſeco, vel illa denominatio proveniret locato, à corpore ſecundùm ſuam entitatem, vel ſecundùm aliquid ſuperadditum. Si convenit propter aliquid ſuperadditum, illud certè ſuperadditum, non aliud erit quàm Ubi modale. Si autem illa denominatio provenit ab ipſa entitate corporis, tũc quoties in rerũ natura eſt illud corpus, denominabitur Petrus ab illo corpore.

RESPONSUM ſuprà, denominationem hîc accipere Petrum, à ſua entitate, ſed in circumſtantia negationis diſtantiæ, accipere, quod eſſe hîc, eſt denominatio intrinſeca, ratione extrinſeci, identificata 50
ſecundùm id, quod dicit in recto. Ad illud etiam principium Nova denominatio realis non poteſt haberi, niſi à nova forma reali, ita intelligendum eſt, quòd debeat eſſe à nova forma reali, vel realitate deſumibili à nova entitate, vel realitate deſumibili ab entitate quidem præhabita, ſed ratione circumſtantiarum de novo accidentium ſortiente, novam aliquam formalitatem, & ita ratio Ubi, eſt denominatio nova intrinſeca realis, ſed non realitate, de novo ſuperadditæ entitatis, ſed realitate deſumibili à præhabita entitate locati, non ſortiente tamen hanc formalitatem niſi in acceſſu novæ circumſtantiæ, quæ eſt negatio diſtantiæ.

OBJI-

51 OBJICITUR qvartò. Non poteſt eſſe negatio nova, niſi deficiat aliquid poſitivum, quod antea non erat, cujus enim illa negatio eſſet, in præſenti autem non poteſt oſtendi quid deficiat.

RESPONDETUR, deficere aliquid poſitivũ dupliciter poteſt, primò ut ex exiſtente reddatur non exiſtens, & ſic deficit vita, ſuccedit mors. Secundò deficit aliquid poſitivum non per hoc, quaſi revera non exiſtat, ſed quod ſe ita hîc & nunc habeat, ac ſi non exiſteret, & ita abſentia Petri à domo, Solis ab Hemiſphærio, non faeit ne Petrus, & Sol exiſtant, ſed ut ita ſe habeant, hîc, acſi non eſſent; ita & in præſenti dicendum, quòd poſitâ negatione diſtantiæ, de-
52 ficiat aliquod corpus interceptum vel interceptibile, non quidem deficientiâ, quæ faciat non exiſtere illud corpus, ſed deficientiâ quæ facit illud corpus, eo modo ſe hîc & nunc habere, quaſi non exiſteret.

INSTAT. Ovied: quando ego ſum Madriti, habeo negationem eſſendi Toleti, Ergo aliquid poſitivum producitur.

RESPONDETUR. Sufficere ut conſtituatur, in illo loco ipſa entitas locabilis quæ eſt quid poſitivum, expulſivum v. g. negationis eſſendi Toleti.

OBJICIT quintò idem. Ex hac ſententia ſequitur, corpora contigua, eſſe corpora indiſtantia, quid ergo erit eſſe corpora penetrativè. Quòd ſi dicas corpora penetrativè eſſe, eſt idem utrobiq; ſpatium oc-
53 cupare, Contra erit quia penetratio, præter corporum entitatem & ſpatium, dicit adhuc aliquid aliud, & hoc aliquid aliud, non eſt aliud quàm præſentia.

RESPONDETUR. Corpora contigua, ſecundùm partes contingentes ſe duorum corporum diſtinctorum, ſunt ſimul, ſed ita, ut unumquodq; illorum ſit, in diſtincto loco: nam ſint contigua, A, B, annihilato B, non cenſebitur A, occupare ſpatium B, adeoq; non cenſentur eſſe in eodem loco, & certè eſſe contigua, & habere eundem locum, non ſunt idem, primum enim indicat locum nonniſi proximè vicinum, quod etiam ipſum ly ſimul indicat. Unde hoſpites dicuntur eſſe ſimul cum Domino, quamvis non ſe penetrent. Penetratio autem & excludit diverſitatem loci & intereitatem importat.

INSTAT primò Arriaga. Non eſt corpus 54
interceptum inter contigua, & tamen non in eodem loco. Ergo negatio corporis intercepti non eſt locus.

RESPONDETUR, non eſt quidem interceptum corpus, condiſtinctum ab illis duobus, eſt tamen corpus interceptum intranſitivè, hoc eſt illa ipſa duo. Retorqueri item poteſt argumentum, cur contigua, non habeant eandẽ præſentiam, & quamvis inter corpus A, contiguum, & inter corpus B, nullum ſit corpus, tertium interceptum, ipſum tamen v. g. corpus, B, eſt æquivalenter interceptum, quia cohibẽs terminos, corporis A, ne ulteriùs procedant, ut dixi.

INSTAT ſecundò idem. Interceptibilitas quæ negatur, dum ſum hîc, dicit Sub- 55
ſtantiam locati, & locum, quæ duo ſunt poſitiva, & inſuper dicit negationem interceptibilitatis, ſed cùm non ſum hîc, non negantur duo illa poſitiva, nam ſupponiuntur manere, Ergo negatur aliquid tertium, quod acquirit de novo corpus, ac qui, illud, eſt ſola negatio. Ergo ſola negatio negatur.

RESPONDETUR, quando non ſum hîc, Negatur hîc ipſa entitas mea, non quòd non exiſtat ſed quòd ſe reſpectu illius loci ita habeat, ac ſi non eſſet.

INSTAT tertiò idem. In Petro exiſtente hîc de novo, ſolum eſt de novo, negatio ejus, quòd me pulſo in me verè periit, atqui in me ſolum verè periit negatio, quia illa ſola verè deſtructa eſt. Ergo Petrus 56
acquiſivit ſolum negationem meæ negationis.

RESPONDETUR. Petro exiſtente hîc de novo, eſt negatio entitatis Pauli, ſecuta in illo loco, adeoq; non negatio negationis ſed negatio alicujus poſitivi.

INSTAT quartò idem. Quando totum aliquid, dicit duas partes, poſitivas, & tertium aliquid negativum, ſi maneant in rerum natura, duo poſitiva, & ſola negatio pereat, tunc non poteſt de novo intelligi, niſi negatio ſolius negationis, ſed in denominatione mei exiſtentis hîc duo poſitiva locus & corpus manent. Ergo ſolùm eſt ceſſatio, ſeu negatio illius negativi.

RESPONDETUR, illo caſu manere qui-

57 dem corpus, quoad existentiam in rerum natura, sed Corpus pro illo loco ita se habet, ac si non esset in rerum natura, unde negatio subsecuta, non erit negatio negationis, sed negatio illius, quod ita est, ac si non esset.

Continuatur solutio argumentorum.

OBJICIT sextò Oviedo. DEUS potuit Creare mundum, cum eo ordine, quem nunc habet in spatio alio, v. g. in hoc in quo potest hodiè creare mundum alium, quo casu non esset hic mundus in eodem loco. Ergo esse in eodem loco, non est habere hunc tantum, ordinem, sed aliquid aliùd præter hæc, & hoc est præsentia.

RESPONDETUR per Aristo: totus hic
58 mundus acceptus scilicet secundùm supremæ sphæræ externam partem, non est in loco, sed posito etiam hoc, universum, secundùm rationem universi, esse in loco, si hoc ipsum universum in alio loco crearetur, haberet alium locum, quia haberet aliam negationem, distantiæ ab alio scilicet illo spatio.

INSTAT Ovied: Ad hoc, ut novus effectus formalis reperiatur, requiritur nova productio connotati, sed ad hoc ut aliquid sit in loco, cùm non fuerit, non potest novum aliquid connotatum assignare, quod producatur, nisi præsentia modalis.

RESPONDETUR ad hoc, ut nova formalitas oriatur, est necesse produci novum connotatum, si fiat mutatio in entibus,
59 non verò, si fiat mutatio in non entibus, cùm enim non entia produci nequeant, debet tantùm ostendi novam negationem pullulare, quid est enim v. g. annihilatio nova Petri, certè non est productio novæ entitatis, sed est ipse Petrus non existens, & dum ab esse existentiæ ad non esse existentis transitur, non producitur aliquod novum connotatum, sed nova sola pullulat negatio, hoc est subtractio concursûs conservativi. Deinde ipsa adductio Corporis locati, quæ non fuit, est quasi pro hoc locato, æquivalens productio illius, cùm antequam esset adductum, pro illo loco, habuerit se acsi non esset. Quamvis autem producatur per nos novum connotatum, ac producitur per Modalitas nova præsentia modalis, non sequitur 60
æquè per utramq; sententiam, non servari illud principium, Non sunt multiplicãda entia &c, &c. Certè enim istud principiũ, non vetat multiplicari negationes, præcipuè si substituãtur ad id salvandum, quod alii salvant nonnisi per entitates.

OBJICIT septimò Arriaga, indistantia, est aliquid separabile â me & loco. Ergo est entitas aliqua realis.

RESPONDETUR, annihilatio mei est aliquid separabile â me & existente DEO, & tamen non est entitas aliqua. Duratio itẽ, est â me aliquid separabile, â quantitate item ratio termini, & tamen hæc per Modalistas multos, non distinguuntur entitativè. Quòd si dicas hæc, non esse separabilia propriè, si item durationem dicas 61
non esse separabilem ab Ente, secundùm quod, duratio dicit aliquid in recto, dicit enim ipsam entitatem rei, ita & in præsenti dicetur indistantiam, secundùm id, quod dicit in Recto, non esse separabilem à locato &c. Deniq; dici potest instistantiam non esse separabilem in circumstantia entitatis locati, negationeq; corporis interceptibilis, inter locatum & locum, in quibus tantùm circumstantiis identificatur indistantia.

INSTAT primò Arriaga. Præsentia localis, per non, est carentia distantiæ. Ergo distantia est aliquid positivum, distantia autem, est Ubicatio. Deinde, quid majus habet distantia, ut sit quid positivum, quàm approximatio. 62

RESPONDETUR ex dictis suprà, præsentiam localem diverso respectu esse quid positivum, inquantùm scilicet importat locabile, negativum autem, inquantum negat corpus interceptibile inter se & locum. Distantia etiam diverso respectu, est quid positivum, inquantum dicit corpus interjectum, vel interceptibile, & diverso respectu, est quid negativum, inquantùm dicit, hîc negationem locati.

INSTAT secundò. Angeli sunt præsentes corporibus & Cœlo, non pernegationem corporis intercepti, quia in eodem loco, in quo sunt Angeli, potest esse corpus. Ergo præsentia non est ista negatio Corporis intercepti.

RESPON-

63 RESPONDETUR. Nos hîc loqui de loco Materiali. Præsentia verò ut sic posset describi; Quòd sit entitas, prout dicit negationem spatii intercepti, vel interceptibilis, inter Angelum enim, & inter hoc spatium ubi est, secundùm quod in illo est, nec intercipitur, nec intercipi potest, ullum spatium, ly spatium, accipiendo prout est, quid commune ad locum, vacuũ &c. Deinde dici potest, distinguendas esse has duas propositiones, possunt esse in eodem loco, in quo sunt Angeli, Corpora, & hæc propositio est vera, Spiritus enim ob defectum quantitatis, habet vim penetrandi Corpus, & alia est hæc propositio, inter Angelum in Oriente positum, & Angelum in Occidente positum, non potest inter-
64 pi corpus, & hæc propositio est falsa, verumq; est oppositum, hoc est posse intercipi Corpus, ad quod solùm respicit nostra sententia.

INSTAT tertiò. Per hôc, quod sum hîc, nihil positivum ampliùs habeo, quàm si non essem, neq; si essem alibi, & non hîc, carerem aliquo positivo, Ergo non potest esse in posteriori naturæ aliqua negatio, quæ non fuerit in priori naturæ.

RESPONDETUR, quamvis nihil positivum superadditum ego habeo, quòd hîc sim, locus tamen ipse, habet aliquid positivum superadditum, quod non haberet nisi essem hîc, nempè in eam entitatem, quam negatio distantiæ, in recto dicit, & sicut sufficit per multos Modalistas ponere aliquid positivum in sola materia, ad
65 hoc ut fiat compositum, censeaturq; non solùm Materia sed & forma uniri, ita sufficiet ad esse Ubi, ut ipsi loco superaddatur aliquid positivum, quod antea non continebat, nempè entitatem locati.

INSTAT quartò idem. Ex dictis sequi circulum vitiosum, dicitur enim rem esse hîc, est nullum alium esse hîc, & rursùs alium esse hîc, est me non esse hîc.

RESPONDETUR, Me esse hîc, non explicatur per hoc, quia nullus alius est hîc, quia duo entia possunt esse in eodem loco, & tamen unum non dicet, quòd nullus alius est hîc. Me ergo esse hîc, est mea entitas, dicens negationem distantiæ ab hoc spatio. Consequenter vides, quòd in prio-
ri antequam expellantur alia corpora ab 66
hoc loco in quo sum, priùs, est naturâ, me esse hîc, quia positio meæ entitatis est Causa expulsionis aliorum corporum, sicut ingressus venti est causa apertionis fenestrarum.

INSTAT quintò, in hac sententia non potest intelligi, quomodo aliqua Causa efficiens possit me hîc ponere, nec enim producit me, nec locum, negatio autem in se produci non potest, quæ tamen per nos formalisat Ubi.

RESPONDETUR eô modo quo producitur Pater, durans, dextrum &c. eo modo producitur ab efficienti esse hîc, quia scilicet ponitur entitas, in his circumstantiis, in quibus postea hæc formalitas resultat. 67

Punctum Difficultatis III.

An possit esse corpus sine ullo, Ubi.

Resolvenda est difficultas, tàm in principiis modalium, quàm in principiis nostris.

DICENDUM est primò. *Posito, quòd Ubi, sit Modalitas, possibile est, ut maneat locabile sine ullo ubi Modali*, Ita Vasq: & Ovied: contra Suar: & Arriaga.

PROBATUR primò. Quia hoc, non implicat Contradictionem.

PROBATUR secundò, Entitas locabilis, non est entitas Ubi modalis, concursus item conservativus, quem DEUS exhibet 68
ipsi locabili, non est idem cum concursu cõservativo, quem exhibet DEUS ipsi Ubi Modali, nam conservatio, multiplicatur ad multiplicationem entis, Ergo saltem ab una parte poterunt esse sine se ad permanentiam.

PROBATUR tertiò, Ex essentia modorum, hoc sequitur, ut possit esse modificatum sine modo, licèt modus non possit esse sine modificato, ex quo jam sic urgetur; Non solùm modus ut sic, sed & omnes modi in particulari accepti, servant essentiam Modorum, Ergo si ex vi essentiæ Modorum, possunt esse modificata sine modo, poterunt etiam esse sine modis.

RESPONDEBIS. Sine quocunq; calamo distri-

69 distributivè accepto, potest esse scriptio, non tamen sine omni calamo. Ergo etiam quamvis locabile possit esse sine quocũq; Ubi, distributivè accepto, non sequetur, quòd possit esse sine omni Ubi.

CONTRA, quia nonnisi ex suppositione, quòd sit scribendum, est necessarius calamus, sed independenter à suppositione scriptionis, nullus est necessarius. Ergo etiam non nisi ex suppositione quòd debeat esse locabile, in loco, erit necessarium Ubi, sed indepẽdenter à suppositione locationis, non erit necessarium; possibile autem est, ut sit locabile sine ulla suppositione locationis.

OBJICIT primò Suar: Angelus eo casu vel esset distans à mundo vel indistans. Si
70 esset distans, Ergo haberet Ubicationem alibi, si indistans, Ergo haberet approximationem, quia approximatio, constituitur formaliter, per præsentiam.

RESPONDETUR in principiis Modalium, dici posset, illum Angelum, non fore indistantem formaliter, fore tamen indistantem materialiter, & radicaliter. Seu, ut alii loquũtur, fore indistantem negativè, non positivè. Dici etiam posset, illum Angelum eo casu, neq; fore indistantem, neq; distantem, sed absolvere ab utroq;, cùm nec modum distantiæ, nec modum indistantiæ sit habiturus.

OBJICIT secundò Arriag: Implicat quantitatem, non esse extensam, aut inextensam, hæc enim duo, privativè opponũtur, si esset extensa, Ergo habet præsentiam, ex vi cujus, extenditur, Si in extensa, Ergo habet partes penetratas, Ergo
71 partes in eodem loco.

RESPONDETUR, hoc argumentum saltem universaliter non concludit, saltem enim Angelus, qui partes non habet, nec per illas extenditur, poterit ab omni Ubitate absolvi. Rursùs saltem poterit res materialis, si spolietur omni quantitate, quæ per nos distinguitur realiter, à quanto quidquid oppositum voluerit Arriag. poterit inquam res materialis sine ullo Ubi existere. Directè autem in principiis Modalistarum dici potest, illo casu, fore illas partes, in eodem vel diverso loco, negativè, non autem positivè. Deinde cùm extensio non sit idem cum præsentia, sunt 72
enim diversi prædicamenti, extensioq; quantitatem in præsenti sequitur, quæ non est modus, poterit esse extensio sine præsentia, nam desitio entitatis, quæ est præsentia, non infert desitionem alius entitatis, quæ est quantitativa extensio, consequenter erit illîc diversitas loci extensiva, non Ubicalis.

OBJICIUNTUR tertiò Paritates aliquæ.

PRIMA PARITAS. Non est possibilis linea, quæ neq; sit curva, neq; recta. Ergo neq; possibilis Creatura absolvens ab omni Ubicatione.

RESPONDETUR disparitatem esse, quia hôc ipso daretur individuum genericum à parte rei, nam linea quæ est genus, dividitur in curvam & rectam, tanquam suas 73
species, tale autem nullum absurdum sequeretur, si creatura absolvat ab omni Ubicatione. Deinde, si legitima daretur Comparatio, deberet ita poni, ut lineæ Ubicatio, rectæ autem & curvæ, opponatur hîc vel ibi, teneretq; paritas, quòd sicut, impossibile est, esse lineam, & tamen, nec curvam, nec rectam, ita impossibile sit Ubi, quod, neq; sit hîc, neq; alibi. Cæterùm sicut potest non esse linea, ita poterit & nullum esse Ubi. Deinde curvitas & rectitudo lineæ opponuntur Contradictoriè, nihil enim formalissimè est curvitas, nisi negatio rectitudinis, & cùm ex Contradictoriis alterutrum competere debeat, si linea non est recta, & tamen est linea, curva erit, præsentia autem, & ipsa Ubi, 74
opponuntur contrariè, hinc si careat locabile uno ubi, non est necesse ut habeat aliud ubi.

SECUNDA PARITAS est: Non est possibilis Creatura, quæ sit, & durationem non habeat. Ergo & quæ non habeat præsentialitatem.

RESPONDETUR. Si duratio sit modus, Negandum est Antecedens, si autem non sit modus, disparitas est, quia non est alietas entis continuatè existentis à duratione, adeoq; nec separabilitas, jam autem alietas est Entis locabilis, à Modo Ubitatis.

TERTIA PARITAS est. Non potest esse aliquid existens sine omni relatione, Ergo neq;

75 neq; sine omni Ubicatione.

RESPONDETUR. Quia relatio, est quid identificatum, in circumstantia termini, Modus autem Ubitatis non identificatur.

QUARTA PARITAS, Forma, non potest esse in subjecto sine Unione, Ergo neq; sine Ubicatione.

RESPONDETUR, Iy in subjecto ut teneat antecedens, supponit pro conjuncto substantialiter. Si autem esset sine unione conjunctum, esset sine conjunctione conjunctum, adeoq; non conjunctum, non sequeretur autem esse ens aliquod præsens formaliter, & positivè, sine ubicatione.

QVINTA PARITAS. Non potest esse Creatura sine omni actione producta, Ergo neq; sine omni Ubi.

76 RESPONDETUR. Cùm Creatio sit, indistincta à re Creata, falsum est Antecedens, si procedat de actione distincta, si autem procedat etiam de actione indistincta, disparitas erit, quia hoc ipso illa Creatura non esset acta, non enim quidquam est actum, sine actione, si non esset acta, hoc ipso non esset Creatura, pro consequenti autem nullum absurdum.

Examinat multò paratu hanc & paritatem, & argumentum Oviedo. Implicat Creatura quæ non sit præsens DEO, Ergo implicat Creatura absolvens ab omni præsentialitate, sed in principiis Modalium dici potest, implicare creaturam, quæ non sit præsens DEO negativè, potest tamen non esse præsens DEO positivè.

77 Ut in principiis nostris resolvatur hæc difficultas.

PRÆMITTO primò. *Quòd duplex possit haberi, esse, cujus interceptionem negat præsentia hîc*, PRIMÒ potest haberi esse corporis, quod de facto datur interceptibilis, & hæc non esset universalis ratio salvandi aliquem esse hîc, nam si inter aliquem & locum, intercipi potest, quodcunq; creabile corpus, hôc ipso non sum hîc. SECUNDÒ esse cujus interceptibilitatem negat indistantia, potest cogitari quodcunq; spatiũ, quodcunq; tandem corpus, quicunq; tandem Spiritus, & per hoc rigorosè salvatur indistantia, si enim vel Angelus, inter me, & locum, in quo sum mediè, intercipi potest, hôc ipso hîc non sum, sed neq; hic modus est, universalissimus, quod ut intelligatur. 78

PRÆMITTO secundò. *In triplici suppositione cogitari posse esse aliquid, interceptibile, inter locum & spatium, in quo est locatum.* PRIMÒ Spatium vel corpus actu existens, quod intercipi possit, & de hoc per accidens, ut dixi, salvat rationem ubi, sufficit enim ne sim hîc, quodcunq; aliud corpus posse intercipi. SECUNDÒ potest cogitari interceptibile non quidem actu, possibiliter tamen existens, & sic rebus omnibus annihilatis, & solo relicto Petro, inter DEUM & Petrum non posset intercipi aër, qui est possibilis. TERTIÒ Cogitari potest, si DEUS & una tantùm creatura esset possibilis, reliqua impossibilia, adhuc tùm temporis Creatura, non distaret à DEO, & ta- 79
men per negationem alicujus intercepti, vel interceptibilis, indistantia illius salvari non posset, nullum enim jam esset interceptibile, sicut nec modò indistantia mea, per hoc salvari potest, quia inter me & DEUM non potest intercipi Chymæra. Ut ergo salvetur, quo modo impossibilibus quibuscunq; spatiis realibus, interceptibilibus, adhuc Creatura non sit distans à DEO.

PRÆMITTO tertiò. Quòd quamvis ad clariùs explicandum dicamus, præsentiam Petri esse ipsiusmet entitatem Petri, prout dicit negationem spatii interceptibilis, & quòd spatium istud, ejusq; negatio, magis sit accommodata nostris phantasmatibus, & quæ appellari potest præ- 80
sentia negativa, supereſt tamẽ alius, idem explicandi modus, per præsentiam, quam suprà appellavimus positivam, quæ est entitas Petri, importans se esse illîc ubi est, vel ut superiùs diximus, est ipsum esse locati, prout negat negationem sui esse hìc, quòd totum salvari potest, sine ulla Entitate Modali.

DICENDUM est secundò. *Non esse possibile, ut separetur à locato id, quod, Ubi, dicit in Recto.*

RATIO. Quia idem separaretur à se ipso, dicit enim in recto, ipsum locatum.

DICENDUM est tertiò. Non esse possibilem Creaturam actualem, quæ absolvat ab eo, quod suo modo importat Ubi in obliquo, ita ut absolvat ab omni præ-

81 præsentia. Dixi Actualem, quia Anti-
Christus nullam habet præsentiam, quia
necesse, quod esse, primò importat præ-
sentia.

PROBATUR primò. Auctoritate S. Au-
gustini ex Epistola 57. ad Dardanium,
ubi cēset ea quæ nunsquam sunt, non esse.

PROBATUR secundò. Argumentis con-
tra Conclusionem primam adlatis, quæ e-
vincunt negativâ præsentiâ, non posse
Creaturam spoliari suppositо, quod exi-
stat quamvis positivâ superadditâ spolie-
tur, & quia apud nos nulla est præsentia
superaddita, hoc ipso, si existat, non po-
terit illa omni absolutè spoliari.

PROBATUR tertiò. Vel est possibile, ut
creatura existēs non coëxistat immēsita-
82 ti Divinæ, hoc est, ut illîc non sit immen-
sitas DEI, ubi est Creatura DEI, aut si vis
ita dicere, in illo nullibi in quo est abusivè
Creatura, vel non est possibile, ut creatu-
ra non coëxistat immensitati DEI, si non
est possibile, ut non coëxistat immensitati
DEI, habet ergo suum Ubi, nam secundùm
illam phrasim, negativè Ubi explicantem,
inter DEUM, & illam Creaturam, nihil est
interceptibile. Si autem non est illîc im-
mensitas DEI, derogas eidem, & adhuc
tamen sequitur, non absolvere tunc Crea-
turam, ab omni UBI, quia non absolvit ab
illo, illîc spatii, in quo, illîc spatii est.

ADDO. Non esse dubium quòd possit
esse corpus, sine ullo ubi extrinseco, quia
posset poni in vacuo, in spatiis extra Cœ-
83 los.

DIFFICULTAS II.

De divisione in locum definitivum & circumscriptivum.

PRÆMITTO primò. *Quid sit esse definitivè in loco, & quid circumscriptivè.* Definiti-
vè esse in loco, est ita esse, ut locatum to-
tum sit in toto, & totum in qualibet parte.
Circumscriptivè autem esse in loco, est ita
esse, ut pars locati, parti loci, & totum lo-
catum, toti loco respondeat. Primum il-
lud Ubi, est proprium spiritualium, Se-
cundum etiā corporeorum. Sed quomo-
do res spiritualis, dicetur esse tota in toto,
& tota in qualibet parte, cùm non habeat
partes v.g. Angelus, immò quomodo erit
tota in toto, quia comparando Ubi intrin-
secum rei ad Ubicatum, videtur significa-
rì, quòd totum adveniat toti, ut ita sit to- 84
tum in toto, sed cogitandum non est, quasi
sit duplex præsentia definitiva una, quæ
singulis partibus, & alia quæ toti conve-
niat, sed per hoc solùm significatur, quòd
quāvis in singulis partibus loci sit totum,
non tamen plura illîc sint tota, sed Unum,
loquiturq́; definitio, non de partibus Ubi-
cati, sed de partibus Loci. Licèt casu quo
ubicatum habeat partes, possit id accom-
modari ad partes Ubicati, & ita Corpus
Christi totum est, in singulis etiam articu-
lis Christi, & articulus in toto Corpore,
idq́; titulo penetrationis.

PRÆMITTO secundò. *Rem corpoream, posse habere Ubi definitivum.*

RATIO. Quia ipsum Mysterium Eu- 85
charistiæ, positioq́; in eo Corporis Christi
id suadet. Cæterùm substantia spiritualis,
non potest esse circumscriptivè in loco,
cùm enim partes non habeat, quomodo
pars illius, parti loci correspondebit: ad-
misso per impossibile quòd sit aliqua sub-
stantia spiritualis, & tamen habens partes,
admisso etiam, quòd in intensione spiri-
tualis qualitatis sint partes, & non plura
tota, nondum illud intensum, poterit esse
circumscriptivè in loco, quia adhoc ut ex-
tensè aliquid sit in loco, requiritur princi-
pium, ut ita dicā evolutivum extensionis,
nempè quantitas, quæ tamen rei spirituali
non convenit. Nisi fortè competat illi
beneficium extensionis virtualis, quale
beneficium competit Angelo, in Ordine 86
ad implendam totam sphæram locabili-
tatis divisibilem, neq; tamen inde sequi-
tur, quòd si Angelus haberet partes, ut in-
tensio spiritualis habet, & insuper haben-
do virtualem illā extensionē quòd posit
esse circumscriptivè in loco, nam virtualis
illa extensio, non excludit penetrationē.
Unde & Angelus habendo partes illas pe-
netratas cum toto, non posset circumscri-
ptivè occupare locum, nam impenetrabi-
litatem adjunctam habet, nonnisi quanti-
tas formalis, quantum quidem per experi-
entiam colligimus. Si tamen daretur
res spiritualis habens partes, habens be-
neficium extensionis virtualis, & insuper
impenetrabilitatem spiritualem, non ap-
paret

87 paret quare talis res spiritualis, non debe-
ret occupare locum circumscriptivè.

PRÆMITTO tertiò. *Quòd divinitùs corpus, in eodem loco possit habere & Ubi definitivum, & Ubi circumscriptivum.*

RATIO. Tum quia, nulla in hoc repu-
gnantia. Tum quia, ubi est Christi Caput
circumscriptivè, potest illîc poni, per Ubi
definitivum, totum Corpus Christi. Tum
quia potest facere DEUS decretum, &
eam continentiam, & ambientiam, quam
exercent Species Sacramentales, respe-
ctu Corporis Christi habeat ipsum Cor-
pus replicatum, ita ut circumscriptivè po-
situm, ambiat Ubi illa definitiva, ejusdem
Corporis Christi.

PRÆMITTO quartò. *Quòd sicut Ubi intrinsecum indistinguitur modaliter ab Ubicato, ita indistinguentur Ubi definitivum, & circumscriptivum, à suis Ubicatis naturaliter*, dixi naturali-
88 ter, quia posset esse difficultas, an Ubi de-
finitivum Corporum, non sit quid super-
additum. Ratio dubitandi. Quia possi-
bile est, ut Corpus habeat Ubi, & non ha-
beat definitivum, per quid ergo transit,
ad tale Ubi, nam ad Ubi naturale, ostensa
supra mutatio, in negatione corporis in-
terceptibilis, quæ negatio, non apparet,
quid conferat Corpori, ad Ubi nonnisi
definitivum. Qui tamen vellet universa-
liter dicere, Nullum Ubi, esse Modalita-
tem, diceret, sufficientem mutationem ad
tale Ubi, esse impeditionem quantitatis
quoad impenetrationem, hôc ipso enim
89 quòd Corpus maneat penetratum, di-
censq́; negationem suprà explicatam di-
stantiæ, hoc ipso habebit Ubi definitivū.
Sed quomodo ad hanc ipsam penetratio-
nem venietur, & quidem veniri facilè po-
test, per ablationem ipsiusmet quantita-
tis, hôc ipso enim jam erit illud Corpus
penetratum, adeoq́; habens Ubi non nisi
definitivum. Sed difficiliùs est ostendere,
quomodo deveniatur ad istam penetrati-
onem, retentā etiam quantitate, videtur
enim debere provenire, nōnisi per super-
additum Ubi, possetq́; hoc defendi ita, ut
superaddita illa Modalitas, non sit ad fa-
ciendam rem indistantem, hæc enim indi-
stantia haberi potest, ab aliquo negativo,
sed ad impeditionem impenetrabilitatis.
Cæterum addi hoc potest, quòd videatur 90
non debere concedi dari modalitatem,
quæ sit impeditiva quantitatis, nè reddat
aliquod impenetrabile, quamvis enim ta-
lis Modalitas possit poni, sed videtur hoc
revocari posse, ad aliquid intimius, nè ita
multiplicētur entia sine necessitate, nem-
pè ad subtractionem concursûs, ad istos
secundarios effectus. Hic tamen ipse con-
cursus, ad secundarios effectus, in hoc ha-
bet difficultatem, quia sicut ipse effectus
formalis primarius, indistinguitur à for-
ma Unita, subjecto capaci, ita ut concur-
sus ad effectum formalem primarium, à
parte DEI, non alius est, quàm concursus
conservativus ipsiusmet entitatis formæ,
subtractioq́; hujus cōcursûs, causaret non
existentiam ipsiusmet formæ, ita à parita- 91
te etiam concursûs, ad effectus formales
secundarios, videtur non posse subtrahi.

Totum hoc ulteriùs urgeri posset, sed
ita, ut extrahatur difficultas, non ad Ubi
definitivum, casu quo, illud competat cor-
poribus, sed ad hoc, quòd sit impediri ef-
fectum secundarium ipsiusmet formæ,
quæ duo distincta sunt. Quia tamen salvâ
entitate formæ, possunt illius effectus se-
cundarii impediri, quod colligit Christia-
na Philosophia, vel ex eo Mysterio Eu-
charistico, in quo est quantitas Corporis
Christi, & tamen non habet effectus suos
secundarios, hinc colligitur, effectûs Se-
cundarios, non perfici ipsâ absolutè enti-
tate, formæ Unitæ, subjecto capaci, sed
per aliquid distinctum, hinc huic distincto, 92
in quod refertur impenetratio, si subtra-
hatur concursus, erit jam sufficiens muta-
tio, ad Ubi definitivum Corporibus com-
petens.

PRÆMITTO quintò. Unam eandemq́;
rem, posse habere in loco uno, Ubi defini-
tivum, in alio circumscriptivum. Ratio.
Quia ex Christiana Philosophia fundata
in fide, & in principio, non implicat.
Christus est in Cœlo circumscriptivè, &
in Eucharistia definitivè. His quæ non
ita multùm disputantur Præmissis. Sit

Punctum Difficultatis I.

An unum corpus possit esse circumscriptivè in pluribus locis.

93 Negat S. Thomas & Vasq: 3. par: d. 169. C. 5. Licèt oppositum videatur innuere Tomo 4. d. 6. q. 3. C. 1. & 23. affirmat autem Scot: Suar: & alii communiter.

DICENDUM est, *Posse id fieri.*

PROBATUR primò. Quia nulla est in hoc implicantia.

PROBATUR secundò. Quia si hoc implicaret, implicaret vel ratione repetitionis & replicationis corporis, vel ratione replicationis cum circumscriptione, non ratione replicationis corporis, quia Corpus Christi de facto per plures definitivas præsentias multiplicatur, non ratione replicationis cum circumscriptione, quia replicatum Corpus supernaturaliter, quantũ est
94 de se, potiùs exigit multiplicari circumscriptivè, quia exigit non impediri ea, quæ sunt secundùm suam Naturalem inclinationem & bonum, præcipuè si ipsa præcisè replicatio, non de poscat illius boni sublationem, ut non deposcit destructionem Ubi circumscriptivi. Quod ipsum probatur. Quando DEUS replicat Corpus, actio replicativa quà talis, non est essentialiter actio impeditiva quantitatis, effectuumq; illius secundariorum, qui inter alias est extensio partium in ordine ad locum.

PROBATUR tertiò communiter. Non repugnat duplex definitiva præsẽtia. Ergo nec duplex circumscriptiva, immò magis repugnat duplex definitiva, quàm duplex circumscriptiva, ad eum modum, quô
95 magis repugnat igni, non habere calorem quàm habere duplicem, ita etiam magis repugnabit, non habere circumscriptivã præsentiam, quàm habere duplicem.

OBJICITUR primò. Assumendo principia Philosophica.

PRIMUM PRINCIPIUM. Unum est quid indivisum in se, & divisum â quolibet alio, ex quo sic arguitur, corpus replicatum circumscriptivè existens in duplici loco, & esset idem corpus, ut supponitur, & non esset idem, quia positum circumscriptivè in duplici loco, non esset indivisum à se.

RESPONDETUR. Imprimis argumentum multùm probat, quia probat, quòd idem Corpus, nec duplicem definitivam 96
præsentiam habere possit. Deinde Svar: dicit. Illud Corpus ratione diversarum præsentiarum, posse distare â seipso, in idem recidet, quod alii dicunt, fore illud Corpus divisum, à se non quoad entitatem sed quoad locum & præsentiam. Lugo tamen dis: 5. de Eucharist: Sect: 7. negat illa duo corpora distare â se, quia distantia dicit distinctionem duorum, quæ distant, quæ distinctio illîc non est: Et sicut si paries haberet duplicem albedinem, non esset similis sibi ipsi, sic nec in præsenti divisus à seipso. Quod attinet ad assumptum principium, positâ etiam replicatione salvari potest, quomodo replicatum sit indivisum in se, & divisum à quolibet alio, erit
97 inquam indivisum in se, quia replicatio non facit illud, aliud à se. Rursùs quia replicatio, non facit, ut divisio in illo fiat quod replicatur, sed totum replicatur, cum sua indivisione, erit autem replicatum divisum, etiam à quolibet alio, quia entitas replicati, non est entitas aliûs, sivè replicati, sivè non replicati.

SECUNDUM PRINCIPIUM. Locatum non debet esse majus loco, & tamen si aliquid posset poni in duplici loco circumscriptivè, sequeretur oppositũ, ex vi hujus præsentiæ commensuraretur cum hoc loco, & ex vi alius præsentiæ, cum alio loco.

RESPONDETUR. Ad hoc salvandum principium, sufficit dicere, quòd locatum prout est in hoc loco, non excedat suum locum, & prout est in alio, non excedat 98
illum alium locum. Addit Ovied: quòd sicut ex duabus præsentiis, non constituitur una præsentia, quæ sit major locato, sic nec ex duobus locis constituitur unus locus, major locato, sed tantùm sunt duo spatia, quorum Utrumq; æquale est corpori prout illud continet.

TERTIUM PRINCIPIUM. Effectus formalis non potest crescere nisi crescat ipsa forma, & ita non potest fieri magis calidum, nisi crescat calor, sed extensio localis, est effectus formalis quantitatis, ergo crescere non potest sine quantitate: Ergo nec duplicem circumscriptivam præsentiam habere potest, sine duplici quãtitate.

RESPON: ex vi hujus argumenti sequi, esse

99 esse possibilem replicationem circumscriptivam, saltem duplici quantitate positâ, in eodem replicabili: ad medium autem terminum dici potest, quamvis non possit aliquid magis esse calidum, nisi crescat calor, tamen fieri potest replicatio ejusdem caloris, nullo novo superaddito gradu, quo casu non crescet calor, quia crescere calorem notat additionem caloris non præhabiti, & tamen replicabitur, sic & in præsenti non crescet quantitas, & tamen repetitio ponetur replicatum, non ergo crescet tùm replicatum, sed multiplicabitur, seu repetitò ponetur.

OBJICITUR secundò ex absurdo. Si posset poni in duplici loco circumscriptivè corpus, posset in pluribus, consequenter
100 & in infinitis, quod dici non potest, aliàs posset poni ubiq;, adeòq; posset habere æqualitatem cùm immensitate Divina.

RESPONDETUR. Posse poni corpus in infinitis spatiis syncategorematicè, distinguetur tamen ab immensitate, etiam per hoc quia ex vi hujus replicationis, quæ actu habetur, non est jus in illa Creatura replicata, ad alibi etiam existendum, quod convenit immensitati.

OBJICITUR tertiò. Circumscriptiva præsentia ita constituit Corpus in hoc spatio, ut non possit esse extra illud.

RESPONDETUR. Negan: assumptum quod ad maximum verificatur, ut scilicet non possit esse extra illud spatium, in quo non est circumscriptivè.

101 OBJICIUNTUR quartò Paritates aliquæ.

PRIMA PARITAS est. Non potest esse simul idem in duobus temporibus. Ergo nec in duobus locis.

RESPOND: Disparitatem esse, quia tempus, ex ratione successivi, importat prius & posterius. Si ergo còexistat ei, quod prius est, non est tunc coexistere illi posteriori, cùm posterius, non sit simul cum priori, benè autem possunt esse duo spatia simul, in quibus existatur.

SECUNDA PARITAS est. Non potest idem poni in eodem loco, per diversas præsentias. Ergò nec in pluribus locis per replicationem.

RESPOND: Si est præsentia indistincta ab entitate, sicut eadem entitas non potest esse diversa à seipsa, ita nec potest habere 102
diversas præsentias; si autem præsentia est distincta Modaliter, si diversitas sit penes præsentiam ejusdem loci, potest duplici præsentiâ in eodem loco existere, si autem sit diversitas secundùm præsentiam in alio loco, hôc ipso jam & esset in eodem loco, ut supponitur, & non esset, quia haberet præsentiam alius loci, quod absurdum non sequeretur in præsenti, quia nullo modo in uno, sed in duobus locis esset.

TERTIA PARITAS est. Idem non potest habere plures figuras: Ergo nec duplex Ubi circumscriptivum.

RESPONDETUR. Hãc paritate impugnari etiam duplex Ubi definitivum. Disparitas est, quia figura, est quantitas ita ter- 103
minata, quæ si ita terminata est, adeoq; hanc figuram habens, non potest esse non ita terminata, adeoq; non habens talem figuram, nullum autem simile absurdum sequeretur, si ponantur ejusdem esse duo circumscriptiva Ubi.

OBJICITUR quintò. Sequeretur datâ tali circũscriptivâ duplici præsentiâ, idem in uno loco moveri, in alio non moveri, vel unum duobus motibus moveri, &c. quæ omnia sunt absurda. Ut hoc argumentum solvatur. *Sit:*

Punctum Difficultatis II.

De prædicatis replicati entis.

104

PRÆMITTO primò. *Aliqua esse prædicata, quæ sunt identificata substantiæ rei.* v. g. ratio animalis, ratio rationalis, identificãtur homini, ratio item Creaturæ, & alia ejusdem prædicata primò vel secundò essentialia, quæcunq; item proprietates Metaphysicæ, & hæc non possunt non replicari, replicato homine.

RATIO. Quia & esset tunc homo replicatus, ut supponitur, & non esset replicatus homo, cùm illius entitas non sit replicata, cùm illa omnia sint hominis entitas.

PRÆMITTO secundò. Aliqua esse prædicata, quæ sunt quidem essentialia homini, Physicè spectato, una tamen pars non est identificata alteri, & sic v. g. ratio Materiæ,

105 est essentialis homini, non tamen identificatur alteri comparti, nempè formæ, & circa hæc dupliciter replicatio fieri potest, vel totalis, vel tantùm partialis, potest enim replicari vel totus homo, vel nonnisi pars illius, hoc est v. g. Materia, quòd possit replicari nonnisi Materia v. g. resolvitur in principium, quia non implicat, habetq; suam diversam entitatem secundùm quam, si potuit replicari ante Unionem, cur posità etiam Unione replicari non poterit? Cæterùm si replicetur, petit ob naturalem concomitantiam, replicari etiam formam & Unionem, quod in simili cognoscit Trid. Sess. 13. C. 3. quod censet, quamvis vi verborum ponatur solum corpus, propter naturalem connexi-
106 onem poni etiam animam. Cumq; bonum sit Materiæ hîc & nunc hæc forma, hæc unio, deposcit ut etiam replicata, cum suis sit bonis. Casu verò quo totum compositum replicetur materia & forma & unio replicari debebit.

RATIO, quia & replicaretur totum ut supponitur, & non replicaretur totum, quia totum nihil aliud est, nisi illa tria.

PRÆMITTO tertiò. *Sivè potentiæ, sivè accidentia realiter distincta à Subjecto, absolutè loquendo, possunt non replicari subjecto replicato,* neq; enim hoc implicat. Supponuntur enîm habere entitates condistinctas, exigit tamen illa replicari subjectum, quia sunt bonum illius.

DICES primò. Non potest subjectum
107 moveri localiter, non motis iis, cum quibus unitur, Ergo nec potest replicari subjectum, nisi replicatis omnibus quæ sunt in subjecto.

RESPONDETUR, Disparitatem esse, quia, si moto subjecto non moverentur subjectata, hoc ipso jam daretur disunio, quæ non sequeretur, si replicetur Petrus Romæ existens, ita ut simul ponatur Neapoli, manentibus accidentibus unitis Petro v. g. Romæ, licèt non uniantur v. g. Neapoli existèti Petro, unde nec periret tunc unio illorum accidentium, sed tantùm non replicaretur.

INSTABIS. Si possent illa accidentia non replicari, & haberet illa corpus, ut supponitur, & non haberet, quia non replicarentur.

RESPONDETUR. Ex eo, qui illa ac- 108
cidentia non replicarentur, non sequeretur absoluta veritas hujus propositionis, Substantia non habet hæc accidentia, quia ad hoc verificandum non solùm est necesse, ut ea non habeat Neapoli, sed etiam ut nullibi habeat, ad eum modum, quo non sequitur absoluta veritas hujus Propositionis, Petrus non habet pecuniam, quia illam non habet in manu.

DICES secundò. Immeritò assumi, quòd connaturaliter loquendo exigat subjectum, replicari illa accidentia. Reproductio enim est magis miraculosa, & minùs connaturalis, quàm productio alterius numero distincti accidentis. Ergo si subjectum non exigit produci alia numero accidentia, nec petet replicari. 109

RESPONDETUR. Si comparentur inter se replicatio & productio, est magis connaturalis productio, quàm replicatio, sed si utrumq; comparetur ad subjectum replicatum, connaturalior jam est subjecto, accidentium quæ sibi Unita sunt, replicatio, idq; ideò, quia illa jam sunt bonum illius, & perfectio actualis, quæ ipsa etiam deposcit sequi conditionè subjecti.

INSTABIS primò. Ergo connaturale illi subjecto est aliquid supernaturale, nempè replicatio quam deposcit.

RESPONDETUR. Ex suppositione supernaturalitatis, potest aliquid supernaturale connaturale reddi, sicut intellectus informatus Lumine gloriæ, connaturaliter deposcit, non impediri, nè videat DEUM, exigitq; jam connaturaliter visionem, 110
quam non exigit independenter à suppositione elevationis.

INSTABIS secundò. Natura constituta in diverso loco, connaturaliùs petit diversum pondus attollere, & non idem, amisso item accidenti, connaturaliùs est aliud simile produci, quàm idem reproduci. Ergo & connaturaliùs est, diversa accidentia produci, quàm eadem replicari.

RESPONDETUR. Quod attinet ad pondus, disparitas est, quia pondus non supponitur esse Unitum potentiæ attollenti, immò diversam habet Unionem indistantiæ, ratione cujus petit ab hoc attolli, immò, si idem haberet Unionem indistantiæ, idem

111 idem peteret attolli, quia autem subjecto, supponuntur unita esse, illa accidentia, petet illa produci. Quod autem attinet ad secundum, dici potest, quòd quando subjectum deperdit accidens, non supponatur pro tunc habere cum illo connexionem, adeoq; nec supponitur ex vi connexionis, deposcere reproductionem illius, aliàs insuper obstante principio, quòd à privatione ad habitum non detur regressus: jam autem natura replicata supponitur unita suis accidentibus, vi ergo hujus Unionis deposcit illa, nè bono suo actuali spolietur, reproduci cùm insuper non detur ullum principium, quod deposcat, nè ponatur illorum replicatio.

INSTABIS tertiò. Materia pedis unitur
112 animæ rationali, & tamen non est, Ubicunq; est anima rationalis, nec petit esse connaturaliter. Ergo nec est juxta naturam rerum, ut ea, quæ alicui uniuntur sint, ubicunq; illud est.

RESPONDET Lug: Doctrinam nostram procedere de locis adæquatis, tunc enim subjectum debet suas proprietates, & accidentia deferre, non verò debet secum habere, omnia accidentia in locis inadæquatis. Ratio. Quia in locis adæquatis ita debet existere, acsi nullibi alibi existeret, adeoq; sua secum habere debet, quod non requiritur in loco inadæquato, quia partialis illa præsentia, supponit rem partialiter alibi existere, adeoq; non debet esse talis, ut secum omnia deferat, quasi alibi illa habere non posset.
113

DICES tertiò. Si potest replicari materia non replicata, forma illi Unita, & erit eadem materia, & non erit, quia non erit Unita, cùm alibi sit Unita.

RESPONDETUR. Eandem quidem fore Materiam quoad entitatem, sed non eodem modo se habentem, de quo infrà in Simili.

PRÆMITTO quintò. *Accidentia dependentia à loco, quæ jam accidunt in uno loco, post transactam replicationem, absolutè possunt convenire in alio loco.*

RATIO. Tum quia hoc non implicat, immò hoc semper evenire asserunt Lug: Arriag: Ovied: Tum quia potest DEUS replicare ipsas substantias, cur non & accidentia? Sed restat difficultas, an connaturaliter exigat Illa, subjectum replicatum habere in utroq; loco, saltem, an divinitùs illis carere in alio loco possit. 114

DICENDUM est primò. *Accidentia quæ transactâ replicatione contingunt in uno loco, non est connaturale, ut fiant in alio loco.* Ita Suar: Uterq;. Amicus disp. 19. de Eucharist: Licèt dicat actus appetèdi, & cognoscendi, utrobiq; debere esse eosdem.

PROBATUR primò. Non magis inter se repugnant, desinere in uno loco, & non desinere in alio loco, quàm in uno loco frigefieri, in alio non frigefieri. Desinit autem Christus, in ullo loco Sacramentaliter, in alio non definit. Ergo, immò hoc ipsum quod est esse Corpus in uno loco circumscriptivè, in alio non esse, non ma- 115
gis repugnant, quàm in uno loco frigefieri, in alio, non frigefieri, defacto autem Christus est in Cœlo circumscriptivè, non est autem circumscriptivè replicatus in Eucharistia.

PROBATUR secundò. Quia non fit id connaturaliter, cujus causa secundùm cursum naturæ, ostendi non potest. Sed dictorum accidentium causa, secundùm cursum naturæ, ostendi non potest. Si enim quis hîc oculis privetur, quæ causa erit, ut exoculetur alibi, ad DEUM autem in hac parte recurrere tanquam causam specialem, non videtur secundùm cursum naturæ, tuncq; DEUS solus etiam agit secundùm cursum naturæ, quando datur exigentia creaturarum, ut DEUS solus hoc 116
vel illud agat, ut cùm ad exigentiam materiæ dispositæ, producit animam rationalem, non est autem Causa Creata, exigens hæc accidentia, tanquam aliquid replicati, cùm non præsupponantur fuisse bona subjecti, unita ante replicationem, alia etiam exigentia legitima, nulla ostendi potest.

PROBATUR tertiò. Quia, si esset connaturale, ut accidentia quæ transactâ replicatione contingunt in uno loco, conveniant eidem in alio loco, sequeretur connaturale esse subjecto, ut unum idemq; connaturaliter vivat & moriatur, sit enim in Uno loco applicata medicina, quæ attendendo ad temperamentum subjecti, non

potest

117 potest non esse efficax, nisi miraculo impediatur, & ex altera parte propinetur uno eodem instanti v. g. venenum, quòd attendendo ad temperamentum, non potest non esse mortale, nisi accedat miraculum, jam hoc ipso connaturale illi erit, & vivere, & mori. Item in uno instanti, sit in tenebris in loco A, & in loco B, sit in luce, tunc eodem instanti, connaturaliter & deberet esse videns, & non videns. *Neq; valet, si dicas*, venenum pharmaco, tenebras luce, destruendas, non inquam valet, quia etiã pharmacum veneno, & lux tenebris, destrui deberet, nam non Una pars accidentium, sed utraq; simul cõvenire debet. Consequenter inferes, quòd possit portare in uno loco pondus, quo majus portare non possit, & in alio loco, aliud simile, & quia Utrobiquè nonnisi uniter, maximum pondus portabit, non portabit pondus majus, quàm portare possit. Et certè, si sequitur ex Conclusione data, replicari debere pondus, supponuntur etiam replicatæ vires, & sicut ex replicatione ponderis, sequitur contra nos, à replicato portari plùs quàm aliàs posset, ita sequetur contra illos, non portare replicatum plùs quàm possit, siquidem replicantur ipsæ vires.

118

Dicendum est secundò. *Possibile esse, ut in uno loco replicatus eliciat unum actum, & alium in alio, quamvis illi inter se respectu ejusdem subjecti, & objecti, saltem naturaliter impossibiles sint.*

119 Probatur primò. Quia in hoc nulla est implicantia.

Probatur secundò. Accommodatione argumenti, suprà, primô locô facti.

Confirmatur. Vi replicationis, acquirit Creatura æquivalentiam quandam ad plura, quæ æquivalentia in hoc inter alia fundatur, quia concursus replicativus & ponens locatum, in loco B, cùm antea fuerit non nisi in loco A, & concursus primitùs conservativus, qui continuatur in loco A, sunt concursus distincti, poterit ergo unus desinere, non desinente alio, facereq; æquivalenter duo, vi cujus æquivalentiæ ad duo, potest esse hîc, & non esse hîc, esse productum actione uniter, & non replicativè causativâ, non esse productum actione uniter sed replicativè causativâ. Ergo ratione ejusdem æquivalentiæ poterit salvari, ut hîc amet, illîc oderit. 120

Probatur tertiò. Si non posset Creatura intellectualis, in uno loco amare, in alio odisse, sequitur debere componi inter se, amorem, & odium, quod repugnat, & quod solùm, ut evadant oppositi, dicũt utrobiq; debere esse non nisi amorem. Sit enim v. g. Petrus replicatus, Paulus item replicatus, in uno loco, Petrus replicatus demus quòd Paulo replicato lethaliter infligat vulnus, Petrus, ex principiis Amici, non est necesse, ut vulneret in alio loco Paulum. Supponamus eundem Paulum, in alio loco defendere salutem Petri contra alium, in hoc loco amabit Paulum, 121 & quia amare non potest, quin etiam in alio loco oderit, utroq; loco, & odisse debebit, & amare. Quod absurdum, in nostris principiis non sequetur, nam hìc tantùm amabit, illîc tantùm oderit.

Punctum Difficultatis III.

Argumenta in Contra.

Objicitur primò. Si vera Conclusio, sequitur eundem hominem, posse in uno loco peccare, in alio non peccare, adeoq; unum & damnari, & salvari.

Respondet recentior Suar: Quòd fieri quidem possit, ut in uno loco peccet, in alio non peccet, utrobiq; tamen spoliabitur gratiâ, quia gratia, non est per ordinem ad locum, sed ad personam, benè vel malè operantem, ut autem censeatur, persona esse malè operans, sufficit, ut in uno loco malum operetur, bonum enim est, ex integra causa. *Hæc Responsio* 122

Non Satisfacit. Tum quia ex vi hujus principii, quòd bonum sit, ex integra causa, non infertur, quòd si in uno loco amet Deum, non possit in alio odisse. Ergo ex eodem principio non inferetur, illum in utroq; loco, debere spoliari gratiâ. Tum quia ex eo, quòd gratia non sit, per ordinẽ ad locum, non sequitur, Utrobiq; perdendam, quia etiam actus, qui eliciuntur ex præhabitis speciebus impressis,

123 sis, non dependent à loco, & tamen per Suar: non est necesse, ut si illis in uno loco utatur, debeat etiam uti in aliis. Tum quia sicut ipsa Natura, cum suis potentiis, ita & ratio personæ tunc replicatur, sed ex vi replicationis potentiarum, potest facere Unum, non facere idem in alio loco, ut censet hic recentior Suar: Ergo etiam ex vi replicatæ personæ, potest in uno loco habere gratiam, in alio non habere. Tum quia hæc responsio, non est conformis pluribus principiis Theologicis, tale est, quòd neminem Deus per gratiam deserat, nisi ipse deseratur per peccatum, hæc autem Responsio dicit, quamvis non peccet, adeoq; hîc peccando non deserat, hîc tamen sit à gratia deserendus. Deinde vi-
124 vens posset per pœnitentiam delere peccatum, adeoq; recipere gratiam, quid ergo fiet, si in alio loco moriatur, in quo non peccavit, & tamen jam deberet esse in Inferno, utpotè non decedens in gratia, quæ supponitur ab illo ablata. Dicere autem talem ad tempus cruciandum sub conditione, si superstes non pœnituerit, non valet; nam hoc secundùm usurpatos articulos non procedit, qui nullam admittunt post mortem redemptionem, & absolutam in Morte agnoscunt Dei judicis sententiam, ad quos articulos, si procedere possit responsio ut potest, probabilior erit *Hinc*

Respondetur. Concedendo Sequelàm. Verè enim etiam, in dicto casu potest
125 de illo replicato, ac de duobus discurri. dubitari tamen posset, an esset futurus completè beatus, siquidem replicatus esset, in summa miseria.

Instabis primò. Cum aliquibus apud Amic: ut actus meritorius, constituat hominem justum, & demeritorius injustum, sufficit moralis præsentia actûs. Ergo quamvis in uno loco actum peccandi non eliciat, moraliter tamen imputabitur illi.

Respondetur. Quòd moralis imputatio actûs, etiam transacto actu duret, sed fundatur semper, in antecessoria physicâ ejusdem productione, non implicat autem ut in alio loco physicè non producat actum peccaminosum, consequenter moraliter illi non imputabitur.

Instabis secundò. Peccatum in capite 126 sufficit ad inquinandos posteros: Ergo multò magis sufficiet, identitas realis, in replicato.

Respondetur. Negan: Consequentiam, quia constat de pacto divino, pro antecedenti, nec ad illud peccatum potuissent illi physicè concurrere, vel non concurrere, hinc jam spectari debuit ratio peccati, merè in capite, quia autem pro Consequenti, nulla est revelatio, estq; replicatus, capax, ut dum in uno loco Physicè peccat, in alio loco Physicè non peccet, fit ut peccatum in uno loco factum, non possit eidem in alio loco imputari.

Instat tertiò Dicas. disp. 5. de Euchar. num. 222. Non potest homo in uno loco amare, in alio odisse: ergo nec peccare in 127 uno, in alio mereri. Antecedens probatur, quia hujusmodi actus, non solùm pendent à potentia, ut à subjecto recipiente, sed ut à principio efficiente. Non habet autem potentia vim efficiendi simul duos actus contrarios, quia hujusmodi actus, sese omnino destruunt ex parte objecti, unus enim destruit objectum alterius.

Respondetur. Neg. Antecedens. negatur item, quòd potentia præcipuè replicata non habeat vim efficiendi, sicut motum, & quietem, ita actum amandi, & odiendi. Negatur ulteriùs, hos actus destruere sese, ex parte objecti, nam licèt non possit idem objectum esse bonum & malum, nam de eodem, & ratione ejusdem, verificaretur est, & non est, sed du- 128 obus illis actibus positis, non de eodem sed de diversis entitate actibus, verificaretur est & non est, amat & odit.

Objicit secundò Amic: Licèt cognitio, & appetitio, non fiat in utroq; loco Physicè, & informativè, est tamen in Utroq; loco objectivè & intentionaliter, saltem respectu animæ intelligentis & appetentis, quod sufficit, ut anima in uno loco informata uno actu, non possit in alio oppositum elicere, nam tota repugnãtia, quæ est inter hos actus, est penes objectum, quia unum destruit objectum formale alîus, nempe veritas falsitatem, & è contra. Assumptum probat. Eadem anima quæ cognoscit objectum, per potentiam

129 tiam imaginativam, in una tantùm parte Corporis, in qua potentia illa reſidet, ſimul appetit per appetitum ſenſitivum, in alia parte Corporis reſidentem, at non poſſet anima appetere objectum, in alia parte Corporis, in qua non informatur actu imaginationis, niſi in ea parte Corporis tale Objectum cognoſceret, cùm nequeat in incognitum ferri. Ergo poteſt cognoſcere objectum, etiam Ubi actu cognitionis non informatur. Nec impedit, quòd anima ſit in uno loco, replicata autem in duobus, v.g. quia hæc diſcontinuatio, non eſt entitativa, ſed localis.

RESPONDETUR in forma negando majorem, probatio illius non evincit. nam multi Recentiores cenſent, etiam appeti-
130 tum reſidere in cerebro, vel ſi non reſidet in cerebro, transmittitur aliquid ſimile ſpeciebus viſibilibus, ad appetitum in corde reſidentem, vel ſi neq; fit ulla transmiſſio, referendũ id erit, in Naturalem Sympathyam, & ſi eſt impedibilis, vel illa trãsmiſſio, vel ſympathya à DEO, cur etiam divinitùs non poteſt fieri, ut impediatur volitio objecti, nè ſit etiam in alio loco, accedente præcipuè replicatione, quæ licèt non adferat diſcontinuationem entitativam, adfert nihilominùs replicationem entitatis, quæ ſufficiens eſt, in ordine ad talia, ut replicatus habeat ſe, ac ſe habent duo entia.

INSTAT idem. Ergo etiam poſſet Angelus exiſtens in una parte ſphæræ, ſuæ
131 locabilitatis ignorare, quæ noſcit in alia parte.

RESPONDETUR. Negan: Sequel: quia Angelus exiſtens in tota ſphæra, non eſt in illa replicatus. Si non eſt replicatus, non poſſumus illi, æquivalentiam ad plura diſtincta, realiter tribuere, adeoq; neq; quòd cogitet, tanquam duo v. g. diſtincti realiter Angeli.

OBJICIT tertiò idem. Non poteſt Anima in uno loco mereri, in alio demereri. Quia gratia, & peccatum, non ſolùm ſunt Cauſæ Phyſicæ, ſed etiam morales, hinc cenſentur permanere, etiam transactæ. Cur ergo, eadem moralitas, transfundi non poterit, etiamſi in uno loco peccet, ut in utroq; perdat gratiam.

RESPONDETUR. Quamvis peccata, 132
& gratia, ſint Cauſæ etiam Morales, ſemper tamen antecedenter exigunt Phyſicum eſſe, ſeu exercitium actûs. Unde etiam peccatum durat habituale, quia præceſſit actuale, cùm ergo in Utroq; loco, ut conſentit ipſe Amicus, actus elicitus non ſit, ne contra Trid:, priùs deſerat nos DEUS, per gratiæ ablationem, quàm nos illum deſeramus poſitione peccati, fit ut ubi peccatum non elicitur, illic non auferatur gratia.

INSTARI poteſt ex eodem. Demus replicari ſolam humanitatem Chriſti, illa humanitas peccare non poſſet, & ſi peccaret, conſtitueret humanitatem, prout unitam verbo peccatricem, diceretur q; DEUS peccator, quod eſt abſurdum. 133

RESPONDETUR imprimis. Spectando robur ipſius argumenti, quòd dato peccato illius humanitatis replicatæ, non peccaret adhuc humanitas, qua unita verbo, conſequenter nec peccaret DEUS, quia ſupponitur non eſſe replicata Unio ſubſtantialis hypoſtatica, fundans Communicationem idiomatum, & ſicut illa opera, quæ ita replicata faceret, non dignificarentur Perſonâ Verbi, utpotè illi ſic replicatæ non Unita, ita nec peccatum illud refunderetur in Verbum, cùm ſit penes Verbum debitum regendi humanitatem, ex ſuppoſitione non niſi Unionis.

RESPONDETUR ſecundò. Replicatâ etiam ſolâ humanitate, non poſſe illam adhuc peccare, id autem ex duplici Capite 134
colligi poteſt imprimis: quia connaturaliter, nulla Natura operatur, niſi terminatâ ſuppoſitalitate, & quia illa humanitas replicata, ex vi principiorum Amici, non haberet adhuc perſonalitatem creatam, fit ut peccare non poſſit, & licèt quidem miraculosè poſſit elicere natura actiones etiam ſpoliata perſonalitate, non poſſit tamen elicere actiones peccaminoſas, quia actionum, quas illa natura ſpoliata perſonalitate eliceret, ſpecialis Auctor eſſet DEUS, qui tamen actionum peccaminoſarum non poteſt ſpecialis eſſe Auctor. Aliud etiam principium adferri poteſt, cur non poſſit replicata humanitas peccare, quia Verbo, quod eſt eſſentialiter

135 liter Sanctitas, tribuenda eſt omnis poſſibilis, ſeu Maxima Sanctitas, Major autem foret Sanctitas, ſi id quod eſt ſua humanitas, nullibi peccare poſſit, ratione Unionis ſubſtantialis ad ſe, ſaltem in uno loco retentæ, tale autem nullum principium reperitur in Petro replicato.

OBJICIT tertiò Arriaga, & cum illo Recentiores. Petrus in uno loco poſitus, vel ſi in eodem loco multiplicem Ubicationem haberet, non poſſet in eodem loco amare, & odiſſe. Ergo nec in diverſo.

RESPONDETUR. Si non ſupponatur in uno eodemq; loco reproductus Petrus, non poterit illos actus diverſos, ſaltem naturaliter habere, nam illud poſſe habebere, infundatur æquivalentiæ, ad duo
136 diſtincta realiter, quæ independenter, à reproductione non habetur, Conſequenter nec fundamentum compatiendi illos actus.

INSTABIS. Si poſſet Petrus in uno loco amare, in alio odiſſe, in uno peccare, in alio non peccare, dabitur diſtinctio virtualis in Creatis, in ordine ad prædicata primò intentionalia, conſequenter & Myſterium Trinitatis, ut ex alibi dictis ſcitur.

RESPONDETUR retorquendo argumentum. Eſſe in uno loco tantùm, non eſſe in uno loco tantùm, ſunt prædicata phyſica, & tamen Competentia replicatæ uni eidemq; entitati. *Neq; valet*, ſi recurras ad duplicem Ubitatis Modalitatem, quia
137 multi eam ex oppoſitis negant, & quia de illa redit quæſtio, quomodo enti poſſit tribuere, tàm diſtinctum Phyſicè prædicatum, ſi illud non eſt in ſe illorum capax. Datâ autem æquivalentiâ prædictâ, nondum ſequitur Myſterium Trinitatis in Creatis, quia quando communicatur indiſtincta à Paternitate v. g. natura, non communicatur reproducta, nec ullo modo replicatur, immò nec replicari poteſt.

Continuatur Solutio.

OBJICIT quartò Maurus Qu: 28. Principium proprium, ex quo per ſenſum venimus in cognitionem certam de diſtinctione inter homogenea ſenſibilia, non poteſt falſificari per ullam potentiam, ſed principium proprium, ex quo venimus in 138
cognitionem certã diſtinctionis inter res homogeneas ſenſibiles, eſt quòd habeant diverſas Ubicationes circũſcriptivas, v. g. ego videns albedinem A. exiſtentem in uno loco, & albedinem B exiſtentẽ in alio, ſtatim cognoſco illas eſſe duas, & non unam albedinem: Ergo nec per divinã quidem potẽtiam falſificari poteſt hoc principium.

RESPONDETUR. Hoc argumentum multùm probat, quia probat ne divinitùs quidem poſſe ſeparari accidentia panis à pane, quia principium ex quo per ſenſum venimus in cognitionem certam de ſubſtantia panis, non poteſt per ullam potentiam falſificari, hoc autem principium eſt
hæc albedo, hic ſapor, hic color, hæc com- 139
binatio accidentium. Rurſus omnes admittunt, principiis quidem Metaphyſicis, ne divinitùs quidem oppoſitum fieri poteſt ſecus principiis Phyſicis, unde eſt principium Phyſicum: agens neceſſarium applicatum ſuo paſſo agit, & tamen ejus actio miraculosè impediri poteſt: ignis calefacit, & tamen divinitùs frigefacere poteſt, & ſic ulteriùs. Deniq; dici poteſt, quòd principium proprium ſecundum quod ipſum principium veritatem in ſe continet. Porrò principium hoc: unum corpus nunquam eſt in pluribus locis circumſcriptivè, continet veritatem cum reſtrictione viribus naturæ, & ſecundùm ſuam exigentiam, nullumq; tale corpus dari
poteſt ſecundùm curſum naturæ, ſed id 140
non præjudicat diſpoſitioni omnipotentiæ, & ſicut quamvis uni una debeatur præſentia definitivè, eſtq; hoc principium certum Phyſicè, tamen hôc non obſtante, poteſt idem habere divinitùs plures præſentias definitivas, ita & in præſenti.

INSTAT primò idem. Poſſumus dubitare, an omnes palmi albedinis non ſint unus palmus replicatus.

RESPONDETUR. Quamvis Angeli videant, poſſe rem ſpiritualem unam occupare poſſe plura definitiva ſpatia, cur tamen non dubitant, quòd tantùm ſit res una & non plura individua ſpiritualia? cur item videndo accidentia panis ſine ſubſtantia, non dubitamus eſſe etiam accidentia pa-

141 rietis siñe pariete, & panis profani nullam esse substantiam sed sola accidentia: sicut ergo in istis recurrimus hæc non esse affingenda, nisi ratio, experientia, fides urgeat, ita & in præsenti.

INSTAT secundò idem. Principia quibus intellectus assentitur ex terminis, & non propter experientias sensibiles, falsificari non possunt v. g. omne totum est majus suâ parte, sed quòd quæ sunt in pluribus locis circumscriptivè, sint plura, notum est ex puris terminis, cùm profectò nemo possit per ullam experientiam deprehendere, quòd totum frumentum mundi, non sit unicum granum replicatum, ergo licèt non sit æquè evidens hoc
142 principium ac alia, est tamen æquè infalsificabile, nam etiam principia non omninò evidentia sed probabilia, possunt esse omninò infalsificabilia.

RESPONDETUR, inprimis licèt nemo possit per experientiam ullam deprehendere, quòd sit substantia panis sub quocunq; pane, non licet inferre quòd non dentur accidentia panis sine substantia panis, ita nec ex eo quia nemo per ullam experientiam potest deprehendere, quòd totum frumentum mundi non sit unicum granum replicatum, inferri non potest, quòd unicum granum divinitùs replicari non possit. Rursùs aliud est, hæc quæ sunt in pluribus locis circumscriptivè, sunt plura, & aliud, quod est in pluribus locis circũscriptivè, est plura: primum
143 illud est verum, ly enim, QUÆ pluralitatem entitavam importat: secundum est falsum & non probatum. Hinc directè negatur minor. Concedo, quòd per experientiam nemo deprehẽdere possit, quòd frumentum totius mundi non sit granũ unum replicatum, sed nego quòd id per rationem prætactam deprehendere non possit, neq; enim ex eo quòd aliquid non implicet fieri à DEO, circa aliquid, inferri debet factum jam esse. Negatur item, quòd principia probabilia æquè sunt infalsificabilia ac Metaphysica, nisi fortè sumantur secundùm quod veritatem in se continent. Et ita hoc principium, si mater est diligit filium, quia continet veritatem de ut plurimùm, non potest moraliter falsificari, sed absolutè loquendo falsificari 144
potest, quomodo autem contineat veritatem principium de loco circumscriptive occupato, suprà dictum. Hinc negatur hæc propositio, principia non æquè evidentia sunt æquè infalsificabilia.

INSTARI potest tertiò. Illud principium, omne totum est majus suâ parte, falsificari non potest; ergo neq; hoc principium, quod est in pluribus locis circumscriptivè est plura.

RESPONDETUR nega: Consequ: Quia illius primi implicantia est, & conceditur ab utraq; parte; sed nego talem implicantiam posse dari in Casu secundo. Unde in Logicis dictum, Certò moraliter posse oppositum contingere physicè loquendo, consequenter potest esse vera v. g. mater, 145
& non diligere filium; Certò item physicè potest contingere oppositum absolutè loquendo v.g. ut ignis frigefaciat, sed certò metaphysicè ne divinitùs quidem oppositum fit: Certum autẽ Metaphysicum deprehenditur inter alia ex ipso Implicat, implicat autem ne Totum sit majus suâ parte, non implicat verò ut unum sit in pluribus locis circumscriptivè.

OBJICIT quintò idem. Pars non potest esse æqualis toti ne divinitùs quidem; sed si posset corpus replicari circumscriptivè, pars posset esse æqualis toti, nam ubicatio circumscriptiva mensurat rem ubicatam, eò quòd palmus ubicationis correspondeat palmo rei ubicatæ, digitus digito. Ergo tanta est res ubicata, quanta est ubica- 146
tio ipsius, sed posset ubicatio medietatis esse æqualis ubicationi totius, si medietas replicaretur per aliam ubicationem æqualem, ergo medietas posset esse æqualis toti.

RESPONDETUR, alia est hæc propositio; pars non potest esse æqualis toti, & alia, pars non potest occupare locum tantum, quantum alias occupabat totum. Primum illud est verum, secundum est falsum, ut ostendit etiam experientia rarefactionis, ubi pars rarefacta, totum locum occupare potest, quem occupabat totum densatum: hoc autem secundum contingeret posità replicatione. Ubicatio autem circumscriptiva mensurat rem ubicatam hoc sensu, quòd quanta est ubicatio, tantum

147 tum etiam spatium occupat ubicatum, ut scilicet si ubicatio sit tripalmaris, ubicatũ etiam sit extensum ad tres palmos, sed non mensurat rem ubicatam secundùm rationem ipsam entitatis suæ, ad quam attenditur in dicto principio, & non ad occupationem spatii.

INSTAT. Quæ sibi congruunt sunt sibi æqualia, sed medietas replicata congrueret toti, ergo esset æqualis toti.

RESPONDETUR. Quæ sibi congruunt in eo, in quo congruunt, sunt sibi æqualia, non tamen in quo non congruunt, non autem congruunt sibi medietas replicata quoad entitatem cum toto, nec congruunt replicata pars cum nõ replicato toto, sed cum replicato toto, quod replicatum
148 majus spatium natum est occupare, si æquè replicetur ut pars v. g. si pars bis replicetur, & totum bis, semper majus spatium occupabit totum.

DIFFICULTAS III.

De Actione replicativa.

PRÆMITTO primò. *Duplicem Actionem cogitari posse, per quam aliquid replicetur.* PRIMA, quæ appellatur actio adductiva: ALTERA, quæ appellatur productiva: per actionem adductivam, intelligitur productio solius Ubi, sine ulla actione, quæ sit terminata, ad ipsam rei entitatem, & secundam illius, in suo esse productionem.
149 Quæritur ergo, per qualem actionem fiat replicatio.

PRÆMITTO secundò. *Quamvis in hac Quæstione, respiciendum sit ad præsentiam localem, quæ habeatur in hoc universo, sed & universaliùs, id decidendum est,* quia etiam extra Cœlos, possunt entia replicari. Cur non enim?

PRÆMITTO tertiò *Aliquos Theologos*, ut videre est apud Lug. Dis: 7. Sect: 2. & sequentibus; *censere, ad salvandam substantialem conversionem, quæ sit in Eucharistia, necessariam esse reproductionem Corporis Christi*, inter quos est Coninck ibidem citatus, sed aliqui, non censent quidem, hoc esse necessarium, ad salvandam substantialem cõversionem, quod expresè docet Amic: Disp. 18. de Eucharist: Sect: 1. n. 28: ad Sal-
vandam tamen substantialem præsentiã, 150
seu substantialem replicationem, necessariam esse actionem productivam, ut videre apud eundem est Sect: 4.

DICENDUM est primò. *Replicationem non fieri, per actionem solam adductivam.* Ita Amic. Coninck, & alii contra Lug. citat.

PROBAT primò Amicus. Sola actio adductiva, & collatio ubi distincti, de se sufficiens non est, ad substantialiter replicandum subjectũ, in loco distincto. Quod ipsum probat; Quia nulla forma potest conferre subjecto effectum formalem, quem non habet: At UBI non continet substãtialem replicationem subjecti, quia UBI, est tantùm Modus, à subjecti entitate distinctus, uniens subjectum cum loco: Ergo non continet substantialem subjecti 151
replicationem, quia nulla forma potest conferre, nisi quod habet in se. Ergo si Ubi non habet in se, nisi unire tantùm subjectum cum loco, non poterit subjecto dare substantialem replicationem, quæ præter Unionem subjecti cum loco, includit ipsam entitatem subjecti.

RESPONDERI posset Negando, esse de ratione replicationis, ponere replicationem substantialem subjecti, esseq; argumentum, quasi de subjecto non supponente. Sufficitq; uniter te habentis substantiæ, quoad entitatem positio in duplici loco, sicut anima habet Ubi, & in pede, & in Capite, sine ulla replicatione substantiæ, habendoq; esse uniter, ita & in
præsenti. 152

INSTAT primò idem. Primò Naturâ intelligitur subjectum, per suam entitatẽ, indistans à loco, quàm per Ubi uniatur, formaliter loco. Ergo per Ubi, non habet formaliter, ut fiat entitativè indistans à loco. Ergo hoc debet habere ab actione reproductiva. Probatur Antecedens. Quia entitas præsupponitur ad Ubi, à quo Ubi, tantùm formaliter habet, ut Uniatur positivè cum loco. Quod ipsum probatur: Quia nullum Ubi, dat formaliter subjecto, ut fiat entitativè indistans à loco, cum quo illud Unit, sed supponit illud, vel per motum localem, vel per creationem, ibi positum esseq; indistans.

RESPONDERI potest in Modalium principiis,

153 cipiis, negando, priùs Naturâ ſubjectum eſſe indiſtans, dicenſq; creationem, vel motum localem, hoc ſolùm facere, ut acquiratur hoc potiùs Ubi, quàm aliud, ita tamen, ut ante illud non detur indiſtantia.

INSTAT ſecundò idem. Unio ſubſtantialis, non aufert ſubjecto, niſi eſſe Uniti, ſupponitq; illud jam aliunde habere eſſe, & ſi ponatur Unio, quæ uniebat albedinem cum hoc ſubjecto, unire eandē cum alio ſubjecto, non poterit, nec dare eſſe alibi: Ergo nec novū Ubi id facere poterit.

RESPONDETUR imprimis. Eadem Unio, non poteſt cum alio ſubjecto, eandem albedinem unire, quia eſt eſſentialis determinatio, tenens ſe etiam à parte hujus ſubjecti, Conſequenter non poterit facere⌣,
154 ut in alio loco ſit, jam autem Ubi replicativum, de Natura ſua, habet rem replicare, non quidem per reproductionem entitatis, in quo convenit cum Unione, ſed per replicationem ratione plurificati Ubi, in eadem uniter poſita Natura. Deinde, cùm non ſit de ratione Unionis, ponere in loco, fit ut illa Unio, non habeat vim replicandi, jam autem eſt de ratione Ubi, ponere in loco, hinc Ubi replicatum, benè poterit ponere in loco duplici.

PROBARI poteſt ſecundò Concluſio. In replicatione, vel eſt ſubſtantialiter præſens Petrus, vel non eſt ſubſtantialiter præſens: ſi non eſt ſubſtantialiter præſens. Ergo neq; illîc eſt replicatus Petrus; Petrus enim importat ſolam ſubſtantiam⌣.
155 Quòd ſi in replicatione eſt ſubſtantialiter præſens Petrus. Ergo debet replicari illius ſubſtantia⌣.

RESPONDERI poteſt. In replicatione, eſſe ſubſtantialiter præſentem Petrum, replicariq; illius ſubſtantiam, ſed replicatione adductivâ, hoc eſt Contributivâ novi Ubi, non replicatione productivâ pluries ejusdem entitatis, & hoc modo nonniſi rem replicari ſufficit, & non implicat.

INSTABIS. Impoſſibile eſt replicari Paternitatem, & non replicari ipſum eſſe Patris. Ergo etiam impoſſibile eſt replicari Ubi, & non replicari entitatem.

RESPONDETUR. Etiam hîc replicari entitatem actione adductivâ, non reproductivâ, præcipuè, cùm ipſa Paternitas, per multos Modalium, ſit indiſtincta Modaliter, ſecùs per multos eorum Ubi, quamvis autem ipſum Ubi eſſet indiſtinctum, ſaltem non demonſtratur diſtinguibile non eſſe, Conſequenter in hac ſuppoſitione, replicari poterit. Deinde non poteſt replicari paternitas, niſi ipſum eſſe Patris replicetur, quia ipſa Paternitas, eſt nata formaliſare rationem Patris; jam autem ipſum Ubi, non eſt natum formaliſare ſubſtantiam rei, Cui competit Ubi, hinc replicato ipſo Ubi, & de novo producto, non erit neceſſe produci, ipſam ſubſtantiam rei. 156
Hinc aliter.

PROB: tertiò. Tum quia, vel habet replicatum Corpus, negativā ſuam præſentiam, præter præſentiam poſitivam, ab illo Ubi replicante deſumibilem, vel non habet. Si habet, replicari per actionem reproductivam debuit: ſi non habet: Ergo nec habet illîc ſuam ſubſtantiam, cùm per modales, illa negativa præſentia ſit indiſtincta à ſubſtantia locati. Tum quia, ſi non poneretur Ubi diſtinctū productum, non haberetur Ubi replicatum. Ergo etiamſi non ponatur reproducta entitas, non erit illîc ſubſtantialiter replicatè præſens: Tum quia, ſi in eodem loco poneretur duplex Ubi, quod ſcilicet ſucceſſivè aliàs eſſet acquirendum, non faceret in eodem loco, niſi uniter illam ſubſtantiam eſſe⌣. Ergo etiamſi ſupponatur duplex diſtinctorum locorum Ubi, non facit illam ſubſtantiam, niſi Uniter eſſe. Unde ergo rogo, quoad ſubſtantiam erit, in utroq; 158
loco? Tum quia, ſi Petrus Romæ exiſtens, ponatur etiam Pariſiis, daturq; ſcientia⌣, intuitiva ejuſdem alicui, nonniſi prout exiſtit Pariſiis, vel videbit illîc eſſe non ſolùm Ubi illius, ſed & ſubſtantiam illius. Si ſolùm ubi: Ergo dabitur modus, ſine modificato. Ergo illîc non eſt Petrus: ſi videbit etiam ſubſtantiam illius, ſi illa non niſi quoad ſuum eſſe Uniter eſt, quomodo etiam videbitur Pariſiis? debet enim illa⌣ ſubſtantia, prout condiſtincta, ab Ubi uniter eſſe, quia nullo modo, ut ita dicam⌣, plurificatur. Tum quia, talis replicatio, ſecundùm ſubſtantiam, Utrobiq; reperibilem ſpectata, difficilior eſſet præ præſentia immenſitatis divinæ, nam quòd

Una

159 Una res non replicata ubiq;, tamen tota exiſtens occupet ſpatium diviſibile, habetur ejus exemplum, vel in ipſa anima rationali, ſed ut una res in ſe non multiplicata, & tamen occupet diſſita ſpatia, id longè eſt difficiliùs.

Univerſaliùs tamen, & independenter à Sententia Modalium, ſic arguitur pro Concluſione. Impoſſibile eſt, transire à Contradictorio ad Contradictorium, ſine ſufficienti mutatione⌣. Ergo & à non eſſe præſentis per ſubſtantiā, ad eſſe præſentis per ſubſtantiam. Sed niſi ponatur productio iterata ipſiusmet ſubſtantiæ, non dabitur ulla ſufficiens mutatio ad transitum, ad eſſe præſentis per ſubſtantiam. Si enim eſſet aliqua mutatio, eſſet
160 ipſummet Ubi. Sed hæc mutatio, non eſt ſufficiens. Tum quia non datur ullum ſuperadditum Ubi. Tum quia quamvis daretur ſuperadditum Ubi, illud Ubi ipſammet ſubſtantiam, quoad eſſe ſubſtantiale, & faceret eſſe non Uniter ſubſtantialiter, & non faceret eſſe non Uniter, faceret quidem eſſe non Uniter ſubſtantialiter⌣, quia aliàs corpus non eſſet ſubſtantialiter in duobus locis; non faceret autem eſſe non Uniter ſubſtantialiter, quia tua poſitio eſt ſubſtantiale illud eſſe uniter ſe habere, quoad ſubſtantiam, & replicari nonniſi ſecundùm Ubi, & ſi Ubi illud faceret eſſe ſubſtantiam, non Uniter ſubſtantialiter, hôc ipſo reproductionem adferet ſubſtantiæ, quia eſſe Uniter ſubſtantiali-
161 ter, importat Uniter poſitum ipſum eſſe ſubſtantiale. Ergo & eſſe non Uniter, ſed pluriter ſubſtantialiter, importat pluriter poſitum eſſe ſubſtantiale. Sicut enim Uniter identificatur Uni, non pluribus ſubſtantiis, ita eſſe pluriter ſubſtantialiter⌣, identificari debet pluriter poſito, ipſi eſſe ſubſtantiali.

DICENDUM eſt ſecundò. *Poſitâ actione reproductivâ, non eſt neceſſe ſuperaddi ullum Ubi.*

PROBATUR primo. Quia hujus ſuperadditionis, nulla neceſſitas.

PROBATUR ſecundò. Quia poſitâ productione uniter ſubſtantiæ, non eſt neceſſe addere illi Ubi quodpiam diſtinctum⌣, ut ſuprà probatum eſt: Ergo etiam poſitâ productione pluriter ejusdem ſubſtātiæ, non eſt neceſſe addere illi Ubi diſtinctū. 162

PROBATUR tertiò. Ipſum Ubi, ſi pluriter ponatur ſufficiens, eſt ſibi, ut ſit in pluribus locis, vel bis in eodem: Ergo etiam ipſa ſubſtantia pluriter poſita, in circumſtantia indiſtantiæ, erit ſibi ſufficiens, ut ſit in pluribus locis; Sicut enim tu dices ipſum Ubi, eſſe ſibi rationem formalem indiſtantiæ, ita pluries ſubſtantialiter poſita ſubſtantia, in circumſtantia indiſtantiæ, eſt ſibi ratio formalis præſentiæ.

DICENDUM eſt tertiò. *Implicare ut ſalvetur replicatio ſine reproductione ejusdē entitatis.*

PROBATUR primò. Quia impoſſibile ſalvare tranſitum, à Contradictorio ad Contradictorium, ſine ſufficienti mutatione, quæ non poteſt oſtendi in replicatione, niſi ponatur reproductio, quia ſi eſſet 163
aliqua mutatio, eſſet à duobus locis indiſtantia, de hac ipſa quæritur, quomodo haberi poſſit, ita ut utriq; loco ſubſtantialiter conjungat locatum, ſi ipſum locatum in ſe Uniter eſt.

PROBATUR ſecundò. Quia ſi daretur prædictus modus replicationis, vel eſſet Uniter, non niſi ſubſtantialiter illa ſubſtantia replicata, vel eſſet pluriter; Si eſſet Uniter, Ergo non eſſet in utroq; loco, quoad ſubſtantiam. Si pluriter quoad ſubſtantiam, quomodo id habere poteſt, ſine plurificatione ut ita dicam ſubſtātiæ, Verbisq; in præſenti diſcrepant, pluriter eſſe quoad ſubſtantiam, & plurificari quoad ſubſtantiam.

PROBATUR tertiò. Quia eſſe indiſtans, 164
eſt concretum, ex locabili & ex indiſtantia. Jam autem, ſi non eſſet duplex indiſtantia, non poſſet eſſe aliquid in duplici loco. Ergo etiam ſi non ſit pluriter Subſtantia, non poteſt eſſe in pluribus locis ſubſtantialiter, quomodo autem eſt pluriter ſubſtantialiter, ſine plurificatione ſubſtantiæ? Et certè, ut ſit Subſtantia uniter in loco, non ſufficit ſola indiſtantia formalis, ſed requiritur ipſum eſſe v. g. ſubſtantiæ, quod debet neceſſariò ſupponi productum uniter. Ergò etiam ut ſit ſubſtantia pluriter in loco, non ſufficit ſola indiſtantiæ formalitas, ſed requiretur pluriter ipſum eſſe ſubſtantiæ, quod non poteſt eſſe, ſine reproductione.

Sol-

Solvuntur Objectiones.

165 OBJICITUR primò. Nulla est necessitas multiplicādi has productiones, sufficitq; hoc fieri per Ubi distinctum.

RESPONDETUR. Major est multiplicatio Entiū per Oppositos, quàm per Nos. Major enim est multiplicatio, si dicantur nova Entia produci, quàm si dicatur, unum idemq; reproduci. Nam ex priori productione, sequitur poni plura entia, ex reproductione autem sequitur poni, non nisi unum Ens, licèt pluriter. Deinde adest etiam necessitas, quia Utrobiq; non potest intelligi substantialiter præsens locabile.

OBJICIT secundò Lug. Angelus, quia erat in hoc palmo spatii, sine ulla replica-
166 tione retento illo palmo, potest se extendere, ad alios duos palmos, sed solùm per productionem novæ præsentiæ. Ergo etiam eodem modo, poterit à DEO poni in spatio distanti, non positâ novâ productione, sed positâ solâ novâ præsentiâ.

RESPONDETUR. Missis aliorum responsionibus, imprimis quòd argumentum hoc, procedat à minori ad majus, viâ affirmationis, ad eum modum, quo si quis probaret, posse animam informare partes materiæ non aggeneratas, quia potest aggeneratas, argueret enim à minori ad majus viâ affirmationis, ita & in præsenti, difficiliùs enim est, esse in pluribus locis adæquatis, hinc non potest per idem salvari illa præsentia entis replicati, per
167 quod salvatur aliàs præsentia prædicta Angeli. Disparitas etiam in hoc est, quia Angelus, ut possit se intra suam Sphæram extendere, habet principium in seipso, hoc est actum suæ voluntatis, & virtualem suam locabilitatem, non est autem principium, quod salvet esse aliquod ens in duplici loco, sibi adæquato, habendo præsentiam suam non solùm localiter, sed etiam quoad suum substantiale esse, nisi ponatur reproductio illius pluriter positæ substantiæ. Ea autem quæ aliàs de Angelis urgentur, & ex suprà dictis, & ex Materia de Angelis solvi debent.

OBJICITUR tertiò. Si ponatur, quòd in uno loco possit corpori replicato, convenire unum prædicatum, non convenire in alio, licèt illa cæteroqui incompossibilia 168
inter se naturaliter sint, evertetur principium assumptum à Trident. quia evertetur principium, de concomitantia, vi cujus replicato Corpore, censet Trident: per concomitantiam sequi sanguinem.

RESPONDETUR imprimis, Quærendo ex oppositis, cùm concedant posse in uno loco convenire uni, quod non convenit alteri, modò prædicata non sint incompossibilia, quomodo per illos non evertatur principium de concomitantia, cùm in utroq; casu auferatur concomitantia. Porrò concomitantia à Trident: requisita est circa ea prædicata, quæ rei ante replicationem, & non vi replicationis conveniunt. Sed ratione Unionis, de cujus 169
principii veritate, nihil nostrâ Conclusione diminuitur.

INSTABIS. Effectus qui jam productus est, exigit à Divina virtute nè reproducatur.

RESPONDETUR. Effectus quamvis prodierit à Divina virtute, hoc est, illo operante, habeatq; statum existentiæ, continetur tamen virtualiter in omnipotentia, nec enim per hoc, quia effectum DEUS produxit, privavit se suâ omnipotentiâ, quæ omnia possibilia continet.

DIFFICULTAS IV.

An in eodem loco possint plura corpora poni?

170

SUpponimus non posse id fieri naturaliter, ipsâ experientiâ id ostendente, etiam consensu quantitati tribuente impenetrationem, qvæ tamen quantitas corpora sequitur, restat quærere, an id possit fieri Divinitùs.

DICENDUM est. *In eodem loco, posse divinitùs esse duo corpora,* quòd autem dicitur de duobus, idem de pluribus sentiēdū est.

PROBATUR primò. Quia hoc non implicat Contradictionem, ut constabit ex solutione argumentorum.

PROBATUR secundò. Quia de facto contigit ea penetratio, ut cùm clausis januis intravit Christus, & cùm corpusculum ejus Sanctissimū enixa est Beatissima.

RESPON-

171 RESPONDEBIS. Transisse Corpus non pertransito medio.

CONTRA. Posito quòd Corpus ita possit transire, non accipientur verba Scripturæ ut sonant, quomodo enim propriè dicetur; quòd transeatur clausis januis, si per mediā januam non transeatur, jam enim quòd sint clausæ vel non clausæ fores, nihil pertinere ad illum motum, impertinensq; esset illius clausuræ circumstantia.

PROBATUR tertiò. Quia, quòd in eodem loco corpora se non compatiantur, facit vel illorum quantitas, vel ut alii volunt impulsus, quæ omnes Causæ divinitùs impedibiles sunt.

OBJICIUNTUR primò paritates aliquæ.

172 PRIMA PARITAS. Partes temporis, quæ sunt partes quātitatis successivæ, non possunt esse simul tempore, Ergo nec partes quantitatis permanentis.

RESPONDETUR. Si simul essent partes quantitatis successivæ, hoc ipsò non essent priùs & posteriùs, quod tamen requirit definitio Temporis. Unde sicut prius & posterius non potest esse simul, ita nec partes temporis, nihil autem simile deposcit definitio quantitatis permanentis.

SECUNDA PARITAS. Non potest idem esse æquale duobus quantis, si sit æquale uni, Ergò nec in duobus locis, cùm unus sit æqualis locato.

RESPONDETUR. Si sit replicatum quantum, non uni tantùm, sed & duobus,
173 poterit esse æquale, accessu scilicet æquivalentis multiplicationis, consequenter eodem titulo poterit esse locatum æquale duobus locis, sed quia hîc non attenditur ad replicationem quantum ad præsens, aliter solvitur hoc argumentum, quòd scilicet non possit esse idem æquale duobus quantis, inquantum ex illis consurgit tertium quantum majus singulis distributivè acceptis, secùs si non consurgat majus, illis, cùm autem in uno loco positis duobus corporibus non fit majus, hinc utriq; illorum potest esse æqualis locus.

OBJICITUR secundò. Si possibile esset in eodem loco, poni duo corpora, sequeretur locum illum & esse à priori corpore occupatum, & non esse: esse ut supponi-
174 tur, non esse autem, quia ab alio Corpore impleri posset, & de facto per miraculum ut dicis impletur.

RESPONDETUR. Licèt ab alio etiam corpore, ille locus impleatur, non sufficit ut non dicatur impleri ab illo corpore, quia impletur non per exclusionem alius corporis, sed per exclusionem negationis sui corporis, in illo loco. Simile quid contingit, si duæ totales formæ eandem materiam informent.

OBJICITUR tertiò. Ponamus duo gravia penetrari illa, & moverētur deorsum, ut supponitur, & non moverentur, quia tunc deberet fieri alia nova penetratio.

RESPONDETUR. Cum supponantur illa gravia penetrata, jam non erit necesse, ut
175 se de novo penetrent, non penetrabunt etiam locum, quia hic natus est cedere & ambire locatum. Unde tota difficultas, quare duo corpora non possunt esse in eodem loco, non est ex ratione loci, sed ex ratione corporis, prius locati impedientis collocationem alius secum corporis, quâ ipsâ repugnātiâ sublatâ, loco extrinseco, perinde erit penetratum, vel non penetratū ambire, duobusq; cæteroqui æqualibus corporibus idem jam sufficiet locus.

ADDO. Si duo Corpora easdem haberent figuras & qualitates, discerni à seipsis non possent, si verò haberent plures colores diversos, fieret color ex duobus conflatis. Si autem illa Corpora haberent duas qualitates contrarias, dicit Lugo,
176 quòd agerent mutuo contra se, penetratio enim non impedit, sed potiùs juvat actionem, quia majorem præsentiam intimioremq; illa principia contra agendi haberent.

DIFFICULTAS V.

De divisione in locum realem & imaginarium &c. &c. & de Oppositis loci.

DE divisione in locum realem nihil restat dicere, quod non sit tactū suprà. De loco imaginario aliqua perstringēda.

PRÆMITTO. *Quid sit Spatium imaginarium.*

EXPLICANT primò Aliqui, quòd nihil aliud sit quàm negatio veri Corporis, aut

177 veri Spatii, quod verum Spatium & verum Corpus replere posset.

CONTRA est, quia illa negatio esset negatio negationis, esset enim negatio repugnantiæ quominùs in illo (si detur) existat corpus, jam autem ipsa repugnantia, est negatio. Deinde non attingit ullo modo hæc explicatio formalitatem imaginarii, meræ enim negationes, non sunt quid imaginarium.

EXPLICAT secundò Lug. Disp. 5. de Eucharistia. Quòd nihil aliud in re sit, nisi quod unum Ubi fundet talem distantiam ab alio tali, Ubi & ita quando dicimus, quòd Petrus sit hîc, nolumus significare aliquod spatium imaginarium, cur potiùs sit præsens, sed solùm volumus signifi-
178 re Petrum tale Ubi habere, per quod tantum vel tantum distat ab aliis præsentiis.

CONTRA. Tum quia explicari hîc debuit Locus imaginarius, per Ordinem ad quem formatur quæstio, an in illo sit, nec nè DEUS, indubiè autem ubi est, aliquod UBI, jam illîc est DEUS. Tum quia hæ ipsæ præsentiæ salvari solent per spatia imaginaria, non ergo ipsæ sunt spatium imaginarium. Tum quia sine ullo UBI vero potest esse adhuc quæstio de UBI imaginario.

EXPLICAT tertiò Recentior Suar: Spatium imaginarium non aliud esse, quàm spatium reale positivum, sub tali distantia, ad puncta fixa à tali præsentia occupabile. Dicitur autem imaginarium,
179 quòd illud imaginemur, quasi actu existēs sub certa distantia ad puncta fixa.

CONTRA, hoc ipso, quia illud spatium imaginarium est, Ergo non est spatium reale positivum, ex alia etiam parte spatium istud imaginarium, non est merè spatium non existens, ut vult recentior Suar. quærere ergo restabit quid sit?

COMMODIÙS dicitur ex Vasq: Arriag: Ovied: Quòd spatium imaginarium nihil aliud sit, quàm spatium mente confictum, quod in re ipsa nihil est.

RATIO Communis est, quia hîc spatium concipitur tanquam existens ab æterno. Si existens ab æterno, cùm non sit quid increatum, seu DEUS, non etiam est quid Creatum, quia nihil est Creatum ab æterno. Ergo debet esse nihil. Notione 180
hâc spatii imaginarii traditâ. Sit:

Punctum Difficultatis I.

An DEUS sit extra Cœlum.

DICENDUM est: *DEUM esse extra Cœlos in seipso.* Ita recentior Suar: cum pluribus quos citat.

PROBATUR primò Auctoritate Sacræ Scripturæ & Patrum: Nam Scriptura expressè docet. DEUM esse excelsiorem Cœlis, & quòd Cœli illum capere non possint. Augustinus de Cognitione veræ vitæ cap. 29. dicit de DEO; *Totus extra omnem locum.* Similia habet Damas: Lib: 1. Fidei C. 17. Athan: Epist: 1. ad Serap: Greg: lib. 2. 181
Moral: C. 8. & Richar: Victorinus Lib. 7. de Trinit: C. 23. *Si essentialiter Ubiq; est, Ergo & Ubi locus est, & Ubi locus non est, erit itaq; & intra omnem locum, erit & extra omnem locum.* Quæ omnia ut sonant accipi nihil vetat.

PROBATUR secundò. Nihil illud quod est extra Cœlum, ita se habet ac nihil mundi antequam mundus esset, sed quando erat nihil mundi, seu antequam mundus esset, DEUS erat in seipso. Ergo extra Cœlum est in seipso, Minor est certa apud Catholicos, sumiturq; ex Phrasi August: in Psalmum 122. & ex Tertull. Lib. Adversùs Praxeam Cap. 5. & Divo Bernar: Lib: 5. de Considerat: quorum textus vide apud eundem Suar: Major probatur. Quia sicut nihil mundi hujus, ante 182
hunc mundum, erat nihil, ita nihil Mundorum possibilium, & nihil rerum ponibilium, verè est nihil, & sicut nihil mundi hujus, antecedebat æternitate, positivum mundi hujus, ita nihil possibilis alîus & alîus mundi extra hunc, antecedit æternitate positionem illorum.

Hic ipse Medius terminus, sic aliter proponitur:

Prius illo instanti quo DEUS creavit primum, quid ex Mundo hoc, vel verum erat dicere, est negatio DEI in seipso existentis, vel non erat negatio DEI in seipso existentis. Si erat negatio DEI in seipso existentis, Ergo falsa sunt dicta Patrum dicentium, DEUM ab æterno extitisse in seipso, Quòd si in illo priori non fuit negatio

183 tio DEI in seipso existentis, nec extra Cœlum erit Negatio DEI, in seipso existentis. Deinde annihilet DEUS mundum hunc, illo annihilato præter extrinsecam existentiam mundi nihil mutatur in DEO, si nihil mutatur, eodem se modo habet ut antè. Ergo quoad sua extrinseca, non desinit hîc esse ubi desiit mundus esse. Quòd si non desiit quòad sua intrinseca illîc esse, ubi mundus fuit, quoad sua intrinseca, etiam extra mundum erit. Denique, illîc ubi potest Creatura existere, potest existere DEUS, tunc quæro vel incipit illîc esse una cum Creatura, vel non incipit, sed supponitur esse, si supponatur esse, habetur intentum: si incipit, Ergo quoad exercitium non est immensus, quod ta-
184 men concederetur illi, datâ existentiâ Deitatis in illam & ipsa, etiam extra Cœlos, concedendumq; est si nihil obsit nihil autem obstat.

CONFIRMATUR primò. Existentia DEI in seipso ex una parte non dependet ab ullis spatiis, & distantiis, & locis existentibus actu, quod ipsum probatur. Tum quia non dicit Ordinem ad aliquid à se distinctum, sed habet se per modum alicujus immanentis. Tum quia de facto ab æterno DEUS extitit, & tamen ab æterno DEUS erat in seipso ex mente Patrum, Ergo esse in seipso ab existenti spatio non dependet, & ex altera parte eadem existentia DEI est necessaria, est enim ipsa ejus immensitas radicalis, Ergo cùm ne-
185 cessaria sit, etiam extra Cœlos DEUM ponet, extra quos ut in se sit spatio Physico non indiget. Et certè quæro, an hoc mundo ita circumscribatur Deitas, ut totum esse DEI concludatur, hoc mundo, non solùm esse, ut ita dicam locale, sed etiam esse DEI, in se. Si non concluditur. Ergo est extra mundum in se: si concluditur. Ergo non ita se habet DEUS respectu nihili Mundorum possibilium, ac se habuit respectu nihili mundi præsentis, quia quādo erat nihilum mundi præsentis, erat DEUS in se per Patres. Porrò nomine DEI extra Cœlos in se existentis intelligitur Divina immensitas, quam non est necesse, alicubi de novo poni, licèt ut aliquid dicatur ab illa indistare, & ut dicatur esse formaliter in loco, necesse sit ponere lo- 186
cum aliquem, vel corpus aut ens aliquod. Ly autem Ibi vel Ubi accipitur hîc non pro Ubi vel Ibi locali. Sed quantum ly Ubi vel Ibi, est quid commune ad locum, & ad existendum in seipso, ad eum modum quo P P. quærentes, ubinam ante mundum conditum DEUS fuerit, dicunt illum fuisse in seipso. Et jam tunc ubi sumitur prout quid commune ad existendum in seipso.

CONFIRMATUR secundò. Quasi à definitione, DEUM esse extra Cœlos in seipso nihil aliud est, quàm DEUM eam habere immensitatem, vi cujus ita se habet, ut nullibi verum sit negationem DEI esse, ut verè nunquam quoad sua intrinseca locum acquirat, sed hoc debet concedi, quia 187
aliàs quòad sua intrinseca mutaretur DEUS. Ergo.

CONFIRMATUR tertiò. DEUM esse extra Cœlos, in seipso non implicat, est item conforme Phrasi Patrum. Ergo hoc concedendum est.

PROBAT tertiò Recentior Suar: Quia DEUS, per suam id habet immensitatem, ut essentialiter sit actu illîc, ubi potest esse Creatura, sed potest esse creatura extra Cœlos. Quod probat. Creet DEUS novum mundum contiguum empyreo, & super illum creet Angelum, annihilet mundum intermedium, inter Angelum & Empyreum, & tamen Creatura manebit extra empyreum; vel si te hæc imaginatio offendit, pone illum Angelum Creari sub 188
superficie concava alîus Cœli.

OBJICITUR primò. Esse extra Cœlum, est esse per aliquam habitudinem ad Cœlum, hæc autem habitudo est habitudo distantiæ, distantia verò rebus non convenit nisi ratione quātitatis, quâ DEUS caret.

RESPONDETUR. Negari posse imprimis minorem, quia cùm DEUS erat in seipso ab æterno, non erat per habitudinē, ad hunc mundum, sic nec modò, si ponatur DEUM extra Cœlos existere, dicet habitudinem hanc. Deinde quamvis distantia rebus conveniat nonnisi ratione quantitatis, hæc debet esse non in Ubicato, sed ratione negationis quantitatis interceptibilis inter Ubicatum & Spatium, Ubi sup-

189 ponitur Ubicatum esse, quod etiam in præsenti de DEO verificabitur, inter quem & inter, *Extra Cœlos*, nulla est interceptibilis quantitas.

OBJICITUR secundò. In nihilo DEUS esse non potest, extra Cœlum nihil est.

RESPONDETUR in nihilo, per Coexistentiam DEUS esse non potest, quia coexistentia duorum existentiam importat; Nihil autem cùm non existat, nec potest dici DEUS illi coexistere. Cæterum falsum est quòd impropriè in nihilo, propriè autem in seipso existere non possit, etiamsi illîc nihil sit. Vel certè extra Cœlum nihil est non ita ut excludatur esse DEI etiam in seipso, sed ut excludatur omnis Creati existentia.

190 OBJICITUR tertiò. Si DEUS esset extra Cœlos, & esset extra illos ut supponitur, & non esset, quia nullibi esse, idem est ac non esse, DEUS extra Cœlum nullibi esset. Ergo extra Cœlos non est.

RESPONDETUR. Nullibi esse cum exclusione solius loci physici & realis extrinseciq; Nego quòd idem sit ac non esse, nullibi tamen esse cum exclusione tam loci extrinseci, quàm modi essendi inse, hoc demum erit nullibi esse.

OBJICITUR quartò. DEUS non potest operari extra mundum, nisi ipsum ponat, seu nisi ipsum locum Corporeum ponat. Ergo ex eo quòd DEUS extra Cœlos operari possit, nõ rectè colligitur esse illîc DEVM.

RESPONDETUR. Negando Antecedens.

191 Jam enim ante positionem loci, potest illîc ipsam positionem loci operari. Deinde, istud extra duplex est quoddam locale, & sic DEUS non est extra hunc mundum; aliud extra negativum, hoc est non intra hunc tantùm mundum, & sic DEUS est extra Cœlos.

INSTABIS primò. Sufficit quòd DEUS sit ibi ubi operatur, non antè, sed solùm tunc, cùm operatur. Ergo extra Cœlos non est.

RESPONDETUR, ex prædicato efficientis, sufficeret ut DEUS sit non antè, sed tunc cùm operatur illîc Ubi operatur, sed non sufficit ex prædicato immensitatis & immutabilitatis, quoad intrinseca.

INSTABIS secundò. Si DEUS creet Angelum non in mundo, per hoc non debet 192
dici quòd eum creet extra mundum, sed quòd eum creet nullibi. Ergo nec DEUS debet dici extra mundum existere.

RESPONDETUR. Negando Antecedens. Creabiturq; illi Angelus nullibi loci extrinseci, sed non nullibi, ut excludat esse Angeli illîc ubi est.

INSTABIS tertiò. Si DEUS creet Angelum extra hunc mũdum, in spatio aliquo Corporeo simul producto, & postea annihilet illud spatium non annihilato Angelo & immoto relicto, tunc Angelus esset extra Cœlos non nisi ampliativè, nec esset jam Ubi erat priùs, sed esset nullibi jam enim illi auferretur ratio formalis essendi extra Cœlum, quia hæc petitur ab extreitate locali; & sicut sublatâ quantitate 193
tollitur extreitas partium, sic sublato Corpore tollitur extreitas localis.

RESPONSUM suprà; Duplicem esse extreitatem Posituam & Negativam. Extreitas positiva tunc tollitur, hæc enim dependet â loco sicut extreitas partium â quantitate, sed extreitas negativa hoc est, quòd non in Cœlo esset tunc Angelus, verè non tollitur, quòdsi non tollitur entitati illius Angeli verè coexistit DEUS, ita ut inter DEUM & Angelum nihil sit interceptibile? Si coexistit tunc Angelo DEUS. Ergo & antè jam illîc erat, nam ut dicebam Ubi potest esse immensitas DEI, jam illîc est.

OBJICITUR quintò. Si DEUS est extra Cœlum, ideò esset quia nisi antecedenter illîc esset, mutaretur, incipiendo illîc esse, sed non mutaretur, quia DEUS potest reddi præsens huic mundo sine ulla sui mutatione. 194

RESPONDETUR, redditur DEUS præsens huic mundo, & redditur non præsens, si cesset mundus sine ulla sui mutatione, quia Ubi illud intrinsecum DEI, semper est immutabile, nec dependet ab extrinseco Corpore, sed si illud Ubi essendi, scilicet in seipso, non haberet DEUS illîc, ubi ponitur Mundus, verè inciperet esse etiam quoad sua intrinseca. Quando autem Aristot: negat 4. Physic: C. 4. aliquid posse esse in seipso, intelligendus est quòd nihil posset esse in seipso tanquam in loco extrin-

195 extrinseco, fortè etiam hanc præsentiam DEI non poterat inferre, quia putabat mundum alium esse impossibilem, Consequenter non putabat debere esse extra Cœlos in seipso DEUM.

Punctum Difficultatis II.

An DEUS sit in spatiis imaginariis.

DICENDUM est. *Si esse in spatiis imaginariis sit idem ac extra Cœlum, DEUS est in spatiis imaginariis; si autem esse in spatiis imaginariis idem sit ac existere in spatiis, quæ noster intellectus fingit & imaginatur, in talibus spatiis non est nemine cogitante.* Prima Pars probata suprà. Secunda Pars

196 PROBATUR primò. Si DEUS daretur in spatiis imaginariis quâ talibus, vel daretur actu nemine cogitante, vel non nisi nobis cogitantibus. Si nobis cogitantibus, Ergo non datur, sed cogitatur dari; si autẽ datur in spatiis imaginariis actu nemine cogitante, Contra erit; quia quod non est nemine Cogitante, in eo non datur DEUS nemine cogitante, quia hoc ipso illud ipsum jam esset nemine cogitante, quia cui convenit aliquid reale nemine cogitante, illud inquãtum hoc prædicatum illi convenit, est nemine cogitante, præsentia autem actualis DEI est aliquid reale.

PROBATUR secundò. Si DEUS esset in Spatiis imaginariis quâ talibus, coexisterentne DEO spatia imaginaria quâ talia,

197 vel non coexisterent? Si coexisterent, idq; ut supponitur nemine cogitante. Ergo & existerent nemine cogitante, quia â coexistere supponitur existere. Quòdsi illa spatia non coexistunt DEO nemine cogitante, Ergo nec DEUS est in illis nemine cogitante, coexistere enim debet DEO, id in quo est DEUS. Et certè si DEUS esset in Spatiis imaginariis quâ talibus, esset in nihilo rei, sed non potest esse nemine cogitante in nihilo rei, in nihilo enim esse, est non esse, sicut enim nihil esse, est non esse, ita in nihilo esse, est non esse, aut in nullo esse. Quòdsi in nullo est, falsa erit particularis, in aliquo est. Ergo falsa ulteriùs erit particularis, in spatiis imaginariis est, Ratio horum omnium â priori est, quia non & nihil sunt particulæ sublativæ 198
esse, hinc in nihilo esse, est non esse.

PROBATUR tertiò ex Vasq: DEUS non est in Chymæra nemine cogitante. Ergo nec est in spatiis imaginariis nemine cogitante.

RESPONDET Hurtad: Disparitatem esse, quia chymæra non apprehenditur tanquam intercapedo quædam, apprehenditur autem ut intercapedo spatium imaginarium.

CONTRA. Intercapedo illa quæ apprehenditur non est nemine cogitante. Sicut nec chymæra. Ergo utrobiq; nõ erit DEUS.

OBJICITUR primò. Auctoritas Augustini. Lib: 11. Civit: Cap: 5. Ubi sentit: *Vaniloquium esse. Si dicas DEI substantiam â tantis extra mundum Spatiis absentem esse.* 199

RESPONDET Augustinus: tantũ vult DEUM esse extra Cœlos, nihil autem ait de spatiis imaginariis.

OBJICITUR secundò. Tempus imaginarium non est aliquid plus quàm spatium imaginarium. Sed DEUS verè existit in tempore imaginario. Ergo verè etiam existit in spatio imaginario.

RESPONDETUR, etiam in tempore imaginario quâ tali, non existere DEUM nemine cogitante, licèt existat in tempore imaginario, materialiter accepto.

OBJICITUR tertiò. Si DEUS non est in Spatiis imaginariis, sequitur DEUM propriè moveri localiter; DEUS enim non est in Spatiis imaginariis, sed solùm in hoc mundo, moveat motu recto mundum 200
versus spatia imaginaria, tũcde novo jam illîc DEUS inciperet esse, ergo moveretur.

RESPONDETUR. DEUM non posse moveri ad spatia imaginaria, quâ talia, nisi imaginariè, extra Cœlos etiam moveri localiter non potest, quia extra Cœlos in seipso existit non potestq; moveri ad seipsum, & si spatia imaginaria accipiantur materialiter hoc est pro esse extra Cœlos, sic est in illis.

OBJICITUR quartò. Quod est in aliquo non tanquam forma in materia, nec pars in toto, nec tanquam genus in specie, nec tanquam effectus in Causa, nec tanquam invasatum in vase, illud est verè in alio tanquam in loco. DEUS autem nullo

201 ex prædictis modis est in spatiis imaginariis. Ergo est in illîc tanquam in loco.

RESPONDETUR. Negando Subjectum minoris, quia DEUS nullo modo est nemine cogitante in spatiis imaginariis, Consequenter dicitur DEUM extra Cœlos posse aliquid creare, idq; nemine cogitante, sed non creare nemine cogitante in spatiis imaginariis quâ talibus. Addo diversas esse has propositiones, DEUS est extra Cœlum, & DEUS est in eo, quod est extra Cœlum: prima propositio est vera, & significat DEUM esse in seipso, secunda est falsa. Unde etiam per Patres vera fuit hæc propositio, DEUM fuisse in seipso ab æterno, & tamen falsa fuit fuisse in nihilo, cùm tamen illud extra Cœlos, sit omninò nihil.

202 OBJICITUR quintò. Si DEUS non esset in Spatiis imaginaris, sequitur DEUM posse distare à seipso. Creet enim DEUS tres mundos sibi contiguos, tunc imprimis in lateribus interceptis non esset, quia inter latera supponimus nullum intercipi corpus actu, sed tantùm interceptibile esse. Si autem inter latera non esset. Ergo inter se positum in uno mundo, & inter se positum in altero mundo mediaret aliquid, Ubi DEUS non esset. Imaginemur rursum medium illum mundum annihilari, non motis nec annihilatis extremis mundis, in quorum utroq; extremo esset DEUS, & non esset in medio, Medium enim est Spatium imaginarium, Consequenter tunc DEUS distaret à seipso.

203 RESPONDETUR. Respectu illius Medii esset DEUS in seipso, adeoq; adhuc non distaret à seipso, Spatium autem illud imaginarium, non est, nisi materialiter.

COLLIGES. Nec in vacuo, quâ tali DEUM esse, sed esse DEUM in seipso, vacuo posito.

Punctum Difficultatis III.

De Opposito loci quod est Vacuum?

QVÆRES primò. *Quid est Vacuum?* Non accipitur hîc vacuum pro otioso, vel pro corpore carente eo intra-posito, ad quod artificialiter vel naturaliter instituitur continendum, quo sensu putamen nucis est interdum vacuum supple nucleo. Nec accipitur hîc vacuum pro negatione 204
Corporis simpliciter, quia Phil. 1. Cœli tex: 59. & 7. Cœli tex. 27. expresè negat dari vacuum extra Cœlos, quamvis illîc sit negatio corporum: accipitur itaq; vacuum privativè, prout hîc de illo Philosophi, qui cum Aristo: 4. Physic: tex. 60. 65. 76. & 1. Cœli 89. definiunt vacuum, Est locus carens corpore.

Sed difficultas est, quomodo vacuum sit locus, si enim est locus, Ergo est superficies corporis continentis, si est superficies corporis continentis. Ergo est Corpus & non privatio Corporis. Duplici id viâ explicari potest. Imprimis entia connotativa, si sint negationes, non rarò assumere in recto illa positiva, super quæ fundatur illa negatio, & sic, quia tenebræ, seu 205
negatio lucis fundatur in aëre, ideò in definitione tenebrarum ponitur àër, cum formali carens luce, hocque toties evenire solet quoties connotativa entia volumus describere quid in re sint. Porrò vacuum est est etiam aliquod non esse, quod non esse fundatur in esse corporis, cujus latera, ita sunt collocata, ut medium interceptum inter illa latera corpore non impleatur, adeoq; formaliseturnegatione corporis implentis. Aliâ viâ hoc idem explicatur, in definitione vacui ly locus assumitur, quia scilicet dupliciter spectari potest vacuum. Primò in quantum continetur & intercipitur à loco circumposito. Secundo accipi potest pro ipso continente & 206
intercipiente vacuum. Secundo hôc modo acceptum vacuum est locus carens corpore, locus enim illam carentiam ambit. Primo autem Modo acceptum Vacuum est carentia Corporis, prout connotat locum.

Dicitur itaq; vacuum locus ut distinguatur à negatione Corporis, quæ est extra Cœlos, estq; id, quod quodammodo ambit illam negationem, dicitur carens corpore, accipiendo ly Corpus pro quocûq; indeterminato Corpore. Cæterùm rigorosè loquendo hæc definitio, non est nisi speciei antonomastica vacui, hoc est vacui Materialis, de quo in præsenti agendum fuit Philosopho, nam expellatur àër totus ex cubiculo, succedant in locum ipsius Angeli,

207 geli, vel plures, vel unus, Sphæræ suæ locabilitate, implens spatium, quod àër occupabat, ille locus carebit corpore, eritq; vacuum materiale, licèt non sit vacuum simpliciter.

QUÆRITUR secundò. *Potestne dari vacuũ?* Respondet communis Philosophia, Naturaliter non posse dari, posse divinitùs.

RATIO prima. *Quare vacuum naturaliter dari non possit.* Quia indigent influxu cœlesti sublunaria, qui impediretur vacuo.

RESPONDET Arriaga. Sufficit per latera participari hos influxus, nec est necesse optimum semper influxum haberi, sicut nec illum habent flores sub denso tecto collocati. Addit recentior Suar: Quòd eadem corpora, quæ tantâ vi du-
208 cuntur ad impediendum vacuum, possint eâdem vi attrahere corpora ad contiguitatem recuperandam, si eâ tantùm indigeant ad recipiendos influxus Cœlestes.

SECUNDA RATIO est ex Arriaga. Quia dato, vacuo daretur penetratio Corporũ, quò enim abiret expulsũ corpus, cum mundus totus sit plenus, nisi penetrentur corpora?

RESPONDET recentior Suar: Cùm infra empyreum rediit Christus, appariturus S. Paulo, non erat necesse fieri penetrationem corporum, quamvis mundus sit plenus, nec item datum est vacuum, cùm Sanctus Paulus cum corpore (quod de se ille non negat, quamvis etiam non affirmet) translatus est in tertium Cœlum. *Hæc*
209 *Responsio*

NON SATISFACIT, quia probabilè est non realiter esse motum corpus Christi de Cœlo, sed id fecisse Angelos in corpore, hîc & nunc fabricato, sicut in veteri Testamento apparebant in Persona DEI. Posito etiam quòd realiter ipse Christus apparuerit, facilè est concedere factam penetrationem, donum enim penetrabilitatis, non otiosè datur corporibus glorificatus, immò probabile est nõ esse in potestate corporis beati, exercere vel non exercere donum penetrabilitatis, sicut non est in potestate beati reddere corpus suum carẽs claritate. De Sancto etiã Paulo nullum est fundamentum fuisse, illum cum corpore in Cœlo, positoq; quòd fu-
erit, facile est dicere suppletum fuisse mi- 210
raculosè hunc defectum vel rarefactionem factam. Unde etiam dicit Arriaga, quòd ad supplendum locum in mundo, ejus materiæ, quam Christus in Cœlum secum tulit, produxerit aliquid DEUS materiæ ne novo. Hæc ratio potest sustineri ut vides.

RATIO secunda, est quâ utitur recentior Suar: quia scilicet vacuum est divisio quædam, & habet se per modum vulneris inflicti huic magno mundi Corpori.

RESPONDERI potest, nihil exinde convinci, quia per similitudinem declaratur res, non autem ratio adfertur. Rursùs cùm vulnus possit naturaliter fieri, poterit etiam Naturaliter fieri vacuum. Deniq; dici potest, Si patitur Natura divisio- 211
nem, quæ fit àëris ambulatione, aliasq; divisiones, cur etiam hanc non patietur?

Hoc tamen totum ulteriùs referri potest in virtutem â Natura insitam corporibus attrahendi alia corpora, ut docuit Vasquez, quam virtutem inesse à posteriori experientiæ probant, & ita, ut si ex fistula extrahatur àër sequitur aqua, & si orificium diligẽter obstruas fistulæ aquâ plenæ, ita ut non sit modus, quo novus subintret àër, etiã aperto orificio non effundetur aqua, sunt & aliæ experientiæ, quas & usus præsentat & referũt impressi.

Meminit Aristot: Argumenti 4. Physic. tex. 53. Probantis dari vacuum naturaliter, eò quòd motus non possit fieri in pleno sine penetratione. Sed sufficit quòd 212
cedat àër vel corpus, per quod fit motus, ita ut àër motu expulsus aut corpus succedat in spatium à corpore moto desertũ, licèt proximioribus nonnihil commotis partibus.

Quòd autem divinitùs possit dari vacuum, nemo dubitat ex illo principio. Quia non implicat. Probabilius tamen est Angelicâ virtute illud dari non posse, quia quamvis connexio ista corporum finita sit, non sequitur ab Angelo illam superari posse, nam connexio accidentium cum substantia, impenetrabilitas item corporum, est quid finitum, ab Angelis tamen fieri non potest. Ulteriusq; hoc ex inde suadetur, quia cùm impletio hæc & carentia vacui

sic

213 sit bonum Universi, videtur Angelus potentiam non habere, ad causandum malum universi, cumq; Angelis tribuatur vis agendi in corpora, vel causandi motum, vel applicandi activa passivis, infertur vacuum ab illis non posse causari, quia vacuum neq; est motus, neq; est aliquod activum in passiva.

QUÆRES tertiò. *Quid sit sentiendum de motu locali in vacuo.*

ASSERO primò. *Gravia & Levia in vacuo propriè dicto movenda esse, non tamen in vacuo impropriè dicto.* Quale esset, si annihilato mundo relinqueretur lapis.

RATIO, quia adhuc haberet centrum gravitatis lapis in priori vacuo, in posteriori autem non haberet, hinc non esset ratio,
214 cur huc potiùs quàm illuc moveretur. Unde etiam hæc tota mundi Machina non cadit, quia non habet centrum gravitatis, ad quod ruat, & quamvis immediatè sub se non habeat grave, levius, inde non sequitur quòd descensurum non sit, quia sufficit quòd impediens non habeat, & ex altera parte appetit centrum. esset autem ille motus non motus localis, sed motus lationis. Quomodo autem istud grave collocari debeat ut moveatur, colligetur ex dicendis asserto quarto.

ASSERO secundò. *Motum progressivum corporum beatorum posse dari in vacuo*, ita S. Thom: Quodlib: 6. ar. 5. & ratio ejusdem est, quia corpora beatorum quoad hoc habent se per modum Spirituum, sunt-
215 q; absoluta à ratione adhærescendi corporibus.

ASSERO tertiò. *Motum progressivum aliorum Corporum in vacuo dari non posse.*

RATIO. Quia progressivus motus, ut suppono, non fieret nisi supra solidum, quod attollere & à se revelli pedes non permitteret, propter adhærescentiam inter corpora, quæ tunc dimittunt aliud corpus à se, quando dimittendi, est quod suppleat locum, Motus tamen v. g. brachii non applicati corpori dari posset, quia principium, quod est adhærescentia, nihil pro tunc agere potest.

ASSERO quartò. Circa projecta si extra vacuum projectio fiat ubi attingeret projectum, superficiem vacuum circumdantem, propter adhærescentiam non 216
moveretur ulteriùs, si tamen Angelus projiceret lapidem à medio v. g. vacui, moveretur lapis, quia ad Spiritum nullam habet adhærescentiam Corpus.

ASSERO quintò. Posito quocunq; motu gravium in vacuo, non fieret ille in instanti.

RATIO, quia nec auctoritas nec ratio, tribuit vim instantanei & indivisibilis motûs, alicui corpori. Quando autem Aristoteles dicit, quòd eadem sit proportio inter motum in vacuo, & motum in pleno, quæ proportio inter plenum & vacuum id solùm voluit, quia scilicet, sicut in vacuo nullum est actuale spatium resistens, ita & in motu in vacuo, cùm tamen in pleno sit medium plus vel minùs resistitivum. 217

QVÆSTIO II.

De Duratione.

DUratio duplex est, una intrinseca rebus, alia extrinseca. Extrinseca duratio desumitur à tempore quo res durat. Duratio autem intrinseca variè à variis explicatur. A Nominalibus explicatur per solam formalitatem & connotationem, eis accedunt Suar: uterq; Vasq: Molina, Ovied: A Modalistis dicitur esse Modus, ut docuit Arriag: Lugo de Incarnatione di: 19. Sect. 1. n. 20. censet illum esse ipsammet actionem, quæ per illum modus est, vi cujus constituitur res existēs, 218
Et ex illis quidem, qui dicunt nemine cogitante distingui durationem, alii dicunt illam esse quid permanens, ut noster Rub: alii successivam ut Lug. & Arriaga.

DIFFICULTAS I.

Quidnam sit formaliter Duratio per alios.

DICENDUM est primò. *Durationem non esse modum superadditum permanentem, & qui totus simul positus, faciat durare hodiè, cras &c.*

PROBAT primò Ovied. Duratio sic explicata est indifferēs, ut sit hodiè vel cras. ergo non est in hoc tempore per seipsam. Consequentiam admittunt Modales in aliis

219 aliis Materiis. Antecedens probatur. Hæc duratio heri me constituebat in diverso tempore, & hodiè me constituit in hoc. Ergo est indifferens, ut me constituat in esse hodierno & hesterno.

CONFIRMATUR hoc idem. Quia cum hodiè, non sit crastinum, nec me ad crastinum hodiè, in actu secundo determinet, fit ut hæc determinatio non sit determinatio in Actu secundo, sed solùm in Actu primo. Quòd si determinat nonnisi in circumstantia temporis crastini, cur illud tempus, quod potest determinare illum modum, ut me constituat hodiè durantē, non poterit determinare meam entitatē, sine ulla superaddita Modali entitate.

RESPONDEBIS. Modum illum esse es-
220 sentialem semper determinationem, quia quousq; existit semper habet suū effectū formalem, licèt ratione defectûs alicujus extrinseci non tribuat totum suum effectum, quem extensivè tribuere potest. Sic etiam qualitas impressa projectionis, est in actu secundo talis, nec indiget per aliam qualitatem reddi qualitas projectorum, & tamen extensivum suum exercitium non præstat simul.

CONTRA. Tum quia, si modus est essentialis determinatio, debet habere & præsupponere omnia sua requisita, nec advenire quin illa præsupponantur, hôc ipso enim & esset essentialis determinatio, ut deposcit materia Modi, & non esset essentialis determinatio, defectu scilicet
221 alicujus prærequisiti, & si potest esse Modus non tribuens defectu alicujus extrinseci, id ad quod est essentialis determinatio, dicam posse existere Unionem, expectariq; adventum formæ, dicam posse esse actionem, sed expectando Materiam in quam agat. Tum quia, & haberet tunc ille modus effectum suum formalem ut supponitur, & non haberet, defectu scilicet prærequisiti; & sicut si daretur Ubi duplex, non posset nisi constituere in duplici loco, hocq; ipso deberet habere omnia prærequisita, ita & in præsenti. Tum quia instantia illa de qualitate non valet, hæc enim non est essentialis determinatio, nec modalitas, sed res, nata successivè movere, ita ut si simul conciperetur movere, hôc ipso faceret contra naturam talis suæ 222
entitatis, de linea rati, immò ut sit talis qualitas modus impossibile est, ptopter rationes ex essentia Modi immediatè petitas. *Neq; valet, si dicat*, non magis duratio, si sit modalitas, debet esse determinās ad durandum quàm duratio ipsius DEI, & tamen duratio ipsius DEI hodiè non determinat DEUM, ut duret cras, quia cras non est hodie. Non inquam valet, quia duratio DEI non est essentialis determinatio existendi cras pro hodie, jam autem Modus est essentialiter determinatus etiam existendi cras pro hodie, essentialis enim duratio Dei ad existendum cras est ipsamet entitas Divina, non quomodocūq; spectata, sed in circumstātia crastini, hinc
non præsupponit ante se vel secum præ- 223
requisita, sed expectat ut ita dicam, jam autem modus præsupponere debet ante se prærequisita vel secum, Unde etiam vi essentialis DEO durationis fit ut habeat totum actu quod est necessarium, ut à parte sua possit durare cras, sed illa essentialis DEO duratio, non est essentialis determinatio ut existat cras actu. Jam autem ex vi modi sequitur, ut si hodiè sit essentialis determinatio ad existendum cras, debeat esse, (quod implicat) existentia cras, pro hodie.

PROBAT secundò idem. Me hodie existentem potuit DEUS antecedenter heri corrumpere. Ergo Modus ille ex vi cujus duro hodie poterat non esse, Ergo
eandem habet indifferentiam ac mea en- 224
titas ad existendum, vel non existendum.

RESPONDERI posset, quòd ex suppositione auferendæ illius Modalitatis possit heri me DEUS annihilare, non tamen suppositione factâ illius Modalitatis, ad eum modum, quô Unio Modalis hodierna poterat hodie non unire suppositio quod heri corrumperetur.

PROB: tertiò. Quia nulla est necessitas hujus superaddendæ modalitatis, & sicut non datur unio quæ exspectet aggenerādas partes, vel formam adventuram, ita nec duratio Modalis dabitur exspectans crastinum tēpus v. g. vel aliud post annū.

DICENDUM est secundò. Durationem non esse modum successivum.

225 PROBATUR primò. Quia nulla necessitas talis modi.

PROBATUR secundò. Urgendo argumentum quod sibi opposuit Arriag: d. 17. Sect: subs. 2. Possibilis est creatura durans ab æterno, hæc non duraret per durationem successivam. Ergo non est necesse ponere durationem successivam. Minor probatur. Si illa creatura duraret duratione successivâ abæterno, deberet durare ab æterno per durationem habentem prius & posterius, prius autem & posterius ab æterno esse non possunt.

PROBATUR tertiò. Quia vel componitur tempus ex partibus in infinitum divisibilibus, & sic non potest dari Modalitas successiva, quæ sit duratio vel ex punctis,
226 & sic etiam non potest dari duratio, quæ sit Modalitas successiva. Non in prima sententia, quia partibus proportionalibus deberet connumerari & proportionari illa duratio, omnibus enim illis duraretur, non posset autem omnibus illis proportionari, quia illæ habent prius & posterius, non posset autem modalitas, respondens priori & posteriori, hôc enim ipso non posset, cùm est prius, dari essentialis determinatio ad posterius, quod tamen deberet haberi vi modi. Si autem componitur tempus ex punctis, Ergo saltim ab æterno posita Creatura permanēte, non posset illa durare duratione successivâ, quia jã intercessissent infinita abæterno puncta, quibus connumeratæ du-
227 rationes nō possent esse nisi infinitæ actu, & quamvis negaretur tempus posse esse abæterno, sufficeret quòd durationes illæ successivæ essent abæterno, quæ non possent esse nisi infinitæ actu. Quando autem retorquet argumentum Arriaga de duratione æterna à parte pòst, id nihil evincit, nam duratio à parte pòst nunquam est infinita actu, sed semper erit, jam autem duratio à parte antè esset infinita actu, semperq; duratio à parte pòst, esset clausa duobus terminis, adeoq; neq; infinita, jam autem duratio à parte antè æterna, à parte antè, non haberet finem.

DICENDUM est tertiò. *Durationem formaliter non esse actionem conservativam distinctam, vi cujus existat Creatura.*

PROBAT primò Ovied: Possibilis est 228
actio identificata termino, Ergo & actio conservativa identificata termino, Ergo & duratio identificata duranti.

PROBAT secundò, ad hominem Actio illa cōservativa habet se per modum principii, ut quo efficientis durationem, Ergo habet terminum, sed non alium nisi ipsam durationem, Ergo duratio illa non est identificata ipsi illi actioni. Subsumptum probatur, quia si haberet aliquem terminum, haberet ipsam entitatem durantem: sed non potest habere illam ipsam entitatem durantem, quod probatur. Actio conservativa applicationis spatio non habet pro objecto ipsum applicatum spatio, sed habet pro objecto ipsum Ubi in sententia Lugo: condistinctum. Ergo & a- 229
ctio conservativa rei habebit pro objecto durationem, non erit ergo ipsa conservatio formalissimè duratio. Quòd autem actio illa Cōservativa habeat se per modū principii efficiētis durationem, inde probatur. Ipsum agens conservativū habet se per modum principii ut Quod efficientis durationē, nec potest aliud ostendi principium ut Quod, ergo actio conservativa habebit se per modum principii ut Quo.

PROBATUR tertiò. Tum quia, si de duratione loqui velimus, prout illa in re est, indubiè dicit actionem conservativam, sed dicit etiam ipsum conservatum, dicit item tempus tunc fluens, sed exinde non sequitur quòd etiam reliqua in re non dicat duratio, & tamen illa formalissimè 230
tribuitur per eundem nonnisi actioni conservativæ, & tamen non est ratio, cur etiam reliquis tribui non deberet. Si autem loquamur de duratione, prout illa subest nostris conceptibus, sic non est formalissimè conservatio ipsa, quia conservatio activa habet se per modum viæ, duratio per modum termini, conservatio item activa tenet se à parte agentis, licèt recipiatur in termino, Duratio autem formalissimè tenet se à parte passi, seu termini. Conservativa actio apprehenditur à nobis tanquam quid antecedens, duratio tāquam quid tandem sequens. Tum quia ratio fundandi relationem non est formaliter relatio, sed relatio est aut formalitas

aut

231 aut modalitas à ratione fundandi condistincta, Ergo & actio conservativa non est formaliter ipsa duratio: sicut enim ratio fundandi causat, ut ita dicam, statuitq; relationem, ita concursus conservativus durationem statuit. Tum quia, tàm propriè durat DEUS, quàm propriè durat Creatura, & tamen DEI duratio non est propriè ipsa actio DEI conservativa, cùm respectu DEI, sicut nulla datur actio productiva, ita nec conservativa, Ergo apparet quòd duratio ut sic, non sit actio conservativa, cur ergo creata duratio, & quidem formalissimè, erit actio conservativa.

DIFFICULTAS II.

232

Quid sit formaliter Duratio?

DICENDUM est primò. *Durationem esse ipsam entitatem prout coëxistentem his tot vel tot differentiis temporis, si eam respectivè accipias ad aliquid extrinsecum,* ut ordinariè accipi solet.

PROBATUR primò. argumento negativo. Quia nulla necessitas, superaddendæ ullius entitatis.

PROBATUR secundò. Ponamus per impossibile annihilari illā entitatem superadditam, & non annihilari ipsum illud quo reddebatur illa entitas durans, vel habebit existentiam illa entitas durans, vel non habebit. Si habebit. Ergò erit durans,
233 adhuc enim erit tunc tempus cui còexistet illa entitas. Ergò durabit, quia còexistere tempori est durare, & sicut duratio ipsa superaddita si existat & còexistat tempori est duratio, nec esset duratio (ut supponitur respectiva) si ista duo, non haberet, ita & illa entitas erit durans. Si autem illa entitas non habebit existentiam cur non? poneq; per impossibile habere existentiam quærere restabit, an posset dicit dici durans.

PROBATUR tertiò. Tum quia per id duratio entis salvari debet, per quod salvatur ipsius durationis tanta vel tanta permanentia, sicut per hoc salvatur ipsa extensio quantitatis, per quod salvatur, ratio ipsius quanti, & per quod salvatur ratio albedinis, per hoc salvatur ratio albi 234
quâ talis, & Universaliter quæ ratio formalis, in uno est alicujus rei, eadem si alteri conveniat, erit ratio ejusdem rei in alio, sed durationis tanta vel tanta permanentia, optimè salvatur respectivè accepta, per còexistentiam entitatis tanto vel tanto tempori. Ergo & duratio ipsius entis per hoc salvari poterit. Minor Probatur. Si enim quæram, quare illa ipsa duratio permāserit tribus horis. Respondebis, quia est entitas tribus horis còexistens, Cur ergo etiam de ipso ente hoc dici non poterit, per hocq; salvari duratio illius? Tum quia, ut urget Ovied: Entitas quæ denominatur durans in priori, antequam illi superaddatur hæc modalitas, jam est durans. Ergo otiosa est illa superaddita 235
Entitas. Antecedens probatur, quia illa entitas rata est causa materialis illius Entitatis si esset superaddita, jam autem ad rationem causæ materialis requiritur existentia in tempore, non in præterito, neq; in futuro, ergo in præsenti, adeoq; habet & durationem, existere enim in tempore præsenti, & durare, verbis differunt. Tum quia binarius numerus non est quid condistinctum à duabus unitatibus, quamvis neutra separatim constituat binarium, Ergo nec duratio ex eo erit quid condistinctum, quia potest esse entitas & tempus in diversis differentiis, & tamen non constituere còexistens seu durans.

DICENDUM est secundò. *Durationem absolutè spectatam non formalisari per coëxistentiam cum tempore.* 136

PROBATUR primò. Impossibile est tempus ab æterno, & tamen possibilis est duratio ab æterno, Ergo duratio absolutè spectata non formalisatur per còexistentiam cum tempore Anteced: ex alibi dictis colligitur.

PROBATUR secundò. Ponamus impossibile reddi omne tempus, poteritné adhuc creari Angelus vel non? (Attenditur autem hîc ad formales consecutiones, non autem ad nexus rerum in omnipotentia) Si non poterit creari, cur non? & certè ante mundum conditum potuit creari Angelus, quo casu non fuisset tempus istud extrinsecum, & non est cur existentia rei spiritua-

ritualis debeat dependere â re materiali. Si autem poterit Creari, cur non poterit conſervari, ſi poterit conſervari, Ergo poterit etiam hab ere permanentiam exiſtentiæ, ergo & durationem abſolutam, hæc enim verbis differunt. Ergo ulteriùs dabilis eſt duratio abſoluta independens â tempore, Neq; recurras quòd tunc non abſolvet illudens â tempore imaginario, quia hoc quod eſſet nemine cogitante, non eſſet dependens ab eo, quod eſt, nonniſi aliquo cogitante.

PROBATUR tertiò. Duratio DEI eſt æterna, & quà æterna non menſuratur niſi æternitate. Ergo de Conceptu durationis non eſt formaliſari per cōexiſtentiā cum tempore, quia ſi de conceptu durationis
233 ut ſic, eſſet formaliſari tempore, nulla eſſet duratio quæ alio, quàm tempore formaliſari poſſet. Antecedens principale probatur, & quidem quòd duratio DEI ſit æterna Fides & Metaphyſica docet. Quòd etiam Duratio DEI quâ æterna eſt, menſuretur nōniſi æternitate. Probatur. Tum quia, duratio temporanea menſuratur non niſi tempore, duratio hodierna hodierno. Ergo & æterna æternitate. Tum quia, ſi duratio æterna mēſuraretur tempore, infinitum menſuraretur finito. Tum quia, æternitas eſt poſſibilis, tempus autem ab æterno eſt impoſſibile. *Neq; valet*, ſi dicas hôc ipſo menſurari durationem Divinam tempore, quia menſuraretur æternitate, non ut dixi immediatè, tem-
239 pus ab æterno ſeu habens prius & poſterius, ab æterno eſt impoſſibile, cùm tamen ſit poſſibilis æternitas antè. Deinde ipſa illa æternitas, nihil aliud eſt, niſi ipſe DEUS, ab æterno exiſtens, habens illam menſuram ſibi identificatam, tempus autem eſt motus cœlorum, eſt quid creatum, adeoq; inidentificabile DEO.

DICENDUM eſt tertiò. Durationem abſolutè ſpectatam, eſſe ipſam exiſtentiam rei, permanentem, vel ipſum rei eſſe non deſinens, quod abſtractis terminis ſic circumſcribitur. Duratio eſt permanentia rei in exiſtendo, vel eſt ipſa non deſinentia eſſe, prior autem præferenda, quia explicat per terminos poſitivos.

PROBATUR Bonitas explicationis; quia convenit omni, ſoli, & ſemper, procedit q; 240 per prima.

ADDO primò. Durationem abſolutam, quæ foret omni impoſſibili tempore neq; habituram prius, neq; poſterius reſpectu ſui.

RATIO: quia illa duratio eſſet ipſa permanentia rei exiſtentis, identificata ipſi exiſtentiæ, quæ tamen reſpectu ſui, non habet rationē prioris & poſterioris, quid enim ſibi eſt poſterius?

ADDO ſecundò. Caſu quo DEUS impoſſibili omni tempore crearet aliam creaturam, ſed non ſimul cum priori, daretur prioritas & poſterioritas durationū, ſed non talis, quæ ſcilicet fundaret rationem heſterni, craſtini &c. Sed tantùm eſſet prioritas ſecundùm quam vera eſſet 241 hæc propoſitio, Creatura hæc exiſtit, & falſum eſt dicere exiſtit alia, poſtea autem verificatur utraq; propoſitio.

ADDO tertiò. Nullam conſervationem poſſe tribui Rei pro primo inſtanti, ſed nec durationem. Non primum, quia conſervatio ſupponit ante ſe inceptionem, antè inceptionem autem non ſupponitur inceptio. Non ſecundum, quidquid velit recentior Suar: quia quod incipit non durat, ſed duraturum eſt, nec eſt major ratio de Uno, quàm de altero, cur ſcilicet conſervatio præſupponat anteceſſionem, & non duratio.

DICES cum eodem. Res quæ antecedit aliā inſtanti reali, dicitur priùs durare illa.

RESPONDETUR, inde oppoſitum infer- 242 ri, quia etiam hîc ad titulum durationis prærequiritur anteceſſio.

INSTABIS. Punctum ſpectat ad prædicamentum quantitatis. Ergo & primum inſtans exiſtentiæ, ſpectabit ad prædicamentum durationis.

RESPONDETUR imprimis. Nulla vera dantur puncta datis illis, medius terminus potiùs erit pro nobis, quia ſicut punctum lineæ inchoativum, non eſt linea, ſic nec incepto erit duratio, poteſtq; bene dici, quòd prima productio ſpectet ad durationem, tanquam prærequiſitum, & revocativè, non autem tanquam formaliter denominationem illam participans.

DIF-

243 DIFFICULTAS III.

Reſpondetur Objectionibus.

OBJICIT primò. Durare eſt correſpondere partibus motûs, ſed iisdem partibus motûs poſſum correſpondere cras & hodie, quia eædem partes motûs, potuerunt produci cras, quæ hodie. Ergo poſſum habere eandem durationem cras, quam hodie.

RESPONDETUR imprimis, quòd durare, ſit correſpondere partibus motûs, non quomodocunq;, ſed ſecundùm ſuppoſitionem poſitionis eorundem, ſecundùm quam motus hodiernus, non ſupponitur futurus cras, cùm ſit factus hodie, etſi
244 hodiernus motus cras fuiſſet, & alius hodie, hic qui ſupponeretur hodie, ſalvaret durationem hodiernam. Deinde dici poteſt, quòd duratio reſpiciat motum, non materialiter acceptum, quamvis enim alii ſpecie diſtincti Cœli, moverentur, adhuc eodem modo, duraremus hodie, ſed reſpicit motum Cœlorum formaliter acceptum, hoc eſt ſecundùm prius, & poſterius, ſecundùm quam rationem, poſterius formaliter acceptum, non poteſt eſſe prius, priori, itidem formaliter accepto. Motus autem qui eſt hodie nonniſi materialiter acceptus, poteſt eſſe cras.

OBJICIT ſecundò Arriaga. Hoc quod eſt durare, eſt aliquid reale, ſed hoc eſt ſeparabile ab exiſtentia Petri, Ergo & dura-
245 tio, eſt ſeparabilis. Prob: Minor. Quia Petrus qui exiſtit hodie, poterat heri mori. Ergo durare hodie, eſt ſeparabile â ſubſtantia Petri.

RESPONDETUR retorquendo argumentum, in principiis ipſius Arriag: probat enim æqualitatē quâ talem, eſſe quid ſuperadditum æqualibus, quia poterat exiſtere hoc lignum, & non eſſe æquale, quòdſi recurrat ad aliam entitatem ejusdem quantitatis, dicemus etiam & Nos requiri, & entitatē & tempus hodiernum. Probat item, exiſtentiam eſſe quid realiter ſuperadditum, eſſe item Relationem &c. ſimilia. Directè autem dici poteſt. Durationem nō eſſe extra quaſcunq; circumſtantias, ſed requirere, & entitatem exiſtentem, & connotatum hujus, vel illius, de quo quæritur temporis. 246

INSTAT primò idem. Hoc quod eſt cōexiſtere Petrum tempori, eſt aliquid ſeparabile ab ipſo Petro, & tempore, quia potuit utrumq; eſſe in rerum Natura, quin invicem cōexiſterent.

RESPONDETUR eſſe hæc ſeparabilia, ſi ſimul non ſumantur, ſecus ſi ſimul.

INSTAT ſecundò. Antichriſtus abſolutè, & ſimpliciter erit in rerum natura, & craſtina dies abſolutè, & ſimpliciter erit, & tamen non erunt ſimul. Ergo hoc, quod eſt erunt ſimul, aliquid plùs dicit, quàm hoc, abſolutè ambo erunt.

RESPONDETUR. Negando, quòd hoc, quod eſt eſſe ſimul, ſi accipiatur in circumſtantia exiſtentiæ, actu habitæ, utriusq;, 247 ſit ſeparabile ab illis.

INSTAT tertiò idem. Quando dicimus, â Petro cōexiſtenti huic inſtanti, non ſeparari durationem, in hoc ipſo jam includi durationem.

RESPONDETUR, involui quidem durationem, ſed non condiſtinctam, ad eum Modum, quo in fundamento, termino, ratione fundandi, includitur relatio, ſed non diſtincta ab illis.

OBJICITUR tertiò. Voluntas DEI, creandi Petrum, in hoc inſtanti, habet aliquid pro objecto, quod ſit diſtinctum â ſubſtantia Petri, quia hæc eadem eſſe, etiamſi producta fuiſſet heri, hoc autem diſtinctum, non poteſt eſſe ipſum inſtans, quia hoc imaginarium eſt, nec creatur à 248 DEO, inſtansq; exiſteret ſuo modo, quamvis Petrus non exiſteret in illo.

RESPONDETUR, hoc objectum, non eſſe præcisè ipſam Subſtantiam Petri, nec præcisè ipſum inſtans, ſed ſubſtantiam in tali circumſtantia inſtantis, & quādo hæc duo vult, jam non eſt neceſſe habere illum, diſtinctam voluntatem, ad hoc, ut ſimul ſint, ſicut quando DEUS vult relationem, vult fundamentum proximum, & terminum, quibus volitis, non eſt neceſſe ut procedat ad volendam relationem, jam enim in prædictis continetur, ita & in præſenti.

INSTAT primò idem. Magis, minùsve duraſſe, non poteſt intelligi, ſine pluribus,

249 vel paucioribus durationibus distinctis, si enim indivisibilis est, cur magis minusvè durat.

RESPONDETUR. Secundùm id, quod dicit in recto duratio, nec plùs, nec minùs durat, est enim eadem entitas, quæ secundùm se, nec major, nec minor est, sed est major vel minor, secundùm id, quod dicit in obliquo, hoc est ratione tẽporis, cujus partes plures, vel pauciores, intervenere.

INSTAT secundò. Successio temporis pergit, sive duret Petrus, sive non. Ergo per illam nec dilatantur, nec limitantur termini vitæ.

RESPONDETUR. Durationem extrinsecè pendere ab actione DEI conservativa, intrinsecè autem pendet ab ipsamet enti-
250 tate, extra Causas existente. Unde etiam per tempus, non dilatantur termini vitæ, licèt quantùm duret, illa conservatio, & existentia, mensuret tempus.

INSTAT tertiò Maurus. Hoc quod est durare, aut vivere centum annis, addit viventi magnam perfectionem, quâ careret, si uno momento viveret. Si addit perfectionem, ergo talis perfectio, debet esse actualitas positiva intrinseca.

RESPONDETUR imprimis ex dictis aliàs, posse esse aliquam perfectionem negativam magnam, modò infundetur alicui positivo, qualis est perfectio aseitatis, independentiæ, &c: & in nobis multæ negativæ perfectiones dantur, ergo ex magnitudine perfectionis, non debet in-
251 ferri positivitas & ratio superadditi. Rursùs dici potest, quòd hæc additio, suprà entitatem Petri, concursum conservativũ, & tẽpus si vis extrinsecum, addat aliquid additione nonnisi Metaphysicâ, non autem Physicâ. Deniq; ostendi hîc potest actualitas positiva, stans in entitate Petri, concursu DEI, tempore extrinseco, quæ tria simul sumpta, quòd sufficienter non salvent rationem durantis, sine aliquo superaddito, hoc ipsum probari deberet, licèt defectu posito vel entitatis, consequenter concursûs, vel temporis extrinseci, jam non salvetur, ratio durantis.

Solvuntur Objectiones aliæ.

OBJICIT primò Quidam usitatum argumentum. Potest poni in rerum natura Petrus, secundùm se, & potest po- 252
ni tempus hodiernum extrinsecum, secundùm se, & tamen Petrus non poni in tempore hodierno, sed in alio, unde etiam ponetur aliquando existentia Antichristi, & positum est tempus hodiernum, & tamen Antichristus non existit nec existet in tempore hodierno. Ergo rem permanentem existere, seu durare hodie, est aliquid nemine cogitante separabile, ac proinde accidens, distinctum à parte rei, ab existentia entis permanentis, & ab exis-
tẽtia temporis hodierni, præcisè sumpti.

RESPONDETUR. Potest poni in rerum natura Petrus, & poni tempus hodiernũ, simul & unà cò̃existendo, & tamen Petrus non poni, die hodierno, sed alio. Neg: Antecedens. non unà cò̃existendo. Con- 253
cedo. Consequenter, hæc duo non erunt condistincta, in circumstantia cò̃existentiæ, secùs sine illa.

INSTAT quidam primò. Existentia Petri, de præsenti, vel dicit aliquid plus objectivè, supra existentiam Petri, secundùm se, vel nihil plùs. Si primùm, habetur intentum, hoc enim voco durationem hodiernam; si secundum, cur voces nonas multiplicas, sine omni significato reali.

RESPONDETUR. Existentiam Petri, de præsenti, præter tempus, hoc illi cò̃existens, nihil plus dicere objectivè, secùs extra hoc tempus. Et certè, quamvis possit esse entitas Petri, & non habere denominationem Patris, licèt ponas denomi-
nationem hanc, componi entitate Filii, seu 254
termino, tanquam parte, nihilominùs non superaddis aliam modalitatem, constitutivam, in linea relationis, ita licèt poneres tempus extrinsecum, tanquam partem durationis, non esset necesse ponere modalitatem superadditam constitutivam in linea durantis.

INSTAT secundò. Existentia Petri, de præsenti, est nemine cogitante separabilis, ab existentia Petri, & temporis hodierni secundùm se, ergo est nemine cogitante distinctum quid.

RESPONDETUR. Existentia Petri, de præsenti, est separabilis ab existentia Petri, & temporis hodierni, cò̃existentibus. Nego Antecedens. Non cò̃existentibus, Concedo.

INSTAT

255 INSTAT tertiò idem. Petrum esse simul cum hoc tempore, est separabile ab existentia Petri, & hujus temporis secundùm se spectatorum, ergo significant aliquod objectum à parte rei distinctum, quod ego voco durationem.

RESPONDETUR. Petrum esse simul cum hoc tempore, est separabile ab existentia Petri, & hujus temporis, si non supponantur cò̃existere, Concedo Antecedens. Si supponantur cò̃existere, nego Antecedens. Et si non cò̃existant, erit tunc negatio, vel Petri existentis, vel hujus temporis existentis, & sicut ab entitate Petri, est separabile, esse illum Patrem, & Paulum Filium, ex suppositione tamen, quòd hic
256 genuerit, & hic sit genitus, non sunt separabilia, nec est necesse ponere relationem filiationis modum superadditum, ita & in præsenti, Petrum esse simul, cum hoc tempore ex suppositione cò̃existentiæ separari non possunt, secùs sine hac suppositione, unde si non erit cò̃existentia horum duorum, erit ex parte objecti mutatio, nempè tunc ponetur non existentia alterutrius.

OBJICIT secundò idem. DEUS, quando vult Petrum creare hodiè, non vult Petri existentiam secundùm se, nec etiam existentiam temporis hodierni secundùm se, quia hæc velle poterat, quin vellet Petrum existere hodiè, vult ergo simultatem existentiæ Petri, cum existentia temporis hodierni. Ergo ista simultas, seu cò̃exi-
257 stentia Petri cum tempore hodierno, est objectum distinctum ab existentia Petri, & tempore hodierno, secundùm se sumptis, inducituŕq; per voluntatem Divinam efficacem, quâ vult Petrum esse hodie.

RESPONDETUR. Simultatem cò̃existentiæ esse distinctam, ab utriusq; entitate præcisè sumptis, extra suppositionem simultatis, non autem positâ suppositione. Deinde quamvis concedatur, quòd simultas cò̃existentiæ sit distincta ex parte objecti, à sola existentia Petri, & sola existentia temporis hujus: sola enim v.g. existentia Petri, dicit negationem existentiæ tunc, hujus temporis, negatio autem objecti, & positio, inferunt distinctionem ex parte objecti. Sed nego, ad istam simul-
tatem, debere transiri per superadditum 258
quid, entitativè utriq;, sed per ablationem negationis existentiæ tàm Petri, quàm temporis hodierni, quæ ablatio negationis, perficitur ipsismet illorum entitatibus tunc existentibus, requirendo, sicut ad existentiam utriusq; actiones proportionatas, ita & requirendo easdem tunc, ut tunc dicatur esse utriusq; existentia. Et sicut potest esse entitas unius, & non esse entitas alterius, adeoq; non esse par, vel prima jugatio numeri, & tamen esse primam jugationem numeri, non est quid distinctum modaliter ab ipsis unitatibus duabus, ita & in præsenti. Loquor autem non de ubitate unitatum, sed de pura & mera, constitutione paris, seu primæ jugationis numeri. 259

OBJICIT tertiò idem. Cùm creatura habeat esse dependens à DEO, singulis momentis destruibile, oportet ut singulis momentis, accipiat à DEO suum esse, tanquam novum donum, ergo, quòd ego habeam hodiè meum esse, est novum DEI donum, separabile ab eo, quod habuerim heri esse, sed est novum donum, non per dationem novi doni, sed per repetitionem dati ejusdem doni.

RESPONDETUR inprimis, non videtur quòd non sit hoc novum donum DEI, per dationem, si enim est novum donum, est etiam nova datio, cùm donum, & datio, sumpta pro eo quod datur, verbis differant, cumq́; hesterna duratio, non pos-
sit facere me hodie durare, non erit repe- 260
titio illius hesternæ durationis hodiè, sed revera nova datio novi doni, quia novæ durationis. Deinde directè dici potest, quòd illîc sit novitas, ratione novi actualis temporis, cui cò̃existitur, ratione novæ non positæ subtractionis concursûs, quæ poterat poni.

ADDO esse inexplicabile, quid sit ista duratio Modalis, v. g. Petri, vel enim una indivisibilis, datur pro tota vita, secundùm quod, illam prævidit DEUS, & hoc negant oppositi, si demas Ruvium, & paucos alios, negare autem illam non deberent, quia sicut ex suppositione prævisionis, quousq; sit victurus, & quousq; velit illum DEUS vivere, non potest nisi eousq; vive-

261 vivere, ita & non potest, nisi eousq; durare. Sed si hoc, quod negant, concederēt, restaret quærere, cùm illa duratio, danda sit tanquam complemētum decreti divini quod ipsum præciditur ratione nostrâ, à prævisione tantæ vitæ, tunc urgetur, si in illo priori ante decretam durationem, potest prævideri tanta vita, sine tanta superaddita duratione, ad quid erit illa superaddita necessaria. Non potest dici, illa duratio, singulis instantibus, esse commensurata, quia sequeretur instans post instans. Non potest dici de illa duratione, quòd sit commensurata instanti, & positioni temporis, quia jam illo tempore, necessariò duraret creatura. Non potest dici quòd commensuretur partibus in in-
262 finitum divisibilibus, quia etiam illis necessariò duraret, & cùm illæ partes, sint commensurabiles toti æternitati, posset etiam duratio temporanea, cæteroqui commensurari toti æternitati. Non potest dici de illa duratione, quòd sit actio conservativa. Tum quia illi actioni, & quidem novæ, deberet respondere novus terminus, secundùm principia oppositorum. Ergo responderet duratio nova. Ergo duratio nova non est illa ipsa conservatio. Tum quia, vel id intelligitur de conservatione activa, & hæc videtur esse quid extrinsecum duranti, vel de conservatione passiva, & hæc non est actio conservativa, sed ejusdem terminus, qui deberet esse quid distinctum, ab ipsa actio-
263 ne conservativa. Tum quia duratio successiva, non est quid superadditum. Ergo cùm duratio permanens non aliud sit per oppositos, quàm ipsa actio conservativa, singulis instantibus, variata, adeoq; succedens, etiam ipsa, non erit quid superadditum.

QVÆSTIO III.

Quid Tempus & Æternitas?

QUÆRES primò. *Quid sit Tempus?*

RESPONDET Arist: Esse mensuram motûs secundùm prius, & posterius. Hæc definitio est explicata, ubi de Compositione Continui.

QUÆRES secundò. *An tempus Mathematicè acceptum secundùm quod tale, existat formaliter?* 264

RESPONDETUR, existere solùm fundamentaliter, Ratio, quia scilicet hic motus, qui poterat esse tardior, vel velocior, existit, hoc est, non est de facto negatio illius, quod postea intellectui dat fundamentum formandi has propositiones NUNC EST: Quare autem tempus Mathematicè acceptum quâ tale, formaliter non existat, probatur ubi de Continuo. Et certè ly Nunc, est indivisibile, nec enim admittit prius & posterius, si est indivisibile, non potest habere partes; si non potest habere partes, non potest habere majorem vel minorem velocitatem, quæ tamen competunt tempori. Quando autem Arist: negat de tempore, quòd possit dari velocius, vel tardius, loquitur, vel de tempore Mathematicè accepto, vel de æqualitate motûs cœlestis, qui de facto datur, vel negat id competere tempori, sub formalitate temporis, licèt sub formalitate, motûs possit competere. 265

QUÆRES tertiò. *Quid sit Æternitas?* Boëtius sic illam describit, quòd sit: Interminabilis vitæ tota simul & perfecta possessio. Hæc descriptio patitur suas difficultates, quia possibilis est Creatio rei permanentis ab æterno, v. g. lapidis, qui tamen quomodo interminabiliter vivet. Deinde redit quæstio, quid sit interminabilis vita. Denique hæc descriptio potiùs subjectum æternitatis ostendit, 266 quàm mensuram. Commodiùs dicetur, Quòd Æternitas sit possessio interminabilis existentiæ, vel mensura, distingueturq; à tempore, quia non habet terminum, habet Tempus. Et hic Octo Physicorum terminus esto Scribentibus autem & Legentibus dum terminabunt vitam sit exordium beatæ ÆTERNITATIS.

A. M. D. G. Bq; V. H.
b. m.

TRACTATUS I. pag. 1.
DISPUTATIO I.
De Principiis & Causis in Communi. pag. 2
QVÆSTIO I.
De prædicatis essentialibus causæ. pag. 2
Difficultas I. *Explicatur essentia causæ, ut sic* ibid.
Difficult. II. *De essentia causæ in actu primo* p. 6
Difficultas III. *An connexio causæ cum effectibus possibilibus, sit causæ essentialis?* p. 9
Punctum Difficultatis I. *Expediuntur rationes probantes nexum essentialem causæ cum possibilibus.* pag. 10
Punctum Difficultatis II. *Expediuntur rationes negativæ sententiæ* pag. 16
Punctum Difficultatis III. *Deciditur de difficultate* pag. 21
QVÆSTIO II.
De prædicato prioritatis debito causæ pag. 24
Difficultas I. *Explicantur aliquæ prioritates ut sic* ibidem.
Difficultas II. *An omni causæ conveniat prioritas existentiæ* pag. 27
Difficultas III. *Solvuntur Objectiones.* pag. 30
QVÆSTIO III.
De prædicato indistantiæ debito causis. pag. 31
Difficultas I. *An creaturæ miraculosè possunt agere in distans?* p. 34
Difficultas II. *An Deus possit agere in distans à se.* p. 37
Difficultas III. *Solvuntur aliqua quæsita.* p. 40
QVÆSTIO IV.
De prædicato distinctionis ab effectu, debito causis. p. 41
Difficultas I. *Statuitur quid sentiendum.* ibid.
Difficultas II. *Solvitur Argumentum à pari.* p. 44
Difficult. III. *Respondetur Objectionibus aliis.* p. 46
QVÆSTIO V.
De divisione causarum in communi. p. 47
DISPUTATIO II.
De causis in communi comparativè spectatis. p. 48
QVÆSTIO I.
An duæ causæ eundem effectum causare possint. ibid.
Difficultas I. *An duæ causæ divisim eundem effectum causare possint.* ibid.
Punctum Difficultatis I. *Quid tenendum?* p. 49
Punctum Difficultatis II. *Solvuntur aliæ Objectiones.* p. 52
Difficultas II. *An duæ causæ simul eundem effectum producere possint.* p. 54
Punctum Difficultatis I. *An id fieri possit naturaliter.* p. 55
Punctum Difficultatis II. *An id fieri possit supernaturaliter.* p. 58
Punctum Difficultatis III. *Solvuntur alia argumenta* p. 62
QVÆSTIO II.
An causæ se invicem causare possint in eodem genere. p. 68
QVÆSTIO III.
Quid de causis in diverso genere? p. 71
TRACTATUS II.
De principiis & causis intrinsecis in Particulari. p. 72
DISPUTATIO III.
De principio intrinseco, quod est materia ut sic ibid.
QVÆSTIO I.
Quid definitivè materia. p. 73
Difficultas II. *De iis quæ non sunt primo essentialis conceptus materiæ.* p. 74
Punctum Difficultatis primum. *Proponuntur & refutantur duæ explicationes.* ibid.
Punctum Difficultatis secundum. *An perfectibilitas & actus entitativus, sit primò essentialis conceptus materiæ.* p. 77
Punctum Difficultatis tertium. *An determinabilitas sit primò essentialis conceptus materiæ.* p. 80
Difficultas III. *Quid primò essentialis conceptus materiæ.* p. 82
QVÆSTIO II.
De Existentia Materiæ. p. 85
Difficultas prima. *An detur materia prima.* ibid.
Difficultas secunda. *Materia: suane, an aliena existentia existit.* p. 88
Punctum Difficultatis primum. *Quid tenendum?* ibid.
Punctum Difficultatis secundum. *Respondetur Objectionibus.* p. 92
Punctum Difficultatis tertium. *Argumenta recentiorum.* p. 96
Difficultas tertia. *Quomodo materia dependeat à forma in existendo.* p. 99
Punctum Difficultatis primum. *Præmittuntur quædam.* ibid.
Punctum Difficultatis secundum. *Pensantur rationes, an materia possit existere sine omni forma.* p. 101
Punctum Difficultatis tertium. *Decernitur de difficultate.* p. 104

QVÆSTIO III.
De Materia in quantum potentia est. p.108
Difficultas prima. *An materia sit pura potentia?* p.109
Difficultas secunda. *An esse potentiæ in materia sit primò essentiale illi, & an identificatum illi.* p.113
Punctum Difficultatis primum. *Quid tenendum?* p. 114
Punctum Difficultatis secundum. *Solutio Objectionum.* p.117
Punctum Difficultatis tertium. *Esse potentiæ identificaturne Materiæ?* p.119
Difficultas tertia. *De potentia Materiæ, prout est appetitus formarum.* p. 124
Punctum Difficultatis primum. *Quid sentiendum?* ibid.
Punctum Difficultatis secundum. *Occurritur responsionibus & probatur ulterius Conclusio.* p. 126
Punctum difficultatis tertium. *Solutio Objectionum contra primam Conclusionem.* p. 128
QVÆSTIO IV.
De Unitate, ingenerabilitate, & incorruptibilitate Materiæ. p. 132.
Difficultas prima. *An corporum corruptibilium eadem sit specie materia.* ibid.
Difficultas secunda. *Eademne species materiæ in corporibus cœlestibus.* p.135
Difficultas tertia. *De Ingenerabilitate & incorruptibilitate Materiæ.* p. 139
QVÆSTIO V.
De causa materiali. p.143
Difficultas prima. *Quid materialis causa, quæ ejus causalitas, effectus &c.* ibid.
Difficultas secunda. *Respectu quorum materia exercet rationem materiæ.* p.148
Punctum Difficultatis primum. *An accidentia recipiantur in sola materia?* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *An eadem accidentia Materia subjectet in genito, quæ fuerunt in corrupto?* p.154
Punctum difficultatis tertium. *An mediante quantitate Materia recipiat accidentia?* p.156
Difficultas tertia. *Quid rationem causæ materialis exercere potest.* p.159
DISPUTATIO IV.
De principio intrinseco quod est forma. p. 163
QVÆSTIO I.
De essentia formæ. ibid.
QVÆSTIO II.
De existentia formæ. p.164
Difficultas prima. *An de facto dentur formæ subsantiales?* ibid.
Difficultas secunda. *Præexistunt ne Formæ substantiales in Materia?* p. 167
Difficultas tertia. *Quid est educi Formas in statum existentiæ.* p.169
QVÆSTIO III. *De divisione formarum* p. 176
Difficultas prima. *An detur forma corporeitatis, subordinata formæ totali &c.* ibid.
Difficultas secunda. *An dentur formæ substantiales partiales.* p.180
Punctum difficultatis primum *Proponuntur argumenta pro formis partialibus.* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *Fundamenta negantium formas substantiales partiales.* 189
Punctum difficultatis tertium. *Proponitur tenenda sententia.* p.195
Difficultas tertia. *De Componibilitate Formarum in eodem subjecto.* p.198
Punctum difficultatis primum. *Quid fieri possit naturaliter?* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *An possint divinitus plures formæ totales esse in eadem Materia.* p.200
Punctum difficultatis tertium. *An eadem forma Divinitùs plures Materias informare possit?* p.209
QVÆSTIO IV.
De Oppositaformæ privatione. p.210
QVÆSTIO V.
De Causa Formali. p. 211
TRACTATUS III.
De Principiis intrinsecis. p.214
DISPUTATIO V.
De Principio Extrinseco, quod est causa efficiens. ibid.
Quæstio I. *De Efficienti in Communi.* ibid.
Difficultas prima. *Quid sit actio Efficientis.* p.215
Punctum difficultatis primum. *An sine Entitate Modali salvari possit Actio.* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *An formaliter actio sit entitas Modalis.* p.218
Punctum difficultatis tertium. *Expediuntur reliqua Actionem concernentia* p.223
Quæstio II. *De divisione efficientis causæ.* p.229
Quæstio III. *De Efficientibus causis aliquibus in particulari.* p.230
Difficultas prima. *Quid efficiens Principale & Instrumentale.* p.231
Difficultas secunda. *Quid causa immediatè efficiens substantiarum.* p. 234
Punctum difficultatis primum. *Quid tenendum?* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *Solutio Objectionum.* p.239
Punctum difficultatis tertium. *Continuatur Solutio.* p.241
Difficultas tertia. *De Causa efficienti accidentium.* p.246
DISPUTATIO VI.
De Efficienti Increato. p.247
Quæstio prima. *De Creatione.* p.248
Difficultas prima. *De distinctione actionis creativæ à re creata.* p.249
Continuatur Solutio Objectionum. p.252

Diffi-

Difficultas secunda. *Competitne Creaturæ Actio Creativa.* p. 254
Punctum difficultatis primum. *Proponuntur implicantiæ, quod creatura ut causa principalis creare non possit.* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *Quid de reliquis implicantiis.* p. 257
Punct: difficult: tertium. *Quid tenendum?* p. 261
Difficultas tertia. *An creatio possit esse ab æterno?* p.263
Punctum difficultatis primum. *An generationes potuerint fieri ab æterno;* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *An Motus & Tempus potuerint esse ab æterno?* p.266
Punctum difficultatis tertium. *An Ens permanens potuerit esse ab æterno?* p. 268
Quæstio secunda. *De conservatione.* p. 271
Quæstio tertia. *De concursu Dei.* p.274
Difficultas prima. *An Deus concurrat immediatè ad peccatum?* ibid.
Difficultas secunda. *An concursus Dei cum creaturis sit quid concomitans?* p.275
Difficultas tertia. *An concursus Dei sit quid determinatum physicè.* p. 278
DISPUTATIO VII.
De causa extrinseca quæ est finis & exemplar. p.281
Quæstio prima. *Quid finis? est ne causa realis? quæ ejus Causalitas.* ibid.
Quæstio secunda. *De reliquis Causam finalē concernentibus, quo ad effectus Causæ finalis.* 284
Quæstio tertia. *De Causa exemplari.* p. 287
Appendix. *De Natura & Arte.* p. 289
TRACTATUS IV.
De ipso Composito 291
DISPUTATIO VIII.
De Unione, Composito, Quod datur, & de possibili toto. p. 292
Quæstio prima. *De Unione* ibid.
Difficultas prima. *An sine Entitate modali ratio unionis salvari possit* ibid.
Punct: difficult: primum. *Quid tenendum?* ibid.
Punct: difficult: secundum. *Proponuntur variæ responsiones ad argumenta* p.294
Punct: difficult: tertium. *Continuatur propositum* 298
Difficultas secunda. *An unio formaliter accepta sit modus.* p. 301
Punct: difficult: primum. *Quid tenendum* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *Solvuntur Objectiones* p. 304
Punctum difficultatis tertium. *Solvuntur reliqua argumenta.* p.306
Difficultas tertia. *De aliis unionem concernentibus* p.309
Punctum difficultatis primum. *Estne illa modalitas una.* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *Solvuntur Objectiones,* p.311.
Punctum difficultatis tertium. *Estne hæc modalitas materialis.* p.314
Quæstio secunda. *De Composito, quod datur.* 316
Difficultas prima. *De distinctione totius à partibus totius.* ibid.
Difficultas secunda. *Restaurantur quædam argumenta pro Conclusione* p.317
Difficultas tertia. *De argumentis in oppositō.* 320
Quæstio tertia. *De totis possibilibus.* p. 321
Difficultas prima. *An sit possibile compositum ex materia & forma spirituali* ibid.
Difficultas secunda. *An sit possibile compositum ex partibus, quarum neutra sit materia, neutra forma* p.331
Difficultas tertia. *Possibilenè sit totum, quod sit corpus simplex compositum.* p.332
TRACTATUS V.
De proprietate corporis, Quæ est quantitas finita. 335
DISPUTATIO IX.
De Essentia quantitatis, distinctionibus & competentibus ibid.
Quæstio prima. *De primo Essentialis conceptu, quantitatis* ibid.
Difficultas prima. *An habere partes entitativas, sit primo essentialis conceptus quantitatis?* ibid.
Punct: difficult: primum. *Quid tenendum?* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *Solvuntur Objectiones.* p.338
Difficultas secunda. *An divisibilitas & impenetrabilitas sit primo essentialis conceptus Quantitatis?* p. 341
Difficultas tertia. *An extreitas partium in ordine ad se, sit primò essentialis conceptus quantitatis?* p. 343
Punctum difficultatis primum. *Proponitur Conclusio & probatur.* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *Solvuntur Objectiones* p.345
Punctum difficultatis tertium. *Quid sentiendum de Materia, spoliata omni quantitate.* 347
Quæstio secunda. *De distinctione partium quantarum continui.* p.350
Difficultas prima *Proponitur & probatur defendenda sententia* p.351
Difficultas secunda. *Argumēta in oppositū.* p. 354
Difficultas tertia. *Possibilene est distingui partes continui in ratione partium formaliter.* p.359
Quæstio tertia. *De distinctione quantitatis à re quanta.* p.361
DISPUTATIO X.
De Compositione continui. p.364
Quæstio prima. *De continui permanentis compositione, in aliorum sententia* p.365
Difficultas prima. *Componiturne ex indivisibilibus.* ibid.
Punctum difficultatis primum. *Proponitur primum fundamentum Philosophicum.* ibid.

Punctum difficultatis secundum. *Proponitur secundum fundamentum Philosophicum.* p.368
Punct: difficult: tertium. *Proponuntur fundamẽta ex Mathematicis contra indivisibilia.* p.372
Difficultas secunda. *Componiturne continuum permanes, ex partibus proportionalibus in infinitum divisibilibus.* p.373
Punctum difficultatis primum. *Examinatur primum fundamentum, contra partes proportionales.* p.376
Punctum difficultatis secundum *Examinatur secundum fundamentum.* ibid.
Punctum difficultatis tertium. *Examinatur ultimum fundamentum.* p.379
Difficultas tertia. *De Fundamentis Prædictarum Sententiarum.* p.380
Quæstio secunda. *De Compositione continui successivi per alios.* p.384
Quæstio tertia. *Quid tandem dici posset de compositione utriusq; quanti.* p.387
Difficultas prima. *Explicatur continuum permanens* ibid.
Difficultas secunda *Explicatur continuum successivum* p.390
Difficultas tertia. *Solutio Objectionum* p.392
Punctum difficultatis primum. *Quomodo in his principiis dividi possit linea & quomodo minima se tangant* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *Supponuntur quædam* p.394
Punctum difficultatis tertium *Continuatur solutio Objectionum* p.396
Quæstio 4. *Explicatur quid sit continuatio* p.401
Quæstio quinta. *Quid termini quantitatis & de reliquis quantitatem concernentibus* p.403
Difficultas prima *Quid tenendum* ibid.
Difficultas secunda *Solvũtur Objectiones* p.404
Difficultas tertia *Notantur quædam* p.408

TRACTATUS VI.

DISPUTATIO XI. de Infinito. p.410
Quæstio prima *De essentia & existentia actuali infiniti* p.412
Quæstio secunda *De Infinito Categorematico* 416
Difficultas prima. *De possibilitate infiniti categorematici creati in communi* ibid.
Difficultas secunda *De Possibilitate infinitorum in particulari.* p.421
Punctum difficultatis primum. *An infinitum in extensione & mole sit possibile?* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *An sit possibile infinitum categorematicum in numero* p.424
Punctum difficultatis tertium. *Quid de reliquis infinitum concernentibus* p.427
Difficultas tertia. *Fundamenta in oppositũ.* p.480
Quæstio tertia. *De Infinito Categorematico* p.432
Difficultas prima. *Datur ne Infinitum Syncategorematicum.* ibid.
Difficultas secunda. *De Speciebus Infinitis Syncategorematici.* p.434
Difficultas tertia. *De Infinito Syncategorematico prout est in mente Dei* p.438

TRACTATUS VII.

De aliis proprietatibus corporis p.441
DISPUTATIO XII. *De motu.* ibid.
Quæstio prima *De motu locali ut sic* p.442
Difficultas prima. *Modus per se localis potestne salvari sine modalitate* ibid.
Difficultas secunda. *Motus per Accidens localis potestne salvari, sine modalitate &c. &c.* p.445
Difficultas tertia. *Estne de essentia motûs localis esse successivum, & quid de motu puncti* p.447
Quæstio secunda. *De Speciebus motûs* p.450
Difficultas prima *De divisione motûs in tardum & velocem* ibid.
Difficultas secunda. *De Motu projectionis* p.453
Punct: difficult: 1. *Præmittuntur quædam* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *An detur qualitas projectis impressa* p.454
Punctum difficultatis tertium. *Notantur quædam de hac qualitate* p.457
Difficultas tertia. *De motu reflexo* p.459
Quæstio 3. *De inceptione & desitione motus* p.461
Difficultas prima. *Præmittuntur quædam.* ibid.
Difficultas secunda. *Quid tenendum?* p.463
Difficultas tertia. *Resolvuntur reliqua idem concernentia* p.466
DISPUTATIO XIII.
De Ubi, Duratione, Tempore. p.468
Quæstio prima. *Quid Locus* ibid.
Difficultas prima. *Quid definitivè Locus extrinsecus.* ibid.
Difficultas 2. *Quid sit in re Locus intrinsecus.* 471
Punct: difficult: primum. *Quid tenendum.* ibid.
Punctum difficultatis secundum. *Solvuntur Objectiones* p.475
Punctum difficultatis tertium. *An possit esse corpus sine ullo Ubi.* p.479
Difficultas secunda. *De divisione in locum definitivum & circumscriptivum.* p.480
Punct: difficult: primum. *An unum corpus possit esse circumscriptivè in pluribus locis.* p.483
Punctum difficultatis secundum. *De prædicatis replicati Entis.* p.485.
Punctum difficultatis tertium. *Proponuntur argumenta in contra & solutio eorundem.* p.488
Difficultas tertia. *de Actione replicativa.* p.493
Solvuntur Objectiones. p.496
Difficultas quarta. *An in eodem loco possint plura corpora poni.* p.496
Difficultas quinta. *De divisione in locum realem & imaginarium, & de oppositis loci* p.497
Punct. difficult. 1. *An Deus sit extra Cœlum.* p.498
Punctum difficultatis secundum. *An Deus sit in spatio imaginario* p.501
Punctum difficultatis tertium. *De oppositio loci, quod est vacuum.* p.502
Quæstio secunda. *De Duratione.* p.504
Difficultas prima. *Quidnam sit formaliter Duratio per alios.* ibid.
Difficultas 2. *Respondetur Objectionibus.* p.509
Difficult. tertia. *Quid sit formaliter Duratio.* p.507
Quæstio tertia. *Quid tempus & Æternitas.* p.512

INDEX SECUNDUS CONCLUSIONUM IN PHYSICA.

TRACTATU I.

De Principiis & Causis Corporis Naturalis.

Sub quo nomine asignandum Objectum Physicæ in Procemio num. 1.

Disputatione primâ

De Principiis & Causis in Communi.

Quæ definitio Principii ut sic, disput. 1. *n.* 7. Quæ definitio Principiorum corporis naturalis ibid. *n.* 9. Quot hæc Principia. *n.* 10.

In Definitione Causæ ad quid attendi debet. *n.* 12. Non rectè Causa definitur per hoc quod sit Principium per se influens esse, in aliud. Nec est id quod per se influendo producit essentiam. *n.* 16. Nec est Principium per se influens esse, in aliquid à se dependens. *n.* 18. Nec est Principium propter quod per se, seu virtute suâ influens, sequitur aliquod esse. *n.* 22. Rectius dicetur quod Causa sit Principium vi sua determinãs ad existendum. Aliqui Doctores veriti sunt nomen Principii dare Patri Æterno respectu Filii. Alii è contra docuerunt quod Filius pendeat à Patre. *n.* 29. & 30. Græci passim tribuunt Patri nomen Causæ. ibidem. Sed Latina phrasis id respuit. *n.* 31.

Causa, inadæquatè accepta non constituitur actione ibid. *n.* 35. Adæquatè tamen spectata in actu primò importat actionem possibilem ibid. *n.* 40.

Quidnam discuti solet quando quæritur: An Connexio Causæ cum effectibus possibilibus sit essentialis ibid. *n.* 50. Aliqui concedunt Omnipotentiæ hanc connexionem, non tamen Relationem transcendentalem. Alii utrumq; *n.* 51. Causa creata dicit Relationem transcendentalem ad effectus possibiles. *n.* 52. Sed & Causa Increata, *n.* 54. De connexione autem essentiali Causæ cum effectibus possibilibus agendo, multa argumenta id non probant efficaciter, *n.* 57. Sed & Negativa sententia passim adfert argumenta non convincentia, *n.* 93. Implicat contradictionem, ut effectus possibilis reddatur impossibilis, & è converso, *n.* 122. Tamen hæc suppositio potest legitimè formari, *n.* 123. Impossibili omni effectu, causa specificativè accepta non redditur formaliterim possibilis, *n.* 125. Immò & reduplicativè accepta causa non redditur tunc impossibilis formaliter secundum id quod dicit in recto, *n.* 129. Licet reddatur consequenter & arguitivè impossibilis, *n.* 131.

Prædicatum Prioritatis est debitum causis, *n.* 143. Prioritas temporis non rectè explicatur per durationis antecedentiam, *n.* 144. Quid illa? *n.* 145. Quid prioritas? A quo & Originis, *n.* 146. In quo & Naturæ, *n.* 149.

Omni Causæ convenit prioritas existentiæ, *n.* 162. Ita: ut si aliquid non sit in se existens, vel in aliquo sui, hocipso non possit causare physicè, *n.* 163.

Indistantia est etiam debita Causis, *n.* 183. Unde agens ut agat, debet per medium virtutem suam transfundere, *n.* 185. Creaturæ possunt miraculosè agere indistans, *n.* 203. Et Deus suo modo, *n.* 219. Hæc approximatio effectus & Causæ est talis, ut ab illa ad effectum, vel à negatione illius ad negationem effectus, non possit dari legitima susistendi consequentia, per ordinem ad Deum, *n.* 240. Habet tamen rationem Antecedentis licet non sit necesse, ut antecedat etiam instanti temporis, *n.* 241.

Inter prædicata causæ, est distinctio ejus ab effectu, *n.* 243. Possibile tamen est ut idem producat seipsum secundò, ibidem.

Variæ divisiones causarum, *n.* 282.

Disputatione Secundâ

De Causis in Communi comparativè spectatis.

Circa quæstionem, an duæ Causæ eundem effectum causare possint, quis status quæstionis & quæ difficultas, *num.* 1. Unus idemq; numero effectus à pluribus solo numero distinctis causis potest naturaliter produci in iisdem circumstantiis, *num.* 4. Supposita Divina ordinatione, una causa non potest producere effectus numero distinctos, alius Causæ, *num.* 14. Non potest fieri naturaliter ut duæ causæ totales eundem effectum causent idq; totaliter, *num.* 37. Possunt supernaturaliter, *num.* 55.

Non datur mutua causalitas in eodem genere quo ad primò esse, *num.* 120. Cæterum postquam Causa diversi generis una, tribuit esse effectui, potest ab eodem recipere aliquam formalitatem, quæ non supponebatur ante habita, *num.* 133.

TRACTATU II.

De Principiis & Causis intrinsecis in particulari.

Quid venit nomine Causarum & Principiorum intrinsecorum, ibidem.

Disputatione Tertiâ.

De Principio intrinseco quod est Materia.

Quotuplex acceptio Materiæ ibid. *num.* 1. Quid definitivè Materia ibid. *num.* 3. Primo essentialis conceptus Materiæ non stat in eo quod ei Forma suum effectum formalem tribuat, ibid. *num.* 12. Nec in eo quia Materia antecedenter se habet & ei superveniat Forma, *num.* 23. Nec in perfectibilitate, *num.* 30. Nec quod sit actus entitativus, *num.* 31. Aut quod sit determinabilis, *num.* 44. Sed primò essentialis conceptus Materiæ est, quod sit subjectum quo non datur prius radicaliter sumptum, *num.* 61.

Datur Materia prima, *num.* 78. Habetq; propriam existentiam, *num.* 94. Dependet tamen in existendo

à Forma, *n.* 162. Non quidem à priori, *n.* 164. A posteriori tamen, *n.* 167. Et quomodo hæc dependentia accipienda, ibid. Non est ulla demonstratio per principia positiva, quod naturaliter non possit existere materia sine omni Forma, licet revera naturaliter existere sine omni non possit, *n.* 120. Supposita diversa potentia, *n.* 213. & actus acceptione, n. 214. Suppositoq; quod aliud sit Materiam esse puram potentiam, & aliud Materiam esse in pura potentia, *n.* 216. Tenendum erit materiam primam, non esse puram potentiam cum exclusione actus Metaphysici, *n.* 217. Licet esse hoc potentiæ formaliter acceptum non sit de primo essentiali conceptu materiæ, *n.* 247. Est tamen illi identificatum realiter, *n.* 284. Materia ordinatur ad formas, *n.* 309. Suntq; illæ bonum materiæ, *n.* 311. Et eapropter dicitur materia appetere formas, ibidem. Respectu formarum possibilium habet appetitum inefficacem etiam cum est sub forma aliqua, *num.* 316. Sumpta autē cum dispositionibus ad talem formam, desiderat appetitu proximo omnes formas illius speciei, *n.* 317. Qui appetitus secundum id quod dicit in recto, non magis appetit formā nobiliorem quam ignobiliorem, licet sumptus pro eo quod dicit pro connotato, magis appetat nobiliorem, n. 318. Quantūvis autem haberet materia formam alias formas eminenter continentem, tamen, desideraret appetitu remoto cæteras formas, n. 347. Materia Corporum sublunarium est eadem specie, n. 357. Possibilis tamen est alia materia specie distincta à nostrate, n. 364. Licet implicet materiam nostratem plurificari specie, ibid. Non est ulla demonstrativa ratio, cœlos de facto compositos esse, supposito quod esset possibile corpus simplex, n. 374. Nec demonstratur non esse compositos, n. 378. Nec est convictiva ratio, quod cœli non habeant materiā specie eādem cum sublunaribus, n. 382. Licet hoc ipsum non constet quod habeant specie eandē, n. 401. Ingenerabilitas & corruptibilitas est etiam prædicatum materiæ, n. 402. Sed in certa suppositione, ibid.

DE CAUSA MATERIALI.

De Causa Materiali loquendo, non est illa idem quod materia, num. 423. Definitivè est id ex quo aliquid fit cum insit, ibid. Materia respectu Formæ educibilis est vera causa, n. 426. Sed non respectu compositi, n. 429. Unio prout recepta in Materia non est causalitas Materiæ, in formam eductam, n. 433. Nec est ipsa Generatio, prout dependet à Materia, n. 438. Quid ista causalitas, *n.* 447. Accidentia communia in sola materia recipiuntur, *n.* 456. Aliqua accidentia eadem sunt sub utroq; mutationis termino, *n.* 488. Possunt tamen immediatè in quantitate recipi, *n.* 504. De factoq; recipiuntur, *n.* 513. Accidentia spiritualia causantur materialiter à substantia spirituali, *n.* 522. Quæ licet non possit esse subjectum naturale accidentium materialium, *n.* 523. Potest tamen Divinitùs illa recipere, *n.* 525. Accidens spirituale non potest naturaliter causari à subjecto materiali, num. 526. potest Divinitùs, *n.* 527. Deus potest supplere defectū Causæ materialis, *n.* 529. sed tantùm in genere Causæ efficientis, *n.* 532.

Disputatione Quartâ.

De Principio intrinseco, quod est Forma.

Definitivè Forma est Ratio, quod quid erat esse, *n.* 1. Dantur Formæ substantiales, *n.* 7. Illæ non præexistūt in materia, *n.* 28. Neq; ratione alicujus esse inchoati, *n.* 32. Educuntur tamen, *n.* 39. Quæ Eductio non rectè per hoc explicatur, quòd materia ordine durationis præcedat formam, *n.* 41. Nec quòd eadem actione fiat quâ fit compositum, *num.* 48. Nec quòd fiat cum dependentia à causa materiali receptiva, *n.* 53. In quo ergo stabit Eductio, *n.* 55.

Varia divisio Formarum, *n.* 79. Non datur Forma Corporeitatis, *n* 81. Nec sunt tot Formæ quot illarum divisiones, *n.* 94. Expendūtur argumenta pro Formis partialibus, *n.* 102. Et fundamenta negantium, *n.* 156. Probabilius est Formas partiales non dari, *n.* 197. Duæ Formæ totales non possunt actuare eandem materiam, n. 211. Possunt Divinitùs, *n.* 224. Possunt duæ materiæ etiam adæquatæ, informari ab eadem Forma Divinitùs, *n.* 180.

De Oppositа Formæ Privatione, num. 286. Privatio definitivè, est carentia Formæ in subjecto apto, ibid. Quid illa prout subest nostris conceptibus? Quid in re? *n.* 287. Distinctio privationum specifica, sumitur ex distinctis specie formis, *n.* 289.

De Causa Formali, n. 293. Definitivè Causa Formalis est; Ratio ipsius quod quid erat esse, ibid. Forma non causat materiā quoad ipsum esse materiæ, n. 294. Dat tamen illi esse actuati Physicè, *n.* 295. Expulsionis terminus quâ expellitur Forma præterita, non est non esse Formæ absolutè, sed non esse Formæ in subjecto, *n.* 296. Quæ expulsio, est simul cum introductione Formæ sequentis, *n.* 298.

TRACTATU III.

De Principiis Extrinsecis.

Principium Extrinsecum est Causa Efficiens, n. 1. Definitivè Efficiens est id, unde Principium mutationis primum aut quietis, n. 2. Sine entitate modali non potest salvari actio, n. 8. Non est tamen formaliter modalitas, n. 28. Admittenda est Actio agens & acta, n. 54. Actio & Passio distinguunturne realiter? n. 55. Actio antonomasticon accepta, non recipitur in causa, num. 58. Nec in subjecto cui unitur terminus productus, n. 59. Sed in termino producto, n. 61. Undenam specifica illarum distinctio accipitur? num. 74. Itemq; individualis? n. 92.

Variæ divisiones Efficientis Causæ, num. 94. Quid apud alios Principale, quid instrumentale Efficiens, num. 101. Per nos Principalis causa est, quæ respectu effectūs, habet se ut quid primò & per se intentum, non intenditur sic Instrumentalis, n. 116. Possibile est ut accidentia, idq; naturaliter producant immediatè substantiam, tanquam Causæ instrumentales, n. 122. Et de facto ita producunt, n. 154.

Substantiæ immediatè emanant ex se aliqua accidentia, n. 191. Respectu accidentium passi, accidentia agentis sunt causa principalis, n. 195. Si ignis spoliaretur omni calore, non posset connaturaliter producere eundem in subjecto extraneo, n. 190.

Disputatione Sextâ.

De Efficiente Increato.

Datur Efficiens Increatum, n. 1. Operationum illius ad intra duo principia intellectus & voluntas. Operationum autem ad extra est Omnipotentia, ibidem. Quæ est formaliter cōdistincta ab ipsa voluntate, n. 2.

De Creatione, n. 7. Possibilis est creatio n. 8. Quidditativè est productio rei ex nihilo, ibid. Nec hæc definitio cōpetit productioni Verbi, n. 10. Creatio Activa non distinguitur à Principio creante entitativè, n. 14. Nec Passiva à re creata, n. 18. Creatio tamen Passiva à Creatione Activa distinguitur realiter, *n.* 19. Pleræq; implicantiæ non ostendunt, quod Creatura ut Causa principalis creare non possit, *n.* 41. Non est possibilis creatura, cui tanquā causæ Principali competere possit creare, n. 82. Non est possibile instrumentum connaturale creandi, n. 91. Sed est possibile instrumentum obedientiale ad creandum, *n.* 95.

Motus successivus & tempus non potuit esse ab æterno, *n.* 114. Implicat contradictionem, ut si Deus produxerit aliquā creaturam permanentem ab æterno, possit successivè aliam secundam producere, & tamen ab æterno, n. 126. Potest tamen ab æterno unam vel plures simul ponere creaturas permanentes, *n.* 132.

Quid Conservatio? *n.* 145.

Concursus Dei cum creaturis non est, quid concomitans, *n.* 166. Nec est in actu secundo spectatus quid indifferens.

Disputatione Septimâ.

De Causa Finali &c.

Quid finis? *n.* 2. Est causa realis, *n.* 6. Causalitas illius, motio metaphorica, *n.* 14. Actus antecedentes positionem mediorum, non sunt effectus proprii Causæ Finalis, *n.* 18. Sicut nec actus immediatè versantes circa media, *n.* 20. Sed effectus proprius Finis, sunt media, *n.* 20. Sine cognitione prævia non movet Finis, *n.* 23. Possibile est ut moveat, *n.* 25. Quænam agant propter finem, *n.* 31. Quæ divisio Finis, *n.* 33.

Quid Exemplar? *n.* 36. Consistit illud in conceptu objectivo, *n.* 37.

Quid tenendum de Natura & Arte, *n.* 46.

TRACTATU IV.

Disputatione Octavâ.

De Unione, Composito quod datur, & de Possibili Toto.

Quoad Primum. Sine modali entitate ratio Unionis salvari non potest, *n.* 3. Non tamen Unio formaliter est modus, *n.* 58. Sed est ipsa entitas Materiæ, prout determinata ad esse Materiæ in actu secundo, & ipsa Forma prout determinata ad esse Formæ in actu secūdo. *n.* 60. Modalis determinatio est non nisi una in unoquoq; composito, *n.* 107. Eaq; materialis, *n.* 135.

Quoad Secundum. Compositum à Materia, Forma, & unione simul sumptis, collectivè non est distinctum realiter, *n.* 147. Impossibile est Compositum ex Materia & Forma spirituali, *n.* 216. Compositum ex partibus quarum neutra sit Materia neutra forma, prout explicari solet est impossibile, *n.* 240. Possibile tamen est Corpus simplex, *n.* 246.

TRACTATU V.

Disputatione Nonâ.

De Quantitate.

De Essentia Quantitatis. Primò Essentialis Conceptus Quantitatis, non est conferre partes entitativas *num.* 2. Non tamen convenit illis partibus independenter à quātitate divisibilitas, *n.* 17. Licèt ipsa divisibilitas non sit primò essentialis Conceptus quantitatis, *n.* 39. Sicut nec Impenetrabilitas, *n.* 41. Sed primò essentialis ejusdē conceptus est, Extreitas partiū in ordine ad se, *n.* 52. Casu quo auferret Deus quantitatem ab aliquo corpore, posset saltem Divinitùs non tolli unio substantialis intercedens cum forma, nec unio continuativa: & tamen tunc non maneret extreitas partium in ordine ad se, *n.* 78. Occuparet autē tunc indivisibile spatium, *n.* 82. Deusq; non posset partes illas continere cum eadem extensione locali, *n.* 85. Idq; quantumvis Deus replicaret eandem materiam, *n.* 87. Cœterùm si possibilis esset modus extensitivitatis materialis, consimilis ei, qualem habent Angeli; posset corpus occupare divisibile spatium, quantumvis spoliaretur quantitate, *num.* 89.

De Definitione partium Continui variæ, circa hoc auctoritates Aristotelis, *num.* 91. Partes in Continuo sunt distinctæ actu quoad entitatem, *n.* 97. Non tamen in ratione partium formaliter, *n.* 102. Partes continui in ratione partium formaliter, impossibile est distingui; sed quotiescunq; distinguuntur non nisi secundum quid & vulgariter in ratione partium formaliter, distinguuntur, *n.* 144. Quantitas accidentibus non est identificata, *n.* 156. nec substantiæ, *n.* 163.

Disputatione Decimâ.

De Compositione Continui.

Explicantur variæ notiones terminorum, *n.* 1. non componitur continuum ex indivisibilibus, *num.* 6. Componiturne continuum permanens ex partibus proportionalibus in infinitum divisibilibus? *num.* 53. Quomodo per alios componatur Continuum successivum, *n.* 118. Quid si (sine præjudicio sententiæ melioris) dicatur ne quidquam esse ex quo actu componatur Continuum, compositione de qua in præsenti? *n.* 140. Quid si dicatur in resolutione Continui deveniendum tandem ad minima Physica, *num.* 142. Consequenter si dicatur etiam Continuum successivum ita resolvi, *n.* 154. Quod minimum explicatur *n.* 157. *n.* 177. &c. Hujus minimi quæ distinctio ab indivisibili, *n.* 183. & 211.

De Continuatione. Continuatio non fit per puncta cōtinuativa, *n.* 220. nec est modus superadditus *n.* 228. Sed in recto, est ipsamet rei quantitas pro formali dicens, indistantiam cum negatione terminorum utriusq; extremi.

INDEX SECUNDUS CONCLUSIONUM IN PHYSICA.

De Terminis Quantitatis. Termini quantitatis non sunt puncta terminativa distincta realiter, *n.* 233. Sed explicari debent per connotata, *n.* 237.

TRACTATU VI.
&
Disputatione XI. *De Infinito.*

Examinatur definitio Infinitè ab antiquis posita, *n.* 1. Infinitum est duplex, *n.* 4. Consentiunt omnes infinitum creatum in essentia non dari, *n.* 5. Traditur definitio Infiniti, *n.* 10. Non potest illud claudi terminis, *n.* 11.

Etiam suppositâ illius possibilitate non est fundamentum asserendi quod defacto detur.

Non est possibile Infinitum categorematicum creatum, *n.* 32. nec infinitum in extẽsione *n.* 62. Mole, *n.* 75. Numero, *n.* 80. Intensione, *n.* 99. Etiam posito quod possibile esset infinitum creatum, adhuc impossibile esset, poni omne possibile infinitum: nec est necessarius, nec possibilis numerus maximus finitorum, *n.* 112.

Datur infinitum Syncategorematicum *n.* 130. Non apparet implicantia in creatura, quæ non sit in infinitum multiplicabilis: possibilia tamen, plus quàm semel multiplicabilia, sunt in infinitum multiplicabilia *n.* 143. nec devenietur unquam ad creaturam perfectissimam, *n.* 151. infinitum Syncategorematicum in mente DEI, non est categorematicum.

TRACTATU VII.
Disputatione XII. *De Motu.*

Quid definitivè motus *n.* 1. non ille superaddit quidquam reale actioni & passioni *n.* 4.

Quid motus localis *n.* 7. motus, qui sit per se, non potest salvari sine entitate modali, *n.* 8. Non indiget illâ, motus per accidens *n.* 25. Motus localis successivus non potest fieri in instanti *n.* 40. Quid de motu puncti sentiendum *n.* 45.

Dividitur motus in tardum & velocem, *n.* 53. Quæ causa hujus per alios? *n.* 55. Assignatur causa, *n.* 61.

Quid tenendum de motu projectorum, quæ nonnisi secundùm modum violentiam habent, *num.* 72. Probabile est impulsum esse qualitatem à projciente productam, *n.* 82.

Motus resilientiæ causatur à corpore reflectente, licet pro conditione requirat interdum modum projicientis, *n.* 110. Mobile projectum quiescitne in puncto reflexionis? *num.* 119.

Explicantur termini concernentes inceptionem & desitionem motus, itemq; status quæstionis, *num.* 124. Ostenditur difficultas communis sententiæ, *n.* 136. inferturq; formas substantiales & incomposibiles accidentales incipere intrinsecè & desinere extrinsecè, *n.* 142. Ostenditur Difficultas communis sententiæ circa inceptionem & desitionem rerum successivarum, *n.* 144. Inferturq; entia successiva incipere intrinsecè, desinere extrinsecè, *n.* 149. Resolvuntur reliqua, inceptiones & desitiones concernentia, *n.* 154.

Disputatione XIII.
De Ubi, Duratione, Tempore.
DE UBI.

Explicatur definitio loci extrinseci, *n.* 2. de loco intrinseco discurrendo, præmittitur non dari negationem negationis, *n.* 18. Ostenditurq; distantiã &c. non esse negationem Negationis, *n.* 21. Indistantia seu ubi, non est entitas superaddita, *n.* 28. Interdum tamen præsentia localis non est sine modo, interdum est ipse modus sensu certo, *n.* 38. Posito quòd ubi esset enritas modalis, posibile esset manere locabile, sine ullo Ubi modali, *n.* 68. Non est posibile ut separetur à loco id, quod, ubi, dicit in recto, *n.* 80. Non est posibilis creatura actualis quæ absolvat ab eo, quod suo modo importat ubi in obliquo, ita ut absolvat ab omni præsentia, *n.* 81. Unum corpus potest esse circumscriptivè in pluribus locis, *n.* 93. Accidentia, quæ transacta replicatione contingunt in uno loco, non est connaturale, ut fiant in alio loco, *n.* 115. Posibile est, ut in uno loco replicatus eliciat unum actum, & alium in alio, quamvis illi inter se respectu ejusdem subjecti & objecti, saltim naturaliter imposibiles sint *n.* 119. Replicatio non fit per actionem solam adductivam *n.* 151. Posita actione reproductiva, non est necesse superandi ullum ubi, *num.* 162.

Implicat ut salvetur replicatio sine reproductione ejusdem Entitatis, *n.* 163. Possunt esse Divinitùs duo corpora in eodem loco, *n.* 170.

Explicatur divisio in locum realem & imaginarium, *n.* 177. Deus est extra cœlos in seipso, *n.* 181. Deus est in spatiis imaginariis, si esse in spatiis imaginariis sit idem ac extra cœlum; si autem esse in spatiis imaginariis idem sit ac existere in spatiis, quæ noster intellectus fingit & imaginatur, in talibus spatiis: non est nemine cogitate, *n.* 196.

Explicatur quid sit vacuum, *n.* 207. Vacuum non potest dari naturaliter, *n.* 208. potest Divinitùs, *n.* 213. Quid sentiendum de motu locali in vacuo, *num.* 214.

Duratio non est modus superadditus permanens, & qui totus simul positus faciat durare hominem cras, *n.* 219. Duratio non est modus successivus, *n.* 225. Duratio formaliter non est actio conservativa distincta, vi cujus existat creatura, *n.* 221. Duratio est ipsa entitas prout cóexistens his tot vel tot differentiis temporis, si eam respectivè accipias ad aliquid extrinsecum, *n.* 232. Duratio absolutè spectata, non formalisatur per cóexistentiam cum tempore, *n.* 236. Duratio absolutè spectata, est ipsa existentia rei permanens, vel ipsum rei esse non desinens, *n.* 240.

Explicatur quid sit Tempus, *n.* 264. Tempus Mathematicè acceptum, secundùm quod tale existit solùm fundamentaliter, ibid:

Explicatur quid sit Æternitas, *num.* 266.

OMISSA IN PHYSICIS.

DISPUTATIONE I.

Num. 95. vers. 4. Post Ly actualem, Omissum, cum.
n. 170. v. 6. post Ly propositio O. de secundo adjacente.
n. 176. v. 3. post Ly positivum O. ergo esse causativum ei quod non est, sed fuit, identificari non potest.
n. 218. v. 12. Salvaretur O. quod sit illic ipsa actio, quæ est ipsum agens.

DISPUTATIONE II.

n. 1. v. 1. post Ly unum O. agens.
n. 14. v. 16. post Ly hæc O. non.
n. 45. v. 9. post Ly duplex O. causa.
n. 118. v. 12. post Ly & materia O. efficiens &

DISPUTATIONE III.

n. 24. v. 6. post Ly materiam O. non nisi
n. 42. v. 4. post Ly non O. est
n. 152. v. 12. post Ly retinentur O interim
n. 167. v. 14. post Ly existente O. vel non existente
n. 204. v. 6. post Ly implicat O. esse
n. 227. v. 2. post Ly potest O. esse
n. 247. v. 8. post Ly quidam O. Pater Adrianus Pikarski.
n. 270. v. 7. post Ly prior. O. etiam
n. 351. v. 14. post Ly suam O. beatus.
n. 369. v. 6. post Ly esset O. esset.
n. 380. v. 14. post Ly simplicis O. quæ varietate sua conduceret pulchritudini universi
n. 385. v. 16. post Ly argumentum O. si
n. 396. v. 9. post Ly perpetuitas O. cõplebilitatis per formã.

DISPUTATIONE IV.

n. 80. v. 4. Post Ly modum O. perfectivi &
n. 106. v. 12. post Ly quantitatis O. possit quis consecrare.
n. 197. v. 14. post Ly substantialium O. partialium
n. 208. v. 17. post Ly modo O. succedens forma
n. 232. v. 9. post Ly ratione, O. nec

DISPUTATIONE V.

n. 16. v. 14. post Ly solis O. verbi gratiâ
n. 36. v. 16. post Ly meminisse O. Hæc sententia
n. 110. v. 13. post Ly Thom: O. prima parte
n. 280. v. 9. post Ly posse O. Divinitus

DISPUTATIONE VI.

n. 32. v. 9. post Ly transitus O. à
n. 84. v. 11. post Ly Eductionem O. sui
n. 180. v. 15. post Ly prioritatem O. & hæc prioritas in præsenti, non negatur
n. 181. v. 7. post Ly determinatio O. est

DISPUTATIONE VII.

n. 12. v. 5. post Ly causatis, O. secundo
n. 38. v. 7. post Ly reducantur, O. jam autem
n. 39. v. 6. post Ly objectivo O. hæc enim est illius positio

DISPUTATIONE VIII.

n. 17. v. 6. post Ly Est O. & cætera.
n. 20. v. 5. post Ly non O. esse
n. 28. v. 1. post Ly superadditam O. sed
n. 169. v. 6. post Ly enim O. de ipsô quod
n. 230. v. 4. post Ly non O. erit
n. 231. v. 7. post Ly sequatur O. nomine partium integrantium intelligendo partes, ex quibus coalescit intellectio illa divisibilis.

DISPUTATIONE IX.

n. 47. v. 2. post Ly subjecto O. saltem enim debet dari suppletivum aliquod, si sit & conservetur independenter à subjecto, quod suppletivum facit, ut verum sit dicere, quod sit & conservetur dependenter à subjecto æquivalenter quodammodo.
n: 56. v: 8. post Ly in O. ordine ad
n: 116. v: 14. post Ly constituuntur O. autem
n: 119. v: 16. post Ly actu, O. dicentia

DISPUTATIONE X.

n: 3. v: 17. post Ly quòd O: non
n: 83. v: 9. post Ly dierum O: cognoscendorum
n: 220. v: 5. post Ly punctum O: Si punctum

DISPUTATIONE XI.

n: 113. v: 12. post Ly numero O: maximo

DISPUTATIONE XII.

n: 65. v. 11. post Ly sejungantur O: licet
n: 95. v. 13. post Ly brevissimè O: leniùsimè
n: 104. v: 12. post Ly manu O: fortiter
n: 163. v: 7. post Ly fieri O: non

DISPUTATIONE XIII.

n: 11. v. 8. post Ly Quod O: est
n: 18. v: 7. post Ly auferet O: non
n: 54. v: 2. post Ly non O: sunt.
n: 97. v. 12. post Ly oppositum O: nam
n: 229. v. 14. post Ly dicit O: non solam.

ERRATA IN PHYSICIS.

DISPUTATIONE PRIMA.

Num. 14. Vers. 14. quòd l. Quod
num. 32. vers. 10. immediata l. immediatè
num. 33. vers. 9. ſecundum l. ſecundam
num. 33. vers. 12. ſit l. ſi
num. 39. vers. 2. intelligatur l. intelligitur
num. 52. vers. 12. eſſent. Si l. eſſent, ſi
num. 54. vers. 15. quæ l. quo
num. 56. vers. 12. Chymæras l. Chimæras
num. 59. vers. 1. cervi. Si l. cervi, ſi
num. 63. vers. 7. importati. Si l. importati, ſi
num. 64. vers. 16. ſcil l. ſcilicet
num. 71. vers. 4. Conſequens l. Conſequẽtiam
num. 72. vers. 8. connexum cum impoſſibilitate illius l. connexum DEUM cum impoſſibilitate illius rei
num. 95. vers. 5. ſcientiam l. ſcientia
num. 104. vers. 7. extendetur l. extenditur
num. 120. vers. 10. ſcil l. ſcilicet
num 154. vers. 10. vel non, l. vel non
num. 163. vers. 12. ſe Sed l. ſe ſed
num. 195. vers. 17. nota l. notæ
num. 209. vers. 4. indiſtans. l. indiſtans
num. 237. vers. 14. vero; l. vero,

DISPUTATIONE SECUNDA.

Num. 2. Vers. 7. per accidens non agnovit, l. per accidens, non agnovit
num. 6. vers. 3. rationem. Cauſæ æquinocæ l. rationem cauſæ æquinocæ,
num. 29. vers. 13. odiſſe l. odiſſe;
num. 31. vers. 11. ar. 1309. l. numero 323.
num. 45. vers. 11. intẽtionalis l. intentionalitas
num. 69. vers. 11. ut l. ſi
num. 110. vers. 4. tantum l. tamen
num. 116. vers. 10. altero. Si l. altero, ſi
num. 120. vers. 12. poſt ly Dicendũ eſt dele ly 1
num. 124. vers. 3. nunc l. tunc

DISPUTATIONE TERTIA.

Num. 6. Vers. 18. harum l. horum
num. 13. vers. 6. tribuit, exemplificabat l. tribuit. Exemplificabat
num. 16. vers. 9. parietata l. parietatæ
ibid vers. 10. id l. non
num. 20. vers. 4. Imo l. Primò
num 22. vers. 2. eſſentiale, hoc eſt l. eſſentia- (le hoc eſt.
ibid. vers. 11. et l. ei
ibid. vers. 16. materia l. Materiæ
n. 23. v. 4. materia primò eſſentialis cõceptus l. materia, primo eſſentialis conceptus:
num. 24. vers. 6. proportionatam eo, l. proportionatam, eò
num. 25. vers. 5. compleat l. compleat:
num. 39. vers. 15. eſſeitatis l. aſſeitatis
num. 45. vers. 15. formæ ad habere l. formæ, ad habere
ibid. vers. 16. actuali l. actuati,
num. 48. vers. 8. determinabilitas quædam; l. determinabilitas: quædam
num. 50. vers. 13. ſit ac dicere l. ſit, ac dicere,
num. 54. vers. 1. oppoſitam l. oppoſitum
num. 57. vers. 4. phyſica, ad formas l. phyſica ad formas
num. 59. vers. 11. eſſet & illud, l. eſſet, & illud,
ibid. vers. 12. erit l. erit,
num. 61. vers. 7. materiæ, eſſe l. materiæ eſſe,
num. 62. vers. 6 inientem l. unientem
ibid. vers. 7. eſt, ultima, l. eſt ultima,
num. 66. vers. 7. materiæ l. , Materia
num. 68. vers. 12. materia erit tunc, l. materia, (erit tunc
num. 71. vers. 4. ens, l. Ens
num. 75. vers. 7. poſt ly ad ferat del. quidem
num. 77. vers. 10. diſcutiuntur l. diſcutientur
num. 83. vers. 1. primò l. primo
num. 89. vers. 2. etſi l. & ſi
num. 90. vers. 8. Gomeiſii l. Gomeſii
num. 91. vers. 16. ſurſum, non eunt l. ſurſum non eunt,
num. 95. vers. 2. Loquens l. Loqueris
num. 117. vers. 1. inferrentibus l. inferentibus
num. 135. vers. 6. poſt ly poſita Dele non
num. 138. vers. 4. tantum l. tamen
n. 142. vers. 16 generari, tunc l. generari tunc,
num. 145. vers. 5. definiatur l. definiat
num. 158. vers. 6. Ly l. ſi
num. 162. v. 9. promittuntur l. præmittuntur
num. 163. v. 5. prioritate l. proprietate
num. 165. v. 14. ſorma, dependentia l. forma. Dependentia.
num. 175. vers. 14. utraq; l. utriq;
num. 176. vers. 2. completo l. completè
num. 198. vers. 3. illum l. illam
num. 201. vers. 15. amni l. omni
n. 207. v. 5. converſionem l. convertentiam
num. 209. vers. 9. apto, poſitâ l. apto poſita,
num. 223. vers. 12. eſt l. eſſe
num. 239. vers. 8. ſubſtantia poteſt: l. ſubſtantia: poteſt
num. 249. vers. 12. Materia l. Materiæ
ibid. vers. 13. eſſentiales l. eſſentialis
num. 250. vers. 2. conjungi debuit tertius
ibidem vers. 11. determinabilitas l. determinabilitatis

num. 260. verſ. 14. materia l. materiæ
num. 278. verſ. 13. materiæ l. materia
num. 289. verſ. 5. quod l. . Quod
num. 315. verſ. 4. fieri l. ferri
num. 322. verſ. 13. elicitur l. elicitus
num. 331. verſ. 16. quid l. . Quod
num. 337. verſ. 9. appetitui l. appetitivi
n. 364. verſ. 16. conluſionem l. concluſionem
num. 368. verſ. 4. implearet l. implicaret
num. 374. verſ. 3. eſſeitate l. aſſeitate
num. 378. verſ. 2. cœlo l. cœlos
ibid: verſ. 8. mutationis in cælis l. mutationis:
num. 379. verſ. 2. ſunt l. ſint (in cœlis
num. 381. verſ. 1. etiam l. enim
num. 387. verſ. 1. penetrabiles l. generabiles
num. 395. verſ. 3. conino l. Conimbr:
num. 398. verſ. 15. ſolum l. cœlum
num. 399. verſ. 6. ſolum l. cœlum
num. 413. verſ. 6. quod l. quid
n. 419. v. 3. Cum ergo l. unde ulterius cum
num. 429. verſ. 2. deductione l. de eductione
num. 433. verſ. 10. Polius l. Pontius
n. 453. v. 10. modô hoc, quo l. modo hoc, quod
num. 467. verſ. 13. ſubſtantiam l. ſubſiſtentiam
num. 471. verſ. 12. quod l. quid
num. 472. verſ. 3. ſaltim in perfectioribus l. ſaltem imperfectioribus,
num. 481. verſ. 6. naturaliter l. naturalis
num. 482. verſ. 7. ſit l. erit
n. 491. v. 5. tranſeundo de l. de tranſeundo à
n. 494. v. 1. ſubjecti bonum, l. ſubjecti, bonum
num. 507. verſ. 2. hic l. hinc
n. 522. verſ. 11. poſſunt. Si non l. poſſunt, niſi
num. 536. verſ. 13. defectu l. defectum

DISPUTATIONE QUARTA.

Num. 4. verſ. 5. materialibus l. accidentalibus
num. 5. verſ. 2. deberet l. deberes
num. 40. verſ. 7. cauſari l. cauſare
num. 49. verſ. 14. RESPOND. Poteſt l. RESPONDERI poteſt
num. 73. verſ. 11. eas l. eam
ibid. verſ. 15. ipſo, eò quòd l. ipſo eo, quod
num. 99. verſ. 10. definitio l. definitioni
num. 103. verſ. 9. RESPOND. Poteſt l. RESPONDERI poteſt
num. 122. verſ. 7. non l. nos
num. 135. verſ. 14. novis l. nolis
num. 134. verſ. 8. diſpoſitio l. diſpoſitionis,
num. 190. verſ. 5. lignum l. lignum,
num. 197. verſ. 11. exigentia l. ad exigentiam
num. 198. v. 2. ſubſtantialium l. ſubſtantialem
ibid. verſ. 14. Formæ, ſi non materia l. Formæ; ſi non manet
num. 204. verſ. 3. ſpecifice l. ſpecifica
num. 206. verſ. 7. intentu l. interitu
num. 208. verſ. 5. tam l. jam
num. 227. verſ. 9. , jam autem l. . Porro
num. 237. verſ. 3. a te l. autem
num. 241. verſ. 13. & l. eſt
num. 249. verſ. 5. uniret l. veniret
num. 258. verſ. 14. il l. illi
num. 267. verſ. 2. ut l. in
num 268. verſ. 5. rationes l. homines
num. 274. verſ. 17. duabus l. duobus
num. 295. verſ. 12. actuatè l. actuatæ
num. 301. verſ. 2. eſt quid, l. eſt, quid
idid. verſ. 14. actioni l. unioni
num. 306. verſ. 3. prior; naturæ l. prior naturâ;

DISPUTATIONE QUINTA.

Num. 2. Verſ. 3. efficientia l. efficienti
num. 13. verſ. 12. poſſit l. poſſet
num. 15. verſ. 10. concidit l. coincidit
n. 18. v. 5. cauſas quasdam, l. cauſas, quasdam
ibidem verſ. 17. toto l. hoc
num. 21. verſ. 17. aliqui indiviſibiliter l. aliqui, indiviſibiliter nè
num. 23. verſ. 8. generatioq; l. generatio
num. 31. v. 11. effectum inferturq;, l. effectum;
num. 36. verſ. 17. de l. hac (inferturq;:
num. 41. v. 8. cauſa effectûs l. Cauſa, effectus,
num. 44. verſ. 13. ponatur, terminus l. ponatur terminus,
num. 45. verſ. 14. creatum l. creatur
num. 50. verſ. 9. actu l. acta
num. 60. verſ. 3. non, l. non
num. 61. verſ. 4. non, l. non
n. 62. v. 4. verberetur l. verberatur hoc ipſo
num. 63. verſ. 10. & ut l. & certè
num. 69. verſ. 16. paſſi proportionata, l. paſſi, proportionata
num. 77. v. 10. vitalibus, aliûs l. vitalibus alius,
num. 80. verſ. 14. homo nexus, l. homo, nexus
num. 86. verſ. 7. continentia l. continentiæ
num. 87. verſ. 5. de l. ſe
num. 95. v. 3. cauſa propria l. causâ propriâ,
num. 104. verſ. 2. effectum l. effectu
num. 104. verſ. 14. eſt numero, l. eſt, numero
num. 110. verſ. 13. in th. l. in ☉
num. 115. verſ. 11. eſſe inſtrumentum l. quod eſt inſtrumenti
ibidem verſ. 12. non eſſe inſtrumentum l. quod non eſt inſtrumenti
num. 117. verſ. 17. medicorum l. mediorum
num. 132. verſ. 6. immediatum, ſemper l. immediatum ſemper,

num. 136. verſ. 8. teneat, conſequentia l. teneat conſequentia,
num. 139. verſ. 13 utrum l. verum
num. 140. verſ. 4. ſui illud, l. ſui, illud
num. 141. verſ. 13. remotum l. remoto
num. 142. verſ. 15. productio. Nativitas l. productio, nativitas
num. 145. verſ. 12. difficultatem. Univerſaliter enim quæritur, ſi l. difficultatem, univerſaliter enim quæritur. Si
num. 146. verſ. 2. unum l. unam
ibid. verſ. 15. habent l. habens
num. 147. verſ. 13. Hhinc l. hinc
num. 149. verſ. 17. ignetur l. ignietur
num. 153. verſ. 6. , ſi oculus l. oculus, ſi
num. 155. verſ. 7. ſubſtantia l. ſubſtantiæ
num. 156. verſ. 13. continuat l. contineat
ibid. verſ. 14. continuet l. contineat
num. 157. verſ. 1. accidentia l. ſubſtantiam
num. 159. verſ. 5. in igne l. igni
num. 163. verſ. 2. ſubſtantia in virtute, l. ſubſtantia, in virtute
num. 164. verſ. 13. eſſe l. ejus
num. 165. verſ. 4. debere l. deberet
num. 166. verſ. 3. . Contra l. : contra
num. 168. verſ. 1. quia l. . Quia
num. 170. verſ. 6. videbitur l. providetur
num. 179. verſ. 16. ſed in l. ſed non in
num. 180. verſ. 4. ex l. . Ex
ibid. verſ. 14. identificatam, realiter l. identificatam realiter,
num. 182. verſ. 2. atteritu l. attritu
num. 184. verſ. 8. per l. poteſt
num. 186. verſ. 15. reſpectum l. reſpectu
num. 188. verſ. 1. qui reſpectu quorum lege ſi cæteroqui reſpectu illorum
num. 196. verſ. 5. . Sic reſpectu accidentium l. , ſi reſpectu accidentium accidens.
ibid. verſ. 14. Qôu l. Quò

DISPUTATIONE SEXTA.

num. 2. verſ. 6. ut l. &
num. 15. verſ. 6. vel l. id
num. 17. verſ. 11. dependuntiæ l. dependentiæ
num. 20. verſ. 8. poſtly intrinſeco dele. Ergo omnis actio diſtinguitur ab omni intrinſeco
num. 26. verſ. 16. ne-ceſſe l. nec eſſe
num. 28. verſ. 10. iicet l. licet
num. 41. verſ. 9. ſancti l. ſanctus
num. 43 verſ. 17. medici l. media
num. 45. verſ. 12. creativa l. creatura
num. 47. verſ. 1. RESPONDETUR Primo l. RESPONDET Primo.
ibid. v. 8. producunt ſubſtantiale l. producant, quia ad extra producunt ſubſtantiale
num. 50. verſ. 15. actuo l. actio
num. 55. verſ. 10. hic l. hoc
num. 65. verſ. 12. congenita l. congenerantia
num. 67. verſ. 6. infinitam l. infinitatem
num. 71. verſ. 14. virtutis l. virtuti
num. 110. verſ. 15. deſtruere l. adſtruere
num. 134. verſ. 15. quæ l. qnod
num. 151. verſ. 8. fieret: Si l. fieret, ſi
ibid. v. 10. annihilaretur: ſi l. annihilaretur:
ibidem verſ. 11. eſſe, quia l. eſſe. Quia
num. 153. verſ. 5. alias l. aliàs
num. 155. ver. 5. ſuccederet. Si l. ſuccederet, ſi
num. 156. verſ. 7. qui l. quia
num. 163. verſ. 9. eſt l. &
num. 165. verſ. 6. , quia l. . Quia
num. 168. v. 12. producatur, & tamen; l. producatur; & tamen
num. 170. verſ. 7. videtur l. videatur
num. 178. verſ. 8. ſeipſo: l. ſeipſo,
ibid. verſ. 16. prioritate prior eſt. Pater eſt l. prioritate, prior eſt pater
num. 184. verſ. 8. , hoc eſt l. hoc eſt,
num. 200. verſ. 1. eſſe concomitans enim eſſet l. eſſet concomitans, eſſet enim
num. 203. verſ. 13. idem, l. ; idem

DISPUTATIONE SEPTIMA.

num. 4. verſ. 13. poſſeſſio l. poſſeſſis
num. 5. v. 1. talis eſt ſanitas l. talis, eſt ſanitas,
num. 6. verſ. 3. ut l. cætera
ibid. verſ. 5. ſita l. ; ita
ibidem verſ. 7. genere l. genere,
num. 12. v. 1. poſtly intentionalis dele ſecundo
num. 16. verſ. 16. ſi l. ſit
num. 17. verſ. 1. eſt illa ipſa, l. , eſt illa ipſa
num. 19. verſ. 9. finem, ſed l. finem, Sed
num. 20. verſ. 18. mulò l. multò
num. 24. verſ. 18. ſenſu l. ſtatu
num. 35. verſ. 5. nobiliore l. nobiliorem
num. 39. v. 7. conſiſteret, Ut l. conſiſteret, ut
num. 43. verſ. 6. poſtly in recto dele dicetur
ibid. verſ. 6. idæa l. idæata
num. 51. verſ. 12. reſpondetur l. reſpondet

DISPUTATIONE OCTAVA.

num. 3. verſ. 5. ſalvare l. ſalvari
num. 5. verſ. 10. poſtly Et Dele. non
ibid. verſ. 18. moraliter l. moralibus
num. 11. verſ. 2. diſtinctæ l. diſtincti
ibid. . verſ. 16. recipere l. perire
num. 17. verſ. 1. *conjungatur verſus priori*
ibid. verſ. 18. imprimis, l. . Imprimis

num.13. verſ.13 ipſi l. ipſo
num.19. verſ.1. à l. .A
num.23. verſ.2. non l. , non
ibid. verſ.7. videtur l. videntur
ibid. verſ.14. hoc l.magis
num.26. verſ.6. hoc l. .Hoc
ibid. verſ.11. poſt ly advenire dele non
ibid. verſ.14. erit. illud l. erit. Illud
num.29. verſ.17. actione Divina l. divinitus
num.32. verſ.11. unio l. unio,
num. 40. verſ.5. æquo l. equo
num. 41 verſ.5. non l. .Non
num. 42. verſ.13. illis l. illi
num. 44. verſ.3. poſſet, l. , poſſet
num. 52. verſ.17. conſtet, in l. conſtet. In
num. 61. verſ. 3. illa l. illud
num. 77. verſ.12. Ergo l. ergo
num. 78. verſ.11. phyſico l. phyſica
num. 81. verſ.10. abſtrahet l. abſtrahat
ibid. verſ.12. potentialiter l. potentialitate
num. 85. verſ. 9. Ergo : l. Ergo
num. 88. verſ. 5. ſeipſa. Ergo l. ſeipſa, ergo
num.106. verſ.11. ſic l. .Sit
num. 110. verſ. 6. unum l. unam
num.116. verſ. 3. probatione l. probationi
num.117. v. 11. RESPONDETUR l. RESPONDET
num.124. verſ.2. competit l. competeret
num 139. verſ.9. ſecundùm l. .Secundum
ibid. verſ.11. uſurpatos. l. uſurpatos,
num.145. verſ.12. identificatur: totam; l. identificatur totum
num.155.verſ.13. .Quæro. l. , quæro
num. 161. verſ.1. obſtat faceret l. debet facere
num.167. v.14. totius, ſe ſolis l. totius ſe ſolis,
num.169. verſ.2. id l. eſſe id
ibid. verſ.6. quid l. de ipſo quod
num.178. verſ.16. tertia l. tertium
num.180. verſ.11. & l. ut
nũ.194. v.13. modo. Sumptæ l. modo ſumptæ,
num.195. verſ.12. Suario l. Suarez.
num. 227. verſ.2. contraria l. contradictoria
num. 243. verſ. 6. Hoc l. Non
num. 250. verſ.15. ſi l. ſit
num. 252. verſ.10. ſunt l. ſicut
num. 257. verſ.14. Cæci l. cæli

DISPUTATIONE NONA.

num: 28. verſ: 10. extenſione l: extenſionem
Ibid: verſ: 11. nulla l: nullam
num: 30. verſ: 2. partes l: diviſibilitatem
num: 39. v: 13. poſt Ly retenta dele &.
num: 47. verſ: 12. Oppoſita l: appoſita
num: 52. verſ: 2. primi l: primo
num: 55. verſ: 13. quantitatem lege ſe
num: 84. verſ: 9. habent lege habet
num: 91. verſ: 9. Tr: lege tertio
num: 93. verſ: 9. diſtinctio lege diſtincta
num: 145. verſ: 12. T. lege L.
num: 167. verſ: 7. extenſionem l: extreitatem
ibidem verſ: 12. extreiſatum l: extreiſativum

DISPUTATIONE X.

num: 18. v: 6. exterminates lege extremitates
num: 24. verſ: 5. Ariſtot: lege Arriaga
num: 42. verſ: 15. Zolus lege ſolus,
num: 49. verſ. 5. centrum. Si lege centrũm, ſi
num: 58. verſ: 16. finita lege infinita
num: 69. verſ: 12. dabiles lege dabilis
ibid: pluribus lege pluribus,
num: 71. verſ. 8. poſt Ly hominum dele non
num: 119. v: 4. Suarez cenſet, l: Suarez, cenſet
num: 139. v: 12. præſentanda l: prætentanda
num: 140. verſ: 3. præſento lege prætento
num: 151. verſ: 16. præcisè mediatè l: præcisâ medietate
num: 154. v: 11. præſentanda l: prætendanda
num: 159. verſ: 13. eſt lege eſſe
num: 172. verſ: 17. minima lege minimi
num: 183. verſ: 14. ſecundam lege ſecundùm
num: 184. verſ: 9. ad actum lege ad actu
num: 186. verſ: 8. capax. Se lege capax, ſe
n: 199. verſ: 12. præſentatæ lege prætentatæ
ibidem verſ: 17. præſentatam l: prætentatam
num: 208. v: 16. præſentetur lege prætententur
num: 222. verſ: 5. continuationem. Non lege continuationem, non
num: 227. verſ: 9. fiat lege fit
num: 250. verſ: 17. Articulo lege à Textu

DISPUTATIONE XI.

num: 2. verſ: 1. infinitum, Chymera, eſt lege infinitum chimæra eſt,
num: 8. verſ: 11. certe. Si lege Certe ſi
num: 9. verſ: 4. tum lege tamen
num: 17. verſ: 16. idem de lege idem. De
num: 27. verſ: 13. prædicata: reſpondentia lege prædicata reſpondentia,
num: 30. verſ: 11. vitrum lege lapis
num: 35. v. 3. cieatum lege creatum
num: 36. verſ: 5. argumentum. Quod l: argumentum, quod
n: 40. v: 2. Poſſibilis infiniti l: Poſſibile infinitũ
num: 45. verſ. 2. genenere. Sequitur l. genere, ſequiturq;
num. 50. verſ: 9. Poſt Ly medietatem del: non
num: 54. verſ: 2. ſimultatem lege ſimultatem;
ibidem verſ: 12. diviſibilitates l: diviſibilitate

num: 62. verſ: 1. proſcindat lege præſcindat
n: 63. verſ: 11. præfinito lege præ finito
num: 65. verſ: 14. conſtitutum l: conſtitutiva
ibid: verſ: 16. finis lege terminus
num: 67. verſ: 9. cætera lege cæterum
num: 69. verſ: 9. tertio lege tertia, à puncto
num: 71. verſ: 9. cognoſcent indiſtantiam lege cognoſcentem diſtantiam
ibidem verſ: 17. cognoſci lege cognoſco
num: 74. verſ: 4. dele incipiendo à Ly ſaltim ad Ly punctum & l: piramidem cõponere
num: 75. verſ: 13. conſimile l. conſimili
num: 83. verſ: 1. . Tertio lege tertio
num: 85. verſ: 3. conſtet: hominibus lege conſtet hominibus,
ibidem verſ: 9. porrigat lege porrigat:
ibidem v: 16. homines lege homines,
num: 88. verſ: 2. infinitate lege infinitatis
ibidem verſ: 11. poſt Ly quo dele ſit
num: 89. verſ: 1. devenire ſinguli. Ergo lege devenire, ſinguli ergo
num: 104. verſ: 3. & lege ut
n: 105. v: 16. exhariri non poteſt dici proprie l: non poteſt dici exhauriri proprie
num: 116. verſ: 14. creantem lege errantem
num: 126. verſ: 3. eſſet lege eſſent
num: 131. verſ: 13. ſequeretur. Si, l. ſequeretur
num: 133. verſ: 10. cum Ergo lege cum ergo
num: 137. verſ: 9. vires lege vices
num: 138. verſ: 12. accepti lege accepto
num: 166. verſ: 8. primo. Communiter lege primo communiter
num: 170. verſ: 17. finitio lege finito
num: 176. verſ: 17. infinitum lege infinitam
num: 177. verſ: 11. inflnitum lege infinitum

DISPUTATIONE XII.

num: 6. verſ: 3. paſſionem lege paſſionem
num. 13. verſ: 10. & certe ſicut eſſe ſe ipſo; lege . Et certè eſſe, ſe ipſo
num: 15. verſ: 10. dicebat, mobile lege dicebat mobile,
num: 33. verſ: 11. transferr lege transferre
num: 38. verſ: 2. locabilitati, humanæ lege locabilitati humanæ,
num: 42. v: 12. immedietatè lege in medietate
num: 60. verſ: 15. motûs, lege motus:
num: 66. verſ: 12. ſpatium, minus lege ſpatium minus,
ibidem verſ: 14 idem, immediate lege idem immediate,
num: 68. verſ: 17. illuminatis. Sicut lege illuminatis, ſicut
num: 69. verſ: 14. producit lege projiciat
num: 79. v. 17. ſuccendentes lege ſuccedentes
num: 82. verſ: 7. nota lege nata
num: 84. verſ: 12. Sequelæ lege ſequelæ
num: 87. verſ: 11. etiam lege enim
ibidem verſ: 16. fit lege eſt
num: 90. verſ: 14. nulla enim, lege nullus enim
num: 110. verſ: 9. exiſtentia, motum lege exiſtentia motuum
num: 121. verſ: 4. quòd lege quoad
num: 131. verſ: 13. nunc lege tunc
num: 134. verſ: 12. objectivi lege objectivè
num: 162. verſ: 2. pratiam lege gratiam

DISPUTATIONE XIII.

num: 1. verſ: 13. continuo lege contentivo
num: 6. verſ. 12. quòd lege quid
num: 14. verſ: ultimo diſtantia lege indiſtantia
num: 36. verſ: 13. loco caſu, lege loco; caſu
num: 37. verſ: 7. qua lege quia
num: 45. verſ: 11. defatigatur lege defatigamur
ibid: verſ: 13. defatigatur lege defatigamur
num: 46. verſ: 1. adductũ dici l. adductũ : dici
ibid: verſ: 9. adlato lege ablato
num: 58. verſ: 13. aliquid connotatum aſſignare lege aliquod connotatum aſſignare
num: 61. verſ: 7. inſtiſtantiam lege indiſtantiam
ibidem verſ: 20. non lege nos
num: 64. verſ: 15. in eam lege meam
num: 71. verſ: 11. realiter, à quanto quidquid oppoſitum lege realiter à quanto, quidquid inoppoſitum
num: 78. verſ: 7. poſt ly &. dele ly *de*
num: 87. verſ: 10. & lege ut
num: 91. verſ: 7. quòd lege quid
num: 94. verſ: 12. alias lege alios
num: 99. verſ: 2. guantitate lege quantitate
num. 99. verſ: 12. repetitio lege repetito
num: 114. verſ: 15. in ullo lege in uno
num: 140. verſ: 12. poſt ly videant dele ly poſſe
num: 143. verſ: 2. entitatam lege entitativam
num: 151. verſ: 13. te lege ſe
num: 165. verſ. 16. quia lege qui
num: 192. verſ: 6. illi lege illic
num: 222. verſ: 3. ptopter lege propter
ibidem verſ: 15. cras eſt. lege cras,
num: 224. verſ: 4. poſſit lege potuiſſet
num: 237. verſ: 9. illudens lege illud ens.
num: 238. verſ: 17. non lege nam
num: 247. verſ. 15. eſſe lege eſſet
num: 253. verſ: 10. nonas lege novas
num: 265. verſ: 3. dali lege dari

Hic Liber cessit mihi post fata p.m. Reverendi Dñi Petri Lu-
cynski S.Th.D. Decani et Ecclesiæ Cathedr. Strigon.
Dñi H. Lachowicz. Ph.D. Vestis.

BIBLIOTHECA UNIV.
JAGELLONICAE

946